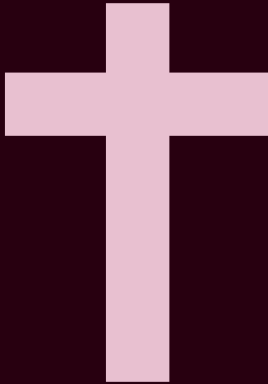

Nduudu n'dai ye^{n'}e Ndyuūs ye^{n'}e cuicateco ye^{n'}e

Tepeuxila

New Testament in Cuicatec, Tepeuxila (MX:cux:Cuicatec,
Tepeuxila)

**Nduudu n'dai ye^{n'}e Ndyuūs ye^{n'}e cuicateco
ye^{n'}e Tepeuxila
New Testament in Cuicatec, Tepeuxila
(MX:cux:Cuicatec, Tepeuxila)**

copyright © 1974 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cuicatec, Tepeuxila

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cuicateco, Tepeuxila [cux], Mexico

Copyright Information

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cuicatec, Tepeuxila

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

28b090dc-326e-56c7-994e-5d3354d1d54f

Contents

SAN MATEO . . .	1
SAN MARCOS . . .	91
SAN LUCAS . . .	146
SAN JUAN	239
HECHOS	296
ROMANOS	373
1 CORINTIOS . . .	415
2 CORINTIOS . . .	456
GÁLATAS	482
EFESIOS	497
FILIPENSES	513
COLOSENSES . . .	523
1 TESALONICENSES	533
2 TESALONICENSES	542
1 TIMOTEO	547
2 TIMOTEO	559
TITO	567
FILEMÓN	572
HEBREOS	574
SANTIAGO	605
1 PEDRO	616
2 PEDRO	628
1 JUAN	635
2 JUAN	643
3 JUAN	645
JUDAS	647
APOCALIPSIS . . .	651

NDUUDU N'DÁÍ CHÍ DÍNGUŪⁿ APÓSTOL MATEO

*Yen'é 'ii'nyāⁿ chi ndaata
yen'é Jesucristo chí vmnááⁿ
vmnaaⁿ*

(Lc. 3.23-38)

¹ Chuū chí lista yen'e ndaata yen'e Jesucristo, ndíí na ndaata Abraham ndíí na ndaata David ndíí tiempo chí ch'iindiyá^an Jesucristo.

² Abraham miiⁿ ch'iindí daiya sa chí nguuvi Isaac. Isaac miiⁿ ní ch'iindí daiya sa chí nguuvi Jacob. Jacob miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Judá ndúúcū tanáⁿ'ā 'díínu yā.

³ Judá miiⁿ ní ndúúcū Tamar chí n'daataá yen'é sa ch'iindí daiyá yā chí cuates chí nguuvi Fares ndúúcū Zara. Fares miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Esrom. Esrom miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Aram.

⁴ Aram miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Aminadab. Aminadab miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Naasón. Naasón miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Salmón.

⁵ Salmón ndúúcū Rahab chí n'daataá yen'é sa ní ch'iindí daiyá yā Booz. Booz miiⁿ ndúúcū Rut chí n'daataá yen'é sa ní ch'iindí daiyá yā Obed. Obed miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Isaí.

⁶ Isaí miiⁿ ní ch'iindí daiya sa rey David. Rey David miiⁿ ní ch'iindí daiyá yā Salomón taachi caneé yā ndúúcū n'daataá chí vmnááⁿ vmnaaⁿ ní n'daataá yen'e saⁿ'ā Urías.

⁷ Salomón miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Roboam. Roboam miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Abías. Abías miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Asa.

⁸ Asa miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Josafat. Josafat miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Joram. Joram miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Uzías.

⁹ Uzías miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Jotam. Jotam miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Acáz. Acáz miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Ezequías.

¹⁰ Ezequías miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Manasés. Manasés miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Amón. Amón miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Josías.

¹¹ Josías miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Jeconías. Jeconías miiⁿ ndúúcū tanáⁿ'ā vi'í yā ch'iindiyá^an yā taachi chiidá yā ndúúcū chεεcú yā ní preso yā ndúúcū tanáⁿ'ā 'ii'nyāⁿ yen'e ndaata Israel ní taachi cueⁿ'é yā na cyúúⁿí na yáⁿ'āa Babilonia.

¹² Cuayiivi chí cho'ó yā na yáⁿ'āa Babilonia, Jeconías miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Salatiel. Salatiel miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Zorobabel.

¹³ Zorobabel miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Abiud. Abiud miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Eliaquim. Eliaquim miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Azor.

¹⁴ Azor miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Sadoc. Sadoc miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Aquim. Aquim miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Eliud.

¹⁵ Eliud miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Eleazar. Eleazar miiⁿ ní ch'iindí daiya sa

Matán. Matán miiⁿ ní ch'iindí daiya sa Jacob.

16 Jacob miiⁿ ní ch'iindí daiya sa José, 'iiⁿyāⁿ chi isáⁿā yēⁿe María. Ní daiya ta ní Jesús chi nguuví Cristo.

17 'Túicā nducuéⁿē ndaata yēⁿe Abraham ndíí rey David ní ndiichicúūⁿ ndaata yēⁿe yā o generaciones. Ní ndíí rey David miiⁿ ndíí taachi cueⁿe nducyáácá 'iiⁿyāⁿ ndaata yēⁿe yā na país Babilonia ní ndiichicúūⁿ ndaata yēⁿe yā. Ní ndíí taachi cheⁿe yā na yáⁿāa Babilonia ndíí taachi ndaā Cristo iⁿyéⁿdi 'cūū ní ndiichicúūⁿ ndaata yēⁿe yā.

*'Túucā ch'iindiyáāⁿ Jesu-
cristo*

(Lc. 2.1-7)

18 'Túucā ch'iindiyáāⁿ Jesucristo. Taachí María miiⁿ chí chεεcu Jesús miiⁿ caⁿa yā chí 'caandavaacú yā ndúúcū José níícú taachi 'āā cuéé 'caandavaacú yā ndúúcū v'í, véé 'áámá daiya yā chεεtí yā cucáávā Espíritu N'dai yēⁿe Ndyuūs.

19 José miiⁿ ní neⁿé yā 'caandavaacu yā ndúúcū María miiⁿ. Ní José miiⁿ ní nééné n'dai yā. Ní cuayiivi nguéé neⁿé yā 'caandavaacú yā ndúúcū táⁿā cucáávā chí véé dacua'a chεεtí yā. Ní nguéé neⁿé yā yaa'vi yā 'iiⁿyāⁿ yēⁿe yáāⁿ miiⁿya yēⁿe María chí nguéé n'daācā ti nguéé neⁿé yā chí María cuuví 'cuinaaⁿ yā.

20 Ní taachí José miiⁿ nacadínuuⁿ yā chí cu'neeⁿ yā María miiⁿ, cuayiivi ní taachí cyaadu yā, 'áámá ángel

yēⁿe Señor Ndyuūs che'enaáⁿ yā yēⁿe yā ní caⁿa yā chí yā José miiⁿ: Díí, José, saⁿā yēⁿe ndaata rey David, nguéé 'va'a di cuuví n'daataá yēⁿe di María, ti dacuá'a yēⁿe tá chí véé chεεti tá nguéé yēⁿe 'iiⁿyāⁿ ti yēⁿe Espíritu N'dai yēⁿe Ndyuūs.

21 Ní táⁿā miiⁿ ní 'cuundiyáāⁿ daiya tá 'áámá saⁿā 'lííⁿ. Díí ní cu'neeⁿ di chí nguúví sá JESÚS caati cucáávā Jesús miiⁿ ní nadanguáⁿai 'iiⁿyāⁿ yēⁿe íⁿ'yēⁿdi 'cūū ní nadich'εεcú yā nuuⁿndi yēⁿe nducyaaca 'iiⁿyāⁿ.

22 Tanducuéⁿē chuū ní 'túicā chíí ndúúcū María ní 'íícú cuuvi cuaacu chí caⁿā profeta yēⁿe nduudu yēⁿe Ndyuūs ndíí cuaaⁿ vmnaaⁿ, nduudu chí canéé nguūⁿ na libro yēⁿe Ndyuūs 'túicā:

23 Níícú n'diichí nī. Tá 'cūū 'áámá chí cuiinuu tá 'cuündí daiya tá. Taachí 'cuundiyáāⁿ 'áámá daiya tá ní cu'neeⁿ chí duuchi Emanuel chí neⁿe caaⁿmaⁿ Ndyuūs ndúúcū s'uūūⁿ.

24 Cuayiivi miiⁿ ní taachi José miiⁿ nanduuchí yā, tuu'mi ní dííⁿ yā tan'dúúcā chí ngaⁿā ángel yēⁿe Señor Ndyuūs níícú ch'iindivaacú yā ndúúcū María miiⁿ.

25 Naati José miiⁿ nguéé n'diichí sá María miiⁿ ndíí ch'iindiyáāⁿ daiya tá, ní José s'neeⁿ sá chí nguúví dacua'āa miiⁿ dúúchí JESÚS.

2

Yēⁿe 'iiⁿyāⁿ magos chí

che'n'e sa n'diichi sa Jesús

1 Taachi Jesús ch'iindiyáaⁿ yā na yāāⁿ Belén ye^{n'e} yá^{n'}āa Judea, tiempo miiⁿ ní sa^{n'a} Herodes miiⁿ ní rey ye^{n'e} yá^{n'}āa Judea. Ní n'duuví magos, 'ii^{n'}yāⁿ chi déenu ca yā ye^{n'e} 'íi^{n'}nyúⁿ ndiicá ya^{n'}ái yā ndíi cuaaⁿ ná ícan'daā 'yá^{n'}ā. Ní magos ndaa yā na yāāⁿ Jerusalén.

2 Magos ní ndaa yā nanááⁿ rey Herodes miiⁿ ní ntiinguuneeⁿ yā rey: ¿Tíi cánéé 'ii^{n'}yāⁿ chi rey ye^{n'e} 'ii^{n'}yāⁿ Israel chi 'niindiyáaⁿ yā? Nús'uū ní n'diichí 'nū 'áámá 'íi^{n'}nyúⁿ ch'εεεε cuááⁿ ná ícan'dáá 'yá^{n'}ā 'íicú chíiⁿ chí cuchí 'nū. Níicú ndaá 'nū chí cu'téenu 'nū sa^{n'a} 'líiⁿ rey miiⁿ.

3 Taachí rey Herodes miiⁿ ch'iindiveéⁿ yā chuū, chista^{n'}ā vaanicadínūⁿ ye^{n'e} yā. 'Tiicá ntūⁿ nducyaaca 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'e} yāāⁿ Jerusalén taachi ch'iindiveéⁿ yā.

4 Ní rey Herodes miiⁿ ní nádaamá yā nducyaaca chiidūu n'gεεté chí nga^{n'a} ntii^{n'}nyúⁿ yā ye^{n'e} yaācū Israel ndúú^{cū} 'ii^{n'}yāⁿ chi ngi'cuééⁿ ley 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'e} Israel. Ní itiinguuneeⁿ yā 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ: ¿Tíi 'niindiyáāⁿ Cristo?

5 'Ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ ní ca^{n'a} yā chíi yā rey miiⁿ: 'Cuundiyáaⁿ yā na yāāⁿ Belén ye^{n'e} yá^{n'}āa Judea caati 'tíicā canéé nguūⁿ na libro ye^{n'e} Ndyuūs cucáá^{vā} sa^{n'a} profeta:

6 Ndís'tíi 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'e} yāāⁿ Belén ye^{n'e} yá^{n'}āa Judá, ¿'áá nguéé yāāⁿ ye^{n'e} ní chí 'líiⁿ cá

nguaaⁿ nducué^{n'}ē yāāⁿ ye^{n'e} yá^{n'}āa Judá naachi 'ii^{n'}yāⁿ ndíi tíiⁿ nga^{n'a} ntii^{n'}nyúⁿ yā? Nguéé chí 'tíicā, caati nguaaⁿ ndís'tíi chí ye^{n'e} yāāⁿ Belén can'dáā 'áámá sá^{n'}ā chí nga^{n'a} ntii^{n'}nyuⁿ sá ye^{n'e} nducyáácá 'ii^{n'}yāⁿ Israel chí judíos chí 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ chí Ndyuūs nndεεεε yā.

7 Tuu'mi ní rey Herodes yaa^{n'}vi n'dé'éeí yā sa^{n'a} magos ní ntiinguuneeⁿ cá yā sa^{n'a} s'eeⁿ: ¿Dε'ē tiempo n'diichi ní 'íi^{n'}nyúⁿ miiⁿ?

8 Ní rey miiⁿ ní ca^{n'a} yā chíi yā sa^{n'a} s'eeⁿ: Ndís'tíi magos, cue^{n'e} ní na yāāⁿ Belén ní in'nuūⁿ n'daāca ní dacua'a 'líiⁿ miiⁿ. Ní taachí ndaaca ní dacua'a míiⁿ, nanguεεcunéeⁿ ní ní caa^{n'}maⁿ ní ye^{n'}é. Maaⁿ níicú 'úú ntūⁿ ní cuuvi ca^{n'}á cu'teenú dacua'a 'líiⁿ miiⁿ.

9 Magos ní ch'iindiveéⁿ yā nduudu ye^{n'e} rey miiⁿ ní cúna^{n'a} yā. Cuin'diichí ní. 'Íi^{n'}nyúⁿ chí 'ii^{n'}yāⁿ magos n'diichi yā cuaaⁿ na ícan'daa 'yá^{n'}ā, 'íi^{n'}nyúⁿ míiⁿ cue^{n'}é nanááⁿ ye^{n'e} magos taanduvééⁿ ndaā ní cānee lugar naachi canéé dacua'a 'líiⁿ.

10 Ní taachi magos 'āā n'diichí yā 'íi^{n'}nyúⁿ miiⁿ, yéenu taaví yā.

11 Ní taachi sndaá yā va'āi miiⁿ, n'diichí yā sa^{n'a} 'líiⁿ dacua'ā miiⁿ ndúú^{cū} chεεcu sá María. Ní chíintii'yá yā nanááⁿ dacua'ā miiⁿ ní s'téenu yā. Taachi n'guaaⁿ yā caja naachi snéé regalos

yeⁿe yā, tuu'mi ní ca'á yā yeⁿē dacua'ā miiⁿ. Regalos ní 'díⁿnguaāⁿ ndúú^{cū} yāⁿā chí n'dεε^{vε}ε ngééⁿ ndúú^{cū} mirra chí diitū taavi n'dai ngééⁿ.

12 Cuayiivi miiⁿ ní Ndyuūs yaa'vi yā magos na 'yúú^{dúyaa} yeⁿe yā chí 'āā ntéé naⁿ'a yā nanááⁿ rey Herodes miiⁿ. Níicú magos cunaⁿ'a yā na vaacu yā na taama yúúⁿí.

Cueⁿe yā ngééⁿu yā na yáⁿ'āa Egipto

13 Taachi magos cunaⁿ'a yā, tuu'mi ní Ndyuūs dicho'ó yā 'áámá ángel níicú ángel miiⁿ ní ndaá yā nanááⁿ José miiⁿ taachi cyaadú yā ní caⁿ'a yā chii yā José: Díí José, nducueeⁿ di ní cuta'a di saⁿ'ā 'líⁿ ní cueⁿe di cáanū di ndúú^{cū} cheε^εcu sa ndíí yáⁿ'āa Egipto. Ní 'cuε^εtinée nī miiⁿ ndúú^{cū} taachi 'úú caaⁿ'máⁿ caati canéé chí rey Herodes miiⁿ ní nan'nuúⁿ yā saⁿ'ā 'líⁿ chí 'caaⁿ'núⁿ yā saⁿ'ā.

14 José miiⁿ ní nanduuchí yā. 'Tiicá ntúūⁿ cheε^εcu sa. Ní sta'a yā saⁿ'ā 'líⁿ miiⁿ ní nguui^{nū} míⁿ nūⁿ cueⁿe yā ndúú^{cū} cheε^εcu sa na yáⁿ'āa Egipto.

15 Níicú miiⁿ ch'ε^εtinée yā ndíí chí ch'íi rey Herodes. Níicú cúú^{nú} ca'a chííⁿ chí Señor Ndyuūs caⁿ'a yā na libro yeⁿe yā ndii cuááⁿ vmaⁿaaⁿ cucáá^{vā} saⁿ'a profeta miiⁿ taachi caⁿ'a yā 'tíicā: Ná yáⁿ'āa Egipto 'caí daíyā.

Rey Herodes caⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā chí 'caaⁿ'núⁿ yā dacua'āa ngaiyāā

16 Taachí rey Herodes miiⁿ tuumicadi^{nūu} yā chí 'iiⁿ'yāⁿ magos chinnche'éeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ, tuu'mi ní nduuvi taáⁿ n'dai yā. Ní rey miiⁿ ní caⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yā ní dichó'ó yā soldados chí ch'iiⁿ'nuⁿ yā nducyáá^{cá} dacua'āa chí saⁿ'ā ndíí cuaacu 'uū^{vī} nduūyū chí véé na yāāⁿ Belén ndúú^{cū} tanáⁿ'ā yáāⁿ chí na niiⁿ'nuúⁿ. 'Tíicā rey miiⁿ diiⁿ cuenta yā ti cho'ōo 'uuvi nduūyū chí magos n'diichí yā 'íiⁿ'nyúⁿ ch'ε^εεε miiⁿ yeⁿe nanguuvi.

17 Tuu'mi ní cho'ōo chuū chí cuuvi cuaacu tan'dúú^{cā} chí canéé nguūⁿ na libro yeⁿe Ndyuūs cucáá^{vā} chí caⁿ'a saⁿ'ā profeta Jeremías cuááⁿ vmaⁿaaⁿ 'túú^{cā}:

18 Na yáāⁿ Ramá ch'iindiveéⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí ngε^εεcu yā ní n'gái yā ndúú^{cū} 'áámá vaadī ya'ai ch'ε^εéé cucáá^{vā} daiya yā chí ch'íi. N'daataá yeⁿē Israel s'eeⁿ ngε^εεcu yā cucáá^{vā} daiya yā chí ch'íiⁿ'nūⁿ rey tan'dúú^{cā} chí táⁿ'ā Raquel ngε^εεcu yā cucáá^{vā} daiya yā chí ch'íi. Ní nguéé chíi ndaacā n'daataa s'eeⁿ 'viich'ε^εtí^{nū}uⁿ miiⁿ.

19 Cuayiivi taachí ch'íi rey Herodes miiⁿ, José miiⁿ ní 'āā canee yā na yáⁿ'āa Egipto. Tuu'mi ní Señor Ndyuūs dicho'o yā 'áámá ángel ní ángel che'enaáⁿ yā yeⁿe José taachi cyaadú yā.

20 Ní ángel miiⁿ caⁿ'a yā chii yā José: Díí José, nducueeⁿ di ní cuta'a di saⁿ'ā 'líⁿ dacua'āa ní cuinaⁿ'a di ndúú^{cū} cheε^εcu

sa na yáⁿāa Israel caati ch'iī 'iiⁿyāⁿ chí neⁿe yā 'caaⁿnuⁿ yā saⁿā 'lííⁿ.

21 Tuu'mi ní José ncueeⁿ yā. 'Tiicá ntúūⁿ chεεcu sa. Ní sta'a yā saⁿā 'lííⁿ miiⁿ ní cueⁿe yā ndúúcu chεεcu sa na yáⁿāa yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel.

22 Taachí José miiⁿ ch'iindiveeⁿ yā chi saⁿā Arquelao canéé lado yeⁿe rey Herodes chi chiida sa, tuu'mi ní José miiⁿ ní 'va'á yā chí caⁿa yā na yáⁿāa Judea chi yáⁿāa yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel. Naati tan'dúúca chí ángel che'enaáⁿ yeⁿe yā na 'yuudiyaaⁿ yeⁿe yā, cueⁿe yā yáⁿāa Galilea chí yáⁿāa yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel ntúūⁿ.

23 Ní ndaá yā na yáⁿāa míⁿ ní cueⁿe yā ch'εεtinee yā na yáⁿ Nazaret yeⁿe yáⁿāa Galilea. Ní 'iicu cuuvi cuaacu chí caⁿ'a profetas vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿe Jesús chí 'túúca: Canéé chí cuuvi nguúví yā 'iiⁿyāⁿ nazareno yā cucáávā chí cueⁿe yā na yáⁿ Nazaret.

3

Yeⁿe chi Juan cuεédínuūⁿniⁿ yā ní ngaⁿ'ayā nduudu cuaacu (Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

1 Tiempo miiⁿ chiicá Juan chí cuεédínuūⁿniⁿ yā na lugar naachi nguéé ch'εεtinéé 'iiⁿyāⁿ. Lugar miiⁿ chí yeⁿe yáⁿāa Judea ní míⁿ ngaⁿ'a Juan nduudu cuaacu.

2 Juan miiⁿ ní ngaⁿ'a yā chí 'túúca: Ndís'tiī, ndaacadaamí nī yeⁿe chí diíⁿ nī chí nguéé n'dai caati 'āā ndaā niiⁿnuúⁿ nguuví miiⁿ naachi Ndyuūs

ngaⁿ'a ntiíⁿnyúⁿ yā na va'ai chεeti nguuví.

3 Níicú yeⁿe Juan 'cūū ní saⁿ'a profeta Isaías caⁿ'a yā yeⁿe yā vmnááⁿ vmnaaⁿ taachí caⁿ'a yā 'túúca:

'Caandiveeⁿ nī. 'Áamá saⁿā ngaⁿ'ā yuudu sa 'túúca na yáⁿāa cuūⁿmáⁿ naachi nguéé ch'εεtinéé 'iiⁿyāⁿ: 'Cu-undiyaáⁿ nī yúúni yeⁿe Señor Ndyuūs caati cúchii yā. Nan'guáaⁿ nī yúúni cuaacu caavá yā. Didεεvé nī staava yeⁿe nī ní cuuvi cuaáⁿ nī 'iiⁿyāⁿ miiⁿ taachi ndaa yā.

4 Catecai Juan miiⁿ ní nin'dai ndúúcu yuūdū yeⁿe 'iiti camello. Ní cinturón yeⁿe sa ní diíⁿmaⁿ 'iiti. Níicú chí che'e sa ní 'iiti langostas ndúúcu n'di'i yeⁿe 'iiti 'yáiⁿ chí vεε cuεeti.

5 N'deeé 'iiⁿyāⁿ can'daa yā chí 'caandiveeⁿ yā nduudu yeⁿe Juan miiⁿ. Ní can'daa yā yeⁿe yáⁿ Jerusalén, yeⁿe yáⁿāa Judea, ní yeⁿe yáⁿāa chí cuaaⁿ 'diituú yeⁿe yíicú Jordán.

6 'Iiⁿyāⁿ ní caⁿ'a yā nuuⁿndi yeⁿe yā nanááⁿ Ndyuūs níicú Juan miiⁿ ní chεédínuūⁿnīⁿ sá 'iiⁿyāⁿ miiⁿ na yíicú Jordán miiⁿ.

7 Taachí Juan miiⁿ n'diīchi sa chí neené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ fariseos ndúúcu 'iiⁿyāⁿ saduceos neⁿe yā chí cuεédínuūⁿniⁿ sa 'iiⁿyāⁿ, Juan miiⁿ caⁿ'a sa chí sa 'iiⁿyāⁿ miiⁿ: Ndís'tiī tan'dúúca cúú, 'túúca ndís'tiī. ¿Du'ú chí 'cuééⁿ

ndís'tiī chí cuuvi cáánu nī ye^{n'e} castigo taaⁿ chí cuchīi?

8 N'daāca díiⁿ nī maaⁿ níicú 'cuuⁿmíⁿ nī 'iiⁿyāⁿ chí 'āā ndaacadaamí nī ye^{n'e} nuuⁿndi ye^{n'e} nī.

9 Ndís'tiī ní 'āā ntéé nadacádíinuⁿ nī chí n'dai nī caati ndaata ye^{n'e} Abraham ndís'tiī. Naati 'úú ní ngaⁿ'á ngī ndís'tiī chí Ndyuūs cuuvi díiⁿ yā chí tuū s'tiī ní cuuvi daiya Abraham.

10 Cutiīⁿ míⁿ 'āā canéé na díiⁿyu yáⁿ'á. Nducyaaca yáⁿ'á chí nguéé n'dáacā ngii n'gui'i ye^{n'e} canee chí 'caata yáⁿ'á míⁿ ní cūnuuⁿ na yaⁿ'á.

11 'Úú ní cuaacu níⁿnyúⁿ chí ngeédínuūⁿníⁿ ndís'tiī ndúú^{cū} nuūⁿnīⁿ caati 'āā ndaacadaamí nī ye^{n'e} nuuⁿndi ye^{n'e} nī. Naati ndáá táámá 'iiⁿyāⁿ cuayiivi ye^{n'e} 'úú chí ch'εεε taavi cá poder ye^{n'e} yā nguéé ti 'úú. 'Úú ní nguéé neené n'dai 'úú chí cuuvi candéé ndaacuú ye^{n'e} yā. 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ ní n'dai taavi cá yā chí cuuvi 'úú. 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ ní cuédínuūⁿnīⁿ yā ndúú^{cū} Espíritu N'dai ye^{n'e} Ndyuūs ndúú^{cū} yaⁿ'á.

12 Ní taachi ndaa 'iiⁿyāⁿ miiⁿ chí nguuvi Jesús díiⁿ yā tan'dúú^{cā} 'áámá 'iiⁿyāⁿ chí didεεvé yā trigo 'tíicā díiⁿ yā ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ. Ní sta'á yā zaranda ye^{n'e} yā ní nadidaamá yā trigo na chεεti díiⁿnuⁿ. Ní dεεcú miiⁿ ní'neeⁿ yaⁿ'a yā ná nguuchí yaⁿ'á chí 'āā ntéé n'tuūvi. Dεεcú miiⁿ ní tan'dúú^{cā} 'iiⁿyāⁿ chí nguéé i'téenu yā Ndyuūs.

Juan chεédínuūⁿnīⁿ sa Jesús (Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)

13 Tuu'mi ní Jesús chiicá yā na yáⁿ'āa Galilea ní ndaá yā na yíicú Jordán naachi canee Juan chí Juan miiⁿ ní cuédínuūⁿnīⁿ sa Jesús miiⁿ.

14 Juan miiⁿ ní nguéé 'cuuⁿ sa. Ní caⁿ'a sa chii sa Jesús miiⁿ: 'Úú ní neⁿ'é chí dii cuédínuūⁿnīⁿ di 'úú. ¿Áá dii cuchīi di nanáⁿ 'úú?

15 Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā: Díiⁿ dí maaⁿ 'tíicā; ní diiⁿ yú tan'dúú^{cā} chí Dendyuūs neⁿ'e yā chí díiⁿ yú. Tuu'mi ní Juan 'cuūⁿ sa.

16 Cuayiivi taachi 'āā chεédínuūⁿnīⁿ Juan miiⁿ Jesús miiⁿ, tuu'mi ní Jesús ní nan'dáa yā na nuūⁿnīⁿ. Cuayiivi ní nanguaāⁿ nanguuvi. Ní Juan n'diichí sa Espíritu N'dai ye^{n'e} Ndyuūs miiⁿ chí tan'dúú^{cā} paloma 'tíicā. Chiica ye^{n'e} na va'ai chεεti nguuvi ní ndaā vmnaaⁿ ye^{n'e} Jesús miiⁿ.

17 Tuu'mi ní n'giindiveéⁿ yā 'áámá nduudu ye^{n'e} nanguuvi chí ngaⁿ'a: Saⁿ'a 'cūū Daiyá chí neⁿ'e taaví. Ní yeenú taaví cáávā sáⁿ'a 'cūū.

4

Yááⁿ'guiinūⁿ neⁿ'e sa tuuⁿ'vi neeⁿ sa Jesús

(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

1 Tuu'mi ní Espíritu N'dai ye^{n'e} Ndyuūs candéé Jesús miiⁿ ná yáⁿ'āa cuūⁿmáⁿ naachi nguéé ch'εεtinéé 'iiⁿyāⁿ chí yááⁿ'guiinūⁿ neⁿ'e sa chí Jesús díiⁿ yā nuuⁿndi.

2 Jesús canée yā miiⁿ 'uūvū ngεεcu nguuví ní 'uūvī ngεεcu n'gaaⁿ ní nguée che'é yā. Ní cuayiivi ní cuiicú yā.

3 Yááⁿ'nguiinūuⁿ ní ndaā sa nanááⁿ Jesús chí n'diichineeⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ. Ní caⁿ'ā sa: Dii Jesús, nduuti chí dii chí Daiya Dendyuūs dii, caaⁿ'maⁿ dí cuuvi dí tuūu 'cūū chí nduuví pan. Ní nduuví pan ní cuuvi che'e di.

4 Jesús miiⁿ nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā: 'Túúcā canee nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs: Nguée dámaāⁿ pan che'é 'iiⁿ'yāⁿ ní cunduūchi yā caati ndúúcu tanducuén^{'ē} nduudu chí ngaⁿ'a Ndyuūs ní 'iiⁿ'yāⁿ cunduūchí yā nduuti chí cu'téenu yā.

5 Tuu'mi ní yááⁿ'nguiinūuⁿ miiⁿ candεε sa Jesús na yáāⁿ Jerusalén chí yáāⁿ yeⁿ'e Ndyuūs. Ní chin'duu sá 'iiⁿ'yāⁿ na yáácú yeⁿ'e yaācū.

6 Ní yááⁿ'nguiinūuⁿ caⁿ'a sa chí sa Jesús: Nduuti chí dii chí Daiya Dendyuūs dii, cáāvā di ndii 'múúⁿ ndii na yáⁿ'āa; caati 'túúcā canée nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs:

Ndyuūs dichó'o yā ángeles yeⁿ'e yā chí diiⁿ yā cuidado yeⁿ'ē di. Ní ángeles cundéε yā dii ndúúcu ta'á yā, ní nguée cuuvi ya'ai ca'a di na tuūu.

7 Jesús nán'guεεcútaⁿ'a yā: 'Tuucá ntúūⁿ canée nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs: Nguée diiⁿ di mar 'áámá cosa chí n'diichineeⁿ di Señor Ndyuūs yeⁿ'ē di.

8 Tuu'mi candéε yááⁿ'nguiinūuⁿ miiⁿ Jesús miiⁿ na 'áámá yiicū yáácú ní ch'iⁿ'i sa tanducuén^{'ē} naciones yeⁿ'ē iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndúúcu chí ngaⁿ'á ntiiⁿ'nyuⁿ sa yeⁿ'ē ndúúcu dendú'ū chí n'gεεε chí véé yeⁿ'ē.

9 Ní caⁿ'a sa chí sa Jesús miiⁿ: Tanducuén^{'ē} chuū teé dii nduuti chí caantí'ya dí nanaáⁿ ní cu'téenu di 'úú.

10 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chí yā saⁿ'ā miiⁿ: Díí yááⁿ'nguiinūuⁿ, cuví di nanaáⁿ caati 'túúcā canée nguūⁿ na libro yeⁿ'e Dendyuūs: Cu'téenu di Señor Ndyuūs yeⁿ'ē di ní 'caandi-veeⁿ di yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ míⁿ nūuⁿ.

11 Tuu'mi ní yááⁿ'nguiinūuⁿ miiⁿ diví sa yeⁿ'e Jesús, ní níndaā ángeles ní dichí'vé yā Jesús miiⁿ.

Jesús tucá'a yā ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e yā na yáⁿ'āa Galilea (Mr. 1.14-15; Lc. 4.14-15)

12 Taachi ch'iindiveéⁿ Jesús miiⁿ chí Juan chí ngεεdinuūⁿnīⁿ 'iiⁿ'yāⁿ canúúⁿ sá vácūū, nanguεεcunée yā cunaⁿ'a yā na yáⁿ'āa Galilea.

13 Chiicá yā na yáāⁿ Nazaret ní ndaa yā canee yā na yáāⁿ Capernaum. Yáāⁿ miiⁿ ní niiⁿ'nuúⁿ na nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā ca-nee, ní canee na yáⁿ'āa yeⁿ'e Zabulón ndúúcu yáⁿ'āa yeⁿ'e Neftalí.

14 Ní cuuvi cuaacu nduudu yeⁿ'e saⁿ'ā profeta Isaías chí caⁿ'a sa cuááⁿ vmnaaⁿ 'tíicā:

15 Ná yáⁿ'āa yeⁿ'ē Zabulón ndúúcu na yáⁿ'āa yeⁿ'e Neftalí chí canée na yúúⁿ chí ngeⁿ'e ná nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā ndúúcu

na yáⁿāa chi canee taama lado yeⁿe yíicú chi nguuví Jordán. Míiⁿ canéé yáⁿāa Galilea yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé yeⁿe ndaata 'iiⁿ'yāⁿ Israel.

16 'Iiⁿ'yāⁿ chi snéé na maāiⁿ ti nguéé yeⁿe Ndyuūs, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ n'diichi yā 'áámá δεενε χ'εετε. Ní chií δεεvé miiⁿ naachi snéé 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

17 Ndíi tuu'mi tucá'a Jesús caⁿ'a yā nduudu cuaacu ní caⁿ'a yā: Ndaacadaamí nī yeⁿe nuuⁿndi yeⁿ'é nī caati tiempo chi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā na va'ai cheeti nguuví 'āā ndaa niiⁿnuúⁿ.

Jesús yaa'vi yā cuūⁿ saⁿ'a chí itungááⁿ yaācā

(Mr. 1.16-20; Lc. 5.1-11)

18 Cuayiivi ní Jesús miiⁿ cachiicá yā cuaaⁿ 'diituú nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā chí nguuví Galilea, ní n'diichi yā na 'uuví saⁿ'ā 'díinu sa vi'í. 'Áámá saⁿ'a ní Simón Pedro nguuví sa. Táámá saⁿ'ā ní 'diinu sa ní Andrés nguuví sa. Saⁿ'ā s'uuⁿ ní n'gaa nuuⁿ sa yáanā yeⁿ'é 'yaācā miiⁿ na nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā ti saⁿ'ā s'eeⁿ itungááⁿ sa 'yaācā na nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā ti ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é sa.

19 Jesús caⁿ'a yā chi yā saⁿ'ā s'eeⁿ: Cuchíi nī nduucú, ní 'úú ní díiⁿ chí in'nuúⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ chí cuuvi caⁿ'á yā nduucú. Ní tan'dúucá chí tungaáⁿ nī 'yaācā yeⁿe nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā, 'tíicā in'nuúⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'á yā nduucú.

20 Hora míiⁿ nūuⁿ ní saⁿ'ā s'eeⁿ s'neeⁿ sa yaānā yeⁿ'é

sa ni cueⁿ'e sa ndúucū Jesús miiⁿ.

21 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ cueⁿ'e ca yā ní n'diichi yā taama 'uuví saⁿ'ā chí 'diinu sá vi'í chí nguuví sa Jacobo ndúucū Juan. Ní saⁿ'ā s'uuⁿ ní daiya Zebedeo. Ní snee sa na barco miiⁿ ndúucū chiida yā Zebedeo miiⁿ ní n'diyaatá yā yáanā yeⁿ'e yā. Jesús 'cai yā Juan ndúucū Jacobo miiⁿ.

22 Tuu'mí nūuⁿ ní saⁿ'ā s'uuⁿ ní s'neeⁿ sa barco miiⁿ ndúucū chiida sa, ní cueⁿ'e saⁿ'ā s'uuⁿ ndúucū Jesús miiⁿ.

Jesús ngi'cué^e yā 'yaaⁿ taavi 'iiⁿ'yāⁿ

(Lc. 6.17-19)

23 Jesús cachiicá yā núuⁿmáⁿ ná yáⁿāa yeⁿ'e Galilea ní ngi'cue^e yā na yaacū sinagogas na yáāⁿ yeⁿ'é yáⁿāa miiⁿ. Ní caⁿ'á yā nduudu cuaacu yeⁿ'é naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā. Jesús miiⁿ ní díiⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nducuéⁿ'é naaⁿ ca'ái ndúucū 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nducuéⁿ'é chí ya'ai yeⁿ'e yā.

24 Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e núuⁿmáⁿ yáāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Siria ch'iindiveéⁿ yā yeⁿ'e Jesús miiⁿ. Ní candéε yā 'iiⁿ'yāⁿ chí ya'ai yeⁿ'é, ndúucū 'iiⁿ'yāⁿ chí n'deee náāⁿ ca'ai ndii yā, ndúucū 'iiⁿ'yāⁿ chí canee yā ndúucū espíritus yeⁿ'e yáāⁿ'nguinūuⁿ, ndúucū 'iiⁿ'yāⁿ chí ndistáⁿ'ā vaanicádiinūuⁿ yeⁿ'é, ndúucū 'iiⁿ'yāⁿ ndúucū ca'āi chí in'dúuví cuerpo yeⁿ'e yā. Ní Jesús díiⁿ yā chí nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ nduūvā yeⁿ'é yā.

25 Neené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ cuen'é yā ndúúcū Jesús miiⁿ. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea, ndúúcū distrito yeⁿ'ē Decápolis chi véé ndíichi yāāⁿ yeⁿ'ē, ndúúcū yāāⁿ Jerusalén, ndúúcū yáⁿ'āa yeⁿ'e Judea, ndúúcū yáⁿ'āa chi snéé táamá lado yeⁿ'ē yíicú Jordán.

5

*Jesús ngaⁿ'a yā nduudu
cuaacu na 'áamá yíicu
(Lc. 6.20-23)*

1 Taachi Jesús n'diichí yā chi n'dee n'dáí 'iiⁿyāⁿ cuen'e yā ndúucu yā tuu'mi ní Jesús cuen'e yā 'áamá yíicū. Taachi Jesús miiⁿ ch'iindí yā tuu'mi ní discípulos yeⁿ'e yā ní ndaa yā nanááⁿ yā.

2 Jesús ní caⁿ'a yā ní ngi'cuééⁿ yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

3 De'ε chúúcā n'dai 'iiⁿyāⁿ chi deenú yā na staava yeⁿ'é yā chi neⁿ'e deenu cá yā yeⁿ'e Ndyuūs, caati cuuvi yeⁿ'é yā yeⁿ'e naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā ná va'ai cheeti nguuví.

4 De'ε chúúcā n'dai 'iiⁿyāⁿ chi ndaachi 'iinú yā cáávā chi i'téenu yā Ndyuūs maaⁿ, caati cuayiivi ní Ndyuūs ca'á yā 'vi-ich'εētínūⁿ 'iiⁿyāⁿ.

5 De'ε chúúcā n'dai 'iiⁿyāⁿ chi ndiicúuⁿ yā na staava yeⁿ'e yā, ti 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cuuvi ndaācá yā de'ē chi cuuvi yeⁿ'e yā chi Ndyuūs caⁿ'a yā chi ca'a yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

6 De'ε chúúcā n'dai 'iiⁿyāⁿ chí neⁿ'e ca yā diiⁿ yā chi n'daācā tan'dúúcā chi neⁿ'e

Ndyuūs. Ní Ndyuūs cúnnee yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

7 De'ε chúúcā n'dai 'iiⁿyāⁿ chi 'nuūⁿ ndīi ya'ai 'iinú yā cáávā tanáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ, caati Ndyuūs 'nuūⁿ ndīi ya'ai 'iinú ntúuⁿ yā cáávā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

8 De'ε chúúcā n'dai 'iiⁿyāⁿ chi δεεε staava yeⁿ'é yā, ti 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní snaaⁿ yā Ndyuūs.

9 De'ε chúúcā n'dai 'iiⁿyāⁿ chi diiⁿ yā chi nguéé 'caa'vá 'iiⁿyāⁿ, ti tanáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ caaⁿ'máⁿ yā yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ chi daiyá Dendyuūs 'iiⁿyāⁿ.

10 De'ε chúúcā n'dai 'iiⁿyāⁿ chi n'geenú yā ngii cáávā chi diiⁿ yā chíiⁿ chi Ndyuūs neⁿ'é yā, caati véé parte yeⁿ'e yā naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā ná va'ai cheeti nguuvi.

11 De'ε chúúcā n'dai ndís'tiī taachi 'iiⁿyāⁿ diiⁿ yā chi ndís'tiī 'cúeenú nī cuuvi cucáávā 'úú, ní taachi 'iiⁿyāⁿ taáⁿ yā ndúúcū ndís'tiī ní n'dee n'dáí caaⁿ'máⁿ yā nduudu yaadi yeⁿ'e ndís'tiī cucáávā 'úú.

12 Cuuvi yeenu taaví nī caati cuuvi ndaācá nī chí ch'εεε yeⁿ'é nī ná va'ai cheeti nguuvi. 'Túúcā 'iiⁿyāⁿ caⁿ'daa yā ndíi cuaaⁿ vmnaaⁿ 'iiⁿyāⁿ profetas chi ndéé yā nduudu yeⁿ'e Ndyuūs. Ní profetas ch'eenú yā chíi.

*Yiimā yeⁿ'ē yáⁿ'āa
(Mr. 9.50; Lc. 14.34-35)*

13 Jesús caⁿ'a yā: Ndís'tiī, nduuti chi i'téenu nī chí 'úú chí Cristo, tuu'mi ní ndís'tiī, tan'dúúcā yiimā yeⁿ'ē yáⁿ'āa 'tiicá nī. Nduuti chí yiimā

nguée n'daācā sabor ye'nē, ¿de'ē cuuvi diín nī? Nguée de'ē vεε dichí'vε yīimā mii'n. 'Āā taanduu rá chí cungeé 'ii'nyā'n na yá'nāa ní n'diivi nee'n ca'a ya.

Déevé ye'n'e i'nyeē'dí 'cūū

14 Ndís'tī chi i'téenu nī chí 'úú chí Cristo, tan'dúúccā dεεve ye'n'e i'nyeē'dí 'cūū 'tīicá nī, ti ca'n'á nī ch'i'n'i nī dεεve ye'n'é Ndyuūs nanáán 'ii'nyā'n. 'Áámá yāān chí canduūu na 'áámá yīcū nguée cúúví cunuu'n n'de'ēi.

15 Ndíi nguée ndúú 'ii'nyā'n ra 'cuu'mi'n yā 'áámá lámpara ní cu'nuú'n yā maa'n 'áámá caja; naati cun'duú'n yā na 'áámá mesa, ní ícú cuuvi dεεve ye'n'é nducyaaca 'ii'nyā'n chí snée yā chεeti va'āi.

16 Tan'dúúccā 'áámá lámpara chí ngii ndεεve, 'tīicā cuuvi n'daācā vida ye'n'é nī nanáán 'ii'nyā'n chí snée yā i'nyeē'dí 'cūū. Ní 'íicú 'ii'nyā'n s'ee'n cuuvi snaa'n yā ntii'nyu'n chí n'daacā chí idiín nī. Ní 'ii'nyā'n s'ee'n caa'n'má'n yā: De'ε chúúccā ch'εεte Ndyuūs chí Chiidá nī, Ndyuūs chí canée yā ná va'ai chεeti nguuvi.

Jesús nga'a yā ye'n'e ley ye'n'e 'ii'nyā'n Israel

17 Nguée nadicádíinuun ndís'tī chí 'úú chí Jesús ní cúchí chí divíi ley ye'n'e Moisés ndúúccū nduudu ye'n'e profetas chí canée nguū'n ndíi cuaa'n vmnaa'n. 'Úú nguée ndaá chí divíi ti ndaá chí dicuaácú ye'n'é.

18 Ti cuaacu ní'nyú'n nga'n'á ngī ndís'tī: Ne'n'e chí canée

cá nanguuvi ndúúccū i'nyeē'dí 'cūū nguée cuuvi chó'ōo mar 'áámá punto 'lín' ndíi nguée ndúú mar 'áámá coma ye'n'e ndúúdu ye'n'e ley, nuu'ma'n ne'n'e chí tanducuén'ē 'āā cuée cuuvi cuaacu taanduvεε chí canée nguū'n na libro ye'n'e Ndyuūs.

19 'Tīicā 'āā du'ú nūu'n 'ii'nyā'n chí nguée diín yā cumplir 'áámá mandamiento 'lín' ní 'tīicā ngi'cuee'n yā 'ii'nyā'n chí diín yā tan'dúúccā maán yā dii'n yā, 'lín' 'lín' cá nūu'n cuuvi tunee'n yā naachi Ndyuūs nga'n'a ntii'nyú'n yā na va'ai chεeti nguuvi nguée tan'dúúccā taná'n'ā 'ii'nyā'n. Naati 'ii'nyā'n chí n'daāca idiín yā ní ngi'cuee'n yā'n 'ii'nyā'n táacā chí cuuvi dii'n n'daacá yā, 'ii'nyā'n mii'n cuuvi tunee'n yā dendu'ū chí n'daacā ná va'ai chεeti nguuvi naachí Ndyuūs nga'n'a ntii'nyu'n yā.

20 'Úú ní nga'n'á ngī ndís'tī: Nduuti chí ndís'tī nguée n'daācā ca idiín nī chí cuuvi 'ii'nyā'n chí ngi'cuee'n ley ndúúccū 'ii'nyā'n fariseos, tuu'mi ní ndís'tī nguée cuuvi cundaa nī na va'ai chεeti nguuvi naachí Ndyuūs nga'n'a ntii'nyú'n yā.

Jesús nga'a yā ye'n'e chí nduuvi táá'n 'ii'nyā'n
(Lc. 12.57-59)

21 Maa'n ní chí'índivee'n nī chí ca'n'a yā chí yā 'ii'nyā'n ndíi cuáán vmnaa'n chí 'túúccā: Nguée 'caa'nu'n di 'ii'nyā'n. Du'u chí 'caā'nū'n 'ii'nyā'n véé nuu'ndi ye'n'e yā nguuvi chí Ndyuūs caa'ma'n yā ye'n'e nuu'ndi.

22 Naati 'úú ní nga'n'á ngii ndís'tiī 'tíicā: 'Āā du'ú nūuⁿ chi nduuvi taaⁿ yeⁿ'ē vi'i, véé nuuⁿndi yeⁿ'e yā nguuvi chi Ndyuūs caaⁿ'maⁿ yā yeⁿ'ē nuūⁿndī. 'Āā du'ú nūuⁿ chi caaⁿ'maⁿ cuuvi vi'i 'tíicā: De'ē chúúcā cheεchí tiīⁿ di, véé nuuⁿndi yeⁿ'e yā nanááⁿ juez. 'Āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi caaⁿ'maⁿ yā 'tíicā: De'ē chúúcā zonzo dii, caⁿ'á yā na infierno naachi canéé 'áámá nguuchi yaⁿ'ā.

23 Nduuti chi diiⁿ di tan'dúúcā costumbre yeⁿ'ē di ní ndεε di ofrenda yeⁿ'ē di ní ca'a di Ndyuūs vmnááⁿ nátaī yeⁿ'e yaācū templo, ní hora míⁿ nūuⁿ ninán'gaacu di chi vi'i di ní véé vaadi 'caa'va yeⁿ'ē di ndúúcu sa;

24 tuu'mi ní cu'neeⁿ di ofrenda yeⁿ'ē di niīⁿnuúⁿ nátaī. Ní cueⁿ'e di ntun'dáá n'dai di ndúúcū vi'i di. Cuayivi ní cuuvi nguεεcundi di ní ca'a di ofrenda yeⁿ'ē di nátaī.

25 Tun'dáá n'dai di ndúúcū 'āā du'u nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi taaⁿ yeⁿ'e di maāⁿncheεtē nūuⁿ taachi canúu di yúúni ndúúcu yā, 'aatiī caⁿ'a yā canguu yā dii nanááⁿ juez. Ní juez míⁿ nca'a yā dii ta'ā policía. Ní policía miiⁿ ní cu'nuūⁿ sa dii vácūū.

26 Cuaacu níⁿnyúⁿ nga'n'á ngii dii chi nguée nan'daā di vácūū neⁿ'e chí nguée 'cui-inu nadií'vē di tanducuéⁿ'ē chí can'diicu di.

Jesús nga'n'ayā yeⁿ'e adulterio

27 N'giindiveéⁿ nī chí caⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē nuuⁿndi chí

adulterio 'túúcā: Ndís'tiī chí n'giindivaacú nī, nguée in'nuuⁿ nī n'daataá o isaⁿ'ā chí nguεε yeⁿ'ē di.

28 Naati 'úú, Jesús ní nga'n'á ngii ndís'tiī 'tíicā: 'Āā du'ú nūuⁿ chí n'giīⁿnyūⁿ ndúúcū 'áámá saⁿ'ā o n'daataá ní neⁿ'e yā cuuvi n'dái yā ndúúcū vi'ī, 'āā diiⁿ nuuⁿndí yā na staava yeⁿ'e yā tan'dúúcā chí 'āā 'tíicā yā ndúúcū vi'ī. Ní 'āā diīⁿ yā adulterio.

29 Chuū nga'n'á: Nduuti chí nduutináaⁿ di lado tá cuaācú di diiⁿ chí diiⁿ di nuuⁿndī, 'caaca di nduutināaⁿ di ní cun'dáa di. Ti n'dáacā ca chí cuuvi ndai di 'áámá parte yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'ē di, nguée ti tanducuéⁿ'ē cuerpo yeⁿ'ē di caⁿ'a na infierno.

30 Nduúti chí ta'ā cuaācú di idiiⁿ chí diiⁿ di nuuⁿndi, 'caaca di ní cun'dáa di. Ti n'dáacā ca chí cuuvi ndai 'áámá parte yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'ē di, nguée ti núúⁿmáⁿ ch'εεte cuerpo yeⁿ'ē dii caⁿ'a na infierno.

Jesús nga'n'a yā yeⁿ'e chí i'tεechi vi'i yā

(Mt. 19.9; Mr. 10.11-12; Lc. 16.18)

31 Tiempo chí chó'ōo 'iiⁿ'yāⁿ caⁿ'a yā 'túúcā: 'Āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí 'tεechi n'daataá yeⁿ'é yā, canéé chí ca'a yā 'áámá caaca yeⁿ'ē chí 'tεechi vi'ī yā.

32 Naati 'úú ní nga'n'á ngii ndís'tiī 'tíicā: Nduuti chí 'áámá saⁿ'ā chí 'tεechi sá n'daataá yeⁿ'ē sa, nguée cáāvā chí véé saⁿ'ā chí n'dai ndúúcu tá, tuu'mi ní diiⁿ sa chí n'daātāa cuuvi adulterio tá. 'Āā du'ú nūuⁿ saⁿ'ā chí

'caandavaacu sá ndúúcū n'daataa chi i'néeⁿ isaⁿ'ā yeⁿ'e ta táⁿ'ā, saⁿ'ā miiⁿ idiiⁿ ntūⁿ sa nuuⁿndi chi adulterio.

Jesús ngaⁿ'a yā yeⁿ'ē nduudu chi 'tíicā o nguεε 'tíicā

33 Ndís'tiī ní ch'iindiveéⁿ nī chí caⁿ'a yā chiī yā 'iiⁿ'yāⁿ tiempo chi 'āā chó'ōo 'tuucā: Nguéé caaⁿ'maⁿ nī nduudu, “por Ndyuūs”, cáávā cosa chi cuaacu níⁿnyúⁿ chí diiⁿ nī ní nguéé 'tíicā diiⁿ nī. Taachi caaⁿ'máⁿ nī nduudu, “por Ndyuūs”, diiⁿ cuaacú nī tan'dúúicā chi diiⁿ nī cáávā Ndyuūs.

34 Naati 'úú ní ngaⁿ'á ngií ndís'tiī: Nguéé caaⁿ'máⁿ nī nduudu, “por Ndyuūs”, yeⁿ'ē mar 'áámá naaⁿ. Ndíi nguéé caaⁿ'máⁿ nī nduudu, “cucáávā nanguuvi”, ti miiⁿ canéé trono yeⁿ'e Dendyuūs.

35 Ndíi nguéé ndúú caaⁿ'máⁿ nī nduudu, “cáávā yáⁿ'āa 'cūū”, ti chíiⁿ chi banco 'lín yeⁿ'ē ca'a Ndyuūs; ndíi nguéé ndúú 'áámá nduudu, “cáávā yāāⁿ Jerusalén”, ti chiiⁿ chí yāāⁿ yeⁿ'ē Rey Ndyuūs chí ch'εεte yā.

36 Ndíi nguéé ndúú caaⁿ'máⁿ nī nduudu, “cáávā tíiⁿ nī”, ti nguéé cúúví diiⁿ nī chí cuuvi cuéē naachi cuáiⁿ mar 'áámá yuūdū tíiⁿ nī. Ní nguéé cuuvi diiⁿ nī chí cuuvi cuáiⁿ naachi cuéē mar 'áámá yuūdū tíiⁿ nī.

37 Naati ndís'tiī caaⁿ'máⁿ nī, “'tíicā”, nduuti chí 'tíicā; o nduuti chí nguéé 'tíicā, tuu'mi ní caaⁿ'maⁿ nī, “nguεε 'tíicā”, caati nduuti chí caaⁿ'máⁿ nī nduudu, “por Ndyuūs” o cáávā táámá yeⁿ'e chuū,

tuu'mi ní nduudu miiⁿ ní nguéé n'daācā chí caaⁿ'maⁿ nī.

Dinéⁿ'e nī 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé ngií n'diichi yā ndís'tiī

(Lc. 6.29-30)

38 Jesús caⁿ'a yā: Ndís'tiī ní ch'iindiveéⁿ nī chí caⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ tiempo chí chó'ōo yeⁿ'e ley chí 'tíicā: Nduuti chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ tun'dáa yā nduutinaaⁿ taama 'iiⁿ'yāⁿ, 'tiicá ntūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní cuuvi tun'daá yā nduutináaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ nduucú yā 'tíicā. Ní 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí tun'dáa yā 'diiⁿ'yuⁿ táámá 'iiⁿ'yāⁿ, 'tiicá ntūⁿ cuuvi tun'daa yā 'diiⁿ'yuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ nduucú yā 'tíicā.

39 Naati 'úú ní ngaⁿ'á ngií ndís'tiī: Nguéé 'cuuⁿ'maⁿ nī ndúúicū 'iiⁿ'yāⁿ chí yaādii'yá yā. 'Āā du'ú nūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí 'cueⁿ'é yā tiicūnáaⁿ nī ti du-uchineéⁿ yā yeⁿ'e nī 'cuuⁿ nī chí diiⁿ yā taama vmnéⁿ'ēe nduuti chí neⁿ'e yā.

40 Ní nduuti chí 'aama 'iiⁿ'yāⁿ chí in'nuúⁿ yā vaadi 'caa'va ndúúcu nī, ní neⁿ'e yā divi yā tiinuⁿ yúudū yeⁿ'e nī, ca'a ntūⁿ nī cotón yeⁿ'e nī.

41 Ní nduuti chí 'aama 'iiⁿ'yāⁿ chí cuuvi yā ndís'tiī chí a fuerza canéé chí cándεε nī chéédí yeⁿ'e yā tan'dúúicā 'uūví kilómetros 'tíicā yaⁿ'ai ca candéε nī yeⁿ'e yā ndii cuūⁿ kilómetros.

42 Taachi caaca 'iiⁿ'yāⁿ ndís'tiī 'āā de'é nūⁿ cosa ca'a nī 'iiⁿ'yāⁿ cosa miiⁿ. Nguéé nguεεcundí nī cuadáámí nī yeⁿ'é yā.

Diné'e nī 'ii'yān chí taa'n ndúúcu nī

(Lc. 6.27-28, 32-36)

⁴³ Ndís'tiī ní ch'iindiveéⁿ nī chí ca'a 'ii'yāⁿ tiempo chí 'āā chó'ōo: Diné'e di 'ii'yāⁿ na niiⁿnuúⁿ vaacu dí. Nguéé diné'e di 'ii'yāⁿ chí taán yā ndúúcu di.

⁴⁴ Naati 'úú ní ngaⁿ'á ngii ndís'tiī: Diné'e nī 'ii'yāⁿ chí taaⁿ yā ndúúcu nī. N'dáácā caaⁿ'maⁿ nī yeⁿ'e 'ii'yāⁿ chí nguéé n'dáácā ngaⁿ'a yā yeⁿ'e nī. N'dáácā diiⁿ nī ndúúcu 'ii'yāⁿ chí nguéé neⁿ'e yā ndís'tiī. Caaⁿ'mángua'á nī yeⁿ'e 'ii'yāⁿ chí 'cueⁿ'e ndís'tiī ní nguéé n'daācā idiíⁿ yā ndúúcu nī ní idiíⁿ yā chí ndís'tiī n'geenú nī ngii.

⁴⁵ Ní ndís'tiī ní 'cuuⁿ'miⁿ nī 'ii'yāⁿ s'eeⁿ chí ndís'tiī ní daiya Dendyuūs ndís'tiī. Chiida yú chí cánéé na va'ai cheeti nguuví idiíⁿ yā chí ican'daa 'yáⁿ'ā naachi snéé 'ii'yāⁿ chí n'dai ndúúcu 'ii'yāⁿ chí nguéé n'daācā diiⁿ yā. Ní Ndyuūs idiíⁿ yā chí ngeen cuūví yeⁿ'é 'ii'yāⁿ chí n'daācā idiíⁿ yā ndúúcu 'ii'yāⁿ chí nguéé n'daācā idiíⁿ yā.

⁴⁶ Ndúúti chí ndís'tiī diné'e nī 'ii'yāⁿ chí neⁿ'e yā ndís'tiī, ¿d'é'ē premio chí ndaacá nī? ¿'Áá nguéé 'tiicá ntúūⁿ idiíⁿ 'ii'yāⁿ chí cobrador yā?

⁴⁷ Nduuti chí ndís'tiī diiⁿ nī saludar dámaāⁿ hermanos yeⁿ'e nī, ¿d'é'ē premio chí ndaacá nī? ¿'Áá nguéé 'tiicá ntúūⁿ idiíⁿ 'ii'yāⁿ chí nguéé yeⁿ'ē ndaata Israel chí nguéé i'téenu yā Ndyuūs?

⁴⁸ N'daācā n'dai ca diiⁿ

ndís'tiī chí diiⁿ nī tan'dúúca chí diiⁿ Dendyuūs, Chiida yú, chí canéé na va'ai cheeti nguuví.

6

Jesús nga'a yā yeⁿ'e chí nginnee yú 'ii'yāⁿ

¹ Ndís'tiī nguéé diiⁿ nī dendu'ū chí n'daācā yeⁿ'e yaācū nanááⁿ 'ii'yāⁿ caati snaaⁿ yā chí diiⁿ nī chí nadacadiinúúⁿ yā chí ndís'tiī ní n'daāca nī. Nduuti chí 'túúca idiíⁿ nī, tuu'mi ní Ndyuūs Chiida yú nguéé téé yā chí cuuvi yeⁿ'e nī yeⁿ'ē chí diiⁿ nī taachi ndaa nī ná va'ai cheeti nguuví.

² Taachi ndís'tiī ca'a nī ofrenda yeⁿ'e nī, nguéé diiⁿ yuudú nī níicú nguéé cuuvi cadíinuⁿ 'ii'yāⁿ. 'Tíicā idiíⁿ náⁿ'ā 'ii'yāⁿ chí 'uūví naaⁿ 'uūví cheendí yā taachi snéé yā na yaācū sinagoga ndúúcu na cuaaⁿ cyúúni. Ní 'íicú 'ii'yāⁿ ní cuuvi snaaⁿ yā ní caaⁿ'maⁿ yā chí 'ii'yāⁿ s'eeⁿ ní nn'dai yā. Cuaacu níⁿnyúⁿ 'úú ngaⁿ'á ngii ndís'tiī, chí 'ii'yāⁿ s'eeⁿ ní veε chí 'āā ndaāca yā yeⁿ'e chí diiⁿ yā na iⁿ'yeendí 'cūū.

³ Taachi ndís'tiī ní ca'á nī cosas chí inneé nī 'ii'yāⁿ chí nguéé yeⁿ'e yā, nguε ca'a nī chí tuumícadíinuⁿ ta'ā 'cueé nī chí diiⁿ tá'ā cuaacú nī.

⁴ 'Tíicā ca'a n'de'ei nī cosas miiⁿ yeⁿ'e nī ní 'ii'yāⁿ nguε cuuvi snaaⁿ yā; 'íicú Chiida yú chí cánéé ná va'ai cheeti nguuví inaáⁿ yā chí nguéé n'diichi 'ii'yāⁿ s'eeⁿ. Ní Chiida yú téé yā chí cuuvi yeⁿ'e nī nanááⁿ 'ii'yāⁿ.

*Jesús ngi'cueen yā yen'e chí
nga'an'anguá'āa*

(Lc. 11.2-4)

⁵Taachi ndís'tiī caa'n'ma'ngua'á
nī, nguée díiⁿ nī tan'dúúccā
'iiⁿyāⁿ chí 'uūvī naaⁿ 'uūvī
cheendí yā, caati 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ
inee yiinú yā chi n'gεεtíndii yā
na yaācū sinagogas ndúúccū
cuaaⁿ cyúúni ní 'íicú 'iiⁿyāⁿ ní
snaaⁿ yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Cuaacu
ní'nyúⁿ nga'á ngii ndís'tiī,
chi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní 'āā véé chí
cuuvi yeⁿ'é yā na iⁿ'yeeⁿdí
'cūū.

⁶Ndís'tiī, taachi caa'n'ma'ngua'á
nī, cundāa nī na cuarto 'líiⁿ
yeⁿ'e va'ai yeⁿ'e nī ní n'gaadí
nī cheendi va'āi cuarto 'líiⁿ
miiⁿ. Ní caa'n'ma'ngua'á nī
ndúúccū Chiida yú chí inaaⁿ
n'de'ei yā. Ní Chiida yú ntée
yā chi cuuvi yeⁿ'e nī nanááⁿ
'iiⁿyāⁿ.

⁷Ní taachi caa'n'ma'ngua'á
nī, nguée dachíiⁿ dachíiⁿ
caa'n'maⁿ nī tan'dúúccā chí diiⁿ
náⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ chí 'uūvī naaⁿ
'uūvī cheendí yā chí nguée
i'téenu yā Ndyuūs ní nguεε
yeⁿ'e ndaata Israel yā. Ní
'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nadicadínuuⁿ
yā chí Ndyuūs caⁿ'á yā
'caandiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é
yā ti neené n'deēe nduudu
ngaⁿ'a yā.

⁸Nguée díiⁿ nī tan'dúúccā chí
idiiⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ti Chiida yú
'āā déenu yā dendu'ū chí neⁿ'e
nī taachi 'āā cuée caaca nī.

⁹Ní taachi ndís'tiī
caa'n'mā'ngua'á nī, 'túúccā
caa'n'ma'ngua'á nī:

N'diī Chiidá nducyaaca 'nū,
n'diī chí canee nī ná
va'ai cheeti nguuvi.

De'ε chúúccā dεεve chí
nguúvī nī.

¹⁰Canée chí ndaá tiempo
naachi chí ngaⁿ'a
ntiiⁿnyuⁿ nī. Cúúvī
tan'dúúccā chí n'diī
neⁿ'e nī tan'dúúccā ná
va'ai cheeti nguuvi
'tiicá ntúūⁿ na yáⁿ'āa
'cūū.

¹¹Tée nī chí cuuvi che'é 'nū
nguuví 'cūū.

¹²Nadich'εεcú nī nuuⁿndi
yeⁿ'e 'nū tan'dúúccā chí
nú^s'uu inadich'εεcú 'nū
yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí nguεε
n'daācā díiⁿ yā nduucú
'nū.

¹³Nguée 'cuáaⁿ nī chí ndaā
nanaáⁿ 'nū cosas chí
cheechi ca chí diiⁿ
chí diiⁿ 'nū nuuⁿndi
naati nadanguáⁿ'ai nī
nú^s'uu yeⁿ'é nducuéⁿ'e
chí nguεε n'daācā.
Ti yeⁿ'é nī naachi
ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ nī
ndúúccū poder ndúúccū
dεεve chí n'dái taavi
ca yeⁿ'e nī ndúúccū
nducuéⁿ'e nduuyū
cuen'e daāⁿmaⁿ. 'Tíicá
cuuvi.

¹⁴Nduuti chí ndís'tiī
nadich'εεcú nī yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ
chí nguée n'daācā idiíⁿ yā
nduucú nī, tuu'mi ní Chiida
yú chí cánée yā ná va'ai cheeti
nguuvi nadich'εεcú ntúūⁿ yā
yeⁿ'é nī.

¹⁵Ndúúti chí ndís'tiī nguée
nadich'εεcú nī yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí
nguée n'daācā idiíⁿ yā ndúúccū
nī, 'tiicá ntúūⁿ Chiida yú
nguée nadich'εεcú yā nuuⁿndi
yeⁿ'é nī.

Jesús nga'a yā ye'n'e chí 'ii'nyān nguée ca'diinú yā tiempo chí nga'angua'á yā

16 Taachi nguée nga'diínú nūn nī caati nga'angua'á nī nguée nduuví ndaachii naán nī tan'dúucā 'ii'nyān chí 'uūvī naa' 'uūvī cheendí yā chí ne'n'é yā chí taná'nā 'ii'nyān snaa' yā. 'Ii'nyān s'een idiví yā catecai vmnáán yā ní 'cuu'mín yā taná'nā 'ii'nyān chí nguée nga'diínú yā. Cuaacu ní'nyú' nga'ná ngii ndís'tiī, chí 'ii'nyān s'een ní 'āā véé chí ndaācā ye'n'e yā na i'nyee'ndí 'cūū.

17 Naati ndís'tiī, ní taachi nguée nga'diínú nūn nī, 'cuiinī aceite tiín nī ní náánú nī naa' nī.

18 Ní nguée 'cuu'mín nī nanáán 'ii'nyān chí nguée nge'é nī naati Chiida yú chí cánuu' yā nán'de'ei snaán yā. Ní Chiida yú chí snáan yā chíin chí diin nī taachi cánúú' nī nán'de'ei ní téé yā nanáán 'ii'nyān de'ē chí cuuví ye'n'e nī.

Vée vaadī 'cuiica ná va'ai chēeti nguuví
(Lc. 12.33-34)

19 Ca'n'a Jesús: Ndís'tiī ní nguée diín nī chí cuuvi 'cuiica nī ná i'nyee'ndí 'cūū naachi véé i'yéevē chí di'tuuví tī ndúucū che'e yá'nāa chí tuuvī ní naachi véé chí duucu ní diduucú sa.

20 Naati n'dáacā chí diín nī chí 'cuūndí ye'n'e nī ná va'ai chēeti nguuví naachi nguée véé i'yéevē chí di'tuuví tī ndíi nguée ndúú che'e yá'nāa chí tuuvī, ndíi nguée ndúú cuuvi cundaā chí duucu ní diduucú sa.

21 Caati naachí canée vaadī 'cuiica ye'n'é nī, mii' canee staava ye'n'e nī chí nadicadi-inúú' nī ye'n'e tanducuén'ē.

Chídeve ye'n'e cuerpo ye'n'e yú ní nduutinaa' yú
(Lc. 11.34-36)

22 Ca'n'a Jesús chí chídeve ye'n'e cuerpo ye'n'e yú chíin chí nduutinaa' yú. Ndúuti chí nduutinaa' nī n'daācā, tuu'mi ní núú'mán ncheete cuerpo ye'n'e nī ní inaa' chí deeve.

23 Ní nduuti chí nduutinaa' nī nguée n'dai, tuu'mi ní núú'mán ncheete cuerpo ye'n'é nī cunée na maāi'. 'Tíicā nduuti chí deeve chí cánee nduucú nī nguée n'daācā, tuu'mi ní canee nī na maāi' chí díitūu n'dái.

Jesús nga'a yā ye'n'e chí 'cuiica 'ii'nyān
(Lc. 16.13)

24 Mar 'áámá 'ii'nyān nguée cuuvi dichí've yā 'uūvī 'iivi yā caati diné'n'e yā 'aama yā ní nguée diné'n'e yā taama yā. Ní n'dáacā nadicadíinuu' yā ye'n'e 'aama yā ní nguée n'daācā nadicadíinuu' yā ye'n'e taama yā. Nguée cuuvi in'nuú' nī vaadī 'cuiica ye'n'é nī ní dichí've nī 'iivú Ndyuūs.

Ndyuūs idiín yā cuidado ye'n'e 'ii'nyān ye'n'e yā
(Lc. 12.22-31)

25 Chuū nga'ná ngii ndís'tiī: Nguée nadicadíinuu' nī ye'n'e vida ye'n'e maa' nī, o ye'n'ē chí che'é nī, o ye'n'ē chí cu'u nī, ndíi nguée ndúú cáávā chí ne'n'e cuerpo ye'n'e nī chí 'cuētinúu nī. ¿Áá nguée ya'n'ai ca vida ye'n'e nī nguée

ti chi ngé'e nī? ¿'Áá nguεε ya'n'ai ca chí'vē cuerpo ye'n'e nī nguéé ti catecai nī?

26 Cui'n'diichí nī 'yaada ye'n'e nanguuvi. Nguéé ngiinú tī ndaata, ndíí nguéé ngii cosecha ye'n'e tī, ndíí nguéé ndúú ín'guain'daí tī ye'n'e tī. Chiida yú chi cánéé ná va'ai cheeti nguuvi ngá'a yā chi nge'e tī. ¿'Áá nguéé ya'n'ai cá chí'vē ndís'tiī nguéé ti 'yaada?

27 ¿Cheé ndís'tiī chí néené n'dai tiī nī cúúví iintiinee nī 'áamá yuúchí ye'n'e chi yaacu nī?

28 ¿De'ē cáávā chí ínadicádíínuu nī ye'n'e catecai nī? Nadacádíínuu nī ye'n'e naāndā cuéē ye'n'e cuεeti táácā chí n'giita. Nguéé diín ntiī'nyu nī ndíí nguéé ndúú idin'daí hilo.

29 Naati 'úú ní nga'n'á ngii ndís'tiī, chí rey Salomón miī nī ndúúcu tanducuén'e catecai yā chí n'déévé n'dai ndii tuunu ngii 'yá'n'ā naati nguéé neené n'dεεvεé tan'dúúcā ye'n'e naāndā s'een.

30 Ndúúti chí Ndyuūs idiín yā cuidado ye'n'e yáatā chí vεε cuεeti chí maā nī canee ní cavyaa nī n'tiī ní n'nee ya'n'ā 'ii'nyā. ¿'Áá nguéé diín cá Ndyuūs cuidado ye'n'e ndís'tiī, 'ii'nyā chí duū'vī i'téenu nī Ndyuūs?

31 Nguéé nadicádíínuu ndís'tiī, ní caa'n'ma nī 'tíicā: ¿Dé'ē che'é 'nū? o ¿de'ē cu'ú 'nū? o ¿dé'ē 'cuεetinú 'nū?

32 'Ii'nyā chí nguéé ye'n'e ndaata Israel in'nuú yā dendu'ū chí 'túúca. Chiida yú chí cánéé yā ná va'āi cheeti nguuvi déenu yā tanducuén'e

dendu'ū chí necesidades ne'n'e yú.

33 Naati ndís'tiī ní canee chí in'nuú nī vmnáá nī vmnaa nī ye'n'é naachi Ndyuūs nga'n'a ntiī'nyú yā ndúúcu vaadi cuaacu ye'n'é Ndyuūs, ní 'íicú tanducuén'e dendu'ú 'cūú ní ntiinee yā ye'n'é nī.

34 Nguéé nadicádíínuu nī ye'n'e cavyaa caati cavyaa ní táamá nguuvi ndúúcu ye'n'e, ní 'íicú nguuvi ní 'āā véé nūu chí véé. Damaā nadacádíínuu nī ye'n'e maa'nguuví, 'āā 'tiicá nūu.

7

'Túúca nga'n'a Jesús: Nguéé tun'daá nī nuu'ndi ye'n'e táámá 'ii'nyā

(Lc. 6.37-38, 41-42)

1 Jesús ca'n'a yā: Ndís'tiī ní nguéé caa'n'ma nī néen nī ye'n'e táámá 'ii'nyā maa nī 'íicú Ndyuūs nguéé caa'n'má yā nuu'ndi ye'n'e nī.

2 Caati ndúúti chí ndís'tiī caa'n'ma nī nuu'ndi ye'n'e 'ii'nyā, 'tiicá ntúū Ndyuūs caa'n'má yā nuu'ndi ye'n'e nī. Nduuti chí n'dee n'daí caa'n'má nī, 'tiicá ntúū caa'n'má Dendyuūs ye'n'e nī. Nduuti chí duu'ví nūu, 'tiicá ntúū Ndyuūs caa'n'má yā ye'n'e nī.

3 ¿De'ē cúúvī chí maa nch'εεté nūu n'gíinu nī nuu'ndi chí diín tanán'ā 'ii'nyā ní nguéé inaa nī nuu'ndi ch'εεté chí diín nī?

4 ¿De'ē cúúvī chí caa'n'má nī 'ii'nyā ye'n'e chí diín yā chí nguεε n'daācā nduuti chí ndís'tiī diín nī cosas chí nguéé n'daācā? 'Caandivéen nī. Véé

nuuⁿndi yeⁿ'é nī chi ch'εεεε chi nguéé ndaacadaamí nī yeⁿ'ē.

5 Ndís'tiī 'iiⁿ'yāⁿ 'uūvī naaⁿ 'uuvī cheendi nī. Díiⁿ cā maáⁿ nī ndaacadaamí nī yeⁿ'e nuuⁿndi chi diiⁿ nī ní 'íicú cuuvi caaⁿ'máⁿ nī yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi canéé chí din'daācā yā ní ndaacadaamí yā yeⁿ'e nuuⁿndi chi diiⁿ yā.

6 Nguéé ca'a nī dendu'u chí yeⁿ'e Ndyuūs 'yaānā s'eeⁿ ti 'yaānā s'eeⁿ cuuvi contra yeⁿ'e nī. Ní caⁿ'á tī che'e tī ndís'tiī chi pedazos cánéé nī. Nguéé 'cuíi nī cosas yeⁿ'e nī chi dichíi'vē tan'dúúccā perlas nanááⁿ puercos ti cuuvi nanguεεcúndii tī ní ca'a ta'á tī ní ndís'tiī canéé nī maaⁿ ca'a tī.

Caacá nī, in'nuúⁿ nī, ní yaa'ví nī cheendi va'ai

(Lc. 11.9-13; 6.31)

7 Caⁿ'a Jesús: Caacá nī Ndyuūs, ní Ndyuūs téé yā yeⁿ'e nī. In'nuúⁿ nī ní ndaāca nī. Yaa'ví nī cheendi va'āi ní nan'guaaⁿ yeⁿ'é nī.

8 Caati nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí ngiica Ndyuūs ní Ndyuūs ca'a yā yeⁿ'e yā. Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí in'nuuⁿ yā, ní in-ndaaca yā. Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí yaa'vi yā cheendi va'āi, ní nan'guaaⁿ yeⁿ'é yā.

9 ¿Chéé yeⁿ'e ndís'tiī taachi caaca daiya nī 'aama pan, ca'a nī 'áámá tuūu?

10 O nduuti chi caaca daiyá nī 'áámá 'yaācā, ¿'áá ca'á nī 'áámá cúú?

11 Nduuti chi ndís'tiī chi cúⁿncheeⁿ nī deenú nī ca'a nī cosa chi n'daācā daiya nī, ndii 'tεε cá Chiida yú chi canéé yā na va'ai cheεti nguuvi ca'á

yā cosas chi n'dáácā n'dai cá 'iiⁿ'yāⁿ chi caaca yā Ndyuūs.

12 'Tíicā chi tanducuéⁿ'é chi neⁿ'é nī chi diiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcu nī, chuū ntūūⁿ diiⁿ nī ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ. Chuū chi ley yeⁿ'e Moisés ndúúcu chi canéé nguūⁿ yeⁿ'e profetas s'uuⁿ ndíi cuááⁿ vmnaaⁿ.

Cheendi va'āi chi 'tuūcuú
(Lc. 13.24)

13 Caⁿ'a Jesús: Cundáa nī chééndi va'āi chí 'tuucuú, tí cheendi va'ai ch'εε'nū ndúúcu yúúni ch'εε'nū, chiíⁿ chí candéε 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'a yā na infierno. Nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí ndaa yā chééndi va'ai chí ch'εε'nū miiⁿ.

14 Naati chééndi va'āi 'tu-ucúú miiⁿ ní yúúni cuééⁿ miiⁿ chí candéε 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'a yā na vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. Ní duu'ví 'iiⁿ'yāⁿ chí nndaāca yā chééndi va'āi miiⁿ.

Yáⁿ'á ní cucáávā n'gui'i
yeⁿ'é tuumicádíiⁿnuuⁿ nī

(Lc. 6.43-44)

15 Caⁿ'a Jesús: Díiⁿ nī cuidado ndís'tiī yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ profetas chí falsos yā chí ngaⁿ'a yā chí ndεε yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs naati nguεε 'tíicā. Taachi nndaá yā nanááⁿ ndís'tiī cuaaⁿ dáámí 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ tan'dúúccā catecai 'iiti cuūchī naati cuááⁿ cheεti yā tan'dúúccā 'yáá'yāaⁿ ngaātāá chí taaⁿ tī.

16 Ní yeⁿ'e chí diiⁿ yā tuumicádíiⁿnuuⁿ nī yeⁿ'e yā. ¿'Áá cuta'a 'iiⁿ'yāⁿ uvas yeⁿ'e yááⁿ? o ¿'áá cuta'a 'iiⁿ'yāⁿ n'guiidíi yaaⁿ nguuvi yeⁿ'e yááⁿ? Nguεε 'tíicā.

17 'Tíicā, nducyaaca yá'n'á chi n'dái, n'daācā ngíi n'gui'i n'dáacā ye'n'ē, naati yá'n'á chi nguée n'daācā ní nguée n'dai n'gui'i ye'n'ē.

18 'Áamá yá'n'á chí n'dáacā nguée 'cuūndi n'gui'i chí nguée n'daācā, ndíi nguée ndúú ye'n'e chi nguée n'daācā 'cuūndi n'gui'i chi n'daācā ye'n'ē.

19 Nducyaaca yá'n'á chi nguée n'daācā ngíi n'gui'i ye'n'ē, 'ii'n'yān ní cáaca yā ní 'cuii yā na ya'n'ā.

20 'Tiicā ntúūn ndís'tiī tumicadínuuⁿ ní ye'n'e 'ii'n'yān cáavā cosas chi diiⁿ yā ye'n'e chi n'daacā o ye'n'e chi nguée n'daācā.

Nguée cuuvi cundaa nducyaaca 'ii'n'yān na va'ai chεeti nguuvi
(Lc. 13.25-27)

21 Jesús nga'n'a yā 'tíicā: Nguée nducyaaca 'ii'n'yān chí nga'n'á yā ye'n'ē 'úú: N'díi Señor, Señor, ní cuuvi cundaa yā naachí Ndyuūs nga'n'a ntii'nyuⁿ yā, dámaān 'ii'n'yān chí diiⁿ yā tan'dúúcā chí ne'n'e Chiidá chí canee yā na va'ai chεeti nguuvi.

22 Néené 'yaaⁿ 'ii'n'yān caa'n'maⁿ yā cuuvi yā 'úú nguuví ye'n'é juicio N'díi Señor, Señor, ¿'áá nguée ca'n'a 'nū nduudu cuaacu ndúúcū chí duuchí ní ní tun'dáa 'nū yáá'n'nguiinūuⁿ ye'n'e 'ii'n'yān ndúúcū chí duuchí ní? Ní néené n'deēe vaadī n'gíinú idiiⁿ 'nū ndúúcū chí duuchí ní.

23 Tuu'mi ní 'úú Cristo caa'n'máⁿ cuaacú cuuvi 'ii'n'yān

s'eeⁿ: 'Úú nguée n'diichí tandii ndís'tiī. Cuví ní ye'n'ē 'úú, ndís'tiī chí nguée n'daācā diiⁿ ní.

Ye'n'ē ndúú 'uūví cimienta ye'n'é va'ai s'eeⁿ
(Lc. 6.47-49; Mr. 1.22)

24 Ní ca'n'a ntúūⁿ Jesús: 'Āā du'ú nūuⁿ 'ii'n'yān chí n'giindiveén yā ndúúdú 'cūū ye'n'é níicú idiiⁿ yā chεε chí 'úú nga'n'á, 'ii'n'yān miiⁿ ní tan'dúúcā 'áamá sa'n'ā chí n'd'ēēvεε nadicadínuuⁿ sa, Sa'n'ā miiⁿ diiⁿ dái sa vaacu sá na 'áamá yáávā.

25 Níicú chéénⁿ cúúví na'n'ā ní ch'iita yíicú. Ní chéénū 'yúúné taaⁿ contra ye'n'é va'ai miiⁿ ní nguée chindεεvε caatí n'daacā chééndii na yáávā miiⁿ.

26 'Āā du'ú nūuⁿ 'ii'n'yān chí n'giindiveén yā nduudú 'cūū ye'n'é ní nguée idiiⁿ yā tan'dúúcā chí nga'n'á, 'ii'n'yān miiⁿ ní tan'dúúcā 'aama sa'n'ā chí nguée n'daācā inadacídínuuⁿ sa. Sa'n'ā miiⁿ ní diiⁿ dái sa vaacu sa na yá'n'āa ndúútíi.

27 Ní cheeⁿ cuuvi na'n'ā ní ch'iita yíicú miiⁿ. Ní chéénū 'yúúné taaⁿ contra ye'n'é va'ai miiⁿ ní va'ai chidεεvε ní ntuūvii.

28 Taachí Jesús miiⁿ ch'iinu ca'n'a yā ndúúdú 'cūū, 'ii'n'yān míiⁿ che'n'e yiinú yā ye'n'e chíiⁿ chí ngi'cueeⁿ Jesús.

29 Caati Jesús miiⁿ ngi'cueeⁿ yā 'ii'n'yān s'eeⁿ tan'dúúcā 'áamá 'ii'n'yān chí déénu o 'áamá 'ii'n'yān chí nga'n'a ntii'nyúⁿ yā nguée tan'dúúcā 'áamá maestro chí ngi'cueeⁿ ley ye'n'e yā.

8

Jesús idiiⁿ yā chi nduūvā yeⁿē 'áámá saⁿā yeⁿe ca'āi chi nguuvī lepra chí ín'duuti yuūtē yeⁿē sa

(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)

¹ Taachí Jesús cuch'eeⁿ yā na 'áámá yīcū, néené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ cueⁿé yā ndúucu yā.

² N'diichí nī. Nanááⁿ Jesús ndaā 'áámá saⁿā chí ndíí sa 'áámá ca'āi chí nguuvī lepra chí ín'duuti yuūtē yeⁿē sa. Ní chíntiiⁿya sa nanáaⁿ yā ní s'teenú sá ní caⁿa sa chíi sa 'iiⁿyāⁿ: N'díi Señor, nduuti chí neⁿe nī, ní díiⁿ nī chí nduūvā yeⁿé.

³ Jesús ní n'doó yā ta'á yā ní tuu'ví yā saⁿā miiⁿ ní caⁿa yā chíi yā saⁿā: 'Úú neⁿé. Nduūvā yeⁿē di. Tuu'mí nūuⁿ ndúuvā n'daācā yeⁿē sa ní nduūvī deεve sa.

⁴ Tuu'mí ní Jesús ní caⁿa yā chíi yā saⁿā miiⁿ: Cuéⁿe di ní 'cuuⁿmiⁿ dí cuerpo yeⁿē di nanááⁿ chíiduú ní ca'a di ofrenda nanááⁿ Ndyuūs tan'dúucā chí ngaⁿa na ley chí dinguuⁿ Moisés. 'Tíicā ní chíiduú caaⁿmaⁿ cuaacú yā yeⁿē di nanááⁿ nducyaaca 'iiⁿyāⁿ, ní nguéé 'cuuⁿmiⁿ di yeⁿē chí chíi ndúucu di mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ.

Jesús díiⁿ yā chí nduūvā yeⁿe 'aama mozo yeⁿe capitán romano

(Lc. 7.1-10)

⁵ Taachí Jesús cáámá ndaa yā na yáaⁿ Capernaum, ndaā 'áámá saⁿā capitán yeⁿe ndaata yeⁿe 'iiⁿyāⁿ romanos nguéé yeⁿe ndaata Israel. Ní

ndaā sa nanáaⁿ Jesús miiⁿ ní dí'cuítu sa 'iiⁿyāⁿ.

⁶ Ní caⁿa sa chíi sa Jesús: N'díi Señor, mozo yeⁿé candííⁿ sá na cama ndúucū ca'āi chí ín'dúuvī cuerpo yeⁿē sa. Néené ya'āi ngiitā sa.

⁷ Jesús caⁿa yā chíi yā saⁿā: 'Úú ní caⁿá ní díiⁿ chí saⁿā ní nduūvā yeⁿē sa.

⁸ Saⁿā capitán nan'guεεcútaⁿa sa ní caⁿa sa chíi sa Jesús miiⁿ: N'díi Señor, 'úú nguéé neené n'dai 'úú chí cundaa nī chééⁿí va'āi yeⁿé. Dámaāⁿ chí caaⁿmaⁿ nūuⁿ nī ní saⁿā mozo yeⁿé ndúuvā yeⁿē sa.

⁹ 'Úú ní saⁿā chí v'éé saⁿā ndíi tíiⁿ yeⁿé, ní ngaⁿā ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿē 'úú. 'Úú ntúūⁿ ní ngaⁿá ntiiⁿnyúⁿ yeⁿē cien soldados chí maaⁿ poder yeⁿé. 'Úú ní ngaⁿá ngii 'aama sa: Cúnaⁿā di, ní inaⁿā sa. Ní ngaⁿá ngii taama sa: Cuchí di, ní chíi sa. Ní ngaⁿá ngii mozo chí díiⁿ mandado yeⁿé: Díiⁿ di ntiiⁿnyúⁿ 'cūū, ní díiⁿ sa.

¹⁰ Taachi Jesús ch'iindiveéⁿ yā chuū cheⁿé yiinú yā. Ní caⁿa yā chíi yā 'iiⁿyāⁿ chí ndúucu yā: Cuaacu níiⁿnyúⁿ ngaⁿá ngii ndis'tíi chí 'úú nguéé īndaacá 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu n'dai yā mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ yeⁿe ndaata Israel tan'dúucā saⁿā 'cūū.

¹¹ Ní ngaⁿá ngii ndís'tíi, chí neené 'yaaⁿ yā chí caaca yā cuaaⁿ ná ícan'daa 'yáⁿā ndúucū cuaaⁿ na ngiiya 'yáⁿā ní 'cuεεté yā ná va'ai cheεti nguuvī ndúucū Abraham, ndúucū Isaac, ndúucū Jacob.

12 Naati n'deee n'dái daiyá 'ii'yān ye'n'e ndaata Israel chí canéé chí 'cuεεtinée yā naachí Ndyuūs nga'n'a ntii'nyu'n yā ná va'ai cheεti nguuví, Ndyuūs tun'dáa yā 'ii'yān s'ee'n chuva'āi naachí maāi'n. Míi'n ní cuεεcu yā ní che'e 'dii'nyu'n yā ti nguéeé i'téenu yā Dendyuūs.

13 Tuu'mi ní Jesús mii'n ca'n'a yā chii yā capitán mii'n: Cuna'n'ā di. Tan'dúúccā chí i'téenu di chí 'úú idií'n chí nduūvā ye'n'e mozo ye'n'e di, 'tíicā cuuví ndúúccū mozo ye'n'e di. Ní hora míi'n nūu'n nduūvā ye'n'e mozo ye'n'e sa.

Jesús dii'n yā chí nduūvā ye'n'e indán'ā Pedro

(Mr. 1.29-31; Lc. 4.38-39)

14 Cuayiivi ní ndaā Jesús ná va'ai ye'n'e Pedro mii'n ní n'diichí yā chí indán'ā Pedro mii'n candiiti yā na cama. Ndεē 'ii'n'nū'n taán tá'n'ā mii'n.

15 Jesús tuu'ví yā ta'ā tá ní 'ii'n'nū'n míi'n ní chivii. Tuu'mi ní tá'n'ā mii'n ní nducuee'n tá ní dii'n ta mandado ye'n'é 'ii'yān s'ee'n ní ca'a ta chí che'e yā.

Jesús dii'n yā chí nanduūvā ye'n'e n'deee n'dái 'ii'yān

(Mr. 1.32-34; Lc. 4.40-41)

16 Taachi chí 'da'a nguuvi mii'n, tuu'mi ní 'ii'yān ye'n'e yáān mii'n ndaa yā chí ndéε yā 'yaa'n n'dái 'ii'yān nanáán Jesús. Ndεε yā 'ii'yān chí snée yā ndúúccū espíritus ye'n'e yáá'n'guiinūu'n. Jesús ca'n'a yā 'áámá nduudu nūu'n ní tun'dáa yā espíritus ye'n'e yáá'n'guiinuu'n ye'n'e 'ii'yān. Ní dii'n yā chí nduuva ye'n'e

nducyáácá 'ii'yān s'ee'n chí ngúita yā.

17 'Tíicā ní cuuví cuaacu chí ca'n'a sa'n'ā profeta Isaías ndíi cuaa'n vmnaa'n taachí ca'n'a yā 'túúccā: 'Ii'yān maán yā sta'á yā ca'āi ye'n'e yú ní candée yā vaadi yā'ai ye'n'e yú.

'Ii'yān 'āā ne'n'e yā ca'n'a yā ndúúccū Jesús

(Lc. 9.57-62)

18 Taachi Jesús n'diichi yā nducyaaca 'ii'yān cuaa'n'diitú yā ca'n'a yā chii yā discípulos ye'n'e yā chí cho'ó yā táámá lado ye'n'e nuū'n'ní'yá'n'ā.

19 'Áámá sa'n'ā chí ngi'cuee'n ley ndaā sa nanáán Jesús ní ca'n'a sa chí sa 'ii'yān: N'dií Maestro, ca'n'á ndúúccū nī 'āā tíi nūu'n naachi cá'n'a nī.

20 Jesús ca'n'a yā chí yā sa'n'ā mii'n: 'Yuunéē'n ní véé yiivi yáává ye'n'e tī. 'Yáádá ye'n'e nanguuvi véé 'dééεε tī naati 'úú chí Sa'n'ā chí Daiya Dendyuūs nguéeé va'ai chí vaacú naachi cundiiti tíi'n.

21 Táámá discípulo ye'n'é yā ca'n'a sá chí sa Jesús: N'dii Señor, vmnáán vmnaa'n téε nī lugar 'úú ti ca'n'á 'cuūchí chí- idá ní ca'n'a yú.

22 Jesús nga'n'a yā ngii yā sa'n'ā: Cuchí di ndúúccū 'úú. Cu'nee'n dí 'ii'yān chí nguéeé i'téenu yā chí 'cuuchí yā tinán'ā chí chiida di. Tí 'ii'yān s'ee'n tan'dúúccā tinán'ā 'tíica yā.

Jesús chí'nee'n 'dii'n yā olas ye'n'e nuū'n'ní'yá'n'ā nduūccū 'yúúné chí táán

(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

23 Jesús sndaá yā na 'áámá barco ní discípulos ye'n'e yā

cueⁿe yā ndúúcu yā ni sndaa yā na barco miiⁿ.

24 Hora míⁿ nū^un ní ndaa 'áámá 'yúúné tááⁿ chí olas yeⁿ'e nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'a miiⁿ ní ch'εετε cá chí ndaa nuūⁿnīⁿ chεεti barco miiⁿ. 'Téé 'téé nū^un nguéé cánduūu ná barco. Jesús miiⁿ ní cyaadu yā.

25 Discípulos yeⁿ'é yā ndaa yā nanááⁿ Jesús ní nanduūchí yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní ngaⁿ'a yā ngii yā Jesús: N'dii Señor, nadanguáⁿ'ai nī s'uūúⁿ caati 'cuūvi yú. 'Áā 'cuεεchi yú cuaaⁿ maaⁿ nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā.

26 Jesús caⁿ'a yā chii yā discípulos yeⁿ'é yā: ¿De'ē cúúví chí 'va'á ní? Ndís'tī ní dúú'vīi i'téenu nī. Tuu'mi ní Jesús nducueeⁿ yā ní yaaⁿ'vi yā 'yúúné míⁿ ndúúcu nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā chí cu'nééⁿ 'dīiⁿ. Ní hora míⁿ nū^un canee 'dīiⁿ.

27 Discípulos ní cheⁿ'e yinú yā ní caⁿ'a yā nguaaⁿ vi'i: ¿Du'u sáⁿ'ā chí 'túúcā, ti ndii 'yúúné ndí nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā n'giindiveéⁿ yeⁿ'e sa?

Saⁿ'ā s'eeⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Gadara chí véé espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinū^un ndúúcu sa

(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

28 Taachi Jesús ndúúcu discípulos yeⁿ'é yā cho'ó yā nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā miiⁿ ní ndaa yā niiⁿnuúⁿ na yáⁿ'āa Gadara miiⁿ, snéé na 'uuvi saⁿ'ā chí snéé sa ndúúcu espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinū^un ní nacan'dáa sa na yīive yááⁿ'vá chí nguaaⁿ yáinyāⁿ. Ní nééné taaⁿ sa chí mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé ngí ngo'ó yā yúúⁿí miiⁿ. Saⁿ'ā s'eeⁿ ní ndaa sa nanááⁿ Jesús.

29 Ní 'cai yiicu sa: N'dii Jesús Daiya Dendyuūs, ¿dé'ē canéé yeⁿ'é nī ndúúcu nús'uu? ¿'Áá ndaa nī 'muuⁿ chí di'vaachí nī yeⁿ'ē nús'uu taachi 'āā cuéé cúúⁿú ca'a tiempo taachi Dendyuūs ca'a yā castigo?

30 Ní naachi snéé saⁿ'ā s'eeⁿ ní yaⁿ'ai 'téé na 'áámá yīicū. Ní niiⁿ'nuúⁿ saⁿ'ā s'eeⁿ snéé 'yaaⁿ n'dái puercos, chí nge'é tī.

31 Ní espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinū^un miiⁿ ní di'cuíⁿtu sa Jesús miiⁿ: N'dii Jesús, ndúúti chí tun'dáa nī nús'uu yeⁿ'e saⁿ'ā s'uuⁿ, 'cuáaⁿ nī chí cundaa 'nū chεεti puercos miiⁿya.

32 Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chii yā espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinū^un: Cuéⁿ'e nī. Tuu'mi ní espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinū^un cán'daa sa ní cueⁿ'e sa chεεti puercos. Cuin'diichí nī. Nducyaaca puercos chéenu tī na yīicū miiⁿ ní chingéé nuúⁿ tī nguááⁿ nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā ní ch'íⁿ nuúⁿ tī nguááⁿ nuūⁿnīⁿ miiⁿ.

33 'Iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ cuidado puercos miiⁿ cunaⁿ'á yā ngéenu yā na yááⁿ miiⁿ ní caⁿ'a yā tanducuéⁿ'ē chí chí tan'dúúcā chí chó'ōo yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí snéé ndúúcu espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinū^un.

34 Nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yááⁿ miiⁿ cheⁿ'e yā n'diichi yā Jesús. Taachí ndaa yā naachi canéé Jesús miiⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní di'cuíⁿtu yā Jesús miiⁿ chí cuεεví yā yeⁿ'ē yááⁿ vaacú yā.

9

Jesús diiⁿ yā chí nduuvā yeⁿ'e 'áámá saⁿ'ā ndúúcu ca'āi

chi in'dúuví sá

(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

1 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ sndáa yā na barco, ní cueⁿé yā táamá lado yeⁿē nuūⁿnīⁿyáⁿā ní cueⁿe yā ní ndaa yā yāⁿ vaacú yā.

2 Tuu'mi ní ndaā nanááⁿ Jesús 'iiⁿyāⁿ ní ndεε yā 'áámá saⁿā ndúúcū ca'āi chi in'dúuví cuerpo yeⁿe sa. Candúu sa na 'áámá yīivε. Taachí Jesús miiⁿ tuumicadíinuuⁿ yā chi saⁿā s'eeⁿ i'téenu sa yeⁿé yā, tuu'mi ní caⁿa yā chíi yā saⁿa miiⁿ: Nduuví tīnú di daiyá. 'Úú 'āā nadach'εεcú nuuⁿndi yeⁿē di.

3 Tuu'mi ní náⁿā saⁿā s'eeⁿ chí ngi'cueeⁿ ley chí snee sa miiⁿ tucá'a sa nadacadíinuuⁿ sa nguaaⁿ maāⁿ sa: Sáⁿa 'cūū ní ngaⁿa taaⁿ sa contra yeⁿe Ndyuūs.

4 Jesús miiⁿ tuumicadíinuuⁿ yā vaanicadíinūⁿ yeⁿē sa ní caⁿa yā chíi yā saⁿā s'eeⁿ: ¿De'ē cuuvi chí nguéé n'daācā inadacadíinuuⁿ nī na staava yeⁿe nī?

5 ¿Chεε cá chí nguéé ngiⁿ'i chí caaⁿmáⁿ cuuví sáⁿa 'cūū: Nuūⁿndi yeⁿē di nch'εεcū o chí caaⁿmáⁿ: Ndúcuééⁿ dí ní caaca dí?

6 'Tíicā ngaⁿá chí ndís'tī cadíinuuⁿ nī chí Saⁿā chí Daiya Dendyuūs ní v'éé poder yeⁿē sa na in'yeeⁿdí 'cūū chí nadach'εεcú sa nuuⁿndi yeⁿé 'iiⁿyāⁿ. Tuu'mi ní caⁿa yā chíi yā saⁿā ndúúcū ca'āi chí in'dúuví sá: Nducueeⁿ di ní nta'a di yīivε yeⁿe di ní cunaⁿā di na vaacu di.

7 Tuu'mi ní saⁿā miiⁿ ní nducueéⁿ sá ní cunaⁿā sa na vaacu sa.

8 Taachí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ n'diichí yā chuū cheⁿe yīinú yā ní caⁿa yā: De'ε chúúcā ch'εεε Dendyuūs chí ca'á yā poder 'cūū saⁿā in'yeeⁿdí cūū.

Jesús yaa'vi yā saⁿā chí nguuvi Mateo

(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

9 Jesús cho'ó yā miiⁿ, ní cachiicá yā ní n'diichí yā 'áámá saⁿā chí nguuví sa Mateo. Mateo miiⁿ ní vεε sa na cuarto naachi nadíⁿvē 'iiⁿyāⁿ yeⁿē yáⁿāa yeⁿe yā. Jesús caⁿa yā chíi yā saⁿā: Díí, cuchí di caⁿā di nduucú. Ní Mateo miiⁿ nducueeⁿ sa ní cueⁿe sa ndúúcū Jesús.

10 Taachí Jesús vεε yā na mesa ná va'āi yeⁿe Mateo miiⁿ, hora míⁿ néené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ publicanos chí cobradores chí inn'guεε yā yeⁿe impuesto ndúúcū 'iiⁿyāⁿ nuūⁿndí ní ndaa yā ní ch'εēté yā na mesa ndúúcū Jesús ndúúcū discípulos yeⁿe yā.

11 Taachí 'iiⁿyāⁿ fariseos n'diichí yā chuū, caⁿa yā chíi yā discípulos yeⁿe Jesús: ¿De'ē cúuví chí nge'e maestro yeⁿe nī ndúúcū saⁿā publicanos chí cobradores chí inn'guεε yā yeⁿe impuesto ndúúcū 'iiⁿyāⁿ nuūⁿndí?

12 Taachí Jesús ch'iindiveeⁿ yā chuū, caⁿa yā chíi yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: 'Iiⁿyāⁿ chí nguéé ngiitā nguéé neⁿe yā 'aama médico, dámaaⁿ 'iiⁿyāⁿ chí ngiitā.

13 Cueⁿe nī ní tuumicadíinuuⁿ nī de'ε chí canéé nguūⁿ na libro yeⁿe Ndyuūs ndúúcū chí neⁿē caaⁿmaⁿ chí 'tíicā: 'Úú neⁿé chí 'iiⁿyāⁿ

nduuvi ya'āi 'iinú yā ndúúcū vi'ī. 'Úú ní nguéeé ne'né chi 'caa'nu' yā 'iiti ní ca'á yā 'iiti tan'dúúcā ofrenda cucáávā 'úú. Ní 'úú ní nguéeé cuchīi in'yee'dí 'cūū chí yaa'ví 'ii'yā'n chi nadacádíinuun yā chi n'dááca yā ti nguéeé dinuun'ndí yā, naati 'ii'yā'n chi véé nuu'ndi ye'n'e yā ní 'íicú ndaacadaamí yā ye'n'e nuu'ndi ye'n'e yā.

'Ii'yā'n ntiinguunee'n yā ye'n'e chi nguéeé ca'dii'nú'n yā ti caa'ma'ngua'a yā

(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)

14 Tuu'mi ní discípulos ye'n'e Juan chi cheédínuun'ni' yā ndaá yā nanáán Jesús mii'n ní ca'n'a yā: N'diī Jesús, ¿de'ē cúúví chí nús'uu ndúúcū 'ii'yā'n fariseos néené n'deeē cuūví nguéeé nga'dii'nú'n 'nū ní discípulos ye'n'e nī nga'diī'nú'n yā?

15 Jesús ca'n'a yā chii yā 'ii'yā'n s'een: ¿'Áá cuuvi 'cuεεtinéé 'ii'yā'n ndúúcū catecai 'cuá'īn tina'n'ā taachí ca'n'á yā naachi n'giindivaacu 'ii'yā'n ne'n'e chí sa'n'ā chi n'giindivaacu mii'n canéé sá? Naati ndaá nguuvi chí isa'n'ā ye'n'e yā ní cuaví sa ye'n'é yā ti 'cuūví sa; tuu'mi ní nguεε ca'dii'nú'n yā.

16 Mar 'áámá 'ii'yā'n nguéeé cúúví cuta'á yā 'áámá tiinūun ngai chí nguéeé naa'nu yā chí n'dyaatá yā na catecai ndiicūū ye'n'e yā. Nduuti chí 'tíicā diī'n yā, caātā ndu'ū tiinūun ndiicūū. Ní cuuvi ch'εεte ca naachí ndiī ntee'n tiinūun ndiicūū.

17 Ndíi nguéeé ndúú caa'yú'n 'ii'yā'n vino ngai chéé'tí bolsa yii'ma'n ndiicūū tan'dúúcā chí dii'n 'ii'yā'n tiempo chí chó'ōo caati yii'ma'n ndiicūū mii'n ní cútee'n ní vino mii'n ní cungéé. Ní cuuvi ndái yii'ma'n. Caa'yú'n yā vino ngai cheeti bolsa yii'ma'n ngai; ní cuaví'ī nduu 'uūví n'dáacā canéé ye'n'é.

Jesús diī'n yā chí nanduūvā ye'n'e 'uūví n'daataá

(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

18 Taachí Jesús mii'n ngan'a yā ndúúdu 'cūū, 'áámá sa'n'ā chí ngan'a ntii'nyú'n yā ye'n'e yáacū sinagoga ndáa sa nanáán Jesús, ní chiintii'ya sá ní chí'teenú sa. Ní ca'n'a sa chii sa 'ii'yā'n: N'diī Jesús, minii'nyu'n ch'īī daiyá; naati cuchíi nī ní cun'duu nī ta'a nī vmaaa'n ye'n'é tá ní nduuchi tá.

19 Ní Jesús nducuee'n yā ní cue'n'e yā ndúúcū discípulos ye'n'e yā ní ndáa yā ndúúcū sa'n'ā mii'n na vaacu sá.

20 Tuu'mi ní 'áámá n'daataa chí canéé ndúúcū 'áámá ca'ai, chí ican'dáā yuuú'n ye'n'e cuerpo ye'n'é tá 'āā ndiichúúví nduūyū ndaa nii'nu'n tá cuaa'n dáámí Jesús. Tuū'vi tá naachí ndεεtúú ye'n'e catecai Jesús mii'n.

21 Tí ta'n'ā mii'n maā'n tá nadicádiinuun' tá 'tíicā: Ndúúti chí 'úú tuū'ví dámaa'n catecai yā, tuu'mi ní nduūvā ye'n'é.

22 Tuu'mi ní Jesús nguεεcúndii yā ní n'diichi yā tá'n'ā, ní ca'n'a yā chí yā tá'n'ā: Cúúví ditiīnū di, diī daiyá; 'āā nanduuvā ye'n'é di ti i'téenu di

'úú. Hora miiⁿ nūuⁿ táⁿā miiⁿ nánduūvā yeⁿ'ē tá.

23 Taachi Jesús miiⁿ sndaā yā na va'ai yeⁿ'ē sáⁿā chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yā yeⁿ'e yāacū sinagoga tuu'^mi ní n'diichí yā 'iiⁿ'yāⁿ chi i'tiiví yā flauta, ndúú^cū 'iiⁿ'yāⁿ chi n'gai yā, ndúú^cū 'iiⁿ'yāⁿ chi ngεε^cú yā ní snéé yā naachi candí^tí tináⁿ'ā.

24 Ní Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Cuvíⁱ nī; ti ta'díí miiⁿ nguéé n'dii tá, cyaadu tá. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ch'íiⁿnyuⁿneeⁿ yā Jesús miiⁿ.

25 Taachi tun'dáa yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ che^eti va'āi, Jesús ndaa yā va'āi ní sta'á yā ta'ā n'daataa 'líiⁿ miiⁿ, ní n'daata 'líiⁿ miiⁿ ní nducueeⁿ tá.

26 Chuū chí diiⁿ Jesús ní ndōō fama miiⁿ nuuⁿmaⁿ ná yāāⁿ naachi chíi chuū.

Jesús diiⁿ yā chi nanduūvā 'uuví 'iiⁿ'yāⁿ chí ngeenááⁿ

27 Taachi Jesús cho'ó yā yeⁿ'e miiⁿ, ní 'uuví saⁿ'ā chí ngeenááⁿ can'dáa sa 'iiⁿ'yāⁿ. 'Cai yiicú sá ní caⁿ'a sa: N'díí Daiya David, cunéé ya'ai iinu nī nús'uu.

28 Taachi Jesús cueⁿ'é yā ndaa yā na va'ai tuu'^mi ní ndaa ndúú 'uūví saⁿ'ā ngeenááⁿ miiⁿ nanááⁿ Jesús. Jesús caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā s'eeⁿ: ¿'Áá i'téenu nī chí 'úú cuuvi diiⁿ chí nanduūvā yeⁿ'é nī? Saⁿ'ā s'eeⁿ ní caⁿ'a sa: 'Tíicā Señor.

29 Tuu'^mi ní Jesús tuū'^vi yā nduutinááⁿ saⁿ'ā s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: 'Tíicā cuuví tan'dúú^cā chí i'téenu nī yeⁿ'é.

30 Nduutinááⁿ saⁿ'ā s'eeⁿ ní n'guaaⁿ ní nduuvā yeⁿ'é

sa. Ní Jesús caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā s'eeⁿ: Nguéé ca'a nī chí cadíⁿúuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e chuū.

31 Naati saⁿ'ā s'eeⁿ ní cueⁿ'e sa núúⁿmaⁿ ná yáⁿ'āa miiⁿ, ní caⁿ'a sa nducuéⁿ'ē chí Jesús miiⁿ diiⁿ yā.

Jesús diiⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'é 'áámá 'díi'mí

32 Taachi Jesús ndúú^cū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nan'daa yā na va'ai miiⁿ, ndaa saⁿ'ā s'eeⁿ nanááⁿ Jesús ní ndéε sa 'áámá 'díi'mí chí canee sa ndúú^cū espí^ritu yeⁿ'e yááⁿ'nguuiⁿūⁿ.

33 Ní taachi Jesús miiⁿ tun'dáa yā espí^ritu yeⁿ'e yááⁿ'nguuiⁿūⁿ miiⁿ, tuu'^mi ní 'díi'mí miiⁿ ní chíi caⁿ'a sa. 'Iiⁿ'yāⁿ ní cheⁿ'e yiinú yā ní caⁿ'a yā: Nguéé in'diichí dendu'ū chí 'túú^cā nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Israel.

34 Naati 'iiⁿ'yāⁿ fariseos caⁿ'a yā: Saⁿ'ā miiⁿ ní tun'dáa sa espí^ritu yeⁿ'e yááⁿ'nguuiⁿūⁿ cáávā saⁿ'ā chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ sa yeⁿ'e espí^ritus yeⁿ'e yááⁿ'nguuiⁿūⁿ.

Jesús ya'ai 'iinú yā 'iiⁿ'yāⁿ

35 Jesús cachiica yā nuuⁿmaⁿ na yāāⁿ n'gεε^eε ndúú^cū yaāⁿ n'gaiyāā, ní ngi'cueeⁿ yā na yāacū sinagogas yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel. Ní ngaⁿ'a yā nduudu cuaacu yeⁿ'é naachi Ndyuūs ngaⁿ'ā ntiiⁿnyúⁿ yā na va'ai che^eti nguuvi. Ní diiⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'é nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nducuéⁿ'ē naaⁿ ca'ai yeⁿ'e yā ndúú^cū 'iiⁿ'yāⁿ chí ya'ai yeⁿ'é yā.

36 Ní taachi Jesús n'diichi yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ,

tuu'mi ní yá'ai 'iinú yā caava 'ii'yān s'een, ti ii'yān s'een ndicúunu yā ní snée yā tan'duucā 'iiti cuūchī chi nguéé du'ū chi idiiⁿ cuidado 'iiti. 'Tiicá yā.

³⁷ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿa yā chii yā discípulos yeⁿe yā: Cuaacu níⁿnyúⁿ chí ngí yeⁿe nééné n'deēe chi diiⁿ yú cosechar naati 'ii'yān chí idiiⁿ ntiiⁿnyuⁿ nguéé 'yaaⁿ yā.

³⁸ Cáávā chuū cáácá nī Ndyuūs chí véé cosecha yeⁿe yā chí dicho'ó yā mozos ní nadidáámá yā cosecha yeⁿe yā.

10

Jesús yaa'vi yā ndu'u ndiichúúví discípulos

(Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

¹ Tuu'mi ní Jesús yaa'vi yā ndu'ū ndiichúúví discípulos yeⁿe yā chí ndaa yā nanáaⁿ yā. Ní Jesús miiⁿ ca'a yā poder discípulos chí tun'daá yā espíritus yeⁿe yááⁿnguiinūuⁿ yeⁿe 'ii'yān, ní diiⁿ yā chí nduūvā yeⁿe 'ii'yān chí ngiitā yeⁿe nducuéⁿe naaⁿ ca'ai yeⁿe yā ndúúcu 'ii'yān chí ya'ai yeⁿe yā.

² Túúca duūchi ndu'u ndiichúúví apóstoles; Simón chí nguuvi Pedro ndúúcu Andrés 'dīnu sa, Jacobo ndúúcu Juan 'diinū sa chí daiya Zebedeo;

³ ndúúcu Felipe, ndúúcu Bartolomé, ndúúcu Tomás, ndúúcu Mateo chí sáⁿa publicano chí cobrador; ndúúcu Jacobo saⁿā daiya Alfeo; ndúúcu Lebeo chí nguuvi Tadeo;

⁴ ndúúcu Simón yeⁿe yáⁿāa Caná; ndúúcu Judas Iscariote saⁿa miiⁿ chí cuayiivi ch'iⁿi sá du'u chí Jesús miiⁿ chí cuuvi 'caaⁿnúⁿ ya'yā.

Ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe ndiichúúví apóstoles

(Mr. 6.7-13; Lc. 9. 1-6)

⁵ Jesús dicho'ó yā ndu'ū ndiichúúví apóstoles ní caⁿa yā chii yā 'ii'yān taacā chí canee chí diiⁿ yā. Ní Jesús caⁿa yā: Nguεε caⁿá nī cuaaⁿ yúúni yeⁿe 'ii'yān chí nguéé ndaata yeⁿe Israel chí judíos. Nguéé cundaa nī yāāⁿ vaacú 'ii'yān Samaritanos.

⁶ Naati ndís'tiī ní caⁿa nī nanáaⁿ 'ii'yān Israel s'een tí 'ii'yān s'een tan'dúúca 'ítí cuuchi chí nindái tí na icyáⁿā, 'túca yā.

⁷ Ní taachi caⁿá nī 'túúca caaⁿmaⁿ nī nduudu cuaacu ní caaⁿmaⁿ nī yeⁿe naachí Dendyuūs ngaⁿa ntiiⁿnyúⁿ yā na va'ai chεeti nguuvi chí 'āā ndaa niiⁿnuúⁿ.

⁸ Diiⁿ nī chí nduūvā yeⁿe 'ii'yān chí ngúita. Diiⁿ nī chí nduuchi 'ii'yān chí n'díí chí tináⁿā. Diiⁿ nī chí nduūvā ní nduuví δεεε cuerpo yeⁿe 'ii'yān chí véé vaadi ya'ai chí nguuvi lepra chí in'duuti yuūtē yeⁿe yā. Ní diiⁿ nī chí diví nī espíritus yeⁿe yááⁿnguiinūuⁿ chí snée ndúúcu 'ii'yān. Ndís'tiī ndaacá nī poder 'cūū yeⁿe Dendyuūs, ní nguéé cuta'a nī tuumī cáávā chuū. Chuū chí diiⁿ nī ndúúcu 'ii'yān nguéé cuuvi cún'di'i yeⁿe yā.

⁹ Nguéé candée nī 'dííⁿnguaaⁿ, ndíí nguéé ndúú

'díiⁿnguεε, ndíi nguéeé ndúú tuūmī cheēyē ra.

10 Nguéeé candéeε nī morral yeⁿe nī cuaaⁿ cyúúní chi cáⁿa nī. Ndíi nguéeé ndúú 'uūvī ra catecaí nī candéeε nī. Ndíi nguéeé ndúú canduu ndaācuú yeⁿé nī, ndíi nguéeé ndúú in'daacuú rá yeⁿe nī, ti 'iiⁿyāⁿ chi díiⁿ ntiiⁿnyuⁿ, na ntiiⁿnyúⁿ chi díiⁿ yā ní ndaācā chi ché^e yā ndúúcuú necesidades chí neⁿe yā.

11 'Āā tíi nūuⁿ yāāⁿ n'gεεε ndúúcu yāāⁿ n'gaiyāá naachí cundāa nī tíinguuneeⁿ nī du'ú 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yāāⁿ miiⁿ chí n'dai yā ní cunée nī na vaacú yā ndii n'dáá cá nī.

12 Taachí ndaá nī na vaacu 'iiⁿyāⁿ: Ndaí ndís'tiī, caaⁿmáⁿ nī, tan'dúúcā costumbre yeⁿe nī.

13 Ndúúti chi 'iiⁿyāⁿ yeⁿé va'āi miiⁿ n'dai yā tuuⁿmi ní vaadī 'diiⁿ yeⁿe nī cunée ndúúcu yā. Nduuti chi nguéeé n'dai yā o nguéeé vaadī 'diiⁿ ndúúcu yā, nacan'dāa nī va'āi miiⁿ ndúúcu 'áámá nduudu n'dai.

14 Nduuti chi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéeé 'cuaaⁿ yā ndís'tiī ndíi nguéeé ndúú 'caandiveeⁿ ra yā nduudu yeⁿe nī nan'dāa nī va'ai miiⁿ o yeⁿe yāāⁿ miiⁿ ní n'dáadi nī iyaācāa yeⁿe ca'á nī ti nguéeé n'giindiveeⁿ yā yeⁿé nī.

15 Cuaacu níⁿnyúⁿ cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngī ndís'tiī chi taachi ndaá nguuvi chi Ndyuūs n'diichí yā nuuⁿndi yeⁿe yāāⁿ, castigo yeⁿe 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yāāⁿ 'cūū cunncāa ca chí cuuví castigo yeⁿe 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yāāⁿ Sodoma ndúúcu

yāāⁿ Gomorra chi yāāⁿ s'eeⁿ yeⁿé 'iiⁿyāⁿ chi nguéeé díiⁿ yā chí n'dai ndíi nguéeé 'iiⁿyāⁿ yeⁿe ndaata Israel yā.

Ndaá nguuvi chi 'iiⁿyāⁿ din'gúnu yā nduucú nī

16 Cun'diichí nī. 'Úú ní dicho'ó ndís'tiī tan'dúúcā chí ndís'tiī ní 'iiti cuūchī náávtaⁿ'ā yeⁿe yāāⁿyāāⁿ n'gaātāa, 'tiicā nī. Canée chí díiⁿ nī chí listo nī tan'dúúcā 'aama cúú. Ní canée chí din'daacá nī ní canée manso nī tan'dúúcā 'áámá paloma. 'Tíicā díiⁿ nī.

17 Candéeε nī cuidado caati 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní nca'á yā ndís'tiī nanááⁿ 'iiⁿntyēⁿé yeⁿe yaacū sinagoga. Ní cúúví 'cuen^eé yā ndís'tiī na yaacū sinagoga miiⁿ.

18 Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ candéeε yā ndís'tiī nanááⁿ gobernadores ndúúcu nanááⁿ reyes cucáāvā 'úú. Ní 'íicú ndís'tiī cuuví caaⁿmáⁿ nī nduudu cuaacu yeⁿe 'úú nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí nguéeé yeⁿe ndaata Israel.

19 Ní taachi 'iiⁿyāⁿ nca'a yā ndís'tiī nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ, nguéeé nadicádínuuⁿ nī yeⁿe chí caaⁿmáⁿ nī ti hora míⁿ nūuⁿ ní Ndyuūs téε yā nduudu chí caaⁿmáⁿ nī.

20 Tí nguéeé ndís'tiī chí caaⁿmáⁿ nī naati Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs Chiida yú. Espíritu miiⁿ caaⁿmáⁿ yā cáāvā ndís'tiī ti canée yā nduucú nī.

21 Nguaaⁿ 'díinū sa caⁿ'a sa caaⁿmaⁿ sa contra yeⁿe víⁱ chí canée chí 'cuūvī sa. 'Tíicā ntúūⁿ chiidá yā caⁿ'a yā caaⁿmaⁿ yā contra yeⁿe daiya yā chí canée chí 'cuūvi

yā. 'Tiicá ntúūⁿ daiyá yā ní caⁿ'á yā diiⁿ yā ndúú^{cū} chiidá yā ti ndís'tiī candéε nī nduudu yeⁿ'é.

22 Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé cuuvi n'diichí yā ndís'tiī cucáávā 'úú ti cuen'é nī nduucú. 'Iiⁿ'yāⁿ chí cuchéε yā tanducuéⁿ'ē chuū nducuéⁿ'ē nguuvi yeⁿ'é yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí nanguaⁿ'ai yā.

23 Taachí 'iiⁿ'yāⁿ can'daá yā ndís'tiī chí neⁿ'e yā chí ndís'tiī 'cuenú nī cuuvi, na 'áámá yāāⁿ, tuuⁿ'mi ní caⁿ'ā nī cáánu nī ná taama yāāⁿ ti cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tiī chí Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs miiⁿ nndaa sá taama vmnéⁿ'ēe vmnaaⁿ chí ndís'tiī cuuvi caaⁿ'maⁿ nī nduudu cuaacu yeⁿ'é nuuⁿ'maⁿ na yáⁿ'āa Israel.

24 Mar 'áámá discípulo ní nguéé n'gεεte ca ntiiⁿ'nyuⁿ sá chí cuuvi maestro yeⁿ'ē sa, ndúí nguéé ndúú mar 'áámá mozo ní ng'εεte ca sa chí cuuvi 'iivi sa.

25 N'dáacā chí discípulo miiⁿ diiⁿ sa tan'dúú^{cā} chí īdiiⁿ maestro yeⁿ'e sa ní mozo miiⁿ diiⁿ sa tan'dúú^{cā} chí diiⁿ 'iivi sa. Ndúúti chí 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e va'ai chí nguuví Beelzebú chí yááⁿ'nguiinūⁿ, tuuⁿ'mi ní tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿ'e familia yeⁿ'e Beelzebú miiⁿ cunnⁿcāa caⁿ'a yā caaⁿ'máⁿ yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Beelzebú.

Du'ū chí cuuvi 'va'ā yū
(Lc. 12.2-9)

26 Tuuⁿ'mi ní ndís'tiī nguéé 'va'á nī 'iiⁿ'yāⁿ ti nguéé 'áámá chí canúúⁿ n'de'ei chí nguéé

cuuví snaaⁿ yú, ndíí nguéé ndúú canee 'áámá secreto chí 'iiⁿ'yāⁿ nguéé cuuvi cadíinuuⁿ yā.

27 'Iicu chiiⁿ chí 'úú ngaⁿ'á ngii ndís'tiī yeⁿ'e nduūdū n'de'ei chí nguéé itu-umicádíinuuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ, ndís'tiī caaⁿ'maⁿ nī nduudu chí túúmícádiinuuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. Níícú dε'ε chí ngaⁿ'á ngii ndís'tiī ní 'cuai nī ndii na yaacū yeⁿ'ē tiiⁿ va'āi ní túúmícádiinuuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ nduudú 'cūū.

28 Nguéé 'va'á ní 'iiⁿ'yāⁿ chí 'caāⁿ'nūⁿ cuerpo yeⁿ'e nī ní nguéé cuuvi 'caaⁿ'núⁿ yā alma yeⁿ'e nī. Di'va'á ca nī Dendyuūs chí cuuvi 'caaⁿ'núⁿ yā alma yeⁿ'e nī ndúú^{cū} cuerpo yeⁿ'e nī chí caⁿ'á nī na infierno.

29 ¿'Áá nguéé in'díicui yā na 'uūvī 'yaada cáávā 'aama tuūmí? Mar 'áámá 'yáádá s'ééⁿ nguéé 'cuuvá tī na yáⁿ'āa 'cūū núúⁿ'máⁿ neⁿ'e chí nguéé déenu Ndyuūs Chiida yú.

30 Níícú nducyaaca yuudu tíⁿ nī ní ndii dúúché ndúú^{cū} Ndyuūs.

31 Nguéé di'vá'a ndís'tiī caati ch'εεte cá nī chí cuuvi 'yaaⁿ n'dái 'yaada.

'Iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'á yā iin-tiiⁿ'naáⁿ yā Cristo nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ

(Lc. 12.8-9)

32 'Āā du'ú nūⁿ chí ngaⁿ'a chí iintiiⁿ'naaⁿ 'úú nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ, 'úú ntúūⁿ ní caāⁿ'máⁿ chí iintiiⁿ'naáⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nanááⁿ Chiidá chí canée yā na va'ai chεeti nguuvi.

33 'Āā du'ú nūⁿ chí caāⁿ'máⁿ chí nguéé in'diichi

'úú nanáán 'ii'yān, 'úú ntūn ní caān má chī nguée in'diichí 'ii'yān s'een nanáán chiidá chī canée yā na va'āi chεεti nguuvī.

Cáávā Jesús miiⁿ véé divisiones nguuaaⁿ 'ii'yān
(Lc. 12.51-53; 14.26-27)

34 Nguée nadicádíinuun nī chī 'úú, Jesús, ndaá chī ndεé vaadī 'diiⁿ 'ii'yān na in'yeeⁿdí 'cūū. Nguée ndaá chī ndεé vaadī 'diiⁿ caati ndεé vaadī 'caa'va ní tan'dúúcā chī candéé 'áámá machete chī 'caāiⁿ nduu 'uuvī lados.

35 Tí ndaá chí 'ii'yān ní nguée cuuvi n'diichí yā chiidá yā, ní n'daataá nguée cuuvi n'diichí tá chεεcu tá, n'daataá nguée cuuvi n'diichí ntūn tá indán'a tá.

36 Caati 'áámá 'áámá yā ní enemigos yā yeⁿe yā ví'i na vaacu yā.

37 'Ii'yān chí neⁿe cá yā chiidá yā o chεεcu yā nguée ti 'úú, nguée neene n'dai yā chī cuuvi yeⁿé 'ii'yān. 'Ii'yān chí neⁿe cá yā daiyá yā saⁿā o daiyá yā n'daataá nguée ti 'úú, nguée neene n'dai yā chī cuuvi yeⁿé 'ii'yān.

38 Ní 'ii'yān chí nguée neⁿe yā 'cuenú yā cuuvi cucáávā 'úú chī tan'dúúcā chī cuta'á yā cruz yeⁿe yā ní caⁿa yā nduucú, nguée neene n'dai yā chī cuuvi yeⁿé 'ii'yān.

39 'Ii'yān chí neⁿe cá yā vida yeⁿe yā cáávā cosas chī véé ná in'yeeⁿdí 'cūū nguée ti 'úú, tuu'mi ní táámá vida ní dindaí yā. 'Iicú 'ii'yān chí dindaí yā vida yeⁿe yā na in'yeeⁿdí 'cūū cucáávā 'úú, ti

diín yā chī 'úú neⁿé ní ndaacá yā táámá vida yeⁿé yā.

Yeⁿe chī ndaācā yeⁿe yú
(Mr. 9.41)

40 'Ii'yān chí 'cuaaⁿ yā ndís'tiī, 'cuaaⁿ yā 'úú. 'Ii'yān chí n'gúuⁿ yā 'úú, n'gúuⁿ yā 'ii'yān chí dichó'o yā 'úú.

41 'Ii'yān chí n'gúuⁿ yā 'áámá saⁿa profeta caati profeta miiⁿ chí yā lado yeⁿe Ndyuūs 'ii'yān ní cuta'á yā premio chí ndaacā yeⁿe chí tunééⁿ 'ii'yān chí profeta. 'Ii'yān chí n'gúuⁿ yā 'áámá 'ii'yān chí n'dai caati 'ii'yān miiⁿ ní n'dai yā, 'ii'yān ní cuta'á yā premio chí tunééⁿ 'ii'yān chí n'dai.

42 'Āā du'ú nūuⁿ 'ii'yān chí ca'a 'áámá vaso nuūⁿnīⁿ 'iichε 'áámá 'ii'yān caati i'téenu yā 'úú, cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngú ndís'tiī chí véé premio yeⁿe 'ii'yān miiⁿ chí cuuvi ndaāca yā yeⁿe yā.

11

Juan chí chεédínuūⁿnīⁿ sa dichó'o sa 'ii'yān nanáán Jesús
(Lc. 7.18-35)

1 Taachí Jesús ch'íínú chí yā ndu'u ndiichúúví discípulos yeⁿe yā táácā chí canée chí diín yā tuu'mi ní Jesús chiicá yā yāān miiⁿ ní cueⁿé yā na tanáⁿ'ā yāān s'een chí ca'cueⁿ yā ní caaⁿ'maⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿé Ndyuūs.

2 Juan chí chεédínuūⁿnīⁿ sa 'ii'yān canúún sá vácūū. Ní taachí ch'iindiveeⁿ sá taacā idiín Jesús miiⁿ, tuu'mi ní dichó'o sa ná 'uuvi discípulos yeⁿe sa nanáán Jesús.

3 Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndāa yā ní ntinguuneeⁿ yā Jesús miiⁿ: ¿'Áá n'dií chi Cristo chi canee chí ndaa o cunee ngiínú 'nū taama yā?

4 Jesús miiⁿ nán'guεεcútaⁿa yā yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Ndís'tií cūnaⁿ'a ní ní cuuvi ní Juan miiⁿ yeⁿ'é dendu'ū chí inaaⁿ ní ndúú^cú chí n'giindiveeⁿ ní.

5 'Iiⁿ'yāⁿ chi ngeenaááⁿ ní inaaⁿ yā, 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé ngii ngiicá ní ngiicá yā, 'iiⁿ'yāⁿ chí ndií ca'ai lepra chí in'duuti yuūtē yeⁿ'e yā ní nduuva δεεε yeⁿ'é yā, 'iiⁿ'yāⁿ chí chεεtū ní n'giindiveeⁿ yā, 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dií ní nduuchí yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā, ní^cú 'iiⁿ'yāⁿ chí ndaachí snee yā ch'iindiveeⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs chí nadanguáⁿ'ai 'iiⁿ'yāⁿ ti 'iiⁿ'yāⁿ candεε yā nduudu cuaacu miiⁿ nanáaⁿ yā.

6 De'ē chúú^cā n'dai 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé cunncáā ch'εεnú yā 'úú ndúú^cú nduudu yeⁿ'é.

7 Taachi cuinaⁿ'a yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ, Jesús tucá'a yā caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Juan chí chεεdínuūⁿnīⁿ miiⁿ: ¿De'ē cheⁿ'e ndís'tií n'diichi ní na yáⁿ'āa cuūⁿmáⁿ naachi nguéé ch'εεtinéé 'iiⁿ'yāⁿ? ¿'Áá 'áámá ndúú chí n'giidí 'yúúné?

8 O ¿de'ē tuu'mi cheⁿ'e ní n'diichí ní? ¿'Áá 'áámá saⁿ'ā chí cánuuⁿ sa catecaí n'dai sa? Cuin'diichí ní. 'Iiⁿ'yāⁿ chí snúuⁿ yā catecai n'dai yā snee yā ná va'ai yeⁿ'ē rey.

9 Tuu'mi ní ¿d'é'ē cheⁿ'é ní n'diichi ní? ¿'Áá 'aama

profeta chi ngaⁿ'a nduudu cuaacu yeⁿ'e Ndyuūs? 'Tiícā nduudu cuaacu. Ní 'úú ní ngaⁿ'á ngií ndís'tií 'tiícā. Cheⁿ'é ní n'diichi ní 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'εεε ca yā chí cuuvi profeta.

10 Chuū cánéé nguūⁿ yeⁿ'e Juan miiⁿ náⁿ libro yeⁿ'é Ndyuūs ndii cuááⁿ vmnaaⁿ:

Cuin'diichí ní. 'Úú ní di-cho'ó 'áámá saⁿ'ā chí caaⁿ'maⁿ sa nduudu cuaacu yeⁿ'é nanáaⁿ di. Saⁿ'ā miiⁿ ní nuūⁿ'nūⁿ cuaacú sa yúúⁿí cáávā di.

11 Cuaacu níⁿ'nyúⁿ ngaⁿ'á ngií ndís'tií: Nguááⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí n'giindiyáaⁿ yā yeⁿ'ē n'daataá nguéé taama yā chí ch'εεε ca yā ti Juan miiⁿ chí chεεdínuūⁿnīⁿ sa. Naati 'iiⁿ'yāⁿ chí ndiicuúⁿ ca yā naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yā ní ch'εεε ca yā nguéé ti Juan miiⁿ.

12 Caati ndií tiempo chí ch'iindiyaāⁿ Juan chí chεεdínuūⁿnīⁿ sa ndií maaⁿ yeⁿ'e naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yā ndúú^cú 'iiⁿ'yāⁿ chí yeⁿ'é Ndyuūs ní n'geenu cá yā ngii. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí nguⁿ'u yā contra yeⁿ'e Ndyuūs neⁿ'e yā caaⁿ'maⁿ ntiiⁿ'nyúⁿ yā yeⁿ'e naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā.

13 Ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ profetas ndúú^cú ley yeⁿ'e Moisés ngaⁿ'ā nduudu cuaacu yeⁿ'é naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yā ndií tiempo chí ndaā Juan miiⁿ ná iⁿ'yeeⁿdí 'cūú.

14 Ndúúti chí ndís'tiī nen'e nī 'caandiveeⁿ nī nduudu yen'e profetas ndúúcū nduudu yen'e ley miiⁿ, tuu'mi ní cadíinuⁿ nī chí Juan miiⁿ ní saⁿ'ā chí profeta Elías dinguuⁿ yā chí canéé chí ndaa sa.

15 Ndís'tiī chí v'ée veéⁿ nī 'caandiveeⁿ nī yen'é.

16 ¿De'é tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ chí snéé yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū maaⁿ? 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tan'dúúcā saⁿ'ā n'gaiyāā chí n'g'εετ'εε niiⁿv'εε ní duūchi sa ní n'gai sa compañeros yen'e sa.

17 Ní ngaⁿ'a sa: 'Tiiví 'nū flauta cáávā baile naati nguée inde'éeí nī. Ní chiita 'nū canción chí ndaachii tan'dúúcā canciones cáávā tináⁿ'ā naati nguée chεεcu nī.

18 Juan chí chεεdínuūⁿnīⁿ sa ndaā sa. Nguée che'e sa pan, nguée chí'i sa vino ní ndís'tiī ngaⁿ'á nī chí saⁿ'ā miiⁿ ní canee sa ndúúcū espíritu yen'e yááⁿ'n'guiinūⁿ.

19 'Úú ní ndaá, 'úú chí Saⁿ'ā chí Daiyá Ndyuūs 'úú. Ní nge'é ní ngi'í. Tuu'mi ní ndís'tiī ngaⁿ'a nī yen'é: Cuin'dííchí nī. 'Áámá saⁿ'ā chí n'deée n'dái nge'e sa ní ngi'í taavi sá vino. Ní ngaⁿ'á nī chí 'úú ní saⁿ'ā chí n'dai ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ publicanos chí cobradores chí inn'guεε yā yen'e yáⁿ'āa ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí dinuuⁿndi yā. Nducyaa ca 'iiⁿ'yāⁿ deenu yā chí vaadī deenu miiⁿ ní yen'é Ndyuūs. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí iⁿ'í yā vaadī deenu miiⁿ cáávā dendu'ū chí n'daācā chí diíⁿ yā ti yen'é Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ.

De'ε chúúcā ya'āi 'iiⁿ'yāⁿ

yen'e yāāⁿ naachi nguée indaa-cadaamí yā yen'e nuuⁿndi yen'é yā

(Lc. 10.13-15)

20 Jesús tucá'a yā diíⁿ yā regañar 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ na yāāⁿ s'eeⁿ naachi diíⁿ yā néené n'deée vaadī n'giinu ti 'iiⁿ'yāⁿ yen'e yāāⁿ miiⁿ 'āā cuée ndaacadaamí yā yen'e núuⁿndi yen'e yā. Ní ngaⁿ'a yā tíicā:

21 De'ε chúúcā ya'āi yen'é ndís'tiī 'iiⁿ'yāⁿ yen'e yāāⁿ Corazín. De'ε chúúcā ya'āi yen'e ndís'tiī 'iiⁿ'yāⁿ yen'e yāāⁿ Betsaida ti ndúúti chí chíi vaadī n'giinu na yāāⁿ Tiro ndúúcū yāāⁿ Sidón tan'dúúcā chí chíi nguaaⁿ ndís'tiī, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ yen'e yáⁿ'āa s'eeⁿ 'āā 'naaⁿ tiempo ndaacadaamí yā yen'e nuuⁿndi yen'é yā. Ní chí iⁿ'í yā 'iiⁿ'yāⁿ tan'dúúcā costumbre yen'é yā chí neené ya'ai yā. Ní chí εεtinúⁿ yā catecaí yā yen'e chí díinūⁿ ní chí εεté yā nguaaⁿ yaiyāā.

22 'Úú ngaⁿ'á ngií ndís'tiī ti nguuvi chí Ndyuūs caaⁿ'máⁿ yā nuuⁿndi yen'é 'iiⁿ'yāⁿ nguée ya'āi ca 'cuenú yā cuuvi 'iiⁿ'yāⁿ yen'e yáⁿ'āa Tiro ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ yen'e yáⁿ'āa Sidón nguée ti ndís'tiī.

23 Ndís'tiī 'iiⁿ'yāⁿ yen'e yāāⁿ Capernaum, ¿'áá cuuvi caⁿ'á nī na va'ai chεεti nguuvi? Nguée cuuvi. Caⁿ'á nī infierno ti nguée i'téenu nī nduudu cuaacu yen'é ndúúcū vaadī n'giinu chí diíⁿ Ndyuūs. Ndúúti chí chíi vaadī n'giinu na yāāⁿ Sodoma tan'dúúcā chí chíi nguaaⁿ ndís'tiī tuu'mi

ní 'ii'n'yāⁿ yeⁿ'e yáaⁿ 'cūū 'āā i'téenu yā. Ní yáaⁿ 'cūū 'āā canéé ndíí maaⁿ.

24 'Úú ngaⁿ'á ngii ndís'tiī ti nguuví chí Ndyuūs caaⁿ'máⁿ yā nuuⁿndi yeⁿ'e 'ii'n'yāⁿ nguéé ya'āi ca 'cúeenú yā cuuvi 'ii'n'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Sodoma nguéé ti ndís'tiī.

Cuchii nī nanaaⁿ 'úú ní ntaavi'tuunúúⁿ nī
(Lc. 10.21-22)

25 Ní tiempo miiⁿ ní Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā yeⁿ'e yā ní caⁿ'a yā: N'diī Chiidá chí 'iiví nī yeⁿ'ē va'ai cheεti nguuví ndúúcu yáⁿ'āa 'cúū, 'úú ca'á gracias n'diī caati snuuⁿ n'dé'ei nī nduudu 'cūū yeⁿ'e 'ii'n'yāⁿ chí déénu ca yā ndúúcu 'ii'n'yāⁿ chí n'dee n'dái tuumicadínuuⁿ yā, ní ca'a nī chí cadínuuⁿ 'ii'n'yāⁿ chí ndiicúuⁿ yā chí nguéé n'dee cá déénu yā.

26 'Tíicā diín nī Chiidá ti 'tíicā neⁿ'e nī chí n'daācā diin nī ti n'daācā.

27 Ní Jesús caⁿ'a yā chíi yā discípulos yeⁿ'e yā: Chiidá ní teé yā 'úú tanducuéⁿ'ē dendu'ū. Mar 'áámá 'ii'n'yāⁿ nguéé deenu yā táácā 'áámá n'dyáⁿ'ā Daiya Dendyuūs, dámaāⁿ Chiidá yā. Mar 'áámá 'ii'n'yāⁿ nguéé deenu yā táácā Dendyuūs Chiida yú, dámaāⁿ 'áámá n'dyáⁿ'ā Daiyá yā ndúúcu 'āā du'ú nūuⁿ 'ii'n'yāⁿ chí Daiyá Ndyuūs neⁿ'é yā 'cuuⁿ'míⁿ yā Chiida yā.

28 Cuchii nī nanaaⁿ 'úú, ndís'tiī, chí véé n'deē n'dái cuidado yēⁿ'e nī chí tan'dúúca 'áámá carga

yeⁿ'é nī ní 'úú ní diín chí ntaavi'tuunúúⁿ nī.

29 Ní diín nī tan'dúúca chí can'déε nī yugo yeⁿ'é chí 'tíica. 'Cúeeⁿ nī yeⁿ'ē 'úú caati 'úú ní ndiicúuⁿ 'úú ní nééne n'dai staava yeⁿ'é, tuu'mi ní ndaācā nī vaadi ntaavi'tuunúuⁿ yeⁿ'e alma yeⁿ'e nī.

30 Caati yugo yeⁿ'é chí teé ndís'tiī nguéé ngiⁿ'i. Candéε nī cheεdí yeⁿ'é ní nguéé cuuvi n'gii yeⁿ'e nī.

12

Discípulos yeⁿ'e Jesús sta'á yā trigo nguuví chí ntaavi'tuunúúⁿ 'ii'n'yāⁿ Israel
(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

1 'Áámá nguuví sábadu chí ntaavi'tuunúúⁿ 'ii'n'yāⁿ Israel, Jesús cueⁿ'e yā ndúúcu discípulos yeⁿ'e yā cuaaⁿ naachí 'ii'n'yāⁿ 'āā n'diín ntiiⁿnyúⁿ yā ní míiⁿ ní véé trigo. Discípulos yeⁿ'e Jesús miiⁿ chíi cuiicú yā ní sta'á yā trigo ní che'e yā.

2 'Ii'n'yāⁿ fariseos n'diichí yā chuū, ní caⁿ'a yā chíi yā Jesús miiⁿ: Cuin'diichí nī, discípulos yeⁿ'e nī ní nguéé diín yā tan'dúúca chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'e nguuví chí ntaavi'tuunúúⁿ 'ii'n'yāⁿ.

3 Jesús caⁿ'a yā chíi yā 'ii'n'yāⁿ s'eeⁿ: ¿'Áá nguéé n'geen nī táácā diín David miiⁿ ndúúcu 'ii'n'yāⁿ chí cueⁿ'e ndúúcu sa taachi chíi cuiicú yā?

4 David miiⁿ sndáa yā ná yáacū yeⁿ'e Ndyuūs ní sta'á yā pan chí canéé na mesa yeⁿ'ē nátai. Ní che'é yā ní ca'a yā chí che'e 'ii'n'yāⁿ chí nduucú yā.

Pan miiⁿ dámaāⁿ chiiduú s'eeⁿ cuuvi che'é yā. Ní tan'dúúcā chí ngaⁿ'a na ley miiⁿ nguéé canéé chí che'e rey David ní nguéé cánéé chí che'é 'iiⁿ'yāⁿ chí ndúúcu yā.

5 ¿'Áá nguéé n'geeⁿ ndís'tī na ley yeⁿ'e Moisés chí diiⁿ chíiduú s'eeⁿ? Nguéé ntaavi'tuunúúⁿ yā yeⁿ'e ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yaācū tīnūuⁿ nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. Chiidu s'eeⁿ nguéé diíⁿ yā tan'dúúcā chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'e Moisés ní nguéé nuuⁿndi yeⁿ'é yā.

6 'Úú ngaⁿ'á ngī ndís'tī chí véé 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'εεε ca yā chí yaācū templo ní canee yā ndúúcū ndís'tī.

7 Ndís'tī nguéé déenu nī de'ε chí neⁿ'e caaⁿ'maⁿ chí canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs yeⁿ'e chuū: Neⁿ'é chí 'iiⁿ'yāⁿ ya'āi 'iinú yā 'iiⁿ'yāⁿ caavā 'úú. Nguéé neⁿ'é chí 'caaⁿ'nuⁿ yā 'iiti ní téé yā 'iiti caavā ofrenda yeⁿ'e 'úú. Nduuti chí cadíínuuⁿ nī tuuⁿ'mi ní nguéé diíⁿ nī condenar 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé nuuⁿndi yeⁿ'e yā.

8 'Tíicā Saⁿ'ā chí Daīyá Dendyuūs miiⁿ véé ntūūⁿ poder yeⁿ'e sa yeⁿ'e nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ.

*Saⁿ'ā chí ntí'i ta'ā sa
(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)*

9 Cuayiivi ní Jesús cheⁿ'e yā na yāacū sinagoga yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yaāⁿ miiⁿ.

10 Cuin'diichí nī. Miiⁿ ní canéé 'áámá saⁿ'ā chí ntí'i ta'ā sa. Snéé 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí tiinguunéⁿ yā Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā: ¿'Áá canéé na ley yeⁿ'e

yú chí nduuvā yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ? Chuū ní caⁿ'a yā ti neⁿ'é yā cuuvi caaⁿ'maⁿ yā núúⁿndi yeⁿ'e Jesús miiⁿ.

11 Jesús caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿Dú'u 'aama saⁿ'ā nguaaⁿ ndís'tī chí véé 'áámá 'iiti cuūchī yeⁿ'e sa? Ní ndúúti chí cun'daa nuúⁿ tī na 'áámá yiivi yáⁿ'āa nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ, ¿'áá nguéé ntuun'dáa sa 'iiti nguuvi miiⁿ?

12 ¿'Áá nguéé yaⁿ'ai ca chíiⁿvē 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé ti 'áámá 'iiti cuūchī? 'Tíicā diiⁿ yú chí n'daācā nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ.

13 Tuuⁿ'mi ní Jesús caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā chí ya'āi yeⁿ'e sa: N'doo dí ta'a di. Saⁿ'ā miiⁿ ní n'doō sá ta'ā sa ní ta'ā sa nduūvī n'dáácā tan'dúúcā taama.

14 'Iiⁿ'yāⁿ fariseos nan'dáa yā cheⁿ'e ti yaācū ní nduuvidaamā yā chí caⁿ'a yā contra yeⁿ'e Jesús miiⁿ ti neⁿ'é yā 'caaⁿ'núⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ.

*'Áámá nduudu chí caaⁿ'maⁿ
yeⁿ'e Jesús*

15 Taachí Jesús chicadíínuuⁿ yā chuū nan'daa yā miiⁿ. Neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ cueⁿ'e yā ndúúcū Jesús miiⁿ ní Jesús miiⁿ idiíⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'e nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ.

16 Ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéé caaⁿ'maⁿ yā cuuvi yā tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ du'u yā.

17 Ní 'iicu cuaacu chí profeta Isaías miiⁿ caⁿ'a yā ndii cuááⁿ vmnaaⁿ taachí dinguuⁿ yā 'tíicā. Ndyuūs ngaⁿ'a yā:

18 Sá'n'a 'cūū ni idichí'vē 'úú. 'Úú chíndεēvέ sa'n'á 'cūū chí ne'n'é ní neene yeenú ndúúcu sa. 'Úú ní cu'neén Espíritu N'dai ye'n'é vmnáán ye'n'e sa. Sa'n'á 'cūū caa'n'ma'n sa ye'n'e ley ye'n'é nanáán nducyáácá naciónes na in'yee'ndí 'cūū.

19 Nguéé 'cuun'ma'n sa ndíí nguéé ndúú 'cuāi ra sa. Mar 'áámá 'ii'n'yān na yúúní nguéé 'caandiveén yā nduudú ye'n'e sa ti nguéé caa'n'ma'n yúúdu sa cuaa'n na yúúní.

20 Sa'n'á 'cūū nginne sa 'ii'n'yān chí véé ca cuidados ye'n'e yā, 'ii'n'yān chí tan'dúúccā 'áámá taa'n ndúú chí 'aa ndεētúú 'tεε 'téé, 'tiicá yā. Ndíí nguéé ndúú chí ntuūvi sa 'aama mecha ye'n'e quinque chí ican'dáā ca 'yaā'n'mín ye'n'e. Ndíí nguéé candéε sa nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs ndii taachi a fuerza 'aā cuéé de'ε véε chí cuchεε sa ndúúccū vaadī cuaacu mii'n ye'n'e tanducué'n'é.

21 Ní 'íicú nducyáácá 'ii'n'yān ye'n'e naciones ye'n'e in'yee'ndí 'cūū cūnee ngíínú yā ye'n'e sa'n'á 'cūū chí cu'téénu yā ye'n'e sa.

'Ii'n'yān nga'n'á yā chí Jesús véé poder ye'n'e yáá'n'guiinūu'n ndúúcu yā

(Mr. 3.19-30; Lc. 11.14-23; 12.10)

22 Tuu'mi ní 'ii'n'yān ndaa yā nanáán Jesús ní ndéε yā 'áámá sa'n'á chí canee sa ndúúccū espíritu ye'n'e yáá'n'guiinūu'n ye'n'é chí ngueenáa'n sa ndúúccū chí nguéé ngii nga'n'a sa. Jesús mii'n diín yā chí nduūvā ye'n'é sa. Ní sa'n'á chí ngueenáa'n mii'n ní inaa'n sa ní ngíí nga'n'á sa.

23 Nducyaaca 'ii'n'yān ngen'e yiínú yā ní nga'n'a yā: ¿'Áá sán'a 'cūū Daiya 'ii'n'yān chí ndaataá ye'n'é David?

24 Ní taachi 'ii'n'yān fariseos ch'iindiveén yā chuū ní ca'n'a yā: Sá'n'a 'cūū nitun'dáa sa espíritu ye'n'e yáá'n'guiinūu'n cáāvā Beelzebú, chí Satanás chí nga'n'á ntii'nnyu'n sa ye'n'e espíritus ye'n'e yáá'n'guiinūu'n.

25 Jesús mii'n déénu yā chí nadacadíinūu'n 'ii'n'yān s'ee'n ní ca'n'a yā chíi yā 'ii'n'yān s'ee'n: 'Áámá gobierno chí nga'n'a ntii'nnyú'n yā ye'n'e yán'āa chí véé 'uūvī partido yā chí ngu'u yā 'áámá yā ndúúccū taama yā, tuu'mi ní nguεε cuuvi 'naa'n chí 'ii'nntyé'n'e yā. Ní nducué'n'é yán'āa o va'ai naachi 'ii'n'yān véé 'uūvī vaanīcadíinūu'n ye'n'e yā nguéé cuuvi nduuvidaamá yā.

26 'Tiicá ntúū'n nduuti chí yáá'n'guiinūu'n tun'dáa sa espíritus ye'n'e yáá'n'guiinūu'n véé 'uūvī vaanīcadíinūu'n ye'n'é sa ní cuáácú chí ngu'u sa ye'n'é maa'n sa ní véé 'uūvī partido ye'n'e sa ní 'cuiinu sa.

27 Ndís'tiī ní nga'n'a nī chí 'úú itun'daá espíritu ye'n'e yáá'n'guiinūu'n ye'n'e 'ii'n'yān ndúúccū poder ye'n'e

Beelzebú chi Satanás chí ngaⁿa ntiiⁿnyuⁿ sa yeⁿe espíritus yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ. Ndúúti chi 'tíicā tuu'mi ní, ¿ndúúcu du'ū rá poder yeⁿe tun'daá 'iiⁿyāⁿ chí ndúúcu nī espíritu yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ? Chíⁿ chí diiⁿ 'iiⁿyāⁿ chí ndúúcu nī n'giⁿ'i yā chí nguéé 'tíicā chí ngaⁿ'á nī.

28 Ndúúti chi 'úú itun'daá espíritus yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ cáávā poder yeⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Dendyuūs, cuaacu níⁿnyúⁿ naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiⁿnyúⁿ yā ndaā nanááⁿ ndis'tiī.

29 Mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguεε cuuví cundaa yā va'ai yeⁿe 'aama saⁿ'ā chí véé fuerzas yeⁿe sa ní divíi yā chí véε yeⁿe sa. ¿Canéé chí cachiichí yā saⁿ'a vmnááⁿ vmnaaⁿ? Cuayi-ivi ní cuuví diiⁿ yā tun'dáa yā dendu'ū chí snūⁿ va'ai yeⁿe sa.

30 'Iiⁿyāⁿ chí nguéé canée yā lado yeⁿ'é, 'iiⁿyāⁿ miiⁿ canée yā contra yeⁿ'é. 'Iiⁿyāⁿ chí nguéé dáámá diiⁿ yā cosechar nduucú, tuu'mi ní diiⁿ yā tan'dúúca chí ingée tanducuéⁿ'ē cosecha.

31 Chíⁿ chí nduudu cuaacu chí 'úú ngaⁿ'á ngii ndís'tiī: Tanducuéⁿ'ē nuuⁿndi chí diiⁿ 'iiⁿyāⁿ ndúúcu nduudu taaⁿ chí nguéé n'dáacā chí ngaⁿ'a yā contra yeⁿe Ndyuūs, Ndyuūs nadach'εεcú yā yeⁿe yā. Naati 'iiⁿyāⁿ chí ngaⁿ'a yā nduudu taaⁿ chí nguéé n'dáacā chí contra yeⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs ní nguéé nch'εεcú yeⁿe yā maaⁿ ní tiempo chí cuchíi.

32 'Āā du'ú nūⁿ chí caaⁿ'maⁿ nduudu chí nguéé n'dáacā contra yeⁿe Saⁿ'ā chí Daiyá Ndyuūs ní cuuvi nach'εεcu yeⁿe yā. Naati 'iiⁿyāⁿ chí nguéé n'daācā ngaⁿ'a yā contra yeⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs ní nguéé cuuvi nach'εεcú yeⁿe yā ndíi nguéé ndúú na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndíi nguéé ndúú táámá iⁿ'yeeⁿdi chí cuchíi.

*'Áámá yáⁿ'á ní ngiⁿ'i cucáávā n'guiⁿ'i yeⁿ'ē
(Lc. 6.43-45)*

33 'Tiicá ntúūⁿ caⁿ'a Jesús: Ndúúti chí véé 'áámá yáⁿ'á chí n'dáacā yeⁿ'é nī tuu'mi ní cuuvi n'guiⁿ'i n'dáacā yeⁿ'ē. Níicú ndúúti chí véé 'áámá yáⁿ'á chí nguéé n'daācā yeⁿ'é nī nguεε n'dáacā cuuvi n'guiⁿ'i yeⁿ'ē. Cáávā n'guiⁿ'i yeⁿe yáⁿ'á ituumicadínuuⁿ yā táacā yáⁿ'á nduuti chí n'dai o nduuti chí nguéé n'dai.

34 Ndís'tiī, tan'dúúca ndaata yeⁿ'ē cúú 'tiicá nī. ¿Táacā ngaⁿ'a nī cosas chí n'daācā ní idiⁿ nī chí nguεε n'daācā? Ti chíⁿ chí ngaⁿ'a nī ndúúcu cheendí nī ngiica na staava yeⁿ'é nī.

35 Saⁿ'ā chí n'dái idiⁿ sa dendú'ū chí n'daācā chí nadacadínuuⁿ sa na staava yeⁿ'e sa chí n'daācā. Saⁿ'a chí cunncaá idiⁿ sa tanducuéⁿ'ē chí nguεε n'daācā nadacadínuuⁿ sa caati staava yeⁿ'e sa nguéé n'dáacā. Nduudu chí ngaⁿ'ā sa ngiica sa yeⁿ'ē chí ndíituú na staava yeⁿ'e sa.

36 Naati 'úú ní ngaⁿ'á ngii ndís'tiī: Nducuéⁿ'ē nduudu chí nguéé de'ē véε chíiⁿ'vē chí

'iiⁿyāⁿ ngaⁿ'a yā, nducyááca yā ní cánéé chí nca'á yā cuenta yeⁿ'e nduudu chí nguεε n'daācā chí caⁿ'a yā nguuví chí Ndyuūs caaⁿ'maⁿ yā yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'e yā.

37 Ti cáāvā nduudu yeⁿ'e ní chí n'daācā nduuví n'dai ní ní 'iicu cáāvā nduudu yeⁿ'é ní nduuti chí nguéé n'dāacā cuuví ní castigo.

'Iiⁿyāⁿ chí nguéé n'daācā néⁿ'e yā snaaⁿ yā señales

(Mr. 8.12; Lc. 11.29-32)

38 Tuu'mi ní n'duuvi maestros yeⁿ'e ley ndúúcū n'duuví saⁿ'ā fariseos ngaⁿ'a sá ngii sa Jesús miiⁿ ní caⁿ'a sa: N'dií maestro, néⁿ'e 'nū snaaⁿ 'nū 'áámá señal chí diíⁿ nī.

39 Jesús nán'guεεcútaⁿ'a yā yeⁿ'e saⁿ'ā s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: 'Iiⁿyāⁿ cunncáā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chí nguéé i'téenu yā Ndyuūs neⁿ'e yā snaaⁿ yā señal naati señal nguéé snaaⁿ yā. Dámaaⁿ snaaⁿ yā señal yeⁿ'e profeta Jonás chí ndíí cuaaⁿ vmnaaⁿ canee nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs.

40 Ti tan'dúúcā Jonás canúúⁿ sá chεεti 'yaācā ch'εετε 'iīnū nguuví 'iīnū n'gaaⁿ 'tíicā canee chí cūnee Saⁿ'ā chí Daiyá Ndyuūs mááⁿ yáⁿ'āa 'cúú 'iīnū nguuví 'iīnū n'gaaⁿ.

41 Na nguuví yeⁿ'e juicio 'iiⁿyāⁿ chí ch'εεtinéé yā na yāāⁿ chí nguuví Nínive nducuééⁿ yā contra yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí snéé maaⁿnguuví taachí Ndyuūs caaⁿ'máⁿ yā yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ, ní cuuví yā condenado. 'Tíicā tí 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ

Nínive ní ndaacadaamí yā taachi profeta Jonás miiⁿ ndii cuááⁿ vmnaaⁿ caⁿ'a sá nduudu cuaacu yeⁿ'e Ndyuūs. Cuin'diichí ní 'áámá saⁿ'ā chí ch'εετε ca nguéé tí profeta Jonás miiⁿ canee sa 'muuⁿ na lugar 'cūū.

42 'Tiicá ntúūⁿ nguuví yeⁿ'e juicio n'daataá reina chí tiempo chí chó'ōo ngaⁿ'ā ntiiⁿnyuⁿ tá yeⁿ'e lado yeⁿ'e Sur caⁿ'a tá nducueeⁿ tá contra yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí snéé yā maaⁿnguuví taachi Ndyuūs caaⁿ'máⁿ yā nuuⁿndi yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ. Ní táⁿ'ā miiⁿ ní diíⁿ tá condenar 'iiⁿyāⁿ chí snéé yā maaⁿnguuví tí táⁿ'ā miiⁿ ndaā tá ndíí na yaⁿ'ai taaví yeⁿ'ē yáⁿ'āa. Ní ngiica tá ní ch'iindiveeⁿ tá yeⁿ'ē vaadī deenu yeⁿ'e rey Salomón. Cuin'diíchí ní 'áámá saⁿ'ā chí ch'εετε ca vaadī deenu yeⁿ'e sa canee sa 'muuⁿ nguéé tí Salomón miiⁿ.

Espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguīnūⁿ chí nanguεεcunéé na saⁿ'ā

(Lc. 11.24-26)

43 Caⁿ'a Jesús: Taachí espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguīnūⁿ nacan'daa na 'áámá saⁿ'ā cachica na yáⁿ'āa cuūⁿmáⁿ naachi nguεε ch'εεtinéé 'iiⁿyāⁿ ní n'nuūⁿ naachi cuuví ntaavíⁿtuunūⁿ ní nguéé ndaācā.

44 Tuu'mi ní espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguīnūⁿ ngaⁿ'a: Nanguεεcuneeé na vaacú naachi chíicā. Taachí nguεεcūnéé ní ndaā na vaacu miiⁿ ndaācā saⁿ'a miiⁿ ní tan'dúúcā 'aama va'āi chí n'dai ní nduuví dεεvé ndúúcū nducuéⁿe na lugar yeⁿ'ē.

13

45 Tuu'mi ní espíritu miiⁿ cuen^e ní in'nuuⁿ tá ná ndεēchē espíritus chí cunncáā ca chí cuuví maāaⁿ. Ní ndaā espíritu miiⁿ ndúúcu ndεēchē espíritus ní ch'εetinée na saⁿā miiⁿ. Cuayiivi ní n'geenu sa ngiī taavi ca ní cunncáā ca canee sa nguée ti vmnaaⁿ. 'Tiicá ntūūⁿ 'cueenú yā cuuvi 'iiⁿyāⁿ chí snée yā maaⁿ ti nguεε n'dáacā idiíⁿ yā.

Chεεcú Jesús miiⁿ ndúúcu 'díinu yā

(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

46 Taachí Jesús miiⁿ índeé yā ndúúcu 'iiⁿyāⁿ, tuu'mi ní ndaā niiⁿnuúⁿ chεεcú yā ndúúcu 'díinu yā ní snée yā chuva'āī. Ní neⁿe yā ndeé yā ndúúcu Jesús miiⁿ.

47 'Áamá 'iiⁿyāⁿ caⁿ'a yā chii yā Jesús miiⁿ: N'diī Jesús, cuin'díichí nī. Chεεcú nī ndúúcu 'díinu nī snée yā chuva'āī ní neⁿe yā ndee yā ndúúcu nī.

48 Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'a miiⁿ: ¿Dú'ú chí chεεcú miiⁿ? o ¿dú'ú chí 'diinú miiⁿ?

49 Ní n'doó yā ta'á yā naachi snée discípulos ní caⁿ'a yā: Cuin'diichí nī, 'iiⁿyāⁿ s'ūuⁿ ní tan'dúúca chí chεεcú ndúúcu 'díinu, 'tíca yā.

50 Tí 'āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿyāⁿ chí diiⁿ yā tan'dúúca chí neⁿe Chiidá chí canée yā ná va'ai chεeti nguuvi tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí 'diinú ndúúcu vi'í ndúúcu chεεcú.

'Áamá ejemplo yeⁿ'ē sáⁿ'ā chí ngiīnū ndaata

(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

1 Nguuvi miiⁿ Jesús can'dáa yā va'āī miiⁿ ní ch'iīndi yā niiⁿnuúⁿ ná nuūⁿnī'yáⁿā.

2 Ní néené n'deēe 'iiⁿyāⁿ ndúúvidaamá yā naachi canée Jesús. Tuu'mi ní Jesús ndaa yā na 'áamá barco ní ch'iīndi yā. Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ snée yā 'diituu núuⁿnīⁿ naachi vεε yáⁿ'āa ndúútiī.

3 Ní Jesús caⁿ'a yā néené n'deēe nááⁿ ndúúcu parábolas chí ejemplos tan'dúúca dendu'ú chí véé iⁿ'yeeⁿdí'cūū. Ní caⁿ'a yā chuū: 'Áamá saⁿ'ā chí ngiīnū ndaata can'dáa sa chíiⁿū sa ndaata.

4 Taachí chíiⁿū sa, 'áamá duutu ndaata míⁿ ní chiiya cyúúni. Ndaā 'yaadá ní ch'iīnu che'e tī.

5 Náⁿ'ā duutu ndaata miiⁿ ní chiiya na tuūu naachi nguée ch'εete yáⁿ'āa. Maaⁿnchεεté nūuⁿ can'dáa ti nguée ch'εete yáⁿ'āa yeⁿ'ē.

6 Can'dáa 'yáⁿ'ā ní yaata miiⁿ ní t'i'í ti nguée dii'yu yeⁿ'ē.

7 'Iicu náⁿ'ā duutu ndaata miiⁿ ní chiiya nguaaⁿ yááⁿ. Yááⁿ miiⁿ ní chíiⁿta ní dí'vaāchí yeⁿ'ē yaata miiⁿ.

8 'Iicu náⁿ'ā duutu ndaata miiⁿ ní chiiya na yáⁿ'āa n'dáacā ní n'dáacā chíi cosecha yeⁿ'ē. 'Áamá ní chíi 'áamá ciento yeⁿ'ē, taama ní chíi 'iīnū ngeεecu yeⁿ'ē, ní táamá ní chíi ndiícú ndiichi yeⁿ'ē.

9 'Iiⁿ'yāⁿ chí véé veén yā ní 'caandiveén yā nduudu yeⁿ'é.

*Chíín chí nen'ē caā'n mān
ejemplo miiⁿ
(Mr. 4.10-20; Lc. 8.9-15)*

10 Tuu'mi ní discípu^los
ndaá yā nanááⁿ Jesús miiⁿ ní
caⁿ'a yā chíi yā Jesús: ¿De'ε
cáávā chí ndúú^cū ejemplos
ngi'cueeⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ?

11 Jesús nan'guεεcútaⁿ'a
yā ní caⁿ'a yā chíi yā
discípu^los yeⁿ'e yā: 'Āā ndís'tií
nūuⁿ ndaācā chicadíⁿnuuⁿ
nī dendu'ū chí canúúⁿ
n'de'eí yeⁿ'e naachí Ndyuūs
ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā ná va'ai
chεεti nguuvi, naatí tanáⁿ'ā
'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé canéé chí
cadíⁿnuuⁿ yā.

12 'Iiⁿ'yāⁿ chí véé yeⁿ'e yā
Ndyuūs ca'a cá yā ní n'deēe
cá cuuvi yeⁿ'e yā. 'Iiⁿ'yāⁿ chí
nguéé véé yeⁿ'e yā, 'áará chí
dúú'ví nūuⁿ chí nadacadíⁿnuuⁿ
yā chí véé yeⁿ'e yā chuū ní
Ndyuūs ndivíi yā yeⁿ'e yā.

13 Cáávā chíín chí ngaⁿ'á
ngií 'iiⁿ'yāⁿ ndúú^cū ejemplos
caati inaaⁿ yā naati n'gεεtinéé
yā tan'dúú^cā chí nguéé inaaⁿ
yā. Ní n'giindiveéⁿ yā naati
n'gεεtinee yā tan'dúú^cā chí
nguéé n'giindiveéⁿ yā ndíi
nguéé ndúú tuumicadiⁿnuuⁿ
yā.

14 Ní 'íícú cuuvi cuaacu
yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chíín chí
caⁿ'a profeta Isaías ndii cuááⁿ
vmnaaⁿ taachi caⁿ'a yā 'túú^cā
ní canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e
Ndyuūs:

Ndúú^cū veéⁿ yā 'caandiveéⁿ
yā ní nguεε tuumi-
cadíⁿnuuⁿ yā; ní snaaⁿ
yā ní nguéé ca'a yā
cuenta yeⁿ'ē.

15 Caati staava yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ
s'eeⁿ ní chεεchi.
Ndúú^cū veéⁿ yā
n'giindiveéⁿ yā naati
nguéé tuumicadíⁿnuuⁿ
yā n'daācā. 'Iiⁿ'yāⁿ
s'eeⁿ ní n'gaadí yā
nduutinaaⁿ yā caati
nguéé snaaⁿ yā ndúú^cū
nduutinaáⁿ yā; ní
nguéé 'caandiveéⁿ
yā ndúú^cū veéⁿ yā,
ndii nguεε ndúú
ituumicadiⁿnuúⁿ yā
ndúú^cū staava yeⁿ'é
yā, ndii nguéé ndúú
ndaacadaamí yā yeⁿ'ē
nuuⁿndi yeⁿ'e yā chí
'úú cuuví nadich'εēcú
nuuⁿndi yeⁿ'é yā.

16 De'ε chúú^cā n'dai ndís'tií
ti véé nduutinaaⁿ nī chí inaaⁿ
nī ní veéⁿ nī chí n'giindiveéⁿ
nī.

17 Ti cuaacu níⁿ'nyúⁿ 'úú
Jesús ngaⁿ'á ngií ndís'tií chí
neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ profetas
ndúú^cū 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dai neⁿ'é
yā snaaⁿ yā chíín chí ndís'tií
inaaⁿ nī naati nguéé n'diichi
yā. Neⁿ'e yā 'caandiveéⁿ yā
chíín chí ndís'tií n'giindiveéⁿ
nī naati nguéé ch'iindiveéⁿ yā.

18 'Caandiveeⁿ ndís'tií
ejemplo yeⁿ'e saⁿ'ā chí ngiínū
ndaata.

19 'Iiⁿ'yāⁿ chí n'giindiveéⁿ yā
nduudu yeⁿ'e naachí Ndyuūs
ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā yeⁿ'ē
va'ai chεεti nguuvi ní nguéé
ituumicadíⁿnuuⁿ yā, 'iiⁿ'yāⁿ
s'eeⁿ tan'dúú^cā duutu ndaata
chí chíiⁿya cuaaⁿ cyúúⁿí. Ndaa
yááⁿ'n'guiinūⁿ ní staⁿ'ā sa
nduudu yeⁿ'é Ndyuūs chí
canéé na staava yeⁿ'é yā.

20 Ndaata chí chiiya nguaaⁿ tuūu ní tan'dúúcā 'iiⁿyāⁿ chí n'giindiveeⁿ yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs. Ní taachí n'giindiveeⁿ yā nduudu miiⁿ ní yeenú n'dai yā,

21 naati nguée 'áámá cānee na staava yeⁿ'é yā ní nguée 'náán tiempo cūnee. Taachí n'géenu yā ngii ti 'iiⁿyāⁿ cán'daa yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cáávā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs, tuu'mí nūuⁿ divíi yā nduudu miiⁿ ní nguée canée na staava yeⁿ'é yā.

22 Ndaata chí chiiya nguaaⁿ yááⁿ ní tan'dúúcā 'iiⁿyāⁿ chí ch'iindiveeⁿ yā nduudu miiⁿ naati neⁿ'e cá yā nducuéⁿ'e yeⁿ'é iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndúúcū chí véé. Ní nginnche'éei yā 'iiⁿyāⁿ. Ní vaadī 'cuiica miiⁿ di'vaachii yeⁿ'é nduudu miiⁿ ní diiⁿ chí nguée dichíi'vē nduudu miiⁿ na vida yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

23 Ndaata chí chiiya na yáⁿ'āa n'dáacāā chíiⁿ chí tan'dúúcā 'iiⁿyāⁿ chí n'giindiveeⁿ yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs ní tuumicadiinúúⁿ yā ní i'téenu yā nduudu miiⁿ. Ní n'daācā idiíⁿ yā. Ní nduudu miiⁿ tan'dúúcā chí chíi 'aama ciento yeⁿ'e o chí chíi 'iinū ngεεcu yeⁿ'e o chí chíi ndiicú ndiichi yeⁿ'e. "Tíicā chíi cosecha yeⁿ'e nduudu miiⁿ.

Ejemplo yeⁿ'é yaātā chí nguée n'daācā chí véé nguaaⁿ trigo

24 Jesús miiⁿ ngaⁿ'a yā ngii yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Cuuví ndís'tīi táámá ejemplo. Ní caaⁿ'máⁿ yeⁿ'e naachí Ndyuūs ngaⁿ'a

ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'e na va'ai chεεti nguuví ní tan'dúúcā 'áámá saⁿ'ā chí ngiinū sa ndaata yeⁿ'e trigo chí n'daācā na campo yeⁿ'e sa.

25 Taachí mozos cyaadu sa, tuu'mi ní saⁿ'ā chí enemigo yeⁿ'e sa ndaā sa ní chíinū sa 'daaⁿ'nuⁿ trigo na campo yeⁿ'e saⁿ'ā miiⁿ nguaaⁿ trigo chí n'daācā miiⁿ, ní cúnaⁿ'a sa.

26 Taachí can'daa yaata yeⁿ'e ní chíi trigo, tuu'mi ní can'daā nguuví 'daaⁿ'nuⁿ trigo miiⁿ.

27 Tuu'mi ní mozos chí idiíⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ na campo miiⁿ ndaa sa nanááⁿ saⁿ'a chí 'iivi yeⁿ'e campo miiⁿ ní caⁿ'a sa chíi sa 'iivi: N'díi Señor, ¿'áá nguée chíinū ndaata yeⁿ'e trigo chí n'daācā na campo yeⁿ'e ní? ¿Tíi chíicā ndaata 'daaⁿ'nuⁿ trigo?

28 Saⁿ'ā 'iivi miiⁿ ní caⁿ'a sa chíi sa mozos chí idiíⁿ ntiiⁿnyuⁿ: 'Áámá saⁿ'ā enemigo yeⁿ'é niinū sa. Mozos ní caⁿ'a sa chíi sa 'iivi sa: ¿'Áá neⁿ'e ní chí caⁿ'a 'nū ní ti-icu 'nū yaātā miiⁿ chí nguée n'daācā?

29 'Iivi miiⁿ ní caⁿ'a sa chíi sa mozos chí idiíⁿ ntiiⁿnyuⁿ: Nguée tíicū di 'daaⁿ'nuⁿ trigo miiⁿ caati cuuví tiicú ntúuⁿ di trigo chí n'daācā miiⁿ.

30 Ca'a di lugar chí dáámá 'cuiita ndíi taachi ndaa tiempo yeⁿ'e cosecha miiⁿ, tuu'mi ní 'úú caaⁿ'máⁿ cuūví 'iiⁿyāⁿ chí 'caacá yā trigo miiⁿ chí 'caacá yā vmnááⁿ vmnaaⁿ 'daaⁿ'nuⁿ trigo miiⁿ ní dichichí yā caadī ticuaá ní 'neeⁿ yaⁿ'a yā. 'Cuiinu maaⁿ ní nandéε yā trigo miiⁿ ní 'cuii

yā chεeti dínnūⁿ.

Áámá ejemplo yeⁿē ndaata yeⁿē yivē ntí'yāa

(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

³¹ Táámá ejemplo Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā na va'ai chεeti nguuví ní tan'dúúcā 'aama nduutií yeⁿe yivē ntí'yāa chí 'áámá saⁿ'ā staⁿ'ā sa ní chíinū sa na yáⁿ'āa yeⁿē sa.

³² Ndaata yivē ntí'yāa 'cūū ní 'liiⁿ ca nguéé ti tanducuéⁿ'ē ndaata. Taachí n'giita yaātā miiⁿ, tuu'mi ní ch'εεε ca chí cuuvi tanáⁿ'ā yaātā. Ní chíi yáⁿ'á. Ní ndaá 'yáádá yeⁿē nanguuvi ní din'dái tī 'dεεε tī na dúuⁿnē yáⁿ'á miiⁿ.

Ejemplo yeⁿe levadura yeⁿe pan

(Lc. 13.20-21)

³³ Táámá ejemplo Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā yeⁿē na va'ai chεeti nguuví ní tan'dúúcā 'áámá táán levadura yeⁿe pan. 'Áámá n'daataá sta'a tá levadura miiⁿ ní chistaⁿ'ā tá nguaaⁿ 'iinū medida yeⁿe harina ndíi chí nan'guiita tanducuéⁿ'ē yaachí yeⁿē.

Chuū chí ngaⁿ'ā Jesús miiⁿ ndúúcū ejemplos

(Mr. 4.33-34)

³⁴ Tanducuéⁿ'ē chuū ngi'cueeⁿ Jesús ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndúúcū ejemplos. Ni nduuti chí nguéé ndúúcū ejemplos yeⁿe chí véé iⁿ'yeeⁿdí 'cuū, nguéé ngi'cueeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

³⁵ Ní 'iicu cuuvi cuaacu chí caⁿ'a profeta ndii cuááⁿ vmaⁿ'naaⁿ taachí caⁿ'a yā 'túúcā. Ní canéé nguūⁿ ná libro yeⁿē Ndyuūs 'túúcā:

Caaⁿ'máⁿ ndúúcū ejemplos. Ca'cueéⁿ dendu'ū chí canúúⁿ n'de'ei ndíi taachi Ndyuūs din'dái yā iⁿ'yeeⁿdí.

Jesús ngaⁿ'a yā yeⁿe chí neⁿe caaⁿ'māⁿ ejemplo yeⁿe trigo

³⁶ Tuu'mi ní Jesús yaa'vi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí cunaⁿ'á yā na vaacú yā. Jesús ntúūⁿ cunaⁿ'a yā ní sndaⁿ'ā yā 'áámá va'ai. Discípulos yeⁿe yā nndaⁿ'ā yā nanááⁿ Jesús, ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ: N'díi, Jesús, ca'cueéⁿ ní chí neⁿe caāⁿ'maⁿ ejemplo yeⁿe 'daaⁿ'nuⁿ trigo chí véé nguaaⁿ trigo na campo.

³⁷ Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Iiⁿ'yāⁿ chí ngiinu ndaata chí trigo chí n'dáacā, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs.

³⁸ Campo miiⁿ ní tan'dúúcā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ndaata chí n'dáacā miiⁿ ní tan'dúúcā nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí daiya Ndyuūs ní yeⁿē naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā. Yaātā yeⁿe ndaata chí nguéé n'daācā ní tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé n'daācā idiíⁿ yā, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí daiya yááⁿ'guiinūⁿ.

³⁹ Saⁿ'ā chí chíinū sa 'daaⁿ'nuⁿ trigo miiⁿ ní tan'dúúcā maāⁿ yááⁿ'guiinūⁿ. Ní cosecha yeⁿē miiⁿ ní tan'dúúcā chí 'cuiinu iⁿ'yeeⁿdí. Saⁿ'ā s'eeⁿ chí ita'a

sa cosecha miiⁿ ní tan'dúúcā ángeles.

40 Tan'dúúcā chí tiícú yā 'daaⁿnuⁿ trigo ní nadidáámá yā ní 'neeⁿ yaⁿ'a yā, 'tíicā cuuvi tiempo taachi 'cuiinū iⁿ'yeeⁿdí'cūū.

41 Saⁿ'ā chi Daiya Ndyuūs ní dichó'o yā ángeles yeⁿ'e yā chí nadidáámá yā 'iiⁿ'yāⁿ chí yeⁿ'ē naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā. Niicú tun'dáa yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ yā chí náⁿ'a yā idiiⁿ nuuⁿndí yā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí idiiiⁿ chí nguεε n'daācā.

42 Ní cuⁿ'nuúⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ na nguuchí yaⁿ'ā. Míiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní cuεεcú yā ní che'e 'diiⁿ'yúⁿ yā.

43 Tuuⁿ'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dái nanááⁿ Ndyuūs cuuvi δεεvé yā ngii tan'dúúcā 'yáⁿ'ā taachi 'āā snée yā naachi Ndyuūs Chiidá yā ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā na va'ai cheeti nguuvi. Ndís'tiī chí véé veéⁿ nī 'caandiveéⁿ nī nduudu yeⁿ'é.

Ejemplo yeⁿ'e vaadī 'cuiica chí canúúⁿ n'de'ei

44 Canⁿ'a ca Jesús miiⁿ táámá ejemplo: Naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'ē va'ai cheeti nguuvi ní tan'dúúcā vaadī 'cuiica chí canúúⁿ n'de'ei na 'áámá campo. 'Áámá saⁿ'ā ní ndaācā sa vaadī 'cuiica miiⁿ ní cunuuⁿ n'dé'ei ntúūⁿ sa lugar miiⁿ. Yeenú taavi sa. Cunaⁿ'a sa ní n'diicui sa tanducuéⁿ'ē chí véé yeⁿ'ē sa ní cuái sa campo miiⁿ.

Ejemplo yeⁿ'ē 'áámá perla chí yaⁿ'ai taavi chíiⁿ'vē

45 'Tiicá ntúūⁿ. Naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā

na va'ai cheeti nguuvi ní tan'dúúcā 'áámá saⁿ'ā chí n'diicui sa chí in'nuuⁿ sa perlas chí yaⁿ'ai taavi chíiⁿ'vē.

46 Taachí ndaācā sa 'áámá perla chí n'dεεvεé ní yaⁿ'ai taavi chíiⁿ've, tuuⁿ'mi ní cuinaⁿ'ā sa ní n'diicui sa tanducuéⁿ'ē chí véé yeⁿ'ē sa níicú cuai sa perla miiⁿ.

Yeⁿ'e ejemplo yeⁿ'e yaānā

47 'Tiicá ntuūⁿ. Naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā na va'ai cheeti nguuvi ní tan'dúúcā 'áámá yaānā chí saⁿ'ā n'gaa nuúⁿ sa na nuūⁿnī'yáⁿ'ā ní ita'āa nducuéⁿ'ē naaⁿ 'yaācā.

48 Taachí 'āā ndiituú yaānā miiⁿ, intun'dáa yā cuaaⁿ 'diituú nuūⁿnī'yáⁿ'ā miiⁿ. Ní n'daaviyai yā ní nan'gaaⁿ yā 'yáacā chí n'daācā. N'gii yā 'iiti 'cuéétεε. Ní 'iiti chí nguéé n'dáacā miiⁿ nginngée yā 'iiti.

49 'Tíicā cuuvi taachi 'cuiinū iⁿ'yeeⁿdí'cūū. Nandaā ángeles ní tun'dáa yā 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dai yā nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí nguεε n'dáacā idiíⁿ yā.

50 Ní 'cuíi yā 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé n'daācā ná nguuchi yaⁿ'ā. Míiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cuen'e daāⁿmaⁿ cuεεcú yā ní cuen'e daāⁿmaⁿ ché'é 'diiⁿ'yuⁿ yā.

Ejemplo yeⁿ'ē vaadī 'cuíicā ngai ndúúcū chí ndiicúū

51 Jesús tiinguuneeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿Áá tu-umicádínuuⁿ ndís'tiī tanducuéⁿ'e dendu'ū chí 'túúcā? 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní n'guεεcútaⁿ'a yā: 'Tíicā Señor.

52 Jesús ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Áámá 'aama maestro yeⁿ'ē ley chí'neeⁿ yā

yeⁿe naachi Ndyuūs ngaⁿa ntiiⁿnyúⁿ yā na va'ai cheeti nguuvi, maestro miiⁿ ní cuuvi yā tan'dúúcā 'áámá patrón chi véé vaadī 'cuiica yeⁿe sa na va'ai yeⁿē sa. Ní deenu sa táácā tun'dáa sa yeⁿe vaadī 'cuiica yeⁿē sa dendu'ū cosa chi ngaī ndúúcū cosa chi ndicúū.

Jesús canee yā na yāāⁿ Nazaret

(Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

53 Taachí Jesús miiⁿ ch'íínú caⁿ'á yā nduudu 'cūū, cueⁿ'é yā yeⁿē miiⁿya.

54 Ní ndaá yā yāāⁿ vaacú yā chi nguuvi Nazaret ní ngi'cueeⁿ yā yaācū sinagoga miiⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní cheⁿ'e yiinú yā yeⁿe chi chi'cueeⁿ Jesús. Ní ngaⁿ'a yā: ¿Tíí ndiicaá vaadī déenu yeⁿē saⁿ'á 'cūū? ¿Táácā cuuvi diiⁿ sa vaadī n'giinu chí idiⁿ sa?

55 Sáⁿ'a 'cūū chí daiya 'viichiyáⁿā ní María nguūvī cheecu sa. Ní 'dínū sa ní Jacobo, ndúúcū José, ndúúcū Simón, ndúúcū Judas.

56 Ví'i ntúuⁿ sa snee yā ndúúcu yú. ¿Tíí ndiicaá tanducueⁿ'ē vaadī deenú 'cūū chí ngi'cuééⁿ sa?

57 Ní cáávā chuū 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe yāāⁿ miiⁿ cunncā caⁿ'a yā yeⁿe Jesús miiⁿ, ní nguéé i'téenu yā yeⁿe yā. Naati Jesús ní caⁿ'a yā chi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Nguéé véé mar 'áámá profeta chi candεε nduudu yeⁿé Ndyuūs chí 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿē yāāⁿ vaacú yā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ na vaacu yā dinéⁿe yā profeta miiⁿ.

58 Jesús miiⁿ nguéé neenē n'deēe vaadī n'giinu diiⁿ yā miiⁿ caati 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé s'téenu yā yeⁿe Jesús miiⁿ.

14

Ch'iiⁿ'núⁿ yā Juan chi ngεEdínuūⁿnīⁿ

(Mr. 6.14-29; Lc. 9.7-9)

1 Tiempo 'cūū saⁿ'a rey Herodes, chi gobernador yeⁿe yáⁿ'āa Galilea, ch'iindiveeⁿ sá tan'dúúcā chí 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'a yā yeⁿe Jesús miiⁿ.

2 Ní rey miiⁿ caⁿ'a sa chii sa mozos yeⁿē sa: Sáⁿ'ā Jesús 'cūū ní Juan chí ngεEdínuūⁿnīⁿ chí nduuchi sá yeⁿē nguaaⁿ tináⁿ'ā. Ní cáávā chuū véé poder yeⁿē sa chí idiⁿ sa vaadī n'giinu.

3 Rey Herodes miiⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā chí soldados sta'a sa Juan miiⁿ ní cāchiichí sa Juan ndúúcū cadenas ní chi'nuuⁿ sa Juan vácūū. 'Tíicā diiⁿ rey miiⁿ cucáávā n'daataá yeⁿe yā chi nguuvi Herodías ti ymnááⁿ vmnaaⁿ n'daataá miiⁿ ní n'daataá yeⁿē Felipe chí 'dínū rey miiⁿ. Ní diví rey miiⁿ táⁿ'ā miiⁿ yeⁿe Felipe.

4 'Tíicā diiⁿ rey ndúúcū Juan chí ngεEdínuūⁿnīⁿ ti Juan miiⁿ ngaⁿ'a sá ngii sa Herodes miiⁿ chí tan'dúúcā chí ngaⁿ'a na ley, nguéé canee chí cuuvi n'daataá yeⁿé yā n'daataá miiⁿ.

5 Rey Herodes miiⁿ ní neⁿ'e yā 'caaⁿ'nuⁿ yā Juan miiⁿ, naati 'va'á yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe yāāⁿ miiⁿ; ti 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní s'téenu

yā chí Juan miiⁿ ní 'iiⁿyāⁿ profeta chi dichó'o Ndyuūs.

6 Taachí 'iiⁿyāⁿ díiⁿ yā 'viicu yeⁿē cumpleaños yeⁿe Herodes miiⁿ, n'daataá 'líiⁿ daiya táⁿā Herodías miiⁿ nde'ei tá naavtaⁿā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Ní rey Herodes miiⁿ ní chíi yeenú yā chí nde'ei tá ní caⁿ'a yā:

7 Dii, n'daataá 'líiⁿ. 'Úú ngaⁿ'á ndúúcu nduudu, “por Dios”, chi teé dii 'āā de'é nūuⁿ chí neⁿe di.

8 Chεεcu tá ni caⁿ'a yā chíi yā n'daataa 'líiⁿ miiⁿ de'ē chí caaca tá. Ní n'daata 'líiⁿ caⁿ'a ta chíi tá rey miiⁿ: N'diī rey, téé nī 'úú tiiⁿ Juan chí ngεεdínúⁿnīⁿ cu'nuúⁿ chεεtī 'áámá cu'u.

9 Tuu'mi ní rey Herodes miiⁿ s'neeⁿ ndaachii yiinú yā; naati rey miiⁿ caati 'āā caⁿ'a yā ndúúcu nduudu, “por Dios”, ní ch'iindiveéⁿ 'iiⁿyāⁿ chí snée yā ndúúcu yā na mesa miiⁿ, caⁿ'a yā chí 'āā ca'a núúⁿ yā chíiⁿ chí ngiica táⁿā miiⁿ.

10 Caⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā chí 'caātā daandu Juan chí ngεεdínúⁿnīⁿ chí canúⁿ sa vācuū.

11 Ní ndεε sa tiiⁿ yā miiⁿ sn'núúⁿ chεεti cu'u ní ca'a sa n'daata 'líiⁿ miiⁿ. Ní táⁿā miiⁿ ní ca'a tá chεεcu tá.

12 Tuu'mi ní discípulos yeⁿe Juan chí ngεεdínúⁿnīⁿ ndaá yā ní sta'á yā cuerpo yeⁿe Juan miiⁿ ní ch'iichi yā. Ní cheⁿe yā chíi yā Jesús miiⁿ tan'dúúca chí chíi.

Jesús ca'á yā che'e nyuⁿu mil 'iiⁿyāⁿ

(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17;

Jn. 6.1-14)

13 Taachí Jesús miiⁿ ch'iindiveéⁿ yā chuū, cueⁿé yā ní sndáa yā na 'áámá barco, ní cueⁿe yā na 'áámá lugar cuεeti naachi nguéé 'iiⁿyāⁿ. Taachí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ch'iindiveéⁿ yā chuū, can'dáa yā yeⁿe yáāⁿ s'eeⁿ ní cueⁿe yā ndúúcu Jesús.

14 Ní taachí Jesús miiⁿ nan'dáa yā ná barco miiⁿ, n'diichí yā n'dee n'dái 'iiⁿyāⁿ, ní nnee ya'ai 'iinu yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Ní díiⁿ yā chí nduūvā yeⁿé 'iiⁿyāⁿ chí ngítā chí ndaā ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí candεε yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

15 Ní taachí 'āā chiinu discípulos yeⁿe Jesús miiⁿ ndaá yā nanááⁿ Jesús ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿyāⁿ: 'Āā chí chíiⁿū maaⁿ, ní 'muuⁿ nguéé n'gεetinéé 'iiⁿyāⁿ. Yaa'ví nī 'iiⁿyāⁿ s'tíi chí caⁿ'á yā cuááⁿ na yáāⁿ n'gaiyāā ní cuái yā chí che'e yā.

16 Jesús caⁿ'a yā chíi yā discípulos: 'Iiⁿyāⁿ s'tíi nguéé cánéé chí náⁿ'a yā. Ndís'tíi ca'a nī chí che'e yā.

17 Discípulos ní caⁿ'a yā: Nguéé tunééⁿ chí che'e yā. Dámāāⁿ nyuⁿu panes ndúúcu na 'uūvī 'yaācā véé.

18 Jesús caⁿ'a yā chíi yā discípulos: Candεε nī panes ndúúcu 'yaācā 'muuⁿ.

19 Cuayiivi ní Jesús chíi yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí ch'εeté yā ná yaātā miiⁿ. Jesús ní sta'á yā nduu nyúⁿú panes miiⁿ ndúúcu 'uūvī 'yaaca ní n'diichí yā nanguuvi ní ca'a yā gracias Ndyuūs Chiidá yā.

Cuayiivi ní n'deeē yā panes ní ca'a yā discípulos ye'n'e yā. Discípulos miiⁿ ní ca'a yā 'iiⁿyāⁿ chí snéé miiⁿ.

20 Nducyáácá yā che'e yā ní chiitu 'iiⁿyāⁿ. Ní discípulos nān'guaáⁿ yā chí nángaāva panes ye'n'e miiⁿ ndúúcu 'yaācā miiⁿ ní chiitu tá ndiichúúví 'cuēētēē.

21 'Iiⁿyāⁿ chí che'e miiⁿ nyuⁿ'u mil ngii yā, ndii nguéé chiduūche n'daataá, ndii nguéé ndúú da'caīyā ra.

Jesús ngiicá yā cuááⁿ vm-naaⁿ nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā

(Mr. 6.45-52; Jn. 6.16-21)

22 Cuayiivi ní Jesús caⁿ'a yā chii yā discípulos ye'n'e yā chí cundaa yā na barco ní caⁿ'á yā táámá 'díituú nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā, 'naaⁿ chí Jesús miiⁿ díiⁿ yā despedir ye'n'é 'iiⁿyāⁿ.

23 Jesús díiⁿ yā despedir ye'n'é 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní divíi yā ye'n'e yā ní cuchēē yā na 'áámá yīlcū ní caⁿ'angua'á yā. Taachí chii 'da'a, 'āā dámaaⁿ Jesús canéē yā miiⁿ.

24 Barco miiⁿ ní 'āā cánduūu naavtaⁿ'ā ye'n'é nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā miiⁿ naachi olas ye'n'e nuūⁿnīⁿ miiⁿ ne'n'e 'cuuchii na yaānūuⁿ ye'n'e nuūⁿnī miiⁿ. 'Yúúné ní ngeēnū taaⁿ ní diitu n'dái n'geⁿ'e na barco miiⁿ. Ní barco miiⁿ nguéé ngii ngiicá.

25 Taachi 'da'a ca táámá nguuví tan'dúúcā n'gēēcu cuūuⁿ o n'gēēcu nyuⁿ'u, Jesús ndaá yā nanááⁿ discípulos ní ngiicá yā cuaaⁿ vmnaaⁿ nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā miiⁿ.

26 Taachí discípulos ní n'diichí yā Jesús miiⁿ chí ngiicá yā cuaaⁿ vmnaaⁿ nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā miiⁿ ní dii'yá yā chí. Ní chistaⁿ'a vaanicaadinūuⁿ ye'n'é yā. Ní 'cai yā: Chuū ní 'áámá bulto. Ní caⁿ'á yā ndúúcu vaadī 'va'a.

27 Cuayiivi miiⁿ ní Jesús yaa'ví yā discípulos ní caⁿ'a yā: Ndís'tií cúúví ditiinú nī caati 'úú. Nguéé di'va'á nī.

28 Tuu'mi ní Pedro nán'guēcútaⁿ'a sa ní caⁿ'a sa: N'dií Señor, ndúúti chí n'dií caaⁿ'maⁿ ntiīⁿnyúⁿ nī chí caⁿ'á naachi canee nī ní caacá cuaaⁿ vmnaaⁿ nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā.

29 Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā: Pedro, cuchí di. Pedro miiⁿ ní nan'dáa sa na barco miiⁿ ní tucá'a sa ngiica sa cuaaⁿ vmnaaⁿ nuūⁿnīⁿ miiⁿ. Ní cuēⁿ'ē sa naachi canéē Jesús miiⁿ.

30 Taachí Pedro mijⁿ n'diichí sa 'yúúné taaⁿ miiⁿ di'vá'a sa ní 'āā tucá'a chēēchi sa nguaaⁿ nuūⁿnīⁿ miiⁿ. Tuu'mi ní 'cái yiicu sa ní caⁿ'a sa: Señor, nadanguáⁿ'ai nī 'úú.

31 Hora míiⁿ nūuⁿ, Jesús miiⁿ n'doó yā ta'a yā ní sta'á yā ta'a Pedro ní caⁿ'a yā chii yā Pedro: Dii saⁿ'ā chí dúú'ví i'téenu di, ¿de'ē cúúví chí nadi'uūví di staava ye'n'é di ní nguéé i'téenu di?

32 Ní taachí Jesús ndúúcu Pedro sndáa yā na barco miiⁿ, canee 'diiⁿ 'yúúné míiⁿ.

33 Tuu'mi ní discípulos chí snúuⁿ yā na barco miiⁿ ní ndaá yā nanááⁿ Jesús ní s'téenu yā 'iiⁿyāⁿ. Ní caⁿ'a yā:

N'diī Jesús, cuaacu níⁿnyúⁿ
chí Daiya Ndyuūs n'diī.

*Jesús diīⁿ yā chi nduuvā
yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Gene-
saret*

(Mr. 6.53-56)

34 Tááchí ch'iinu cho'ó
yā táámá lado yeⁿ'e
nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā miiⁿ ní ndaá yā
na yáⁿ'āa Genesaret.

35 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa
miiⁿ taachi tuumicádíⁿnuuⁿ
yā chí Jesús canée yā miiⁿ,
tuuⁿ'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caⁿ'á
yā ní chii yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e
núúⁿmáⁿ cuaaⁿ yáāⁿ n'gaiyāā
chí snée niiⁿnuuⁿ chí Jesús
canée yā miiⁿ. Níⁿcú 'iiⁿ'yāⁿ
s'eeⁿ cándéé yā nducyaaca
'iiⁿ'yāⁿ chí ngíⁿta yā nanááⁿ
Jesús miiⁿ.

36 Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ di'cuíⁿtu
yā Jesús miiⁿ chí 'cuáⁿ yā
chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tuuⁿ'ví yā
naachi n'dééⁿtíⁿ yeⁿ'ē catecái
yā. Ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí
tuuⁿ'ví yā catecai Jesús miiⁿ ní
nduūⁿvā yeⁿ'e yā.

15

*Yeⁿ'e chi diīⁿ chí vεε nuuⁿ'ndi
yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ*

(Mr. 7.1-23)

1 Tuuⁿ'mi ní duuⁿ'vi maestros
chí ngíⁿ'cueeⁿ ley ndúúⁿcū
'iiⁿ'yāⁿ fariseos chí chiicá
yā yáāⁿ Jerusalén ndaá yā
nanááⁿ Jesús miiⁿ, ní caⁿ'a yā
chii yā 'iiⁿ'yāⁿ:

2 ¿De'ē cúúⁿví chí discípulos
yeⁿ'e nī nguéé diīⁿ yā
tan'dúúⁿcā costumbre yeⁿ'ē
'iiⁿ'yāⁿ ndiicúⁿ? ¿De'ē cúúⁿví
chí nguéé inaaⁿnu yā ta'á yā
taachi 'āā cuéé che'e yā pan?

3 Jesús nan'guεεcúⁿtaⁿ'a yā
ní caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ
s'eeⁿ: ¿De'ē cúúⁿví chí ndísⁿ'tīⁿ
ní nguéé diīⁿ nī tan'dúúⁿcā chí
ngaⁿ'a ley yeⁿ'é Ndyuūs ní diīⁿ
nī tan'dúúⁿcā costumbre yeⁿ'ē
'iiⁿ'yāⁿ ndiicúⁿ?

4 Ti Ndyuūs ní ca'á yā ley
yeⁿ'e yā ní caⁿ'a yā: Diīⁿ
nī honrar chiidá nī ndúúⁿcū
cheεcúⁿ nī. 'Iiⁿ'yāⁿ chí nguéé
n'dáacā ngaⁿ'a yā yeⁿ'e chiidá
yā o yeⁿ'ē cheεcúⁿ yā ní 'cuūⁿvi
yā.

5 Naati ndisⁿ'tīⁿ ní ngaⁿ'a nī
chí 'āā du'ú nūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí
caaⁿ'máⁿ yā cuuvi yā chiidá
yā ndúúⁿcū cheεcúⁿ yā 'tíicā:
Nducuéⁿ'ē chí teé n'diī maaⁿ
ní ca'á lado yeⁿ'é Ndyuūs
caava ofrenda yeⁿ'e yā.

6 'Iiⁿ'yāⁿ 'āā ntéé idiīⁿ yā
chí neⁿ'é yā chiida yā ndúúⁿcū
cheεcúⁿ yā. 'Tíicā caavā cos-
tumbre yeⁿ'é nī diīⁿ nī chí
'āā ntéé idichíⁿ'vē ley yeⁿ'é
Ndyuūs yeⁿ'e yú.

7 Ndísⁿ'tīⁿ 'uūⁿvī naaⁿ 'uuvi
cheendí nī. N'daācā caⁿ'a pro-
feta Isaías miiⁿ yeⁿ'é nī taachi
caⁿ'a sa ndíⁿ vmnaaⁿ ní canée
nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs
'tíicā:

8 'Iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ ní i'téenu yā 'úú
ndúúⁿcū nduudu yeⁿ'e
yā, naati staava yeⁿ'é
yā yaⁿ'ai canee yeⁿ'ē
'úú.

9 Nguéé de'ē vεε dichíⁿ'vē chí
i'téenu yā 'úú, caati
chí ngíⁿ'cueeⁿ yā ní
ley yeⁿ'e saⁿ'ā yeⁿ'e
iⁿ'yeeⁿdí 'cūū nguéé
yeⁿ'é Ndyuūs.

10 Jesús n'gai yā n'deeē
n'dái 'iiⁿ'yāⁿ chí ndaa yā

nanáaⁿ yā. Ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Caandivéⁿeⁿ nī ní tuumicadínuuⁿ nī.

11 Nguéé tanducuéⁿ'ē chi nge'e saⁿ'ā chi ndaā cheendi saⁿ'ā idivaatí saⁿ'ā naati nduudu chí ican'daā cheendi saⁿ'ā, chííⁿ chí diiⁿ chí véé nuúⁿ'ndí yeⁿ'ē saⁿ'ā.

12 Tuu'mi ní discípulos yeⁿ'e Jesús ndaá yā nanáaⁿ yā ní caⁿ'a yā chii yā Jesús miiⁿ: ¿'Áá nguéé déenu nī chí 'iiⁿ'yāⁿ fariseos taachí ch'iindiveéⁿ yā nduudú 'cūū nduuvi taáⁿ yā?

13 Naatí Jesús miiⁿ nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā: Taanduvéé yaāta chí nguéé chíichi Chiidá chí canéé yā na va'ai cheeti nguuvi canee chí tiicūū ndii díí'yú.

14 'Áā s'nééⁿ rá 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí tan'dúú^{cā} 'iiⁿ'yāⁿ chí ngeuenááⁿ chí candéε yā táámá 'iiⁿ'yāⁿ chí ngeuenááⁿ ndúúcu yā. Nduuti chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí ngeuenááⁿ candéε yā táámá 'iiⁿ'yāⁿ chí ngeuenááⁿ ndúúcu yā, nduu 'uuví yā cungeé nuúⁿ yā na yiivi yáⁿ'āⁿ.

15 Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní nan'guεεcútaⁿ'a sa ní caⁿ'a sa chii sa Jesús miiⁿ: Cúúví nī nús'uu dé'ε néⁿ'é caāⁿ'māⁿ ejemplo 'cūū.

16 Jesús caⁿ'a yā: ¿'Áá 'tiicá ntúūⁿ nguéé ituumicadínuuⁿ nī?

17 ¿'Áá nguéé ituumicadínuuⁿ nī chí tanducuéⁿ'ē chí indaā cheendi saⁿ'ā ngeⁿ'e cheētí sa ní cungeé cuaaⁿ chuya'āí?

18 Naati nduudu chí ican'daa cheendi sa chí níngiica na

staava yeⁿ'ē sa, chuū idiīⁿ chí véé núúⁿ'ndí yeⁿ'ē sáⁿ'ā.

19 Caati yeⁿ'e na staava yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ ngiicá dendú'ū chí nguéé n'dáacā chí inadicadínuuⁿ yā. Chuū ní inadicadínuúⁿ yā yeⁿ'ē chí 'caāⁿ'nuⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ, ndúú^{cū} yeⁿ'ē chí caⁿ'á yā ndúú^{cū} isaⁿ'ā o n'daataá chí nguéé yeⁿ'e yā, ndúú^{cū} chí n'diichí yā 'aama saⁿ'ā o n'daataá chí duuchí vi'í, ndúú^{cū} yeⁿ'ē chí ididuucú yā, ndúú^{cū} yeⁿ'ē chí testigo yā ní caaⁿ'máⁿ yā nduudu yaadi, ndúú^{cū} yeⁿ'ē chí caaⁿ'maⁿ taáⁿ yā contra yeⁿ'e Nduyūs.

20 Dendú'ū 'cūū chí idiīⁿ chí véé nuuⁿ'ndí yeⁿ'ē sa naati chí che'e sa taachi nguéé naaⁿ'nú sa ta'a sa, chííⁿ ní nguéé idinuⁿ'ndí sa.

Yeⁿ'e 'áámá n'daataá chí nguεε yeⁿ'e ndaata Israel ní i'téenu tá Jesús

(Mr. 7.24-30)

21 Jesús chiicá yā yeⁿ'ē yááⁿ miiⁿ ní cūeⁿ'e yā na yáⁿ'āa yeⁿ'e Tiro ndúú^{cū} Sidón.

22 Cuiⁿ'díchí nī. 'Áámá n'dáátāa yeⁿ'e yáⁿ'āa Canaán chí can'daā tá yeⁿ'e yááⁿ vaacu tá. N'gai yiicu tá ní ngaⁿ'a tá ngii tá Jesús miiⁿ: N'dií Señor chí Daiya David, nnéé ya'ai 'iinu nī 'úú. 'Áámá espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ idindú'ū taaví táⁿ'ā daiyá.

23 Jesús nguéé nan'guεεcútaⁿ'a yā yeⁿ'ē tá. Tuu'mi ní discípulos yeⁿ'ē Jesús miiⁿ ndaá yā nanáaⁿ yā ní di'cuítu yā Jesús ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ: N'dií Jesús, diíⁿ nī

despedir yeⁿē ta ti táⁿa 'cūū ní n'gāi tá cūchiitá cuaaⁿ daami yú.

24 Jesús nan'guεεcútaⁿa yā ní caⁿa yā: Dendyuūs dicho'ó yā 'úú cucáāvā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe Israel chi tan'dúúcā 'iiti cuūchī chí nindái, 'tiicá yā.

25 Tuu'mi ní taⁿā miiⁿ ndaā ta nanááⁿ Jesús ní chiintīⁿya tá ní caⁿa tá chii tá 'iiⁿyāⁿ: N'dií Señor, cunneé nī 'úú.

26 Jesús miiⁿ ní nan'guεεcútaⁿá yā yeⁿē tá ní caⁿa yā chii yā táⁿā: Nguéé n'daācā chí divií pan yeⁿē daiyá 'nū ní ca'á chi che'e 'yaānā.

27 Táⁿā miiⁿ ní caⁿā ta: 'Tíicā Señor, naati 'yāanā miiⁿ ngé'e tī yeⁿē cheeyéē chi ngéé yeⁿē na mesa yeⁿē 'iivi tī.

28 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ nan'guεεcútaⁿa yā ní caⁿa yā chii yā táⁿā: Díí n'daataá, dé'ε chúúcā ch'εεte vaadi i'téénú yeⁿē di. Cuuví ndúúcu di tan'dúúcā chi neⁿē di. Daiya tá miiⁿ ní hora míⁿ nūuⁿ nduuva yeⁿē ta.

Jesús idiⁿ yā chi nduūvā yeⁿe 'yaaⁿ n'dai 'iiⁿyāⁿ

29 Jesús chiicá yā yeⁿē yáⁿāa miiⁿ ní ndaá yā 'diituú nuūⁿnīⁿyáⁿā Galilea. Cuayivi ní cuchéε yā ná yiicū miiⁿ ní ch'iīndi yā.

30 Néené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ ndaā niiⁿnuúⁿ yā nanááⁿ Jesús miiⁿ ní ndéε yā 'iiⁿyāⁿ chi ngāā yó'ōo, ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chi ngueenááⁿ, ndúúcu 'iiⁿyāⁿ 'díi'mī, ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chi ló'ō ta'á yā o ca'a yā, ndúúcu 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿyāⁿ chi véé cá tanáⁿā ca'ai chi ndí yā. Ní s'neeⁿ yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nanááⁿ Jesús miiⁿ.

Ní Jesús diⁿ yā chi nduūvā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

31 Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ cheⁿe yiinú yā taachí n'diichi yā chí 'iiⁿyāⁿ 'díi'mī ní ngíi ngaⁿa, ní 'iiⁿyāⁿ chi ló'ō ta'á yā o ca'a yā nduuva yeⁿe yā, ní 'iiⁿyāⁿ chi nguéé ngii ngiicá, ngiica yā; ní 'iiⁿyāⁿ ngueenááⁿ, inaaⁿ yā; ní tucá'a yā caⁿa yā: Dε'ε chúúca ch'εεte Ndyuūs yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel.

Jesús ca'a yā chi che'e cuūuⁿ mil 'iiⁿyāⁿ

(Mr. 8.1-10)

32 Jesús 'caí yā discípulos yeⁿé yā ní caⁿa yā chii yā discípulos: Ya'ái cáāvā 'iiⁿyāⁿ s'tíi tī 'āā 'iīnū nguuvī snée yā nduucú ní 'muuⁿ ní nguéé dε'ε vεε chi che'e yā. Nguéé neⁿé nadicho'ó 'iiⁿyāⁿ chi nguéé che'e yā. 'Áátī cuuví cúunu yā cuaaⁿ cyúúní chi náⁿa yā.

33 Tuu'mi ní discípulos yeⁿe yā caⁿa yā chíi yā Jesús: ¿Tíi cáⁿa 'nū nguai 'nū pan chí n'dee n'dái chí ch'éé nducyaaca 'iis'tíi na lugar 'cūū naachi nguεε ch'εetinéé 'iiⁿyāⁿ?

34 Jesús caⁿa yā chíi yā discípulos: ¿'Áá 'yaaⁿ ca pan yeⁿé nī vεε? Discípulos caⁿa yā: Ndeεchē panes ndúúcu n'duuvī 'yaācā n'gaiyāā vεε.

35 Jesús ca'a yā orden 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí 'cuεεté yā na yáⁿāa miiⁿ.

36 Tuu'mi ní Jesús sta'á yā ndu'ū ndeεchē panes miiⁿ ndúúcu 'yaācā miiⁿ. Ní ca'a yā gracias Ndyuūs cáāvā panes miiⁿ. Ní n'dee yā panes miiⁿ ní ca'a yā discípulos yeⁿe yā.

Ní discípuos ní ca'a yā 'ii'nyāⁿ chí snéé miiⁿ.

³⁷ Nducyááca yā che'e yā ní chiitu 'ii'nyāⁿ. Discípuos ní nān'guaáⁿ yā chí nángaāva ní chiitu tá ndεēchē 'cuéētē.

³⁸ 'Ii'nyāⁿ chí che'e yā miiⁿ ní taanduu cuūuⁿ mil ngii sáⁿā. Nguéé diduuche yā n'daataa ndíi nguéé ndúú da'caīyā.

³⁹ Tuu'mi ní Jesús yaa'ví yā 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ chí cunaⁿá yā. Ní Jesús ndaá yā na barco miiⁿ ní cueⁿe yā na yáⁿāa yeⁿe Magdala.

16

'Ii'nyāⁿ s'eeⁿ ngiica yā vaadi n'giinu

(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

¹ 'Ii'nyāⁿ fariseos ndúúcu 'ii'nyāⁿ saduceos ndaá yā nanááⁿ Jesús chí neⁿe n'diichíneeⁿ yā Jesús. Ní chiica yā Jesús 'áámá vaadi n'giinu yeⁿe va'ai cheeti nguuvi.

² Naati Jesús nan'guεεcútaⁿa yā yeⁿe 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ ní caⁿa yā: Taachí ngii chínu ní nanguuvi ní ndíi cuá'āa, ndís'tiī ní ngaⁿá ní chí n'dáacā díiⁿ tiempo.

³ Ní cuááⁿ ná nguεetyaaⁿ taachí meēⁿ ngii cuá'aá, ndís'tiī ngaⁿa ní chí nguéé n'dáacā díiⁿ tiempo maaⁿ. Ndís'tiī 'uūví naaⁿ 'uūví cheendí ní chí déenu ní de'ē chí cúví yeⁿe nanguuvi naati nguéé tuumicadínuuⁿ ní de'ē chí cuuvi tiempo 'cū ndúúcu señales chí inaaⁿ ní.

⁴ 'Ii'nyāⁿ chí cunncaá idiín yā ndúúcu 'ii'nyāⁿ chí nguéé i'téenu yā Ndyuūs 'ii'nyāⁿ miiⁿ

néⁿe yā snaaⁿ yā 'áámá vaadi n'giinu naati señal miiⁿ nguéé ndaāca yā. Dámaāaⁿ cānéé señal yeⁿe profeta Jonás chí ndíi cuaaⁿ vmaaaⁿ chí canéé nguuⁿ na libro yeⁿe Ndyuūs. Jesús s'néen yā 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ ní cueⁿe yā.

Levadura yeⁿe 'ii'nyāⁿ fariseos

(Mr. 8.14-21)

⁵ Discípuos yeⁿe Jesús ndaá yā táámá lado yeⁿe nuūnī'nyáⁿā ní chinaáⁿ yā chí cāndεε yā pan.

⁶ Jesús ca'a yā chíi yā 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ: Cundéē ndís'tiī cuidado yeⁿe levadura yeⁿe 'ii'nyāⁿ fariseos ndúúcu 'ii'nyāⁿ saduceos ti levadura miiⁿ ní chíi chí chí'cueeⁿ yā.

⁷ Discípuos ní tuca'á yā caⁿa yā nguaaⁿ maaⁿ yā. ¿Áa chí nguéé ndεε yú pan chíi chí 'túicā ngaⁿa yā?

⁸ Jesús miiⁿ tuumicadínuuⁿ yā yeⁿe chí inadiciadínuuⁿ discípuos ní caⁿa yā chíi yā discípuos: ¿De'ē cúví chí inadacadínuuⁿ ní 'túicā na staava yeⁿe ní chí cáávā chí nguéé ndεε ní pan? Ndís'tiī ní dúú'vī i'téenu ní.

⁹ ¿'Áa nguéé ituumicadínuuⁿ ní, ndii nguεε ndúú inan'gaacú ní yeⁿe nyuⁿu panes chí che'e nyuⁿu mil saⁿā? ní ¿'áa n'deēe 'cuéētē ca panes nángaāva?

¹⁰ ¿'Áa ndíi nguéé nduu inan'gaacú ní yeⁿe ndεēchē panes chí che'e cuūuⁿ mil saⁿā? ní ¿'áa n'deēe 'cuéētē ca panes nángaāva?

¹¹ ¿De'ε cuuvi chí nguεε ituumicadínuuⁿ ní chí nguéé

caávā pan miiⁿ chi caⁿ'á chí cundεε nī cuidado yeⁿ'e levadura yeⁿ'e iiⁿ'yāⁿ fariseos ndúú^{cū} iiⁿ'yāⁿ saduceos?

12 Tuuⁿ'mi ní discípulos tuumicadiínuuⁿ yā chí Jesús miiⁿ nguéé caⁿ'a yā chii yā chí discípulos nguéé cundεε yā cuidado yeⁿ'e levadura yeⁿ'e pan ti yeⁿ'e chí chí'cueeⁿ iiⁿ'yāⁿ fariseos ndúú^{cū} iiⁿ'yāⁿ saduceos.

Pedro miiⁿ caⁿ'a sa nduudu cuaacu chí Jesús chí Cristo yā (Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

13 Jesús ndaá yā yeⁿ'e yáⁿ'āa yeⁿ'e Cesarea yeⁿ'e yáⁿ'āa yeⁿ'e Filipo ní itinguuneéⁿ yā discípulos yeⁿ'e yā ní caⁿ'a yā: ¿Du'ú 'úú ngaⁿ'a iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e 'úú chí Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs 'úú?

14 Discípulos ní caⁿ'a yā: Náⁿ'a yā ní ngaⁿ'a yā chí díí chí Juan chí chεεdinuūⁿ ní díí. Náⁿ'a yā ní ngaⁿ'a yā chí díí chí profeta Elías miiⁿ díí. Níicú náⁿ'a yā ní ngaⁿ'a yā chí díí profeta Jeremías o 'āā du'ú nūⁿ profeta.

15 Jesús caⁿ'a yā chii yā discípulos: ¿Du'ú 'úú ngaⁿ'a ndís'tií?

16 Simón Pedro miiⁿ nan'guεεcútaⁿ'a sa ní caⁿ'a sa: N'dií ní Cristo chí Daiya Dendyuūs chí cánduuchī cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

17 Tuuⁿ'mi ní Jesús miiⁿ nan'guεεcútaⁿ'a yā yeⁿ'e sa ní caⁿ'a yā: De'ē chúú^{cā} n'dai díi Simón, daiya Jonás, ti 'úú nguéé ch'iⁿ'í díi ndii nguεε nduu táámá iiⁿ'yāⁿ, naati Chiidá chí canée yā ná va'ai chεeti nguuvi ch'iⁿ'í yā díi.

18 'Úú ntúūⁿ ngaⁿ'á ngii díi chí díi ní nguuvi Pedro díi ní nguuvi di neⁿ'e caaⁿ'maⁿ tuūu. Ní vmnaaⁿ 'áámá tuūu ch'εεté 'cūū chí neⁿ'e caaⁿ'maⁿ Cristo, ní 'úú din'dai yaācū yeⁿ'é. Ní ndií mar 'áámá poder yeⁿ'e yááⁿ'nguiniūⁿ nguéé cuuvi din'nú'u tuūu miiⁿ.

19 'Úú teé díi, Pedro, poder tan'dúú^{cā} chí teé díi llaves yeⁿ'e va'ai chεeti nguuvi yeⁿ'e naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā 'tíicā díiⁿ. Ní tanducuéⁿ'ē chí cachiichí di na iⁿ'yeeⁿdi 'cūū cuchiichi ntúūⁿ ná va'ai chεeti nguuvi. Ní tanducuéⁿ'ē chí n'gúuⁿ di na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū 'cuaāⁿ ntúūⁿ ná va'ai chεeti nguuvi.

20 Tuuⁿ'mi ní Jesús caⁿ'á yā chii yā discípulos yeⁿ'e yā chí nguéé caaⁿ'maⁿ yā cuuvi yā mar 'áámá iiⁿ'yāⁿ chí Jesús miiⁿ chí Cristo yā.

Jesús caⁿ'a yā chí canee chí 'cuūvi yā

(Mr. 8.31-9.1; Lc. 9.22-27)

21 Tuuⁿ'mi ní Jesús miiⁿ tucá'a yā chí'cueeⁿ yā discípulos yeⁿ'e yā. 'Úú cánéé chí caⁿ'á na yāāⁿ Jerusalén ní cánéé chí 'cueenu taavi cuuvi nééné n'deēe dendu'ū yeⁿ'é iiⁿ'yāⁿ ndiicúū chí ngaⁿ'ā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yaācū miiⁿ, ndúú^{cū} chiidúú n'gεεté, ndúú^{cū} yeⁿ'e maestros yeⁿ'e ley. Cuayiivi ní iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'caaⁿ'núⁿ yā 'úú. Ní 'cuūvi. Ndiichi ndii 'iínú nguuvi ní 'úú nduūchí yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā.

22 Tuuⁿ'mi ní Pedro miiⁿ ní cueⁿ'e sa ndúú^{cū} Jesús 'áámá lado ní caⁿ'a sa chii sa Jesús:

N'diī Señor, nguée 'cuáaⁿ nī Ndyuūs 'iivi yú ndiī mar 'áámá naaⁿ chí cuuvi chuū ndúúcu nī.

23 Jesús nan'guεεcútaⁿa yā yeⁿe Pedro miiⁿ ní caⁿa yā chii yā saⁿā: Diví di nanaáⁿ, dii chí tan'dúúccā yááⁿn'guiinūⁿ. Dii ní nguée nadicádíínuuⁿ di tan'dúúccā Ndyuūs nadicádíínuuⁿ yā ti nadicádíínuuⁿ di yeⁿe dendú'ū yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

24 Tuu'mi ní Jesús caⁿa yā chii yā discípulos yeⁿe yā: Nduuti chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ néⁿe yā caⁿ'á yā nduucú, canée chí cu'neeⁿ maáⁿ yā tanducuén^{'ē} dendu'ū chí véé yeⁿe yā ní cuta'á yā cruz yeⁿe yā chí tan'dúúccā chí 'cueenu taaví yā cuuvi cucáávā 'úú. Ní 'íicú caⁿ'a yā nduucú.

25 Tí nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí neⁿe yā nadanguáⁿ'ai maáⁿ yā vida yeⁿe yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní dindaí yā táámá vida yeⁿe yā nanaáⁿ Ndyuūs. Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí dindaí yā vida yeⁿe yā cucáávā 'úú ní nandaācā yā táámá vida yeⁿe yā nanaáⁿ Ndyuūs.

26 ¿De'ε dichíí'vē yeⁿe saⁿ'ā ndúúti chí diiⁿ sa ganar nducuén^{'ē} chí véé núúⁿ máⁿ iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní dindaí sa alma yeⁿe sa? ¿Áá n'deēe cuuvi nadíí'vε sa 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ cucáávā alma yeⁿe sa?

27 Naati 'úú chí Saⁿ'á chí Daiya Dendyuūs 'úú ní ndaá ndúúccū δεεεε chí εεεε n'dai yeⁿe Chiidá chí canée yā na va'ai χεετι nguuvi. Ní ndaá ndúúccū ángeles yeⁿ'é. Tuu'mi ní 'úú diiⁿ chí nadíí'vε ca'áámá

ca'áámá yā tuunu tuunu ca chí n'diīⁿ yā.

28 Cuaacu níⁿ'nyúⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tiī chí véé náⁿ'a nī chí snée nī 'muuⁿ chí nguée 'cuūvi nī taanduvée ndíí snaaⁿ nī Saⁿ'a chí Daiya Dendyuūs ndaa sá chí caaⁿ'maⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ sa yeⁿe tanducuén^{'ē}.

17

Jesús n'dáaⁿ yā cuerpo yeⁿe maaⁿ yā

(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

1 Chó'oō jaāⁿ nguuvi, ní Jesús candée yā Pedro ndúúccū Jacobo ndúúccū Juan chí 'dínū Jacobo. Ní Jesús cueⁿ'é yā ndúúccū saⁿ'ā s'eeⁿ na 'áámá yīicū yaacu.

2 Ní Jesús n'dáaⁿ yā cuerpo yeⁿe maáⁿ yā nanaáⁿ saⁿ'ā s'eeⁿ. Ní chín'gai naaⁿ yā tan'dúúccā 'yáⁿ'ā 'iicu catecai yā ní nduuvi cuéē tan'dúúccā δεεεε.

3 Cuin'diichí nī. Tuu'mi nūūⁿ che'enaāaⁿ Moisés ndúúccū profeta Elías. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí n'díí ndíí cuaaⁿ vmnaaⁿ ní nndeé yā ndúúccū Jesús miiⁿ.

4 Tuu'mi ní Pedro caⁿ'a sá chii sa Jesús: Señor, de'ε chúúccā n'dáacā yeⁿe yú chí 'cuεεtinée yú 'muuⁿ. Ndúúti chí neⁿ'é nī din'daí 'nū ná 'iīnū va'ai n'gaiyāā, 'áámá ní yeⁿ'é n'diī, táámá ní yeⁿe Moisés, táámá ní yeⁿe profeta Elías.

5 Taachí Pedro ngaⁿ'a sá chuū, 'áámá meēⁿ cuéē chí ngii yáⁿ'āa ndiī sn'díí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní discípulos chí iindiveēⁿ yā 'áámá nduudu ná meēⁿ miiⁿ chí ngaⁿ'ā: Sáⁿ'a 'cūū

Daiyá chí neⁿe taaví ní yeenú cáávā sáⁿa 'cūū. 'Cu'neeⁿ veéⁿ nī yeⁿ'ē sa.

6 Taachí discípu^los ch'iindiveéⁿ yā nduudu 'cūū candiitín'dii yā ní dii'yaa n'dái yā chíi.

7 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ndaa niiⁿnuúⁿ yā ní tuu'ví yā discípu^los ní caⁿ'a yā: Nducueeⁿ nī. Nguéé 'va'a nī.

8 Taachí nducueeⁿ discípu^los 'āā ntéé n'diichí yā du'ū vεε caati 'āā dámaāⁿ Jesús miiⁿ n'diichi yā.

9 Taachi nangua'á yā yeⁿ'e yiicū miiⁿ ní na yúúⁿi naachí cunaⁿ'a yā, Jesús caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéé cuuví yā mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e chí n'diichí yā ndíi taachi Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs nduchí yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā.

10 Tuu'mi ní discípu^los ntinguunéⁿ yā Jesús ní caⁿ'a yā: ¿De'ē cúúví chí ngaⁿ'a maestros yeⁿ'e ley chí canéé chí profeta Elías miiⁿ ndaa sa vmaaⁿ'?

11 Jesús miiⁿ nán'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chíi yā discípu^los: Cuaacu níiⁿ'nyúⁿ profeta Elías miiⁿ ndaa sá vmnááⁿ vmaaⁿ ní 'cuundiyāⁿ sa tanducuéⁿ'ē.

12 Naati 'úú ní ngaⁿ'á ngii ndís'tiī chí profeta Elías miiⁿ ní 'āā ndaa yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ nguéé tuumicadínuuⁿ yā yeⁿ'e yā du'u chí Elías miiⁿ naati díiⁿ yā ndúúcu Elías miiⁿ tan'dúúca chí neⁿ'e yā ní n'geenu sá ngii. 'Tiicá ntúūⁿ Saⁿ'ā chí Daiyá Ndyuūs 'cueenu sá cuuvi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ.

13 Tuu'mi ní discípu^los tuumicadínuuⁿ yā chí Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā discípu^los yeⁿ'e Juan chí cheédínuūⁿnī.

Jesús idiíⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'e 'áámá saⁿ'ā 'díiⁿ chí ndii sa ataques

(Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

14 Taachí ndaa Jesús ndúúcu discípu^los yeⁿ'e yā naachi snéé n'dee n'dái 'iiⁿ'yāⁿ, tuu'mi ní ndaa 'áámá saⁿ'ā nanááⁿ Jesús ní chiintii'ya sá ní caⁿ'a sá:

15 Señor, nnéé ya'ai 'iinú nī daiyá ti sta'a ataques daiyá ní neené n'geenu sá ngii. Néené n'dee cuūvi in'dáa nuūⁿ sa na yaⁿ'ā ní 'āā neené n'deē cuūví chí in'dáa nuūⁿ sa nguaaⁿ nuūⁿnī.

16 Ní 'āā chí nguú saⁿ'ā nanááⁿ discípu^los yeⁿ'e nī naati nguéé ngii díiⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'e sa.

17 Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā: Ndís'tiī 'iiⁿ'yāⁿ chí nguεε i'téenu nī ndíi nguéé ndúú idiíⁿ n'daacá nī. ¿'Áá 'naaⁿ tiempo cánéé chí cuneé ndúúcu nī? ¿'Áá 'naaⁿ cucheé ndúúcu ndís'tiī? Candéé nī 'muuⁿ saⁿ'ā 'díiⁿ.

18 Jesús miiⁿ yaa'vi neeⁿ yā espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ ní espíritu miiⁿ nan'dáa yeⁿ'e saⁿ'ā 'díiⁿ miiⁿ ní tuu'mí nūⁿ ndúúvā yeⁿ'e sa.

19 Tuu'mi ní discípu^los ní ndaa yā nanááⁿ Jesús na 'áámá lado naachi nguéé snéé 'iiⁿ'yāⁿ ní caⁿ'a yā chíi yā Jesús: ¿De'ē cúúví chí nús'uuⁿ nguéé chíi tun'dáa 'nū espíritu yeⁿ'e

yááⁿn'guiinūuⁿ miiⁿ yeⁿe saⁿ'ā 'díí?

20 Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā discípulos: Nguéé ch'εεε vaadī i'téenu yeⁿe nī. Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngí ndís'tī chi nduuti chi véé vaadī i'téenu yeⁿe nī ní tan'dúúcā 'áámá duuti yeⁿ'é yīivē ntíⁿ'yaá chi 'lín ca cuuvi nī yīicū 'cúū: Yīicū, cuvī ndii 'muuⁿ ni cuéⁿ'é ndíí taama lugar. Ní yīicū ní caⁿ'ā. Tanducuéⁿ'ē cuuvi dííⁿ nī nduuti chi cuaacu chi i'téenu nī.

21 Naati tanducuéⁿ'ē espíritus yeⁿ'e yááⁿn'guiinūuⁿ chí 'túúcā nguéé nan'daā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí 'tiicá nūuⁿ caati dámaāⁿ ndúúcū chí ngaⁿ'angua'a yā ndúúcū chí nguεε 'āa ca'diiⁿnúⁿ yā nguuvi chí ngaⁿ'angua'á yā.

Jesús caⁿ'a ntuúⁿ yā táámá yeⁿ'ē chí 'cuúvi yā

(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

22 Taachi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ snée yā na yáⁿ'āa Galilea Jesús caⁿ'a yā chii yā discípulos yeⁿ'e yā: Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs ní 'iiⁿ'yāⁿ canéé chí ca'a yā saⁿ'ā na tá'ā 'iiⁿ'yāⁿ.

23 Ní 'iiⁿ'yāⁿ 'caanⁿ'nuⁿ yā saⁿ'ā miiⁿ naati saⁿ'a miiⁿ ndii chííⁿ ndii 'íinú nguuvi nduuchi sa yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā. Discípulos ní s'neeⁿ ndaachi yīinú yā.

Yeⁿ'ē chí nadííⁿ'vé yā yeⁿ'ē yáacū templo

24 Taachí ndaa Jesús ndúúcū discípulos yeⁿ'e yā na yááⁿ Capernaum, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí indaaca tuumī yeⁿ'e yaácū templo ní ndaá yā nanááⁿ

Pedro miiⁿ. Ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā: ¿'Áá nguéé nadííⁿ'vé maestro yeⁿ'é nī tuumī chí caáⁿvā yeⁿ'ē yaácū templo?

25 Pedro miiⁿ ní caⁿ'ā sa chí 'tíicā va. Taachí sndaⁿ yā va'ai yeⁿ'e sa Jesús miiⁿ caⁿ'a yā ndúúcū Pedro: ¿Táácā chí ngí yeⁿ'e di, díí Simón Pedro? ¿Du'ú nadííⁿ'vé impuestos yeⁿ'ē yáⁿ'āa nanááⁿ reyes yeⁿ'ē iⁿ'yeeⁿdí 'cūū? ¿'Áá daiya 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa naachi rey ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā nadííⁿ'vé sa o 'iiⁿ'yāⁿ chí cuchii táámá lado?

26 Pedro miiⁿ nan'guεεcútaⁿ'a sa ní caⁿ'a sa chí sa Jesús: 'Iiⁿ'yāⁿ chí chiica táámá lado nadííⁿ'vé yā. Jesús caⁿ'a yā chí yā Pedro: Daiya 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa naachi rey ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā miiⁿ ní nguéé canéé chí nadííⁿ'vé sa.

27 Nguéé neⁿ'e yú chí nduuvi taaⁿ yā. Maaⁿ ní cueⁿ'e di ná nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā ní caⁿ'nuuⁿ di 'áámá gancho yeⁿ'ē 'yaacā nguaaⁿ nuūⁿnīⁿ. 'Yaacā chí ndaācā di vmnááⁿ vmnaaⁿ cutá'a di ní nn'guaaⁿ di cheendí tī. Mííⁿ ní ndaāca di 'aama tuumī. Ndúúcū tuumī miiⁿ ní caⁿ'a di cá'ā di yeⁿ'ē 'úú ndúúcū yeⁿ'e maaⁿ di chí nadííⁿ'vé yú yeⁿ'e yaácū templo.

18

¿Du'u 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'εεε ca yā?

(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

1 Nguuvi mííⁿ discípulos yeⁿ'e Jesús ndaá yā nanááⁿ yā ní caⁿ'a yā chí yā Jesús: N'díí Jesús, ¿du'u cá chí ch'εεε

cá naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiinyuⁿ yā na va'ai cheeti nguuvī?

² Jesús 'cai yā 'áámá saⁿ'ā 'lín ní ch'ííndi yā saⁿ'ā 'lín náávtaⁿ'a yeⁿ'e discípułos.

³ Ní caⁿ'a yā: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ ngaⁿ'á ngí ndís'tiī. Ndúúti chí ndís'tiī nguéé diiⁿ nī tan'dúúca 'áámá saⁿ'ā 'lín nguéé cuuvi ndaa nī naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiinyúⁿ yā na va'ai cheeti nguuvī.

⁴ 'Tíicā 'āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí ndiicūⁿ maáⁿ yā tan'dúúca saⁿ'a 'lín 'cūū, 'iiⁿ'yāⁿ 'cūū chí ch'εεte ca yā naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiinyúⁿ yā na va'ai cheeti nguuvī.

⁵ 'Āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí 'cuaáⁿ yā 'áámá saⁿ'ā 'lín ndúúcu chí duuchi, tuu'mi ní 'cuaáⁿ yā 'úú.

Dendu'ū chí idiīⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ dinuuⁿndi yā
(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

⁶ Ní caⁿ'a Jesús: 'Āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ yā chí 'áámá chee chí n'gaiyāā chí i'téenu yā 'úú dinuuⁿndi yā n'daācā ca cáāvā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cāchiichí yā 'áámá tuūu yúúú chí ínguú 'iiⁿ'yāⁿ na daandú yā ní canuúⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ naachi yāanūⁿ yeⁿ'e nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ cun'dáá nuúⁿ yā.

⁷ De'ε chúúca ndaachií yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū cáāvā dendu'ū chí 'túúca chí diiⁿ chí cuuvá yā na nuuⁿndi. 'Āā véé nūuⁿ cosas chí 'tíicā naati de'ε chúúca ndaachií yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ yā chí

táámá 'iiⁿ'yāⁿ cuuva yā na nuuⁿndi.

⁸ Ní nduuti chí ta'a di o ca'a di idiīⁿ chí dinuuⁿndi nī, 'caacá nī ta'a di o ca'a di ní diví di. N'daācā ca chí ndaa di ló'ō ta'a di o ló'ō ca'a di na vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ ní nguéé chí caⁿ'a di ndúúcu 'uūvi ta'a di o nduu 'uūvi ca'a di na infierno naachi nguuchi yaⁿ'ā chí 'áámá cūnee.

⁹ Nduuti chí nduutináⁿ di idiīⁿ chí idinuuⁿndi di, tun'dāa di ní diví di. N'daācā ca chí cunee di ndúúcu 'áámá nduutináⁿ di nguéé ti chí cunee di ndúúcu nduu 'uūvi nduutináⁿ di ní caⁿ'a di ná nguuchi yaⁿ'ā chí 'áámá cānee cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

'Áámá ejemplo yeⁿ'e 'iiti cuūchī chí nindái
(Lc. 15.3-7)

¹⁰ Ní caⁿ'a Jesús: Tandii ra diiⁿ nī ndúúcu mar 'áámá da'caiyāa n'gaiyāā ní diiⁿ nī chí cuuvi dinuuⁿndi nī. Nguéé cunncaā diiⁿ nī yeⁿ'ē ti 'úú ngaⁿ'á ngí ndís'tiī chí ángeles yeⁿ'ē da'caiyāá snée yā ná va'ai cheeti nguuvī nanááⁿ Chiidá ní īnaaⁿ yā cucáāvā da'caiyāá.

¹¹ Tī Saⁿ'ā Daiyá Ndyuūs miiⁿ ní ndaa sa chí nadin-guáⁿ'ai sa chíiⁿ chí nindái.

¹² ¿De'ē inadicaⁿdiinuuⁿ ndís'tiī? Nduuti chí 'áámá saⁿ'ā véé 'áámá ciento 'iiti cuūchī yeⁿ'ē sa ní cuuvi ndái 'áámá tī ¿'áá nguéé cū'neeⁿ sa 'iiti chí cuūⁿ ngeεcú ndiitiⁿ'yuⁿ cuúⁿ tī ní caⁿ'a sa cuááⁿ yīicū miiⁿ ní cun'nuuⁿ sa 'áámá 'iiti chí nindái miiⁿ.

¹³ Ndúúti chí ndaācā sa 'iiti, cuaacu níⁿ'nyúⁿ ngaⁿ'á ngí ndís'tiī ti yeenú taavi sa cáāvā

'iiti chi nındai nguée ti ndu'ũ chí cuũⁿ ngεεcú ndítiiⁿyuⁿ cuũⁿ tĩ chi nguée chi nındaĩ tĩ.

14 Tíicā Chiidá yú chi canée yā ná va'ai chεeti nguuvi nguée nen'e yā chi mar 'áámá chi n'gaiyáā s'ũuⁿ cuuvi ndái.

'Iiⁿyāⁿ canee chi nadich'εεcú yā yeⁿ'ē vi'i

(Lc. 17.3)

15 'Tiicá ntúũⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tiĩ: Ndúúti chi 'dínũ di diiⁿ sa chi nguée n'daācā ndúúcu di, cueⁿ'e di ní ndee di ndúúcu sa nguaaⁿ maáⁿ nĩ yeⁿ'e chi nguεε n'daācā chi diiⁿ sa. Nduuti chi cu'neeⁿ veeⁿ sa yeⁿ'e di, 'āā nan'dáā n'daĩ di ndúúcu 'dínũ di.

16 Naati nduuti chi nguée cu'neeⁿ veeⁿ sa yeⁿ'e di 'cuai di ná 'uũvi o 'iĩnu 'iiⁿyāⁿ. Nĩ chí yā na 'uũvi yā o na 'iĩnu yā chi 'caandiveéⁿ yā tandu- cuéⁿ'ē chí caaⁿ'maⁿ di ní véé testigos yeⁿ'é di tan'dúúcā chi canée nguũⁿ na ley.

17 Ndúúti chi 'dínũ di nguée cu'nēēⁿ veeⁿ sa yeⁿ'é yā ndúúcu yeⁿ'e di cúví dí 'iiⁿyāⁿ chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'ē 'iiⁿyāⁿ chi i'téenu yā Ndyuūs. Ndúúti chi 'dínũ di miiⁿ nguée cu'nēēⁿ veeⁿ sa yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā Ndyuūs, cu'neeⁿ di 'dínũ di tan'dúúcā 'áámá 'iiⁿyāⁿ ndiica yāⁿ'ái chí nguée yeⁿ'ē ndaata yeⁿ'e di o tan'dúúcā chí 'aama saⁿ'ā chí inn'guεε sa yeⁿ'ē yāⁿ'āa.

18 Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tiĩ: Tanducuéⁿ'ē chí nguée 'cuaaⁿ nĩ chí 'iiⁿyāⁿ diiⁿ yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cũũ Ndyuūs

chi canée ná va'ai chεeti ngu- uvi nguée 'cuaaⁿ ntuúⁿ yā. Tanducuéⁿ'ē chí 'cuáaⁿ nĩ chí 'iiⁿyāⁿ diiⁿ yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cũũ Ndyuūs chí canée ná va'ai chεeti nguuvi 'cuaaⁿ ntuúⁿ yā.

19 Taama vmnéⁿ'ēe ngaⁿ'á ngii ndís'tiĩ: Nduuti chí ná 'uũvi ndís'tiĩ nduuvidaamá nĩ ná yāⁿ'āa 'cũũ yeⁿ'e 'āā de'ē nũuⁿ chí caacá nĩ yeⁿ'ē Chiidá chí canée yā na va'ai chεeti nguuvi, Chiidá téé yā ndís'tiĩ.

20 Tiĩ naachí snée 'uũví o 'iĩnu 'iiⁿyāⁿ chí nduuvidaama yā cucáávā chí duuchí, miiⁿ canee nduucú yā.

21 Tuu'mi ní ndaā Pedro miiⁿ nanááⁿ Jesús ní caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿyāⁿ: N'diĩ Señor, ¿'áá n'deēe cuúví canee chí nádich'εεcú yeⁿ'ē 'diĩnú chí nguée n'daācā idiĩⁿ sa nduucú? ¿'Áá ndeēchē cuúví?

22 Jesús caⁿ'a yā chí yā Pedro: Nguée ngaⁿ'á ngii dii chí ndeēchē cuuvi tiĩ 'iĩnú ngεεcu ndiichi veces chí ndeēchē ngaⁿ'á ngii dii.

Ndúú 'uũví 'iiⁿyāⁿ chí sn'diicu yā

23 Nĩ caⁿ'a Jesús: 'Tíicā naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā ná va'ai chεeti nguuvi ní tan'dúúcā 'áámá rey chí nen'e yā tun'dáa yā cuenta ndúúcu mozos yeⁿ'é yā.

24 Taachí nen'e yā tuca'a yā tun'daa yā cuenta, candée yā 'áámá mozo yeⁿ'é rey nanááⁿ yā chí can'diicũ sa n'dee n'daĩ mil tuũmĩ.

25 Mozo miiⁿ ní nguée cuuvi diiⁿ sá nadííⁿvē sa. Tuu'mi ní rey chí 'iiví sa caⁿ'a yā chí yā

táamá mozo miiⁿ chí n'diicui sa mozo ndúúcu n'daataá yeⁿē sa ndúúcu daiya sa ndúúcu tanducuéⁿē chí véé yeⁿē sa ní nadíí'vē mozo miiⁿ chí can'díicū sa yeⁿé yā.

26 Tuu'mi ní mozo miiⁿ can-diitin'díi sa nanááⁿ 'iivi sa ní di'cuítu sa 'iin'yāⁿ ní caⁿ'a sa chíi sa 'iin'yāⁿ: N'díi Señor, cunee ngínú nī 'áamá tiempo ní 'úú ní nadíí'vé tanducuéⁿē yeⁿé nī.

27 'Iivi sa miiⁿ ní nneé ya'ai 'iinu yā saⁿ'ā ní caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā: Cunaⁿ'ā di ní 'āā ntéé cun'díicū di yeⁿé.

28 Sán'a 'cūū cuínaⁿ'a sa ní nan'daā sa ní ndaācā sa mozo chí daama idiíⁿ sa ntiíⁿnyuⁿ ndúúcu sa. Táamá mozo miiⁿ can'díicu ntúūⁿ sa 'aama ciento tuūmī yeⁿē sa. Ní mozo miiⁿ chita'ā sa daandu sán'ā miiⁿ ní tucá'a sa chíi sa yaācū sa ní caⁿ'a sa: Nadíí'vē di chí can'díicu di.

29 Tuu'mi ní mozo miiⁿ can-diitin'díi sa nanááⁿ sa ní caⁿ'a sa chíi sa: Cunee ngínú dí 'téé ní nadíí'vé yeⁿē di.

30 Naati saⁿ'ā miiⁿ nguéé 'cuūⁿ sa. Cheⁿ'e sa chíica sa nuūⁿndī yeⁿ'e mozo miiⁿ ndúúcu sa ní s'nuúⁿ yā mozo vácūū ndíí nadíí'vē sa chí cán'díicū sa.

31 Tanáⁿ'ā mozos ndúúcu sa n'diichi yā chí chíi ní s'neeⁿ ndaachi yiinú yā. Ní cheⁿ'e yā nanááⁿ 'iivi yā ní caⁿ'a yā chíi yā 'iivi yā tanducuéⁿē chí chíi.

32 Tuu'mi ní 'iivi mozos 'cai yā mozo 'cūū chí ndaa sa nanááⁿ yā. Ní caⁿ'a yā chíi yā mozo miiⁿ: Díi mozo, nguéé n'daācā di. Tanducuéⁿē chí can'díicū di yeⁿé 'āā chíi

dii chí 'āā ntéé nadíí'vē di ti di'cuítu di 'úú.

33 ¿'Áá nguéé nnee ya'āi 'iinu di mozo ndúúcu di tan'dúúca chí 'úú nneé ya'ai 'iinú díi?

34 Tuu'mi ní nduuvi taánⁿ 'iivi sa ní chíicá yā nuūⁿndī yeⁿē sa. Ní cueⁿ'e sa vácūū chí ch'eⁿ'é yā saⁿ'ā ní miiⁿ cunee sa ndii nadíí'vē sa tanducuéⁿē chí can'díicū sa yeⁿ'e yā.

35 'Tiicá ntúūⁿ Chiidá chí canéé na va'ai cheēti ngu-uvi 'tíicā díiⁿ yā ndúúcu ndís'tiī nduuti chí ndís'tiī ní nguéé nadich'εεcú nī ndúúcu nuuⁿmaⁿ staava yeⁿ'e nī yeⁿ'e 'áamá 'áamá 'díinu nī yeⁿ'e chí nguéé n'daācā ndíiⁿ yā ndúúcu nī.

19

Jesús ngi'cueeⁿ yā yeⁿ'e chí 'tεεchí ví'i 'iin'yāⁿ

(Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

1 Taachí Jesús chíiⁿú caⁿ'a yā ndúúdu 'cūū chíicá yā na yáⁿ'āa Galilea ní cueⁿ'e yaⁿ'ai cá yā na yáⁿ'āa yeⁿ'e Judea chí táamá lado yeⁿ'e yíicú Jordán.

2 Néené 'yaaⁿ 'iin'yāⁿ cueⁿ'é yā n'daa yā Jesús miiⁿ ní Jesús díiⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'e 'iin'yāⁿ s'eeⁿ chí ngiitā.

3 Tuu'mi ní 'iin'yāⁿ fariseos ndaa yā nanááⁿ Jesús miiⁿ ti neⁿ'é yā chí n'diichíneeⁿ yā Jesús miiⁿ. Ní ngaⁿ'a yā ngiī yā 'iin'yāⁿ: N'díi Jesús, ¿'áá canéé ná ley chí saⁿ'ā ní cu'neeⁿ sa n'daataá yeⁿ'e sa chí nguéé ch'εεte de'ē chí ndiiⁿ tá?

4 Jesús miiⁿ nan'gueεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chíi yā 'iin'yāⁿ s'eeⁿ: ¿'Áá nguéé n'geeⁿ

nī naachi canéé nguūⁿ na libro yeⁿé Ndyuūs naachi ngaⁿā chi Ndyuūs din'dái yā taanduvéé cosas ndíi cuááⁿ vmnaaⁿ ní din'dái yā saⁿā ndúúcu n'daataá?

5 Ní caⁿ'a yā: Chíiⁿ chí saⁿ'ā cu'neeⁿ sá chiida sa ndúúcu chεεcu sá ní ndūūvidaama sa ndúúcu n'daataá yeⁿé sa ní nduu 'uuví yā ní nduūvī 'aama yā nduucū viī.

6 Tuu'mi ní 'āā ntéé 'uuvī ngii yā tí 'āā 'aama núuⁿ yā. Chíiⁿ chí Ndyuūs nádaama yā, 'iiⁿ'yāⁿ nguεε cánéé chí idiví yā.

7 'Iiⁿ'yāⁿ fariseos caⁿ'a yā chii yā Jesús: ¿De'ε cáávā chí Moisés caⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ sa chí ca'á yā carta chí i'tεεchi vi'i yā ní cu'neéⁿ yā n'daataá yeⁿe yā?

8 Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ fariseos: Moisés miiⁿ ní 'cuūⁿ sa chí s'neeⁿ saⁿ'ā n'daataá yeⁿe sa cucáávā chí staava yeⁿe sa ní nééné chεεchi. Naati cuááⁿ vmnaaⁿ naachi chí nga'a, nguεε 'tíicā chíi.

9 'Úú ní ngaⁿ'á ngii ndís'tíi chí 'āā du'ú nūuⁿ saⁿ'ā chí cu'neeⁿ sa n'daataá yeⁿé sa ndúúti chí nguéé cáávā chí cu'eⁿe tá ndúúcu taama saⁿ'ā ní saⁿ'ā miiⁿ cunee sa ndúúcu taama tá, véé nuūⁿndi yeⁿé sa. Sán'ā chí 'caandavaacu sa ndúúcu n'daataá chí s'neeⁿ tá isaⁿ'ā yeⁿé tá, véé ntúūⁿ nuuⁿndi yeⁿé sa chí adulterio.

10 Tuu'mi discípulos yeⁿe Jesús ní caⁿ'a yā chii yā Jesús: Ndúúti chí saⁿ'ā miiⁿ cú'neeⁿ sa n'daataá yeⁿé sa tuu'mi ní

n'daācā ca chí nguéé 'caandavaacu sa.

11 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chii yā discípulos: Nguéé nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi deenu yā chuū naati 'āā dámaāⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí Ndyuūs nca'a yā chuū.

12 Véé 'yaaⁿ razones chí nguéé 'caandavaacu saⁿ'ā. Véé saⁿ'a chí ndii taachi n'giindiyáaⁿ sa yeⁿé chεεcu sa 'āā nguéé cuuvi 'caandavaacu sa. Ní véé ntúūⁿ saⁿ'ā eunucos chí 'iiⁿ'yāⁿ idiíⁿ yā chí nguéé cuuvi 'caandavaacu sa. Véé ntúūⁿ saⁿ'ā chí maaⁿ sa nguéé neⁿe sa 'caandavaacu sa cáávā chí diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā. Nduuti chí 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi ca'cueeⁿ yā nduudú 'cūū tuu'mi ní 'āā deenú yā.

Jesús idi'viicú yā dá'caiyāa
(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

13 Tuu'mi ní ndaa 'iiⁿ'yāⁿ chí ndεε yā da'cáiyāa nanaáⁿ Jesús. Ní 'íicú Jesús miiⁿ cun'du'ú yā ta'a yā vmnááⁿ yeⁿé da'caiyāa s'eeⁿ ní caⁿ'angua'á yā yeⁿé dá'caiyāa. Discípulos yaa'vi nééⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ chí índaa ndúúcu dá'caiyāa.

14 Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā discípulos: 'Cuaáⁿ nī chí chíi da'caiyāa nanaáⁿ. Nguéé caaca taaⁿ nī yeⁿé da'caiyāa s'tíi ti naachi Ndyuūs chí canéé na va'ai chεεti nguuvi ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā ní yeⁿé da'caiyāa s'tíi. 'Tíica chíi.

15 Ch'iinu chin'du'ū ta'á yā vmaanaⁿ ye^{n'}ē da'caiyāa s'eeⁿ ní chiicá yā lugar miiⁿ.

Sa^{n'}ā 'dííⁿ chí 'cuiica ní indee sa ndúucū Jesús

(Mr. 10.17-31; Lc. 18.18-30)

16 Tuu'mi ní ndaā 'áamá sa^{n'}ā 'dííⁿ nanááⁿ Jesús miiⁿ ní ca^{n'}a sa chii sa Jesús: N'diī maestro chí n'dai, ¿de'ē chí n'dáacā chí cuuví dííⁿ ní cuuví ndaācá vida cue^{n'}e daāⁿmaⁿ chí cuuvi ye^{n'}é?

17 Jesús ca^{n'}a yā chii yā sa^{n'}ā 'dííⁿ miiⁿ: ¿De'ē cúuví chí nga^{n'}ā di chí n'dai 'úú? Mar 'áamá 'iiⁿ'yāⁿ nguéeⁿ n'dai yā ti dámaáⁿ Ndyuūs. Naati ndúúti chí ne^{n'}e di cundaā di na va'ai cheeti nguuví naachí Ndyuūs nga^{n'}a ntiiⁿnyuⁿ yā, idiiⁿ di tan'dúucā chí nga^{n'}a mandamientos.

18 Sa^{n'}ā 'dííⁿ mííⁿ ní ca^{n'}a sa: ¿Cheé chííⁿ? Jesús ca^{n'}a yā: Nguéeⁿ 'caāⁿ'nūⁿ di. Nguéeⁿ ca^{n'}a di ndúucū 'aama n'daatáá chí nguéeⁿ ye^{n'}ē di. Nguéeⁿ diduucú di. Nguéeⁿ caa^{n'}maⁿ di nduudu yaadi ye^{n'}é mar 'áamá 'iiⁿ'yāⁿ.

19 Diné^{n'}e di cheecu di ndúucū chiida di. Diné^{n'}e di 'iiⁿ'yāⁿ na niiⁿ'nuúⁿ vaacú di tan'dúucā chí ne^{n'}e di maāⁿ di.

20 Sa^{n'}ā 'dííⁿ miiⁿ ní ca^{n'}ā sa: Tanducué^{n'}ē chuū 'āā idiiⁿ ndíí taachi sa^{n'}ā 'lííⁿ 'úú. ¿De'ē cá indai ye^{n'}é?

21 Jesús ca^{n'}a yā chii yā sa^{n'}ā: Ndúúti chí ne^{n'}e di chí cúuví n'dai ca di tuu'mi ní cue^{n'}e di ní n'diicui di tanducué^{n'}ē chí véé ye^{n'}ē di ní ca'a di 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéeⁿ ye^{n'}e yā. Tuu'mi ní ndaācā chí véé

vaadī 'cuiica ye^{n'}ē ná va'ai cheeti nguuví chí cuuví ye^{n'}ē di. Ní cuchí di ní ca^{n'}a di nduucú.

22 Taachí sa^{n'}ā 'dííⁿ miiⁿ ch'iindiveeⁿ sa chuū, cuná^{n'}a sa ní s'neeⁿ ndaachi yiinú sa ti neené 'cuiica sa.

23 Tuu'mi ní Jesús ca^{n'}a yā chii yā discípulos ye^{n'}e yā: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ nga^{n'}á ngí ndís'tiī chí ngí^{n'}'iī chí cundaā 'áamá sa^{n'}ā 'cuiica naachí Ndyuūs nga^{n'}a ntiiⁿ'nyúⁿ yā na va'ai cheeti nguuví.

24 Táamá cosa nga^{n'}á ngí ndís'tiī chí 'áama iti camello chí cheete ca nguéeⁿ ti 'yuudūu 'tiicá tī, nguéeⁿ ngí^{n'}'iī ca chí cho'ó tī na nduutinááⁿ 'iini chí cheendi va'ai 'lííⁿ nguéeⁿ ti 'áamá 'iiⁿ'yāⁿ 'cuiica cu'téenu yā Ndyuūs ní cundáa yā naachí Ndyuūs nga^{n'}a ntiiⁿ'nyúⁿ yā na va'ai cheeti nguuví.

25 Taachí ch'iindiveeⁿ discípulos ye^{n'}é yā chuū, neené nadicadíinuuⁿ yā ní ca^{n'}a yā nguááⁿ maaⁿ yā: ¿Du'u cuuví nangua^{n'}'āí?

26 Jesús ch'íínu yā discípulos ní ca^{n'}a yā: Sa^{n'}ā ye^{n'}e in'yeeⁿndí 'cūū ní nguéeⁿ cuuví diiⁿ sa chuū naati Ndyuūs cuuví dííⁿ yā tanducué^{n'}ē.

27 Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní nan'guεεcúta^{n'}a sa ní ca^{n'}a sa chí sa Jesús: N'diī Señor, cuin'diichí nī. Nús'ūū ní sn'neeⁿ 'nū tanducué^{n'}ē chí véé ye^{n'}é 'nū ní cuchí 'nū ndúucū n'diī. ¿De'ē ndaācā ye^{n'}é 'nū?

28 Jesús ca^{n'}a yā chii yā discípulos: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ, nga^{n'}á ngí ndís'tiī, chí tiempo chí cuchí taachí nducué^{n'}ē

nduuví ngai ní Saⁿ'a chi Daiyá Dendyuūs 'cuūndī sa na trono yeⁿ'ē sa ndúúcu δεεεε ch'εεεε yeⁿ'e maaⁿ sa ní 'cuai sa ndís'tī chi cueⁿ'e nī ndúúcu sa. Ní ndís'tī ní 'cuεεté nī na ndiichuuvi tronos ní diiⁿ nī juzgar ndu'u ndiichúúví ndaata yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel chi judíats yā.

29 'Āā du'ú nūuⁿ chi cu'neeⁿ ná vaacu yā o 'díinu yā o ví'i yā o chiidá yā o chεεεú yā o n'daataá yeⁿ'e yā o daiya yā o yáⁿ'āa yeⁿ'e yā cáávā chi duuchí, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ndaāca cá yā táámá ciento más cá. Ní Ndyuūs ca'á yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ yeⁿ'e yā ná va'ai chεeti nguuví.

30 Nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi maaⁿ snée yā cuááⁿ chi vmnaaⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'cuεεtinée yā cuaaⁿ chi cuayiivi ní nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi maaⁿ snée yā cuaaⁿ chi cuayiivi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'cuεεtinée yā cuaaⁿ chi vmnaaⁿ.

20

Ejemplo yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi diiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ

1 Caⁿ'a Jesús: Naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'e na va'ai chεeti nguuvi ní tan'dúúca 'áámá dueño chi véé yáⁿ'āa yeⁿ'e yā. Dueño miiⁿ ní can'dáa yā cuaaⁿ ná nguεεtiyaaⁿ chí in'nuuⁿ yā mozos chi diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ naachi véé díí'yú uvas yeⁿ'é yā.

2 Ní indeé yā ndúúcu mozos taaca chi nadí'vé yā mozos. Ní caⁿ'a yā chi ca'a yā 'aama

caadi plata nguuvi miiⁿ ní di-cho'ó yā mozos miiⁿ chi diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ naachi véé díí'yú uvas yeⁿ'é yā.

3 Dueño miiⁿ can'dáa yā na vaacu yā taandúú cuááⁿ nááⁿ n'gεεcú nuuuⁿ nguεεtiyaaⁿ ní cuéⁿ'e yā cuaaⁿ nii'vēē ní n'diichi yā ta n'duuví sáⁿ'ā chi snée sa chi nguéeⁿ ndaācā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e sa.

4 Ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: Ndís'tī, cuéⁿ'e nī diiⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é naachi véé díí'yú uvas yeⁿ'é. 'Úú ní nadí'vé ndís'tī tan'dúúca chí tuumicadiinúúⁿ chí n'daācā. Saⁿ'ā s'eeⁿ ní cueⁿ'e sa diiⁿ sa ntiiⁿnyúⁿ miiⁿ.

5 Ní can'dáaⁿ ntuuⁿ yā taandúú cuááⁿ naaⁿ ingyáⁿ'ā. 'Tiicá ntúūⁿ cun'daa yā táandu cuaaⁿ nááⁿ n'gεεcú 'íinú chiinū, 'tiicá ntúūⁿ diiⁿ yā n'nuúⁿ yā mozos chi diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ.

6 Ní taandúū n'gεεcu juⁿ'u chiinū cueⁿ'e ntúūⁿ yā ní ndaācā yā taandu 'uuví saⁿ'ā chi nguéeⁿ índaācā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e sā. Ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: ¿De'ē cúúví chí ndís'tī snée nī 'muuⁿ ní núúⁿmáⁿ nguuví chí nguéeⁿ ntiiⁿnyuⁿ chí idiíⁿ nī?

7 Saⁿ'ā s'eeⁿ caⁿ'a sa: Ti mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéeⁿ tee yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é 'nū. Dueño miiⁿ caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: Ndís'tī, cuéⁿ'e nī diiⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ naachi véé díí'yú uvas yeⁿ'é ní nadii'vé ndís'tī tan'dúúca chí ituumicadiinúúⁿ chí n'daācā.

8 Taachí cueⁿ'e yā 'yáⁿ'āa, dueño miiⁿ naachí véé díí'yú uvas miiⁿ caⁿ'a yā chii yā

sa'n'a chi nga'n'a ntii'nyu'n sa ye'n'e mozos: 'Cuai dí mozos ní nadí'vē di mozos chi ndaa sa cuayiivi. 'Cuiinu maa'n ní nadí'vē di mozos chi ndaa sã cuayiivi. 'Cuiinu maa'n ní nadí'vē di mozos chi ndaa sã cuayiivi 'tεε 'téé. 'Cuiinu maa'n ní nadí'vē di mozos chi ndaa sã vmnaa'n.

9 Ndaa mozos chi che'n'e sã na ntii'nyu'n mii'n taandu na n'gεεcú ju'n'u chiinū ní nadí'vē sa mozos. 'Áámá 'áámá sã ndaāca sã 'áámá caadi plata ye'n'é sã.

10 Taachí ndaa mozos chi che'n'e sã vmnaa'n ná ntii'nyu'n mii'n, nadacádiinuun sã n'deēe cá tuūmī ndaāca sã. Mozos ntúū'n ndaāca sã 'áámá caadi tuūmī ye'n'e sã.

11 Taachí nadí'vε sã mozos ní neené n'deeē ca'n'a mozos ye'n'e dueño ye'n'e naachi véé dí'yú uvas mii'n.

12 Mozos ní ca'n'a sa: Sán'a s'tīi ti 'āā 'ai chiinū ndaā sa ní 'áámá hora nūu'n dii'n sa ntii'nyu'n ní dáámá nūu'n nadí'vε nī sán'a s'tīi ndúúcu nús'uū. Nús'uū ní dii'n 'nū ntii'nyu'n ní ch'εetinée 'nū na 'yá'n'ā.

13 Dueño mii'n ní nan'gεεcúta'n'ā yā ní ca'n'a yā chii yā 'áámá chεε mozos: Ndís'tiī sa'n'ā chí n'dai nduucú, nguéé nduuví taa'n di nduucú. Nguéé cunncaā idiī'n nduucú ndís'tiī. ¿'Áá nguéé ndeé ndúúcu nī chí nadii'vé ndís'tiī 'áámá caadi plata ní 'āā canéé yiinú nī?

14 Cuta'á nī chí tunéé'n ndis'tiī ní cuna'n'a nī. 'Úú ní nadicádiinúún chí nadii'vé mozos chí ndaā sa cuayiivi tan'dúúca chí nadii'vé ndís'tiī.

15 ¿'Áá nguéé cuuvi dii'n 'úú

tan'dúúca chí ne'n'é ndúúcu tuūmī ye'n'é? ¿'Áá ngíi nguee nī ti 'úú ní n'dai?

16 'Túúca 'ii'yā'n chí snéé cuáán vmnáán 'cuεetinée yā ndii cuaa'n cuayiivi. 'Ii'yā'n chí snéé cuayiivi ní 'cuεetinée yā cuáa'n vmnaa'n ti nééné 'yaa'n n'deēé 'ii'yā'n chí 'cai Ndyuūs naati duu'vīi 'ii'yā'n chí ndεεvε Ndyuūs.

Jesús nga'n'a ntuu'n yā ye'n'é chí 'cuūvi yā

(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

17 Jesús cuchεε yā na yāān Jerusalén ní cue'n'é yā ndúúcu ndu'ū ndiichúúví discípulos ye'n'é yā 'áámá lado. Ní Jesús ca'n'a yā chíi yā discípulos taachi ngiicá yā:

18 Ndís'tiī ní maa'n ní cuchεε yú na yāān Jerusalén mii'n. 'Úú chí Sa'n'ā chí Daiya Dendyuūs 'ii'yā'n s'ee'n nca'á yā 'úú tá'āa chiiduú n'gεεtéd ndúúcu maestros chí ngi'cuee'n ley. 'Ii'yā'n s'ee'n ní dii'n yā condenar 'úú ní 'cuūvi.

19 Ní nca'a yā 'úú ta'a 'ii'yā'n chí nguéé ndaata ye'n'e 'ii'yā'n Israel. 'Ii'yā'n s'ee'n ní 'cáá'nyu'nee'n yā 'úú ní 'cue'n'e yā 'úú ní cu'nee'nga'á yā 'úú. Ní 'úú chí Sa'n'ā chí Daiya Ndyuūs mii'n nanduuchí ndiichi ndii 'iínú nguuvi ye'n'é nguaa'n tinán'ā.

Chí chεecu Jacobo ndúúcu Juan chíica tá ye'n'é 'áámá naa'n

(Mr. 10.35-45)

20 Tuu'mi ní ndaā n'daataá ye'n'e sa'n'ā Zebedeo nanáán Jesús mii'n ndúúcu daiya tá ní chiintii'yā tá nanáán Jesús

miiⁿ ní dich'εετε tá 'yā ní chī-ica ta 'áámá favor.

21 Jesús ní caⁿ'a yā: ¿Dé'ε neⁿ'ē di? Tán'ā miiⁿ ní caⁿ'a tá: Taachí ndaa di naachí caaⁿ'maⁿ ntiⁿ'nyuⁿ di, caaⁿ'maⁿ ntiⁿ'nyuⁿ di chí ndúú 'uūvī saⁿ'ā daiyá 'cuεετε sa 'diituu dí, 'aama sa ní lado tá cuaacu di ní taama sa ní lado tá 'cuée di.

22 Tuu'mi ní Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ: Nguéé déenu nī dε'ē chí ngiica nī. ¿'Áá cuuvi diiⁿ nī chí cú'u nuúⁿ nī yeⁿ'e chí n'geeⁿ yeⁿ'e vaso chí yeⁿ'ē chí 'cuenú cuuvi? ¿'Áá cuuvi cuta'á nī maaⁿ ngεédínuūⁿ'nī chí cuta'á? Juan ndúúcū Jacobo miiⁿ ní ngaⁿ'a yā chí cuuvi diíⁿ yā.

23 Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ canéé chí cú'ú nī yeⁿ'e vaso yeⁿ'é yeⁿ'e chí 'cuenú cuuvi ní canéé chí cuta'á nī chí chεédínuūⁿ'nī chí 'úú ita'á. Naati nguéé tunééⁿ 'úú chí ca'á du'ū chí 'cuundi lado tá cuaacú o lado tá 'cuée. Lugar 'cūú ní Ndyuūs ca'á yā 'iiⁿ'yāⁿ chí Ndyuūs 'cuundiyaáⁿ yā cáávā 'iiⁿ'yāⁿ.

24 Taachí ndu'u ndúíchí discípulos ch'iindiveéⁿ yā chuū, nduuvi taán yā yeⁿ'e nduu 'uūvi discípulos chí daiya saⁿ'ā Zebedeo.

25 Tuu'mi ní Jesús yaa'ví yā discípulos ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Āā deenu ndís'tiī chí 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e naciones chí ngaⁿ'a ntiⁿ'nyuⁿ vεε poder yeⁿ'é yā nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e naciones yeⁿ'é yā. Ní

'iiⁿ'yāⁿ chí n'gεετε cá yeⁿ'ē naciones ní ngaⁿ'a ntiⁿ'nyúⁿ yā yeⁿ'e tanáⁿ'a yā.

26 Naati nguéé 'tíicā cuuvi nguaaⁿ ndís'tiī. Saⁿ'ā chí neⁿ'e sa cúúví ch'εετε sa nguaaⁿ ndís'tiī canéé chí dichíí'vε sa ndís'tiī.

27 Saⁿ'ā chí neⁿ'e sa cūnee cuaaⁿ vmnaaⁿ ca yeⁿ'e ndís'tiī canéé chí dichíí'vε ca sa ndís'tiī.

28 Naati Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs nguéé ndaā sa chí 'iiⁿ'yāⁿ dichíí'vε yā saⁿ'ā ti maāⁿ sa dichíí'vε sa 'iiⁿ'yāⁿ, ní chí ca'a sa vida yeⁿ'ē maaⁿ sa tan'dúúcā chí precio yeⁿ'ē nuuⁿndi cáávā chí nadanguaⁿ'ai yā 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ.

'Uūvī chí ngueenááⁿ nduūvā yeⁿ'ē sa

(Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)

29 Taachí Jesús ndúúcū discípulos yeⁿ'é yā can'daa yā yeⁿ'e yáāⁿ Jericó néené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ can'daa yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

30 'Uuvi saⁿ'ā chí ngueenááⁿ chí vεετε sa niiⁿ'nuúⁿ cyúúní taachí ch'iindiveeⁿ sa chí Jesús cho'ó yā miiⁿ, 'cai yiicú sa ní caⁿ'a sa: N'diī Señor, Daiya David, nneé ya'ai 'iinu nī nús'uu.

31 Néené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yaa'vi neeⁿ yā saⁿ'a s'eeⁿ chí cunēé 'diiⁿ cheendi sa naati saⁿ'a s'eeⁿ ní n'gaī yiicú cá sa: N'dii Señor, Daiya David, nneé ya'āi 'iinu nī nús'uu.

32 Jesús miiⁿ cheendii yā ní 'cai yā saⁿ'ā s'eeⁿ ní caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā s'eeⁿ: ¿Dε'ē neⁿ'é nī chí 'úú diíⁿ ndúúcu nī?

33 Saⁿā s'eeⁿ ní caⁿ'a sa: N'diī Señor, diīⁿ nī chí snaaⁿ 'nū.

34 Tuu'mi ní Jesús, Daiya David, nnéé ya'ai 'íinu yā saⁿ'ā s'eeⁿ ní tuu'ví yā nduutináaⁿ sa. Ní hora míiⁿ nūuⁿ nduutináaⁿ sa nnguaaⁿ ní chíi snaaⁿ sa. Saⁿ'ā s'eeⁿ ní cueⁿ'e sa ndúúcu Jesús.

21

Jesús sndaa yā na yāāⁿ Jerusalén tan'dúúca 'áamá rey (Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

1 Taachi Jesús ndaa niiⁿnuúⁿ yā na yāāⁿ Jerusalén ní ndaa yā ná yīicū chí nguuvi Olivos chí yeⁿ'ē yāāⁿ 'líiⁿ chí nguuvi Betfagé, dichó'o yā na 'uūvī discípulos yeⁿ'é yā.

2 Ní caⁿ'a yā chíi yā discípulos: Cueⁿ'e nī na yāāⁿ 'líiⁿ chí canéé niiⁿnuúⁿ. Miiⁿ ní ndaaca nī 'áamá burra chí n'dēēchiichí tī ndúúcu daiya tī. Ndís'tiī ní n'daatí nī 'iiti ní candéε nī 'iiti 'muuⁿ.

3 Ní ndúúti chí 'áamá 'iiⁿ'yāⁿ yaa'vi yā ndís'tiī yeⁿ'e 'iiti miiⁿ, caaⁿ'maⁿ nī cuuvi nī 'iiⁿ'yāⁿ ti Señor yeⁿ'e yú neⁿ'e yā 'iiti miiⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ caama nadicho'ó yā 'iiti.

4 Tanducuéⁿ'ē 'túúca chíi ní 'iicu cuuví cuaacu chí caⁿ'a profeta chí ndεε yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs ndii cuááⁿ vmaⁿaaⁿ taachi dinguúⁿ yā chuū na libro yeⁿ'e Ndyuūs:

5 Cuuví nī 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā na yāāⁿ Sión 'túúca. Cun'diichí nī, Rey yeⁿ'e nī cuchii yā nanáaⁿ nī. Rey miiⁿ ní ndiicuúⁿ yā ní canduú yā burra

'líiⁿ. Ní burra 'líiⁿ ní daiya 'iiti chí candéé.

6 Discípulos cueⁿ'e yā ní diīⁿ yā tan'dúúca chí Jesús miiⁿ dichó'o yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

7 Ní candεε yā burra miiⁿ ndúúcu daiyá tī. Ní sn'duú yā cotón yeⁿ'é yā vmaⁿáaⁿ yeⁿ'ē burra 'líiⁿ. Ní Jesús miiⁿ ní canduú yā 'iiti.

8 'Iiⁿ'yāⁿ chí n'deee n'dái n'doo yā cotón yeⁿ'é yā cuaaⁿ cyúúni. Tanáⁿ'a yā chíiica yā dúuⁿnē yáⁿ'á ní n'doo yā cuaaⁿ cyúúni.

9 'Iiⁿ'yāⁿ chí cueⁿ'e yā cuááⁿ vmaⁿaaⁿ ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí cueⁿ'e yā cuaaⁿ dáámí yā tucá'a yā 'cai yīicú yā, ní caⁿ'a yā: Dε'ē chúúca ch'εεε n'dai 'iiⁿ'yāⁿ chí Daiya rey David. Dε'ε chúúca n'dai 'iiⁿ'yāⁿ chí cuchii ndúúcu chí duchii Señor miiⁿ. Dich'εεε yú Ndyuūs chí snée ná va'ai chεēti nguuvi.

10 Taachi Jesús miiⁿ sndaa yā na yāāⁿ Jerusalén nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ tuumicadiínuuⁿ yā ní caⁿ'a yā nguaaⁿ maaⁿ yā: ¿Du'u rá sáⁿ'a 'cūū?

11 'Iiⁿ'yāⁿ míiⁿ ngan'a yā: Sáⁿ'a 'cūū saⁿ'a profeta Jesús chí cuchii sá cuaaⁿ na yāāⁿ Nazaret yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea.

Jesús inadidεεvé yā yaācū templo

(Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

12 Jesús miiⁿ sndáa yā ná yaācū templo yeⁿ'é Ndyuūs ní tun'dáa yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí in'diicui yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí ngái yā na yaācū miiⁿ. Ní chεεcundaa yā mesas yeⁿ'e

'iiⁿyāⁿ chi n̄dāaⁿ yā tuūmī yeⁿe 'iiⁿyāⁿ. Ní chεεcú yā sillas yeⁿé 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi in'diicui yā 'yáádá palomas.

13 Ní Jesús caⁿa yā chii yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Na libro yeⁿe Ndyuūs naachi canéé nguūⁿ 'túúcā ngaⁿ'a: Vá'ai yeⁿé canéé chi duuchi va'ai naachi 'iiⁿyāⁿ caaⁿ'maⁿngua^a'á yā, naati ndís'tiī ní diiⁿ nī chí yiivi yáává yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí díduucu.

14 Ní chεeti yaācū miiⁿ ndaá nanááⁿ Jesús 'iiⁿyāⁿ chi ngeenaáⁿ ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chí ngaā yó'oo, ní Jesús miiⁿ diiⁿ yā chí nduūvā yeⁿe nducyaaca yā.

15 Naati chiiduu n'gεεtēē ndúúcū maestros yeⁿe ley nduuvu taáⁿ yā taachí n'diichi yā chí 'tíicā idiiⁿ Jesús miiⁿ ní ch'iindiveéⁿ yā chuū. Ní saⁿ'ā dá'caīyāa n'gai sa ní caⁿ'a sa: Dε'ē chúúcā ch'εεtε saⁿ'ā chí Daiya rey David miiⁿ.

16 Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ caⁿ'a yā chii yā Jesús miiⁿ: ¿'Áá n'giindiveéⁿ nī chí saⁿ'ā da'caīyāa ngaⁿ'ā sa? Jesús caⁿ'a yā: N'giindiveéⁿ. ¿'Áá nguéé n'geeⁿ ndís'tiī Nduudu yeⁿe Ndyuūs naachi canéé nguūⁿ? Ní ngaⁿ'a 'túúcā:

'Áā diiⁿ di chí da'caīyāá ndúúcū dacua'aá caata yā chí n'daāca n'dai yeⁿé Ndyuūs.

17 Jesús ní nan'daa yā yeⁿe yaācū miiⁿ. Ní nan'daa yā yeⁿe yáāⁿ miiⁿ ní cueⁿ'e yā na yáāⁿ 'líiⁿ chí nguuvi Betania. Ní míiⁿ canee yā nguūinū miiⁿ.

Jesús ngaⁿ'a yā chí nguεε

n'dáacā yáⁿ'á yeⁿe n'guíidī yaaⁿ nguuvi chí nguéé n'gui'i yeⁿ'ē

(Mr. 11.12-14, 20-26)

18 Chidéévé táámá nguuvi, ní Jesús ndaa ntúuⁿ yā ná yáāⁿ miiⁿ ní chí cuicú yā.

19 Cuaaⁿ cyúúni ní n'diichi yā 'áámá yáⁿ'á yeⁿe n'guíidī yaaⁿ nguuvi niiⁿnuúⁿ cyúúni, ní cueⁿ'e yā naachí cutá'a yā n'guíidī miiⁿ, ní nguéé ndaaca yā n'gui'i yeⁿ'ē, dámaāⁿ tá'āa. Ní Jesús caⁿ'a yā chii yā yáⁿ'á 'túúcā: Dii yáⁿ'á, 'āā ntéé nguεεcunéé 'cuúndī n'gui'i yeⁿ'ē di. Tuu'mí nūuⁿ yaⁿ'á miiⁿ nt'i.

20 Taachí discípulos n'diichi yā chuū, ngeⁿ'ē yiinú yā yeⁿ'ē ní caⁿ'a yā: ¿Dε'ē cúúví chí maāⁿnchεεtē nuūⁿ nt'i n'guíidī yaaⁿ nguuvi?

21 Jesús nán'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chí yā discípulos: Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tiī, ndúúti chí ndís'tiī i'téenu nī ní nguéé n'deēe nadicádíinuuⁿ nī, nguéé dámaāⁿ chuū cuuvi diiⁿ nī yeⁿ'ē n'guíidī yaaⁿ nguuvi naati cuuvi diiⁿ nī ndúúcū yiicū 'líiⁿ 'cūú chí caaⁿ'maⁿ nī cuuvi nī: Dii yiicū, cuví dí 'múúⁿ ní cueⁿ'e di cundáá nuūⁿ di ná nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā, ní cuuvi.

22 Tanducuéⁿ'ē chí caaca nī naachí caaⁿ'maⁿngua^a'á nī, ndúúti chí cu'téenu nī, ní ndaācā yeⁿ'e nī.

Jesús ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā tan'dúúcā 'iiⁿntyéⁿ'ē

(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

23 Taachí Jesús miiⁿ ndaá yā chεeti yaācū templo miiⁿ,

chiiduú n'geeté ndúúcū 'ii'n'yān ndiicū chi nga'n'a ntii'nyūn yā ye'n'e yaācū ndaá yā nanáán Jesús mii'n taachí ngi'cuee'n yā, ní ca'n'a yā chii yā Jesús: ¿Du'ú 'íi'ntyen'ē nga'n'a yā chí 'túúcā idiín nī? ¿Du'ú 'ii'n'yān tee yā poder chí caa'n'ma'n ntii'nyūn nī 'túúcā?

24 Nan'guεεcúta'n'a Jesús mii'n ní ca'n'a yā chii yā 'ii'n'yān s'een: 'Úú ntúūn ní intiinguuneé'n ndís'tiī. Nduuti chí nan'guεεcúta'n'a nī ye'n'é, tuu'mi ní cuuví ndís'tiī du'ú 'ii'ntyen'ē tee yā poder 'úú chí idiín dendú'u chuū.

25 Ye'n'ē chí cheεdinúū'nīn Juan, ¿tiī chiicā? ¿'Áá ye'n'e Ndyuūs chí canéé na va'ai cheeti nguuví o ye'n'e sa'n'ā in'yee'dí 'cūū? Tuu'mi ní 'ii'n'yān s'een ndeé yā nguáán maán yā ní ca'n'a yā: Nduuti chí caa'n'ma'n yú chí ye'n'ē nanguuvi, tuu'mi ní Jesús caa'n'ma'n yā cuuví yā s'uūūn: ¿De'ē cuuví chí nguéé s'teenu nī ye'n'e chí nga'n'a Juan mii'n?

26 Ní nduuti chí caa'n'ma'n yú chí ye'n'e sa'n'ā in'yee'dí 'cūū, 'va'a yú 'ii'n'yān ye'n'e yāān ti nducyaaca yā ní déenu yā chí Juan chí cheεdinúū'nīn ní 'aama profeta ye'n'é Ndyuūs.

27 Ní nan'guεεcúta'n'a yā ye'n'e Jesús mii'n ní ca'n'a yā: Nguéé déenu 'nū. Jesús mii'n ní ca'n'a ntúūn yā: 'Tiicá ntúūn 'úú ní nguéé cuuví ndís'tiī du'ú 'íi'ntyen'ē tee yā poder 'úú chí idiín chuū.

'Áámá ejemplo ye'n'ē 'uuví daiya yā

28 Jesús ca'n'a yā: ¿De'ē inadacadiinúūn ndís'tiī ye'n'e chuū? Ca'n'á caa'n'mán ndúúcū ndís'tiī ye'n'e 'áámá sa'n'ā chí véé 'uūvī daiya sa. Ndaā sa nanáán 'áámá daiya sa ní ca'n'a sa: Díi daiyá, cué'n'é di ní diin dí ntii'nyu'n naachi véé dí'yú uvas ye'n'é.

29 Daiya sa ní nan'guεεcúta'n'a sa ní ca'n'a sa: Nguéé ne'n'é. Ch'iinu maa'n ní nadicádíinuūn sa chí nguéé n'daācā diin sa ní cué'n'e sa diin sa ntii'nyu'n mii'n.

30 Ní cue'n'e ntúūn sa'n'ā mii'n ní yaa'ví sa táámá daiya sa, ní 'tiicá ntúūn ca'n'a sa chí sa daiya sa. Ní daiya sa míin nán'guεεcúta'n'ā sa ní ca'n'a sa: 'Tiicā, n'diī chiidá, ca'n'á. Naati nguéé cue'n'e sa diin sa ntii'nyu'n.

31 ¿De'ē inadacadiinuūn ndís'tiī? Naachi 'uūvī daiya yā ¿cheε chí diin tan'dúúcā chí ne'n'e chiidá yā? 'Ii'n'yān s'een ca'n'a yā: Sa'n'ā chí yaa'ví yā vmnaa'n. Jesús ca'n'a yā chí yā 'ii'n'yān s'een: Cuaacu ní'nyūn nga'n'á ngi' ndís'tiī, chí 'ii'n'yān chí inn'guéé ye'n'e impuestos ndúúcū n'daataá chí véé cá sa'n'ā ye'n'e tá ca'n'á yā vmnaa'n ye'n'é nī naachí Ndyuūs nga'n'a ntii'nyūn yā.

32 Ti Juan chí cheεdinúū'nīn ndaā sa vmnáán ndís'tiī. Chiica sá na 'áámá yúúni cuaacu ní nga'n'a sa ye'n'e yúúni cuaacu ye'n'e Ndyuūs ní nguéé s'téenu nī ye'n'ē sa. Naati sa'n'ā publicanos chí inn'guéé ye'n'e impuestos ndúúcū n'daataá chí véé sa'n'ā s'ee ndúúcu tá s'téenu yā nduudu ye'n'e sa. Ndís'tiī, taachí n'diichí nī chuū chí 'āa

diiⁿ Juan, ngu^{éé} ndaacadaami
nī yeⁿe nuu^{ndi} yeⁿ'é nī ní
ngu^{éé} s'téenu nī chiiⁿ chi
ngaⁿ'a Juan miiⁿ.

*Áámá ejemplo yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ
chi ngu^{εε} n'dáácā idiⁿ yā
ntiiⁿnyuⁿ*

(Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

33 Tuu^{'mi} ní caⁿ'a Jesús:
'Caandive^{én} nī táámá ejemplo
chí 'tεε ngu^{εε} dáámá. Canéé
'áámá 'iiⁿyāⁿ chí véé yáⁿ'āa
yeⁿ'e yā ní chi^{inu} yā dii^{'yu}
yeⁿ'e uvas na yáⁿ'āa yeⁿ'e yā.
Ní din'dái yā 'áámá cheeⁿ
yeⁿ'é yáⁿ'á 'líⁿ núúⁿmáⁿ cuaaⁿ
'diituú. Din'dái yā 'aama
tanque naachi cuuví tun'dáa
yā nuūⁿnīⁿ yeⁿ'e uvas miiⁿ. Ní
din'dái yā 'áámá torre nguaaⁿ
dii^{'yu} uvas naachi mozos
yeⁿ'e yā 'cuεεtiné^e sa diiⁿ
sa cuidado n'gui^{'i} uvas miiⁿ.
Dueño miiⁿ ca'a yā yáⁿ'āa
yeⁿ'e yā saⁿ'ā s'eeⁿ chí diiⁿ
sa ntiiⁿnyuⁿ miiⁿ ní cuen^{'e} yā
táámá país.

34 Taachí snuū ca'a yeⁿ'é
tiempo yeⁿ'e n'gui^{'i} uvas miiⁿ
chí túúmá yā, dueño dicho'ó
yā mozos yeⁿ'e yā chí saⁿ'ā
s'eeⁿ nca'a sa n'gui^{'i} uvas yeⁿ'e
yáⁿ'āa, parte yeⁿ'e n'gui^{'i} chí
tuneeⁿ dueño.

35 Saⁿ'ā chí diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ
na yáⁿ'āa miiⁿ sta'a sa mo-
zos. 'Áámá ní ch'eⁿ'e sa, táámá
ní ch'iiⁿ'nuⁿ sa ní táámá ní
ch'ituu sa.

36 Dueño miiⁿ dicho'ó yā
taandúú 'uū^vi mozos, 'āā vi'ⁱ
mozos chí cheⁿ'é vmnaaⁿ. 'Ti-
icá ntūūⁿ diiⁿ sa ndúú^cū mo-
zos.

37 Cuayiivi míⁿ dichó'ó yā
daiya yā ti dueño miiⁿ ní

ngaⁿ'a yā: Saⁿ'ā s'eeⁿ ní diiⁿ sa
honrar daiyá.

38 Taachí saⁿ'ā s'eeⁿ chí diiⁿ
sa ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa miiⁿ
n'diichi sa daiya dueño miiⁿ,
caⁿ'a sa nguááⁿ maaⁿ sa: Sáⁿ'a
'tī chí cuuví yeⁿ'é sa yáⁿ'āa
'cūū. 'Caaⁿ'nuⁿ yú sáⁿ'ā miiⁿ ní
ndúú^cū chí véé naaⁿ chí cuuví
yeⁿ'é sa ní cuuví yeⁿ'é yú.

39 Ní sta'a sa daiya dueño
miiⁿ ní tun'daa sa saⁿ'ā 'áámá
lado yeⁿ'e chéēⁿ yeⁿ'e dí^{'yú}
uvas miiⁿ ní ch'iiⁿ'nuⁿ sa saⁿ'ā.

40 Taachí ndaā dueño
yeⁿ'e dí^{'yú} uvas ¿de'ē diiⁿ
yā ndúú^cū saⁿ'ā chí ídiiⁿ
ntíiⁿnyuⁿ na yáⁿ'āa yeⁿ'é ya?

41 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā:
Dueño miiⁿ ní 'caaⁿ'núⁿ yā
saⁿ'ā chí cúuncheeⁿ sa diiⁿ
sa. Ní ca'á yā yáⁿ'āa yēⁿ'e yā
naachi véé dí^{'yú} uvas táámá
'iiⁿyāⁿ chí diiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ na
yáⁿ'āa miiⁿ, 'iiⁿyāⁿ chí ntée yā
uvas chí tuneéⁿ yā na tiempo
yeⁿ'é n'gui^{'i}.

42 Jesús caⁿ'a yā chí yā
'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: ¿'Áá ngu^{éé} n'geēⁿ
ndís'tī naachi canéé nguūⁿ
na libro yeⁿ'e Ndyuūs chí
ngaⁿ'a 'túú^cā:

Tuūu chí 'iiⁿyāⁿ chí idin'dái
yā va'ai sta'á yā ní
ch'εēcú yā 'áámá lado
ti ngu^{éé} neⁿ'e yā. Tuūú
'cūū tuūú ch'εεte ní
dichí^{'vē} ca ní canéé
tuūu ch'εεtē esquina
yeⁿ'é va'āī. Chuū ní
Señor Ndyuūs diiⁿ yā.
Chuū ní 'áámá chí
ngeⁿ'e yiinu yú taachí
inaaⁿ yú yeⁿ'é.

43 Chíⁿ chí 'túú^cā nga'á ngii
ndís'tī, chí naachí Ndyuūs
ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā diví yā

yeⁿē ndís'tiī ní ca'á yā táamá 'iiⁿyāⁿ chí ca'á yā n'gui'i chí tuneⁿ lado yeⁿé Ndyuūs.

44 'Āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿyāⁿ chí cun'dáá nduú yā vmnaaⁿ na tuūu 'cūū ní caātū 'ííni yeⁿe yā. Naati 'āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿyāⁿ chí cun'dáá nduūu tuūu 'cūū vmnaaⁿ yeⁿe yā, 'cuífnú ndúúví yuūni yā.

45 Taachí 'iiⁿyāⁿ chi-iduú n'gεεté ndúúcu 'iiⁿyāⁿ fariseos ch'iindiveéⁿ yā chuū, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ tuumicadínuuⁿ yā chí yeⁿé yā ngaⁿ'a Jesús miiⁿ.

46 Nadicadínuuⁿ yā taācā chí cuta'á yā Jesús miiⁿ naatí 'va'a yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yāāⁿ tí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ i'téenu yā Jesús miiⁿ tan'dúúca chí 'áámá profeta chí ngaⁿ'a nduudu yeⁿé Ndyuūs.

22

'Áámá ejemplo yeⁿē 'viicu chí n'giindivaacú yā

1 Jesús tuca'á yā ndee yā taama vmnéⁿēe ndúúcu ejemplos, ní caⁿ'a yā:

2 Naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿē va'ai cheⁿti nguuví tan'dúúca 'áámá rey chí chiica yā 'viicu chí ch'iindivaacu saⁿ'a daiya yā.

3 Ní dichó'o yā mozos yeⁿe yā chí yaa'vi sa 'iiⁿyāⁿ chí ndíi yā invitado naati 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéé néⁿe yā caⁿ'a yā.

4 Ní dichó'o yā tan'duuvi mozos ní caⁿ'a yā chíi yā mozos: Caaⁿ'maⁿ nī cuuvi nī 'iiⁿyāⁿ chí ndíi yā invitado 'tíicā. 'Āā véé yaāaⁿ comida miiⁿ. 'Āā ch'iin'núⁿ i'tiindu

yeⁿé ní 'iiti chí 'viicheé. Tanducuéⁿē 'āā véé yaāaⁿ. Cuchií nī 'viicu.

5 Naatí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéé diiⁿ yā cuenta. 'Áámá yā ní cueⁿe yā cuééti yeⁿe yā. Taama yā ní cueⁿe yā negocio yeⁿe yā.

6 Tanáⁿ'a yā ní sta'á yā mozos. Cuⁿ'u yā ndúúcu sa ní ch'iin'nuⁿ yā mozos.

7 Taachi rey miiⁿ ch'iindiveéⁿ yā chuū, ndúúvi taaⁿ yā. Ní dichó'o yā soldados yeⁿé yā ní caⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā chí 'caaⁿ'nuⁿ sá 'iiⁿyāⁿ chí ch'iin'nuⁿ yā mozos yeⁿé yā. Ní 'neeⁿ yaⁿ'ā sa yāāⁿ vaacú 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

8 Tuu'mi ní caⁿ'a yā chíi yā mozos yeⁿé yā: Cuaacu níⁿnyúⁿ 'viicu miiⁿ ní 'āā véé yaāáⁿ caavā 'iiⁿyāⁿ chí chíi yā invitado naati nguéé n'dai taaví yā chí cuchii yā.

9 Maaⁿ ní cueⁿe nī na yúúni chí can'daā yeⁿe yāⁿ'āa yāāⁿ ní diiⁿ nī invitar 'iiⁿyāⁿ chí chíi yā na 'viicu, 'iiⁿyāⁿ chí ndaāca nī.

10 Mozos ní can'daa sa ní cueⁿe sa cuaaⁿ cyúúni ní nadaama sa nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí ndaāca sa, 'iiⁿyāⁿ chí cúúncheeⁿ yā ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí n'dai yā. Ní ndaā nducyaacá 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí mozos 'cai sa ní n'deēe n'dái 'iiⁿyāⁿ ndaá yā 'viicu miiⁿ.

11 Ní rey miiⁿ cheⁿe yā n'diichi yā 'iiⁿyāⁿ chí ndii yā invitado ní ndaācá yā 'áámá saⁿ'ā chí nguéé cánúúⁿ sá catecai sa yeⁿē naachi n'giindivaacu yā.

12 Ní caⁿ'a yā chíi yā

saⁿā: N'diī amigo, ¿taācā chí ndāa nī 'muuⁿ chí nguéé canúuⁿ nī catecai nī yeⁿē chí n'giindivaacú 'iiⁿyāⁿ? Saⁿā miiⁿ ní nguéé nan'guεεcútaⁿa sa yeⁿe yā.

13 Tuu'mi ní rey miiⁿ caⁿa yā chii yā mozos yeⁿe yā: 'Caāchiichí nī ca'a sa ndúúcū ta'a sa ní diviī nī saⁿā ndiī 'múúⁿ ní 'cuεεcú nī saⁿā cuaaⁿ chuvá'āi na maāiⁿ. Míiⁿ cuεεcu sa ní ché'ē 'diiⁿyuⁿ sa cueⁿe daāⁿmaⁿ.

14 Jesús caⁿa ntúuⁿ yā chuū: Nééne 'yaaⁿ yā chí Ndyuūs 'cuai yā naati duu'ví yā chí Ndyuūs ndεεvé yā.

Chíⁿ chí ntiinguuneeⁿ yā yeⁿe asunto yeⁿe impuestos

(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)

15 Tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ fariseos cueⁿé yā ní nduuvidaamá yā. Ní ndeé yā nguaaⁿ maáⁿ yā táacā cuuvi diiⁿ yā chí Jesús miiⁿ cástaⁿa nduudú yeⁿe yā chí caaⁿmáⁿ yā 'áamá nduudu yaadi.

16 Ní fariseos dicho'ó yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ yeⁿe Herodes miiⁿ chí caaⁿmáⁿ yā Jesús: N'diī maestro, déénu 'nū chí n'diī ní 'áamá saⁿā chí n'dai. N'diī ní diiⁿ nī chí n'dáacā. Ní cuaacu níiⁿnyúⁿ ngi'cueeⁿ nī yúúni yeⁿe Ndyuūs. Ní nguéé 'va'a nī 'iiⁿyāⁿ ti nguéé indéé nī cuidado táaca 'iiⁿyāⁿ.

17 Maaⁿ ní cúví nī nús'uu: ¿De'ē inadacádiínuuⁿ nī? ¿'Áá canéé nguūⁿ na ley chí nadí'vé 'nū emperador César tuūmī yeⁿé 'nū o nguéé?

18 Jesús tuumicádiínuuⁿ yā chí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní diiⁿ yā chí

nguéé n'daācā ní caⁿa yā chii yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: ¿De'ē cúví chí neⁿe nī n'diichineéⁿ nī 'úú? Ndís'tiī ní vεε 'uúví chí nada-cádiínuuⁿ nī.

19 Téé nī tuūmī chí nadí'vé nī yeⁿe impuesto. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní ch'iⁿi yā 'áamá tuūmī Jesús miiⁿ.

20 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿa yā chii yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: ¿Du'u nááⁿ chí canéé ná tuūmī? ¿Du'ū chí nguúví cánéé nguūⁿ?

21 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní caⁿa yā: Naaⁿ emperador César cānee. Ní Jesús caⁿa yā chii yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Nca'a nī tuūmī emperador César chíⁿ chí yeⁿē sa ní ca'a nī Ndyuūs chí yeⁿe Ndyuūs.

22 Taachí ch'iindiveéⁿ yā chuū, cheⁿe yiinu yā ní cueⁿe yā.

Chiiⁿ chí ntiinguuneeⁿ yā yeⁿe chí 'iiⁿyāⁿ nduuchi yā yeⁿe nguaaⁿ tináⁿā

(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

23 Nguuvi miiⁿ 'iiⁿyāⁿ saduceos ndaá yā nanááⁿ Jesús miiⁿ. 'Iiⁿyāⁿ saduceos ngaⁿa yā chí nguéé índuuchi 'iiⁿyāⁿ yeⁿē nguaaⁿ tináⁿā. Ní ntiinguuneeⁿ yā Jesús,

24 ní caⁿa yā: N'diī maestro, Moisés miiⁿ caⁿa sá chí 'aā du'ú nūⁿ saⁿā chí 'cuūví sa ní nguéé ch'iindī daiya n'daataá yeⁿē sa tuu'mi ní 'diīnū sa 'caandavaacu sa ndúúcū n'daataá míiⁿ. Ní saⁿā miiⁿ ní 'cuūndī daiya sá lado yeⁿē 'dínu tináⁿā.

25 Maaⁿ ní véé ndεēchē sáⁿa nūⁿ yeⁿē cheεcú sa yeⁿē chidá sa. Sáⁿā vmnaaⁿ miiⁿ ní

ch'iindivaacu sa ní ch'iī sa. Ní nguéé daiya n'daataá ye^{n'}ē sa. Ní canee n'daataá ye^{n'}ē sa. Ní díinu sa ní canee sá ndúúcu tá.

²⁶ Tiicá ntúūⁿ chó'ōo ye^{n'}ē ndii chiiⁿ ndii 'uuví sa^{n'}ā. 'Tiicá ntúūⁿ chó'ōo ye^{n'}e sa^{n'}ā chí ndii 'iīnū. 'Tiicá ntúūⁿ chó'ōo ye^{n'}ē sa^{n'}a s'eeⁿ nduu ndeēchē sa.

²⁷ Ndíí ná ch'iinú ní ch'iī ntúūⁿ n'daataá miiⁿ.

²⁸ Taachí nduuchi 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}e nguaaⁿ tiná^{n'}ā, naachí ndeēchē sa^{n'}ā s'eeⁿ ní ¿chee sa chí n'daataá ye^{n'}ē sa tá^{n'}ā caati nducyaaca sá canee sá ndúúcu tá?

²⁹ Tuuⁿ'mi ní Jesús miiⁿ ní nan'guεεcúta^{n'}a yā ní ca^{n'}a yā chii yā 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ: Ndís'tiī ní nguéé n'daācā nadicádiinuuⁿ nī, ti nguéé déenu nī taacā nga^{n'}a na libro ye^{n'}é Ndyuūs naachi canéé nguūⁿ. Ndíí nguéé ndúú déenu nī poder ye^{n'}é Ndyuūs.

³⁰ Ti naachí nduuchi 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}e nguaaⁿ tiná^{n'}ā, nguéé 'caandavaacú yā. Ndíí nguéé ca'a ra yā chí 'caandavaacu daiya yā ti cuuví yā tan'dúúccā ángeles chí dichí'vē Ndyuūs chí canéé yā na va'ai cheetí nguuví.

³¹ Naati ye^{n'}ē chí nduuchi yā ye^{n'}e nguaaⁿ tiná^{n'}ā, ¿'áá nguéé n'geeⁿ nī chí maáⁿ Ndyuūs ca^{n'}a yā ye^{n'}ē taachí ca^{n'}a yā 'túúccā?:

³² 'Úú ní Ndyuūs ye^{n'}ē Abraham ndúúcu Isaac ndúúcu Jacob. Ndyuūs miiⁿ ní nguéé Ndyuūs ye^{n'}e tiná^{n'}ā ti ye^{n'}ē 'ii^{n'}yāⁿ chí sндуuchi.

³³ Taachí nducyaaca 'ii^{n'}yāⁿ

ch'iindiveéⁿ yā chuū, che^{n'}e yiinú yā ye^{n'}ē nduudu ye^{n'}e Jesús miiⁿ tan'dúúccā chí ngi'cueeⁿ yā.

Mandamiento chi ch'εεε ca (Mr. 12.28-34)

³⁴ Tuuⁿ'mi ní sa^{n'}ā fariseos taachí ch'iindiveéⁿ yā ye^{n'}e chí Jesús díiⁿ yā, 'ii^{n'}yāⁿ saduceos 'āā ntéé ca^{n'}a yā ndúúcu Jesús miiⁿ, fariseos miiⁿ nduuvidaamá yā.

³⁵ 'Áámá sa^{n'}a fariseo abogado chí ngi'cueeⁿ sa chí nga^{n'}ā ley miiⁿ nen^e sa n'diichinééⁿ sa Jesús ní ntiinguunééⁿ sa 'ii^{n'}yāⁿ. Ní ca^{n'}a sá chí sa Jesús:

³⁶ N'diī Maestro, ¿cheé mandamiento chí ch'εεε n'dai ca ye^{n'}ē na ley ye^{n'}ē Moisés?

³⁷ Jesús ca^{n'}a yā chí yā sa^{n'}ā: Diné^{n'}e di Señor Ndyuūs ye^{n'}ē di ndúúcu núúⁿmáⁿ stáává ye^{n'}ē di ndúúcu núúⁿmáⁿ alma ye^{n'}ē di ndúúcu núúⁿmáⁿ vaanicadínūuⁿ ye^{n'}ē di.

³⁸ Chuū chí vmnaaⁿ ní ch'éētē ca chí cuuví taná^{n'}ā mandamientos.

³⁹ Ndiichi ndii 'úúví tan'dúúccā chí vmnááⁿ vmnaaⁿ: Diné^{n'}e di 'ii^{n'}yāⁿ na niiⁿnuúⁿ vaacu di tan'dúúccā chí ne^{n'}e dí maáⁿ di.

⁴⁰ Ye^{n'}ē ndúú 'uūví mandamientos miiⁿ canee tanducué^{n'}ē ye^{n'}e ley Moisés miiⁿ ndúúcu nduudu chí nga^{n'}a profetas ndii cuááⁿ vmnaaⁿ.

¿Du'u 'ii^{n'}yāⁿ chí daiya Cristo?

(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)

41 Taachí 'ii'nyāⁿ fariseos ndiidáámá yā Jesús ntiingu-
uneeⁿ yā fariseos,

42 ní caⁿ'a yā chii yā 'ii'nyāⁿ
s'eeⁿ: ¿De'ē nadicádíinuⁿ
ndís'tīi yeⁿ'e Cristo? ¿Du'ū
daiyá 'ii'nyāⁿ 'cúu? Ní fariseos
caⁿ'a yā chii yā: Daiya David
miiⁿ.

43 Ní Jesús caⁿ'a yā chii yā
fariseos: ¿Táácā cuuvi David
miiⁿ na espíritu yeⁿ'e sa ní
caⁿ'a sa chí Cristo ní Señor? Ní
caⁿ'a yā chuū:

44 Caⁿ'a Señor Ndyuūs miiⁿ
chii yā Señor Cristo
yeⁿ'é: 'Cuūndi di lado tá
cuaacú chi lado yeⁿ'e
honor ndíi 'úu cu'neéⁿ
'ii'nyāⁿ chí contra yeⁿ'e
di cuaaⁿ ndii yā na
ca'a di tan'dúúcā chí
enimígos ní 'áámá
banco 'líiⁿ.

45 Maaⁿ ní nduuti chí David
miiⁿ caⁿ'á yā yeⁿ'e Cristo chí
Señor yeⁿ'é yā, ¿táácā cuuvi
chii chí Señor miiⁿ ní daiya
David 'ii'nyāⁿ?

46 Mar 'áámá 'ii'nyāⁿ nguéé
cuuvi nan'guεεcútaⁿ'a yā yeⁿ'e
mar 'áámá. Ndíi nguuvi miiⁿ
s'neeⁿ naaⁿ yā ntiinguuneeⁿ
yā Jesús miiⁿ.

23

*Jesús ngaⁿ'a yā chí díiⁿ yā
cuidado yeⁿ'e maestros chí
ngí'cueeⁿ ley ndúúcū 'ii'nyāⁿ
fariseos*

(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-
54; 20.45-47)

1 Jesús yaaⁿ'vi yā 'ii'nyāⁿ
ndúúcū discípulos yeⁿ'e yā ní
caⁿ'a yā:

2 Maestros chí ngí'cueeⁿ
ley ndúúcū 'ii'nyāⁿ fariseos,

'ii'nyāⁿ s'uuⁿ deenu n'dai yā
ní ngí'cueeⁿ yā ní caaⁿ'maⁿ
cuaacú yā ley yeⁿ'e Moisés.

3 'Tiicá ntúūⁿ cu'téenu
ndís'tīi ní díiⁿ nī tan'duucā
'ii'nyāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'a yā, naati
nguéé díiⁿ nī tan'dúúcā 'ii'nyāⁿ
s'eeⁿ idiíⁿ yā tí 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ ní
ngaⁿ'a yā yeⁿ'e ley naati nguéé
'túicā idiíⁿ yā.

4 'Ii'nyāⁿ s'eeⁿ ní díiⁿ yā
tan'dúúcā chí 'caachiichí
yā cheεdi chí n'gii taaví chí
'ii'nyāⁿ nguéé cuchée yā ní
ngaⁿ'á yā chí 'ii'nyāⁿ canée chí
cuchée yā. Naati 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ
maán yā ndíi nguéé neⁿ'é yā
'neeⁿ nduutitá'a yā chí tuuⁿ'vi
yā cheεdi miiⁿ ní díiⁿ yā.

5 'Ii'nyāⁿ s'eeⁿ ní idiíⁿ yā
nducuén'ē ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yā
caati tanán'ā 'ii'nyāⁿ snáaⁿ yā
ní n'diichí yā táácā idiíⁿ yā.
Neⁿ'é yā candεε yā chí canée
nguuⁿ chí yeⁿ'e Nduudu yeⁿ'e
Ndyuūs ní s'neeⁿ yā 'áámá
caja 'líiⁿ ní dich'iichí yā 'áámá
yíiⁿmaⁿ ní s'neeⁿ yā maaⁿ ta'a
yā ní ncheεté yā. Ní n'gεεti
núuⁿ yā vestido yeⁿ'e yā chí
n'geē 'núuⁿ ca.

6 'Ii'nyāⁿ s'eeⁿ ní neⁿ'e yā 'cu-
undí yā sillas chí yeⁿ'e 'ii'nyāⁿ
ch'εεte taachi caⁿ'á yā 'áámá
'viicu chí che'é yā. Ní neⁿ'e yā
'cuundí yā sillas yeⁿ'e honor
chí vmnáán vmnaaⁿ ná yáacu
sinagogas.

7 Ní neⁿ'e yā chí tanán'ā
'ii'nyāⁿ díiⁿ n'daacá yā ní díiⁿ
yā saludar 'ii'nyāⁿ taachi sneé
yā cuaaⁿ niivēē ní neⁿ'e yā chí
'ii'nyāⁿ caaⁿ'máⁿ yā, maestro,
maestro, taachi díiⁿ yā salu-
dar 'ii'nyāⁿ.

8 Naati ndís'tīi ní nguéé

ne^{n'e} nī chí caa^{n'ma}n 'ii^{n'yā}n ye^{n'e} nī maestro ti 'áámá 'ii^{n'yā}n nūⁿ chí maestro ní 'ii^{n'yā}n miiⁿ chí Cristo. Ní nducyaaca ndís'tiī ní hermanos ye^{n'e} nī vi'í.

9 Nguéé caa^{n'ma}n nī ye^{n'e} mar 'áámá 'ii^{n'yā}n ye^{n'e} yá^{n'ā}a 'cúu: N'diī chiiduu padre, ti dámaaⁿ 'áámá chí Chiida yú chí Ndyuūs chí canéé na va'ai cheeti nguuvi.

10 Ndíí nguéé ndúú caa^{n'ma}n rá yā ye^{n'e} nī: Maestro, ti 'áámá chí maestro ye^{n'e} nī chí Cristo.

11 'Ii^{n'yā}n chí ch'εετε ca yā ye^{n'é} nī canee chí dichí'vε yā ndís'tiī.

12 Ní 'ii^{n'yā}n chí diíⁿ yā chí cuuví ch'εετε maáⁿ yā, 'ii^{n'yā}n miiⁿ cuuví ndiicuúⁿ yā. 'Ii^{n'yā}n chí idiíⁿ yā chí maáⁿ yā ndiicuúⁿ yā, cuuví ch'εετε yā.

Jesús caa^{n'má}n yā ye^{n'e} nuuⁿndiye^{n'e} 'ii^{n'yā}n fariseos

(Mk. 12.40; Lc. 11.39-42, 44, 52; 20.47)

13 Naati de'ε chúúcā ya'ai ye^{n'é} ndis'tiī, maestros chí ngi'cueeⁿ ley ndúúcū 'ii^{n'yā}n fariseos, ndís'tiī 'uūví naaⁿ 'uūví cheendí nī, ti nguéé ngi'cueeⁿ nī ye^{n'e} naachí Ndyuūs nga^{n'a} ntiⁿnyúⁿ yā nanááⁿ 'ii^{n'yā}n ye^{n'e} i^{n'yee}ndí 'cūū. Ndíí nguéé ndúú maaⁿ ndís'tiī cundāa nī va'ai cheeti nguuvi. Ndíí nguéé n'guúⁿ nī taná^{n'ā} 'ii^{n'yā}n chí ne^{n'e} ndaa yā chí cūndaa yā.

14 De'ε chúúcā ya'ai ye^{n'e} ndís'tiī, 'ii^{n'yā}n chí dingúūⁿ ní ngi'cueeⁿ nī ley ndúúcū 'ii^{n'yā}n fariseos, ti ndís'tiī 'uūví nááⁿ 'uūví cheendí nī, ti

ndivíi nī va'ai ye^{n'e} n'ndaataá nguá'āa. Ní néené n'deēe nga^{n'a} nī taachi nga^{n'}angua'á nī nanááⁿ nducyaaca 'ii^{n'yā}n. 'Úú nga^{n'á} chí ch'εετε ca castigo ye^{n'e} nī nguuvi ye^{n'e} juicio.

15 De'ε chúúcā ya'ai ye^{n'e} ndís'tiī, maestros chí ngi'cueeⁿ ley ndúúcū ndís'tiī 'ii^{n'yā}n fariseos ti ndís'tiī 'uūví naaⁿ 'uūví cheendí nī. Ndís'tiī ní chiicá nī ndíí yá^{n'ā}a ya'ai táámá lado nuūⁿnī^{n'yá}n'ā ní diíⁿ nī chí 'áámá 'ii^{n'yā}n i'téenu yā tan'dúúcā ndís'tiī. Ní taachí 'ii^{n'yā}n cu'téenu yā tan'dúúcā ndís'tiī ne^{n'é} nī, idiíⁿ nī chí 'ii^{n'yā}n miiⁿ ní 'uūví tanto cuuví yā ye^{n'e} daiya infierno nguéé ti chí ndís'tiī.

16 De'ε chúúcā ya'ai ye^{n'e} ndís'tiī, chí ngi'cueeⁿ nī tan'dúúcā 'ii^{n'yā}n chí ngueenááⁿ. De'ε inadacádínuuⁿ ndís'tiī. Nduuti chí 'áámá 'ii^{n'yā}n ca^{n'a} yā chí diíⁿ yā 'áámá cosa ní 'cuaí yā, “cáávā yaácū templo”, tuu'mi ní nguéé de'ε vεε nacádínuuⁿ nī ye^{n'e} chuū, naati nduuti chí 'ii^{n'yā}n 'cuaí yā, “cáávā 'diíⁿnguaaⁿ” chí véé cheeti yaácū templo miiⁿ, tuu'mi ní 'ii^{n'yā}n miiⁿ canee cuuⁿmiⁿ chí diíⁿ yā chí caa^{n'má}n yā chí ca^{n'a} yā chí diíⁿ yā.

17 Ndís'tiī ní 'ii^{n'yā}n chí nguεε deenu ti tan'dúúcā 'ii^{n'yā}n ngueenááⁿ 'tiicá nī. ¿Cheε cá ch'εετε ca? ¿'Áá 'dííⁿnguāāⁿ miiⁿ o yáacū miiⁿ chí diíⁿ chí didεεvε 'dííⁿnguāāⁿ miiⁿ cucááva Ndyuūs?

18 'Tiicá ntúūⁿ ndís'tiī:

Ndúúti chi 'áámá 'ii'nyān ca'n'a yā chi diín yā 'áámá cosa, ní n'gai yā, “cáávā nátaī”, nguéé de'ē vεε nacadínuuⁿ nī ye'n'ē. Naati ndúúti chi 'ii'nyān n'gai yā, “cáávā ofrenda” chi candúú vmnáán ye'n'ē nátaī, tuu'mi ní 'ii'nyān miiⁿ canee cúu'miⁿ chi diín yā chi ca'n'a yā chi diiⁿ yā.

19 Ndís'tiī ní tan'dúúccā 'ii'nyān chi cheechi tiīⁿ o 'ii'nyān chi ngueenáán, 'tiicá nī ti ¿cheé ca chi ch'εεte ca? ¿'Áá ofrenda miiⁿ o nátaī chi diiⁿ chí ofrenda miiⁿ ní didεεve cucáávā Ndyuūs?

20 'Tíicā. 'Ii'nyān chí n'gai yā, “cáávā nátaī”, n'gai yā cáávā nátaī ndúúccū tanducué'n'ē chi cánduū nátaī.

21 'Ii'nyān chí n'gai yā, “cáávā yaácū templo”, nguéé dámaān nga'n'a yā cáávā yaácū templo miiⁿ naati cáávā maánⁿ Ndyuūs chi canéé na yaácū templo miiⁿ.

22 'Ii'nyān chí n'gai yā, “cáávā va'ai cheeti nguuvi”, n'gai yā cáávā trono ye'n'e Ndyuūs ní cáávā Ndyuūs chi véε yā na trono miiⁿ.

23 De'ε chúúccā ya'ai ye'n'e ndís'tiī, maestros chi ngi'cueéⁿ yā ley ndúúccū 'ii'nyān fariseos, ndis'tiī 'uuvi naaⁿ 'uūvī cheendí nī. Ndís'tiī ní nga'á nī Ndyuūs 'áámá ndiichi parte ye'n'e yaātā chí yīivií, ndúúccū yaāta anís, ndúúccū yaātā comino. Ní ndís'tiī ní s'néeⁿ nī 'aama lado cosas chi n'gεεte ca ye'n'e na ley, chíⁿ chí n'diichí nī nuuⁿndi ye'n'e 'ii'nyān ndúúccū vaadī cuaacu ndúúccū vaadī ya'ai 'iinu ndúúccū vaadī

i'téenu. Chuū canee chi diín nī ní diín nī táámá naaⁿ dendu'ū. 24 Ndís'tiī 'ii'nyān chí tan'dúúccā chi ngueenáán chí candεε nī 'ii'nyān. Diín nī tan'dúúccā chí i'yaán nī 'áámá 'yaácū ye'n'ē nuūⁿnīⁿ chí cu'ú nī naati cu'ú nī 'iiti camello chí ch'εεte.

25 De'ε chúúccā ya'ai ye'n'e ndís'tiī, maestros ye'n'e ley ndúúccū 'ii'nyān fariseos, ndís'tiī ní 'uūvī naaⁿ 'uūvī cheendí nī, ti inadεεvé nī cuaaⁿ daami ye'n'e vaso ndúúccū cu'u, chí tan'dúúccā cuerpo ye'n'e maánⁿ nī, naati cuáánⁿ cheētí nī ní ndiituú ndúúccū chí diduucú nī ndúúccū tanducué'n'ē chí nguεε n'daācā.

26 'Caandiveéⁿ nī ndís'tiī 'ii'nyān fariseos chí tan'dúúccā chí ngueenáán. Diiⁿ cá nī chí didεεvé nī chí cuaaⁿ cheeti vaso ní 'tiicá ntúūⁿ cu'u, tuu'mi ní cuuvi deεvé nī cuaaⁿ chuvéⁿ'āi vaso miiⁿ.

27 De'ε chúúccā ya'ai ye'n'e ndís'tiī, maestros ye'n'e ley ndúúccū 'ii'nyān fariseos, ndis'tiī 'uuvi naaⁿ 'uūvī cheendí nī, ti ndís'tiī ní tan'dúúccā yaīnyān 'cuéē chí cuaaⁿ daami miiⁿ n'dεεveé chí nneⁿ'ē yaāchī caaca, ti cuaacu níⁿnyúⁿ cuáánⁿ cheētí miiⁿ ndiituú 'iini ye'n'ē tinán'ā ndúúccū taanduvéé cosas chí vaati.

28 'Tíicā ndís'tiī ti cuaacu níⁿnyúⁿ n'giⁿ'i nī 'ii'nyān chí ndís'tiī ní sa'nā chí n'dai ndís'tiī naati cuaaⁿ cheētí nī ndiituú ndúúccū nduudu yaadi ndúúccū nuuⁿndi.

29 De'ε chúúccā ya'ai ye'n'e ndís'tiī, maestros ye'n'e ley ndúúccū 'ii'nyān fariseos,

'iiⁿyāⁿ 'uūvī naaⁿ 'uūvī cheendí nī, ti idin'dái nī yaīnyāⁿ yeⁿ'ē profetas ní n'deεε nī yaīnyāⁿ yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí n'dai taachi snēe yā iⁿyeēⁿdí 'cūū.

30 Ndis'tiī ní ngaⁿ'á nī 'tíicā: Nduúti chí nús'uu ch'εεtinéε 'nū tiempo chí ch'εεtinéé chiidá 'nū cuááⁿ vmnaaⁿ, nguéé chinnee 'nū ch'iiⁿ'núⁿ 'nū profetas taachi cungéε yuūⁿ yeⁿ'e yā.

31 'Tíicā ndís'tiī ní ngaⁿ'á nī nduudu cuaacu yeⁿ'ē maáⁿ nī ti ndís'tiī ní dáiyá 'iiⁿyāⁿ chí ch'iiⁿ'nuⁿ yā profetas.

32 Ndis'tiī ní canéé chí diín nī tan'dúúicā chiidá nī.

33 Ndis'tiī ní tan'dúúicā cúú 'tíicā ndáátá yeⁿ'e nī. ¿Táácā cuuvi nguáⁿ'ai nī yeⁿ'e castigo yeⁿ'e infierno?

34 Cáávā chuū 'úú ní dicho'ó nanááⁿ ndís'tiī profetas chí candεε yā Nduudu yeⁿ'é Ndyuūs, ndúúicū 'iiⁿyāⁿ chí déenū, ndúúicū 'iiⁿyāⁿ chí ngi'cueeⁿ ley. N'dúúví 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní ndís'tiī ní chita'á nī 'iiⁿyāⁿ ní chí'neeⁿnga'á nī 'iiⁿyāⁿ. Tá n'duuví yā ní ch'eⁿ'é nī 'iiⁿyāⁿ na yaācū sinagogas yeⁿ'e nī ní can'dáa nī 'iiⁿyāⁿ ndii na 'áámá yáāⁿ táámá yáāⁿ chí ch'eenú yā chii.

35 Ní ndís'tiī ní ca'á nī cuenta yeⁿ'é nducuéⁿ'e yuūúⁿ yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí n'dai chí 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'é nī ch'iiⁿ'núⁿ yā 'iiⁿyāⁿ na yáⁿ'āa 'cūū ndii yuūúⁿ yeⁿ'é Abel chí saⁿ'ā n'dai ndii yuūúⁿ yeⁿ'e Zacarías daiya saⁿ'ā Berequías chí ndís'tiī ch'iiⁿ'nuⁿ nī náávtaⁿ'ā yeⁿ'é

yaācū miiⁿ ndúúicū nátaī miiⁿ.
36 Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngiú ndís'tiī: Castigo yeⁿ'é tanducuéⁿ'é chuū canee vmnaaⁿ 'iiⁿyāⁿ chí snéé yā maaⁿ tiempo 'cūū.

Jesús ngεεcu yā cáávā 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Jerusalén (Lc. 13.34-35)

37 Ní ngaⁿ'a Jesús: Ndis'tiī 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Jerusalén, ndís'tiī 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Jerusalén, chí ch'iiⁿ'núⁿ nī 'iiⁿyāⁿ profetas ní chí chiituú nī 'iiⁿyāⁿ chí Ndyuūs dicho'ó yā nanááⁿ nī. Nééne n'deéε 'cuūví neⁿ'é nadaamá daiya nī tan'dúúicā tú'ú chí inadáámá tī daiya tī maaⁿ ngεεchi tī ní nguéé 'cuuⁿ nī.

38 Ndis'tiī, n'diichí nī. Ndyuūs chí'neeⁿ yā ndís'tiī ndúúicū vaacú nī dámaāⁿ.

39 Tí 'úú ní ngaⁿ'á ngiú ndís'tiī, ti ndii maaⁿ ní 'āā ntéé snaaⁿ nī 'úú ndií ndaa tiempo taachí caaⁿ'maⁿ nī: De'ε chúúicā n'dai 'iiⁿyāⁿ chí cuchii yā ndúúicū chí duuchi Señor chí Daiyá Dendyuūs miiⁿ.

24

Jesús ngaⁿ'a yā chí yaācū templo miiⁿ ní ntuuvii

(Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

1 Taachí Jesús miiⁿ nan'dáa yā yeⁿ'e yaācū templo cuen^{'é} yā. Discípulos yeⁿ'é yā ní ndaa yā nanááⁿ yā ní n'giⁿ'i yā Jesús miiⁿ va'ai s'eeⁿ yeⁿ'e yaācū templo miiⁿ.

2 Jesús miiⁿ ní n'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā: ¿'Áá inaaⁿ ndís'tiī nducyáácá chuū? Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngiú

ndís'tiī, chí nguéé cunee tuūu
cuaaⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'e ví'ī chí
nguéé ntuuvíi.

*Jesús ngi'cueeⁿ yā de'ē chí
cuuvi taachi 'āā ndaa niinuúⁿ
nguuví chí 'cuiinu iⁿ'yeeⁿdí*

(Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24;
17.22-24)

3 Jesús véε yā ná yiicū chí
nguuví Olivos. Discípulos
ndaa yā nanááⁿ yā taachi
caneé yā damáaⁿ yā ní caⁿ'a
yā chíi yā Jesús: Cúuví ní
nú^s'uu tíi cuaⁿ'ā cuuví chuū.
¿De'ε señal 'cuuⁿ'miⁿ ní taachi
'āā ndaa ní taama vmnéⁿ'ēe
ní taachí 'cuiinu iⁿ'yeeⁿdí?

4 Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā
yeⁿ'e yā ní caⁿ'a yā: Cundéε ní
cuidado chí mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ
nguéé canche'éi yā ndís'tiī.

5 'Yááⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ ndáa
yā ndúú^c chí duuchí ní
caaⁿ'maⁿ yā 'tíicā: 'Úú chí
Cristo 'úú. Ní canche'éi yā
'yaaⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ.

6 Ní 'caandiveéⁿ ní chí véé
caandaá ní 'caandiveéⁿ ní chí
'cuūndí caandaá. Cundéε ní
cuidado chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé
castaⁿ'a vaanicáiiⁿúúⁿ yeⁿ'e
ní ti canéé chí chíiⁿ ndu-
cuéⁿ'ē dendu'ū chí 'túú^cā cu-
uvi, naatí 'āā cuéé chí 'āā 'cui-
inu iⁿ'yeeⁿdí.

7 Ti 'áámá nación 'cuuⁿ'maⁿ
ndúú^c taama nación, ní
'áámá rey ndúú^c nducuéⁿ'e
país naachi ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ
yā contra yeⁿ'e taama rey
ndúú^c nducuéⁿ'e país
naachi chí ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ
yā. Ndaá tiempos chí cuiicu
ndúú^c tiempos chí 'iiⁿ'yāⁿ
'cueenú yā cuuvi cáávā chí
ya'ai yeⁿ'é yā, ní ndúú^c

tiempos chí inuⁿ'u yáⁿ'āa
n'deeε cuááⁿ n'dai.

8 Taachí cuuvi dendu'ū chí
'túú^cā ní chíi tuuⁿ'mi ní cáámá
cúuⁿ'nga'a vaādi ya'ai.

9 Tuuⁿ'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ
ní nca'a yā ndís'tiī na ta'a
'iiⁿ'yāⁿ chí 'cueenu ní cuuvi
ní 'caaⁿ'núⁿ yā ndís'tiī. Ní
nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé
cuaaⁿ yā ndís'tiī caavā chí
ngaⁿ'a ní chí duuchí.

10 Ní tiempo miiⁿ neené
'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí 'āā i'téenu yā
yeⁿ'e 'úú ní 'cueenú yā cuuvi.
Ní 'áámá yā caaⁿ'máⁿ yā con-
tra yeⁿ'e taama yā chí i'téenu
yā. Ní 'āā ntéé neⁿ'é yā ví'ī.

11 Ní néené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ
profetas falsos chí nguéé
ngaⁿ'a yā nduudu cuaacu
yeⁿ'é Ndyuūs ndaa yā ní
cannche'éi yā 'yaaⁿ n'dái
'iiⁿ'yāⁿ.

12 Ní cáávā chí 'iiⁿ'yāⁿ neené
dinuuⁿdí yā. 'Āā ntéé neⁿ'e
yā 'áámá yā táámá yā ví'ī.

13 'Iiⁿ'yāⁿ chí cuchéε yā ní
'áámá i'téenu yā yeⁿ'é Ndyuūs
ndii tiempo chí 'cuuvi yā ní
nguáⁿ'ai yā.

14 Ní nduūdū cuaacú 'cūū
chí ngai yeⁿ'é naachi Ndyuūs
ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ
canéé chí caaⁿ'maⁿ yā nanááⁿ
nducuéⁿ'ē iⁿ'yeeⁿdí. Ní ndu-
udu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ní
cūnee chí 'caandiveéⁿ 'iiⁿ'yāⁿ
yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē nación yeⁿ'e
núúⁿ'máⁿ iⁿ'yeeⁿdí tuuⁿ'mi ní
ndaa chí 'cuiinu iⁿ'yeeⁿdí.

15 Taachí ndís'tiī snaaⁿ
ní tanducuéⁿ'ē chí cunncaá
ca tan'dúú^c chí dinguuⁿ
profeta Daniel ndii cuááⁿ
vmnaaⁿ taachi cheendí yā

na cuaaⁿ chi santo tuu'mi ní ndís'tiī ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí n'geeⁿ yā túúmícadíínuuⁿ yā yeⁿ'ē.

16 Ní tiempo yeⁿ'e chúū, 'iiⁿ'yāⁿ chi snée yā na yáⁿ'āa Judea cáanu yā caⁿ'á yā cuaaⁿ yīicū.

17 Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi sndúu yā tíⁿ va'āi nguéeⁿ ngua'ái yā chí cuta'á yā 'tεε chi snúūⁿ cheeti va'āi ti cáanu yā.

18 'Iiⁿ'yāⁿ chi canée yā cueti nguéeⁿ nguεεcundí yā na vaacu yā chí cuta'á yā tínuuⁿ yeⁿ'e yā ti cáanu yā.

19 De'ε chúúcā ya'ai yeⁿ'ē n'daataá chí véé daiya tá cheeti tá ndúúcu n'daataá chí ngiicu dacua'āa yeⁿ'ē tá nguuvi s'eeⁿ chí cáanu yā.

20 Caaⁿ'maⁿngua'á nī chí taachí ndaa nguuvi chí cáanu nī, nguéeⁿ tiempo chí 'iiche ndíí nguéeⁿ ndúú nguuvi sábadó chí ntaavi'tuunúúⁿ nī.

21 Tuu'mi ní ndaaⁿ nguuvi chí néené 'cueenu cá nī cuuvi chí nguéeⁿ n'diichi nī, ndíí nguéeⁿ ndúú ndíí naachi chinga'ā yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí, ndíí mááⁿ, ndíí nguéeⁿ ndúú snaaⁿ ra nī cuayiivi.

22 Ndúúti chí Ndyuūs nguéeⁿ 'āā diduu'ví yā tiempo chí 'cueenu cá nī cuuvi mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéeⁿ nguaⁿ'ai yā. Naati cáávā 'iiⁿ'yāⁿ chí Ndyuūs deεve yā, Ndyuūs diduu'ví yā tiempo miiⁿ.

23 Tuu'mi ní ndúútī chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ caaⁿ'maⁿ yā cuuvi yā ndís'tiī: Cuin'diichí nī, 'muuⁿ canee Cristo, o cuin'diichí nī, miiⁿ canée Cristo miiⁿya, nguéeⁿ cu'teenú

nī 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ.

24 Ti ndaaⁿ 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'á yā chí Cristo yā naati nguéeⁿ Cristo 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ndaaⁿ 'yaaⁿ n'dái profetas falsos chí nguéeⁿ caaⁿ'máⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ idiíⁿ yā señales chí n'gεεε ndúúcu vaadi n'giinu. Ní canche'εί yā 'iiⁿ'yāⁿ ndíí 'iiⁿ'yāⁿ chí Ndyuūs ndεεve yā nduuti chí cuuvi yā.

25 'Caandiveéⁿ nī. Āā ndíí vmnaaⁿ, 'āā ngaⁿ'á ngí chuū ndís'tiī.

26 Ndúúti chí 'iiⁿ'yāⁿ caaⁿ'maⁿ yā cuuvi yā ndís'tiī 'tíicā: Cuin'diichí nī, Cristo canée yā na yáⁿ'āa cuūⁿmáⁿ, nguéeⁿ caⁿ'á nī miiⁿ. O nduuti chí caaⁿ'máⁿ yā: Cuin'diichí nī, Cristo canée yā ná 'aama cuarto cheeti va'ai, nguéeⁿ cu'téenu nī.

27 Tan'dúúcā 'cuai chí ngiia cuááⁿ naachi ican'daa 'yáⁿ'ā ní inaaⁿ yú ndíí taachi ndaaⁿ cuaaⁿ na ngiia 'yáⁿ'ā, 'tiicá ntúūⁿ cuuvi taachí 'úú nndaá, 'úú chí Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs.

28 Tí 'āā tíí nūuⁿ naachi can-diiti cuerpo yeⁿ'e tináⁿ'ā, mííⁿ nduuvidaama lutí.

Taaca ndaa Saⁿ'a chí Daiya Ndyuūs

(Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-28)

29 Jesús caⁿ'a yā: Tuu'mi ní taachí 'cuiinu 'cueenu yā cuuvi ní chó'oo tiempo miiⁿ, tuu'mi ní 'yáⁿ'ā ní cuuvi maāiⁿ, ní 'iyyū miiⁿ ní nguéeⁿ cunuūⁿ deεve. 'Iiⁿ'nyuⁿ ní cun'daa yeⁿ'ē nanguuvi ní

nanguuvi ní nuⁿ'u ndúúcū poder yeⁿ'ē.

30 Tuu'mi ní snaáⁿ yā señales nanguuvi chí yeⁿ'e Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs. Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nducuéⁿ'ē nación yeⁿ'ē iⁿ'yeeⁿdī ní cuεεcú yā ní snaaⁿ yā chí ndaá Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs na meēⁿ yeⁿ'ē nanguuvi ndúúcū poder yeⁿ'e yā ndúúcū chídeεvé n'dai yeⁿ'e maáⁿ yā.

31 Taachí dichó'o yā ángeles yeⁿ'e yā, tuu'mí nūuⁿ áámá yā ní dí'cuεεcú yā trompeta yeⁿ'e yā. Ní ángeles miiⁿ nadaámá yā 'iiⁿ'yāⁿ chí yeⁿ'e Cristo chí Cristo ndεεve yā yeⁿ'e cuaaⁿ núúⁿ máⁿ yáⁿ'āa 'cūū ndii 'áámá 'diituú ndii táámá 'diituú yeⁿ'ē nanguuvi.

32 Cuayiivi miiⁿ ní Jesús caⁿ'a yā: 'Cueén nī ejemplo yeⁿ'ē yáⁿ'á yeⁿ'e n'guúidīi yaaⁿ nanguuvi taachí innguaaⁿ nu duūⁿ nē n'gaiyāá ní ican'daā tá'āā 'āā déénu nī chí 'āā cuchii yāāⁿ.

33 'Tiicá ntúūⁿ, ndís'tiī, taachí snaaⁿ nī tanducuéⁿ'ē chúū, 'āā deenú nī chí 'āā cháā ndaa Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs. Ní 'āā neenē niiⁿnuúⁿ cánéé tiempo chí ndaa sa.

34 Cuaacu níⁿ'nyúⁿ ngaⁿ'á ngí ndís'tiī, chí 'iiⁿ'yāⁿ chí snéé yā maaⁿ nguéé 'cuūvi yā neⁿ'e chí 'āā cuéé cuuvi tanducuéⁿ'ē chuū.

35 Nanguuvi ndúúcū yáⁿ'āa 'cūū chó'ōo naati nduudu yeⁿ'é nguεε chó'ōo.

36 Naati nanguuvi miiⁿ ndúúcū hora miiⁿ taachí ndaa Saⁿ'ā chí Daiya

Dendyuūs, nguεε véé mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí deenú yā yeⁿ'ē, ndii nguéé ndúú ángeles yeⁿ'e va'ai cheeti nanguuvi, ti dámaaⁿ Ndyuūs Chiidá deenú yā.

37 Tan'dúúcā chí chíi tiempo chí 'āā chó'ōo taachi canéé Noé miiⁿ tiempo taachi chó'ōo diluvio, 'tiicá cuuvi taachí ndaā Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs.

38 Ní tiempo taachi 'āā cuéé chó'ōo diluvio chí cueeⁿ taaⁿ cuūvī, 'iiⁿ'yāⁿ ní ngé'e yā, ní ngi'i yā, ní n'giindivaacu yā, ní nga'a yā daiya yā chí n'giindivaacu, ndii nanguuvi chí Noé miiⁿ sndaā yā na arca chí barco ch'εεε ca chí din'dái yā.

39 Ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e tiempo yeⁿ'e Noé nguéé s'neeⁿ veéⁿ yā ndii taachi cheeⁿ taaⁿ cuūvī ní ch'iinū nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ ti ch'ti yā. 'Tiicá ntúūⁿ cuuvi taachí ndaa Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs.

40 Tuu'mi ní nanguuvi taachi nndaa Daiya Ndyuūs snéé 'uūvī saⁿ'ā na cuεεti. 'Aama saⁿ'ā ní Cristo candée yā saⁿ'ā, taama saⁿ'ā ní cūnee sa.

41 Ní na 'uūvī n'daataá snee ta ingúú tá 'áámá va'aī naachi ingúú yā. 'Aama tá ní candée yā táⁿ'ā, taama ta ní cūnee ta.

42 Ndís'tiī cundée nī cuidado, ti nguεε déénu nī de'ē hora chí ndaá Señor yeⁿ'e nī.

43 Naati déénu nī chuū. Ndúúti chí saⁿ'ā n'dai chí vaacu sa miiⁿ déénu sa de'ē hora ndaa chí duucu tuu'mi ní canduuchi sa. Ní nguéé ca'a sa lugar chí diduucú yā chí véé cheeti vaacu sa.

44 Chín chí ndís'tiī ní 'cuεεtinéé yaaⁿ nī ti Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs miiⁿ ndaa yā hora chi ndís'tii nguéé déenu nī.

Ejemplo yeⁿe mozo chi n'daācā ní yeⁿe mozo chi nguéé n'daācā

(Lc. 12.41-48)

45 Caⁿ'a Jesús: ¿Du'ú dueño caⁿ'a yā ntiiⁿnyuⁿ chí s'nee yā vmnaaⁿ yeⁿe va'ai yeⁿ'é yā nduuti chí nguéé 'aama mayordomo chí n'daācā n'dai ní deenu sa ní ca'a sa chí che'e mozos yeⁿ'é yā hora chí che'e sa?

46 Dε'ε chúúcā n'dai mayordomo miiⁿ chí diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ taachi dueño miiⁿ ní ndāa yā ní ndaaca yā mayordomo chí diiⁿ sa tan'dúúcā chí neⁿe yā.

47 Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tiī, chí dueño miiⁿ cu'néⁿe yā mayordomo miiⁿ chí caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyuⁿ sa yeⁿ'ē chí véé yeⁿe yā.

48 Ndúúti chí mayordomo miiⁿ ní nguéé n'dáacā idiiⁿ sá ní 'íicú nacádíinuⁿ sa na staaⁿva yeⁿ'ē sa chí dueño cuuvi 'náaⁿ yā ní ndaa yā.

49 Ní tucá'a sa ch'eⁿe sa mozos chí idiiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ ndúúcu sa ní ngé'e sa ní ngi'i sa ndúúcū amigos yeⁿe sa ní cuu'vi sa.

50 Dueño miiⁿ ní ndaa yā nguuvi chí nguεε canéé ngínú sa ní hora chí nguεε deenu sa.

51 Ní dueño miiⁿ ní ca'á yā 'aama castigo ch'εεte mayordomo miiⁿ. Ní 'caacá yā mayordomo chí cheeyēi ní cu'neeⁿ yā mayordomo miiⁿ chuva'āi ndúúcū 'iiⁿyāⁿ 'uuvi

náaⁿ 'uūvī cheendi yā. Lugar miiⁿ ní cuεεcu sa ní che'e 'diiⁿ'yuⁿ sa cuen'e daāⁿmaⁿ.

25

Ejemplo yeⁿe ndiichi n'daataá chí cuíínuú

1 Jesús caⁿ'a yā taama ejemplo: Naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā na va'ai chεeti nguuvi tan'dúúcā ndiichi n'daataa chí cuíínuú chí sta'á yā lámparas yeⁿe yā ní can'dáa yā. Ní cuen'e yā ndaāca yā saⁿ'ā chí 'caandavaacu sa.

2 Ní nyuⁿ'u yā candéε n'daāca yā cuidado ti lista yā. Tá nyuⁿ'u yā nguéé candéε yā cuidado ní diiⁿ yā tan'dúúcā chí n'daataá tonta yā.

3 N'daataa chí cuíínuú chí nguéé candεε yā cuidado, candéε yā lámparas yeⁿe yā ní nguéé candεε yā petróleo yeⁿ'ē.

4 Ní nyuⁿ'u yā ní candεε n'daacá yā cuidado, candεε yā botellas yeⁿe petróleo ndúúcu yā ndúúcū lámparas yeⁿe yā.

5 Ní chí'naaⁿ saⁿ'ā miiⁿ chí ndaa sa chí 'caandavaacu sa. Ní taachi 'āā cuéé ndaa sa, n'daataa s'een chí ndaā yááⁿ náaⁿ yā ní ch'εeti yaadú yā.

6 Chí maⁿ'ā yaaⁿ, chí iindiveéⁿ yā 'áámá nduudu chí 'caī. Ní ngaⁿ'a yā: Ndaa sáⁿ'ā chí 'caandavaacu sa. Can'dáa nī ní diiⁿ nī recibir saⁿ'ā.

7 Tuu'mi ní nducyaaca chí cuíínuú s'ééⁿ nducueeⁿ yā ní nuuⁿ'mí yā lámparas yeⁿe yā.

8 Chí cuíínuú chí nguéé lista yā caⁿ'a yā chíi yā chí cuíínuú chí lista yā: Tée nī 'téé petróleo

yeⁿé nī nūs'uu ti lámparas
yeⁿé 'nū āā cháā 'āā n'tuuvi.

9 Chí cuínuú chi candεε yā
petróleo n'guεεcútaⁿa yā ní
caⁿa yā chii yā tanáⁿa yā:
Nguéé cuuvi teé 'nū ndís'tiī.
Nūs'uu ní neⁿe cá 'nū petróleo
chi candεé 'nū ní 'íicú 'áátī
nguéé cuuvi falta yeⁿe yú.
N'dáaca ca yeⁿe ndís'tiī chi
caⁿa nī naachí in'diicuí yā
petróleo ní cuái nī yeⁿé nī.

10 Neⁿe chi n'daātā s'eeⁿ
chi nguεε lista yā cueⁿe
yā cuái yā petróleo miiⁿ,
saⁿā chi 'caandavaacu sa
ndaā sa ní chi cuínuú chi
candεε n'daacá yā cuidado
cueⁿé yā ndúúcū saⁿā naachí
n'giindivaacu 'iiⁿyāⁿ. Ní saⁿā
miiⁿ nan'gaādí sá cheendi
va'āi miiⁿ.

11 Cuayiivi miiⁿ ní ndaā
tanáⁿā chi cuínuú s'eeⁿ ní
caⁿa yā: N'diī Señor, Señor,
nan'guaaⁿ nī yeⁿé 'nū.

12 Naati saⁿā miiⁿ chi 'caan-
davaacu sa ní nan'guεεcútaⁿa
yā ní caⁿa yā: Cuaacu
níⁿnyúⁿ nga'á ngii ndís'tiī,
'úú ní nguéé n'diichí ndís'tiī.

13 Maaⁿ ní nducyaaca
ndís'tiī candεε nī cuidado ti
nguéé déenu nī de'ē nguuví o
de'ē hora chi Saⁿā chi Daiya
Dendyuūs ndaa sa.

Ejemplo yeⁿe tuūmī

14 Tuu'mi ní caⁿa Jesús:
Naachí Ndyuūs ngaⁿa
ntiiⁿnyuⁿ yā na va'ai cheeti
nguuví tan'dúúcā 'áámá saⁿā
chi caⁿā yaⁿái yā ndii táámá
yáⁿāa ní 'cai yā mozos yeⁿe
yā ní nca'a yā mozos miiⁿ
dendú'ū chi véé yeⁿe yā, chi
diiⁿ sa cuidado yeⁿé.

15 'Aama mozo ní ca'a yā
nyuⁿu mil caadi, táámá mozo
ní 'uūvī mil caadi, táámá
mozo ní 'aama mil caadi. Ní
ca'a yā 'áámá 'áámá mozo
tan'dúúcā chi cheε sa. Ní
cueⁿé yaⁿái yā.

16 Mozo chí sta'a nyuⁿu mil
caadi cunaⁿā sa ní diīⁿ sa ne-
gocio ndúúcū tuumī miiⁿ. Ní
ndaācā sa tá nyuⁿu mil caadi
yeⁿe daiya tuumī miiⁿ.

17 'Tiicá ntúūⁿ mozo chí
sta'a sa ná 'uūvī mil caadi miiⁿ
ndaācā sa ná 'uūvī mil caadi
yeⁿé daiya tuumi miiⁿ.

18 Mozo chí sta'a sa 'aama
mil caadi cheⁿe sa ní s'neeⁿ sa
tuūmī miiⁿ cheeti 'áámá 'cuutiī
cuéé ní ch'ii sa maaⁿ yáⁿāa.
'Tíicā chinuūⁿ n'dé'ei sa tu-
umī yeⁿe 'iivi sa.

19 Chi 'naáⁿ ní ndaā 'iivi mo-
zos miiⁿ ní tun'dāa yā cuenta
ndúúcū mozos.

20 Ndaā mozo chí nca'a yā
nyuⁿu mil caadi nanáaⁿ yā.
Ndéε sa ta nyuⁿu mil caadi
yeⁿé daiya tuūmī miiⁿ. Ní
caⁿa sa chii sa 'iivi sa: N'diī
señor, nyuⁿu mil caadi tee nī
'úú. 'Íingaā. Ndaācā ta nyuⁿu
mil caadi daiya tuūmī yeⁿe nī.

21 'Iivi mozo miiⁿ ní caⁿa
yā chii yā saⁿā: Dii mozo
yeⁿé chí n'daācā ní n'dai,
n'daācā n'dai n'diīⁿ di. Maaⁿ
ti 'āā n'daācā diiⁿ di ndúúcū
chí duū'vi, maaⁿ ní caaⁿmaⁿ
ntiiⁿnyuⁿ di yeⁿe n'deēe cá
teé dii. Cho'o di cuaaⁿ cheeti
va'āi ní cueⁿe daāⁿmaⁿ cuuvi
yeenú di nduucú.

22 Ndaā ntúūⁿ nanáaⁿ yā
mozo chí nca'a yā na 'uūvī
mil caadi. Mozo miiⁿ ní caⁿa
sa chii sa 'iivi sa: N'diī señor,
'uūvi mil caadi tee nī 'úú.
'Íingaā tuumi yeⁿe nī. Ndaācā

ta na 'uuvi mil caādī daiya tuūmī miiⁿ.

²³ 'Ivi sá caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā: Díi mozo yeⁿ'é chi n'daācā ní n'dai, ní n'daācā idiiⁿ di. Nguéé ch'εεε teé dii ní n'daācā diiⁿ di. Maaⁿ ní caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e n'deēe ca chi teé dii. Cho'o di cuaaⁿ chεεti va'āī ní cueⁿ'e daāⁿmaⁿ cuuvi yeenú di nduucú.

²⁴ Ndaa nanáaⁿ yā mozo chí nca'á yā 'áamá mil cáadí, ní caⁿ'a sa chii sa 'iivi sa: N'diī Señor, deenú tí n'diī ní chεεchí nī, ní diiⁿ nī cosechar ndúúcū tuumī yeⁿ'é nī chi nguéé ngiinu nī, ní 'naaⁿ trigo ngaáⁿ nī naachí nguéé ngiinu nī ti yeⁿ'e nī.

²⁵ Chíiⁿ chí diiⁿ ti 'va'á. Ní cheⁿ'é ní s'nuuⁿ n'de'eí tuūmī yeⁿ'e nī na 'áamá yiivi yáāvā maaⁿ yáⁿ'āa. 'Íngaā tuūmī yeⁿ'e nī chi tee nī 'úú.

²⁶ 'Ivi sa míiⁿ nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chii yā mozo miiⁿ: Díi mozo chi nguεε n'daācā ní 'daān'dī dii. Ní nguéé n'daācā idiiⁿ. Díi ní déenu di chí ntā'a cosecha naachi nguéé ndiiⁿ ntiiⁿnyuⁿ ní nn'guaáⁿ trigo naachi nguéé ngiinú ti yeⁿ'é.

²⁷ ¿De'ē cúúví chi nguéé s'neeⁿ di tuūmī yeⁿ'é na banco? Ní taachi 'úú ndaá cuuvi ntee di tuūmī yeⁿ'é ndúúcū daiya tuūmī miiⁿ.

²⁸ 'Ivi miiⁿ caⁿ'a yā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chi snéé miiⁿ: N'diī, divii nī tuūmī yeⁿ'ē sa ní ca'a nī tuūmī mozo chi ndεē ndiichi mil caadi.

²⁹ Tí 'iiⁿ'yāⁿ chi v'éé yeⁿ'e yā, ní ndaācā ca yeⁿ'e yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ n'deēe cá vεε yeⁿ'e

yā. 'Iiⁿ'yāⁿ chi nguéé yeⁿ'e yā, ta 'líiⁿ duūⁿ'vi chi v'éé yeⁿ'e yā ní divii yā yeⁿ'e yā.

³⁰ Mozo chi nguεε dichiiⁿ'vē ní cuta'á nī ní cu'nuuⁿ nī cuaaⁿ chuva'āī ná maaíⁿ. Miiⁿ cuεεcu sa ní che'e 'diiⁿ'yúⁿ sá cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

N'diichi Jesús nuuⁿndi yeⁿ'ē naciones

³¹ Ní caⁿ'a Jesús: Taachi ndaa Saⁿ'ā chi Daiyā Dendyuūs tan'dúúcā Rey chí ch'εεε ca ní n'dεεvε taavi ndúúcū tanducuéⁿ'ē ángeles yeⁿ'e yā, tuu'mi ní saⁿ'ā miiⁿ 'cuūndi sa na trono yeⁿ'e sa.

³² Ní nduuvidaama nanáaⁿ Rey miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nducyaaca naciones ní Rey miiⁿ divii yā 'iiⁿ'yāⁿ, 'áamá yā yeⁿ'e táamá yā tan'dúúcā chí 'iiⁿ'yāⁿ pastor chí idiiⁿ yā cuidado yeⁿ'e 'iiti cuūchī divii yā chiivu nguaaⁿ 'iiti cuūchī.

³³ Ní cu'neeⁿ yā 'iiti cuūchī lado tá cuaacú yā ní chiivú miiⁿ lado ta 'cueé yā.

³⁴ Tuu'mi ní Rey miiⁿ caaⁿ'máⁿ yā cuuvi yā 'iiⁿ'yāⁿ lado ta cuaacu yā: Ndis'tiī chí Chiidá ngaⁿ'a yā yeⁿ'e nī n'dái taavi nī. Cuchii nī. 'Íngaā parte chí ituneeⁿ ndis'tiī yeⁿ'ē naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā ní nguaiⁿ'ndai yā yeⁿ'ē ndis'tiī ndíi taachi Ndyuūs 'āā cuéé din'dái yā in'yeeⁿndī.

³⁵ Tí taachí cuiicú, ní tee nī chí che'é. Ní taachí chí yaācá, ní tee nī chí chí'í. Ní taachí canuúⁿ yúúni tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ chí ndiicá yā táamá yāāⁿ, ndis'tiī 'cuún nī 'úú.

36 Ní taachi 'āā ntéé catecaí, ní tee nī catecaí. Ní taachi chíitā 'úú, dicuéénaaⁿ nī 'úú. Ní taachi cheⁿ'é vácūū, ní ndaa nī n'diichi nī 'úú.

37 Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ chi n'dái yā nan'guεεcútaⁿ'a ní caⁿ'a yā cuuvi yā 'iiⁿ'yāⁿ: N'dií señor, ¿tíí cuaⁿ'ā n'diichi 'nū n'dií chí cuuicu nī ní tee 'nū chí che'é nī, o yaacá nī ní tee 'nū chí chí'í nī?

38 ¿Tíí cuaⁿ'ā n'diichi 'nū n'dií cuaaⁿ cyúúní ní nta'á 'nū n'dií na vaacú 'nū, o nguéé catecaí nī ní tee 'nū catecaí nī?

39 O ¿tíí cuaⁿ'ā n'diichi 'nū n'dií chí ngúíta nī o vácūū canuuⁿ nī, ní nindaá 'nū nanáaⁿ nī?

40 Rey miiⁿ ní nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'uⁿ: Cuaacu níⁿnyúⁿ 'úú ngaⁿ'á ngí ndís'tií, tí taachi diíⁿ nī 'tíicā ndúúⁿcū 'áámá hermano 'áárá chí ndíicúúⁿ cá yā, tuu'mi ní 'tíicá ntúūⁿ diíⁿ nī nduucú.

41 Tuu'mi ní Rey caaⁿ'maⁿ ntúūⁿ yā cuuvi yā 'iiⁿ'yāⁿ chí snée lado ta 'cueé yā: Cuví nī yeⁿ'é 'úú, ndís'tií, 'iiⁿ'yāⁿ condenado chí nguéé n'daācā idiíⁿ nī. Ní caⁿ'a nī ná nguuchi yaⁿ'ā chí 'áámá ngiichi cuen'e daāⁿmaⁿ. Lugar 'cūū ní n'dai cááva yááⁿ'nguiinūⁿ ndúúⁿcū ángeles yeⁿ'e sa.

42 Tí taachi cuuicú, nguéé tee nī chí che'é. Chíi yaācá, ndíí nguéé ndúú tee nī chí chí'í.

43 Canuúⁿ yúúní, ndíí nguéé ndúú 'cuúⁿ nī 'úú. 'Āā ntéé catecaí, ndíí nguéé ndúú tee nī catecaí. Chíitā 'úú ní canuúⁿ vácūū, ndíí nguéé ndúú dicuéénaaⁿ nī 'úú.

44 Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā: N'dií señor, ¿tíí cuáⁿ'ā n'diichi 'nū n'dií chí cuuicú nī, o yaācá nī, o canúūⁿ nī yúúní, o nguεε catecaí nī, o ngúíta nī, o vácūū cánuuⁿ nī, ní nguéé dichí'í ve 'nū n'dií?

45 Tuu'mi ní Rey miiⁿ nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caaⁿ'maⁿ yā cuuvi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngí ndís'tií, tan'dúúⁿcā chí nguéé diíⁿ nī ndúúⁿcū 'áámá chí ndíicúúⁿ cá 'tíicá ntúūⁿ 'úú, nguéé diíⁿ nī nduucú.

46 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā na 'áámá castigo chí 'áámá canee ní 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dái yā caⁿ'a yā ná vida cuen'e daāⁿmaⁿ.

26

'Iiⁿ'yāⁿ ní n'nuuⁿ yiinú yā táacā cuta'á yā Jesús

(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

1 Taachi Jesús ch'iinu caⁿ'a yā tanducuéⁿ'é nduudú 'cūū, caⁿ'a yā chíi yā discípulos yeⁿ'e yā:

2 'Āā déenu ndís'tií ná 'uūvī nguuvi maaⁿ cuūvā 'viicu yeⁿ'é pascua. 'Íicu 'úú Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs 'úú ní 'iiⁿ'yāⁿ nca'a yā 'úú ní cuⁿ'nééⁿnga'a yā 'úú.

3 Tuu'mi ní chiiduú n'gεεte ndúúⁿcū maestros yeⁿ'e ley ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúú s'eeⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é yaācū nduuvidaamá yā na palacio yeⁿ'é chiiduú ch'εεté ca chí nguuvi Caifás.

4 Ní ndeé yā taācā cuuvi canche'éí yā Jesús ní cuta'á

yā 'iiⁿyāⁿ ní 'caaⁿnúⁿ yā 'iiⁿyāⁿ.

⁵ Ní caⁿ'a yā: Nguéé diiⁿ yú nguuví 'viicu tí 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Jerusalén miiⁿ didáⁿ'a yā ní diíⁿ yā vaadī 'caaⁿ'va ndúú^cú nús'uu.

Ch'eēndáa yā aceite vmnaaⁿ tiiⁿ Jesús na yāāⁿ Betania

(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

⁶ Jesús canée yā na yāāⁿ Betania ná va'ai yeⁿ'e Simón chí canée ca'ai lepra chí in'duuti yuūtē yeⁿ'ē sa.

⁷ Ní ndaā 'áámá n'daataá nanááⁿ Jesús miiⁿ chí ndéē tá 'áámá frasco tuūu alabastro chí s'néēⁿ aceite perfume chí yaⁿ'ai n'dai chíⁿvē. Ní ch'eēndáa ta perfume miiⁿ na tíⁿ Jesús taachí vεε yā na mesa.

⁸ Ní discípulos taachi n'diichí yā chūū nduuví taáⁿ yā. Ní caⁿ'a yā: ¿De'ē cúúví chí chingéé aceite 'cūū?

⁹ Cuuví n'diicui ta chuū tí yaⁿ'ai n'dai chíⁿvē chuū ní ca'a tá tuūmī miiⁿ 'iiⁿyāⁿ chí nguéé yeⁿ'e yā.

¹⁰ Jesús tuumicadínuuⁿ yā chí discípulos nga'a yā 'túicā, ní caⁿ'a yā chí yā discípulos: ¿De'ε cúúví chí n'gaa'va nī ndúú^cú n'daataá 'tíⁿ? Táⁿ'a 'tī n'dáacā diiⁿ tá nduucú.

¹¹ Tí 'iiⁿyāⁿ chí nguéé véé yeⁿ'é yā ní 'áámá cánée yā nduucú nī, naati 'úú ní nguéé 'aama cuneé nduucú nī.

¹² Taachi tá 'tī ch'eēndáa ta perfume vmnááⁿ cuerpo yeⁿ'é, ndaā ta 'úú tí taachí 'cuúví 'āā canee listo cuerpo yeⁿ'é chí 'cuεē chí.

¹³ Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngí ndís'tī, chí 'āā tíⁿ nūuⁿ

chí caaⁿ'máⁿ yā ndúú^dú ngai yeⁿ'e chí nanguaⁿ'ai 'iiⁿyāⁿ na núúⁿmáⁿ iⁿ'yeēⁿdī, caaⁿ'maⁿ ntuúⁿ yā chí tá 'tī diiⁿ tá chuū ní n'gaaⁿcu yā yeⁿ'e tá.

Judas miiⁿ ngaⁿ'a maaⁿ sa chí nca'a sa Jesús

(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

¹⁴ Tuu'mi ní 'áámá discípulo yeⁿ'ē naachi ndiichúúví yā chí nguuví sa Judas Iscariote, cheⁿ'e sá nanááⁿ chiiduú n'gεεtē.

¹⁵ Ní caⁿ'a sa chí sa 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: ¿De'ē tée nī 'úú ní 'cuuⁿ'míⁿ ndís'tī du'u chí Jesús? 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā chí nadiiⁿ'vé yā Judas miiⁿ ndiicū ndiichi caadi 'díⁿnguεε.

¹⁶ Ndíⁿ tuu'mí nūuⁿ in'nuuⁿ yíⁿú Judas miiⁿ de'ē tiempo ní táacā chí nca'a sa Jesús miiⁿ.

Jesús yaa'ví yā yeⁿ'ē chí che'e nguínú yā 'viicu pascua

(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹⁷ Nguuví vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'e 'viicu pascua, nguuví yeⁿ'e pan chí nguéé levadura yeⁿ'ē, discípulos ní ndaa yā nanááⁿ Jesús ní caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿyāⁿ: ¿Tíⁿ neⁿ'e nī chí in'nuúⁿ 'nū chí che'e nguínú yú mááⁿ yeⁿ'e 'viicu yeⁿ'e pas-cua?

¹⁸ Níⁿíⁿ Jesús caⁿ'a yā chí yā discípulos: Cueⁿ'é nī na yāāⁿ Jerusalén ní ndaacá nī 'áámá saⁿ'ā ní caaⁿ'maⁿ nī cu-uví nī saⁿ'ā: Maestro yeⁿ'e yú caⁿ'a yā 'túú^cā: Tiempo yeⁿ'e chí 'cuúví 'āā snee niⁿnuúⁿ

ní ne'n'é diiⁿ 'viicu ye'n'e pas-
cua ndúúcu discípulos ye'n'é
na va'ai ye'n'é nī.

19 Discípulos diiⁿ yā
tan'dúúca chi Jesús dicho'ó
yā chi diiⁿ yā. Ní in'nuúⁿ yā
chi che'e yā ye'n'e 'viicu ye'n'e
pascua.

20 Taachi 'aā chii chiīnū
miiⁿ, Jesús ch'iindi yā na
meša ndúúcu ndu'u ndi-
ichúúví discípulos.

21 Ní taachí vεεté yā ní nge'e
yā Jesús ca'n'a yā: Cuaacu
ní'nyúⁿ nga'n'á ngii ndís'tiī,
chi 'áámá chéé ndís'tiī dii nī
entregar 'úú.

22 Discípulos s'neeⁿ ndaachi
yiinú yā. 'Áámá 'áámá yā ní
tucá'á yā ca'n'a yā: N'dií Señor,
¿'áá 'úú?

23 Tuu'mi ní Jesús
nan'guεεcúta'n'a yā ní ca'n'a
yā: 'Iiⁿyāⁿ chi nduucú ní
di'caandá yā pan ye'n'é yā na
cú'ú 'cūū nduucú, 'iiⁿyāⁿ 'cūū
ní nca'a yā 'úú.

24 Cuaacu ní'nyúⁿ cuuvi
ndúúcu Sa'n'ā chi Daiya
Dendyuūs tan'dúúca chi
canéé nguūⁿ ye'n'é sa na
libro ye'n'é Ndyuūs, naati de'ε
chúúca ya'āi ye'n'e sa'n'ā chí
nca'a sa 'úú chí Sa'n'ā chí
Daiya Dendyuūs. N'dáacā
ca ye'n'é sa nduutī chi nguéé
ch'iīndiyáaⁿ sa.

25 Tuu'mi ní Judas, sa'n'a chi
ne'n'e nca'a sa Jesús, ní ca'n'a
sa: ¿'Áá 'úú, Maestro? Jesús
ca'n'a yā chii yā Judas: Díi,
nga'n'a di 'tíicā.

26 Taachí 'iiⁿyāⁿ s'uuⁿ nge'e
yā, Jesús miiⁿ sta'á yā pan ní
ca'á yā gracias Ndyuūs cáávā
pan miiⁿ. Ní n'deé yā pan

ní ca'a yā discípulos ye'n'e yā.
Ní ca'n'a yā: Cuta'á nī, che'e
nī pan caati tan'dúúca cuerpo
ye'n'é 'tíicā.

27 Ní Jesús sta'á yā taza
ndúúcu jugo ye'n'e uvas ní
ca'á yā gracias Ndyuūs cáávā
nuūⁿnīⁿ uvas miiⁿ, ní ca'a yā
discípulos ye'n'e yā. Ní ca'n'a
yā: Nducyaaca ndís'tiī, cu'u nī
nuūⁿnīⁿ uvas ye'n'e taza 'cūū,

28 ti jugo nuūⁿnīⁿ uvas miiⁿ
ní tan'dúúca yuūuⁿ ye'n'é ní
ye'n'é compromiso chi ngai
ye'n'é. Yuūú ye'n'é chi cungéé
cáávā 'yaaⁿ n'dai 'iiⁿyāⁿ, 'tíicā.
Yuūúⁿ ye'n'é chíiⁿ chi nch'εεcú
nuuⁿndi ye'n'e nducyaaca
'iiⁿyāⁿ.

29 'Úú ní nga'n'á ngii ndís'tiī
chí 'aā ntéé cu'ú jugo nuūⁿnīⁿ
ye'n'é uvas na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū
ndii nguuvi chi cu'ú ndúúcu
ndís'tiī naachi Chiidá nga'n'a
ntii'nyúⁿ yā.

*Jesús nga'n'a yā Pedro miiⁿ
chí cuééⁿdíitu sa chi nguéé
n'diichi sa Jesús*

(Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-
34; Jn. 13.36-38)

30 Taachí ch'iinu chiita yā
'áámá canción ye'n'é Ndyuūs
nan'dáa yā va'āi ní cue'n'é yā
na yiicū chi nguuvi Olivos.

31 Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā
chii yā discípulos: Nducyáácá
ndís'tiī cuuví 'cuináaⁿ nī ye'n'e
'úú maaⁿnguúinū. Caati nga'n'a
naachi canéé nguūⁿ na libro
ye'n'é Dendyuūs 'túúca: 'Úú
Ndyuūs 'nuūcá'ai ní 'caaⁿ'núⁿ
sa'n'ā chí idiiⁿ sa cuidado 'iiti
cuūchī, ní 'iiti s'eeⁿ ní ca'n'á
'múúⁿ ca'n'á miiⁿ tī ní cuuví
ndaí tī.

32 Taachí 'úú nduuchí nguaaⁿ tináⁿā, caⁿ'á vmnaaⁿ yeⁿ'e ndís'tiī na yáⁿ'āa Galilea.

33 Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní nan'guεcútaⁿ'a sa ní caⁿ'a sa chii sa Jesús: 'Áará chi nducyaaca yā cuuvi 'cuinaaⁿ yā cáāvā n'diī 'úú nguéeⁿ cuuvi 'cuinaáⁿ mar 'aamá naaⁿ.

34 Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā chii yā Pedro: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ ngaⁿ'á ngú dii chí maaⁿnguínū taachi 'āa cuéeⁿ 'cuaī tusaⁿ'ā, dii ní 'āa 'iinū cuuvi cueeⁿdiitū di yeⁿ'e 'úú chí nguéeⁿ in'diichi di 'úú.

35 Naati Pedro miiⁿ caⁿ'a sa: Ndúúti chí canéeⁿ chí 'cuūví nduucú ní maestro ní 'cuūví. Nguéeⁿ caaⁿ'máⁿ chí nguéeⁿ n'diichí n'diī. Ní nducyaaca discípulos ní 'tiicá ntúūⁿ caⁿ'a yā.

Jesús ngaⁿ'angua'á yā na jardín chí nguuvi Getsemaní

(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

36 Tuu'mi ní ndaā Jesús ndúúⁿcū discípulos yeⁿ'é yā na 'áamá cuaaⁿ chí nguuvi Getsemaní ní caⁿ'a yā chii yā discípulos yeⁿ'e yā: 'Cuεεté ní 'muuⁿ. 'Úú ní caⁿ'a niiⁿnuúⁿ miiⁿ ní caaⁿ'maⁿngua'á.

37 Jesús miiⁿ cuen'e yā ndúúⁿcū Pedro ndúúⁿcū nduu 'uuvi saⁿ'ā daiya Zebedeo. Tuu'mi ní Jesús s'neeⁿ ndaachi yiinú yā.

38 Ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ: Alma yeⁿ'é ní nééⁿé ndaachí yiinú chí ya'āi chí 'cuūví. 'Cuεεtinéeⁿ ní 'muuⁿ ní 'cuεεti nduuchí ní nduucú.

39 Jesús ní cuen'é yā ta 'línⁿ cuááⁿ vmnaaⁿ. Candiitin'diī yā ní caⁿ'angua'a yā ní caⁿ'a

yā: N'diī Chiidá, ndúúti chí cuuvi, nguéeⁿ diīⁿ ní chí 'cureenú cuuvi prueba 'cūū naati nguéeⁿ cuuvi tan'dúúⁿcā chí 'úú neⁿ'é naati tan'dúúⁿcā chí n'diī neⁿ'é ní.

40 Tuu'mí nūuⁿ ndaá yā naachi snéeⁿ discípulos yeⁿ'e yā ní ndaāca yā 'iiⁿ'yāⁿ chí stiyaadú yā. Ní caⁿ'a yā chii yā Pedro: ¿'Áá 'tíicā nguéeⁿ íchééⁿ dí chí induūchi dí nduucú 'áámá hora?

41 Ndís'tiī ní candéeⁿ ní cuidado ní caaⁿ'maⁿngua'á ní níicú nguéeⁿ diīⁿ ní nuuⁿndi. Cuaacu níⁿ'nyúⁿ espíritu yeⁿ'e ní neⁿ'e diiⁿ n'daacāⁿ naati cuerpo yeⁿ'é ní 'āa dūūvā.

42 Jesús chen'e chí ndii 'úúví cuuvi ní caⁿ'angua'á yā ní caⁿ'a yā: N'diī Chiidá, ndúúti chí neⁿ'é ní, diīⁿ ní chí nguéeⁿ 'cureenú cuuvi prueba 'cuu chí n'daācā tuu'mi ní 'tíicā diīⁿ ní, naati cuuvi tan'dúúⁿcā chí neⁿ'e ní.

43 Jesús nndaa ntuuⁿ yā táámá vmnéⁿ'ēe naachi snéeⁿ discípulos yeⁿ'é yā ní ndaaca ntúūⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ stiyaadú yā ti 'iiⁿ'yāⁿ s'een'āā ntéeⁿ ichεε yā nduutināⁿ yā chí yaāⁿnnāⁿ yā.

44 Jesús miiⁿ ní nguéeⁿ yaa'vi yā discípulos ní s'neeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ chí stiyaadú yā. Ní cuen'e ntúūⁿ yā ní caⁿ'angua'á ntúūⁿ yā ndii chí ndiiⁿ 'iínú cuuvi ní caⁿ'a ntuuⁿ yā tan'dúúⁿcā chí 'āā ngaⁿ'a yā.

45 Cuayiivi ní ndaa ntuuⁿ yā nanááⁿ discípulos ní cáⁿ'a yā chí yā discípulos: 'Cuεεtiyaadú ní níntaavi'tuunúúⁿ ní. Cuin'diichí ní tī 'āā ndaā hora yeⁿ'e 'úú chí Saⁿ'ā chí

Daiya Dendyuūs. 'Ii'nyān nca'a yā 'úú tá'a sa'nā s'een chi véé nuu'ndi ye'n'e sā.

46 Nducueeⁿ ndís'tiī ní cú'n'u yú. 'Aā cuchii nii'nuú'n sa'nā chi nca'a 'úú.

Sta'á yā Jesús ní candéε yā 'ii'nyān presos

(Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

47 'Naaⁿ chí Jesús indeé yā, ndaā Judas miiⁿ, 'áámá sa'nā ye'n'ē ndu'u ndiichúúví discípulos. Ní nééné 'yaaⁿ 'ii'nyān ndaá yā ndúúcu Judas miiⁿ ndúúcu machetes 'uūví lados 'caāiⁿ ndúúcu yá'n'á. Chiiduú n'gεεté ndúúcu 'ii'nyān ndiicúú s'een chí nga'n'a ntii'nyuⁿ ye'n'e yaácú dichó'o yā 'ii'nyān s'een.

48 Judas miiⁿ chi nca'a sá Jesús 'ii'nyān s'een, ca'a sa 'áámá seña ní 'túúcā ca'n'a sa: 'Ii'nyān chí 'úú chí'neeⁿ cheendí, 'ii'nyān miiⁿ chí 'ii'nyān chí cuta'a nī chi preso yā.

49 Tuu'mi ní Judas miiⁿ ní ndaa sa nanááⁿ Jesús miiⁿ ní ca'n'a sa: Tavacho'onoó nī, n'diī Maestro. Ní 'neeⁿ cheendi sá Jesús.

50 Jesús miiⁿ ní ca'n'a yā chii yā Judas: Díí, amigo ye'n'é, ¿de'ē cáávā chí cuchii dí? Tuu'mi ní 'ii'nyān s'een ní ndaa yā nanááⁿ Jesús miiⁿ ní sta'á yā Jesús ní candéε yā 'ii'nyān preso.

51 Naati 'áámá sa'nā chí canéé sá ndúúcu Jesús miiⁿ ní tun'dáa sa machete 'uūví lados 'caāiⁿ ná chεεtī vaacu ní 'nuūcái' sa 'áámá mozo ye'n'ē chiiduú ch'εεté ca ní chí'ica sa veēⁿ mozo miiⁿ.

52 Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā chii yā sa'nā: 'Nuūⁿ di machete 'uūví lados 'caāiⁿ ye'n'ē di vaacu. Nducyaaca 'ii'nyān chí ita'á yā machete 'uūví lados 'caāiⁿ ní ndúúcu machete 'uūví lados 'caāiⁿ 'cuūví.

53 ¿'Áá nguéé déénú dí chí 'úú cuuví caa'ma'nguā'á ní caacá Chiidá ní mi'ní'nyúⁿ mi'nii'yuⁿ cho'ó yā nanááⁿ 'úú taanduú ngo'oó ndiichúúví taān ángeles ní chiidá cuuvi díⁿ yā?

54 Naati maaⁿ ní nduuti chí díⁿ chuu ¿táácā cuuvi cúúnú ca'a naachi canéé nguūⁿ na libro ye'n'é Ndyuūs, chí canéé chí cuuvi 'tíicā?

55 Hora miiⁿ Jesús ca'n'a yā chii yā 'ii'nyān s'een: ¿De'ē cúúví chí can'daa nī ndúúcu machetes 'uūví lados 'caāiⁿ ndúúcu yá'n'á s'een tan'dúúca chí 'úú 'ii'nyān chí duucu 'úú chí sta'á nī 'úú? Nguuvi nguuví chí'indí ndúúcu ndís'tiī na yaácú templo ní ngi'cueeⁿ ndís'tiī ní nguéé sta'á nī 'úú.

56 Tanducuéⁿ chuū cuuví ní cúúnú ca'a ye'n'ē chí canéé nguūⁿ na libro ye'n'é Ndyuūs cáávā profetas ndii cuááⁿ vmaanaⁿ. Tuu'mi ní nducyaaca discípulos s'neeⁿ yā Jesús miiⁿ ní chéénu yā.

Jesús nanááⁿ 'ii'ntyé'ē ye'n'e yaácú templo

(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

57 'Ii'nyān chí sta'á yā Jesús miiⁿ candéε yā 'ii'nyān miiⁿ nanááⁿ chiiduú ch'εεté ca chí nguuví Caifás. Miiⁿ nduúvidáámá maestros ye'n'e ley ndúúcu 'ii'nyān ndiicúú s'een

chi ngaⁿ'a ntiinyúⁿ yā yeⁿ'e yaācū.

58 Pedro miiⁿ cueⁿ'e ntúⁿ sa ní n'dáa yaⁿ'ai sa cuaaⁿ dáámí Jesús ndíi chuvaⁿ'āi yeⁿ'ē vaⁿ'ai ch'εεε yeⁿ'ē chiiduú ch'εεε cá. Ní ndaa sa na patio ní ch'iīndī sa ndúúcū policías chi diiⁿ yā cuidado yeⁿ'e vaⁿ'āi miiⁿ. Pedro neⁿ'e sa snaaⁿ sa táacā chi diiⁿ yā ndúúcū Jesús miiⁿ.

59 Chiiduú n'gεεé ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ ndiicū s'eeⁿ chí ngaⁿ'a ntiinyuⁿ yā yeⁿ'e yaācū ndúúcū nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a ntiinyuⁿ yā in'nuúⁿ yā 'áámá testigo chi nguéeⁿ ngaⁿ'a cuaacu yeⁿ'ē Jesús miiⁿ. Ní 'íicú cuuvi ncaⁿ'a yā Jesús miiⁿ chí 'cuuvi yā.

60 Nguéeⁿ ndaaca yā mar 'áámá naaⁿ taācā chí 'caaⁿ'nuⁿ yā Jesús miiⁿ. 'Áará chi neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ caⁿ'a yā nduudu yaadi yeⁿ'e Jesús miiⁿ. Cuayivi miiⁿ ní ndaa ntúⁿ tanaaⁿ 'uūví testigos chí ngaⁿ'a yā nduudu yaadi.

61 Testigos ní caⁿ'a yā: Sáⁿ'a 'cūū ní caⁿ'a sa: 'Úú ní cuuvi diiⁿ chuū. Natuūví yáacū templo 'cūū chi yeⁿ'é Ndyuūs naati cheεtī 'iīnū nguuvi nadan'daí.

62 Chiiduú ch'εεε cá miiⁿ ní ncueeⁿ yā ní caⁿ'a yā chii yā Jesús: ¿'Áá nguéeⁿ nan'guεεcútaⁿ'a nī mar 'áámá nduudu yeⁿ'e deⁿ'ē chí ngaⁿ'a 'íis'tiī yeⁿ'e nī?

63 Naati Jesús nguéeⁿ deⁿ'ē vεε caⁿ'a yā. Tuu'mi ní chiiduú ch'εεε cá miiⁿ caⁿ'a yā: 'Úú ní n'gai, "por Ndyuūs chi canduuchi". Cuuvi nī nús'uu

ndúúti chi n'diī chí Cristo, Daiya Ndyuūs chi cánduuchi.

64 Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā chiiduú ch'εεε cá miiⁿ: 'Úú tan'dúúcā chí n'dīi ngaⁿ'a nī. Ngaⁿ'á ca ngiī ndís'tiī, chí ndii maaⁿ snaaⁿ nī Saⁿ'á chí Daiya Ndyuūs 'cuūndī sa lado yeⁿ'e honor yeⁿ'é Ndyuūs chí véeⁿ tanducuéⁿ'ē poder yeⁿ'é yā ní ndaa sa na meēⁿ yeⁿ'ē nanguuvi.

65 Tuu'mi ní chiiduú ch'εεε cá miiⁿ chíin'cuúⁿ yā catecai yā ní caⁿ'a yā: Sáⁿ'a 'cūū ní ngaⁿ'ā sa contra yeⁿ'é Ndyuūs. ¿Deⁿ'ē ca diiⁿ yú testigos chí in'nuuⁿ yú? Cuin'diī chí nī. Maaⁿ ní ndís'tiī ní n'giindiveéⁿ nī táacā ngaⁿ'a sa contra yeⁿ'e Ndyuūs.

66 ¿Deⁿ'ē nadacádíinuⁿ ndís'tiī? 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā: Véé nuuⁿndi yeⁿ'e sa chí canéeⁿ chí 'cuūví sa.

67 Tuu'mi ní caⁿ'a nee daiⁿ yā naaⁿ Jesús miiⁿ ní ch'eⁿ'é yā Jesús. Ní n'gaadi yā nduutináaⁿ sa ndúúcū tiinūⁿ. Ní tanáⁿ'a yā ch'eⁿ'é yā 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcū taⁿ'á yā.

68 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: N'dii chí Cristo, cuuvi nī nús'uu, ¿du'ū chí ch'eⁿ'é n'diī?

Pedro miiⁿ ní ngaⁿ'a sa chí nguéeⁿ n'diichi sa Jesús miiⁿ
(Mr. 14.66-72; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-27)

69 Pedro miiⁿ ní vεε sa na patio yeⁿ'e vaⁿ'āi ch'εεε chiiduú ch'εεε cá ní ndaa nīi'nuúⁿ 'áámá táⁿ'ā chí canéeⁿ caadi 'iīyū. Ní táⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'ā tá chí tá Pedro miiⁿ: Diī ntúⁿ nī canee di ndúúcū Jesús yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea.

70 Naati Pedro miiⁿ ní chééⁿdiitu sa nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a sa: Nguεε deenú chí ngaⁿ'ā di.

71 Ní taachí ndaā Pedro miiⁿ cheendi va'āi yeⁿ'e patio miiⁿ, táamá táⁿ'ā chi canéé caadi 'iiyu n'diichi ntuūⁿ tá saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'a tá chii tá 'iiⁿ'yāⁿ chi snéé miiⁿ: 'Tiicá ntúūⁿ sáⁿ'a 'cūū ní canee sa ndúúcu Jesús yeⁿ'e yáāⁿ Nazaret.

72 Pedro miiⁿ ní cheeⁿdiitu ntúūⁿ sa, ndíí túúnú 'caī sa, “por Ndyuūs”. Ní caⁿ'a sa: 'Úú ní nguéé in'diichí sáⁿ'a 'cūū.

73 Cuayiivi 'tεε 'téé ní 'iiⁿ'yāⁿ chi snéé yā cuaaⁿ na niiⁿnuúⁿ miiⁿ ndaa yā nanááⁿ Pedro miiⁿ. Ní caⁿ'a yā chii yā Pedro: Cuaacu níⁿnyúⁿ dii ntúūⁿ ní cachiica dí ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ti tan'dúúca chí ngaⁿ'a di ní n'giⁿ'i di yeⁿ'e di chí dii ní nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

74 Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní tucá^a sa caⁿ'a taaⁿ sa, ní 'caī sa, “por Ndyuūs”, ní caⁿ'a sa chí sa 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ: Nguéé in'diichí sáⁿ'a 'cūū. Tuu'mi nūūⁿ 'caī tusáⁿ'ā.

75 Tuu'mi nūūⁿ ní Pedro miiⁿ ní n'gaācū sa nduudu yeⁿ'é Jesús taachí caⁿ'a yā 'túúca: Taachi 'āā cuéé 'cuaī tusáⁿ'ā, 'āā cheeⁿdiitū di 'iīnū cuuvi chí nguéé n'diichi di 'úú. Ní Pedro miiⁿ ní can'daa sa na lugar 'cūū ní cheεcu taaví sa ti ya'ai staava yeⁿ'e sa.

27

Jesús nanááⁿ Pilato

(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

1 Taachí 'āā chīδεεε, nducyáácá chiiduú n'gεεε ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúū chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yaācū nduuvidaamá yā chí ndéé yā taācā diⁿ yā ndúúcu Jesús miiⁿ ní nca'a yā 'iiⁿ'yāⁿ chí 'cuūvi yā.

2 Ní n'dεéchiichí yā Jesús miiⁿ ní candéε yā ní nca'a yā Jesús miiⁿ Poncio Pilato, 'iiⁿ'yāⁿ gobernador.

Judas miiⁿ ch'iī sa

3 Tuu'mi ní Judas miiⁿ, saⁿ'a chí nca'a Jesús miiⁿ, taachí n'diichí sa chí Jesús miiⁿ chí yā condenado chí 'cuuvi yā, ndaacadaamá sá yeⁿ'e nuuⁿndi chí diⁿ sa. Ní cheⁿ'e sa nanááⁿ chiiduú n'gεεé ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúū chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yaācū ní nca'a sa ndu'ū ndiicu ndííchí caadi 'diiⁿnguεε 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

4 Ní caⁿ'a sa chí sa 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Úú ní diⁿ 'áámá nuuⁿndi. Ncā'á 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé nuuⁿndi yeⁿ'e yā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caⁿ'a yā: ¿Dé'ē íneeⁿ nús'uū chíiⁿ? Chuū chí maaⁿ di can'díicu di.

5 Tuu'mi ní Judas chingée sa tuūmī miiⁿ cheεti yaācū ní cunaⁿ'a sa. Ní dicuái yaacu sa maaⁿ sa. Ní Judas ní ch'iī sa.

6 Chiiduú n'gεεé n'guáaⁿ yā tuūmī ní caⁿ'a yā: Na ley miiⁿ ní ngaⁿ'ā chí nguéé 'cuī yú túúmi 'cūū na caja yeⁿ'e ofrendas yeⁿ'e yaācū, ti túúmi 'cūū ní túumī yeⁿ'e yuūúⁿ yeⁿ'e 'aama 'iiⁿ'yāⁿ.

7 Ch'iīnu chuū ní nduuvidaama yā chí cái yā 'áámá táán yáⁿ'āa ndúúcu tuūmī chí

cuuvi panteón cáávā 'ii'nyāⁿ chi snúúⁿ yúúni. Mii'nyā yāⁿ 'āa chi nguuvi Alfarero chi neⁿ'e caaⁿ'maⁿ yáⁿ'āa yeⁿ'e chi 'ii'nyāⁿ din'dái 'cuūtí cueēe.

8 Chín chí yáⁿ'āa chi panteón cánéé chí dúúchí ndíí mááⁿ, Yáⁿ'āa yeⁿ'e Yuúuⁿ.

9 'Tíicā ní cuunúū ca'a chi profeta Jeremías caⁿ'a yā chuū ndii cuááⁿ vmnaaⁿ taachí dinguúⁿ yā na libro yeⁿ'é Ndyuūs 'tíicā: Ní sta'á yā ndu'ū ndiicu ndííchí caadi 'dii'nguēē. Tuūmī miiⁿ ní saⁿ'ā s'eeⁿ canéé yiinu sa chi ca'a sa Judas cucáávā chi ch'iīⁿ'nūⁿ sa Cristo.

10 Ní ca'a yā tuūmī miiⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa chí nguuvi Alfarero, tan'dúúca Señor yeⁿ'e yú caⁿ'a yā chii yā 'úú.

Pilato intínguuneeⁿ yā Jesús
(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

11 Jesús chééndii yā nanááⁿ gobernador Pilato ní gobernador íntínguuneeⁿ yā 'ii'nyāⁿ ní caⁿ'a yā chii yā 'ii'nyāⁿ: ¿'Áa díí chí Rey yeⁿ'e 'ii'nyāⁿ Israel chi judíos? Jesús caⁿ'a yā chii yā gobernador: N'diī ngaⁿ'a cuaacú nī ti 'tíicā.

12 Chiiduú n'gēetē ndúúcu 'ii'nyāⁿ ndiicúú chí ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā yeⁿ'e yaācū caⁿ'a yā chí véé nuuⁿ'ndi yeⁿ'e Jesús naati Jesús miiⁿ ní nguéé nan'guēēcútaⁿ'a yā mar 'áámá nduudu.

13 Tuu'mi ní Pilato miiⁿ caⁿ'a yā chii yā Jesús: ¿'Áa nguéé n'giindiveeⁿ di tanducuéⁿ'e chí ngaⁿ'a yā yeⁿ'ē di?

14 Naati Jesús miiⁿ nguéé nan'guēēcútaⁿ'a yā mar 'áámá

nduudu. Tuu'mi ní gobernador miiⁿ cheⁿ'e yiinu taavi yā yeⁿ'e Jesús ní nguéé déénu yā táácā nadacádíinuⁿ yā yeⁿ'ē.

Jesús canéé chí 'cuūvi yā
(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)

15 Maaⁿ ní nguúví 'viicu miiⁿ véé 'áámá costumbre chi gobernador miiⁿ canéé chí ín'dééchi yā 'áámá saⁿ'ā chi canúuⁿ sa vácūū 'viicu yeⁿ'e pascua 'aama saⁿ'ā chi preso sa chi 'ii'nyāⁿ Israel neⁿ'e yā.

16 Ní canúuⁿ 'aama saⁿ'ā vácūū chí nguuvi Barrabás. Nducyáácá 'ii'nyāⁿ ní déénu yā táácā idiiⁿ Barrabás miiⁿ.

17 Ní taachi 'ii'nyāⁿ yeⁿ'ē yáāⁿ Jerusalén miiⁿ nduvidaamá yā, gobernador Pilato miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ: ¿Du'ū neⁿ'e nī chí 'úú n'dēēchií? ¿'Áa neⁿ'e nī Barrabás o Jesús chí nguuvi Cristo chí 'úú caⁿ'á libre 'ii'nyāⁿ?

18 Pilato miiⁿ ní deenu yā chí cáávā vaadi nguēēē 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ nca'a yā Jesús chí preso yā.

19 Taachí Pilato miiⁿ ní véē yā na silla yeⁿ'e juez miiⁿ, n'daataá yeⁿ'e yā ní dichó'lo tá 'áámá 'ii'nyāⁿ chí caⁿ'a yā chii yā Pilato miiⁿ nduudú 'cūū: Nguéé dē'ē véē dííⁿ nī ndúúcu saⁿ'ā n'dái 'cūū ti taachí cyaadú nééne n'dēē ch'eenú chii taachí ch'iīnú cáávā sáⁿ'a 'tīī.

20 Naati chiiduú n'gēetē ndúúcu 'ii'nyāⁿ ndiicúú chí ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā yeⁿ'e yaācū nééne n'dēē caⁿ'a yā chii yā 'ii'nyāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ

Jerusalén miiⁿ chi caaⁿ'maⁿ yā chi Pilato miiⁿ n'dééchi yā Barrabás miiⁿ ní 'cuūvī Jesús miiⁿ.

21 Gobernador miiⁿ caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿Naachí na 'uuvi yā ní chéé yā chi neⁿ'e nī chi n'dééchií? 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Barrabás.

22 Pilato miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿Dē'ē diíⁿ ndúúcu Jesús chi ngu- uvi yā Cristo? Nducyaaca yā nan'guεεcútaⁿ'a yā ní 'cai yā: Cu'nééⁿnga'á yā.

23 Gobernador miiⁿ caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿Dē'ē nuuⁿndi yeⁿ'e yā vεε? Naati 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní n'gái yiicú yā ní caⁿ'a yā: Cu'nééⁿnga'á yā.

24 Taachi Pilato miiⁿ n'diichí yā chi nguéé dē'ē vεε chi diíⁿ yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ ti yuudu n'dái ca n'gai yā, tuu'mi ní sta'á yā nuuⁿnīⁿ ní naaⁿnu yā ta'a yā nanááⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Jerusalén miiⁿ. Ní ngaⁿ'a yā: Limpia canéé 'úú yeⁿ'ē asunto 'cūū. 'Úú ní nguéé nuuⁿndi yeⁿ'é chi 'cuūvī sáⁿ'a 'cūū ti n'dai sa. Ndís'tiī deenu nī táácā diíⁿ nī ndúúcu sa.

25 Nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā: Yuuúⁿ yeⁿ'ē sáⁿ'a 'cūū 'āā cūnee dáámí rá 'nū ndúúcu daiya 'nū.

26 Tuu'mi ní Pilato miiⁿ ní n'dééchií yā Barrabás miiⁿ ní caⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yā chi soldados ch'eⁿ'é yā Jesús. Ch'íínú ch'eⁿ'e yā ní nca'a Pilato miiⁿ Jesús miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi cu'neeⁿnga'á yā 'iiⁿ'yāⁿ.

27 Tuu'mi ní soldados romanos yeⁿ'e gobernador can'déε sa Jesús na vaacuyáāⁿ yeⁿ'e gobernador ní nducyáácá soldados ndu- uvidaama sa nanááⁿ Jesús miiⁿ.

28 Ní divíi sa catecaī vm- naaⁿ Jesús ní s'nuuⁿ sa tíínūuⁿ morado cuá'āa Jesús miiⁿ.

29 Ní s'nuuⁿ sa tiiⁿ Jesús 'áámá corona chi ndeenyú ndúúcu yaaⁿ. Ní sn'duuⁿ sa 'áámá taaⁿ ndúú ná ta'ā cuaacú Jesús. Tuu'mi ní chiíntii'ya sa nanááⁿ Jesús miiⁿ ní ch'íínnyuⁿneeⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ. Ní caⁿ'a sa: Cūnduuchi nī n'diī Rey yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Israel.

30 Ní ca'a nee daiⁿ sa cuerpo yeⁿ'ē Jesús ní sta'a sa 'áámá tááⁿ ndúú chí ndεε sa ní ch'eⁿ'e sa tiiⁿ Jesús.

31 Ch'íínú ch'iiⁿ'nyuⁿneeⁿ sa Jesús miiⁿ ní ndivíi sa tíínūuⁿ yā chi morado cuá'āa ní chi'nuuⁿ sa catecai yā. Ní candεε sa Jesús chi cu'nééⁿnga'a sa 'iiⁿ'yāⁿ.

S'nééⁿnga'á yā Jesús miiⁿ ní ch'ūyā

(Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

32 Taachí can'daa yā ní cueⁿ'e yā na yúúní naachi cu'nééⁿnga'á yā ndaaca yā 'áámá saⁿ'ā yeⁿ'e yāāⁿ Cirene chí nguuvi sa Simón. Ní a fuerza soldados di'cuiitu sa Simón 'cūū chí candéε sa cruz yeⁿ'e Jesús.

33 Ní taachi ndaá yā na táámá lado yeⁿ'e yāāⁿ Jerusalén lugar chi nguuvi

Gólgota chí neⁿe caaⁿ'maⁿ,
Lugar yeⁿ'ē 'Iini Nga'ai Tiīiⁿ,

34 saⁿ'ā ca'a sa Jesús vina-
gre ndístaⁿ'a ndúú^{cū} nuuⁿ'nín
yeⁿ'ē yáatā yaāa cáávā chí
nguεε cueenu cá cuuvi Jesús
chí chí'i Jesús miiⁿ. Taachí
Jesús n'diichineeⁿ yā, nguéé
'cuuⁿ yā chí'i yā.

35 Taachí 'āā s'neeⁿnga'a sa
Jesús, soldados ní tun'dáa sa
suertes na catecai Jesús miiⁿ
chí ca'a sa 'áámá sa nduú^{cū}
taama sa. Ní 'iicu cuúnúú ca'a
tan'dúú^{cā} chí caⁿ'a profeta
ndii cuááⁿ ymnaaⁿ ní canéé
nguúⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs
'túú^{cā}: Tun'daá yā suerte na
catecai Jesús miiⁿ ní nca'á yā
nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

36 Miiⁿ ch'εētēεε soldados ní
diiⁿ sa cuidado 'iiⁿ'yāⁿ chí
s'nééⁿnga'a.

37 Ní 'áámá nduudu naaⁿ
tíⁿ cruz miiⁿ chí canéé nguūⁿ
'túú^{cā}: Jesús miiⁿ chí Rey yeⁿ'e
'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel. Ní
nduudu miiⁿ ngaⁿ'ā dε'ε cáávā
chí chí'ii Jesús miiⁿ.

38 Tuu'mi ní miiⁿ ntúūⁿ
s'neeⁿnga'á yā ndúú^{cū} Jesús
miiⁿ 'uū^{vī} chí duucu, 'áámá ní
lado ta cuaacú yā, taama ní
lado tá 'cúee yā.

39 'Iiⁿ'yāⁿ chí cho'ó yā
naachi canee cruz miiⁿ
ch'iiⁿ'nyuⁿneeⁿ yā Jesús miiⁿ.
Ní idiⁿ'núⁿ'u yā tíⁿ yā.

40 Ní caⁿ'a yā: N'dii chí
ngaⁿ'á nī chí maáⁿ nī cuuvi
nadaⁿ'tuū^{vī} nī yaācū templo ní
chεētī 'iinū nguuvi nadan'dái
nī, nadinguáⁿ'āi maáⁿ nī
maaⁿ. Ndúú^{tī} chí Daiya
Dendyuūs n'dii, nch'éeⁿ nī
yeⁿ'ē na cruz.

41 'Tiicá ntúūⁿ chiiduú
n'gεεε ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ
fariseos chí dingúuⁿ yā
ní ngi'cúeeⁿ ley, ndúú^{cū}
'iiⁿ'yāⁿ ndiicúū chí ngaⁿ'a
ntiiⁿ'nyúⁿ yā yeⁿ'e yaācū
templo ch'íiⁿ'nyuⁿneeⁿ yā
Jesús miiⁿ ní ngaⁿ'a yā yeⁿ'e
yā:

42 Tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ ní nadin-
guáⁿ'ai yā naati nguéé cuuvi
maaⁿ yā nguáⁿ'ai yā. Ndúú^{tī}
chí 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní Rey yeⁿ'e
'iiⁿ'yāⁿ Israel maaⁿ ní nch'éeⁿ
yā yeⁿ'e na cruz ní cu'téenu
'nū 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ.

43 Jesús miiⁿ ní i'téenu yā
Ndyuūs. Maaⁿ ní Ndyuūs
nadinguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ
nduuti chí cuaacu chí 'cuaáⁿ
yā 'iiⁿ'yāⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'á yā
'túú^{cā} ti Jesús ngaⁿ'a yā: 'Úú ní
daiya Dendyuūs 'úú.

44 'Tiicá ntúūⁿ ch'iiⁿ'nyuⁿneeⁿ
chí duucu s'eeⁿ chí s'nééⁿnga'a
sa dáámá ndúú^{cū} Jesús.

Jesús chí'ii yā

(Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-
49; Jn. 19.28-30)

45 Ndíí maⁿ'a nguuvi miiⁿ
ndíí taanduū n'gεεcu 'iinu
chiinū chíí maāⁿ núúⁿmaⁿ
iⁿ'yeeⁿdī.

46 'Āā táanduū n'gεεcu 'iinu,
Jesús 'caí yiicú yā: Elí, Elí,
¿lama sabactani? Nduudu he-
breo 'cūū ní neⁿ'ē caaⁿ'maⁿ
Ndyuūs yeⁿ'é, Ndyuūs yeⁿ'é,
¿dε'ε cuuvi chí s'neéⁿ nī 'úú
damaáⁿ?

47 N'duuvi 'iiⁿ'yāⁿ chí snée
yā 'miiⁿ taachí chí'iidiveéⁿ yā
chí caⁿ'a Jesús miiⁿ ní caⁿ'a
yā: Sáⁿ'a 'cūū n'gaí sa profeta
Elías.

48 Hora míiⁿ nūuⁿ 'áámá chéé 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chéⁿe yā ngeenu yā sta'a yā 'áámá esponja ní di'caāndá yā ndúúcu vinagre ní s'neeⁿ yā esponja miiⁿ na 'áámá tááⁿ ndúú ní ca'a yā chí chí'i Jesús miiⁿ.

49 Tanáⁿa yā ní ngaⁿ'a yā: 'Āā canee ra yā. N'diichi yú 'áá chíi Elías miiⁿ nadin-guáⁿ'ai yā 'iiⁿyāⁿ?

50 Naati Jesús miiⁿ 'caī ntúuⁿ yā taama vmnéⁿ'ēe ní maaⁿ yā nca'a yā espíritu yeⁿ'e yā na ta'a Ndyuūs ní ch'īi yā.

51 Hora míiⁿ nūuⁿ chí chí'īi Jesús, cortina yeⁿ'e yaācū templo s'teeⁿ naavtáⁿ'ā ndii cuaaⁿ 'niiⁿnuūⁿ ndíi cuááⁿ ndiiyā. Ní n'nuⁿ'u yáⁿ'āa ní tuūu ní índee.

52 Tuu'mi ní yáinyāⁿ s'eeⁿ ní nguaaⁿ ní nééné 'yaaⁿ cuerpos yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí n'díi chí i'téenu yā Ndyuūs ndii cuááⁿ vmnaaⁿ nan'dáa yā chεeti yaīnyāⁿ s'eeⁿ.

53 Ní 'iiⁿyāⁿ s'uuⁿ chí 'āā n'dii miiⁿ taachi 'āā nduuchi Jesús miiⁿ yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ s'uuⁿ ní nan'daa yā chεeti yaīnyāⁿ s'eeⁿ ní cuen^e yā cachiica yā na yāāⁿ Jerusalén chí Ndyuūs δεεβε yā. Ní 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿyāⁿ chinaán yā 'iiⁿyāⁿ chí 'āā n'dii.

54 Saⁿ'a capitán ndúúcu soldados chí snée yā ndúúcu yā ní diíⁿ yā cuidado yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'e Jesús taachi s'neeⁿ yā na cruz. Soldados miiⁿ, taachi n'diichí yā chí n'nuⁿ'u yáⁿ'āa ndúúcu dendu'ū chí chíi, neené di'váá yā ní caⁿ'a yā: Cuaacu

niiⁿnyúⁿ, sáⁿ'a 'cūū ní Daiya Dendyuūs saⁿ'ā.

55 'Yaaⁿ n'dái n'daataá snée yaⁿ'ai yā ní n'giínu yā tanducuéⁿ'ē chí chó'oo yeⁿ'e Jesús. N'daataá s'eeⁿ cachiica yā ndúúcu Jesús ndii na yáⁿ'āa yeⁿ'e Galilea ní dichíⁿ've yā Jesús miiⁿ.

56 Ní nguaaⁿ n'daataá s'eeⁿ, miiⁿ canée ta María Magdalena ndúúcu María chí chεεcu Jacobo ndúúcu José. Ní canée ntúuⁿ tá chεεcuú da'cáiyā yeⁿ'e sáⁿ'ā Zebedeo.

Ch'īichi yā cuerpo yeⁿ'e Jesús chεeti yáinyāⁿ

(Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

57 Taachí chíinu nguuvi miiⁿ ndaā 'áámá saⁿ'ā chí nguuvi José chí yeⁿ'ē yāāⁿ Arimatea. Saⁿ'ā miiⁿ ní 'cuiica sa ní discípulo yeⁿ'e Jesús.

58 Sáⁿ'a 'cūū ní chen^e sa nanááⁿ Pilato miiⁿ ní chíica sa cuerpo yeⁿ'e Jesús miiⁿ. Tuu'mi ní Pilato caⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā chí caⁿ'a capitán yeⁿ'e soldados chí ca'á yā cuerpo yeⁿ'e Jesús miiⁿ José miiⁿ.

59 Tuu'mi ní José sta'a sa cuerpo yeⁿ'e Jesús ní ch'εεcū sa 'áámá sávana δεεβε tan'dúúcā chí costumbre yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

60 Ní s'nuūⁿ sa cuerpo yeⁿ'e Jesús na 'áámá yáinyāⁿ yeⁿ'e maaⁿ sa chí ngai chí maaⁿ sa níⁿ'nuⁿ sa na 'aama yaava. Ch'íínú chí'īichi sa cuerpo yeⁿ'e Jesús, s'neeⁿ sa 'áámá tuūu chí nééné ch'εεε naachí níndaa yā yeⁿ'e cheendi yaīnyāⁿ miiⁿ. Ní cunáⁿ'a sa.

61 Míiⁿ véé María Magdalena ndúúⁿcū táámá María niiⁿnuúⁿ ná yainyāⁿ.

Soldados ní idiíⁿ yā cuidado yáinyāⁿ miiⁿ

62 Chó'ōo nguuvi chi in'nuúⁿ yā yeⁿ'e 'viicu yeⁿ'e pascua ní chidεενε táámá nguuvi chi sábadó ní chidúú n'gεεtē ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ fariseos ní nduuidaamá yā ní cheⁿ'e yā nanááⁿ Pilato miiⁿ.

63 Ní caⁿ'a yā chii yā Pilato: N'dií Pilato, n'gaacú 'nū chí saⁿ'ā chí n'dií chí chinnche'ei sa taachí canee sa iⁿ'yeeⁿdí 'cūú ní caⁿ'a sa 'túúⁿcā: 'Cuíinū 'iinu nguuvi ní nduúchí nguuaaⁿ tináⁿ'ā.

64 Maaⁿ ní dichó'ōo nī soldados chí diiⁿ yā cuidado yáinyāⁿ miiⁿ ndíí 'cuiinu 'iínū nguuvi. ¿Áátī ndaá discípulos yeⁿ'e yā n'gaaⁿ ní diíⁿ iduucú yā cuerpo yeⁿ'e Jesús? Ní caaⁿ'maⁿ yā cuuvi yā 'iiⁿ'yāⁿ chí sán'ā miiⁿ ní nanduuchi sá yeⁿ'e nguuaaⁿ tináⁿ'ā. Ní cuncnáa ca nduudu yaadi miiⁿ nguéé ti chí 'āā chó'ōo.

65 Pilato miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Ingaā 'áámá taaⁿ soldados. Cueⁿ'e nī ní diiⁿ nī cuidado yáinyāⁿ miiⁿ tan'dúúⁿcā chí déénu nī chí n'daācā.

66 Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní cheⁿ'e yā yáinyāⁿ miiⁿ ní diíⁿ yā cuidado yáinyāⁿ miiⁿ. S'neeⁿ yā 'áámá sello na tuū ch'εεtē ní s'neeⁿ yā soldados chí diiⁿ sa cuidado yáinyāⁿ miiⁿ.

28

Jesús nduuchi yā yeⁿ'ē nguuaaⁿ tináⁿ'ā

(Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

1 Chó'ōo nguuvi sábadó chí ntaavi'tuunúúⁿ yā ní chidεενε táámá nguuvi chí domingo, nguuvi chí ngaⁿ'a yú chí nguuvi vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'e ndεεtē, ní tá María Magdalena ndúúⁿcū taama tá María cheⁿ'e ta n'diichí tá na yaínyāⁿ yeⁿ'e Jesús.

2 Ní néené díitūu nuⁿ'u yáⁿ'āa ti 'aama ángel yeⁿ'e Señor Ndyuūs chiiya yā yeⁿ'ē va'ai cheeti nguuví. Ní taachi ndaa yā, divíi yā tuūu ch'εεtē miiⁿ yeⁿ'e cheendi yaínyāⁿ ní ch'iindi yā vmnaaⁿ yeⁿ'e tuūu miiⁿ.

3 Ángel miiⁿ tan'dúúⁿcā chí inááⁿ 'cuai 'tíicā máaⁿ yā chí dεενε yā. Ní catecai yā ní cuéé tan'duucā yaāⁿ.

4 Soldados chí idiíⁿ yā cuidado yáinyāⁿ miiⁿ in'dúúⁿví yā chí 'va'a yā. Ní nduuví yā tan'dúúⁿcā chí ch'i yā.

5 Naati ángel miiⁿ caⁿ'a yā chii yā n'daataá s'eeⁿ: Nguéé 'va'a ndís'tií; ti 'úú ní deenú ti in'nuúⁿ nī Jesús chí cā'neeⁿngaⁿ'ā.

6 'Āā ntéé 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ti nduuchi yā yeⁿ'ē nguuaaⁿ tináⁿ'ā tan'dúúⁿcā chí caⁿ'a yā. Cuchí nī ní n'diichí nī naachí cānuuⁿ cuerpo yeⁿ'e Señor miiⁿ.

7 Cuayiivi ní ngaⁿ'a ángel chii yā n'daataá s'eeⁿ: Cuinaⁿ'a núuⁿ nī maāⁿncheētē ní caaⁿ'máⁿ nī cuuvi nī discípulos yeⁿ'e yā chí nduuchi Jesús miiⁿ yeⁿ'e nguuaaⁿ

tináⁿā. Cuin'diichí nī. Jesús miiⁿ caⁿ'a yā vmnááⁿ ndís'tī na yáⁿāa Galilea. Míiⁿ snaaⁿ nī 'iiⁿyāⁿ. Chūū chí ngaⁿ'á ngii ndís'tī.

⁸ Tuu'mi ní n'daata s'ééⁿ nan'dáa yā chεeti yáinyāⁿ miiⁿ ní dii'yā yā chíi ní duuvi yeenú yā. N'daata s'ééⁿ ní cueⁿ'e yā ngéenū yā ní caⁿ'a yā chíi yā discípulos yeⁿ'e Jesús tan'dúúcā chí n'diichí yā.

⁹ Tuu'mi ní taachi cueⁿ'é yā chí yaa'ví yā discípulos cuin'diichí nī, Jesús miiⁿ ndaá yā chí ndaacá yā n'daata s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Tavacho'onoó nī ndís'tī n'daata s'eeⁿ. Ní n'daata s'eeⁿ ní ndáá niiⁿnúⁿ yā Jesús miiⁿ ní túmaⁿ'a yā ca'a Jesús miiⁿ ní s'téenu yā 'iiⁿyāⁿ.

¹⁰ Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā chíi yā n'daataá s'ééⁿ: Nguéé 'va'a nī. Cuéⁿ'e nī cuuvi nī hermanos yeⁿ'é chí n'diichí nī 'úú. Ní hermanos caⁿ'a yā na yáⁿāa Galilea ní miiⁿ snaáⁿ yā 'úú.

Soldados ngaⁿ'a yā ngii yā chiiduú n'gεεε s'eeⁿ tan'dúúcā chí chíi

¹¹ Nchó'ōo n'daata s'uuⁿ cunaⁿ'á yā ní n'duuvi soldados chí diiⁿ yā cuidado yeⁿ'e yáinyāⁿ cheⁿ'é yā na yāāⁿ Jerusalén ní caⁿ'a yā chíi yā chiiduú n'gεεε yeⁿ'é tánducueⁿ'ē chí chíi.

¹² Chiiduú n'gεεε nadi-daamá yā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ ndícuū chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yaācū. Ní nduuvidaamá yā ní nééné n'deēe túumī ca'a yā soldados.

¹³ Ní caⁿ'a yā chíi yā soldados: Ndís'tī ní 'túúcā

caaⁿ'maⁿ nī: Taachi yaaⁿ stiyaadú 'nū discípulos yeⁿ'e Jesús ndaá yā ní diduucú yā cuerpo yeⁿ'e Jesús.

¹⁴ Ní nduuti chí gobernador 'caandíveéⁿ yā chíiⁿ chí ndís'tī caaⁿ'maⁿ nī, nús'uu yaa'vi neeⁿ 'nū 'iiⁿyāⁿ ní nguaⁿ'āi ndís'tī.

¹⁵ Soldados ní sta'á yā tuūmī miiⁿ ní diiⁿ yā tan'dúúcā chí chiiduú n'gεεε caⁿ'á yā chíi yā soldados. Chíiⁿ chí ndii maaⁿ ní 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e ndaataá Israel ngaⁿ'á yā 'túícā.

Jesús idichó'o yā discípulos yeⁿ'e yā

(Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁶ Ndu'ū ndiicháámá discípulos cueⁿ'é yā na yáⁿāa Galilea ní ndaá yā ná yiicū naachí Jesús miiⁿ dichó'o yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

¹⁷ Taachí discípulos n'diichí yā Jesús miiⁿ, s'téenu yā 'iiⁿyāⁿ 'áará chí náⁿ'a yā ní 'uūví vaanicádiinūⁿ yeⁿ'e yā.

¹⁸ Jesús ní ndaa niiⁿnúⁿ yā ní yaa'vi yā discípulos ní caⁿ'a yā: Chiidá ní tee yā 'úú nducuéⁿ'e poder chí caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyúⁿ na va'āi chεeti nguuvi ndúúcū na iⁿ'yeeⁿdí'cūū.

¹⁹ Maaⁿ ní cueⁿ'e nī ní ca'cueéⁿ nī nuuⁿ'maⁿ naciones, ní cuuvi nī discípulos yeⁿ'é. 'Iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā nduudu cuaacu yeⁿ'é, ndís'tī cuεεdínūⁿ'ni nī 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ndúúcū chí duuchi Ndyuūs Chiida yú, ndúúcū Daiya yā, ndúúcū Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs.

20 Cá'cueeⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ
chí diíⁿ yā tanducuéⁿ'ē
dendu'ū chí 'úú ngaⁿ'á ngíí
ndís'tī. Ní cadííⁿuuⁿ nī chí
'úú ní caneé ndúúcū ndís'tī
nducuéⁿ'ē tiempo ndíí ntuuví
iⁿ'yeēⁿdī. 'Tíicā cuuvi.

NDUUDU N'DÁÍ CHÍ DÍNGÚŪⁿ APOSTÓL MARCOS

*Yen'e chi nga'n'a Juan chi
ngεεdínuūⁿnīⁿ*

(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

1 'Túúcā chí nga'n'a nduudu ngai yen'e Jesucristo chí Daiya Dendyuūs.

2 'Iiⁿyāⁿ profeta Isaías miiⁿ chí nga'n'a nduudu yen'é Ndyuūs ndíí cuááⁿ vmnaaⁿ dinguúⁿ yā tan'dúúcā chí caⁿ'a Ndyuūs, 'túícā:

'Úú dicho'ó 'aama 'iiⁿyāⁿ chí caaⁿ'máⁿ yā nduudu yen'é nanááⁿ ndís'tiī.

3 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ ní caⁿ'a yā ndúúdú ngai na yáⁿ'āa cuūⁿmáⁿ naachi nguéé ch'εetinéé 'iiⁿyāⁿ. Ní caⁿ'a yā: Cuundiyaáⁿ nī yúúⁿí yen'e Señor Ndyuūs caati cuchii yā. Nan'guáaⁿ nī yúúⁿí cuaacu caavá yā Didεεvé nī staava yen'é nī ní cuuvi 'cuaáⁿ nī 'iiⁿyāⁿ miiⁿ taachi ndaa yā.

4 'Túícā Juan miiⁿ ní chεεdínuūⁿnīⁿ sa 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ na yáⁿ'āa cuūⁿmáⁿ naachi nguéé ch'εetinéé 'iiⁿyāⁿ. Ní caⁿ'a cuáácú sá chí 'iiⁿyāⁿ ndaacadáámí yā yen'é nuuⁿndi yen'é yā ní cuεεdínúūⁿnīⁿ sa 'iiⁿyāⁿ chí n'giindiveéⁿ yā nduudu yen'e

sa, naati Ndyuūs nadich'εεcú yā nuuⁿndi yen'é yā.

5 Ní n'deeé 'iiⁿyāⁿ yen'e yáⁿ'āa Judea ndúúcú 'iiⁿyāⁿ yen'e yááⁿ Jerusalén can'dáa yā chí 'caandiveéⁿ yā chí nga'n'a Juan miiⁿ. Ní taachi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ caⁿ'a yā nuuⁿndi yen'é yā nanááⁿ Ndyuūs níícú Juan miiⁿ ní chεεdínuūⁿnīⁿ sa 'iiⁿyāⁿ miiⁿ na yíícú Jordán.

6 Catecai Juan miiⁿ ní nín'dai ndúúcú yuūdú yen'e 'iiti camello. Ní cinturón yen'é sa ní dííⁿmáⁿ 'iiti. Ní chí ch'e sa ní 'iiti langostas ndúúcú n'di'i yen'é 'iiti 'yáaiⁿ chí véé cuεεti.

7 Juan miiⁿ nga'n'a sa nduudu cuaacu yen'é Ndyuūs. Ní caⁿ'a sa: Cuayiivi yen'e 'úú cuchii 'áámá 'iiⁿyāⁿ chí ch'εεε taavi cá poder yen'é yā nguéé ti 'úú. 'Úú ní nguéé neené n'dai 'úú chí cuuvi dííⁿ n'daatií yííⁿmáⁿ yen'é ndaacuú yen'e yā.

8 'Úú ní ngεεdínuūⁿnīⁿ ndís'tiī ndúúcú nuūⁿnīⁿ naati 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní cuεεdínuūⁿnīⁿ yā ndúúcú Espíritu N'dai yen'é Ndyuūs.

*Juan miiⁿ chεεdínuūⁿnīⁿ sa
Jesús*

(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)

9 Nguuvi s'eeⁿ Jesús miiⁿ chiiácá yā yen'e yááⁿ Nazaret yen'e yáⁿ'āa Galilea ní ndaa yā na yíícú Jordán. Ní Juan miiⁿ ní chεεdínuūⁿnīⁿ sa Jesús miiⁿ na yíícú Jordán.

10 Taachi Jesús can'daa yā na nuūⁿnīⁿ miiⁿ, cuin'diichí nī. N'diichí yā chí nanguaaⁿ nanguuvi ní Espíritu N'dai

yeⁿ'é Ndyuūs ní cuch'éeⁿ
vmnaaⁿ yeⁿ'é yā tan'dúúcā
'áámá paloma 'tíicā.

11 Ch'iindiveeⁿ Jesús 'áámá
nduudu chi chíicā yeⁿ'ē
nánguuví chi caⁿ'a: Díí Daiyá
chí neⁿ'e taaví ní yeenú taavi
caávā dii.

*Yááⁿ'nguiinūⁿ neⁿ'e sa
n'diichineeⁿ sa Jesús*

(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)

12 Cuayiivi miiⁿ ní Espíritu
N'dai yeⁿ'é Ndyuūs candéē
Jesús na 'áámá yáⁿ'āa cuūⁿmáⁿ
naachi nguéeⁿ ch'εetinéeⁿ
'iiⁿyāⁿ.

13 Jesús miiⁿ ní canée yā
miiⁿ 'uuví ngεεcu nguuví
naachi véé 'iiti chí taaⁿ.
Ní yááⁿ'nguiinūⁿ miiⁿ ní
n'diichineeⁿ sa Jesús chí
dííⁿ yā nuuⁿndi naati nguéeⁿ
dinuuⁿndí yā. Níicú ángeles
ndaá yā ní dííⁿ yā cuidado
Jesús miiⁿ.

*Jesús tucá'a yā ntiíⁿnyuⁿ
yeⁿ'é yā na yáⁿ'āa Galilea*

(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)

14 Cuayiivi taachi s'nuúⁿ
yā Juan chí chεεdinuūⁿnīⁿ
'iiⁿyāⁿ vácūū, Jesús miiⁿ ndāa
yā na yáⁿ'āa Galilea, ní caⁿ'a
yā nduudu cuaacu chí ngai
yeⁿ'e naachi Ndyuūs ngaⁿ'a
ntiíⁿnyuⁿ yā.

15 Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā:
'Āā snuū ca'a tiempo naachi
ngaⁿ'a ntiíⁿnyuⁿ Ndyuūs ní
'āā ndaā nīⁿnuúⁿ. Nandaa-
cadaamí nī yeⁿ'ē nuuⁿndi
yeⁿ'é nī ní cu'teenú nī ndu-
udu cuaacu chí ngai chí yeⁿ'e
Cristo.

*Jesús yaa'ví yā cuūūⁿ saⁿ'ā
chí itungááⁿ 'yaācā*

(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)

16 Jesús miiⁿ ní cachiicá yā
cuaaⁿ 'diituú nuūⁿnīⁿyáⁿ'ā
chí nguuví Galilea, taachi
n'diichí yā Simón ndúúcū
'díinū sa Andrés. Sáⁿ'ā s'eeⁿ
ní saⁿ'ā chí itungááⁿ 'yaācā,
ní ngī sa yaānā yeⁿ'ē sa
chεεti nuūⁿnīⁿyáⁿ'ā tí saⁿ'ā
s'eeⁿ itungááⁿ sa 'yaācā na
nuūⁿnīⁿyáⁿ'ā.

17 Ní Jesús ngaⁿ'a yā ngii
yā saⁿ'ā s'eeⁿ: Cuchíi nī,
caⁿ'á nī nduūcú ní 'úú ní
dííⁿ chí in'nuúⁿ nī 'iiⁿyāⁿ chí
cuuví caⁿ'á yā nduucú. Ní
tan'dúúcā chí ndís'tiī tungaáⁿ
nī 'yaācā yeⁿ'e nuūⁿnīⁿyáⁿ'ā
'tíicā ngaⁿ'a nī ndúúcū 'iiⁿyāⁿ
chí caⁿ'á yā nduūcú.

18 Hora míⁿ nūⁿ saⁿ'a s'uuⁿ
s'neeⁿ sa yaānā yeⁿ'ē sa ní
cueⁿ'e sa ndúúcū Jesús.

19 Tuu'mi Jesús miiⁿ ní
cueⁿ'é yā 'tεε 'téé ní ndaacá
yā saⁿ'a chí nguuví Jacobo
ndúúcū Juan chí 'diinū sa.
Saⁿ'ā s'eeⁿ ní daiya Zebedeo
ní snee sa na 'aama barco ní
n'diyaata sá yaānā yeⁿ'ē sa.

20 Jesús 'caí yā saⁿ'ā s'eeⁿ.
Saⁿ'ā s'eeⁿ ní nan'dáa sa na
barco naachi snée sa ndúúcū
chiida sa n'diyaata sá yaānā
yeⁿ'ē sa. Ní s'neeⁿ sa chiida sa
Zebedeo ndúúcū mozos yeⁿ'e
yā ní cueⁿ'e sa ndúúcū Jesús.

*'Áámá saⁿ'ā chí vεε espíritu
yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ*

(Lc. 4.31-37)

21 Jesús miiⁿ ní ndaá yā
na yāā Capernaum ndúúcū
saⁿ'ā s'eeⁿ. Ní ca'áámá
ca'áámá sábadó, nguuví chí

ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ, Jesús cueⁿ'é yā na yaacū sinagoga ní chi'cueeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ.

22 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngeⁿ'e yiinu yā yeⁿ'e chí Jesús ngaⁿ'a yā; tí ngí'cueeⁿ yā tan'dúú^{cā} 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'ā ntiiⁿ'nyúⁿ yā, nguéé tan'dúú^{cā} 'áámá maestro yeⁿ'é ley.

23 Ní cheⁿeti yaacū sinagoga míⁿ canéé 'áámá saⁿ'ā chí véé espíritu yeⁿ'e yááⁿ'n'guiinūⁿ ndúúcu sa. Ní espíritu míⁿ n'gai yeⁿ'é sā:

24 N'diī Jesús yeⁿ'e yāāⁿ Nazaret, cuⁿ'éeⁿ nī nús'uu. ¿Dé'ē canéé yeⁿ'é 'nū nduucú nī? ¿'Áá ndaá nī chí di'cuiinú nī nús'uu? 'Úú ní n'diichí du'ú n'diī. N'diī ní 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dai chí daiya Dendyuūs n'diī.

25 Jesús míⁿ ní yaa'vi néⁿ yā espíritu yeⁿ'e yááⁿ'n'guiinūⁿ, ní caⁿ'a yā: Diī espíritu n'gáádí dí cheendi di, ní^{cú} nan'dáa di yeⁿ'e saⁿ'á tī.

26 Tuu'mi ní espíritu yeⁿ'e yááⁿ'n'guiinūⁿ diīⁿ chí chitá'āa 'áámá ataque sáⁿ'a 'cūū. Ní 'cai yiicú espíritu míⁿ, ní nan'daā espíritu míⁿ ná cuerpo yeⁿ'e sáⁿ'a 'cūū.

27 Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ cheⁿ'e yiinu yā yeⁿ'e chuū ní tiingūūneeⁿ yā nguaaⁿ maaⁿ yā ndúú^{cū} vi'ī: ¿Dé'ē chuū? ¿Dé'ē chí ngai chí ngí'cueeⁿ 'íⁿ'yaⁿ 'cūū? 'Íⁿ'yaⁿ 'cūū ní véé poder ca yeⁿ'é yā ní ngí ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā yeⁿ'é espíritus yeⁿ'e yááⁿ'n'guiinūⁿ ní n'giindivééⁿ espíritus yeⁿ'é yā.

28 Maāⁿnch'εε^{té} nuūⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ n'giindivééⁿ yā yeⁿ'e chí diīⁿ Jesús míⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e núúⁿ'máⁿ ná yáⁿ'āa yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea.

Jesús diīⁿ yā chí nduūⁿvā yeⁿ'é indáⁿ'ā Simón Pedro (Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)

29 Taachí n'daā Jesús na yaacū sinagoga Jesús míⁿ ní cueⁿ'e yā ndúú^{cū} Jacobo, ndúú^{cū} Juan ná vaacu Simón ndúú^{cū} Andrés.

30 N'daataá chí indáⁿ'ā Simón míⁿ ní ngíⁿta yā. Ndéé 'íⁿ'nūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ míⁿ ní candiití yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ na vaacu yā caⁿ'a yā chí yā Jesús míⁿ chí n'daataá míⁿ ní ngíⁿta yā.

31 Tuu'mi ní Jesús míⁿ ní ndaa yā nanááⁿ n'daataá míⁿ ní sta'á yā ta'ā tá ní nadicuéeⁿ yā táⁿ'ā. Ní^{cú} chiviī 'iiⁿ'nūⁿ míⁿ hora míⁿ taachi nadicuéeⁿ yā n'daataa míⁿ, ní tucá'a tá diīⁿ tá mandados yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí che'e yā.

Jesús míⁿ ní diīⁿ yā chí nééⁿé 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ nduūⁿvā yeⁿ'e yā

(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)

32 Cuayiivi taachí 'āā chi-iyā 'yáⁿ'ā ní 'āā 'da'a míⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ndaa yā nanááⁿ Jesús míⁿ ndúú^{cū} nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí ngíⁿta yā ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ chí véé espíritus yeⁿ'e yááⁿ'n'guiinūⁿ ndúúcu yā.

33 Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ míⁿ ní ndaá yā na cheendi va'āī naachi canéé Jesús míⁿ.

34 Ní Jesús míⁿ ní diīⁿ yā chí nanduuva yeⁿ'e 'yaaⁿ n'dái

'iiⁿyāⁿ chi véé n'deeé náán n'dai ca'ai yeⁿ'é yā. Ní divíi yā n'deeé n'dái espíritus yeⁿ'e yáánⁿ'guinuun yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Nguéé 'cuúⁿ yā chi espíritus s'uuⁿ caāⁿ'maⁿ, caati espíritus s'uuⁿ ní deenu du'ū chí Jesús miiⁿ.

Jesús ngaⁿ'a yā nduudu cuaacú yeⁿ'e Dendyuūs na yáⁿ'āa Galilea

(Lc. 4.42-44)

35 Táámá nguεεtiyaaⁿ 'da'ā ca, Jesús miiⁿ ní ncuéⁿ yā ní can'dáa yā na yáāⁿ Jerusalén miiⁿ ní cueⁿ'e yā 'áámá lado yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ naachi nguéé 'iiⁿyāⁿ ní miiⁿ caaⁿ'maⁿ'ngua'á yā.

36 Simón miiⁿ ndúú^{cū} tanáⁿ'ā compañeros yeⁿ'ē sa cheⁿ'e yā n'nuúⁿ yā Jesús.

37 Taachí ndaaca yā Jesús miiⁿ, tuu'mi ní caⁿ'a yā chii yā Jesús: N'diī Jesús, nducyáácá 'iiⁿyāⁿ in'nuúⁿ yā n'diī.

38 Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Caⁿ'ā yú tanáⁿ'ā yáāⁿ chi snéé na niiⁿ'nuúⁿ, ní 'tiicá ntúūⁿ caaⁿ'maⁿ yú nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs miiⁿ ti cáávā chuu chi cuchíi.

39 Jesús miiⁿ ní cachiicá yā núúⁿ'máⁿ yáāⁿ cuaaⁿ na yáⁿ'āa Galilea. Ní ngaⁿ'a yā nduudu cuaacú yeⁿ'é Ndyuūs miiⁿ na yáacū sinagogas yeⁿ'e yáāⁿ s'eeⁿ. Ní divíi yā espíritus yeⁿ'e yaaⁿ'n'giinūuⁿ yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ.

Jesús diīⁿ yā chi nduūvā yeⁿ'e 'áámá saⁿ'ā ndúú^{cū} ca'ai lepra

(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)

40 'Áámá saⁿ'ā chi canéé ca'ai chí in'duuti yuutē yeⁿ'ē sa ndaa sa nanáánⁿ Jesús, ti neⁿ'e sa caaca sa 'áámá favor yeⁿ'é yā. Ní chíntiī'ya sa ní caⁿ'a sa: N'diī Jesús, ndúútī chí n'diī neⁿ'e nī, diīⁿ nī chí nduūvā yeⁿ'é.

41 Jesús ní nduuví ya'āi 'íínu yā saⁿ'ā miiⁿ, ní tuu'ví yā saⁿ'ā ndúú^{cū} ta'a yā ní caⁿ'a yā: Táácā nguéē. 'Úú neⁿ'é. Diī saⁿ'ā, 'āā nduuvá yeⁿ'ē di.

42 Taachí caⁿ'a Jesús 'tuucā, chivii ca'ai chí in'duuti yuute yeⁿ'ē sa ní nduūvā yeⁿ'ē sa, ní dεε^{vε} sa.

43 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní yaa'vi yā saⁿ'ā miiⁿ chí cunaⁿ'a sa na vaacu sa, naati néé ca'á yā cuidado saⁿ'a miiⁿ ní yaa'ví yā saⁿ'a miiⁿ:

44 Diī, cun'díichí dí, nguéé cuuvi di mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ chi nanduūvā yeⁿ'e di. Cueⁿ'e di ní 'cuuⁿ'miⁿ di maaⁿ cuerpo yeⁿ'e di nanáánⁿ chiiduú chí nduūvā yeⁿ'ē di. Ní ca'a di ofrenda tan'dúú^{cā} chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'e Moisés miiⁿ cáávā chí nduūvā yeⁿ'ē di ní cáávā chí dεε^{vε} cuerpo yeⁿ'ē di. 'Tíicā nducyáácá 'iiⁿyāⁿ snaaⁿ yā chí 'āā nduuvá yeⁿ'ē di.

45 Tuu'mi ní saⁿ'ā miiⁿ ní cunaⁿ'a sa ní caⁿ'a sa chíi sa n'deeé n'dái 'iiⁿyāⁿ tan'dúú^{cā} chí chíi ndúú^{cū} sa. Ní cáávā chí diīⁿ sa 'túú^{cā}, Jesús miiⁿ ní 'āā ntéé cheⁿ'e nguūvi yā mar 'áámá yáāⁿ, ti 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ snaaⁿ yā 'iiⁿyāⁿ. Ní Jesús cueⁿ'é yā yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ, ní cachiicá yā 'áámá lado yeⁿ'e yáāⁿ s'eeⁿ naachi nguéé ch'εεtinéé 'iiⁿyāⁿ; naati

'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e nducuéⁿ'ē yāāⁿ ní n'dāa yā chi n'diichi yā Jesús miiⁿ.

2

Jesús diiⁿ yā chi nduūvā yeⁿ'e 'áamá saⁿ'ā chi nguéé ngii inuⁿ'u sa

(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)

1 Cho'ōo nguuvi s'uuⁿ, Jesús miiⁿ ní nguεεcunée yā nndaa yā na yāāⁿ Capernaum. Ní 'iiⁿyāⁿ ngaⁿ'a yā chi Jesús canée yā na va'ai miiⁿ.

2 Maaⁿnch'εεtē nūuⁿ na va'ai naachi canée Jesús miiⁿ nduvidaaⁿ 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿyāⁿ, ní 'āā ntéé tunée cheendi va'āi miiⁿ chí ch'εεti nūūⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Ní Jesús miiⁿ ngaⁿ'a yā nduudu yeⁿ'e Ndyuūs.

3 Tuuⁿ'mi ní ndaā na cuūuⁿ sáⁿ'ā ndεε yā 'áamá saⁿ'ā ndúúcu ca'āi chi in'dúuví cuerpo yeⁿ'e sa.

4 Nguéé chii sndaa yā naachi canée Jesús miiⁿ ti neené n'deēe 'iiⁿyāⁿ snúuⁿ yā. Cuchéε yā cuaaⁿ tíiⁿ va'ai ní nadiví yā na n'duuví táátá tíiⁿ va'āi miiⁿ. Ch'íínú n'guaaⁿ yā miiⁿya dichó'o yā saⁿ'ā ndúúcu ca'āi chi in'dúuví cuerpo yeⁿ'e sa na yiiε yeⁿ'ē sa ní ndεε sa naachi cheendii Jesús miiⁿ.

5 Taachi Jesús n'diichí yā chi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ véé vaadī i'téenu nanáaⁿ yā, caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā ndúúcu ca'āi chi in'dúuví cuerpo yeⁿ'e sa: Díí, daiyá, núúⁿndí yeⁿ'ē dí 'úú ní nch'εεcú.

6 N'duuví maestros yeⁿ'e ley miiⁿ chí vεεtē yā miiⁿ, nadacádínuuⁿ yā 'tíicā na staava yeⁿ'é ya.

7 ¿Dε'ē cúuví chí 'tíicā ngaⁿ'a sáⁿ'a 'tíi? Ngaⁿ'a sa yeⁿ'e dendu'ū chi nguéé n'daācā chi contra yeⁿ'e Ndyuūs, ti mar 'áamá 'iiⁿyāⁿ nguéé cuuví díiⁿ yā nadach'εεcú yā nuūⁿndí yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ, ti dámaaⁿ Ndyuūs.

8 Jesús miiⁿ ní deenu yā dε'ē chi nadacádínuuⁿ saⁿ'ā s'eeⁿ, ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿyāⁿ: ¿Dε'ē cúuví chí 'tíicā nadacádínuuⁿ ndís'tíi na staava yeⁿ'é ní?

9 ¿'Áá nguéé ngiⁿ'íi ca chi caaⁿ'máⁿ cuuvi saⁿ'a ndúúcu ca'āi chi in'dúuví cuerpo yeⁿ'e sa: Nuūⁿndi yeⁿ'ē di ní 'āā nchεεcú yeⁿ'ē di, o 'úú caaⁿ'máⁿ: Ndúcuééⁿ di, ní nadícuééⁿ di yiiε yeⁿ'ē di ní caaca di?

10 Ní caāvā chi ndís'tíi inaáⁿ ní chuū, níicú cadiinuūⁿ ní chi Saⁿ'ā chi Daiya Dendyuūs ní véé poder yeⁿ'é yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chi nadach'εεcú ya nuūⁿndi. Tuuⁿ'mi ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā ndúúcu ca'āi chi in'dúuví cuerpo yeⁿ'e sa:

11 Díí saⁿ'ā, nducuééⁿ di, ní nadacuééⁿ di yiiε yeⁿ'e di ní cunaⁿ'a di na vaacu di.

12 Saⁿ'a chi ngiūtā miiⁿ nducueeⁿ sa, ní nadacuééⁿ sa yiiε yeⁿ'e sa, ní nan'daa sa miiⁿ. Ní nducyaaca 'iiⁿyāⁿ n'diichí yā chuū ní cheⁿ'e yiinú yā ní dich'εεtē yā Ndyuūs. Ní ngaⁿ'a yā: Mar 'áamá vmnén'ēεe nguéé n'diichi yú dendu'ū chi 'tuucā.

Jesús yaaⁿ'ví yā 'áamá saⁿ'ā chi nguuvi Levi

(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)

13 Cuayiiivi Jesús miiⁿ cheⁿ'e yā cuaaⁿ 'díituú nuūⁿ'níⁿyáⁿ'ā.

Ní taachi nducyaaca 'iiⁿyāⁿ ndaá yā nanáaⁿ yā, ní Jesús miiⁿ ní chí¹cuéeⁿ yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

14 Ní taachi cachiicá Jesús miiⁿ, n'diichí yā 'áámá saⁿā chí nguuvi Leví, chí daiya Alfeo. Véé sá naachi véé 'iiⁿyāⁿ chí inn¹guéé yeⁿe impuestos. Ní Jesús caⁿa yā chíi yā saⁿā miiⁿ: Díi saⁿā, cuchí di caⁿā di nduucú. Tuu¹mi ní Leví miiⁿ nducueeⁿ sa ní cueⁿe sa ndúúcu Jesús miiⁿ.

15 Tuu¹mi ní Leví miiⁿ diiⁿ sa invitar Jesús miiⁿ chí caⁿá yā na vaacu sa ní che'e yā ndúúcu sa. Neené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ chí inn¹guéé yeⁿe impuestos ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí véé nuuⁿndi yeⁿe yā ndaā ntúuⁿ yā. Ní 'yaaⁿ n'dái yā ch'eté yā na mesa daama ndúúcu Jesús ndúúcu discípulos yeⁿe yā ti neené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ chí cueⁿe yā ndúúcu yā.

16 Ní taachi maestros yeⁿe ley ndúúcu 'iiⁿyāⁿ fariseos n'diichí yā chí Jesús ní nge'e yā ndúúcu nducyaaca 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ, tuu¹mi ní caⁿa yā chíi yā discípulos yeⁿe Jesús: ¿De'ē cúúví chí maestro yeⁿe ní véé yā nge'e yā ní ngi'i yā ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí inn¹guéé yeⁿe impuestos ndúúcu 'iiⁿyāⁿ nuuⁿndi?

17 Taachí Jesús ch'iindiveéⁿ yā chuū, tuu¹mi ní caⁿa yā chíi yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: 'Iiⁿyāⁿ chí nguéé ngúta yā nguéé neⁿe yā 'aama médico. Dámaan 'iiⁿyāⁿ chí ngiitā neⁿe yā chí cuuvi yíicú yā. 'Úú ní nguéé cuchíi chí yaaⁿví 'iiⁿyāⁿ chí nada-

cadiinúúⁿ yā chí ch'etete maaⁿ yā chí nguéé dinuuⁿndi yā caati chí yaaⁿví 'iiⁿyāⁿ chí véé nuuⁿndi yeⁿe yā.

'Iiⁿyāⁿ nítinguuneeⁿ yā Jesús miiⁿ yeⁿe chí nguéé ca'diinú yā (Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

18 'Áámá tiempo taachi discípulos yeⁿe Juan miiⁿ ndúúcu fariseos ca'diinúⁿ yā, náⁿā 'iiⁿyāⁿ ndaa yā nanáaⁿ Jesús miiⁿ ní ntinguuneeⁿ yā Jesús: ¿De'ē cuuvi chí ca'diinúⁿ discípulos yeⁿe Juan miiⁿ ndúúcu 'iiⁿyāⁿ fariseos miiⁿ naati discípulos yeⁿe ní nguéé ca'diinúⁿ yā?

19 Jesús nan¹guéécútaⁿa yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: ¿'Áá ca'diinúⁿ 'iiⁿyāⁿ chí ndií yā invitado naachí n'giindivaacu 'iiⁿyāⁿ 'naaⁿ chí sánⁿā chí n'giindivaacu sa canéé sá ndúúcu yā? Ndúúti chí canéé saⁿā chí n'giindivaacu sa miiⁿ, nguéé cuuví ca'diinúⁿ yā.

20 Naati cuchii tiempo taachí ch'ií saⁿā chí n'giindivaacu sa tuu¹mi ní cuuvi ca'diinúⁿ yā.

21 Mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé cutaⁿá yā 'áámá táán tiinūuⁿ ngaí chí 'āā nguéé naaⁿnu yā chí 'iindi'yaaⁿtá yā yeⁿe na catecai ndiicúú yeⁿe yā. Ndúúti chí diíⁿ yā 'tíicā, maáⁿ tiinūuⁿ ngaí miiⁿ ní cáancuūⁿ cúⁿteeⁿ tiinūuⁿ ndiicúú miiⁿ. Níicú cuuví ch'etete ca naachí ndíi n'teeⁿ.

22 'Tiicá ntuūⁿ mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé caaⁿn'yúⁿ yā vino ngaí na bolsa yíiⁿmáⁿ ndiicúú yeⁿe vino tan'dúúcā chí diiⁿ 'iiⁿyāⁿ ndiicúú.

Nduuti chi diín yā 'tíicā vino ngai miiⁿ ní di'cuūní yíⁿmáⁿ ndiicū miiⁿ ní cuuvi ndai vino miiⁿ ndúúcu yíⁿmáⁿ. Chíⁿ chi vino miiⁿ canéé chi 'cueēⁿ na bolsa yíⁿmáⁿ ngai.

Discípulos yeⁿe Jesús miiⁿ ní tiicú yā trigo nguuvi sábadó chí ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel

(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

²³ 'Áámá nguuvi chí sábadó chí ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel Jesús miiⁿ ndúúcu discípulos yeⁿé yā cho'ó yā 'áámá campo naachi vééⁿ trigo ní discípulos yeⁿé yā ní tucá'a yā tiicú yā yááⁿ miiⁿ yeⁿe trigo taachi cho'ó yā.

²⁴ Tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ fariseos ní caⁿ'a yā chii yā Jesús miiⁿ: N'dií cuin'díichí nī, ¿dé'ē cúúví chí diín discípulos yeⁿe nī chí nguεε canéé chí diín yú nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿyāⁿ?

²⁵ Naati Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā fariseos: ¿'Áá nguéé n'geēⁿ ndís'tií chí diín David miiⁿ ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí cachiica ndúúcu yā taachi cuiicu yā?

²⁶ David miiⁿ ní sndáa yā ná yáacū yeⁿé Ndyuūs taachi saⁿ'ā chí nguuvi Abiatar ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ sa yeⁿé chiiduú ch'εεε ca. Ní David che'é yā panes yeⁿe nátaí yeⁿé Ndyuūs chí dámaāⁿ chiiduú s'eeⁿ cuuvi che'é yā. Ní David miiⁿ ca'a yā pan miiⁿ 'iiⁿyāⁿ chí snéé ndúúcu yā. Ní che'e yā.

²⁷ Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿyāⁿ: Nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ yā canéé

chí cuuvi yeⁿe saⁿ'ā yeⁿe iⁿ'yeēⁿdí 'cūū naati nguéé saⁿ'ā chí cuuvi yeⁿé nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ saⁿ'ā.

²⁸ Cáávā chuū chíⁿ chí Saⁿ'ā chí Daiyá Dendyuūs cuuvi caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyúⁿ ntúúⁿ sa yeⁿé nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿyāⁿ.

3

Saⁿ'ā chí ntí'i ta'a sa
(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

¹ Jesús miiⁿ ní chindáá ntúúⁿ yā na yáacū sinagoga. Ní miiⁿ canee 'áámá saⁿ'ā ndúúcu ta'a sa chí ntí'i.

² 'Iiⁿyāⁿ fariseos ní neⁿ'é yā n'diichi yā nduuti chí Jesús miiⁿ chí ndúúvā yeⁿé saⁿ'ā miiⁿ caati nguuvi sábadó chí ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿyāⁿ. Ní fariseos cuuvi caaⁿ'máⁿ yā nuuⁿndi yeⁿe Jesús.

³ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā chí ntí'i ta'a sa miiⁿ: Nducuééⁿ dí ní cuendii di naavtaⁿ'a yeⁿe 'iiⁿyāⁿ.

⁴ Jesús miiⁿ ní ntinguuneeⁿ yā saⁿ'ā s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: ¿Dé'ē diín yú nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ yú? ¿'Áá cuuvi chí diín yú cosas chí n'daācā o cosas chí nguéé n'daācā? ¿'Áá n'daācā chí nguaⁿ'āí yú vida yeⁿe 'iiⁿyāⁿ o chí 'caaⁿ'nūⁿ yú 'iiⁿyāⁿ? 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní ch'εεtinéé 'diín yā.

⁵ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní n'diichi yuudú yā saⁿ'ā s'eeⁿ ní s'neeⁿ ndaachi yiínú yā ti nguéé neⁿe cu'téenu sá yeⁿe yā. Ní Jesús caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā miiⁿ: N'doō di ta'a di.

Ní saⁿ'ā miiⁿ n'doō sa ta'ā sa, ní ta'ā sa ní nduūvā n'daacā tan'dúúca taama.

⁶ Tuuⁿ'mi ní can'dáa 'iiⁿ'yāⁿ fariseos ní ndeé yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Herodes ní 'íicú n'diichí yā táacā diíⁿ yā ní 'íicú cuuvi 'caaⁿ'núⁿ yā Jesús miiⁿ.

Nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ snée yā na 'diituú nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā

⁷ Jesús miiⁿ ndúúcu discípulos yeⁿ'e yā cueⁿ'é yā cuaaⁿ'na 'diituú nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā. Nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea ndúúcu yáⁿ'āa Judea cheⁿ'e yā can'dáa yā Jesús miiⁿ.

⁸ Taachi 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea chicadínuuⁿ yā yeⁿ'é dendu'ū chi n'gεεε n'dai chi Jesús diíⁿ yā, nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ndaa yā n'diichí yā Jesús miiⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Judea, ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáaⁿ Jerusalén, ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Idumea, ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e táamá 'diituú yíicú Jordán, ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Tiro ndúúcu yáⁿ'āa Sidón.

⁹ Cáavā chi ndaā n'dee n'dái 'iiⁿ'yāⁿ, Jesús caⁿ'a yā chii yā discípulos yeⁿ'e yā chí cu'nee yaáⁿ yā 'áamá barco yeⁿ'e yā, níicú cuuvi cuchéε yā barco miiⁿ chí 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ nguéé 'cuεεti núūⁿ chi-ichi yā yeⁿ'e Jesús miiⁿ.

¹⁰ Ní Jesús diíⁿ yā chí 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ nduūvā yeⁿ'e yā. Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí ngi-itā neⁿ'é yā tuuⁿ'ví yā Jesús.

¹¹ Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí canee yā ndúúcu espíritu yeⁿ'e

yáaⁿ'nguiniūⁿ, espíritu miiⁿ diíⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ ndaa yā nanáaⁿ Jesús ní espíritu ní 'cai yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ: Díí ní Saⁿ'a chí Daiya Dendyuūs.

¹² Jesús caⁿ'a yuudu yā espíritu s'uuⁿ 'túúca: Nguéé caaⁿ'maⁿ dí du'u 'iiⁿ'yāⁿ 'úú.

Jesús ndεεεε yā ndu'u ndi-ichúúví discípulos

(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

¹³ Cuayiivi miiⁿ ní Jesús cuchéε yā na 'áamá yíicú, naachí yaaⁿ'ví yā 'iiⁿ'yāⁿ chí neⁿ'e yā, ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndaa yā nanáaⁿ Jesús miiⁿ.

¹⁴ Ní nduuvidaamá ndu'ū ndiichúúví discípulos chí canee yā ndúúcu yā. Ní dicho'ó yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí caaⁿ'máⁿ yā nduudú yeⁿ'e Ndyuūs chí nduudu cuaacu yeⁿ'e yā.

¹⁵ Ní Jesús caⁿ'a yā poder discípulos yeⁿ'e yā chí cuuvi diíⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ ní chí divíi yā espíritus yeⁿ'e yáaⁿ'nguiniūⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ.

¹⁶ 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ndiichúúví discípulos: Simón, chí duuchi ntúuⁿ sa Pedro,

¹⁷ ndúúcu Jacobo ndúúcu Juan 'diinū sa ní 'uūví sán'a s'eeⁿ chí daiya Zebedeo, ní san'ā s'eeⁿ ní Jesús s'neeⁿ yā nguuvi sa Boanerges chí neⁿ'e caaⁿ'maⁿ Daiya Dεεvé;

¹⁸ tanáⁿ'a yā ní nguuvi Andrés, ndúúcu Felipe, ndúúcu Bartolomé, ndúúcu Mateo, ndúúcu Tomas, ndúúcu Jacobo chí daiya Alfeo, ndúúcu Tadeo, ndúúcu táamá Simón chí yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Canaan,

19 ndúúcū Judas Iscariote, saⁿā chi cuayiivi míiⁿ ch'iⁿi sá du'u chi Jesús miiⁿ chi cuuvi 'caaⁿnúⁿ yā 'yā. Ní Jesús ndúúcū ndiichuuví discipulos yeⁿe yā cueⁿe yā ní sndaā yā na 'áámá va'āī.

Ngaⁿa yā chi Jesús canéē yā ndúúcū poder yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ

(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23; 12.10)

20 Cuayiivi ní Jesús cueⁿe yā na vaacu yā. Táámá vmnéⁿēe nééné n'deēe 'iiⁿyāⁿ ndaa yā nanááⁿ Jesús miiⁿ chí nguéé véé yaāⁿ chí che'e yā pan.

21 Taachí 'iiⁿyāⁿ yeⁿe familia yeⁿe Jesús chicadínuuⁿ yā yeⁿe Jesús, yeⁿe chí 'iiⁿyāⁿ ngaⁿa yā chí Jesús ní nduuví loco yā, ndaa yā chí nandéē yā Jesús.

22 'Tiicá ntúūⁿ maestros chí ngi'cueeⁿ ley chí chiicá yā yeⁿe na yáāⁿ Jerusalén ní caⁿa yā: Sáⁿa 'cūū canéé sá ndúúcū espíritu chí nguuví Beelzebú chí Satanás chí ngaⁿa ntiiⁿnyuⁿ sa yeⁿe espíritu yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ, ní cáāvā poder yeⁿe espíritu miiⁿ chí tun'daá yā espíritu yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ yeⁿé 'iiⁿyāⁿ.

23 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní yaa'vi yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní s'neeⁿ yā 'áámá ejemplo. Ní caⁿa yā: ¿Táácā cuuví diiⁿ yááⁿn'guiinūⁿ diví sa yááⁿn'guiinūⁿ?

24 Ndúúti chí 'áámá gobernador chí ngaⁿa ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿe yáāⁿ naachi véé 'uūví partido chí n'guⁿu ná 'aamá yā ndúúcū yeⁿe taama yā

'iiⁿntyéⁿē miiⁿ nguéé cuuvi 'nááⁿ yā chí 'iiⁿntyéⁿe yā.

25 Ndúúti chí n'deēe nadacadínuuⁿ yā na 'áámá familia chí véé partido yeⁿē, familia miiⁿ ní nguéé cuuvi nduuví dáámá yā.

26 'Tiicá ntúūⁿ, ndúúti chí yááⁿn'guiinūⁿ diiⁿ sa contra yeⁿe maaⁿ sa, nguéé cuuví cūnee sa tí chūū diiⁿ chí 'cuiinu sa.

27 Mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé cuuvi cundaa yā na vaacu 'áámá saⁿā chí véé fuerzas yeⁿē sa ní diví yā dendu'u yeⁿē sa. Canéé chí caāchiichí yā saⁿā vmnááⁿ vmnaaⁿ. Cuayiivi ní cuuvi diiⁿ yā diví yā dendu'ū chí snúūⁿ va'ai yeⁿē sa.

28 Nduudu cuaacu 'úú ngaⁿá ngí ndís'tií. Tanducuéⁿe nuuⁿndi chí diiⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndúúcū nduudu taaⁿ chí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ngaⁿa yā contra yeⁿe Ndyuūs, Ndyuūs nadich'εεcú yā nuuⁿndí yeⁿé yā.

29 Naati 'iiⁿyāⁿ chí ngaⁿa yā nduudu taaⁿ chí nguεε n'dáacā yeⁿe Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs, ní nguéé nch'εεcú yeⁿé yā maaⁿ ní tiempo chí cuchíi.

30 'Tiicá Jesús ngaⁿa yā tí náⁿā 'iiⁿyāⁿ ngaⁿa yā chí Jesús míiⁿ ní véé espíritu yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ nduucú yā.

Chεεcú Jesús ndúúcū 'dínu yā

(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)

31 Cuayiivi ní ndaā chεεcuú Jesús míiⁿ ndúúcū 'dínu yā, ní ch'εεtinéē yā cuaaⁿ chuva'āī. Ní dichó'lo yā 'áámá saⁿā chí

yaa'vi sa Jesús chi cuchíí yā nanáaⁿ yā.

³² 'Yáán 'ii'yāⁿ ní vεεté yā cuaaⁿ 'diituú Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā: Chεεcú nī ndúúcū 'diinú nī ní in'nuúⁿ yā n'diī cuaaⁿ chuva'āi.

³³ Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā miiⁿ: ¿Dú'ū chí chεεcú miiⁿ? o ¿dú'ū chí 'diinú miiⁿ?

³⁴ Tuu'mi ní Jesús n'gíinu yā 'ii'yāⁿ chí vεεté yā cuaaⁿ 'diitúú yā ní ngaⁿ'a yā ngii yā 'ii'yāⁿ s'eeⁿ: N'diichí nī. 'Ii'yāⁿ chi snée yā nduucú miiⁿ, 'ii'yāⁿ s'eeⁿ tan'dúúcā chí chεεcú ndúúcū 'diinú.

³⁵ Ní 'āā du'ú nūuⁿ chí diiⁿ chiiⁿ chí Ndyuūs neⁿ'e yā chí diiⁿ yā, 'ii'yāⁿ s'eeⁿ chíí vi'í, 'ii'yāⁿ s'eeⁿ chíí 'diinú, ndúúcū chεεcú.

4

'Aama ejemplo yeⁿ'e 'aama saⁿ'ā chí ngiīnū sá ndaata (Mt. 13.1-9; Lc. 8.4-8)

¹ Taama vmnéⁿ'ēe Jesús miiⁿ ní tucá'a yā chí'cueeⁿ yā cuaaⁿ 'diituú nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā. Ní nduuvídáámá n'deeē n'dái 'ii'yāⁿ naachi canéé Jesús miiⁿ ndíí 'āā ntéé lugar chí cuééndii Jesús. Ní chindáa yā na 'aama barco chí canuuⁿ vmnaaⁿ nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā miiⁿ. Ní miiⁿ ch'iīndí yā chí ca'cueeⁿ yā. Nducyáácá 'ii'yāⁿ ch'εεtinée yā na 'diituú nuūⁿnīⁿ miiⁿ.

² N'deēē n'dái parábolas caⁿ'a Jesús 'ii'yāⁿ s'eeⁿ chí ejemplos chí tan'dúúcā dendu'u chí véé iⁿ'yeeⁿdí'cūū. Ní taachí ngi'cueeⁿ yā caⁿ'a yā ndúúcū 'ii'yā s'eeⁿ tíicā.

³ Ndís'tiī ní 'caandiveéⁿ nī chuū. 'Áamá saⁿ'ā chí ngiīnū ndaāta ní cuéⁿ'e sá cuūnū sa ndaata miiⁿ.

⁴ Taachi chiīnū sa ní 'áámá duutu ndaata míⁿ chíiya na 'diituú yúúní ní ndaā 'yáádá ní che'e tī.

⁵ Náⁿ'ā duutu ndaata ní chíiya nguaaⁿ tuūú naachi nguéé dáana n'deēē yáⁿ'āa véé. Duutu ndaata miiⁿ núúⁿ cān'daa tí yáⁿ'āa miiⁿ nguεε daanáá yáanūuⁿ.

⁶ Ní taachi can'daā yaatū miiⁿ ní t'i caati nguéé yaānūuⁿ snūū díí'yú.

⁷ Náⁿ'ā duutu ndaata miiⁿ chíiya nguaaⁿ yáán. Yáán s'eeⁿ ní ch'iīta ní di'vaāchi yéⁿ'ē. Chíⁿ chí ndaata miiⁿ ní nguéé dichii'vē.

⁸ Náⁿ'ā duutu ndaata míⁿ na yáⁿ'āa n'dáacā chíiyā. Can'dáā ní ch'iīta n'deeē n'dái cosecha yeⁿ'ē. N'duuví ní ch'εεtinée tanduu ndiicu ndiichi ndaata yeⁿ'ē. Tan'duuví ní 'iīnū nguεecu ndiichi ndaata yeⁿ'ē ní tan'duuví ní 'áámá ciento ndaata yeⁿ'ē.

⁹ Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā chii yā 'ii'yāⁿ s'eeⁿ: Ndís'tiī chí véé veéⁿ nī, 'caandiveéⁿ nī.

Chíⁿ chí neⁿ'ē caāⁿ'māⁿ ejemplo miiⁿ

(Mt. 13.10-23; Lc. 8.9-15)

¹⁰ Cuayiivi taachí nduūví dámaáⁿ yā ndaa nanáaⁿ Jesús náⁿ'ā 'ii'yāⁿ chí snée nīⁿ'núⁿ yā ndúúcū ndiichúúví discípulos ní ntiinguunéeⁿ yā Jesús: ¿De'ē neⁿ'e caaⁿ'maⁿ ejemplo 'cūū?

¹¹ Ní Jesús caⁿ'a yā chii yā 'ii'yāⁿ s'eeⁿ: Ndís'tiī ní canéé chí cadiiuuⁿ nī chí

canúúⁿ n'de'ei yeⁿ'é naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā. Naati tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé sneé yā nduucú, 'úú ní ngaⁿ'á ngí tanducuén^{'ē} 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndúú^{cū} ejemplos.

12 Níicú 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ snaaⁿ yā naati ch'εetinée yā tan'dúú^{cā} chí nguéé inaaⁿ yā, ní 'caandiveénⁿ yā naati ch'εetinée yā tan'dúú^{cā} chi nguéé 'caandiveénⁿ yā, ní nguεε tuumicadínuuⁿ yā. Ndíí nguéé ndaacadáámí yā ní cu'téenu yā Ndyuūs ní nch'εεcū nuuⁿndi yeⁿ'e yā.

13 Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā chii yā discípulos yeⁿ'e yā: ¿'Áá nguéé ituumicadínuuⁿ ní yeⁿ'ē ejemplo 'cūū? ¿Táácā, túú'mí, cadínuuⁿ ní yeⁿ'ē tanáⁿ'ā ejemplo?

14 'Iiⁿ'yāⁿ chí ngiinú yā ndaata miiⁿ tan'dúú^{cā} 'iiⁿ'yāⁿ chí candεε yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs.

15 N'dúúví 'iiⁿ'yāⁿ ní tan'duú^{cā} ndaata chí chi-iyā cyúúⁿí mííⁿ, 'tiicá yā ch'iindiveénⁿ yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs. Ní cuayiivi taachí ch'iindiveénⁿ yā, chíí yááⁿ'nguiinūⁿ ní divíi sa nduudu chí ch'iindiveénⁿ yā chí canéé na staava yeⁿ'e yā.

16 Tán'duuvi yā ní tan'dúú^{cā} ndaata chí chiya nguaaⁿ tuūú, 'tiicá yā. N'giindiveénⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ní yeenú n'daí yā nduūcū.

17 Naati nguéé 'áámá cānee na staava yeⁿ'e yā ní nguéé 'nááⁿ tiempo cūnee. Taachi ndaa tiempo chí

'cueenu yā cuuvi o neⁿ'e chí n'gíⁿnyuⁿneenⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yā cáávā nduudu cuaacu miiⁿ, 'āā ntéé candii yā chí n'daacā miiⁿ.

18 Tán'duuvi yā ní tan'dúú^{cā} ndaata chí chiya nguaaⁿ yááⁿ miiⁿ, 'tiicá yā. N'giindiveénⁿ n'daacá yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs.

19 Naati neené neⁿ'e cá yā dendu'ū yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū ndúú^{cū} chí véé. Ní nginnche'éei yā 'iiⁿ'yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní dineⁿ'e yā cosas chí véé yeⁿ'e taama 'iiⁿ'yā. Tanducuén^{'ē} chuū ní ndaá ní di'vaachií yeⁿ'e nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. Ní diiⁿ chí nguéé dichí'vé nduudu miiⁿ na vida yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

20 Naati tán'duuvi yā ní tan'dúú^{cā} ndaata chí chiya na yáⁿ'āa n'daacā, 'tiicá yā. N'giindiveénⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ní i'teenu n'daacā yā, ní véé n'gui'i yeⁿ'ē. N'duuví yā ní tan'dúú^{cā} ndaata chí chíí ndiicū ndiichi yeⁿ'ē yeⁿ'e 'aama 'aama. N'duuví yā tan'dúú^{cā} chí chíí 'iinu ngeεcu ndiichí yeⁿ'ē, o tan'dúú^{cā} chí chíí 'aama ciento yeⁿ'ē.

Tanducuén^{'ē} chí cunuúⁿ n'de'ei cunduú nguuvi (Lc. 8.16-18)

21 'Tiicá ntúūⁿ caⁿ'a Jesús táamá ejemplo chí 'téé nguéé dáámá. ¿'Áá ndεε yā 'áámá lámpara chí cu'neenⁿ yā maaⁿ 'aama caja o maaⁿ 'aama cama? ¿'Áá nguéé cu'neenⁿ yā

lámpara miiⁿ na yaacu, 'íicú 'iiⁿyāⁿ cuuvi snaaⁿ yā?

22 Mar 'áamá cosa chí canúúⁿ n'de'ei nguée cunee chí nguée snaaⁿ 'iiⁿyāⁿ, ndí nguée ndúú 'áamá cosa chí canúúⁿ n'de'ei chí nguée cadíinuⁿ 'iiⁿyāⁿ.

23 Du'ū chí véé veéⁿ ní 'caan-diveéⁿ.

24 Ní Jesús caⁿ'a ntúuⁿ yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Cunndéē ndís'tiī cuidado yeⁿ'e chí n'giindiveéⁿ nī. Ndúúcū caādī chí ndís'tiī idiíⁿ nī juzgar 'iiⁿyāⁿ, caadī míⁿ ntúū Dendyuūs idiíⁿ yā juzgar ndís'tiī. Ní n'deēe cá n'daācā yeⁿ'ē ndís'tiī taachi Ndyuūs idiíⁿ yā juzgar ndís'tiī.

25 'Iiⁿyāⁿ chí véé yeⁿ'e yā Ndyuūs ca'a cá yā 'yā. 'Iiⁿyāⁿ chí nguée ca yeⁿ'e yā, Ndyuūs ndivíi yā 'téé chí 'āā véé yeⁿ'e yā.

Ejemplo yeⁿ'e ndaata chí ngiita

26 Jesús caⁿ'a ntúuⁿ yā: Naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā ní tan'dúúcā 'áamá saⁿ'ā chí ngiīnu sa ndaata na yáⁿ'āā yeⁿ'e sa.

27 Saⁿ'ā miiⁿ ngiīnū sa ndaata na yáⁿ'āā. Ní chíi maāiⁿ ní cyaadú sa ní nducueeⁿ sa taachí chidεεve. Cuayivi ní cho'ōo nguūvī cho'ōo n'gááⁿ ní ndaata miiⁿ ní can'daa ní chíiita naati saⁿ'ā miiⁿ ní nguée deenu sa táacā chíiita.

28 Yáⁿ'āā miiⁿ ngii maāⁿ yéⁿ'ē. Vmnaáⁿ vmnaaⁿ ícan'dáā ta'a n'gaiyāā. Cuayivi ní can'daā yááⁿ miiⁿ yeⁿ'e. Cuayivi ní n'giita ní ngii trigo

chí ndiitūu n'daāca na yááⁿ miiⁿ.

29 Taachí trigo miiⁿ 'āā ntí'i, tuu'mi ní ngeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí yeⁿ'ē ní n'giica yā, ti 'āā snuū ca'a chí 'caātā.

Tan'dúúcā ejemplo nduutií yeⁿ'e yivē ntí'yāa

(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

30 Jesús miiⁿ ní ca'a ntúuⁿ yā: ¿De'é tan'dúúcā naachi ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ Ndyuūs miiⁿ? o ¿de'é nduucū chí nadidáámá yú?

31 Chuū tan'dúúcā nduutií yeⁿ'e yivē ntí'yāa chí 'líⁿ cá yeⁿ'ē tanducuéⁿ'ē nduutií chí véé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Chíⁿ chí chiinu 'iiⁿyāⁿ na yáⁿ'āā yeⁿ'é yā.

32 Taachí 'āā niīnú yā ndaata miiⁿ ní ngí n'geεε yeⁿ'ē tanducuéⁿ'ē yaātā. Ní dúuⁿnē miiⁿ ní n'geεε n'dái ngii chí 'yáadá ngí í'neeⁿ tí 'déeεε tí na 'cuutí yeⁿ'ē.

Taama ejemplo chí ngi'cueeⁿ Jesús

(Mt. 13.34-35)

33 'Tíicā ngi'cueeⁿ Jesús 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ndúúcū n'deee n'dái ejemplos tan'dúúcā chuū, tanducuéⁿ'ē chí cuuvi cadíinuⁿ yā.

34 Ní ngaⁿ'a yā ngii yā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ ndúúcū ejemplos, naati taachi canee yā dámaāⁿ ndúúcū discípulos yeⁿ'e yā tanducuéⁿ'ē miiⁿ n'giⁿi yā discípulos yeⁿ'e yā de'ε chí neⁿ'e caaⁿ'maⁿ ejemplos chí 'āā caⁿ'a yā.

Jesús chi'nee' dii'yā yúúné ndúúcū nuū'nī'yá'ā

(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)

35 Taachi chi'da'á nguuvi miiⁿ, Jesús miiⁿ ngaⁿ'a yā ngii yā discípulos yeⁿ'e yā: Caⁿ'ā yú táámá 'diituú nuū'nī'yá'ā.

36 Tuu'mi ní s'neeⁿ yā miiⁿ ní discípulos ní candéε yā Jesús miiⁿ na barco chí 'āā canéé na 'diituú nuū'nī'yá'ā ní cueⁿ'é yā. Miiⁿ ntúūⁿ canéé tanáⁿ'ā barcos. Ní 'ii'yāⁿ yeⁿ'e tanáⁿ'ā barcos cueⁿ'é ntúūⁿ yā.

37 Tuu'mi ní chéenū 'áámá 'yúúné taaⁿ ní nuū'nī'yá'ā miiⁿ sndaā yaacú. Ní sndaā yaanūⁿ barco miiⁿ, ní chiitūu nuū'nīⁿ barco naachi canéé Jesús miiⁿ.

38 Ní Jesús miiⁿ ní cyáádu yā cuaaⁿ 'diituú barco miiⁿ, ní candiitinee yā na cojín. Ní discípulos ní nanduūchí yā Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā: N'dii Maestro, ¿'áá nguéé de'ε veε inee nī chi 'cuūvi yú?

39 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní nducueeⁿ yā ní yaa'vi yā 'yúúné miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā nuū'nī'yá'ā miiⁿ 'túúcā: 'Diiⁿ nūuⁿ cunee di. Hora míⁿ nūuⁿ 'yúúné miiⁿ ní canee 'diiⁿ ní nducuéⁿ'e canee 'diiⁿ 'diiⁿ.

40 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā discípulos yeⁿ'e yā: ¿De'ε cuuvi tátī 'va'a nī? ¿De'ε cúúví chí nguéé cu'téenu cá nī?

41 Ní discípulos yeⁿ'é yā neené dii'yá yā chii, ní ngaⁿ'a yā ngii yā nguaaⁿ maāⁿ yā ndúúcū ví'i: ¿Du'u rá 'ii'yāⁿ 'cúú, chí ndii 'yúúné ndí

nuū'nī'yá'ā yeⁿ'e yā?

ch'iindiveéⁿ

5

Saⁿ'ā yeⁿ'e yá'āa Gadara chi canéé sá ndúúcū espíritus yeⁿ'e yáá'n'guiinūuⁿ

(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

1 Jesús ndúúcū discípulos ndaa yā na táámá lado 'diituú nuū'nī'yá'ā miiⁿ yeⁿ'e yá'āa chi nguuvi Gadara.

2 Tuu'mi ní Jesús nan'daá yā na barco miiⁿ, ní ndaa 'áámá saⁿ'ā chi canéé ndúúcū espíritus yeⁿ'e yáá'n'guiinūuⁿ. Ní ngiicá sa ná vaacu sa chi 'áámá yiivi yáává chi canéé nguaaⁿ yaīnyāⁿ ní ndaa sa nanááⁿ Jesús.

3 Saⁿ'ā miiⁿ ní mar 'áámá 'ii'yāⁿ nguéé chí cuuví cuta'á yā saⁿ'ā ní cachiichí yā saⁿ'ā, ndii nguéé ndúúcū cadenas.

4 Nééne n'deēe cuuví 'ii'yāⁿ s'eeⁿ cachiichí yā saⁿ'ā miiⁿ ndúúcū cadenas ca'a sa ndúúcū ta'ā sa, náátí ch'iica sa cadenas miiⁿ, ní dicheeyéi sa cadenas miiⁿ. Ní mar 'áámá 'ii'yāⁿ nguéé ichéε yā ndúúcu sa.

5 Cuéⁿ'é daāⁿmaⁿ cachiica sá n'gaī sa cuaaⁿ ná yiicū ndúúcū cuaaⁿ nguaaⁿ yáinyāⁿ ndí nguuvi ndí n'gaaⁿ, ní 'nuu cá'ai maāⁿ sa sáⁿ'ā ndúúcū tuūu.

6 Ní taachi n'diichi yáⁿ'ái sa Jesús miiⁿ, cueⁿ'e sa ngéenu sā nanááⁿ yā ní chiintii'ya sa nanááⁿ yā.

7 Ní caⁿ'a sa chii sa Jesús miiⁿ ní 'cái yiicu sá: ¿De'ε cuuvi chí ndaa nī nanaáⁿ, n'dii

Jesús, Daiya Dendyuūs chi canee yā na va'ai chεeti nguuví? Ngii cá cáávā chi dúúchí Ndyuūs chi nguéeé tée nī vaadi 'caa'va 'úú.

⁸ Saⁿā miiⁿ ní caⁿ'a sa chuū caati Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chiī yā espíritus yeⁿ'e yááⁿ'guiinūⁿ: Ndís'tiī, nan'dáa nī yeⁿ'e sáⁿ'a 'cūū.

⁹ Jesús miiⁿ tiinguuneeⁿ yā saⁿ'ā: ¿De'ē nguuví dí? Ní espíritus yeⁿ'e yááⁿ'guiinūⁿ chí canéeé ndúúcu sáⁿ'a 'cūū nan'guεεcútaⁿ'a sa: Legión nguūví, caati neené 'yaaⁿ 'nū.

¹⁰ Ní espíritus neené di'cuítuū ca Jesús miiⁿ chí nguéeé tun'dáa yā espíritus chí caⁿ'ā yaⁿ'ai yeⁿ'e yáⁿ'āa miiⁿ.

¹¹ Ní neené n'deēe puercos nge'e tī cuaaⁿ na níⁿ'nūⁿ yīcū miiⁿ.

¹² Ní espíritus yeⁿ'e yááⁿ'guiinūⁿ idi'cuiitu Jesús: N'dii, dicho'ó nī nús'uu chí caⁿ'a 'nū chεeti puercos miiⁿ.

¹³ Tuu'mi ní Jesús ní ca'a yā permiso, ní espíritus yeⁿ'e yááⁿ'guiinūⁿ chíⁿan'dáa sa yeⁿ'e saⁿ'ā miiⁿ chí ndáa sa chεeti puercos. Ní véé tan'duu 'uūvi mil puercos miiⁿ. Ní taachi espíritus yeⁿ'e yááⁿ'guiinūⁿ sndáa sa chεeti puercos tuu'mi ní cheenu nducyaaca tī ní chingéeé nuúⁿ tī chεeti yaāi miiⁿ. Ní chingéeé tī nguaaⁿ nuuⁿ'niⁿ'yáⁿ'ā. Ní chiitu nuūⁿ'nīⁿ veén tī duutu tī cheendi tī ní ch'ii tī nguaaⁿ nuūⁿ'nīⁿ miiⁿ.

¹⁴ 'Iiⁿ'yāⁿ chí idiⁿ cuidado puercos cuen^e yā ngéenu yā chí cuuvi yā 'iiⁿ'yāⁿ ná

yāāⁿ miiⁿ ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí snée na cuεεtí chí chíī miiⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ can'daa yā n'diichí yā chí chíī.

¹⁵ Taachí ndaa yā niiⁿnuúⁿ nanááⁿ Jesús miiⁿ, ní taachí n'diichí yā saⁿ'ā chí canéeé sá ndúúcu espíritus yeⁿ'e yááⁿ'guiinūⁿ chí maaⁿ ní véε sa 'diīⁿ ndúúcu catecai sa ní 'āā n'daācā sa tuu'mi ní dí'va'ya.

¹⁶ 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí n'diichí yā chí diīⁿ Jesús miiⁿ, ní caⁿ'a yā chíī yā táácā chíī ndúúcu saⁿ'ā miiⁿ chí canéeé sá ndúúcu espíritus yeⁿ'e yááⁿ'guiinūⁿ, ní tan'duucā chí chíī ndúúcu puercos.

¹⁷ Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ di'cuítu yā Jesús miiⁿ chí cáⁿ'a yā táámá lado yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿya.

¹⁸ Jesús cuen^e yā. Ní taachi ndaa yā na barco miiⁿ ndaa saⁿ'ā chí vmnaaⁿ canéeé sá ndúúcu espíritus yeⁿ'e yááⁿ'guiinūⁿ. Ní saⁿ'ā miiⁿ chíica sa Jesús chí caⁿ'a sa ndúúcu yā na barco miiⁿ.

¹⁹ Jesús ní nguéeé 'cuuⁿ yā naatí caⁿ'a yā: Cunaⁿ'a dí ná vaacu di ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē di, ní cuuvi di 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'εεte n'dai dendu'ū chí Señor 'iivú Ndyuūs miiⁿ diīⁿ yā ndúúcu diī, ní tan'dúúcā Señor 'iivú Ndyuūs miiⁿ chí nduuví ya'āi 'iinú yā diī.

²⁰ Saⁿ'ā miiⁿ ní cunaⁿ'ā sa, ní tucá'a sa chíī sa 'iiⁿ'yāⁿ nuuⁿ'maⁿ yáāⁿ cuaaⁿ 'diituú chí nguuví Decápolis yeⁿ'e dendu'ū chí n'geεte n'dai chí Jesús diīⁿ yā ndúúcu sa. Ní nducyaaca yā che'e yiinú yā.

Tán'ā daiya sán'ā Jairo, ndúúcu n'daataá chí tuū'vi tá catecai Jesús

(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

21 Taachí Jesús miiⁿ nanguεεcunée yā ní cho'ó yā táámá lado ye^{n'}ē nuūⁿnuⁿyá^{n'}ā ní ndaa yā na yá^{n'}āa 'diituú nuūⁿnī^{n'}yá^{n'}ā, neené n'deēe 'iiⁿ'yāⁿ ndaa yā naachi Jesús canee yā.

22 Ní ndaā 'áámá sa^{n'}ā chí nguuví sa Jairo, sa^{n'}a chí nga^{n'}a ntiiⁿnyuⁿ sa ye^{n'}e yáacū sinagoga. Taachí n'diichi sa Jesús miiⁿ candiitin'díi sa na ca'a yā.

23 Ní neené di'cuítu sa Jesús miiⁿ ní ca^{n'}a sa: Daiyá ní ne^{n'}ē 'cuūvi tá. Cuchíi nī ní cún'du'u tá'a nī vmnaaⁿ ye^{n'}ē tá, ní cuuví nduūvā ye^{n'}e tá ní nguéé 'cuūvi tá.

24 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní cué^{n'}e yā ndúúcu sa. Neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ can'daa yā Jesús ní néené chiiⁿ'nu chiichí yā Jesús.

25 Ní nguaaⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ canée 'áámá n'daataá chí ngítā tá, chí 'āā ndiichúví nduūyū canee tá ndúúcu ca'ai chí nguuvi nguuví ngee yuuúⁿ ye^{n'}e cuerpo ye^{n'}e tá.

26 Néené n'geenu tá ngii ndúúcu médicos, ní 'āā ch'iinu diiⁿ tá gaster tanducué^{n'}ē chí véé ye^{n'}ē tá, naati nguéé du'ū véε dichí'vē ye^{n'}ē tá ti dáyíicándíi cá ca'ai ye^{n'}ē ta cuaaⁿ vmnaaⁿ.

27 'Āā ch'iindiveeⁿ tá ye^{n'}e Jesús miiⁿ chí diiⁿ yā chí nduūvā ye^{n'}e 'iiⁿ'yāⁿ chí ngítā. Ní cue^{n'}e tá nguaaⁿ

'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cuaaⁿ daami Jesús ní tuū'vi tá catecai yā.

28 Caati nadicadíinuⁿ tá maāⁿ tá 'tíicā. Ndúúti chí dámaāⁿ tuū'ví catecai yā, ní nduūvā ye^{n'}é.

29 Hora miiⁿ nūuⁿ chí tuū'vi tá catecai Jesús miiⁿ 'tíicā canée naaⁿ chí ngεē yuuúⁿ ye^{n'}ē tá. Ní chicadiinuⁿ tá na cuerpo ye^{n'}e tá chí 'āā nduūvā ye^{n'}ē tá.

30 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ tuumicadíinuⁿ yā chí 'āā nduūvā ye^{n'}ē 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcu poder ye^{n'}é yā. Ní nguεεcundíi yā ní n'diichi yā náávta^{n'}ā ye^{n'}e 'iiⁿ'yāⁿ ní ntinguuneeⁿ yā: ¿Du'u túu'víi catecai?

31 Tuu'mi ní discípulos ye^{n'}e yā ca^{n'}a yā: Cuin'diichí nī 'iiⁿ'yāⁿ chí i'nūuⁿ chiichí yā s'uúúⁿ miiⁿ ní maaⁿ ní ntinguuneeⁿ nī: ¿Du'u tuū'víi 'úú?

32 Naati Jesús ní nguεεcúndii yā n'giinu yā 'áámá lado taama lado, ní 'iicu cuuvi snaaⁿ yā du'ū tuu'ví 'iiⁿ'yāⁿ.

33 Tuu'mi ní n'daataá miiⁿ, ní in'duuví tá chí 'va'ā tá. Deenū tá de'ē chí chíi. Chen'e tá ní chíinti'ya tá nanááⁿ Jesús. Ní ca^{n'}a tá chíi tá 'iiⁿ'yāⁿ tanducué^{n'}ē chí nduudu cuaacu.

34 Jesús nga^{n'}a yā ngii yā tán'ā: Díi daiyá, nduūvā ye^{n'}ē dí cáávā chí i'téenu di 'úú. Díi 'diiⁿ nūuⁿ cuná^{n'}a di, ní ndúuvā ye^{n'}ē di ye^{n'}ē ca'ai chí ndii di.

35 Nga^{n'}a Jesús miiⁿ ndúúcu tán'ā miiⁿ, taachí ndaa yā ná va'ai ye^{n'}e sa^{n'}ā Jairo chí nga^{n'}a ntiiⁿnyuⁿ sa ye^{n'}ē 'iiⁿ'yāⁿ na yáacū sinagoga

miiⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē va'ai miiⁿ ní caⁿ'a yā Jairo: Daiya dí 'āā n'diī tá. ¿Dé'ē cuuví chi idindú'ū ca di maestro?

³⁶ Naati Jesús miiⁿ, ní ch'iindiveéⁿ yā chí caⁿ'á yā yeⁿ'ē saⁿ'ā chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ sa. Ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā miiⁿ chí ngaⁿ'ā ntiiⁿnyuⁿ sa yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ na yáacū sinagoga: Nguéé 'va'a di naati cu'téenu dí.

³⁷ Jesús nguéé 'cuuⁿ yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí cueⁿ'e ca yā cuaaⁿ cheeti va'ai ndúúcu yā, ti dámaāⁿ Pedro, ndúúcu Jacobo, ndúúcu Juan, saⁿ'ā 'diinū Jacobo.

³⁸ Taachí ndaa yā va'ai yeⁿ'e sán'ā chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yaacū sinagoga miiⁿ, n'diichí yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní ch'iindiveéⁿ yā chí n'gai yā ní ngεεcu yā.

³⁹ Tuu'mi ní taachi sn'daa yā cuaaⁿ cheeti va'āi miiⁿ, caⁿ'a yā: ¿De'ē tátiī yuudu idiíⁿ nī? ¿De'ē cúuví chí ngεεcu nī? Tá'díⁿ nguéé n'diī tá, tí cyaadu tá.

⁴⁰ 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní n'gíⁿ'nyūⁿneeⁿ chí diíⁿ yā chūⁿ? yā yeⁿ'e Jesús miiⁿ. Tuu'mi ní Jesús miiⁿ diíⁿ yā chí can'daa nducyaaca yā. Ní Jesús can'dεε yā chiida tá ndúúcu cheεcu tá ndúúcu discípulos chí canéé ndúúcu yā ní snda yā naachi candííⁿ ta'dííⁿ chí n'diī tá ní tináⁿ'ā.

⁴¹ Ní sta'á yā ta'ā tá ní caⁿ'a yā: Talita cumi, chí neⁿ'e caāⁿ'maⁿ na nduudu yeⁿ'e yú, díí n'daata 'lííⁿ, 'úú ngaⁿ'á ngii dii, ndúúcueeⁿ di.

⁴² Hora mííⁿ nūuⁿ ta'dííⁿ miiⁿ ní nduucueēⁿ tá ní cachīca tá. N'daata 'lííⁿ miiⁿ

ní ngii tá ndiichuuvi nduūyū. Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cueⁿ'e yiinú yā.

⁴³ Jesús mííⁿ yaa'vi yuudú yā 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé caaⁿ'maⁿ yā cuuvi yā chííⁿ mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ. Ní caⁿ'a Jesús chí ca'a yā yuūndū chí che'e n'daata 'lííⁿ miiⁿ.

6

Jesús canee yā na yāāⁿ Nazaret

(Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

¹ Jesús ní ndaācá yā miiⁿ ní cunaⁿ'á yā na yāāⁿ Nazaret chí yāāⁿ vaacú yā, ní discípulos yeⁿ'e yā ní cueⁿ'e yā ndúúcu yā.

² Taachí ndaa nguuvi sábadó chí ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ, Jesús tucá'a yā chí'cueeⁿ yā na yaacū sinagoga miiⁿ. Nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ch'iindiveéⁿ yā chí caⁿ'a Jesús, ní cheⁿ'e yiinú yā. Ní caⁿ'a yā: ¿Tíí ch'eēⁿ sán'a 'cūū tanducuén'ē chuū? ¿De'ē vaadī déénú chí ca'a yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ, ndúúcu vaadī n'gíinu chí diíⁿ yā chūⁿ?

³ ¿'Áá nguéé sán'a 'cūū daiya saⁿ'ā 'viichiyán'á miiⁿ, daiya María miiⁿ, saⁿ'ā chí 'diinū Jacobo, ndúúcu José, ndúúcu Judas, ndúúcu Simón, ndúúcu ví'i yā chí snée yā miiⁿ nguaaⁿ s'uūuⁿ? Cáávā chí yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ chííⁿ chí nguéé s'teenu yā 'iiⁿ'yāⁿ.

⁴ Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā chíí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'tíí: Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ dinéⁿ'e yā profetas naati nguéé dinéⁿ'e yā 'áámá profeta yeⁿ'e yāāⁿ vaacú yā. Ní nguéé dinéⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e

yā ndúúcu 'ii'nyāⁿ na vaacu yā profeta miiⁿ.

⁵ Jesús ní nguée chidiíⁿ yā mar 'áámá vaadī n'giinú miiⁿ, dámaaⁿ chí sn'duú yā ta'a yā vmnaaⁿ yeⁿ'e n'duuvī 'ii'nyāⁿ chí ngítā ní nduūvā yeⁿ'é yā.

⁶ Ní cheⁿ'e yiinu Jesús tí 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ ní nguée s'téenu yā. Cuayivi miiⁿ ní Jesús cachiicá yā cuaaⁿ na yāāⁿ na niiⁿnuúⁿ ní ngi'cueeⁿ yā 'ii'nyāⁿ.

Jesús dichó'o yā discípulos yeⁿ'e yā chí caaⁿ'máⁿ yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs

(Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

⁷ Ní Jesús yaaⁿ'vi yā ndu'ū chí ndiichuuvī discípulos, ní tucá'a yā dicho'o yā 'ii'nyāⁿ 'uuvī yā 'áámá 'áámá yāāⁿ. Ní ca'a yā poder discípulos chí tun'dáa yā espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ yeⁿ'é 'ii'nyāⁿ.

⁸ Ní caⁿ'a yā chíi yā discípulos chí nguée de'ε véε candée yā chí cuuvī yeⁿ'é yúúⁿí yeⁿ'e yā, dámaāⁿ in'daacuú. Nguée canée chí candée yā ndii mar 'áámá moral, ndí nguée ndúú pan ra, ndí nguée ndúú tuūmī ra na bolsa.

⁹ Cunúúⁿ ca'a yā ndaacuú ndaachí, ní 'áámá nūⁿ catecai yā, nguée 'uūvī.

¹⁰ Ní caⁿ'a Jesús: Ndís'tiī, taachi cúndaa nī cheⁿ'eti 'áámá va'āī, 'cuεtinée nī miiⁿ taanduvée ndii taachí nan'dáa nī yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ.

¹¹ Nduuti chí ndaá nī 'áámá yāāⁿ ní 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ nguée 'cuaáⁿ yā 'cuεtinée nī miiⁿ, ndí nguée ndúú neⁿ'e ra yā chí 'caandiveeⁿ yā yeⁿ'e nī,

tuu'mi ní nan'dáa nī yeⁿ'é yāāⁿ miiⁿ. Ní n'dáadi nī yaācā yeⁿ'é ca'a nī. Chuū ní 'áámá señal chí 'cuuⁿ'miⁿ nī chí nguée n'daācā idiíⁿ yā ti contra yeⁿ'é nī. Cuaacu níⁿ'nyúⁿ ngaⁿ'á ngií ndís'tiī, chí nguuvī yeⁿ'e juicio duu'vi cá castigo yeⁿ'é 'ii'nyāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Sodoma ndúúcu 'ii'nyāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Gomorra, chí ndí cuááⁿ vmnaaⁿ, ní nguée ti 'ii'nyāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ naachí nguée 'cuúⁿ yā ndís'tiī.

¹² Tuu'mi ní discípulos ican'dáa yā, chí caⁿ'a yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs yeⁿ'é chí ndaacadáámí 'ii'nyāⁿ yeⁿ'e nuuⁿ'ndi yeⁿ'e yā. Ní chí n'daaⁿ yā chí cuuvī 'cuεtinée n'daāca yā.

¹³ 'Tuucá ntúūⁿ discípulos diví yā neené n'deeε espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ yeⁿ'é 'ii'nyāⁿ. Ní chíi yā aceite n'deeε n'dái 'ii'nyāⁿ chí ngítā ní nduūvā yeⁿ'e 'ii'nyāⁿ.

Juan chí ngεdinuūⁿnīⁿ ní chí'ū sa

(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)

¹⁴ Rey Herodes chí'iindiveeⁿ ntúūⁿ yā chuū chí núúⁿ'máⁿ íⁿ'yeēⁿdī miiⁿ ní chí'iindiveeⁿ yā chí diiⁿ Jesús miiⁿ. Rey Herodes míⁿ caⁿ'a yā: 'Āā nduūchi Juan chí ngεdínūⁿnīⁿ nguaaⁿ tináⁿ'ā, chííⁿ chí saⁿ'ā ní véé taavi poder yeⁿ'é sa.

¹⁵ Naⁿ'a 'ii'nyāⁿ ní ngaⁿ'a yā: Jesús miiⁿ ní Elías chí profeta ndí vmnaaⁿ. Naⁿ'a 'ii'nyāⁿ ní ngaⁿ'a yā: Jesús miiⁿ ní 'áámá profeta tan'dúúca profetas chí chí'εtinée ndii cuaaⁿ vmnaaⁿ.

16 Taachí Herodes miiⁿ ch'iindiveéⁿ yā chuū, tuu'mi ní caⁿ'a yā: Juan sáⁿ'a 'cūū, chí 'úú chí caⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ chí chiicá yā daandu sá ní 'āā nduuchi sa yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā.

17 Ti Herodes miiⁿ caⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā soldados chí sta'a sa Juan ní chiicā chí-ichi sa ndúúcu cadena^s ní chíⁿnuuⁿ sa saⁿ'ā vácūū cáávā n'daataá Herodías. Táⁿ'ā miiⁿ chí chíi n'daataá yeⁿ'ē Felipe cuááⁿ vmnaaⁿ ní canéé tá ndúúcu sa. Ní Felipe miiⁿ ní 'diinu Herodes.

18 Juan miiⁿ ní caⁿ'a sa chíi sa Herodes miiⁿ: N'diī rey nguéé canéé chí cunee nī ndúúcu n'daataá yeⁿ'ē 'diinu nī.

19 N'daataá yeⁿ'e Herodes miiⁿ nguéé canee yiīnū tá ndúúcu chí caⁿ'a Juan miiⁿ. Ní neⁿ'e tá 'caanⁿnuⁿ tá Juan miiⁿ naati nguéé ngii diiⁿ tá.

20 Herodes miiⁿ ní deenu yā chí Juan ní n'dai sa ní yeⁿ'e Ndyuūs saⁿ'ā miiⁿ. Ní rey miiⁿ 'va'á yā Juan miiⁿ. Chíiⁿ chí nguéé n'guuⁿ rey miiⁿ chí táⁿ'ā miiⁿ diiⁿ daño tá ndúúcu Juan. Ní rey miiⁿ s'neeⁿ veéⁿ yā n'daacā ní ch'iindiveéⁿ yā yeⁿ'ē nduudu Juan 'áará chí nguéé tuumicadiinúuⁿ yā nducuéⁿ'ē chí ngaⁿ'a Juan miiⁿ.

21 Naati n'daataá yeⁿ'e rey miiⁿ nguuví tá Herodías ní ndaāca tá táácā chí diiⁿ tá. Herodes miiⁿ diiⁿ yā 'áámá 'vlicu nguuví cumpleaños yeⁿ'é yā. Diiⁿ yā 'áámá 'viicu yeⁿ'ē chí nge'é yā chí che'é 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ, ndúúcu saⁿ'ā s'eeⁿ chí 'neéⁿ vmnaaⁿ

yeⁿ'e soldados, ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ yuudu yeⁿ'ē yáⁿ'āa Galilea.

22 Ní taachí nge'e yā n'daatā 'líiⁿ daiya táⁿ'ā Herodías miiⁿ sndaā tá naachi nge'e yā. Ní nde'ei tá. Rey Herodes ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā ndúúcu sa chíi yeenú yā chí nde'ei tá. Ní miiⁿ caⁿ'a yā chíi yā n'daataa 'líiⁿ miiⁿ: Dii, n'daataa 'líiⁿ, caaca di 'úú chí neⁿ'e dí ní 'úú ní teé dii.

23 Ní caⁿ'a yā, “por Ndyuūs” chí ca'a yā n'daatā 'líiⁿ miiⁿ 'āā de'ē nūuⁿ chí neⁿ'e tá, 'áará chí ná maⁿ'a yeⁿ'ē yáⁿ'āa chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā.

24 N'daatā 'líiⁿ míiⁿ ní can'daā tá ní caⁿ'a tá chíi tá cheecu tá: Mamá, ¿de'ē caacá? Ní cheecu tá ní caⁿ'a yā chíi yā tá'ā: Caaca di tíiⁿ Juan chí cheedínuūⁿnī.

25 Maaⁿncheētē nūuⁿ sndaā ta'díiⁿ miiⁿ naachi canúuⁿ rey miiⁿ, ní caⁿ'ā tá: Neⁿ'é chí maaⁿnguuví nūuⁿ teé nī 'úú cheeti 'áámá cu'u tíiⁿ Juan chí cheedínuūⁿnī.

26 Tuu'mi ní rey miiⁿ ní s'neeⁿ ndaachi nuúⁿ yā naati cáávā chí caⁿ'a yā, “por Ndyuūs”, ní cáávā 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā ndúúcu rey miiⁿ, nguéé chí diiⁿ nuuⁿ yā cheeⁿdiitú yā yeⁿ'ē chí ngiica ta'díiⁿ miiⁿ.

27 Hora míiⁿ nūuⁿ caⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ rey miiⁿ 'áámá soldado chí cheⁿ'e sa 'caaca sa daandu Juan chí cheedínuūⁿnī ní nguai sa tíiⁿ yā.

28 Soldado miiⁿ ní cheⁿ'e sa ná vácūū ní chíiica sá daaⁿdu Juan miiⁿ. Ní sn'nuuⁿ sa tíiⁿ Juan miiⁿ

chɛeti 'áámá cu'u. Ní ndɛɛ soldado miiⁿ ní ca'a sa ta'díiⁿ miiⁿ. Ní ta'díiⁿ miiⁿ ní ca'a tá chɛɛcu tá.

²⁹ Taachí discípulos yeⁿe Juan miiⁿ ch'iindiveéⁿ yā chuū, cheⁿ'é yā chi nguai yā cuerpo yeⁿe Juan miiⁿ. Ní candéɛ yā chí 'cuuchi yā.

Jesús ca'a yā chi che'e nyuⁿu mil 'iiⁿyāⁿ

(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

³⁰ Cuayiivi miiⁿ ní apóstoles ní nduuvidaamá yā ndúúcu Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā Jesús tanducuéⁿ'ē chí dīiⁿ yā, ndúúcu chí chí'cueeⁿ yā.

³¹ Jesús caⁿ'a yā chii yā apóstoles: Cuchí nī, ní caⁿ'a yú ntaavi'tuunúⁿ yú na 'aama lugar chí 'aama lado yeⁿe yāāⁿ naachi nguéé 'iiⁿyā. Ngaⁿ'a yā 'tíicā, caati n'dee n'dái 'iiⁿyāⁿ indaa yā nanááⁿ Jesús ndúúcu n'dee n'dái 'iiⁿyāⁿ chí inⁿ'a, ndíi maaⁿ rá chí nge'e yā, nguéé ngii.

³² Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ndúúcu apóstoles yeⁿe yā cueⁿ'é yā dámaáⁿ yā na 'áámá barco na 'áámá lugar chí nguéé snéé 'iiⁿyāⁿ.

³³ Naati néené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ n'diichí yā Jesús ndúúcu apóstoles, ní déenu yā du'u yā ní taachí cueⁿ'e yā. Ní nducuéⁿ'ē 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yāāⁿ s'eeⁿ cueⁿ'e yā chiicá yā na yáⁿ'āa naachi ndaa Jesús ní vmnaaⁿ cá ndaa yā. Ní cuayiivi ndaa Jesús miiⁿ ndúúcu apóstoles yeⁿe yā.

³⁴ Taachí Jesús nan'daa yā na barco, n'diichí yā neené n'deeé 'iiⁿyāⁿ ní neené ya'ai

'iinú yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ, ti sneé yā tan'dúúca 'iiti cuūchí chí nguéé du'ū chí idiiⁿ cuidado 'iiti, 'tíica yā. Ní Jesús tucá'a yā chí'cueeⁿ yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ n'dee n'dái dendu'ū.

³⁵ Taachí chí chíinū, discípulos yeⁿ'é yā ní ndaa yā nanáaⁿ yā ní caⁿ'a yā: N'dii Jesús, 'āa chíinū ní mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguɛɛ snéé yā na yáⁿ'āa 'cūū.

³⁶ Yaa'ví nī 'iiⁿyāⁿ, ní caⁿ'á yā yāāⁿ n'gaiyāā ndúúcu yāāⁿ n'gɛɛ chí snéé na niiⁿnuúⁿ ní cuái yā pan, ti nguéé ndéé yā chí che'e yā.

³⁷ Naati Jesús ní nan'guɛɛcútaⁿ'a yā yeⁿ'e yā ní caⁿ'a yā: Ndís'tiī, ca'á nī che'e yā. Discípulos ní caⁿ'a yā: ¿'Áá cuuvi diiⁿ nús'uu chí caⁿ'a 'nū cuái 'nū 'uuvi ciento caadi pan, ní ca'á 'nū che'e yā?

³⁸ Jesús caⁿ'a yā chii yā discípulos: ¿'Áá n'dee panes yeⁿ'ē ndís'tiī vɛɛ? Cuéⁿ'e nī n'diichi nī. Taachí 'āa n'diichí yā, tuu'mi ní yaa'ví yā: Véé nyuⁿu panes ndúúcu 'uuvi 'yaācā.

³⁹ Tuu'mi ní caⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ Jesús chí ch'ɛɛtɛ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ caadi cuááⁿ caadi cuááⁿ naachí vɛɛ yuuni cueé.

⁴⁰ Ní naachí ch'ɛɛɛ yā 'áámá ciento yā ní naachi ch'ééɛɛ tá 'uūvī ngɛɛcu ndiichí yā.

⁴¹ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní sta'á yā ndu'ū nyuⁿu panes miiⁿ ndúúcu 'uuvi 'yaācā. Ní chɛɛnaaⁿ yā nanguuvi ní ca'a yā gracias Ndyuūs cáávā pan miiⁿ ndúúcu 'yaācā. Ní ch'iinu ní n'dee yā panes miiⁿ ní nca'a yā discípulos

yeⁿe yā chi ca'a yā che'e 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Discípulos ca'a yā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ 'yaācā miiⁿ ndúúcu pan miiⁿ.

42 Nducyaáacá yā che'e yā ní chiitu 'iiⁿyāⁿ.

43 Ní nanngaáⁿ yā chí ningaavā miiⁿ ní chiitu ndiichúúví 'cuεētēε ndúúcu chí ningaāva miiⁿ yeⁿe pan ndúúcu 'yaācā miiⁿ.

44 Nducyaaca saⁿā chí che'e sa panes miiⁿ ní ngii nyuⁿu mil sa.

Jesús ngíica yā vmnááⁿ nuūⁿnīⁿyáⁿā

(Mt. 14.22-27; Jn. 6.16-21)

45 Tuu'mi ní caⁿa Jesús chii yā discípulos yeⁿe yā chí cundaa yā na barco miiⁿ ní ndaá yā táamá lado yeⁿe nuūⁿnīⁿyáⁿā miiⁿ vmnaaⁿ yēⁿe yā chí caⁿa yā na yāāⁿ Betsaida, nuuⁿmaⁿ neⁿe chi Jesús diiⁿ yā despedir 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

46 Taachí Jesús diiⁿ yā despedir yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ, cueⁿé yā na yiicū miiⁿ chí caaⁿmaⁿnguaⁿá yā.

47 Taachí chii 'da'a miiⁿ, barco miiⁿ ndúúcu discípulos 'āā cachíicá vmnaaⁿ yeⁿe nuūⁿnīⁿyáⁿā miiⁿ ní náávtaⁿa nuūⁿnīⁿyáⁿā miiⁿ canéé. Ní 'āā dámaāⁿ Jesús miiⁿ canee yā na yáⁿāa miiⁿ.

48 Ní Jesús n'diichí yā chí discípulos ní ch'eenu yā chí chí diiⁿ yā chí chiica barco miiⁿ ti 'yúúné miiⁿ ní contra yeⁿe naachí cachiica barco miiⁿ. Na nguεetiyaan 'da'a ca, Jesús ndaa yā nanááⁿ

discípulos, ní ngiicá yā vmnaaⁿ nuūⁿnīⁿ miiⁿ. Ní neⁿe yā cho'o daamá yā.

49 Taachí discípulos yeⁿe yā n'diichí yā Jesús chi ngiica yā cuaaⁿ vmnaaⁿ nuūⁿnīⁿ miiⁿ, discípulos nadacádíinuⁿ yā chí 'áamá bulto ch'εεε ní 'cai yiicu yā.

50 Ti nducyaáacá discípulos n'diichí yā Jesús, ní diiⁿyā yā chí. Naati Jesús ní yaaⁿví yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní caⁿa yā: Ndís'tií saⁿā, nguéé 'va'á ní ti 'úú.

51 Ní Jesús miiⁿ cuchéε yā na barco miiⁿ naachi snúuⁿ discípulos. Ní canéé 'diiⁿ 'yúúné. Ní discípulos nadicádíinuⁿ yā. Dε'ε chúúcā ch'εεε Ndyuūs. Ní che'e yiinu yā.

52 Vaanicadíinuⁿ yeⁿe discípulos ní cheεchí caati nguéé tuumicádíinuⁿ yā vaadi n'giinu yeⁿe panes miiⁿ.

Jesús diiⁿ yā chí nduūvā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí ngítā nayáⁿāa Genesaret

(Mt. 14.34-36)

53 Cho'ó barco miiⁿ ndúúcu yā táamá lado yeⁿe nuūⁿnīⁿyáⁿā miiⁿ ní ndaá yā ná yáⁿāa Genesaret, naachí cachiichí yā barco miiⁿ cuaaⁿ 'diituú nuūⁿnīⁿyáⁿāa.

54 Ní taachi nacan'daa yā na barco miiⁿ, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí 'āā ndaá yā miiⁿ ní ntiinaáⁿ yā Jesús miiⁿ.

55 Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ caⁿá yā chí yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe núúⁿmáⁿ cuaaⁿ na yāāⁿ n'gaiyāā chí snéé niiⁿnuúⁿ chí Jesús canee yā. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chinguai

yā 'iiⁿ'yāⁿ chi ngíitā. Ní tuca'a yā ndaa yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chi ngíitā na cama yeⁿ'é yā ní candεε yā 'iiⁿ'yāⁿ nanááⁿ Jesús miiⁿ.

⁵⁶ Ní 'āā de'é nūuⁿ lugar naachí cueⁿ'e Jesús miiⁿ, nduuti chi na yāāⁿ n'gaiyāā, o na yāāⁿ n'gεεε, o na campo, 'iiⁿ'yāⁿ ní í'neeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ chi ngíitā cuaaⁿ cyúúni. Ní di'cuútu yā Jesús chi ca'á yā lugar 'iiⁿ'yāⁿ chi ngíitā chi cuuví tuu'ví yā maaⁿ rá naachí ndεεtií yeⁿ'ē catecai Jesús. Ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí tuū'ví yā tiinūuⁿ yeⁿ'e yā, nduūvā yeⁿ'e yā.

7

Chíiⁿ chí diiⁿ chí ngii nuuⁿndi 'iiⁿ'yāⁿ
(Mt. 15.1-20)

¹ Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ fariseos ndúúcu n'duuví maestros yeⁿ'e ley n'daa yā na yāāⁿ Jerusalén, ní ndaa yā nanááⁿ Jesús.

² 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní n'diichí yā chí discípulos yeⁿ'e Jesús miiⁿ ngé'e yā ndúúcu ta'a yā chí vaatí, ní vεε nuuⁿndi yeⁿ'e yā ti nguée inaaⁿnu yā ta'a yā taachí āā cuée che'e yā tan'duucā chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'é yā.

³ Chūū chii caati 'iiⁿ'yāⁿ fariseos ndúúcu nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ Israel candí yā costumbres yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúú s'eeⁿ chí nguée che'e yā ndúúti chí nguée n'deēe cuuví nnaaⁿnú yā ta'a yā.

⁴ Taachí indāā yā nii'vēē, nguée che'e yā nduuti chí nguée nnaaⁿnu yā ta'a yā

n'deēe cuūví. Véé cá costum-bres chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ icandiica yā, chí nnaaⁿnu yā vasos chí n'geē chí ngi'í yā, ndúúcu jarros, ndúúcu taza yeⁿ'e cūū, ndúúcu mesas.

⁵ Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ fariseos ndúúcu maestros yeⁿ'e ley miiⁿ itinguunéeⁿ yā Jesús: ¿De'ē cúúví chí nguée candí discípulos yeⁿ'e nī costumbres yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúú s'eeⁿ? Nge'é yā ndúúcu ta'a yā chí vaatí.

⁶ Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā: N'dáacā caⁿ'a profeta Isaías miiⁿ ndii cuááⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'e ndís'tiī chí 'uūví naaⁿ 'uūví cheendí nī. Chuū caⁿ'a yā taachí dingúuⁿ yā 'túúcā:

'Iiⁿ'yāⁿ s'uúⁿ ní dich'εεté yā 'úú ndúúcu cheendi yā, naati staava yeⁿ'e yā yaⁿ'āi canee yeⁿ'e 'úú.

⁷ Nguée de'ē vεε dichí'vē chí diiⁿ yā chí dich'εεté yā 'úú, ti chíiⁿ chí ngi'cueeⁿ yā ní ley yeⁿ'e saⁿ'ā yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

⁸ Naati ndís'tiī ní chí'néeⁿ nī leyes yeⁿ'e Ndyuūs ní candí nī costumbres yeⁿ'e saⁿ'ā yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Chíiⁿ chí neené n'deēe cuūví nnaaⁿnu yā jarros ndúúcu vasos naachi ngi'í nuúⁿ yā, ndúúcu chí diiⁿ yā ndúúcu neené n'deēe cá dendu'ū. Tanducuéⁿ'ē chuū ní nguée dichí'vē.

⁹ 'Tíicā caⁿ'a Jesús chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Ndís'tiī ní cándii nī costumbres maáⁿ nī ní cáávā chuū i'neéⁿ nī 'áámá lado ley yeⁿ'é Ndyuūs.

10 Moisés caⁿa yā ley 'cūū: Dijⁿ nī honrar chiidá nī ndúúcu chεεcú nī ní 'iiⁿyāⁿ chi nguée n'dáacā ngaⁿa yā yeⁿe chiidá yā o yeⁿe chεεcú yā canée chi 'cuūvi yā.

11 Naati ndís'tiī ní ngaⁿa nī chí nga'a nī permiso 'aama saⁿā chí caaⁿ'maⁿ sá cuuvi sa chiida sa o chεεcu sa, 'tíicā: 'Úú ní nguée cuuvi nneé n'diī, caati nducuéⁿē chi yeⁿé ní Corbán. (Nduudu Corbán miīⁿ ní neⁿe caaⁿ'maⁿ chí ca'á yā Ndyuūs.)

12 Ndúúti chí saⁿā ngaⁿa sa 'túúcā, tuu'mi ní ndís'tiī ngaⁿa nī chí 'āā ntée nga'a nī lugar chí cunnee sá chiida sá ndúúcu chεεcu sá.

13 Ndís'tiī ní diīⁿ nī chí 'āā ntée dichí'vē Nduudu yeⁿe Ndyuūs cáāvā costumbre chí ngo'ó yeⁿe 'áámá nī taama nī. Nééné n'deēe dendú'ū diīⁿ nī tan'dúúcā chuū.

14 Caⁿa ntúūⁿ Jesús chii yā 'iiⁿyāⁿ taama vmnéⁿēe ní caⁿa yā: Cu'neeⁿ veeⁿ nducyaaca nī yeⁿé, ní tuumicadiinuuⁿ nī.

15 Mar 'áámá dendu'ū chí nge'e saⁿā chí 'āā cuée che'e sa cuuvi diīⁿ chí 'āā ntée dεεve sa. Chíⁿ chí nadicadíinuuⁿ saⁿa na staava yeⁿe sa ní ican'daā na staava yeⁿe sa chíⁿ idiīⁿ chí 'āā ntée dεεve sa.

16 Ndís'tiī chí véé veéⁿ nī, 'caandiveéⁿ nī.

17 Taachí Jesús s'neeⁿ yā 'iiⁿyāⁿ miīⁿ ní sndaa yā va'ai yeⁿé discípulos yeⁿe yā, discípulos yeⁿé yā ní itiinguuneeⁿ yā: ¿De'ε néⁿé caaⁿ'maⁿ ejemplo 'cūū?

18 Ní caⁿa Jesús chii yā discípulos: ¿'Áá 'tiicá ntuūⁿ ndís'tiī nguée ituumicadíinuuⁿ nī? ¿'Áá nguée deenu nī chí tanducuéⁿē chí nge'e saⁿā ní cungée cuaaⁿ chuva'āī ní nguée cuuvi diīⁿ chí saⁿā miīⁿ ní vaati sa,

19 ti nguée indaā na staava yeⁿe sa naati na chεētī sa? Ní cuayiivi miīⁿ nan'daā na cuerpo yeⁿe sa. 'Tíicā ní nducuéⁿē chí ng'é saⁿā ní dεεve. Ní nguée diīⁿ chí dinuuⁿndí yā.

20 Ní caⁿa Jesús: Chíⁿ chí can'daā na staava yeⁿe sa chíⁿ chí diīⁿ chí véé nuuⁿndí yeⁿe sa.

21 Ti chiiⁿ cuaaⁿ chεētī sán'ā chí neⁿe caaⁿ'maⁿ chí yeⁿe na staava yeⁿe sa, ican'dáā yeⁿe vaanicadíinūⁿ yeⁿe sa chí nguée n'daācā. Nada-cadíinuuⁿ yā yeⁿe chí caⁿa sa ndúúcu 'aama n'daataá o isán'ā chí nguée yeⁿe yā, ndúúcu yeⁿe chí n'diichí yā 'áámá saⁿā o n'daataá ní duuchinéⁿ vi'i yā, ní ndúúcu chí 'caaⁿ'núⁿ yā 'iiⁿyāⁿ,

22 ndúúcu yeⁿe chí ididucú yā, ndúúcu yeⁿe chí neⁿe yā cosas chí véé yeⁿe taama yā, ndúúcu yeⁿe dendú'ū chí yeⁿe yáán'guuinūⁿ, ndúúcu yeⁿe chí nginnche'εί yā 'iiⁿyāⁿ, ndúúcu vicios, ndúúcu n'daataá chí caⁿā tá ndúúcu n'daataá chí duuchinee tá vi'i, ndúúcu yeⁿe sán'ā chí caⁿa sa ndúúcu saⁿā chí duuchinee sa vi'i, ndúúcu yeⁿe chí n'diichí yā cosas chí nguée n'daācā, ndúúcu yeⁿe chí caaⁿ'maⁿ taán yā

contra yeⁿ'e Ndyuūs, ndúúcū yeⁿ'e chi dich'εεté maáⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ, ndúúcū nduudu chi nadicádíinuⁿ yā tan'duucā chi loco yā.

23 Tanducuéⁿ'ē dendú'u 'cūū chi nguéeⁿ n'daācā ican'daā yeⁿ'ē na staava yeⁿ'é yā. Chíⁿ chi diiⁿ chi véé nuuⁿndi yeⁿ'é yā.

'Áámá n'daataá chi nguéeⁿ n'daataá Israel tá chi i'teenu tá Jesús

(Mt. 15.21-28)

24 Nan'dáā Jesús miiⁿ ní cunaⁿ'a yā na yáⁿ'āa Tiro ndúúcū Sidón. Ní chindáa yā na 'áámá va'ai. Ní nguéeⁿ neⁿ'é yā chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cadíinuⁿ yā naachi cánéeⁿ yā naati nguéeⁿ chíi canúúⁿ n'de'ei yā.

25 Maaⁿnchεεté tuumicadiinuⁿ 'áámá n'daataá chi véé 'áámá n'daataá 'líⁿ daiya tá chi cánéeⁿ ndúúcū espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ. N'daata miiⁿ ní ndaā tá ní chiintii'yā tá ná ca'a Jesús miiⁿ.

26 N'daata míⁿ ní nguéeⁿ yeⁿ'ē ndaata yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel naati yeⁿ'e ndaataá yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Sirofenicia. Ndaā tá ní chiica tá Jesús miiⁿ chí tun'dáa yā espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ yeⁿ'ē n'daataá 'líⁿ daiya tá.

27 Naati Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chíi yā n'daataá miiⁿ: Ca'a di lugar chi che'e daiyá 'iiⁿ'yāⁿ Israel vmnááⁿ vmnaaⁿ ti nguéeⁿ cánéeⁿ chí divií pan yeⁿ'e daiyá 'nū ní ca'á 'nū chi che'e 'yaānā.

28 Táⁿ'ā miiⁿ ní nan'guεεcútaⁿ'ā caⁿ'a n'daācā sā. tá: 'Tíicā, Señor, naati 'yaānā chí snée tī maaⁿ mesa miiⁿ

nge'é tī cheeyéi pan chí ngéē yeⁿ'ē da'caiyāá.

29 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chíi yā táⁿ'ā: Dii n'daataá n'daācā ngaⁿ'a di. 'Āā cuuví naⁿ'a di. Espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ 'āā nan'dáā yeⁿ'ē daiya di.

30 Taachí ndaā tá na vaacu tá, n'daataá 'líⁿ miiⁿ yeⁿ'ē tá canee tá na cama ní candiiti tá. Ní espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ ní 'āā nan'dáā yeⁿ'ē n'daata 'líⁿ miiⁿ.

Jesús diiⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'e 'áámá sáⁿ'ā chí nguéeⁿ ngaⁿ'a sa ndíi nguéeⁿ ndúú n'giindiveeⁿ rá sá

31 Jesús nan'daa ntuuⁿ yā yeⁿ'e yáⁿ'āa Tiro ndúúcū yáⁿ'āa Sidón ndúúcū na yááⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Decápolis. Ní ndaa yā na yáⁿ'āa chí 'díitūu nuūⁿní'yáⁿ'ā Galilea.

32 Miiⁿ ní ndaā 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcū 'áámá saⁿ'ā chí chεεtūū chí nguéeⁿ ngii ngaⁿ'ā sa n'dáacā. Ní chíicá sá Jesús chí cun'duú yā ta'a yā vmnaaⁿ yeⁿ'ē sa.

33 Jesús candéε yā saⁿ'ā miiⁿ 'áámá lado naachi 'āā ntéeⁿ snée 'iiⁿ'yāⁿ ní tingúúⁿ ndutá'a yā na veeⁿ sá ní chíidaⁿ yā ní s'neeⁿ nduta'á yā na chíiya sa.

34 Ní chí'íinu yā nanguuvi, ní nndaa niiⁿnúⁿ yā ní caⁿ'a yā: Efata, chí neⁿ'e caaⁿ'maⁿ na nduudu yeⁿ'é, n'guaaⁿ di.

35 Ndúúcū chuū ní n'guaaⁿ veeⁿ sá ndúúcū chíiya sa ní nduūvā yeⁿ'ē sa. Ní 'āā chí

36 Jesús ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéeⁿ cuuvi

yā mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ. 'Áára chí neené ca'a cuidado yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéé cuuvi yā 'iiⁿyāⁿ, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā chí yā n'dee n'dái 'iiⁿyāⁿ.

37 Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní neene cheⁿe yiinú yā, ní caⁿ'a yā: 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ ní tanducuéⁿ'ē idin'daacá yā, ndíi 'iiⁿyāⁿ chí cheⁿētúú ní idiⁿ yā chí n'giindiveéⁿ yā. Ní 'iiⁿyāⁿ chí nguéé ngaⁿ'á yā ní diⁿ yā chí ngíi ngaⁿ'a yā.

8

Jesús ca'á yā che'e cuūuⁿ mil 'iiⁿyāⁿ

(Mt. 15.32-39)

1 Tiempo 'cūū neené 'yááⁿ 'iiⁿyāⁿ nduuvidaama yā ndúú^{cū} Jesús. Nguéé de^{'ē} chí ca'á yā chí che'e 'iiⁿyāⁿ s'uuⁿ. Tuu'mi Jesús 'caí yā discípulos yeⁿ'e yā, ní caⁿ'á yā chí yā discípulos:

2 'Úú ní ya'ái cáávā 'iiⁿyāⁿ s'tíi, tí 'āā 'iinu nguūvī snée yā nduucú na lugar 'cūū ní nguéé de^{'ē} ve^ε chí che'e yā.

3 Ndúúti chí nadicho'ó 'iiⁿyāⁿ na vaacu yā ní nguéé che'é yā, 'áátiī cuuvi cúúnú yā cuaaⁿ cyúúní chí naⁿ'a yā tí náⁿ'a yā ní yaⁿ'āi ndiicá yā.

4 Discípulos ní nan'guεεcútaⁿ'a yā: ¿Taacá ca'á nī chí ch'é 'iiⁿyāⁿ na lugar naachi nguéé ch'εεtinéé 'iiⁿyāⁿ?

5 Jesús miiⁿ ntinguunéⁿ yā discípulos: ¿'Áá n'dee cá panes yeⁿ'é nī véé? Discípulos ní caⁿ'a yā: Tá ndeēchē ve^ε.

6 Tuu'mi ní chí Jesús 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí 'cuεé^{té} yā na yáⁿ'āa miiⁿ. Ní Jesús sta'á yā ndeēchē

panes miiⁿ. Ca'á yā gracias Ndyuūs cáávā panes miiⁿ. Ní n'dee yā panes miiⁿ ní ca'á yā discípulos yeⁿ'é yā. Ní discípulos ca'á yā che'e 'iiⁿyāⁿ s'uuⁿ.

7 Véé ntúūⁿ n'duuvī 'yaācā. Jesús sta'á yā 'yaācā ní ca'á yā gracias Ndyuūs cáávā 'yaācā ní ca'á yā discípulos chí ca'á ntúūⁿ yā 'yaācā 'iiⁿyāⁿ s'uuⁿ.

8 Nducyaaca 'iiⁿyāⁿ che'e yā ní chíitu 'iiⁿyāⁿ. Ní nin'guaáⁿ yā tá ndeēchē 'cuεé^{té} chí nángaava.

9 'Iiⁿyāⁿ chí che'e yā ní ngii yā tan'dúú cuūuⁿ mil 'iiⁿyāⁿ. Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní diⁿ yā despedir yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ s'uuⁿ.

10 Ní Jesús ndaa yā na 'aama barco ndúú^{cū} discípulos yeⁿ'e yā ní cueⁿ'é yā na yáⁿ'āa chí nguuvi Dalmanuta.

'Iiⁿyāⁿ fariseos chíica yā Jesús chí ch'iⁿ'i yā 'aama vaadī n'giinu

(Mt. 16.1-4; Lc. 12.54-56)

11 Tuu'mi ní ndaa 'iiⁿyāⁿ fariseos ní tucá'a yā caⁿ'a yā n'dee n'dái ndúú^{cū} Jesús. Neⁿ'é yā n'diichi yā táacā caaⁿ'maⁿ Jesús. Chíica yā Jesús 'áámá vaadī n'giinu yeⁿ'ē na va'ai cheⁿeti nguuvi.

12 Jesús nandaa yiinú yā tí ndaachī 'iinu yā na staava yeⁿ'é yā, ní caⁿ'a yā: ¿De^{'ē} cúúví chí ngiica 'iiⁿyāⁿ s'uuⁿ 'áámá señal yeⁿ'ē vaadī n'giinu? 'Úú ngaⁿ'á cuaacu chí nguéé ca'á mar 'áámá señal 'iiⁿyāⁿ s'uuⁿ.

13 Cuayiivi chí caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿyāⁿ s'uuⁿ chuū, Jesús

nanguεεcunée yā sndaa yā na barco miiⁿ. Ní cueⁿ'e yā taama lado nuūⁿnīⁿ'yáⁿá miiⁿ.

Levadura yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ fariseos

(Mt. 16.5-12)

14 Discípulos chinaáⁿ yā chi candεε yā chi che'e yā, naati ndéε yā 'aama n'dyáⁿá pan ndúú^cū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ na barco miiⁿ.

15 Tuuⁿ'mi ní Jesús caⁿ'á yā chii yā discípulos: Cuin'diichí nī, cundée nī cuidado yeⁿ'e levadura yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ fariseos ndúú^cū levadura yeⁿ'e rey Herodes. Levadura miiⁿ ní chíⁿ chí diíⁿ yā chi nguéeⁿ n'daācā.

16 Discípulos ní tucá'a yā caⁿ'a yā nguaaⁿ maáⁿ yā: ¿'Áá chi nguεε ndéé yú pan chiiⁿ chí 'tiicā ngaⁿ'a yā?

17 Jesús miiⁿ ní déénu yā chí ngaⁿ'á discípulos nguaaⁿ maáⁿ yā ní caⁿ'a yā: ¿De'ē cúúvī chí ngaⁿ'a nī chí cáávā chí nguéeⁿ ndéé nī pan? ¿'Áá cuéeⁿ tumicadiinúúⁿ nī? ¿'Áá cuéeⁿ i'téénu nī na staava yeⁿ'e nī?

18 ¿'Áá nguéeⁿ inaaⁿ ndís'tī ndúú^cū nduutináaⁿ nī, ndí nguéeⁿ ndúú n'giindiveeⁿ rá nī ndúú^cū veéⁿ nī? ¿'Áá nguéeⁿ inan'gaacú nī?

19 Taachí n'deé ndu'u nyuⁿ'u panes miiⁿ chí che'e nyuⁿ'u mil 'iiⁿ'yāⁿ, ¿'áá n'deēe 'cuéētēε ca pan nángaāva? ¿'Áá nin'guaáⁿ nī? 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Ta ndiichuuví.

20 Ní caⁿ'a Jesús: Taachí ca'á ndεēchē panes miiⁿ che'e cuūⁿ mil 'iiⁿ'yāⁿ, ¿'áá

n'deēe 'cuéētēε ca nin'guaáⁿ nī? Discípulos ní caⁿ'á yā: Tá ndεēchē.

21 Tuuⁿ'mi ní Jesús caⁿ'a yā: ¿'Áá cuéeⁿ tuumicadiinúúⁿ nī?

Jesús diíⁿ yā chi nduūvā yeⁿ'e 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí ngueenááⁿ na yāáⁿ Betsaida

22 Cuayivi miiⁿ mí ndaa Jesús ndúú^cū discípulos yeⁿ'e yā na yāáⁿ Betsaida. Náⁿ'á 'iiⁿ'yāⁿ ní ndéε yā 'áámá chí ngueenááⁿ nanááⁿ Jesús ní ngiicá yā Jesús chí tuuⁿ'vi yā 'iiⁿ'yāⁿ chí ngueenááⁿ.

23 Jesús sta'á yā ta'ā chí ngueenááⁿ ní tun'dáa yā 'iiⁿ'yāⁿ 'áámá lado yeⁿ'e yāáⁿ 'lín miiⁿ. S'neeⁿ yā nuuⁿnīⁿ daíⁿ yā na nduutinááⁿ sa ní snduu tá'a yā vmnaaⁿ yeⁿ'e saⁿ'áⁿ miiⁿ ní itiinguunéeⁿ yā saⁿ'á ndúú^ti chí 'aā inaaⁿ sa 'tεε.

24 Chi ngueenááⁿ miiⁿ ní ch'iinu sa, ní caⁿ'á sa: Inaaⁿ 'áámá saⁿ'á tan'dúú^cā chí 'áámá yáⁿ'á 'túicā saⁿ'á, naati ngiicá sá.

25 Tuuⁿ'mi ní Jesús miiⁿ ní sn'duu ntúuⁿ yā ta'a yā na nduutináaⁿ saⁿ'á miiⁿ. Saⁿ'á miiⁿ ní ch'iinu n'daācā sa ní nduuvī n'dai nduutináaⁿ sa. 'Áā tanducuén'ē inaaⁿ n'dáacā sa.

26 Tuuⁿ'mi ní Jesús miiⁿ dichó'o yā saⁿ'á chí cuinaⁿ'a sa na vaacu sa. Ní caⁿ'a yā: Díí, nguéeⁿ cundaā di núúⁿmáⁿ na yāáⁿ miiⁿ ní cuuvi di chuū mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ.

Pedro ní caⁿ'á cuaacu sá chí Jesús chí Cristo yā

(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)

27 Cuayivi miiⁿ Jesús ndúúcu discípulos yeⁿ'é yā cheⁿ'é yā na yāāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yāⁿ'āa Cesarea ndúúcu yāāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yāⁿ'āa Filipo. Taachí snúuⁿ yā yúúni ntiinguuneeⁿ Jesús miiⁿ discípulos yeⁿ'e yā, ní caⁿ'a yā: ¿Du'ú 'úú ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ?

28 Discípulos nan'guεεcútaⁿ'a yā: Nán'ā 'iiⁿ'yāⁿ ní ngaⁿ'a yā chí díi chí Juan chí cheÉdínuūⁿ'nīⁿ díi. Nán'a yā ní ngaⁿ'a yā chí díi chí profeta Elías díi. Nán'a yā ní ngaⁿ'a yā chí díi chí 'áámá profeta díi.

29 Tuu'mi ni Jesús ntiinguuneeⁿ yā discípulos: ¿Du'ú 'úú ngaⁿ'á ndís'tií? Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní caⁿ'ā sa: N'dií chí Cristo chí yeⁿ'e Ndyuūs.

30 Jesús ní caⁿ'a yā chí nguéé cuuvi yā mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chuū.

Jesús ngaⁿ'a yā yeⁿ'e vaadi n'güi yeⁿ'e maán'yā

(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)

31 Tuu'mi ní Jesús tuca'á yā chí'cueeⁿ yā yeⁿ'é Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs. Ní neené 'cueenu sa cuuvi. 'Iiⁿ'yāⁿ chí iduú n'gεεtē ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúu chí ngaⁿ'ā ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é yáacu miiⁿ ndúúcu maestros yeⁿ'e ley, 'āā ntéé neⁿ'e yā saⁿ'ā. Ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí 'caaⁿ'núⁿ yā saⁿ'ā, naati saⁿ'ā miiⁿ ní cheÉti 'iīnū nguuvi nduuchi sa yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā.

32 'Úú ní ngaⁿ'á cuaācú chuū. Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní cueⁿ'e sa ndúúcu Jesús 'áámá lado ní tucá'a sa yaa'vi neeⁿ sa Jesús.

33 Naati Jesús nan'guεεcundií yā ní n'diichí yā discípulos ní yaa'vi neeⁿ yā Pedro ní caⁿ'a yā: Díi, Pedro, tan'dúúcā yāāⁿ'nguīnūⁿ, 'tíicā dii. Cuví di yeⁿ'é 'úú, ti dii ní nguéé nadicádíinuuⁿ di tan'dúúcā Ndyuūs nadicádíinuuⁿ yā, ti nadicádíinuuⁿ di yeⁿ'e dendu'ú yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

34 Tuu'mi ní Jesús yaa'vi yā discípulos yeⁿ'e yā ndúúcu tanán'ā 'iiⁿ'yāⁿ, ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ: Ndúúti chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ neⁿ'e yā caⁿ'a yā nduucú, canéé chí cu'nééⁿ maán yā tanducuéⁿ'e dendu'ú chí véé yeⁿ'e yā ní cuta'á yā cruz yeⁿ'é yā chí tan'dúúcā chí 'cueenu taaví yā cuuvi cucáávā 'úú 'iicu caⁿ'á yā nduucú.

35 Tí nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí neⁿ'e yā nadanguáⁿ'āi yā vida yeⁿ'e maán yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní dindaí taama vida yeⁿ'é yā nanáán Ndyuūs. Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí dindaí yā vida yeⁿ'e yā cucáávā 'úú ní cucáávā nduudu cuaacu chí nguaⁿ'ai 'iiⁿ'yāⁿ, tuu'mi ní nandaacá yā vida yeⁿ'e yā nanáán Ndyuūs.

36 ¿De'ē dichí'vē yeⁿ'e saⁿ'ā ndúúti chí diiⁿ sa ganar nducuéⁿ'é chí véé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní dindaí sa alma yeⁿ'é sa?

37 ¿'Áá n'deēe cuuvi nadí'vε sa 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ cucáávā alma yeⁿ'é sa?

38 Nduuti chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi 'cuináⁿ yā yeⁿ'e 'úú ndúúcu nduudu yeⁿ'é nanáán 'iiⁿ'yāⁿ chí véé nuuⁿndi yeⁿ'e yā, ní nguéé n'daācā idiíⁿ yā,

'tiicá ntūⁿ 'úú chi Saⁿ'a chi Daiyá Ndyuūs, cuuvi 'cuinaáⁿ yeⁿ'e yā taachi ndaá ndúú^{cū} dεε^{vε} ch'εε^ε n'dai yeⁿ'ē Chiidá ndúú^{cū} ángeles chí dεε^{vε} yā.

9

1 Jesús ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á, chí véeⁿ ná'a nī chí snée nī 'muuⁿ chí nguéeⁿ 'cuuvi nī taanduvéeⁿ ndii snaaⁿ nī naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'ē chí ndaa yā ndúú^{cū} poder yeⁿ'é yā.

Jesús n'daaⁿ yā cuerpo yeⁿ'e maáⁿ yā

(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

2 Cho'ó jaáⁿ nguuvi, ní Jesús candé^ε yā Pedro, ndúú^{cū} Jacobo, ndúú^{cū} Juan. Ní cheⁿ'e yā ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ na 'áámá yīcū yaacu. Ní miiⁿ ní Jesús n'daaⁿ yā cuerpo yeⁿ'e yā nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

3 Catecai yā nguεεcundáā ngii n'gai ní cuéε tan'dúú^{cā} nīeve. Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū nguéeⁿ cuuvi naáⁿnú yā 'áámá tíⁿnūⁿ táátī cuéε.

4 Ní che'enaāⁿ sáⁿ'ā profeta Elías ndúú^{cū} Moisés, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí ch'ī ndíí cuááⁿ vmaāⁿ. Ní ndeé yā ndúú^{cū} Jesús.

5 Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní caⁿ'a sá chíí sá Jesús: N'díí Maestro, dε'ε chúú^{cā} n'daācā yeⁿ'e yú chí 'cuεεtinée yú 'muuⁿ. Din'dái 'nū 'iīnū va'ai 'lííⁿ: 'Áámá yeⁿ'é nī, táámá yeⁿ'e Moisés, táámá yeⁿ'e profeta Elías.

6 Discípulos ní di'yáá yā chíí. Ní Pedro miiⁿ nguεε deenu sa dε'ē chí ngaⁿ'a sa.

7 Tuu'mi ní ndaā vmaāⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'áámá meēⁿ ní sn'dii 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní discípulos ch'iindiveéⁿ yā 'áámá nduudu chí ngaⁿ'a nguaaⁿ meēⁿ miiⁿ chí ngaⁿ'ā: Sáⁿ'a 'cūū Saⁿ'ā Daiyá chí neⁿ'e n'dái. Cu'neeⁿ veéⁿ nī yeⁿ'ē sa.

8 Hora míⁿ nūⁿ, taachi discípulos n'diichí yā, 'āā ntéé du'ū vεε snée ndúú^{cū} yā, 'āā dámaāⁿ Jesús miiⁿ nduucú yā.

9 Taachí nangua'á yā yeⁿ'e yīcū miiⁿ na yúúⁿí miiⁿ naachi cunaⁿ'a yā Jesús caⁿ'a yā chíí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéeⁿ caaⁿ'máⁿ yā yeⁿ'e chí n'diichi yā, ndíí taachi Saⁿ'a chí Daiya Ndyuūs nduuchi sa yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā.

10 Cáāvā chuū nanguáín'dái yā chí canúúⁿ n'de'ei nguaaⁿ maáⁿ yā, naati ntiinguunéeⁿ yā nguaaⁿ maáⁿ yā ¿dε'ē chí 'túú^{cā} chí nduuchi sa yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā?

11 Tuu'mi ní discípulos ntiinguunéeⁿ yā Jesús ní caⁿ'a yā: ¿Dε'ē cúú^{ví} chí ngaⁿ'ā maestros yeⁿ'e ley chí Elías miiⁿ canée chí ndaa vmaāⁿ sa?

12 Jesús miiⁿ nan'nguεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chíí yā discípulos: Cuaacu níⁿnyúⁿ chí Elías miiⁿ 'āā ndaá sá vmaāⁿ vmaāⁿ ní diiⁿ sa n'neε sa tanducuéⁿ'é yeⁿ'é Ndyuūs. ¿Dε'é ngaⁿ'ā naachi canée nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs yeⁿ'e Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs? Ngaⁿ'a chí canée chí 'cueenu sá cuuvi ní 'iiⁿ'yāⁿ

s'eeⁿ diiⁿ yā despreciar saⁿā ní nguéé neⁿe yā saⁿā.

13 Naati maaⁿ ní ngaⁿá chi 'aā ndaā profeta Elías miiⁿ ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ 'aā diiⁿ yā chi neⁿe yā ndúúcu sa, tan'dúúca chí ngaⁿa naachi canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs yeⁿ'ē chi canéé chí chó'ōo.

Jesús divii yā espíritu yeⁿ'e yááⁿn'guiinūuⁿ yeⁿ'ē 'aama saⁿā 'diiⁿ

(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

14 Cuayiivi míiⁿ Jesús ndaa yā naachi snéé discípulos yeⁿ'e yā. N'diichí yā neené n'deeé 'iiⁿyāⁿ cuaaⁿ 'diituú discípulos yeⁿ'é yā. Véeé ntúūⁿ maestros yeⁿ'e ley miiⁿ chí ndeé yā n'deēe n'dái ndúúcu discípulos.

15 Ní taachi n'diichi nducyaaca yā Jesús miiⁿ cueⁿe yiinu yā ní ngéenu yā ní ndáa yā nanááⁿ Jesús chí diiⁿ yā saludar Jesús.

16 Tuu'mi ní Jesús ntiingu- uneeⁿ yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: ¿De'é ngaⁿa ní ndúúcu 'iiⁿyāⁿ s'tíi?

17 'Áamá chéé 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí snéé yā miiⁿ nn'guaacútaⁿa yā: N'dií Maestro, ndeé 'aama daiyá, chí canéé sá ndúúcu 'áamá espíritu yeⁿ'e yááⁿn'guiinūuⁿ chí diiⁿ chí nguéé ngii ngaⁿá sa.

18 'Aā tíi nūuⁿ naachi canéé sá espíritu 'cūū ní sta'a sáⁿā ní n'gēecu sáⁿā ná yáⁿāa. Ní saⁿā miiⁿ ní ican'dáā yáⁿ cuaaⁿ cheendi sa. Ní n'gēecu r'íi 'diiⁿyúⁿ sá. Chíiⁿ chí neené nduuví duūvā sa. 'Aā ngii discípulos yeⁿ'e ní

chí tun'dáa yā espíritu yeⁿ'e yááⁿn'guiinūuⁿ, naati nguéé cuuvi diiⁿ yā.

19 Jesús nan'guεcútaⁿa yā yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Ndís'tií, 'iiⁿyāⁿ chí nguéé i'téenu ní. ¿Áá 'naaⁿ tiempo canéé chí cuneé ndúúcu ndís'tií? ¿Áá 'naaⁿ tiempo canéé chí cucheé ndúúcu ní? Candéε ní 'muuⁿ saⁿā 'diiⁿ.

20 Cheⁿ'e yā nguai yā saⁿā 'diiⁿ miiⁿ. Ní taachí n'diichi espíritu yeⁿ'e yááⁿn'guiinūuⁿ Jesús miiⁿ, yááⁿn'guiinūuⁿ miiⁿ chindεεve saⁿa 'diiⁿ miiⁿ. Cheεcu ndáā sa ní n'gee yáⁿ cuááⁿ cheendi sa.

21 Tuu'mi ní Jesús ntiingu- uneeⁿ yā chiida saⁿā 'diiⁿ: ¿'Áá 'naaⁿ canee sa ndúúcu ca'ai 'cūū? Chiida sa miiⁿ ní caⁿa yā: Ndií chí 'líiⁿ sa.

22 Néené n'deēe cuuvi espíritu yeⁿ'e yááⁿn'guiinūuⁿ miiⁿ ní n'gaanuuⁿ sáⁿā nguaaⁿ nguuchi yáⁿā ní nguaaⁿ nuūⁿnīⁿ va, chí neⁿe 'caāⁿnūⁿ saⁿā. N'dií Jesús, ndúúti chí cúúví diiⁿ ní 'tεε dε'ε chí cunnee ní nús'uu, ní nuuⁿ nnee ya'āi 'iinú ní nús'uu ní cunnee ní nús'uu.

23 Jesús caⁿa yā chíi yā saⁿā miiⁿ: Nduuti chí cuuvi cu'téenu di, tuu'mi ní tandu- cuéⁿ'ē ní cuuvi cáávā 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā.

24 Tuu'mi ní chiida sa nééne 'caí ní n'gεcú yā. Ní caⁿa yā: 'Úú cu'teenú. Cunnee ní 'úú ní cuuvi cu'teenú ca.

25 Taachí Jesús n'diichi yā chí neené n'deēe 'iiⁿyāⁿ nduuvidaamá yā, ngaⁿa diitú yā ndúúcu espíritu yeⁿ'e yááⁿn'guiinūuⁿ ní caⁿa yā: Dii

espíritu chi diiⁿ chi nguéeⁿ ngii ngaⁿ'a ní nguéeⁿ n'giindiveéⁿ 'úú cuuví dii chi nan'dáa di yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'e saⁿ'ā 'dííⁿ 'cūū, ní 'āā ntééⁿ nguεεcunée di cundaā di na cuerpo yeⁿ'ē sa.

26 Espíritu miiⁿ ní chindεεve saⁿ'ā 'dííⁿ miiⁿ ní chεεcundáa saⁿ'ā taama vmnéⁿ'ēe ní nan'daā yeⁿ'ē sa. S'neeⁿ saⁿ'ā 'dííⁿ miiⁿ tan'dúúccā chi ch'ii sa. Taachí 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ n'diichí yā saⁿ'ā 'dííⁿ miiⁿ neené 'yaaⁿ yā caⁿ'a yā chi n'díí sá.

27 Naati Jesús miiⁿ ní sta'á yā ta'ā sa, ní nadicuéeⁿ yā saⁿ'ā. Saⁿ'ā 'díí miiⁿ ní chééndii sa.

28 Cuayiivi ní Jesús sndaā yā na 'áámá va'ai, ní discípulos yeⁿ'e yā ntiinguunéeⁿ yā Jesús taachi snée yā 'áámá lado: ¿De'ē cúúví chí nús'uu nguéeⁿ chitun'dáa 'nū espíritu yeⁿ'e yáá'n'guiinūuⁿ yeⁿ'e saⁿ'ā 'dííⁿ?

29 Ní Jesús caⁿ'a yā: Espíritu 'cūū chí 'túúccā nguéeⁿ nan'daā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí 'tiicá nūuⁿ caati dámaāⁿ chí ngaⁿ'angua'á yā ndúúccū chí nguéeⁿ 'āā ca'diinú yā nguuvi chí ngaⁿ'angua'á yā.

Jesús ngaⁿ'a ntúuⁿ yā yeⁿ'e vaadī n'gii yeⁿ'e yā

(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

30 Taachí can'daā Jesús ndúúccū discípulos na yāāⁿ miiⁿ, cho'ó yā na yāⁿ'āa Galilea. Jesús miiⁿ nguéeⁿ neⁿ'e yā chí cadiinuuⁿ mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí canee yā miiⁿ,

31 ti Jesús miiⁿ ní ngi'cueeⁿ yā discípulos yeⁿ'e yā chí Saⁿ'a chí Daiya Dendyuūs miiⁿ ní

canée chí ca'a yā sáⁿ'ā na ta'āa 'iiⁿ'yāⁿ. Ní canée chí 'caaⁿ'núⁿ yā saⁿ'ā. Ní taachí 'āā 'cuuvi sa chεεti 'iinū nguuvi canée chí nduuchi sa yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā.

32 Naati discípulos ní nguéeⁿ túmíccádíínuuⁿ yā chí ngaⁿ'a Jesús. Ní 'va'a yā chí ntíinguuneeⁿ yā yeⁿ'e chúū.

¿Du'ū cá chí ch'εεte ca?

(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

33 Tuu'mi ní ndaa Jesús ndúúccū discípulos yeⁿ'e yā na yāāⁿ Capernaum; ní taachí ndaa yā 'áámá va'ai, Jesús ntiinguuneeⁿ yā discípulos: ¿De'ē ngaⁿ'a ndís'tiī cuaaⁿ cyúúni?

34 Discípulos ní 'āā ntéé caⁿ'á yā mar 'áámá ti cuaaⁿ cyúúni miiⁿ ntiinguuneeⁿ vi'i yā chεε ca yā chí ch'εεte ca yā.

35 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ch'iindí yā ní yaa'ví yā ndiichúúví discípulos yeⁿ'é yā chí cuchii yā nanáaⁿ yā. Ní cāⁿ'a yā: Ndúúti chí 'áámá ndís'tiī neⁿ'e nī cuuvi nī cuááⁿ vmaāⁿ, canée chí cuuvi nī ndii cuayiivi yeⁿ'ē nducyááccá yā ní ndiicuuⁿ ca nī. Ní canée chí dichíí'vē nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ.

36 Tuu'mi ní Jesús sta'á yā 'áámá saⁿ'ā 'lííⁿ ní s'neeⁿ yā naavtáⁿ'ā yeⁿ'e discípulos. Ní sta'á yā saⁿ'ā 'lííⁿ miiⁿ ní ca'nuúⁿ yā saⁿ'ā. Ní caⁿ'a yā chí yā discípulos yeⁿ'e yā:

37 'Iiⁿ'yāⁿ chí 'cuaáⁿ yā saⁿ'ā 'lííⁿ 'túúccā, nduúccū chí duuchí, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní 'cuaáⁿ yā 'úú. 'Iiⁿ'yāⁿ chí 'cuaáⁿ yā 'úú, nguéeⁿ dámaāⁿ 'úú cuaáⁿ yā,

naati 'cuaán ntúuⁿ yā 'iiⁿyāⁿ
chi dichó'o yā 'úú.

*Yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi lado yeⁿe
Jesús*

(Mt. 10.42; Lc. 9.49-50)

38 Tuuⁿmi ní Juan miiⁿ ní
caⁿ'a sa chii sa Jesús: N'dií
Maestro, n'diichí 'nū 'áámá
saⁿ'ā chi divíi sa espíritus yeⁿe
yáán'guiinūⁿ yeⁿe 'iiⁿyāⁿ
ndúúcuⁿ chi dúúchí nī, naati
sáⁿ'ā miiⁿ ní nguéeé cachiiⁿcá
ndúúcuⁿ nús'uu. Nguéeé 'cuúⁿ
'nū chi diiⁿ sa 'tíicā.

39 Jesús caⁿ'a yā chii yā
discípulos: Ndís'tiī 'cuáaⁿ nī
chi diiⁿ sa 'túúcā; ti nguéeé
véé mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ chi
diiⁿ yā vaadi n'giinu ndúúcuⁿ
chi duuchí, ní cuayiivi cúúví
caanⁿmán yā chi 'úú ní nguéeé
n'daācā 'úú.

40 Ti 'iiⁿyāⁿ chi nguéeé idiíⁿ
yā contra yeⁿe s'uūⁿ, ní yeⁿ'é
yā favor yeⁿ'ē yú.

41 'Āā du'ú nūⁿ 'iiⁿyāⁿ chi
tée yā ndís'tiī 'áará chi 'áámá
vaso nuūⁿnīⁿ ndúúcuⁿ chi
duuchí, ti ndís'tiī yeⁿe Cristo
ndís'tiī, cuaacu níⁿnyúⁿ
'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní véé chí ndaācā
chi cuuvi yeⁿe yā ná va'ai
chεeti nguuvi.

*Yeⁿe dendu'ū chi diiⁿ chi
'iiⁿyāⁿ diiⁿ nuuⁿndíyā*

(Mt. 18.6-9; Lc. 17.1-2)

42 Tuuⁿmi ní caⁿ'a Jesús: 'Āā
du'ú nūⁿ 'iiⁿyāⁿ chi diiⁿ yā
chi 'áámá chεε chi n'gaiyāā chi
i'téenu yā 'úú diiⁿ yā nuuⁿndi,
n'daācā ca cáávā 'iiⁿyāⁿ miiⁿ
chi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cāchiichí yā
'áámá tuūu yúúúú chí inguú
'iiⁿyāⁿ na daandu yā ní

canuúⁿ yā 'iiⁿyāⁿ miiⁿ naachi
yaānuúⁿ yeⁿ'e nuūⁿnīⁿyáⁿ'ā.

43 Ní ndúúti chi ta'ā di idiíⁿ
chí dinuuⁿndi di, n'daacā ca
chí 'caaca di ta'a di ní divíi
di. N'daacā ca chí ndaā di
ndúúcuⁿ 'aama ta'ā nūⁿ di ná
vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ, ní nguéeé
chi caⁿ'ā di ndúúcuⁿ 'uūví
ta'a di na infierno, naachi
nguūchí yaⁿ'ā miiⁿ ní nguéeé
ín'tuūví.

44 Lugar miiⁿ naachi nguéeé
n'gii n'daāa ní nguuchi yaⁿ'ā
miiⁿ ní 'āā ntéeé n'tuūví.

45 Nduúti chi ca'a di idiíⁿ
chí dinuuⁿndi di 'caaca ntúuⁿ
di ní divíi di. N'daacā ca chí
ndaa di lo'ō di na vida cueⁿ'e
daāⁿmaⁿ miiⁿ, nguéeé ti chí
caⁿ'ā di ndúúcuⁿ 'uuví ca'a di
na infierno naachi nguuchi
yáⁿ'ā miiⁿ chi nguéeé ín'tuūví.

46 Lugar miiⁿ ní naachi
nguéeé n'gii n'daāa ní nguuchi
yáⁿ'ā miiⁿ 'āā ntéeé ín'tuūví.

47 Nduúti chi nduutináaⁿ
di diiⁿ chí idinuuⁿndí di,
tuuⁿmi ní tun'dáa di; ti
n'dáácā ca chí ndaa di ndúúcuⁿ
'áámá nduutináaⁿ naachi
Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā,
nguéeé ti chí caⁿ'a di ndúúcuⁿ
nduu 'uuvi nduutináaⁿ di na
infierno,

48 naachi n'daāa míⁿ nguéeé
n'gii tī ní nguuchi yáⁿ'ā miiⁿ
'āā ntéeé ín'tuūví tan'díi nūⁿ.

49 Ti nducyaaca 'iiⁿyāⁿ
chi i'téenu yā canéé chí
n'diichí néⁿ yā 'cueenu yā
cuuvi tan'dúúcā chí cho'ó ná
nguuchi yaⁿ'ā, ní tanducueⁿ'ē
'iiti chí 'iiⁿyāⁿ 'caanⁿnúⁿ yā
cáávā ofrenda yeⁿ'é Ndyuūs,
diiⁿ yā preparar 'iiti miiⁿ
ndúúcuⁿ yīimā.

50 Yīimā ní n'dai. Ní nduuti
chi nguεε ndaācā sabor yeⁿ'ē,

¿d'é'ē cuuvi diíⁿ nī, ní cuuvi nndaācā sabor ye^{n'}ē? Ndís'tī cuneé nī tan'dúúccā chi yīimā, 'tíica cuneé nī, ní canéé n'daaca nī 'aama nī taama nī ndúúccū ví'ī.

10

*Jesús ngi'cueeⁿ yā ye^{n'}e di-
orcio chí i'tēechí ví'i 'i^{n'}yāⁿ*
(Mt. 19.1-12; Lc. 16.18)

1 Jesús can'daa yā ye^{n'}e yāāⁿ Capernaum, ní cue^{n'}e yā na yā^{n'}āa Judea ndúúccū yā^{n'}āa chí canee táámá lado ye^{n'}ē yíicú Jordán. Miiⁿ ní nduuvidaama ntúuⁿ 'i^{n'}yāⁿ naachi canéé Jesús miiⁿ. Jesús tuca'a yā chí'cueeⁿ yā 'i^{n'}yāⁿ s'eeⁿ tan'dúúccā costumbre ye^{n'}e yā.

2 Tuu'mi ní n'duuvi 'i^{n'}yāⁿ fariseos ndaá yā nanááⁿ Jesús tí ne^{n'}é yā n'diichíneeⁿ yā Jesús miiⁿ. Ní ntinguunéⁿ yā Jesús ndúúti chí n'daācā chí sa^{n'}ā n'tēechi sá n'daataa ye^{n'}ē sa.

3 Jesús miiⁿ ní nan'guēcúta^{n'}a yā: ¿D'é'ē ca^{n'}a Moisés chí sa ndís'tī na ley ye^{n'}e yú?

4 Fariseos ní ca^{n'}a yā chí yā Jesús: Moisés miiⁿ ní 'cuūⁿ sa chí ca'a sá n'daataa miiⁿ 'áámá caaca yé^{n'}e chí i'tēechi ví'i yā. Tuu'mi ní cu'neeⁿ sa tá^{n'}ā sa.

5 Tuu'mi ní Jesús ca^{n'}a yā chí yā fariseos: Moisés miiⁿ tee sa mandamiento 'cūū, ndís'tī, caati ndís'tī ní neené cheechi staava ye^{n'}é nī.

6 Naati ndíi cuaaⁿ vmnaaⁿ, taachi Ndyuūs din'dái yā tanducué^{n'}ē dendu'ū, din'dái yā sá^{n'}ā ndúúccū n'daataá.

7 Chíⁿ chí sa^{n'}ā miiⁿ cun'néⁿ sa chíida sa ndúúccū cheecu sá ní ndúúvidaa sa ndúúccū n'daataá ye^{n'}ē sa,

8 ní nduu 'uuví yā ní nduūví 'aama yā ndúúccū ví'ī. Chíⁿ chí 'āā ntéé 'uūvi yā tí 'āā 'aama núúⁿ yā.

9 Chíⁿ chí sa^{n'}ā miiⁿ nguéé canee chí nadiví sa chí Ndyuūs nadaamá yā.

10 Cuayiivi miiⁿ taachí 'āā snée Jesús ndúúccū discípulos ye^{n'}e yā cheetí 'áámá va'āī, miiⁿ discípulos nguēcunée yā ntinguuneeⁿ yā Jesús ye^{n'}e nduudu 'cūū.

11 Jesús ca^{n'}a yā chí yā discípulos: Sa^{n'}ā chí cu'neeⁿ sá n'daataá ye^{n'}ē sa ní 'caandivaacu sa ndúúccū táámá n'daataá, sa^{n'}ā miiⁿ ní idinuuⁿndi sa chí véé táámá n'daataá yē^{n'}e sa.

12 Ní ndúúti chí 'áámá n'daataá cu'neeⁿ ta isá^{n'}ā ye^{n'}e tá ní 'caandivaacu tá ndúúccū táámá sa^{n'}ā, 'tiicá ntúūⁿ n'daataá miiⁿ idinuuⁿndi tá chí véé taama isá^{n'}ā ye^{n'}e tá.

Jesús di'viicú yā dá'caiyā

(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)

13 Tuu'mi ní 'i^{n'}yāⁿ s'eeⁿ níndeé yā da'caiyāa nanááⁿ Jesús, chí Jesús tuu'ví yā da'caiyāa miiⁿ; naati discípulos ní yaa'vi néⁿe yā 'i^{n'}yāⁿ s'eeⁿ chí ndéé da'caiyāa s'eeⁿ.

14 Taachí Jesús n'diichi yā chuū, yaa'vi néⁿe yā ní ca^{n'}a yā chí yā discípulos: 'Cuaaⁿ nī chí da'caiyāa nanaáⁿ, ní nguéé ndiví nī ye^{n'}é, tí na va'ai cheeti nguuvi naachi

Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā ní yeⁿ'ē da'caiyāa s'tíi, 'túicā.

15 Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tíi, 'iiⁿyāⁿ chi nguéé cu'téenu yā yeⁿ'e naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā tan'dúúicā chi i'teenú 'aama dá'caiyāa, nguéé cuuví cundaa yā naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā.

16 Ní Jesús sta'á yā da'caiyāa miiⁿ ní ca'nuú yā ní di'viicú yā. Ní s'neeⁿ yā sn'duū tá'a yā vmnaaⁿ yeⁿ'ē.

Yeⁿ'e saⁿ'a 'díiⁿ chi 'cuiica
(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)

17 Taachí Jesús candii yā yúúni yeⁿ'é yā, ndaa 'áamá sáⁿ'ā. Ngeenu sa nanááⁿ Jesús ní chíintii'ya sa nanáaⁿ yā ní ntíinguuneēⁿ sa: N'dii Maestro chí n'dái nī, ¿de'ε díiⁿ ní ndaacá vida cueⁿ'e daaⁿmaⁿ chí cuuvi yeⁿ'é?

18 Jesús caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā: ¿De'ε cúúví chí ngaⁿ'ā dí chí n'dai 'úú? Mar 'áamá 'iiⁿyāⁿ nguéé n'dai yā tí dámaaⁿ Ndyuūs.

19 Dii ní deenu di chí canéé nguūⁿ na ley chí 'tuucā: Nguéé caⁿ'a di ndúúicū tááma n'daataá chí nguéé yeⁿ'e di. Nguéé 'caāⁿ'nuⁿ di. Nguéé diduucú di. Nguéé caaⁿ'maⁿ nduudu yaadi yeⁿ'ē mar 'áamá 'iiⁿyāⁿ. Nguéé canche'ei di 'iiⁿyāⁿ. Dinéⁿ'e di chiida di ndúúicū chεεcu di.

20 Saⁿ'ā miiⁿ ní nan'guεεcútaⁿ'ā sa: N'dii Maestro, tandu- cuéⁿ'ē chuū 'āā idiíⁿ ndíi taachi saⁿ'ā líiⁿ 'úú.

21 Jesús ní ch'iinu yā saⁿ'ā 'díiⁿ ní dinéⁿ'e yā saⁿ'ā. Ní caⁿ'a yā: Véé táámá chí indái

yeⁿ'ē di. Cuéⁿ'é dí n'diicuí dí tandu- cuéⁿ'ē chí véé yeⁿ'ē di, ní ca'a di 'iiⁿyāⁿ chí nguéé yeⁿ'e yā. Tuu'mi ní ndaācā chí véé vaadi 'cuiica yeⁿ'e na va'ai chεεti nguuvi chí cuuvi yeⁿ'ē di. Tuu'mi ní cutá'a di cruz yeⁿ'ē di chí yeⁿ'ē chí 'cueenu di cuuvi ní cuchii di ní caⁿ'a di nduucú.

22 Naatí taachi ch'iindiveeⁿ sá chuū, néené s'neeⁿ ya'āi 'iinu sa ní neene ndaachi 'iinú sa. Ní cunaⁿ'a sa ti neené 'cuiica sa.

23 Tuu'mi ní Jesús ch'iinu yā cuaaⁿ 'diitúú yā ní caⁿ'a yā chii yā discípulos yeⁿ'e yā: De'ε chúúicā ngíⁿ'i chí cundaa 'iiⁿyāⁿ 'cuiica naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā.

24 Discípulos ní nge'e yiinu yā yeⁿ'e nduudu yeⁿ'e yā; naati Jesús ní caⁿ'a ntúuⁿ yā: Ndís'tíi daiyá, de'ε chúúicā ngíⁿ'i chí 'iiⁿyāⁿ chí idinéⁿ'e ca yā chí véé yeⁿ'e yā chí cundaa yā naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā.

25 Nguéé ngíⁿ'i cá chí 'áamá 'iiti camello, chí ch'εete cá nguéé ti 'yúúduu chí cho'ó tí na nduutinááⁿ 'iini, chí cheendi va'ai 'líiⁿ nguéé ti 'áámá 'iiⁿyāⁿ 'cuiica i'téenu yā Ndyuūs ní cundaa yā naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā.

26 Taachí discípulos ch'iindiveeⁿ yā chuū, nadicádíinuⁿ taavi ca yā ní nguaaⁿ maaⁿ yā ntíinguunéeⁿ yā vi'í. Tuu'mi ní ngaⁿ'a yā: ¿Du'ú cuuví nanguaⁿ'āi?

27 Jesús miiⁿ ch'iinu yā discípulos ní caⁿ'a yā: Saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū nguéé cuuvi diiⁿ sa chuū, naati Ndyuūs cuuvi

diíⁿ yā caati nanááⁿ Ndyuūs nguéé de'ē vεε chi nguéé cuuvi diíⁿ yā.

28 Tuu'mi ní Pedro miiⁿ tuca'a sa caⁿ'a sa ní caⁿ'a sa chii sa 'iiⁿ'yāⁿ: Nús'uu ní s'neéⁿ 'nū tanducuéⁿ'ē chi véé yeⁿ'é 'nū, ní cuchii 'nū nduucú nī.

29 Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā: Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tiī. 'Āā du'ú nūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí cu'neéⁿ yā vaacu yā, o 'díinu yā, o ví'ī, o cheεcú yā, o chiidá yā, o n'daataá yeⁿ'é yā, o daiya yā, o yáⁿ'āa yeⁿ'e yā, cáávā 'úú ní cáávā chí candεε yā nduudu chí nguaⁿ'ai 'iiⁿ'yāⁿ,

30 cuta'á yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū 'áámá ciento cúví cá chí n'deeε ca dendu'ū yeⁿ'e va'ai s'eeⁿ ndúúcū 'díinu yā ndúúcū 'cεε'vε yā ndúúcū ví'ī yā, ndúúcū chiidá yā, ndúúcū cheεcú yā, ndúúcū daiya yā, ní yeⁿ'ē yáⁿ'āa yeⁿ'e yā. Ní canéé chí n'géénú yā ngii chí 'iiⁿ'yāⁿ idiíⁿ yā naati ná iⁿ'yeeⁿdí chí cuchii ndaācā vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ yeⁿ'e yā.

31 Nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí maaⁿ snée yā cuaaⁿ vmnaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'cuεetinée yā cuaaⁿ chí cuayiivi. Ní neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí maaⁿ snée yā cuaaⁿ chí cuayiivi, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'cuεetinée yā vmnaaⁿ.

Jesús ngaⁿ'a ntúuⁿ yā yeⁿ'e chí 'cuūví yā

(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

32 Jesús ndúúcū discípulos yeⁿ'e yā snúúⁿ yā yúúní ní cuchεε yā na yáāⁿ Jerusalén. Jesús cueⁿ'é yā vmnááⁿ

discípulos. Ní discípulos nadicádíinuⁿ yā ní cueⁿ'e yiinu yā ní 'va'á yā. Tuu'mi ní Jesús miiⁿ nguεεcunée yā ní yaa'vi ndiichúúví discípulos yeⁿ'e yā ní tuca'a yā caⁿ'a yā chí yā discípulos yeⁿ'e chí canéé chí 'cuūví yā.

33 Ní caⁿ'a yā Cun'diichí nī, caa yú na yáāⁿ Jerusalén, naachi 'úú chí Saⁿ'a chí Daiya Dendyuūs miiⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ nca'a yā 'úú chiiduú n'gεεε ndúúcū maestros yeⁿ'e ley. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caacá yā yeⁿ'e 'úú chí 'cuūví. Ní nca'á yā 'úú 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé ndaata yeⁿ'e Israel.

34 Ní 'caaⁿnyuⁿ néeⁿ yā 'úú. Ní 'cueⁿ'é yā 'úú ní ca'a neeⁿ daiⁿ yā 'úú. 'Cuiinu chuū ní 'caaⁿ'núⁿ yā 'úú. Naati ndiichi ndii 'íínú nguuví miiⁿ, nduchí yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā.

Jacobo ndúúcū Juan ngúíca sá 'áámá favor

(Mt. 20.20-28)

35 Tuu'mi ní Jacobo ndúúcū Juan, chí daiya Zebedeo, ndaá yā nanááⁿ Jesús miiⁿ ní caⁿ'a sa: N'diī Maestro, neⁿ'é 'nū chí diíⁿ nī 'áámá favor chí ngiica 'nū.

36 Tuu'mi ní Jesús ntiingu-uneéⁿ yā: ¿De'ē neⁿ'e nī chí diíⁿ?

37 Tuu'mi ní caⁿ'a sa chí sa Jesús miiⁿ: 'Cuááⁿ dí chí 'cuεēté 'nū 'áámá 'nū lado tá cuaácú dí ní táámá 'nū ní lado tá 'cueēε dí taachi 'āā ndaá hora yeⁿ'e chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ dí yeⁿ'e nducuéⁿ'ē.

38 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā: Ndís'tiī nguéé déénu nī de'ē chí ngiica nī. ¿'Áá

cuuvi diiⁿ di cu'u nuúⁿ nī yeⁿ'ē chí n'geēⁿ cheeti vaso chí yeⁿ'e chí 'cueenú cuuvi? ¿'Áá cuuvi cuta'á nī maaⁿ chí ngeēdínuūⁿnī chí cuta'á?

39 Juan ndúúcū Jacobo miiⁿ ní nan'guεεcútaⁿ'a yā: Cuuvi diiⁿ 'nū. Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'een: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ canéé chí cu'ú nī yeⁿ'e vaso chí yeⁿ'e chí 'cueenú cuuvi ní canéé chí cuta'á nī chí ngeēdínuūⁿnī chí 'úú ita'á.

40 Caati nguéé ituneeⁿ 'úú chí ca'á du'ū chí 'cuūndī lado tá cuaacú o lado ta 'cueéé. Lugar 'cūū ní Ndyuūs ca'á yā 'iiⁿ'yāⁿ chí Ndyuūs diiⁿ yā 'cundiyaáⁿ yā cáávā 'iiⁿ'yāⁿ.

41 Taachí ch'iindiveéⁿ ndu'u ndiichí discípulos chuū, nduuvi taáⁿ yā ndúúcū Jacobo ndúúcū Juan miiⁿ.

42 Jesús ní yaa'vi yā discípulos ní caⁿ'a yā: Tan'dúúcā chí ndís'tiī deenu nī, 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā yeⁿ'e naciones véé poder yeⁿ'é yā nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nación yeⁿ'e yā ní 'iiⁿ'yāⁿ chí n'geεε cá yeⁿ'ē naciones ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'een.

43 Naati nguaaⁿ ndís'tiī, nguεε 'tíicā. 'Iiⁿ'yāⁿ chí neⁿ'e cuuvi ch'εεε yā nguaaⁿ ndís'tiī canéé chí dichí'vε yā 'iiⁿ'yāⁿ.

44 'Áā du'ú nūⁿ ndís'tiī chí neⁿ'e nī cunee nī cuaaⁿ vm-naaⁿ yeⁿ'e ndís'tiī canéé chí dichí'vε nī nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ.

45 Naati Sán'ā chí Daiya Dendyuūs nguéé ndaā sa chí 'iiⁿ'yāⁿ dichí'vε yā saⁿ'ā, ti maaⁿ sa dichí'vε sa

nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ, ní ca'a sa vida yeⁿ'e maāⁿ sa tan'dúúcā precio yeⁿ'ē nuuⁿndi cáávā chí nanguaⁿ'ai yā n'deeē n'dái 'iiⁿ'yāⁿ.

Jesús n'guaáⁿ yā nduutinááⁿ saⁿ'ā Bartimeo
(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

46 Tuu'mi ní ndaā Jesús ndúúcū discípulos na yāāⁿ Jericó. Ní taachí can'daa yā yāāⁿ Jericó ndúúcū 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ 'áámá sán'ā chí ngueenááⁿ chí nguuvi Bartimeo, daiya Timeo, véé sá niiⁿnuúⁿ cyúúní ní ngiica sá limosnas.

47 Ní taachí ch'iindiveeⁿ sa chí Jesús yeⁿ'e yāāⁿ Nazaret cho'o yā miiⁿ, saⁿ'a ngueenááⁿ miiⁿ tuca'a sa 'caī sa ní caⁿ'a sa: Jesús, Daiya David, nnéé ya'āi 'iinú nī 'úú.

48 Nééné 'yaaⁿ yā yaa'vi neeⁿ yā saⁿ'ā miiⁿ chí cunéé 'díiⁿ sa cheendí sa, naati saⁿ'ā miiⁿ ní n'gaī yiicú cá sá: N'diī Daiya David, nnéé ya'āi 'iinú nī 'úú.

49 Tuu'mi ní Jesús cheendii yā ní caⁿ'a yā: Yaa'vi nī saⁿ'ā chí cuchii sa 'muuⁿ. Ní cheⁿ'é yā ní chii yā saⁿ'ā chí ngueenááⁿ miiⁿ: Canéé diitu di ní cáániicū di ndúccueⁿ di ti Jesús n'gaī yā dii.

50 Tuu'mi ní sn'dáa sa cotón yeⁿ'ē sa ní nadacueeⁿ sa ní chéⁿ'é sa ndaā sa nanááⁿ Jesús miiⁿ.

51 Tuu'mi ní Jesús ntiingu-unééⁿ yā saⁿ'ā: ¿Dε'ε neⁿ'é di chí diiⁿ ndúúcū dii? Sán'ā chí ngueenááⁿ miiⁿ ní caⁿ'a sa: N'diī Maestro diiⁿ nī chí snaáⁿ.

52 Jesús caⁿa yā: Cunaⁿā di. 'Āā inaaⁿ di, ti s'téenu di. Hora 'cūū nūuⁿ chi ngueenāáⁿ miiⁿ ní snaaⁿ sa ní cueⁿe sá ndúúcū Jesús miiⁿ na yúúni.

11

Jesús ndaa yā na yāāⁿ Jerusalén

(Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

1 Taachí Jesús ndúúcū discípuulos ndaa yā niiⁿnuúⁿ na yāāⁿ Jerusalén, ndaa yā na yāāⁿ Betfagé, ndúúcū yāāⁿ Betania, niiⁿnuúⁿ na yīicū chi nguuvi Olivos. Ní Jesús dichó'o yā na 'uūvī discípuulos yeⁿe yā.

2 Ní caⁿa yā: Cuéⁿe nī na yāāⁿ 'líiⁿ chí canéé niiⁿnuúⁿ ní taachí ndaa nī miiⁿ ndaaca nī 'áámá burro n'déēchiichí tī. Burro miiⁿ ní mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ 'āā cuéé cunduú yā 'iiti. N'daati nī 'iiti ní candéé nī 'iiti 'múúⁿ.

3 Ndúúti chí 'áámá 'iiⁿyāⁿ tínguuneeⁿ yā ndís'tiī: ¿De'ē cúúví chí 'tíicā idiíⁿ nī? Caaⁿ'maⁿ nī cuuvi nī 'iiⁿyāⁿ tí Señor yeⁿe yú neⁿe yā 'iiti miiⁿ. Ní caama nadicho'ó yā 'iiti.

4 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní 'tíicā cheⁿe yā, ní ndaāca yā burro miiⁿ n'dééchiichí tī na cyúúni niiⁿnuúⁿ cheendiva'āi. Ní n'daati yā 'iiti.

5 N'dúúví 'iiⁿyāⁿ chí snée yā miiⁿ ní caⁿa yā chí yā discípuulos: ¿De'ē idiíⁿ nī? ¿De'ē cúúví chí in'daati nī burro?

6 Tuu'mi ní discípuulos ní nan'guεεcútaⁿa yā tan'dúúicā chí Jesús caⁿa yā chí yā 'iiⁿyāⁿ. Ní 'cuuⁿ yā chí

discípuulos cueⁿe yā ndúúcū burro miiⁿ.

7 Tuu'mi ní cueⁿe yā ndaá yā ndúúcū burro miiⁿ nanááⁿ Jesús miiⁿ. Ní sn'duú yā cotón yeⁿe yā vmnááⁿ yeⁿe burro miiⁿ ní Jesús canduú yā 'iiti.

8 Taachí 'āā cueⁿe yā cuaaⁿ cyúúni miiⁿ, nééné 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ n'doó yā cotón yeⁿe yā cuaaⁿ cyúúni miiⁿ. Taná'a yā chíicá yā dúuⁿē yáⁿ'á ní chintaavi yā cuaaⁿ cyúúni.

9 Nééné 'yaaⁿ ca yā chí cueⁿe yā cuááⁿ vmnaaⁿ miiⁿ yeⁿe Jesús ndúúcū 'yaaⁿ n'daí yā chí cuchii yā cuaaⁿ daami yā 'caí yā: De'ē chúúicā ch'εεε Ndyuūs. Ndyuūs di'viicú yā 'iiⁿyāⁿ chí cuchii yā ndúúcū chí dúúchí Señor miiⁿ.

10 De'ē chúúicā n'dai naachi ngaⁿ'a ntiⁿnyuⁿ Ndyuūs. Cúchii tiempo maaⁿ chí tan'dúúicā yeⁿe chiida yú David ngaⁿ'a ntiⁿnyúⁿ yā ndii cuááⁿ vmnaaⁿ. Hosanna. Nduudu miiⁿ ní nduudu Israel chí neⁿe caaⁿ'maⁿ na nduudu yeⁿe yú, chí ch'εεε n'dai Ndyuūs chí canéé na va'ai chεεti nguuvi.

11 'Tíicā sndaā Jesús na yāāⁿ Jerusalén. Ní ndaá yā na yaacū templo yeⁿe yāāⁿ Jerusalén miiⁿ. Ch'íinu yā tanducuéⁿe dendu'ū nuuⁿmáⁿ cuaaⁿ 'diituú yā. Cueⁿe ntúuⁿ yā na yāāⁿ Betania ndúúcū ndu'ū ndiichuuví discípuulos caati 'āā chí chíinū.

Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā yáⁿ'á n'guúidī yaaⁿ nguuvi miiⁿ
(Mt. 21.18-19)

12 Chidεεε táámá nguuvi miiⁿ, taachí Jesús ndúúcū

discípulos yeⁿ'é yā can'daa yā na yaāⁿ Betania, Jesús miiⁿ chí cuiicu yā.

13 Ní n'diichi yaⁿ'áí yā 'áámá yáⁿ'á yeⁿ'e n'guíídíi yaaⁿ nguⁿuvi chí véé tá'aa. Ní cuen^{'é} yā n'diichi yā chí 'áá snéé n'gui'i yeⁿ'ē. N'diichi yā chí nguéé ndaācā n'gui'i yeⁿ'ē ti ta'á nūuⁿ, ti nguéé tiempo yeⁿ'ē.

14 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chii yā yáⁿ'á míⁿ, 'túúcā: Dii yáⁿ'á, mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé ché'e yā n'gui'i yeⁿ'ē di, tanducuén^{'ē} tiempo. Discípulos yeⁿ'e yā ch'iindiveéⁿ yā tanducuén^{'ē} chí caⁿ'a yā.

Jesús nadεεvé yā yaācū ch'εεε
(Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48; Jn 2.13-22)

15 Cuayiivi míⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndaá yā na yaāⁿ Jerusalén miiⁿ. Taachí Jesús ndaá yā na yáacū templo miiⁿ, tucá'a yā tun'dáa yā 'iiⁿ'yāⁿ na yaācū miiⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ chí in'diicui yā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí ngai yā. Ch'εεcundáa yā mesas yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dáaⁿ yā tuūmī. Ní ch'εεcundáa yā sillas yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí in'diicui yā palomas.

16 Ní diíⁿ yā chí 'āā ntéé candéε 'iiⁿ'yāⁿ na yaācū miiⁿ mar 'áámá cosa.

17 Ní chí'cuééⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ ní caⁿ'a yā: Naachi canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs ní 'túúcā ngaⁿ'ā: Va'ai yeⁿ'é canéé chí duuchi va'ai naachi caaⁿ'maⁿngua'á 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē nducuén^{'ē} nación. Naati ndís'tiī ní diíⁿ ní chí yiive

yáává yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí diduⁿucu.

18 Chiiduú n'gεεε chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ ndúúcū maestros yeⁿ'e ley ch'iindiveéⁿ yā chuū, ní tucá'a yā n'nuuⁿ yiinú yā taacā chí 'caaⁿ'nuⁿ yā Jesús, naati 'va'á yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ngen^{'e} yiinú yā yeⁿ'ē chí ngi'cueeⁿ Jesús miiⁿ.

19 Taachí chí 'da'a, Jesús miiⁿ caⁿ'dáa yā na yāāⁿ Jerusalén miiⁿ ní cuen^{'é} yā táámá yāāⁿ 'lííⁿ chí niiⁿnuúⁿ.

Yáⁿ'á in'guíídíi miiⁿ ntí'i
(Mt. 21.20-22)

20 Chidεεε táámá nguuvi, ní Jesús ndúúcū discípulos cho'ó yā na yúúⁿ ní n'diichi yā 'áámá yáⁿ'á n'guíídíi yaaⁿ nguuvi chí 'āā ntí'i ndii díí'yú yeⁿ'ē.

21 Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní nn'gaacu sa chí 'āā chó'oo ní caⁿ'a sa chí sa Jesús miiⁿ: N'dii Maestro, cuin'diichi ní. N'guíídíi chí nguéé n'daācā caⁿ'a ní yeⁿ'ē 'āā ntí'i.

22 Jesús miiⁿ nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā: Ndís'tiī, cuuvi cūnee chí véé confianza yeⁿ'e ní ndúúcū Ndyuūs.

23 Cuaacu níⁿ'nyúⁿ ngaⁿ'á ngií ndís'tiī: 'Āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí caaⁿ'máⁿ yā cuuvi yā yiicū 'cúū 'túícā: Dii yiicū, cuvii di 'muuⁿ ní cundaā di nguaaⁿ nuūⁿ'níⁿ'yáⁿ'ā. Ní nduuti chí nguéé 'uūví vaanicádiinūuⁿ yeⁿ'e yā ní i'téenu yā chí chííⁿ chí ngaⁿ'á yā chí cuuvi cuaacu, tuu'mi ní cuuvi 'túícā.

24 Chííⁿ chí maaⁿ ngaⁿ'á ngií ndís'tiī: Tanducuén^{'ē}

chi ndís'tiī ngiicá nī Ndyuūs taachi nga'angua'á nī, nduuti chi cu'téenu nī chí ndaācā ye'e nī, tuu'mi ní tanducué'nē ní ndaāca nī.

²⁵ Ní taachí nga'angua'á nī, nduuti chi 'áámá 'ii'nyān idinuu'ndí yā contra ye'né nī, nadach'εεcú nī ye'e yā, 'tiicá ntúūn Chiida yú chi canée yā na va'ai cheeti nguuvi nádich'εεcú yā nuu'ndi ye'né nī.

²⁶ Ndúúti ndís'tiī nguéé nadich'εεcú nī nuu'ndi ye'né 'ii'nyān, 'tiicá ntúūn Chiida yú chi canée yā na va'ai cheeti nguuvi nguéé nadich'εεcú yā nuu'ndi ye'né nī.

Jesús ní nga'a ntii'nyú'nyā
(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

²⁷ Tuu'mi ní Jesús ndúúcu discípulos nndaa yā na yāān Jerusalén. Taachí Jesús chiicá yā na yaācū templo, chiiduú n'geete ndúúcu maestros chi ngi'cuéen ley ndúúcu 'ii'nyān ndiicū chi nga'a ntii'nyú'nyā yā ye'né yaācū mii' chindaá yā n'diichí yā Jesús.

²⁸ Ní ntinguunee'nyā Jesús: ¿Du'ú 'ii'ntyen'ē diīn nduucú nī chuū? O ¿du'ū tee poder dii chí idii'nyā nī chuū?

²⁹ Jesús nan'guεεcúta'nyā yā: 'Úú ntúūn ní tinguunee'n ndís'tiī, ní ndúúti chi cuuvi n'guεεcúta'nyā nī ye'né, tuu'mi ní cuuvi ndís'tiī du'ú 'ii'ntyen'ē tee yā poder 'úú chí idii'nyā dendú'u'cū.

³⁰ Chí ngeēdínuu'nīn Juan mii'nyā ¿tí chíicā chíi? ¿'Áá ye'né sá'nā i'nyeedí 'cū o ye'né va'ai cheeti nguuvi? Nan'guεεcúta'nyā nī ye'né.

³¹ Tuu'mi ní tucá'a yā ca'nyā yā nguáán maán yā ní ca'nyā yā chíi yā vi'i: ¿Taacá caa'ma'nyā yú? Ndúúti chí caa'ma'nyā chí ye'né nanguuvi, 'ii'nyān mii'nyā ní nan'guεεcúta'nyā yā ye'né yú 'tíicā: ¿De'εe cúví chí nguéé i'téenu nī?

³² Ní ndúúti chí caa'ma'nyā yú, chí ye'né sa'nā i'nyeedí 'cū tuu'mi ní 'va'a yú 'ii'nyān s'een caati nducyáácá 'ii'nyān deenu yā chí Juan chí cheēdínuu'nīn mii'nyā ní 'áámá profeta chí cuaacu.

³³ Ní nan'guεεcúta'nyā yā ye'né Jesús mii'nyā ní ca'nyā yā: Nguéé cuuvi nī n'diī. 'Tíicā ca'nyā chíi yā Jesús: Nguéé deenú 'nū. Tuu'mi ní Jesús ca'nyā chíi yā 'ii'nyān s'een: 'Tiicá ntúūn 'úú nguéé cuuvi ndís'tiī du'ú 'ii'ntyen'ē idii'nyā ndúúcu chuū.

12

Ejemplo ye'né 'ii'nyān chí nguéé n'daācā diī'nyā ntii'nyu'
(Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

¹ Jesús mii'nyā tucá'a yā ca'nyā yā 'ii'nyān s'een ndúúcu ejemplos chí 'téé nguéé dáámá. Ní ca'nyā yā: Véé 'áámá 'ii'nyān chí chíinu yā díi'yú uvas na yá'nāa ye'né yā. Ní din'dái yā 'áámá cheēn ye'né yá'nāa 'líi'. Ní din'dái yā 'áámá tanque naachí cuuvi tun'dáa yā nuū'nīn ye'né uvas mii'nyā. Ní din'dái yā 'áámá torre nguua'nyā yá'nāa uvas naachi mozos ye'né yā 'cuεetinée sa dii'nyā sa cuidado n'gui'i uvas mii'nyā. Cuayiivi ní ca'a ya yá'nāa mii'nyā mozos chí dii'nyā yā ntii'nyu'

yeⁿ'e yáⁿ'āa, ní cueⁿ'e yáⁿ'ái yā.

² Taachí ndaā tiempo yeⁿ'e cosecha yeⁿ'e uvas miiⁿ, dueño miiⁿ dichó'o yā 'aama mozo yeⁿ'é yā nanááⁿ mozos chí idiíⁿ sa ntiiⁿnyu yeⁿ'e yáⁿ'āa yeⁿ'é yā chí nguai nca'a sa n'gui'i uvas parte yeⁿ'e cosecha chí ítuneeⁿ dueño miiⁿ.

³ Mozo miiⁿ ní cueⁿ'e sa, naati mozos ní sta'a sa mozo miiⁿ ní ch'eⁿ'e sa ní nadacho'o sa mozo miiⁿ ní nguéé de'ē vεε ca'a sa mozo.

⁴ Tuu'mi ní dueño yeⁿ'ē yáⁿ'āa miiⁿ nguεεcunée yā dichó'o yā taama mozo. Mozos ní chíi tuu sa mozo miiⁿ ní 'nuūca'ai sa tíiⁿ sa ní chíi taaⁿ sa saⁿ'ā miiⁿ.

⁵ Dueño yeⁿ'e yáⁿ'āa miiⁿ dichó'o yā táámá mozo. Mozo miiⁿ, mozos chí diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ na yáⁿ'āa miiⁿ ch'iiⁿ'nuⁿ sa. Cuayiivi miiⁿ ní 'yaaⁿ n'dái mozos dichó'o yā. Mozos ní náⁿ'a mozos miiⁿ ní ch'eⁿ'e sa saⁿ'ā, tanáⁿ'ā sa ní mozos miiⁿ ch'iiⁿ'nuⁿ sa saⁿ'ā.

⁶ Cánée cá daiya yā chí neⁿ'e taavi yā. Cuayiivi míiⁿ ní dueño miiⁿ dichó'o yā daiya yā ní nadicadínuuⁿ yā 'túicā. Saⁿ'ā daiyá ní diiⁿ sa honrar daiyá.

⁷ Naati mozos chí idiíⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ na yáⁿ'āa yeⁿ'é yā caⁿ'a sa nguaaⁿ maaⁿ sa: Sán'a 'cūū chí canee chí cuuví yeⁿ'ē sa yá'āa herencia 'cūū. 'Caāⁿ'nuⁿ yú saⁿ'ā ní cúuví yeⁿ'ē yú yáⁿ'āa ndúúcu chí véé yeⁿ'ē.

⁸ 'Túicā ní sta'a sa saⁿ'ā ní ch'iiⁿ'nuⁿ sa saⁿ'ā ní tun'daa sa cuerpo yeⁿ'ē sa 'áámá lado

yeⁿ'e yáⁿ'āa miiⁿ.

⁹ Tuu'mi ní Jesús ntiingu-uneⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿De'ē ra diiⁿ dueño yeⁿ'ē yáⁿ'āa 'cúú? Ndaá yā ní 'caāⁿ'núⁿ yā mozos chí idiíⁿ ntiiⁿnyuⁿ, ní ca'á yā yáⁿ'āa tánaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ.

¹⁰ ¿'Áá nguéé n'geeⁿ ndís'tíi naachi canée nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs? Ngaⁿ'a 'túúca:

Tuūu chí 'iiⁿ'yāⁿ din'dái yā va'ai miiⁿ ní sta'á yā ní ch'εεcú yā 'áámá lado ti nguéé neⁿ'e yā. Tuūu 'cúū chí tuūu ch'εεε ní canée tuūu ch'εεε yeⁿ'ē na esquina yeⁿ'e va'ai.

¹¹ Chuū ní Señor Ndyuūs diíⁿ yā, chuū ní 'áámá cosa chí ngeⁿ'e yiinu yú taachi inaaⁿ yú yeⁿ'ē.

¹² Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nadacadínuuⁿ yā chí cuta'á yā Jesús miiⁿ ní diíⁿ yā preso 'iiⁿ'yāⁿ ti déenu yā chí Jesús miiⁿ caⁿ'a yā ejemplo 'cūū chí 'téé nguéé dáámá chí yeⁿ'e yā. Naati 'va'á yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yááⁿ miiⁿya, ní s'néⁿ yā Jesús ní cueⁿ'e yā.

Chúū chí yeⁿ'ē impuestos
(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

¹³ Cuayiivi miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yaācū dicho'ó yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Herodes ndúúcu n'duuyi 'iiⁿ'yāⁿ fariseos nanááⁿ Jesús miiⁿ. Ní neⁿ'é yā chí Jesús castáⁿ'a yā nduudu yeⁿ'e yā ní caaⁿ'máⁿ yā 'áámá nduudu yaadi.

¹⁴ 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndaá yā nanááⁿ Jesús miiⁿ, ní caⁿ'a yā: N'dií Maestro, déenu

'nū chí n'dii ní ngaⁿ'a nī nduudu cuaacu ní ngu^{éé} diíⁿ nī cuenta yeⁿ'e chí ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē. Ní ngu^{éé} nd^{éé} nī cuidado táácā idinááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ iⁿ'yeeⁿdí 'cūū naati ngiⁿ'cueeⁿ nī ndúú^{cū} nduudu cuaacu yúúⁿí yeⁿ'é Ndyuūs. ¿'Áá canéé chí nadíⁿ've 'nū na emperador César tuū^mí yeⁿ'e recaudación yeⁿ'e yáⁿ'āa o ngu^{éé}?

15 Jesús miiⁿ ní déenu yā chi ngu^{éé} n'daācā chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ diíⁿ yā. Ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿D^é'ē cúú^ví chí neⁿ'é nī chí castaⁿ'á nī nduudu yeⁿ'é? Cand^éε nī 'áámá tuū^mí, chí snaáⁿ.

16 'Iiⁿ'yāⁿ nd^{éé} yā tuū^mí. Ní Jesús miiⁿ n'diichí yā ní tiinguuneeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿Dú^{'u} naaⁿ chuū? ¿Du^{'ū} chí duuchi canéé nguūⁿ? 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní n'guεcútaⁿ'a yā: Nááⁿ emperador César cānee.

17 Tuu^{'mi} Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Nca^{'á} nī tuū^mí yeⁿ'e recaudación o impuestos chí yeⁿ'e emperador César miiⁿ chíⁿ chí yeⁿ'ē sa, ní nca^{'a} nī Ndyuūs chí yeⁿ'é yā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní cuen^{'e} yiinú yā yeⁿ'ē chí n'guεcútaⁿ'a Jesús miiⁿ.

'Iiⁿ'yāⁿ ntíngúúneeⁿ Jesús yeⁿ'ē chí iiⁿ'yāⁿ nnduuchi yā nguaaⁿ tináⁿ'a
(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

18 Tuu^{'mi} ní ndaā n'duuyi 'iiⁿ'yāⁿ saduceos nanááⁿ Jesús. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ngu^{éé} s'teenu yā chí tináⁿ'ā ní nduuchi yā. Ní ntiinguuneeⁿ yā Jesús chuū:

19 N'dií Maestro, Moisés miiⁿ ní s'neeⁿ nguūⁿ yā yeⁿ'e s'uuúⁿ tí chuū: Nduuti chí 'áámá saⁿ'ā 'cuū^ví sa ní cu^{'neeⁿ} sa n'daataá yeⁿ'ē sa ní ngu^{éé} daiya sa, tuu^{'mi} ní 'díⁿnu sā cuuví 'caandavaacu sá ndúú^{cū} n'daataá miiⁿ. Ní saⁿ'ā miiⁿ ní 'cuūⁿdí daiya sa lado yeⁿ'ē 'díⁿū tináⁿ'ā.

20 'Áámá saⁿ'ā véé nd^{éé}chē 'díⁿū sa ndúú^{cū} sa. Saⁿ'ā miiⁿ chí vmnááⁿ vmnaaⁿ ch'iidivaacu sá ní ch'ií sa ní ngu^{éé} ch'iíndí daiya sa ndúú^{cú} n'daataá yeⁿ'ē sa.

21 Saⁿ'ā ndii chíⁿ ndii 'úú^ví míⁿ ch'iindivaacu sa ndúú^{cū} n'daataá yeⁿ'ē tináⁿ'ā ní saⁿ'ā miiⁿ ch'ií ntú^u sa ní ngu^{éé} ch'iíndi daiya sá ndúú^{cū} n'daata miiⁿ. 'Tiicá ntú^u ch'εnu saⁿ'ā ndii chíⁿ ndii 'íⁿú.

22 Ndu^{'ū} nd^{éé}che sá ch'iindivaacu sá ndúú^{cú} tá ní mar 'áámá sá ngu^{éé} s'neeⁿ sa daiya sa ndúú^{cú} tá. Cuayii^ví ní ch'ií ntú^u n'daataá miiⁿ.

23 Tuu^{'mi} ní taachí nduuchi yā nguaaⁿ tináⁿ'ā, ¿cheé yā chí n'daataá yeⁿ'é yā taⁿ'ā miiⁿ, caati ndu^{'u} nd^{éé}che yā ch'iindivaacú yā ndúú^{cú} tá?

24 Tuu^{'mi} ní Jesús míⁿ nan'guεcútaⁿ'a yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Ndís'tií ní ngu^{éé} déenu nī chí ngaⁿ'a nī, ti ngu^{éé} n'diichí nī naachi canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs yeⁿ'é chuū, ndíⁿ ngu^{éé} ndúú n'diichi rá nī poder yeⁿ'é Ndyuūs.

25 Taachí 'iiⁿ'yāⁿ nanduuchi yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā, ndíⁿ ngu^{éé} ndúú n'daataá rá, ndíⁿ ngu^{éé} ndúú saⁿ'ā rá 'caandavaacu sa. 'Iiⁿ'yāⁿ

s'eeⁿ 'cuεεtinée yā tan'dúúccā ángeles yeⁿ'ē va'ai chεεti ngu-uvi chí nguéeé ch'iindivaacu yā.

26 Chuū chí yeⁿ'ē tináⁿ'ā miiⁿ chí nanduuchi yā nguaaⁿ tináⁿ'ā, ¿'áá nguéeé n'geēⁿ ndís'tiī na libro yeⁿ'é Ndyuūs chí dinguuⁿ Moisés tan'dúúccā Ndyuūs yaa'ví yā Moisés, ndíi taachi canee sa nanááⁿ yáⁿ'á 'líiⁿ chí ngiichi? Ní 'túúca caⁿ'a Ndyuūs chíi yā Moisés miiⁿ: 'Úú ní Ndyuūs yeⁿ'e Abraham, ndúúccū Isaac, ndúúccū Jacob.

27 Ndyuūs miiⁿ nguéeé Ndyuūs yeⁿ'ē tináⁿ'ā ti yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí sндуuchi. Chíiⁿ chí ndís'tiī nguéeé déénu nī chí nganⁿ'a nī.

Mandamiento chí ch'εεε ca (Mt. 22.34-40)

28 'Áámá maestro yeⁿ'e ley chí ch'iindiveéⁿ yā chí ndeē 'iiⁿ'yāⁿ saduceos s'eeⁿ, déénu yā chí Jesús miiⁿ nan'guεεcútaⁿ'a n'daaca yā. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní ntiinguuneeⁿ yā Jesús: ¿Chεé mandamiento chí canee nguūⁿ chí ch'εεε ca n'dai ca?

29 Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā: Mandamiento vmnááⁿ vmnaaⁿ miiⁿ ní chuū: 'Caandiveéⁿ nī, ndís'tiī 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Israel miiⁿ, Señor Ndyuūs yeⁿ'ē yú ní 'áámá n'dyáⁿ'ā Señor miiⁿ.

30 Canée chí dineⁿ'é nī Señor Ndyuūs yeⁿ'é nī ndúúccū nuuⁿ'maⁿ staava yeⁿ'é nī, ndúúccū nuuⁿ'maⁿ alma yeⁿ'e nī, ndúúccū nuuⁿ'maⁿ vaan-icadínūuⁿ yeⁿ'e nī, ndúúccū nducuéⁿ'ē fuerzas yeⁿ'e nī.

Chuū chí mandamiento chí vmnááⁿ vmnaaⁿ.

31 Mandamiento chí canée nguūⁿ chí ndii chíiⁿ ndii 'úúví míiⁿ tan'dúúccā chí vmnááⁿ vmnaaⁿ 'āā 'tiicá ntúūⁿ: Dinéⁿ'e di 'iiⁿ'yāⁿ na niiⁿ'nuúⁿ vaacú di tan'dúúccā chí neⁿ'e dí maāⁿ di. Nguéeé 'áámá mandamiento chí canée nguūⁿ chí ch'εεε ca nguéeé ti mandamientos s'uuⁿ.

32 Tuu'mi ní maestro yeⁿ'e ley caⁿ'a yā chíi yā Jesús miiⁿ: N'dii Maestro, cuáácú ngaⁿ'a nī. Cuaacu níiⁿ'nyuⁿ chí ngaⁿ'a nī chí vεε 'aama n'dyáⁿ'ā Ndyuūs. Nguéeé táámá 'āā tanduu rá 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ.

33 Níicú 'iiⁿ'yāⁿ canée chí dineⁿ'e yā Ndyuūs ndúúccū nuuⁿ'maⁿ staava yeⁿ'e yā, ndúúccū nuuⁿ'maⁿ vaan-icadínūuⁿ yeⁿ'e yā, ndúúccū nuuⁿ'maⁿ alma yeⁿ'e yā, ndúúccū tanducuéⁿ'ē fuerzas yeⁿ'e yā. Ní dineⁿ'e yā 'iiⁿ'yāⁿ na niiⁿ'nuúⁿ vaacú yā tan'dúúccā chí neⁿ'é yā maáⁿ yā. Chuū chí n'daāccā ca nguéeé ti n'giiⁿ'núⁿ 'iiti chí nga'a yā 'iiti lado yeⁿ'e ofrenda yeⁿ'é Ndyuūs ní yeⁿ'é tanducuéⁿ'ē ofrenda chí ngicyáⁿ'ā nátai.

34 Tuu'mi ní taachi ch'iindiveéⁿ Jesús tan'dúúccā chí n'guεεcútaⁿ'a cuaacu sa chí caⁿ'a sa, Jesús caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā miiⁿ: Nguéeé yaⁿ'ai canee di yeⁿ'ē naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yā. Cuayiivi miiⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ 'āā nτεε candii cá yā ntiinguuneeⁿ ca yā Jesús mar 'áámá.

¿Du'u chíi Daiya Cristo

miiⁿ?

(Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)

35 Jesús ngi'cueeⁿ yā chεεti yaācū templo ní ngaⁿ'a yā: ¿De'ε cúuví chí maestros yeⁿ'e ley ngaⁿ'á yā chí Cristo miiⁿ ní daiya David?

36 Caati maaⁿ David miiⁿ caⁿ'a sá taachi yaaⁿ'vi Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs chuū chí canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs:

Señor miiⁿ caⁿ'a yā chí yā Señor yeⁿ'é: 'Cuundi dí lado ta cuaācú chí lado yeⁿ'e honor, ndí taachi 'úú cu'neéⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí contra yeⁿ'ē di ndí cuaaⁿ ndiyya maaⁿ ca'ā di tan'dúúca chí 'aama banco 'líⁿ, 'tiica yā.

37 David miiⁿ ngaⁿ'a sa chuū yeⁿ'e Señor yeⁿ'é yā. Maaⁿ ní ¿táacā cuuví chí chí Cristo miiⁿ ní daiya David miiⁿ? Néené n'deēe 'iiⁿ'yāⁿ ch'iindiveéⁿ yā yeⁿ'e Jesús ndúúcu vaadī yeenú.

Jesús ngaⁿ'a yā nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí ngi'cuéⁿ yā yeⁿ'e ley

(Mt. 23.1-36; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

38 Jesús ngaⁿ'a yā chuū taachi ngi'cueeⁿ yā: Cundεε di cuidado yeⁿ'e maestros yeⁿ'e ley. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní n'gεētínéé yíinú yā chí n'geenūu catecai yā. Ní taachi chíicá yā cuaaⁿ cyúúní neⁿ'e yā chí 'iiⁿ'yāⁿ dííⁿ yā saludar 'yā ndúúcu respeto n'daācā.

39 Ní neⁿ'é yā sillas vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'e honor taachí 'cuundi yā na yaācū

sinagogas ndúúcu lugar chí ch'εεε taachi cheⁿ'e yā naachi véé 'viicu chí che' é yā.

40 Ní ndivíi yā va'ai yeⁿ'ē n'daataá nguá'āa. Ní 'íicú cuunuuⁿ n'dé'ei yā chí idiíⁿ yā miiⁿ nduucú néené n'deēe ngaⁿ'angua'á yā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ch'εεε ca castigo yeⁿ'é yā nguuvi yeⁿ'e juicio.

Ofrenda yeⁿ'e n'daataá nguá'āa

(Lc. 21.1-4)

41 'Áamá vmnéⁿ'ēe Jesús véε yā na yācū templo niiⁿnuúⁿ na cajas naachí 'iiⁿ'yāⁿ n'gíi yā ofrendas. N'gíinu yā tan'dúúca chí dííⁿ 'iiⁿ'yāⁿ táacā n'gíi yā tuumí lado yeⁿ'e ofrenda na cajas. N'diichí yā chí 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ 'cuiica neené n'deēe tuūmí ca'a yā.

42 Tuu'mi ní ndaā 'áamá n'daataá nguá'āa chí neene ndaachíi canee tá. Táⁿ'ā miiⁿ ní s'nuūⁿ tá na caja miiⁿ na 'uūvī centavos chí cobre.

43 Tuu'mi ní Jesús yaaⁿ'vi yā discípulos yeⁿ'e yā ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ ngaⁿ'á ngíi ndís'tií chí n'daataá nguá'āa 'cúu ch'εεε ca nga'ā tá, nguéé ti tanáⁿ'a yā chí s'nuúⁿ yā tuūmí na cajas.

44 Tí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nga'a yā yeⁿ'e chí ngaava yeⁿ'e yā; naati n'daataá míⁿ ní neené ndaachíi canee tá ní ca'ā tá tanducuéⁿ'ē chí yeⁿ'ē tá chí che'e tá.

13

Jesús ngaⁿ'a yā chí yaācū templo miiⁿ ní ntúúvíi

(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

1 Taachí Jesús miiⁿ nan'dáa yā yaācū templo miiⁿ 'áamá discípulo yeⁿ'e yā ní caⁿ'a yā chii yā Jesús: N'dií Maestro, n'diichí nī de'ē chúúcā n'gēēte tuūu s'eeⁿ ní de'ē chúúcā n'gēēte va'ai s'eeⁿ yeⁿ'e yaācū templo.

2 Jesús nán'guēcútaⁿ'a yā: ¿Áá inaaⁿ nī va'ai templo? 'Muuⁿ ní nguée cunee mar 'áamá tuūu cuaaⁿ vmnááⁿ yeⁿ'e vi'í ti tanducuén'ē ní cundεενε.

Jesús ngaⁿ'a yā yeⁿ'ē chíⁿ chí 'cuuⁿ'míⁿ taachí 'āā cuée 'cuiinu iⁿ'yēēⁿdī

(Mt. 24.3-28; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

3 Tuu'mi ní cheⁿ'é yā 'áamá yīcū chi nguuvi Olivos, chi canée nīⁿnuúⁿ na yaācū templo miiⁿ. Ní taachi Jesús veé yā miiⁿ, Pedro ndúúcū Jacobo, ndúúcū Juan, ndúúcū Andrés ndaa yā nanááⁿ yā chí caⁿ'a n'de'ei yā 'áamá nduudu ndúúcū Jesús.

4 Ní caⁿ'a yā: N'dií Señor, néⁿ'e 'nū chi cuuví nī nús'uu ¿tií cuaⁿ'ā cuuví chuú? ¿De'ē senal 'cuuⁿ'míⁿ nī nús'uu yeⁿ'e tiempo chí cuuvi tanducuén'ē 'túúcā?

5 Jesús nan'guēcútaⁿ'a yā: Cundεε nī cuidado chí mar 'áamá 'iⁿ'yāⁿ nguée canche'éi yā ndís'tiī.

6 Ti nééné 'yááⁿ 'iⁿ'yāⁿ chii yā ndúúcū chí duuchí ní canche'éi yā 'iⁿ'yāⁿ ní caaⁿ'máⁿ yā: 'Úú Cristo 'úú. 'Iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní canche'éi yā 'yaaⁿ n'dái 'iⁿ'yāⁿ.

7 Taachi ndís'tiī 'caandiveén nī caandaá ní 'iⁿ'yāⁿ 'va'a yā

chí chí caandaá nguée idii'yá nī cuuvi ti 'túúcā canée chí cuuvi. Naati chíⁿ ní 'āā 'cuée tiempo chí ntuuvií iⁿ'yēēⁿdī.

8 Ti 'áamá nación ní 'cuuⁿ'maⁿ ndúúcū táamá nación ní 'áamá gobierno ní 'cuuⁿ'maⁿ yā ndúúcū táamá gobierno. Ní nééné n'dee cuaaⁿ nuⁿ'u yáⁿ'āa. Ní ndaa vaadi 'cuiicu ndúúcū dendu'ū chí di'vaachií. Taachí cuuví dendu'ū chí 'túúcā ní chíⁿ ní caámá cuunngá'á vaadi va'ai.

9 Díⁿ nī cuidado maáⁿ nī ndís'tiī ti 'iⁿ'yāⁿ nca'a yā ndís'tiī tá'āa 'iⁿ'ntyén'ē. Tuu'mi ní 'cuen'é yā ndís'tiī na yaācū sinagogas. Ndís'tiī nī canee chí caⁿ'á nī nanááⁿ 'iⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a ntiⁿ'nyuⁿ yā ndúúcū reyes cáávā ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é. Ní 'íícú cuuvi caaⁿ'máⁿ nī yeⁿ'é ní 'caandiveén yā nduudu cuaacu.

10 Taachí 'āā cuée ndaa chí 'cuiinu iⁿ'yēēⁿdī, nduudu cuaacu 'cūū canée chí caaⁿ'maⁿ nanááⁿ nducyaaca 'iⁿ'yāⁿ yeⁿ'e naciones yeⁿ'e núúⁿ'máⁿ iⁿ'yēēⁿdī.

11 Taachí candεε yā ndís'tiī chí nca'a yā ndís'tiī vmnááⁿ 'iⁿ'ntyén'ē, nguée nadicádíinuⁿ nī yeⁿ'é chí caaⁿ'maⁿ nī. Nguée diⁿ núúⁿ yiiⁿ'nuⁿ nī yeⁿ'é. Caaⁿ'maⁿ nī tan'dúúcā Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs caaⁿ'maⁿ cuuvi ndís'tiī hora miiⁿ; ti nguée ndís'tiī chí caaⁿ'máⁿ nī ti Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs.

12 Ní yeⁿ'e tiempo miiⁿ nguaaⁿ 'díínu yā nca'a vi'í yā chí 'cááⁿ'núⁿ yā 'iⁿ'yāⁿ. Ní 'íícú chiidá yā ní ca'a yā daiya yā. Ní daiya yā ní ca'a yā

chiidá yā ndúúcū chεεcú yā ní 'caaⁿnúⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ.

13 Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé cunee yiinú yā chi ndís'tiī diín nī ntiⁿ'nyuⁿ caavā 'úú. Naati 'iiⁿ'yāⁿ chi cuchéε yā ní 'aama canée yā ndúúcū chi i'teenu yā yeⁿ'e Ndyuūs ndíí tiempo chi 'cuūvi yā ní nnguáⁿ'ai yā.

14 Taachí ndís'tiī 'āā snaaⁿ nī dendu'ū chi 'túúcā chi saⁿ'ā profeta Daniel dinguūⁿ yā na libro yeⁿ'e Ndyuūs tiempo chi chó'oō tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ chi snée yā na yáⁿ'āa Judea canée chi caⁿ'á yā caanu yā ná yīcū n'gεεε. ('Iiⁿ'yāⁿ chi 'cueēⁿ chuū canée chi cuuvi deenú yā yeⁿ'e chuū.)

15 Nguuvi miiⁿ ní ndúúti chi 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ canduú yā tiín va'āī ní nguéé cuuvi núúⁿ nch'eeⁿ yā ní ndaa yā va'ai ní tun'dáa yā dendu'ū yeⁿ'e yā.

16 Ní ndúúti chi 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ canée yā na campo, ní nguéé cuuvi núú ndaa yā va'ai yeⁿ'e yā ní nta'a yā cotón yeⁿ'e yā.

17 Dε'ε chúúcā yaⁿ'ai yeⁿ'e n'daataá chi véé daiya tá chεeti tá ndúúcū n'daataá chí ngiicu dacuá'āa yeⁿ'e tá nguuvi chi cáanu yā.

18 Ndís'tiī, caaca nī Ndyuūs chi nguéé chó'oō chuū tiempo chi 'iiche.

19 Ti nguuvi miiⁿ ní nééné 'cueenu 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi tan'dúúcā chi mar 'áámá vmnéⁿ'ēe 'āā cuéé cuuvi 'tíicā ndíí taachí Ndyuūs din'dái yā íⁿ'yeēⁿdī. 'Āā ntéé ndúú cuayiivi ra chí snaaⁿ yā dendu'ū chi 'tíicā.

20 Ndúúti chi Señor miiⁿ nguéé nadidúúⁿ'vi yā tiempo

miiⁿ mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé nnguaⁿ'ai yā. Naati ndiīⁿ nadidúúⁿ'vi yā cáávā 'iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿ'é yā ti 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ Señor ndεεεε yā.

21 Tuu'mi ní ndúútī chi 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ caaⁿ'maⁿ yā cuuvi yā ndís'tiī: Cuín'dííchí nī, 'íngaā Cristo miiⁿ, o cuín'dííchí nī, miiⁿ canee Cristo miiⁿ'ya, nguéé cu'téenu nī 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ.

22 Ti ndaa 'iiⁿ'yāⁿ chi cristos chi falsos yā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chi profetas chi falsos yā. Ní diín yā señales ndúúcū vaadi n'giinu. Ní 'íicú cuuvi canche'éei yā 'iiⁿ'yāⁿ, ndíí 'iiⁿ'yāⁿ chí Ndyuūs ndεεεε yā ndúútī chi chuū cuuvi diín yā.

23 Naati ndís'tiī ní 'cuεetinéé yaaⁿ nī. Ngaⁿ'á ngii ndís'tiī tanducuéⁿ'ē chuū 'nááⁿ chí 'āā cuéé ndaa.

Táácā ndaa Saⁿ'a chi Daiya Ndyuūs

(Mt. 24.29-35, 42-44; Lc. 21.25-36)

24 Cho'oō chúū ní nguuvi miiⁿ chi 'cueenu nī cuuvi, 'yáⁿ'āa miiⁿ ní cúúví maāiⁿ ní 'iīyū miiⁿ ní 'āā ntéé cuuvi dεεεε.

25 'Iiⁿ'nyuⁿ miiⁿ ní cun'dáa yeⁿ'ē nanguuvi ní nducuéⁿ'ē chi véé nanguuvi ní nuⁿ'u.

26 Tuu'mi ní snaaⁿ yā Saⁿ'ā chi Daiya Ndyuūs chí ndaa sa nguaaⁿ meēⁿ ndúúcū poder yeⁿ'ē sa chí ch'εεεε taavi ní ndεεεvé n'dai ngii n'gai maāⁿ sa.

27 Tuu'mi ní Ndyuūs dichó'ó yā ángeles yeⁿ'e yā chí nadidáámá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yā chí Ndyuūs ndεεεε yā yeⁿ'ē núúⁿ'máⁿ íⁿ'yeēⁿdī, ndii

na yá'n'āa nducué'n'ē n'dai ye'n'e yá'n'āa ndúú'cū ndii na nducue'n'e nanguuvi.

28 Maa'n ní 'cueé'n nī ye'n'e ejemplo ye'n'e n'guí'dīi yaa'n nguuvi: Taachí inguaa'nu duū'n'ē n'gaiyāá ní ican'daā tá'āa, 'āā déenu nī chí 'āā cuchii tiempo yaáá'n.

29 'Tiicá ntúū'n taachi snaa'n ndís'tiī chí cuuvi dendú'ū chí 'túú'cā, 'āā deenú nī chí 'āā snee'n nii'nu'n tiempo chí ndaā Sa'n'ā chí Daiya Ndyuūs. Ní 'āā néené nii'nuú'n cánee tiempo 'cūū.

30 Cuaacu ní'nyú'n nga'n'á ngii ndís'tiī: 'Ii'n'yā'n s'ee'n chí snée yā maa'n 'āā cuéé 'cuūví yā ne'n'e chí 'āā cuéé cuuví tan-ducué'n'ē chuū.

31 Nānguuví ndúú'cū ná yá'n'āa 'cūū ní chó'ōo, naati nduudu ye'n'é nguéé cho'óo.

32 Naati ye'n'ē nguuví mii'n ndúú'cū hora mii'n nguéé véé mar 'áámá 'ii'n'yā'n chí deenu ye'n'ē. Ndíí nguéé ndúú ángeles, ye'n'e va'ai cheeti nguuví ndíí nguéé ndúú Sá'n'ā chí Daiya Dendyuūs deenú yā ye'n'ē. Dámaā'n Chiida yú chí canée yā na va'ai cheeti nguuví deenu yā.

33 Chí'n chí ndís'tiī ní 'cuéetinéé yaa'n nī. Dicuéénaa'n nī ní caa'n'ma'ngua'á nī, ti nguéé déenu nī tíi cua'n'ā ndaa hora mii'n.

34 Ejemplo chuū tan'dúú'cā 'áámá 'ii'n'yā'n chí ca'n'a yā ya'n'ai. Taachi 'āā cuéé can'dáa yā na vaācu yā, ca'n'a yā chíi yā mozos ye'n'é yā chí ca'a yā ntii'nyu'n 'áámá 'áámá mozo ye'n'ē sa. Ní cuuvi yā sa'n'ā chí idiin cuidado ye'n'e cheendi

va'āi mii'n chí cunéé yaa'n sa. Ní cue'n'e yā.

35 Maa'n ní ndís'tiī 'cuéetinéé yaá'n nī, ti nguéé déenu nī tíi cua'n'ā ndaa dueño ye'n'e va'āi mii'n. Nguéé déenu nī nduuti chí ndaá yā n'gaa'n, o yaa'n cheete, o taachí 'cuaí tú'u, o cuaa'n na nguetiyya'n.

36 'Áá tíi dácanaa'n ndaá yā ní ndaāca yā ndís'tiī chí styaaadu nī.

37 Chí'n chí nga'n'á ngii ndís'tiī, ní ngii nducyaaca 'ii'n'yā'n: 'Cuéetinéé yaá'n yā.

14

Sa'n'ā s'ee'n nadacádiinū'n sa taacá cuta'a sa Jesús

(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

1 Ná 'uūví nguūví ní cuuvā 'viicu ye'n'e pascua chí 'viicu ye'n'ē pan chí nguéé levadura ye'n'ē. Chiiduú n'geete ndúú'cū maestros ye'n'e ley 'nuún yā taacā chí cuuvi canche'éi yā Jesús ní cuta'á yā 'ii'n'yā'n ní 'caa'n'nú'n yā yā.

2 Naati ca'n'a yā: Nguéé diin yú nguuví 'viicu tí 'ii'n'yā'n ye'n'e yāá'n Jerusalén mii'n didá'n'a yā ní diin yā vaadi 'caa'va ndúú'cū nús'uu.

'Áámá n'daataá n'gii tá aceite na cuerpo ye'n'e Jesús

(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

3 Jesús canee yā na yāá'n Betania na vaacu Simón chí canéé sá ndúú'cū ca'ai chí nguuví lepra chí in'duuti cuerpo ye'n'ē sa. Taachí Jesús mii'n véé yā na mesa, ndaā 'áámá n'daataá nanáa'n yā. Tá'n'ā mii'n ní ndeē tá 'áámá frasco ye'n'e alabastro ndiituú

ndúúcu aceite perfume yeⁿe nardo chí ndεεve ngeeⁿ ní neené ya'ai chí'vε. Ní 'cuūⁿ tá frasco miiⁿ ní ch'eendáa tá aceite miiⁿ na tiīⁿ Señor Jesús miiⁿ.

⁴ N'nduuvi discípulos chí snée yā miiⁿ nduuvi táaⁿ yā ní caⁿ'a yā nguaaⁿ maaⁿ yā: ¿De'ε cuuvi chí chingéeⁿ ta aceite 'cūū?

⁵ Ti cuuvi n'diicui yú ní ngo'o 'iinū ciento caadi ní cuuvi ca'a yú 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéeⁿ yeⁿ'e yā. Ní nduuvi taáⁿ yā ndúúcu tá.

⁶ Naati Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā: 'Āā canee ra tá. Nguéeⁿ yaa'vi nī táⁿ'ā. ¿De'ε cúúví chí yaa'ví nī táⁿ'ā? Tá 'tiī ní n'daācā idiīⁿ tá nduucú.

⁷ 'Iiⁿ'yāⁿ chí nguéeⁿ yeⁿ'e yā ní 'aama ca cánée yā ndúúcu nī. Ní ndís'tiī ní cuuvi din'daacá nī nduucú yā taachi neⁿ'e nī; naati 'úú nguéeⁿ 'aama cuneé ndúúcu nī.

⁸ Tá 'cūū ní diīⁿ tá tan'dúúca chí ch'iī tá perfume cuerpo yeⁿ'é maaⁿ chí 'āā cuéeⁿ 'cuūví, 'tíicā diīⁿ tá. Ní 'āā nnee 'cuīⁿ ta chuū 'úú taachí 'āā cuéeⁿ 'cuεεchí.

⁹ Cuaacu níⁿ'nyúⁿ ngaⁿ'á ngií ndís'tiī: 'Āā tíí nūⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ caaⁿ'máⁿ yā nduudu ngai yeⁿ'é yeⁿ'é chí nanguaⁿ'ai 'iiⁿ'yāⁿ na núúⁿ'máⁿ íⁿ'yeeⁿ'dī caaⁿ'maⁿ ntuúⁿ yā chí diīⁿ n'daataá 'cūū ní n'gaacú yā yeⁿ'é tá.

Judas Iscariote nca'a sa Jesús

(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)

¹⁰ Tuu'mi ní Judas Iscariote, 'áámá chéeⁿ 'iiⁿ'yāⁿ naachi ndiichuuvi discípulos, cheⁿ'e

sá nanááⁿ chiiduú n'geεε. Ní ngaⁿ'a sa táácā chí cuuvi nca'ā sa Jesús miiⁿ ná ta'a 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

¹¹ Taachí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ch'iindiveéⁿ yā chuū, neené yeenú yā, ní caⁿ'a yā chí ca'a yā tuumī Judas miiⁿ cáávā chuū. Judas ní in'nuuⁿ sa de'ε hora chí nca'a sa 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ Jesús miiⁿ.

Naachí che'e nguīnū yeⁿ'e Señor Jesús miiⁿ

(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; I Co. 11.23-26)

¹² Ndaā nguuvi vmnááⁿ vmaaaⁿ yeⁿ'e 'viicu chí che'é yā pan chí nguéeⁿ levadura yeⁿ'é, 'viicu taachi n'giiⁿ'núⁿ yā 'iiti cuūchī yeⁿ'e pascua miiⁿ. Ní discípulos yeⁿ'e Jesús miiⁿ ntiinguuneéⁿ yā Jesús: ¿Tíí neⁿ'e di chí caⁿ'á 'nū in'nuúⁿ 'nū chí che'e nguīnū yú yeⁿ'e 'viicu pascua?

¹³ Tuu'mi ní Jesús dicho'ó yā na 'uūví discípulos yeⁿ'e yā, ní caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ: Ndís'tiī cueⁿ'é nī yāāⁿ Jerusalén. Miiⁿ ní nndaacá nī 'áámá sáⁿ'ā chí ndéeⁿ sa 'áámá 'cuuti cuéeⁿ nuūⁿ'nīⁿ. Can'dáa nī saⁿ'ā.

¹⁴ Naachí ndaa sa va'ai miiⁿ, ní cuuvi nī sáⁿ'ā chí yeⁿ'é va'ai miiⁿ: Maestro yeⁿ'e yú ngaⁿ'a yā 'tíicā: ¿Tiī canée cuarto naachi che'e nguīnuú yeⁿ'e pascua ndúúcu discípulos yeⁿ'é?

¹⁵ Tuu'mi ní ch'iⁿ'i yā 'áámá cuarto ch'εεε ná ndiichi ndiī 'úúví piso miiⁿ chí 'áá véé yaāⁿ. Miiⁿ ní in'nuúⁿ nī chí che'e yú.

16 Discípulos cueⁿe yā ní ndaa yā ná yā^{ān} Jerusalén miiⁿ ní ndaāca yā tanducueⁿ'ē tan'duucā chi Jesús ngaⁿ'a yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ in'nuúⁿ yā chí che'e nguīnū yā yeⁿ'e 'viicu yeⁿ'e pascua miiⁿ.

17 Taachí 'āā chiī chiīnū miiⁿ ndaā Jesús ndúú^{cū} ndiichuuvī discípulos yeⁿ'e yā.

18 Taachí vεεtē yā na mesa miiⁿ chi che'e yā Jesús caⁿ'a yā chiī yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ ngaⁿ'á ngií ndís'tiī, chí 'áámá chéé ndís'tiī chí nge'é ní nduucú diīⁿ ní entregar 'úú.

19 Tuu'mi ní discípulos ní s'nee ndaachi núúⁿ yā ní tuca'a yā tiinguunéⁿ yā Jesús ca'áámá ca'áámá yā: ¿'Áá 'úú? Ní táámá yā ngaⁿ'a ntúuⁿ yā: ¿'Áá 'úú rá?

20 Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā: 'Áámá chεε naachi ndiichúúví chí di'caāndá yā pan yeⁿ'é yā na cú'ú 'cūū nduucú caⁿ'á yā diīⁿ yā 'tíicā.

21 Cuaacu, chí Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs caⁿ'a sa 'cuenú sa cuuvi tan'dúú^{cā} chí ngaⁿ'a yeⁿ'é yā naachi canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs. De'ε chúú^{cā} ya'ai yeⁿ'e saⁿ'ā chí nca'a sa 'úú chí Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs. N'dáácā ca yeⁿ'ē sa ndúúti chí nguεε ch'iindiyaāⁿ sa.

22 Taachí vεεtē yā nge'e yā, tuu'mi ní Jesús sta'á yā pan, ní nca'a yā gracias Ndyuūs cáávā pan miiⁿ. Ní n'déé yā pan ní ca'a yā discípulos. Ní caⁿ'a yā: Che'é ní pan caati tan'dúú^{cā} cuerpo yeⁿ'é 'tíicā.

23 Ní Jesús sta'á yā taza ndúú^{cū} nuūⁿ'nīⁿ yeⁿ'e uvas. Ní taachi nca'a yā gracias Ndyuūs, ca'a yā discípulos yeⁿ'é yā. Ní caⁿ'a yā. Nducyaaaca ndís'tiī cu'ú ní nuūⁿ'nīⁿ uvas yeⁿ'e taza 'cūū.

24 Ní caⁿ'a yā chiī yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Nuūⁿ'nīⁿ uvas miiⁿ tan'dúú^{cā} yuūuⁿ yeⁿ'é, ní yeⁿ'e 'áámá compromiso chí ngai yeⁿ'é. Yuūuⁿ yeⁿ'é chí cungeeⁿ ní cáávā 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ.

25 Cuaacu níⁿ'nyúⁿ ngaⁿ'á ngií ndís'tiī, chí 'āā ntéé cu'ú nuūⁿ'nīⁿ yeⁿ'e uvas na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndíi nguuvī chí cu'ú naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā.

Jesús ngaⁿ'a yā chí Pedro ní caaⁿ'maⁿ sa chí nguéé in'diichi sa Jesús

(Mt. 26.30-35; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

26 Taachí ch'iinu chiita yā himno, chí canción yeⁿ'e Ndyuūs nan'dáa yā va'āī ní cueⁿ'é yā na yiīcū chí nguuvī Olivos.

27 Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā chiī yā discípulos: Nducyaaaca ndís'tiī cuuvī 'cuinaáⁿ ní yeⁿ'ē 'úú maaⁿ'nguīnū caati ngaⁿ'a naachi canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs 'túú^{cā}: 'Nuūcá'ai yā 'caaⁿ'núⁿ yā saⁿ'ā chí idiīⁿ sa cuidado 'iiti cuūchī ní 'iiti cuūchī s'eeⁿ ní caⁿ'á 'muuⁿ caⁿ'á miiⁿ tī.

28 Taachí 'úú nduuchí yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā, caⁿ'á vmnaaⁿ yeⁿ'é ndís'tiī na yáⁿ'āa Galilea.

29 Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní caⁿ'a sa chiī sa 'iiⁿ'yāⁿ: 'Áará chí nducyaaaca yā cuuvī

'cuinaáⁿ yā, 'úú ní nguéeé cuuví 'cuinaáⁿ.

³⁰ Tuu'mi ní Jesús ní caⁿ'a yā chiiya Pedro: Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngii dii chi maaⁿnguiinu taachi 'āā cuéeé 'cuaī tusáⁿ'ā 'uūvī cuuvi, 'iinū cuuvi cueeⁿdíitu di ngaⁿ'a di yeⁿ'é 'úú chi nguéeé in'diichi di 'úú.

³¹ Naati Pedro miiⁿ ní cheeⁿdíitū caⁿ'a sa: 'Áará chí 'cuūví ndúúcu nī, Maestro, nguéeé ngaⁿ'á chí nguéeé in'diichí N'diī. Ní nducyaaca discípulos ní 'tiicá ntúūⁿ caⁿ'a yā.

Jesús ngaⁿ'angua'a yā na jardín chi nguuvi Getsemaní
(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)

³² Tuu'mi ní ndaá yā na 'áámá jardín chi nguuvi Getsemaní, ní Jesús caⁿ'a yā chii yā discípulos yeⁿ'e yā: 'Cuεεté nī 'muuⁿ, neⁿ'e chí 'úú caⁿ'á caaⁿ'māⁿngua'a.

³³ Ní Jesús candéε yā Pedro, ndúúcu Jacobo, ndúúcu Juan. Ní neené nadicádiinuuⁿ Jesús ní neéne s'neeⁿ ndaachí yiinú yā.

³⁴ Ní caⁿ'a yā chii yā 'iin'yāⁿ s'eeⁿ: Alma yeⁿ'é neené ndaachi yiinú chí ya'āi chí 'cuūví. 'Āā snéeé núúⁿ nī 'muuⁿ, ní nguéeé 'cuεεti yaadú nī.

³⁵ Tuu'mi ní Jesús cueⁿ'e yā ta 'lín' cuááⁿ vmnaaⁿ, ní candiitín'dii yā na yáⁿ'āa ní caⁿ'angua'a yā ní caⁿ'a yā: N'diī Chiidá, ndúúti chí cuuví ní nguéeé diiⁿ nī yeⁿ'e chí 'cueenú cuuvi yeⁿ'e prueba 'cūū chí canée chí cuuví hora chí cuchí.

³⁶ Tuu'mi ní naachi caⁿ'angua'a yā ní caⁿ'a yā: N'diī Chiidá, n'diī cuuvi diiⁿ nī tanducuén'ē. Nadinguáⁿ'ai nī 'úú yeⁿ'e chí 'cueenú cuuvi prueba 'cūū. Naati nguéeé cuuví tan'dúúca chí 'úú neⁿ'é, naati tan'dúúca chí n'diī neⁿ'e nī.

³⁷ Tuu'mi ní ndaa ntúūⁿ yā naachi snee discípulos yeⁿ'é yā, ní ndaāca yā discípulos chí stiyaadú yā. Ni Jesús caⁿ'a yā chí yā Pedro miiⁿ: Díi Simón, ¿Áá cyaadu di? ¿Áá nguéeé ichεε di cánduuchi di mar 'áámá hora?

³⁸ Ndís'tiī 'cuεεti nduuchi nī ní caaⁿ'maⁿngua'a nī ní nguéeé diiⁿ nī nuuⁿndi. Cuaacu níⁿnyúⁿ espíritu yeⁿ'e nī neⁿ'e diiⁿ n'daacāā, naati cuerpo yeⁿ'é nī ní 'āā duūvā.

³⁹ Tuu'mi ní Jesús cueⁿ'e ntúūⁿ yā ní ngaⁿ'angua'a yā, ní caⁿ'a ntúūⁿ yā tan'dúúca chí caⁿ'a yā vmnaaⁿ.

⁴⁰ Ní nguεεcunée yā ndaa ntúūⁿ yā naachi snéeé discípulos, ní ndaaca ntúūⁿ yā 'iin'yāⁿ s'eeⁿ stiyaadú yā. Ní 'āā ntéeé ngii ichεε yā ndúúcu yaaⁿ ti nduutináaⁿ yā chí yaaⁿ náaⁿ yā. Ní 'iin'yāⁿ s'eeⁿ ní nguéeé déenu yā chí n'guεεcútaⁿ'a yā.

⁴¹ Cueⁿ'é yā ndii chiiⁿ ndii 'íínú cuuvi, ní ngaⁿ'angua'a yā. Ní taachi ndaa yā naachi snee discípulos, caⁿ'a yā: Ndís'tiī 'cuεεtiyaadú nī ní ntaavi'tuunúúⁿ nī. 'Āā tiiní cā. 'Āā ndaā hora chí 'iin'yāⁿ nca'a yā 'úú Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs na tá'a saⁿ'ā s'eeⁿ chí dinuuⁿndi.

42 Nducueeⁿ ndís'tiī ní cuⁿ'ū yú. 'Aā cuchīī niiⁿnuúⁿ saⁿ'ā chí nca'a 'úú.

Chiichí yā Jesús ní candéε yā 'iiⁿ'yāⁿ preso

(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

43 Naaⁿ chí Jesús indée yā ndaa Judas chí saⁿ'ā 'áámá yeⁿ'ē ndiichuuvi discípu^los. Ní ndaa sa ndúú^cū n'dee n'dái 'iiⁿ'yāⁿ ndúú^cū machete 'uū^vī lados 'caāiⁿ ndúú^cū yáⁿ'á. Chiiduú n'gεεε ndúú^cū maestros yeⁿ'e ley, ndúú^cū 'iiⁿ'yāⁿ ndiicú^ū chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yaācū dichó'lo yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

44 Judas miiⁿ chí nca'a sa Jesús 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ, ní ca'a sa 'aama seña. Ní caⁿ'a sa 'túú^cā: 'Iiⁿ'yāⁿ chí 'úú chí'neeⁿ cheendí, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chíí. Cuta'á nī 'iiⁿ'yāⁿ ní candéé nī 'iiⁿ'yāⁿ ní din'daacá nī seguro 'iiⁿ'yāⁿ.

45 Taachí ndaā Judas nanááⁿ Jesús ní caⁿ'a sa: N'dií Maestro, Maestro. Ní 'neeⁿ cheendi sa 'iiⁿ'yāⁿ.

46 Tuu'mi ní sta'á yā Jesús ní candéε yā preso 'iiⁿ'yāⁿ.

47 Naati 'áámá chéeⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí snéeⁿ miiⁿ itun'dáa yā machete chí 'uuvi lados 'caāiⁿ yeⁿ'e yā ní 'nuucá'ai yā mozo yeⁿ'e chiiduú ch'εεε ca ní ch'iica sa veēⁿ mozo miiⁿ.

48 Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā chii yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿'Áá can'daā ndís'tiī ndúú^cū machete chí 'uū^vī lados 'caāiⁿ ndúú^cū yáⁿ'á chí cuta'á nī 'úú tan'dúú^cā chí 'úú 'áámá duucu 'úú?

49 Nguuvi nguuvi caneeⁿ na yáacū templo miiⁿ nguaaⁿ

ndís'tiī chí ngi'cueéⁿ ní ndís'tiī ní nguεε sta'á nī 'úú. Chúū canéeⁿ chí cuuvi ní cuuvi cunnuū ca'ā naachi caneeⁿ nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs.

50 Tuu'mi ní nducyaaca discípu^los s'neeⁿ yā Jesús miiⁿ dámaáⁿ yā ní cheenu yā.

Saⁿ'ā 'díí chí cueⁿ'e ngéenū

51 Naati 'áámá saⁿ'ā 'dííⁿ ndaā sa ní cueⁿ'e sa ndúú^cū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ndεεcu sa 'áámá n'dyáⁿ'ā sá^bana. 'Áámá yā sta'á yā saⁿ'a 'díí miiⁿ.

52 Naati saⁿ'ā 'dííⁿ miiⁿ ní s'neeⁿ sa sá^bana ní cueⁿ'e sa dáca^a yuūcú sa.

Jesús nanááⁿ 'iiⁿntyéⁿ'ē chí n'gεεε ca yeⁿ'e yaācū

(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

53 Tuu'mi ní candéε yā Jesús miiⁿ nanááⁿ chiiduú ch'εεε ca. Ní miiⁿ nduuvidaamá yā nducyaaca chiiduú n'gεεé ndúú^cū 'iiⁿ'yāⁿ ndiicú^ū chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yaācū ndúú^cū maestros yeⁿ'e ley.

54 Pedro miiⁿ ní cueⁿ'e yaⁿ'ai sa n'dáa sa Jesús miiⁿ. Ní ndaa sa ndii chuva'āi yeⁿ'e va'ai chiiduú ch'εεε ca ní ch'iindí sa ndúú^cū policías ní in'taavi cuutú sa dáámá ndúú^cū yā ti miiⁿ ní ngiichi yaⁿ'ā yeⁿ'é yā.

55 Chiiduú n'gεεε ndúú^cū nducyaaca yā chí nduuvidaama in'nuúⁿ yā 'áámá prueba contra yeⁿ'e Jesús miiⁿ chí dííⁿ yā condenar Jesús chí 'caaⁿ'núⁿ yā Jesús; naati nguéé ndaaca yā.

56 Neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'a yā nduudu yaadi yeⁿ'e Jesús miiⁿ naati mar 'áámá yā nguéé dáámá ngaⁿ'a yā.

57 N'duuví yā ní ncueeⁿ yā ní caⁿ'a yā nduudu yaadi, ní caⁿ'a yā:

58 Nús'u^{uu} ní ch'iindiveéⁿ 'nū chí Jesús caⁿ'a yā 'túúcā: 'Úú ní nadituūví yáacu 'cūū chí saⁿ'ā yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū dín'dái sa. Ní cheeti 'iinū nguuví nadin'dái taama chí nguéé saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū dín'dái sa.

59 Naati nguéé nduuví dáamá nduudu yā yeⁿ'e chí ngaⁿ'a yā.

60 Tuu'mi ní chiiduú ch'εετε ca chí ngaⁿ'a ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e tanáⁿ'ā chiidūu, ndúcueeⁿ yā nguaaⁿ nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ntiinguuneeⁿ yā Jesús miiⁿ: ¿'Áá nguéé de'ē véε nan'guεεcútaⁿ'a ní? ¿De'ē chí ngaⁿ'á yā yeⁿ'e ní? ¿De'é ngaⁿ'a ní maáⁿ ní yeⁿ'e ní?

61 Jesús míⁿ 'āā ntéé caⁿ'a yā. Ní nguéé n'guéécútaⁿ'a yā yeⁿ'ē mar 'áámá. Chiiduú ch'εετε ca miiⁿ ntiinguunééⁿ ntúuⁿ yā Jesús, ní caⁿ'a yā: ¿'Áá dii Cristo, Daiya Dendyuūs chí n'dai taavi?

62 Jesús caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Tíícā 'úú. Ndís'tī ní caⁿ'a ní snaaⁿ ní Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs chí 'cuūndī sa lado yeⁿ'e honor yeⁿ'é Ndyuūs chí véé tanducuéⁿ'ē poder yeⁿ'e yā. Ní ndaa sa nguaaⁿ meééⁿ yeⁿ'ē nanguuvi.

63 Tuu'mi ní chiiduú ch'εετε ca chíⁿ'cuūⁿ sa catecai sa, ní caⁿ'ā sa: ¿De'ē ca diiⁿ yú testigos chí n'nuuⁿ yú?

64 'Āā ch'iindiveéⁿ nī dendu'ū chí ngaⁿ'ā sa contra

Ndyuūs. ¿Táácā tuumicadínuuⁿ nī? Nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'a yā chí condeñado Jesús chí 'cuuví yā.

65 Tuu'mi ní n'duuví yā ní ca'a nee daíⁿ yā Jesús ní n'gaadí yā nduutináaⁿ yā ndúúcū tíínūuⁿ. Ní policías ndúúcū ta'á yā ch'eⁿ'e yā naaⁿ Jesús. Ní caⁿ'a yā: Caaⁿ'maⁿ dí ¿du'ū ch'eⁿ'e dii?

Pedro miiⁿ ní ngaⁿ'ā sa chí nguéé n'diichi sá Jesús

(Mt. 26.69-75; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-29)

66 Pedro miiⁿ ní canee sa ch'εετε ca náachi indaa yā. Tuu'mi ní caⁿ'a yā: 'Áá chí dii mandado yeⁿ'ē chíiduú ch'εετε ca nanááⁿ Pedro miiⁿ.

67 Ní n'diichi tá chí in'taavi cúutū sa na yaⁿ'ā. Ní cānee táⁿ'ā miiⁿ ní ch'iinu tá Pedro. Tuu'mi ní caⁿ'a yā: Dii ntúūⁿ di canee dí ndúúcū Jesús yeⁿ'e yāāⁿ Nazaret.

68 Naati Pedro miiⁿ cheeⁿdiitū sa, ní caⁿ'ā sa: 'Úú ní nguéé in'diichi 'iiⁿ'yāⁿ, ndí nguéé deenú chí ngaⁿ'ā di. Ní can'dáa sa cuaaⁿ ch'εετε ca náachi indaa yā. Tuu'mi ní 'caí tusáⁿ'ā.

69 Táⁿ'ā chí idiiⁿ mandado miiⁿ ch'íínú ntuūⁿ ta sáⁿ'ā, ní caⁿ'a yā chí chí tá 'iiⁿ'yāⁿ chí snéé yā miiⁿ: Sáⁿ'a 'cūū 'áámá ch'εεte saⁿ'ā chí cachiica ndúúcū Jesús.

70 Naati Pedro miiⁿ ní nnguεεcunéé sa cheeⁿdiitū sa. Cuayiivi miiⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ chí snéé yā miiⁿ ní caⁿ'a ntúūⁿ yā Pedro: Cuaacu chí dii ní dáámá chí cachiica di ndúúcū Jesús tí dii ní yeⁿ'ē yáⁿ'āa

Galilea, ní nduudu yeⁿé di tan'dúúcā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

71 Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní 'caa'va sa, ní cuncāā caⁿā sa. Ní 'cái sa "por Ndyuūs": Nguéé n'diichí 'íiⁿyaⁿ 'cúu.

72 Tuu'mi ní túsāⁿā miiⁿ 'cai ntúuⁿ tī ndii 'úúví cuuvi. Ní Pedro miiⁿ ní n'gaācu sa chí Jesús caⁿa yā chíi yā saⁿā: 'Naaⁿ chí 'aā cuéé 'cuaī túsāⁿā 'uúví cuuvi, 'aā 'íinú cuuvi cheeⁿdiitu di chí ngaⁿa di chí nguéé n'diichi di 'úú. Taachi nádicádíinuⁿ sa chuū, ní cheēcū sa.

15

Jesús nanááⁿ Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14; Lc. 23.1-5; Jn. 18.28-38)

1 Taachí chideεεve, chiiduú n'gεεté ní nduuvi daamá yā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ ndiicū chí ngaⁿa ntiinyuⁿ yeⁿe yaācū, ndúúcū maestros yeⁿe ley, ndúúcū nducyaaca 'iiⁿyāⁿ n'gεεte. Ní ndεē chiichí yā Jesús ní candéε yā 'iiⁿyāⁿ nanááⁿ gobernador Pilato.

2 Tuu'mi ní Pilato miiⁿ intiinguuneeⁿ yā Jesús: ¿'Áá díí Rey yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ chí judíos? Ní Jesús nan'guεεcútaⁿa yā: N'dií ngaⁿa cuaacú nī tī 'tíicā.

3 Chiiduú n'gεεte ní neenē n'dee nááⁿ chí ngaⁿá yā contra yeⁿe Jesús naati Jesús nguéé nan'guεεcútaⁿa yā yeⁿe mar 'áámá.

4 Tuu'mi ní Pilato miiⁿ ní nan'guεεcunée yā ntiinguuneeⁿ yā Jesús miiⁿ: ¿'Áá nguéé de'ε vεε nán'guεεcútaⁿá

nī? 'Cuin'díichí nī yeⁿé tan-ducuéⁿé chí nguéé n'daacā ngaⁿá yā yeⁿe nī.

5 Naati Jesús miiⁿ ní nguéé de'ε vεε nan'guεεcútaⁿá yā. Chíⁿ chí Pilato miiⁿ cheⁿe yinú yā ní nguéé déenu yā de'ε nadicádíinuⁿ yā.

Pilato caⁿa yā chí 'íiⁿyāⁿ s'eeⁿ candéé yā Jesús chí 'caaⁿnúⁿyā 'iiⁿyāⁿ

(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)

6 Canéé 'áámá costumbre yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ chí n'dεechi yā 'áámá saⁿā chí canuuⁿ vácūu nguuvi 'viicú yeⁿe pascua. 'Áámá saⁿā chí preso sa chí 'iiⁿyāⁿ Israel neⁿe yā, 'tíicā canee chí diiⁿ Pilato miiⁿ.

7 Ní canuuⁿ 'áámá saⁿā vácūu chí nguuvi Barrabás ndúúcū ta n'duuvi saⁿā chí 'niⁿnuⁿ sa 'iiⁿyāⁿ taachi 'aā diiⁿ caandá yā contra gobierno miiⁿ.

8 Ní 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ ní ndaa yā nanááⁿ Pilato miiⁿ, ní chíica yā chí Pilato ní diiⁿ yā tan'dúúcā costumbre yeⁿe yā.

9 Ní Pilato miiⁿ nan'guεεcútaⁿa yā: ¿'Áá neⁿe nī chí n'dεēchí Rey yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel?

10 Tí Pilato miiⁿ deenu yā chí chiiduú n'gεεte nca'á yā Jesús miiⁿ cáávā vaadi nguéeé.

11 Naati chiiduú n'gεεte chinuú yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yāáⁿ Jerusalén chí caaca yā Barrabás tī n'dáacā chí n'dεechi yā saⁿā chí nguuvi Barrabás.

12 Tuu'mi ní Pilato miiⁿ in-
tiinguunéⁿ yā: ¿De'é neⁿe
ní chi díiⁿ ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chí
ndís'tiī ngaⁿ'a ní Rey yeⁿe
'iiⁿyāⁿ Israel?

13 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nan'guεεcútaⁿ'a
yā ní 'cai yiicú yā: Cu'neeⁿnga'á
ní 'iiⁿyāⁿ.

14 Pilato miiⁿ ní caⁿ'a yā
chii yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: ¿De'ē
chí nguéeⁿ n'daacā ndíiⁿ sán'a
'cūū? Naati 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní
nan'guεεcúnée yā 'cai yā:
Cu'neeⁿnga'á ní 'iiⁿyāⁿ.

15 Tuu'mi ní Pilato miiⁿ chí
nguéeⁿ neⁿe yā chí nduuvi táaⁿ
'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'é yā, n'dεεchii
sá Barrabás miiⁿ. Cuayiivi ní
caⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ sa chí 'cueⁿ'é
yā Jesús miiⁿ. Ch'iiⁿu ch'en'é
yā Jesús miiⁿ ní nca'a sa Jesús
miiⁿ 'iiⁿyāⁿ chí cu'nééⁿnga'á
yā.

16 Tuu'mi ní soldados
romanos candéeⁿ sa Jesús
vaacuyáāⁿ na cuarto yeⁿe
palacio miiⁿ chí nguuvi
Pretorio, ní yaa'ví yā tanáⁿ'ā
soldados ní nduuvídaamá yā
miiⁿ.

17 Ní s'nuúⁿ yā catecai
morado cuá'āa Jesús miiⁿ. Ní
s'nuúⁿ yā tiiⁿ Jesús miiⁿ 'áámá
corona chí ndeenyú ndúúcū
yaaⁿ.

18 Tuu'mi ní tucá'a yā 'cai
yā: Cunduuchi ní n'diī, Rey
yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel.

19 Ní ch'en'é yā tiīⁿ yā
ndúúcū 'áámá taaⁿ nduu.
Ní ca'a nee dáⁿ yā Jesús ní
nchiīntii'yá yā nanáaⁿ yā, ní
díiⁿ yā honrar 'iiⁿyāⁿ.

20 Ch'iiⁿu ch'iiⁿnyuⁿnéeⁿ yā
yeⁿe Jesús 'túica, ndivíi yā
catecai chí morada ní 'nuuⁿ
'nuūⁿ ntúuⁿ yā catecai maáⁿ

yā. Cuayiivi tun'dáa yā Jesús
ní s'neeⁿnga'á yā 'iiⁿyāⁿ.

S'nééⁿnga'á yā Jesús
(Mt. 27.32-44; Lc. 23.26-
43; Jn. 19.17-27)

21 'Áámá saⁿ'ā yeⁿe yán'āa
Cirene chí nguuvi sa Simón,
chí chiidá Alejandro ndúúcū
Rufo, ndáa sa cheⁿe sa cueti.
Taachí cho'o sa cyúúni miiⁿ,
soldados a fuerza di'cuítu yā
saⁿ'ā chí candεε sa cruz yeⁿe
Jesús miiⁿ.

22 Ní candéeⁿ yā Jesús 'áámá
lado yeⁿe yáāⁿ Jerusalén na
lugar chí nguuvi Gólgota chí
neⁿe caaⁿ'maⁿ nduudu yeⁿe
yú, Lugar ní 'Iini Nga'ai Tiīⁿ.

23 Ní ca'á yā chí chí'i Jesús
vino chí staⁿ'a yā ndúúcū
yaātā yaāa chí nguuvi mirra,
naati Jesús nguéeⁿ chí'i yā.

24 Tuu'mi ní chí'neeⁿnga'á
yā Jesús. Ní soldados ní
tun'dáa yā suertes yeⁿ'é yā
ndúúcū na catecai Jesús miiⁿ,
ní n'diichí yā chεε chí candεε
'aama 'aama yā.

25 N'gεεcú nuuⁿ yeⁿ'ē
ngeetiⁿyaaⁿ miiⁿ taachí
s'neeⁿnga'á yā 'iiⁿyāⁿ.

26 Ni s'nééⁿ yā 'áámá le-
trero na tiiⁿ cruz yeⁿe Jesús
miiⁿ. Ní letra chí cánéeⁿ nguūⁿ
na tabla miiⁿ ní ngaⁿ'ā yeⁿe
nuūⁿndi yeⁿe yā. Ní cánéeⁿ
nguūⁿ chuū: Rey yeⁿe 'iiⁿyāⁿ
yeⁿe ndaata Israel.

27 Dáámá ndúúcū Jesús
s'neeⁿnga'á yā 'uūvī sán'ā chí
duucu. 'Áámá ní lado tá
cuaacú yā táámá ní lado ta
'cueé yā.

28 'Túicā ní chí cuaacu
naachi cánéeⁿ nguūⁿ na

libro yeⁿ'é Ndyuūs 'tíicā: Chídídúúché yā ndúú^cū 'iiⁿ'yāⁿ chi véé nuuⁿndi yeⁿ'e yā.

29 'Iiⁿ'yāⁿ chí ngo'ó yā nanááⁿ cruz miiⁿ cuncnáā ngaⁿ'a yā yeⁿ'é Jesús. Idiⁿ'núⁿ'u yā tiiⁿ yā ní cuncnáā n'dai cheendi yā ní ngaⁿ'a yā: Díí chí ndiituūⁿ'ví di yaācū ní nadacueéⁿ di cheeti 'iīnū nguuvi,

30 nadanguáⁿ'āī maāⁿ di. Dii ní nch'eeⁿ di na cruz.

31 'Tiicá ntúūⁿ chiiduú n'geεε ndúú^cū maestros yeⁿ'e ley duuchinéⁿ yā Jesús. Ní ngaⁿ'a yā nguaaⁿ maāⁿ yā: 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ nadinguáⁿ'ai yā táámá 'iiⁿ'yāⁿ naati maaⁿ ní nguéé ngí nadinguáⁿ'ai yā maāⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ.

32 Nduú^ti chí 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí Cristo miiⁿ snaaⁿ yú 'iiⁿ'yāⁿ nch'éeⁿ yā na cruz maaⁿ. Tuuⁿ'mi ní cu'téenu yú. Ní ndíí 'iiⁿ'yāⁿ chí ca'neeⁿnga'á yā daama ndúú^cū Jesús miiⁿ ní cuncnáā ngaⁿ'a yā yeⁿ'e yā.

Jesús ch'ii yā

(Mt. 27.45-56; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

33 Taachí chí maⁿ'a nguⁿuvi miiⁿ chí maāⁿ n'úúⁿ'máⁿ iⁿ'yeeⁿ'ndi ndii ná n'geεεcu 'iīnū chíiⁿū.

34 'Āā tááⁿduū n'geεεcu 'iīnū Jesús miiⁿ ní 'cai yiicú yā: Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? (chí neⁿ'e caaⁿ'maⁿ nduudu yeⁿ'é yú: N'dií Ndyuūs yeⁿ'é, n'dií Ndyuūs yeⁿ'é, ¿de'ē cuuvi chí s'neé nī maaⁿ 'úú dámaáⁿ?)

35 N'dúúⁿ'ví 'iiⁿ'yāⁿ chí snee yā miiⁿ ní ch'iindiveéⁿ yā ní

caⁿ'a yā: 'Caandiveéⁿ nī, n'gai yā yeⁿ'e profeta Elías miiⁿ.

36 Ní ndāā 'áámá soldado ngeenu yā ní taachi chítu 'áámá esponja yeⁿ'e vinagre s'néeⁿ yā esponja miiⁿ na 'áámá ndúú ní ca'a yā chí chí'i Jesús. Ní caⁿ'a yā: 'Āā canee rá yā. N'diichi yú nduuti chí 'áá chíi profeta Elías miiⁿ ní nádich'eēⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ.

37 Tuuⁿ'mi ní Jesús 'cai yiicú yā ní ch'iī.

38 Ní cortinas yeⁿ'e yaācū templo chíi 'uuvi taāⁿ, steēⁿ naavtáⁿ'ā ndíí cuááⁿ 'niiⁿ'núⁿ ndíí cuááⁿ ndiiyā.

39 Ní 'áámá saⁿ'ā romano chí ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é cien soldados chéendii sa nanááⁿ Jesús miiⁿ. Taachí n'diichí sa ní ch'iindiveēⁿ sa taacá 'cai Jesús ní taacá ch'iī yā, soldado miiⁿ ní caⁿ'a sa: Cuaacu níⁿ'nyuⁿ chí sáⁿ'a 'cūú ní Dáiyá Dendyuūs saⁿ'ā.

40 Snée ntúūⁿ n'duuvu n'daataá n'giinu yaⁿ'ai tá. Ní ndúú^cū n'daata s'éeⁿ míiⁿ canee ta María yeⁿ'e yāāⁿ Magdala, ndúú^cū tá María chí cheεcuú José ndúú^cū Jacobo chí nguuvi Menor, ndúú^cū n'daataá chí nguuvi Salomé.

41 N'daata s'éeⁿ ní can'dáa yā Jesús miiⁿ ní dichííⁿ've yā Jesús taachi cachiicá yā yáⁿ'āa Galilea. Ní neené 'yaaⁿ ca n'daataá snée yā miiⁿ, n'daataá chí ngaⁿ'a yā daama ndúú^cū Jesús miiⁿ na yāāⁿ Jerusalén.

Ch'iichí yā cuerpo yeⁿ'e Jesús miiⁿ

(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

42 Taachí chiinū ngu-
uvi miiⁿ chí viernes chí
ch'iindiyaáⁿ yā cáávā 'viicu
pascua miiⁿ nguuvi chí
cuuvi δεεεε nguuvi chí
ntaavi'tuunúúⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ,

43 ndaā José yeⁿe yāāⁿ Ari-
matea. Saⁿ'ā miiⁿ ní saⁿ'a
ch'εεε yeⁿe Junta Ch'εεε yeⁿe
'iiⁿ'yāⁿ Israel. Ní cunee ngiinu
sa nguuvi chí Ndyuūs ndaa
yā ní ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yā. Ní
ndúúúⁿ valor ndaā sa nanááⁿ
governador Pilato miiⁿ. Ní
caⁿ'a sa Pilato miiⁿ chí nca'a
yā cuerpo yeⁿe Jesús.

44 Pilato miiⁿ ní cuen'e yi-
inú yā chí 'āā ch'iī Jesús miiⁿ
ní yaa'vi yā saⁿ'ā chí ngaⁿ'a
ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿe soldados chí
cuchii sa nanááⁿ yā. Taachí
ndaa sa ní 'iicu tiinguuneeⁿ
yā saⁿ'ā: ¿'Áá cuaacu chí ch'iī
Jesús?

45 Taachí soldado cen-
turión miiⁿ ngaⁿ'a sa chí
cuaacu, tuu'mi ní Pilato miiⁿ
ca'a yā orden chí ca'a sa
cuerpo yeⁿe Jesús miiⁿ José
miiⁿ.

46 Cuayiivi ní José cái sa
'áámá sábana chí fina ní
nadicheeⁿ sa cuerpo miiⁿ ní
sta'a sa ní ch'εεεⁿ sa cuerpo
miiⁿ ná sábana miiⁿ. Ch'iinu
maaⁿ ní s'nuūⁿ sa chεεεti
'áámá yáinyāⁿ ní níⁿ'nuúⁿ
caneé 'áámá tuūu ch'εεε. Ní
s'nuúⁿ yā tuūu ch'εεε cheendi
yáinyāⁿ miiⁿ.

47 Tá María Magdalena
ndúúúⁿ María chí chεεεcuú
José cuen'é yā ní n'diichi yā
naachí ch'εεεchi Jesús miiⁿ.

16

Jesús nduuchi yā yeⁿ'ē

nguaaⁿ tináⁿ'ā

(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12;
Jn. 20.1-10)

1 Taachi chó'ōo sábado,
nguovi chí ntaavi'tuunúúⁿ
yā, María yeⁿe yāāⁿ Magdala,
ndúúúⁿ María chí chεεεcuú
Jacobo, ndúúúⁿ n'daata chí
Salomé cai yā perfumes chí
cueendái yā vmnááⁿ yeⁿ'ē
cuerpo yeⁿ'ē Jesús miiⁿ ní
cuen'e yā.

2 Neené tyaaⁿ yeⁿ'ē nguovi
vmnááⁿ vmaaaⁿ yeⁿ'é ndεεε
chí domingo taachí can'dáá
'yáⁿ'ā n'daatá s'eeⁿ ndaá yā na
yáinyāⁿ miiⁿ.

3 Ní ngāⁿ'a yā nguááⁿ maáⁿ
yā: ¿Du'ū ndivii tuūu yeⁿ'ē
yú taachí ndaā yú cheendi
yáinyāⁿ?

4 Taachí ndaa yā, tuu'mi
ní n'diichi yā chí tuūu ch'εεε
n'dai miiⁿ 'āā ntéé canéé na
lugar yeⁿ'ē.

5 Ní taachí ndaa yā chεεεti
yáinyāⁿ, miiⁿ n'diichi yā 'áámá
saⁿ'ā dííⁿ vεε sa lado tá cuaācú
ní canúúⁿ sá catecai ch'éenūu
sa ní cuéε. Ní n'daata s'eeⁿ
dii'yá yā chí.

6 Sāⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'ā sa:
Nguéé dii'yá ní cuuvi. Ndís'tiī
ní in'nuúⁿ ní cuerpo yeⁿ'e
Jesús yeⁿ'e yāāⁿ Nazaret,
'iiⁿ'yāⁿ chí iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ
ca'nééⁿnga'a yā. Nááti 'iiⁿ'yāⁿ
miiⁿ ní 'āā ndúúúⁿ yā yeⁿ'ē
nguaaⁿ tináⁿ'ā ní nguéε yā
'muuⁿ. Cuin'diichi ní naachí
canuúⁿ yā.

7 Ndís'tiī cuinaⁿ'á ní ní
cuuvi ní discípulos yeⁿ'e yā,
ndúúúⁿ Pedro, chí Jesús
miiⁿ ní caⁿ'á yā vmnááⁿ
ndís'tiī na yáⁿ'āa Galilea. Mííⁿ
snaáⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ tan'dúúúⁿ chí

Jesús caⁿ'a yā chii yā ndís'tiī ndúúcu tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ.

8 Nⁿ'daata s'eeⁿ ní cunaⁿ'á yā ngeenu yā yeⁿ'e na yáinyāⁿ, ti neené cueⁿ'e yiinú yā ní yiin-duuví yā. Nguéé de'ē vεε caⁿ'á yā chii yā mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ, ti 'va'á yā.

Jesús che'enaán yā yeⁿ'e ta María Magdalena
(Jn. 20.11-18)

9 Taachí Jesús nduuchi yā chidεεvε nguuví domingo chí nguuví vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'e ndεētē miiⁿ, vmnááⁿ vmnaaⁿ che'enaán yā nanááⁿ María Magdalena, n'daataá chí nn'divií yā ndεēchē espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguínūⁿ yeⁿ'ē ta.

10 Táⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'a tá ní chii tá 'iiⁿ'yāⁿ chí chiicá yā ndúúcu Jesús miiⁿ. Ní ngεεcú 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí neené ndaachí yīnu yā.

11 Ní taachí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ch'iindiveéⁿ yā chí Jesús miiⁿ nduuchi yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā ní chí táⁿ'ā miiⁿ n'diichi tá Jesús, nguéé s'teenú yā.

Jesús che'enaán yā yeⁿ'ē 'uúvī discípulos yēⁿ'e yā
(Lc. 24.13-35)

12 Cho'ōo chúū, ní Jesús che'enaán yā yeⁿ'ē 'uuví 'iiⁿ'yāⁿ chí cueⁿ'é yā na yúúní. Ní Jesús diíⁿ yā tan'dúúca chí nguεε déénu yā yeⁿ'e chí chó'ōo.

13 Ní cuayiivi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní cunaⁿ'á yā ní caⁿ'a yā chii yā tanáⁿ'ā discípulos. 'Tiicá ntúūⁿ discípulos ní nguéé s'teenú yā.

Jesús idichó'o yā 'iiⁿ'yāⁿ apóstoles yeⁿ'e yā

(Mt. 28.16-20; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

14 Chiī ch'íinū nguuví domingo miiⁿ, ní Jesús che'enaán yā yeⁿ'ē ndu'ū ndiicháámá discípulos yēⁿ'e yā, taachi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ vεētē yā na mesa. Ní Jesús tuūví iinú yā ndúúcu yā ti discípulos nguéé s'teenú yā ní cheεchi staava yeⁿ'é yā ti discípulos nguéé s'teenú yā 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a yā chí n'diichi yā Jesús chí 'āā nduuchi yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā.

15 Ní caⁿ'a yā chii yā discípulos: Cuéⁿ'e nī núúⁿ'máⁿ nación yeⁿ'e ín'yeeⁿdí ní caaⁿ'máⁿ nī ndúúdu cuaacu yeⁿ'ē chí nanguáⁿ'ai yā nanááⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ.

16 'Iiⁿ'yāⁿ chí i'teenú yā ní ngεεdínúúⁿniⁿ yā, ní nanguaⁿ'ai yā yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'e yā. Naati 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé i'téenu yā cuuví yā condenado.

17 Níicú señales yeⁿ'e poder miiⁿ canéé ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā 'úú. Ndúúcu chí duúchí tun'daá yā espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguínūⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ ní cuuví caⁿ'á yā táámá davaacu chí ngai.

18 Ní nduuti chí cuta'á yā ndúúcu ta'a yā 'áámá cúú ní nguéé de'ē daño diíⁿ tī ndúúcu yā. Ní nduuti chí cu'ú yā de'ē chí veneno miiⁿ nguéé diiⁿ daño 'iiⁿ'yāⁿ. Ní cun'duú yā ta'a yā vmnaaⁿ yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ chí ngítā ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nduūvā yēⁿ'e yā.

*Jesús cundáa yā va'ai chεeti
nguuvi*

(Lc. 24.50-53)

¹⁹ Ch'íínú caⁿ'a Señor Jesús ndúúdú 'cūū ndúúcū discípuos yēⁿ'e yā ní cundáa yā na va'ai chεeti nguuvi. Ní ch'iindí yā lado yeⁿ'e honor yeⁿ'é Ndyuūs.

²⁰ Discípuos ní cueⁿ'e yā, ní caⁿ'a yā nduudu cuaacu yeⁿ'ē chí nanguaⁿ'ai yā ndu'ū cuaaⁿ. Maaⁿ Señor Jesucristo ngiinnee yā discípuos 'íícú ca-nee n'daācā ndúúdú yeⁿ'e yā cáávā señales ndúúcū vaadī n'giinu chí diíⁿ yā. 'Tíícā chí.

NDUUDU N'DÁÍ CHÍ DÍNGUŪⁿ APÓSTOL LUCAS

Ye'n'e cáávā chí idingúuⁿ yā carta 'cūū

1 Nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ nguaaⁿ s'uuúⁿ neⁿ'é yā idingúuⁿ yā dendú'ū chí chíi, chíiⁿ chí s'uuúⁿ deenu yú chí nduudu cuaacu.

2 'Tíicā tan'dúúcā chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ n'diichí yā tanducuén^{'ē} ndíi taachí chí nga'ā, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní chí'cueeⁿ yā s'uuúⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ candéε yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ní ngaⁿ'á yā nduudu miiⁿ.

3 'Úú, Lucas, idingúuⁿ yeⁿ'é díi Teófilo cáávā chí deenú chí díi ní n'dai di. 'Tíicā ntúūⁿ 'úú ní nadicádiinúúⁿ chí idingúuⁿ yeⁿ'ē di tanducuén^{'ē} chí chíi. Díiⁿcā n'diichí tanducuén^{'ē} ndúúcū cuidado ndíi taachí nga'ā.

4 'Túúcā idingúuⁿ ní tuumicadínuuⁿ di chεε chí nduudu cuaacu yeⁿ'ē dendú'ū chí 'iiⁿ'yāⁿ chí'cuéeⁿ yā díi.

Ye'n'e chí ángel yaa'vi yā chí ch'iindiyāāⁿ Juan

5 Tiempo miiⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ Herodes miiⁿ chí chíi yā rey yeⁿ'e yáⁿ'āa Judea, canéé 'áámá chiiduú chí nguuví yā Zacarías. Chiiduú miiⁿ ní yeⁿ'e grupo yeⁿ'e Abías. Ní n'daataá yeⁿ'e Zacarías ní nguuví tá Elisabet. Ní Elisabet miiⁿ ní yeⁿ'e ndaata yeⁿ'e Aarón.

6 Nduú 'uuví yā ní n'dai taaví yā nanááⁿ Ndyuūs. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé de'ē vεε díiⁿ yā chí nguéé n'daacā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ caati s'neeⁿ veéⁿ yā nducuén^{'ē} nduudu chí ngaⁿ'a 'iivú Ndyuūs.

7 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé daiyá yā, ti Elisabet miiⁿ nguéé taaví yā daiyá yā. Ní nduu 'uuví yā ní 'āā ndiicú yā.

8 'Áámá nguuvi, taachi tuneⁿ turno yeⁿ'e grupo yeⁿ'e Zacarías chí díiⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e chiiduú chí dichí'vε yā na yáacū templo yeⁿ'é Ndyuūs, 'tíicā díiⁿ Zacarías ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e chiiduú nanááⁿ Ndyuūs.

9 Ní tan'dúúcā costumbre yeⁿ'e chiiduú s'eeⁿ, tuneⁿ Zacarías miiⁿ chí cunndaa yā na yáacū templo yeⁿ'e Ndyuūs ní 'neeⁿ yaⁿ'a yā incienso.

10 Ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ snée yā cuaaⁿ chuva'āi yáacū templo ní ngaⁿ'angua'á yā neⁿ'e chí ngiichi incienso chεeti yaacū templo.

11 Zacarías miiⁿ canee yā na yaacū. Ní che'enaāⁿ yeⁿ'e Zacarías miiⁿ 'áámá ángel chí Ndyuūs dichó'o yā. Ní ángel míiⁿ chééndii yā lado tá cuaacu yeⁿ'ē nátai naachi n'giichi incienso miiⁿ.

12 Ní taachi Zacarías miiⁿ n'diichí yā ángel miiⁿ 'āā ntéé deenú yā de'ē chí díiⁿ yā ní díi'ya taaví yā chíi.

13 Naati ángel miiⁿ ní caⁿ'a yā: N'díi Zacarías, nguéé 'va'á nī, ti Ndyuūs ní ch'iindiveéⁿ yā chí caⁿ'angua'á nī. Ní 'cuündiyāāⁿ 'áámá daiya

n'daataá yeⁿé nī Elisabet miiⁿ, ní cuⁿeeⁿ nī nguuví sa Juan.

14 Ní cuuvi yeenu taaví nī cáávā saⁿā lííⁿ. Ní 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi yeenu yā cáávā chí 'cuundiyaāⁿ dacuaⁿ'ā miiⁿ.

15 Caati daiyá nī miiⁿ ní cuuvi ch'εεεε sa nanááⁿ Ndyuūs. Nguéé cu'u sa vino ndíí nguéé ndúú cu'u sa de'ē vεε chí cuuvi cuūⁿ'vī sa. 'Āā canee sa ndúúcu Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs ndíí taachi 'āā cuéé 'cuundiyaāⁿ sa.

16 Saⁿ'ā miiⁿ ní diiⁿ sa chí 'yaaⁿ taaví ca daiyā 'iiⁿ'yāⁿ Israel nguεεcunee yā ní i'téenu yā Ndyuūs yeⁿe yú.

17 Daiyá nī, Juan 'cūū, ní caⁿ'a sa vmnaaⁿ yeⁿē Señor Jesucristo. Ní canee sa ndúúcu espíritu ndúúcu poder tan'dúúca chí canee profeta Elías ndii cuááⁿ vmnaaⁿ. Saⁿ'ā miiⁿ ní diiⁿ sa chí 'cuεεtinéé n'daācā 'iiⁿ'yāⁿ chí n'gεεεε ndúúcu daiya yā. Níícu 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi cu'téenu yā tan'dúúca Ndyuūs neⁿ'é yā chí cu'téenu yā, ní tan'dúúca tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dai i'téenu yā. Ní 'tíicā caⁿ'a sa diiⁿ sa chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'cuεεtinéé yaáⁿ yā chí cuuvi cu'téenu yā Señor Jesús taachi ndaa yā.

18 Tuuⁿ'mi ní Zacarías miiⁿ ní tiinguuneeⁿ yā ángel miiⁿ: ¿Táācā cu'teenú chí ngaⁿ'a nī? caati 'úú ní 'āā ndiícúú 'úú, 'tíicā ntúūⁿ n'daataá yeⁿé.

19 Angel miiⁿ n'guεεcútáⁿ'a yā ní caⁿ'á yā: 'Úú ángel chí nguuví Gabriel chí canee chí diiⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ nanááⁿ Ndyuūs.

Dendyuūs dichó'o yā 'úú. Ní 'úú yaaⁿ'ví n'dií ní cuuvi nduudu n'dái 'cūū n'dií.

20 Maaⁿ ní cuuvi 'díi'mi nī ní 'āā ntéé cuuvi caaⁿ'máⁿ nī ndii chó'oo chúú taachi cunuuⁿ ca'ā tiempo yeⁿē, ti nguéé chí'teenú nī nduudu yeⁿ'é taachi ngaⁿ'á chí chuū chí cuuvi.

21 Neⁿ'e chí chíi chuū, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí snée yā chuva'ai yáacū templo chí snée ngiinu yā Zacarías miiⁿ cueⁿ'e yíínú yā chí Zacarías miiⁿ ní chí'naáⁿ yā chεεti yaacū templo yeⁿ'é Ndyuūs.

22 Taachi Zacarías miiⁿ ní nan'dāa yā chεεti yaacū 'āā ntéé ngii ngaⁿ'a yā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní tuumicadíínuuⁿ yā chí véé 'áámá visión chí n'diichí Zacarías miiⁿ taachí canee yā chεεti yaacū templo. Zacarías miiⁿ díta'á yā de'ē chí neⁿ'e caaⁿ'máⁿ yā ti chíi 'díi'mí yā.

23 Taachí ch'iínú turno chí 'áámá ndεεεε yeⁿ'e servicio chí diiⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ chεεti yaacū templo Zacarías miiⁿ ní cunaⁿ'á yā na vaacu yā.

24 Cho'o tiempo 'cūū ní n'daataá yeⁿ'é yā chí Elisabet miiⁿ ní ch'iíndi dácua'a yeⁿ'é yā ní 'áámá canúuⁿ ta na vaacu ta nyuⁿ'u 'iíyū. Ní neené nacadíínuuⁿ ta. Ní ngaⁿ'a ta maaⁿ ta:

25 Chuū chí Señor Ndyuūs miiⁿ ní diíⁿ yā nduucú na nguuví 'cūū ní diíⁿ yā chí 'āā ntéé 'cuinaáⁿ nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ.

Angel caⁿ'á yā chí 'cuundiyaāⁿ Jesús

26 Cuayiívi chí ch'iínú jaaⁿ 'iíyū chí Elisabet miiⁿ ch'iíndi dácua'a yeⁿ'e tá ní Ndyuūs

dicho'ó yā ángel Gabriel taama vmné'ēe. Ní cuen'é yā na 'áámá yāān chi nguuvi Nazaret chi ye'n'e yá'n'āa Galilea.

27 Ndyuūs dicho'ó yā ángel Gabriel miiⁿ nanáán 'áámá n'daataá chi cuiinú chi nguuvi tá María. María miiⁿ ní ca'n'á yā chi 'caandavaacú yā ndúúcū 'aama sa'n'ā chi nguuvi José. Sa'n'á 'cuū ní ye'n'e ndaata ye'n'e rey David chi ndíí tiempo chi 'āā chó'ōo.

28 Angel miiⁿ ní sndaa yā naachi canéé María ní ca'n'a yā: N'diī, María, yeenú taavi nī chi Ndyuūs ne'n'e taavi yā n'diī. Señor Ndyuūs caneé yā ndúúcū n'diī. Ndyuūs di'viicu cá yā n'diī nguaaⁿ nducyaaca n'daataá ye'n'e in'yee'ndí 'cūū.

29 Taachi María miiⁿ ch'iindiveén yā chuū, cuen'é yiinú yā ní chista'n'a vaadi cadíinuuⁿ ye'n'é yā ye'n'e nduudu ye'n'e ángel miiⁿ. Ní nadicadiinuuⁿ yā: ¿Dé'ē ne'n'e caa'n'maⁿ nduudú 'cūū?

30 Tuu'mí ángel miiⁿ ní ca'n'a yā: N'diī, María, nguéé 'va'a nī, ti véé taavi favor ye'n'é nī nanáán Ndyuūs, ti Ndyuūs dine'n'é yā n'diī.

31 Ní cuuvi daiyá nī ní 'cuūndī 'áámá sa'n'ā daiyá nī, ní cuuvi nguuví yā JESÚS.

32 Daiyá nī cuuvi ch'εετε n'daí yā ní 'ii'n'yāⁿ s'eeⁿ nga'n'á yā chi daiyá nī ní Daiyá Dendyuūs chi ch'εετε taavi ca. Ní Señor Ndyuūs ca'n'a yā diíⁿ yā chi daiyá nī ní cuuví yā rey lado ye'n'e rey David tan'dúúcā nguuvi chí 'āā cho'óo.

33 Ní caa'n'maⁿ ntii'nyúⁿ yā ye'n'e 'ii'n'yāⁿ ye'n'e Israel cuen'e daā'maⁿ. Ní naachi caa'n'maⁿ ntii'nyúⁿ yā ní 'áámá cūnee.

34 Tuu'mi ní María ca'n'á yā chii yā ángel: ¿Taaca cuuvi chuū, ti 'úú ní nguéé isa'n'ā ye'n'é?

35 Angel miiⁿ ní nan'guεεcúta'n'á yā: Nduúcū poder ye'n'é Ndyuūs chi canéé na va'ai chεεti nguuvi Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs ní ndaá yā vmaaaⁿ ye'n'é n'diī. Ní cu'neéⁿ yā 'daa'n'núⁿ yā tan'dúúcā meééⁿ vmaaaⁿ ye'n'é n'diī ní 'iicu cuuvi chó'ōo ye'n'é nī chí dacua'ā 'lííⁿ chi 'cuundiyaāⁿ miiⁿ 'tíicā cunée yā ye'n'é Ndyuūs ní cuuvi nguuví yā 'ii'n'yāⁿ chi δεεεε chi Daiya Dendyuūs 'ii'n'yāⁿ.

36 Ní n'diichi nī. Prima ye'n'e nī chí nguuví Elisabet miiⁿ, 'cuundii ntúūⁿ 'áámá daiyá yā maaⁿ chí 'āā ndiicú yā. 'Āā jaaⁿ 'iiyu daiyá yā chεεtí yā, n'daataa miiⁿ chí 'ii'n'yāⁿ s'eeⁿ nga'n'a yā chi nguεεε 'cuūndí daiya yā.

37 'Tíicā diiⁿ Ndyuūs caati 'iivú Ndyuūs cuuvi diíⁿ yā tanducueⁿ'ē chi ne'n'é yā diíⁿ yā.

38 Tuu'mi ní María miiⁿ ní ca'n'á yā: 'Úú criada chi nga'n'ā ntii'nyuⁿ 'iivú Ndyuūs ye'n'é. Maaⁿ ní Ndyuūs diíⁿ yā nducú tan'dúúcā chí ca'n'a yā chí diíⁿ yā. Taachi ch'iinu ca'n'a yā chuū, ángel miiⁿ ní cuna'n'a yā.

María miiⁿ che'n'é yā n'diichi yā Elisabet

39 Nguuvi s'eeⁿ María miiⁿ nūuⁿ cueⁿ'é yā na yúúni ní ndāa yā na yāāⁿ Judá.

40 Ní ndāa yā na vaacu Zacarías miiⁿ ní yaa'ví yā Elisabet.

41 Taachi Elisabet miiⁿ ch'iindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'e María dacuá'áá miiⁿ ní nuⁿ'u cheⁿeti Elisabet miiⁿ. Ní Elisabet miiⁿ chiitu Espiritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs tán'ā.

42 Ní caⁿ'a yā ndúúcū nduudu díitúú: De'ē chúúcā n'dai n'dií nguaaⁿ nducyaaca n'daataá. Ní n'dai taavi daiyá nī chí 'cuūndi yā.

43 ¿Du'ū 'úú chí ndaā cheⁿecu Señor Ndyuūs yeⁿ'é chí yaa'ví yā 'úú?

44 Ti taachí ch'iindiveéⁿ nduudu yeⁿ'e nī, dacua'ā yeⁿ'é nuⁿ'u cheⁿeti tan'dúúcā chi yeenu taavi yeⁿ'ē.

45 De'ē chúúcā n'dai dii chí ch'iiténu di caati cúúví cuaacu tan'dúúcā chí Señor Ndyuūs caⁿ'a yā.

46 Tuu'mi María ní caⁿ'a yā: Alma yeⁿ'é i'teenú taavi Ndyuūs ní dich'εεté Ndyuūs.

47 Ní staava yeⁿ'é ní yeenu n'dai chí i'teenú Ndyuūs. Ní Ndyuūs nadinguáⁿ'ai yā 'úú yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'é.

48 Ti Ndyuūs n'diichí yā 'úú chí pobre 'úú ní dichii'vé Ndyuūs, ti ndíí maaⁿ nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ caaⁿ'maⁿ yā yeⁿ'e 'úú: De'ε chúúcā n'dai 'úú.

49 Ti Ndyuūs chí véé taavi poder yeⁿ'é yā diiⁿ yā nduucú cosas chí

ch'εετε n'dai. Ní Ndyuūs ní deεvε taavi yā.

50 Ní Ndyuūs ya'ai 'iinu taavi yā caavā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā yeⁿ'e yā tiempo chí chó'ōo, 'tiicá ntúūⁿ tiempo maaⁿ, ní 'tiicá ntúūⁿ tiempo chí cuchī.

51 Dendyuūs 'āā diiⁿ yā vaadi n'dai ch'εετε ndúúcū poder yeⁿ'é yā, níicú diiⁿ yā ganar yeⁿ'e staava yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí dich'εεté yā maáⁿ yā.

52 Ndyuūs diví yā 'iiⁿ'ntyéⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e trono yeⁿ'é yā, ní dich'εεté yā 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúúⁿ.

53 Ndyuūs ca'á yā cosas chí n'dai taavi 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'iindiveéⁿ yā yeⁿ'e yā. Ní nguéé diiⁿ yā de'ε vεε cáávā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéé neⁿ'é yā chí Ndyuūs nneé yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

54 Ndyuūs chinneé yā s'uuúⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Israel ti dichí'vε yú 'iiⁿ'yāⁿ. Ní nn'gaacú yā yeⁿ'e s'uuúⁿ ní nduuvi ya'ái taavi yā yeⁿ'e s'uuúⁿ.

55 Ndyuūs cueⁿ'e daāⁿmaⁿ idiíⁿ yā tan'dúúcā chí caⁿ'a yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'e yú, ní ndúúcū chiida yú Abraham ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yā ndíí cuaaⁿ vmnaaⁿ.

'Túúcā ngaⁿ'a María miiⁿ.

56 Tuu'mi ní María miiⁿ canée yā ndúúcū Elisabet

tan'dúúcā 'íínú 'iyyū. Cuayiivi ní cunaⁿ'á yā na vaacu yā.

Yen'ē chí ch'iindiyaāⁿ Juan chí chεεdínúūⁿnīⁿ

57 Taachí snuū ca'ā 'iyyū yen'e dacua'ā miiⁿ, Elisabet miiⁿ ch'iindiyaāⁿ 'áámá daiya yā chí saⁿ'ā.

58 'Iiⁿ'yāⁿ na niiⁿnuúⁿ va'āi ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ yen'é yā yeenú n'dai yā ndúúcu yā taachí ch'iindiveeⁿ yā chí Ndyuūs ní ya'ai taaví yā Elisabet miiⁿ.

59 Ch'iinū dacua'ā 'líín niiⁿníⁿ nguuvi, ní 'iiⁿ'yāⁿ ndāa yā na vaacú Elisabet chí diiⁿ yā circuncidar dacua'ā miiⁿ. Níicú 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ neⁿ'é yā cu'neeⁿ yā chí cuuvi nguuvi sá Zacarías tan'dúúcā chí nguuvi chiida sa Zacarías.

60 Naati chεεcu sa mííⁿ caⁿ'a yā: Nguéé 'tíicā. Juan cuuvi nguúví sá.

61 Tuu'mi caⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí yā chεεcu sá miiⁿ: ¿Dé'ε cáávā? Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ yen'e ní nguéé nguuví yā 'tíicā.

62 Ndúúcu chí ditá'a yā ntinguuneeⁿ yā chiida sa taacá néⁿ'e yā chí cuūví nguúví sá.

63 Zacarías miiⁿ ní 'neeⁿ ta'á yā naachi canee 'áámá caaca ní dingúuⁿ yā chuū: Chí Juan duuchi sa. Tuu'mi ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ní cueⁿ'e yiinú yā.

64 Caati hora mííⁿ nūūⁿ, Zacarías miiⁿ nacan'dāā nduudu yen'e yā. Níicú tuu'mi tuca'á yā caⁿ'a yā: De'ē chúúcā ch'εεε Dendyuūs.

65 Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ niiⁿnuúⁿ va'āi 'dii'ya taaví cá yā chíi. Ní yen'e chí chó'ōo, chuū ní caⁿ'a nducyáácá

'iiⁿ'yāⁿ na yāāⁿ chí snúūⁿ cuaaⁿ yaⁿ'āi yen'e chí snéé na yiícú s'eeⁿ yen'e yáⁿ'āa Judea.

66 Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí cadiinuuⁿ yā yen'e chuū ní nacádiinuuⁿ yā na staava yen'e yā. Ní caⁿ'a yā 'áámá yā ndúúcu taama yā: ¿De'ē cuuvi ndúúcu dacua'a 'líín chí 'tíicā? Caati 'tíicā Dendyuūs miiⁿ ní canéé ndúúcu dacua'ā miiⁿ.

Zacarías caⁿ'a yā yen'e chí Dendyuūs caⁿ'á yā diiⁿ yā ndúúcu dacua'āa miiⁿ

67 Zacarías, chíidāa dacua'āa miiⁿ, chíitúú 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcu Espíritu N'dai yen'é Ndyuūs ní caⁿ'a Zacarías nduudu chí caⁿ'a Ndyuūs chí caaⁿ'máⁿ yā. Ní caⁿ'a yā tan'dúúcā 'áámá profeta chí candεε nduudu yen'é Ndyuūs:

68 De'ē chúúcā n'dai Señor Ndyuūs yen'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel chí ndāa yā nanaaⁿ s'uuúⁿ chí nadinguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ, ní yen'é yā s'uuúⁿ.

69 Ní tee yā s'uuúⁿ 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí néénéⁿ vεε poder yen'e yā chí nadinguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ yen'e ndaata yen'e rey David chí dichí'vē Ndyuūs ndíi cuaaⁿ vmnaaⁿ.

70 Ní Ndyuūs diíⁿ yā chí cuaacu tan'dúúcā chí caⁿ'a yā cáávā nduudu yen'e profetas chí caⁿ'a yā tiempo chí 'āā 'naaⁿ n'dai.

71 Ní caⁿ'a yā chí Ndyuūs nadinguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ yen'e 'iiⁿ'yāⁿ chí taáⁿ

yā yeⁿ'e yú. Ní nadin-
guáⁿ'ai yā s'uuúⁿ yeⁿ'e
nducyááca 'iiⁿ'yāⁿ chi
nguéé ngii n'diichí yā
s'uuúⁿ.

72 Ní neene ya'ai 'iinú Ndyuūs
'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yú ndíí
cuaaⁿ vmnaaⁿ, ní
nan'gaacú yā yeⁿ'ē chi
caⁿ'a yā chi diiⁿ yā
chi n'daacā ndii cuááⁿ
vmnaaⁿ.

73 Chuū ní compromiso chi
Ndyuūs caⁿ'ā cuaacu
yā ndúúⁿcū chiida yú
Abraham chi tee yā
s'uuúⁿ.

74 Taachi Ndyuūs nadan-
guáⁿ'ai yā s'uuúⁿ yeⁿ'e
'iiⁿ'yāⁿ chi nduuvi tááⁿ
yā yeⁿ'ē yú, diiⁿ yā
'túúⁿcā caati dichíⁿ'vē
yú Ndyuūs ní nguéé
nduúⁿcū vaadi 'va'a.

75 Tanducuéⁿ'ē vida yeⁿ'e yú
ní dichíⁿ'vē yú Ndyuūs,
ní diiⁿ yú tan'dúúⁿcā
'iiⁿ'yāⁿ chi deεεⁿve ní
n'dai nanááⁿ Ndyuūs.

76 Díí, saⁿ'ā 'lííⁿ chi daiyá,
cūnee chi dúúⁿchí dí
profeta yeⁿ'ē Ndyuūs
chi ch'εεⁿte n'dai chi
canéé na va'ai cheεⁿti
nguuví caati caⁿ'ā di
cuááⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'e
Señor Jesucristo. Ní
'cuúndiyāⁿ di 'iiⁿ'yāⁿ
s'eeⁿ chi 'cuεεⁿtinéé
ngiinú yā taachi ndaa
Jesús.

77 Ní diiⁿ di chi 'iiⁿ'yāⁿ
cadiinúúⁿ yā yeⁿ'e
chí nguaⁿ'ai yā yeⁿ'e
nuuⁿndi yeⁿ'e yā ní
Ndyuūs nadich'εεⁿcú yā
yeⁿ'e yā.

78 Ní cucááⁿvā Ndyuūs yeⁿ'ē
yú néené ya'ai 'iinú
yā s'uuúⁿ tee yā 'áámá
deεεⁿve yeⁿ'e yā s'uuúⁿ,
deεεⁿve chi chíicā yeⁿ'e
va'ai cheεⁿti nguuví.

79 Ní chi deεεⁿve miiⁿ chíi
Ndyuūs ní cuuvi deεεⁿvé
yā yeⁿ'e nducyaaca
'iiⁿ'yāⁿ chi snéé yā na
maāⁿ ndúúⁿcū nuuⁿndi
yeⁿ'é yā. Ní Ndyuūs
nacandéεⁿ yā s'uuúⁿ na
yúúⁿí yeⁿ'e vaadi 'diiⁿ.

80 Ní saⁿ'ā 'lííⁿ ní ch'iita sa ní
'āā deenū sa ní ditiinú sa na
espíritu yeⁿ'ē sa. Ní taachi 'āā
ch'εεⁿte sa, saⁿ'ā miiⁿ ní cueⁿ'e
sa cuεεⁿti ní canee sa miiⁿ ndii
ndaa tiempo taachi caⁿ'a sa
nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs
nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Israel.

2

*Yeⁿ'e chi ch'iindiyáⁿ Jesús
(Mt. 1.18-25)*

1 Nguuvi s'eeⁿ emper-
ador Augusto César caⁿ'a
ntiiⁿnyúⁿ yā chi 'cuεεⁿtinéé
nguūⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e
núúⁿmáⁿ yáⁿ'āa naachi caⁿ'a
ntiiⁿnyúⁿ yā.

2 Ní taachi Cirenio ní gob-
ernador yā yeⁿ'e yáⁿ'āa Siria,
'āā diiⁿ yā chuū chí n'gεεⁿtinéé
nguuⁿ yā.

3 Ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ
snaⁿ'a yā na yāāⁿ naachi
ch'iindiyáⁿ yā ní ca'a yā chi
ngúúⁿví yā.

4 'Tíicā chíi José miiⁿ ní
n'dāa yā na yāāⁿ Nazaret miiⁿ
yeⁿ'ē yáⁿ'āa Galilea ní ndaá
yā na yaāⁿ Belén yeⁿ'e yáⁿ'āa
Judea. Yāāⁿ miiⁿ ní duuchi
Yáaⁿ yeⁿ'e David caati José

miiⁿ ní na ndaata ye^{n'}ē rey David miiⁿ 'iiⁿyāⁿ.

5 Cuen'e José miiⁿ ndúúcū María ti chiida tá ndúúcū chεεcu tá dīiⁿ yā prometer chi 'caandavaacu tá ndúúcū José miiⁿ. María miiⁿ ní véé daiya tá chεeti tá. Miiⁿ ní ndaá yā ca'a yā nguúví yā.

6 Taachi miiⁿ snée yā, snuū ca'a nguuví ye^{n'}ē María miiⁿ chi 'cuundiyaāⁿ daiya yā.

7 Miiⁿ ch'iindiyaāⁿ sa^{n'}a 'līiⁿ, daiya tá chi vmnááⁿ vmnaaⁿ, ní chεecú yā tīnūuⁿ sa^{n'}a 'līiⁿ, ní sn'diití yā sa^{n'}a 'līiⁿ miiⁿ naachi snúúⁿ 'iiti. Ní ch'εεtinee yā miiⁿ caati nguéé ndaacá yā va'āi chi n'dai.

Angeles ndeé yā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chí idiiⁿ cuidado 'iiti cuūchī

8 Ná campo ye^{n'}ē yāāⁿ Belén miiⁿ véé 'iiⁿyāⁿ chi snée cuidado 'iiti cuūchī. Ní n'gεεtí nduuchí yā n'gaaⁿ na cuεeti cucááⁿvā 'iiti cuūchī miiⁿ.

9 Ní n'gaaⁿ miiⁿ 'áámá ángel chi Señor Ndyuūs dichō'o yā che'enaáⁿ yā nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi snée cuidado 'iiti cuūchī. Ní chi dεεve ch'εεte n'dai ye^{n'}é Ndyuūs chiya nanááⁿ yā ní 'dii'yā n'dái yā chii.

10 Angel miiⁿ ní ca^{n'}a yā chii yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Ndís'tīi, nguεε 'va'á nī ti 'úú nindεé 'áámá nduudu chí n'dai níicú cuuvi yeenu taavi ndís'tīi ndúúcū nducyaaca 'iiⁿyāⁿ.

11 Tí maaⁿ ní na yāāⁿ ye^{n'}e David ch'iindiyāāⁿ cááva ndís'tīi 'áámá sa^{n'}a 'līiⁿ chí nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿyāⁿ ye^{n'}e nuuⁿndi ye^{n'}e yā. Sa^{n'}a 'līiⁿ

miiⁿ ní CRISTO chi Señor chi Ndyuūs dicho'ó yā.

12 Ní deenú nī chi cuaacu ndúúcū señal 'cūū. Ndís'tīi ní nndaaca nī dacua'ā miiⁿ ndεεcu tīnūu ní candiiti sa na lugar naachi snúúⁿ 'iiti.

13 Hora miiⁿ nūuⁿ n'dee n'dái ángeles ye^{n'}ē va'ai chεeti nguuvi che'enaáⁿ yā naachi canée ángel miiⁿ. Angeles ní nga^{n'}a yā chi ch'εεte n'dai Ndyuūs miiⁿ. 'Tīicā nga^{n'}a yā:

14 Ch'εεte n'dái Ndyuūs chi canée na va'ai chεeti nguuvi. Ní véé vaadī 'diiⁿ na yá^{n'}āa nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ chi cunée n'daacā n'dai ti snée yā ndúúcū favor ye^{n'}é Ndyuūs.

15 Cho'ōo chúū ní ángeles s'eeⁿ cuna^{n'}á yā va'ai chεeti nguuvi. Sa^{n'}a chi snée cuidado 'iiti cuūchī miiⁿ ca^{n'}a sa chí sa vi'i: Cú'u yú maaⁿ na yāāⁿ Belén ní n'diichi yú chuū chi Señor Ndyuūs miiⁿ chii yā s'uūūⁿ.

16 Maaⁿnch'εεté nūuⁿ cuen'e yā. Ní ndaacá yā María ndúúcū José, ndúúcū sa^{n'}a 'līiⁿ dacua'a miiⁿ cándiiti sa na lugar naachi snúūⁿ 'iiti.

17 Ní taachi n'diichí yā sa^{n'}a 'līiⁿ miiⁿ, ca^{n'}a yā chii yā 'iiⁿyāⁿ tan'dúúcā ángel ca^{n'}a yā chii yā maáⁿ yā ye^{n'}é dacua'a miiⁿ.

18 Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí ch'iindiveéⁿ yā chuu chí ca^{n'}a 'iiⁿyāⁿ chí snée cuidado 'iiti cuūchī cuen'e yiinu taaví yā ye^{n'}e chuū.

19 Naati María miiⁿ ní nguain'dai yā nducué^{n'}é chuū na staava ye^{n'}e tá. Ní nacadínuuⁿ yā de'ē cuuvi.

20 'Iiⁿyāⁿ chi snéé cuidado 'iiti cuūchī cuínaⁿa yā ní ngaⁿa yā chi ch'εεε n'dai Dendyuūs. Ní s'téenu yā Ndyuūs yeⁿe tanducuén^ē chi ch'iindiveén yā ní n'diichi yā ti tan'dúúcā chi ángel miiⁿ caⁿ'á yā chii yā 'iiⁿyāⁿ.

Yeⁿe saⁿ'ā chi nguuvi Simeón ní yeⁿe 'áámá n'daataá chi nguuvi tá Ana

21 Ch'iinu dacua^{'ā} miiⁿ níⁿniⁿ nguuvi ní ndaā ngu- uvi chi diíⁿ yā circuncidar dacua^{'ā} miiⁿ. Ní s'néeⁿ yā chi nguuvi JESÚS, tan'dúúcā chi caⁿ'a ángel miiⁿ cuááⁿ vmnaaⁿ ndíí taachi 'āā cuéé sa cheεti María.

22 Taachí snuū ca'a nijⁿniⁿ nguuvi chi 'aama n'daataá ní canéé δεενε taachi véé dacua'a 'lííⁿ yeⁿe tá tan'dúúcā chi canéé nguūⁿ na ley yeⁿe Moisés, tuu'mi ní José ndúúcū María candéε yā dacua^{'ā} miiⁿ na yāāⁿ Jerusalén. Candéε yā chi diíⁿ yā presentar dacua^{'ā} miiⁿ nanááⁿ Señor 'iivú Ndyuūs.

23 'Tíicā caⁿ'a yā diíⁿ yā ti canéé nguūⁿ na ley yeⁿe 'iiví Ndyuūs chi tanducuén^ē dacuá^{'ā}, chi vmnááⁿ vmnaaⁿ chi 'cuundiyāāⁿ yeⁿe ch'éécūu chi sáⁿ'ā canéé lado yeⁿe Ndyuūs. 'Tíica chiiⁿ chi diíⁿ yā chuū.

24 Ní cheⁿe yā ca'a yā ofrenda yeⁿe 'áámá n'daataá chi 'cuundiyāāⁿ daiya tá tan'dúúcā chi ngaⁿ'a ley yeⁿe Señor 'iivú Ndyuūs. Ofrenda miiⁿ ní ná 'uūvī 'yaada palomas o na 'uūvī 'yaada pichones.

25 Na yāāⁿ Jerusalén miiⁿ ca- nee 'aama saⁿ'ā chi nguuvi sa Simeón. Sáⁿ'a 'cūū ní nééné n'dai sa ní chiⁿ'i sá chi i'téenu sa Ndyuūs, ní yeⁿe Ndyuūs saⁿ'ā. Canéé Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs ndúúcū sa. Ní cánéé ngiinu sa 'áámá 'iiⁿyāⁿ chi nadanguáⁿ'āi 'iiⁿyāⁿ yeⁿe ndaata Israel.

26 Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs chīi yā saⁿ'á 'cūū chi nguéé canéé chi 'cuūvī sa neⁿe chí 'āā cuéé n'diichi sá Cristo chi Señor Ndyuūs dichó'ó yā íⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

27 Ní Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs canéé ndúúcū Simeón miiⁿ. Ní diiiⁿ guiar Simeón miiⁿ. Ní cueⁿ'é yā na yaācū templo taachi José miiⁿ ndúúcū María ndāa yā na yaacū templo ndúúcū saⁿ'a 'lííⁿ Jesús miiⁿ. Ní 'íicú cuuvi diíⁿ yā presentar dacua'a miiⁿ nanááⁿ Ndyuūs tan'dúúcā chi ngaⁿ'a ley miiⁿ.

28 Tuu'mi ní Simeón miiⁿ ca'nuúⁿ yā Jesús ní caⁿ'a yā chi ch'εεε n'dai Dendyuūs. 'Túúcā caⁿ'a yā:

29 Maaⁿ ní n'dií Señor Ndyuūs, diíⁿ nī chi cuaacu tan'dúúcā chi ngaⁿ'ā nduudu yeⁿe nī. Maaⁿ ní diíⁿ nī chí cuuví 'cuūvī nduucú n'dai, 'úú chí dichiiⁿ'vé n'dií.

30 Caati 'āā n'diichí ndúúcū nduutinaáⁿ 'iiⁿyāⁿ chí dichó'o nī chi inadanguáⁿ'āi nús'uu.

31 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ chííⁿ chí s'néeⁿyaáⁿ nī chí cáávā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe nuuⁿdí yeⁿe yā.

32 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ chí dεενε ní cuuví dεενε yeⁿ'ē nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí nguéé yeⁿ'ē ndaata Israel. Ní ca'a yā honor 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e nī chí 'iiⁿyāⁿ Israel yā.

33 José ndúú^{cū} María ngen'e yiinu yā yeⁿ'e chí Simeón ngaⁿ'a yā yeⁿ'e saⁿ'ā 'línⁿ Jesús miiⁿ.

34 Simeón miiⁿ di'viicú yā María ndúú^{cū} José. Ní caⁿ'a yā chí yā chεεcu sa María: 'Caandiveén nī. Saⁿ'ā 'línⁿ 'cūū ndaā sa chí neené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ na yáⁿ'āa nguéé i'téenu yā ní 'tiicá ntúūⁿ 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ cu'téenu yā. Ní saⁿ'a 'línⁿ 'cūū 'áámá seña ti neené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ caaⁿ'maⁿ yā contra yeⁿ'ē sa.

35 Chuū ní diīⁿ chí 'iiⁿyāⁿ cuuvi cádiinuuⁿ yā yeⁿ'e ca'áámá cá'aama 'iiⁿyāⁿ taacā nadicádiinuuⁿ yā na staava yeⁿ'e yā. Chuū ní tan'dúú^{cā} 'áámá machete 'uūvī lados 'caāiⁿ chí cho'ōo alma yeⁿ'e n'diī María.

36 Ná yaacú templo 'cūū, miiⁿ ntúūⁿ canee 'áámá n'daataá n'dai chí nguuvi Ana. Ní ngaⁿ'a tá dendu'ū chí cuchī. N'daataá miiⁿ ní daiya Fanuel, chí yeⁿ'e ndaataá yeⁿ'e Aser. Ní Ana miiⁿ 'āā neené ndiicúú tá. Ch'iindivaacu tá taachi 'línⁿ tá ní ndεēchē ndúuyū nūuⁿ cánee tá ndúú^{cū} isaⁿ'ā yeⁿ'e tá. Maaⁿ ní 'āā n'daataá nguá'ā tá.

37 'Āā cuūuⁿ ngeεcú cuūuⁿ nduuyúū chí nduuví tá n'daataá nguá'āa. 'Áámá canee tá na yáacū templo

yeⁿ'é Ndyuūs ní canée tá ndíí nguuvi ndii n'gaaⁿ ní dichí'vε tá Ndyuūs. Ní ndii nguεε nga'diinú tá ti dámaāⁿ chí ngaⁿ'āngua'a tá.

38 Hora míiⁿ nūuⁿ Ana miiⁿ cheⁿ'e tá yaacū templo ní ndee tá nduucú Dendyuūs, 'tíicā ngaⁿ'a ta: N'dii, Ndyuūs teé gracias n'dii cáávā dacua'a 'línⁿ miiⁿ. Cuayivi ní caⁿ'a ta chíi ta nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí canée ngiinu 'áámá 'iiⁿyāⁿ chí nadinguáⁿ'ai yā 'iiⁿyāⁿ Israel yā yeⁿ'ē saⁿ'ā 'línⁿ miiⁿ.

José ndúú^{cū} María ndúú^{cū} dacua'a 'línⁿ nandaá yā na yāāⁿ Nazaret

39 Taachi José ndúú^{cū} María chíinu diīⁿ yā nducuéⁿ'ē chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'e Señor Dendyuūs, tuu'mi ní cueⁿ'e ntuúⁿ yā ndúú^{cū} saⁿ'ā 'línⁿ na yāāⁿ vaacú yā chí nguuvi Nazaret yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea.

40 Saⁿ'ā 'línⁿ Jesús miiⁿ ngiita sa ní ngii ditiīnu sa. Néené deenu sa. Ní Ndyuūs di'viicú taavi cá yā saⁿ'ā 'línⁿ miiⁿ.

Saⁿ'ā 'línⁿ Jesús chεeti yáacū yeⁿ'e Ndyuūs ndúú^{cū} maestros

41 Nduuyu nduuyu taachi ndaā tiempo yeⁿ'e 'viicu yeⁿ'e pascua, tuu'mi ní chiida Jesús ndúú^{cū} chεεcu sa ngen'e yā yāāⁿ Jerusalén.

42 Ní taachi Jesús chíi yā ndiichúúví nduūyū, 'iiⁿyāⁿ s'een cueⁿ'e ntúuⁿ yā na yāāⁿ Jerusalén ndúú^{cū} Jesús miiⁿ tan'dúú^{cā} chí 'āā ngen'e yā nduuyu nduuyu cáávā 'viicú míiⁿ.

43 Cho'ōo 'viicú miiⁿ, ní José ndúúcū María miiⁿ ní cunaⁿ'a yā. Nguéé tuumicadiínuuⁿ yā chi saⁿ'ā 'lín Jesús miiⁿ canee sá na yāāⁿ Jerusalén.

44 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nadi-cadiínuuⁿ yā chi Jesús miiⁿ ní cunaⁿ'a sa ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ parientes yeⁿ'e yā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ núúⁿ máⁿ nguuvi ní chiica yā. Tuu'mi nan'nuúⁿ yā Jesús nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chi n'dai nduucú yā,

45 naati nguéé ndaacá yā saⁿ'ā 'lín Jesús miiⁿ. Ní nguεεcunée yā snaⁿ'a yā na yāāⁿ Jerusalén miiⁿ chi n'nuúⁿ yā Jesús miiⁿ.

46 Ndíí ch'iinu 'iīnū ngu-uvi ní ndaacá yā Jesús na yāacū templo. Véé sá ndúúcū maestros chí ngi'cuéeⁿ yā ley. Jesús miiⁿ ní í'neeⁿ veeⁿ sa chí ngaⁿ'a yā ní tiinguuneeⁿ sá maestros yeⁿ'e chí ngaⁿ'a yā.

47 Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí n'giīndiveeⁿ yā chí ngaⁿ'ā saⁿ'a 'lín Jesús miiⁿ ngeⁿ'e yíínú yā yeⁿ'e sa chí déenu sa ní nan'guεεcútaⁿ'ā sa chí ítiingúúneeⁿ yā saⁿ'a 'lín miiⁿ.

48 Taachí chíídá sá ndúúcū cheεcu sa n'diichí yā Jesús miiⁿ cueⁿ'e yiínú yā yeⁿ'ē sa. Tuu'mi ní cheεcu sa ní caⁿ'á yā chíi yā saⁿ'ā 'lín: Díí, daiyá, ¿de'ē cuuvi chí 'tíicā diīⁿ di nduucú 'nū? Cuin'díichí dí. Chiida di ndúúcū 'úú ya'āi n'dai staava yeⁿ'é 'nū 'íicú chíicá 'nū in'nuúⁿ 'nū dii.

49 Tuu'mi ní nan'guεεcútaⁿ'ā sa yeⁿ'é yā: ¿Dé'ē vεε? ¿Dé'ē cúúví chí in'nuúⁿ ní 'úú? ¿'Áá nguéé deenu ndís'tiī chí 'úú

ní canéé chí cūneé ndúúcū dendu'ū yeⁿ'e Chiidá?

50 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nguéé tuūmicadiínúúⁿ yā nduudu chí caⁿ'a daiyá yā Jesús miiⁿ chíi sá 'iiⁿ'yāⁿ.

51 Tuu'mi ní cunaⁿ'a Jesús nduucú yā na yāāⁿ Nazaret miiⁿ ní 'neeⁿ veeⁿ sa yeⁿ'e yā. Cheεcu sa miiⁿ ní nada-cadiínúúⁿ yā tanducuéⁿ'ē na staava yeⁿ'e yā.

52 Jesús miiⁿ ní n'giita sa ndúúcū n'deeē n'dái vaadī deenu, níicú véé favor yeⁿ'ē sa nanááⁿ Ndyuūs ní nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ na in'yeeⁿdí 'cūū. Níicú 'āā ngeénū nduuyu yeⁿ'ē sa.

3

Juan chí ngeédínuūⁿnīⁿ sa ngaⁿ'a sa chí ndaacadaamí 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'e yā

(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

1 Saⁿ'a chí nguuvi Tiberio César, 'āā ndítiiⁿ'yuⁿ nduūyū chí ngaⁿ'a ntiīnyúⁿ yā chí emperador yā. Ní saⁿ'ā chí nguuvi Poncio Pilato, ní gobe-ernador yā yeⁿ'e yáⁿ'āa Judea. Saⁿ'ā chí nguuvi Herodes ní rey yā yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea. 'Íicú 'diīnū Herodes miiⁿ chí nguuvi Felipe ní rey yā yeⁿ'ē yáⁿ'āa Iturea ndúúcū yáⁿ'āa Trachonite Ní saⁿ'ā chí ngu-uvi Lisantias ní rey yā yeⁿ'e yáⁿ'āa Abilinia.

2 Ní saⁿ'a Anás, ndúúcū Caifás, saⁿ'ā s'uuⁿ ní chiiduú n'geεε ca yeⁿ'e yaácū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel. Tiempo miiⁿ ní Ndyuūs ní ca'á yā 'áámá nduudu n'dai Juan, chí daiya Zacarías. Juan miiⁿ canee

sa na yá'āa cuū'mán naachi nguée ch'εetinée 'ii'yān.

³ Juan miiⁿ ní cachii ca sa nducué'nē yá'āa chi snée nii'nuúⁿ ná yíícú Jordán. Ní Juan miiⁿ chii sá 'ii'yāⁿ chi canée chi cuεédínuū'nīⁿ yā níícú ndaacadaamí yā ye'nē nuuⁿndi ye'né yā, níícú Ndyuūs nadich'εécú yā nuuⁿndi ye'né yā.

⁴ Chuū ní chiī tan'dúúccā chi profeta Isaías dingúuⁿ yā ndii cuaaⁿ vmnaaⁿ na libro ye'nē Ndyuūs ye'nē:

'Caandiveeⁿ yú nduudu ye'nē 'áámá 'ii'yāⁿ chi caaⁿ máⁿ yā yuudū na yá'āa cuū'mán naachi nguée ch'εetinée 'ii'yāⁿ ní caⁿ'a yā 'tuuca: Cu-undiyaáⁿ nī yúúní ye'nē Señor Ndyuūs caati cuchii yā; nan'guáaⁿ nī 'aama yúúní cuaacu caavá yā. DideεvÉ nī staava ye'né nī ní cuuvi 'cuaáⁿ nī 'ii'yāⁿ miiⁿ taachi ndaa yā.

⁵ Naachi yaanúū ní nduūtī, núú'mán icyaⁿ'ā ndúúccū nducyaaca yíícú nduuví ne'nē, yúúní 'cuéē nduuví cuaacu, yúúní chi nguée ne'nē ní nduuví ne'nē.

⁶ Nducyaaca 'ii'yāⁿ snaaⁿ yā 'ii'yāⁿ ye'nē Ndyuūs, 'ii'yāⁿ chí nadin-guáⁿ'ai yā nducyaaca 'ii'yāⁿ.

⁷ Juan miiⁿ ní ngaⁿ'a sá ngii sa 'ii'yāⁿ chí ndaa yā chí cuεédínuū'nīⁿ sa 'ii'yāⁿ: Ndís'tiī ní tan'dúúccā cúú 'tíicā

ndís'tiī. ¿Du'ú chi 'cueeⁿ ndís'tiī chi cuuvi cáánu nī ye'nē castigo taaⁿ chí cúchiī?

⁸ Díiⁿ nī dendu'ū chi n'dáacā maaⁿ níícú 'cuuⁿ'mí nī 'ii'yāⁿ chí 'āā ndaacadaamí nī ye'nē nuuⁿndi ye'né nī. Nguεε tucá'a nī caaⁿ'maⁿ nī nguaaⁿ maaⁿ nī chí Abraham miiⁿ ní chiidá nī caati 'úú ngaⁿ'á ngii ndís'tiī chí Ndyuūs ní cuuvi díiⁿ yā chí tuūu s'eeⁿ ní chí cuuvi daiya Abraham.

⁹ Ní cutiīⁿ míiⁿ ní 'āā canée na díi'yu yá'á. Nducyaaca yá'á chí nguée ngii n'gui'i n'daacā ye'nē canee chí 'caaca yá'á míiⁿ ní cūnuuⁿ na yaⁿ'ā. 'Tiicá ntúūⁿ Ndyuūs díiⁿ yā juzgar nducyaaca 'ii'yāⁿ.

¹⁰ 'Ii'yāⁿ s'uuⁿ ntiingu-uneⁿ yā Juan miiⁿ: ¿De'ē cuuví díiⁿ 'nū?

¹¹ Juan miiⁿ ní nan'guεécútaⁿ'ā sa: 'Ii'yāⁿ chí 'uuví catecai yā, canée chí ca'a yā 'áámá catecai 'ii'yāⁿ chí nguée ye'nē yā. 'Ii'yāⁿ chí vée chí nge'e yā, canée chí ca'a yā 'ii'yāⁿ chí nguée ye'né yā.

¹² Ndaá ntúūⁿ 'ii'yāⁿ chí inn'guεε ye'nē yá'āa chí Juan miiⁿ cuεédínuū'nīⁿ sa 'ii'yāⁿ. Ní 'ii'yāⁿ s'eeⁿ caⁿ'a yā chii yā Juan: N'dií, maestro, ¿de'ē cuuví díiⁿ 'nū?

¹³ Juan miiⁿ ní caⁿ'a sa chii sa 'ii'yāⁿ: Nguée caaca nī chí mar 'aama ndo'o tan'dúúccā chí ngaⁿ'a na ley.

¹⁴ Tuu'mi ní soldados tiinguunéⁿ sá Juan: Nús'uu, ¿de'ē cuuvi díiⁿ 'nū? Ní Juan caⁿ'a sa chii sa 'ii'yāⁿ: Nguée didu-ucú nī ye'nē mar 'áámá 'ii'yāⁿ. Nguée cuncáā caaⁿ'maⁿ nī ye'nē tanáⁿ'ā 'ii'yāⁿ. Níícú

'cuεεtinéé nī ndúúcū vaadi yeenú ndúúcū chi inadíí'vε yā ndís'tī.

15 'Ii'nyāⁿ s'uuⁿ snee yiinu yā Juan ní nducyaaca yā ní nadicádíinuⁿ yā na staava yeⁿ'e yā chi ¿'áá nguéé Juan chí Cristo?

16 Tuu'mi ní Juan miiⁿ ní caⁿ'a sa chii sa nducyaaca yā: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ 'úú ní ngεεdínuūⁿ'nīⁿ ndúúcū nuūⁿ'nīⁿ; naati cuayivi cuchī taamá yā chí n'dáácā n'dai ca ndúúcū poder yeⁿ'é yā chí ch'εεε taavi nguéé ti 'úú. Ní 'úú ní nguéé n'daācā ca chi cuuvi díiⁿ n'daatí yíⁿ'máⁿ yeⁿ'e ndaacuú yeⁿ'é yā. 'Ii'nyāⁿ miiⁿ ní cuεεdínuūⁿ'nīⁿ yā ndúúcū Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ndúúcū yaⁿ'ā.

17 'Ii'nyāⁿ miiⁿ ndéε yā ní diiⁿ yā tan'dúúcā 'ii'nyāⁿ chí didεεvé yā trigo. 'Tíicā diiⁿ yā ndúúcū 'ii'nyāⁿ. Ndāa yā ndúúcū zaranda na ta'a yā. Naachí nadεεvé yā trigo miiⁿ, divíi yā trigo miiⁿ ní nguain'dai yā chεεti díiⁿūuⁿ. Ní 'neeⁿ yáⁿ'a yā dεεcú miiⁿ na nguuchí yaⁿ'ā chí 'āā ntée n'tuūvi. Dεεcú miiⁿ ní tan'dúúcā 'ii'nyāⁿ chí nguéé i'téenu yā Ndyuūs.

18 'Túúcā ní ndúúcū n'dee n'dái ca chí caⁿ'ā Juan miiⁿ, caⁿ'a sá chí 'cueeⁿ sa nduudu n'dai chí ngai 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ.

19 Tiempo miiⁿ Juan miiⁿ ní yaa'vi neeⁿ sa rey Herodes miiⁿ chí canéé sá ndúúcū n'daataá yeⁿ'ē 'díiⁿū sa ní yeⁿ'e tanducuén'ē chí nguεε n'daācā chí diiⁿ yā. N'daataá miiⁿ ní nguuvi tá Herodías.

20 Tuu'mi ní rey Herodes miiⁿ ní diiⁿ yā táamá nuuⁿndi chí ch'εεε ca ní s'nuūⁿ chíichí yā Juan vacūū.

Juan miiⁿ chεεdínuūⁿ'nīⁿ yā Jesús

(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

21 Cuayivi taachí Juan ngεεdínuūⁿ'nīⁿ yā n'dee n'dái 'ii'nyāⁿ, chεεdínuūⁿ'nīⁿ ntūūⁿ yā Jesús miiⁿ. Ní taachi Jesús miiⁿ ngaⁿ'angua'á yā nánguuvi ní nánguāⁿ.

22 Ní ndaā Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs vmnaaⁿ yeⁿ'é yā tan'dúúcā 'áámá paloma. Ní 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ ch'iindivéeⁿ yā 'áámá nduudu yeⁿ'ē va'ai ch'εεti nguuvi chí ngaⁿ'ā: Díí, daiyá chí neⁿ'e taavi ní yeenú taavi cáávā dii.

'Ii'nyāⁿ vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'ē Jesús

(Mt. 1.1-17)

23 Jesús miiⁿ ní chíi yā ndíicú ndiichi ndúuyū taachí tucá'a yā ntíⁿ'nyúⁿ yeⁿ'é yā. Ndaata yeⁿ'e Jesús ní 'tíicā: 'Ii'nyāⁿ nadicádíinuⁿ yā chí Jesús miiⁿ ní daiya José. José miiⁿ ní daiya Elí.

24 Elí miiⁿ ní daiya Matat. Matat miiⁿ ní daiya Leví. Leví miiⁿ ní daiya Melqui. Melqui miiⁿ ní daiya Jana. Jana miiⁿ ní daiya José.

25 José miiⁿ ní daiya Matatías. Matatías miiⁿ ní daiya Amós. Amós miiⁿ ní daiya Nahum. Nahum miiⁿ ní daiya Esli. Esli miiⁿ ní daiya Nagai.

26 Nagai miiⁿ ní daiya Maat. Maat miiⁿ ní daiya Matatías. Matatías miiⁿ ní daiya Semei.

Semei miiⁿ ní daiya José. José miiⁿ ní daiya Judá.

²⁷ Judá miiⁿ ní daiya Joana. Joana miiⁿ ní daiya Resa. Resa miiⁿ ní daiya Zorobabel. Zorobabel miiⁿ ní daiya Salatiel. Salatiel miiⁿ ní daiya Neri.

²⁸ Neri miiⁿ ní daiya Melqui. Melqui miiⁿ ní daiya Adi. Adi miiⁿ ní daiya Cosam. Cosam miiⁿ ní daiya Elmodam. Elmodam miiⁿ ní daiya Er.

²⁹ Er miiⁿ ní daiya Josué. Josué miiⁿ ní daiya Eliezar. Eliezar miiⁿ ní daiya Jorim. Jorim miiⁿ ní daiya Matat.

³⁰ Matat miiⁿ ní daiya Leví. Leví miiⁿ ní daiya Simeón. Simeón miiⁿ ní daiya Judá. Judá miiⁿ ní daiya José. José miiⁿ ní daiya Jonán. Jonán miiⁿ ní daiya Eliaquim.

³¹ Eliaquim miiⁿ ní daiya Melea. Melea miiⁿ ní daiya Mainán. Mainán miiⁿ ní daiya Matata. Matata miiⁿ ní daiya Natán.

³² Natán miiⁿ ní daiya David. David miiⁿ ní daiya Isaí. Isaí miiⁿ ní daiya Obed. Obed miiⁿ ní daiya Booz. Booz miiⁿ ní daiya Salmón. Salmón miiⁿ ní daiya Naasón.

³³ Naasón miiⁿ ní daiya Aminadab. Aminadab miiⁿ ní daiya Aram. Aram miiⁿ ní daiya Esrom. Esrom miiⁿ ní daiya Fares. Fares miiⁿ ní daiya Fares. Fares miiⁿ ní daiya Judá.

³⁴ Judá miiⁿ ní daiya Jacob. Jacob miiⁿ ní daiya Isaac. Isaac miiⁿ ní daiya Abraham. Abraham miiⁿ ní daiya Taré.

Taré miiⁿ ní daiya Nacor.

³⁵ Nacor miiⁿ ní daiya Serug. Serug miiⁿ ní daiya Ragau. Ragau miiⁿ ní daiya Peleg. Peleg miiⁿ ní daiya Heber. Heber miiⁿ ní daiya Sala.

³⁶ Sala miiⁿ ní daiya Cainán. Cainán miiⁿ ní daiya Arfaxad. Arfaxad miiⁿ ní daiya Sem. Sem miiⁿ ní daiya Noé. Noé miiⁿ ní daiya Lamec.

³⁷ Lamec miiⁿ ní daiya Matusalén. Matusalén miiⁿ ní daiya Enoc. Enoc miiⁿ ní daiya Jared. Jared miiⁿ ní daiya Mahalaleel. Mahalaleel miiⁿ ní daiya Cainán.

³⁸ Cainán miiⁿ ní daiya Enós. Enós miiⁿ ní daiya Set. Set miiⁿ ní daiya Adán. Adán miiⁿ ní yeⁿe Dendyuūs.

4

Yáá'n'guiinūuⁿ neⁿē sá tuu'vineeⁿ sa Jesús

(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

¹ Jesús ní ndiituú yeⁿe Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs 'iiⁿyāⁿ ní n'daa yā na yíicú Jordán. Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs candéε yā Jesús na yáⁿ'āa cuūⁿmáⁿ naachi nguéé ch'εεtinéé 'iiⁿyāⁿ.

² 'Uūvī ngeεcu nguuvī caneé yáá'n'guiinūuⁿ nanááⁿ Jesús miiⁿ chí n'diichineeⁿ sa 'iiⁿyāⁿ. Nguéé de'ē vεε che'é Jesús nguuvī s'eeⁿ. Cuayiivi míⁿ chíi cuiicú yā.

³ Tuu'mi ní yáá'n'guiinūuⁿ caⁿ'a sa chíi sa Jesús: Dii Jesús, ndúútí chí dii chí Daiya Dendyuūs dii caaⁿ'maⁿ dí cuuvi dí tuūu 'cúu chí nduuví

pan. Ní nduuví pan ní cuuvi che'e di.

4 Jesús nan'guεεcútán'a yā: 'Túúcā cánéé nguūn ná libro ye'né Dendyuūs: Nguéé dámaān pan che'é 'iin'yān ní cunduūchí yā caati ndúúcū tanducuén'ē nduudu chí nga'ná Ndyuūs cunduuchí yā nduuti chí cu'téenu yā.

5 Yáán'nguiinūuⁿ candéε sa Jesús na 'áamá yīicū yáácú. Maaⁿ nch'εεté nūuⁿ ch'iⁿ'i sa Jesús tanducuén'ē naciones ye'né íⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

6 Tuu'mi ní yáán'nguiinūuⁿ caⁿ'a sa chii sa Jesús. 'Úú ní téé dii nuuⁿmaⁿ iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chí cuuví ye'né di chí caaⁿmaⁿ ntíiⁿnyuⁿ dí ye'né ndúúcū nuuⁿmáⁿ ch'εεte naciones 'cūū ndúúcū chí nga'ná ntiiⁿnyuⁿ ye'né caati poder 'cūū ye'né. 'Āā du'ú nūuⁿ chí ne'né chíiⁿ chí ca'á.

7 Ndúútī chí caantii'ya di nanaáⁿ níícú cu'téenu di 'úú cuuví ye'né di tanducuén'ē chuū.

8 Jesús caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā miiⁿ: Dii yáán'nguiinūuⁿ cuví di nanaáⁿ caati 'túúcā cánéé nguūn na libro ye'né Dendyuūs: Cu'téenu di Señor Ndyuūs ye'né di, ní dámaāⁿ 'caandiveeⁿ di ye'né 'iin'yāⁿ miiⁿ nūuⁿ.

9 Cuayivi candéε yáán'nguiinūuⁿ Jesús miiⁿ na yáāⁿ Jerusalén ní cucheε sá ndúúcu yā na yáácú ye'né yáacū templo. Ní caⁿ'a sa: Nduuti chí dii chí Daiya Dendyuūs dii, cáávā di ndii 'múúⁿ ndii na yáⁿ'āa.

10 Caati 'túúcā cánéé nguūn cuááⁿ vmnaaⁿ na libro ye'né Ndyuūs:

Ndyuūs dichó'o yā ángeles ye'né yā chí diiⁿ yā cuidado ye'né di.

11 Ní ángeles cundéε yā dii ndúúcū ta'á yā, ní nguéé cuuvi ya'ai ca'á di na tuūu.

12 Jesús miiⁿ nán'guεεcútaⁿ'a yā: 'Tuucá ntúūⁿ cánéé nguūⁿ na libro ye'né Ndyuūs: Nguéé diiⁿ di mar 'áámá cosa chí n'diichineeⁿ di Señor Ndyuūs ye'né di.

13 Taachí ch'iinu chí diiⁿ yáán'nguiinūuⁿ chí n'diichineeⁿ sa Jesús divíi sa ye'né yā 'áámá tiempo.

Jesús tucá'a yā ntiiⁿnyuⁿ ye'né yā na yáⁿ'āa Galilea (Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

14 Jesús miiⁿ nnguεεcúnée yā na yáⁿ'āa Galilea ní cánéé poder ye'né Espíritu N'dai ye'né Ndyuūs ndúúcu yā. Nducyáácá 'iin'yāⁿ chicadíiⁿnuuⁿ yā na nuuⁿmáⁿ na yáⁿ'āa cuaaⁿ 'diituú ye'né chí n'daācā n'dai idiíⁿ Jesús.

15 Ní Jesús ngi'cueeⁿ yā na yaācū sinagogas ye'né 'iin'yāⁿ Israel ye'né nducuéⁿ'ē yáāⁿ ní nducyaaca 'iin'yāⁿ idich'εεté yā Jesús.

Jesús canee yā na yáāⁿ Nazaret (Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

16 Ndaá Jesús na yáāⁿ Nazaret naachí ch'iita yā. Ní tan'dúúcā chí costumbre ye'né yā, nguuvi sábadó chí ntaavi'tuunúúⁿ 'iin'yāⁿ ye'né ndaata Israel ndáa yā na yaācū sinagoga miiⁿ ní Jesús chééndii yā ní ch'eeⁿ yā ye'né libro ye'né Ndyuūs.

17 Ní nan'guáaⁿ yā libro miiⁿ naachi ngaⁿ'a yeⁿ'ē profeta Isaías. Taachí nan'guaaⁿ yā libro miiⁿ, ndaacá yā naachi canéé nguūⁿ chūū:

18 Espíritu yeⁿ'é Ndyuūs canée yā nduucú, tí Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ndεεvé yā 'úú chí 'úú ní caaⁿ'máⁿ nduudu chí ngai yeⁿ'é Ndyuūs nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí ndaachí sneeⁿ ndúúcu nuuⁿndi yeⁿ'e yā. Dicho'ó yā 'úú chí diiⁿ chí nduūvā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí yaⁿ'ai staava yeⁿ'e yā, ní caaⁿ'máⁿ chí nánguaⁿ'ai 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'é yā chí tan'duucā chí ca'á libertad 'iiⁿ'yāⁿ chí snúūⁿ vácūū, ní diiⁿ chí inaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ cosa chí n'daacā chí nguéé déénu yā yeⁿ'ē caati maaⁿ canee yā tan'dúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí ngeenaááⁿ, 'tiicá yā. Ní nadan'guaí 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé n'daacā idiiⁿ ndúúcu yā caati cuuvi n'daacā idiiⁿ ndúúcu yā.

19 Ní caaⁿ'máⁿ yeⁿ'e tiempo chí n'dai taavi chí Ndyuūs ndεεvé yā chí caaⁿ'máⁿ, yeⁿ'ē vaadī n'dai taavi yeⁿ'é yā.

20 Tuu'mi ní Jesús nan'gaadí yā libro yeⁿ'é Ndyuūs ní nanca'a yā 'iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e yaācū sinagoga miiⁿ. Ní cuayiivi Jesús ch'iindí yā.

Nducyaaaca 'iiⁿ'yāⁿ snee yā n'gíinu yā yeⁿ'e Jesús.

21 Jesús tucá'a yā caⁿ'a yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Maaⁿ cunuuⁿ ca'a chuū chí canee nguūⁿ cuááⁿ vmnaaⁿ chí yeⁿ'e ndís'tiī, chuū chí ch'iinu ch'iindiveéⁿ nī.

22 Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ n'dáácā ngaⁿ'a yā yeⁿ'e Jesús. Ngeⁿ'e yíínú yā yeⁿ'ē nduudu chí n'dai chí ngaⁿ'a Jesús miiⁿ ní ngaⁿ'a yā: ¿'Áá nguéé sáⁿ'a 'cūū daiya José?

23 Ní caⁿ'a Jesús miiⁿ: Ndís'tiī ní cuuvi nī nduudu 'cūū 'úú. N'diī 'iiⁿ'yāⁿ chí déénu nī diiⁿ yíicú nī 'iiⁿ'yāⁿ, diiⁿ yíicú maáⁿ nī n'diī. Tanducuéⁿ'ē chí ch'iindiveéⁿ 'nū chí diiⁿ nī na yāāⁿ Capernaum, 'tiicá ntúūⁿ diiⁿ nī 'muuⁿ yāāⁿ vaacú nī.

24 Naati 'uu ní caⁿ'á chí ndís'tiī: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ mar 'áámá profeta ní nguéé ngíí inee yā na yāāⁿ vaacú yā.

25 Cuaacu níⁿ'nyúⁿ ngaⁿ'á ngíi ndís'tiī: Tiempo chí chó'ōo neené 'yaaⁿ n'daataá nguá'āa vεε tá nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel taachi profeta Elías cāneé yā iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū ní 'āā ntéé cheeⁿ cuuvi 'iinu ndúuyū canéé maⁿ'a tiempo miiⁿ. Ní ch'iīdī cuiicu nuuⁿmáⁿ yáⁿ'āa yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel.

26 Ní Ndyuūs nguéé dichó'o yā Elías miiⁿ nanááⁿ nducyaaca n'daataá nguá'āa, dámaāⁿ 'áámá n'daataá nguá'āa yeⁿ'e táámá nación. Ní canee tá na yāāⁿ Sarepta chí niiⁿ'nuúⁿ na yáⁿ'āa Sidón.

27 Ní tiempo taachi canéé profeta Eliseo na iⁿ'yeeⁿ'dí

'cūū, 'tiicá ntúūⁿ néené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ndúú^{cū} ca'ai chí lepra chí in'duuti yúutē yeⁿ'e yā naati nguéé nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nduuva yeⁿ'e yā, dámaāⁿ saⁿ'ā Naamán yeⁿ'e táámá nación chí yeⁿ'e yáⁿ'āa Siria.

28 Taachí 'iiⁿ'yāⁿ ch'iindiveéⁿ yā chuū nducyaaca yā na yaācū sinagoga miiⁿ neené nduuvu taaⁿ yā.

29 Ní ch'εti ndii yā tí neⁿ'é yā tun'daa yā Jesús cuaaⁿ chuva'āi yāāⁿ miiⁿ ní candéε yā Jesús miiⁿ ndii na yaacu n'dai yeⁿ'e yiicū chí yaacú ca yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ. Ní 'iicu cuuví cun'dáa yā Jesús miiⁿ.

30 Naati nguéé cuuví diiⁿ yā ti Jesús miiⁿ ní cho'ó yā náávtaⁿ'ā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní cunaⁿ'a yā na vaacu yā.

'Áámá saⁿ'ā chí canéé sa ndúú^{cū} espíritu chí nguεε n'daācā yeⁿ'e yááⁿ'nguiniūⁿ

(Mr. 1.21-28)

31 Cuayivi Jesús nangua'ái yā na yāāⁿ Capernaum yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea ní miiⁿ ngi'cueeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ nguuvu sábadu chí nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ yā.

32 Ní 'iiⁿ'yāⁿ na yāāⁿ miiⁿ ngeⁿ'e yiinú yā yeⁿ'e chí ngi'cueeⁿ Jesús, ti ngi'cueéⁿ yā ndúú^{cū} poder tan'dúú^{cā} 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'ā ntiiⁿnyúⁿ yā.

33 Ní taachi snee Jesús na yaacu sinagoga míiⁿ canee 'áámá saⁿ'ā ndúú^{cū} espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiniūⁿ. Espíritu miiⁿ diiⁿ chí saⁿ'ā miiⁿ neené yuudu 'caí sa.

34 Ní espíritu miiⁿ ní caⁿ'ā: N'diī, Jesús, yeⁿ'e yāāⁿ Nazaret, cu'néeⁿ nī nús'uu. ¿Dé'ε canee yeⁿ'é 'nū nduucú nī? ¿'Áá ndāa nī chí di'cuiinú nī nús'uu? 'Úú n'diichí du'ú n'diī. N'diī ní 'iiⁿ'yāⁿ chí N'dai chí Daiya Dendyuūs n'diī.

35 Jesús ní yaa'vineeⁿ yā ní caⁿ'a yā: Dii espíritu n'gáádí dí cheendi di ní nan'dáa di yeⁿ'e sá 'tī. Tuu'mi ní espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiniūⁿ chíndεεε sa sán'a 'cūū náávtaⁿ'ā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nan'daā sa yeⁿ'e sán'a 'cūū. Nguéé de'ε vεε diiⁿ sa ndúú^{cū} sán'a 'cūū.

36 Nducyaaca yā ní ngeⁿ'e yiinú yā ní ngaⁿ'a yā ngii yā ví'i: ¿Dé'ε nduudu chí 'túúca? 'Iiⁿ'yāⁿ 'cūū ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiniūⁿ ndúú^{cū} poder tan'dúú^{cā} 'áámá 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē. Ngaⁿ'á yā chí nan'daā espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiniūⁿ ní nacan'daā.

37 Ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'a yā yeⁿ'e Jesús miiⁿ nducuéⁿ'ē cuaaⁿ nducuéⁿ'ē yāāⁿ cuááⁿ diituú.

Jesús diiⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'e indán'a Simon Pedro

(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

38 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ nan'dáa yā yaācū sinagoga miiⁿ ní ndaa yā va'ai yeⁿ'ē Simón Pedro. Ní indán'ā Simón Pedro miiⁿ ndéε 'aama 'iiⁿ'nūⁿ taaⁿ n'daataá ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e vaacu tá di'cuítu yā Jesús miiⁿ chí cunée yā ní nanduūvā yeⁿ'ē tá.

39 Jesús can'diī yā naachi canéé n'daataa miiⁿ ní caⁿ'a yā chí cuavii 'iiⁿ'nūⁿ miiⁿ.

Hora miiⁿ 'ii'nūⁿ miiⁿ chivii yeⁿ'ē tá. N'daataa miiⁿ ní hora miiⁿ ncu^{ee}n nuuⁿ tá ní diiⁿ tá mandados yeⁿ'é 'ii'ⁿyāⁿ s'eeⁿ ní ca'a tá chí che'e yā.

Jesús diiⁿ yā chi nduūvā yeⁿ'e 'yaaⁿ n'dái 'ii'ⁿyāⁿ chi ngiūtā

(Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)

40 Taachí chiiya 'yáⁿ'ā, 'yááⁿ n'dái 'ii'ⁿyāⁿ ndéε yā 'ii'ⁿyāⁿ chí ngiūtā nanááⁿ Jesús. Nééⁿé n'dee^e naaⁿ ca'ai ndii yā. Jesús miiⁿ ní yiin'duu tá'a yā vmnaaⁿ ca'áámá ca'áámá 'ii'ⁿyāⁿ ní 'tíicā nduuvā yeⁿ'e yā.

41 Ní yeⁿ'ē 'yaaⁿ 'ii'ⁿyāⁿ chí ngiūta yā yinan'dáā espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiniūⁿ chí 'caí yā ní ngaⁿ'a yā: N'dii ní Daiya Dendyuūs n'diī. Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní yaa'vineeⁿ yā espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiniūⁿ ní nguéé 'cuúⁿ yā chí caaⁿ'maⁿ sa tí espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiniūⁿ ní deenu sá chí Jesús miiⁿ chí Cristo.

Jesús ní ca'a yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs na yáⁿ'āa Judea
(Mr. 1.35-39)

42 Chidεεεε táámá ngu- uvi Jesús miiⁿ ní cueⁿ'e yā chuva'ai yááⁿ miiⁿ na 'áámá lugar naachi nguéé ch'εetinéé 'ii'ⁿyāⁿ. Ní 'ii'ⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yááⁿ miiⁿya in'nuúⁿ yā Jesús ní ndaá yā naachi canéé Jesús miiⁿ. Ní di'cuiitú yā chí nguéé cuvii Jesús yeⁿ'e yā.

43 Naati Jesús miiⁿ ní ngaⁿ'a yā ngii yā 'ii'ⁿyāⁿ s'eeⁿ: Canéé chíⁿ chí 'úú ní caaⁿ'máⁿ yeⁿ'e nduudu ngai yeⁿ'ē naachi Ndyuūs ngaⁿ'a

ntiiⁿnyúⁿ yā, nanááⁿ 'ii'ⁿyāⁿ yeⁿ'e tanáⁿ'ā yááⁿ ti yeⁿ'ē chúú chí Dendyuūs dicho'ó yā 'úú.

44 Ní Jesús miiⁿ cueⁿ'é yā yááⁿ ndií yááⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea ní ngaⁿ'á yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs na yaācū sinagogas naachi cueⁿ'é yā.

5

Nduúⁿcū vaadi n'giinu yeⁿ'é chí itungaáⁿ yā 'yaācā

(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

1 'Áámá tiempo taachi Jesús cané^e yā niiⁿnuúⁿ ná nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā chí nguuvi Genesaret, nééⁿé 'yaaⁿ 'ii'ⁿyāⁿ ndaá yā nanááⁿ yā ní chiitu yā chí cuuvi 'caandiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'e Dendyuūs.

2 Jesús n'diichi yā ná 'uūvī barcos chí snéé níⁿnuúⁿ na nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā. 'Ii'ⁿyāⁿ chí itungaaⁿ 'yaācā miiⁿ 'āā nan'daá yā na barco s'eeⁿ ní cueⁿ'é yā naaⁿnú yā yáanā yeⁿ'e 'yaācā na nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā.

3 Tuu'mi Jesús sndáa yā na 'áámá barco chí yeⁿ'e Simón Pedro miiⁿ ní chí yā Simón Pedro chí 'āā caⁿ'a rá barco miiⁿ ndií niiⁿnuúⁿ 'diituú nuūⁿnīⁿ miiⁿ. Tuu'mi ní Jesús ch'iindii yā na barco miiⁿ ní chí'cueeⁿ yā 'ii'ⁿyāⁿ.

4 Taachi Jesús ch'iinu chí'cueeⁿ yā 'ii'ⁿyāⁿ, tuu'mi ní caⁿ'a yā chí yā Simón: Cueⁿ'e di ndúúⁿcū barco ndií ná yáanūⁿ ní 'caanuⁿ dí yaanā yeⁿ'e di nguaaⁿ nuūⁿnīⁿ ní tungaáⁿ dí 'yaācā.

5 Simón miiⁿ ní nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chí yā Jesús: N'dii Maestro, 'āā núúⁿmáⁿ yaaⁿ ch'εeti nduuchí 'nū ní

diiⁿ ntiiⁿnyúⁿ 'nū ní nguéé de'ē vεε ndaāca 'nū; naati ndúúcu nduudu yeⁿ'e nī 'caanuúⁿ 'nū yaānā yeⁿ'é 'nū chεeti nuūⁿnīⁿ miiⁿ.

⁶ Taachi 'caanuúⁿ yā yaānā miiⁿ chiitu 'yaācā chεeti yaānā miiⁿ chí yaānā miiⁿ ndiituú nūⁿ chííteⁿ.

⁷ Tuu'mi ní dita'a yā yeⁿ'ē tanáⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ chí snúⁿ yā chεeti taamá barco miiⁿ chí caⁿ'a yā ní cunneé yā Simón. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ndaa yā ní chiitu 'yaācā nduu 'uuvi barcos chí nduu 'uuvi barcos neⁿ'e 'cuεεchi ndii mááⁿ nuūⁿnīⁿ.

⁸ Taachi Simón Pedro n'diichí yā chuū chíntii'yá yā nanááⁿ Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chíi yā Jesús miiⁿ: N'dií Señor, 'úú nguéé n'daācā 'úú chí cuchíí nanááⁿ n'dií, ti 'úú ní 'iiⁿ'yāⁿ nuūⁿndí 'úú.

⁹ Simón Pedro miiⁿ ní nééné ngeⁿ'e yiinú yā. 'Tiicá ntúūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā ndúúcu sa ngeⁿ'e yiinú yā cáávā yeⁿ'ē chí diiⁿ Jesús chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ itúngaáⁿ yā 'yaācā chí 'yaaⁿ taaví tī.

¹⁰ 'Tiicá ntúūⁿ Jacobo ndúúcu Juan, chí daiya Zebedeo, chí dáámá diiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ ndúúcu Simón, dii'yá yā chíi. Ní Jesús caⁿ'a yā chíi yā Simón: Díi, Simón, nguéé 'va'a di; ndii maaⁿ ní tan'dúúcā chí ituungaaⁿ di 'yaācā yeⁿ'e nuūⁿnīⁿ, 'tíicā maaⁿ ní 'úú idiíⁿ chí in'nuuⁿ dí 'iiⁿ'yāⁿ chí cuuvi caⁿ'á yā nduucú.

¹¹ Taachi ndaa yā ndúúcu barco miiⁿ niiⁿnuúⁿ 'diitúú nuūⁿnīⁿ, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ s'neeⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é yā ndúúcu barco miiⁿ

ndúúcu nducuéⁿ'ē chí snúⁿ chεeti barco miiⁿ ní cueⁿ'e yā ndúúcu Jesús.

Jesús diiⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'e 'áámá saⁿ'ā ndúúcu ca'ai lepra

(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

¹² Taachi Jesús miiⁿ ndaa yā na 'áámá yāáⁿ ní canée yā miiⁿ, ndaa nanááⁿ Jesús 'áámá saⁿ'ā chí ndii sa 'áámá ca'ai chí nguuvi lepra chí in'duuti yuūtē yeⁿ'ē sa. Taachí saⁿ'ā miiⁿ n'diichi sa Jesús miiⁿ, chíntii'ya sa can'dií sa ndii na yáⁿ'āa nanááⁿ Jesús miiⁿ. Ní chíica sa Jesús: N'dií Señor, ndúúti chí n'dií neⁿ'e nī, ní diiⁿ nī chí nduūvā yeⁿ'é.

¹³ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ n'doo ta'á yā ní tuu'ví yā saⁿ'ā ní caⁿ'a yā: 'Úú ní neⁿ'é chí nduūvā yeⁿ'ē di. Tuu'mi nūⁿ ndúúvā yeⁿ'ē sa ní nduūví deεve sá.

¹⁴ Ní Jesús caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā miiⁿ: Nguéé cuuvi di mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí nduuva yeⁿ'ē di. Cueⁿ'e di ní 'cuuⁿ'miⁿ di maaⁿ cuerpo yeⁿ'e di nanááⁿ chiiduú. Ní ca'a di nanááⁿ Nduūs ofrenda yeⁿ'ē di yeⁿ'e chí nanduuva yeⁿ'ē di tan'dúúcā chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'e Moisés. Ní 'iicu cadíínuúⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí nduūvā yeⁿ'e di.

¹⁵ Yeⁿ'e chí diiⁿ Jesús miiⁿ dándoō ca, ní neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ndaa yā chí 'caandiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'e Jesús miiⁿ. Ní Jesús diiⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ.

¹⁶ Jesús cueⁿ'e yā na lugar naachi nguéé ch'εetinéé 'iiⁿ'yāⁿ chí caaⁿ'maⁿngua'á yā.

*Jesús diiⁿ yā chi nduūvā
yeⁿ'e 'áamá saⁿ'ā chi in'dúuví
cuerpo yeⁿ'e sa*

(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

17 'Áamá nguuví Jesús ní
ngi'cueeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ ní miiⁿ v'ēē
'iiⁿ'yāⁿ fariseos chi dingúuⁿ
leyes ndúúcū maestros chí
ngi'cueeⁿ ley. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ
ní ngiicá yā yeⁿ'e táamá
yāāⁿ ní yeⁿ'e nducyáácá yaāⁿ
yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea ndúúcū
yáⁿ'āa Judea, níicú yeⁿ'e yāāⁿ
Jerusalén. Jesús miiⁿ cuuvi
diiⁿ yā chí nduūvā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ
ti poder yeⁿ'e Ndyuūs canéé
nduucú yā.

18 Tuu'mi ní ndaa ntūūⁿ
n'duuví saⁿ'ā chi n'diichí yā
Jesús. Ní saⁿ'ā s'eeⁿ ní ndēē
yā 'áamá saⁿ'ā ndúúcū ca'āi
chi in'dúuví cuerpo yeⁿ'e sa
na 'áamá camilla. Ní ŋdiiⁿ yā
chi ndaā saⁿ'ā miiⁿ ch'ēti va'āi
nanáāⁿ Jesús miiⁿ.

19 Nguéé ndaāca yā taacā
cundāa yā ndúúcū saⁿ'a miiⁿ
ti neené n'deēé 'iiⁿ'yāⁿ snuuⁿ
yā. Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ
ní ch'ēē yā tiⁿ va'āi ní divíi
yā n'duuví táátá tiⁿ va'āi.
Ní di'cua'ái yā saⁿ'ā na yiivē
naachi candíiti saⁿ'ā miiⁿ
nanáāⁿ Jesús.

20 Taachí Jesús miiⁿ tuumi-
cadíinuⁿ yā chí véé vaadī
i'teenu yeⁿ'é saⁿ'ā s'eeⁿ caⁿ'a
yā chíi yā saⁿ'ā: Díi saⁿ'ā, 'úú
nadach'ēēcú nuuⁿndí yeⁿ'e di.

21 Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ chí
ngi'cueeⁿ ley ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ
fariseos tuca'a yā nadi-
cadíinuⁿ yā ní caⁿ'a yā: ¿Du'u
sáⁿ'a 'cūū chí duuchineeⁿ
yā yeⁿ'e Ndyuūs? ¿Du'ū
nadich'ēēcu nuuⁿndi yeⁿ'ē yú?

Dámaaⁿ Ndyuūs cuuvi diiⁿ yā
'tíicā.

22 Jesús tuūmicadiinuⁿ yā
chi nadicadíinuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.
Tuu'mi ní caⁿ'a yā chíi yā
'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Ndís'tiī, ¿dé'ē
cúúví chí 'tíicā inadicadíinuⁿ
ndís'tiī na staava yeⁿ'é ní?

23 ¿Ch'ēē cá nguéé ngiⁿ'iī chí
caaⁿ'máⁿ: 'Āā nuuⁿndi yeⁿ'e di
ní nch'ēēcū o ndúúncuéeⁿ dí ní
caaca dí?

24 'Túúcā caⁿ'á chíi saⁿ'ā chí
ndís'tiī cuuvi déenu ní ti 'úú ní
Saⁿ'a chí Daiyá Dendyuūs 'úú.
Ní véé poder iⁿ'yeeⁿ dí 'cūū
chí inadach'ēēcú nuuⁿndi.
Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā chíi
yā saⁿ'a miiⁿ: Ncuaeⁿ di, nta'a
di yiivē yeⁿ'ē di ní cunaⁿ'ā di
na vaacu di.

25 Tuu'mi ní saⁿ'ā miiⁿ chí
ndii chí ca'āi sa 'āā ndúúvā
yeⁿ'ē sa ní sta'a sa yiivē
yeⁿ'ē sa naachi cándiiti sa ní
ngaⁿ'a sa: De'ē chúúcā ch'ēēte
Dendyuūs. Ní cunaⁿ'ā sa
naavtaⁿ'ā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

26 Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chen'e
yiinu yā ní neene di'va'á yā
ní caⁿ'a yā: De'ē chúúcā ch'ēēte
Dendyuūs. Ní caⁿ'a yā: Maaⁿ
ní n'diichi yú dendu'ū chí
nguéé ta nn'diichi yú chí caⁿ'a
yiinu yú.

*Jesús yaa'ví yā saⁿ'ā chí
nguuví Leví*

(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

27 Cho'ōo chúū, ní Jesús
miiⁿ can'daa yā cachiicá yā
ní n'diichi yā 'áamá saⁿ'ā chí
ínn'guēē yeⁿ'ē impuestos yeⁿ'e
yáⁿ'āa chí nguuví sa Leví.
Saⁿ'ā miiⁿ ní véē sa naachi
n'gēēteé saⁿ'ā chí ínn'guēē yeⁿ'ē
impuestos. Jesús miiⁿ ní

yaa'ví yā: Dii, sá'n'ā, cuchíi di ca'n'a di nduucú.

28 Tuu'mi ní s'nee'n sá ntii'nyu'n ye'n'e sa ndúúcu nducue'n'e dendu'ū ní ndúcuee'n sá ní cue'n'e sa ndúúcu Jesús.

29 Sa'n'a Leví mij'n ca'n'a ntii'nyu'n sá chí in'nuūu'n 'áámá comida ch'εεε n'dai na vaacu sa. Na vaacu sa mii'n véé 'yáán sa'n'ā chí inn'guεε ye'n'e impuestos ndúúcu taná'n'ā sa'n'ā. Nducyaaca yā ní veēté yā ndúúcu Leví na mesa mii'n.

30 Tuu'mí maestros chí ngi'cuee'n ley mii'n ndúúcu 'ii'n'yā'n fariseos chí dii'n yā ley cunncaā ca'n'a yā ye'n'e discípulos ye'n'e Jesús ní ca'n'a yā: ¿Dé'ē cúúví chí ndís'tī ndúúcu Jesús nge'é ní ní ngi'i ní ndúúcu 'ii'n'yā'n chí inn'guεε ye'n'e impuestos ndúúcu 'ii'n'yā'n nuu'ndi? Chuū nguéé n'daācā.

31 Jesús ní n'guεεcúta'n'a yā: 'Ii'n'yā'n chí nguéé ngiitā nguéé ne'n'e yā chí cuuvi yíicú yā. Dámaā'n 'ii'n'yā'n chí ngiitā ne'n'e yā chí cuuvi yíicú yā.

32 'Úú nguéé cuchíi chí yaa'ví 'ii'n'yā'n chí nadacadi-inúún yā chí n'dáaca yā chí nguéé dinuu'ndí yā naati 'ii'n'yā'n chí véé nuu'ndi ye'n'e yā ní 'íicú ndáácadáámí yā ye'n'e nuu'ndi ye'n'e yā.

Jesús nga'n'a yā ye'n'e chí nguéé ca'diinú'n 'ii'n'yā'n

(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

33 Tuu'mi ní 'ii'n'yā'n s'een tiingūūné'e yā Jesús: ¿Dé'ē cúúví chí discípulos ye'n'e Juan chí ngeεdínū'n'ni'n ndúúcu discípulos ye'n'e fariseos nééné

n'deēe cuūví ní ca'diinú'n yā ní nga'angua'á yā ní discípulos ye'n'e ní ní nge'e yā ní ngi'i yā?

34 Jesús ní ca'n'a yā chíi yā 'ii'n'yā'n: ¿Chεε ye'n'e maán ní cuuvi dii'n ní chí nguéé che'e 'ii'n'yā'n chí nandaa naachi n'giindivaacu sa'n'ā ne'n'e chí canéé sa'n'ā chí n'giindivaacu sa mii'n ndúúcu yā? Nguéé cuuvi ní.

35 Naati ndaá nguuvi chí 'cuūví sā ní 'āā ntéé sa ndúúcu yā, tuu'mi ní 'ii'n'yā'n ca'diinú'n yā nguuvi mii'n.

36 Ca'n'a ntúū'n Jesús chíi yā 'ii'n'yā'n táámá ejemplo chí 'tεε nguεε daama: Mar 'áámá 'ii'n'yā'n nguéé 'caaca yā 'áámá 'taa'n tiinūu'n ngai chí nguéé 'āā naa'nu yā chí n'dyaatá yā 'áámá catecaí yā ndicúū caati tiinūu'n ngai mii'n ní cū'tee'n tiinūu'n ndiicúú. Ní ndiicúú mii'n nguéé n'daacā dináán dii'n naachi nn'dyaatá ndúúcu chí ngai mii'n.

37 'Tiicá ntúū'n mar 'áámá 'ii'n'yā'n nguéé ca'nuún yā vino ngai cheeti bolsa díi'mán 'iiti chí ndiicúū tan'dúúca chí dii'n 'ii'n'yā'n ndiicúū ti vino ngai mii'n ní chó'ōo yaadi ye'n'e ní dii'n chí 'cááncuū'n yíi'mán' ndiicúū. Ní vino mii'n ní cungéé ndíí yíi'mán' mii'n tuuvií.

38 Cáávā chuū ca'nuún yā vino ngai mii'n cheeti bolsa díi'mán' ngai ní nduu 'uuvi ní n'daācā canee ye'n'e.

39 Mar 'áámá 'ii'n'yā'n chí ngi'i yā vino ndiicúū ne'n'é yā cu'u yā vino ngai cuayiivi caati nga'n'a yā chí vino chí ndiicúū chíi'n chí n'dai nguéé

ti vino ngai.

6

Discípulos ye'n'e Jesús sta'á yā trigo nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel (Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

1 'Áámá nguuvi sábado chi ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel, Jesús cho'ó yā ndúú^{cū} discípulos ye'n'é yā 'áámá campo naachi véé trigo. Discípulos ye'n'e yā ní sta'á yā trigo ní chii yā tiiⁿ ndúú^{cū} ta'á yā ní che'e yā trigo.

2 Tuu'mi ní n'duuvu fariseos caⁿ'a yā chii yā discípulos ye'n'e Jesús: ¿De'ē cúúví chí ndís'tiī diíⁿ nī cosas chí nguéé canee chí diíⁿ nī ti contra ye'n'e ley ye'n'e nguuvi chí cánéé chí ntaavi'túúnúúⁿ?

3 Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā: ¿'Áá nguéé n'geēⁿ ndís'tiī na libro ye'n'é Ndyuūs tan'duucā chí diiⁿ rey David ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ chí snéé ndúú^{cū} yā taachi cuūcu yā?

4 David sndáa yā yaācū ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ chí snéé ndúú^{cū} yā ní David sta'a yā pan chí canéé nátaī ye'n'e Ndyuūs ní che'e yā ní ca'á yā chí che'e 'iiⁿyāⁿ chí snéé ndúú^{cū} yā. David miiⁿ nguéé canee chí che'e yā pan ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ chí snéé ndúú^{cū} yā ti dámaāⁿ chiiduú s'eeⁿ canee chí che'e yā pan miiⁿ.

5 Ní Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: 'Úú ní Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs ní 'úú ngií ngaⁿ'á ntiiⁿnyuⁿ ye'n'e nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿyāⁿ.

Jesús diiⁿ chí nduuvā ye'n'e saⁿ'ā chí ndií cheεchi ta'ā sa (Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

6 Táámá nguuvi sábado chí ntaavi'tuunúúⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel, Jesús miiⁿ ní ndaa yā na yaācū sinagoga ní chí'cueeⁿ yā 'iiⁿyāⁿ. Miiⁿ canee 'áámá saⁿ'ā chí ntí'í ta'a sa ta cuaācū sa.

7 Maestros ye'n'e ley ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ fariseos ngeenu yā Jesús miiⁿ caati neⁿ'e yā n'diichi yā nduuti chí idiíⁿ Jesús chí nduuva ye'n'e sa nguuvi chí intaavi'tuūnúúⁿ yā, ní 'tíicā cuuvi caaⁿ'máⁿ yā nuuⁿndi ye'n'e Jesús miiⁿ.

8 Naati Jesús miiⁿ déenu yā ye'n'é chí nadicádiinuuⁿ 'iiⁿyāⁿ ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'a chí ntí'í 'áámá ta'ā sa: Díí saⁿ'ā, nducueeⁿ dí ní cuééndii dí náávtaⁿ'ā ye'n'e 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Saⁿ'ā miiⁿ ní cuééndii sa náávtaⁿ'ā ye'n'e 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

9 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: 'Úú intiinguuneéⁿ ndís'tiī. ¿De'ē chí cuuvi diiⁿ yú nguuvi chí ntaavi'tuūnúúⁿ 'iiⁿyāⁿ? ¿'Áá diiⁿ yú cosas chí n'daacā o cosas chí nguéé n'daacā? ¿'Áá n'daacā chí nanguaⁿ'āi yú vida ye'n'e 'iiⁿyāⁿ o 'caaⁿ'nuⁿ yú 'iiⁿyāⁿ?

10 Jesús ch'iinu yā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí snéé yā cuaaⁿ 'diitú yā ní caⁿ'a yā chí yā saⁿ'ā: N'doo di ta'ā di. Saⁿ'ā miiⁿ ní n'doo ta'ā sa ní ta'ā sa miiⁿ 'āā nduūvā ye'n'é sa.

11 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní n'duuvu taaⁿ n'daí yā ní yaaⁿ'vi yā vi'í: ¿Dé'ε diiⁿ yú chí cuuvi tun'daa yú nuuⁿndi ye'n'e Jesús miiⁿ?

Jesús ndεεεε yā ndu'u chí ndüichúúví discípulos ye'n'e yā
(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

12 Nguuvi s'ee'n Jesús cue'n'e yā 'áámá yīcū chí caa'n'ma'ngua'á yā ní Jesús mii'n ní núú'má'n yaa'n ca'n'angua'á yā.

13 Ní taachí chidεεεε Jesús yaa'vi yā discípulos ye'n'e yā ní ndεεεε yā ndüichúúví 'ii'n'yā'n ye'n'e nguaa'n discípulos s'uu'n ní ca'n'a yā chí ndüichúúví 'ii'n'yā'n s'ee'n chí apóstoles.

14 'Ii'n'yā'n s'ee'n ní 'túúcā ngu-uvi yā: Simón chí nguuvi ntúu'n yā Pedro; ndúúcū Andrés chí 'dīnū Simón Pedro mii'n, ndúúcū Jacobo, ndúúcū Juan, ndúúcū Felipe, ndúúcū Bartolomé,

15 ndúúcū Mateo, ndúúcū Tomás, ndúúcū Jacobo chí sa'n'a daiya Alfeo, ndúúcū Simón chí nguuvi sa Zelote,

16 ndúúcū Judas chí 'dīnū Jacobo ndúúcū Judas Iscariote chí cuayiivi chí'n'i sá du'ū chí Jesús mii'n chí cuuvi 'caa'n'nú'n yā 'yā.

Jesús chí'cué'e'n yā 'yaa'n táávi 'ii'n'yā'n
(Mt. 4.23-25)

17 Jesús nangua'ái yā ye'n'e yīcū mii'n ndúúcū apóstoles ye'n'é yā ní ndúúcū n'deēe n'dái discípulos ye'n'e yā ní cue'n'e yā 'áámá yá'n'āa chí yúúdū. Ní canee ntúū'n ndu-ucú yā n'deēe n'dái 'ii'n'yā'n ye'n'e yá'n'āa Judea ndúúcū yāā'n Jerusalén ní ye'n'e yāā'n s'ee'n 'diituú nuū'n'n'yá'n'ā ní ye'n'e yá'n'āa Tiro ndúúcū yá'n'āa Sidón. 'Ii'n'yā'n s'ee'n ní

'āā ndāa yā chí 'caandiveé'n yā ye'n'é chí ngi'cuee'n Jesús mii'n. Ní 'ii'n'yā'n chí ngííta yā ne'n'é yā chí Jesús dii'n chí nduūvā ye'n'e yā.

18 Ní 'ii'n'yā'n chí snée yā ndúúcū espíritu ye'n'e yáá'n'nguiinūu'n ní Jesús dii'n yā chí nacan'dāa ye'n'e 'ii'n'yā'n s'ee'n ní ch'εεnuu chíi ye'n'é 'ii'n'yā'n s'ee'n. Ní 'ii'n'yā'n s'ee'n nduuvā ye'n'é yā.

19 Ni nducyáácá 'ii'n'yā'n chí ngíitā ne'n'e yā tuu'vi yā Jesús mii'n ti véé cá poder ye'n'e yā chí dii'n yā chí nanduūvā ye'n'e yā.

Ye'n'é vaadī yeenú ndúúcu ye'n'é chí nguéé vaadī yeenú

(Mt. 5.1-12)

20 Tuu'mi ní Jesús n'düichí yā discípulos ye'n'e yā ní ca'n'a yā chíi yā 'ii'n'yā'n s'ee'n: Dé'ε chúúcā n'dai ndís'tiī chí nguéé dε'ē vεε ye'n'e nī ti ye'n'é ndís'tiī cuuví naachí Ndyuūs nga'n'a ntii'nyú'n yā na va'ai chεeti nguuvi.

21 Dε'ē chúúcā n'dai ndís'tiī chí 'cuee'n cá nī libro ye'n'é Ndyuūs chí n'daācā ca canee staava ye'n'é nī. Dε'ε chúúcā n'dai ndís'tiī chí maa'n ní nngεecu nī nanáá'n Ndyuūs ti ne'n'e dii'n nī nducué'n'é chí cuaacu ti Ndyuūs ya'āi 'iinú yā ndís'tiī.

22 Dε'ē chúúcā n'dai ndís'tiī taachi 'ii'n'yā'n ye'n'é i'n'yee'n'dí 'cūū nguéé cuuvi snaa'n yā ndís'tiī ní taachi 'ii'n'yā'n s'ee'n cuví yā ye'n'e ndís'tiī. Ní cunncaā dii'n yā ndúúcū ndís'tiī. Ní 'āā ntéé ne'n'e yā 'caandiveé'n yā chí duuchí nī. Caa'n'má'n yā chí nguéé

n'daaca ndís'tiī cucáávā 'úu chi Saⁿ'ā chi Daiyá Ndyuūs.

23 Ndís'tiī canéé chí yeenú n'dai nī ní nguuvi miiⁿ cuuví yeenú n'dai ca nī caati Ndyuūs téé yā chí cuuvi yeⁿ'é nī dendu'ū chí ch'εετε n'dai taachi ndaa nī na va'ai cheeti nguuvi. Ti ndii cuááⁿ vmnaaⁿ 'tiicá ntúūⁿ idiíⁿ 'iiⁿ'yāⁿ cosas chí nguéé n'daācā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ profetas chí candéε yā nduudu yeⁿ'e Ndyuūs.

24 Dε'ε chúúca ndaachiī yeⁿ'e ndís'tiī chí v'éé cá yeⁿ'e nī caati 'āā yeenú nī yeⁿ'e nducuén'e yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

25 Dε'ε chúúca ndaachiī yeⁿ'e ndís'tiī chí nadacádíⁿmuuⁿ nī chí n'daācā cañee nī nanááⁿ Dendyuūs ní nguéé n'giindiveéⁿ nī nduudu yeⁿ'é Ndyuūs ti cuayiivi naachi neⁿ'é nī 'caandiveéⁿ nī ní nguéé cuuví 'caandiveéⁿ nī. Dε'ε chúúca ndaachiī yeⁿ'e ndís'tiī chí maaⁿ ní n'gíiⁿnyuⁿ nī ti cuayiivi ní cuεεcú nī ti ndaāchī nī.

26 Dε'ε chúúca ndaachiī yeⁿ'e ndís'tiī taachi nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ caaⁿ'maⁿ n'daācā yeⁿ'e nī. Caati ndíí cuááⁿ vmnaaⁿ 'tíicā ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ profetas chí falso yā ní nguéé profetas yeⁿ'é Ndyuūs, ní nguéé candεε yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs.

Dine'e yú 'iiⁿ'yāⁿ chí taaⁿ yā nduucú yú

(Mt. 5.38-48; 7.12)

27 'Úú, Jesús, ní ngaⁿ'á ngíi ndís'tiī chí n'giindiveéⁿ nī nduudu chí ngaⁿ'á: Dinéⁿ'e ntúūⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ 'áará chí taāⁿ yā yeⁿ'e nī. Ní diiⁿ n'daacá nī

ntúūⁿ ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ 'áará chí nguéé neⁿ'e yā ndís'tiī.

28 Di'viicú nī 'iiⁿ'yāⁿ 'áará chí caⁿ'a cuncáa yā ndúúcu nī. Ní caaⁿ'maⁿngua'a nī caavā 'iiⁿ'yāⁿ 'áará chí nguéé n'daacā diíⁿ yā ndúúcu nī.

29 Nduuti chí 'áamá 'iiⁿ'yāⁿ duuchineeⁿ yā yeⁿ'e nī ní n'geⁿ'e yā 'áamá tiicuaa náaⁿ nī, 'cuúⁿ nī chí diíⁿ yā táamá vmnéⁿ'ēe nduuti chí neⁿ'é yā. 'Iiⁿ'yāⁿ chí divíi yā cotón yeⁿ'e nī, ca'ā ntúūⁿ nī catecai nī.

30 'Āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí caaca yā cosa yeⁿ'é nī caavā necesidades yeⁿ'e yā, ca'á nī. 'Iiⁿ'yāⁿ chí cuta'á yā chí yeⁿ'e nī, 'āā ntéé nguεεcunée nī ndaaca nī.

31 Tan'dúúca chí ndís'tiī neⁿ'e nī chí tanáⁿ'ā saⁿ'ā miiⁿ n'dáacā diíⁿ sa nduucú nī, 'tiicá ntúūⁿ diiⁿ ndís'tiī ndúúcu saⁿ'ā s'eeⁿ.

32 Ndúúti chí ndís'tiī dinéⁿ'e nī 'iiⁿ'yāⁿ chí neⁿ'e ndís'tiī, ¿d'é'ε chí n'daacā idiíⁿ nī? Caati 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé n'daācā, 'tiicá ntúūⁿ idiíⁿ yā.

33 Ndúúti chí ndís'tiī n'daacā idiíⁿ nī ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí din'daācā nduucú nī, ¿d'é'ε chí n'daacā idiíⁿ nī? Caati 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé n'daacā, 'tiicá ntuūⁿ idiíⁿ yā.

34 'Tiicá ntúūⁿ, nduuti chí diíⁿ nī prestar chiiⁿ chí yeⁿ'é nī 'iiⁿ'yāⁿ ní cunee ngiinú nī chí 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ caⁿ'á yā tee yā chiiⁿ chí yeⁿ'é nī, ¿d'é'ε cuuvi chí 'iiⁿ'yāⁿ téé yā gra-cias ndís'tiī? 'Tiicá ntúūⁿ idiíⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí nguεε n'daācā.

35 Ndís'tiī dineⁿ'é nī 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí taāⁿ yā yeⁿ'e nī. 'Tíicā din'daacá nī ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ

chi nguée ngii n'diichí yā ndís'tiī. Díiⁿ nī prestar cosa chi yeⁿ'é nī ní nguée dε'ē vεε nadacadiinuuⁿ cá nī yeⁿ'ē. Ní Ndyuūs téé yā ndís'tiī cosas chi dendu'ū chi ch'εεte ca yeⁿ'é yā taachi caⁿ'a nī na va'ai chεeti nguuvi ní cuuví ndís'tiī daiyá Dendyuūs chi ch'εεte taavi ca. 'Tiícā Ndyuūs téé yā cosas chí n'daaca 'iiⁿ'yāⁿ chi cunncāā chi nguée caaⁿ'máⁿ yā: N'dii Ndyuūs gracias.

36 'Tiicá ntúūⁿ yá'ai 'iinú nī cááva 'iiⁿ'yāⁿ tan'dúúccā Chidá nī Ndyuūs ya'ái 'iinú yā ndís'tiī.

Nguée caaⁿ'maⁿ nī nuuⁿndī yeⁿ'e mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ

(Mt. 7.1-5)

37 Nguée caaⁿ'máⁿ nī nuuⁿndī yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ ní Ndyuūs ní nguée caaⁿ'maⁿ ntúūⁿ yā yeⁿ'é nī. Nguée díiⁿ nī condenar 'iiⁿ'yāⁿ ní Ndyuūs nguée díiⁿ yā condenar ndís'tiī. Nadich'εεcú nī nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ ní Ndyuūs nadich'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'e nī.

38 Ca'á n'daacá nī 'iiⁿ'yāⁿ chi véé necesidades yeⁿ'é yā ní 'íicú Ndyuūs téé yā ndís'tiī ní dicaadi n'dáaca yā chi cúúnú chiichi ndíi tuunu cunggé na morral yeⁿ'é nī, caati Ndyuūs dicaadí yā ndís'tiī ndúúccū maaⁿ caadi chí dicaadí nī.

39 Jesús ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'áámá ejemplo yeⁿ'e 'áámá nduudu chi 'téé nguεε daama. ¿'Áá cúúví díiⁿ 'áámá chi ngeuenááⁿ candεē táámá chi ngeuenááⁿ? ¿'Áá nguεε

cun'dáá nūuⁿ nduu 'uuví yā na yiivi yáⁿ'āa?

40 'Áámá discípulo miiⁿ ní nguée ch'εεte cá yā nguée ti maestro yeⁿ'e yā. 'Āā du'ú nūuⁿ chí neⁿ'e cuuvi Maestro, canee chí 'cuiinu 'cueeⁿ yā din'daaca yā ní cuuví yā tan'dúúccā maestro yeⁿ'e yā.

41 Táácā cuuví chi maaⁿ nch'εεté nūuⁿ n'gíinu nī nuuⁿndī chí díiⁿ tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ ní nguée inaaⁿ nī nuuⁿndi ch'εεte chí díiⁿ nī.

42 Nguée n'daacā chí caaⁿ'máⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e chí díiⁿ yā chí nguée n'daacā nduuti chí ndís'tiī díiⁿ nī cosas chí nguεε n'daacā. N'daacā ca chí ndaacadaamí nī yeⁿ'e nuuⁿndi chí díiⁿ nī ní 'íicú cuuvi caaⁿ'máⁿ nī yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí canée chí din'daacá yā.

'Áámá yáⁿ'á ní ngíⁿ'i cucáávā n'gui'i yeⁿ'ē

(Mt. 7.17-20; 12.34-35)

43 N'gui'i yeⁿ'e yáⁿ'á chí n'dai, n'daacā chí cuuví n'gui'i yeⁿ'ē ní yáⁿ'á chí nguée n'dai ní nguée n'daacā n'gui'i yeⁿ'ē. Naati yáⁿ'á chí nguée n'daacā nguée cuuvi n'gui'i chí n'daacā yeⁿ'ē.

44 'Tiícā ti tuunu tuunu ca yáⁿ'á n'gíⁿ'i n'gui'i yeⁿ'ē. Nguée n'gíichi yā yaaⁿ chí 'cuūndī n'guíidī yaaⁿ nguuvi yeⁿ'ē, ndíi nguée ndúú tuūⁿmá yā uvas yeⁿ'ē díiⁿ'yu nduuti yaaⁿ.

45 'Tiicá ntúūⁿ saⁿ'ā chí n'dai idiiⁿ sa dendu'ū chí n'daacā chí nadacadiinuuⁿ sa na staava yeⁿ'ē sa chí n'daacā. Saⁿ'ā chí cunncāā idiiⁿ sa tanducuéⁿ'ē chí nadacadiinuuⁿ sa na staava yeⁿ'ē sa caati

staava yeⁿ'ē sa ngu^éé n'daaca. Nduudu chi ngaⁿ'ā sa ngiica yeⁿ'e chi ndiituu na staava yeⁿ'ē sa.

Yeⁿ'ē ndúú 'uúví cimientos yeⁿ'é nduu 'uúvi va'āi
(Mt. 7.24-27)

46 Caⁿ'a ntúūⁿ Jesús: ¿De'ε cúúví chí ndís'tiī ngaⁿ'á nī ngiīⁿ nī 'úú: N'diī, Señor yeⁿ'é, n'diī, Señor yeⁿ'é, ní ngu^éé 'caandiveéⁿ nī chi ngaⁿ'á?

47 'Úú cuuvi ndís'tiī, du'ū 'iiⁿ'yāⁿ chí chiī nanaáⁿ ní n'giīndiveēⁿ nduudu yeⁿ'é ní n'daacā idiīⁿ yā tan'dúú^cā chí ngaⁿ'á,

48 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ tan'dúú^cā 'áámá saⁿ'ā chí din'dái sa vaacu sá. Chiīnú yáanūⁿ n'daaca sá ní s'nuūⁿ sa cimientos yeⁿ'ē vmnaaⁿ 'áámá yáává. Ní taachi chíiⁿya 'áámá cuuvi naⁿ'ā ní ch'iita yí^cú ní diitūⁿ n'dái cheⁿ'ē nuūⁿnīⁿ miiⁿ. Ní nuūⁿnīⁿ miiⁿ ngu^éé cuuvi diīⁿ di'núⁿ'u va'āi miiⁿ ti n'daacā candúūⁿ na yáává miiⁿ.

49 Naati 'iiⁿ'yāⁿ chí ngu^éé ch'iīndiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é ní ngu^éé idiīⁿ yā tan'dúú^cā chí ngaⁿ'á 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ tan'dúú^cā 'áámá saⁿ'ā chí din'dái sa vaacu sa na yaⁿ'á ndúútī ní ngu^éé ndúú^cū cimientos. Ní diitūⁿ n'dái cheⁿ'é nuūⁿnīⁿ miiⁿ ní va'āi miiⁿ maaⁿnch'ε^té nūⁿ chindεε^vε ní cunncā ntuū^vī va'āi miiⁿ.

7

Jesús idiīⁿ yā chí nduuvā yeⁿ'e 'áámá mozo yeⁿ'e capitán romano
(Mt. 8.5-13)

1 Taachí Jesús ch'íínú ngi'cueeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ, tuu'mi ní cueⁿ'é yā na yaāⁿ Capernaum.

2 Ná yāāⁿ miiⁿya canéé 'áámá saⁿ'ā capitán romano yeⁿ'ē soldados. Ní na vaacu capitán miiⁿ cánéé 'áámá saⁿ'ā mozo chí idiīⁿ mandado yeⁿ'ē sa. Nééné neⁿ'e sa mozo yeⁿ'ē sa ní nééné ya'āi 'iinu sa ti mozo ní neené ya'āi ngítā sa. 'Āā cháā 'cuū^vī sa.

3 Taachi capitán miiⁿ ch'iīndiveeⁿ sa chí Jesús miiⁿ diīⁿ yā vaadī n'giinu, capitán miiⁿ dicho'o sa n'dúú^vī 'iiⁿ'yāⁿ Israel chí caaⁿ'maⁿ ntiīⁿnyúⁿ yā na yaacū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ di'cuítu yā Jesús miiⁿ chí caⁿ'a yā na vaacu sa ní diīⁿ yā chí nduū^vā yeⁿ'e mozo yeⁿ'ē sa.

4 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cueⁿ'e yā nanaáⁿ Jesús miiⁿ. Ní di'cuítu yā Jesús, ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ: N'diī Jesús, 'caandiveéⁿ nī caati capitán yeⁿ'é 'nū ní neené n'dai yā chí diīⁿ nī chí nduū^vā yeⁿ'e mozo yeⁿ'e yā.

5 Caati capitán romano miiⁿ ní idinéⁿ'e yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yú chí yeⁿ'e ndaata Israel, ní din'dái yā yāacū sinagoga yeⁿ'e yú.

6 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ cueⁿ'e yā ndúú^cū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní taachi 'āā cháā ndaa niīⁿnuúⁿ yā ná va'ai yeⁿ'ē sa, capitán miiⁿ dicho'o sa n'duuvī amigos yeⁿ'e sa chí caaⁿ'máⁿ yā cuuvi yā Jesús miiⁿ: N'diī, Señor, ngu^éé tuuviīnúⁿ nī ti 'úú ngu^éé neené n'dai 'úú chí cundaa nī chε^ti va'ai yeⁿ'é.

7 Maaⁿ ní deenú chí mar

'áamá 'iiⁿyāⁿ ní neené n'dai chi cuuvi ndaá nanáaⁿ nī. Dámaāⁿ chi caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyuⁿ núúⁿ nī ní nduūvā yeⁿe mozo chi diiⁿ mandado yeⁿ'é.

⁸ 'Āā dε'ε nuūⁿ chi caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyúⁿ nī yeⁿ'ē tuu'ⁿmi ní cuuvi chó'ōo. 'Tiicá ntúūⁿ 'úú ní véé 'iiⁿyāⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'é. 'Úú ní capitán ní ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yeⁿ'e soldados chi canee maaⁿ poder yeⁿ'é. Ngaⁿ'á ngii 'áamá sa: Cunaⁿ'a di, ní inaⁿ'a sa. Ní ngaⁿ'á ngii taama sa: Cuchí di, ní chii sa. Ní ngaⁿ'á ngii mozo chi diiⁿ mandado yeⁿ'é: Diiⁿ di ntiiⁿnyúⁿ cūū, ní diiⁿ sa.

⁹ Ní taachí Jesús ch'iindiveén yā nduudu yeⁿ'ē sa chi ngaⁿ'a amigos yeⁿ'e capitán miiⁿ chéⁿ'é yiinu yā yeⁿ'e capitán. Ní nguεεcundíi yā n'diichi yā 'iiⁿyāⁿ chi snée yā cuaaⁿ daami yā ní caⁿ'a yā. 'Úú ní ngaⁿ'á ngii ndís'ti: 'Úú nguéé indaacá mar 'áamá 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel chi i'teenú n'dai cá yā Ndyuūs tan'dúúcā capitán miiⁿ.

¹⁰ Taachí ndaa 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ va'ai chi capitán miiⁿ dichó'o sa, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ n'diichi yā chí mozo miiⁿ chi nééné ngiíta sa ní 'āā nduuvā yeⁿ'ē sa.

Jesús nadanduuchí yā daiya 'áamá n'daata nguá'āa chí 'āā tináⁿ'ā sa

¹¹ Cuayiivi, Jesús miiⁿ cheⁿ'e yā na yāā Nain ndúúcū discípulos yeⁿ'e yā ndúúcū 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿyāⁿ chí cueⁿ'e ndúúcu yā. Ní chúū chíi.

¹² Taachí Jesús ndaá yā niiⁿnuúⁿ ná cheendi va'āi yeⁿ'e yaāⁿ miiⁿ, n'diichi yā chí ndεē 'iiⁿyāⁿ 'áamá caja tináⁿ'ā canuúⁿ yúúⁿ chí cueⁿ'e yā cuεεchi yā. Tináⁿ'ā miiⁿ 'áamá n'dyáⁿ'ā sa yeⁿ'ē cheεcú sá. Ní n'daata miiⁿ ní n'daataá ngua'a yā. Ní neené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ snee yā ndúúcu yā.

¹³ Taachí Jesús n'diichi yā n'daataá miiⁿ, nééné ya'ai 'iinú yā n'daataá ní caⁿ'a yā chíi yā n'daataá miiⁿ: Nguéé cuεεcú di.

¹⁴ Tuu'ⁿmi ní Jesús miiⁿ ní cueⁿ'e ndaa yā ní tuu'ⁿvi yā caja yeⁿ'e tináⁿ'ā. Ní 'iiⁿyāⁿ chí ndéε yā caja miiⁿ ch'εεtindii yā. Ní Jesús caⁿ'a yā: Saⁿ'ā 'díiⁿ 'úú yaa'ⁿvi dii, nducueⁿ di.

¹⁵ Tuu'ⁿmi ní 'nuūⁿndi saⁿ'ā 'díiⁿ chí n'dii ní tucá'a sa ndeē sa. Ní Jesús miiⁿ ní nca'á yā saⁿ'a 'díiⁿ cheεcu sa.

¹⁶ Nducyaaca 'iiⁿyāⁿ di'va'á yā yeⁿ'e chí n'diichi yā ní caⁿ'a yā: Dε'ē chúúcā ch'εεte Ndyuūs. Ní caⁿ'a yā chí 'áamá profeta ch'εεte ndāa yā nguaaⁿ nús'uu chí Ndyuūs dichó'ó yā caati ya'ai 'iinú yā yeⁿ'ē s'uuúⁿ chí nación yeⁿ'é yā.

¹⁷ 'Tíicā ngaⁿ'a 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e Jesús miiⁿ. Ní caⁿ'a yā chuū núúⁿmán na yáⁿ'āa Judea ndúúcū nuuⁿmán yāāⁿ cuaaⁿ 'diituú.

Juan chí nguεdínuūⁿnīⁿ dichó'ó yā nduu 'uuvi 'iiⁿyāⁿ nanááⁿ Jesús

(Mt. 11.2-19)

¹⁸ Discípulos yeⁿ'e Juan chí nguεdínuūⁿnīⁿ caⁿ'a yā chíi yā

Juan miiⁿ yeⁿ'é tanducuén^{'ē} dendu'ū chi diiⁿ Jesús. Tuu'mí Juan miiⁿ yaa'vi yā 'uuvi discípulos yeⁿ'e yā nanáaⁿ yā.

19 Ní dichó'o yā discípulos s'eeⁿ chí ntinguuneeⁿ yā Jesús miiⁿ chuū: ¿'Áá n'diī Cristo chi canéé chí ndaā o 'āā cūnee ngíínú 'nū taama yā?

20 Discípulos yeⁿ'e Juan miiⁿ cueⁿ'e yā ní ndaá yā nanáaⁿ Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā Jesús: N'diī Señor, Juan chí ngeédínuūⁿnīⁿ dichó'o yā nús'uu chí ntíngúúneeⁿ 'nū n'diī: ¿'Áá n'diī chi canéé chí ndaā o 'āā cūnee ngíínú 'nū taama yā?

21 Tiempo miiⁿ Jesús diiⁿ yā chi nduūvā yeⁿ'e 'yaaⁿ n'dai 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē ca'ai chí ndíi yā ní yeⁿ'e ca'ai chí véé espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ ndúúcu yā. 'Tiicá ntúūⁿ diiⁿ yā chí snaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí ngueenááⁿ.

22 Tuu'mi Jesús nán'guεεcútaⁿ a yā yeⁿ'e nduu 'uuvi discípulos yeⁿ'e Juan miiⁿ ní caⁿ'a yā: Ndís'tiī, cunaⁿ'a nī ní cuuvi nī Juan miiⁿ yeⁿ'e nducuén^{'ē} chí n'diichi nī ndúúcu chí n'giindiveéⁿ nī. 'Iiⁿ'yāⁿ chí ngueenááⁿ ní inaaⁿ yā, 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé ngii ngíicá yā ní ngiica yā, 'iiⁿ'yāⁿ chí ndíi ca'ai chí lepra chí in'duuti yuūtē yeⁿ'é yā ní nduuva yeⁿ'é yā, 'iiⁿ'yāⁿ chí cheεtūū ní n'giindiveéⁿ yā, 'iiⁿ'yāⁿ chí n'díi ní nnduuchí yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā, ní 'iiⁿ'yāⁿ chí ndaachí snee yā 'úú ní ngaⁿ'á nanáaⁿ yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs, nduudu ngai chí yeⁿ'ē chí nanguaⁿ'āi 'iiⁿ'yāⁿ.

23 Dε'ē chúúcā n'dai 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé cunncáā ch'eenú yā 'úú ndúúcu nduudu yeⁿ'é.

24 Taachi cueⁿ'e discípulos yeⁿ'e Juan chí dicho'o Juan miiⁿ, tuu'mi ní Jesús tucá'a yā caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ chí snee yā ndúúcu yā yeⁿ'e Juan chí ngeédínuūⁿnīⁿ miiⁿ: ¿Dε'ε cheⁿ'e nī n'diichi nī na yáⁿ'āa cuuⁿmaⁿ naachi nguéé ch'εεtinéé 'iiⁿ'yāⁿ? ¿'Áá 'áámá ndúú chí idin'núⁿ'u 'yúúné? Nguεε 'tíicā.

25 ¿Du'ú cheⁿ'e nī n'diichi nī tuu'mi? ¿'Áá 'aama saⁿ'ā chí canúuⁿ sa catecai n'dai sa? Deenu nī chí 'iiⁿ'yāⁿ chí n'daācā catecai yā nguéé n'geenu yā ngii ní snée yā na va'ai yeⁿ'ē rey.

26 ¿Du'ú cheⁿ'é nī n'diichí nī tuu'mi? ¿'Áá 'áámá profeta chí ngaⁿ'a nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs? 'Úú ní ngaⁿ'á ngíi ndís'tiī chí 'tíicā. Cheⁿ'é nī n'diichí nī 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí cheεε ca yā nguéé ti tanáⁿ'ā profetas.

27 Chuū canéé nguūⁿ yeⁿ'e Juan miiⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs ndii cuááⁿ vmnaaⁿ:

Cun'diichí nī. 'Úú ní dicho'ó 'áámá saⁿ'ā chí caaⁿ'maⁿ sā nduudu cuaacu yeⁿ'é nanáaⁿ dii. Ní saⁿ'ā miiⁿ ní 'cuundiyaáⁿ sa yúúni cáāvā dii.

28 'Úú ní ngaⁿ'á ngíi ndís'tiī chí nguaaⁿ nducyaaca saⁿ'ā chí ch'iindiyaāⁿ sa na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū nguéé táámá saⁿ'ā chí ch'εεε ca sa ti 'āā Juan miiⁿ chí cheédínuūⁿnīⁿ sa. Naati 'iiⁿ'yāⁿ chí ndiicuúⁿ

ca yā naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā ní ch'εεε cá yā nguéeⁿ ti Juan miiⁿ.

29 Neené n'dai 'iiⁿ'yāⁿ ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ chí inn'guεε yeⁿ'ē yáⁿ'āa ch'iindiveéⁿ yā nduudu chí ngaⁿ'a Jesús. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí'téenu yā nduudu yeⁿ'e Juan miiⁿ ní dííⁿ yā tan'duucā Ndyuūs neⁿ'e yā. Ní Juan miiⁿ chεεdínuūⁿniⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ.

30 Naati 'iiⁿ'yāⁿ fariseos miiⁿ ndúúⁿcū maestros yeⁿ'e ley, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéeⁿ neⁿ'e yā Juan ndíí nguéeⁿ s'téenu yā nduudu yeⁿ'e Juan miiⁿ. Ní nguéeⁿ chεεdínuūⁿniⁿ yā.

31 Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ: ¿D'éē cuuví na-didaamá ndúucu tan'dúúⁿcā 'iiⁿ'yāⁿ chí snéé yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū maaⁿ? ¿D'éé tan'duucá yā?

32 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tan'dúúⁿcā saⁿ'ā ngaiyāā chí n'gεετεε sa niiⁿvεē ní duūchī sa ndúúⁿcū viⁿ'i ní n'gai sa compañeros yeⁿ'e sa. Ní ngaⁿ'á sa ngii sa viⁿ'i: Tiiví 'nū flauta cáávā baile ní nguéeⁿ nde'éeⁿ nī. Ngiiⁿta 'nū canciones chí ndaachíí ní nguéeⁿ chεεcū nī.

33 Ní ndaā Juan chí ngeεdínuūⁿniⁿ chí 'aama 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéeⁿ che'e yā pan ní nguéeⁿ chí'i yā vino ní ndís'tīí ní ngaⁿ'a nī yeⁿ'e yā: Juan miiⁿ ní cánée yā ndúúⁿcū espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiniūⁿ.

34 'Úú ní ndaá, 'úú Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs 'úú. Ní nge'é ní ngi'í ní ndís'tīí ngaⁿ'a nī yeⁿ'e 'úú: 'Cuin'dííchí nī, 'iiⁿ'yāⁿ chí n'deēe nge'é yā ní yaāⁿ n'dái ngi'í taaví yā vino.

Ní ngaⁿ'a ntuúⁿ nī chí 'úú 'áámá amigo yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí inn'guεε yeⁿ'e yáⁿ'āa ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ chí dííⁿ nuuⁿndi.

35 Caati nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ deenu yā chí vaadī deenu miiⁿ ní yeⁿ'e Ndyuūs. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí'iⁿ'í yā vaadī deenu miiⁿ cáávā dendu'ū chí n'daācā chí dííⁿ yā ti yeⁿ'e Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ.

Jesús cueⁿ'e yā na vaacu Simón chí saⁿ'ā fariseo

36 'Áámá saⁿ'ā fariseo dí'cuíⁿtu sa Jesús chí ché'é yā ná váácu sá. Tuu'mi ní Jesús sndaa yā ná va'ai yeⁿ'e saⁿ'ā fariseo miiⁿ ní chíiⁿdi yā na mesa ndúúⁿcū sa.

37 Tuu'mi ní 'áámá n'daataá chí véé nuuⁿndi yeⁿ'e ta chí canee tá yeⁿ'e yááⁿ miiⁿ, taachí chicadínuūⁿ tá chí Jesús miiⁿ canee yā na va'ái yeⁿ'e saⁿ'ā fariseo ní véε yā na mesa, n'daataá mííⁿ ndaa ta ní ndéε ta 'áámá caja yeⁿ'e aceite perfume.

38 N'daataa mííⁿ chíintiiⁿ'ya tá na ca'a Jesús ní ngeεcu tá. Ní ndúúⁿcū nuūⁿniⁿ nduutináⁿ tá naaⁿ'nu tá ca'a yā ní nadídeēve tá ca'a yā ndúúⁿcū yuūdū tííⁿ tá. Ní 'neeⁿcheendi ta ca'a yā ní chíi tá aceite perfume ca'a yā.

39 Taachí sáⁿ'ā fariseo miiⁿ n'dííchi sa chí dííⁿ n'daataá miiⁿ, tuu'mi nadícadínuūⁿ sa ní caⁿ'ā sa nguááⁿ maāⁿ sa 'tíicā: Ndúúⁿti chí sáⁿ'a 'cūū profeta sa, tuu'mi ní deēnū sa du'ū n'daātaa 'cúú chí ituu'vī tá saⁿ'ā ti véé nuuⁿndi yeⁿ'e tá.

40 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā fariseo miiⁿ: Díi, Simón, véé de'ē

chi cuuvi dii. Simón miiⁿ ní n'guεεcútaⁿa sa ní caⁿ'a sa: Maestro, caaⁿ'maⁿ nī.

41 Jesús caⁿ'a yā ejemplo 'cūū: 'Uūvī 'iiⁿ'yāⁿ can'díicu yā yeⁿ'e 'áámá saⁿ'ā. 'Áámá yā ní can'díicu yā nyuⁿ'u ciento caadi, taama yā ní 'uūvī ngεεcu ndiichi caadi.

42 Naati 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nguéé tuūmī miiⁿ yeⁿ'e yā chí nadí'vε yā. 'Āā ntéé ndaaca yā tuūmī. Sáⁿ'ā chí chinnee miiⁿ ní nadach'εεcú sa yeⁿ'e ndúú 'uuvi sa. Maaⁿ ní cuuvi di 'úú, ¿cheē cá saⁿ'ā s'eeⁿ neⁿ'e cá yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ?

43 Simón miiⁿ nan'guεεcútaⁿa yā: 'Úú inadacádiinúúⁿ chí dinéⁿ'e ca yā saⁿ'ā chí n'deēe ca can'díicū miiⁿ. Jesús nan'guaacútaⁿa yā: N'daācā inadacadíinuⁿ di.

44 Tuu'mi ní nguεεcundí Jesús naachi canéé n'daataá míⁿ ní caⁿ'a yā chiī yā Simón: ¿'Áá ínaaⁿ di chí diiⁿ n'daātāa 'cūū? 'Úú indaá na vaacu di ní nguéé tee di nuūⁿ'nīⁿ chí naaⁿ'nú ca'á tan'dúúcā costumbre yeⁿ'ē yú naati n'daātāa 'cūū ní cheendāa tá nuūⁿ'nīⁿ nduutinaaⁿ tá ca'á ní nadidεεvε tá ca'á ndúúcū 'yuūdū tíiⁿ ta.

45 Taachí ndaá ní nguéé 'neeⁿ'cheendi di 'úú tan'dúúcā costumbre yeⁿ'e yú naati n'daātāa 'cūū 'áámá i'neeⁿ'cheendi tá ca'á, ndíi taachi sndaá.

46 Ndíi nguéé ndúú cheendāa di aceite perfume tíiⁿ tan'dúúcā costumbre yeⁿ'e yú naati n'daātāa 'cūū cheendaa tá aceite perfume na ca'á chí diiⁿ tá honrar 'úú.

47 Chuū ngaⁿ'á ngí, dii Simón; ti tanducuéⁿ'e nuuⁿ'ndi chí n'deēe n'dái yeⁿ'e tá nadach'εεcú yeⁿ'ē tá caati neené neⁿ'e ta 'úú, ní diiⁿ tá 'túúcā cáávā chí nadach'εεcú yeⁿ'ē tá. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí duū'vī neⁿ'e yā 'úú ní duū'vī nadich'εεcú yeⁿ'e yā.

48 Tuu'mi Jesús caⁿ'á yā chiī yā tán'ā: Díi n'daataá 'úú nadich'εεcú nuuⁿ'ndi yeⁿ'ē di.

49 'Iiⁿ'yāⁿ chí vεēté yā na mesa miiⁿ tucá'a yā caⁿ'a yā chiī yā vī'ī: ¿Du'u sáⁿ'ā chuū chí nadicadíinuⁿ sa chí cuuvi nadich'εεcu sa nuuⁿ'ndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ?

50 Tuu'mí Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chiī yā n'daataá mí: Cáávā chí i'téenu di 'úú, ndiiⁿ chí nanguáⁿ'ai di. Maaⁿ ní cunaⁿ'ā di ndúúcū vaadi 'diiⁿ.

8

N'daataa s'eeⁿ chí chinnee yā Jesús

1 Cuayiivi miiⁿ, ní cheⁿ'e Jesús nuuⁿ'máⁿ yáāⁿ n'gεεte ndúúcū nuuⁿ'máⁿ yáāⁿ 'líiⁿ ní ngaⁿ'a yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs yeⁿ'e naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā. Ní ndu'u ndiichúúví apóstoles yeⁿ'e Jesús miiⁿ cueⁿ'e yā ndúúcu yā.

2 'Tiicá ntúūⁿ n'duuvi n'daataá chí Jesús diiⁿ yā chí nanduūvā yeⁿ'e ca'ai yeⁿ'e yā ní chí diiⁿ yā chí nacan'dáā espíritu yeⁿ'e yáāⁿ'nguiinūuⁿ yeⁿ'e náⁿ'ā n'daataa s'eeⁿ. Ní nguaaⁿ n'daataa s'eeⁿ canee María yeⁿ'e yáāⁿ Magdala. N'daata miiⁿ ní Jesús diiⁿ yā

chi nán'daā ndeēchē espíritus
yeⁿ'e yáá'n'guiinūⁿ yeⁿ'ē ta.

3 Cuen'e ntūⁿ Juana chi
n'daataa yeⁿ'e saⁿ'ā chi
nguuvi Chuza chí ngaⁿ'a
ntiiⁿnyuⁿ sá yeⁿ'e cosas yeⁿ'e
rey Herodes, ndúúⁿcū táⁿ'ā
Susana, ndúúⁿcū 'yaaⁿ n'dái
ca n'daataá chí ca'a tá tuumī
yeⁿ'ē tá ní cuaī tá 'āā de'ē nūⁿ
chi neⁿ'e Jesús.

*'Áámá ejemplo chi nguuvi
parábola chi yeⁿ'e 'áámá saⁿ'ā
chí ngiīnū sa ndaata*

(Mt. 13.1-9; Mr. 4.1-9)

4 Taachí nduuvidaama
'yaaⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ chí chiica
yā yeⁿ'e 'yaaⁿ n'dai yāāⁿ
tuuⁿ'mi ní ndaa yā nanááⁿ
Jesús. Ní Jesús yaaⁿ'vi yā
'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndúúⁿcū 'áámá
ejemplo tan'dúúⁿcā 'áámá
dendu'ū chí véé iⁿ'yééⁿdi 'cū.
Ní caⁿ'a yā 'tíicā:

5 'Áámá saⁿ'ā chí cuūnū
ndaata miiⁿ cuéⁿ'e sa cuūnū
sa. Taachí chiīnū sa 'áámá
duutu ndaata chiya 'diituú
cyúúⁿ ní chíⁿ'iīnca'a 'iiⁿ'yāⁿ ní
'yaada ní che'e tī.

6 Duutu ndaata ní chiya
naachi véé n'dee n'dái tuū.
Taachí can'daā, ní tī'i tí nguéé
ya'ai yeⁿ'ē.

7 Duutu ndaata ní chiya
nguaaⁿ yááⁿ. Yááⁿ miiⁿ chí
dáámá chíⁿ'iita ndúúⁿcū yaatá
ní díⁿ'vaachí yeⁿ'ē vi'ī.

8 Náⁿ'ā duutu ndaata ní chí-
iya na yáⁿ'āa n'dáacā ní taachí
can'daā n'dee n'dái cosecha
chii yeⁿ'ē. Ní yeⁿ'ē 'áámá
ndaata ní chíⁿ'aama ciento
ndaata yeⁿ'ē. Taachí Jesús
caⁿ'a yā nduudú 'cū, yuūdū
n'dái caⁿ'a yā, ní caⁿ'a yā:

Ndís'tī chí véé veéⁿ nī, ní
'caandiveéⁿ nī.

*Jesús caⁿ'a yā yeⁿ'e chí neⁿ'ē
caāⁿ'māⁿ ejemplo miiⁿ*

(Mt. 13.10-23; Mr. 4.10-20)

9 Tuuⁿ'mi ní discípulos yeⁿ'e
Jesús caⁿ'a yā chí yā Jesús:
¿Dé'ē néⁿ'é caaⁿ'maⁿ nduudú
'cū?

10 Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā:
Ndís'tī ní maaⁿ ní cuuvi
déénu nī chí cánuuⁿ n'de'ei
yeⁿ'e Ndyuūs naachi ngaⁿ'a
ntiiⁿnyúⁿ yā naati 'úú ní
ngaⁿ'á ndúúⁿcū nduudu chí
'tēε nguεε dáámá. Ní taachi
'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ snaaⁿ yā nguéé
cuuvi snaaⁿ n'daaca yā, ní
taachí 'caandiveeⁿ yā nguéé
tuumicadiīnuuⁿ yā yeⁿ'ē.

11 Chuū chí neⁿ'e caāⁿ'māⁿ
ejemplo miiⁿ. Ndaata miiⁿ
ní chíⁿ'i chí tan'dúúⁿcā nduudu
yeⁿ'e Ndyuūs.

12 Duutu ndaata chí chiya
ná 'diitū cyúúⁿ, chíⁿ chí
tan'dúúⁿcā nduudu cuaacu
yeⁿ'é Ndyuūs chí 'iiⁿ'yāⁿ
ch'iīndiveeⁿ yā. Daacá nūⁿ
ndaa yááⁿ'guiinuuⁿ miiⁿ
ní diví sa nduudu miiⁿ na
staava yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ tí nguéé
cuuvi cu'téénu yā ní nguéé
ndúú cuuvi nnguaⁿ'ai yā.

13 Ndaata chí chiya nguaaⁿ
tuū chí nguéé diiⁿ'yu yeⁿ'ē
ní tan'dúúⁿcā nduudu cuaacu
yeⁿ'é Ndyuūs chí 'iiⁿ'yāⁿ
n'giīndiveeⁿ yā ní yeenú
taavi yā. Cánéé yā tan'dúúⁿcā
'áámá milpa chí nguéé véé
diiⁿ'yu yeⁿ'ē. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní
'áámá tiempo nūⁿ i'téénu yā
ní taachí ndaa nguuvi chí
chíⁿ'nyúⁿ'nééⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yā
chí 'cuináⁿ yā cáāvā nduudu
miiⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ diví yā

nduudu miiⁿ na staava yeⁿe yā.

14 Dúútú ndaata chí chiya nguaaⁿ yááⁿ tan'dúúcā nduudu cuaacu yeⁿe Ndyuūs chí 'iiⁿyāⁿ ch'iindiveeⁿ yā. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ damáāⁿ nadacadiinúúⁿ yā yeⁿe vaadī 'cuiica ndúúcū dendu'ū chí idi'vaachí yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndúúcū dendu'ū chí vicio yeⁿe yā. Nducuéⁿē di'vaachi nduudu miiⁿ ní diiⁿ chí nguéé dichííⁿve nduudu miiⁿ na vida 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

15 Duutu ndaata chí chiya na yáⁿāa n'dáacā chííⁿ chí tan'dúúcā nduudu cuaacu yeⁿe Ndyuūs chí 'iiⁿyāⁿ ch'iindiveeⁿ yā ní din'daacá yā ndúúcū 'viich'εtíínūⁿ. Ní i'téenu yā nduudu miiⁿ na staava yeⁿe yā. Ní ch'iⁿí yā tanáⁿā 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā nduudu cuaacu miiⁿ.

Áámá ejemplo yeⁿe 'áámá lámpara

(Mr. 4.21-25)

16 Ní Jesús chí'cueeⁿ yā 'túúcā: 'Áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé ngi'i yā 'áámá lámpara ní cu'nuuⁿ yā maaⁿ 'áámá 'cuéétēe o cu'nuúⁿ yā maaⁿ 'áámá cama ti cu'nuúⁿ yā na 'áámá mesa ní 'iiⁿyāⁿ chí cundáa yā ní snaaⁿ yā.

17 'Tiicá ntúūⁿ, nducuéⁿē chí nguéé deenu 'iiⁿyāⁿ yeⁿe chí cunúúⁿ n'de'ei nguéé cunee chí nguéé snaaⁿ yā. Ní nguéé chí cunúúⁿ n'de'ei chí nguεε cadíínuuⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿe.

18 'Caandiveeⁿ n'daacá nī cááyā chí cuuvi deenu nī ti 'iiⁿyāⁿ chí véé yeⁿe yā ní Ndyuūs ca'a cá yā ní n'deēe cá

cuuvi yeⁿe yā. Ní 'iiⁿyāⁿ chí nguéé yeⁿe yā 'áará chí dúú'ví nūūⁿ chí nadacadiinúúⁿ yā chí véé yeⁿe yā, chuū ní Ndyuūs divíi yā yeⁿe yā.

Chεεcu Jesús miiⁿ ndúúcū 'díínu yā chí ndāayā

(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

19 Tuu'mi ní 'díínu Jesús ndúúcū chεεcú yā neⁿe yā ndaá yā nanááⁿ Jesús naati nguéé cuuvi ndaa yā caati neené 'yaaⁿ n'dai 'iiⁿyāⁿ snéé yā miiⁿ.

20 Ní 'áámá 'iiⁿyāⁿ cueⁿe yā nanááⁿ Jesús ní caⁿa yā: N'dií Jesús, chεεcú nī ndúúcū 'díínu nī snéé yā cuaaⁿ chuva'aī ní neⁿe yā snaaⁿ yā n'dií.

21 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿa yā chíi yā 'iiⁿyāⁿ s'ee: 'Iiⁿyāⁿ chí n'giindiveeⁿ yā nduudu yeⁿe Ndyuūs ní i'téenu yā 'iiⁿyāⁿ, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chíi chεεcú ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chíi 'diinú.

Jesús chin'neeⁿ 'diíⁿ yā 'yúúné ndúúcū nuūⁿnī'yáⁿā

(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

22 Chúū chíi. 'Áámá nguuvi Jesús miiⁿ sndaa yā na 'áámá barco ndúúcū discípulos yeⁿe yā ní caⁿa yā chíi yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Cho'o yú táámá 'díítuú nuūⁿnī'yáⁿā. Ní cueⁿe yā.

23 Taachí chíica yā na barco miiⁿ, Jesús miiⁿ ní cyaadu yā. Chéenu 'aama 'yúúné taaⁿ ní diiⁿ chí chindaā nuūⁿnīⁿ chεεti barco miiⁿ ti barco miiⁿ neⁿe 'cuεεchi nguááⁿ nuūⁿnīⁿ. Ní discípulos 'va'a yā.

24 Tuu'mi ní discípulos s'eeⁿ ndaa yā naachi canéé Jesús miiⁿ ní nadin'duuchí yā

'iiⁿyāⁿ ní caⁿ'a yā: N'dii Maestro, n'dii Maestro, 'cuεεchi yú nguááⁿ nuūⁿnīⁿ. Taachi Jesús miiⁿ nduuchi yā, tuu'mi ní caⁿ'a yā chi cūnéé 'diiⁿ 'yúúné miiⁿ ndúúcu nūⁿnīⁿ, ní canéé 'diiⁿ. Tuu'mi ní 'āā ntéé chéenū 'yúúné miiⁿ ní canéé 'diiⁿ ní n'daacā cueⁿ'e yā ndúúcu barco miiⁿ.

25 Jesús ní caⁿ'a yā: ¿De'ε cúúvī chi nguée cu'téenu cá nī? Discípulos ní 'va'a n'dai yā ní cheⁿ'e yiinu yā ní ngaⁿ'a yā ngii yā vī'ī: ¿Du'u sáⁿ'a 'cūú chí ngaⁿ'a ntiⁿnyuⁿ sa yeⁿ'e 'yúúné ndúúcu nuūⁿnīⁿ ní n'giindiveéⁿ yeⁿ'e sa?

Jesús diiⁿ yā chi nanduūva 'áámá saⁿ'ā yeⁿ'e yáⁿ'āa Gadara chi canéé sá ndúúcu espíritu yeⁿ'e yááⁿ'n'guiinūⁿ

(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

26 Jesús ndúúcu discípulos yeⁿ'e yā cueⁿ'e yā na yáⁿ'āa Gadara. Yáⁿ'āa miiⁿ ní canee 'diituú nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā Galilea.

27 Taachi Jesús nacan'dáa yā na barco miiⁿ ní ndaa yā na yáⁿ'āa, ndaa niiⁿnuúⁿ Jesús miiⁿ 'áámá saⁿ'ā yeⁿ'e yáⁿ'āa miiⁿ. 'Āā 'naaⁿ tiempo canéé sá ndúúcu espíritu yeⁿ'e yááⁿ'n'guiinūⁿ. Nguée catecai sa ndí nguée ndúú canúúⁿ rá sá va'āi ti na yiivi yáává cānuuⁿ sa. Ní ndaā sa ní ndaāca sa Jesús miiⁿ.

28 Ní taachi sáⁿ'a 'cūú n'díichi sa Jesús miiⁿ chiintiiⁿya sá nanáaⁿ yā ní 'caī yiicú sa: N'dii Jesús, Daiya Ndyuūs chi ch'εεte n'dai poder yeⁿ'e nī, ¿de'ε diiⁿ nī nduucú? 'Úú di'cuiitú n'diī chi nguée diiⁿ nī chi diiⁿ sufrir.

29 'Túúcā caⁿ'a sa ti Jesús caⁿ'a ntiⁿnyúⁿ yā chí nan'daā espíritu yeⁿ'e yááⁿ'n'guiinūⁿ yeⁿ'e sáⁿ'ā miiⁿ. 'Āā nééné 'naaⁿ tiempo chi espíritu ichéé ndúúcu saⁿ'ā miiⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ ní ngaā chiichí yā saⁿ'ā miiⁿ ndúúcu cadenas naati ch'iica sá cadenas ní espíritu yeⁿ'e yááⁿ'n'guiinūⁿ candéε sa saⁿ'ā naachi nguée 'iiⁿ'yāⁿ.

30 Tuu'mi ní Jesús tiinguunéⁿ yā saⁿ'ā miiⁿ: ¿D'é'ε nguuvī di? Saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'a sa: Legión nguūvī. 'Tíicā ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e sa ti neené 'yaaⁿ espíritu yeⁿ'e yááⁿ'n'guiinūⁿ canee ndúúcu sa.

31 Ní espíritu idi'cuítú Jesús chi nguée dichó'o yā na abismo chi canéé cuaaⁿ maaⁿ yáⁿ'āa.

32 Ní niiⁿnuúⁿ ná snée yā nééné n'deēe cuuchí veε tī 'cuεεti miiⁿ chi in'nuúⁿ tī chí ché'e tī. Ní espíritu di'cuítú Jesús miiⁿ chí ca'á yā lugar chí cundāā chεεtī cuuchí s'eeⁿ. Jesús miiⁿ ní 'cuúⁿ yā.

33 Tuu'mi ní espíritu yeⁿ'e yááⁿ'n'guiinūⁿ nan'dáā na cuerpo yeⁿ'e saⁿ'ā miiⁿ ní sndaā na cuerpo yeⁿ'e cuuchi s'eeⁿ. Ní 'iiti s'eeⁿ ní chéenu tī na yiivi yaavā yeⁿ'e yiicū miiⁿ ní chingéé nuúⁿ tī nguaaⁿ nuūⁿnīⁿ ní ch'īi nuúⁿ tī nguaaⁿ nuūⁿnīⁿ miiⁿ.

34 'Iiⁿ'yāⁿ chi idiⁿ cuidado cuuchi s'eeⁿ taachi n'diichi yā chuū, cueⁿ'é yā ngéenu yā ní cuuvi yā 'iiⁿ'yāⁿ na yáāⁿ ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí snée na 'cuεεti nducuéⁿ'e chí chíi.

35 'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ ní cheⁿ'e yā n'diichi yā chí

chiī. Ndaá yā nanáán Jesús miiⁿ ní n'diichí yā saⁿ'a chi nacan'daā espíritus yeⁿ'e yáán'n'guiinūuⁿ. Saⁿ'ā miiⁿ ní véé sa na ca'a Jesús. Canúúⁿ sá catecai sa ní 'āā n'daāca idiiⁿ sa. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní dii'yá yā chiī.

36 Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi n'diichí yā nducuéⁿ'ē chi chó'oo caⁿ'a yā 'iiⁿ'yāⁿ chi caama ndaa yā táácā espíritus yeⁿ'e yáán'n'guiinūuⁿ nan'dáā na cuerpo yeⁿ'e saⁿ'ā miiⁿ.

37 Tuu'mi ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yán'āa Gadara di'cuítu yā Jesús chi cuεεví yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ti neené 'va'á yā. Tuu'mi ní Jesús ndaa yā barco miiⁿ.

38 Ní saⁿ'ā chí nān'daa espíritus yeⁿ'e yáán'n'guiinūuⁿ di'cuítu sa Jesús miiⁿ chi cundáa sa na barco miiⁿ ndúúcu yā. Jesús yaa'vi yā saⁿ'a miiⁿ ní caⁿ'a yā:

39 Cunaⁿ'ā di ná vaacu di ní caaⁿ'maⁿ di cuuvi di 'iiⁿ'yāⁿ dendu'ū chí ch'εεε n'dai chí Ndyuūs diiⁿ yā ndúúcu di. Saⁿ'ā miiⁿ ní cunaⁿ'a sa ní caⁿ'a sa chiī sa 'iiⁿ'yāⁿ núúⁿ máⁿ na yáā dendu'ū chí ch'εεε n'dai chí Jesús diiⁿ yā ndúúcu sa.

Yeⁿ'e daiya Jairo chí ngítā ní yeⁿ'e n'daataá chí tuu'vi tá catecai Jesús

(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

40 Taachí Jesús cueⁿ'e yā cho'o yā táámá 'diituú nuūⁿ nīⁿ'yáⁿ'ā, ní ndaa yā yáāⁿ miiⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ 'cuúⁿ yā Jesús ndúúcu vaadi yeenú ti n'dee n'dai 'iiⁿ'yāⁿ ní snee ngiinu yā Jesús miiⁿ.

41 Miiⁿ cánéé 'aama saⁿ'a chí nguuvi sa Jairo. Saⁿ'a miiⁿ ngaⁿ'a ntiⁿ'nyuⁿ sa yeⁿ'ē yaācū sinagoga ní ndaā sa nanáán Jesús ní chiintii'ya sa na ca'a Jesús miiⁿ. Ní di'cuítu sa 'iiⁿ'yāⁿ chi cundáa yā na vaācū sa,

42 caati 'áámá n'dyáⁿ'ā daiya sa 'āā 'nááⁿ tá tan'duu ndiichúúví nduūyū tá 'āā cháá 'cuuvi tá. Taachí cueⁿ'e Jesús miiⁿ neené n'dee 'iiⁿ'yāⁿ cueⁿ'e yā ndúúcu yā ní ndii tuunúúⁿ ngεεnúū chiichi yā.

43 Nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ canéé 'áámá n'daataá chí 'āā ndiichúúví nduūyū canee tá ndúúcu 'áámá ca'āi chí ngéē yuuúⁿ yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'ē ta. 'Āā diiⁿ tá gastar ndúúcu médicos tanducuéⁿ'ē chí vεε yeⁿ'ē tá. Mar 'áámá médico nguéé ngii diyicú yā tán'a miiⁿ.

44 Ndaā niiⁿ'nuⁿ tá cuaaⁿ daami Jesús ní tuū'vi tá naachi n'dεε tí yeⁿ'e catecai Jesús miiⁿ. Tuu'mi nūuⁿ canee naaⁿ chí ingéē yuuúⁿ yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'e tá.

45 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā: ¿Du'u tuū'vi 'úú? Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ ní caⁿ'a yā: Nguεε 'úú. Pedro miiⁿ ní caⁿ'a sa: N'dii Maestro, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní i'nuuⁿ chiichí yā n'dii ní táácā chí ngaⁿ'a ní: ¿Du'ú tuū'vi 'úú?

46 Jesús caⁿ'a yā: Véé du'ū chí tuū'vi 'úú. 'Úú ní deenú chí ndúúcu poder yeⁿ'ē nduūvā yeⁿ'e 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ.

47 Taachi n'daata miiⁿ tuumicádiinuⁿ tá chí Jesús deenú yā in'duuví n'dai tá

ní ndaā tá nanáán Jesús miiⁿ ní chiintii'yā ta nanáaⁿ yā. Ní caⁿ'a cuaacu tá nanáán nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ de'ē cáávā chí tuū^{vi} tá catecai Jesús. Ní hora míⁿ nūⁿ chí tuu^{vi} ta nduūvā yeⁿ'ē tá.

48 Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā: Díi, daiyá, cáávā chí i'teenú di 'úú, ní nduūvā yeⁿ'ē di. Maaⁿ ní cunaⁿ'a di na vaacu di ndúúcu vaadi 'diiⁿ.

49 Ní taachi Jesús ngaⁿ'a yā chuū ndaā 'áámá saⁿ'ā yeⁿ'e na vaacu saⁿ'ā chí ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'ē yaácū sinagoga. Ndaā sa nanáán Jairo ní caⁿ'a sa: 'Āā ch'iī daiya di. 'Āā ntéé yaa^{vi} di Maestro.

50 Jesús miiⁿ ch'iindiveéⁿ yā nduudu 'cūú ní caⁿ'a yā: Nguéé 'va'ā di. Cu'téenu di 'úú ní nanduūchi ta yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā.

51 Tuu^{mi} ní Jesús sndaā yā na vaacu Jairo. Nguéé 'cuuⁿ yā chí nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ sndaá yā ndúúcu yā cuaaⁿ cheeti va'āi miiⁿ, dámaāⁿ Pedro ndúúcu Jacobo, ndúúcu Juan, ndúúcu cheecu n'daata 'líiⁿ, ndúúcu chiida tá.

52 Nducyaaca yā cuaaⁿ chuva'āi ch'etinée yā ní ngεecu yā ní n'gai yā ti ya'ái yā caavā tá. Ní Jesús caⁿ'a yā: Nguéé cuεecu nī. Nguéé n'diī tá ti cyaadu tá.

53 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní taachi n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'e Jesús miiⁿ ch'iīⁿ'nyuⁿ'neeⁿ yā yeⁿ'e Jesús miiⁿ ti 'āā deenú yā chí 'āā n'diī tá.

54 Tuu^{mi} ní Jesús ndaa yā cuaaⁿ cheeti va'āi ní sta'á yā

ta'ā tá ní caⁿ'a yuudú yā: Dii, ta'díiⁿ, nducueeⁿ di.

55 Hora míⁿ nūⁿ espíritu yeⁿ'ē ta'díiⁿ míⁿ nnguεεcunéé ndúúcu ta. Tuu^{mi} nūⁿ nducueⁿ'ē tá. Jesús caⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā chí ca'á yā chí che'e tá.

56 Chiida tá ndúúcu cheecu tá neené ngeⁿ'e yiinu yā ní Jesús caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéé cuuví nī chí nnduuchi tá yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā.

9

Jesús dichó'o yā ndu'u ndiichúúví discípulos yeⁿ'e yā

(Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

1 Jesús yaa^{vi} yā ndu'u ndiichúúví discípulos yeⁿ'é yā ní ca'a yā poder. Ní caⁿ'a yā chí tun'dáa yā espíritus yeⁿ'e yááⁿ'guiinūⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ ní diiⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí ngiitā.

2 Ní Jesús dichó'o yā discípulos chí caaⁿ'maⁿ yā nduudu n'dai yeⁿ'e naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā ní diiⁿ yā chí nduuvā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí ngiitā.

3 Ní caⁿ'a yā chí yā discípulos yeⁿ'e yā: Ndís'tiī nguéé de'ē vεε candée nī cuaaⁿ cyúúmi. Nguéé ndúú in'daacuú, ndíi nguéé ndúú morral, ndíi nguéé ndúú pan ra, ndíi nguéé ndúú tuūmī ra, ndíi nguéé nduu candée nī 'uūvī catecai.

4 Ní 'āā tiī nūⁿ va'ai naachi ndaa nī 'cuεetinée nī miiⁿ ní ndíi taachi ndaa nī ndíi taachi nan'dáa nī yeⁿ'e yaāⁿ miiⁿ.

5 Ní naachi ndaa nī 'áámá yáāⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ nguéé 'cuaáⁿ yā

ndís'tiī, tuu'mi ní nan'dáa nī yēn'e yāān miiⁿ ní n'dáadi nī yaācā yēn'e ca'a nī. Chuū ní 'áamá señal chi 'cuuⁿmín nī chi nguéé n'daacā idiīⁿ yā ti contra yēn'é nī.

6 Discípulos ican'dáa yā ní cheⁿ'é yā nuuⁿmáⁿ cuaaⁿ yāān s'eeⁿ ní nduu cuááⁿ ní ngaⁿ'a yā nduudu ngai yēn'é Ndyuūs, nduudu chi nanguaⁿ'āi 'iiⁿyāⁿ. Ní diīⁿ yā chi nduūvā yēn'é 'iiⁿyāⁿ chi ngiītā.

Rey Herodes nguéé s'teenu yā yēn'e Jesús

(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

7 Ch'iindiveeⁿ rey Herodes tanducuéⁿ'ē chí Jesús miiⁿ idiīⁿ yā ní 'āā ntεε déenu yā dε'ē nadicadiīnuuⁿ yā. Ní véé 'uūvī vandiicadiīnúúⁿ yā caati náⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ ní ngaⁿ'a yā chí Jesús chí Juan miiⁿ chí nduuchi yā yēn'e nguaaⁿ tináⁿ'ā.

8 Náⁿ'a yā ní ngaⁿ'a yā chí profeta Elías miiⁿ ní 'āā che'enaáⁿ yā. Náⁿ'a yā ní ngaⁿ'a yā chí 'áamá profeta chí n'díi yā ndíi yēn'e tiempo chí 'āā 'naaⁿ nandúúchi yā yēn'e nguaaⁿ tináⁿ'ā.

9 Ní rey Herodes miiⁿ ní caⁿ'a yā: 'Úú caⁿ'ā ntiiⁿnyúⁿ chí 'chiītá daandu saⁿ'ā chí Juan chí chεēdinuūⁿnīⁿ sa. ¿Dú'ū chí saⁿ'ā miiⁿ chí ch'iindiveeⁿ tanducuéⁿ'ē yēn'e sa? 'Úú neⁿ'é cadiiⁿnúúⁿ ní neⁿ'é snaáⁿ sáⁿ'a 'cūū.

Jesús ca'a yā che'e nyuⁿ'u mil 'iiⁿyāⁿ

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Jn. 6.1-14)

10 Taachi discípulos ndaá yā naachí canee Jesús, tuu'mi ní caⁿ'a yā Jesús tanducuéⁿ'e chí diīⁿ yā. Cuayiivi ní Jesús cueⁿ'é yā ndúúⁿcū discípulos yēn'e yā níⁿnuúⁿ na yāāⁿ Bet-saida ní cueⁿ'é yā cuεeti yēn'é yāāⁿ miiⁿya.

11 Taachí 'iiⁿyāⁿ cadíiⁿnuuⁿ yā yēn'e Jesús miiⁿ, cueⁿ'é yā n'dáa yā 'iiⁿyāⁿ. Ní Jesús 'cuuⁿ yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yēn'e naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā. Ní diīⁿ yā chí nduūvā yēn'é 'iiⁿyāⁿ chí ngiita yā.

12 Taachí chí chíiⁿū, ndu'u chí ndiichúúví yā ndaá yā nanááⁿ Jesús ní caⁿ'a yā chíi yā Jesús: Yaaⁿ'vi nī 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí caⁿ'a yā cuaaⁿ yāāⁿ s'eeⁿ, ní cuaaⁿ yāāⁿ 'líiⁿ naachi snéé 'iiⁿyāⁿ ní véé naachi 'cuεetinée yā ní ndaaca yā chí che'e yā, ti nguéé dε'ē véε naachi snée yú.

13 Jesús caⁿ'a yā chíi yā discípulos: Ndís'tiī ní ca'a nī chí che'e yā. Discípulos ní caⁿ'a yā: 'Āā ntéé n'deēe yēn'é 'nū véé ti táá nyuⁿ'u nūⁿ pan ndúúⁿcū 'uūvī 'yaācā. Nguéé cuuvi diīⁿ 'nū cuái 'nū chí che'e nducyaaca 'iiⁿyāⁿ s'tiī.

14 Miiⁿ ní snéé taandu nyuⁿ'u mil saⁿ'ā. Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'á yā chíi yā discípulos yēn'e yā: Caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyúⁿ nī 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí 'cuεeté yā 'uūvī ngεecu ndiichí yā 'aama 'áamá cuaaⁿ.

15 'Tíicā diīⁿ discípulos ní ch'εeté nducyaaca 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

16 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ staⁿ'á yā ndu'u nyuⁿ'u pan

ndúúcū nduu 'uuví 'yaācā. Ní 'iicu n'diichí yā nanguuvi ní ca'á yā gracias Dendyuūs cáāvā pan ndúúcū 'yaācā miiⁿ. Cuayiivi ní Jesús n'deé yā pan ndúúcū 'yaācā ní ca'a yā discípulos yeⁿe yā. Ch'iinu ní discípulos ca'a ntúuⁿ yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi che'e yā.

17 Che'e nducyaaca yā ní chiituú 'iiⁿyāⁿ. Cuayiivi ní discípulos nan'gaáⁿ yā chí ningaavā ní chiituú tá ndiichuuvi 'cuēētēē chí ningaāvā.

Pedro miiⁿ ní caⁿ'ā cuaacu sa chí Jesús miiⁿ chí Cristo yā

(Mt. 16.13-19; Mr. 8.27-29)

18 'Áámá nguuvi taachí Jesús ndúúcū discípulos yeⁿ'é yā canée yā 'aama lado ní ngaⁿ'āngua'á yā, tuu'mi ní Jesús itinguunéeⁿ yā discípulos: ¿Du'ū 'úú ngaⁿ'a 'iiⁿyāⁿ?

19 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní n'guēcútaⁿ'a yā: Náⁿ'a yā ní ngaⁿ'a yā chí díí Juan chí cheēdínuūⁿnīⁿ sa díí. Náⁿ'a yā ní ngaⁿ'a yā chí díí ní profeta Elías díí; ní náⁿ'a yā ní ngaⁿ'a ntuúⁿ yā chí díí ní 'aama profeta chí 'āā 'naaⁿ tiempo chí n'dii ní nduuchí yā yeⁿ'e nguaaⁿ tinaⁿ'ā.

20 Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā: Ndís'tiī, tuu'mi, ¿du'ū 'úú ngaⁿ'a ní? Tuu'mi ní Simón Pedro nan'guēcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā: N'dii chí Cristo yeⁿ'é Ndyuūs.

21 Jesús chii yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguēé cuuvi yā chuū mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ.

Jesús ngaⁿ'a yā yeⁿ'ē chí taācā 'cuūvi yā

(Mt. 16.20-28; Mr. 8.30-9.1)

22 Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā: Cánée chí 'úú chí Saⁿ'ā chí Daiyá Ndyuūs n'deēe n'dái 'cueenú cuuvi ní 'íicú saⁿ'ā ndiicúú chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'ē yaācū ndúúcū chiiduú n'gēεε chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā ndúúcū maestros yeⁿ'e ley ní nguēé neⁿ'e yā snaaⁿ yā 'úú chí Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs. Ní canée chí 'caaⁿ'núⁿ yā 'úú. Ní 'úú nduuchí yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā ndii 'cuínú 'iinū nguuvi.

23 Cuayiivi ní Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā nducyáácá 'iiⁿyāⁿ: Ndúúti chí 'áámá 'iiⁿyāⁿ neⁿ'e yā caⁿ'a yā nduucú, canée chí cu'nééⁿ maáⁿ yā tanducuéⁿ'ē dendu'ū chí véé yeⁿ'e yā, ní nguuvi nguuvi cuta'á yā cruz yeⁿ'e yā chí tan'dúúca chí 'cueenu taaví yā cuuvi cucáāvā 'úú ní caⁿ'a yā nduucú.

24 Caati nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí neⁿ'e cá yā nadanguáⁿ'ai yā vida yeⁿ'e maaⁿ yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū dindaí yā táámá vida yeⁿ'e yā nanááⁿ Ndyuūs. Ní nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí dindaí yā vida yeⁿ'e yā cucáāvā 'úú ndaāca yā táámá vida yeⁿ'é yā nanááⁿ Ndyuūs.

25 ¿Dε'ε dichíí'vē saⁿ'ā ndúúti chí diiⁿ sa ganar nducuéⁿ'ē chí véé na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní diiⁿ sa chí dindaí sa vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ chí táámá vida yeⁿ'e yā ní idituuvi sa maāⁿ vida yeⁿ'e sa?

26 Ní 'iiⁿyāⁿ chí cuuvi 'cuináⁿ yā yeⁿ'ē 'úú nanááⁿ

'iiⁿyāⁿ ndúú^{cū} nduudu yeⁿ'é tuu'^{mi} ní 'úú chi Saⁿ'a chi Daiya Dendyuūs cuuví 'cuinaáⁿ yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ 'cūū taachi 'úú ndaá taama vmnéⁿ'ēe tan'dúú^{cā} Rey ndúú^{cū} poder yeⁿ'ē Chiidá ndúú^{cū} poder yeⁿ'ē maáⁿ ní ndúú^{cū} ángeles.

27 'Úú ngaⁿ'a cuaacú ndúú^{cū} ndís'tiī, chi vεε náⁿ'a nī chi snee nī 'muuⁿ chi nguéé 'cuū^{vi} nī taanduvéé ndíí snaaⁿ nī yeⁿ'e naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā.

Jesús n'daaⁿyā cuerpo yeⁿ'e maáⁿ yā

(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

28 Ch'íínú níⁿ'nīⁿ nguuvi chí Jesús caⁿ'a yā nduudu 'cūū, Jesús cueⁿ'e yā ndúú^{cū} Pedro, ndúú^{cū} Juan ndúú^{cū} Jacobo ní chεε yā na yīcū chí caaⁿ'maⁿngua^{'á} yā.

29 Ní taachi Jesús ngaⁿ'angua^{'á} dīiⁿ cheendí yā nguuvi s'eeⁿ yā, n'dááⁿ naaⁿ yā ní catecai yā nduuví cuéε ní ngii n'gai.

30 Ní tuu'^{mí} nūⁿ che'enaāⁿ na 'uuvi saⁿ'ā ndúú^{cū} Jesús. Saⁿ'ā s'eeⁿ chiiⁿ Moisés ndúú^{cū} profeta Elías chí 'āā 'naaⁿ tiempo chi n'dīi yā.

31 Nduu 'iínú yā ní na chidεε^{vε} chi ngíí n'gai yeⁿ'ē va'ai chεeti nguuvi snée yā. Ní ngaⁿ'a yā yeⁿ'ē chí 'cuū^{vi} Jesús ní 'cueenu taaví yā na yāāⁿ Jerusalén.

32 N'dáá rá chí cyaadu Pedro ndúú^{cū} Juan ndúú^{cū} Jacobo nadacueéⁿ yā ní n'diichi yā chí ngíí n'gai naaⁿ Jesús ndúú^{cū} saⁿ'ā s'eeⁿ chi canee ndúú^{cū} yā.

33 Ní taachí Elías ndúú^{cū} Moisés chiví yā yeⁿ'e Jesús

ní 'āā cuéé caⁿ'a yā, tuu'^{mi} ní Pedro miiⁿ ní caⁿ'a yā chíi yā Jesús: N'dií Maestro, dε'ε chúú^{cā} n'daācā yeⁿ'e yú chí 'cuεetinée yú 'muuⁿ. Ní din'dái 'nū 'iínú va'ai n'gaiyāā; 'áámá yeⁿ'e nī, 'áámá yeⁿ'e Moisés, ní 'áámá yeⁿ'e Elías. Pedro miiⁿ ní nguéé déénu yā dε'ε chí ngaⁿ'a yā.

34 Ní neⁿ'e chi ngaⁿ'a Pedro miiⁿ ndaā 'áámá meēⁿ ní sn'dīi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní 'va'a yā chí ndaa meēⁿ vmnaaⁿ yā.

35 Tuu'^{mi} ní ch'iindiveéⁿ yā 'áámá nduudu chí ngaⁿ'ā nguuaⁿ meēⁿ: Sáⁿ'a 'cūū ní Dāiyá chí neⁿ'e taaví. Cu'neeⁿ veéⁿ nī nducueⁿ'ē chí ngaⁿ'a sa.

36 Ch'íínú ch'iindiveéⁿ yā nduūdū miiⁿ ní discípulos n'diichi yā chí Jesús miiⁿ canee yā dámaaⁿ yā nduucú yā. Ní discípulos ch'εetinee ní nguéé chii yā mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē chí n'diichi yā.

Jesús dīiⁿ yā chí nanduū^{vā} yeⁿ'e 'áámá saⁿ'ā líiⁿ yeⁿ'e espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ

(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

37 Táámá nguuvi cuayiivi, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nangua^{'á} yā yeⁿ'e yīcū miiⁿ ní nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ can'dáa yā na yāāⁿ ní cueⁿ'é yā chí ndaacá yā Jesús.

38 Tuu'^{mi} ní 'áámá saⁿ'ā chí canee ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'cái sa: N'dií Maestro di'cuítūu n'dií chí snaaⁿ nī daiyá tí 'áámá n'dyáⁿ'ā daiyá.

39 Tí 'áámá espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ ita'a saⁿ'ā ní ndááca naāⁿ nn'gai sa ní 'caí diitú sa ní ican'daā yá^m cuaaⁿ

cheendi sa ní n'dee n'dái tiempo chí néené taaⁿ idiiⁿ espíritu yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ ndúú^c sa ní nguéé ngii vii espíritu yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ yeⁿe sa.

40 Ní 'āā diiⁿ 'cuítuú discipulos yeⁿe nī chí divíi yā espíritu miiⁿ yeⁿe daiyá naati nguéé cuuvi diiⁿ yā.

41 Jesús nan'guεεcútaⁿa yā: Ndís'tiī, 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé i'téenu nī ndíi nguéé ndúú idiiⁿ n'daacá nī. ¿'Áá 'naaⁿ tiempo canéé chí cunee ndúú^c ndis'tiī? ¿'Áá 'naaⁿ tiempo ní canéé chí cuchéé ndúú^c ndis'tiī? Ní ngaⁿ'a yā ngii yā sáⁿ'ā miiⁿ: Cuchíi di nanaáⁿ ndúú^c daiya di.

42 Taachí saⁿ'ā 'díiⁿ miiⁿ ndaa niiⁿnuúⁿ sá nanááⁿ Jesús miiⁿ, espíritu yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ miiⁿ chindεεve saⁿ'ā 'díi miiⁿ ní ch'εεcundáā saⁿ'ā. Ní Jesús yaa'vinéⁿ yā espíritu yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ chí divíi yeⁿe saⁿ'a 'díiⁿ miiⁿ, ní nanduūvā yeⁿe sa. Tuu'mi ní Jesús nca'á yā saⁿ'ā 'díiⁿ miiⁿ chiida sa.

43 Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ ngen'e yiinu yā yeⁿe poder yeⁿe Dendyuūs chí ch'εεte n'dai. Ní taachi nducyaaca yā cheⁿe yiinu yā yeⁿe tanducueⁿ'ē chí diiⁿ Jesús miiⁿ, Jesús caⁿ'a yā.

Jesús caⁿ'a yā táámá cuuvi yeⁿ'ē chí 'cuuvi yā

(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

44 Ní chii yā discipulos yeⁿe yā: 'Caandiveéⁿ nī n'daācā yeⁿe tanducueⁿ'ē nduudu chí caaⁿ'máⁿ ní nguéé cuuvi naáⁿ nī yeⁿ'ē. 'Úú Saⁿ'ā chí Daiya

Ndyuūs 'úú ní 'iiⁿ'yāⁿ canee chí naca'a yā 'úú ta'ā 'iiⁿ'yāⁿ.

45 Discipulos ní nguéé tu-umicádiinuuⁿ yā nduudu chí ngaⁿ'a Jesús. Canúúⁿ n'de'ei nduudú 'cūū yeⁿe yā. Ní nguéé túúmícádiinuuⁿ yā. Ní 'va'á yā chí ntiinguuneeⁿ yā Jesús de'ε nen'e caaⁿ'maⁿ nduudú 'cūū.

Nduudu yeⁿ'e du'ū chí ch'εεte ca

(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

46 Tuu'mi ní discipulos yeⁿe yā tucá'a yā caⁿ'a yā ndúú^c vi'i: ¿Du'ū ca chí ch'εεte ca nguaaⁿ s'uūúⁿ?

47 Jesús tuumicádiinuuⁿ yā táácā chí discipulos nadicádiinuuⁿ yā na staava yeⁿe yā ní sta'á yā 'áámá saⁿ'ā 'líiⁿ ní s'neeⁿ yā saⁿ'ā nanááⁿ yā.

48 Ní caⁿ'a yā chii yā discipulos yeⁿe yā: 'Āā du'ú nūūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí 'cuaaⁿ yā saⁿ'ā 'líiⁿ 'cūū ndúú^c chí duuchí 'cuaáⁿ yā 'úú. 'Āā du'ú nūūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí 'cuaáⁿ yā 'úú 'cuaáⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ chí dichó'o yā 'úú. 'Iiⁿ'yāⁿ chí ndiicuuⁿ ca yā nguaaⁿ ndis'tiī ní 'iiⁿ'yāⁿ 'cūū, ní ch'εεte ca yā nguaaⁿ ndis'tiī.

'Iiⁿ'yāⁿ chí nguéé contra yeⁿ'ē yú ní snée yā favor yeⁿ'ē yú

(Mr. 9.38-40)

49 Tuu'mi ní Juan caⁿ'a yā chii yā Jesús: N'dií, Maestro, 'āā n'diichí 'nū 'áámá saⁿ'ā chí divíi sa espíritu yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ ndúú^c chí duuchí nī; ní nguéé cuúⁿ 'nū ti nguéé canee sa ndúúcu yú.

50 Jesús caⁿ'a yā chii yā Juan: 'Cuaáⁿ nī chi diiⁿ sa 'túucā; ti 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé diiⁿ yā contra yeⁿ'e s'uúúⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ sné^e yā favor yeⁿ'ē yú.

Jesús yaa'vineeⁿ yā 'uúvī discipulos yeⁿ'e yā

51 Taachi snuū ca'a nguuvi miiⁿ chí Jesús miiⁿ canéé chí caⁿ'á yā na va'ai chεεti ngu- uvi, Jesús 'āā deenú yā de'ē chí diiⁿ yā ní cueⁿ'e yā ndúúcu valor na yāāⁿ Jerusalén.

52 Ní dicho'ó yā na 'úúví saⁿ'ā vmnááⁿ yeⁿ'e yā. Saⁿ'ā s'eeⁿ ní cueⁿ'ē sa ní sndaā sa na 'áámá yāāⁿ yeⁿ'e yāⁿ'āa Samaria chí in'nuuⁿ sa nááchí 'cuεetinée yā.

53 Ní 'iiⁿ'yāⁿ samaritanos nguéé 'cuuⁿ yā Jesús miiⁿ ti chicadiinuⁿ yā chí Jesús caⁿ'a yā yāāⁿ Jerusalén.

54 Taachí discipulos yeⁿ'e yā n'giindiveéⁿ yā chuū, Jacobo ndúúcu Juan caⁿ'a yā: N'dií, Señor, ¿'áá neⁿ'e nī chí caaⁿ'maⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ yú chí cun'geēⁿ yaⁿ'ā yeⁿ'ē nanguuvi ní dí'cuíⁿnú yú 'iiⁿ'yāⁿ 'muuⁿ tan'dúúca chí diiⁿ profeta Elías miiⁿ tiempo chí chó'ōo caati 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé neⁿ'é yā 'cuaāⁿ yā s'uúúⁿ?

55 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ yaa'vineeⁿ yā Jacobo ndúúcu Juan ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: Ndís'tiī ní nguéé tuumicádiinuⁿ nī de'ε espíritu yeⁿ'ē chí ngaⁿ'a nī.

56 'Úú, ní Saⁿ'ā chí Daiyá Ndyuūs. 'Úú ní nguéé cúchíí chí dindaí vida yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ naati chí nadinguaⁿ'aí vida yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

Tuu'mi ní cho'ó yā yāāⁿ miiⁿ ní cueⁿ'e yā táámá yāāⁿ.

Yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí neⁿ'e yā caⁿ'a yā ndúúcu Jesús (Mt. 8.19-22)

57 Taachi snúuⁿ yā yúúni, 'áámá saⁿ'ā ní caⁿ'a sa chíi sa Jesús miiⁿ: N'dií, Señor, caⁿ'á nduucú nī 'āā tíí nūuⁿ naachi caⁿ'a nī.

58 Jesús caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā miiⁿ: 'Yuunéē ní véé yiivi yáává yeⁿ'e tí ní 'yaada ní véé 'dééεε tí; naati 'úú, Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs, nguéé mar 'áámá cuaaⁿ naachi cundiī tíí.

59 Ní caⁿ'a yā chíi yā 'áámá saⁿ'ā: Cuchíí nī nduucú. Ní saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'a sa: N'diíⁿ Señor, téé nī lugar 'úú tí caⁿ'á 'cuūchí chíidá ní caⁿ'a yú.

60 Jesús caⁿ'a yā: Cu'neeⁿ dí 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé i'téénu yā chí 'cuūchí yā tinaⁿ'ā yeⁿ'e yā ti 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí tan'dúúca tinaⁿ'ā miiⁿ, 'tiicá yā. Dii ní cueⁿ'e di ní caaⁿ'maⁿ di nduudu yeⁿ'é Ndyuūs yeⁿ'e naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā.

61 Tuu'mi ní táámá saⁿ'ā caⁿ'a sa chíi sa Jesús miiⁿ: N'dií, Señor, 'úú neⁿ'é caⁿ'á nduucú nī naati téé nī lugar 'úú tí caⁿ'á yaa'ví 'iiⁿ'yāⁿ chí snúuⁿ yā ndavaacú chí caⁿ'á ndúúcu nī.

62 Jesús caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā miiⁿ: 'Āā du'ú nūuⁿ saⁿ'ā chí cuūndū tá'a sa na laatú ní 'cuíⁿnu sa cuaaⁿ dáámí sá, nguéé dichíí'vē sa chí cuuvi sa caⁿ'a sa nduucú ní diiⁿ sa ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā.

10

Jesús dichó'o yā 'iīnū ngεεcu ndiichí discipulos ye'n'e yā chí nga'n'ā nduudu cuaacu

1 'Cuiinú chúū ní Jesús nandεεve yā tá 'iīnū ngεεcu ndiichí discipulos ye'n'e yā ní dichó'o yā cá'uūvī ca'uuví yā. Ní cue'n'e yā cuáán vmnaa'n ye'n'e Jesús cuaa'n nducyáácá yáā'n ndúúcū nduu cuaa'n naachi Jesús canéé chi cá'n'a yā.

2 Ní Jesús nga'n'a yā ngiī yā 'iīn'yā'n s'ee'n: 'Cuaacu ní'nnyú'n chi nééné n'deēe cosecha véé chi nééné n'deēe 'iīn'yā'n chi canéé chi 'caandivee'n yā nduudu ye'n'é Ndyuūs naati sa'n'ā chi idiīn ntii'nyu'n nguéé 'yaa'n sa. Cáávā chuū dī'cuítu nī 'iiví Ndyuūs chí dichó'o yā 'iīn'yā'n chi caa'n'ma'n yā nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs ní nadacuée'n yā cosecha ye'n'é Ndyuūs. Cosecha mii'n ní tan'dúúcā 'iīn'yā'n chi cu'téenu yā Ndyuūs.

3 Ndís'tiī cue'n'e nī caati 'úú dichó'ó ndís'tiī chí ndís'tiī ní ca'n'a nī tan'dúúcā 'iiti cuūchī ca'n'a tī nguaa'n lobos.

4 Nguéé candée nī bolsa ndúúcū tuūmī, ndíí nguéé nduu morral, ndíí nguéé ndúú ndaacuú ye'n'e nī. Ní taachi díi'n nī saludar 'iīn'yā'n cuaa'n cyúúní, ní nguéé cuuvi 'naa'n nī.

5 Ní tanducuén'e va'āi chí ndaá nī caa'n'má'n nī vmnáán vmnaa'n 'túúcā: Cuneé 'iīn'yā'n ye'n'e va'ái 'cūū ndúúcū vaadī 'diiī'n.

6 Ní nduuti chi 'iīn'yā'n ní ndiicúu'n yā na va'ai mii'n, tuu'mi ní vaadī 'diiī'n cunéé

ndúúcu yā. Ní nduuti chi nguéé véé 'iīn'yā'n ndiicúu'n na va'ai mii'n, vaadī 'diiī'n nguéé cunéé ndúúcu yā.

7 'Cuεεtinée núú'n nī va'āi naachí 'iīn'yā'n 'cuaá'n yā ndís'tiī. Che'é nī ní cu'u nī chí téé yā caati 'iīn'yā'n chí idiīn ntii'nyu'n canéé chí nduuvi 'í'vε yā. Ndís'tiī nguéé ca'n'a nī nduu va'āi nduu va'āi.

8 'Āā tíí nūu'n yáā'n naachi cūndaa nī ní 'iīn'yā'n míi'n 'cuaá'n yā, che'é nī 'āā de'é nūu'n chí téé yā chí che'é nī.

9 Idiī'n nī chí índuūvā ye'n'é 'iīn'yā'n chí ngiītā chí sneé yā na yáā'n. Ní cuuvi nī 'iīn'yā'n ye'n'é naachi Ndyuūs nga'n'a ntii'nyu'n yā ní 'āā ndaā nii'nuú'n naachi snée yā.

10 Naati 'āā tíí nūu'n yáā'n naachi ndaá nī ní 'iīn'yā'n ní nguéé 'cuáa'n yā ndís'tiī, tuu'mi ní can'daa nī cuaa'n cyúúní ní caa'n'ma'n nī 'túúcā:

11 Ndíí yaācā ye'n'e yáa'n 'cūū chí caī na ca'á 'nū n'dáádi 'nū ti nguéé cu'teenu nī ye'n'é 'nū. Naati cadíínuu'n nī chuū chí ye'n'é naachi Ndyuūs nga'n'a ntii'nyu'n yā ní 'āā ndaā nii'nuú'n naachi snée nī.

12 'Úú, Jesús, nga'n'á ngiī ndís'tiī chí nguuvi taachi Ndyuūs caa'n'má'n yā nuu'ndi ye'n'e 'iīn'yā'n, castigo ye'n'e 'iīn'yā'n ye'n'e yáā'n s'tiī ní díitu cá ní nguéé ti chí cuuvi ye'n'e 'iīn'yā'n chí nguéé din'daācā ye'n'e yáā'n Sodoma.

Ye'n'e yáā'n s'ee'n naachi 'iīn'yā'n nguεε i'téenu yā Ndyuūs (Mt. 11.20-24)

13 Ca'n'a Jesús: De'ε chúúcā ya'ai ye'n'e 'iīn'yā'n ye'n'e yáā'n

Corazín. De'ē chúúcā ya'ai ye'n'e 'ii'n'yān ye'n'e yáān Bet-saida. Tí ndúútī chí 'ii'n'yān na yá'n'āa Tiro ndúúcū 'ii'n'yān na yá'n'āa Sidón n'diichí yā vaadī n'giinu chí chíi nguaaⁿ ndís'tiī, 'ii'n'yān ye'n'e yá'n'āa s'eeⁿ 'āā 'naaⁿ ndaācādaamí yā ye'n'ē nuuⁿndi ye'n'e yā. Ní ch'εεtinúuⁿ yā catecai yā tan'dúúcā díínūuⁿ ní ch'εεté yā nguaaⁿ yaiyāā tan'dúúcā costumbre ye'n'e 'ii'n'yān miiⁿ ndíí vmnaaⁿ taachi chí'ní yā chí neené ya'n'ai yā.

14 Cáávā chuū ní 'ii'n'yān ye'n'e yá'n'āa Tiro ndúúcū 'ii'n'yān ye'n'e yá'n'āa Sidón 'duū'vī cá castigo ye'n'é yā nguéé ti ye'n'e ndís'tiī taachí ndaā nguuvi chí Ndyuūs caaⁿmaⁿ yā nuuⁿndi ye'n'e 'ii'n'yān.

15 Ndís'tiī, 'ii'n'yān ye'n'e yáān Capernaum, ne'n'é nī diiⁿ nī chí maāⁿ nī n'gεεté nī naati caⁿ'á nī na infierno.

16 'Ii'n'yān chí n'giindiveéⁿ yā nduudu ye'n'ē ndis'tiī ní nduudu ye'n'ē 'úú n'giindiveéⁿ yā. 'Ii'n'yān chí nguéé ne'n'e yā ndís'tiī, nguεε ne'n'e yā 'úú. Ní nguéé ne'n'e yā Ndyuūs ti 'ii'n'yān miiⁿ dichó'o yā 'úú.

*Nanguεεcuunéé 'iīnū
ngεεcu ndííchí discípulos ye'n'é
Jesús*

17 Nguεεcuunéé ndu'ū 'iīnū ngεεcu ndííchí discípulos ndúúcū vaadī yeenú. Ní caⁿ'a yā: N'dií, Señor, espíritus ye'n'e yáān'nguīnūuⁿ n'giindiveeⁿ sa ye'n'e 'nū chí caaⁿmaⁿ ntiiⁿnyúⁿ 'nū ndúúcū chidu-uchí nī.

18 Jesús caⁿ'a yā: Cuáácú 'úú ní inaāⁿ yáān'nguīnūuⁿ tan'dúúcā chí sn'daā sa ye'n'ē nánguuvi tan'dúúcā 'cuai.

19 Ní Jesús caⁿ'a yā chíi yā discípulos ye'n'e yā: 'Úú ní teé poder ndís'tiī chí cunnca'á nī cúú ndúúcū 'iiti dá'n'āi, níicu cuchéε nī ndúúcū 'ii'n'yān chí contra ye'n'e nī. Ní nguéé du'ū vεε cuuvi cuchéé ye'n'e ndís'tiī. Ní nguéé idiiⁿ daño ndís'tiī.

20 Ndís'tiī nguéé ngii yeenú nī taachi caaⁿmaⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ ye'n'ē espíritus ye'n'e yáān'nguīnūuⁿ ní n'giindiveeⁿ ye'n'e nī naati yeenú nī chí canéé nguūⁿ chí dúúchí nī na libro ye'n'é Ndyuūs na va'ai cheεti ngu-uvi.

Jesús chíi yeenú yā

(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

21 Hora míiⁿ nūuⁿ Jesús yeenú n'dai yā cáávā Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs ní caⁿ'a yā: N'diī, Chiidá, 'úú ní teé gracia n'diī chí 'iiví nī ye'n'e va'ai cheεti nguuvi ndúúcū yá'n'āa 'cúú caati snuuⁿ n'dé'ei nī nduudú 'cūú ye'n'e 'ii'n'yān chí déénu ca yā ndúúcū 'ii'n'yān chí n'deēe n'dái túúmícadíínuuⁿ yā. Ní ca'á nī chí cadíínūuⁿ 'ii'n'yān chí ndiicúuⁿ yā chí nguéé n'deēe cá déénu yā caati 'tíicā ne'n'e nī diiⁿ nī ti n'daācā.

22 N'diī Chiidá, 'āā tee nī tanducuén'ē 'úú. Mar 'áámá 'ii'n'yān nguéé déénu yā du'ū chí 'aama n'dyaⁿ'ā Daiya Dendyuūs, dámaaⁿ n'diī Chiidá. Mar 'aama 'ii'n'yān nguéé déénu yā du'ū chí n'diī Chiidá dámaaⁿ 'áámá

n'dyaⁿ'ā daiyá nī, ndúúcu 'āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi Daiyá Dendyuūs neⁿ'é yā 'cuuⁿ'mín yā.

23 Tuu'mi ní Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā discípulos yeⁿ'e yā: De'ε chúúcā n'dai ndís'tiī chí ngii naaⁿ nī dendu'ū chí ndís'tiī n'gíinu nī.

24 'Úú ní ngaⁿ'á ngii ndís'tiī chí neené 'yaaⁿ profetas ndúúcu reyes chí yeⁿ'ē ndii cuááⁿ vmnaaⁿ néⁿ'e yā snaaⁿ yā chí ndís'tiī ínaaⁿ nī naati nguéé n'diichí yā. Ní neⁿ'é yā 'caandiveeⁿ yā chí ndís'tiī n'giindiveeⁿ nī naati nguéé ch'iindiveeⁿ yā.

Saⁿ'ā samaritano chí n'dai

25 'Áámá maestro yeⁿ'e ley chí neⁿ'e sa n'diichineeⁿ sa Jesús ndaa sa nanáaⁿ yā ní ntinguuneeⁿ sa Jesús: N'dií, Maestro, ¿de'ē chí canee chí diíⁿ chí ndáácā vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ?

26 Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā: ¿Taacā canéé nguuⁿ na ley yeⁿ'é chuū? ¿De'ē tuumicadiinuⁿ di yeⁿ'e ley yeⁿ'e chuū?

27 Maestro yeⁿ'e ley miiⁿ nan'guεεcútaⁿ'ā sa: 'Túúcā canéé nguūⁿ: Dinéⁿ'e di Señor Ndyuūs yeⁿ'ē di ndúúcu núúⁿmáⁿ staava yeⁿ'ē di, ndúúcu núúⁿmáⁿ alma yeⁿ'ē di, ndúúcu tanducuéⁿ'ē fuerzas yeⁿ'ē di, ndúúcu tanducuéⁿ'ē vaadī cadíinūuⁿ yeⁿ'ē di. Ní dinéⁿ'e di nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ na niiⁿnuúⁿ va'āi yeⁿ'e di tan'dúúcā chí neⁿ'e di maāⁿ di.

28 Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā: N'dáácā nan'guεεcútaⁿ'ā di.

Diiⁿ di chuū, ní cunduūchi di cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

29 Saⁿ'ā miiⁿ neⁿ'e sa cunéé n'daāca sa ní caⁿ'a sa chíi sa Jesús: ¿Dú'ū chí 'iiⁿ'yāⁿ chí canéé chí neⁿ'é chí niiⁿnuúⁿ va'āi yeⁿ'é?

30 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ nán'guεεcútaⁿ'ā yeⁿ'ē sa ndúúcu 'áámá cuento chí ejemplo chí 'túícā: 'Áámá saⁿ'ā ngua'āi sa yeⁿ'ē yāāⁿ Jerusalén miiⁿ ní cūnaⁿ'a sa na yāāⁿ Jericó. Taachi canúúⁿ sá yúúni 'iiⁿ'yāⁿ duucu ní sta'á yā saⁿ'ā miiⁿ ní divíi yā ndii catecai sa ní ch'en'e yā saⁿ'ā ndíi chí ya'āi ca yeⁿ'ē sa ní 'tεε 'téé nguéé ch'ii sa ní cunaⁿ'a yā.

31 Tuu'mi ní 'áámá chiiduú cho'ó yā yúúni miiⁿ ní taachi n'diichi yā saⁿ'ā miiⁿ, divíi yā cuááⁿ 'diituú yúúni ní cho'ó yā ní cueⁿ'é yā.

32 'Tijicá ntúūⁿ saⁿ'ā levita chí chiiduú chí diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e nátai cho'ó yā naachi candítí saⁿ'ā miiⁿ. N'diichi yā saⁿ'ā miiⁿ ní divíi yā cuaaⁿ 'diituú yúúni. Ní cho'ó yā ní cueⁿ'é yā.

33 Cuayiivi ní 'áámá saⁿ'ā yeⁿ'e yáⁿ'āa Samaria cho'ó sa yúúni miiⁿ. Taachí ndaa niiⁿnuúⁿ sa naachi candítí saⁿ'ā miiⁿ, n'diichi sa saⁿ'ā nnee ya'āi 'iinu sa saⁿ'ā.

34 Ní ndaā sa naachi candítí saⁿ'ā miiⁿ ní idiin yíicú sá naachi ya'āi ndúúcu aceite ndúúcu vino ní ch'εεcu sa tíinūuⁿ naachí ya'āi yeⁿ'ē sa. Ní sn'duū sa saⁿ'ā 'yúudūu yeⁿ'e sa ní candεε sa saⁿ'ā na yāāⁿ. Ní 'nuūⁿ sa 'áámá va'ai naachí cuuvi cu'neeⁿ sa

saⁿ'ā miiⁿ naachi 'iiⁿ'yāⁿ diiⁿ
yā cuidado saⁿ'ā miiⁿ.

35 Chidεενε táámá nguuvi,
taachi neⁿ'e caⁿ'a sa tun'dáa
sa na 'uūvī caadi yeⁿ'e bolsa
ní ca'ā sa saⁿ'ā vaacu miiⁿ.
Ní caⁿ'a sa chii sa saⁿ'ā:
N'diī, diiⁿ nī cuidado saⁿ'ā,
tí 'āā taa véé nūuⁿ chí diiⁿ
nī gastar ndúúcu sa, taachi
nguεεcunee nadíí'vé yeⁿ'e nī.

36 Maaⁿ ní Jesús ntiingu-
unéⁿ yā saⁿ'ā miiⁿ: Naachi
'iinū saⁿ'ā s'eeⁿ ζcheε sá chí
saⁿ'ā chí neⁿ'e sa saⁿ'ā na
niiⁿnuúⁿ ya'āi chí 'nuū cá'ai
chí duucu miiⁿ?

37 Saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'ā sa:
Saⁿ'ā chí nnee ya'āi 'iinu sa.
Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā:
Díí, cueⁿ'e di, ní diiⁿ ntúuⁿ di
'túúca.

*Jesús canée yā na vaacu
Marta ndúúcu María*

38 Cuayiivi ní cueⁿ'e Jesús
na 'áámá yāāⁿ lííⁿ ní ndaa yā
na vaacu 'áámá n'daataá chí
nguuvi tá Marta. Ní 'cuūⁿ tá
chí canee yā na vaacu tá.

39 Ní Marta miiⁿ ní véé
'aama ví'i yā chí nguuvi tá
María. Ní María miiⁿ ch'iindī
tá ná ca'a Señor Jesús miiⁿ,
ní n'giindiveeⁿ tá nduudu chí
chí'cueeⁿ yā.

40 Marta miiⁿ ní nééne
n'deēe ntiiⁿnyuⁿ idiīⁿ tá ní
ndaā tá nanááⁿ Jesús ní
caⁿ'a tá: N'diī Señor, ζ'áá
nguée inadícíadiinūⁿ yeⁿ'é chí
dámaaáⁿ n'nééⁿ ví'í 'úú chí diiⁿ
mandado? Cuuvi nī táⁿ'ā ní
cunnee tá 'úú.

41 Jesús caⁿ'a yā: Dii, Marta,
Marta, nééne n'deēe dendu'ū
chí nadícíadínuuⁿ di yeⁿ'e
dendu'ū chí idi'vaachíí.

42 Véé 'áámá nūuⁿ dendu'ū
chí n'daācā ca. Tá María miiⁿ
ndεενε tá chí n'daācā ca. Ní
chuū nguée ndivíí 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e
tá.

11

*Jesús ngi'cueeⁿ yā táacā chí
'iiⁿ'yāⁿ cuuvi caaⁿ'maⁿ'ngua'á
yā*

(Mt. 6.9-15; 7.7-11)

1 'Áámá vmnéⁿ'ēe ní Jesús
ngaⁿ'angua'á yā 'áámá cuaaⁿ,
ní taachí ch'iinu caⁿ'angua'á
yā, discípulos yeⁿ'e yā caⁿ'a
yā chí yā Jesús: N'diī Señor,
ca'cuéeⁿ nī nús'uu taacá
chí cuuvi caaⁿ'maⁿ'ngua'á
'nū tan'dúúca chí Juan chí
chεεdínuūⁿnīⁿ chí'cueeⁿ yā
discípulos yeⁿ'e yā.

2 Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a
yā chí yā discípulos
yeⁿ'e yā: Taachí ndís'tiī
caaⁿ'maⁿ'ngua'á nī 'túúca
caaⁿ'maⁿ nī:
N'diī, chí Chiidá 'nū chí
canée na va'ai cheεti
nguuvi. N'daācā n'dai
chí 'iiⁿ'yāⁿ dich'εεté yā
n'diī. Cuchiī tiempo
chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ
nī yeⁿ'e tanducueⁿ'ē.
Cúví tan'dúúca chí
n'diī neⁿ'e nī tan'dúúca
ná va'ai cheεti nguuvi,
'tiicá ntuūⁿ ná yáⁿ'āa
'cúú.

3 Téé nī chí cuuvi che'é 'nū
maaⁿnguuví.

4 Nadich'εεcú nī nuuⁿndi
yeⁿ'é 'nū, tan'dúúca
chí nús'ūū nadach'εεcú
'nū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí
nguεε n'daācā diiⁿ yā
nduucú 'nū. Nguée
'cuááⁿ nī chí ndaa
nanaáⁿ 'nū cosas chí

chεεchi ca chi diiⁿ chi diiⁿ 'nū nuuⁿndi naati cunneé nī nūs'uu chi nguéeⁿ diiⁿ 'nū nuuⁿndi ní cuchεé 'nū.

5 Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā 'áámá ejemplo. ¿Du'ú ndís'tiī chi véé amigo yeⁿ'e nī ní caⁿ'á nī nduu vaacu amigo ná maⁿ'a yaaaⁿ ní caaⁿ'mán nī: N'dií amigo, teé nī 'iinū panes yeⁿ'e nī 'úú,

6 caati 'áámá amigo yeⁿ'é chi canuuⁿ sa yúúni ndaā sa na vaacú ní nguéeⁿ δε'ε véε chi ca'á chi che'e sa?

7 Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi canúuⁿ yā va'ai miiⁿ nán'guεεcútaⁿ'a yā: Nguéeⁿ diiⁿ ndu'ú nī 'úú. 'Áā nduudí cheendi va'āi ní dá'caīyāā yeⁿ'é ní candiití yā nduucú na cama. 'Úú nguéeⁿ cuuví nducueeⁿ ní teé n'diī chiiⁿ chi neⁿ'e nī.

8 Jesús ngaⁿ'á yā: 'Úú ngaⁿ'á ngií ndís'tiī. 'Áará chi nguéeⁿ nducueeⁿ amigo yeⁿ'e sa chi ca'a yā pan saⁿ'ā miiⁿ cááva chi amigo yeⁿ'e sa, naati nducueeⁿ yā ní ca'a yā amigo miiⁿ ti amigo miiⁿ nguéeⁿ 'cuinaaⁿ sa chi ngiica sa n'dee n'dái vueltas.

9 Ní 'úú ní ngaⁿ'á ngií ndís'tiī: Cáácá nī ní Ndyuūs ní téé yā yeⁿ'é nī, in'nuúⁿ nī ní ndaāca nī, 'yáávi nī cheendi va'āi ní nan'guaaⁿ yeⁿ'é nī.

10 Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi ngiica yā Ndyuūs ní Ndyuūs ca'á yā yeⁿ'e yā. Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi in'nuúⁿ yā ní ínndaaca yā. Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi yaa'vi yā cheendi va'ai, ní nan'guaaⁿ yeⁿ'e yā.

11 Maaⁿ ní chεé ndís'tiī chi véé daiya nī, ndúúti chi daiya

nī caaca pan, ¿'áá ca'á nī lado yeⁿ'e pan 'áámá túúu? O ndúúti chi caaca daiyá nī 'aama 'yaācā, ¿'áá ca'a nī lado yeⁿ'e 'yaācā miiⁿ ní 'áámá cúú?

12 O ndúúti chi caaca 'áámá dūtu'u, ¿'áá ca'á nī lado yeⁿ'e dūtu'u 'áámá 'iitidaⁿ'āi?

13 Ndúúti chi ndís'tiī chi cúncheeⁿ nī déenu nī ca'a nī dendu'ū chi n'dáacā daiya nī, tuu'mi ní Chiidá nī chi canéé na va'ai cheeti nguuvi n'deé cá cá'a yā caati cá'a yā Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ chí caaca yā chiida yú.

'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'a yā chi Jesús miiⁿ véé poder yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ ndúúcu yā

(Mt. 12.22-30; Mr. 3.19-27)

14 Jesús miiⁿ tun'daa yā yeⁿ'é 'áámá saⁿ'ā 'líiⁿ 'áámá espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ chí diiⁿ chi nguéeⁿ ngii ngaⁿ'ā sa. Ní taachí nan'daa espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ saⁿ'ā 'díiⁿ'mī miiⁿ, ní caⁿ'a sa. Níicú 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ n'diichí yā chuú ní chéⁿ'é yiinú yā yeⁿ'e.

15 Náⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ ní caⁿ'a yā: Sáⁿ'a 'cūū ní nitun'daa sa espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ cáávā poder yeⁿ'e Beelzebú chi Satanas chí ngaⁿ'ā ntiiⁿnyuⁿ sa yeⁿ'e espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ.

16 Tanáⁿ'a yā ní neⁿ'e n'diichineeⁿ yā Jesús ní ngiica yā Jesús chí diiⁿ yā 'áámá señal yeⁿ'e na va'ai cheeti nguuvi chí cuuvi n'diichí yā.

17 Jesús déenu yā chí nacádíinuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Áámá gobernador chí ngaⁿ'ā

ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'e yáⁿ'āa naachi véé 'uuvī partido yā chi nguⁿ'u 'aamá yā ndúú^{cū} táámá yā, tuu^{'mi} ní ngu^{éé} cuuvi 'naaⁿ tiempo chi 'iiⁿntyéⁿ'ē yā. 'Tiicá ntúūⁿ naachi 'áámá familia yā ndúú^{tí} chi n'deēe nada-cadíⁿnuuⁿ yā chi véé partido yeⁿ'e familia miiⁿ ngu^{εε} cuuvi nduuvidaamá yā.

18 'Tiicá ntúūⁿ nduuti chi yááⁿ'nguiinūⁿ 'cuuⁿ'maⁿ sa ndúú^{cū} maaⁿ sa, ¿táácā canee naachi ngaⁿ'ā ntiⁿnyuⁿ sa? Caaⁿ'máⁿ nī 'úú: ¿De'ē cáávā chi ngaⁿ'a ndís'tiī chi caavā yááⁿ'nguiinūⁿ chi duuchi Beelzebú chi Satanás itun'daá espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ?

19 Nduuti chi 'úú idivií espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ cáávā Beelzebú, tuu^{'mi} ní 'iiⁿ'yāⁿ ndúú^{cū} nī ní ¿du'ū poder itun'dáa yā espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ? Chiiⁿ chi diiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi ndúú^{cū} nī n'giⁿ'í yā chi ngu^{εε} 'tíicā chi ngaⁿ'a nī.

20 Ndúú^{tí} chi cáávā poder yeⁿ'é Ndyuūs 'úú itun'daá espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ, tuu^{'mi} ní cuaacu níⁿnyúⁿ chi naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiⁿnyúⁿ yā nndaā nanááⁿ ndís'tiī.

21 Taachi saⁿ'ā dítiīnú diiⁿ cuidado sa ná vaacu sa ndúú^{cū} íngaatu, tuu^{'mi} ní na vaacu sa canéé seguro.

22 Taachí ndaa táámá saⁿ'ā chí véé fuerzas yeⁿ'e sa ní ich^{εε} sa nduucú yā ní idivií sa tanducuéⁿ'ē íngaatu yeⁿ'é yā chi ngii ch^{εε}tinúⁿ yā yeⁿ'e

va'āi miiⁿ tuu^{'mi} ní diiⁿ sa repartir íngaatu s'eeⁿ ndúú^{cū} compañeros yeⁿ'ē sa.

23 'Iiⁿ'yāⁿ chi ngu^{éé} canée yā lado yeⁿ'é, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní canée yā contra yeⁿ'é. 'Iiⁿ'yāⁿ chi ngu^{éé} daama diiⁿ cosechar nduucú tuu^{'mi} ní diiⁿ yā tan'dúú^{cā} chi íngéé tanducuéⁿ'ē cosecha.

Espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ chi ingu^{εε}cunéé na saⁿ'ā (Mt. 12.43-45)

24 Caⁿ'a Jesús: Taachi espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ nacan'daa na 'áámá saⁿ'ā, cachiica na yáⁿ'āa cuuⁿ'maⁿ naachi ngu^{éé} ch'εεtinee 'iiⁿ'yāⁿ ní in'nuūⁿ naachi cuuvi ntaavi'tuunuuⁿ ní ngu^{éé} ndaācā. Tuu^{'mi} espíritu miiⁿ nadicadíⁿnuuⁿ ní ngaⁿ'a: Nangu^{εε}cunéé na vaacú naachi chiicā.

25 Taachí ndaa na vaacu miiⁿ ndaācā chi saⁿ'ā miiⁿ tan'dúú^{cā} 'áámá va'ai chí 'āā déévé n'dai ndúú^{cū} nducuéⁿ'ē na lugar yeⁿ'é.

26 Tuu^{'mi} ní espíritu miiⁿ cueⁿ'e ní in'nuūⁿ tá ndéechē espíritus chí cunncāā ca chí cuuví maāaⁿ. Ní ndaā espíritus ní ch'εεtinée na saⁿ'ā miiⁿ. Cuayiivi ní n'geenu sa ngiī ca ní cunncāā ca canéé sá ngu^{éé} ti cuááⁿ vmnaaⁿ.

Véé vaadīyeenú yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Ndyuūs

27 Taachí Jesús ngaⁿ'a yā dendú'u 'cūū 'áámá n'daataá 'caī yuudu tá nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: De'ē chúú^{cā} n'dai n'daataá chí ch'iindiyáaⁿ nī ní ntaavi tá n'diī.

28 Jesús ní caⁿ'a yā: N'daacā ca yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí

n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs, ní i'téenu yā nduudu miiⁿ.

'Iiⁿ'yāⁿ chi nguéeⁿ n'daāca yā ngiica yā 'áámá señal

(Mt. 12.38-42; Mr. 8.12)

²⁹ Taachí nduuvidaama 'iiⁿ'yāⁿ ndúú^{cū} Jesús, Jesús tucá'a yā caⁿ'a yā nduudu miiⁿ: 'Iiⁿ'yāⁿ chi véε yā nguú^{ví} 'cūū néé^{né} cúnⁿcheeⁿ yā. In'nuúⁿ yā señales naati nguéeⁿ ndaācā táámá señal caati dámaāⁿ snaaⁿ yā señal chí diiⁿ Ndyuūs ndúú^{cū} profeta Jonás tiempo chí 'aā chó'ōo.

³⁰ Tan'dúú^{cā} Ndyuūs diiⁿ yā señal ndúú^{cū} profeta Jonás yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ na yāāⁿ Nínive, 'tiicá ntuūⁿ Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs cuuvi cunée yā lado yeⁿ'e señal tiempo 'cūū.

³¹ Taachi ndaá nguuví yeⁿ'e juicio chí Ndyuūs caaⁿ'máⁿ yā yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ, n'daataá reina chí tiempo chí chó'ōo ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ tá yeⁿ'ē lado yeⁿ'e sur chí caⁿ'a ta ní nducueeⁿ tá contra yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā maaⁿnguuví. Ní tán'ā miiⁿ ní diiⁿ tá condenar 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā maaⁿnguuví caati tán'ā miiⁿ yaⁿ'āi n'dai ngiica tá chí neⁿ'e tá ch'iindivee tá yeⁿ'ē vaadī deenu yeⁿ'e rey Salomón. Maaⁿ ní 'muuⁿ canée 'áámá yā chí ch'εεε ca vaadī deenu yeⁿ'é yā nguéeⁿ ti rey Salomón.

³² 'Iiⁿ'yāⁿ chí ch'εεtinée na yāāⁿ Nínive ndii cuááⁿ vmnaaⁿ nducueeⁿ yā ní caaⁿ'máⁿ yā nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā maaⁿ caati 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Nínive ndaacadaamí yā

yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'é yā cáávā nduudu yeⁿ'e Ndyuūs chí caⁿ'a profeta Jonás miiⁿ. 'Tiicā caⁿ'á yā diiⁿ yā nguuví chí Jesús caaⁿ'máⁿ yā nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ. 'Caandiveéⁿ nī. 'Múúⁿ ní véé 'áámá saⁿ'ā chí ch'εεε ca sa nguéeⁿ ti profeta Jonás.

'Áámá ejemplo chí tan'dúú^{cā} 'áámá δεενε yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'e yú

(Mt. 5.15; 6.22-23)

³³ Caⁿ'a Jesús: Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéeⁿ cunuⁿ n'dé'ei yā 'aama lámpara chí ngiichi ní nguéeⁿ ndúú i'nuūⁿ ra yā maaⁿ 'aama caja naati s'nuúⁿ yā na 'áámá mesa ní 'iiⁿ'yāⁿ chí cundaa yā ní snaaⁿ yā δεενε miiⁿ.

³⁴ Ndúú^{tínáaⁿ} yú chí diiⁿ chí tan'dúú^{cā} 'aama lámpara yeⁿ'ē cuerpo yeⁿ'e yú. Taachí n'dai nduutináaⁿ nī 'tiicá ntúūⁿ n'dai cuerpo yeⁿ'é nī ní inaaⁿ chí δεενε. Naati taachí nguεε n'daacā nduutináaⁿ nī tan'dúú^{cā} lámparas chí nguéeⁿ ngiichi ní 'tiicá ntúūⁿ cuerpo yeⁿ'e nī cunee ná maāⁿ.

³⁵ N'diichi nī, cundéé nī cuidado nduutináaⁿ nī chí δεενε yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'é nī chí nguéeⁿ canee nī na maāⁿ.

³⁶ 'Tiicá ntúūⁿ inaaⁿ n'dááca nī ní nguéeⁿ maāⁿ naachi canee nī nduuti chí candée nī cuidado nduutináaⁿ nī. Ní véé δεενε nanáaⁿ nī tan'dúú^{cā} 'áámá lámpara ngiichi ní naāⁿ nī chí δεενε yeⁿ'ē.

Jesús ngaⁿ'a nuuⁿndi yeⁿ'e maestros yeⁿ'e ley ndúú^{cū}

'iiⁿyāⁿ fariseos

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 20.45-47)

37 Taachí Jesús miiⁿ ch'iinu cāⁿa yā chuū, 'áamá saⁿā fariseo ndaa sá nanááⁿ Jesús ní di'cuíⁿtu sa Jesús chí ché^e yā ndúú^cū sa. Ní cueⁿe yā ndúú^cū sa. Ní ndaa yā na vaacu sa ní che^εé^té yā na mesa.

38 Taachí ndaa tiempo chi che^e yā ní saⁿa fariseo miiⁿ n'diichi sa chi ngu^éé naāⁿnū Jesús ta'á yā, (tan'dúú^cā costumbre yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel) tuu'mi ní cueⁿe yā sa.

39 Ní Señor Jesús caⁿa yā chii yā saⁿa fariseo: Díi ndúú^cū tanáⁿā saⁿā fariseos inadé^vé nī cuāāⁿ daami vaso ndúú^cū cu'u chi tan'dúú^cā cuerpo yeⁿe nī naati cuááⁿ che^εtī chi tan'dúú^cā staava yeⁿé nī ndiituú ndúú^cū vaadī 'caa'va ndúú^cū dendú^u chi ngu^εε n'daacā.

40 Ndís'tiī chi che^εchi tiīⁿ nī, ¿'áá ngu^éé deenú nī chi Ndyuūs din'dái yā 'iiⁿyāⁿ ndúú^cū staava yeⁿé yā ndúú^cū cuerpo yeⁿe yā, ní neⁿé yā 'iiⁿyāⁿ chi nadé^vé cuerpo yeⁿé yā ndúú^cū staava yeⁿe yā ndúú^cū taanduvé^é chí vé^ε che^εti cuerpo yeⁿé yā?

41 Ndís'tiī cané^é chí ca'á nī limosnas yeⁿé nī ndúú^cū nuuⁿmaⁿ staava yeⁿé nī caati chuū ní cosa chí n'daacā.

42 De'ε chúú^cā ya'āi yeⁿe ndís'tiī 'iiⁿyāⁿ fariseos caati nadicádíⁿnuuⁿ nī chí n'daacā nī chí díiⁿ nī chí ngaⁿā ley yeⁿé Ndyuūs ní ca'a nī Ndyuūs décima chí ndiichi parte yeⁿe nducuéⁿé cosecha yeⁿe nī

chi yiivií ndúú^cū 'iicudaáⁿ ndúú^cū tanducuéⁿé yaātā ngaiyāā. Ngu^éé vé^é vaadī neⁿe yeⁿé Ndyuūs ndúú^cū nī ndíi ngu^éé díiⁿ nī dendu'ū chí cuaacu. Cané^é chí díiⁿ nī tanducuéⁿé chí ngaⁿā ley yeⁿé Ndyuūs ní dinéⁿe nī nducyaaca 'iiⁿyāⁿ ní ca'á nī décima dendu'ū.

43 De'ε chúú^cā ya'āi yeⁿe ndís'tiī chí neⁿe nī 'cué^εté nī na silla yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí ngaⁿa ntiⁿnyuⁿ yeⁿe yaācū sinagogas. Ní ndís'tiī neⁿé nī chí 'iiⁿyāⁿ díiⁿ yā saludar ndís'tiī taachi sné^e nī na yúúⁿí.

44 De'ε chúú^cā ya'āi yeⁿe ndís'tiī chí ngi'cueeⁿ nī ley ndúú^cū 'iiⁿyāⁿ fariseos. Ndís'tiī ngaⁿa nī chí n'daacā idiíⁿ nī ní ngu^éé n'daacā idiíⁿ nī. Ndís'tiī ní tan'dúú^cā 'áamá yáinyāⁿ chí 'iiⁿyāⁿ ngu^éé inaaⁿ yā ní ngu^éé dé^énu yā yeⁿe ní chiicá yā vmnááⁿ yeⁿe yáinyāⁿ, 'tiicá nī.

45 Tuu'mi ní nan'gu^εεcúⁿtaⁿa 'áamá abogado, chí maestros yeⁿe ley. N'diī, Maestro, taachí ngaⁿa nī chuū, ídiiⁿ nī chí induuvi táaⁿ 'nū.

46 Naati Jesús caⁿa yā: De'ε chúú^cā ya'āi ntúūⁿ yeⁿe ndís'tiī, abogados, maestros yeⁿe ley. Ndís'tiī idiíⁿ nī n'dee^e cá leyes chí che^εchi cá ní nga'a nī tan'dúú^cā chí che^εdī chí saⁿā ngu^éé cuuvi candé^ε sa. Ní ndís'tiī ní ndiī mar 'áamá ta'a nī ní ngu^éé ituu'ví nī ché^édí miiⁿ. Ní ngu^éé díiⁿ nī, ní ngu^éé nginnee nī 'iiⁿyāⁿ.

47 De'ε chúú^cā ya'āi yeⁿe ndís'tiī chí nadin'dái nī

yaĩnyān ye'e sa'nā profetas chi 'aā candéε yā nduudu ye'né Ndyuūs tiempo chi 'aā chó'ōo. Ní 'iĩnyān ye'né ndaata ye'né nī ndii cuáán vmnaan ch'iĩnuⁿ yā sa'nā profetas.

48 Cuaacu níĩnyúⁿ chí ndís'tiĩ ní n'gi'ní nī chi yeenú nī ye'né chi 'iĩnyān ye'né nī ndii cuáán vmnaan ti cuaacu níĩnyuⁿ 'iĩnyān ye'né ndaata ye'né nī ch'iĩnuⁿ yā sa'nā profetas ní maaⁿ ní ndís'tiĩ idin'dái nī yaĩnyān ye'né profetas.

49 Ní cáávā chuū ní cáávā chi Ndyuūs deenú yā tандууеé, Ndyuūs ca'n'a yā 'tíicā: 'Úú dicho'ó profetas ndúúcu apóstoles ní nán'a yā 'caa'núⁿ yā 'iĩnyān ní tanán'a yā can'dáa yā 'iĩnyān ní diĩn yā chi 'iĩnyān s'eeⁿ n'geenú yā ngii.

50 Ndyuūs ca'n'á yā diĩn yā castigar 'iĩnyān chi maaⁿ snéé i'n'yeeⁿdí 'cūū ti 'iĩnyān ye'né ndaata ye'né yā ch'iĩnuⁿ yā profetas ndíi tiempo taachi Ndyuūs din'dái yā í'n'yeeⁿdí.

51 Ní ndii tiempo taachi ch'iĩnuⁿ yā Abel ní chingéε yuuúⁿ ye'né sa, ndíi taachi ch'iĩnuⁿ yā Zacarías miiⁿ naavta'nā ye'né nátai ndúúcu ye'né yaacu templo. Chuū ní nga'ná ngii ndís'tiĩ, caati Ndyuūs ca'n'á yā diĩn yā castigar 'iĩnyān chi maaⁿ snee i'n'yeeⁿdí 'cūū cáávā yuuúⁿ ye'né 'iĩnyān s'eeⁿ.

52 De'ε chúúca ya'āi ye'né ndís'tiĩ chi 'cuéⁿ nī ley ní nguéé ca'cueeⁿ nī chí cadíínúúⁿ 'iĩnyān vaadī deenu

ye'né Ndyuūs, ní nguéé diĩⁿ nī tan'dúúca chi deenu nī chí canéé chí diĩⁿ nī.

53 Taachi Jesús ch'iĩnu ca'n'a yā dendu'u 'cūū, tuu'mi ní maestros ye'né ley ndúúcu 'iĩnyān fariseos nduuvi taán yā ye'né Jesús ní tucá'a yā itiinguunéⁿ yā n'deeⁿ n'dái ní ca'n'a yā chí yā Jesús.

54 Ní n'diichineeⁿ yā Jesús ndúúcu nduudu ye'né yā. Ní canéé ngiinu yā Jesús miiⁿ chí cucáávā nduudu ye'né yā ní Jesús cásta'a yā vaanicaadíínúⁿ ye'né yā ní ca'n'a yā nduudu chí nguéé cuaacu. Ní 'íicú cuuvi caa'n'mán yā nuuⁿndi ye'né Jesús.

12

Levadura ye'né 'iĩnyān fariseos

1 Tuu'mi ní neené 'yaaⁿ 'iĩnyān nduuvidaama yā chí tá tiĩ n'deeⁿ 'iĩnyān miiⁿ chingúúⁿndai yā 'aamá yā taamá yā. Tuu'mi ní Jesús miiⁿ tucá'a yā ca'n'a yā chí yā discípulos ye'né yā: Diĩn nī cuidado ye'né chí ca'cueeⁿ 'iĩnyān fariseos ti tan'dúúca levadura ye'né pan. Nguéé diĩn n'daaca yā ye'né chí ngi'cueeⁿ yā.

2 Ti nguéé de'ε vεε chí nin'díi naaⁿ chí nguéé cuuvi nánguaāⁿ naaⁿ. Ní nguéé 'áamá dendú'ū chí cánúⁿ n'de'ei chí nguéé cuuvi cadíínúⁿ yā.

3 'Tiicá ntúūⁿ dendu'ū chí nga'n'a n'de'ei ndís'tiĩ, tuu'mi ní 'iĩnyān ní 'caandiveeⁿ yā. Ní chíiⁿ chí ndís'tiĩ nga'n'a nī ndúúcu 'iĩnyān chεeti va'āi

tuu'mi ní 'ii'nyān caa'n'ma'n yā cuuvi yā nducyáácá 'ii'nyān ndíi na yaacū ye'n'e va'āi.

Duū di'va'a'yú
(Mt. 10.28-31)

4 Ca'n'a Jesús: Ndís'tiī chí n'dai nduucú, 'úú nga'n'á ngií ndís'tiī chí nguéé 'va'á nī 'ii'nyān chí 'caa'n'nu'n yā cuerpo ye'n'e 'ii'nyān, ti 'āā ntéé cuuvi díi'n yā cosa chí nguéé n'daacā ca ti chuū.

5 'Úú ní cuuvi ndís'tiī du'ū chí díi'n 'va'á nī: Ndís'tiī ní 'va'á nī Ndyuūs chí taachí 'āā n'dií 'ii'nyān, Ndyuūs cuuvi díi'n yā 'caanuú'n yā 'ii'nyān infierno. 'Túucā nga'n'á ngií ndís'tiī 'ii'nyān mii'n chí di'va'a nī.

6 ¿'Áá nguéé in'diicuí yā na 'uūvī 'yáádā cáávā 'uūvī taa'n tuūmī? Ndyuūs ní nguéé nginaán yā mar 'áámá 'yáádá.

7 Níicú ndií nducyaaca yuūdū tī'n ndís'tiī ndií dúúché ndúúcu Ndyuūs. Cáávā chuū nguéé 'va'á ndís'tiī. ¿'Áá nguéé ya'ai ca chíi'Ve ndís'tiī nguéé ti 'aama 'yáádá?

Ye'n'e 'ii'nyān chí i'teenú yā Cristo ní nga'n'a yā ye'n'e chuū nanáán 'ii'nyān

(Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 Ca'n'a Jesús: 'Úú nga'n'á ngií ndís'tiī chí nducyaaca 'ii'nyān chí nga'n'a yā chí ye'n'e 'úú nguaa'n 'ii'nyān 'tiicá ntúūn 'úú Sa'n'ā chí Daiya Ndyuūs caa'n'má'n nanáán ángeles ye'n'é Ndyuūs chí 'ii'nyān s'een ní ye'n'e 'úú.

9 Nducyaaca 'ii'nyān chí nguéé nga'n'a yā chí ye'n'e 'úú

nguaa'n 'ii'nyān 'tiicá ntúūn 'úú Sá'n'ā chí Daiya Ndyuūs caa'n'má'n nanáán ángeles ye'n'é Ndyuūs chí 'ii'nyān s'een ní nguéé ye'n'e 'úú.

10 Nducyáácá 'ii'nyān chí ca'n'a yā nduudu taa'n chí nguéé n'daacā chí contra ye'n'e 'úú chí Sá'n'ā chí Daiya Dendyuūs, Ndyuūs nadach'εεcú yā ye'n'e yā. Nducyáácá 'ii'nyān chí ca'n'á yā nduudu taa'n chí nguéé n'daacā chí contra ye'n'e Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs, Ndyuūs nguéé nadach'εεcú yā ye'n'e yā. Ndií nguéé ndúú i'nyeedí 'cūū, ndií nguéé ndúú táámá i'nyeedi chí cuchī.

11 Taachí 'ii'nyān ndéε yā ndís'tiī na yaacū sinagogas nanáán 'ii'ntyé'n'ē ndúúcu jueces, nguéé nadicádíinuun nī de'ē chí nan'guεεcúta'n'a nī o de'ē chí caa'n'ma'n nī.

12 Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs cuuvi ndís'tiī hora mii'n nūu'n de'ē chí caa'n'ma'n nī.

Jesús ngi'cuee'n yā ye'n'e peli-gro ye'n'e vaadi 'cuiica

13 'Áámá sa'n'ā ca'n'a sa ngií sa Jesús: N'dií, Maestro, cuuvi nī 'diinú chí ntée sa vaadi n'gua'aá ye'n'e chiidá 'nū cuuvi ye'n'é.

14 Jesús mii'n ní ca'n'a yā chíi yā sa'n'ā: N'dií, sán'ā, ¿du'ú s'neēn 'úú vmaaa'n ye'n'e n'dií tan'dúúcā juez chí nca'á chí cuuvi ye'n'é nī ye'n'e 'taa chí véé ye'n'e chiidá nī?

15 'Úú ní nga'n'á ngií nducyáácá ndís'tiī: Cuin'diichí nī ní cundéε nī cuidado ye'n'e

chi neⁿ'é nī yeⁿ'e vaadī 'cuiica caati 'iiⁿ'yāⁿ ngu^éé ndaaca yā vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ cáávā chi véé n'dee^e n'dái yeⁿ'e yā.

16 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chíi yā ejemplo 'cūū 'iiⁿ'yāⁿ: 'Áámá saⁿ'ā 'cuiica véé yáⁿ'āa yeⁿ'ē sa chi neenē n'dee^e chíiⁿu sa.

17 Sáⁿ'ā miiⁿ ní nadicádíiⁿnuuⁿ sa ní caⁿ'ā sa: ¿Táácā díiⁿ ti ngu^éé cuescomate ch'εεε naachi nadidaamá cosecha yeⁿ'é?

18 Ní caⁿ'a sa: 'Túúcā díiⁿ. Cúndεε^vé cuescomate yeⁿ'é ní ndiiⁿ taama chí ch'εεε ca ní miiⁿ nadaamá tanducuéⁿ'ē cosecha yeⁿ'é ndúú^cū dendú[']ū yeⁿ'é.

19 Tuu'mi ní caaⁿ'máⁿ māaⁿ cuuvi alma yeⁿ'é. Dii alma yeⁿ'é de'ε chúúcā n'dai díi. Nééné n'deēe vεε yeⁿ'ē di chí nguáín'dái chí 'náán n'dai cuchéé. Maaⁿ ní ntaavi'tuunúūⁿ cuché'é, cu'u, ní cuuvi yéénú.

20 Naati Ndyuūs caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā: Díi saⁿ'ā chí chεε^{chi} tiiⁿ di. Maaⁿnguuiⁿú 'cūū caⁿ'a di 'cuū^vi di. Ní chíiⁿ chí nguáín'dái di chí vaadī 'cuiica yeⁿ'ē di, ¿du'ū cuuvi yeⁿ'ē?

21 Ní Jesús ngaⁿ'a yā: 'Tíicā 'iiⁿ'yāⁿ chí nguain'dai yā chí véé yeⁿ'e maán yā cáávā maaⁿ yā naati 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ngu^éé véé yeⁿ'é yā nanáán Ndyuūs.

Ndyuūs idiⁿ yā cuidado nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí daiyá yā (Mt. 6.25-34)

22 Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā discípulos yeⁿ'e yā: Cáávā chuū chí ngaⁿ'á ngii ndís'tiī. Ngu^éé nadicádíiⁿnuuⁿ nī yeⁿ'e

vida yeⁿ'e maaⁿ nī yeⁿ'ē chí nge'e nī cáávā vida yeⁿ'e nī ndii nguεε ndúú cáávā catecaí nī yeⁿ'ē cuerpo yeⁿ'é nī.

23 Vida ní ya'ai ca chíi[']vē ngu^éé ti chí nge'é nī. Ní cuerpo ní ya'ai ca chíi[']vē ngu^éé ti catecaí nī.

24 Nadicádíiⁿnuuⁿ nī yeⁿ'e 'yaādā chí nguuvi tī cuervos. 'Yaada s'eeⁿ ní ngu^éé ngiiⁿu tī ndaata; ndíi ngu^éé ndúú ingii cosecha yeⁿ'é tī chí che'e tī; ndíi ngu^éé ndúú véé ra vaacú tī chí nguain'dai tī; ndíi ngu^éé ndúú cuescomates yeⁿ'e tī. Ní Ndyuūs nga'a yā chí nge'e tī. ¿'Áá yaⁿ'ai ca chíi[']vē ndís'tiī ngu^éé tí 'yaada s'eeⁿ?

25 ¿Du'u 'áámá chéé ndís'tiī cuuvi cundéé nī cuidado ní n'dee^e n'dái nadicádíiⁿnuuⁿ nī ní ntiinee nī maⁿ'a metro yeⁿ'ē chí yaacu nī?

26 Ndúúti chí nguεε cuuvi díiⁿ nī chuū chí 'líiⁿ ¿de'ē cúúví chí indéé nī cuidado ní n'dee^e n'dái nadicádíiⁿnuuⁿ nī yeⁿ'e dendu'ū chí n'gεεε cá?

27 Cuin'diichí nī naāndā táácā n'giita. Ngu^éé din'dái tíiⁿuⁿ, ndíi ngu^éé ndúú idin'dái hilo. 'Úú ngaⁿ'á ngii n'dís'tiī ti rey Salomón canúⁿ yā catecaí yā chí n'dεε^véé n'dai yeⁿ'e rey ngu^éé neenē n'dεε^véé tan'dúú^cā 'áámá naāndā s'eeⁿ.

28 Nduuti chí Ndyuūs nga'a yā catecaí n'daacā naāndā chí maaⁿ ní snéé cuεε^{ti} ní cavyaaⁿ ní nti'i ní 'iiⁿ'yāⁿ 'neeⁿ yáⁿ'a yā, n'deēe cá Ndyuūs téé yā ndís'tiī ti Ndyuūs díiⁿ yā cuidado yeⁿ'e ndís'tiī chí dúu[']vīi i'téenu nī Ndyuūs.

29 Ndís'tiī ní nguée in'nuún nī chi che'e nī o cu'ú nī. Nguée nadicádíinuún nī ye'n'ē ní 'cuεεtinée 'dii'n nī.

30 Ti 'ii'n'yān chi nguée ye'n'e ndaata Israel o judíos in'nuún yā tanducué'n'ē dendu'ú 'cūū. Naati ndís'tiī ní vée 'aama Chiidá nī chi 'āā déenu yā ye'n'e tanducué'n'ē dendu'ū chi necesidades ye'n'e ndís'tiī.

31 Vmnaán vmnaa'n ndís'tiī ní cánée chí in'nuún nī Ndyuūs ní ye'n'e nducué'n'ē ye'n'e chi Ndyuūs nga'n'a ntii'nyú'n yā, ní 'íicú Ndyuūs téé yā ndís'tiī tánducue'n'ē déndu'ū.

Vaadī 'cuiica chi vée na va'ai cheeti nguuvi
(Mt. 6.19-21)

32 Ca'n'a Jesús: Ndís'tiī chi tan'dúúcā 'iiti cuūchī ye'n'é 'tiicá nī. Nguée 'va'a nī ti Ndyuūs Chiida yú ne'n'é yā téé yā ndís'tiī dendu'ū ye'n'e naachí nga'n'a ntii'nyú'n yā.

33 Cuin'díicui nī chi vée ye'n'e nī ní ca'á nī 'ii'n'yān chi nguée vée ye'n'e yā. Dii'n n'daacá nī caati cuuvi ye'n'é nī vaadī 'cuiica ye'n'ē va'ai cheeti nguuvi naachi 'ii'n'yān duucu nguée cuuvi cundaa yā, ndii nguεε nduu í'yéevē cuuvi di'tuuví tī.

34 Caati naachi canée vaadī 'cuiica ye'n'é nī, mii'n canee staava ye'n'é nī chí nadicadi-inú'n nī ye'n'e nducué'n'ē.

Canée chi candéé nī cuidado ye'n'e nducué'n'ē

35 'Cuεεtinee chiichi n'daācā ndúúcū catecai nī. Cuεεchiichí nī paño cheētī nī 'íicú candéε nī lámparas ye'n'e nī chí ngiichi.

36 'Cuεεtinée ndís'tiī tan'dúúcā 'áamá sa'n'ā chí snée nginu sa chí ndaa patrón ye'n'ē sa naachi n'giindivaacú 'ii'n'yān. Ní maa'n nda'ai sa cheendi va'āi ní taachi ndaá yā chí di'cuεεcú yā tuu'mí nūu'n nn'guaā'n sa ye'n'e yā.

37 De'ē chúúcā n'daj mozos chí dii'n mandado ní taachi ndaa Señor mii'n ní ndaaca yā mozos chí sндуuchi yā. Cuaacu ní'nyú'n nga'n'á ngi ndís'tiī chí Señor mii'n ní cuεεchiichí n'daacá yā paño cheētī yā. Ní Señor mii'n ní dii'n yā chí mozos 'cuεεε sa na mesa. Tuu'mi ní Señor mii'n 'cuii yā cu'u che'e mozos.

38 'Áará chí Señor mii'n ndaa yā ma'n'a yaaa'n o taachi 'āā cuée chidεεve nguuvi ní ndaacá yā mozos chí sндуuchi sa. De'ε chúúcā n'dai mozos ti sндуuchi yā.

39 Ndís'tiī ní cadíinuún nī chuū. Ndúúti chí 'ii'n'yān vaacu déenu yā de'ē hora chí ndaa chí duucu, cuaacu ní'nyú'n 'cuεεtī nduuchi yā ní nguée 'cuaa'n yā chí duucu na vaacú yā.

40 'Tiicá ntūū'n ndís'tiī 'cuεεtinée yaá'n nī ti hora chí nguée inacádiinuún nī 'úú chí Sa'n'ā chí Daiyá Dendyuūs ní ndaá taama vmné'n'ēe.

Ye'n'e mozo chí din'daacáā ndúúcū mozo chí nguεε din'daacáā
(Mt. 24.45-51)

41 Tuu'mi ní Pedro mii'n ní ca'n'a yā chí yā Jesús: N'dií, Señor, ¿'áá ca'n'a nī ejemplo 'cūū caavā nús'uu o caavā nducyaaca 'ii'n'yān'?

42 Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā: ¿Du'ú dueño ca'a yā ntiiⁿnyuⁿ chi s'neeⁿ yā v^mnaaⁿ yeⁿ'ē va'ai yeⁿ'e yā 'áámá mayordomo nduuti chi nguεε ca'a sa chi che'e mozos yeⁿ'é yā hora chi che'e sa?

43 Dε'ε chúúcā n'dai mayordomo chi diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ taachí dueño miiⁿ ní ndaa yā ní nandaaca yā mayordomo chi diiⁿ sa tan'dúúcā chi neⁿ'e yā.

44 Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tiī chi dueño miiⁿ ní cu'neéⁿ yā mayordomo miiⁿ chi caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyuⁿ sa yeⁿ'ē tanduvéé chi vεε yeⁿ'e yā.

45 Ndúúti chi mayordomo miiⁿ nadicadiinuⁿ sa na staaⁿ yeⁿ'e sa chí dueño cuuvi 'náaⁿ yā nndaⁿ yā tuu'mi ní tuca'a sa 'cueⁿ'e sa mozo ndúúcū n'daataá chi snéé caadi 'iiyū ní nge'e sa ní ngi'i sa ndúúcū amigos yeⁿ'e sa ní cuu'vi sa.

46 Tuu'mi ní dueño miiⁿ ní ndaa yā nguuvi chi mayordomo nguéé cānee ngiīnu sa ní 'áámá hora chi nguéé déenu sa. Ní dueño miiⁿ ca'á yā castigo ch'εεε ca mayordomo miiⁿ tan'dúúcā chi Ndyuūs ca'a yā castigo 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé i'téenu yā 'yā.

47 Mayordomo chi deenu sa chí neⁿ'e dueño yeⁿ'e sa naati nguéé véé yaaⁿ sa ndíi nguéé ndúú diiⁿ sa chí ngaⁿ'a dueño yeⁿ'e sa cuuvi sa castigado ndúúcū neené n'deeε cuūví 'cueⁿ'é yā saⁿ'ā.

48 Naati mayordomo chí nguéé déenu sa taacā neⁿ'e dueño yeⁿ'e sa chí diiⁿ sa, ní diiⁿ sa chí nguéé n'daacā chí

cuuvi sa castigado, tuu'mi ní cuuvi sa castigado ndúúcū 'téé nūuⁿ cuūví cueⁿ'é yā saⁿ'ā. 'Āā du'ú nūuⁿ saⁿ'ā chí n'deeé nga'a dueño yeⁿ'e sa, dueño miiⁿ ní n'deēε cá caaca yā cuenta yeⁿ'ē chí diiⁿ sa. 'Iiⁿ'yāⁿ chí nga'a n'deēε cá táámá yā, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ n'deēε cá caaca yā cuenta yeⁿ'e chí diiⁿ taamá yā.

VÉÉ 'áámá 'uūvī taaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ cáávā Jesús miiⁿ
(Mt. 10.34-36)

49 'Úú Jesús ní ndaa chí cu'neéⁿ yaⁿ'ā ná iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Dε'ε ca neⁿ'é diiⁿ nduuti chí 'āā ngiichi.

50 Canéé chí 'úú 'cueenú cuuvi n'deeε n'dái ní neⁿ'é chí 'cueenú cuuvi ndíi taachi 'āā cuuvi cuaacu tanducuéⁿ'ē.

51 ¿'Āá nadicadiinuⁿ ní chí 'úú ndaá chí ndéé vaadī 'diiⁿ' 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū? 'Úú ní ngaⁿ'á ngii ndís'tiī chí nguéé cuaacu caati ndéé vaadī 'caa'va, ní 'iiⁿ'yāⁿ 'caa'vá yā ndúúcū táámá 'iiⁿ'yāⁿ.

52 Ndíi tiempo miiⁿ ndíi tiempo chí cuchiī, nduuti chí nyuⁿ'u 'iiⁿ'yāⁿ na 'áámá va'āī ndúúcū vaadī 'caa'va 'cūεetinée yā, 'iinu yā ní caⁿ'a yā contra yeⁿ'ē na 'uuvi yā ní 'uuvi yā ní caⁿ'a yā contra yeⁿ'ē ná 'iinú yā.

53 Saⁿ'ā chí véé daiya sa ní 'caa'va sa ndúúcū daiya sa, 'íicú daiya sa ní 'caa'vá sa ndúúcū chiidá sa. Ní 'áámá n'daataá nguéé cuuvi n'diichi tá daiya tá, 'íicú daiya ntúūⁿ tá nguéé cuuvi n'diichi tá chεεcu tá. Ní taⁿ'ā indá'ā tá ní 'caa'vá yā ndúúcū dicuūn

ta, ní dicuūnú ta ní 'caa'vá yā ndúúcu tá'n'ā indá'a tá.

Señales yen'e tiempo 'cūū
(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

54 'Tiicá ntúūn nga'n'a Jesús ngii yā 'ii'n'yān: Taachí ndís'tiī inaa'n nī méēēn chi ínee'n naachí ngiiya 'yá'n'ā, tuu'mi ní nga'n'a nī chi 'cuee'n cúúvī. Ní 'túicā ngii.

55 Ní taachí ngéenu 'yúúne cuáán ndiiyā nga'n'a nī chi cuuvi yáān 'iicu ní ngii.

56 Ndís'tiī chí 'uūvī naa'n 'uūvī cheendi nī déenu nī taaca canéé nánguui ndúúcu na ya'n'á, taachi ndaā 'í'nūu'n ni taachi cuuvi 'cuee'n cuuvi. ¿De'ē cúúví chí nguéé déenu nī yen'e señales chí inaa'n nī yen'e tiempo 'cūū?

Dii'nú yii'nu di tun'dáa
n'dai di ndúúcu 'ii'n'yān chi táa'n
yā yen'e di
(Mt. 5.25-26)

57 Tuu'mi ní ca'n'a Jesús: ¿De'ē cúúví chí nguéé indéē ndís'tiī cuidado chεε chí n'daācā chí diī'n nī?

58 Taachi ca'n'á nī ndúúcu sán'ā chí táān ndúúcu nī nanáán juez, n'diichi nī chí indee nī ndúúcu vi'ī cuaa'n cyúúní ní diī'n nī chí 'cuεetinéé n'dáaca nī ndúúcu vi'ī ni 'iicu nguéé ca'n'a nī nanáán juez. Ní juez mii'n nca'á yā ndís'tiī ta'ā policía, ní policía mii'n ní cu'nuū'n sá ndís'tiī vácūū.

59 'Úú nga'n'á ngii ndís'tiī ti nguéé nan'dáa nī vácūū ne'n'e chí nguéé 'cuiinu nadí'vε tan-ducué'n'ē chí ndiicuī nī.

13

N'dáacā n'dai chi ndaa-
cadaamí nī yen'e nuu'ndi yen'e
nī

1 Ndáa n'duuvī sa'n'ā nanáán Jesús ní ca'n'a sa chii sa Jesús tan'dúúcā chí diī'n gobernador Pilato. Ca'a yā orden chí ch'ii'n'nu'n sa n'dúúví 'ii'n'yān yen'e yá'n'ā Galilea ní sta'n'a yā yuúún yen'e 'ii'n'yān s'ee'n ndúúcu yuúún yen'e 'iiti chí 'āā 'nú'n'nú'n 'ii'n'yān Israel s'ee'n chí ca'a yā ofrenda yen'é Nduuūs.

2 Jesús ní ca'n'a yā chii yā 'ii'n'yān s'ee'n: ¿'Áá nadicádínuu'n ndís'tiī chí 'ii'n'yān s'ee'n yen'e yá'n'ā Galilea ch'eenu yā 'túicā ti véé ca nuu'ndi yen'e yā nguéé ti tanán'ā 'ii'n'yān yen'e yá'n'ā Galilea?

3 'Úú nga'n'á ngii ndís'tiī: Nguéé 'túicā. Ndúúti chí ndís'tiī nguéé ndaacadaamí nī yen'e nuu'ndi yen'e nī, tuu'mi ní nducyaaca ndís'tiī 'cuūvi ntúūn nī cue'n'e daā'ma'n.

4 ¿De'ē nadicádínuu'n ndís'tiī yen'é ndu'ū ndíi'in'yu 'iinu 'ii'n'yān chí ndíí cuaa'n vma'n'ā sndaā nduūu torre na yáān Siloé vma'n'ā yā ní nducyaácá yā ch'ii yā? ¿'Áá nadicádínuu'n ndís'tiī chí 'ii'n'yān s'ee'n véé ca nuu'ndi yen'e yā nguéé ti tanán'a yā chí snéé yā na yáān Jerusalén?

5 'Úú ní nga'n'á ngii ndís'tiī chí nguéé 'túicā. Nduuti chí ndís'tiī ntúūn nguéé ndaacadaamí nī yen'e nuu'ndi yen'é nī, tuu'mi ní nducyaaca ndís'tiī 'cuūvi nī cue'n'e daā'ma'n.

Ejemplo ye'n'e yá'n'á ye'n'e n'guíidī yaaⁿ nguuvi chi nguéé n'gui'i ye'n'e

6 Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā ejemplo 'cūū: 'Áámá sa'n'ā ní catá'āi 'áámá yá'n'á ye'n'e n'guíidī yaaⁿ nguuvi ye'n'e sa naachi véé yá'n'āa chεeti chéēⁿ ye'n'e sa. Chó'ōo tiempo ní che'n'e sa in'nuuⁿ sa n'gui'i ye'n'e yá'n'á ye'n'e sa ní nguéé ndaācā sa n'gui'i ye'n'e.

7 Tuu'mi ní ca'n'a sa chii sa 'ii'n'yāⁿ chí diíⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ ye'n'e yá'n'āa ye'n'e sa: 'Āā 'iinu nduūyū chí ichī ní nguéé in-daāca n'gui'ī na yá'n'á 'cūū. 'Caaca nī yá'n'á. ¿De'ε cuuvi chí yá'n'á di'vaachi na yá'n'āa naachi snéé yá'n'á 'cūū?

8 Naati sa'n'ā chí idiiⁿ ntiiⁿnyuⁿ na ya'n'ā miiⁿ nán'guεεcúta'n'ā sa: N'dií, señor, 'āā canéé rá nduuyú 'cūū ní 'úú nadidεεvé yá'n'á ye'n'e ní ca'á taavi abono ye'n'e.

9 Ní nduuti chí 'cuūndī n'gui'ī ye'n'e ní n'daacā. Nduuti chí nguéé, ní 'caaca nī.

Jesús diíⁿ yā chí nduūvā ye'n'e 'áámá n'daataá chí neenē n'guutī

10 Nguuvi sábadō chí ntaavi'tuunúúⁿ 'ii'n'yāⁿ Israel s'eeⁿ, Jesús ngi'cueeⁿ yā na 'áámá yaācū sinagoga.

11 Miiⁿ ní canéé 'áámá n'daataá chí 'āā ndítiiⁿ'yu 'iinu ndúuyū chí ndii n'guuti ta cáāvā chí diiⁿ espíritu ye'n'e yáá'n'nguiniūⁿ 'tícā ndúúcū ta. Ndií mar 'áámá naaⁿ nguéé ngií ndaa cuaacú ta.

12 Taachí Jesús n'diichí yā n'daata miiⁿ yaa'ví yā tá'n'ā ní

ca'n'a yā chíi yā tá'n'ā: N'dií, n'daataá, ¿'áá ne'n'e nī chí nduuvi cuaacú nī?

13 Jesús sn'duú yā ta'a yā vmnaaⁿ ye'n'e n'daātā miiⁿ. Tuu'mi nūūⁿ ndaā cuaacu n'daataá míiⁿ ní n'daataá míiⁿ ní ngaⁿ'a yā: De'ε chúúcā ch'εεε Nduyūs.

14 'Ii'n'yāⁿ chí ngaⁿ'ā ntiiⁿnyúⁿ yā ye'n'e yaacu sinagoga nduuvi taáⁿ yā ti Jesús miiⁿ ní diyicú yā n'daataá míiⁿ nguuvi chí 'ii'n'yāⁿ ntaavi'tuunúúⁿ yā. Ní ngaⁿ'a yā ngii yā nducyaaca 'ii'n'yāⁿ: Jaāⁿ nguuví nūūⁿ canee chí diiⁿ 'ii'n'yāⁿ ntiiⁿnyuⁿ ní nguuvi s'eeⁿ 'ii'n'yāⁿ cuuvi chíi yā nanááⁿ Jesús miiⁿ ní cuuvi diiⁿ yicú yā 'ii'n'yāⁿ s'eeⁿ, naati nguéé cuuvi diiⁿ yā 'tícā nguuvi chí ntaavi'túunūⁿ 'ii'n'yāⁿ.

15 Tuu'mi ní Jesús nan'guεεcúta'n'a yā ye'n'e sa: Ndís'tiī sa'n'ā 'uūvī naaⁿ 'uūvī cheendí nī, ¿'áá nguéé in'daatī ndís'tiī 'iiti ye'n'e nī naachi snéé 'ii'yu tī ní nge'n'é nī nga'a nī nuūⁿnīⁿ 'iiti nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ nī?

16 N'daataa 'cūū ní ye'n'e ndaata ye'n'e Abraham. 'Āā ndítiiⁿ'yu 'iinu nduūyū ncachiichí yáá'n'nguiniūⁿ tá'n'ā. ¿'Áá nguéé canee chí n'daatī tá'n'ā miiⁿ ye'n'e ca'ai nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ nī?

17 Taachí Jesús miiⁿ ca'n'a yā chuū, taanduvéε yā chí taaⁿ yā ye'n'e yā ní 'cuináaⁿ yā. Nducyáácá 'ii'n'yāⁿ ye'n'e yááⁿ miiⁿya yeenú n'dai yā

yeⁿ'é tanducuénⁿ'ē dendu'ū chí n'gεεε chí diiⁿ Jesús miiⁿ.

Ejemplo yeⁿ'ē nduuti yéⁿ'ē yíivē ntí'yāa

(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

18 Jesús caⁿ'a yā: ¿De'ē tan'dúucā naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā? ¿De'ē nadídaamá nduūcū?

19 Tan'dúucā nduutií yeⁿ'ē yíivē ntí'yāá chí 'áámá saⁿ'ā ní sta'ā sa ní chíinū sa na yáⁿ'āa yeⁿ'ē sa. Yaāta miiⁿ ní ch'íita tan'dúucā 'áámá yáⁿ'á ch'εεε. 'Yáádá yeⁿ'ē nanguuvi din'dái tí 'dεεé tí na dúuⁿnē.

Ejemplo yeⁿ'e levadura yeⁿ'e pan

(Mt. 13.33)

20 Jesús ní caⁿ'a ntúūⁿ yā: ¿De'ē tan'dúucā naachí Ndyuūs ngaⁿ'ā ntiiⁿnyúⁿ yā?

21 Tan'dúucā 'aama tááⁿ levadura yeⁿ'e pan chí 'áámá n'daataá chistaⁿ'ā tá nguaaⁿ 'iinū medidas harina ndíí chí nan'guiita tanducuénⁿ'ē yaāchí yéⁿ'ē.

Cheendi va'āi 'tuucuú

(Mt. 7.13-14; 21-23)

22 Taachi Jesús canúúⁿ yā yúúⁿ chí cho'ó yā na yāāⁿ Jerusalén cueⁿ'é yā tanáⁿ'ā yāāⁿ n'gεεε ndúucū yāāⁿ n'gaiyāā ní ngi'cueeⁿ yā 'iiⁿyāⁿ.

23 Tuu'mi ní 'áámá saⁿ'ā ndaā sa nanááⁿ yā ní ntiin-guuneⁿ sa: N'díí, Señor, ¿'áá duū'ví 'iiⁿyāⁿ chí nnguaⁿ'ai yā? Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā miiⁿ:

24 Dííⁿ ní tanducuénⁿ'ē chí cuuví ní chí cundaá ní cheendi va'āi 'tuucuú caati ngaⁿ'á ngíí ndís'tií chí nééné

'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ neⁿ'e yā cundaá yā cheendi va'ai 'tuucuú chí candéē naachi Ndyuūs nadanguaⁿ'ai yā 'iiⁿyāⁿ naati nguéé cuuvi dííⁿ yā.

25 Taachi 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e va'ai nducueeⁿ yā ní n'gaadí yā cheendi va'āi yeⁿ'ē ndís'tií, tuu'mi ní ndís'tií snee ní cuaaⁿ chuva'āi. Ní dí'cuεεcú ní cheendi va'āi ní caaⁿ'máⁿ ní: Señor, Señor, nn'guaáⁿ ní yeⁿ'e 'nū. 'Iiⁿyāⁿ yeⁿ'e va'ai ní nan'guεεcutaⁿ'a yā: Nguéé in'diichí ndís'tií ndii nguεε deenú tíí ndiicá ní.

26 'Áará chí ndís'tií ní tucá'a ní caaⁿ'maⁿ ní 'túicā: Che'é 'nū ní chí'i 'nū ndúucu ní taachi n'dií ní chí'cueeⁿ ní 'iiⁿyāⁿ na yúúⁿ yeⁿ'e yāāⁿ vaacú 'nū.

27 'Iiⁿyāⁿ yeⁿ'e va'ai miiⁿ ní caaⁿ'maⁿ yā cuuvi yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: 'Úú ngaⁿ'á ngíí ndís'tií tí nguéé in'diichí ndís'tií ndíí nguéé deenú tíí ndiica ní. Cuevii ní yeⁿ'é nducyaaca ndís'tií tí nguéé n'daācā idiíⁿ ní.

28 Cuaacu chí ndís'tií snaaⁿ ní chiida yú s'eeⁿ Abraham, ndúucū Isaac, ndúucū Jacob, ndúucū nducyaaca profetas chí ndii cuááⁿ vmnaaⁿ snée yā naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ. Ní ndís'tií ní 'cuεεtinée ní cuááⁿ chuva'āi. Miiⁿ ní cuεεcú ní ní che'é ní 'dii'yúⁿ ní.

29 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chíi yā yeⁿ'e nducuénⁿ'ē cuaaⁿ yeⁿ'e in'yeeⁿdí 'cūū ní ndaa yā nanááⁿ Ndyuūs. Chíi yā ndíí cuaaⁿ na ican'dáā yáⁿ'ā, ndii cuaaⁿ na ngiyya yáⁿ'ā, ndíí cuaaⁿ 'niiⁿnúⁿ, ndíí cuaaⁿ ndiyya, ní 'cuεεté yā na

mesa yeⁿe banquete naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā.

30 Tuuⁿ'mi ní nánⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chi n'gεετε chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā maaⁿ na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní cuuvi ndiicuuⁿ cá yā naachi snéé Ndyuūs ní naⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ chi ndiicuuⁿ cá maaⁿ na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní cuuvi n'gεεté yā naachi snéé Ndyuūs.

Jesús chεεcú yā cáávā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe yāāⁿ Jerusalén (Mt. 23.37-39)

31 Nguuvi 'cuú nūuⁿ 'áámá chéé 'iiⁿ'yāⁿ fariseos ndáa yā nanááⁿ Jesús ní caⁿ'a yā: N'diī, Jesús, cueⁿ'e nī ti rey Herodes neⁿ'é yā 'caaⁿ'núⁿ yā n'diī.

32 Naati Jesús caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Cunaⁿ'á nī nanááⁿ rey miiⁿ ní caaⁿ'maⁿ nī cuuvi nī: N'diī rey, tan'dúúccā 'yuūnéé, 'tiicá nī. Cuin'diichí nī, Jesús miiⁿ ngaⁿ'á yā 'túúccā: 'Úú itun'daá espíritu yeⁿ'e yááⁿ'n'guiinūuⁿ yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ ní diiⁿ chí nduūvā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ maaⁿnguuvi ndúúccū cavyaaⁿ, tuuⁿ'mi ní 'cuiinu ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é damáíⁿ. 'Tiicā canee chí diiⁿ ná 'iinū nguuví.

33 Naati 'úú ní canéé chí caacá cuaaⁿ cyúúní ní diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é maaⁿ ndúúccū cavyaaⁿ ndúúccū damáíⁿ, caati nguéé canéé chí 'cuuví 'áámá saⁿ'ā profeta ch'εετε chí diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs 'áámá lado yeⁿ'e yāāⁿ Jerusalén ti na yāāⁿ Jerusalén chí 'caaⁿ'núⁿ yā saⁿ'ā profetas.

34 Jesús caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Jerusalén: Ndís'tiī chí 'muuⁿ n'giiⁿ'nuⁿ

nī 'iiⁿ'yāⁿ profetas ní ngíituú nī 'iiⁿ'yāⁿ chí Ndyuūs dicho'ó yā chí ndεε yā nduudu yeⁿ'é yā. Ní Jesús caⁿ'a yā: Neené n'deēe cuūví neⁿ'é nadaamá daiyá 'iiⁿ'yāⁿ yāāⁿ Jerusalén miiⁿ tan'dúúccā 'áámá tú'u nadaamá tī daiya tī mááⁿ ngeēchi tī, ní nguéé 'cuúⁿ nī.

35 'Túúccā caⁿ'a yā: N'diichí ndís'tiī. Vaacú nī cu'nééⁿ maāⁿ. Ní ngaⁿ'á ngii ndís'tiī chí 'āā ntéé snaaⁿ nī 'úú ndíí ndáá tiempo chí caaⁿ'maⁿ nī yeⁿ'é: Dε'ε chúúccā n'dai 'iiⁿ'yāⁿ chí cuchii yā ndúúccū chí duuchi Señor 'iivú Ndyuūs ti 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é Ndyuūs.

14

Jesús diiⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'e 'áámá saⁿ'ā

1 'Áámá sábadó, nguuvi chí ntaavi'túunuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ, Jesús sndaá yā ní cheⁿ'e yā 'áámá va'ai yeⁿ'e 'áámá saⁿ'ā fariseo chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ sa. Ní tanáⁿ'ā saⁿ'ā fariseos canee ngiinu sa Jesús dε'ē chí caⁿ'á yā chí diiⁿ yā.

2 Tuuⁿ'mi ní ndaā nanááⁿ Jesús 'áámá saⁿ'ā chí ngiitā ní ndiituú núúⁿ máⁿ ch'εετε sa.

3 Jesús caⁿ'a yā chí yā maestros yeⁿ'e ley ndúúccū saⁿ'ā fariseos: ¿'Áá 'cuaaⁿ ley miiⁿ chí cuuví diiⁿ chí nduūvā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ yā?

4 Saⁿ'ā s'eeⁿ ní 'diiiⁿ 'diiⁿ ch'εεtinee sa ní nguéé nan'guεεcutaⁿ'a sa. Tuuⁿ'mi ní Jesús sta'á yā ta'a saⁿ'ā chí ndiituú ní diiⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'e saⁿ'ā miiⁿ. Ni yaa'vi yā saⁿ'ā chí cunaⁿ'a sa.

5 Cuayivi ní Jesús yaa'vi yā saⁿā s'eeⁿ ní caⁿa yā: ¿Cheē ndís'tiī ndúúti chi 'áámá burro o 'áámá itiindu yeⁿe nī cun'dáá nuúⁿ tī na 'áámá viini ní nguééⁿ tuu'mí nūuⁿ ntun'dáa nī 'iiti 'áará chí nguuvi chi ntaavi'tuunuúⁿ 'iiⁿyāⁿ?

6 Saⁿā s'eeⁿ nguééⁿ chí nan'guεεcútaⁿa sa cucáávā nduudu chi ngaⁿa yā.

'Iiⁿyāⁿ chi invitado yā naachi n'giindivaacu 'iiⁿyāⁿ

7 Taachí Jesús n'diichí yā táacā diiⁿ 'iiⁿyāⁿ chi invitados chi ndεεvε yā silla yeⁿe mesa chi lugar chí n'daacā ca, tuu'mi ní caⁿa yā 'áámá ejemplo chi 'tεε nguεε dáama ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí diiⁿ yā invitados.

8 Ngaⁿa yā 'tíicā. Taachi 'áámá 'iiⁿyāⁿ diiⁿ yā invitar dii naachí n'giindivaacu 'iiⁿyāⁿ nguééⁿ 'cuūndī di na silla vmnááⁿ vmnāaⁿ caati cuuvi ndaa táámá 'iiⁿyāⁿ invitado chi ch'εεtε yā nguééⁿ ti dii. Ní silla miiⁿ ní caava 'iiⁿyāⁿ miiⁿ.

9 Ní taachí ndaa 'iiⁿyāⁿ chi ch'εεtε ca yā, tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ chí diiⁿ yā invitar di ndaa yā nanáaⁿ di ní caaⁿmáⁿ yā cuuvi yā dii: Cu'neeⁿ di lugar 'cūū yeⁿe 'iiⁿyāⁿ 'cūū. Tuu'mi ní cuuvi 'cuináaⁿ di ní 'cuūndī di na silla n'díi naaⁿ n'giinu.

10 Taachí 'iiⁿyāⁿ diiⁿ yā invitar dii caⁿa di 'cuūndī di na silla ndíi naaⁿ n'giinu. Ní taachi ndaa nanáaⁿ dii 'iiⁿyāⁿ chí diiⁿ yā invitar dii, tuu'mi ní caaⁿmáⁿ yā cuuvi yā dii: Díi sáⁿā chí n'dai nduucú, caaca dí cuaaⁿ 'niiⁿnuⁿ. Ní 'āā

n'daacā cuuvi yeⁿe di nanáaⁿ 'iiⁿyāⁿ chí vεεtε yā na mesa.

11 'Iiⁿyāⁿ chí dich'εεtε maáⁿ yā táámá 'iiⁿyāⁿ ní diiⁿ yā chí ndiicuuⁿ yā. Ní 'iiⁿyāⁿ chí maaⁿ yā diiⁿ chí ndiicuuⁿ yā táama 'iiⁿyāⁿ ní diiⁿ yā chí ch'εεtε yā.

12 Tuu'mi ní Jesús ngaⁿá yā ngii yā saⁿā chí diiⁿ invitar 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Dii taachí in'nuuⁿ di chí che'e nguaiⁿ di o chí che'e nguínū di, nguééⁿ 'cuai di 'iiⁿyāⁿ chí n'dai ndúúcu di, ndíi nguééⁿ ndúú ví'i rā di, ndíi nguééⁿ ndúú 'iiⁿyāⁿ yeⁿe di, ndíi nguééⁿ ndúú 'iiⁿyāⁿ na niiⁿnuúⁿ va'āi yeⁿe di chí 'cuíca yā caati 'iiⁿyāⁿ s'uúⁿ ní diiⁿ ntúuⁿ yā invitar dii chí che'e di nduucú yā. 'Tíicā ní nadíi'vε yā diiⁿ cáávā chí ca'a di chí che'e yā.

13 Naatí taachi idin'dái di 'aama comida n'dai, 'cuai dí 'iiⁿyāⁿ chí ndaachí snee yā, ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí nguééⁿ ngii ngiicá yā, ndúúcu chí ngaī yó'lo, ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí nguenaáⁿ.

14 Ní caaⁿmaⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿe di: De'ε chúúcā n'dai di. Tí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguééⁿ nteé yā dii. Naati Ndyuūs nadíi'vε yā dii taachí ndaa nguuvi chí 'iiⁿyāⁿ chí n'dai nduuchí yā yeⁿe nguuaⁿ tináⁿā.

Ejemplo yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí che'e yā cena chí ch'εεtε

15 Taachi 'áámá 'iiⁿyāⁿ chí vεε yā na mesa miiⁿ ch'iindiveéⁿ yā chuū, caⁿa yā chíi yā Jesús: De'ε chúúcā n'dai chí caⁿá yā che'e yā

pan naachí Ndyuūs ngaⁿa ntiinyúⁿ yā.

16 Tuu'mi ní Jesús caⁿa yā ejemplo 'cūū: 'Áámá saⁿā caⁿā sa chí din'dái yā 'áámá chí che'e nguínū 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ, ní idiⁿ sa invitar n'dee n'dái 'iiⁿyāⁿ.

17 Ní taachi 'āā chaa che'e nguínū yā dicho'o yā 'áámá mozo chí caⁿa sa cuuvi sa 'iiⁿyāⁿ chí ndii yā invitado: Cuchí nī. 'Āā véé tanducuén^e chí che'e nguínu yú.

18 Nducyaa ca yā ní tucá'a yā caⁿa yā 'tíicā: Ch'εεtinúⁿ nī yeⁿé. Ní 'áámá saⁿā ní caⁿā sa: Cáámá ch'iinū 'caí 'áámá finca ní cānéé chí caⁿā n'diichí finca, chíⁿ chí ch'εεtinúⁿ nī yeⁿé.

19 Táámá yā ní caⁿa yā: 'Caí nyuⁿu yáandā itiindu ní neⁿé díⁿ ntiinyuⁿ ndúucu tí. Ngicá favor. Ch'εεtinúⁿ nī yeⁿé.

20 Táámá yā ní caⁿa yā: Cáámá ch'iinu ch'iindivaacú chí chíⁿ nguéé cuuvi caⁿā.

21 Taachí nguεεcunéé mozo, caⁿa sa chuū chí sa 'iivi sa. Tuu'mi ní 'iivi miiⁿ nduuví taáⁿ yā ní caⁿa yā chí yā mozo miiⁿ: Cueⁿe dí cuaaⁿ ní'véē ndúucū cuaaⁿ cyúúⁿí yeⁿe yāā ní candéé dí 'iiⁿyāⁿ ndaachí, ndúucū 'iiⁿyāⁿ chí nguéé ngii ngicá yā, ndúucū 'iiⁿyāⁿ chí ngai yó'o, ndúucū 'iiⁿyāⁿ chí gneenāāⁿ.

22 Sáⁿā mozo ní cueⁿe sa. Cuayiivi ní ndā sa ní caⁿā sa chí sa 'iivi sa: N'dí, señor, 'āā díⁿ tan'dúucā chí ngaⁿa nī ní véé cá lugar chí 'cuεētéé 'iiⁿyāⁿ na mesa.

23 Caⁿa señor miiⁿ chí yā saⁿā mozo miiⁿ: Cueⁿe dí

cuaaⁿ cyúúⁿí n'gεεte ndúucū yúúⁿí chí véé chí neēⁿ cuááⁿ 'diitū ní di'cuítu dí 'iiⁿyāⁿ chí chí yā na vaacú ní 'íicú cuuvi diitú na vaacú.

24 Tí 'úú ní ngaⁿá ngi ndís'tií chí mar 'áámá saⁿā chí díⁿ invitar saⁿā vmnaaⁿ nguéé 'cuúⁿ ndāa sa che'e nguínū sa nduucú na mesa yeⁿé.

Tiⁿyāⁿ chí caⁿa yā ndúucū Jesús canee chí 'cuéenu yā cuuvi

25 Cuayiivi míⁿ nééné n'dee 'iiⁿyāⁿ cueⁿe yā ndúucū Jesús. Ní Jesús miiⁿ ní caⁿa yā chí yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ 'áámá ejemplo:

26 Ndúuti chí 'áámá 'iiⁿyāⁿ neⁿe ca yā chíidá yā o chεεcú yā o n'daataá yeⁿe yā o daiya yā o 'díinu yā o vi'i yā o vida yeⁿe maáⁿ yā nguéé tí 'úú chí Jesús, nguéé cuuvi discípulo yeⁿé.

27 'Āā du'ú nūⁿ chí caⁿa yā nduucú ní nguéé ndéε yā cruz yeⁿe yā chí tan'dúucā ndu- cuéⁿe chí 'cueenu taavi yā cuuvi cucáāvā 'úú nguéé cuuvi discípulo yeⁿé.

28 ¿'Áá cheé nūⁿ 'áámá ndís'tií taachí neⁿe nī din'dái nī 'áámá torre, ¿'áá nguéé n'gεεté nī ní ididuuché nī? ¿'Áá n'deē díⁿ nī gasto ndúuti chí tu'néé chí'véε yeⁿe nī chí 'cuiinu din'dái nī torre yeⁿe nī?

29 Ní nduuti chí cu'nuúⁿ nī cimientos yeⁿe torre ní cuayiivi nguéé cuuvi din'dái nī torre yeⁿe nī, tuu'mi ní nducyaaca yā chí snaaⁿ yā 'cáⁿnyūⁿneeⁿ yā ndís'tií.

15

30 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní caaⁿ'maⁿ yā: Sáⁿ'a 'cūū tucá'a sa din'dái sa ní nguée^e ch'iinu di'cuiñú sa.

31 Ní Jesús ngaⁿ'a yā 'túicā: ¿Du'ú rey ndúúti chi canee chi diíⁿ yā caandaá ndúúcu táámá rey, 'áá nguée^e n'giindi yā ndúúcu táámá saⁿ'ā ní ididuuché yā? Nduuti chi tunéeⁿ ndiicu mil soldados ní 'iicu ndúúcu chuú nūuⁿ cuuvi 'cuuⁿ'maⁿ yā ndúúcu soldados chi ndiichi mil yeⁿ'ē táámá rey.

32 Ní nduuti chi nguée^e cuchεε yā, taachi cuchii yā táámá rey ndúúcu soldados yeⁿ'ē yā chi diíⁿ yā caandaá ní canée^e yaⁿ'ai ca yā miiⁿ tuu'mi ní rey miiⁿ dicho'ó yā 'iiⁿ'yāⁿ chi candéε nduudu miiⁿ. Ní 'iicu caaca yā taama rey chi 'cuεεtinée^e 'diiíⁿ yā. Ní nguée^e diíⁿ yā caandaá ndúúcu rey yeⁿ'ē yā.

33 'Tiicá ntúūⁿ. 'Āā chεé nūuⁿ ndís'tiī nduuti chi nguée^e cu'nee nī tanducuéⁿ'ē chi véé yeⁿ'ē nī, nguée^e cuuvi cuuvi ndís'tiī discípulos yeⁿ'é.

Jesús ngaⁿ'a yā yeⁿ'é yiima chi nguée^e n'daācā sabor yeⁿ'ē (Mt. 5.13; Mr. 9.50)

34 Jesús ngaⁿ'a yā: Yiima ní n'dai. Nduuti chí nguée^e n'daācā sabor yeⁿ'ē, ¿de'é ca'ā sabor yeⁿ'ē?

35 Nguée^e dichíí'vē, ndii nguεε cáávā yáⁿ'āa, ndii nguεε ndúú naachi véé abono, caati canangée yā yiima miiⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ chi véé veéⁿ yā, 'caandiveéⁿ yā yeⁿ'é.

Ejemplo yeⁿ'ē 'úti cuūchī chi nindai

1 Nducyáácá saⁿ'ā chí inn'guεε sa yeⁿ'ē yáⁿ'āa ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ nuuⁿndi ndaá yā nanááⁿ Jesús chí 'caandi-veéⁿ yā nduudu yeⁿ'ē yā.

2 Cáávā chuū 'iiⁿ'yāⁿ fariseos ndúúcu maestros chí ngi'cueeⁿ ley ngaⁿ'a yā n'de'ei yā nguááⁿ maáⁿ yā contra yeⁿ'ē Jesús. 'Túuca ngaⁿ'á yā: Jesús miiⁿ n'gúuⁿ yā chí ndaá nanááⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ chí véé nuuⁿndi yeⁿ'ē yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ngé'e yā ndúúcu yā.

3 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā 'aama chí 'téé nguεε daama ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ.

4 Chεé ndís'tiī ndúúti chí véé 'áámá ciento 'iiti cuūchī yeⁿ'ē nī ní nduuti chí 'áámá chεε 'iiti s'uⁿ cuuvi ndái tī, ¿'áá nguée^e cu'nee nī ndu'u chí cuūⁿ ngεεcuⁿ nditiⁿ'yú cuuⁿ tī na 'cuééti? Ní caⁿ'á nī in'nuúⁿ nī 'iiti chí nindái mííⁿ ndíí taachí ndaaca nī 'iiti miiⁿ.

5 Ní taachí ndaaca nī 'iiti miiⁿ cun'duú nī 'iiti ná 'di-imi nī ní candéε nī 'iiti cuūchī miiⁿ naachi canéé tanáⁿ'ā 'iiti cuūchī. Ní yeenu n'dai nī.

6 Ní taachi ndaa nī na vaacu nī, tuu'mi ní nadi-daama nī 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dai ndúúcu nī ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ na niiⁿ'nuúⁿ na va'ai yeⁿ'ē nī. Ní caaⁿ'maⁿ nī cuuvi nī, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Ndís'tiī cuuvi yeenu n'dai nī nduucú ní di'viicu yú ti 'āā n'daaca 'iiti cuūchī yeⁿ'é chí nīndái.

7 Tuu'mi ní Jesús ngaⁿ'á ntúuⁿ yā, 'úú ngaⁿ'á ngi ndís'tiī: 'Túicā véé vaadi yeenu

taavi na va'ai cheeti nguuvi ye'nē 'áámá 'ii'yān chi véé nuuⁿndi ye'nē yā ní ndaacadaami yā ye'nē nuuⁿndi ye'nē yā nguéé ti ye'nē cuūⁿ ngεεcú nditiiⁿ yu cuūⁿ 'ii'yān chi n'dai chi nguéé canee cuumi chi ndaacadaami yā ye'nē nuuⁿndi ye'nē yā.

Ejemplo ye'nē 'áámá cáádí chí n'índái

8 Ní caⁿ'a Jesús: Du'u 'áámá n'daataá chi véé ndiichi cáádí ye'nē ta nduuti chi dindai tá 'áámá 'áá 'cuuⁿ'miⁿ tá lámpara ní n'daaca tá va'āi, ní in'nuuⁿ tá ndúúcu cuidado taanduvéé ndíi ndaācā ta tuūmī miiⁿ?

9 Taachí ndaācā tá nadaama tá 'ii'yān chi n'dai ndúúcu ta ndúúcu 'ii'yān na niiⁿnuúⁿ va'ai ye'nē ta ní caⁿ'a tá: Cuuvi yeenú nī nduucú ní di'viicu yú ti 'āā ndaācā 'áámá cáádí ye'né chí chindái miiⁿ.

10 'Úú ngaⁿ'á ngíi ndís'tiī caati 'tiicá ntúūⁿ véé vaadī yeenú nguaaⁿ ángeles ye'né Ndyuūs cucáávā 'áámá 'ii'yān nuuⁿndi chí nandaacadaami yā ye'nē nuuⁿndi ye'nē yā.

Ejemplo ye'nē saⁿ'ā n'gaiyāá pródigo chí s'neeⁿ sa chiida sa

11 Jesús ngaⁿ'a ntúūⁿ yā ejemplo 'cūū: 'Áámá saⁿ'ā véé 'uūví daiya sa.

12 Saⁿ'ā n'gaiyāá daiya sa chí 'línⁿ ca miiⁿ caⁿ'a sá chíi sá chiida sa: N'diī, chiidá, téé nī parte chí ituneeⁿ 'úú ye'nē vaādí ngua'aá ye'nē nī. Chiida sa ní nacaⁿ'á yā ní nca'a yā saⁿ'ā chí parte ye'nē sa.

13 Nguéé chí 'naaⁿ, saⁿ'ā 'línⁿ ca miiⁿ ní nadīdaamá sá tanducuénⁿē déndu'ū ye'nē sa. Ní cueⁿ'e yaⁿ'ai sa táámá país. Miiⁿ chí iinu diiⁿ sa gastar tanducuénⁿē ti diiⁿ sa nducuénⁿē chí nguεε n'daācā.

14 Ní taachí chí iinu tuūmī ye'nē sa tanducuénⁿē chí ca'a chiida sa, ndaā 'áámá cuiicu chí'εεε na país miiⁿ. Sáⁿ'ā miiⁿ ní chí'eenú n'dai sa chíi caati nguéé chí che'e sa.

15 Saⁿ'ā miiⁿ ní ndaā sa nanááⁿ 'áámá 'ii'yān ye'nē país miiⁿ. Ní caⁿ'a sa chí neⁿ'e sa diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ. 'Ii'yān miiⁿ ní caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'a miiⁿ chí cueⁿ'e sa tan'dúúcā mozo ye'né yā ní diiⁿ sa cuidado cuūchí s'eeⁿ ye'né yā.

16 Saⁿ'ā miiⁿ ní nacádiinuⁿ sa chí neⁿ'ē sa che'e sa chí ye'né cuuchí s'eeⁿ caati mar 'áámá 'ii'yān nguéé ca'a yā de'ē véε saⁿ'ā.

17 Tuu'mi ní n'gaācu sa ní caⁿ'ā sa nguaaⁿ maaⁿ sa: N'deeé n'dái mozos ye'nē chiidá chí nge'e yā pan ní neené n'deeé chí nge'e yā véε, 'iicu 'muuⁿ 'úú ní idiⁿ ntiiⁿnyuⁿ ní neⁿ'ē 'cuūvi chí cuiicú.

18 N'daa cá 'muuⁿ. Naⁿ'á n'diichí chiidá ní caaⁿ'máⁿ cuuvi 'ii'yān: N'diī chiidá véé nuūⁿndi ye'né nanááⁿ Ndyuūs chí canéé na va'ai cheeti nguuvi ní nanááⁿ n'diī.

19 'Áā ntéé n'dai ca 'úú chí tuneéⁿ 'úú chí caaⁿ'maⁿ nī chí daiya nī 'úú. Cu'neéⁿ nī 'úú tan'dúúcā 'aama mozo ye'nē nī.

20 Tuu'mi ní cunaⁿ'ā sa ndaā sa nanááⁿ chiidá sa. Taachí indái ca ndaa sa,

tuu'mi ní chiida sa ní n'diichi yā sa^{n'}ā ní nnee ya'āi iinú yā sa^{n'}ā. Chiida sa ní cuae^{n'}e yā ngeenu yā naachi canéé sá ní tuma^{n'}á yā daiyá yā ní tuu'vi yā cheendi sa.

21 Daiya yā miiⁿ ní ca^{n'}a sa chii sa chiida sa: N'diī, chidá, véé nuu^{n'}ndi ye^{n'}é nanááⁿ Ndyuūs chi canee na va'ai chεeti nguuvi ndúúcu nanááⁿ n'diī. 'Āā n'téé n'dai ca 'úú chí ituneeⁿ 'úú chí caa^{n'}máⁿ nī chí daiya nī 'úú.

22 Naati chiida sa míiⁿ ní ca^{n'}a yā chii yā mozos ye^{n'}e yā: Dii mozos, maaⁿ nch'εεté nūu tun'dáa di tūnūuⁿ chí n'dai ca ní cu'nuúⁿ di sa^{n'}ā daiyá. Ní ca'a di chiinūta'āa cunuuⁿ ta'ā sa ndúúcu ndaacuú chí cunuuⁿ ca'ā sa.

23 Cué^{n'}e di canguaiⁿ di itindu líiⁿ chí 'viichεé. Ní 'caa^{n'}nuⁿ di 'iiti chí che'é 'nū. Ní diiⁿ 'nū 'viicu.

24 Ti sá^{n'}a 'cūū daiyá cue^{n'}e sa ya'ai ní 'āā tan'dúúca chí n'diī sá. Maaⁿ ní navaacunée sa ní nduuchi sa. Ní tan'dúúca chí n'ndái sá ní ndaācā sa. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní yeenu taavi yā ní diiⁿ yā 'áámá 'viicu.

25 Ní sa^{n'}ā daiyá yā chí vma^{n'}naaⁿ canee sa cuεeti. Ní taachi ndaā níiⁿnūuⁿ sa ná va'ai, ch'iindiveeⁿ sa chí itiivi sa^{n'}ā flauta ní 'iiⁿ'yāⁿ nde'ei yā.

26 Tuu'mi ní sa^{n'}ā miiⁿ ní 'caī sa 'aama mozo ní itiinguneeⁿ sa mozo miiⁿ de'ē chí véé.

27 Mozo miiⁿ ní ca^{n'}ā sa chii sa 'iiⁿ'yāⁿ: 'Āā ndáā 'diinu nī. Ní nguéé de'ē vεε ye^{n'}ē sa. Ní chiidá nī ní ca^{n'}a ntiinnyuⁿ yā chí ch'ii itindu líiⁿ chí 'viiche.

28 Sa^{n'}ā miiⁿ ní nduuvi taaⁿ sa. Nguéé 'cuuⁿ sa ndaā sa va'āi. Tuu'mi ní chiida sa miiⁿ ní cun'dáa yā va'āi ní di'cuítu yā daiya yā chí nuūⁿ ndaā sa va'āi.

29 Naati sa^{n'}ā miiⁿ ní nán'guεεcúta^{n'}ā sa ye^{n'}e chiida sa: 'Āā 'naaⁿ n'dái idichíi'vē 'úú n'diī, ní diiⁿ tanducué^{n'}ē chí nga^{n'}a nī ní mar 'áámá vmné^{n'}ēe nguéé tee nī mar 'áámá 'iiti cuūchī 'líiⁿ chí 'caa^{n'}núⁿ ní diiⁿ 'viicu. Ní 'úú cuuvi yeenu ndúúcu amigos ye^{n'}é.

30 Naati taachi ndaā daiya nī sá^{n'}a 'cūū, 'níiⁿnuúⁿ 'tuū'vī sa tanducué^{n'}ē chí vaadi n'guá'āa ye^{n'}ē sa ndúúcu n'daataa s'eeⁿ chí véé sa^{n'}ā s'eeⁿ ye^{n'}e. Ní nga^{n'}a ntiinnyúⁿ nī chí mozos ch'iiⁿ'núⁿ yā itiindu líiⁿ chí 'viichεé chí che'e sa.

31 Tuu'mi ní chiida sa miiⁿ ca^{n'}a yā chii yā sa^{n'}ā: Díi, daiyá, 'áámá canee di nduucú ní tanducué^{n'}ē dendu'ū chí ye^{n'}é ní ye^{n'}ē di.

32 Canéé chí diiⁿ yú 'viicu ti sa^{n'}ā 'diinu di chí 'úú nacadiinú chí tan'duucā chí 'āā n'diī sá ní nduuchí sa. 'Āā n'ndáa sa na vaacu yú ní maaⁿ ní ndaācā yú sa^{n'}ā.

16

Ejemplo ye^{n'}e 'áámá patrón chí nguéé n'daācā diiⁿ yā ndúúcu mozos ye^{n'}e yā

1 Jesús ní ca^{n'}a ntúuⁿ yā chii yā discípulos ye^{n'}e yā: 'Áámá dueño 'cuiica s'nééⁿ 'áámá mayordomo ye^{n'}ē yá^{n'}āa ye^{n'}e yā. Ná^{n'}ā mozos ndaa sa nanááⁿ dueño ní tun'dáa nuu^{n'}ndi sa ye^{n'}ē mayordomo

miiⁿ ní ngaⁿā sa de'ē chi diiⁿ mayordomo chi nguεε n'daācā ndúúcū dendu'ū chi yeⁿē dueño.

² Tuu'mi ní dueño miiⁿ ní yaa'vi yā mayordomo yeⁿe yáⁿāa ní caⁿ'a yā chii yā sáⁿā: N'diī, ¿de'ε 'túúcā n'giindiveéⁿ yeⁿe nī? Teé nī cuenta 'úú yeⁿē ntiiⁿnyuⁿ chi diiⁿ nī tí 'āā ntéé cuuví nī mayordomo.

³ Saⁿā mayordomo yeⁿe yáⁿāa miiⁿ nadicádíinuⁿ sa 'túúcā: ¿Taācā diiⁿ maaⁿ caati dueño yeⁿe yáⁿāa ndivíi yā 'úú yeⁿe chi mayordomo 'úú yeⁿē ntiiⁿnyuⁿ? Nguéé ditiīnu 'úú chí diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ chi n'gii ní nduuti chi caācā limosnas, 'cuinaáⁿ.

⁴ 'Āā deenú de'ē chi diiⁿ ní taachi 'āā ntéé ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yeⁿe mayordomo tuu'mi ní amigos yeⁿ'é 'cuaáⁿ yā 'úú na vaacu yā.

⁵ Tuu'mi ní mayordomo miiⁿ yaa'vi sa nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí cán'díicu yā yeⁿe dueño yeⁿe yáⁿāa yeⁿe yā ní caⁿ'a sa chii sa 'iiⁿyāⁿ vmnááⁿ vmaāⁿ: ¿'Áá n'deēe cán'díicu di yeⁿe dueño?

⁶ Saⁿā miiⁿ ní caⁿ'a sa: 'Úú can'diicú 'áámá ciento toneles aceite. Tuu'mi ní mayordomo miiⁿ ní caⁿ'a sa saⁿā: Cuta'a dí caaca naachi canéé nguūⁿ yeⁿē di. Cuundi dí ní n'nee nguūⁿ di 'uūvī nguεεcu ndiichí toneles aceite.

⁷ Ch'iinu maaⁿ ní caⁿ'a sa chii sa taama saⁿā: Díi, ¿'áá n'deēe cán'díicu di? Saⁿā miiⁿ ní caⁿ'a sa: 'Úú can'diicú 'áámá ciento maquilas yeⁿ'é trigo. Tuu'mi ní mayordomo miiⁿ caⁿ'a sa: Cuta'a dí caaca

naachi canéé nguūⁿ yeⁿē di ní n'neeⁿ nguūⁿ di cuūuⁿ nguεεcú maquilas.

⁸ Tuu'mi ní dueño miiⁿ tuumicádíinuⁿ yā yeⁿē mayordomo chi nguéé n'daacā ní chuuné listo sa ndúúcū asuntos yeⁿē sa. Ní dueño míiⁿ caⁿ'a yā chii yā saⁿā: Tiempo miiⁿ sáⁿā chi snéé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū nguéé n'daaca sa ní neene listo ca sa ndúúcū asuntos yeⁿē sa ndúúcū vaadī 'cuiica chi véé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū nguéé ti 'iiⁿyāⁿ chi diiⁿ yā chiiⁿ chi Ndyuūs neⁿe yā chi snéé yā na deεεve.

⁹ Cáāvā chuū 'úú ní ngaⁿ'á ngií ndís'tiī: Ndúúcū vicios yeⁿe vaadī 'cuiica chi véé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū diiⁿ nī n'daācā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ ti véé amigos yeⁿe nī caati taachi 'cuūvi nī 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nnee nī ní ngaⁿ'á yā: N'dai ndís'tiī ¿'áá cuuvi ndaa nī na va'ai cheεti nguūvi 'tíicā?

¹⁰ 'Iiⁿyāⁿ chi n'daacā idiíⁿ yā ndúúcū cosas chi líiⁿ 'tiicá ntúūⁿ n'daacā idiíⁿ yā ndúúcū cosas chi n'dee n'dái ní n'gεεε.

¹¹ Nduuti chi ndís'tiī nguéé n'daacā idiíⁿ nī ndúúcū tuūmī chi véé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, ¿du'ú 'iiⁿyāⁿ cuuvi teé yā ndís'tiī ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs chi ntiiⁿnyuⁿ yeⁿē vaadī 'cuiica chi véé chi yeⁿ'é Ndyuūs?

¹² Ndúúti chi ndís'tiī nguεε n'daacā idiíⁿ nī ndúúcū dendu'ū chi véé yeⁿe taamá yā, ¿du'ú 'iiⁿyāⁿ téé yā chi véé yeⁿe nī?

¹³ Mar 'áámá saⁿā nguéé cuuvi diiⁿ sa mandados yeⁿe 'uūvī 'iivi sa; ti neⁿe ca sa

'aama yā nguée ti taama yā, o n'daacā ca diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'ē 'aama yā nguée ti taama yā. Ndís'tiī ní nguée cuuvi dichíí'vē Ndyuūs nduuti chí neⁿ'e ca nī vaadi 'cuiica chí véé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

14 Iiⁿ'yāⁿ fariseos n'giindiveⁿ ntúuⁿ yā dendu'ū chí 'túúcā ngaⁿ'a Jesús miiⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ dinéⁿ'e n'dai yā tuūmī ní yaa'vi neeⁿ yā Jesús.

15 Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ fariseos: Ndís'tiī ní nadicádiinuuⁿ nī chí ndís'tiī ní 'iiⁿ'yāⁿ n'dai ndís'tiī nanááⁿ saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū naati Ndyuūs ní n'diichí yā staava yeⁿ'e ndís'tiī. Chííⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ nadicádiinuuⁿ yā chí ch'εεε ca, chíiⁿ chí Ndyuūs diíⁿ yā cuenta chí nguée dε'ē vεε.

Jesús ngaⁿ'a yā chí ley ní n'daacā

16 Ley yeⁿ'e Moisés ndúúcū chííⁿ chí chí'cueeⁿ profetas canee nanááⁿ ndís'tiī ndíí taachi ndaā Juan chí chεédínuūⁿnīⁿ na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ndíí tiempo miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ caⁿ'a yā nduudú n'dai chí ngai yeⁿ'e naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ neⁿ'e yā cu'téenu yā nduudu miiⁿ.

17 Ngíⁿ'i ca chí 'cuiinu nanguuvi ndúúcū na yáⁿ'āa nguée ti 'cuiinū 'áámá letra 'lííⁿ yeⁿ'e ley.

Jesús ngi'cueeⁿ yā yeⁿ'e divorcio

(Mt. 19.1-12; Mr. 10.1-12)

18 'Āā du'ú nūuⁿ sán[']ā chí cū'neeⁿ sa n'daataá yeⁿ'ē sa ní 'caandivaacu sá ndúúcū taama tá diiⁿ nuuⁿndí sa.

Sán[']ā chí cunee sá ndúúcū n'daataá chí s'neeⁿ tá isaⁿ'ā yeⁿ'ē tá 'āā dinuuⁿndí ntúuⁿ sa.

Yeⁿ'ē sán[']ā 'cuiica ndúúcū saⁿ'ā chí nguuvi Lázaro

19 Caⁿ'a Jesús: Tiempo chí chó'ōo canée 'áámá saⁿ'ā 'cuiica chí 'nuuⁿ sa cateai n'dai sa ní diiⁿ sá 'viicu. Ní nge'e sa cosas chí n'dai nguuvi nguuvi.

20 Canée ntúūⁿ 'áámá saⁿ'ā chí nguuvi sa Lázaro chí ngiica limosnas. Ní diituú n'duu'vi núúⁿmán chεεε sa. Ní vεε sa cheendi va'āi yeⁿ'ē saⁿ'ā 'cuiica miiⁿ.

21 Saⁿ'ā miiⁿ ní neⁿ'e sa che'e sa cosas chí ingéē yeⁿ'e mesa yeⁿ'e saⁿ'a 'cuiicá miiⁿ. Ndaā 'yaānā s'eeⁿ naachi véε sa ní yaā'vi née tī naachí ya'āi yeⁿ'e Lázaro miiⁿ.

22 Cuayiivi miiⁿ ní ch'iī Lázaro. Ángeles yeⁿ'é Ndyuūs candéε yā Lázaro naachi canée chiida yú Abraham na lugar paraíso chí yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dái. Ch'iī ntúūⁿ saⁿ'a 'cuiica miiⁿ ní ch'iichi yā saⁿ'ā.

23 Taachi sán[']ā 'cuiica miiⁿ ch'eenū sa chíi na infierno n'diichí sa cuaaⁿ 'niíⁿnuⁿ ní n'diichí sa chiida yú Abraham ndúúcū Lázaro miiⁿ.

24 Tuu'mi ní 'caī saⁿ'ā 'cuiica miiⁿ: N'díí, chíidá Abraham, inneé ya'ai 'iinú ní 'úú, ní dichó'o nī Lázaro chí di'caandá yā tī nduuti tá'ā nguaaⁿ nuūⁿnīⁿ ní cun'duú yā na ch'iīyá ní di'caanda ch'iīyá ti neené n'geenu ngii ná nguuchi yaⁿ'ā 'cūū.

25 Abraham miiⁿ ní caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā: Díí, daiyá, n'gaacú di tí taachí canee

dí iⁿ'yeē^{ndī} miiⁿ ch'iī^{ndī} ndii n'dee n'dáiⁿ chí n'daācā ye^{n'}ē di. Lázaro miiⁿ nguééⁿ ve^{n'}e ye^{n'}ē sa naati maaⁿ ní 'muuⁿ ní vééⁿ 'viich'ē^{tī}īnūⁿ ye^{n'}ē sa ní díⁿ ní 'cuéénúⁿ dí cuuvi miiⁿ.

²⁶ Miiⁿ vééⁿ 'áámá yí^{ví} yá^{n'}āa chí neene ch'εε^{τε} nguaaⁿ nús^{'uu} ndúú^{cū} ndís^{'tī}. 'Ii^{n'}yāⁿ chí ne^{n'}e yā chó^{'o} yā ndii 'muuⁿ ndíⁿ naachi snééⁿ ndís^{'tī} nguééⁿ cúú^{ví} díⁿ yā. Ndíⁿ nguééⁿ ndúúⁿ 'ii^{n'}yāⁿ chí snééⁿ yā taa nguééⁿ cuuví cho^{'o} yā ní ndaáⁿ yā naachi snééⁿ 'nū.

²⁷ Tuu^{'mi} ní sa^{n'}ā 'cuiica miiⁿ nga^{n'}ā sa: N'diī, chí idá Abraham, idi^{'cuítú} n'diī chí dichó^{'o} nī Lázaro i^{n'}yeē^{ndī} ndii vaacu chiidá,

²⁸ ti vééⁿ nyu^{'n}u 'diinúⁿ chí sa^{n'}ā miiⁿ ní Lázaro cuuvi sa 'diinúⁿ chí nguééⁿ ndaa yā lugar 'cū^ū chí 'cueenu yā cuuvi.

²⁹ Abraham miiⁿ ní ca^{n'}a yā chí yā sa^{n'}a: Canee nguūⁿ na libro ye^{n'}é Ndyuūs naachi canee nguūⁿ ye^{n'}e Moisés miiⁿ ndúú^{cū} profetas ní cuuvi yā 'ii^{n'}yāⁿ chí 'caandiveéⁿ yā ye^{n'}é 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ.

³⁰ Tuu^{'mi} ní sa^{n'}ā 'cuiica miiⁿ ní ca^{n'}ā sa: N'diī, chí idá Abraham, nguééⁿ n'giindiveéⁿ yā ye^{n'}e yā. Ndúú^{tí} chí 'áámá 'ii^{n'}yāⁿ chí 'āā n'dii ca^{n'}a yā nanááⁿ 'diinúⁿ, tuu^{'mi} ní 'caandiveéⁿ yā ye^{n'}é 'ii^{n'}yāⁿ miiⁿ ní ndaacadaamí yā ye^{n'}é nuuⁿndi chí díⁿ yā.

³¹ Abraham miiⁿ ní ca^{n'}a yā chí yā sa^{n'}a 'cuiica: Ndúú^{tí} chí nguééⁿ cu^{'téenu} yā chí canééⁿ nguūⁿ na libro ye^{n'}é Ndyuūs ye^{n'}e Moisés ndúú^{cū} 'ii^{n'}yāⁿ profetas ndíⁿ cuááⁿ vmaāⁿ, nguééⁿ cu^{'téenu} ntúⁿ

yā ye^{n'}é 'ii^{n'}yāⁿ 'cū^ū chí cuuvi yā 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ 'áárá chí 'ii^{n'}yāⁿ 'cū^ū ncuééⁿ yā ye^{n'}e nguaaⁿ tina^{n'}ā.

17

Jesús ngi'cueeⁿ yā chí nguééⁿ canee chí diiⁿ yú nuuⁿndi

(Mt. 18.6-7; 21-22; Mr. 9.42)

¹ Jesús ca^{n'}a yā chí yā discípulos ye^{n'}e yā: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ chí vééⁿ de^{'ε} caá^{vā} chí díⁿ chí 'ii^{n'}yāⁿ dinuuⁿndi yā naati de^{'ε} chúú^{cā} ya'ai ye^{n'}e 'ii^{n'}yāⁿ chí díⁿ yā chí taama 'ii^{n'}yāⁿ dinuuⁿndi yā.

² N'daacā ca chí cuuvi 'túú^{cā} ndúú^{cū} 'ii^{n'}yāⁿ miiⁿ. 'Ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ caāchiichí yā 'áámá tuūⁿ yúú^{dú} chí inguúⁿ 'ii^{n'}yāⁿ na daandu 'ii^{n'}yāⁿ miiⁿ ní 'caanuúⁿ yā 'ii^{n'}yāⁿ miiⁿ naachi yāānūⁿ ye^{n'}é nuuⁿ'ni'yā^{n'}ā ní nguééⁿ cuuvi díⁿ 'ii^{n'}yāⁿ miiⁿ chí taama da'caiyāā idinuuⁿndi yā.

³ Cundéε ndís^{'tī} cuidado. Ndúú^{tí} 'díⁿu nī dinuuⁿndi sa contra ye^{n'}e 'aama nī, yaa^{'vi} neéⁿ nī sa^{n'}ā. Ndúú^{tí} chí ndaacadaami sa ye^{n'}é nuuⁿndi ye^{n'}é sa nadich'εε^{cú} nī ye^{n'}é sa.

⁴ 'Áárá chí ndēē^{chē} cuuvi idinuuⁿndi sa contra ye^{n'}e nī 'áámá nguuvi ní ndēē^{chē} cuuvi ndaa sa nanááⁿ ndís^{'tī} ní caa^{n'}maⁿ sa cuuvi sá ndís^{'tī}: Ndaacadaamí ye^{n'}é nuuⁿndi ye^{n'}é, tuu^{'mi} ní nadich'εε^{cú} nī ye^{n'}é sa.

Poder ye^{n'}e vaadí i'teenu

⁵ Apóstoles ca^{n'}a yā chí yā Señor Jesús: N'diī, Señor, díⁿ

nī chi nús'uu cuuvi cu'téenu cá nū.

6 Tuu'mi Jesús caⁿ'a yā chii yā apóstoles: Ndúútí chi ndís'tiī duu'vi i'téenu nī, tuu'mi ní vaadi i'teenu yeⁿ'é nī ní tan'dúúçā 'áámá nduutí yeⁿ'é yīivē ntiī'yaá. Ní cuuvi caaⁿ'maⁿ nī 'tíicā ndúúcū yáⁿ'á: Díí yáⁿ'á cuví dí 'muuⁿ ní cueⁿ'e di ná nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā. Ní 'caandiveeⁿ yáⁿ'á miiⁿ yeⁿ'e dii.

Yeⁿ'e táacā cuuvi diiⁿ yú ntiīⁿnyuⁿ ndúúcū Ndyuūs 'iivu yú

7 Ngaⁿ'a Jesús: Du'u ndís'tiī ndúútí chi vεε 'áámá mozo chi di'cuūndú 'iiti o diiⁿ sa cuidado 'iiti cuūchī yeⁿ'e nī taachi nguεεcunée sa yeⁿ'e campo miiⁿ, ¿'áá hora míiⁿ nūuⁿ caaⁿ'maⁿ nī cuuvi nī saⁿ'ā?: Cho'o di 'cuūndī di na mesa.

8 ¿'Áá nguée vmnááⁿ vmnáaⁿ caaⁿ'maⁿ nī cuuvi nī mozo miiⁿ 'tíicā?: N'nuuⁿ di chi che'e nguīinu yú. Ní 'cuiinduū di yeⁿ'é na mesa, 'cuiī di ní 'úú cu'ú che'é, 'Cuiinu che'é 'cuiinu cu'ú tuu'mi ní dii cuuvi ché'e di cu'ú di.

9 ¿'Áá aama patrón nca'a yā gracias mozo miiⁿ ti diiⁿ sa mandados chi cāⁿ'a patrón yeⁿ'é sa? Nguée díiⁿ yā 'tíicā.

10 'Tiicā ntúūⁿ, ndís'tiī, taachí 'cuiinu díiⁿ nī tandu-cuéⁿ'é ntiīⁿnyuⁿ chí ngaⁿ'á Ndyuūs ndís'tiī, tuu'mi ní caaⁿ'maⁿ nī 'tiicā: Ndyuūs, nús'uu ní mozos yeⁿ'e nī naati nús'uu ní díiⁿ 'nū dámaāⁿ chi canee chi díiⁿ 'nū.

Jesús idiíⁿ yā chi nduūvā yeⁿ'e ndiichi 'ii'yāⁿ yeⁿ'e ca'āī lepra chi ín'duuti yuūtē yeⁿ'e yā

11 Taachí Jesús miiⁿ canúuⁿ yā yúúni chí cueⁿ'e yā na yāāⁿ Jerusalén, cho'ó yā naavtaⁿ'ā yeⁿ'e na 'uuvī yáⁿ'āa chi Samaria ndúúcū Galilea.

12 Ní taachí Jesús sndaⁿ yā 'áámá yāāⁿ 'líiⁿ snée ndiichi saⁿ'ā chí induuti yuūtē yeⁿ'é sa chi ndii sa ca'ai lepra. Ndaā sa nanááⁿ Jesús miiⁿ ní ch'éétíndii yaⁿ'ai sa.

13 Ní 'cai sa: N'diī, 'iivú Jesús, nnée ya'ai 'iinu nī nús'uu.

14 Taachí Jesús n'diichi yā saⁿ'ā s'eeⁿ, tuu'mi ní yaa'vi yā: Ndís'tiī, cueⁿ'e nī ní 'cuuⁿ'miⁿ nī nanááⁿ chiiduú s'eeⁿ, Ch'íiⁿú caⁿ'a Jesús ndúúdú 'cūū saⁿ'ā s'eeⁿ ní nduuvá yeⁿ'e sa.

15 Tuu'mi 'áámá chéeⁿ saⁿ'ā s'eeⁿ taachí n'diichi yā chí 'āā nduuvá yeⁿ'e yā, nguεεcunée yā ní cheⁿ'e yā naachi canée Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yuudu yā: Dε'ε chúúcā ch'εεte Ndyuūs.

16 Ní chiintii'yá yā nanááⁿ Jesús ní chí snaaⁿ na yáⁿ'āa, ní ca'a yā gracias 'ii'yāⁿ. Saⁿ'ā miiⁿ ní 'áámá saⁿ'ā yeⁿ'e yáⁿ'āa Samaria.

17 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā: ¿'Áá nguεε ndiichi saⁿ'ā chí nduūvā yeⁿ'é sa? Ta nuuⁿ sa, ¿tii snée sa?

18 ¿'Áá nguεε táámá yā chí canée chí caaⁿ'maⁿ yā chí ch'εεte Dendyuūs? Dámaāⁿ saⁿ'ā miiⁿ chí canuuⁿ yúúni chí ca'a sa gracias.

19 Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā chí ngiita miiⁿ:

Nducueeⁿ dí. Cúnaⁿā di.
'Aā nanduuva yeⁿē di caati
i'téenu nī.

*Yeⁿe taaca Ndyuūs ngaⁿ'a
ntiiⁿnyúⁿ yā*

(Mt. 24.23-28, 36-41)

20 Taachi 'iiⁿyāⁿ fariseos
intínguúneeⁿ yā Jesús miiⁿ:
¿Tíi cua'a ndáá naachi
Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā?
Jesús miiⁿ ní nan'guεεcútaⁿ'a
yā: Naachi Ndyuūs ngaⁿ'a
ntiiⁿnyúⁿ yā nguéeⁿ ndaa
tan'dúúcā 'áámá manera chí
ndís'tiī cunee ngiinú nī yeⁿē.

21 Ní nguéeⁿ ndúú 'iiⁿyāⁿ
caaⁿ'maⁿ ra yā 'tíicā: 'Muuⁿ
canee o miiⁿ canee ti Ndyuūs
'āā ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā nguaaⁿ
ndís'tiī.

22 Tuuⁿ'mi ní Jesús caⁿ'a yā
chii yā discípulos yeⁿe yā:
Tiempo miiⁿ ndaa nguuvi
taachi ndís'tiī neⁿ'e nī snaaⁿ nī
taachi canéé Saⁿ'ā chí Daiya
Dendyuūs, naati nguéeⁿ snaaⁿ
nī saⁿ'ā miiⁿ.

23 Ní 'iiⁿyāⁿ caaⁿ'maⁿ yā
cuuvi yā nduudu yaadi
ndís'tiī: 'Muuⁿ canéé Saⁿ'a
chí Daiya Dendyuūs, o miiⁿ
canee sa. Nguéeⁿ caⁿ'a nī ndíi
nguéeⁿ ndúú can'dáa nī 'iiⁿyāⁿ
cuayiivi.

24 Tan'dúúcā chí inaaⁿ yú
chí ngéⁿ'é 'cuai maaⁿ ncheεté
nūuⁿ ngiiyā, 'tiicá ntúūⁿ cuuvi
taachi 'úú chí Saⁿ'ā chí Daiya
Dendyuūs ndaa nguuvi miiⁿ.

25 Naati vmnááⁿ vmnaaⁿ
'úú chí Saⁿ'ā chí Daiya
Ndyuūs ní neené 'cuenú
cuuvi. Ní 'iiⁿyāⁿ chí maaⁿ
snéé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū díiⁿ yā
condenar 'úú.

26 Tan'dúúcā chí canee
tiempo chí 'āā chó'ōo taachi

canee saⁿ'ā Noé iⁿ'yéeⁿdi 'cūū,
'tiicá ntúūⁿ cuuvi tiempo yeⁿē
Saⁿ'a chí Daiyā Dendyuūs
taachi ndaa sa.

27 Tiempo yeⁿe Noé 'iiⁿyāⁿ
s'eeⁿ ngéⁿ'e yā ngi'i yā ní
n'gíindivaacu yā. Ní ca'a yā
daiya yā chí n'gíindivaacu
ndii nguuvi chí Noé sndaá
yā na arca. Tuuⁿ'mi ní chee
taaⁿ cuūvī ní chiitu iⁿ'yeeⁿdí
'cūū ndúúcū nuūⁿnīⁿ ní ch'iī
nducyaaca 'iiⁿyāⁿ.

28 'Tiicá ntúūⁿ chíi tiempo
chí 'āā chó'ōo taachi canee
saⁿ'a Lot iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. 'Iiⁿyāⁿ
s'eeⁿ ngeⁿ'e yā ngi'i yā. Ngai yā
ní n'diicui yā. Ní ngiinú yā ní
idin'dái yā vaacu yā.

29 Taachi can'daā saⁿ'ā Lot
miiⁿ ná yáāⁿ Sodoma chí
cheeⁿ nguuchi yaⁿ'ā ndúúcū
azufre chí tuūú chí ngiichi
chí yeⁿe nanguuvi. Cáávā
chuū ch'iī nducyaaca 'iiⁿyāⁿ
na yáāⁿ miiⁿ.

30 'Tíicā cuuvi nguuvi
miiⁿ taachi 'úú Saⁿ'ā chí
Daiya Dendyuūs ndaa taama
vmnéⁿ'ēe.

31 Ní nguūvī chí ndaa,
taachi 'iiⁿyāⁿ chí snée yā tiīⁿ
va'āi n'daacā ca chí 'iiⁿyāⁿ
miiⁿ ní nguéeⁿ nch'éeⁿ yā ní
cuta'a yā dendu'ū chí véé
yeⁿ'e yā cheεtí va'āi. 'Tiicá
ntúūⁿ 'iiⁿyāⁿ chí snée yā cuεeti
n'daacā ca chí nguéeⁿ naⁿ'a yā
nduvaacu yā.

32 Nan'gáácú nī tan'dúúcā
chí ch'iī n'daataá yéⁿ'ē saⁿ'ā
Lot.

33 'Aā du'ú nūuⁿ 'iiⁿyāⁿ chí
neⁿ'e cá yā vida yeⁿ'e yā nguéeⁿ
ti 'úú, dindaí yā táámá vida
yeⁿ'e yā. 'Aā du'ú nūuⁿ 'iiⁿyāⁿ
chí dichíⁿ've yā 'úú ní dindaí

yā vida yeⁿe maáⁿ yā cucááⁿvā 'úú, ní ndaacá yā táámá vida yeⁿe yā.

34 'Úú ngaⁿ'á ngii ndís'tií chi nguiinū miiⁿ 'uuvi yā chi ndiiti yā na 'áámá cama, 'aama yā ní ndaā naáⁿ ní taama yā ní canée yā.

35 Níicú naachi 'uuvi n'daataá daama snee ta ingúu tá, 'aama ta ní ndaā naáⁿ tá ní taama tá ní canee ta.

36 Naachí 'uūvi yā snée yā cuεeti, 'áámá yā ní ndaā naáⁿ yā, níicú taama yā ní canee yā.

37 Taachí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ch'iindiveéⁿ yā chuū itingu-uneéⁿ Jesús: Señor, ¿tíí cuuvi chuū? Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā yeⁿe tiempo miiⁿ: Naachi candiití cuerpo yeⁿe tináⁿ'ā, miiⁿ ní nduuvidaamá luutí ní che'e tī, tuu'mi ní cuuví chuū.

18

Ejemplo yeⁿe n'daataa nguá'āa chi cueⁿe tá nanaaⁿ juez ndúúcu 'áámá asunto

1 Jesús caⁿ'a yā 'aama ejemplo chi 'téé nguéé daama yeⁿe chi 'iiⁿ'yāⁿ canée chi caaⁿ'maⁿngua'á yā cuén'é daāⁿmaⁿ nguéé ndúúcu vaadī 'daan'di.

2 Ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ejemplo 'cūū: Canée 'áámá juez na 'aama yāāⁿ chí nguéé 'va'a sa Dendyuūs. Ní ndíí nguéé ndúú idiiⁿ rá yā respetar 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'iindiveéⁿ yā asuntos yeⁿe yā.

3 Canée ntúūⁿ na yāāⁿ miiⁿ 'áámá n'daataa nguá'āa chí ndaa yā nguuvi nguuvi

nanááⁿ juez miiⁿ ní ngiica tá justicia juez yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chí taaⁿ ndúúcu tá.

4 Juez miiⁿ ní nguéé 'cuuⁿ yā 'naaⁿ tiempo naati cuayi-ivi nadicádiinuuⁿ yā: 'Áará chí nguéé 'va'á Dendyuūs ndíí nguéé ndúú idiiⁿ rá respetar 'iiⁿ'yāⁿ,

5 naati n'daata nguá'āa 'cūū nééné ididú'ū ta 'úú ní maaⁿ ní caⁿ'a diíⁿ n'daacā ndúúcu tá chí 'āā ntéé candií tá dindú'u ta ti 'cuiinu paciencia yeⁿe.

6 Naati Señor miiⁿ caⁿ'a yā: 'Caandiveéⁿ nī chí ngaⁿ'ā juez chí nguéé n'daacā táácā idiiⁿ yā.

7 ¿'Áá Ndyuūs nguεε nnee ntúūⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ chí ndεεve yā, 'iiⁿ'yāⁿ chí caaⁿ'maⁿngua'á yā ndii nguuvi ndíí n'gaaⁿ ní Ndyuūs diíⁿ yā castigar 'iiⁿ'yāⁿ chí contra yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chí ndεεve yā? ¿'Áá cuuvi 'naaⁿ Ndyuūs chí cunnee yā 'iiⁿ'yāⁿ? Nguéé 'tíicā.

8 'Úú ní ngaⁿ'á ngii ndís'tií chí Ndyuūs maaⁿ nch'εεté nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ. Naati taachi 'úú chí Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs ndaá, ¿'áá nndaaca ntúūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā Ndyuūs ná iⁿ'yeeⁿdí 'cūū?

Saⁿ'ā fariseo ndúúcu saⁿ'ā chí inn'guεε yeⁿe yáⁿ'āa

9 Jesús caⁿ'a yā ejemplo 'cūū chí 'téé nguéé dáámá caava n'dúúví 'iiⁿ'yāⁿ chí idin'gεεté maáⁿ yā ní nguéé diíⁿ yā respetar tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní caⁿ'a yā:

10 Na 'úúví saⁿ'ā chen'e sa yáacū templo chí

caanⁿmaⁿngua^a sa. 'Aama sa ní saⁿā fariseo, taama sa ní saⁿā chí inn'guεε yeⁿe yáⁿāa.

11 Saⁿā fariseo chí ndii sa ní 'túúca caⁿangua'a sa: N'dií Señor, nteé gracias n'dií ti 'úú ní nguée tan'dúúca tanáⁿā saⁿa 'cūū. 'Úú nguée ididuucú, nguée yáádí'yā 'úú, nguée caⁿá ndúúca taama n'daataá chi nguεε n'daataá yeⁿé, nguée idiíⁿ tan'dúúca chí idiíⁿ saⁿa 'cūū chí inn'guεε sa yeⁿe yáⁿāa.

12 'Úú ní nguée nga'diiⁿnúⁿ 'uūví cuuvi 'áamá ndeεε taachi caanⁿmaⁿngua^a. 'Úú ní teé décima yeⁿe tanducuéⁿe chí véé yeⁿé chí lado yeⁿe Ndyuūs chíiⁿ chí tunéⁿ Ndyuūs.

13 Naati saⁿā chí inn'guεε yeⁿe yáⁿāa yaⁿai canee sa ní nguée neⁿe sa snaaⁿ sa nánguuvi. Dámaāⁿ chí n'geⁿe sá niiⁿnuⁿ sa ní ngaⁿā sa: N'dií Ndyuūs, ya'ai 'iinu ní 'úú, ti 'úú 'iiⁿyāⁿ nuūⁿndi 'úú.

14 'Úú ngaⁿá ngii ndís'tiī: Sáⁿa 'cūū cūnaⁿā sá ndavaacu sa ní Ndyuūs nadich'εεcú yā nuūⁿndi yeⁿe sa. Saⁿā fariseo miiⁿ nguée 'tíicā. 'Āā du'ú nūⁿ 'iiⁿyāⁿ chí dich'εεté maāⁿ, cuuvi yā ndicúūⁿ nanááⁿ Ndyuūs. Ní 'iiⁿyāⁿ chí nguée dich'εεté maáⁿ yā 'iiⁿyāⁿ, Ndyuūs dich'εεté yā 'iiⁿyāⁿ miiⁿ.

Jesús idi'viicú yā da'caiyāa
(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

15 'Iiⁿyāⁿ ní candεε yā da'caiyāa nanááⁿ Jesús ní 'iicu Jesús tuu'ví yā da'caiyāa.

Taachí discípulos yeⁿe Jesús n'diichi yā chuū, yaa'vi née yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí indáa yā ndúúca dá'caiyāa.

16 Tuu'mi ní Jesús yaa'vi yā discípulos yeⁿe yā ní caⁿa yā: 'Cuááⁿ ní chí dá'caiyāá chíi yā nanaáⁿ. Nguée 'caaca taaⁿ ní caati naachí Ndyuūs ngaⁿa ntiiⁿnyūⁿ yā ní yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí ndiicuūⁿ yā tan'dúúca dá'caiyāa.

17 Cuaacu níⁿnyūⁿ ngaⁿá ngii ndís'tiī: 'Iiⁿyāⁿ chí nguée cu'téenu yā Ndyuūs tan'dúúca 'áamá dá'caiyāa i'téenu yā nguée cuuvi ndaa yā naachí ngaⁿa ntiiⁿnyuⁿ yā.

'Áamá saⁿā chí 'cuiica ndeē
sa ndúúca Jesús

(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

18 'Áamá saⁿā chí ngaⁿa ntiiⁿnyuⁿ sa itíinguuneeⁿ sa Jesús miiⁿ: N'dií, Maestro chí n'dai, ¿de'ē cuuvi diíⁿ ní ndaācá vida cueⁿe daāⁿmaⁿ chí cuuvi yeⁿé?

19 Jesús ní caⁿa yā chíi yā saⁿa: ¿De'ē cúví chí ngaⁿa di ngii di 'úú chí 'úú n'daí 'úú? Mar 'áamá 'iiⁿyāⁿ nguée n'dai yā, dámaāⁿ Dendyuūs.

20 Dii ní déenu di chí canéé nguūⁿ na ley 'tíicā: Nguée 'caāⁿnūⁿ di; nguée caⁿa di ndúúca táamá n'daataá chí nguεε yeⁿe di; nguεε diduucú di; nguée caaⁿmaⁿ di nduudu yaadi ndúúca mar 'áamá 'iiⁿyāⁿ; dinéⁿe di ch'εεcu di ndúúca chíida di.

21 Saⁿā miiⁿ n'guεεcútaⁿā sa ní caⁿā sa: Tanducuéⁿe chuū 'āā idiíⁿ taachi saⁿā 'lín' 'úú.

22 Taachí Jesús ch'iindiveén yā chuū, caⁿa yā chii yā saⁿā: Véé 'áamá cosa nūuⁿ chi canéé chí diiⁿ di. N'diicui dí tanducueⁿé chí véé yeⁿé di ní caⁿa di 'iiⁿyāⁿ chí nguéé yeⁿe yā, ní ndaācā chí véé vaadī 'cuiica na va'ai cheeti nguuví chí cuuvi yeⁿé di. Ní cuchí di ní caⁿa di nduucú.

23 Taachí saⁿā miiⁿ ch'iindiveeⁿ sá chuū, neené s'neeⁿ ndaachií yiinú sa, ti neené 'cuiica sa.

24 Ní taachí Jesús n'diichi yā saⁿā miiⁿ chí neené s'neeⁿ ndaachi yiinú sa, tuu'mi ní caⁿa yā: De'ē chúucā ngíⁿi chí cundaa 'iiⁿyāⁿ chí 'cuiica naachí Ndyuūs ngaⁿa ntiiⁿnyúⁿ yā.

25 Ní tan'dúucā ejemplo 'cūū 'tíicā. Nguéé ngíⁿi cá yeⁿe 'áamá 'iiti camello chí ch'εεε cá ti 'yúúdūu chí cho'ó tī nduutinááⁿ 'iini chí cheendi va'ai 'líiⁿ nguéé ti 'aama saⁿā chí 'cuiica i'téenu sa Ndyuūs ní cundáa sa na va'ai cheeti nguuví.

26 Taachi discípulos n'giindiveén yā chuū, caⁿa yā: ¿Du'ū cuuví nánguaⁿāi?

27 Ní Jesús caⁿa yā: Saⁿā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū nguéé ngíⁿ diiⁿ sa chuū naati Ndyuūs cuuvi diiⁿ yā tanducueⁿé.

28 Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní caⁿa yā: Señor, cuin'díichí nī. Nús'uu ní s'neeⁿ 'nū chí véé yeⁿé 'nū, ní cuchí 'nū ndúucu nī.

29 Jesús miiⁿ ní caⁿa yā chii yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿá ngíⁿ ndís'tī chí 'āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿyāⁿ chí cu'nee yā vaacu yā, o chiidá

yā, o cheecú yā, o 'díinu yā, o n'daatáa yeⁿe yā, o daiya yā, cáávā chí diiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿé naachí Ndyuūs ngaⁿa ntiiⁿnyúⁿ yā,

30 'iiⁿyāⁿ miiⁿ n'deē ca ndaācā yeⁿe yā ná iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní cuayivi ní ndaacá yā vida cueⁿe daāⁿmaⁿ ná va'ai cheeti nguuví.

Jesús ngaⁿayā chí 'cuūvi yā (Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

31 Jesús cueⁿe yā 'áamá lado ndúucū ndu'ū ndiichúúví discípulos yeⁿe yā ní caⁿa yā chí yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Maaⁿ ní caⁿā yú na yāā Jerusalén ní miiⁿ cúnuuⁿ ca'a tanducueⁿé chí profetas dingúuⁿ yā ndíi cuááⁿ vmnaaⁿ yeⁿe 'úú chí Saⁿā chí Daiya Dendyuūs.

32 Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ diiⁿ yā entregar 'úú 'iiⁿyāⁿ chí nguéé yeⁿe ndaata Israel. Ní 'iiⁿyāⁿ s'uuⁿ ní dūūchinéⁿ yā 'úú ní diiⁿ taaⁿ yā nduucú níicú ca'a neeⁿ daíⁿ yā 'úú.

33 'Cuíinú 'cueⁿé yā 'úú ní 'caaⁿnúⁿ yā 'úú naati 'cuíinū 'iínū nguuví ní nduūchí yeⁿe nguaaⁿ tináⁿā.

34 Discípulos s'eeⁿ nguéé tuumicádíinuuⁿ yā yeⁿé dendū'u 'cūū ti canúúⁿ n'de'ei yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Nguéé tuumicádíinuuⁿ yā de'ē chí caⁿa Jesús.

Jesús diiⁿ yā chí nduūvā yeⁿe 'áamá saⁿā chí ngueenááⁿ yeⁿe yāāⁿ Jericó

(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

35 Taachí Jesús ndaā niiⁿnuúⁿ yā na yāā Jericó, 'áamá saⁿā ngueenááⁿ véé sa

niiⁿnuúⁿ cyúúní. Ngiica sá limonas.

³⁶ Sáⁿ'a 'cūū tááchí ch'iindiveeⁿ sa chí cho'ó n'deēe n'dáí 'iiⁿyāⁿ, itiingu-unééⁿ sá: ¿DÉ'ē chí chíí?

³⁷ Ní 'iiⁿyāⁿ caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā chí ngeuenááⁿ chí chó'oo Jesús chí yeⁿ'ē yāāⁿ Nazaret.

³⁸ Tuu'mi ní saⁿ'ā nguéénaaⁿ miiⁿ 'caī sa: N'díí Jesús, Daiya David, nneé ya'ai 'iinu nī 'úú.

³⁹ 'Iiⁿyāⁿ chí cueⁿ'e vmnaaⁿ yeⁿ'e Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā miiⁿ chí 'āā ntéé 'cuai sa, naati saⁿ'ā miiⁿ ní n'gāi yicu ca sa: N'dií, Daiya David, nneé ya'ai 'iinu nī 'úú.

⁴⁰ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ chééndii yā ní caⁿ'a yā chí canguai yā saⁿ'a chí nguéé inaaⁿ. Taachí saⁿ'ā miiⁿ ndaā sa nanááⁿ Jesús, Jesús miiⁿ ní itiinguunéⁿ yā saⁿ'ā:

⁴¹ ¿De'ē neⁿ'e di chí diíⁿ ndúúⁿcū dii? Saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'ā sa: Señor, diíⁿ nī chí snāaⁿ.

⁴² Jesús caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā: Cáávā chí i'téenu di nduūⁿvā yeⁿ'ē di.

⁴³ Tuu'mi nūⁿ snaāⁿ sa ní cuéⁿ'e sa ndúúⁿcū Jesús. Ní ngaⁿ'a sa: De'ē chúúⁿcā ch'εεε Ndyuūs. Ní nducyaaca 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ chí n'diichí yā chuū ní caⁿ'a yā: De'ē chúúⁿcā ch'εεε Dendyuūs.

19

*Jesús ndúúⁿcū saⁿ'ā chí ngu-
uvi Zaqueo*

¹ Taachí Jesús sndaa yā na yāāⁿ Jericó, cánúⁿ yā yúúⁿ ní chí cho'ó yā náávtaⁿ'ā yāāⁿ Jericó miiⁿ.

² Na yāāⁿ miiⁿ canee 'áámá saⁿ'ā chí 'cuiica sa chí ngu-
uvi sa Zaqueo. Saⁿ'ā miiⁿ, ní saⁿ'ā ndíí tiiⁿ yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ chí inn'guεε yeⁿ'e impuestos yeⁿ'e yáⁿ'āa.

³ Saⁿ'a mijⁿ ní neⁿ'e sa snaaⁿ sa chéé yā chí Jesús miiⁿ naati nguéé ngii inaaⁿ sa ti neené n'deēe 'iiⁿyāⁿ ti nguéé yaacu sá.

⁴ Tuu'mi ní cueⁿ'e sa ngéenu sa cuááⁿ vmnaaⁿ ní cuchεε sá 'áámá tiiⁿ yáⁿ'á sicómoro caati cuuvi sa snaaⁿ sa 'iiⁿyāⁿ, ti Jesús miiⁿ canee chí cho'ó yā miiⁿ.

⁵ Taachí Jesús miiⁿ ndaá yā miiⁿ, n'diichí yā Zaqueo miiⁿ, ní caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā: Díí, Zaqueo, maaⁿ nch'εεté nūⁿ nch'ééⁿ dí ti maaⁿ ní neⁿ'é cuneé na vaacu dí.

⁶ Tuu'mi ní Zaqueo miiⁿ maaⁿ nch'εεté nūⁿ nch'eēⁿ sa ní 'cuuⁿ sa chí cueⁿ'e Jesús miiⁿ ndúúⁿcu sa na vaacu sa. Ní yeenú taavi sa.

⁷ Taachí 'iiⁿyāⁿ n'diichí yā chuū, nducyaaca yā ní neené n'deēe caⁿ'a yā. Ní caⁿ'a yā chí Jesús miiⁿ ní chinndaá yā chí cunee yā ndúúⁿcū 'aama saⁿ'ā chí véé nuuⁿndí yeⁿ'ē sa.

⁸ Tuu'mi ní taachi ch'iindiveeⁿ Zaqueo chuū, chééndii sa nanááⁿ Jesús miiⁿ ní caⁿ'a sá chíi sa 'iiⁿyāⁿ: Señor, 'caandiveeⁿ nī yeⁿ'é. Ná maⁿ'a chí véé yeⁿ'é ca'á 'iiⁿyāⁿ chí nguéé yeⁿ'e yā. Nduúⁿti chí de'ē ndivií yeⁿ'é 'áámá 'iiⁿyāⁿ, tuu'mi ní n'guεεcuneé cuūⁿ tanto yeⁿ'e yā.

⁹ Jesús caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā: Maaⁿ ní nnguá'āi 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e

va'ai Zaqueo yeⁿe nuuⁿndi yeⁿe yā ti Zaqueo miiⁿ ní yeⁿe ndaata Abraham.

10 Ti 'úú chí Saⁿ'ā chi Daiya Dendyuūs ní ndaá chí inⁿnuúⁿ ní 'úú nadinguaⁿ'ái 'iiⁿ'yāⁿ chi nindái ndúú^cū nuūⁿndi yeⁿe yā.

Ejemplo yeⁿe dueño chí ca'a tuumī mozos yeⁿ'é yā chí cuuvi diiⁿ sa negocio

11 Taachí Jesús miiⁿ 'āā canéé niiⁿnúⁿ yā na yāāⁿ Jerusalén, 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'iindiveéⁿ yā chuū nadicádíⁿnuuⁿ yā chí 'āā maáⁿ nūuⁿ ndaá naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yā. Tuuⁿ'mi ní Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā 'áámá ejemplo.

12 'Áámá saⁿ'ā chí n'dai chí yeⁿe familia chí ngaⁿ'ā ntiiⁿnyuⁿ cuen^e sa na 'aama país chí yaⁿ'ai chí cunéé sa rey yeⁿ'ē país miiⁿ. Cuen^e sa ní cuayivi nguεεcunéé sa.

13 Taachi 'āā cháā caⁿ'ā sa, yaaⁿ'vi sa ndiichi saⁿ'ā mozos yeⁿ'ē sa ní ca'a sa 'áámá cáádí 'diiⁿ'nguāāⁿ 'áámá 'áámá mozo yeⁿ'ē sa. Ní caⁿ'a sa chí sa mozos: Díiⁿ nī negocio ndúú^cū tuumí 'cūū nuuⁿmaⁿ neⁿ'e chí caⁿ'ā.

14 'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e país chí yaⁿ'ai nguéé neⁿ'e yā saⁿ'a miiⁿ ní nguéé neⁿ'é yā chí cuuvi rey yeⁿ'é yā saⁿ'ā. Dichó'o yā n'duuví 'iiⁿ'yāⁿ chí caaⁿ'maⁿ ya 'túú^cā: Nguéé neⁿ'e 'nū chí saⁿ'á 'cūū ní cúuví sá rey yeⁿ'ē nús'uu.

15 Saⁿ'ā miiⁿ chí rey chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā cuen^e yā ní nguεεcunéé yā ndāā yā na vaacu yā. Dichó'o sa 'iiⁿ'yāⁿ

chí yaaⁿ'ví yā mozos chí ca'a sa tuumī miiⁿ chí ndaa sa nanáāⁿ yā ní cuuvi cadíⁿnuuⁿ yā, ¿'áá n'deēe daiyā tuumi ndaacá 'aama 'aama yā?

16 Ndaa saⁿ'ā chí vmnáāⁿ vmnaaⁿ ní caⁿ'a sa chí sa 'iiⁿ'yāⁿ: N'diī, señor, yeⁿ'e 'aama caadi 'diiⁿ'nguāāⁿ yeⁿ'e nī, daiya túumī miiⁿ diiⁿ ganar ndiichi caadi 'diiⁿ'nguāāⁿ.

17 'Iiⁿ'yāⁿ 'cuiica miiⁿ ní caⁿ'a yā chí yā mozo miiⁿ: Díi, n'daacā idiiⁿ di; ní díi 'áámá mozo chí n'dai, Tan'dúú^cā chí n'daacā chí diiⁿ di ndúú^cū chí 'téé chí téé dii maaⁿ ní díi ní caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyuⁿ di yeⁿ'ē ndiichi yāāⁿ.

18 Cuayivi ndaā táámá sá ní caⁿ'ā sa: N'diī, señor, yeⁿ'e 'aama caadi 'diiⁿ'nguāāⁿ yeⁿ'e nī, daiya tuūmī miiⁿ diiⁿ ganar nyuⁿ'u cáádí 'diiⁿ'nguāāⁿ.

19 Tuuⁿ'mi ní caⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ 'cuiica miiⁿ chí yā mozo 'cūū: 'Tiicá ntuūⁿ dii ní caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyuⁿ di yeⁿ'ē nyuⁿ'u yāāⁿ.

20 Ndaā táámá mozo ní caⁿ'ā sa chí sa 'iiⁿ'yāⁿ 'cuiica miiⁿ: N'diī, señor, ingāā tuumī yeⁿ'e nī chí cachíⁿchí na pañuelo ní chí'neeⁿ n'dai.

21 'Úú ní 'va'a n'diī ti neené cheéⁿchí n'diī chí nanguai nī cosas naachi nguéé idiíⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ ní ndúú^cū tuūmī yeⁿ'é nī diiⁿ nī cosechar naachi nguéé niiⁿ'nuⁿ nī ti yeⁿ'é nī.

22 Tuuⁿ'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ 'cuiica miiⁿ caⁿ'a yā chí yā mozo miiⁿ: Díi, mozo chí nguéé n'daacā idiiⁿ di, cáávā nduudu chí ngaⁿ'a di caⁿ'ee di condenado. Dii ní déénu di chí cheéⁿchí 'úú ní

nanangaáⁿ chi nguée^e yeⁿ'é ní idiíⁿ cosechar chí nguée^e dííⁿ ntiíⁿnyuⁿ ti yeⁿ'é.

23 ¿De'ē cúúví chí nguée^e s'nuūⁿ di tuūmī yeⁿ'é na banco? Maaⁿ níicú taachi nindaá ní cuta'á tuūmī yeⁿ'é ndúú^cú daiya.

24 Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ 'cuiica caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí snée yā miiⁿ: Divíi ní tuūmī yeⁿ'é sa ní ca'á ní saⁿ'a chí véé n'diichí caadi 'dííⁿnguāⁿ yeⁿ'é sa.

25 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: N'dií, señor, saⁿ'ā miiⁿ ní 'āā véé ndiichí cáadí 'dííⁿnguāⁿ yeⁿ'é sa.

26 'Iiⁿ'yāⁿ 'cuiica nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā: 'Úú ní ngaⁿ'á ngií ndís'tií chí 'iiⁿ'yāⁿ chí véé yeⁿ'e yā cuta'a cá yā chí cuuvi yeⁿ'e yā naati 'iiⁿ'yāⁿ chí dúú'vī véε yeⁿ'e yā 'téé chí véé yeⁿ'e yā ní 'iiⁿ'yāⁿ ndivíi yā yeⁿ'e yā.

27 'Tiicá ntúūⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ chí nguée^e neⁿ'e n'diichí yā chí táaⁿ yā nduucú, ní nguée^e neⁿ'e yā chí 'úú cuuvi rey yeⁿ'e yā, tuu'mi ní candée^e ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nanaán 'muuⁿ ní 'caaⁿ'nuⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ 'muuⁿ.

Jesús ndáa yā na yāāⁿ Jerusalén

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

28 Ch'íínú caⁿ'a yā chuū, Jesús cueⁿ'e yā cuááⁿ vmnaaⁿ ní cueⁿ'é yā ní ndaa yā na yāāⁿ Jerusalén. Cuayiivi cueⁿ'e ntúūⁿ discípulos yeⁿ'e yā.

29 Taachí ndaaⁿ niiⁿnúⁿ yā yeⁿ'e yāāⁿ Betfagé ndúú^cú yāāⁿ Betania niiⁿnuúⁿ naachi

canee yiícū chí nguuvi Olivos, tuu'mi ní Jesús dichó'o yā ná 'uūvī discípulos yeⁿ'e yā vmnaaⁿ yā.

30 Ní Jesús caⁿ'a 'túúcā: Cueⁿ'e ní na yāāⁿ 'lííⁿ chí canée^e niiⁿnuúⁿ ní taachi cundaá ní yāāⁿ miiⁿ ndaacá ní 'áámá burro 'lííⁿ chí n'dééchiichí tī. Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ 'āā cuée^e cunduú yā 'iiti. N'daati ní 'iiti ní candée^e ní 'iiti 'muuⁿ.

31 Ní nduuti chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ tiinguuneeⁿ yā 'túúcā: Ndís'tií, ¿de'ē cúúví chí n'daati ní 'iiti? 'Túúcā nan'guεεcútaⁿ'a ní chí Señor yeⁿ'e yú ní neⁿ'e yā 'iiti.

32 Discípulos chí dicho'ó Jesús cueⁿ'e yā ní ndaāca yā 'iiti tan'dúú^cā chí Jesús miiⁿ caⁿ'a yā.

33 Taachí n'daati yā burro 'lííⁿ miiⁿ, 'iiví tī ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿De'ē cúúví chí in'daati ní burro 'lííⁿ yeⁿ'é?

34 Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Señor yeⁿ'e yú ní neⁿ'e yā 'iiti.

35 Tuu'mi ní candée^e yā 'iiti nanááⁿ Jesús. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ sn'dúu yā cotón yeⁿ'e yā vmnááⁿ yeⁿ'e tī ní Jesús canduú yā 'iiti miiⁿ.

36 Ní taachí Jesús cho'ó yā cyúúⁿí miiⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ ní n'doo yā cotón yeⁿ'e yā cuaaⁿ cyúúⁿí mííⁿ.

37 Taachí Jesús ndaaⁿ niiⁿnúⁿ yā naachi nga'ái yúúⁿí mííⁿ yeⁿ'é yiícū chí nguuvi Olivos, nducyáácá discípulos yeⁿ'e yā ní yeenú taavi yā. Ní tuca'á yā caⁿ'a yā chí ch'εεε n'dai Ndyuūs cucáávā chí vaadi n'giinu chí n'diichí yā chí

Jesús diín yā. Níicú diitūu n'dai 'cai yā ti yeenu taaví yā.

38 Ní 'cai yā: Dε'ē chúúcā n'dai Rey chí cuchii yā ndúúcū chi duuchi Señor Ndyuūs. Ní cuneé vaadī 'diíin ná va'ai cheeti nguuví. Ní ca'ná yā ndúúcū vaadī yeenú. Dε'ē ch'εεε ca n'dai Ndyuūs chi δεεvé n'dai yā ndúúcū poder ye'n'é yā.

39 Tuu'mi ní n'duuví 'ii'n'yān fariseos chí snée yā nguuaan 'ii'n'yān ca'n'a yā chíi yā Jesús mii'n: N'dií, Maestro, yaa'vi neen 'ii'n'yān s'een chí nguéé caa'n'ma'n yā tíicā.

40 Jesús mii'n ní nán'guεεcúta'n'a yā ye'n'e fariseos ní ca'n'a yā: Ndúúti chí 'ii'n'yān s'uu'n ní 'tíicā nguéé caa'n'ma'n yā, tuu'mi ní tuūu mii'n ní caa'n'ma'n 'tíicā.

41 Taachí ndaa nii'nún yā chí n'diichí yā yāān Jerusalén mii'n, tuu'mi ní Jesús checú yā cucáāvā 'ii'n'yān ye'n'e yāān mii'n ti ya'ai 'iinu yā caavā 'ii'n'yān s'een.

42 Ní ca'n'a yā 'túúcā: Ndís'tiī, 'ii'n'yān ye'n'e yāān Jerusalén, nduuti chí incheenaán nī ye'n'e nguuví 'cūū chí cuuvi nangua'n'ai nī tuu'mi ní 'úú cuuví teé ndís'tiī vaadī 'diíin. Naati maa'n ní Ndyuūs canuu'n n'de'εί yā ye'n'e nī ní nguéé cuuvi deenu nī.

43 Ti ndaá nguuví taachí 'ii'n'yān chí taa'n ndúúcu nī cheéndii yā núú'má'n 'diitúú yāān ye'n'e nī ní nguéé cuuví cáanu nī ye'n'e yā.

44 Ní diín yā chí cundeε nī ti nguεε cuchéé nī ndúúcu yā. Ní 'caa'n'nún yā nducyaaca

ndís'tiī ndúúcū daiyá nī, ní di-tuuví yā yāān Jerusalén ye'n'e nī ti 'ii'n'yān nguéé deenu yā chí tiempo maa'n ní nguuví chí Ndyuūs s'neen yā chí cuuvi nangua'n'ai yā.

Jesús nadīδεεvé yā yaācū templo

(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

45 Tuu'mi ní Jesús sndaá yā na yaācū templo ní tucá'a yā tun'dáa yā nducyaaca 'ii'n'yān chí in'diicui yā ní ngái ntúu'n yā mii'n.

46 Jesús ca'n'a yā chíi yā 'ii'n'yān s'een: 'Túúcā canéé nguū'n na libro ye'n'é Ndyuūs: Yāacū ye'n'é ní naachi caa'n'ma'ngua'a 'ii'n'yān naati ndís'tiī ní diín nī tan'dúúcā chí yīivε yaava ye'n'e 'ii'n'yān chí diduucu.

47 Jesús mii'n nguuví nguuví ngi'cueen yā ná yāacū templo; naati 'ii'n'yān chíiduú n'geéé, ndúúcū 'ii'n'yān chí ngi'cueen ley, ndúúcū 'ii'n'yān chí nga'n'a ntii'nyu'n ye'n'e yāān mii'n nduuvidaamá yā ti ne'n'é yā n'diichí yā táacā chí cuuvi 'caa'n'nún yā Jesús mii'n.

48 Nguéé indaacá yā táacā chí 'caa'n'nún yā Jesús, ti nducyáacá 'ii'n'yān s'nee veen n'daacá yā ye'n'e chí ngi'cueen Jesús mii'n.

20

Jesús nga'n'a ntii'nyu'n yā
(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

1 'Áámá nguuví taachí Jesús mii'n ngi'cueen yā cheeti yaācū

templo ní ngi'cueen yā ndu-
udu chí ngai ye'n'e Ndyuūs,
ndaā nanáán Jesús miiⁿ chi-
iduú n'gεεté ndúúcu maestros
ye'n'e ley, ndúúcu 'iiⁿyāⁿ ndi-
icúú chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ ye'n'e
yāacū.

² Ní ntiinguunéeⁿ yā Jesús:
¿Du'ú caⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ chí
ca'cueen ní déndu'ū chí 'tu-
ucā? O ¿du'ú 'iiⁿntyéⁿ'ē tee yā
orden chí díiⁿ ní 'tíicā?

³ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ
nan'guεεcútaⁿ'a yā: 'Úú
ntúūⁿ ní ntiinguuneeⁿ 'áámá
ndís'tiī. Nan'guεεcútaⁿ'a ní
yeⁿ'é:

⁴ ¿Dú'u caⁿ'a orden Juan chí
chεεdínuūⁿniⁿ yā 'iiⁿyāⁿ? ¿'Áá
ye'n'e Ndyuūs o saⁿ'a iⁿ'yeeⁿdí
'cūú?

⁵ 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nduuvidaamá
yā ní caⁿ'a yā nguaaⁿ maaⁿ
yā: Ndúúti chí caaⁿ'maⁿ yú
chí ye'n'e Ndyuūs, Jesús miiⁿ ní
cuuvi yā s'uūúⁿ: ¿De'ē cuuvi
chí nguéé chí'téénu ní?

⁶ Nduuti chí caaⁿ'maⁿ yú
chí ye'n'e saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿdí 'cūú,
nducyaaca 'iiⁿyāⁿ ní cuiituú
yā s'uūúⁿ ti 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ
nadicádíinuⁿ yā chí cuaacu
níⁿnyúⁿ Juan miiⁿ ní 'áámá
profeta chí Ndyuūs dicho'ó
yā.

⁷ Tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ
nan'guεεcútaⁿ'a yā ye'n'e Jesús
chí nguéé déénu yā tíi ndiicá
ye'n'e chí ngεεdínuūⁿniⁿ Juan
miiⁿ.

⁸ Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā
chii yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Ndíi
nguéé ndúú 'úú ra cuuvi
ndís'tiī du'u 'iiⁿntyéⁿ'ē tee yā
orden 'úú chí idiíⁿ chuū.

*Yáⁿ'āa ye'n'e saⁿ'ā chí diiⁿ
cuidado díi'yú uvas*

(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

⁹ Jesús tucá'a yā caⁿ'a yā chii
yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ 'áámá ejemplo
chí 'téé nguéé dáámá: 'Áámá
saⁿ'ā chíiⁿū sa díi'yú uvas ná
yáⁿ'āa ye'n'e sa. Dueño miiⁿ
caⁿ'a yā n'duuvi saⁿ'ā chí idiíⁿ
sa ntiiⁿnyuⁿ ní nadíi'vε yā
saⁿ'ā. Ní chíica yā yāáⁿ vaacú
yā ní cueⁿ'e yā chí cuuvi 'náaⁿ
yā.

¹⁰ Taachí ndaā tiempo
ye'n'e cosecha ye'n'e uvas miiⁿ,
dueño miiⁿ dicho'ó yā 'aama
mozo yeⁿ'é yā chí cueⁿ'e sa
cuta'a sa parte ye'n'e cosecha
chí tuneen dueño miiⁿ. 'Iiⁿyāⁿ
chí idiíⁿ ntiiⁿnyuⁿ ye'n'e yáⁿ'āa
ch'eⁿ'é yā mozo ní nadichó'ó
yā mozo miiⁿ. Ní nguéé de'ē
vεε caⁿ'a yā mozo miiⁿ.

¹¹ Dueño nguεεcunée yā
dicho'ó yā táámá mozo
nanáán saⁿ'ā chí idiíⁿ
ntiiⁿnyuⁿ na yáⁿ'āa ye'n'e yā.
'Tiicá ntúūⁿ nguéé n'daacā diiⁿ
sa ndúúcu mozo miiⁿ. Ch'éⁿ'é
sa saⁿ'a ní nadicáánu sa saⁿ'ā
miiⁿ. Ní nguéé de'ē vεε caⁿ'a sa
saⁿ'ā mozo miiⁿ.

¹² Dueño ye'n'e yáⁿ'āa miiⁿ
nguεεcunée ntúuⁿ yā dicho'ó
yā táámá mozo nanáán 'iiⁿyāⁿ
chí idiíⁿ ntiiⁿnyuⁿ na yáⁿ'āa
ye'n'e yā naati 'nuucá'a sa saⁿ'a
ní nadicaanu sa saⁿ'ā.

¹³ Tuu'mi ní dueño ye'n'e
yáⁿ'āa miiⁿ caⁿ'a yā: ¿Táácā
díiⁿ? Dicho'ó saⁿ'ā daiyá chí
neⁿ'e taaví. ¿'Áá nguéé taachí
snaaⁿ sa saⁿ'ā diiⁿ sa honrar
saⁿ'ā daiyá?

¹⁴ 'Iiⁿyāⁿ chí idiíⁿ ntiiⁿnyuⁿ
na yáⁿ'āa miiⁿ taachí n'diichi

sa saⁿā daiya dueño yeⁿe yáⁿāa miiⁿ nadicádiinuⁿ sa ní caⁿ'a sa chii sa viⁱ: Sáⁿ'a 'cuu chi cuuví yeⁿe sa yáⁿāa 'cūū. 'Caāⁿ'nuⁿ yú saⁿā ní yáⁿāa ndúú^cū chi véé naaⁿ cuuvi yeⁿe yú.

15 Tuu'mí tun'dáa sa saⁿā daiya dueño 'áámá lado yeⁿe ché^en yeⁿe díí'yú uvas ní ch'iinⁿ'nuⁿ sa saⁿā. Jesús caⁿ'a yā: Maaⁿ ní, ¿de'ē dííⁿ dueño yeⁿe yáⁿāa nduucú saⁿā s'eeⁿ chí dííⁿ 'tíicā?

16 Dueño miiⁿ taachi ndaa yā ní divíi yā saⁿā chí idiiⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ na yáⁿāa yeⁿe yā ní 'caaⁿ'núⁿ yā saⁿā s'eeⁿ. Ní ca'á yā yáⁿāa miiⁿ yeⁿe yā táámá 'iiⁿ'yāⁿ. Taachí 'iiⁿ'yāⁿ fariseos ch'iindiveéⁿ yā chuū, tuu'mí ní caⁿ'a yā: N'daacā chí Ndyuūs nguéé 'cuaaⁿ yā chí 'tíicā.

17 Jesús ch'iinú yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ, ní caⁿ'a yā: ¿De'ē neⁿ'e caaⁿ'maⁿ nduudu chí canéé nguūⁿ na libro yeⁿe Ndyuūs chí 'tuucā?

Tuūu ch'εεté chí 'iiⁿ'yāⁿ chí din'dái yā va'āi miiⁿ ní sta'á yā ní ch'εεcú yā 'áámá lado, ní tuūu 'cúū chí tuūu ch'εεte miiⁿ dichíí'vé ca ní canéé tuūu ch'εεté yeⁿe esquina yeⁿe va'āi.

18 'Āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí cun'daa nduú yā vmnaaⁿ na tuūu 'cúū ní caātū 'ííní yeⁿe yā. Naati 'āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí cun'dáá nduūu tuūu 'cúū vmnaaⁿ yeⁿe yā, 'cuíínú ndúúví yuūmí yā.

Yeⁿe tuumí chí ca'á yā emperador César

(Mt. 21.45-46; 22.15-22;

Mr. 12.12-17)

19 'Iiⁿ'yāⁿ chiiduú n'gεεté ndúú^cū maestros yeⁿe ley neⁿ'é yā cuta'á yā Jesús ní dííⁿ yā chí preso yā naati di'va'a yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe yāāⁿ miiⁿ. Tuu'mí nūuⁿ tuumicádiinuⁿ yā chí Jesús miiⁿ caⁿ'a yā ejemplo 'cūū chí 'téé nguéé dáámá ní yeⁿe yā.

20 Tuu'mí ní dichó'o yā 'iiⁿ'yāⁿ chí 'cueenuúⁿ Jesús miiⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ndaacá yā táácā chí cástaⁿ'a yā nduudu Jesús miiⁿ chí Jesús cuuví caaⁿ'máⁿ yā 'aama nduudu yaadi. 'Tíicā ní cuuvi dichó'o yā Jesús nanááⁿ gobernador.

21 Chiiⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ntiinguunéeⁿ yā Jesús nduudú 'cūū: N'díí, maestro, déenu 'nū chí ngaⁿ'a nī ní ngi'cueeⁿ nī chiiⁿ chí n'daacā. Ní nguéé dííⁿ nī juzgar 'iiⁿ'yāⁿ tan'dúú^cā chí n'gee nī chí n'daacā o nguéé, naati ngi'cueeⁿ nī yúúní yeⁿe Ndyuūs ndúú^cū nduudu cuáacu.

22 Maaⁿ ní cuuví nī chuū: ¿'Áá n'daacā chí nadíí'vé 'nū emperador César tuūmí yeⁿe yáⁿāa o nguéé?

23 Jesús tuumicadíinuⁿ yā chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nguéé n'daacā chí dííⁿ yā ní caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿De'ē cúúví chí neⁿ'e nī castaⁿ'á nī nduudu yeⁿe?

24 'Cuuⁿ'miⁿ nī 'áámá tuumí. Jesús n'diichí yā tuūmí ní caⁿ'a yā: ¿Du'ū naaⁿ ndéé tuūmí miiⁿ? ¿Du'ū chí nguuví canee ngúūⁿ naaⁿ? Tuu'mí ní saⁿ'a s'uūⁿ nan'guεεcútaⁿ'ā sa: Naaⁿ emperador César cānee.

25 Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā chii yā 'ii'n'yān s'ee'n: Nca'a nī tuūmī emperador César mii'n chí'n chi ye'n'é yā ní ca'á nī Ndyuūs chí'n chi ye'n'é yā.

26 Nguéé cuuvi dii'n yā chista'n'a mar 'áámá nduudu ye'n'e Jesús mii'n ní che'n'e yiinú yā ye'n'e chí nan'guεεcúta'n'ā Jesús. Ní 'āā ntéé ca'n'a yā mar 'áámá.

'Ii'n'yān itiinguunee'n yā Jesús ye'n'e chi nduuchi tiná'n'ā
(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

27 Cuayiivi ní n'duuvi 'ii'n'yān saduceos ndaa yā nanáán Jesús. Saduceos nguéé s'téenu yā chí nduuchi tiná'n'ā. Ní ca'n'a yā chii yā Jesús:

28 N'dií, Maestro, Moisés dingúu'n yā na ley 'tíicā: Nduúti chí 'áámá sa'n'ā 'cuuvi sa ní cu'nee'n sa n'daataá ye'n'e sa ní nguéé daiya tá, tuu'mi ní 'dii'nu sa cuuvi 'caandavaacu sa ndúúcu n'daataá mii'n ní 'cuundi daiya sa lado ye'n'e 'dii'nú tiná'n'ā.

29 Maa'n ní véé ndεēchē 'dii'nu yā. Sa'n'ā vmnaa'n mii'n canee sa ndúúcu n'daataá ye'n'e sa ní ch'i'i sa. Nguéé ch'εetinée daiya sa.

30 Sa'n'ā 'dii'nu sa ndiichi ndii 'úúví canee sá ndúúcu n'daataá ye'n'e tiná'n'ā. 'Dii'nu sa mii'n ch'i'i ntúū'n sa'n'ā mii'n. Nguéé ch'εetinée ntuū'n daiya sa.

31 Sa'n'ā 'dii'nú sa ndiichi ndii 'iínú canéé ntúū'n sa ndúúcu n'daataá mii'n. 'Ti-icá ntúū'n ch'i'i sa ní nguéé ch'εetinée ntúū'n daiya sa. Nduu ndεēchē yā ch'εetinée yā ndúúcu n'daataá mii'n ní ca'áámá ca'áámá yā ch'i'i yā

ní nguéé ch'εetinée mar 'áámá daiya yā.

32 Cuayiivi mii'n ní ch'i'i n'daataá mii'n.

33 Taachí ndaa nguuvi chi nduuchi 'ii'n'yān chí n'dií, ¿chéé sa'n'ā s'ee'n n'daataá ye'n'e sa tán'ā? Tí nduu ndεēchē yā ch'εetinée yā ndúúcu n'daataá mii'n.

34 Tuu'mi ní Jesús mii'n nan'guéécúta'n'a yā ye'n'e 'ii'n'yān s'ee'n ní ca'n'a yā: 'Ii'n'yān chí snée yā i'n'yee'n dí 'cūū n'giindivaacu yā ní 'ii'n'yān ye'n'e yā nga'a yā chí n'giindivaacu yā.

35 'Ii'n'yān chí túnee'n chí ndaa yā na táámá i'n'yeē'ndi, taachi nduuchí yā ye'n'e nguaa'n tiná'n'ā, na yán'āa mii'nya ní nguεε'caandavaacu yā, ndií nguéé ndúú chí ca'a 'ii'n'yān ye'n'e yā chí 'caandavaacu yā.

36 Yán'āa mii'nya 'āā ntéé 'cuūvi yā ti daama yā ndúúcu ángeles. 'Ii'n'yān s'ee'n chí daiya Ndyuūs tí induuchi yā ye'n'e nguaa'n tiná'n'ā.

37 Ndií cuaa'n vmnaa'n ndii taachi maa'n Moisés mii'n dingúu'n yā ye'n'e yán'á 'lín chí ngiichi iteé cadíinuun yú caati tiná'n'ā ninduuchi yā. Ní Moisés mii'n nga'n'á yā chí Señor Ndyuūs mii'n ní Ndyuūs ye'n'e Abraham, ndúúcu Isaac, ndúúcu Jacob.

38 Ti Ndyuūs ní nguéé Ndyuūs ye'n'e tiná'n'ā ti ye'n'e 'ii'n'yān chí sндуuchí yā. Caati nanáán Ndyuūs mii'n nducyaaca 'ii'n'yān ní sндуuchí yā cue'n'e daā'n'ma'n.

39 Tuu'mi ní n'duuvi mae-

stros chi ngi'cueeⁿ ley caⁿ'a yā chii yā Jesús miiⁿ: N'dií, Maestro, n'daacā ngaⁿ'a nī.

40 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'āā ntééⁿ neⁿ'e yā ntiinguuneeⁿ ca yā.

¿Du'ū 'iiⁿ'yāⁿ chi Cristo?

(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)

41 Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Ndís'tiī, ¿táácā chí ngaⁿ'a nī chí Cristo miiⁿ ní daiya David?

42 Maāⁿ David miiⁿ ní ngaⁿ'a yā na libro yeⁿ'é Ndyuūs chí Salmos 'túúcā:

Caⁿ'a Señor Ndyuūs chí yā Señor yeⁿ'é: 'Cuundi di lado tá cuaacū yeⁿ'é chí lado yeⁿ'e honor,

43 ndií taachi 'úú cu'neéⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí enemigos chí contra yeⁿ'ē di cuaaⁿ ndii yā ca'a di tan'dúúcā chí 'aama banco 'líiⁿ.

44 Ndúúti chí David miiⁿ caⁿ'a yā chí Cristo miiⁿ ní Señor yeⁿ'e yā, ¿táácā cuuvi chí chí chí Cristo miiⁿ ní daiya David?

Jesús ngíicá nuuⁿndi yeⁿ'e maestros chí ngi'cueeⁿ ley

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54)

45 Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ n'giindiveéⁿ yā taachi Jesús caⁿ'a yā ndúúcū discípulos yeⁿ'e yā ní tuca'á yā caⁿ'a yā chuū:

46 Diíⁿ nī cuidado, ndís'tiī, yeⁿ'é maestros chí ngi'cueeⁿ ley. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní neⁿ'e yā 'cuεeti núuⁿ yā catecai n'geēnúú yā, ní neⁿ'e yā chí ndís'tiī ní diiⁿ nī saludar 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ taachi snée yā nii'vεε ní neⁿ'é yā chí diíⁿ nī

respetar 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní neⁿ'e yā 'cuεεté yā na sillas vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'ē honor ná yaacū sinagogas ní sillas yeⁿ'e honor yeⁿ'e 'viicu naachi ché'e yā.

47 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ndivíi yā va'ai yeⁿ'e n'daataá nguá'āa. Ní néené n'deēe ngaⁿ'angua'á yā ní neⁿ'e yā chí snaaⁿ tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ yā 'túícā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní neene ch'εεε ca castigo yeⁿ'e yā nguuvi yeⁿ'e juicio.

21

Ofrenda yeⁿ'e n'daataá nguá'āa

(Mr. 12.41-44)

1 Jesús snée yā na yaācu templo ní n'diichi yā chí 'iiⁿ'yāⁿ 'cuiica ngii yā ofrendas yeⁿ'e yā na cajas naachí inúūⁿ ofrendas.

2 N'diichí ntúuⁿ yā 'áámá n'daataá nguá'āa chí neene ndaachíi cānee tá. Táⁿ'ā miiⁿ ní s'nuūⁿ tá chεeti caja miiⁿ 'uūvī centavos chí cobre.

3 Jesús miiⁿ ní ngaⁿ'a yā ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Cuaacu níiⁿnyuⁿ 'úú ngaⁿ'á ngii ndís'tiī chí n'daataá nguá'āa 'cūū ch'εεε ca tuūmī chí tá, nguéé ti tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ.

4 Tí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nga'a yā yeⁿ'ē chí nngaāva yeⁿ'e yā chí cuuvi ofrenda yeⁿ'e Ndyuūs; naati n'daataá 'cūū chí neené ndaachíi cānee tá ní ca'ā tá tanducuéⁿ'ē chí v'εé yeⁿ'e ta chí che'e tá.

Jesús nn'geeⁿ yā táámá ejemplo chí yeⁿ'e yaācá chí ntuvíi

(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)

5 Ná'nā 'ii'n'yān ní nga'n'a yā yen'e yaācū templo mii'n chí yaāva canéé ndúúcū tuūu n'dēē chee'n ndúúcū adornos yen'e regalos chí lado yen'e ofrenda. Jesús ca'n'a yā chii yā 'ii'n'yān s'een:

6 Ndís'tiī ní inaa'n nī dendú'ū chí 'túúcā. Ndáá nguuvi taachi nadituuví yā yaācū mii'n ní 'āā ntéé cūnee tuūu cuaa'n vmnáán yen'e vi'ī chí nguéé ntuuvií.

Ejemplo yen'e tiempo taachi 'āā cuéé ndaa nguuvi chí 'cuiñū ín'yeēndī

(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23)

7 Tuu'mi ní 'ii'n'yān s'een ntiinguunéen yā Jesús mii'n: N'diī, Maestro, ¿tií cua'nā cuuví chuū? ¿De'ē señal 'cuu'mí'n nī taachi 'āā cuuvi chí 'tiicā?

8 Jesús ca'n'a yā: Cundéε nī cuidado chí 'ii'n'yān nguéé canche'éi yā ndís'tiī caati neené n'deēe 'ii'n'yān chí yā caa'n'mán yā ndúúcū chí duuchí 'tíica: 'Úú chí Cristo; ní 'āā snéé nguuví chí 'cuiñū ín'yeēndī. Naati ndís'tiī, nguéé ca'n'á nī ndúúcu yā.

9 Ní taachi 'caandiveé'n nī chí vεε caandaá ní 'ii'n'yān 'cuu'ma'n yā contra yen'e taama yā nguéé dii'yá nī cuuvi. Tanducuén'ē chuū canéé chí cuuvi vmnáán vmnáan naati 'āā cuéε 'cuiñū ín'yeēndī.

10 Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā chii yā 'ii'n'yān s'een: 'Áamá nación ní 'cuu'mán contra yen'e taama nación ní 'ii'n'yān yen'e 'áamá país ní 'cuu'mán yā contra yen'e 'ii'n'yān yen'e taama país.

11 Ní n'deēe cuuvi nu'n'u taa'n yá'n'āa, ndúúcū tiempos chí 'cuündī cuiicu, ndúúcū ca'ai taa'n n'deēe cuaa'n n'dai, ní 'ii'n'yān snaa'n yā dendu'ū chí vaadī n'giinu yen'e va'ai chεεti nguuvi ní dii'yá yā cuuvi.

12 Ni taachi 'āā cuéé cuuvi tanducuén'ē dendu'ū chí 'túúcā, 'ii'n'yān ní cuiituú yā ndís'tiī ní cuta'á yā ndís'tiī chí presos nī. Ní nca'á yā ndís'tiī 'ii'n'yān chí nga'n'a ntiin'nyu'n yen'e yaācū sinagogas ní 'cuii yā ndís'tiī vácūū. Cuayivi ní candéε yā ndís'tiī nanáán 'ii'n'yān reyes ndúúcū gobernadores cáávā chí nga'n'a nī chí duuchí.

13 Chuū 'cueenu ndís'tiī cuuvi ti cue'n'é nī nduucú ní nanáán 'ii'n'yān s'een cuuvi caa'n'mán nī nduudu cuaacu yen'é.

14 Cundéε n'daaca nī cuidado ná staava yen'e nī ní nguéé nadacadíinuun nī vmnáan yen'e taācā nán'guεεcúta'n'a nī yen'e 'ii'n'yān s'een.

15 Ti hora mii'n nūu'n 'úú ní yaa'ví ndís'tiī nduudu chí caa'n'mán nī. Ní teé ndís'tiī vaadī deenu yen'é ní 'ii'n'yān s'een nguéé cuchεε yā ndúúcū ndís'tiī, ndií nguéé ndúú cuuvi caa'n'ma'n yā contra yen'e ndís'tiī.

16 Naati chiidá nī, ndúúcū 'díinu nī, ndúúcū 'ii'n'yān yen'e nī, ndúúcū amigos yen'e nī ní caa'n'mán yā contra yen'e ndís'tiī chí 'ii'n'yān 'caa'n'nú'n yā ná'n'ā ndís'tiī.

17 Ní nducyaaca 'ii'n'yān nguéé cuuvi n'diichí yā ndís'tiī cucáávā 'úú ti cue'n'é nī nduucú.

18 Naati mar 'áámá yuūdū tiiⁿ nī nguéé cuuvi ndái.

19 Nduuti chí ndís'tiī ngiinū ngiinū cuchéé nī na staava yeⁿ'é nī ní 'cuεεtinéé n'daāca nī, tuu'mi ní ndáá nguuvi chí ndaaca nī vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ yeⁿ'e nī.

20 Taachi ndís'tiī snaaⁿ nī soldados nuuⁿmaⁿ ndííví yā yāāⁿ Jerusalén, tuu'mi ní cadi-inuuⁿ nī chí yāāⁿ Jerusalén miiⁿ 'āā ntuvíí.

21 Tuu'mi ní n'daacā chí 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā na yáⁿ'āa Judea caⁿ'á yā cáanu yā cuaáⁿ yīicū. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā na yāāⁿ Jerusalén miiⁿ ní nan'dáa yā miiⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā campo nguéé nguεεcunee nndaá yā na yāāⁿ Jerusalén.

22 Ti nguuvi s'eeⁿ ní ngu-uví chí cuchii 'cueenu yā cu-uví cáavā nuuⁿndí yā. Níícú canéé chí cuuvi cuaacu tanducuéⁿ'ē chí canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs.

23 Naati dε'ε chúúcā ya'āi yeⁿ'e n'daataá chí véé daiya tá chεεti tá ndúúcū n'daataá chí ngiicú da'cua'āa daiya tá ngu-uví chí cáanu yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ nééné 'cueenu yā cuuvi na yáⁿ'āa 'cúū.

24 Ní 'yááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ní 'cuūví yā ndúúcū machete 'uūvī lados 'caāiⁿ taachi diíⁿ yā caandaá. Ní candεε yā 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí presos yā ní caⁿ'á yā ndíí nducyaaca países. Níícú yāāⁿ Jerusalén miiⁿ cūnee ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ gentiles chí 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿ'ē ndaata Israel ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ canéé yā na yáⁿ'āa miiⁿ ndíí tiempo chí Ndyuūs 'cuaaⁿ yā

'iiⁿ'yāⁿ gentiles cuuvi yeⁿ'é yā.

Táácā ndaá Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs

(Mt. 24.29-35, 42-44; Mr. 13.24-37)

25 Tuu'mi ní Ndyuūs 'cuuⁿ'miⁿ yā ndúúcū vaadi n'giinu señales ná yáⁿ'āa, ndúúcū ná 'iiⁿ'yu, ndúúcū na 'ííⁿ'nyúⁿ. Nééné ya'āi 'cueenu 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e tanáⁿ'ā naciones ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ diiⁿ'ya cá yā cuuvi. Ní nguéé déénu yā taacā chí idiiⁿ yā cucáavā chí 'yuudu n'dai 'cuεεcu nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā ní can'dái yaacu nuūⁿnīⁿ miiⁿ.

26 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cuuvi cúūnu yā chí 'va'á yā ndúúcū dendu'ū chí ndaa vmnááⁿ yáⁿ'āa 'cúū ní cucáavā nducuéⁿ'ē nanguuvi ní 'nuⁿ'u.

27 Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ snááⁿ yā 'úú chí Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs chí ndaá na 'áámá meēⁿ ndúúcū poder ch'εεte yeⁿ'é ndúúcū chí dεεvé n'dai yeⁿ'e maáⁿ cuerpo yeⁿ'é.

28 Taachí cunga'ā tanducuéⁿ'ē chuū cu'neeⁿ diitú nī na staava yeⁿ'é nī tí ndaā ngu-uví chí nnguaⁿ'āi ndís'tiī ní canéé niiⁿnuúⁿ.

29 'Úú ní ngaⁿ'á ngii ndís'tiī 'áámá ejemplo: Cuin'diichí nī yáⁿ'á yeⁿ'e n'guíidíi yaaⁿ ngu-uví ndúúcū nducyaaca yáⁿ'á.

30 Taachí snaaⁿ nī chí 'āā ndaa tá'āa yáⁿ'á mííⁿ, tuu'mi ní 'āā deenú nī ti 'āā snee niiⁿnuúⁿ tiempo chí cuchii yāāⁿ.

31 'Tiicá ntúūⁿ cuuvi taachi snaaⁿ nī dendu'ū chuū chí ngaⁿ'á, 'āā deenú nī

chí naachí Ndyuūs ngaⁿa ntiⁿnyúⁿ yā 'āa snee niiⁿnuúⁿ.

32 'Úú ngaⁿá ngii ndís'tiī, chí cuaacu níⁿnyúⁿ 'iiⁿyāⁿ chí snée yā maaⁿ 'āā cuéé 'cuuví yā nenⁿe chí 'āā cuéé cuuví tanducuénⁿē chuū.

33 Nanguuvi ndúúⁿcū yáⁿāa ní chó'ōo naati nduudu yeⁿe nguéé chó'ōo.

34 Ndís'tiī ní cundéé nī cuidado chí staava yeⁿe nī nguéé nduuvi cheⁿé chí ndúúⁿcū vicios chí véé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Nguéé nadicáⁿdiinúúⁿ ca nī yeⁿe chí che'é nī o cu'ú nī o yeⁿe n'dee yeⁿe vida yeⁿe nī ti nguuvi miiⁿ ní dácanaāⁿ ndaá nanááⁿ yeⁿe ndís'tiī. Ní canéé chí canéé listo nī.

35 Tí nguuvi s'eeⁿ ní ndaa nanááⁿ ndís'tiī ndúúⁿcū 'iiⁿyāⁿ chí snée yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní nducyaacá yā ní 'cuenú yā cuuvi tí ndaā nguuvi s'eeⁿ tan'dúúⁿcā 'áámá tuūví dácanaāⁿ índuudi.

36 'Cuéeti nduuchí nī ní caaⁿ'manⁿguaⁿ'á nī nguuvi nguuvi chí cuuví nⁿguaⁿ'ai nī yeⁿe dendu'ū vaadī ya'ai chí cuchii. Ní cuuvi ndaa nī nanááⁿ 'úú, Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs.

37 Nguuvi nguuvi Jesús miiⁿ ngí'cueeⁿ yā na yáacū templo ní n'gaaⁿ ní nn'daa yā ná yīcū 'líí chí nguuvi Olivos.

38 Ní nguuvi nguuvi cuaaⁿ ná nguéetiⁿyaaⁿ ní nducyaaca 'iiⁿyāⁿ ndaa yā na yaācū templo nanááⁿ Jesús miiⁿ chí 'caandiveéⁿ yā nduudu yeⁿe yā.

'Iiⁿyāⁿ chí contra Jesús ngaⁿ'a yā táacā chí diiⁿ yā chí cuuvi cuta'á yā Jesús

(Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11; Jn. 11.45-53)

1 'Āā snee niiⁿnuúⁿ nguuvi yeⁿe 'viicu yeⁿe pascua chí 'viicu chí che'é yā pan chí nguéé levadura yeⁿe.

2 Ní 'iiⁿyāⁿ chiiduú n'gⁿéⁿté ndúúⁿcū maestros yeⁿe ley nduuvidaamá yā ní ngaⁿ'á yā taacā chí cuuví 'caaⁿ'núⁿ yā Jesús naati 'va'á yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yáāⁿ Jerusalén miiⁿ.

3 Espíritu yeⁿe yáāⁿ'nguⁿiuūⁿ sndáa na staava yeⁿe saⁿ'ā chí nguuvi Judas Iscariote chí 'aama discípulo yeⁿe Jesús naachí ndiichuuvi yā.

4 Judas miiⁿ cheⁿe sa nanááⁿ chiiduú n'gⁿéⁿté ndúúⁿcū capitanes ní yaaⁿ'vi sá 'iiⁿyāⁿ táacā chí cuuví diiⁿ sa chí naca'a sa Jesús miiⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

5 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní yeenú n'dai yā ní nduuvidaamá yā chí ca'a yā tuūmī Judas miiⁿ.

6 Judas sta'a sa tuūmī ní caⁿ'a sa. Nadacáⁿdiinuūⁿ sa táacā cuuvi nta'a sa Jesús miiⁿ na ta'a 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ manera chí 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yáāⁿ Jerusalén miiⁿ nguéé ntuumicáⁿdiinúúⁿ yā yeⁿe.

N'nuúⁿ yā chí che'e yā cááⁿvā 'víicú yeⁿe pascua

(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25; Jn. 13.21-30; I Co. 11.23-26)

7 Ndaā nguuvi yeⁿe pascua, 'viicu chí nducyaaca 'iiⁿyāⁿ che'e yā pan chí nguéé levadura yeⁿe. Nguuvi miiⁿ ní 'iiⁿyāⁿ 'caaⁿ'núⁿ yā 'áámá

'iiti cuūchī 'lín chí sacrificio yeⁿe pascua.

8 Jesús dicho'ó yā Pedro miiⁿ ndúúcū Juan ní caⁿ'a yā chii yā 'uuvi yā: Cuén'é nī ní n'nuún nī naachi che'e nguīnū yú yeⁿe 'viicu yeⁿe pascua.

9 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā chii yā Jesús miiⁿ: ¿Tií neⁿ'e nī chí in'nuún 'nū chí che'e nguīnū yú?

10 Jesús n'guεεcútaⁿ'a yā: Taachí cundaa nī na yāāⁿ Jerusalén miiⁿ ndaāca nī 'áámá saⁿ'ā chí ndéε sa 'cuuti cuéé nuūⁿnīⁿ. Caⁿ'á nī ndúúcu sa ndíí ná va'ai naachi ndaā sa.

11 Ní caaⁿ'máⁿ nī cuuvi nī saⁿ'ā chí va'ai yeⁿ'ē miiⁿ: N'diī, señor Maestro yeⁿ'e yú ngaⁿ'á yā 'túúcā: ¿Tií cánéé cuarto chí che'é nguīnú yeⁿ'e pas-cua ndúúcū discípulos yeⁿ'é?

12 Saⁿ'ā miiⁿ ní 'cuuⁿ'miⁿ sa ndís'tiī 'áámá cuarto ch'εεte yeⁿ'e va'āi chí ndii 'uūvī piso ní 'aa véé yaāⁿ. Miiⁿ in'nuún nī chí che'e yú yeⁿ'e pascua.

13 Apóstoles ní cueⁿ'e yā ní ndaaca yā tanducuéⁿ'ē tan'dúúcā chí Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā, ní n'nuún yā chí che'e yā yeⁿ'e pascua.

14 Taachí ndaā snuū ca'a hora chí che'e nguīnú yā, Jesús miiⁿ ndúúcū apóstoles yeⁿ'e yā ch'εεté yā na mesa chí che'e nguīnú yā.

15 Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Dε'ε chúúcā neⁿ'é che'é ndúúcū ndís'tiī 'viicu yeⁿ'e pascua 'cūū neⁿ'e chí 'āā 'cuéé 'cuūvī.

16 Caati ngaⁿ'á ngii ndís'tiī ti 'úú ní 'āā ntéé che'é ndúúcu nī táámá 'viicu pascua ndíí

taachi cuuvi cuaacu chí neⁿ'e caaⁿ'maⁿ yeⁿ'ē naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā.

17 Tuu'mi ní Jesús sta'á yā taza ndúúcū vino ní ca'a yā gracias Ndyuūs. Ní caⁿ'a yā chii yā apóstoles yeⁿ'e yā: Cuta'á nī chuū ní cu'u nī nguaaⁿ nducyaaca nī.

18 Ti 'úú ní ngaⁿ'á ngii ndís'tiī, chí 'āā ntéé cu'ú jugo yeⁿ'e uvas, ndii ndaá nguuvi yeⁿ'e naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā.

19 Tuu'mi ní sta'a Jesús pan miiⁿ ní ca'a yā gracias Ndyuūs. Ní n'deé yā ní ca'a yā apóstoles ní caⁿ'a yā: Chuū chí tan'dúúcā cuerpo yeⁿ'é 'tíicā. Ní teé lugar 'iiⁿ'yāⁿ chí 'caaⁿ'núⁿ yā 'úú cáávā ndís'tiī. Dííⁿ nī chuū taachi n'gaacú nī yeⁿ'e 'úú.

20 'Tiicá ntúūⁿ dííⁿ yā ndúúcū taza. Taachí ch'íínú che'e yā ní caⁿ'a yā: Jugo yeⁿ'e uvas yeⁿ'e taza chí cuuvi cuaacu ní chuū tan'dúúcā chí yuūⁿ yeⁿ'é chí cungeé cáávā ndís'tiī.

21 Maaⁿ ní saⁿ'ā chí naca'ā 'úú véε sa ndúúcu yú na mesa.

22 Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs chí 'úú cuaacu níⁿnyúⁿ caⁿ'a sa 'cuūvī sa tan'dúúcā chí neⁿ'e Dendyuūs. Dε'ε chúúcā ya'ai yeⁿ'ē saⁿ'ā chí naca'ā sa 'úú.

23 Tuu'mi ní apóstoles tucá'a yā ntiingūūneeⁿ vi'i yā: ¿Du'u ra chí dííⁿ chuū?

Ngaⁿ'a yā nguaaⁿ maaⁿ yā: ¿Du'ū chí ch'εεte ca?

24 Tuu'mi ní apóstoles tuca'a yā caⁿ'a yā nguaaⁿ maaⁿ yā chεé yā chí ch'εεte ca yā.

25 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Reyes yeⁿ'e tanáⁿ'ā naciones ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yā tan'dúú^{cā} chí 'iivi chεε^{chí} ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e naciones ní ngaⁿ'a yā chí rey yeⁿ'e yā n'daacā idiíⁿ yā.

26 Naati nguaaⁿ ndís'tiī nguéé 'tíicā. 'Iiⁿ'yāⁿ chí ch'εε^{te} ca nguaaⁿ ndis'tíi canéé chí diíⁿ yā tan'dúú^{cā} saⁿ'ā da'caiyāa chí diiⁿ mandados. 'Iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā nguaaⁿ ndís'tiī canee chí diíⁿ yā tan'dúú^{cā} 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí dichíí^{vē} 'iiⁿ'yāⁿ.

27 Chεε cá yā chí ch'εε^{té} yā. ¿'Áá 'iiⁿ'yāⁿ chí n'giindí yā na mesa o 'iiⁿ'yāⁿ chí n'gií chí cho'o chí cu'u? ¿'Áá nguéé 'iiⁿ'yāⁿ chí n'giíndi na mesa? N'diichí nī. 'Úú ní canee nguaaⁿ ndís'tiī tan'dúú^{cā} 'iiⁿ'yāⁿ ndíicuūⁿ chí dīchíí^{vē}.

28 Ndís'tiī ní ch'εε^{tiné} nī nduucú nguuvi nguuvi taachi 'úú n'geenú ngii tan-ducuéⁿ'ē.

29 Ní tan'dúú^{cā} Chiidá tee yā 'úú naachí ngaⁿ'ā ntiiⁿnyúⁿ 'tiicá ntúūⁿ 'úú ní teé ndís'tiī 'áámá chí caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyúⁿ nī.

30 Ní ndís'tiī 'cuεε^{té} nī na mesa nduucú chí che'é nī ní cu'ú nī naachi 'úú ngaⁿ'ā ntiiⁿnyuⁿ. Ní 'cuεε^{té} nī na sillas yeⁿ'e juez ní n'diichí nī nuuⁿndi yeⁿ'ē ndichúúví ndaata yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel chí judíos.

Jesús caaⁿ'maⁿ yā chí Pedro caaⁿ'maⁿ yā chí nguéé deenu sa Jesús

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

31 Jesús yaaⁿ'ví yā Pedro ní caⁿ'a yā: N'dii, Simón Pedro, Simón Pedro, cuin'diichí nī ti yááⁿ'nguiniūⁿ ngiicá sa yeⁿ'e ndís'tiī chí cuuvi diiⁿ sa. N'diichineeⁿ sa ndís'tiī tan'dúú^{cā} 'iiⁿ'yāⁿ ndáádi yā trigo 'tíicā diiⁿ sa. Ní véé per-miso yeⁿ'e sa.

32 Naati 'úú ní ngaⁿ'anguaⁿ'á cáávā dii, Pedro, chí cu'téenu ca di. Ní taachi ndaacadaamí di yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'e di ní cu'téenu ca di tuu'mi ní cun-nee di tanáⁿ'ā hermanos yeⁿ'e di chí cu'téenu cá yā.

33 Simón caⁿ'a yā chíi yā Jesús miiⁿ: Señor, 'āā véé yaáⁿ chí caⁿ'á nduucú nī ndíí vácūū; ní ndúúti chí 'cuuví nī, 'úú ní 'cuuví ndúúcu nī.

34 Jesús caⁿ'a yā chíi yā Pedro: Ngaⁿ'á ngií dii chí tusáⁿ'ā ní nguéé 'cuai tī ndíí taanduvéé cueeⁿdiitú di 'iīnū cuuvi yeⁿ'e 'úú chí nguéé in'diichi di 'úú.

Jesús ngaⁿ'a yā yeⁿ'e chí cuchíi.

35 Tuu'mi ní Jesús itiingu-unéⁿ yā apóstoles: Taachí dicho'ó ndís'tiī nguéé cándεε nī bolsa yeⁿ'e tuumi nī, ndíí nguéé ndúú morral yeⁿ'e nī, ndíí nguéé ndúú ndaacuú yeⁿ'e nī, ¿'áá véé de'ē vεε chí chíi faltar yeⁿ'e nī? Apóstoles ní caⁿ'a yā: Nguéé de'ē vεε.

36 Ní Jesús caⁿ'a yā: Maaⁿ ní ndís'tiī chí véé bolsa yeⁿ'e nī, candεε nī. 'Tiicá ntúūⁿ ndís'tiī chí véé morral yeⁿ'e nī, candεε nī. Ndís'tiī chí nguéé 'aama machete 'uūví lados 'caāiⁿ yeⁿ'e nī, n'diicuí ní cotón yeⁿ'e nī ní cuái nī.

37 Ti ngaⁿ'á ngii ndís'tiī chi canéé chí cuuvi cuaacú tanducuéⁿ'ē chí canéé nguūⁿ yeⁿ'é: Ní 'iiⁿ'yāⁿ caⁿ'a yā chí v'éé nuūⁿndī yeⁿ'e 'úú tan'dúú^{cā} tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí v'éé nuuⁿndi yeⁿ'e yā. Tí tanducuéⁿ'ē chí canéé nguūⁿ yeⁿ'e 'úú canéé chí cuuvi cuaacu.

38 Tuu'mi ní discípu^los ní caⁿ'a yā: N'diī, Señor, íngáā na 'uuvi machete 'uūvi lados 'caāiⁿ. Jesús ní caⁿ'a yā: Ndúú^{cū} stír 'āā v'éé.

Jesús ngaⁿ'angua'á yā na jardín chí nguuvi Getsemaní
(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

39 Cuayiivi ní can'daā Jesús tan'dúú^{cā} costumbre yeⁿ'e yā ní cueⁿ'é yā na yiīcū yeⁿ'e Olivos. Ní discípu^los yeⁿ'e yā cueⁿ'é yā ndúú^{cū} yā.

40 Ní taachí ndaa yā na lugar miiⁿ, tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chí yā discípu^los yeⁿ'e yā: Ndís'tiī caaⁿ'maⁿ'ngua'á nī chí yááⁿ'giiⁿūⁿ nguéé n'diichineeⁿ sa ndís'tiī chí diīⁿ nī nuuⁿndi.

41 Jesús ní cueⁿ'e yā yeⁿ'e discípu^los yeⁿ'e yā tanduu naaⁿ chí naachi ndaa' 'áámá tuūu chí ngii ya ní Jesús caantii'yá yā ní caⁿ'angua'á yā.

42 Ní caⁿ'a yā: N'diī, Chiidá, ndúú^{tí} chí neⁿ'e nī ní divíi nī yeⁿ'e chí canee chí 'cueenú cuuvi yeⁿ'e prueba 'cūū. Naati nguéé cuuví tan'dúú^{cā} chí 'úú neⁿ'é naati tan'dúú^{cā} chí n'diī neⁿ'e nī.

43 Ní che'enaāⁿ 'áámá ángel yeⁿ'ē nanguuvi ní ca'á yā fuerzas Jesús miiⁿ.

44 Ti neené ya'ai Jesús miiⁿ ní ndiituu n'dai ca ngáⁿ'angua'á yā. Ní nuuⁿ'niⁿ'yaaⁿ yeⁿ'e yā tan'dúú^{cā} yuuúⁿ chí ndii na yáⁿ'āa íngéē.

45 Nducueeⁿ yā naachí ngaⁿ'angua'á yā ní ndaa yā nanááⁿ discípu^los yeⁿ'e yā ní ndaaca yā chí styaadú yā, ti discípu^los ní neené ndaachi núúⁿ yā ti ya'ai yā cáávā Jesús miiⁿ.

46 Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā chí yā discípu^los: ¿De'ē cúúví chí styaadú nī? Nducueéⁿ nī ní caaⁿ'maⁿ'ngua'á nī ní yááⁿ'giiⁿūⁿ nguéé n'diichineeⁿ sa ndís'tiī chí diīⁿ nī nuuⁿndi.

Sta'a yā Jesús miiⁿ ní candéé yā preso

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)

47 Taachí Jesús indée yā neené n'dee 'iiⁿ'yāⁿ ndaa yā ní saⁿ'ā chí nguuvi Judas miiⁿ chí 'áámá ch'éé naachí ndiichuuví discípu^los yeⁿ'é yā cueⁿ'é yā vmnááⁿ yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ndaa niiⁿ'nuúⁿ yā Jesús miiⁿ chí 'neeⁿ'cheendí yā.

48 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chí yā saⁿ'ā: Díí, Judas, ¿'áá ndúú^{cū} 'áámá beso ínaca'a di 'úú chí Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ?

49 Discípu^los chí snée yā ndúú^{cū} Jesús taachí snaaⁿ yā chí cuuvi, tuu'mi ní caⁿ'a yā chí yā Jesús: N'diī, Señor, ¿'áá 'caaca taaⁿ 'nū ndúú^{cū}

machete 'uūvī lados 'caāin yēn'ē yú?

50 Tuu'mi ní 'áámá chéé discípulos 'nuūcá'ai yā 'áámá mozo yēn'ē chiiduú ch'εεté ca ní ch'iica yā veeⁿ sa lado tá cuaācú sa.

51 Ní Jesús caⁿ'a yā: 'Āā ntéé 'cuuⁿ'miⁿ dí. 'Āā snéé ra yā. Ní Jesús tuu'ví yā veeⁿ sa ní nduūvā yēn'ē sa.

52 Cuayiivi ní Jesús caⁿ'a yā chii yā chiiduú n'gεεte ndúúcu soldados chi capitanes chi diiⁿ sa cuidado yaācū templo ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ ndicúu chí ngaⁿ'ā ntiiⁿnyúⁿ yā yēn'e yaācū chi ndaa yā ndúúcu Judas miiⁿ: ¿'Áá ndaā ndís'tiī ndúúcu machetes 'uūvī lados 'caāin ndúúcu yáⁿ'á yēn'e soldados tan'dúúca chi caⁿ'a nī cutá'a nī 'áámá chi duūcū?

53 Taachí canéé ndúúcu ndís'tiī nguuvi nguuvi ná yaācū templo nguéé neⁿ'é nī cuta'á nī 'úú. Naati maaⁿ ní hora 'cūū chí yēn'ē ndís'tiī ti hora taachí maāiⁿ miiⁿ, chíiⁿ chí yááⁿ'nguiinūⁿ ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ sa.

Pedro miiⁿ ní ngaⁿ'a sa chi nguéé in'diichi sa Jesús

(Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54, 66-72; Jn. 18.12-18, 25-27)

54 Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ sta'a yā Jesús miiⁿ ní candéε yā Jesús va'ai yēn'ē chiiduú ch'εεté ca. Pedro miiⁿ ní ndáa yāⁿ'ai sa 'iiⁿ'yāⁿ.

55 Náⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ tiivií yā yaⁿ'ā náávtaⁿ'ā chuva'ai ní ch'εεté yā cuaaⁿ diituú yaⁿ'ā miiⁿ chí dicuutú yā. Pedro miiⁿ ní

ch'iīndi sa ntúuⁿ sa ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

56 Tuu'mi ní 'áámá táⁿ'ā chí cánéé caadi 'iiyū, n'diichi tá Pedro miiⁿ chí vεε sa 'diituú na yaⁿ'ā. Ní n'giinu n'dai tá saⁿ'ā ní caⁿ'a tá: Sáⁿ'a 'cūū ní canee sa ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí preso yā.

57 Pedro miiⁿ ní caⁿ'a sa chii sa n'daātā miiⁿ: 'Úú nguéé in'diichi 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ.

58 Cuayiivi miiⁿ ní 'aama saⁿ'ā n'diichi n'dai sa ní caⁿ'a sa chii sa Pedro miiⁿ: Díi, ní ndúúcu di nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Pedro miiⁿ ní caⁿ'a sa chii sa saⁿ'ā miiⁿ: Nguεε 'úú.

59 Cho'ōo 'áámá hora, ní táámá yā ní caⁿ'a yā: Cuaacu níⁿnyúⁿ sáⁿ'a 'cūū ní canéé sa ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí preso yā ti sáⁿ'a 'cūū ní yēn'ē yáⁿ'āa Galilea ntúūⁿ.

60 Pedro miiⁿ ní caⁿ'ā sa chii sa saⁿ'ā miiⁿ: Díi, sáⁿ'ā, nguéé deenú chí ngaⁿ'ā di. Taachí Pedro miiⁿ 'āā cuéé 'cuiinu sa caⁿ'a sa chúū, tusáⁿ'ā miiⁿ ní 'cai tí.

61 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ nguεεcundí yā ní n'diichi yā Pedro. Pedro miiⁿ nán'gaācū sa nduudu chí caⁿ'a Jesús miiⁿ chii yā saⁿ'ā 'túúca: 'Āā 'iinu cúúví caaⁿ'maⁿ dí chí nguéé n'diichi di 'úú, taachi 'āā cuéé 'caī 'áámá vmnéⁿ'ēe tusáⁿ'ā.

62 Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní can'dáa sa cuaaⁿ va'ai, ní chεεcu taaví sa ti ya'ai staava yēn'ē sa.

Saⁿ'ā s'eeⁿ ch'eⁿe sa Jesús

(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

63 Sáⁿ'ā s'eeⁿ chí diiⁿ cuidado Jesús miiⁿ chíⁿnyuⁿneeⁿ sa Jesús miiⁿ ní ch'eⁿe sá 'iiⁿ'yāⁿ.

64 Ní n'gaadi sa nduutináan yā ndúúcu 'aama tínuun. Tuu'mi ní ch'e'n'e sá naan Jesús ní nga'n'a sa ngii sa 'ii'n'yān: Dii, caa'n'ma'n di, ¿du'ú ch'e'n'ē dii?

65 Ní neene cunncāa nduudu ngii sá Jesús.

Jesús nanáán 'ii'ntyén'ē ye'n'e yaācū templo

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

66 Taachí chidεεγε táámá nguuvi, 'yaa'n n'dái 'ii'n'yān ndiicū ye'n'e yāān mii'n chí nga'n'a ntii'nyu'n yā ye'n'e yaācū, ndúúcu chiiduú n'gεεté, ndúúcu maestros chí ngi'cueén ley mii'n candεε yā Jesús nanáán 'ii'ntyén'ē ye'n'e yaācū templo.

67 Míín íntiinguunéen yā Jesús: ¿'Áá díí chí Cristo? Jesús mii'n nan'guεεcuta'n'a yā ye'n'e 'ii'n'yān s'een: Ndúúti chí caa'n'mán chí 'tíicā, ní nguéé cu'téenu nī ye'n'é.

68 Nduuti chí 'úú ntiinguunéen ndís'tiī, nguéé n'guεεcúta'n'a nī ye'n'é, ndíí nguéé ndúú n'dεεchi ra nī 'úú.

69 Naati hora chí cuchii ní Sa'n'ā chí Daiya Ndyuūs ní 'cuūndi sa lado ye'n'e honor ye'n'é Ndyuūs chí v'éé tanducuén'ē poder ye'n'e yā.

70 Tanducuén'ē 'ii'n'yān s'een ca'n'a yā: ¿'Áá díí Daiya Dendyuūs mii'n? Ní Jesús ní ca'n'a yā: Ndís'tiī maán nī nga'n'a nī chí 'úú ní 'tíicā.

71 Tuu'mi ní 'ii'n'yān s'een ní ca'n'a yā: ¿Dε'ē cá nduudu cuaacu ye'n'e 'ii'n'yān chí ne'n'e yú? Tí maān yú ch'iindiveen cuaacú yú nduudu chí ca'n'a sa.

23

Jesús nanáán gobernador Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

1 Tuu'mi ní nducyaaca 'ii'n'yān ní candεε yā Jesús mii'n nanáán gobernador Pilato.

2 Ní tuca'a yā ca'n'a yā nuu'ndi ye'n'e Jesús mii'n ní ca'n'a yā: Inndaacá 'nū sán'a 'cūū chí dii'n sa chí 'ii'n'yān nguéé i'téenu yā chí nga'n'a ley ye'n'é 'nū. Ní nguéé ne'n'e sa chí nadí'vε 'nū ye'n'e yán'āa emperador César tan'dúúcā chí nga'n'a ley ye'n'é nī. Ní sán'a 'cūū ní nga'n'ā sa chí maān sa chí Cristo, chí Rey ye'n'é 'nū.

3 Tuu'mi ní sa'n'ā Pilato mii'n ní itiinguunéen sa Jesús: ¿'Áá díí chí Rey ye'n'e 'ii'n'yān Israel s'een? Jesús nan'guεεcúta'n'a yā: N'dií nga'n'á cuaacú nī ti 'tíicā.

4 Pilato mii'n ní ca'n'a yā chíi yā chiiduú n'gεεté ndúúcu 'ii'n'yān s'een: 'Úú nguéé inndaacá mar 'áámá nuu'ndi ye'n'e sán'a 'cūū.

5 'Ii'n'yān s'een ní diitu n'dái 'cai yā: Sán'a 'cūū ní idii'n sa chí 'ii'n'yān n'g'éécú cheendi yā nguaa'n maa'n yā ndúúcu chí ngi'cueen yā ní ngi'cueen yā nuu'mán yán'āa Judea ndíí na yán'āa ye'n'ē Galilea ndii 'muun.

Jesús nanáán rey Herodes

6 Tuu'mi ní Pilato, taachi ch'iindiveén yā chí Jesús che'n'e yā ndii yán'āa ye'n'e Galilea, ní ntiinguunéen yā Jesús nduuti chí ye'n'e yán'āa ye'n'e Galilea.

7 Ní taachí Pilato ch'iindiveeⁿ sa chi Jesús miiⁿ ní ye^{n'}é yá^{n'}āa Galilea ye^{n'}e yá^{n'}āa naachi rey Herodes nga^{n'}a ntii^{n'}nyú^{n'} yā, Pilato miiⁿ nga^{n'}a ntii^{n'}nyú^{n'} yā chi Jesús ca^{n'}a yā nanááⁿ rey Herodes tii canée yā na yāáⁿ Jerusalén nguuvu miiⁿ.

8 Taachí rey Herodes n'díichi sa Jesús miiⁿ, neené yeenú sa ti 'āā 'nááⁿ n'dai tiempo né^{n'}é sá snaaⁿ sa Jesús. Tí neéné n'deēe 'nááⁿ chí ch'iindiveeⁿ sa ye^{n'}é yā ní canée ngíínú sá chí snaaⁿ sa 'áámá vaadī n'giinu chi diíⁿ Jesús miiⁿ.

9 Nééné n'deēe 'naaⁿ chí nti- ingūūneeⁿ sa Jesús miiⁿ, naati nguéeⁿ de'ē vεε nan'guεεcúta^{n'}a Jesús.

10 Tuu'mi ní miiⁿ canee ntuuⁿ chiiduú n'gεεté ndúúcū maestros chí ngi'cuéeⁿ ley miiⁿ chí n'deēe 'nááⁿ n'dai nga^{n'}a yā chí nuuⁿndi ye^{n'}é Jesús.

11 Tuu'mi ní Herodes ndúúcū soldados ye^{n'}e yā chi'nuuⁿ yā 'áámá tīnūuⁿ n'dái tan'dúúcā catecai rey Jesús miiⁿ ní chii^{n'}nyu^{n'}neeⁿ yā Jesús miiⁿ ní cunncā ca^{n'}a yā ye^{n'}e Jesús miiⁿ. Cuayiivi ní dicho'o ntúuⁿ yā Jesús nanááⁿ Pilato miiⁿ.

12 Ndíi nguuvu miiⁿ tuu'mi ní Pilato ndúúcū Herodes naaⁿ n'daá n'dai yā ndúúcū vi'ī ti cuááⁿ vmnaaⁿ ní nguéeⁿ n'diichí yā vi'ī.

Pilato nca'a sa Jesús chí 'cuūvi
(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jn. 18.39-19.16)

13 Tuu'mi ní Pilato nduu- vidaamá yā chiiduú n'gεεté

ndúúcū 'ii^{n'}ntyé^{n'}e ndúúcū nducyaaca 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}é yāáⁿ Jerusalén miiⁿ.

14 Ní ca^{n'}a yā chii yā 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ: Ndís'tiī ní ndaá nī chí 'cūúⁿ nī sá^{n'}a 'cūú chí diiⁿ sa chí 'ii^{n'}yāⁿ ní nguéeⁿ n'gεεtinéeⁿ 'diiⁿ yā ndúúcū chí ngi'cueeⁿ sa. Taachí intiinguuneéⁿ sa^{n'}ā nanááⁿ ndís'tiī nguéeⁿ nindaācá mar 'áámá nuuⁿndi ye^{n'}é sa chí nga^{n'}a ndís'tiī ye^{n'}é sa.

15 Ndíi nguéeⁿ ndúú rey Herodes miiⁿ ndaāca yā nuuⁿndi ye^{n'}é sá^{n'}a 'cūú chí canée chí 'cuūvi sa ti Herodes 'āā dicho'ó yā sá^{n'}a 'cūú nanaáⁿ. Sá^{n'}a 'cūú nguεε diiⁿ sa nuuⁿndi ch'εεte chí 'cuūvi sa.

16 Maaⁿ ní diíⁿ 'cue^{n'}é sa^{n'}ā miiⁿ ní cuáyíivi n'dεεchí sa^{n'}ā.

17 Canée 'áámá costumbre ye^{n'}é nī chí gobernador canee chí n'dεεchí yā 'áámá preso 'viicu pascua ní gobernador Pilato miiⁿ ní canée yā diiⁿ yā 'tíicā.

18 Nducyáácá 'ii^{n'}yāⁿ 'cai yā: N'dεεchii nī sa^{n'}ā chí ngúúvi Barrabás. Ní 'āā 'cuuvi rá sá^{n'}a 'cūú.

19 Barrabás miiⁿ canúúⁿ sá vácūú chí diiⁿ sa chí 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}e yāáⁿ Jerusalén miiⁿ ní 'cuu^{n'}miⁿ yā contra ye^{n'}e go- bierno ní ch'ii^{n'}nuⁿ sa 'áámá tiná^{n'}ā.

20 Gobernador Pilato miiⁿ ní ne^{n'}e sa n'dεεchí sa Jesús, ní ca^{n'}a sa chii sa 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ taama vmné^{n'}ēe chí n'dεεchí sá Jesús.

21 Naati 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ 'cai ntúuⁿ yā: Cu'néeⁿnga'á nī sa^{n'}ā, cu'néeⁿnga'á nī sa^{n'}ā.

22 Gobernador Pilato miiⁿ ní caⁿ'a ntúuⁿ yā ndii chiiⁿ ndii 'íinú cuuvi: ¿D'éē chi nguéé n'dáacā n'díin sáⁿ'a 'cūū? 'Úú nguéé inndaacá mar 'áámá núúⁿndí ch'εεε yeⁿ'ē sa chi 'cuūvi sa. 'Úú ní ca'á orden chi ch'eⁿ'é yā sáⁿ'a 'cūū ní n'dεεchí sáⁿ'a 'cūū.

S'nééⁿnga'á yā Jesús

23 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi canndii cá yā 'cai yā chí chiica yā chí cu'neeⁿngá'āa Jesús miiⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndúú^cū chiiduú n'gεεé diituú n'dái ca 'cai yā.

24 Tuu'mi ní gobernador Pilato miiⁿ ní ca'a yā orden chi diiⁿ yā tan'dúú^cā chí neⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

25 Ní n'dεεchi yā saⁿ'ā chi nguuvi Barrabás miiⁿ chi canúúⁿ vácūū. Sáⁿ'ā miiⁿ ní diiⁿ sa chí 'cuuⁿ'mín 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Israel contra yeⁿ'e gobierno ní 'niiⁿ'nuⁿ sa 'áámá tináⁿ'ā. Sáⁿ'a 'cūū chí chiica 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí n'dεεchí yā saⁿ'ā. Ní nca'a yā Jesús miiⁿ chí soldados cu'neeⁿnga'a sa tan'dúú^cā chí neⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

Yeⁿ'ē chí cu'neeⁿnga'á yā Jesús

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Jn. 19.17-27)

26 Taachí cueⁿ'e yā cuaaⁿ cyúúⁿí miiⁿ ndúú^cū Jesús miiⁿ, soldados sta'á yā 'áámá saⁿ'ā yeⁿ'e yáⁿ'āa Cirene chí nguuvi sa Simón. Saⁿ'ā miiⁿ ní yúúⁿí canuuⁿ sa chí cueⁿ'e sa cuεεti. Soldados a fuerza di'cuítu yā Simón miiⁿ chí candéε sa cruz yeⁿ'e Jesús miiⁿ ní cueⁿ'e sa cuaaⁿ daami Jesús miiⁿ.

27 Nééⁿé 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Jerusalén miiⁿ cueⁿ'e yā n'dáa yā Jesús miiⁿ ndúú^cū n'daataá chí diituu n'gεεcu yā ní ya'ai yā cáávā Jesús miiⁿ.

28 Jesús miiⁿ ní ch'íinu yā n'daataá s'éeⁿ ní caⁿ'a yā chii yā táⁿ'ā s'eeⁿ: Ndís'tiī, daiya 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Jerusalén, nguéé cuεεcú nī cáávā 'úú, naati cuεεcú nī cáávā maáⁿ nī ní caavā daiya nī.

29 Ti ndaá nguuvi chí caaⁿ'maⁿ 'iiⁿ'yāⁿ: ¿D'e'ē chúú^cā n'dai n'daataá chí nguéé ncuuvi daiya tá ní n'daataá chí nguéé daiya tá ní n'daataá chí nguéé daiya tá chí ca'a ta daiya tá chí chiicu?

30 Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tucá'a yā caⁿ'a yā 'tuucā: Díi yīicū cun'daá nduú nī vmaⁿ naaⁿ yeⁿ'é 'nū. Caⁿ'a ntúuⁿ yā chíi yā yīicū n'gaiyāā: Cun'díi neeⁿ dí nús'uu.

31 Caati ndúú^ti chí 'iiⁿ'yāⁿ chí taaⁿ yā 'caaca yā yáⁿ'á cueé chí tan'dúú^cā 'úú, ¿'áá nguéé caniicu cá yā 'caaca yā yáⁿ'á chí cuuⁿ'maⁿ chí tan'dúú^cā ndís'tiī? 'Tíicā ngaⁿ'a Jesús.

32 Nguuvi miiⁿ ní candéε ntúuⁿ yā na 'uuvi saⁿ'ā chí n'giiⁿ'nuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí cu'neeⁿnga'a yā saⁿ'ā s'eeⁿ dáámá ndúú^cū Jesús miiⁿ.

33 Taachí ndaa yā lugar yeⁿ'ē 'áámá yīicū 'líⁿ chí nguuvi Calavera, miiⁿya chí'nééⁿnga'a yā Jesús miiⁿ ndúú^cū nduu 'uúví saⁿ'ā chí n'giiⁿ'núⁿ 'iiⁿ'yāⁿ, 'áámá sa lado ta cuaacú Jesús miiⁿ, ní táámá sá lado tá 'cueé yā.

34 Tuu'mi ní taachi snée yā

i'neeⁿnga'a yā, Jesús miiⁿ caⁿ'a yā: N'diī, Chiidá, nadich'εεcú nī yeⁿ'e saⁿ'ā s'uuⁿ caati nguεε déenu sá de'ē chi 'túúcā idiiⁿ sa. Tuu'mi ní soldados tun'dáa sa suerte na catecaī Jesús chí ca'a sa 'áámá sá ndúúcū taama sa.

35 'Iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Jerusalén miiⁿ snée yā n'giinu yā níícú 'iiⁿntyen'ē n'giiⁿnyuⁿneén yā Jesús miiⁿ. Ní ngaⁿ'a yā ngii yā yeⁿ'e Jesús: Sán'a 'cūū ní nadanguáⁿ'ai sa tanáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ. ¿De'ē cuuvi chi nguée nadinguáⁿ'ai maāⁿ sa saⁿ'ā nduuti chí saⁿ'ā miiⁿ chí Cristo chí Ndyuūs dicho'ó yā?

36 'Tiicá ntúūⁿ soldados n'giiⁿnyuⁿneen sa Jesús miiⁿ. Cheⁿ'e niiⁿnúⁿ yā ní ca'a yā vinagre.

37 Ní caⁿ'a yā chii yā Jesús miiⁿ: Ndúúti chí díí chí Rey yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ Israel, nadanguáⁿ'ai maāⁿ di díí.

38 Ní canée nguūⁿ na tiīⁿ cruz yeⁿ'e Jesús miiⁿ nduudu griego ndúúcū nduudu latín ndúúcū nduudu hebreo, chí ngaⁿ'a: Sán'a 'cūū Rey yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel.

39 'Áámá cheε saⁿ'ā chí véé nuuⁿndi yeⁿ'ē sa chí ca'néeⁿnga'a yā 'áámá lado yeⁿ'e Jesús cuncáā caⁿ'a sa ní caⁿ'a sa chii sa Jesús: Ndúúti chí dii chí Cristo miiⁿ nadinguáⁿ'ai di maaⁿ di ní nadinguáⁿ'ai ntuuⁿ di nús'uu.

40 Táámá saⁿ'ā chí cu'néeⁿnga'a yā táámá lado yeⁿ'e Jesús 'caa'va sa ndúúcū sán'a 'cūū ní caⁿ'a sa chii sa saⁿ'ā: Díí ¿'áá nguée 'va'a

di Ndyuūs? Dii ní dáámá condenado ndúúcū nús'uu.

41 S'uuⁿ ní cuaacu níⁿnyúⁿ n'geenu yú ngii ti véé nuuⁿndi yeⁿ'ē yú chí nadííⁿvē yú nuuⁿndi yeⁿ'e yú naati sán'a 'cūū nguée de'ē véε nuuⁿndi diíⁿ sa.

42 Saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'a sa chii sa Jesús miiⁿ: N'diī, Jesús, n'gaacú nī yeⁿ'e 'úú taachí ndaá nī naachi caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'ē.

43 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chí yā saⁿ'ā: Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngii dii, ti maaⁿ ní cunee di nduucú na lugar chí nguuvi paraíso.

Jesús ch'iī yā

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Jn. 19.28-30)

44 Taachí chii maⁿ'a nguuvi chí maāⁿ núúⁿmáⁿ íⁿ'yeeⁿdi ndíí taanduū n'gεεcu 'íínú chíinū.

45 'Yán'ā ní nduuvi maāⁿ ní cortina yeⁿ'e yaācū templo nda'ai náávtáⁿ'ā.

46 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ 'cai yā: N'diī, Chiidá, na ta'á nī cu'neén espíritu yeⁿ'é. Ch'íínú caⁿ'a yā chuū, ní Jesús ch'iī yā.

47 Taachí saⁿ'ā chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e soldados romanos n'diichi sa chí ch'iī Jesús, tuu'mi ní caⁿ'a sa: De'ε chúúcā ch'εεε Ndyuūs. Cuaacu níⁿnyúⁿ sán'a 'cūū saⁿ'ā chí nguée nuuⁿndi yeⁿ'ē sa.

48 Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí cheⁿ'e yā ní n'diichi yā chí chíí, nguεεcundíí yā ch'eⁿ'e niiⁿnuⁿ yā taachi cuen'ē yā vaacu yā.

49 Ní nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí n'diichí yā Jesús miiⁿ, ndúúcū

n'daataá chí cheⁿe ndúúcū Jesús miiⁿ ndii yáⁿ'āa yeⁿe Galilea, ch'εεtinéé yaⁿ'ai yā ch'íinu yā dendu'ū chí 'túúcā.

Ch'iichi yā Jesús

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

50 Véeé 'áámá saⁿ'ā chí n'dai ní n'daacā sa chí ngúúví sá José. Sáⁿ'ā miiⁿ ní saⁿ'ā ch'εεte yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ Israel.

51 Saⁿ'ā miiⁿ ní yeⁿe yāāⁿ Arimatea chí yáⁿ'āa yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ Israel. Ní saⁿ'ā nguéé ndúúvídaama sa ndúúcū tanáⁿ'ā 'iiⁿ'ntyēⁿ'ē ti nguéé canee yiinú sa ndúúcū chí diiⁿ yā. Tí saⁿ'ā miiⁿ canee ngíinú sá tiempo chí Ndyuūs ndaa yā iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū ní ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā.

52 Ní cueⁿ'e sa ndaa sa nanááⁿ gobernador Pilato ní chiica sa cuerpo yeⁿ'e Jesús miiⁿ.

53 Cuayivi taachi José ndiví sa cuerpo yeⁿ'e Jesús na cruz ní ch'ēēcu sa áámá sámana na cuerpo yeⁿ'e yā tan'dúúcā costumbre yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel ní ch'iichi sa na 'áámá yáinyāⁿ ngai chí din'dái yā ch'εeti yiivi yaava naachí mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé nnúuⁿ yā.

54 Nguuvi miiⁿ ní ngu- uvi viernes chí 'iiⁿ'yāⁿ ch'iindiyaáⁿ yā tanducuéⁿ'ē cáávā 'viicu pascua ní cáávā nguuvi chí cuchii chí sámodo chí nguuvi chí ntaavi'tuunúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel.

55 N'daata s'eeⁿ chí can'daa Jesús ndii na yáⁿ'āa Galilea, cueⁿ'e tá ní n'diichi tá yáinyāⁿ

ní táácā canuúⁿ cuerpo yeⁿ'e Jesús.

56 Ní taachí n'daataá s'eeⁿ ndaa tá vaacu tá, n'nuuⁿ tá perfumes ndúúcū pomadas chí n'dεεvé ngeeⁿ. Ní nguuvi cuayivi, ní nguuvi sámodo chí ntaavi'tuunúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ tan'dúúcā chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'e yā.

24

Jesús nanduuchi yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

1 Nguuvi domingo chí maaⁿ ní nguuvi vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'ē ndεεte, tyaaⁿ n'dái cueⁿ'e n'daataá s'ééⁿ ní cueⁿ'e yā ndúúcū tanáⁿ'ā n'daataá. Candéε yā especias chí dεεvé ngeéⁿ chí 'āā véé yaáⁿ yā.

2 Taachí ndāa yā na yáinyāⁿ miiⁿ, 'āā ntéé tuúú ch'εeté miiⁿ na cheendi yáinyāⁿ ti canee 'aama lado.

3 Tuu'mi ní taachí sndaá yā ch'εeti yáinyāⁿ miiⁿ, nguéé ndaacá yā cuerpo yeⁿ'e Jesús.

4 Taachí n'diichí yā chuū, ní dii'yá yā chíi, tuu'mi ní neééⁿ na 'uuvi saⁿ'ā 'diituú yā ndúúcū catecai chí dεεvé ngii.

5 Ní n'daataá s'eeⁿ dii'ya n'dai yā chíi ní n'diichí yā ndii na yáⁿ'āa. Saⁿ'ā s'eeⁿ ní caⁿ'a sa: ¿Dε'ē cuuví chí in'nuúⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ chí candúúchí yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā?

6 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní 'āā ntéé canée yā 'muuⁿ. 'Āā nndu- uchi yā nguaaⁿ tináⁿ'ā. N'gáácú nī yeⁿ'ē nduudu chí caⁿ'a yā taachi canée yā

ndúúcu nī na yáⁿāa Galilea taachí 'āā cuéé 'cuūvi yā.

7 Ní Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā ndís'tiī: 'Úú Saⁿ'a chi Daiya Ndyuūs ní 'iiⁿ'yāⁿ canéé chí nca'á yā 'úú ta'ā 'iiⁿ'yāⁿ chi dinuuⁿndí yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cu'neeⁿnga'á yā 'úú; naati ndiichi ndii 'íínú nguuvi 'úú nduuchí yeⁿ'e nguaaⁿ tinaⁿ'ā.

8 Tuu'mi ní n'daata s'eeⁿ n'gaacu tá yeⁿ'ē nduudu yeⁿ'ē Jesús miiⁿ.

9 Ní cueⁿ'e tá yeⁿ'e yáinyāⁿ ní cunaⁿ'ā ta ní caⁿ'ā tá chii tá ndu'u ndiicháámá apóstoles ndúúcu tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chi snéé yā miiⁿya.

10 N'daata s'eeⁿ chi caⁿ'a ta chii tá apóstoles ní ta María yeⁿ'e yāā Magdala, ndúúcu ta Juana, ndúúcu tá María chí chεcuú Jacobo, ndúúcu tanáⁿ'ā n'daata s'eeⁿ.

11 Apóstoles ní nadicadinúúⁿ yā chi tán'ā s'eeⁿ ní loca tá cáávā chi ngaⁿ'a tá. Ní nguéé s'téénu yā nduudu yeⁿ'ē tá.

12 Tuu'mi ní Pedro mijⁿ ní ncueeⁿ sa ní cueⁿ'e sa ngéenu sa na yáinyāⁿ. Taachí ndaā sa, tuu'mi ní n'diichi núúⁿ sa chεeti yaīnyāⁿ ní 'āā dámaāⁿ sábanas canee miiⁿ. Saⁿ'ā ní cueⁿ'e yiinu sá yeⁿ'e chí chó'oo ní cunaⁿ'ā sa na vacu sa.

Saⁿ'ā s'eeⁿ ní cueⁿ'e sa cuaaⁿ cyúúni chí ngeⁿ'e cuaaⁿ na yāāⁿ Emaús

(Mr. 16.12-13)

13 Nguuvi mííⁿ nūuⁿ, 'uuvi saⁿ'ā s'eeⁿ cueⁿ'é yā 'áámá yāāⁿ 'lííⁿ chí nguuvi Emaús

chi canee taanduū ndiichúúví kilómetros yeⁿ'e yāāⁿ Jerusalén.

14 Ní taachí cueⁿ'e yā cuaaⁿ cyúúni ní indeé yā yeⁿ'e tancueⁿ'ē dendu'ū chí chii.

15 'Náán chí indeé yā ní itinguueneⁿ vi'i yā, maaⁿ Jesús miiⁿ ndaa niiⁿnúⁿ yā ní cueⁿ'é yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

16 Taachí n'diichi yā Jesús miiⁿ nguéé iintiinaaⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ.

17 Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿De'ē indeé ndís'tiī? ¿De'ē cuuvi tátiī ndaachi yiinú nī?

18 Saⁿ'ā chi nguuvi Cleofas nan'guεεcútaⁿ'a yā. ¿'Áá díí, 'áámá n'dyáⁿ'ā dii chí canuuⁿ di yúúni na yāāⁿ Jerusalén chí nguéé déenu di de'é chí nguuvi s'eeⁿ na yāāⁿ Jerusalén miiⁿ?

19 Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿De'é chí yāāⁿ miiⁿya? 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Jesús yeⁿ'e yāāⁿ Nazaret, chí 'áámá saⁿ'ā profeta ní dííⁿ yā 'áámá ntiiⁿnyuⁿ n'dai ndúúcu poder. Ní dííⁿ yā n'dee n'dái vaadi n'giinu ní ngaⁿ'a yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs nanááⁿ Ndyuūs ní nanááⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ.

20 Chiiduú n'gεεté ndúúcu 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē yeⁿ'ē yú tun'dáa nuuⁿndi yeⁿ'e Jesús ní nca'a yā Jesús 'iiⁿ'yāⁿ ní caⁿ'a yā chí 'cuuvi yā. Níicú s'neeⁿnga'á yā Jesús.

21 Nús'uu ní snéé yúúni 'nū ní cunee ngiinú 'nū chí sán'a 'cūú ní nadinguán'ai sa 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é nación Israel chí nación

yeⁿ'é 'nū. Maaⁿ ní 'iīnū nguuvi chí chíi chuū.

22 Ní ná n'duuvī n'daataá chí chíicá yā dáámá nduucú 'nū cheⁿ'é yā tyaaⁿ na yáinyāⁿ ní cueⁿ'e yíínú 'nū.

23 Ní ndaá yā nanaáⁿ 'nū ní caⁿ'a yā chí nguéé ndaaca yā cuerpo yeⁿ'e Jesús miiⁿ. Ní n'diichí yā n'duuvī ángeles chí caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí Jesús miiⁿ 'āā nduuchí yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā.

24 Ni cheⁿ'é n'duuvī saⁿ'ā chí chíicá nduucú 'nū na yáinyāⁿ ní ndaāca sa tan'dúúccā chí ngaⁿ'a n'daataá s'eeⁿ naati nguéé n'diichi sa Jesús.

25 Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā s'eeⁿ: De'ē chúúccā vaadicadínūⁿ yeⁿ'e ndís'tī ndúúccū staava yeⁿ'e nī chí chεεchi chí nguéé s'téenu nī tanducuéⁿ'ē chí caⁿ'a saⁿ'ā profetas.

26 ¿'Áá nguéé canee nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs chí Cristo miiⁿ canéé chí 'cuenú yā cuuvi cosas chí 'túúccā ní cuayiivi míiⁿ cunaⁿ'á yā ná va'ai chεeti nguuvi?

27 Tucá'a Jesús caⁿ'a yā yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē chí canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs ndíi taachí dinguuⁿ Moisés ndúúccū chí dingúūⁿ nducyaaca profetas. Ní ngaⁿ'a Jesús yeⁿ'e chí dingúúⁿ yā yeⁿ'ē Cristo ndíi cuááⁿ vmaaaⁿ yeⁿ'e chí canéé chí chó'ōo yeⁿ'é yā.

28 Tuu'mi ní taachi ndaá yā na yáāⁿ 'líiⁿ chí cueⁿ'e yā, Jesús miiⁿ ní díiⁿ yā chí candiicá ca yā.

29 Saⁿ'ā s'eeⁿ di'cuíítu sa Jesús chí canee yā ndúúccū sa, ní caⁿ'a sa chíi sa Jesús: N'diī cuneé nī nduucú 'nū, ti cuuvi chíinū yeⁿ'e nī. 'Āā cuéé cuuvī 'da'ā. Tuu'mi ní Jesús cueⁿ'e yā ndúúccū saⁿ'ā s'eeⁿ cuaaⁿ chεeti va'āi ní canee yā ndúúccū sa.

30 Taachí Jesús miiⁿ vεε yā na mesa ní che'é yā ndúúccū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ, tuu'mi ní sta'á yā pan ní caⁿ'angua'á yā ní ca'a yā gracias Ndyuūs caavā pan miiⁿ. Ní n'dee yā pan ní ca'a yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

31 Tuu'mi nūūⁿ saⁿ'ā s'eeⁿ iintiinaaⁿ sa Jesús miiⁿ, naati Jesús ndaanaáⁿ yā yeⁿ'e saⁿ'ā s'eeⁿ.

32 Ní saⁿ'ā s'eeⁿ ngaⁿ'a sa ngīi sa vi'i: ¿'Áá nguéé chīcadiinuuⁿ yú na staava yeⁿ'e yú chí ya'ai taachi snúūⁿ yú yúúni taachí índeé yā ndúúccū yú, ní ngi'cueéⁿ yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs s'uuúⁿ?

33 Hora míiⁿ nūūⁿ nducueeⁿ sa ní cunaⁿ'á sa na yáāⁿ Jerusalén. Ní ndaaca sa ndu'ū ndiicháámá apóstoles ndúúvídaama yā ndúúccū tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā ndúúccū yā.

34 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ngaⁿ'a yā nguaaⁿ maáⁿ yā: Cuaacu níiⁿ'nyúⁿ Jesús nduuchi yā nguaaⁿ tináⁿ'ā ní che'enaáⁿ yā yeⁿ'e Simón.

35 Tuu'mi ní 'uuvī saⁿ'ā s'eeⁿ ní caⁿ'a yā táaccā chíi yúúni chí cueⁿ'e yā. Tīi ní iintiinaáⁿ Jesús miiⁿ taachí n'dee yā pan.

Jesús che'enaáⁿ yā yeⁿ'e

discípulos *yeⁿ'e yā*

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

36 Taachí saⁿ'a s'^{ee}n ngaⁿ'a sa chuū, Jesús miiⁿ ní cheⁿ'e naáⁿ yā naavtaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ s'^{ee}n ní caⁿ'á yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'^{ee}n: Cuuví 'diiⁿ ndúú^{cū} ndís'tiī.

37 Tuuⁿ'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'^{ee}n dii'yá yā chii ti nadicádíinuⁿ yā chí n'diichi yā 'aama espíritu.

38 Naati Jesús miiⁿ caⁿ'á yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'^{ee}n: ¿De'ē cúúví chí dii'yá nī chii? ¿De'ē cúúví chí 'tíicā nadacádíinuⁿ nī na staava yeⁿ'e nī?

39 Cuin'diichí nī ta'á ndúú^{cū} ca'á. 'Úú maáⁿ chuū, Cuituu'ví nī 'úú. Cuin'diichí nī. 'Úú nguéé 'aama espíritu tan'dúú^{cā} chí nadacádíinuⁿ nī. 'Áamá espíritu nguéé 'iini ní nguéé yuūtē tan'dúú^{cā} chí inaaⁿ ndís'tiī chí véé yeⁿ'e 'úú.

40 Taachi Jesús caⁿ'a yā nduudú 'cūū, ch'iⁿ'i yā ta'a yā ndúú^{cū} ca'a yā.

41 Naati 'iiⁿ'yāⁿ s'^{ee}n ní nguéé s'téenu yā ti yeenú n'dai yā ní ngeⁿ'e yiinu yā. Ní cáávā chuū Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'^{ee}n: ¿'Áá nguéé de'ē véé 'muuⁿ chí che'e yú?

42 Tuuⁿ'mi ní ca'a yā 'áamá tááⁿ 'yaacā ndúú^{cū} 'aama taaⁿ va'ai ndi'i.

43 Cristo miiⁿ ní sta'a yā ní che'e yā nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'^{ee}n.

44 Ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'^{ee}n: Ndúú^{dú} 'cūū caⁿ'á taachi canéé ndúú^{cū} ndís'tiī. Canéé chí cúúví cuaacu tanducuéⁿ'ē dendu'ū chí canéé nguūⁿ yeⁿ'e 'úú na libro yeⁿ'é Ndyuūs chí canéé nguūⁿ na ley yeⁿ'ē Moisés ndúú^{cū}

yeⁿ'e profetas ndúú^{cū} yeⁿ'e salmos.

45 Tuuⁿ'mi ní Jesucristo diiⁿ yā chí tuumicadiinuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'^{ee}n chí canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs.

46 Ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'^{ee}n: 'Tíicā canéé yeⁿ'e 'úú chí Cristo 'úú. 'Tíicā canee chí 'cúúví cuuví ní 'cuūví. Ní nduuchí yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā ndii chí ndii 'ínú nguuvi.

47 Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'^{ee}n canéé chí caaⁿ'maⁿ yā nduudu miiⁿ chí ndaacadaami 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'e yā vmnaaⁿ núúⁿ'máⁿ na yááⁿ ní Ndyuūs nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'e yā cáávā chí duuchí. Ní vmnááⁿ vmnaaⁿ nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yááⁿ Jerusalén. Cuayiivi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e núúⁿ'máⁿ naciones yeⁿ'e ín'yeⁿndī.

48 Ndís'tiī ní cuuví nī testigos yeⁿ'e chuū ti n'diichí nī chuū ní canéé chí caaⁿ'máⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ.

49 Cuin'diichí nī. 'Úú dicho'ó Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs chí caⁿ'ā Chiidá chí ndaā nanááⁿ ndís'tiī. 'Cuεetinéé nuúⁿ nī na yááⁿ Jerusalén ndíí chí ndaāca nī poder yeⁿ'e Ndyuūs, poder chí cuchū yeⁿ'e cuaaⁿ 'nín'núⁿ.

Jesús cunaⁿ'a yā va'ai cheεti nguuvi

(Mr. 16.19-20)

50 Cheⁿ'e Jesús ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ s'^{ee}n na yááⁿ 'lííⁿ Betania ní di'viicú yā 'iiⁿ'yāⁿ s'^{ee}n.

51 Taachí ch'iinu di'viicú yā 'iiⁿ'yāⁿ s'^{ee}n, cueⁿ'é yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'^{ee}n ní cundaa yā va'ai cheεti nguuvi.

52 Cuayivi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ
dich'εεté yā Ndyuūs ní
cunaⁿ'a ntuúⁿ yā na yáāⁿ
Jerusalén. Ní neené yeenu
taavi yā.

53 Ní 'áámá chεεtinée yā na
yaācū templo ní ngaⁿ'á yā chí
ch'εετε Ndyuūs. Ní i'téenu yā
Ndyuūs. 'Tíicā chíi.

NDUUDU N'DÁI CHÍ DÍNGŪŪⁿ APÓSTOL JUAN

N'diī ní saⁿā chi Nduudu

1 Cuááⁿ nááchí chínga'a 'āā ngaⁿa Dendyuūs ndúúcū Nduudu, ní Nduudu míⁿ 'āā ngaⁿā ndúúcū Dendyuūs, ní Nduudu miiⁿ ní Dendyuūs.

2 Chuū chíí naachi chínga'a ndúúcū Dendyuūs miiⁿ.

3 Tanducuéⁿē chi vεε ní cucáávā 'iiⁿyāⁿ miiⁿ dín'dái yā chi véé. Nduuti chi nguée yā, nguée véé mar 'aama cosa chi véé.

4 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ canéé ndúúcū vida cueⁿe daāⁿmaⁿ ní vida miiⁿ ní δεεεε yeⁿe 'iiⁿyāⁿ.

5 Níícú δεεεε chíδεεεvé na maaiⁿ, chí maaiⁿ míⁿ 'iiⁿyāⁿ nguεε tuumicadínuuⁿ yā.

6 Dendyuūs nidichó'o yā 'áámá saⁿā, chí nguuvi sa Juan.

7 Saⁿā miiⁿ ndaa sa chí caⁿa sa nduudu cuaacu. Ní caaⁿmāⁿ sá nduudu cuaacu yeⁿe chí δεεεε caati nducyaacá yā cu'téenu yā cáávā saⁿā miiⁿ.

8 Nguée saⁿā miiⁿ chí δεεεε; naati chí ngaⁿā sa nduudu cuaacu yeⁿe δεεεε.

9 Chíⁿ chí nduudu cuaacu chí δεεεε. Chíⁿ ngaⁿā δεεεε yeⁿe nducyáácá yā chí snee yā íⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

10 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ chí δεεεε ní canéé yā íⁿ'yeeⁿdí 'cūū, ní dín'dái yā íⁿ'yeeⁿdí, ní 'iiⁿyāⁿ yeⁿe íⁿ'yeeⁿdí nguée n'diichi yā 'yā.

11 Ndaá yā caavā ndaata yeⁿ'é yā 'íícú 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'é yā nguée 'cuúⁿ yā chí canēe yā.

12 Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí 'cuúⁿ yā chí 'iiⁿyāⁿ miiⁿ canéé yā nduucú yā, Ndyuūs ca'a yā poder 'iiⁿyāⁿ miiⁿ chí cuuvi daiya Dendyuūs 'iiⁿyāⁿ, 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā chí ngúúví yā.

13 Nguée cuuvi yā daiya yā cáávā yuúúⁿ, ní nguée caava yuútē, ní nguée caavā isáⁿā, caati cáávā 'iivú Ndyuūs.

14 Níícú Nduudu miiⁿ ní ch'iindiyáaⁿ yā tan'dúúcā s'uuúⁿ ní canéé yā ndúúcū s'uuúⁿ. N'dái taavi yā ndúúcū favor ndúúcū nduudu cuaacu. Ní n'diichi yú poder yeⁿ'é yā, poder tan'dúúcā yeⁿ'ē 'áámá n'dyáⁿā yeⁿ'ē Chiidá yā chí Dendyuūs miiⁿ. Ndiituú taaví yā ndúúcū favor ndúúcū nduudu cuaacu.

15 Juan caⁿa sa nduudu cuaacu yeⁿ'é yā ní 'caí sa ní ngaⁿā sa yeⁿe 'iiⁿyāⁿ 'cúū: 'Iiⁿyāⁿ chí cuchíí yā cuaaⁿ daamí ní vmnaaⁿ cá yā yeⁿ'ē 'úú caati 'āā 'naaⁿ cá yā niicu 'úú.

16 Níícú nducyaaca yú ita'a yú favor ndúúcū favor yeⁿ'ē Jesús chí ndiituú yā ndúúcū favor.

17 Caati véé ley miiⁿ cucáávā Moisés ca'a yā naati véé favor ndúúcū nduudu cuaacu cucáávā Jesucristo ca'a yā.

18 Mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguée n'diichí yā Dendyuūs miiⁿ. Jesús 'áámá n'dyáⁿā yeⁿ'ē Chiidá yā chí canéé nduucú yā, Jesús míⁿ díⁿ yā chí 'iiⁿyāⁿ deenú yā yeⁿ'ē Chiidá yā.

Nduudu cuaacu ye'e Juan chi ngeedinuū'nī

(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

19 Taachi 'ii'yān Israel ye'e yāān Jerusalén dichó'o yā chidúú s'een ndúúcu 'ii'yān levitas s'een ní ndaá yā nanáán Juan mii' chí itinguunéen yā: ¿Díí, du'ū dii? chuū chi nduudu cuaacu chi n'guεεcúta'nā Juan.

20 Ní Juan mii' ntumii'nú'n yā ní nguée chee'ndiitú yā ní ca'n'a cuaacú yā: Nguée 'úú chi Cristo.

21 Ní natinguunéen yā sa'n'ā: ¿Du'ū dii, tuu'mi? ¿'Áá díí profeta Elías? Nga'nā Juan: Nguée 'úú. Ní natinguunéen yā sa'n'ā: ¿'Áá díí chi profeta? Nga'nā ntúun sa: Nguée 'úú.

22 Nga'nā ntúun yā ngii yā sa'n'ā: ¿Du'ū di, tuu'mi? Ní 'tíicā caan'mán 'nū cuuvi 'nū 'ii'yān chi dichó'o yā nús'uu. ¿De'ε nga'nā di ye'e maān di?

23 Tuu'mí ca'n'a Juan: 'Úú nduudu chi ca'n'a na yán'āa naachi nguée ch'εetinée 'ii'yān: Nan'guáan nī yúúní cuaacu ye'é Dendyuūs, tan'dúúca chi nga'n'a profeta Isaías mii' naachi canée nguū'n na libro ye'e Ndyuūs.

24 'Íicú 'ii'yān s'een chí ndaá yā mii' ní 'ii'yān ye'e fariseos.

25 Níicú ntinguunéen yā sa'n'ā ní nga'n'a yā ngii yā sa'n'ā: ¿De'ε cúúví chí ngeedinuū'nī di, ndúúti chí dii nguée Cristo dii, ní nguée Elías dii, ní nguée profeta 'cūú dii?

26 Níicú Juan nan'guεεcúta'n'a yā ye'é yā ní ca'n'a ya: 'Úú

ní ngeedinuū'nī ndúúcu nuū'nī; naati nguaan ndís'tií ní canée 'áámá yā ní nguée ináan nī 'ii'yān.

27 'Ii'yān 'cūú chí cuchii cuayiivi ní vmnaa' ca yā ye'e 'úú. Niicu 'úú nguεε n'dai 'úú, chí cuuvi dii' n'daatií yí'mán ye'e ndaacuú ye'é yā.

28 Cosa 'cūú chí chíí ná yán'āa Betábara na táámá lado ye'e yíicú Jordán, naachi Juan chéedinuū'nī sa 'ii'yān.

'Titi cuūchī ye'e Dendyuūs

29 Chí δεεε táámá nguuvi ní Juan n'diichi sa Jesús ndaá yā naachi canee sa, níicú nga'n'ā sa: Cun'diichí nī. 'Íngaā Jesucristo chí nguuví yā 'Íiti Cuūchī ye'é Dendyuūs chí nadvíí yā nuū'ndī ye'e 'ii'yān ye'e í'nyeē'dī.

30 Chuū chí nga'n'á ye'é yā: Cuchii 'áámá sa'n'ā cuayiivi ye'e 'úú níicú 'āā vmnaa' sa ye'e 'úú, caati 'āā 'naa' ca sa niicu 'úú.

31 'Úú ní nguée n'diichí 'ii'yān naati deenú chí snaa' 'ii'yān Israel 'yā. Cáávā chuū 'úú cuchii ní ngeedinuū'nī ndúúcu nuū'nī.

32 Juan mii' ní nga'n'ā sa nduudu cuaacu: 'Úú ní n'diichí Espíritu N'dai ye'e Dendyuūs chí cuch'éen nanguuvi tan'dúúca paloma ní ndaa vmnaa' ye'é yā ní canée yā ndúúcu yā.

33 'Úú nguée n'diichí 'ii'yān mii' naati 'ii'yān chí dichó'o yā 'úú chí ngeedinuū'nī ndúúcu nuū'nī, 'ii'yān mii' chí nga'n'a yā ngii yā 'úú:

Du'ū chí n'diichí di chi ndeē Espíritu N'dai ye'e Ndyuūs ní canée yā nduucú yā, 'i'in'yán' cūū chi ngēdinúu'nīn ndúúcu Espíritu N'dai ye'e Ndyuūs.

34 'Úú ní n'diichí ní nga'a cuaacú chi chuū chi Daiya Dendyuūs.

Discípulos chí vmnáán vmaanaaⁿ

35 Chi deēve táámá nguuvi canée ntuūⁿ Juan ndúúcu 'uuvi discípulos ye'e sa.

36 Ní inaaⁿ sa Jesús miiⁿ chi cachiicá yā cuaaⁿ miiⁿ. Ní nga'nā sa: N'diichí nī. 'Íngaā Jesucristo chi nguuví yā 'Íti Cuūchī ye'e Dendyuūs.

37 Ndúú 'uuví discípulos ye'e Juan chi ch'iindiveeⁿ yā chiiⁿ chi nga'nā sa, ní cueⁿ'é yā ndúúcu Jesús.

38 Nguēcundī Jesús ní n'diichí yā chi n'dáa yā 'yā. Ní nga'nā yā ngii yā 'i'in'yāⁿ s'eeⁿ: ¿D'é'ε in'nuuⁿ di? Nga'nā 'i'in'yāⁿ s'eeⁿ ngii yā 'yā: Rabí (nduudu míⁿ ne'e caa'n'maⁿ chi Maestro), ¿tíí canéeⁿ vaacu dí?

39 Tuu'mi nga'nā yā ngii yā sa'nā: Cuchíí nī nícu n'diichí nī. Ní ndaá yā ní n'diichí yā tii canée yā. Ní ch'εtinée yā nduucú yā nguuvi miiⁿ caati 'āā tandúú n'gēcú cuūⁿ chiinū.

40 Ní ye'e 'uuví yā chi ch'iindiveeⁿ yā ye'e Juan ní cueⁿ'é yā ndúúcu Jesús. 'Áámá sa'nā miiⁿ ní nguuví sa Andrés 'diinū Simón Pedro.

41 Ní Andrés miiⁿ ndaacá sa maaⁿ 'diínu sa Simón ní nga'nā sa ngii sa sá'nā:

Nndaaca 'nū Mesías miiⁿ (ne'e caa'n'maⁿ nduudu miiⁿ chí Cristo).

42 Ní candē sa Simón nanáán Jesús. Ní taachi Jesús miiⁿ n'gínu yā sa'nā miiⁿ, ní nga'nā yā: Díí Simón Pedro, daiya Jonás miiⁿ. Máán ní cu'neeⁿ yú chi duuchi Cefas (nduudu míⁿ ne'e caa'n'maⁿ tuū).

Jesús yaa'ví yā Felipe ndúúcu Natanael

43 Chi déévé táámá nguuvi Jesús ne'e yā ca'nā yā na yá'nā Galilea, ní cueⁿ'é yā. Ndaaca yā Felipe ní nga'nā yā ngii yā sa'nā: Cuchí di nduucú.

44 Ní yāā vaacú Felipe ní ye'e yāā Betsaida ní dáámá yāā vaacú sa ndúúcu Andrés ndúúcu Pedro.

45 Felipe míⁿ ndaacá sá Natanael, nícu nga'nā sa ngii sa sá'nā: 'Áā ndaacá 'nū Jesús daiya José ye'e yāā Nazaret. Dingúūⁿ Moisés ye'e 'i'in'yāⁿ 'cūū na ley, ní dingúūⁿ profetas ye'e 'i'in'yāⁿ 'cūū.

46 Ní nga'nā Natanael: ¿'Áá véé cosa chi n'daacā na yāā Nazaret? Ní nga'nā Felipe miiⁿ: Cuchí di ní n'diichi di.

47 Jesús miiⁿ ní n'diichí yā Natanael chi cuchii sa nanáán yā. Ní nga'nā yā ye'e sa: N'diichí nī 'áámá sa'nā chi cuaacu nínyúⁿ ye'e ndaata Israel miiⁿ. Ní nguéé nginnche'ei sa 'i'in'yāⁿ.

48 Nga'nā Natanael ngii sa 'i'in'yāⁿ: ¿Tíí n'diichi di 'úú? Ní nga'nā Jesús ngii yā sa'nā: Taachi 'āā cuéé yaa'ví Felipe dii ní taachi canée dí maaⁿ

yá'n'á ye'n'e n'guíidíi yaa'n ngu-
uvi, 'áā n'diichí díí.

49 Ní nan'guεεcutá'n'ā
Natanael mii'n ní nga'n'a sa
ngii sa 'ii'n'yā'n: Maestro, n'dií
chí Daiya Dendyuūs mii'n.
N'dií chí Rey ye'n'e Israel.

50 Ní nga'n'a Jesús ngii yā
sa'n'ā: ¿'Áá cáávā chí nga'n'á
ngii díi chí n'diichí díi maa'n
n'guíidíi yaa'n nguuvi chí 'áā
i'teenu dí 'úú? Ch'εεεε n'dai
ca n'diichí dí dendú'ū nguéé tí
chúū.

51 Ní nga'n'á yā ngii yā
sa'n'ā: Cuaacu ní'nyu'n' cuāācū
nii'nyu'n' nga'n'á ngii díi.
Ngúúví maa'n ní ngúúví chí
cuíchií cunéé chí n'diichi dí
chí nanguaā'n nanguuvi níícú
ángeles ye'n'é Dendyuūs mii'n
ní ngεεε yā ní ngua'á yā nanáá'n
Sa'n'ā chí Daiya Dendyuūs.

2

*Ch'iindivaacu 'ii'n'yā'n ye'n'e
yāā'n Caná*

1 Chií ndii chí'n' ndii 'íínú
nguuví mii'n ní ch'iindivaacú
'áámá 'ii'n'yā'n na yāā'n Caná
ye'n'e yá'n'āa Galilea. Ní mii'n
cánéé chεεcú Jesús.

2 Ní idií'n yā invitar Jesús
ndúúccū discipulos ye'n'é yā
nááchí ch'iindivaacú 'ii'n'yā'n.

3 Ní ch'iinu vino ye'n'é yā. Ní
chεεcú Jesús nga'n'á yā ngii yā
Jesús: 'Áā ntéé vino ye'n'é yā.

4 Ní nga'n'ā Jesús ngii yā
chεεcú yā: ¿De'ē caneé ye'n'é
ndúúccū díi n'dataá? 'Áā cuéé
ndaa hora ye'n'é mi'nii'nyu'n'.

5 Chεεcú yā mii'n nga'n'á yā
ngii yā sa'n'ā s'ee'n chí dii'n man-
dado: Dii sá'n'ā s'ee'n, dii'n di

tan'dúúccā chí Jesús caa'n'mán
yā cuuví yā ndis'tíí.

6 Mii'n snéé níyaa'n 'cuutií
n'gεεε chí nin'dai ndúúccū
tuūu chí ngεεε nuū'n'ni'n. 'Ii'n'yā'n
naa'n'ú yā 'cuutií s'ee'n
tan'dúúccā costumbre ye'n'e
'ii'n'yā'n Israel. 'Aama 'aama
'cuutií ch'εεεε tunéē'n nn'geē'n
nduuví cuūu'n ngεεεcu ndii
'áámá ciento litros ye'n'e
nuū'n'ni'n.

7 Ní nga'n'a Jesús ngii yā
sa'n'ā chí idií'n mandado:
Diícuutú ní ndúúccū nuū'n'ni'n
'cuutií n'gεεε chí nin'dai
ndúúccū tuūu. Ní 'ii'n'yā'n s'ee'n
diícuutú yā ndiituú n'dai
ndúúccū nuū'n'ni'n.

8 Ní nga'n'á Jesús ngii yā
sa'n'ā s'ee'n chí idií'n man-
dado: Tun'dáa ní naachi
s'néē'n nuū'n'ni'n, ní tun'dáa
ní nuū'n'ni'n, ní candéε ní
nanáá'n 'ii'n'yā'n chí chéē'n ndii
vmnaa'n ye'n'e 'viicū. Ní candéε
yā ch'i'n'í yā na 'ii'n'yā'n chí
chéē'ndii vmnaa'n ye'n'e 'viicū.

9 Ní taachi 'ii'n'yā'n chí
chéē'ndii vmnaa'n ye'n'e 'viicū
canéé yiinú yā nuū'n'ni'n chí 'áā
ndii vino naati nguéé déénú
yā tíi ngiica vino mii'n. Naati
'ii'n'yā'n chí idií'n mandado ní
déénú yā caati che'n'é yā nguai
yā nuū'n'ni'n. Tuu'mi ní yaa'ví
yā sa'n'ā chí n'giindivaacu
mii'n.

10 Ní nga'n'á yā ngii yā sa'n'ā
chí n'giindivaacu: Tandu-
cué'n'ē sa'n'ā mii'n dííncā vino
chí n'dai ca nga'a sa vmnaa'n
'ii'n'yā'n. Ní taachi 'áā ndiitú
ye'n'é yā, tuu'mi nnga'a sa
vino chí nguéé n'dai ng'ií.
Naati díi ní nnguaín'dai dí
vino chí n'dai ndíí maa'n.

11 Chijn ní vmnáán vmnaaⁿ señal chí diiⁿ Jesús ná yááⁿ Caná yeⁿe yáⁿ'áa Galilea. Ní ch'iⁿ'i yā poder yeⁿ'é yā. Ní discípulos yeⁿ'é yā chi'teenú sa 'yā.

12 Cho'o chuū ní cuinaⁿ'á Jesús ndúú^{cū} chεε^{cū} yā, ndúú^{cū} 'díinu yā ndúú^{cū} discípulos yeⁿ'é yā na yááⁿ Capernaum. Ní duu^{vī} nguuví canéé yā miiⁿ.

Jesús didεεvé yā yáacū templo

(Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

13 Ní 'āā snee niiⁿnuúⁿ nguuví chí ndaā 'viicū yeⁿ'é pascua yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ Israel, ní cuchεε Jesús na yááⁿ Jerusalén.

14 Ní ndaacá yā chεeti cheendi chéēⁿ yáacu templo 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí ch'εeté yā n'diicuí yā 'itiindu ndúú^{cū} 'iiti 'cuūchī ndúú^{cū} palomas, ní ndaacá yā 'iiⁿ'yāⁿ chí inñ'daaⁿ tuūmī.

15 Taachi Jesús din'dái yā cuerda ní dichó'o yā nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chuva'āi cheendi cheēⁿ yaacū templo miiⁿ, ndúú^{cū} 'iiti 'cuūchi s'eeⁿ ndúú^{cū} 'itiindu s'éeⁿ. Ní ch'iinu ngéé yā tuūmī yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí inñ'daaⁿ tuūmī ní chingúúⁿndaa yā mesas yeⁿ'é yā.

16 Níicú ngaⁿ'a Jesús ngii yā saⁿ'ā chí n'diicuí palomas: Divíi nī chuū 'muuⁿ ni nguéé díiⁿ nī va'āi yeⁿ'e Chiidá va'ai chí n'diicuí 'iiⁿ'yāⁿ.

17 Tuu'mí ní n'gaacu discípulos yeⁿ'é yā yeⁿ'e chí cánéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e

Ndyuūs chí vaādī n'diitē yeⁿ'é vaacu di, ní di'cuiinu 'úú.

18 Níicú 'iiⁿ'yāⁿ Israel nan'guεεcutaⁿ'á yā ní caⁿ'a yā Jesús: ¿Dε'ē señal chí cu'neeⁿ di nús'uū chí v'éé poder yeⁿ'é di chí diiⁿ di 'túú^{cā}?

19 Nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús ní caⁿ'a yā: Nadtuuvi nī yáácū templo 'cūū ní 'iīnū nguuvi 'úú nadācueéⁿ.

20 Tuu'mi caⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ Israel: Ch'εeti na 'uūvī ngεεcu jaaⁿ ndúuyū chí n'dai yáácū templo 'cūū. Níicú dii, ¿'áá na 'iīnū nguuvi neⁿ'e di nādācueeⁿ di?

21 Naati Jesús caⁿ'a yā yeⁿ'é yaacū templo chí cuerpo yeⁿ'é maáⁿ yā.

22 Taachi Jesús nanduuchi yā yeⁿ'é nguaaⁿ tináⁿ'ā tuu'mi discípulos yeⁿ'é yā nan'gaacú yā chí caⁿ'a yā chuū. Ní i'téenu yā chí cánéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Dendyuūs ndúú^{cū} nduudu chí ngaⁿ'a Jesús miiⁿ.

Jesús deenú yā nducyáácá saⁿ'ā

23 Taachi Jesús cánéé yā yááⁿ Jerusalén, nguuvi 'viicú yeⁿ'e pascua neenē 'yaáⁿ yā chí'téenu yā Jesús caati 'āā n'diichí yā señales chí díiⁿ yā.

24 Naati maaⁿ Jesús miiⁿ ní nguéé ngíi chεetinuúⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caati déenú Jesús yeⁿ'e nducyáácá yā.

25 Ní nguéé neⁿ'é yā chí ndii 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ caaⁿ'maⁿ cuaacu yeⁿ'e saⁿ'ā ti deenú yā dε'ε chí cánéé ndúú^{cū} saⁿ'ā.

3

Jesús ndúú^{cū} Nicodemo

1 Níicú canee 'áámá sán'ā ye'n'ē fariseos chi nguuví sa Nicodemo. Sa'n'ā miin, sa'n'ā chi chééⁿndii vmnáán 'ii'n'yāⁿ Israel.

2 Sá'n'a 'cūū nndaa sa nanáán Jesús nguúinū miin. Níicú nga'n'a sa ngii sá 'ii'n'yāⁿ: N'dii Maestro, déénú 'nū chi ndaá nī ye'n'ē Dendyuūs chi lado ye'n'e maestro caati mar 'áámá 'ii'n'yāⁿ nguéé cuuvi díin yā señales chi idiin nī ndúúti chi nguéé canee Dendyuūs ndúúcu yā.

3 Jesús ní nan'guεεcúta'n'á yā ní nga'n'a yā ngii yā sa'n'ā: Cuaacu níinnyúnⁿ cuāācū nii'nyuⁿ nga'n'á ngii dii, du'ū chi nguéé nguεεcundí 'cundiyaāⁿ táámá vmnéⁿ'ēe nguéé cuuvi n'diichí yā naachi 'iivú Dendyuūs nga'n'a ntii'nyún yā.

4 Ní nga'n'ā Nicodemo ngii sa Jesús: ¿Táácā nanguεεcundí 'áámá 'ii'n'yāⁿ sa'n'ā ndiicūū 'cuundiyáaⁿ ntuún yā? ¿Táácā cuuvi nuuⁿ ndáá ntuún yā na chεeti chεεcú yā ní 'cuundiyáaⁿ ntuún yā?

5 Jesús nga'n'a yā ngii yā sa'n'ā: Cuaacu níinnyúnⁿ cuāācū nii'nyuⁿ nga'n'á ngii dii, du'ū chi nguéé 'cuundiyáaⁿ yā cáávā nuūⁿnī ní cáávā Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs nguéé cuuvi cundáa yā naachi canéé 'iivú Dendyuūs.

6 Du'u chí ch'iindiyáaⁿ ye'n'e 'ii'n'yāⁿ, 'ii'n'yāⁿ canee ndúúcu. Níicú du'ū chí ch'iindiyáaⁿ ye'n'ē Espíritu, espíritu canee ndúúcu.

7 Nguéé ca'n'ā yiinu di chí nga'n'á ngii dii chí nducyaaca 'ii'n'yāⁿ canéé chí 'cuundiyáaⁿ ntúuⁿ yā taama.

8 'Yúúné ní na ne'n'e miin ngéénū. Níicú n'giindiveeⁿ di chí ngeénū. Ní nguéé déénu di tíi chíicā tíi ca'n'ā. 'Tíicā nducyáácá 'ii'n'yāⁿ chí 'niindiyáaⁿ yā ye'n'e Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs.

9 Ní nan'guεεcúta'n'á Nicodemo ye'n'ē yā ní nga'n'a sa ngii sa Jesús: ¿Táácā cuuvi chuū?

10 Nan'guεεcúta'n'á Jesús ní nga'n'á yā ngii yā sán'ā: ¿'Áá díi maestro ye'n'ē 'ii'n'yāⁿ Israel ní nguéé deenu di chuū?

11 Cuaacu níinnyúnⁿ cuāācū nii'nyuⁿ nga'n'á ngii dii chí déénu 'nū chíi chí nga'n'a 'nū. Níicú chí n'diichí 'nū chíi chí nga'n'a cuaacu 'nū ní nguéé n'diichí 'nu chíi chí nga'n'ā cuaacu 'nū. Níicú nguéé 'caandiveeⁿ di chí caa'n'maⁿ 'nū nduudu cuaacu.

12 Nduuti chí nga'n'á cosa chí véé i'n'yeeⁿdí 'cūū niicu nguéé i'téénu dí, ¿táácā cu'téénu di nduuti chí caa'n'máⁿ cosa chí véé na va'ai chεeti nguūvī?

13 Ndii 'áámá 'ii'n'yāⁿ nguéé chεε yā na va'ai chεeti nguuvi nduuti chí nguéé 'ii'n'yāⁿ chí ch'eeⁿ ye'n'e va'ai chεeti nguuvi. 'Ii'n'yāⁿ miin, Sá'n'ā chí Daiya Dendyuūs, chí canéé na va'ai chεeti nguuvi.

14 Tan'dúúca Moisés miin chinadācúeⁿ sa cúu na yáⁿ'āa cuūⁿmáⁿ naachi nguéé ch'εetinéé 'ii'n'yāⁿ 'tíicā canee chí nicueēⁿ Sa'n'a chí Daiyá Dendyuūs.

15 Caati nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chi cu'téenu yā 'iiⁿyāⁿ nguéé cuuvi ndái yā caati cunduuchi yā cueⁿe daāⁿmaⁿ.

Tíicā Dendyuūs dineⁿ'é yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e ín[']yeēⁿdī

16 Caati chuū dínéⁿ'e Dendyuūs 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e ín[']yeēⁿdī chí dichó'o yā 'aama n'dyáⁿ'ā Daiya yā, caati nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí cu'téenu yā 'iiⁿyāⁿ nguéé cuuvi ndái yā. Níicú cunduuchi yā cueⁿe daāⁿmaⁿ.

17 Caati Dendyuūs ní dichó'o yā Daiyá yā ín[']yeēⁿdī chí Daiyá yā nguéé diiⁿ yā juzgar 'iiⁿyāⁿ chí snéé ín[']yeēⁿdī, naati chí cuchii yā nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e ín[']yeēⁿdī cááva yā.

18 Du'u chí i'téenu 'iiⁿyāⁿ nguéé condenado yā, niicu du'u chí nguéé i'téenu 'iiⁿyāⁿ 'āā condenado yā caati nguéé chí'teenu chí nduuchi 'áámá n'dyáⁿ'ā yeⁿ'e Chiidá yā chí Dendyuūs.

19 Níicú chuú ní conde-nación. Chí deεve 'cūū ndaá ín[']yeēⁿdī 'cūū naati saⁿ'ā yeⁿ'e ín[']yeēⁿdī 'cūū dinéⁿ'e sa na maaiⁿ nguéé ti chí deεve caati diiⁿ sa chí nguéé n'daacā.

20 Caati nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí diiⁿ yā chí nguεε n'daacā, nguéé dinéⁿ'e yā chí deεve. Ní nguεε indaá yā chí deεve miiⁿ caati nguéé neⁿ'e yā chí cuuvi déénú 'iiⁿyāⁿ ní caaⁿ'maⁿ 'iiⁿyāⁿ chí nuuⁿndí yā.

21 Naati 'iiⁿyāⁿ chí diiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ chí n'daacā, indaá yā naachi chí deεve caati 'iiⁿyāⁿ snáaⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é yā chí yeⁿ'e Dendyuūs.

Juan chí ngεεdínúⁿnīⁿ ngaⁿ'a sa ndúúcu Jesús táámá vmnéⁿ'ē

22 Cho'ōo chúū, ndaā Jesús ndúúcu discípulos yeⁿ'é yā na yáⁿ'āa Judea. Ní cunée yā ndúúcu 'iiⁿyāⁿ s'een. Níicú Jesús cheεdinúⁿnīⁿ yā 'iiⁿyāⁿ.

23 Ní Juan míⁿ ngεεdinuūⁿnīⁿ ntúuⁿ yā na yāāⁿ Enón niⁿ'nuúⁿ na yaāⁿ Salim ti míⁿ neenē vεε ca nuūⁿnīⁿ. Ní ndaā 'iiⁿyāⁿ ní cheεdinúⁿnīⁿ yā.

24 Caati Juan miiⁿ 'āā cuéé cunúuⁿ yā vácūū.

25 Discípulos yeⁿ'e Juan ch'εεcu cheendí yā ndúúcu 'iiⁿyāⁿ Israel yeⁿ'é táácā 'iiⁿyāⁿ nduuvi deεv'ē yā.

26 Níicú ndaa sá nanááⁿ Juan ní ngaⁿ'a sa ngī sa saⁿ'ā: Dii, Maestro, 'iiⁿyāⁿ chí canéé ndúúcu di na táámá lado yeⁿ'e yíicú Jordán 'iiⁿyāⁿ chí díi caaⁿ'maⁿ cuaacu di yeⁿ'é yā; n'diichi di, 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ngεεdinuūⁿnīⁿ yā. Niicu nducyáácá 'iiⁿyāⁿ ndaa yā nanáaⁿ yā.

27 Nan'guεεcútaⁿ'ā Juan ní caⁿ'a sa: Nguéé cúuví cuta'a 'iiⁿyāⁿ de'ē vεε nduuti chí nguéé cuchii yeⁿ'e va'ai cheεti nguuvi.

28 Ndís'tiī testigo yeⁿ'é chí caⁿ'á: 'Úú ní nguéé Cristo 'úú, caati dichó'o Dendyuūs 'úú vmaaaⁿ yeⁿ'é yā.

29 Du'ū chí véé n'daataá yeⁿ'e yā, 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní isáⁿ'ā yeⁿ'e tá. Amigo yeⁿ'e isáⁿ'ā miiⁿ ní 'iiⁿyāⁿ chí cánéé ndúúcu yā ní n'giindiveéⁿ yā yeⁿ'é yā. Yeenú taavi yā cáávā nduudu yeⁿ'e isáⁿ'ā

miiⁿ. 'Tíicā vaadi yeenu yeⁿ'é ní 'áámá ndiituú taaví ca.

³⁰ 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní canéé chi ch'εεté yā, niicu 'úú dánduuⁿ'vi 'líiⁿ 'úú.

'Iiⁿ'yāⁿ chí cuchī yā yeⁿ'e va'ai chεeti nguuvi

³¹ Du'ū chí nndaā yeⁿ'e va'ai chεeti nguuvi ch'εεte ca yeⁿ'ē nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Du'ū chí yeⁿ'e yáⁿ'āa ní yeⁿ'ē yáⁿ'āa ni ngan'a yeⁿ'ē cosas yeⁿ'ē yáⁿ'āa. 'Iiⁿ'yāⁿ chi nndáa yā yeⁿ'ē va'ai chεeti nguuvi, ch'εεte cá yā yeⁿ'ē nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ.

³² 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ngan'a cuaacú yā yeⁿ'ē chi n'diichí yā ndúúcu chí ch'iindiveéⁿ yā ní mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ ní nguéé neⁿ'é yā 'caandiveéⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'é yā.

³³ 'Iiⁿ'yāⁿ chí n'gúuⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'e Jesús nduvidaamá yā ndúúcu yā ní ngan'a yā chí Dendyuūs miiⁿ chí cuaacu.

³⁴ Du'ū chí Dendyuūs dichó'o yā, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ngáⁿ'a yā nduudu yeⁿ'e Dendyuūs miiⁿ, caati Dendyuūs nga'a yā 'iiⁿ'yāⁿ Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs nguéé ndúúcu caadi.

³⁵ Dendyuūs Chiida yú dinéⁿ'e yā Daiyá yā. Níicú tanducuéⁿ'ē dendu'ū ca'á yā ta'tā Daiyá yā.

³⁶ 'Iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā Daiya Dendyuūs miiⁿ canéé yā ndúúcu vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. Naati 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé i'téenu yā Daiya Dendyuūs miiⁿ nguéé snaaⁿ yā vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ miiⁿ naati caⁿ'á yā cuta'á yā

castigo yeⁿ'e Dendyuūs chí diituú n'dai.

4

Jesús ndúúcu n'daataá yeⁿ'e yáⁿ'āa Samaria

¹ Tááchí Jesús itu-umicádiinuuⁿ yā 'tíicā chí saⁿ'ā fariseos ch'iindiveeⁿ sa chíiⁿ chí Jesús díiⁿ yā ní chí chεεdinuūⁿniⁿ yā 'yaaⁿ ca 'iiⁿ'yāⁿ ní véé 'yaaⁿ ca discípulos yeⁿ'é yā nguéé ti Juan miiⁿ;

² 'áará chí nguéé Jesús chí ngeεdinuūⁿniⁿ yā caati discípulos yeⁿ'e yā ngeεdinuūⁿniⁿ yā;

³ Jesús s'néeⁿ yā yáⁿ'āa Judea ní cheⁿ'e ntuúⁿ yā yáⁿ'āa Galilea.

⁴ Ní canéé chí cho'ó yā yáⁿ'āa Samaria.

⁵ Ní ndaá yā na 'áámá yāāⁿ yeⁿ'ē Samaria chí nguuvi Sicar, niiⁿnuúⁿ ná yáⁿ'āa chí ca'a Jacob yeⁿ'ē daiya sa José.

⁶ Ní míiⁿ canéé vaa-cunuūⁿnīⁿ yeⁿ'ē Jacob. Jesús chicúúⁿnu yā chí ngiica yā ní ch'iindí yā niiⁿnuúⁿ na vaacunuūⁿniⁿ. Ní 'āa tanduu n'gεecu ndiichuui.

⁷ Ndaā 'áámá n'daataá yeⁿ'e yáⁿ'āa Samaria chí sta'a tá nuūⁿnīⁿ. Ní Jesús caⁿ'a yā chii yā táⁿ'ā: Díi n'daataá, téé dí tíi nuūⁿnīⁿ cu'ú.

⁸ Discípulos yeⁿ'é yā cueⁿ'e sa yāāⁿ Sicar chí cuaī sa chí che'é yā.

⁹ Ní n'daataá yeⁿ'e yáⁿ'āa Samaria ngan'a tá ngii tá Jesús: ¿Táacā chí ngiica di nuūⁿnīⁿ chí cu'u di 'úú ti dii ní 'iiⁿ'yāⁿ Israel dii niicu

'úú yeⁿē yáⁿāa Samaria 'úú? Saⁿā Israel s'eeⁿ ní nguéeⁿ n'diichi sa 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yáⁿāa Samaria.

10 Ní n'guεεcútaⁿa Jesús, ní ngaⁿa yā ngii yā táⁿā: Ndúúti chí n'diichi di regalo yeⁿe Dendyuūs miiⁿ, ní du'ū chí ngaⁿā ngii dii, tee di nuūⁿnīⁿ cu'ú, tuu'mi ní caaca di nuūⁿnīⁿ yeⁿé yā. Ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ caⁿa yā teé yā nuūⁿnīⁿ chí cu'u di, nuūⁿnīⁿ chí diiⁿ chí canduuchi 'iiⁿyāⁿ.

11 N'daataa miiⁿ ní ngaⁿa tá ngii tá Jesús: Señor, nguéeⁿ de'ē chí cuta'á nduucú nī tíi vaacunuūⁿnīⁿ yāanūⁿ. ¿Tíi cuuvi canguaí nuūⁿnīⁿ yeⁿé nī chí diiⁿ chí canduuchi 'iiⁿyāⁿ?

12 ¿Áá vmnaaⁿ ca n'diī yeⁿē chiida 'nū Jacob? 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ din'dái yā vaacunuūⁿnīⁿ 'cūū cáávā nús'uu. 'Múúⁿ sta'á yā nuūⁿnīⁿ ndúúcu daiya yā ndúúcu 'iiti yeⁿé yā.

13 Nan'guεεcútaⁿa Jesús ngaⁿa yā ngii yā táⁿā: Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí ngi'i yā nuūⁿnīⁿ 'cūū canéé chí cuuvi yaaca ntúuⁿ yā.

14 Naati du'ú 'iiⁿyāⁿ chí cú'u yā nuūⁿnīⁿ chí 'úú chí ca'á, 'āā ntéé cuuvi yaacá yā. Nuūⁿnīⁿ chí 'úú ca'á 'iiⁿyāⁿ míiⁿ, nuūⁿnīⁿ miiⁿ tan'dúúca chí cuuvi nduucú yā 'áámá vaacunuūⁿnīⁿ chí ngáāa nuūⁿnīⁿ miiⁿ yeⁿé yā caavā vida cueⁿe daāⁿmaⁿ.

15 N'daataá miiⁿ ní ngaⁿa tá ngii tá Jesús: Dii Señor, téé nī 'úú nuūⁿnīⁿ 'cūū. Cu'ú ní 'aa ntéé cuuvi yaacá, ní 'aa ntéé chíi cuta'á nuūⁿnīⁿ.

16 Jesús ngaⁿa yā ngii yā táⁿā: Cuéⁿé dí ní cananguaí

di isaⁿā yeⁿē di. Ní cuchii di ndúúcu sa 'muuⁿ.

17 N'guεεcútaⁿa n'daataa miiⁿ ní ngaⁿa tá ngii tá 'iiⁿyāⁿ: Nguéeⁿ isaⁿā yeⁿé. Ngaⁿa Jesús ngii yā táⁿā: N'daacā chí ngaⁿa di chí nguéeⁿ isaⁿā yeⁿe di.

18 Caati nyuⁿu isaⁿā canéé ndúúcu dii, ní saⁿā chí canéé ndúúcu dii miⁿniiⁿyuⁿ nguéeⁿ isaⁿā yeⁿe di. Chiiⁿ chuū ní ngaⁿā cuaacú dí.

19 Ngaⁿa n'daataá ngii ta Jesús: N'diī Señor, deenú chí n'diī ní 'áámá profeta n'diī.

20 Chiida 'nū ní diiⁿ yā adorar ná cuééti 'cūū naati 'iiⁿyāⁿ Israel chí judíos ngaⁿā ntuuⁿ yā chí na yāāⁿ Jerusalén chí cánéé chí diiⁿ yā adorar Ndyuūs.

21 Ní ngaⁿā Jesús ngii yā táⁿā: N'daataá, cu'téenu di 'úú. Ndaā hora taachi ní nguéeⁿ cuεeti 'cūū ní nguéeⁿ yāāⁿ Jerusalén 'iiⁿyāⁿ diiⁿ yā adorar Chiida yú.

22 Ndís'tiī ní diiⁿ nī adorar chí nguéeⁿ deenú nī. Nús'uu ní idiīⁿ 'nū adorar chí déenu 'nū naati vaadi nguaⁿai ndaā lado yeⁿe 'áámá 'iiⁿyāⁿ chí nadanguáⁿāi ní yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel.

23 Naati hora miiⁿ ní cúchií níicú hora miiⁿ ní ndaā, taachi cuaacu níiⁿnyúⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ diiⁿ yā adorar Dendyuūs Chiida yú ndúúcu chidεεve yeⁿé yā ndúúcu vaadi cuaacú. Caati 'tíicā Chiida yú míiⁿ in'nuúⁿ yā 'iiⁿyāⁿ chí diiⁿ yā adorar 'yā ní cu'téenu yā 'yā.

24 Dendyuūs ní Espiritu 'yā. Ní 'iiⁿyāⁿ cánéé chí

diín yā adorar 'yā cánéé chi diín yā adorar 'yā ndúúcū chidεεVε ye'n'é yā ndúúcū vaadi cuaacu.

25 N'daataá míín nga'n'a ta ngii ta Jesús: Deenú chí Mesías canéé chí ndaa chí duuchi Cristo. Taachí 'ii'n'yān mii'n ndaa yā, tuu'mí caa'n'ma'n yā nducué'n'é cosas.

26 Ní nga'n'a Jesús ngii yā tá'n'ā: 'Úú chí Cristo chí indeé ndúúcu di.

27 Taachí indeé yā ndúúcū n'daataá míín, ndaa discípulos ye'n'é yā. Ní cue'n'e yíínú sá chí indeé yā ndúúcū n'daataá mii'n. Mar 'áámá sa'n'ā nguéé natiinguunee'n sa Jesús: ¿De'ē i'n'nuu'n di? ¿De'ē cuuvi chí ndee di ndúúcu tá?

28 Ní n'daataá míín ní s'nee'n tá 'cuuti cuééé ye'n'e tá ní cue'n'é tá ná yāā'n mii'n. Ní ca'n'a tá chii tá 'ii'n'yān s'ee'n:

29 Cuchíí nī ní n'diichí nī 'áámá sa'n'ā chí ca'n'a sa chii sa 'úú tanducué'n'é chí ndiín. ¿'Áá nguéé 'ii'n'yān mii'n chí Cristo?

30 Ní 'ii'n'yān s'ee'n can'dáa yā na yāā'n mii'n. Cue'n'e yā n'diichí yā Jesús.

31 Ní taachi cue'n'é n'daataa míín na yāā'n tuu'mí ní discípulos ye'n'é yā nga'n'a sa ngii sá Jesús: N'dií Maestro, che'é nī yuūndū nduucú 'nū.

32 Ni Jesús mii'n nga'n'a yā ngii yā sa'n'ā s'ee'n: 'Úú ní véé 'áámá comida ye'n'é chí che'é. Ndís'tií nguéé déenu nī.

33 Níicú discípulos nga'n'a sa ngii sa vi'lī: ¿'Áá ndaa 'ii'n'yān chí cuú yā chí che'é yā?

34 Ní nga'n'a Jesús ngii yā sa'n'ā s'ee'n: Comida ye'n'é chíín

chí cuuvi diín tan'dúúccā chí ne'n'é 'ii'n'yān chí dichó'o yā 'úú. Ní di'cuiinú ntii'nyu'n ye'n'é yā.

35 Nga'n'a ndis'tií: ¿'Áá nguéé véé cá tá cuūu'n 'ii'yū taachi ndaa tiempo ye'n'é cosecha? N'diichí nī. 'Úú nga'n'á ngii ndís'tií: N'diichí nī cuaa'n 'nii'nu'n. Snaán nī cuéé'ti ye'n'é nī. 'Áā ndaa nguuvi chí diín nī cosechar.

36 'Ii'n'yān chí nadacué'e'n yā cosecha vεε chii'vεε ye'n'é yā. Ní véé n'gui'i ye'n'é yā chí cūnee cue'n'e daā'n'ma'n. Níicú 'ii'n'yān chí nīnu yā ndúúcú 'ii'n'yān chí nadacué'e'n yā cosecha ní nduu 'uuví yā yeenú taaví yā.

37 Caati chuū chí cuaacu ní'nyú'n chí nduudu cuaacu: 'Áámá 'ii'n'yān ní ngīnu yā ní táámá yā ní nadacué'e'n yā.

38 'Úú nidicho'ó ndís'tií ní nadacué'e'n nī cosecha chí nguéé n'diín nī ntii'nyu'n. Táámá yā diín yā ntii'nyu'n. Ní ndís'tií chí ndaa nī tuu'ví ní ntii'nyu'n n'diín yā.

39 Ni neené 'yaa'n 'ii'n'yān samaritanos ye'n'é yāā'n mii'n s'teenú yā Jesús cucáávā nduudu ye'n'e n'daātāa mii'n chí ca'n'a yā nduudu cuaacu: 'Ii'n'yān míín ní ca'n'a yā chii yā 'úú tanducué'n'é cosa chí n'diín.

40 Ndaa sa'n'ā samaritanos nanáán Jesús. Di'cuiitu sa 'ii'n'yān chí canéé yā ndúúcu sa. Ní canéé yā mii'n 'uuvi nguuvi.

41 Neené 'yaa'n cá yā s'teenú yā cucáávā nduudu ye'n'e Jesús.

42 Níicú 'ii'n'yān s'ee'n nga'n'a

yā ngii yā n'daataá miiⁿ: 'Āā ntéé cu'teenú 'nū caavā chi ch'iindiveéⁿ 'nū chi cuaacu níⁿnyúⁿ nguéé dámaaⁿ yeⁿ'e chi ngaⁿ'ā di. Caati maáⁿ 'nū n'diichí 'nū ní ch'iindiveéⁿ 'nū chi cuaacu níⁿnyúⁿ chi 'iiⁿ'yáⁿ 'cūū nguuvi Cristo chi inadan'guáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdi 'cūū.

Jesús diⁿ yā chi nduuvā yeⁿ'e daiya 'áámá rey

43 Ch'íínú 'uuvi nguuvi ní Jesús cueⁿ'é yā yáⁿ'āa Galilea.

44 Caatí maaⁿ Jesús miiⁿ caⁿ'a cuaacú yā chi 'iiⁿ'yāⁿ nguéé diⁿ yā honrar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ profeta taachi ngaⁿ'a yā yāⁿ vaacú yā.

45 Ní ndaá yā yáⁿ'āa Galilea ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea miiⁿ tuu'mi di'cuúⁿ yā chi caneé yā. 'Āā n'diichí yā tanducuéⁿ'ē chi diⁿ yā na yāⁿ Jerusalén, nguuvi yeⁿ'e 'viicu yeⁿ'e pascua, caati 'iiⁿ'yāⁿ s'uúⁿ cheⁿ'e ntuúⁿ yā 'viicu miiⁿ.

46 Ndaa ntūⁿ Jesús na yāⁿ Caná yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea naachi din'dái yā vino ndúúⁿcú nuūⁿnī. Mííⁿ canéé 'áámá rey yeⁿ'e yāⁿ Capernaum. Ngiiⁿta 'áámá daiya rey miiⁿ.

47 'Iiⁿ'yáⁿ 'cūū mííⁿ ch'iindiveéⁿ yā chí ndaā Jesús yeⁿ'ē yáⁿ'āa Judea na yáⁿ'āa Galilea. Cheⁿ'é yā nanááⁿ Jesús ní di'cuíⁿtu yā 'yā chí caⁿ'a yā n'diichí yā daiya sa chí nanduūⁿvā yeⁿ'ē caati 'aa cháā 'cuuvi.

48 Tuu'mi ní ngaⁿ'ā Jesús ngii yā saⁿ'ā: Ndúúⁿti chí nguéé

snaaⁿ di señales ndúúⁿcū milagros chí vaadi n'giinu nguéé cu'téenu di.

49 'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e rey ngaⁿ'á yā ngii yā Jesús: Señor, cú'u yú caati 'āā cuéé 'cuūⁿvī saⁿ'ā 'lííⁿ yeⁿ'é.

50 Ngaⁿ'ā Jesús ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ: Cúnaⁿ'a di, daiya dí cánduuchi sa. Ní saⁿ'ā miiⁿ ní chí'téenu sa nduudu chí caⁿ'ā Jesús miiⁿ. Ní cuinaⁿ'a sa.

51 Taachi 'āā ndaa niiⁿnuúⁿ vaacu sa 'iiⁿ'yāⁿ chí idiíⁿ mandado yeⁿ'ē sa can'dáa yā n'diichi yā saⁿ'ā. Ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Daiyá nī miiⁿ cánduúⁿchi sa.

52 Tuu'mi ní itinguunéⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿De'ē hora naachi cuaáⁿ yeⁿ'ē sa? Nííⁿcú ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'a: 'Iicu taachi n'gεεcu 'áámá ní ch'iinu 'iⁿ'nūúⁿ miiⁿ sáⁿ'ā.

53 Tuu'mi ní chiida saⁿ'ā 'lííⁿ miiⁿ tuumicádííⁿnuuⁿ yā chí hora miiⁿ chí ngaⁿ'a Jesús ngii yā: Daiya dí ní cánduuchi sa. Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ndúúⁿcū nducyaaca familia yeⁿ'e yā s'téenu yā Jesús.

54 Chuū ndii 'úúⁿví señal chí Jesús diⁿ yā cuayiivi chí ndáa yā yeⁿ'e yáⁿ'āa Judea ndii yáⁿ'āa Galilea.

5

Saⁿ'ā chí nguεε ngii ngúíⁿcá

1 Chó'ōo tanducuéⁿ'ē cosa 'túúⁿcā. Véé 'áámá 'viicu yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ Israel. Nííⁿcú Jesús cuchéε yā yāⁿ Jerusalén.

2 Mííⁿ canéé 'áámá viini ch'εεε niiⁿnuⁿ cheendi chéēⁿ, cuaaⁿ naachí indáa yā ndúúⁿcū 'iiti cuūⁿchí chí n'diicui yā na yāⁿ Jerusalén. Viini ch'εεε miiⁿ nguuvi

Betesda na nduudu hebreo. Vée nyuⁿu corredor miiⁿ ndiitú ndúúcū n'deēe n'dái 'iiⁿyāⁿ ngíitā; 'iiⁿyāⁿ ngueenááⁿ, ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chi nguée ngii ngiicá yā, ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chí ntí'ī ta'á yā o ca'a yā. 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ canéé ngíínú yā chí in'nuⁿu nuūⁿnīⁿ.

3 Na corredor miiⁿ ndiitú ndúúcū n'deēe n'dái 'iiⁿyāⁿ ngíitā; 'iiⁿyāⁿ ngueenááⁿ, ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chi nguée ngii ngiicá yā, ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chí ntí'ī ta'á yā o ca'a yā. 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ canéé ngíínú yā chí in'nuⁿu nuūⁿnīⁿ.

4 Caati vεε tiempo chi 'áámá ángel nch'eéⁿ yā níícú idi'núⁿu yā nuūⁿnīⁿ chi snéé ná viini ch'εεε. Ní cuayiivi 'iiⁿyāⁿ chi ndáa yā vmnááⁿ vmnaaⁿ chεεtí viini miiⁿ nanduuva yeⁿ'é yā yeⁿ'ē 'āā de'ε nūuⁿ ca'āi chí ndii yā.

5 Ní miiⁿ canéé 'áámá sáⁿā ndiicú nditiin'yuⁿ 'iinu ndúuyū chí ngiitā sa.

6 Taachí Jesús n'diichí yā saⁿā chí candítí sá, níícú 'āā deenú yā chí 'āā 'naáⁿ ngíitā sa, tuu'mi ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿā: ¿'Áá néⁿ'é dí chí nduūvā yeⁿ'ē di?

7 Ní saⁿā chí ngiitā miiⁿ nan'guεεcútaⁿ'ā sa yeⁿ'é yā: Señor, nguée mar 'áámá saⁿā chí cu'nuūⁿ sa 'úú chééti viinī taachí í'nuⁿu nuūⁿnīⁿ. Caati taachí ndáá, 'āā ndáā taamá yā chεéti viinī.

8 Ní ngaⁿ'a Jesús ngii yā saⁿā: Nacuéeⁿ di. Nadacuéeⁿ di yiivε yeⁿ'ē di ní cunaⁿ'a di.

9 Tuu'mí nūuⁿ nduūvā yeⁿ'ē sa. Ní nadacuéeⁿ sa yiivε yeⁿ'ē sa. Ní cunaⁿ'a sá. Ní nguvi miiⁿ ní sábadu nguvi chí ntaavi'tuunúuⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel.

10 Níícú 'iiⁿyāⁿ Israel ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿā chí 'āā nanduuvá yeⁿ'ē sa: Caati maaⁿ ní sábadu miiⁿ, tan'dúúcá chí

caⁿ'a ley, nguée cuuví nandéε di yiivε yeⁿ'ē di.

11 Ní n'guεεcútaⁿ'ā sa yeⁿ'é yā: 'Iiⁿyāⁿ chí diín yā chí nduuvā yeⁿ'é, 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní ngaⁿ'a yā ngii yā 'úú: Nadacuéeⁿ di yiivε yeⁿ'ē di. Ní cuinaⁿ'a di.

12 Tuu'mi ní tiinguunééⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel saⁿ'ā: ¿Du'ú chí 'tíicā ngaⁿ'ā ngii di: Nadacuéeⁿ di yiivε yeⁿ'e di, ní cuinaⁿ'a di?

13 Níícú saⁿ'ā chí 'āā nduuvá yeⁿ'ē sa nguée déénú sá du'ú 'iiⁿyāⁿ miiⁿ, caati Jesús divíi yā yeⁿ'e saⁿ'ā miiⁿ. Ní neené n'deēe 'iiⁿyāⁿ snéé yā miiⁿ.

14 Cuayiivi Jesús nandaacá yā saⁿ'ā na yáácū templo. Ní ngaⁿ'a Jesús ngii yā saⁿ'ā: Cun'díichí dí maaⁿ'āā nduuvá yeⁿ'ē di. 'Aa ntée diín di nuuⁿndi niicu nguée cuta'āa táámá ca'ai chí más cā taaⁿ di.

15 Tuu'mí saⁿ'ā miiⁿ cunaⁿ'ā sa ní caⁿ'a sa chíi sa 'iiⁿyāⁿ Israel chí Jesús chí diín yā chí ndúúvā yeⁿ'e sa.

16 Ní cáávā chuū ní can'dáā 'iiⁿyāⁿ Israel Jesús miiⁿ chí neⁿ'é sa 'caaⁿ'núⁿ sa 'iiⁿyāⁿ caati diín yā cosa chí 'tíicā miiⁿ nguvi chí sábadu chí ntaavi'túúnúuⁿ 'iiⁿyāⁿ.

17 Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā yeⁿ'ē sa: Chiidá ni ndíi maaⁿ chí idiin cá yā ntiiⁿnyuⁿ. Ní 'úú idiin ntiiⁿnyuⁿ dendu'ū.

18 Tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ Israel neⁿ'e taaví sa 'caaⁿ'núⁿ sa Jesús, caati nguée damaāⁿ chí nguée diín yā cumplir chí ngaⁿ'ā na ley yeⁿ'e sábadu, caati ngaⁿ'á yā chí Dendyuūs Chiidá yā, ní diín yā chí

nduividáámá yā ndúúcu
Dendyuūs.

Dendyuūs dicho'ó yā Daiya yā

19 Nan'guεεcutaⁿá Jesús ní ngaⁿa yā ngii yā saⁿā: Cuaacu níⁿnyúⁿ, cuāācū niiⁿnyuⁿ chí ngaⁿá ngii ndis'tiī chí nguéeⁿ cuuvi diiⁿ Daiyá Dendyuūs mar 'áámá cosa dámaāaⁿ ndúútī chí nguéeⁿ n'diichí yā chí diiⁿ Chiidá yā. Caati tanducuéⁿē chí diiⁿ Chiidá yā, 'tiicá ntúūⁿ diiⁿ Daiyá yā.

20 Caati Dendyuūs Chiidá ní dinéⁿe yā 'úú chí Daiya yā. Ní n'giⁿi yā 'úú tanducuéⁿe dendu'ū chí diiⁿ yā. Niicu Chiidá n'giⁿi cá yā 'úú ntiiⁿnyuⁿ n'gεεε ca nguéeⁿ tii chuū. Níícú ndis'tiī caⁿa yíínú nī yeⁿē.

21 Tan'dúúccā Chiidá nadacuéⁿe yā 'iiⁿyāⁿ chí 'āā n'dii ní nga'a yā vida yeⁿé yā, 'tiicá ntúūⁿ 'úú Daiyá yā ní nadacuéⁿe 'iiⁿyāⁿ chí 'āā n'díí ní nga'á vida 'iiⁿyāⁿ miiⁿ chí neⁿé nga'á.

22 Caati Chiidá nguéeⁿ diiⁿ yā juzgar mar 'aama 'iiⁿyāⁿ naatí ca'á yā 'úú chí Daiya yā chí diiⁿ juzgar tanducuéⁿē.

23 Caati tanducuéⁿē 'iiⁿyāⁿ diiⁿ yā honrar 'úú chí Daiyá yā tan'dúúccā tanducuéⁿē 'iiⁿyāⁿ diiⁿ yā honrar Chiidá. Du'ū chí nguéeⁿ idiíⁿ yā honrar 'úú chí Daiyá Dendyuūs ní nguéeⁿ idiíⁿ yā honrar Chiidá chí dicho'ó yā 'úú.

24 Cuaacu níⁿnyúⁿ, cuāācū niiⁿnyuⁿ ngaⁿá ngii ndis'tiī: 'Iiⁿyāⁿ chí n'giindiveéⁿ yā nduudu chí ngaⁿá, ní i'téenu

yā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí dicho'ó 'úú, véé vida cuen^e daāⁿmaⁿ yeⁿé yā. Niicu nguéeⁿ condenado yā. Nguéeⁿ canee yā dácaā yeⁿē chí n'gii caati véé vida cuen^e daāⁿmaⁿ yeⁿé yā.

25 Cuaacu níⁿnyúⁿ, cuāācū niiⁿnyuⁿ ngaⁿá ngii ndis'tiī: Cuchii hora ní hora miiⁿ chuū taachi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí 'āā n'dií yā, 'caandiveéⁿ yā nduudu yeⁿe 'úú chí Daiyá Dendyuūs. 'Iiⁿyāⁿ chí i'teenu yā nduudu yeⁿé cunduuchí yā cuen^e daāⁿmaⁿ.

26 Tan'dúúccā Chiidá véé vida yeⁿē maāⁿ yā, 'tiicá ntúūⁿ ca'a yā 'úú chí Daiya yā vida yeⁿē maāⁿ.

27 'Tiicā ca'á yā poder 'úú chí diiⁿ juzgar 'iiⁿyāⁿ caati 'úú Saⁿā chí Daiya Dendyuūs 'úú.

28 Nguéeⁿ caⁿā yiinu di yeⁿē chúū, caati cuchii hora taachi nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí chinúu yā maaⁿ yaⁿā 'caandiveéⁿ yā nduudu yeⁿé.

29 Ní nadacuéⁿe yā yeⁿē nguaaⁿ tináⁿā. 'Iiⁿyāⁿ chí diiⁿ yā chí n'daacā, ní caⁿá yā cuneé yā ndúúcu vida cuen^e daāⁿmaⁿ yeⁿé yā. Ní 'iiⁿyāⁿ chí nguéeⁿ n'daacā idiíⁿ yā, caⁿá yā na condenación.

'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ caⁿa cuaacú yā yeⁿē Jesús

30 Ní caⁿa Jesús: 'Úú ní damaāⁿ ní nguéeⁿ de'ē véε cuuvi diiⁿ. Tan'dúúccā chí n'giindiveéⁿ, 'tiicā diiⁿ juzgar. Ní chí diiⁿ juzgar ní cuaacu caati nguéeⁿ in'nuúⁿ chí neⁿé maāⁿ naati chí neⁿe maāⁿ Chiidá chí dicho'ó yā 'úú.

31 Ndúútī chi ye^{n'é} māaⁿ chi nga^{n'á} cuaacu ní nguéé cuaacu.

32 Táámá 'ii^{n'yā} chi diíⁿ yā caa^{n'ma} cuaacú yā ye^{n'é} 'úú. 'Úú ní deenú tī chí nga^{n'a} yā ye^{n'é} 'uú chi cuaacu.

33 Ní ndís'tiī ní dichó'o nī 'ii^{n'yā} s'eeⁿ nanááⁿ Juan. Ní Juan miiⁿ ca^{n'a} sa nduudu cuaacu ye^{n'e} 'úú.

34 Caati 'úú nguéé ita'á nduudu cuaacu ye^{n'é} sán'ā ye^{n'e} i^{n'yee}ndí 'cūū naati nga^{n'á} tanducué^{n'é} chuū caati ndís'tiī ní cuuvi nanguá^{n'ai} nī.

35 Níicú Juan chi che^εdiⁿuūⁿniⁿ yā 'ii^{n'yā} miiⁿ tan'dúú^{cā} 'áámá chi de^εveⁿ ngiichi ní ngí n'gai, 'tíica yā. Ní ndís'tiī ní diné^{n'e} nī vaadī yeenú ye^{n'é} nī 'áámá tiempo ndúú^{cū} chi de^εveⁿ ye^{n'é} yā.

36 Naati 'úú ní nga^{n'á} nduudu cuaacu chi ch'ε^εte^ε ca chi ca^{n'a} Juan miiⁿ caati ntiiⁿnyuⁿ chi teē Chiidá 'úú, ní chuū idiíⁿ. Tan'dúú^{cā} maāⁿ ntiiⁿnyuⁿ chi diíⁿ ní nga^{n'ā} nduudu cuaacu ye^{n'é} chí Chiidá dichó'o yā 'úú.

37 Níicú maaⁿ Chiidá chí dichó'o yā 'úú nga^{n'a} yā nduudu cuaacu ye^{n'é} 'úú. Ndís'tiī mar 'áámá vmné^{n'ē}e nguéé n'giindiveéⁿ nī nduudu ye^{n'e} chiidá, ndí nguéé ndúú n'diichí nī 'ii^{n'yā} taacá yā.

38 Ní ndis'tiī ní nguéé 'áámá canée nī ndúú^{cū} nduudu ye^{n'é} yā caati ndís'tiī nguéé s'téenu nī chí 'úú ní 'ii^{n'yā} chí Dendyuūs dichó'o yā.

39 In'nuúⁿ nī naachi cánée nguūⁿ na libro ye^{n'e} Ndyuūs, níicú cadiinúúⁿ nī chí véé vida cue^{n'e} daā^{n'ma} ye^{n'é} nī. Ní

míiⁿ nga^{n'ā} cuaacu ye^{n'é} 'úú.

40 Ndis'tiī nguéé ne^{n'é} nī chí nī nanaáⁿ tī cuū^{vī} vida cue^{n'e} daā^{n'ma} ye^{n'é} nī.

41 'Úú ní nguéé cuta'á honra ye^{n'e} sa^{n'ā} ye^{n'e} i^{n'yee}ndí 'cūū.

42 Naati 'úú ideenú táácā ndís'tiī ní nguéé ne^{n'é} nī Dendyuūs.

43 'Úú ní cuchí ndúú^{cū} chí duuchi Chiidá. Ní nguéé 'cuaaⁿ nī ndís'tiī 'úú. Ndúú^{ti} chí taamá yā cuchí yā ndúú^{cū} nduudu ye^{n'e} maáⁿ yā, tuu'mi ní 'cuaáⁿ nī 'ii^{n'yā} miiⁿ.

44 ¿Táácā cu'téenu ndís'tiī chí diíⁿ nī honrar 'áámá nī ye^{n'é} taamá nī ní nguéé ne^{n'é} nī chí Dendyuūs diíⁿ yā honrar n'dií?

45 Nguéé nadacadíⁿnuuⁿ ndis'tiī chí 'úú nga^{n'á} nuuⁿndi ye^{n'e} ndís'tiī nanááⁿ Chiidá. Véé 'áámá 'ii^{n'yā} chí nga^{n'a} nuuⁿndi ye^{n'e} ndís'tiī chí Moisés chí 'ii^{n'yā} chí i'téenu nī.

46 Ndúú^{ti} chí ndís'tiī chí'téenu nī ye^{n'e} Moisés miiⁿ tuu'mi ní cu'téenu nī 'úú caati ye^{n'é} 'úú chí dingúuⁿ sa.

47 Ndúú^{ti} chí nguéé i'téenu nī chí dingúuⁿ Moisés, ¿táácā cu'téenu nī nduudu ye^{n'é} 'úú?

6

Jesús ca'á yā chí che'é nyu'u mil sa^{n'ā}

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

1 Cho'o cosa chuū, ní cue^{n'e} Jesús taama lado ye^{n'é} nuuⁿni^{n'yá}n'ā Galilea chí nguuvi ntúūⁿ Tiberias.

2 Nééné n'deēe 'ii^{n'yā} cue^{n'e} yā n'dáa yā Jesús caati n'diichí

yā señales yeⁿ'é yā chi diín yā ndúú^cū 'iiⁿ'yāⁿ chi ngiitā.

3 Ní cuchεε Jesús 'áámá cuεεti ní míiⁿ ch'iíndí yā ndúú^cū discí^pulos yeⁿ'é yā.

4 Ní chinee niiⁿnuúⁿ nguuví yeⁿ'e pascua yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ.

5 Tuu'mí n'diichi Jesús cuaaⁿ 'niiⁿnuúⁿ ní^cú snaaⁿ yā chí n'dee^e n'dái 'iiⁿ'yāⁿ cuchíi yā nanáaⁿ yā. Ní Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā Felipe: ¿Tií caⁿ'a yú cuaī yú pan chi che'e 'iiⁿ'yāⁿ s'tíi?

6 Ní chuū Jesús ngaⁿ'a yā ti diín yā probar saⁿ'ā miiⁿ táácā diiⁿ sá maāⁿ sa, caati Jesús maāⁿ yā deenú yā de'ē chi diín yā.

7 Nan'guεεcútaⁿ'a Felipe miiⁿ yeⁿ'é yā: Ndúú^cū nyuⁿ'u ciento caadi tuūmī chi caⁿ'á nguai pan nguéé tunééⁿ chí cuta'á 'iiⁿ'yāⁿ s'tiī 'aama taaⁿ chí che'e yā.

8 'Áámá discí^pulo yeⁿ'é yā chí nguúví Andrés chi 'díinu yā Simón Pedro, ngaⁿ'a sá ngii sa Jesús:

9 'Áámá saⁿ'ā 'líiⁿ chi canee 'muuⁿ ndéε sa nyuⁿ'u panes cebada ndúú^cū na 'uuyi 'yaācā n'gaiyāā. ¿De'ē tunééⁿ chuū chí che'e 'iiⁿ'yāⁿ s'tíi?

10 Tuu'mi ní nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús miiⁿ ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Cúví nī 'iiⁿ'yāⁿ s'tiī ní 'cuεεté núúⁿ yā. Nééné véé yuune lugar miiⁿ ní^cú ch'εεte 'áámá número tan'duucā nyuⁿ'u mil saⁿ'ā.

11 Ní Jesús miiⁿ sta'á yā panes miiⁿ ní^cú taachi ngaⁿ'a yā ngii yā: Gracias N'dii Ndyuūs, tucá'a yā ca'a yā

discí^pulos, ní discí^pulos ní ca'á yā 'iiⁿ'yāⁿ chi veēté miiⁿ. 'Tiicá ntūūⁿ diiⁿ Jesús ndúú^cū 'yaācā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ sta'á yā 'yaācā. Sta'á yā nducuéⁿ'ē chi neⁿ'é yā.

12 Taachi 'āā ntεε véé chi neⁿ'e yā, Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā discí^pulos yeⁿ'é yā: Nadicuéeⁿ di nducuéⁿ'ē tááⁿ panes chí nángaāva caati nguéé cuuvi ndái de'ē veε.

13 Nadicuéeⁿ yā tanducuéⁿ'ē taaⁿ panes chí nángaāva. Ní^cú chiitu ndiichúúví 'cuεεtεε naachi nyuⁿ'u pan cebada chí ningaāva naachi che'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

14 Taachi n'diichi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ señal chí diiⁿ Jesús miiⁿ tuu'mi ní ngaⁿ'a yā ngii yā vi'i: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ 'cúū chí profeta chí canee chí ndaá yā iⁿ'yééⁿdi 'cūū.

15 Taachí tuumicádíinuⁿ Jesús chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ neⁿ'é yā cuta'á yā 'yā ní cuⁿ'néⁿ yā 'yā lado yeⁿ'ē rey tuu'mi ní cuen[']é máaⁿ yā na 'áámá cuεεti.

Jesús ngiica yā vmnaaⁿ nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā

(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)

16 'Āā chii chíinū miiⁿ ní cuen[']e discí^pulos yeⁿ'é yā na nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā.

17 Ní chí ndaa yā 'áámá barco ní cuen[']é yā ná nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā. Ní 'āā ntéé ndaá yā na yāāⁿ Capernaum. 'Āā chii 'da'a ní nguéé ndāā Jesús naachi snée yā.

18 Ní cho'ō 'aama 'yúúné taaⁿ ní nadācuéeⁿ n'dai nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā.

19 Taachí 'āā cuen[']é yā tanduu nyuⁿ'u candúū nyaaⁿ

kilómetros, tuu'mí n'diichí yā chi cúchiī Jesús miiⁿ. Ngiicá yā cuaaⁿ vmnaaⁿ nuūⁿnīⁿ. Ní taachi 'aa cháá ndaa Jesús niiⁿnuúⁿ na barco miiⁿ discípulos dii'yā sá chiī.

20 Ní Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: Nguéé 'va'ā ndís'tiī ti 'úú.

21 Tuu'mí ngaⁿ'a sá ngii sa Jesús: Cho'ó nī cuaaⁿ chεeti barco. Yeenú n'dai sa chi sndaā Jesús na barco. 'Āā nuúⁿ ndaa barco miiⁿ na yáⁿ'āa naachi cuéⁿ'ē.

Tiⁿ'yāⁿ in'nuúⁿ yā Jesús

22 Chi dεεve táámá nguuvi ní 'iiⁿ'yāⁿ chi snée yā táámá lado yeⁿ'e nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā n'diichí yā 'áámá barco nūuⁿ, barco miiⁿ chi 'āā cuéⁿ'ē discípulos. Ní n'diichí yā chi nguéé cuéⁿ'e Jesús ndúú^c discípulos yeⁿ'é yā. Ní discípulos yeⁿ'é yā cuinaⁿ'á yā dámaáⁿ yā.

23 Tan'duuví barcos yeⁿ'ē Tiberias ndaā niiⁿnuúⁿ na lugar naachi ch'εeté yā chi che'é yā pan 'iicū cuayiivi chi Jesús ngāⁿ'a yā: Gracias n'dii Dendyuūs Chiidá.

24 Taachí 'iiⁿ'yāⁿ n'diichi yā chi nguéé Jesús miiⁿ ndíi nguéé ndúú discípulos yeⁿ'é yā, tuu'mi ní chi ndaá yā chεeti barcos. Ní cuéⁿ'é yā na yáⁿ Capernaum. N'nuūⁿ yā Jesús miiⁿ.

Jesús tan'dúú^cā yuūndū chi ca'a vida

25 Taachí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndaacá yā Jesús táámá lado yeⁿ'ē nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā tuu'mi ní ngaⁿ'a yā ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ: N'diī

Maestro, ¿tíí cuaⁿ'a ndaá nī 'muuⁿ?

26 Nan'guεεcútaⁿ'a Jesús yeⁿ'e yā ní ngaⁿ'a yā ngii yā: Ndís'tiī, cuaacu níⁿ'nyúⁿ cuāācū niiⁿ'nyuⁿ nguéé in'nuúⁿ nī 'úú ti n'diichí nī chi diíⁿ señales naati chí teé pan, ní che'é nī ní chiitu ndis'tiī.

27 Nguéé diíⁿ nī ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e comida chi chó'oo ti yeⁿ'e comida chí cunée cuéⁿ'e daāⁿmanⁿ, chεε chi tee Saⁿ'ā chi Daiya Dendyuūs ndís'tiī caati Dendyuūs Chiidá ca'á yā poder Daiyá yā.

28 Tuu'mi ní ngaⁿ'a saⁿ'ā s'eeⁿ ngii sá 'iiⁿ'yāⁿ: ¿Taacā diíⁿ 'nū chi cuuví diíⁿ 'nū ntiiⁿ'nyuⁿ chi ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é Dendyuūs miiⁿ?

29 Nan'guεεcutáⁿ'ā Jesús yeⁿ'ē sa ní ngaⁿ'á yā ngii yā saⁿ'ā: Chuū chi ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e Dendyuūs miiⁿ chi cu'téenu di yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ chi Ndyuūs dichó'o yā 'iiⁿ'yāⁿ.

30 Tuu'mí ngaⁿ'a sa ngii sa 'iiⁿ'yāⁿ: ¿Dε'ε señal chí cu'neeⁿ nī chí snaáⁿ 'nū, ní cu'téenu 'nū n'diī? ¿Dε'ε ntiiⁿ'nyuⁿ idiíⁿ nī?

31 Chiida yú ní che'é yā yuūndū maná na yáⁿ'āa naachi nguéé ch'εetinée 'iiⁿ'yāⁿ tan'dúú^cā chi canée nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs 'tíicā: Yuūndū yeⁿ'ē nanguuvi Ndyuūs ca'á yā chí che'é 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

32 Nan'guεεcutáⁿ'ā Jesús yeⁿ'ē sa: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ, cuāācū niiⁿ'nyuⁿ ngaⁿ'á ngii ndis'tiī: Nguéé teé yā Moisés miiⁿ yuūndū chí maná chí yeⁿ'ē nanguuvi, naati Chiidá

teé yā n'diī pan chi cuaacu ní'nyúⁿ chí yeⁿe va'ai chεeti nguuvi.

33 Caati pan chi yeⁿe Dendyuūs ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ chí inch'eéⁿ yā yeⁿe va'ai chεeti nguuvi ní nga'á yā vida cueⁿe daāⁿmaⁿ yeⁿ'ē 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'ē iⁿ'yeēⁿdī.

34 Tuuⁿ'mi ní ngaⁿ'ā sa ngii sa Jesús: Señor, tée nī pan 'cūū nús^{'uu} cueⁿ'é daāⁿmaⁿ.

35 Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: 'Úú ní tan'dúúcā pan 'tíicā 'úú ni ca'á vida cueⁿe daāⁿmaⁿ. Du'u chi chíi nanaáⁿ nguéé cúúví cuiicú yā. Ní du'ū chi cu'teenu 'úú 'āā ntéé cuuví yaacá yā.

36 Naati 'úú ni ngaⁿ'á ndis'tiī: 'Āā n'diichí nī 'úú, níicú ndíi nguéé s'téenu nī 'úú.

37 Tanducuéⁿ'ē 'iiⁿyāⁿ chí itée Chiidá 'úú, 'iiⁿyāⁿ s'tíi cuchii nanaáⁿ. Du'ū chí chíi nanaáⁿ nguéé tun'daá 'iiⁿyāⁿ chuva'ai.

38 Caati 'úú chiicá yeⁿ'ē na va'ai chεete nguuvi ní nguéé diiⁿ chí 'úú neⁿ'é maáⁿ, caati diiⁿ chí neⁿ'e maāⁿ 'iiⁿyāⁿ chí dichó'o yā 'úú.

39 Chuu chí neⁿ'e Chiidá chí dichó'o yā 'úú, caati 'úú ní nguéé nindaí mar 'áámá yeⁿ'ē tanducuéⁿ'ē chí tee yā 'úú. 'Úú ní nadin'duuchí tanducuéⁿ'ē 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā nguuvi chí 'cuiīnū iⁿ'yeēⁿdī.

40 Chuū chí neⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí dichó'o yā 'úú: Nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí n'diichí yā Daiya Ndyuūs, ní i'téenu yā 'iiⁿyāⁿ, véé vida cueⁿe daāⁿmaⁿ yeⁿ'é yā. Niicu 'úú ní nadicueéⁿ

'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguuvi chí 'cuiīnū iⁿ'yeēⁿdī.

41 Tuuⁿ'mí ngaⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ Israel yeⁿ'é yā: Nguéé n'daacā chí ngaⁿ'a yā: 'Úú tan'dúúcā pan chí cuch'éeⁿ nanguuvi, 'tíicā 'úú.

42 Ní ngaⁿ'a yā: ¿'Áá nguéé sán'a 'cūū chí Jesús daiya José? Ní n'diichi yú chiidá yā ndúúcū chεecú yā. ¿Taacā chí ngaⁿ'ā sa: 'Úú chí cuch'eéⁿ yeⁿ'e na va'ai chεeti nguuvi?

43 Ní Jesús nan'guεεcútaⁿ'á yā yeⁿ'ē sa, ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Nguéé caaⁿ'máⁿ ndís'tiī nguááⁿ maáⁿ nī.

44 Mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé cuuvi ndaá yā nanaáⁿ ndúútī chí Chiidá chí dichó'o yā 'úú nguéé nndéé yā 'iiⁿyāⁿ. 'Úú nadan'duuchí 'yā nguuvi chí 'cuiīnū iⁿ'yeēⁿdī.

45 Canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'ē Ndyuūs naachi ngaⁿ'a profetas 'tíicā: Dendyuūs ca'cueeⁿ yā nducyaaca yā. Nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí ch'iindiveéⁿ yā yeⁿ'ē Chiidá ní 'āā cueéⁿ yā yeⁿ'ē Chiidá, cuchii yā nanááⁿ 'úú.

46 Mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ 'āā n'diichí yā Chiidá, dámaaⁿ Cristo chí yeⁿ'e Dendyuūs ti Daiyá Ndyuūs. 'Iiⁿyāⁿ 'cúū dámaaⁿ n'diichí yā Chiidá.

47 Cuaacu ní'nyúⁿ, cuāācū niiⁿ'nyuⁿ ngaⁿ'á ngīi ndis'tiī: Du'ū chí i'téenu yā 'úú cunduuchí yā cueⁿe daāⁿmaⁿ.

48 'Úú tan'dúúcā pan chí canduuchi, 'tíicā 'úú.

49 Chiidá nī che'ē yā pan maná na yáⁿ'āa naachi nguéé 'iiⁿyāⁿ ní ch'iī yā.

50 Chūū chi pan chi cuch'éeⁿ na va'ai che^εeti nguuvi caati 'iiⁿyāⁿ chi che'é yā yeⁿ'ē nguée^ε 'cuūvi yā.

51 'Úú tan'dúúca pan chi canduuchi chi cuch'eeⁿ na va'ai che^εeti nguuvi. Du'u 'iiⁿyāⁿ chi ché'e yā pan 'cūū, cunduuchí yā cuen'e daāⁿmaⁿ. Níícú pan miiⁿ chí 'úú caⁿ'á ní yuūtē yeⁿ'é maáⁿ. Chuū chí ca'á cáávā vida yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

52 Tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ Israel ch'ε^εcu cheendí sá nguaaⁿ maāⁿ sa: ¿Táácā cuuvi téé sá cuerpo yeⁿ'ē sa chi che'é 'nū?

53 Tuu'mí ngaⁿ'a Jesús ngii yā saⁿ'ā: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ, cuāācū niiⁿ'nyuⁿ ngaⁿ'á ngii ndis'tii: Nduuti chi nguée^ε che'e nī cuerpo yeⁿ'e Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs ní nduuti chí nguée^ε cu'ú nī yuuúⁿ yeⁿ'ē sa, nguεε cūnee vida cuen'e daāⁿmaⁿ ndúúcu nī.

54 Du'u chí che'e cuerpo yeⁿ'é ni cu'u yuuúⁿ yeⁿ'é, cunée vida cuen'e daāⁿmaⁿ ndúúcu. Níícú 'úú nadicueéⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguuvi chí 'cuiⁿnū iⁿ'yeeⁿdí.

55 Caati cuerpo yeⁿ'é, cuaacu níⁿ'nyúⁿ yuūtē chí che'e yā. Ní yuuúⁿ yeⁿ'é, cuaacu níⁿ'nyúⁿ chí yuuúⁿ chí cu'u yā.

56 Du'u chí che'e cuerpo yeⁿ'é ní cu'ú yuuúⁿ yeⁿ'é cunee yā nduucú, ní 'úú cunee ndúúcu yā.

57 Tan'dúúca chí Chiidá canduuchí yā ní dichó'o yā 'úú, ní 'úú canduuchí cáávā 'iiⁿyāⁿ miiⁿ. 'Tiicá ntúūⁿ 'iiⁿyāⁿ chí che'e yā 'úú, 'iiⁿyāⁿ

miiⁿ ní cunduuchi ntúūⁿ yā cáávā 'úú.

58 Chūū pan chí cuch'eeⁿ yeⁿ'ē na va'ai che^εeti nguuvi. Nguée^ε tan'dúúca pan maná chí che'ē chiidá nī miiⁿ tiempo chí 'āā chó'ōo ní ch'ii yā. Du'u chí che'e pan 'cūū cunduuchí yā cuen'e daāⁿmaⁿ.

59 Chuū chí caⁿ'a Jesús na yáacū sinagoga taachi cuen'e yā na yāāⁿ Capernaum.

Nduudu yeⁿ'e vida cuen'e daāⁿmaⁿ

60 Tuu'mi n'dee n'dái discípulos yeⁿ'é yā taachi ch'iindiveéⁿ yā chuū ní caⁿ'a yā: Che^εchí 'téé nduudu 'cūū. ¿Du'ū rá 'caandiveeⁿ rá?

61 Taachí déénú maāⁿ Jesús chí discípulos yeⁿ'é yā indeē sa nguááⁿ maāⁿ sa yeⁿ'e chúū tuu'mi ní ngaⁿ'á yā ngii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: ¿'Áá chuū chí nguεε ineéⁿ nūuⁿ ndís'tii?

62 ¿De'ē ca diiⁿ ndis'tii, taachí n'diichí nī Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs chí ch'ee sa na va'ai che^εeti nguuvi naachí canée sa vmnááⁿ vmaāⁿ?

63 Espíritu chuū chí nga'a vida yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ ní 'iiⁿyāⁿ canée ndúúcu espíritu yeⁿ'é yā. Yuūtē miiⁿ nguée^ε de'ē vεε idiⁿ. Nduudu chí ngaⁿ'á ngii ndis'tii, ní yeⁿ'ē espíritu ní ca'a vida 'iiⁿyāⁿ.

64 Vée^ε n'duuvi ndís'tii chí nguée^ε i'téénú nī. Caati Jesús ndíi cuaaⁿ vmaāⁿ 'āā deenú yā du'ū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguée^ε cu'téenu yā, níícú du'ū 'iiⁿyāⁿ chí diiⁿ yā entregar 'iiⁿyāⁿ.

65 Ní Jesús ngaⁿ'a yā: Cáávā chuū chí ngaⁿ'á ngii ndís'tii,

caati mar 'áámá 'ii'nyān nguéé cuchii yā nanaáⁿ ndúúti chi nguéé cáávā chi Dendyyūs 'cuúⁿ yā 'ii'nyān.

66 Ndií tuu'mi, neenē 'yaaⁿ discípulos yeⁿ'é yā ndaacadáámí sá ní 'āā ntéé cachiica sa ndúúcu Jesús.

67 Tuu'mí ní ngaⁿ'a Jesús ngii yā saⁿ'ā chi ndiichúúví: ¿'Áá neⁿ'é nī ntuūⁿ ndís'tiī ndaacadáámí nī yeⁿ'é?

68 Tuu'mi ní nan'guεεcútaⁿ'ā Simón Pedro: Señor, ¿du'u chí caⁿ'ā ndúúcu 'nū? N'diī ní canéé nī ndúúcu nduudu yeⁿ'é vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

69 Nús'uu i'téenu 'nū ní deenú 'nū chí n'diī chí Cristo, Daiya Dendyyūs chí canduuchi cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

70 Ní Jesús nan'guεεcútaⁿ'á yā: ¿'Áá nguéé 'úú chí ndεεvé ndís'tiī ndiichúúví nī? Ní 'áámá chéé ndís'tiī ní yááⁿnguiinūⁿ.

71 Ní ngaⁿ'a yā yeⁿ'e Judas Iscariote, daiya Simón caati sáⁿ'a 'cūū chí canee chí diiⁿ sa entregar 'ii'nyān. Saⁿ'ā miiⁿ 'áámá sá yeⁿ'e naachi ndiichúúví sá.

7

'Dīnū Jesús nguéé i'teenúyā

1 Cho'ōo tanducueⁿ'ē chuū, Jesús cachiicá yā na yáⁿ'āa Galilea. Nguéé neⁿ'é yā cuchicá yā na yáⁿ'āa Judea caati saⁿ'ā Israel s'eeⁿ canéé ngiinu sa chí 'caan'núⁿ sa Jesús.

2 Ní 'āā chinee nīⁿnuúⁿ nguuví 'viicu yeⁿ'ē va'āi chí 'neeⁿ n'daí yā arco yeⁿ'ē testamento yeⁿ'ē 'ii'nyān Israel s'eeⁿ.

3 Tuu'mí ní ngaⁿ'a 'dīnu yā ngii yā 'ii'nyān: Nan'dáa di 'múúⁿ ní cueⁿ'e di na yáⁿ'āa Judea caati discípulos yeⁿ'ē di cuuví snaaⁿ yā dendu'u ntiiⁿnyuⁿ chí idiiⁿ di.

4 Caati ndii 'áámá 'ii'nyān nguéé diiⁿ yā 'áámá chí canúúⁿ n'de'ei. Níicú maáⁿ yā ní neⁿ'é yā chí 'ii'nyān n'diichí yā 'yā. Ndúúti chí dii chí diiⁿ di cosa chí 'tíicā tuu'mi ní 'cuuⁿ'miⁿ di maāⁿ di nanááⁿ 'ii'nyān yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū.

5 Ní mar 'áámá 'dīnu yā nguéé chí'teenú yā 'ii'nyān.

6 Tuu'mí ngaⁿ'a Jesús ngii yā saⁿ'ā: 'Aa ntéé véé chí 'aacu hora yeⁿ'é, caati tiempo yeⁿ'é nī 'āā canéé.

7 'Ii'nyān yeⁿ'ē iⁿ'yéⁿ'dī cuuvi n'diichí yā ndis'tiī. Nguéé cuuvi n'diichí yā 'úú caati 'úú ní ngaⁿ'á cuaacú cheε chí nguéé n'daacā idiiⁿ 'ii'nyān yeⁿ'e iⁿ'yéⁿ'dī 'cūū.

8 Ndís'tiī caⁿ'a nī 'viicu 'cūū. 'Úú ní nguεε caⁿ'á maaⁿnguuví, caati 'āā cuéé cunuūⁿ ca'a hora yeⁿ'é.

9 Taachi ch'iinu caⁿ'a yā chii yā nduudú 'cūū 'dīnu yā, tuu'mi Jesús canéé ca yā yáⁿ'āa Galilea.

Jesús cueⁿ'e yā 'viicu yeⁿ'ē va'āi chí 'nee n'dái yā arco yeⁿ'ē testamento

10 Taachi cueⁿ'é saⁿ'a 'dīnu yā 'viicu, 'tiicá ntúūⁿ miiⁿ ní cueⁿ'é Jesús cuayiivi. Nguéé ch'iⁿ'í yā chí Jesús miiⁿ. Cheⁿ'e n'de'ei núⁿ yā.

11 Tuu'mi ní saⁿ'a Israel s'eeⁿ ní in'nuuⁿ sa 'ii'nyān na 'viicu miiⁿ. Ní ngaⁿ'a sa: ¿Tíí cánéé 'ii'nyān miiⁿ?

12 'Iiⁿyāⁿ yāāⁿ miiⁿ neenē n'deēe ngaⁿ'a yā yeⁿ'é yā. N'duuví yā ngaⁿ'a yā: 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ n'dai taavi yā. Ta n'duuví yā ngaⁿ'a yā: Nguéé, caati nginnche'ei yā 'iiⁿyāⁿ.

13 Mar 'áámá saⁿ'ā chí cheⁿ'e sa 'viicu nguéé caⁿ'a sa yeⁿ'é yā ti 'va'a sa 'iiⁿyāⁿ Israel.

14 Chí maⁿ'ā 'viicu, tuu'mi ní Jesús cuchéé yā chēeti yáacū templo ní chí'cueeⁿ yā.

15 Níicú saⁿ'a Israel ngen'e yiinu sa ní ngaⁿ'ā sa: ¿Táácā déénu sáⁿ'a 'cūū letras caati sáⁿ'a 'cūū nguεε 'néen sa?

16 N'guεεcutaⁿ'a Jesús ní caⁿ'a yā: Chiiⁿ chí ngi'cueéⁿ chí deenú ní nguéé yeⁿ'é, ti yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí dichó'o yā 'úú.

17 Ndúuti chí 'iiⁿyāⁿ neⁿ'é yā diíⁿ yā voluntad yeⁿ'é Dendyuūs, tuu'mi ní deenú yā chí ngi'cueéⁿ nduuti chí yeⁿ'é Dendyuūs o nduuti chí 'úú ngaⁿ'á yeⁿ'ē maán.

18 'Iiⁿyāⁿ chí ngaⁿ'a yā yeⁿ'ē maán yā in'nuúⁿ yā poder yeⁿ'ē maán yā. Naati 'iiⁿyāⁿ chí in'nuúⁿ yā poder yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí dichó'o yā 'yā, 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní cuaacú yā. Ní nguéé chí nguéé cuaacu nduucú yā.

19 ¿'Áá nguéé ca'a Moisés ndís'tiī yeⁿ'ē ley? Ní mar áámá ndís'tiī nguéé idiíⁿ nī chí ngaⁿ'a ley miiⁿ. ¿De'ē cáávā chí neⁿ'e 'caaⁿ'nuⁿ ndís'tiī 'úú?

20 N'guεεcutáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ ní caⁿ'a yā Jesús: Yáán'nguínūⁿ canéé ndúúcū di. ¿Du'ū idiíⁿ núúⁿ yiinu chí neⁿ'é 'caaⁿ'nūⁿ dii?

21 Jesús ní n'guεεcutáⁿ'a yā ní ngaⁿ'a yā ngii yā

'iiⁿyāⁿ: Diíⁿ 'áámá ntiiⁿnyuⁿ ní nducyaaca ndís'tiī ngen'e yiinu nī.

22 Cuaacu chí Moisés miiⁿ tee sa ley yeⁿ'e circuncisión ndís'tiī. (Nguéé chíⁿ yeⁿ'ē Moisés miiⁿ chí yeⁿ'ē chiidá nī.) Ní sábadó chí nguuví chí 'iiⁿyāⁿ Israel ntaavi'tuunúⁿ yā, ndís'tiī idiíⁿ nī circuncidar saⁿ'ā 'lííⁿ.

23 Ndúúti chí cuaáⁿ nī chí diíⁿ yā circuncidar saⁿ'ā 'lííⁿ nguuví sábadó caati ley yeⁿ'ē Moisés canéé chí diíⁿ nī cumplir, ¿de'ē induuvi táaⁿ nī nduucú caati sábadó idiíⁿ chí nduūvā n'dáacā yeⁿ'e 'áámá saⁿ'ā?

24 Nguéé diíⁿ nī juzgar tan'dúúcā chí nadacadíinuⁿ nī naati diíⁿ nī juzgar chí cuaacu ndúúcū chí n'dai miiⁿ.

¿'Áá saⁿ'ā miiⁿ chí Cristo?

25 Tuu'mí ngaⁿ'a n'duuví 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Jerusalén: ¿'Áá nguéé 'iiⁿyāⁿ 'cūū chí neⁿ'e 'caaⁿ'núⁿ yā?

26 N'diichí nī. Jesús nguéé 'va'á yā ngaⁿ'a yā nanááⁿ nducyáácá 'iiⁿyāⁿ. Ní nguéé du'ū veε 'iiⁿyāⁿ ngaⁿ'a yā ngii yā 'yā. ¿'Áá cuaacu níⁿnyúⁿ chí 'iiⁿyāⁿ n'geete chí ngaⁿ'ā ntiiⁿnyúⁿ yā ní déenú yā chí 'iiⁿyāⁿ 'cūū chí cuaacu níⁿnyúⁿ chí Cristo?

27 'Iiⁿyāⁿ 'cūū deenu yú tí ndiicá yā naati taachi ndiicá Cristo miiⁿ, mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguεε deenú yā tí ndiicá yā.

28 Tuu'mi ní ngaⁿ'a yuudu Jesús taachí chí'cueeⁿ yā na yáacu templo ní ngaⁿ'a yā: Ndís'tiī, ní 'āā n'diichí nī 'úú. Ní 'āā deenú nī tiī yāāⁿ yeⁿ'é.

Níicú 'úú ní nguéé cuchíi ye'nē maán, naati 'ii'n'yān chi dichó'o yā 'úú ní cuaacú yā. Ndís'tiī nguéé n'diichí nī 'ii'n'yān mii'n.

29 Naati 'úú ní n'diichí 'ii'n'yān mii'n caati 'úú ndiicá ye'n'é yā, ní 'ii'n'yān mii'n dichó'o yā 'úú.

30 Tuu'mi ní idii'n núu'n yi-inu 'ii'n'yān chi cuta'á yā Jesús naati mar 'áámá 'ii'n'yān nguéé che'e ta'á yā Jesús, caati 'āā cuéé ndaa hora ye'n'é yā.

31 Níicú 'yaa'n n'dái 'ii'n'yān ye'n'e 'ii'n'yān chi snéē mii'n chitéenu yā Jesús. Ní nga'a yā ngii yā 'ii'n'yān s'een: Taachi ndaa Cristo mii'n, ¿'áá nguéé cuuvi dii'n yā más cā señales chi dii'n sá'n'a 'cūū?

Sa'nā fariseos dicho'ó yā policías chi sta'á yā Jesús

32 Tuu'mi ní sa'nā fariseos ch'iindivee'n sa ye'n'e 'ii'n'yān chi neené n'deee nga'n'a yā 'túucā ye'n'é Jesús mii'n. Chiidúú n'geeté ndúucū sa'nā fariseos dicho'ó yā policías chi cuta'a sa Jesús.

33 Tuu'mi ní Jesús nga'n'a yā ngii yā sa'nā s'een: 'Āā ntεε 'náán cuneé ndúucū ndis'tíi ní na'n'á n'diichí 'ii'n'yān chi dichó'o yā 'úú.

34 In'nuún nī 'úú ní 'āā ntéé ndaacá nī 'úú. Ní naachi 'úú caneé, ndís'tiī ní nguéé cuuvi ndaa nī.

35 Tuu'mi ní nga'n'a 'ii'n'yān Israel nguaa'n maán yā: ¿Tíi cán'ā 'ii'n'yān 'cūū chi nguéé nindaaca yú 'ii'n'yān? ¿'Áá ca'n'á yā n'diichí 'ii'n'yān Israel chi cuen'é yā 'muu'n cuen'é yā mii'yā nguaa'n 'ii'n'yān chi

nguεε ye'n'e ndaata Israel ní ca'cueén yā 'ii'n'yān mii'n?

36 ¿De'e chi ntúū'n nga'n'ā Jesús: In'nuún nī 'úú ní nguéé nindaaca nī 'úú; ní naachi 'úú caneé, nguéé cuuvi cundaā ndís'tiī?

Yíicú ye'n'e nuū'nīn chi canduuchi

37 Ngúúví chí ch'iinū 'viicu ch'εεtε mii'n, Jesús cheendii yā ca'n'ā diitú yā: Du'u chí yaaca chíi nanaán ní 'úú ca'á chi cu'u yā.

38 Du'ū chí i'teenu 'uú, véé vida ye'n'é yā. Ní vida canéé tan'dúucā 'áámá yíicú nuū'nīn chí ca'a vida cuen'e daā'nma'n 'ii'n'yān mii'n. Chuū canee nguū'n na libro ye'n'e Dendyuūs.

39 Ní chuū nga'n'á yā ye'n'e Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs. 'Ii'n'yān chí cu'téenu yā Jesús canéé chí cuta'á yā Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs. Ní Dendyuūs nguéé ca'a yā Espíritu N'dai ye'n'e yā ti Jesús mii'n ní 'āā cuéé che'n'é yā na va'ai cheeti nguuvi.

Véé división nguaa'n 'ii'n'yān

40 Tuu'mí ní neené 'yaa'n 'ii'n'yān taachí ch'iindiveén yā chuū nga'n'a yā: Cuaacu ní'nyú'n 'ii'n'yān 'cūū chí profeta.

41 Ta n'duuví yā nga'n'a yā: 'Ii'n'yān 'cūū chí Cristo. Naati n'duuví yā nga'n'a yā: ¿'Áá ye'n'é yán'āa Galilea chí canéé chí ndaa Cristo?

42 ¿'Áá nguéé nga'n'ā naachi canéé nguū'n na libro ye'n'e Ndyuūs chí Cristo ní cuchíi yā ye'n'e ndaata ye'n'e rey David,

ní ye^{n'e} yáāⁿ 'líiⁿ Belén, yáāⁿ chí chiica David miiⁿ?

⁴³ Tuu'mí neene $\nu\epsilon\epsilon$ di-visión nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ cucáāvā Jesús miiⁿ.

⁴⁴ N'duuví 'iiⁿ'yāⁿ ne^{n'e} yā cuta'á yā Jesús naati mar 'áámá sa^{n'a} miiⁿ nguéé tuu'vi sa 'iiⁿ'yāⁿ.

Mar 'áámá sa^{n'a} ndii tiiⁿ nguéé i'téenu sa Jesús miiⁿ

⁴⁵ Policías ndaa sa nanááⁿ chiiduú n'g $\epsilon\epsilon\epsilon$ té ndúúcu sa^{n'a} fariseos. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nga^{n'a} yā ngii yā policías: ¿De'ē cuuvi chí nguéé candéé nī sa^{n'a}?

⁴⁶ Policías n'g $\epsilon\epsilon\epsilon$ cutá^{n'a} yā 'iiⁿ'yāⁿ: Mar 'áámá sa^{n'a} nguéé nga^{n'a} sa tan'dúúca chí nga^{n'a} 'iiⁿ'yāⁿ 'cúu.

⁴⁷ Tuu'mí sa^{n'a} fariseos n'g $\epsilon\epsilon\epsilon$ cuta^{n'a} sa policías: ¿'Áá nginnche'éi yā ntúūⁿ ndis'tii?

⁴⁸ ¿'Áá i'teenu n'duuví 'iiⁿ'yāⁿ chí ca^{n'a} ntiinyuⁿ yā o sa^{n'a} fariseos nduudu Jesús miiⁿ?

⁴⁹ 'Iiⁿ'yāⁿ chí nguéé déenu yā chí cánéé nguūⁿ na ley, 'āā condenado 'iiⁿ'yāⁿ.

⁵⁰ Sá^{n'a} miiⁿ nguuvi Nicodemo chí 'āā ndaa nanááⁿ Jesús n'gaaⁿ, sa^{n'a} miiⁿ canéé sa ndúúcu yā. Tuu'mí nga^{n'a} Nicodemo ngii sa 'iiⁿ'yāⁿ:

⁵¹ ¿'Áá ley ye^{n'e} yú cuuvi caaⁿ'maⁿ nuuⁿndi ye^{n'e} 'iiⁿ'yāⁿ, ndúúti chí nguéé n'diichi di 'iiⁿ'yāⁿ, ní 'caandiveeⁿ dí ye^{n'e} 'iiⁿ'yāⁿ ní túúmícadíinuⁿ di chí diiⁿ yā?

⁵² Nan'g $\epsilon\epsilon\epsilon$ cutá^{n'a} yā ní nga^{n'a} yā ngii yā sa^{n'a}: ¿'Áá 'iiⁿ'yāⁿ ye^{n'e} yá^{n'a} Galilea

ntúūⁿ dii? In'núúⁿ dí nícu n'diichi di chí canéé nguūⁿ na libro ye^{n'e} Ndyuūs caati ye^{n'e} yá^{n'a} Galilea mar 'áámá vmné^{n'e} nguéé can'dāá 'áámá profeta.

⁵³ Ní cuna^{n'a} nducyaacá yā na vaacu yā.

8

'Áámá n'daataá chí cue^{n'e} tá ndúúcu sa^{n'a}

¹ Jesús miiⁿ ní cue^{n'e} yā cuééti chí nguuvi Olivos.

² Tyaaⁿ tyaaⁿ chí d $\epsilon\epsilon\epsilon\epsilon$ táámá nguuvi ndāā ntúūⁿ yā yaācū templo. Nuⁿ'máⁿ yāāⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ndāá yā nanááⁿ yā. Ch'iindí yā ní ca'cueéⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

³ Tuu'mí ní ndāā n'duuví sa^{n'a} chí ngi'cueeⁿ ley ndúúcu n'duuví sa^{n'a} fariseos. N'déé sa nanááⁿ Jesús 'áámá n'daataá chí cyaadu tá ndúúcu 'aama sa^{n'a} chí 'āā 'niiniivaacu. Nícu chí canee sa chí nuuⁿ sa tá^{n'a} náavta^{n'a} ye^{n'e} 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

⁴ Nga^{n'a} sa^{n'a} s'eeⁿ: Mae-stro, n'daataá 'cūú ní tunéé 'nū tá^{n'a} ndúúcu táámá sa^{n'a}.

⁵ Naachi cánéé nguⁿ ley ye^{n'e} Moisés miiⁿ ní nga^{n'a} chí cuítuú 'nū n'daataá chí 'tíicā. N'dii túú'mí, ¿de'ē nga^{n'a} n'dii?

⁶ Chuū nga^{n'a} sa^{n'a} s'eeⁿ chí ne^{n'e} sá n'diichi sa táácā diiⁿ Jesús 'iicu tun'dāá nuuⁿndi sa ye^{n'e} yā. Jesús ní can'dii yā ní dingúūⁿ yā na yá^{n'a} miiⁿ ndúúcu nduutita'á yā. Díiⁿ yā tan'dúúca chí nguéé ch'iindiveeⁿ yā ye^{n'e} 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ.

⁷ Taachí nitiinguunéⁿ ntúūⁿ sá^{n'a} 'iiⁿ'yāⁿ, tuu'mí

nanguaacundii yā ni ngaⁿ'a yā ngii yā: Du'ū ndís'tiī chi nguéé nuuⁿndi yeⁿ'é nī, cuta'á nī ymnááⁿ ymnaaⁿ 'áámá túūu ní ca'á nī táⁿ'ā.

8 Can'díi ntuuⁿ yā ní dingúūⁿ ntúuⁿ yā ná yáⁿ'āa.

9 'Iiⁿ'yāⁿ chi ch'iindiveéⁿ yā chuu tuumicádíiⁿnuuⁿ yā chi véé nuuⁿndi yeⁿ'é yā. Ní ca'áámá ca'áámá inan'daá yā, 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúū 'āā ndíi ná ch'iinuⁿ maaⁿ. Nan'daā nducyáácá yā. Ní 'aa dámaāⁿ Jesús canee yā ndúúⁿcū táⁿ'ā chi canéé naavtaⁿ'ā.

10 Nacueeⁿ Jesús ní n'diichí yā 'āā ntéé du'ū véé ti 'āā dámaāⁿ n'daataá miiⁿ. Ní ngaⁿ'a yā ngii yā táⁿ'ā: Díi n'daataá, ¿tíi canéé 'iiⁿ'yāⁿ chi tun'daá nuuⁿndi yā yeⁿ'ē dí? ¿'Áá ndii 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguεε ngaⁿ'a yā nuuⁿndi yeⁿ'ē dí?

11 N'daata míiⁿ ní ngaⁿ'ā tá: Señor, mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ. Tuu'mi ní Jesús ngaⁿ'á yā ngii yā táⁿ'ā: 'Úú nguéé caaⁿ'máⁿ nuuⁿndi yeⁿ'ē dí. Cunaⁿ'ā di ní 'āā ntéé díiⁿ nuuⁿndi dí.

Jesús chí dεεve íⁿ'yeeⁿdí

12 Cuayiivi Jesús ní ngaⁿ'ā ntúuⁿ yā ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ: 'Úú tan'dúúⁿcā dεεve yeⁿ'é iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, 'tíicā 'úú. Du'u chi can'daā 'úú nguéé caⁿ'a yā na maaíⁿ caati cunée yā ndúúⁿcū chi dεεve yeⁿ'ē vida.

13 Tuu'mi ní ngaⁿ'ā saⁿ'ā fariseos ngii sa Jesús: Díi ní yeⁿ'ē maaⁿ di nduudu cuaacu chí ngaⁿ'ā di. Nduudu chí ngaⁿ'ā di nguéé nduudu cuaacu.

14 Nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: 'Úú ní

ngaⁿ'á nduudu cuaacu yeⁿ'é maáⁿ. Nduudu chí ngaⁿ'á ní nduudu cuaacu miiⁿ. Deenú tíi ndiicá ní tíi caⁿ'á. Naati ndís'tiī nguéé déénu nī tíi ndiicá ní nguéé déénu nī tíi caⁿ'á.

15 Ndís'tiī ní ngaⁿ'a nī nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ dacaā 'iiⁿ'yāⁿ. Naati 'úú nguéé ngaⁿ'á nuuⁿndi yeⁿ'ē mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ.

16 Ndúúti chí 'úú ngaⁿ'á nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ, nduudu yeⁿ'é ní nduudu cuaacu chíi, caati 'úú ní nguεε damaāⁿ ti 'úú ní ndúúⁿcū Chiidá chí dichó'o yā 'úú.

17 Caati naachi canéé nguūⁿ na ley yeⁿ'é nī naachi ngaⁿ'ā na 'uuvi 'iiⁿ'yāⁿ, chíi chí nduudu cuaacu.

18 'Úú chí ngaⁿ'á nduudu cuaacu yeⁿ'é máaⁿ. Ní Chiidá chí dichó'o yā 'úú ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu yeⁿ'é.

19 Tuu'mi ngaⁿ'ā sáⁿ'ā s'eeⁿ ngii sa Jesús: ¿Tíi canéé Chiida dí? Nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús: Nduuti chí nguéé 'āā n'diichi ní 'úú, ndíi nguéé ndúú 'āā n'diichi ní Chiidá. Ndúúti chí 'āā n'diichi ní 'úú, 'tíicá ntúūⁿ 'āā n'diichi ní Chiidá.

20 Ndúúⁿdú 'cūū ngaⁿ'ā Jesús taachi canée yā naachi snúūⁿ cajas yeⁿ'e ofrendas. Tuu'mi ní taachí ngi'cueéⁿ yā cheεti yáácū templo mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ inátuuⁿ'vi yā Jesús caati 'āā 'cuéé cunuūⁿ ca'a hora yeⁿ'é yā.

Naachi 'úú caⁿ'á ndís'tiī ní nguéé cuuvi ndaá nī

21 Jesús ngaⁿ'a ntúuⁿ yā ngii yā saⁿ'ā: 'Úú ní caⁿ'á ní ndís'tiī

in'nuún nī 'úú. Ná nuuⁿndi yeⁿ'é nī 'cūūvi nī. Naachi 'úú caⁿ'á ndís'tiī ní nguéé cuuvi ndaá nī.

22 Tuu'mi saⁿ'ā Israel s'eeⁿ ngaⁿ'a sa: ¿Áá 'caaⁿ'nuⁿ maán yā 'iiⁿ'yāⁿ caati ngaⁿ'a yā: Naachi 'úú caⁿ'á, ndís'tiī nguéé cuuvi ndaa nī?

23 Tuu'mi ní Jesús ngaⁿ'a yā ngiī yā saⁿ'ā: Ndis'tiī ní yeⁿ'é cuaaⁿ ndiiyā ndís'tiī ni-icu 'úú ní yeⁿ'é cuaaⁿ 'niiⁿ'nuⁿ 'úú. Ndis'tiī ní yeⁿ'é in'yeeⁿdí 'cūū ndís'tiī naati 'úú ní nguéé yeⁿ'é in'yeeⁿdí 'cūū 'úú.

24 Caavā chúū chi ngaⁿ'á ngiī ndís'tiī chi 'cuūvi nī na nuuⁿndi yeⁿ'e nī. Ndúúti chi nguéé cu'téenu nī chi 'úú chi Cristo miiⁿ tuu'mi ní na nuuⁿndi yeⁿ'é nī ní 'cuūvi nī.

25 Ni ngaⁿ'a sa ngiī sa 'iiⁿ'yāⁿ: ¿Dii du'ū dii? Tuu'mi ní Jesús ngaⁿ'a yā ngiī yā saⁿ'ā: Tan'dúúcā nūuⁿ chí ngaⁿ'á ndii cuaaⁿ vmnaaⁿ, 'túicā 'úú.

26 Néené n'deēe dendú'ū chi canéé chí caāⁿ'máⁿ ndúúcu ndis'tiī ní diiⁿ juzgar ndis'tiī. 'Iiⁿ'yāⁿ chi dichó'o yā 'úú, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí cuaacu yā. Chíⁿ chí n'giindiveéⁿ yeⁿ'e yā, chíiⁿ ngaⁿ'á na in'yeeⁿdí 'cūū.

27 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé tu-umicádíiⁿnuⁿ yā chí 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní ngaⁿ'á yā yeⁿ'é Chiidá yā.

28 Tuu'mi ngaⁿ'ā Jesús ngiī yā saⁿ'ā: Taachi nadacuéeⁿ nī Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs, tuu'mi ní cuuvi déenu nī chí 'úú. Nguéé du'ū veé chí diiⁿ chí yeⁿ'é maán naati Chiidá chí'cueé yā 'úú. Ní chíⁿ chí ngaⁿ'á.

29 Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí dichó'o yā 'úú canée yā nduucú. Chi-idá ní nguéé chí'neeⁿ yā 'úú dámaán, Naati 'úú ní diiⁿ tan-ducuéⁿ'ē chí neⁿ'e yā.

30 Taachi ngaⁿ'á Jesús chuū néené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí'téenu yā yeⁿ'é yā.

Nduūdū Cuaacu chí nan-guaⁿ'ai 'iiⁿ'yāⁿ

31 Tuu'mi ngaⁿ'ā Jesús ngiī yā saⁿ'ā Israel seⁿ'e chí i'téenu sa 'yā: Ndúúti chí ndís'tiī cunée nī ndúúcu nduudu yeⁿ'é tuu'mi ní cuaacu chí ndis'tiī discípulos yeⁿ'é.

32 Ní n'diichí nī nduudu cuaacu. Ní caavā nduudu cuaacu miiⁿ ndís'tiī nan-guáⁿ'ai nī.

33 Nan'guεεcútaⁿ'ā saⁿ'ā yeⁿ'é yā: Nús'uu ní ndaata yeⁿ'é Abraham. Níicú mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé dichii've 'nū. ¿Táácā chí ngaⁿ'a di chí ndís'tiī ní canee chí nanguáⁿ'ai nī?

34 Jesús ní nan'guεεcutáⁿ'a yā yeⁿ'é sa: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ, cuāácū niiⁿ'nyuⁿ ngaⁿ'á ngiī ndís'tiī chí nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ yā nuuⁿndi, 'iiⁿ'yāⁿ s'tiī dichii've yā yeⁿ'é nuuⁿndi.

35 'Iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ mandado yeⁿ'é iiví yā nguéé 'áámá ineéⁿ yā ndúúcu familia yeⁿ'e iiví yā naati daiya iiví miiⁿ ní 'áámá cuneéⁿ yā.

36 Ndúúti chí Daiyá yā nadinguáⁿ'ai yā, cuaacu níⁿ'nyúⁿ chí ndís'tiī ní nínguaⁿ'ai nī.

37 'Úú deenú chí ndís'tiī chí ndaata yeⁿ'é Abraham. Naati dinúúⁿ yiinu nī chí neⁿ'e 'caaⁿ'núⁿ nī 'úú, caati

nduudu ye^{n'}é nguéé ngii neé ndúúcu ndis'tiī.

38 Chiiⁿ chi n'diichí ndúúcu Chiidá, chiiⁿ chi 'úú nga^{n'}á. Ndís'tiī ní diíⁿ nī chi n'diichí nī chiidá nī.

Ndís'tiī ye^{n'}é yáá'n'guiinūⁿ chi chiidá nī

39 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nan'guεεcutá^{n'}a yā ye^{n'}é yā ní nga^{n'}á yā: Chiidá 'nū Abraham. Nga^{n'}a Jesús ngii yā sa^{n'}á: Nduuti chi daiya Abraham ndís'tiī tuu'mi ní ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'}é sa idiíⁿ nī.

40 Naati maaⁿ ní idinúⁿ yi-inu nī chi 'caaⁿ'nuⁿ nī 'úú, caati 'úú sa^{n'}á chi nga^{n'}a nduudu cuaacu chi ch'iindiveéⁿ ye^{n'}é Dendyuūs. Abraham nguéé diíⁿ sa chuū.

41 Ndís'tiī ní diíⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'}e chiidá nī. Tuu'mi ní nga^{n'}a sa ngii sa Jesús: Nús'uū nguéé ch'iindiyáⁿ 'nū ye^{n'}é daiya sa sa^{n'}á cyúúni. Canéé 'áámá chiidá 'nū chi Dendyuūs miiⁿ.

42 Tuu'mi ní nga^{n'}a Jesús ngii yā sa^{n'}á s'eeⁿ: Ndúúti chi chiidá nī chi Dendyuūs miiⁿ cuaacu níⁿnyúⁿ chi dinéⁿe nī 'úú, caati 'úú ní ye^{n'}é Dendyuūs chiicá ní ndaá. Ní nguéé ndaá ye^{n'}é maáⁿ ti Ndyuūs maáⁿ yā dichó'o yā 'úú.

43 ¿De'e cuuvi chi nguεε n'gúuⁿ nī nduudu ye^{n'}é? Ti nguεε n'giindiveéⁿ nī nduudu ye^{n'}é.

44 Ndís'tiī ní yáá'n'guiinūⁿ chiidá nī. Ndís'tiī ní ne^{n'}é nī diíⁿ nī tanducué^{n'}é chi ne^{n'}é chiidá nī. Yáá'n'guiinūⁿ chí n'giiⁿnūⁿ 'āā canéé núⁿ yā ndíi naachi nga^{n'}á. Nguéé

'áámá canéé yā na nduudu cuaacu ti nguéé nduudu cuaacu nduucú yā. Taachi yáá'n'guiinūⁿ nga^{n'}á sa nduudu yaadi ye^{n'}é maaⁿ sa nga^{n'}a sa ti sa^{n'}á ye^{n'}é nduudu yaadi ní chiida nduudu yaadi sá^{n'}á.

45 Naati 'úú ní nga^{n'}á nduudu cuaacu ní nguéé i'téenu nī ye^{n'}é.

46 ¿Du'ú ye^{n'}é ndís'tiī nga^{n'}a chi idiíⁿ nuuⁿndi? Ní nduuti chí 'úú ní nga^{n'}á nduudu cuaacu, ¿de'e chi nguéé i'téenu nī 'úú?

47 Du'u chí ye^{n'}é Dendyuūs miiⁿ nduudu ye^{n'}é Dendyuūs n'giindiveéⁿ yā. Chiiⁿ chí ndís'tiī ní nguéé n'giindiveéⁿ nī ti nguéé ye^{n'}é Dendyuūs ndís'tiī.

Jesús canéé yā vmnááⁿ vmnááⁿ chi iⁿ'yeēⁿdī

48 Tuu'mi ní nan'guεεcutá^{n'}a sa^{n'}a Israel s'eeⁿ ní nga^{n'}a sa ngii sa Jesús: ¿'Áá nguéé cuaacu nga^{n'}á nús'uū chí samaritano dii, ní cánéé dí ndúúcu yáá'n'guiinūⁿ?

49 Nan'guεεcutá^{n'}a Jesús: 'Úú nguéé cánéé ndúúcu yáá'n'guiinūⁿ. 'Úú diíⁿ honrar Chiidá. Ndís'tiī nguéé i'téenu nī 'úú.

50 'Úú ní nguéé in'nuúⁿ honra ye^{n'}é māaⁿ. Véé 'iiⁿyāⁿ chí in'nuúⁿ yā honra ye^{n'}é ní diíⁿ yā juzgar 'iiⁿyāⁿ.

51 Cuaacu níⁿnyúⁿ, cuāācū niiⁿnyuⁿ nga^{n'}á ngii ndís'tiī: Du'u chí n'giindiveéⁿ nduudu ye^{n'}é nguéé n'diichí yā vaadi n'gii taanduvéé nguuvi.

52 Tuu'mi ní saⁿ'a Israel s'eeⁿ ngaⁿ'ā sa ngii sa Jesús: Maaⁿ ní tuumicááíinuⁿ 'nū yeⁿ'ē di. Caneē di ndúú^{cū} yááⁿ'nguiniūⁿ. Abraham miiⁿ ní ch'iī ndúú^{cū} profetas 'iicu díi ní ngaⁿ'ā di: Du'u chi n'giindiveēⁿ nduudu yeⁿ'é nguéé n'diichíneēⁿ yā vaadī n'gii taanduvéé nguuvi.

53 ¿'Áá vmaaaⁿ ntuūⁿ ca dii yeⁿ'ē chiida yú Abraham chí ch'iī yā ní yeⁿ'e profetas chí ch'iī yā? ¿Du'ū nadacááíinuⁿ di chí máāⁿ di?

54 Nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús: Ndúúti chí 'úú díiⁿ honrar máaⁿ tuu'mi ní honra yeⁿ'é ní nguéé dε'ē vεε. Chiidá míiⁿ chí idiíⁿ yā honrar 'úú. Ní yeⁿ'e chiidá chí ngaⁿ'ā ndís'tíi chí Dendyuūs yeⁿ'é nī.

55 Ní nguéé 'āā n'diichí nī 'iiⁿ'yāⁿ naati 'úú 'āā nin'diichí 'iiⁿ'yāⁿ. Ndúúti chí ngaⁿ'á chí nguéé nin'diichí 'iiⁿ'yāⁿ tan'dúú^{cā} chí yaadi ndís'tiī, 'tíicā ntúúⁿ 'úú. Caati 'āā n'diichí 'iiⁿ'yāⁿ ní n'giindiveēⁿ nduudu yeⁿ'é yā.

56 Chiidá nī Abraham yéénú taavi sa chí 'āā n'diichí sa nguuvī yeⁿ'é. Ní 'āā n'diichí sa. Ní yéénú taavi sa.

57 Tuu'mi ní ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ: ¿'Áá 'āā cuéé cuuvi 'uuvi ngeεcu ndiichi nduūyū ní 'āā n'diichi di Abraham?

58 Ní ngaⁿ'a Jesús ngii yā saⁿ'a: Cuaacu níiⁿ'nyúⁿ, cuāācū niiⁿ'nyuⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tiī chí 'úú vmaāⁿ vmaaaⁿ chí Abraham.

59 Tuu'mi ní saⁿ'ā s'eeⁿ sta'á sa tuūu chí ca'a sa Jesús, naati Jesús ní canúúⁿ n'de'ei yā ní

nan'dáa yā cheeti yáacū templo ní cho'ó yā náavtaⁿ'á yā 'íiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní cunaⁿ'á yā.

9

Jesús ca'á yā vista yeⁿ'e 'áamá sáⁿ'ā chí ngueenááⁿ ndii taachi chí ch'iindiyāⁿ sa

1 Níicú taachi cho'ōo Jesús ní n'diichí yā 'áamá saⁿ'ā chí ngueēē nduutináaⁿ sa ndíi taachí ch'iindiyáaⁿ sa.

2 Níicú discípulos yeⁿ'é yā ntinguuneeⁿ yā Jesús ní ngaⁿ'a yā ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ: N'dii Maestro, ¿du'u dínuūⁿndí? ¿'Áá chíida sa ndúú^{cū} cheεcu sa vεε nuuⁿndi yeⁿ'é yā? ¿'Áá maaⁿ sa 'tíicā sa chí ngueēē nduutináaⁿ sa taachí ch'iindiyáaⁿ sa?

3 Nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús ní nguéé ndúú sáⁿ'a cūū ní nguéé chíida sa ndúú^{cū} cheεcu sa vεε nuuⁿndí yeⁿ'é yā chí ngueēē nduutináaⁿ sa. 'Tíicā saⁿ'ā ní 'cuuⁿ'miⁿ chí diiⁿ Déndyuūs miiⁿ nduucú yā.

4 Cánéé chí díiⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ chí idiíⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí dicho'ó yā 'úú neⁿ'e chí véé nguuvi. Ndaá chí cuuvi 'da'a taachi mar 'áamá 'iiⁿ'yāⁿ ní nguéé díiⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ.

5 Nuuma neⁿ'e chí cuneé iⁿ'yeēⁿdí 'úú chí cuneé tan'dúú^{cā} dεvε yeⁿ'ē iⁿ'yeēⁿdí 'úú.

6 Taachí níngaⁿ'a yā chuū chíidaiⁿ yā na yáⁿ'āa níicú in'dái yā inchεetí ndúú^{cū} nuuⁿ'niⁿ daíⁿ yā. Níicú s'néeⁿ yā ncheetí nduutináaⁿ saⁿ'ā ngueenááⁿ.

7 Ní ngaⁿ'a yā: Cúnaⁿ'ā dí. Nááⁿ'nú dí nduutináaⁿ

di na cheendi yíivε ye'nē Siloé. (Nduudu miiⁿ ne'n'e caaⁿmaⁿ Dichó'o Yā.) Tuu'mi ní cunaⁿā sa ní naāⁿnu sa ní nguεεcundí sa 'āā inaaⁿ sa.

8 Tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ na níⁿnúⁿ va'ai ye'nē sa ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chi 'āā ndíi vm-naaⁿ n'diichí yā saⁿā chi ngueenāaⁿ ní ngaⁿa yā: ¿'Áá nguéé sáⁿa 'cūū n'gīindí ngiica limosna?

9 N'duuví yā ngaⁿa yā: Sáⁿa 'cūū. Ta n'duuví yā ní ngaⁿa yā: Tan'dúúcā saⁿā miiⁿ, 'tíicā saⁿā. Saⁿā miiⁿ ngaⁿa sa: 'Úú.

10 Ngaⁿa yā ngīi yā saⁿā: ¿Taaca nínguaaⁿ nduutināaⁿ di?

11 N'guεεcútaⁿā sa ní ngaⁿā sa: Saⁿā chi nguuvi Jesús miiⁿ din'dái sa ncheetí ní chi'neeⁿ sa nduutināaⁿ. Ní ngaⁿā sa ngīi sa 'úú: Cueⁿe di cheendi yiivε nuūⁿnīⁿ ye'nē Siloé. Naaⁿnu di nduutināaⁿ di. Níícú cheⁿé, ní naāⁿnu nduutināaⁿ, ní 'āā inaaⁿ.

12 Tuu'mi ní ngaⁿa yā ngīi yā saⁿā: ¿Tii canéé saⁿā miiⁿ? Tuu'mi ngaⁿā sa: Nguéé deenú.

*Fariseos itiinguunéⁿ yā saⁿā ngueenaaⁿ chi 'āā ndu-
uva ye'nē sa*

13 Tuu'mi ní candéε yā saⁿā chi ngueenāaⁿ ndíi cuaaⁿ vm-naaⁿ nanāaⁿ saⁿā fariseos.

14 Ní sábadu miiⁿ nguuvi chí ntaavi'túunuⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel chí Jesús idin'dái yā ncheetí miiⁿ. Ní nin'guāaⁿ yā nduuti-naaⁿ sa.

15 Tuu'mi ní ntiinguuneeⁿ ntúuⁿ yā fariseos: ¿Táácā 'āā inaaⁿ di? Tuu'mi ní ngaⁿā sa:

S'néeⁿ yā ncheetí na nduuti-naaⁿ, níícú naāⁿnú. Maaⁿ ní inaaⁿ.

16 Tuu'mi ní 'áámá saⁿā fariseo ngaⁿa sa: Sáⁿa 'cūū ní nguéé ye'né Dendyuūs saⁿā caati nguéé diiⁿ sa nguuvi sábadu tan'dúúcā chí ngaⁿa ley ye'n'e yú. Ta n'duuví sa ngaⁿa sa: ¿Táácā saⁿā chí véé nuuⁿndi ye'nē sa diiⁿ sa señales chí 'tuucā? 'Uuvi nuúⁿ díiⁿ sa vaanicadíinuūⁿ ye'nē sa.

17 Nguεεcundíi ntúuⁿ sa ní ngaⁿa sa ngīi sa saⁿā chí ngueenāaⁿ sa: Díi, ¿de'ε ngaⁿa di ye'nē saⁿa chí nan'guaaⁿ nduutināaⁿ di? Saⁿā miiⁿ ngaⁿā sa: 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ profeta.

18 Saⁿa Israel s'eeⁿ nguéé i'téenu sa ye'n'e saⁿā chí chingueēnāaⁿ sa ní inaaⁿ sa ndíi 'cai yā chiida sa ndúúcū cheεcu sa ye'nē sáⁿā chí 'āā inaaⁿ sa.

19 Ní ntiinguunééⁿ saⁿā s'eeⁿ 'iiⁿyāⁿ, ní ngaⁿā sa: ¿'Áá sáⁿa 'cūū daiyá nī, saⁿā chí ngaⁿā ndís'tií chí ch'iindiyāaⁿ sa 'āā ngueenāaⁿ sa? ¿Táácā chí maaⁿ inaaⁿ sa?

20 Nan'guεεcutáⁿa yā chiida sa ndúúcū cheεcu sa ní ngaⁿa yā 'iiⁿyāⁿ: Déenu 'nū daiya 'nū saⁿá 'cūū 'āā ngueeé nduutināaⁿ sa taachi ch'iindiyāaⁿ sa.

21 Maaⁿ ní inaaⁿ sa. Nguéé déenu 'nū táácā inaaⁿ sa. Du'ú yā chí nin'guaaⁿ yā nduutināaⁿ sa nús'uu nguéé déenu 'nū. Saⁿā tii 'āā 'naaⁿ sa, ntiingúúneeⁿ nī saⁿā. Saⁿā tii caaⁿmaⁿ sa ye'nē maaⁿ sa.

22 Chuū chí nan'guεεcutáⁿa sa chiida sa ndúúcū cheεcu

sa, caati 'va'á yā 'ii'yāⁿ Israel s'eeⁿ. Caati 'ii'yāⁿ Israel s'eeⁿ 'āā indeē sa chi du'ū chi caaⁿmaⁿ chí Mesías chí Cristo miiⁿ chuū ní tun'daa yā chεeti yaācū.

23 Chii chi 'tíicā caⁿā chijda sa ndúucū chεεcu sa: Sāⁿā 'caa 'āā 'nāaⁿ sa. Ntíngúúneeⁿ nī saⁿā.

24 'Tíicā ní 'caī ntúuⁿ yā saⁿā chí ngeenaáⁿ níicú ngaⁿa yā ngii yā saⁿā: Dii, ní ca'a dí honra Dendyuūs. Nús'uu deenu 'nū chí sá'a 'cūū véé nuuⁿndi yeⁿ'e sa.

25 Tuu'mi ní nan'guεεcutáⁿa sa ní caⁿā sa: Ndúúti chí nuuⁿndi yā o nguéé nuuⁿndi yā nguéé deenú. 'Áámá chí deenú chí ngeeeé nduutinaáⁿ ní maaⁿ ní ināaⁿ.

26 Ní ngaⁿā ntúuⁿ yā ngii yā saⁿā: ¿Dé'ē diiⁿ yā ndúucū dii? ¿Táácā 'āā inaaⁿ di?

27 Nan'guεεcutáⁿa sa yeⁿ'é yā: 'Áā ngaⁿā ngii ndís'tiī ní nguéé ch'iindiveéⁿ nī. ¿De'ē cúúví chí neⁿ'ē ntúuⁿ nī 'caandiveéⁿ nī? ¿'Áá neⁿ'é nī ntúuⁿ ndís'tiī chí cuuvi discípulos yeⁿ'é yā ndís'tiī?

28 Ní 'caa'vá yā ndúucu sa ní caⁿa yā: Díí, chí discípulo yeⁿ'é yā dii, naati nús'uu discípulos yeⁿ'ē Moisés nús'uu.

29 Nús'uu ní déenu 'nū chí Dendyuūs ní yaa'vi yā Moisés naati nguéé déenu 'nū tíí ndiica sá'a 'cūū.

30 Nan'guεεcutáⁿa saⁿā miiⁿ ní caⁿa sa: Chuū ní cuaacu ní cosa chí 'āā ngeⁿ'e yiinu yú caati ndís'tiī nguéé déenu nī tíí ndiicá yā ní nn'guaaⁿ yā nduutinaáⁿ.

31 Ní deenu yú chí Dendyuūs ní nguéé n'giindiveé yā yeⁿ'e 'ii'yāⁿ nuuⁿndi. Du'ú 'ii'yāⁿ chí neⁿ'ē Dendyuūs níicú idiíⁿ yā chiiⁿ chí neⁿ'ē Dendyuūs, tuu'mi ní Dendyuūs míⁿ nn'giindiveéⁿ yā yeⁿ'ē 'ii'yāⁿ 'cūū.

32 Ní taachi chí nga'a iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, nguéé ch'iindiveeⁿ yú chí mar 'áámá 'ii'yāⁿ nn'guaaⁿ yā nduutinaáⁿ 'ii'yāⁿ chí ngeenaáⁿ ndíí ch'iindiyáaⁿ yā.

33 Ndúúti chí 'ii'yāⁿ 'cūū chí nguéé yeⁿ'é Dendyuūs 'ii'yāⁿ, tuu'mi ní nguéé du'ū véε cuuvi diiⁿ yā.

34 Nan'guεεcutaⁿ'ā 'ii'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿa yā chii yā saⁿā: Dii ní na nuuⁿndi ch'iindiyáaⁿ di. ¿'Áá dii ngi'cuééⁿ dí nús'uu? Ní tun'daa yā saⁿa chεeti yaācū.

Ngeenaáⁿ yeⁿ'ē cosa chí yeⁿ'ē Espiritu

35 Jesús ch'iindiveéⁿ yā chí 'āā tun'daa yā saⁿā chiva'āi yaacu templo. Taachi nindaaca yā saⁿā ní ngaⁿa yā ngii yā saⁿā: ¿'Áá i'téenu dí Daiya Dendyuūs miiⁿ?

36 Tuu'mi ní nan'guεεcutáⁿa sa ní caⁿa sa: Señor, ¿du'ū mííⁿ, ní 'tíicā cu'teenú?

37 Ní ngaⁿa Jesús ngii yā saⁿā: In'diichi dí 'ii'yāⁿ ní 'ii'yāⁿ miiⁿ ní 'ii'yāⁿ chí indeé yā ndúucū di.

38 Tuu'mi ní ngaⁿā sa ngii sa Jesús: Señor, cu'teenú n'dií. Ní diiⁿ sa adorar yā.

39 Ní ngaⁿā Jesús: 'Úú nindaá iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chí

caanⁿ máⁿ nuuⁿ ndi yeⁿ é 'iiⁿ yāⁿ caati 'iiⁿ yāⁿ chi nguée inaáⁿ yā ní naáⁿ yā. Ní 'iiⁿ yāⁿ chí cuuvi inaáⁿ yā cuuvi nguenaáⁿ yā.

40 N'duuvu 'iiⁿ yāⁿ fariseos chi canée yā ndúúcu yā ch'iindiveéⁿ yā chuū ní caⁿ á yā Jesús: ¿'Áá ngueēe ntúuⁿ nduutináaⁿ 'nū tuuⁿ mi?

41 Tuuⁿ mi ní ngaⁿ a Jesús ngii yā saⁿ á s'eenⁿ: Ndúúti nguenaáⁿ nī nguée nuuⁿ ndi yeⁿ e nī. Naati maaⁿ ní ngaⁿ a nī: Inaaⁿ 'nū. Chiiⁿ chí nuuⁿ ndi yeⁿ é nī 'áámá cunée nūuⁿ.

10

Cuenta yeⁿ e 'iiⁿ yāⁿ chi véé 'iiti yeⁿ e yā

1 Cuaacu níⁿ nyúⁿ cuāacū niiⁿ nyuⁿ ngaⁿ á ngii ndís'tiī: Du'u chí nguée indaā cuaaⁿ cheendi chéēⁿ yeⁿ e 'iiti cuūchī naati nge' é yā na chéēⁿ táámá lado, tuuⁿ mi ní 'iiⁿ yāⁿ 'cūū duucú yā ní diduucú yā.

2 Du'ú 'iiⁿ yāⁿ chí indáa yā cuaaⁿ cheendi chéēⁿ miiⁿ, 'iiⁿ yāⁿ miiⁿ ineenaáⁿ yā 'iiti.

3 'Iiⁿ yāⁿ ineenaáⁿ yā cheendi chéēⁿ ní inin'guaáⁿ yā cheendi chéēⁿ caavā 'iiⁿ yāⁿ miiⁿ ní 'iiti cuūchī n'giiⁿ diveéⁿ tī nduudu yeⁿ é yā. Ní n'gai yā duuchi 'iiti cuūchī yeⁿ é yā. Ní n'daá tī saⁿ á.

4 Taachi intuun'dáa yā tanducuéⁿ e 'iiti yeⁿ é yā cuaaⁿ dáámí cheēⁿ candéε tī vmnaaⁿ yeⁿ é tī. Níícú 'iiti cuūchī cuenⁿ é tī cuayiivi 'iivi tī. Caati 'caandiveéⁿ tī nduudu yeⁿ é yā.

5 Nguée can'dáa tī 'iiⁿ yāⁿ chí nguée 'iivi tī níícú ngéenu tī yeⁿ é yā caati nguée 'caandiveéⁿ tī nduudu yeⁿ é yā chí nguée 'iivi tī 'iiⁿ yāⁿ.

6 Chuū cuenta chí caⁿ a Jesús 'iiⁿ yāⁿ ní 'iiⁿ yāⁿ miiⁿ nguée tuumicadínuuⁿ yā de'ε chí caⁿ a Jesús miiⁿ.

Jesús chí n'dai ca pastor yā

7 Nguεcúndíi ntuūⁿ Jesús ní ngaⁿ a yā: Cuaacu níⁿ nyúⁿ, cuāacū niiⁿ nyuⁿ ngaⁿ á ngii ndís'tiī: 'Úú tan'dúúca cheendi cheēⁿ naachi cho'ō 'iiti cuūchī.

8 Tanducuéⁿ e 'iiⁿ yāⁿ chí ndaá yā vmnaaⁿ yeⁿ e 'úú, 'iiⁿ yāⁿ s'eenⁿ ní duucu yā ní diduucú ntuūⁿ yā. Caati nguée ch'iindiveéⁿ yā 'iiti cuūchī miiⁿ yeⁿ é yā.

9 'Úú tan'dúúca cheendi cheēⁿ 'úú. Du'ú 'iiⁿ yāⁿ chí indaā caavā yeⁿ é, ninguaⁿ ai yā. Ní can'dáa yā. Ní nndaa ntuúⁿ yā. Ní ndaacá yā chí che' é yā.

10 Duucú míⁿ taachi ndaa sa miiⁿ, iduucu sa. Ní n'giiⁿ nuⁿ sa ní nadi'tuuvu sa. 'Úú nindāa chí ca'á vida níícú ca'á vida chí yeenu taavi yā.

11 'Úú 'iivi 'iiti cuūchī chí n'dai taavi. 'Iivi 'iiti cuūchī chí n'dai taavi yā, nga'á yā vida yeⁿ e maán yā caavā 'iiti.

12 'Iiⁿ yāⁿ chí canee naán 'iiti cuūchī chí nguée yeⁿ é yā 'iiti ní nguée 'iivi tī 'iiⁿ yāⁿ. Taachí ináaⁿ yā yááⁿ yāaⁿ ngaátáa chí cuchí tī ní cu'néeⁿ yā 'iiti cuūchī ní ngeⁿ e yā ngéenu yā. Ní yááⁿ yāaⁿ ngaátáa cúchí tī miiⁿ ní cuta'á tī 'iiti cuūchī ní

'iiti cuūchī miiⁿ idii'yāa tī ngii ní ngéenu tī.

13 'Iiⁿyāⁿ chi nguée yeⁿe yā 'iiti ngéenu yā caati nguée yeⁿe yā 'iiti. Ní nguée idiiⁿ yā cuidado 'iiti cuūchī.

14 'Úú 'iivi n'dai taavi 'iiti cuūchī. Ní canúnaáⁿ 'iiti cuūchī yeⁿe. Ní 'iiti cuūchī yeⁿe ní canúnaáⁿ tī 'úú.

15 Tan'dúucā chi Chiidá in'diichī yā 'úú, 'tíicā 'úú in'diichī Chiidá. Ní nga'á vida yeⁿe cucaava 'iiti cuūchī.

16 Véé ntúūⁿ ta n'duuví 'iiti cuūchī yeⁿe chí nguée yeⁿe cheēndī chéⁿ 'cūū 'iiti. 'Iiti miiⁿ ntúūⁿ ní canéé chí candéé 'iiti. Ní 'caandiveéⁿ tī chí caāⁿ máⁿ níicū 'áamá cheēⁿ nduuví tī ní 'áamá nūⁿ 'íví 'iiti.

17 Caavā chiiⁿ chí neⁿe Chiidá 'úú caati 'úú ca'á vida yeⁿe maáⁿ chí ní nanguεεcundí ntuúⁿ cuta'á.

18 Mar 'áamá 'iiⁿyāⁿ nguée cuuvi 'caaⁿnúⁿ yā 'úú naati 'úú ca'á vida yeⁿe maáⁿ. Cuuvi díiⁿ cu'neéⁿ vida yeⁿe ní cuuvi díiⁿ cuta'á. Chuū mandamiento chí díiⁿ chí ngaⁿ'ā Chiidá.

19 Ch'íindi ntúūⁿ vaadī 'caa'va nguaaⁿ náⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ cáavā nduudú 'cūū.

20 Nééné 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel caⁿ'a yā chuū: Canéé yā ndúucū yááⁿ'nguiniūⁿ ní nguεε nndéé yā vaanicadi-inúúⁿ yeⁿe yā. ¿De'ē cúví chí n'giindiveéⁿ nī yeⁿe yā?

21 Tá n'duuví yā ní ngaⁿ'a yā: Ndúúdú 'cāā ní nguée yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí canéé ndúucū yááⁿ'nguiniūⁿ. ¿'Áá cúví nán'guaaⁿ yááⁿ'nguiniūⁿ

nduutinaáⁿ 'iiⁿyāⁿ chí nguēenāⁿ?

'Iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ nguée 'cuúⁿ yā Jesús

22 Ch'íindi 'víicū yeⁿe dedicación na yāáⁿ Jerusalén tiempo chí 'iichεε.

23 Níicū Jesús cachiicá yā cheeti yaacū templo na corredor chí nguuví Salomón.

24 'Iicu saⁿ'a Israel s'eeⁿ ní cheⁿe sa nduuvidaama sa nanáⁿ yā ní caⁿ'a sa chí sa Jesús: ¿Tíi cuaⁿ'ā castaⁿ'ā dí chídeεεε yeⁿe 'nū? Ndúúti chí díi chí Cristo miiⁿ, caaⁿ'man' cuaacú dí cuuvi dí nús'uu.

25 Nan'guεεcútaⁿ'a Jesús yeⁿe sa: 'Áā ngii ndís'tiī ní nguée i'teenu nī. Ntiiⁿnyuⁿ chí díiⁿ ndúucū chí dúuchī Chiidá, chuū ngaⁿ'ā nduudu cuaacu yeⁿe.

26 Ndís'tiī nguée i'téenu nī caati nguée 'iiti cuūchī yeⁿe ndís'tiī, tan'duucā 'āā ngaⁿ'á.

27 'Iiti cuūchī yeⁿe n'giindiveéⁿ tī nduūdū yeⁿe ní 'úú in'diichī ntúūⁿ 'iiti. Ní 'iiti miiⁿ can'daa tī 'úú.

28 'Úú ní nga'á vida cuen'e daāⁿmaⁿ yeⁿe tī ní nguée 'cūūvi tī. Ní mar 'áamá 'iiⁿyāⁿ cuuvi cuta'á yā 'iiti s'eeⁿ taachí 'āā canéé ta'á.

29 Chiidá chí téé yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ 'úú vmaáⁿ yā yeⁿe nducyáácá 'iiⁿyāⁿ. Mar 'áamá 'iiⁿyāⁿ cuuvi cuta'á yā taachi 'āā canéé ta'ā Chiidá.

30 'Úú ndúucū Chiidá 'áamá núúⁿ 'nū.

31 Tuu'mi ní sta'ā ntúūⁿ saⁿ'a Israel s'eeⁿ túūu chí neⁿe ca'a sa Jesús.

32 Nan'guεεcútaⁿ'a Jesús 'iiⁿyāⁿ: Nééné n'deēe n'daacā

ntiiⁿnyuⁿ chí n'giⁿ'i yeⁿ'ē Chiidá. ¿Chéé ntiiⁿnyuⁿ chí nguéé innéé yiinú ndís'tī chi ngiituú nī 'úú?

33 Nan'guεεcútaⁿ'ā saⁿ'a Israel s'eeⁿ ní ngaⁿ'ā sa ngii sá Jesús: Nguéé caavā ntiiⁿnyuⁿ n'daacā chi ngiituú 'nū dii naati cáavā chí ngaⁿ'ā di chí nguéé n'daacā, ní caati dii chí saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní diiⁿ di chí Dendyuūs dii.

34 Nan'guεεcútaⁿ'a Jesús yeⁿ'ē sa: ¿'Áá nguéé cánéé nguūⁿ na ley 'tíicā: 'Úú ningaⁿ'á chí ndyuūs s'eeⁿ ndís'tī?

35 Ndúúti chí ngaⁿ'á yā chí 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní ndyuūs s'eeⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ chí sta'á yā nduudu yeⁿ'e Dendyuūs níicú naachi cánéé nguūⁿ canéé chí cuuvi cuaacu.

36 Chiidá indeεεve nuún yā 'úú ní dicho'ó yā 'úú iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. ¿'Áá ndís'tī ní ngaⁿ'a nī chí nguéé n'daacā yeⁿ'é chí 'úú nduuvidaamá ndúúcu Dendyuūs caati caⁿ'á chí 'úú Daiya Dendyuūs 'úú?

37 Nduuti chí nguéé diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'ē Chiidá, nguéé cu'téenu di 'úú.

38 Naati ndúútī chí diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ miiⁿ 'áará chí nguéé i'téenu di 'úú, cu'téenu di na ntiiⁿnyuⁿ chí diiⁿ. 'Iicu cuuvi deenu di ní cu'téenu di chí Chiidá canee nduucú níicú 'úú ní canéé ndúúcu Chiidá.

39 Ní neⁿ'e ntuuⁿ sa cuta'a sa Jesús, naati Jesús miiⁿ ní nan'dáa yā na ta'a sa s'uuⁿ.

40 Níicú nguεεcúndii yā taama lado yeⁿ'ē yíicú Jordán na yáⁿ'āa miiⁿ naachi vmnááⁿ

vmnaaⁿ nachεεdinúⁿnīⁿ Juan. Níicú canée yā miiⁿ.

41 Níicú néené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ndaá yā nanáⁿ yā, ní ngaⁿ'á yā: Nduudu cuaacu tii Juan miiⁿ ní 'áamá señal nguéé diiⁿ sa naati tanducuéⁿ'ē chí caⁿ'ā Juan yeⁿ'é yā, chuū nduudu cuaacu.

42 Níicú néené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní chí'téenu yā Jesús na yáⁿ'āa miiⁿ.

11

Lázaro ch'ī yā

1 Véé 'áamá sán'ā ngiitā sa chí nguuvi sa Lázaro na yāāⁿ Betania. Yāāⁿ miiⁿ vaacú tá María nduucū ví'i tá Marta.

2 Niicu tá María ní ví'i ta Lázaro. N'daataa miiⁿ ch'eendái tá aceite Jesús ní nātī'ī tá ca'a yā ndúúcu yuūdū tiⁿ tá.

3 Ví'ī sa miiⁿ ní dicho'ó ta 'áamá 'iiⁿ'yāⁿ chí yaa'ví yā yeⁿ'ē Jesús miiⁿ chí caⁿ'a yā: Señor, n'diichí nī. Saⁿ'ā chí néⁿ'e nī ní ngiitā sa.

4 Taachi ch'iindiveeⁿ Jesús chuū, ní caⁿ'a yā: Ca'āī miiⁿ ní nguéé ca'āī chí 'cuūvi sa, naati ca'āī chí diiⁿ honrar Dendyuūs, níicú cuuví yā honrar Daiyá Dendyuūs caava ca'ai 'cūū.

5 Niicu Jesús ní ya'āī 'iinu yā Marta ndúúcu ví'i tá María ndúúcu ví'ī tá Lázaro.

6 Taachi Jesús ch'iindiveeⁿ yā chí ngiitā saⁿ'ā miiⁿ canée yā tá 'uuvi nguuvi lugar naachi canée yā.

7 Cho'o 'uuvi nguuvi ngaⁿ'a Jesús ngii yā discípulos yeⁿ'é yā: Cuⁿ'u ntuūⁿ yú na yáⁿ'āa Judea.

8 Ní discípuos ní ngaⁿ'á yā ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ: N'dii Maestro, ngiituū 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ n'diī. ¿'Áá neⁿ'e ntúuⁿ nī caⁿ'ā nī miiⁿ?

9 Nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús: ¿'Áá nguée^e ndeē^e nguuvi ndiichúúví hora? 'Iiⁿ'yāⁿ chí chiicá yā nguuvi nguée^e indeē^e ca'a yā tii inaaⁿ yā chí δεενε yeⁿ'é in'yeeⁿdí 'cūū.

10 'Iiⁿ'yāⁿ chí ngiica na maāiⁿ indeē^e ca'á yā, ti nguée^e chí δεενε ndúúcu yā.

11 Caⁿ'a yā chuū, ní caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Lázaro amigo yeⁿ'e yú cyaadu sa. Caⁿ'á nanduūchí saⁿ'ā chí cyaadu sa.

12 Tuu'mí caⁿ'á discípuos yeⁿ'é yā: Señor, ndúúti chí cyaadu sa ní 'āā ninguaⁿ'āi sa.

13 Chuū ngaⁿ'ā Jesús miiⁿ yeⁿ'e vaadi n'dii yeⁿ'e Lázaro níicú 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní cadíinuⁿ yā chí ngaⁿ'a yā chí cyaadu n'dai Lázaro.

14 Tuu'mí ní Jesús caⁿ'a cuaacú yā: Lázaro miiⁿ ch'iī sa.

15 'Úú ní yeenú cáávā ndís'tiī chí nguée^e caneé miiⁿ ní 'íicú cu'téénú nī. Naati caⁿ'ā yú n'diichi yú saⁿ'ā.

16 Tuu'mí ní caⁿ'ā Tomás, saⁿ'ā chí duuchi Dídimó chí Gemelo ní ngaⁿ'a sa ngii sa saⁿ'ā s'eeⁿ chí discípuos ndúúcu sa; Cúⁿ'u ntúúⁿ s'uúⁿ ní 'cuūví yú ndúúcu yā.

Jesús chí nanduuchi niicu teé yā vida yeⁿ'é yā

17 Taachi ndaā Jesús miiⁿ ní 'āā cuūⁿ nguuví n'dii Lázaro canúúⁿ sa na cheēti yáinyāⁿ.

18 Ní yāāⁿ Betania 'āā niiⁿ'nuúⁿ ná yāāⁿ Jerusalén tan'dúúⁿcā iinu kilómetro.

19 Neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ndaá yā na vaacu Marta ndúúcu María chí nica'á yā 'viicheētínūⁿ n'daata s'eeⁿ yeⁿ'é vi'i yā Lázaro.

20 Tuu'mí ní Marta miiⁿ taachí ch'iindiveéⁿ yā chí ndaā Jesús miiⁿ can'dáa yā chuva'ai ní nandaaca yā 'iiⁿ'yāⁿ. Naati María miiⁿ canúúⁿ yā cheēti va'ai.

21 Ní Marta miiⁿ ní ngaⁿ'a yā ngii yā Jesús: Señor, ndúúti chí cané^e nī ndúúcu 'nū nguée^e ch'iī ví'í.

22 Naati maaⁿ deenú chí tanducuén^{'e} chí caaca dí Dendyuūs miiⁿ ní té^e yā dii.

23 Tuu'mí ngaⁿ'a Jesús ngii yā Marta: Nnduuchi ntuūⁿ ví'í dii.

24 Marta ngaⁿ'a ta ngii ta Jesús: 'Úú ní deenú chí nduuchi ntúūⁿ sa ní nacueeⁿ sa nguuví chí 'cuiinu in'yeeⁿdí.

25 Ní ngaⁿ'a Jesús ngii yā táⁿ'ā: 'Úú chí nanduuchi niicu 'úú teé vida yeⁿ'é yā. Du'ū chí i'téénū 'úú 'aara n'díi yā, 'tíicā nduuchi yā.

26 Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí véé vida yeⁿ'e yā chí i'téénū yā 'úú, nguée^e 'cuūvi yā cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. ¿'Áá i'teenū di chuū?

27 Tuu'mí ní Marta ngaⁿ'a yā: I'teenú Señor. 'Úú i'teenú dii chí Cristo Daiya Dendyuūs chí ndaá nī in'yeeⁿdí 'cūū.

Cuεεcu Jesús taachi snée yā na yáinyāⁿ yeⁿ'é Lázaro

28 Taachi Marta ch'iinu caⁿ'a ta chuū cueⁿ'e tá ní

yaa'vi n'dé'ei ta vi'i María ní nga'n'a ta: Dii María, Maestro caneeé yā ní n'gai yā dii.

²⁹ Taachi María ch'iindiveeⁿ ta chuū ní ncuueeⁿ ta ngééniicu tá ní ndaa ta nanáán Jesús.

³⁰ Jesús miiⁿ 'āā cuéé nindáa yā yaaⁿ miiⁿ. Naati caneeé yā miiⁿ naachi nandaaca María 'iiⁿyāⁿ.

³¹ Tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ chi snée yā na vaacu tá ndúúcū tá ní inca'á yā 'viichεtíinūu María. Taachi n'diichí yā chi María miiⁿ ní nnicueeⁿ tá ngééniicu tá, tuu'mi ní can'dáa yā cuaaⁿ chuva'āī. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cuen'é yā ndaa yā ní nga'n'a yā: Tá'n'ā 'cāā ní ca'n'a tá na yáinyāⁿ. Ca'n'a tá cuεεcu ta.

³² María miiⁿ taachi ndaa ta nanáán Jesús ní n'diichi ta 'iiⁿyāⁿ ní chiin'tiia tá ná ca'ā Jesús. Ní nga'n'a ta ngii ta Jesús: Señor, ndúúti chi caneeé nī 'muuⁿ, ní nguéeé ch'ii vi'í.

³³ Tuu'mi ní taachi n'diichi Jesús miiⁿ chí ngeεcu María ndúúcū 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ chi ndaa yā ndúúcū María ngeεcu ntuúⁿ yā ní neené ya'n'āī 'iinu Jesús ndii Espíritu yeⁿ'é yā.

³⁴ Ní nga'n'a yā: ¿Tíi s'neeⁿ yā sa'n'ā? Ní nga'n'a yā ngii yā 'iiⁿyāⁿ: Señor, cuchí nī ní n'diichí nī.

³⁵ Ní chεεcu Jesús.

³⁶ Tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ ní ca'n'a yā: Cún'díichí nī tan'dúúcā chí dinéⁿe yā sa'n'ā.

³⁷ Ní n'duuví 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní ca'n'a yā: ¿'Áá nguéeé ngii diiⁿ 'iiⁿyāⁿ 'cúū chí inin'guaáⁿ yā nduutináaⁿ 'iiⁿyāⁿ chí nguéenáaⁿ, nguéeé cuuvi diiⁿ

yā chí sa'n'a 'cúū nguéeé ní ch'ii sa?

Nanduuchi Lázaro yeⁿ'ē nguaaⁿ tiná'n'ā

³⁸ Ní Jesús neené ya'ai 'iinu ntuúⁿ yā maáⁿ yā ní ndaa yā na yáinyāⁿ. Ní yáinyāⁿ miiⁿ 'áámá yíivi yáává. Níicú caneeé 'aama túūu vmnaaⁿ yeⁿ'ē.

³⁹ Nga'n'ā Jesús miiⁿ: Ndiví nī túūu. Marta vi'í sa'n'ā chí ch'ii nga'n'a ta ngii ta Jesús miiⁿ: Señor, 'āā ngeéⁿ sá. 'Āā cuúúⁿ nguuvi n'dii sa.

⁴⁰ Jesús ní nga'n'a yā ngii yā Marta: ¿'Áá nguéeé ngii dii chí nduuti chí cu'téénú dí tuu'mi ní n'diichi di poder yeⁿ'ē Dendyuūs?

⁴¹ Tuu'mi ní ndiví yā túūu naachi caneeé tiná'n'ā. Níicú Jesús ní n'diichí yā cuaaⁿ 'niiⁿnuⁿ ní ca'n'a yā: N'dií Chiidá, 'úú ca'á gracias n'dií Dendyuūs chí n'giindiveeⁿ nī yeⁿ'é.

⁴² 'Úú ní deenú chí 'āā cuen'e daaⁿmáⁿ nūuⁿ n'giindiveeⁿ nī yeⁿ'é ti cáávā 'iiⁿyāⁿ chí snéeé nanaáⁿ cuuvi cu'téénu yā chí n'dií dicho'ó nī 'úú.

⁴³ Ní ch'iinú ca'n'a yā chuū neené yuudu ca'n'a yā: Lázaro, cuchí di.

⁴⁴ Sa'n'ā chí n'dií miiⁿ ní nan'dáa sa. Nandéécú sá ndíi ta'ā sa ndíi ca'á sa ndúúcū cintas tiinūuⁿ. Ndeεcuú nuuⁿmáⁿ cuerpo yeⁿ'ē sa ndii naaⁿ sa. Níicú pañuela caneeé naaⁿ sa. Tuu'mi nga'n'a Jesús míiⁿ 'iiⁿyāⁿ: Nn'daatí nī sa'n'ā ní 'āā na'n'ā sa.

Nduuvidaamá yā chi diín yā 'caan'nú' yā Jesús

(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

45 Néené 'yaa' 'ii'yā' Israel s'ee' chi ndaá yā ndúúcū María ní n'diichí yā chi diín Jesús mii' chi'teenú yā 'ii'yā'.

46 Taná'a yā ní che'né yā nanáán sa'n'ā fariseos ní chii yā sa'n'ā s'ee' chí diín Jesús mii'.

47 Tuu'mi ní sa'n'ā chiiduú n'geeté ndúúcū sa'n'ā fariseos nduuvidaamá yā ndeé yā. Ní nga'n'a yā: ¿De'ē diín yú? Tii sán'a 'cūū caati neené n'deē chí n'gi'n'i sa señales nanáán yú.

48 Ndúúti chi cu'nee yú sa'n'ā chi 'tíica nū'nducyáácá yā ní cu'téenu yā sa'n'ā. Ní ndaa sa'n'ā romanos ní ndivií yā lugar ye'n'ē yáacū ye'n'ē yú ndúúcū nación ye'n'ē yú.

49 'Áámá chéé sa'n'ā s'ee' chi nguuví Caifás mii', sa'n'ā chi chiiduú ch'εεte ca ye'n'ē nduuyu mii' ca'n'a sa chii sa sa'n'ā s'ee': Ndís'tií ní nguéé du'ū vεε deenú nī.

50 Ní nguéé nacádiinúún nī chi 'áámá sa'n'ā 'cuūvī sa ye'n'e nducyaacá yā níicú nguéé ti nación ye'n'ē yú cuuvi ndái.

51 Chuū ní nguéé ca'n'a yā ye'n'ē maán yā caati 'ii'yā' mii' chiiduú ch'εεté ca ye'n'ē nduuyu mii'. Ca'n'ā cuaacú sa chi cuchii chi 'cuūvī Jesús cáávā nación 'cūū.

52 Ní Jesús nduuvidaamá yā nguéé damaán 'ii'yā' nación mii' naati ndúúcū taná'n'ā daíyá Dendyuūs mii' chi snéé 'muu' chi snéé mii'.

53 'Tíica ndii' tuu'mi ndeé yā chi 'caan'nu' yā Jesús.

54 Tuu'mi ní 'aa ntéé cuchica nguuví Jesús nguaan' 'ii'yā' Israel s'ee' naati cuen'é yā na 'áámá yáā' nii'nuún yá'n'āa cuu'mán' naachi nguéé ch'εεtinéé 'ii'yā' chi nguuví Efraín. Ní canée yā mii' ndúúcū discípulos ye'n'ē yā.

55 Ní 'viicu pascua ye'n'ē 'ii'yā' Israel s'ee' 'āā chí néé nii'nuún nguuví. Néené 'yaa' yā cuchéε yā ye'n'e yáā' ye'n'ē yā na yáā' Jerusalén, vmnaa' tiempo ye'n'ē 'viicu pascua. Ní 'ii'yā' s'ee' didεεvé yā vida ye'n'ē yā tan'dúúcā costumbre ye'n'ē yā.

56 Ní in'nuún yā Jesús mii'. Ní 'ii'yā' s'ee' indeé yā ndúúcū vi'ī naachi canee yā chεεti yaacū templo taacā chí ngii ye'n'ē ndís'tií: ¿'Áá nguéé chii Jesús 'viicu?

57 'Ii'yā' chiiduú n'geeté ndúúcū sa'n'ā fariseos 'āā s'néé yā caaca 'tíicā. Ndúúti du'ū chí déenú tíi canee Jesús mii' caan'ma' ye'n'ē chiiduú n'geeté níicú cuta'á yā 'ii'yā'.

12

Cheēndáa yā aceite Jesús na yáā' Betania

(Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)

1 Níicú indaá cá taa' jáán nguuví chí ndaa 'viicu ye'n'ē pascua. Ndaā Jesús yáā' Betania naachi canee Lázaro, sa'n'ā chí 'āā ch'ii ní n'duuchí ntuū' Jesús mii' sa'n'ā ye'n'e nguaan' 'ii'yā' chí n'dii.

2 Ní mii' ca'a yā chí che'e nguiinū Jesús. Marta mii' ní ngii yā cu'u na mesa. Ní

Lázaro miiⁿ vεε sa ndúú^{cū} Jesús na mesa.

³ Tuu'mi ní sta'ā María miiⁿ 'áámá libre ye^{n'}ē aceite perfume ye^{n'}ē nardo nūⁿ chí ya^{n'}ai chíi'vε. Ní cheēndáa tá ca'a Jesús miiⁿ. Ní ndúú^{cū} yuūndū tīⁿ tá miiⁿ nadεεvε tá ca'ā Jesús miiⁿ. Niicu nuu^mmáⁿ ch'εεte chεeti va'āi cheēⁿ perfume ye^{n'}e aceite miiⁿ.

⁴ 'Áámá chéé discípulo ye^{n'}ē yā chí nguuvi Judas Iscariote chí daiya Simón chí sa^{n'}ā chí canéé chí díⁿ sa entregar Jesús, nga^{n'}a sa:

⁵ ¿De'ε cúúví chí nguéé n'diícúí yú aceite 'cūū ndúú^{cū} ndεēchē ciento caadi canéé 'uūví ngεεcu ndiichi centavo ní ca'a yú 'ii^{n'}yāⁿ chí nguéé ye^{n'}e yā?

⁶ Ní ca^{n'}a sa chuū ní nguéé chí ya'āi sa 'ii^{n'}yāⁿ chí ndaachí snée yā, naati cáávā chí duucu sa. Ní ndεē sa bolsa miiⁿ snúúⁿ tuūmī.

⁷ Tuu'mi ní nga^{n'}ā Jesús: 'Āā canéé 'nū tá, taachi n'dai tá chuū cáávā nguuvi chí ca^{n'}á 'cuεεchí.

⁸ Caati 'ii^{n'}yāⁿ chí nguéé ye^{n'}e yā 'āā canee núúⁿ nī nduucú yā cue^{n'}e daāⁿmaⁿ, naati 'úú ní nguéé 'áámá cuneé núúⁿ nduucú nī.

Nduuvidaamá yā contra ye^{n'}e Lázaro

⁹ Tuu'mí neené 'yaaⁿ 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}ē 'ii^{n'}yāⁿ Israel tuumicadínuuⁿ yā chí Jesús miiⁿ ní cunée yā na yāāⁿ Betania. Ní nındaá yā nguεε cáávā damaāⁿ chí ne^{n'}e n'diichí yā Jesús miiⁿ ti ne^{n'}e n'diichí yā

Lázaro, sa^{n'}ā chí 'āā n'dii ní nduuchi.

¹⁰ Sa^{n'}ā s'eeⁿ chí chiiduú n'gεεtε nduuvidááma yā chí ne^{n'}é 'caa^{n'}nuⁿ ntúuⁿ yā Lázaro.

¹¹ Tí neéné 'yaaⁿ 'ii^{n'}yāⁿ Israel s'eeⁿ nge^{n'}e yā ní i'téenu yā Jesús miiⁿ caavā Lázaro.

Jesús ndaá yā yāāⁿ Jerusalén lado ye^{n'}e rey

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

¹² Chí dεεve táámá nguuvi ní neené 'yaaⁿ 'ii^{n'}yāⁿ ndaá yā 'viicu taachi chíi'ndiveéⁿ yā chí Jesús miiⁿ ndaa yā Jerusalén.

¹³ Sta'á yā n'duuvi tiicuáá yí^{n'}yúⁿ ní can'daa yā Jesús. Ní ndaacá yā Jesús ní 'caī yā: Hosanna. N'dái taavi 'ii^{n'}yāⁿ chí cuchí yā ndúú^{cū} chí dúúchí Señor chí Rey ye^{n'}ē Israel ntúūⁿ.

¹⁴ Ní ndaācā Jesús 'aama burro 'líⁿ ní canduú yā 'iiti tan'dúú^{cā} chí canéé nguūⁿ na libro ye^{n'}e Ndyuūs 'tíicā:

¹⁵ Tá^{n'}ā daiya Sión nguéé 'va'a di. N'díichí dí, cuchii Rey ye^{n'}ē di. Canduú yā 'aama daiya burro.

¹⁶ De'ε ndúú^{cū} chí 'tuucā nguéé tuumicadiinúúⁿ yā discípulos ye^{n'}é yā nguuvi miiⁿ. Taachi Jesús cánéé yā na va'ai chεeti nguuvi tuu'mi ní discípulos ye^{n'}e yā nn'gaacú yā tanducué^{n'}ē de'ε chí canee nguūⁿ ye^{n'}é yā, 'íicú díⁿ yā de'ε ndú'ū chí 'túú^{cā}.

¹⁷ 'Ii^{n'}yāⁿ chí canée yā ndúú^{cū} Jesús nga^{n'}a cuáácú yā: Taachí yaa'ví yā Lázaro

na yáinyāⁿ ní nnduuchi sa nguaaⁿ tinaⁿā.

18 Caaⁿvā chuū ní n'daā 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ caati n'giindiveeⁿ yā chí Jesús ní díiⁿ yā señaⁿl miiⁿ.

19 Saⁿ'ā fariseos ní ngaⁿ'a sa nguaaⁿ maāⁿ sa: Inaaⁿ nī ti nguⁿéé dε'ē vεε idiiⁿ nī aprobechar yeⁿ'e asunto 'cūū. N'díichí nī. Núúⁿmaⁿ iⁿ'yeeⁿndi ní caⁿ'ā can'dāā Jesús.

Saⁿ'ā griegos in'nuúⁿ yā Jesús

20 'Iicu véé 'iiⁿ'yāⁿ griegos chí chεε yā yeⁿ'ē 'viicū miiⁿ ní díiⁿ yā adorar.

21 'Iiⁿ'yāⁿ s'uúⁿ ndaá yā nanááⁿ Felipe yeⁿ'ē yāāⁿ Betsaida chí yeⁿ'ē yáⁿ'āa Galilea. Ní di'cuutú yā 'iiⁿ'yāⁿ, ní ngaⁿ'a yā ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ: Señor, neⁿ'é 'nū n'diichí 'nū Jesús.

22 Ndaā Felipe miiⁿ ni ngaⁿ'a yā ngii yā chuū Andrés. Tuu'mi ní Andrés ndúúⁿcū Felipe ngaⁿ'a yā ngii yā Jesús.

23 Tuu'mi ní Jesús nan'guεεcutáⁿ'a yā, ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: Hora miiⁿ cuchii taachi Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs cánéé chí caⁿ'á yā na va'ai chεεti nguuvi.

24 Cuaacu níⁿ'nyúⁿ cuāācū niiⁿ'nyuⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tiī: Nduuti chí 'áámá trigo nguⁿéé cuuvā na yáⁿ'āa ní 'cuūvī damaāaⁿ canee. Naati ndúúⁿti chí trigo 'cuūvī neené n'deeē nduuví trigo 'cúuⁿndī.

25 Du'u chí neⁿ'e vida yeⁿ'é yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū n'dái yā vida yeⁿ'e yā cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

26 Du'u 'iiⁿ'yāⁿ chí dichíⁿ'vé yā 'úú ní chíi yā can'daa yā 'úú, naachi 'úú chí canee, miiⁿ ntúūⁿ snée 'iiⁿ'yāⁿ chí dichíⁿ'vé 'úú. Nduuti 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí dichiiⁿ'vé yā 'úú, Chiidá ní díiⁿ yā honrar 'iiⁿ'yāⁿ.

Jesús yaa'ví yā yeⁿ'ē vaadi n'gii yeⁿ'é yā

27 Ní caⁿ'a Jesús: Maaⁿ ní neené ndístaⁿ'ā alma yeⁿ'é. ¿Dε'é caāⁿ'maⁿ? N'dii Chiidá, ¿'áá nadanguáⁿ'ai nī 'úú yeⁿ'e hora 'cūū? Caaⁿvā chuū chí cuchii hora 'cūū.

28 N'dii Chiidá, chíⁿ'i nī poder yeⁿ'e chí duuchi yeⁿ'é nī. Tuu'mi ní cuchii 'áámá nduudu yeⁿ'ē nanguuvi chí ngaⁿ'a: 'Úú ní 'āā chíⁿ'i poder yeⁿ'é ní cuuvi 'cuuⁿ'míⁿ poder yeⁿ'é ntúuⁿ taama vmnéⁿ'ēe.

29 'Iiⁿ'yāⁿ chí chinée yā miiⁿ ní chíⁿ'iindiveeⁿ yā 'áámá nduudu ní ngaⁿ'a yā: Daavi miiⁿ. Ta n'dúúⁿvi yā ní ngaⁿ'a yā: Angel yaa'ví yā 'iiⁿ'yāⁿ.

30 Nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús ní caⁿ'a yā: Nguⁿéé ndaā nduudu 'cūū caavā 'úú, ti cáāvā ndís'tiī.

31 Maaⁿ ní véé chí diiⁿ juzgar 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Maaⁿ ní 'aama saⁿ'ā chí ch'εεε yeⁿ'é iⁿ'yeeⁿdí 'cūū 'cuεεcú yā cuaaⁿ chuva'āi.

32 Ndúúⁿti chí 'úú chí ncueeⁿ yeⁿ'é yáⁿ'āa 'cūū tuu'mi candéé nducyaacá yā nanáaⁿ 'úú.

33 Ní chuū ngaⁿ'a Jesús ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'á yā dε'é vaadi n'gii 'cuuvi yā.

34 Nan'guεεcútaⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'é yā: Nús'uū ní n'giindiveeⁿ 'nū chí canéé

nguūⁿ na libro yeⁿe Ndyuūs
chi Cristo cuneé yā cueⁿe
daāⁿmaⁿ. ¿Táácā chi ngaⁿā
dii, cánéé chí níncueⁿ Saⁿā
chí Daiya Dendyuūs? ¿Du'ū
chí Saⁿā chí Daiya Dendyuūs?

35 Tuu'mí ngaⁿa Jesús ngii
yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: 'Téé nūuⁿ
chí canéé chí δεεεε nanáaⁿ
nī. Cúchiicá nī naachi canéé
chí δεεεε nen^e chí canéé chí
δεεεε nduucú nī, ní nguéé
ndaā maāiⁿ naachí canéé
yā. 'Iiⁿyāⁿ chí cachiicá yā na
maāiⁿ nguéé deenú yā tií caⁿa
yā.

36 Naachi canéé chí δεεεε
ndúucu nī cu'téenu nī chí
δεεεε miiⁿ ní cuuvi daiya
chí δεεεε ndís'tiī. Chuū caⁿa
Jesús, ní cueⁿe yā ní canúúⁿ
n'de'ei yā maáⁿ yā yeⁿe
'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

*'Iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ nguéé
i'téenu yā*

37 Nééné chíⁿi Jesús señales
dendu'ū nanáaⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ
naati nguéé chí'teenú yā
'iiⁿyāⁿ.

38 'Iicu cuuví cuaacu chí
caⁿā saⁿā profeta Isaías
naachí canéé nguūⁿ na libro
yeⁿe Ndyuūs 'tíicā:

Señor, ¿du'ū i'teenú chí ngaⁿa
yā? ¿Du'ū n'diichi chí
n'giⁿi yā poder yeⁿe
Señor?

39 Cáávā chuū chí nguéé
i'téenu yā chí táámá vmnéⁿ'ēe
caⁿa Isaías naachí ndii nguūⁿ
na libro yeⁿe Ndyuūs 'tíicā:

40 Nan'gaadí yā nduutinaáⁿ
'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní diiⁿ
cheechí yā staava yeⁿe
yā, caati nguéé inaáⁿ yā
ndúucú nduutináaⁿ yā,
ní nguéé deenú yā yeⁿe

staava yeⁿe yā, ndíí
nguéé ndúú cu'téenu
yā, ní 'úú diyiiicú 'iiⁿyāⁿ
s'eeⁿ.

41 Chuū caⁿa Isaías miiⁿ
taachí n'diichi sa Dendyuūs
ndúucú poder yeⁿe yā ní
caⁿa sa yeⁿe yā ní 'āā dinguūⁿ
sa yeⁿe.

42 Caavā yeⁿe nducueⁿ'ē
chuū nééné 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ chí
n'geete ca chí'téenu yā Jesús
naati nguéé ntumiiⁿnúⁿ yā
chí chí'téenu yā ti 'va'a yā chí
nan'daa yā yaācú cáávā saⁿā
fariseos.

43 Caati nen^e ca yā
honra yeⁿe saⁿā iⁿ'yeeⁿdí
'cūū, nguéé ti honra yeⁿe
Dendyuūs miiⁿ.

*Nduudu yeⁿe Jesús diiⁿ juz-
gar saⁿā s'eeⁿ*

44 Naati Jesús ní caⁿa yu-
udú yā: Du'ū chí i'téenu 'úú,
nguéé 'úú i'téenu yā ti 'iiⁿyāⁿ
chí dichó'o yā 'úú.

45 Du'ú 'iiⁿyāⁿ chí inaaⁿ
yā 'úú, inaaⁿ yā 'iiⁿyāⁿ chí
dichó'o yā 'úú.

46 'Úú tan'dúucā δεεεε
ní ndaá iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní
'iicu nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí
cu'téenu yā 'úú nguéé cunee
yā ndúucú maāiⁿ.

47 'Iiⁿyāⁿ chí n'giindiveéⁿ yā
nduudu yeⁿe ní nguéé i'téenu
yā nduudu yeⁿe, 'úú nguéé
diíⁿ juzgar 'iiⁿyāⁿ miiⁿ. Caati
nguéé ndaá diíⁿ juzgar 'iiⁿyāⁿ
yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, ti ndaá
chí nadanguaⁿ'ái 'iiⁿyāⁿ yeⁿe
iⁿ'yeeⁿdí.

48 Du'ú chí nguéé nen^e 'úú,
ní nguéé n'gúuⁿ yā nduudu
yeⁿe. Véé 'iiⁿyāⁿ chí diíⁿ yā

juzgar 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguuvi chi 'cuiinu iⁿyeēⁿdī.

49 Caati 'úú nguéeⁿ ngaⁿ'á yeⁿ'e maáⁿ. Chiidá chi dichó'o yā 'úú, 'iiⁿyāⁿ míiⁿ teé yā nduudu cuaacu chi ngaⁿ'á ní yeⁿ'e chi canéé chí caaⁿmáⁿ.

50 'Úú deenú chi cucáávā nduudu cuaacu yeⁿ'é yā cúnduuchi yú cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. 'Tíicā ngaⁿ'ā 'úú, tan'dúúca chi ngaⁿ'a Chiidá ngii yā 'úú.

13

Jesús naaⁿnú yā ca'a discípulos yeⁿ'é yā

1 Ní vmnááⁿ vmnaaⁿ 'viicu yeⁿ'e pascua 'āā deenu Jesús chi hora 'āā cuéeⁿ ndaa chi cho'ó yā yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chí ndaa yā nanááⁿ Chiidá yā. Tan'dúúca chi dineⁿ'e Jesús 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'é yā chi snée yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, 'āā dinéⁿ'e núúⁿ yā 'iiⁿyāⁿ ndii cuááⁿ ná ch'iinu.

2 Ch'iínú che'e nguiinú yā. Yááⁿn'guiinūuⁿ 'āā s'neeⁿ sa na staava yeⁿ'e Judas Iscariote chi daiya Simón chi canéé chi diíⁿ yā entregar Jesús.

3 Déenú Jesús chí tanducuéⁿ'e ní ca'a Chiidá yā ta'a daiyá yā ní chí nan'dáa yā yeⁿ'é Dendyuūs ní duu'vī tiempo tuu'mí naⁿ'á yā nanááⁿ Dendyuūs.

4 Nadacuéⁿ yā naachi chi che'e nguiinú yā ní ndivíi yā catecaí yā. Ní sta'á yā 'aama toalla cheⁿecu vmnaaⁿ cuerpo yeⁿ'e yā.

5 Ní ch'iinuúⁿ yā nuūⁿníⁿ cheⁿeti tina ní tucá'a yā naaⁿnu yā ca'a discípulos. Ní nat'i yā ndúúcu toalla chi ndeⁿécú yā.

6 Ndaá yā naachi canéé Simón Pedro ní sáⁿ'a 'cūū ngaⁿ'a sa ngii sa 'iiⁿyāⁿ: Señor, ¿'áá n'dií ntúūⁿ naaⁿnú ní ca'á?

7 Nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: 'Úú ní chi diíⁿ nguéeⁿ deenu di maaⁿ naati cadíinuⁿ di cuayiivi.

8 Ngaⁿ'ā Pedro ngii sa 'iiⁿyāⁿ: N'dií, nguéeⁿ nááⁿnú ní ca'á mar 'áámá tiempo. Nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús yeⁿ'e sa: Ndúúti chi nguεε naaⁿnú yeⁿ'e di nguéeⁿ 'áámá parte yeⁿ'e di nduucú.

9 Tuu'mi ní ngaⁿ'a Simón Pedro: Señor, nguéeⁿ dámaāⁿ ca'á ti ndii ta'á ntúūⁿ ndúúcu tiíⁿ.

10 Tuu'mi ní ngaⁿ'a Jesús ngii yā saⁿ'ā: Du'u chí chiinē nguéeⁿ neⁿ'e sa chi naaⁿnu sa cuerpo yeⁿ'e sa ti dámaāⁿ ca'a sa caati tanducuéⁿ'e cuerpo yeⁿ'e sa ní δεενε. Ndís'tií ní 'āā δεενε ní 'āā n'dáá rá chí nguéeⁿ nducyaaca ní.

11 Ti deenú yā du'u chí diíⁿ entregar 'iiⁿyāⁿ ní cáávā chíiⁿ chi caⁿ'a yā: Nguéeⁿ nducyaaca ní δεενε ní.

12 Taachi ch'iinu naaⁿnú yā ca'a discípulos, ní sta'á yā catecaí yā nguεεcundíi ntuúⁿ yā 'cuundi yā. Ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: ¿'Áá déenú ní de'ē chí idiíⁿ nduucú ní?

13 Ndís'tií ngaⁿ'a ní chí 'úú ní Maestro, chí 'úú ní Señor. N'daācā ngaⁿ'a ní caati 'tíicā 'úú.

14 'Úú ní Señor yeⁿ'e ní, 'úú ní Maestro yeⁿ'e ní. 'Úú inaaⁿnú ca'a ní. Ndís'tií canéé ní ntúūⁿ chí naaⁿnu ní 'aama ní ca'a taama ní.

15 Caneén chí diín chuū. Tan'dúúca chí 'úú chí diín 'tíicá ní ntúūⁿ diiⁿ ndís'tiī.

16 Cuaacu níⁿnyúⁿ cuāācū niiⁿnyuⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tiī: 'Iiⁿyāⁿ chí diiⁿ mandado nguéé 'āā 'naaⁿ ca yā chí 'iiⁿyāⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyūⁿ yeⁿ'é yā. Ndíí nguéé ndúú 'iiⁿyāⁿ chí dicho'ó yā nguéé 'āā 'naaⁿ cá yā chí 'iiⁿyāⁿ chí dicho'ó yā 'iiⁿyāⁿ.

17 Nduuti chí deenu ní taan-
dudvéé dendu'ū ní yeenu taaví
ní ndúúti chí diiⁿ ní chuū.

18 Nguéé ngaⁿ'á yeⁿ'ē nducyaaca ndis'tiī. 'Úú ní deenú 'iiⁿyāⁿ chí ndεεvé. Ní 'iicu canéé chí cuuví cuaacu chí canéé nguūⁿ. Du'ū chí nge'é pan nduucú, canéé chí caⁿ'á yā contra yeⁿ'ē 'úú.

19 Ndíí maaⁿ 'āā ngaⁿ'á 'aara chí 'āā cuéé cuuvi niiⁿnuúⁿ. Taachi 'āā cho'ōo chuū cuuví cu'téenu ní chí 'úú.

20 Cuaacu níⁿnyúⁿ cuāācū niiⁿnyuⁿ 'úú ngaⁿ'á ngii ndís'tiī: 'Iiⁿyāⁿ chí 'cuáaⁿ yā 'iiⁿyāⁿ chí 'úú dicho'ó 'cuáaⁿ yā 'úú. Ní 'iiⁿyāⁿ chí 'cuáaⁿ yā 'úú 'cuáaⁿ yā 'iiⁿyāⁿ chí dicho'ó yā 'úú.

Jesús diiⁿ yā anunciar chí Judas diiⁿ yā entregar 'iiⁿyāⁿ

(Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

21 Taachí ngaⁿ'a Jesús chuū ya'ai 'iinú yā na espíritu yeⁿ'é yā ní caⁿ'a cuaacú yā: Cuaacu níⁿnyúⁿ cuāācū niiⁿnyuⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tiī chí 'áámá chéé ndís'tiī diiⁿ ní entregar 'úú.

22 Tuu'mi discípulos n'gíínú yā na 'áámá yā na táámá yā.

Nguéé tuumicadiinúⁿ yā du'u yeⁿ'ē chí ngaⁿ'a yā.

23 'Áámá discípulo, chí nééné neⁿ'é Jesús, candítí neeⁿ yā na níⁿnuúⁿ Jesús.

24 Simón Pedro ca'a yā señas saⁿ'á 'cūū ní ngaⁿ'a yā saⁿ'ā chí natiingúúneeⁿ sa yeⁿ'ē sáⁿ'ā chí ngaⁿ'a Jesús.

25 Níicú taachi candiiti neeⁿ yā níⁿnuúⁿ Jesús, tuu'mi ngaⁿ'á yā: Señor, ¿du'ū chíi?

26 Nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús: Caⁿ'á di'caandá pan ní ca'á 'iiⁿyāⁿ ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ chííⁿ. Ní di'caandá yā pan ní ca'á yā Judas Iscariote, daiya Simón.

27 Ch'íínú che'e sa pan miiⁿ ní yááⁿ'nguiinūⁿ ndaa sa na staava yeⁿ'ē sa. Tuu'mi Jesús ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Chí chí neⁿ'e di diiⁿ dí miiⁿ, diiⁿ núúⁿ yiiⁿnu nuuⁿ di.

28 Naati mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ chí véé na mesa miiⁿ nguéé tuumicadiinúⁿ yā de'ε chíú chí 'tíicá caⁿ'a yā.

29 N'duuví yā nnacadíinuuⁿ yā chí caati Judas ndéε sa bolsa chí Jesús ní 'āā ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Cuái di chí neⁿ'e yú yeⁿ'e 'viicu o cuica'a dí 'tεε 'iiⁿyāⁿ chí ndaachí snée yā.

30 Ch'íínú che'é yā pan can'daā núuⁿ Judas chuva'ai ní 'āā chí 'da'a.

Mandamiento chí ngāī

31 Taachí Judas miiⁿ can'daā sa miiⁿ tuu'mi ní ngaⁿ'ā Jesús: Maaⁿ ní canéé chí cuuvi ch'εεte Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs. Ní Dendyuūs miiⁿ canéé chí ch'εεte ndúúcu yā.

32 Ndúúti chi Dendyuūs canéé chi ch'εετε yā, 'tiicá ntúūⁿ diiⁿ yā chi ch'εετε maáⁿ yā. Ní 'cuuinu ní diiⁿ yā chi ch'εετε 'iiⁿyāⁿ.

33 N'diī daiya n'gaiyaa 'téé 'téé nuúⁿ cuneé ndúúⁿcū ndis'tiī. In'nuúⁿ nī 'úú tan'dúúⁿcā chi 'úú chi ngaⁿ'á ngii 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ: Naachi 'úú caⁿ'á ndis'tiī ní nguéeé cuuvi ndaaⁿ nī. 'Tiicā ngaⁿ'á ndis'tiī maaⁿ.

34 'Áámá ley ngai itee ndis'tiī chi diiⁿ yá'āi 'iinu nī vi'ī 'aama nī taama nī tan'dúúⁿcā chi idiīⁿ yá'āi 'iinú ndis'tiī. 'Tiicá ntúūⁿ diyá'ai 'iinú nī vi'ī 'aama nī taama nī.

35 'Íicú chúū tuumicadi-inuuⁿ nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chi ndis'tiī ní discípulos yeⁿ'é ndúúti chi neⁿ'é nī 'áámá nī taama nī.

Jesús ngaⁿ'a yā chi Pedro caaⁿ'máⁿ yā chi nguεε n'diichí yā Jesús

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)

36 Tuu'mí ngaⁿ'ā Simón Pedro ngii sa Jesús: Señor, ¿tií cáⁿ'a di? Nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús miiⁿ: Naachi 'úú caⁿ'á nguéeé cuuví chiī ndis'tiī can'dáa nī 'úú. Naati canéé chí chiī nī can'dáa nī 'úú cuayiivi.

37 Tuu'mí ngaⁿ'ā Pedro miiⁿ: Señor, ¿de'ē cuuví chí 'āā nteε cuuví chí can'daa dii maaⁿ? Vida yeⁿ'é cu'neéⁿ lugar yeⁿ'é di.

38 Nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús miiⁿ: ¿'Áá 'cuūvī di lado yeⁿ'e 'úú? Cuaacu níⁿnyúⁿ cuāācū níⁿnyuⁿ ngaⁿ'á ngii dii chí

nguéeé 'cai tusáⁿ'ā taachí nguéeé cueeⁿdiitū di 'úú 'iinū cuuvi vuelta.

14

Jesús ní tan'dúúⁿcā yúúⁿí chí candéε 'iiⁿ'yāⁿ nanááⁿ Chiidá yā

1 Caⁿ'a Jesús: Nguéeé ndii 'úúví staava yeⁿ'é nī. Cu'téenu nī Dendyuūs. Cu'téenu nī 'úú dendu'ū.

2 Na vaacu Chiidá véé taavi naachi 'cuεεtinée yú. Ndúúti chí nguéeé nduudu cuaacu, tuu'mi ní 'úú nguéeé caaⁿ'máⁿ 'tiicā. Caⁿ'á nanguain'dai naachi 'cuεεtinée ndis'tiī.

3 Ndúúti chí naⁿ'á ní nnguain'dai 'áámá cuaaⁿ yeⁿ'é ndis'tiī chí 'cuεεtineé ndis'tiī, cuchii ntuúⁿ táámá vmnéⁿ'ēe ní candéé māaⁿ ndis'tiī. Naachi cuneé miiⁿ ndis'tiī ní 'cuεεtinée nī ntúuⁿ nī.

4 Ní déenu nī naachi caⁿ'á miiⁿ, ní n'diichí nī yúúⁿí.

5 Tuu'mi ní ngaⁿ'a Tomás ngii sa Jesús: Señor, nguéeé déenu 'nū tií caⁿ'á nī. ¿Táácā n'diichí 'nū yúúⁿí?

6 Jesús nan'guεεcutáⁿ'a yā yeⁿ'e sa: 'Úú tan'dúúⁿcā yúúⁿí, 'úú ngaⁿ'á nduudu cuaacu, 'úú teé vida. Nguéeé du'ū véε ndaaⁿ nanááⁿ Chiidá ndúúti chí nguεε cáāvā 'úú.

7 Ndúúti chí n'diichí nī 'úú in'diichí nī ntúuⁿ Chiidá. Ní ndii maaⁿ ní n'diichí nī 'iiⁿyāⁿ. Ní n'diichí nī ntúuⁿ 'iiⁿyāⁿ.

8 Tuu'mí ngaⁿ'a Felipe miiⁿ ngii sa 'iiⁿyāⁿ: Señor, 'cuuⁿ'miⁿ nī Chiida yú ní 'cuεεtinée 'nū ndúúⁿcū vaadi yeenú.

9 Jesús ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Dii Felipe, 'naaⁿ n'dái ntúūⁿ caneé ndúúcu ndis'tiī ní ¿'áá nguéeé nin'diichi di 'úú, Felipe? Du'ú 'iiⁿ'yāⁿ chi n'diichi yā 'úú, n'diichi yā Chiidá. ¿Táácā caaⁿ'maⁿ di: 'Cuuⁿ'miⁿ nī Chiida yú?

10 ¿'Áá nguéeé i'téenu di chi 'úú ní caneé ndúúcu Chiidá ní Chiidá caneé yā nduucú? Nduudu chi ngaⁿ'á nanááⁿ ndis'tiī nguéeé ngaⁿ'á yeⁿ'é maáⁿ ti yeⁿ'é Chiidá chi canée yā nduucú. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ diíⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ.

11 Cu'téenu di 'úú ti 'úú caneé ndúúcu Chiidá ní Chiidá míⁿ canée yā nduucú, o cu'téenu di 'úú cáávā ntiiⁿnyuⁿ chi diíⁿ.

12 Cuaacu níⁿnyúⁿ cuāácū niiⁿnyuⁿ ngaⁿ'á ngii ndis'tiī: Du'ū chi i'teenu 'úú, ní ntiiⁿnyuⁿ chi 'úú idiíⁿ, 'tiicá ntúūⁿ diíⁿ yā. Ní ch'εεε ca ntiiⁿnyuⁿ nidiíⁿ yā nguéeé ti chuū caati 'úú ní caⁿ'á nanááⁿ Chiidá.

13 Ní tanducuéⁿ'é chi caaca nī Chiidá ndúúcu chi duuchí, chuū 'úú idiíⁿ niicu Chiidá miiⁿ ní 'cuuví 'cuuⁿ'míⁿ yā poder caavā 'úú.

14 Ndúúti chi de'ε chi caaca nī ndúúcu chi duuchí, 'úú ní diíⁿ.

Jesús caⁿ'a yā dicho'ó yā Espíritu N'dai yeⁿ'e Dendyuūs

15 Ndúúti chi neⁿ'e nī 'úú, diíⁿ nī chi ngaⁿ'a ley yeⁿ'é.

16 'Úú di'cuítu Chiidá ní teé yā taama yā chi teé yā poder ndis'tiī. Ní cuneé yā ndúúcu nī cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

17 Espíritu ngaⁿ'a yā vaadī cuaacu. Chiiⁿ chi nguéeé 'cuúⁿ

'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdī caati nguéeé 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ inaaⁿ yā ní nguéeé ntúūⁿ ní n'diichi yā Espíritu miiⁿ. Naati ndis'tiī n'diichi nī ti Espíritu miiⁿ canéeé ndúúcu ndis'tiī ní cunéeé ntúūⁿ yeⁿ'é ndis'tiī.

18 Nguéeé cu'neéⁿ ndis'tiī da'caiya nguá'āa. Ndaá nanaáⁿ ndis'tiī.

19 'Τεε 'téé nūuⁿ 'āā ntéé snaāⁿ iⁿ'yeēⁿdī 'úú. Ndis'tiī ní snaáⁿ nī 'úú. Caati 'úú ní canduūchí, ní ndis'tiī canduuchi ntuúⁿ nī.

20 Tuu'mí nguuví miiⁿ ní canéeé chi n'diichi nī 'úú chi caneé ndúúcu Chiidá. Ní ndis'tiī canéeé nī nduucú. Ní 'úú caneé ndúúcu nī.

21 Du'ú 'iiⁿ'yāⁿ chi canéeé yā ndúúcu ley yeⁿ'é ní diíⁿ yā tan'dúúca chi ngaⁿ'a ley yeⁿ'é, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chi neⁿ'é yā 'úú. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi neⁿ'é yā 'úú, Chiidá neⁿ'e ntúūⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní 'úú ní neⁿ'é ntuúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ. Ní 'úú 'cuuⁿ'míⁿ maáⁿ nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ.

22 Tuu'mí ngaⁿ'ā Judas ngii sá Jesús (nguéeé saⁿ'ā Judas Iscariote): Señor, ¿de'ε véé chi 'cuuⁿ'míⁿ nī nanááⁿ nús'uu ní nguéeé nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdī?

23 Nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús ní caⁿ'a yā: Dú'ū 'iiⁿ'yāⁿ chi neⁿ'e yā 'úú, nduudu yeⁿ'é n'giindiveéⁿ yā. Ní Chiidá míⁿ neⁿ'é yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní ndaá 'nū nanááⁿ yā. Ní ndaāca 'nū naachi 'cuεεtinéeé 'nū nduucú yā.

24 Du'u 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéeé neⁿ'é yā 'úú ní nguéeé n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é. Nduudu chí n'giindiveéⁿ nī

nguée ye'n'é caati ye'n'ē Chiidá chi dichó'o yā 'úú.

25 Chuū nga'n'á taachi canee ndúúcū ndís'tiī.

26 'Ii'n'yā'n chi tée yā poder s'uuún, 'ii'n'yā'n mii'n ní Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs. Chuū chi dichó'ó Chiidá ndúúcū chi duuchí. 'Ii'n'yā'n mii'n ca'cuee'n yā ndís'tiī tanducué'n'ē dendu'ū. Ní nin'gaacú yā ndís'tiī tanducué'n'ē chi ca'n'á nanáán ndís'tiī.

27 Chí cunee 'dii'n cu'neén ndúúcū ndís'tiī. Chi cu'neén 'dii'n ye'n'é māa'n teé ndis'tiī. Nguée tan'dúúcā chi i'n'yeēndī teē chi 'úú teé ndis'tiī. Nguée 'cuūndi daānā ye'n'e staava ye'n'é nī, ndíí nguée ndúú 'va'a rá nī.

28 Ch'iindiveén nī chi 'úú nga'n'á: Ca'n'á ní cuchii ntūu'n nanáán ndís'tiī. Ndúúti chí ne'n'é nī 'úú, tuu'mi ní cuaacu ní'nyú'n chi yeenú taavi nī ti nga'n'á chi ca'n'á nanáán Chiidá. Ní Chiidá vmaā'n cá yā ní chi cuuvi 'úú.

29 Maa'n ní nga'n'á ye'n'e chi cuuvi, ní 'iicu taachi chó'ōo chuū cuuvi cu'téenu nī.

30 'Āā ntée 'yaa'n ca'n'á ndúúcū ndis'tiī caati ndaa sa'n'ā chi 'ii'ntyé'n'ē ye'n'e i'n'yeēndí 'cūū. Ní nguée du'ū vee canée ye'n'é yā nduucú.

31 'Iicu cuuvi cu'téenu 'ii'n'yā'n ye'n'e i'n'yeēndí chi 'úú ne'n'é Chiidá. Ní tan'dúúcā chi Chiidá ca'á yā mandamiento 'úú 'tiicā chi dií'n. Ncuae'n yú ní ca'n'a yú maa'n.

15

Jesús tan'dúúcā 'áamá dii'yu dúnde'e chi cuaacu

1 Ca'n'a Jesús: 'Úú tan'dúúcā dii'yu dúnde'e chi cuaacu, ní Chiidá dií'n yā cuidado ye'n'e dii'yu dúnde'e.

2 Tanducué'n'e duu'nē ye'n'é chi nguée de'ē vee n'gui'i ye'n'ē 'caacá yā ní diví yā. Ní nducué'n'ē duu'nē chi véé n'gui'i ye'n'ē ní didεεvé yā 'iicu cuuvi n'deēe ca n'gui'i ye'n'ē.

3 Ndís'tiī 'āā deεvé nī cáávā nduudu chí nga'n'á.

4 Ndís'tiī cunee nī nduucú ní 'úú cunee ndúúcu nī. Tan'dúúcā duú'ne nguée 'cuεtinē n'gui'i ye'n'ē nduūtī chi nguεε canée na dii'yu dúnde'e, 'tiicá ntūū'n ndis'tiī nduuti chi nguée cunee nī nduucú.

5 'Úú tan'dúúcā dii'yu dúnde'e ní ndís'tiī ní duu'nē, 'Ii'n'yā'n chi canee yā nduucú ní 'úú canee nduucú yā, 'ii'n'yā'n mii'n neéné n'dee n'gui'i candéε yā. Ndúúti chi nguée 'úú nduucú yā ní nguée de'ē vee cuuvi dií'n yā.

6 Du'u 'ii'n'yā'n chi nguεε canee yā nduucú cun'dáa yā tan'dúúcā duú'ne chi nguée n'gui'i ye'n'ē ní ntí'i. Ní 'ii'n'yā'n ita'á yā ní ngii yā na ya'n'ā. Ní ngiichi.

7 Ndúúti chi canee nī nduucú, ní nduudu ye'n'é canee nduucú nī, caaca nī tanducué'n'ē chi ne'n'é nī ní cuuvi.

8 Taachi candéε nī n'deēe n'dái n'gui'i ye'n'é nī, ní ch'i'n'í nī chi discípulos ye'n'é tuu'mi ní ndúúcū chuū ní ch'i'n'í nī poder Chiidá.

9 Tan'dúúcā chi ne'n'e Chiidá 'úú 'tiicá ntūū'n 'úú ne'n'é ndís'tiī. Cunee nī ndúúcū vaadī ne'n'e ye'n'é.

10 Ndúúti chi diín nī tan'dúúca chi ngaⁿ'a ley yeⁿ'é, tuuⁿ'mi cuné nī ndúúcuⁿ vaadī neⁿ'e yeⁿ'é. Ní chuū tan'dúúca chi 'úú idiín nducuénⁿ'é chi ngaⁿ'a ley yeⁿ'é Chiidá ní caneé ndúúcuⁿ vaadī neⁿ'e yeⁿ'é yā.

11 Dendú'ū chi 'tuuca ngaⁿ'á. Níicú vaadī yeenú yeⁿ'é cunee nduucú nī. Ní vaadī yeenú yeⁿ'é nī diín cumplir.

12 Chuū ley yeⁿ'é chi dineⁿ'é nī vi'ī 'aama nī taama nī tan'dúúca chi 'úú neⁿ'é ndis'tiī.

13 Mar 'áamá saⁿ'ā nguéeⁿ vaadī neⁿ'e chi ch'εεε cá yeⁿ'é chi 'cuuvi 'áamá saⁿ'ā caavā amigo yeⁿ'é sa.

14 Ndis'tiī ní amigos yeⁿ'é ndis'tiī ndúúti chi diín nī cosa chi 'úú ngaⁿ'á.

15 'Āā ntéeⁿ caaⁿ'máⁿ chi ndis'tiī ní mozos yeⁿ'é ti mozos nguεε deenu sa de'ē chi diín 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a ntiinyúⁿ yā yeⁿ'é sa. Naati ngaⁿ'á chi ndis'tiī ní amigos yeⁿ'é ti tanducuénⁿ'é chi n'giindiveén yeⁿ'é Chiidá, ngaⁿ'á ngi ndis'tiī.

16 Ndis'tiī nguéeⁿ ndεεεε nī 'úú, naati 'úú nindεεεvé ndis'tiī. Ní 'neén ndis'tiī caati cuuvi candée nī n'gui'i. Ní n'gui'i yeⁿ'e nī 'áamá cūnee. Ní tanducuénⁿ'é chi caaca nī Chiidá ndúúcuⁿ chi duuchí, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní téé yā ndis'tiī.

17 Chuū ní ngaⁿ'á ndis'tiī chi dinéⁿ'e nī vi'ī 'áamá nī táamá nī.

'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdī nguéeⁿ n'diichi ndis'tiī

18 Ndúúti chi 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdī nguéeⁿ neⁿ'e yā

ndis'tiī 'āā déenu nī chi vmnááⁿ vmaaaⁿ nguéeⁿ neⁿ'e yā 'úú.

19 Ndúúti chi canée nī ní diín nī cosas ndúúcuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdī, 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdī dinéⁿ'e yā ndis'tiī, naati ndis'tiī nguéeⁿ yeⁿ'é iⁿ'yeēⁿdī ndis'tiī. Ndεεεvé ndis'tiī vmaaaⁿ yeⁿ'é chi din'dái iⁿ'yeēⁿdī. Cáávā chuū chi iⁿ'yeēⁿdī nguéeⁿ neⁿ'e ndis'tiī.

20 N'gaacu nī yeⁿ'e nduudu chi 'úú ngaⁿ'á ngi ndis'tiī: Nguéeⁿ vmaaaⁿ ca 'iiⁿ'yāⁿ chi diín mandado ti 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a ntiinyuⁿ. Ndúúti chi 'iiⁿ'yāⁿ s'tiī ní can'daa yā 'úú 'tiicá ntúūⁿ can'daa yā ndis'tiī. Nduuti chi diín yā tan'dúúca chi ngaⁿ'á 'tiicá ntúūⁿ diín yā tan'dúúca chi ngaⁿ'á nī.

21 Tanducuénⁿ'é chuū diín yā ndúúcuⁿ ndis'tiī caavā chi duuchí ti nguéeⁿ n'diichí yā 'iiⁿ'yāⁿ chi dichó'o yā 'úú.

22 Ndúúti chi nguéeⁿ ndaá ndí nguéeⁿ ndúú yaa'ví rá 'iiⁿ'yāⁿ tuuⁿ'mi 'iiⁿ'yāⁿ ní nguéeⁿ déenu yā chi véé nuuⁿndi yeⁿ'é yā. Maaⁿ ní nguéeⁿ mar 'áamá yā chi cuuvi caaⁿ'máⁿ yā chi nguéeⁿ véé nuuⁿndi yēⁿ'e yā.

23 'Iiⁿ'yāⁿ chi nguéeⁿ neⁿ'é yā 'úú 'tiicá ntúūⁿ Chiidá míⁿ ní nguéeⁿ neⁿ'e yā 'iiⁿ'yāⁿ.

24 Ndúúti chi 'úú nguéeⁿ diín nguaaⁿ yā ntiinyūⁿ chi mar 'áamá 'iiⁿ'yāⁿ nguéeⁿ diín yā, nguéeⁿ déenu yā chi véé nuuⁿndi yēⁿ'e yā. Naati maaⁿ ní n'diichí yā 'úú, ní nguéeⁿ neⁿ'é yā 'úú ndúúcuⁿ Chiidá.

25 'Iicu cuuvi cuaacu nduudu chi canée nguūⁿ na ley

yēⁿe yā: Nguéé de'ē caavā chi nguεε neⁿ'é yā 'úú.

26 Naati taachi ndaá yā 'iiⁿ'yāⁿ chi Espíritu N'dai yeⁿ'e Dendyuūs ní téé yā poder s'uuúⁿ. Ní 'úú ní dicho'ó Espíritu N'dai chi yeⁿ'ē Chiidá. Espíritu N'dai yeⁿ'e Dendyuūs ní cuaacu ní cuchii yeⁿ'ē Chiidá. Espíritu miiⁿ caaⁿ'maⁿ cuaacú yā yeⁿ'ē 'úú.

27 'Iicu ndís'tiī ní caaⁿ'maⁿ cuaacú nī yeⁿ'ē 'úú caati canée nī nduucú ndii cuááⁿ naachi chi nga'a.

16

1 Caⁿ'a Jesús: Chuū ngaⁿ'á ngí ndís'tiī 'iicu nguéé ndu-
uvi taáⁿ nī.

2 'Iiⁿ'yāⁿ ní 'cuεεcú yā ndís'tiī cuaaⁿ chuva'āi yaācū. Ní taachí ndaá hora chi 'caaⁿ'núⁿ yā ndís'tiī, nacádiinúúⁿ yā chi n'daacā idiíⁿ yā ntiinnyuⁿ yeⁿ'é Dendyuūs.

3 Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'tiī ní 'túicā idiíⁿ yā ti nguεε n'diichí yā Chiidá, ndii nguéé nduu 'úú ra.

4 Maaⁿ ní ngaⁿ'á ngí chuū ndís'tiī caati taachí ndaa hora miiⁿ n'gáacú nī ti 'úú ní 'āā caⁿ'á. Chuū ni nguéé caⁿ'á ndíi cuaaⁿ vmnaaⁿ ti 'úú canee ndúúⁿcū ndís'tiī.

Ntiinnyuⁿ yeⁿ'ē Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs

5 Caⁿ'a Jesús: Naati maaⁿ ní caⁿ'á n'diichí 'iiⁿ'yāⁿ chi dichó'ō 'úú. Ní mar 'áámá ndís'tiī nguéé ntiinguuneéⁿ nī 'úú: ¿Tíi caⁿ'a nī?

6 Chiiⁿ chi caⁿ'á chi 'túúⁿcā, ní nééⁿé chii ndaāchií staava yeⁿ'é nī.

7 'Úú ngaⁿ'á nduudu cuaacu miiⁿ: N'daacā cáávā ndís'tiī chi caⁿ'á. Ndúúⁿtí chi 'úú nguéé caⁿ'á tuu'mi ní Espíritu N'dai yeⁿ'e Dendyuūs chi téé yā poder ndís'tiī nguéé ndai yā nanááⁿ ndís'tiī. Ndúúⁿtí chi 'úú caⁿ'á ní 'úú dicho'ó 'iiⁿ'yāⁿ.

8 Taachí 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní ndāa yā, ní caaⁿ'máⁿ yā ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdí yeⁿ'ē nuuⁿ'ndi, ní yeⁿ'ē vaadi cuaacu, ní yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ chi diiⁿ juzgar.

9 Caaⁿ'máⁿ yā yeⁿ'ē nuuⁿ'ndi chi nguéé i'téénu yā 'úú.

10 Caaⁿ'máⁿ yā yeⁿ'e vaadi cuaacu chi 'úú caⁿ'á nanááⁿ Chiidá ní 'āā ntéé n'diichí yā 'úú.

11 Caaⁿ'máⁿ yā nuuⁿ'ndi yeⁿ'e 'áámá 'iiⁿ'ntyēⁿ'ē ch'εεε yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdí 'cūū 'āā canée juzgado sa.

12 Nééⁿé n'deeē dendu'ū chi véé chi cuuvi ndís'tiī naati maaⁿ ní nguεε cuuvi cūnee ná vaanicadiinūⁿ yeⁿ'é nī.

13 Taachí ndaá Espíritu yeⁿ'é vaadi cuaacu, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní ca'cuéēⁿ yā ndís'tiī na tanducuéⁿ'ē vaadi cuaacu. Ní nguéé caaⁿ'máⁿ yā yeⁿ'ē maáⁿ yā ti caaⁿ'máⁿ yā tanducuéⁿ'ē chi n'giindiveéⁿ yā. Ní ch'iⁿ'i yā ndís'tiī de'ē chí cuchii.

14 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní ch'iⁿ'i yā poder yeⁿ'é ti cuta'á yā poder yeⁿ'e 'úú ní ch'iⁿ'i yā ndís'tiī. Ní cuuvi cádiinúúⁿ nī.

15 Nducuéⁿ'ē chi véé yeⁿ'ē Chiidá, chuū ní yeⁿ'é. Cáávā chuū ngaⁿ'á chi Espíritu yeⁿ'e vaadi cuaacu cuta'á yā yeⁿ'ē 'úú ní ch'iⁿ'i yā ndís'tiī. Ní cádiinúúⁿ nī.

Chi ndaachii ye' é nī ní nduuvi vaadi yeenú

16 Caⁿ'a Jesús: Taa 'lííⁿ ní 'āā ntéé snaáⁿ nī 'úú. Taama vmnéⁿ'ee, taa 'lííⁿ ní snaáⁿ nī 'úú ti 'úú ní caⁿ'á nanááⁿ Chiidá.

17 Tuu'mí caⁿ'a n'nduuvi discípulos ye' é yā ngii yā 'áámá yā táámá yā: ¿De'ε chi 'tíicā ngaⁿ'a yā ngii yā s'uuúⁿ taaⁿ 'lííⁿ ní 'āā ntéé chinaáⁿ nī 'úú ní taama vmneⁿ'ee taaⁿ 'lííⁿ ní chinaáⁿ nī 'úú, ti 'úú ní caⁿ'á nanááⁿ Chiidá?

18 Tuu'mi ní ngaⁿ'a yā. ¿De'ε chi 'tíicā taaⁿ 'lííⁿ? Nguéé tu-umicadiinuuⁿ yú.

19 Ní tuumicadiinuuⁿ Jesús chi neⁿ'e ntiinguuneeⁿ saⁿ'ā s'eeⁿ, ní ngaⁿ'a yā: ¿'Áá ntíngúúneeⁿ ví'í nī chi 'túúcā caⁿ'á chíí taaⁿ 'lííⁿ ní 'āā ntéé chi naaⁿ nī 'úú, ní taama vmnéⁿ'ee, taa 'lííⁿ ní chi naáⁿ nī 'úú?

20 Cuaacu níⁿnyú cuāācū niiⁿnyuⁿ ngaⁿ'á ngii ndis'tiī: Maaⁿ ní cuεεcu nī ní ya'ai nī. Ní iⁿ'yeēⁿdī ní cuuvi yeenú naati ndis'tiī ní chi n'daaⁿ chi yá'ai nī ndúú^{cū} vaadi yeenú.

21 N'daataá chí canee chí 'āā 'cuundiyāāⁿ daiyā tá, véé vaadi ya'ai yeⁿ'ē ta, ti 'āā chéé ndaa hora yeⁿ'ē tá. Taachí 'āā véé daiya tá 'āā ntéé n'gaacu tá yeⁿ'e vaadi ya'ai yeⁿ'ē tá chi yeenú tá chi véé 'áámá daiya tá yeⁿ'é iⁿ'yeēⁿdī.

22 'Tiicá ntúūⁿ ndis'tiī ní canéé vaadi ndaachii nanááⁿ nī. Naati taama vmnéⁿ'ee ní n'diichí ntuúⁿ ndis'tiī. Ní cuneé nī vaadi yeenú na staava yeⁿ'é nī. Ní mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ ní nguéé divíi yā vaadi yeenú yeⁿ'é ndis'tiī.

23 Ní nguuvi miiⁿ nguéé ntiinguuneeⁿ nī du'ū vεε yeⁿ'é. Cuaacu níⁿnyúⁿ cuāācū niiⁿnyuⁿ ngaⁿ'á ngii ndis'tiī chí tanducuéⁿ'ē chí caaca nī Chiidá ndúú^{cū} chí duuchí ní Chiidá téé yā ndis'tiī.

24 Ndiī maaⁿ nguéé du'ū vεε ngiica nī ndúú^{cū} chí duuchí. Caaca nī ní Chiidá téé yā ndis'tiī. Ní vaadi yeenú yeⁿ'é nī cuuvi yeenu taavi.

Jesús chichéé yā ndúú^{cū} iⁿ'yeēⁿdī

25 Chuū chí ngaⁿ'á ndúú^{cū} cuentas yeⁿ'é ndúú^{cū} ndis'tiī. Maaⁿ ní ndaa hora chí 'āā ntéé caⁿ'á yeⁿ'é ndis'tiī ndúú^{cū} cuentas naati caaⁿ'máⁿ cuaacu yeⁿ'ē Chiidá.

26 Nguuvi miiⁿ ní caaca nī ndúú^{cū} chí duuchí. Ní 'úú nguéé ngaⁿ'á chí 'úú nídi'cuíítú Chiidá cáávā ndis'tiī.

27 Maaⁿ Chiidá neené neⁿ'é yā ndis'tiī caati ndis'tiī neⁿ'é nī 'úú. Ní i'teenú nī chí 'úú chíicá yeⁿ'ē Chiidá.

28 Chíicá yeⁿ'ē Chiidá ní ndaa iⁿ'yeēⁿdí 'cūū. Cu'neeⁿ ntuúⁿ iⁿ'yeēⁿdī. Ní naⁿ'á n'diichí Chiidá.

29 Tuu'mí ngaⁿ'a discípulos yeⁿ'é yā: Cun'díichí dí maaⁿ ní ngaⁿ'ā cuaacu di nguéé ndúú^{cū} cuentas.

30 Maaⁿ ní tuumicadiinúúⁿ 'nū chí deenú nī tanducuéⁿ'ē dendu'ū. Ní nguéé canee ngiinú nī chí ntiinguuneeⁿ 'iiⁿyāⁿ n'diī. Cáávā chuū i'teenú 'nū chí chíica nī yeⁿ'é Dendyuūs.

31 Nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús: ¿'Áá i'téenu nī maaⁿ'?

32 Cun'diichí nī. Hora miiⁿ ní cuchii. Ní 'āā ndaā chí caⁿ'ā 'muuⁿ caⁿ'ā miiⁿ ndís'tii na vaacú nī. Ní cu'neéⁿ nūuⁿ nī 'úú dámaaáⁿ. Naati nguéé canee dámaaáⁿ ti Chiidá canée yā nduucú.

33 Chuū ni ngaⁿ'á ngii ndis'tii chí cucáāvā 'úú canee 'diiⁿ nī. Iⁿ'yeēⁿdī ní 'cuenú nī cuuvi. Cuuvi ch'εētiinúu nī. 'Úú ní chichεé ndúúcū iⁿ'yeēⁿdī.

17

Jesús ndee yā ndúúcū Chiidá yā caavā discípulos yeⁿ'é yā

1 Chuū caⁿ'a Jesús ní n'diichí yā cuaaⁿ nanguuvi ní caⁿ'a yā: N'diī Chiidá, hora yeⁿ'é ní 'āā ndaā. Diíⁿ nī dich'εēté nī Daiya nī. 'Tiicā ntúūⁿ 'úú chí Daiya nī cuuvi dich'εēté n'diī.

2 Tan'dúúcā chí tee nī poder 'úú chí Daiya nī yeⁿ'e de'ē chí diíⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ cáāvā chí ca'á vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí tee nī 'úú.

3 Chuū chí vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ chí n'diichí yā n'diī chí 'áámá n'dyaⁿ'ā Dendyuūs chí cuaacu níⁿnyúⁿ chí Dendyuūs ndúúcū Jesucristo chí dichó'o nī.

4 'Úú ní dich'εēté n'diī na yáⁿ'āa 'cūū. 'Āā ch'iinú diíⁿ ntiiⁿnyuⁿ chí tee nī chí diíⁿ.

5 Maaⁿ ní n'diī, Chiidá, dich'εēté nī 'úú, n'diī ndúúcū maáⁿ nī, ndúúcū poder chí canee nduucú maáⁿ taachi 'āā 'cuéé cunee iⁿ'yeēⁿdī.

6 Ngaⁿ'a cuaacu yeⁿ'ē chí duuchi yeⁿ'é nī nanááⁿ saⁿ'ā s'eeⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdí 'cūū chí tee yā 'úú. Saⁿ'ā s'eeⁿ yeⁿ'é nī.

Ní tee nī 'úú. Ní n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é nī.

7 Maaⁿ ní déénú yā chí tan-ducuéⁿ'ē dendu'ū chí tee nī 'úú ní yeⁿ'é nī.

8 Ti ndúúdú chí tee nī 'úú ní caⁿ'á nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní n'giindiveéⁿ yā nduudu miiⁿ. Ní deenu cuaacu yā chí chiicá nanááⁿ n'diī. Ní i'téenu yā chí n'diī dicho'o nī 'úú.

9 'Úú ngiicá caavā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Nguéé nidi'cuíⁿtu cáāvā iⁿ'yeēⁿdī ti cáāvā 'iiⁿ'yāⁿ chí tee nī 'úú, ti yeⁿ'é n'diī.

10 Ní taanduvéé dendu'ū yeⁿ'é ní yeⁿ'é nī. Ní taanduvéé dendu'ū yeⁿ'é nī ní yeⁿ'é. Ní chuū ch'iⁿ'i poder yeⁿ'é.

11 Ní 'āā ntéé cūneé iⁿ'yeēⁿdī naati 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ snée yā iⁿ'yeēⁿdī. 'Úú ní cuchii nanááⁿ nī. N'diī Chiidá chí δεενε, diíⁿ nī cuidado 'iiⁿ'yāⁿ chí tee nī 'úú ndúúcū chí duuchi nī. Ní chí cuuvi 'áámá yā tan'dúúcā s'uuúⁿ ní 'áámá yú.

12 Taachi canee ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ iⁿ'yeēⁿdī ní diíⁿ cuidado 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcū chí duuchi nī, 'iiⁿ'yāⁿ chí ntee nī 'úú. 'Úú ní diíⁿ cuidado 'iiⁿ'yāⁿ ní mar 'áámá yā nguéé chindāi yā. 'Áámá nūuⁿ saⁿ'ā daiya yááⁿ'nguiinūuⁿ chindai sa. Ní 'iicu naachi cánée nguūⁿ ní cúúví cuaacu.

13 Naati maaⁿ ní cuchii nanááⁿ nī. Ní ngaⁿ'á chuū taachi cunee iⁿ'yeēⁿdí 'cūū caati vaadī yeēnu yeⁿ'é canee nduucú yā, ní cuuvi yeenú taavi yā.

14 'Úú ní ca'á 'iiⁿ'yāⁿ nduudu yeⁿ'e nī. Iⁿ'yeēⁿdī nguéé

dinéⁿe 'iiⁿ'yāⁿ ti nguéé yeⁿe iⁿ'yeēⁿdī 'iiⁿ'yāⁿ. 'Tiicá ntúūⁿ nguéé yeⁿe iⁿ'yeēⁿdī 'úú.

15 Nguéé di'cuítūu chi ndivíⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe'ē íⁿ'yeēⁿdī. Diiⁿ nī cuidado 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿe yááⁿ'nguiinūⁿ.

16 Nguéé yeⁿe iⁿ'yeēⁿdī 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tan'dúúⁿcā chi nguéé yeⁿe iⁿ'yeēⁿdī 'úú.

17 Díiⁿ nī didεεⁿvé nī 'iiⁿ'yāⁿ cucááⁿvā nduudu cuaacu yeⁿe'ē nī. Nduudu yeⁿe'ē nī ní nduudu cuaacu.

18 Tan'dúúⁿcā chi dicho'ó nī 'úú iⁿ'yeēⁿdī 'tiicā ntúūⁿ dicho'ó 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ iⁿ'yeēⁿdī.

19 Cááⁿvā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'úú māⁿa didεεⁿvé maáⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cuuví yā δεεⁿvε na nduudu cuaacu.

20 Nguéé di'cuiitúú dámaaⁿ caavā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ti cááⁿvā 'iiⁿ'yāⁿ chí cu'téenu yā 'úú cááⁿvā nduudu yeⁿe'ē 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

21 Ní nducyaaca yā ní 'áámá nūⁿ cuuví yā tan'dúúⁿcā n'dií canée nī nduucú, ní canee nduucú nī. Níicú 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní canee ntúūⁿ yā 'áámá nūⁿ ndúúⁿcu yú. Ní 'iicu cu'téenu 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe iⁿ'yeēⁿdī chi n'dií dicho'ó nī 'úú.

22 Ní poder chi téⁿe nī 'úú, miiⁿ ni ca'á 'iiⁿ'yāⁿ. Ní 'áámá nūⁿ cuuví yā tan'dúúⁿcā chí 'áámá nus'úu.

23 'Úú ní ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní n'dií ní ndúúⁿcū 'úú. Níicú 'áámá nūⁿ chí n'daacā cuuví yā. Ní iⁿ'yeēⁿdī ní cuuvi deenu chí dicho'ó nī 'úú ní chí dinéⁿe nī 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tan'dúúⁿcā chí neⁿ'é nī 'úú.

24 N'dií Chiidá, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí téⁿe nī 'úú, neⁿ'é chí naachi

'úú cuneéⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cūnéⁿe yā nduucú. Ní cuuvi n'dií chí yā poder yeⁿe'ē chí téⁿe nī 'úú caati n'dií ní neⁿ'é nī 'úú ndií taachi 'āā 'cuéé iⁿ'yeēⁿdī.

25 N'dií Chiidá chí δεεⁿvε, 'aa ntéé rá chí iⁿ'yeēⁿdī nguéé n'dií chí n'dií 'úú n'dií chí n'dií. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'tií ní deenú yā chí n'dií dicho'ó nī 'úú.

26 'Úú ní ngaⁿ'á yeⁿe chí duuchí nī, ní caⁿ'á ngāⁿ'aⁿ yeⁿe chí duuchí nī. Níicú maaⁿ vaadī neⁿ'e chí néⁿ'e nī 'úú cuuvi cunee ndúúⁿcu yā. Ní 'úú canee ndúúⁿcu yā.

18

Sta'á yā Jesús

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

1 Taachí Jesús caⁿ'á yā chuū, can'dáa yā ndúúⁿcū discípulos yeⁿe'ē yā táamá lado yíicú 'líiⁿ chí nguuvi Cedrón naachi canee 'áámá cheēⁿ yeⁿe naāndā. Ní miiⁿ sndaā Jesús ndúúⁿcū discípulos yeⁿe'ē yā.

2 Judas chí diiⁿ sa entregar Jesús ní n'dií chí ntúūⁿ saⁿ'ā na cheēⁿ miiⁿ ti 'āā cánée n'deeⁿ cuuvi nduuví dáámá yā Jesús ndúúⁿcū discípulos yeⁿe'ē yā na cheēⁿ miiⁿ.

3 Saⁿ'ā chiiduú n'gεεⁿté ndúúⁿcū saⁿ'ā fariseos téⁿe yā Judas Iscariote soldados ndúúⁿcū policías ní Judas cueⁿ'e sa ndúúⁿcū 'aamaⁿ taaⁿ soldados ndúúⁿcū policías. Ndaa yā na cheēⁿ miiⁿ ndúúⁿcū lámparas, ndúúⁿcū antorchas, ndúúⁿcū armas.

4 Naati Jesús chí déenu yā tanducueⁿ'ē dendu'ū chí cuchí, cueⁿ'e yā ní ndaa yā

nanáaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā:
¿Du'u inⁿnuúⁿ nī?

5 Ní nanⁿguεεcutáⁿa sa yeⁿ'e
yā: Jesús yeⁿ'ē yāāⁿ Nazaret
miiⁿ. Tuu'mí ngaⁿ'a Jesús ngií
yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Úú 'iiⁿ'yāⁿ
miiⁿ. Canée ntúūⁿ Judas miiⁿ,
saⁿ'ā chí diíⁿ nca'a sa 'iiⁿ'yāⁿ.

6 Taachí Jesús caⁿ'a yā:
'Úú 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ, tuu'mi ní
saⁿ'ā s'eeⁿ ndaacadaamí yā ní
ch'εεtindiiti yā na yáⁿ'āa.

7 Nanⁿguεεcúnée ntuúⁿ yā
tiinguuneeⁿ yā: ¿Du'u ra
inⁿnuúⁿ nī? Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ
ní caⁿ'a yā: Jesús yeⁿ'ē yāāⁿ
Nazaret miiⁿ.

8 Nanⁿguεεcútaⁿ'ā Jesús: 'Āā
ngaⁿ'á ngií ndís'tiī chí 'úú.
Ndúúti chí 'úú chí inⁿnuúⁿ nī,
'cuáaⁿ nī chí naⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ s'tíi.

9 Ní cuuvi cuaacu chí 'úú
chí caⁿ'á: 'Iiⁿ'yāⁿ chí teé nī 'úú,
mar 'áámá yā nguée chí ndai
yā.

10 Tuu'mi Simón Pedro chí
ndéε sa espada ní tun'dáa sa
ní 'nuūcá'ai sa ní ch'iica sa
veeⁿ sa lado tá cuaacu yeⁿ'ē
sáⁿ'ā chí diiⁿ mandado yeⁿ'e
chiiduú ch'εεε ca. Ní saⁿ'ā
miiⁿ ní nguuvi sa Malco.

11 Tuu'mí Jesús ngaⁿ'a yā
ngiī yā Pedro: N'nuūⁿ dí es-
pada vaacu. Prueba chí teē
Chiidá 'úú, ¿'áá nguée cánée
chí 'cuenú cuuvi yeⁿ'ē?

*Jesús nanáaⁿ chiiduú
ch'εεé ca*

(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-
54; Lc. 22.54)

12 Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e
'áámá taaⁿ soldado ndúúcu
soldado chí yuudu ndúúcu
policías yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ Israel

s'eeⁿ ní sta'á sa Jesús ní
cachiichí sa 'iiⁿ'yāⁿ.

13 Ní candée sa vmnáaⁿ vm-
naaⁿ nanáaⁿ saⁿ'ā chí nguuvi
Anás, tii sáⁿ'ā miiⁿ ní nchaⁿ'ā
ndiícú Caifás miiⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ
miiⁿ ní chiiduú ch'εεé ca ndu-
uyu miiⁿ.

14 Ní Caifás miiⁿ ca'a sá
consejo saⁿ'ā Israel s'eeⁿ chí
canée chí 'cuūvī 'aama saⁿ'ā
cáávā 'iiⁿ'yāⁿ.

*Pedro canée yā chuva'ai
yeⁿ'ē Anás*

(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-
68; Lc. 22.55-57)

15 Ní n'daā Simón Pedro
Jesús miiⁿ ní táámá discípulos.
Ní chiiduú ch'εεé ca n'diichí
yā discípulos miiⁿ chí sndaá sa
ndúúcu Jesús corredor yeⁿ'ē
va'ai yeⁿ'ē chiiduú ch'εεé ca
miiⁿ.

16 Naati Pedro miiⁿ canée
sá cuaaⁿ dáámí cheendi va'āi.
Ní can'dáā taama discípulo chí
chiiduú ch'εεé ca n'diichí yā
'iiⁿ'yāⁿ. Ní yaa'ví yā n'daataá
chí canée cheendi va'āi. Ní
diiⁿ'yúⁿ yā Pedro míiⁿ cheeti
va'āi.

17 Tuu'mi ní n'daataá chí
diiⁿ mandado chí canée
cheendi va'āi ngaⁿ'a tá:
¿'Áá nguée díi ntúūⁿ 'áámá
discípulo yeⁿ'ē saⁿ'a 'cūú?
Tuu'mí Pedro ngaⁿ'ā sa:
Nguée 'úú.

18 Ní chéendii saⁿ'ā chí
dichí'vē ndúúcu policías,
saⁿ'ā miiⁿ tiivi sa yaⁿ'ā yeⁿ'e
yíyū ti 'áámá 'iicheεε. Saⁿ'ā
miiⁿ nga'a taviiⁿnu sa. Ní
canée nī ntúūⁿ Pedro ndúúcu
sa. Ní chéendii sa nga'a
taviiⁿnu sa ca'a sa.

Anás tiinguunéén sa Jesús

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

19 Ní chiiduú ch'εεté cá miiⁿ nítiinguuneeⁿ sa Jesús yeⁿe discípu^los yeⁿé yā ndúúcu yeⁿe chi Jesús ch'icueéⁿ yā.

20 Jesús nan'guεεcutáⁿa yā yeⁿe sa: 'Úú ní ngaⁿá cuaacú nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿ'yeēⁿdī. 'Úú ní ch'icueéⁿ na yaācū sinagogas ní na yaacū templo ntúūⁿ naachí nduuvidaama nducyaaca 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ ní nguéeⁿ de'ē vεε chi ngaⁿa n'de'éí.

21 ¿De'ē tíngúúnéⁿ di 'úú? Tíngúúnéⁿ dí 'iiⁿyāⁿ chi ch'iindiveéⁿ yā chí caⁿá chíí 'iiⁿyāⁿ. N'diichi nī. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ déénú yā chí caⁿá.

22 Taachí Jesús ch'iinu caⁿá yā chuū, 'áamá policía chí canéé miiⁿ ch'éⁿe sá Jesús, ní caⁿa sa: ¿'Áá 'tíicā nan'guεεcutáⁿa di yeⁿe chiiduú ch'εεte ca?

23 Nan'guεεcutáⁿa Jesús: Ndúúti chí nguεε n'daacā chí ngaⁿá caaⁿmaⁿ di de'ē chí nguεε n'daacā chí ngaⁿá. Ndúúti chí n'daacā, ¿de'ē cuuvi chí n'geⁿe di 'úú?

24 Anás miiⁿ ní dichó'o sa Jesús ch'εechiichí yā nanááⁿ saⁿā chí nguuvi Caifás miiⁿ, saⁿā chí chiiduú ch'εεté cá miiⁿ.

Pedro miiⁿ ngaⁿa sa taama vmnéⁿēe chí nguéeⁿ n'diichi sa Jesús miiⁿ

(Mt. 26.71-75; Mr. 14.69-72; Lc. 22.58-62)

25 Chéendii Simón Pedro miiⁿ ní ngaⁿa taviiⁿnu sa saⁿā. Ní ngaⁿa yā ngii yā saⁿā: ¿'Áá

nguéeⁿ 'tíicā chí díí ní discípu^lo yeⁿé yā? Pedro cheeⁿdiitu sa ní ngaⁿā sa: Nguéeⁿ 'úú.

26 'Áamá saⁿā chí diiⁿ mandado yeⁿe chiiduú ch'εεté cá ní saⁿā miiⁿ ní 'iiⁿyāⁿ yeⁿe saⁿā chí chiica Pedro miiⁿ veeⁿ sa. Ngaⁿa sa ngii sa saⁿā: ¿'Áá nguéeⁿ n'diichi dii cheeti chéēⁿ naāndā miiⁿ ndúúcu yā?

27 Taama vmnéⁿēe ní cheeⁿdiitú táaⁿ Pedro: Nguéeⁿ 'úú. Ní miⁿniiⁿyu miⁿniiⁿyu ní tusaⁿā chiita tī.

Jesús nanááⁿ Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Lc. 23.1-5)

28 Ní candée sa Jesús miiⁿ tyaaⁿ tyaaⁿ yeⁿe nanááⁿ Caifás miiⁿ ndii naachi canéé cuarto yeⁿe juzgado. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní nguéeⁿ chí ndaá yā cuaaⁿ cheeti va'ai ch'εete miiⁿ cáāvā chí nguéeⁿ neⁿe yā chí cuneedáámí yā nuuⁿndi taachi ché'e yā nguiinú yeⁿe pascua.

29 Tuu'mi ní can'daā Pilato chuva'aī nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní caⁿa sa: ¿De'ē nuuⁿndi yeⁿe saⁿa 'cūū vεε?

30 Nan'guεεcutáⁿa yā ní caⁿá yā 'iiⁿyāⁿ: Ndúúti chí saⁿa 'cūū chí nguεε du'ū vεε diiⁿ sa, nguéeⁿ teé 'nū saⁿā n'dií.

31 Tuu'mi ní ngaⁿā Pilato ngii sa 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Cuta'á nī 'iiⁿyāⁿ. Ní n'diichi yā de'ē nuuⁿndi yeⁿe yā véé tan'dúúcā chí canéé na ley yeⁿé nī. Níicú 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ ní caⁿa yā: Nús'uu ní nguéeⁿ cánéé chí 'caaⁿnuⁿ 'nū mar 'áamá 'iiⁿyāⁿ.

32 Ní cuuvi cuaacu chí caⁿa Jesús miiⁿ. Ní caⁿa yā chí

cadiinuuⁿ 'iiⁿyāⁿ de'é vaadī n'giiⁿ 'cuuvi yā.

³³ Níⁿnuuⁿ ndáá ntúūⁿ Pilato cuarto yeⁿ'ē juzgado. Ní 'cái sa Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā: ¿'Áá díi chi Rey yeⁿ'ē 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ chi judíos?

³⁴ Nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús: ¿'Áá ngaⁿ'a dii chuū yeⁿ'e maāⁿ di o 'iiⁿyāⁿ 'cūū ch'iⁿ'i yā ní ngaⁿ'a yā n'diī yeⁿ'ē 'úú?

³⁵ Pilato miiⁿ ní n'guεεcutáⁿ'a sa: ¿'Áá 'úú chi saⁿ'a Israel 'úú? 'Iiⁿyāⁿ yeⁿ'e naciōn yeⁿ'ē di ndúúcū chiiduú n'gεεté nteé yā dii 'úú. ¿De'ē ndiīⁿ di?

³⁶ Nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús: Cuaaⁿ naachi 'úú chi 'iiⁿntyen'e nguéé canéé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ndúúti chi yeⁿ'ē iⁿ'yeeⁿdí 'cūū naachi caaⁿ'maⁿ ntiīⁿnyúⁿ tuuⁿ'mi ní 'iiⁿyāⁿ chi diīⁿ mandado yeⁿ'é ní 'cuuⁿ'maⁿ yā cáávā 'úú ní nguéé nica'á yā 'úú 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ. Maaⁿ ní cuaaⁿ naachi 'úú chi 'iiⁿntyen'e nguéé yeⁿ'ē iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

³⁷ Tuuⁿ'mi ngaⁿ'a Pilato ngii sa 'iiⁿyāⁿ: Tuuⁿ'mi, ¿'áá díi chi rey miiⁿ? Nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús: Díi ngaⁿ'ā di chi rey 'úú ní 'tíicā 'úú. 'Úú ní cáávā chuū ch'iīndiyaáⁿ, ní cáávā chuū chi ndáá iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, caavā chi caaⁿ'maⁿ cuaacú yeⁿ'ē nduudu cuaacu. Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chi yeⁿ'ē vaadī cuaacu miiⁿ, n'giīndiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é.

Jesús canéé chí 'cuuvi yā

(Mt. 27.15-31; Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25)

³⁸ Tuuⁿ'mí ngaⁿ'ā Pilato: ¿Chεε chí vaadī cuaacu?

Taachí caⁿ'a Pilato chuū ní can'dáá ntuúⁿ sa nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ ní caⁿ'a sa 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ: 'Úú ní nguéé ndaācá mar 'áámá nuuⁿndi yeⁿ'é yā.

³⁹ Naati cáávā costum-bre yeⁿ'e ndís'tiī ní 'úú caneecúúⁿmíⁿ chí ín'dεεchí 'áámá saⁿ'ā chi preso sa 'viicu yeⁿ'e pascua. ¿'Áá neⁿ'é nī chi ín'dεεchí Rey yeⁿ'ē 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ?

⁴⁰ Tuuⁿ'mi ní 'cai ntúūⁿ nducyaaca yā, ní ngaⁿ'a yā: Nguéé 'iiⁿyáⁿ'cūū ti Barrabás. Níicú saⁿ'ā Barrabás miiⁿ ní neené duucu sa.

19

¹ Tuuⁿ'mi ní sta'āa Pilato Jesús miiⁿ ní ch'eⁿ'e sa 'iiⁿyāⁿ.

² Ní soldados ní din'dáa sa 'áámá corona yeⁿ'ē yááⁿ ní chi n'duu sá na tíiⁿ yā. Ní chi'nuúⁿ sa 'áámá catecai morado 'iiⁿyāⁿ.

³ Ní caⁿ'a sa: Néené 'nááⁿ cānee di íⁿ'yeeⁿndi, dii, Rey yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e Israel. Ní n'geⁿ'é sa 'iiⁿyāⁿ.

⁴ Tuuⁿ'mí can'dáa ntuūⁿ Pilato chuva'āī. Ní caⁿ'ā sa chii sa 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Cuin'diichí nī, tun'dáá 'iiⁿyāⁿ chuva'āī niicu tuumicadiinúúⁿ nī chi nguéé n'diichí mar 'áámá nuuⁿndi yeⁿ'é yā.

⁵ Ní can'daā Jesús chuva'āī. Can'dée yā corona yeⁿ'e yááⁿ ndúúcū catecai morado yā. Ní ngaⁿ'a Pilato miiⁿ: Cun'díichí nī saⁿ'ā.

⁶ Taachí n'diichí yā 'iiⁿyāⁿ tuuⁿ'mi ní chiiduú n'gεεté ndúúcū policías n'gai yiicu sa: Cu'néeⁿnga'á nī 'iiⁿyāⁿ. Cu'néeⁿnga'á nī 'iiⁿyāⁿ.

Tuu'mi ngaⁿā Pilato ngii yā 'iiⁿyāⁿ s'een: Cuta'a ndis'tiī 'iiⁿyāⁿ, ní cu'nééⁿnga'á nī 'iiⁿyāⁿ, ti 'úú ní nguéeⁿ indaacá mar 'áámá nuuⁿndi yēⁿe yā.

7 Nan'guεεcútaⁿā 'iiⁿyāⁿ Israel s'een: Nús'uū ní cánéeⁿ ley yeⁿé 'nū. Ní tan'dúúcā chi ngaⁿa ley miiⁿ canee chi 'cuuvī caati caⁿa yā chi maán yā Daiya Dendyuūs 'iiⁿyāⁿ.

8 Taachí ch'iindiveeⁿ Pilato chuū dii'yā ca sá chíi.

9 Chindáa ntuūⁿ sa cuarto yeⁿé juzgado ní caⁿá yā chíi yā Jesús: ¿Tii' 'iiⁿyāⁿ dii? Naati Jesús ní nguéeⁿ caⁿa yā.

10 Tuu'mi ní caⁿa Pilato Jesús: Dii, ¿'áá nguεε ngaⁿā di yeⁿé? ¿'Áá nguéeⁿ deenu di chi 'úú ní cúúví caaⁿmaⁿ ntiiⁿnyúⁿ chí cu'nééⁿnga'á nī dii, ní cuuvi n'tεεchí ntúuⁿ dii?

11 Nan'guεεcútaⁿā Jesús miiⁿ: Nguéeⁿ du'ū vεε cuuvi diiⁿ di ndúúcū 'úú ndúúti chí nguéeⁿ du'ū vεε ndii ca'a yeⁿé di yeⁿé va'ai chεεti nguuvi. 'Iiⁿyāⁿ chí tee yā 'úú chí preso 'úú nanáá n'diī, 'iiⁿyāⁿ miiⁿ dich'εεte ca nuuⁿndi yēⁿe yā.

12 Ndíi tuu'mi ní neⁿe Pilato n'tεεchí sa 'iiⁿyāⁿ. Naati 'iiⁿyāⁿ Israel s'een n'gai yiicú yā ní ngaⁿa yā: Ndúúti chí saⁿá cūū n'tεεchí di, nguéeⁿ dii amigo yeⁿé César. Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí ngaⁿa yeⁿé yā chí maán yā rey ngaⁿa yā contra César.

13 Tuu'mí Pilato, taachi ch'iindiveeⁿ sa chuū, candéε sa Jesús chuva'āi. Ní ch'iindi sa ná silla yeⁿe juzgado chí nguuvi Enlosado, ní nduudu hebreo neⁿe caaⁿmaⁿ Gabata.

14 Ní nguuvi chí diiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿé 'viicu yeⁿé pascua, tan'dúúcā ndiichúúví na nguuvi. Tuu'mí ngaⁿa Pilato 'iiⁿyāⁿ Israel s'een: Cuin'diichí nī Rey yeⁿé nī.

15 Naati 'iiⁿyāⁿ s'een 'caí yā diitú yā: Divíi nī 'iiⁿyāⁿ, divíi nī 'iiⁿyāⁿ, cu'nééⁿnga'á nī 'iiⁿyāⁿ. Tuu'mí ngaⁿa Pilato: ¿'Áá rey yeⁿé nī chí cu'nééⁿnga'á nī? Tuu'mí nan'guεεcútaⁿā saⁿā chiiduú n'gεεté: Nguéeⁿ rey yēⁿe 'nū caati 'áá César nuúⁿ.

16 Tuu'mi ní Pilato ca'á yā Jesús miiⁿ 'iiⁿyāⁿ s'een ní 'iicu cu'nééⁿnga'á yā. Ní 'iiⁿyāⁿ s'een sta'á yā Jesús miiⁿ ní candéε yā 'iiⁿyāⁿ.

Cu'nééⁿnga'a yā Jesús ní ch'ū yā

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43)

17 Ní Jesús candéε yā cruz yēⁿe yā. Ní can'dáa yā na lugar chí 'áámá lado yeⁿe yāⁿ Jerusalén chí nguuvi Calavera chí lugar 'Iini Nga'ai Tiiⁿ, 'iicu nduudu hebreo neⁿe caaⁿmaⁿ Gólgota.

18 Naachí cu'nééⁿnga'á yā Jesús ndúúcū taa na 'uuví yā. 'Áámá yā 'áámá 'áámá lado 'iicu Jesús miiⁿ ní naavtáⁿā canuúⁿ yā.

19 Ní 'neen Pilato miiⁿ 'áámá letra chí n'duu sá nanááⁿ cruz ní canééⁿ nguūⁿ miiⁿ, Jesús yeⁿé yāⁿ Nazaret, Rey yeⁿe 'iiⁿyāⁿ yeⁿe ndaata yeⁿe Israel.

20 Ní neené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel s'een ch'éeⁿ yā letra 'cūū ti nááchí cu'nééⁿnga'á yā Jesús miiⁿ niiⁿnuúⁿ na

yāⁿ Jerusalén miiⁿ. Canéé nguūⁿ miiⁿ na nduudu hebreo ndúú^{cū} nduudu griego ndúú^{cū} nduudu latín.

21 Ní ngaⁿ'a saⁿ'ā chiiduú n'gεεtē yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ngii sa Pilato: Nguéé 'neeⁿ di Rey yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'e Israel naati maáⁿ yā ngaⁿ'a yā: 'Úú Rey yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Israel 'úú.

22 Nan'guεεcútaⁿ'ā Pilato saⁿ'ā miiⁿ: Chiiⁿ 'neéⁿ 'āā 'neéⁿ.

23 Taachi soldados chi'neeⁿngaⁿ'ā sa Jesús, sta'á sa catecai yā ní diiⁿ sa repartir catecai yā. Niicu 'áámá 'áámá tááⁿ catecai yā 'aama soldado. Abrigo catecai yā miiⁿ nguéé n'deenyú ndii 'níⁿ'núⁿ ndíí cuaaⁿ ndiia.

24 Ní caⁿ'a sa nguaaⁿ maáⁿ sa: Nguéé 'canuu cuūⁿ yú naati tun'daī yú suerte yeⁿ'ē yú nduū^{cū}. Du'ú yeⁿ'ē cuuvi. Ní 'iicu cuuví cuaacu naachi canee nguūⁿ chi ngaⁿ'ā:

Nca'á yā catecaí nguaaⁿ maáⁿ yā, ní na catecaí ch'íí yā suerte.

Ní soldados ní diiⁿ sa chuū.

25 Ní chεεcuú Jesús miiⁿ canéé yā niiⁿnuúⁿ ná cruz yeⁿ'e Jesús ndúú^{cū} viī chεεcuú yā chi nguuvi María chi n'daataá yeⁿ'ē Cleofas, ndúú^{cū} María Magdalena.

26 Taachí n'diichi Jesús chεεcú yā ndúú^{cū} discípulos chi ya'āi 'iinú yā chi canéé niiⁿnuúⁿ tuu'mi ní Jesús ngaⁿ'á yā ngii yā chεεcú yā: N'dii n'daataá, cun'dííchí ní daiya nī.

27 Tuu'mi ní ngaⁿ'a yā ngii yā discípulo: Cun'diichi di, 'ííngaā chεεcu di. Ndíí tuu'mi ní discípulo miiⁿ ní dichεεcú yā 'iiⁿ'yāⁿ.

Jesús ch'ī yā

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49)

28 Cho'ó tanducueⁿ'ē chuū ní déénú Jesús chi tanducueⁿ'ē dendu'ū ní 'āā chii cuaacu. Niicu naachi canéé nguūⁿ níicú cuuvi cuaacu. Ngaⁿ'a Jesús: Yaacá.

29 Miiⁿ canéé 'áámá vaso ndiitu vinagre. Tuu'mi ní 'áámá soldado dicuutu yā 'áámá esponja ndúú^{cū} vinagre. Ní chi'neeⁿ yā na áámá yáⁿ'á hisopo. Ní s'neeⁿ yā na cheendi Jesús.

30 Taachí Jesús chi'i yā vinagre, caⁿ'a yā: Ch'íínú tanducueⁿ'ē dendu'ū. Ní nadicua'á yā tiiⁿ yā chi n'neéⁿ maáⁿ yā espíritu yēⁿ'e yā.

Soldado n'da'ai yā 'iini 'tica
Jesús ndúú^{cū} 'aama lanza

31 Tuu'mi ní caati nguuvi viernes chi diiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'ē 'viicu pascua miiⁿ, ní 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ di'cuíitu sa Pilato chi 'cúuⁿmāⁿ sa 'ííni ca'a saⁿ'ā s'eeⁿ ní candεε sa cuerpo yeⁿ'é yā. Caati nguéé neⁿ'é sa chi canéé cuerpo yeⁿ'é yā na cruz nguuvi sábadu miiⁿ caati sábadu ní nguuvi ch'εεtε yeⁿ'e 'viicu pascua.

32 Ní ndaā soldados ní ndaa sa nanááⁿ saⁿ'ā chi vmnááⁿ vmnáaⁿ. 'Tíicā 'cuúⁿ sa ca'a sa. 'Tíicā 'cuúⁿ ntúūⁿ sa ca'a taama sa.

33 Naati taachí ndaa sa nanááⁿ Jesús miiⁿ, ní caati

n'diichí yā chi 'āā n'dii Jesús nguéé 'cuúⁿ sa ca'a yā.

³⁴ Naati 'áámá soldado n'da'ai sa tiicúa Jesús ndúúⁿcū 'aama lanza ní can'daā yuuúⁿ ndúúⁿcū nuūⁿnī.

³⁵ 'Iiⁿ'yāⁿ chí n'diichí yā ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu. Níicú chiiⁿ chi ngaⁿ'á yā. Miiⁿ ní cuaacu chíiⁿ. 'Iicu déenu yā chi ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu níicú ndís'tiī ntūⁿ ní cu'teenú nī.

³⁶ Níicú chuū cho'ōo ní cúúví cuaacu chí canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs: Mar 'áámá 'iini yeⁿ'é yā nguéé 'cúúⁿ sa.

³⁷ Ní taama naachi canéé nguūⁿ ní ngaⁿ'á: N'diichí yā 'iiⁿ'yāⁿ chí cho'ōo nééⁿ tiicúa yā.

S'nuúⁿ yā Jesús cheeti yáinyāⁿ

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

³⁸ Cho'ōo chuū. José yeⁿ'ē yāāⁿ Arimatea chí 'áámá discípulo yeⁿ'e Jesús n'de'ei n'de'ei nūⁿ ti 'va'a sa 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ, di'cuítu sa Pilato miiⁿ chí cuuví candéε sa cuerpo yeⁿ'ē Jesús. Ní 'cuūⁿ Pilato saⁿ'ā miiⁿ. Tuu'mi ní ndaā sa ní nadví sa cuerpo yeⁿ'ē Jesús miiⁿ ní candéε sa cuerpo miiⁿ.

³⁹ Ndaa ntūⁿ Nicodemo, saⁿ'ā chí vmnaaⁿ indaá sá nanááⁿ Jesús miiⁿ 'aama n'gaaⁿ, ní ndéε sa 'áámá perfume chí ndístaⁿ'ā perfume yeⁿ'ē mirra ndúúⁿcū áloes. Ngí tanduu 'áámá ciento libras.

⁴⁰ Sta'á yā cuerpo yeⁿ'e Jesús ní ch'εεcú yā ná tīnūⁿ ndúúⁿcū perfume miiⁿ, tan'dúúⁿcā costumbre yeⁿ'ē

'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ taachi n'giichí yā tinaⁿ'ā.

⁴¹ Ní lugar miiⁿ naachi chí'neeⁿnga'a yā, miiⁿ canéé 'áámá chééⁿ naāndā. 'Íicú chεeti chééⁿ miiⁿ canéé 'áámá yáinyāⁿ ngai. Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé in'nuúⁿ yā chεeti.

⁴² Cáāvā chí nguuvi viernes chí ch'iindiyāⁿ yā yeⁿ'e 'vicú yeⁿ'e pascua yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ, s'nuúⁿ yā cuerpo Jesús miiⁿ chεeti yáinyāⁿ miiⁿ chí canee niiⁿnuúⁿ.

20

Jesús nduuchi yā yeⁿ'e nguuaⁿ tináⁿ'ā

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

1 'Áámá domingo chí nguuvi vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'e ndεetē miiⁿ tá María Magdalena nééné 'da'a ca ndaā tá na yáinyāⁿ. Ní n'diichi tá tuūⁿ miiⁿ chí ndiivií na yáinyāⁿ.

2 Tuu'mi ní n'daataá ngéenū tá nanááⁿ Simón Pedro ndúúⁿcū táámá discípulo, 'iiⁿ'yāⁿ chí dinéⁿ'e taavi yā Jesús. Tuu'mi ngaⁿ'ā tá ngii tá saⁿ'ā s'eeⁿ: 'Āā ndiivií yā Jesús miiⁿ ná chεeti yáinyāⁿ, ní nguéé deenu yú tí n'nééⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ.

3 Ní can'dáā Pedro miiⁿ ndúúⁿcū taama discípulo ní ndaá yā na yáinyāⁿ.

4 Ngéenū, ngéenū nduu 'uuví yā. Táámá discípulo diitu cá chéenu sa nguéé ti Pedro, ní ndaá vmnaaⁿ sa na yáinyāⁿ.

⁵ Can'díi sa ní n'diichi sa. Ní n'diichi sá chí 'aa dámaaⁿ

tīnūuⁿ miiⁿ snūūⁿ naati nguée^e
chi ndaa sa cheeti yáinyāⁿ.

6 Simón miiⁿ ní sndaā sa
cheeti yáinyāⁿ. Ní n'diichi sa
tīnūuⁿ miiⁿ naachi snūūⁿ.

7 Niicu pañuelo ch'εεte ca
tīiⁿ nguée^e dáámá tīnūuⁿ lino.
Ndéétií nduu cánée^e táámá
cuaaⁿ.

8 Tuu'mi ní sndaā ntūūⁿ
táámá discípulo chi ndaā vm-
nááⁿ vmnaaⁿ ná yáinyāⁿ ní
n'diichí yā ní chi'téenu yā.

9 Tii nguée^e déenu yā chi
canée^e nguūⁿ chí Jesús miiⁿ cu-
uví nduuchí yā yeⁿ'ē nguaaⁿ
tináⁿ'ā.

10 Ní nguεεcundií discípulos
na vaacu yā.

*Jesús nndaaca yā María
Magdalena*

(Mr. 16.9-11)

11 Naati tá María canee
ta chúva'āi yáinyāⁿ. Neene
ngεεcu tá. Ní di'cua'ái naaⁿ
tá n'diichi tá cheeti yáinyāⁿ.

12 Ní n'diichí tá na 'uuvi
ángeles ndúúcu catecaí yā
cuéē. 'Áámá ángel miiⁿ vεε
yā cuaaⁿ tīiⁿ naachi canúúⁿ
cuerpo Jesús miiⁿ ní táámá yā
vεε yā cuaaⁿ ndiia.

13 Ní caⁿ'á yā: Díi n'daataá,
¿de'ē cúúví chí ngεεcu di?
Tuu'mí ngaⁿ'a tá: Caati
candéε yā Señor yeⁿ'é, ní
nguée^e deenu tíi s'néeⁿ yā
'iiⁿ'yāⁿ.

14 Taachi caⁿ'a tá chuū,
ndaacadaami tá. Ní n'diichi
ta Jesús chí canée^e yā miiⁿ
naati nguée^e deenu tá chí Jesús
miiⁿ.

15 Tuu'mí ngaⁿ'a Jesús ní
ngii yā táⁿ'ā: Díi n'daataá,
¿de'ē cúúví chí ngεεcu di?
¿Du'ū in'nuuⁿ di? 'Ticu

n'daataá miiⁿ ní nacadínuuⁿ
tá chí 'iiⁿ'yāⁿ 'cūū ní 'iiⁿ'yāⁿ
chí diiⁿ cuidado yeⁿ'ē chéeⁿ
yeⁿ'e naāndā miiⁿ. Ní caⁿ'a tá:
Señor, ndúúti chí dii candéε di
'iiⁿ'yāⁿ cuuvi di 'úú tíi chí'neeⁿ
dí 'iiⁿ'yāⁿ ní 'úú ní candéε
'iiⁿ'yāⁿ.

16 Tuu'mi ngaⁿ'a Jesús miiⁿ:
María. Nguεεcundií ntuūⁿ ta
ní ngaⁿ'ā ta: Raboni. (Ndu-
udu 'cūū neⁿ'e caaⁿ'maⁿ, Mae-
stro.)

17 Tuu'mí ngaⁿ'a Jesús:
Nguée^e tuū'vī di 'úú caati
'āā cuéé caⁿ'á nanááⁿ Chi-
idá. Naati dii, cuéⁿ'e di
n'diichi di hermanos yeⁿ'e
yú ní caaⁿ'maⁿ di cuuvi di
'iiⁿ'yāⁿ: Caⁿ'á nanááⁿ Chiidá
ní nanááⁿ Chiida yú, nanááⁿ
Ndyuūs yeⁿ'é ní nanááⁿ
Ndyuūs yeⁿ'é yú.

18 Chen'e tá María Mag-
dalena nanááⁿ discípulos ní
caⁿ'a tá chí n'diichi tá Jesús
miiⁿ. Caⁿ'a tá chíi tá discípulos
nduudu chí Jesús miiⁿ caⁿ'a
yā chíi yā táⁿ'ā.

Jesús nndaacá yā discípulos
(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-
18; Lc. 24.36-49)

19 Chii chí nguiinū yeⁿ'e
maāⁿ nguuvi domingo míiⁿ,
nguuvi vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'ē
ndεεte miiⁿ ní naachi snūūⁿ
discípulos ní nduudí cheendi
va'āi miiⁿ caati 'va'á yā 'iiⁿ'yāⁿ
Israel s'eeⁿ. Ndaa Jesús miiⁿ.
Ní canée^e yā naavtaⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ
s'eeⁿ. Ní caⁿ'a yā: Cuuvi 'diiⁿ
ndúúcu ndís'tiī.

20 Taachí caⁿ'a yā chuū, ní
ch'iⁿ'i yā ta'á yā ndúúcu ti-
icuaá yā. Ní discípulos yeenú
taaví yā chí n'diichí yā Jesús.

21 Tuu'mí ngaⁿā ntúūⁿ Jesús ngii yā 'iiⁿyāⁿ: Cuuvi 'diiíⁿ ndúú^{cū} ndís'tiī. Tan'dúú^{cā} chí dichó'o Chiidá 'úú, 'tiicá ntúūⁿ 'úú dicho'ó ndís'tiī.

22 Taachí caⁿ'a yā chuū ti-ivineeⁿ yā 'iiⁿyāⁿ ní caⁿ'a yā: Cuta'á nī Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs.

23 'Iiⁿyāⁿ chí ndís'tiī nadich'εεcú nī nuūⁿndi yeⁿ'é yā, ní 'āā nach'εεcu yeⁿ'é yā. 'Iiⁿyāⁿ chí nguéé nadich'εεcu nī nuuⁿndi yeⁿ'é yā, 'āā nguéé nach'εεcu yeⁿ'é yā.

Nguéé chí teenú Tomás

24 Naati Tomás 'áámá discípulo chí nguuvi Dídimó chí Gemelo nguéé cúnéé sá ndúú^{cū} saⁿ'ā s'eeⁿ taachi Jesús miiⁿ ndaá yā.

25 Chí tan'duuví discípulos miiⁿ ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: N'diichí 'nū Señor miiⁿ. Saⁿ'ā miiⁿ ní ngaⁿ'a sa ngii sá 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: 'Úú ní nguéé cu'teenú ndúú^{ti} chí nguéé n'diichí, ní nguéé tiinguú nduutita'á naachí ch'εεchi clavos, ní tiinguú ta'á ná tiicuáá yā.

26 Ch'iinu niini nguuvi veete ntúūⁿ discípulos snée yā cheeti va'āī. Miiⁿ canéé Tomás ndúú^{cu} yā. Ní nduudí cheendi va'āī miiⁿ. Ndaa ntúūⁿ Jesús miiⁿ. Ní canúuⁿ yā naavtaⁿ'ā ní caⁿ'a yā: Cuuvi 'diiíⁿ ndúú^{cū} ndís'tiī.

27 Tuu'mí ní Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā Tomás miiⁿ: Ti-inguú nduutita'á di 'muuⁿ ní n'diichí di ta'á. Ní tiinguú ta'á di ndii 'muuⁿ ní tiinguú ta'á di tiicuáá. Ní nguéé chí nguéé cu'téenu dí, canéé chí cu'téenu dí.

28 Tuu'mi ní Tomás miiⁿ ní caⁿ'ā sa: N'dii Señor yeⁿ'é. N'dii Dendyuūs yeⁿ'é.

29 Tuu'mi ní ngaⁿ'a Jesús miiⁿ: Tomás, díí ní chí'téenu di tiī n'diichí di 'úú. N'daí 'iiⁿyāⁿ chí nguéé n'diichí yā 'úú ní chí'téenu yā.

¿De'e cúúví chí véé libro 'cúú?

30 Ní néené n'deēe ca señales chí chí'iⁿi Jesús nanááⁿ discípulos yeⁿ'é yā chí nguéé canéé nguūⁿ na libro 'cúú.

31 Naati chuū ní canéé nguūⁿ níicú cuuvi cu'téenu di chí Jesús miiⁿ chí Cristo chí Daiya Dendyuūs. Ní chí cu'téenu di 'iiⁿyāⁿ ní cunee ndúú^{cū} vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ cáávā chí duuchi yā.

21

Jesús ndaacá yā ndēēchē discípulos yeⁿ'é yā

1 Cuayivi chí cho'ōo chuū chiináāⁿ ntúūⁿ maaⁿ Jesús miiⁿ yeⁿ'ē discípulos yeⁿ'é yā niinuuⁿ ná yaana nuuⁿniⁿ'yáⁿ'ā chí nguuvi Tiberias ní 'túú^{cā} chiinaáⁿ yā.

2 Ndidaama yā Simón Pedro ndúú^{cū} Tomás miiⁿ chí nguuvi Dídimó chí Gemelo, ndúú^{cū} Natanael saⁿ'ā yeⁿ'e yāāⁿ Caná yeⁿ'ē yáⁿ'āa Galilea, ndúú^{cū} na 'úúví saⁿ'ā daiya Zebedeo ndúú^{cū} táá na 'uuví discípulos yeⁿ'e Jesús.

3 Tuu'mí ngaⁿ'a Simón Pedro: Caⁿ'á tungaáⁿ 'yaācā. Tuu'mí ngaⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ngii yā saⁿ'ā: Caⁿ'ā ntúūⁿ nús'uu ndúú^{cu} di. Ní cueⁿ'e yā ní chindáa yā na 'áámá barco.

Nguiinū miiⁿ nguéeé sta'á yā mar 'áámá tī.

4 Chi δεεεε táámá nguuvi, Jesús ní caneé yā cuaaⁿ 'diitú yā yaana nuuⁿni'yáⁿā naati discípulos nguéeé túmicadíinuuⁿ yā chi Jesús miiⁿ.

5 Ní caⁿa yā chii yā saⁿā s'eeⁿ: Ndís'tiī, saⁿā n'gaiyāāⁿ ¿'áá véé chi tungaaⁿ di chi che'e yú? Nan'guεεcutáⁿa yā yeⁿe yā: Nguéeé.

6 Tuu'mi ní ngaⁿa yā ngii yā saⁿā s'eeⁿ: Caⁿuúⁿ nī yaāna lado ta cuaacu yeⁿe barco miiⁿ ní ndaacá nī. Tuu'mi ní chiⁿuúⁿ yā yaāna tíí ní 'āā nteε ngii dííⁿ yā tun'dáa yā chi neené táán n'gii 'yaācā.

7 Tuu'mi ní discípulo chi neené diya'āī 'íinu Jesús ngaⁿā sa ngii sa Pedro: Señor miiⁿ 'iiⁿyāⁿ s'tiī. Ní Simón Pedro, taachi ch'iindiveeⁿ sa chi Jesús miiⁿ nuⁿnuúⁿ sá catecaí sa ti dámaāⁿ ngáaⁿ sa, ní chindáa sa cheεti yaana nuūⁿnīⁿyáⁿā.

8 Ni tanduu 'uuvi discípulos ndaá yā ndúúcū barco ti nguéeé dáanā yaⁿāī chi chinée yā yeⁿe yáⁿāa miiⁿ ti tandúú na cuūúⁿ ngeεcu ndiichi metros. Ngii n'daā yā yaāna yeⁿe 'yaācā.

9 Taachí n'cheéⁿ yā yáⁿāa miiⁿ n'diichí yā n'giichi yáⁿā. Ní 'áámá 'yaācā nduú tī nanááⁿ nduucyáⁿā. Ní n'diichí yā pan.

10 Tuu'mí ngaⁿa Jesús ngii yā saⁿā: Teé nī ta n'duuvi 'yaācā chí caama sta'á nī maaⁿ.

11 Cuchεε Simón Pedro ní

nandée sa yaāna na yáⁿāa miiⁿ ndiituu' 'yaācā n'geεté, ngii 'áámá ciento 'uuví ngeεcu n'diichi 'íínú, ní yaāna miiⁿ nguéeé chi teēⁿ n'dáá rá chi n'deeε taaví 'yaācā.

12 Tuu'mi Jesús ngaⁿa yā ngii yā saⁿā s'eeⁿ: Cuchií nī ca'diinú nī. Mar 'áámá discípulo miiⁿ nguéeé tiingu-uneéⁿ yā 'iiⁿyāⁿ: ¿Du'u rá díí? Ti 'āā deenú yā chi Jesús miiⁿ.

13 Ndaā Jesús miiⁿ ní sta'á yā pan ní ca'a yā 'iiⁿyāⁿ. 'Tííca nī ntúūⁿ dííⁿ yā ndúúcū 'yaācā.

14 'Āā chii' 'iinu cuuvi chi n'geenaāaⁿ Jesús yeⁿe discípulos yeⁿe yā taachí 'āā nnduuchi yā nguaaⁿ tináⁿā.

Ca'a di chi ché'é 'iiti cuūchī yeⁿe

15 Taachí ch'iinu ca'diinú yā, Jesús ngaⁿa yā ngii yā Simón Pedro: Simón, díí daiya Jonás, ¿'áá neⁿe ca di 'úú, nguéeé ti chuū? Tuu'mí ngaⁿa sa ngii sa Pedro: 'Tííca, Señor, n'diī ní déénú nī chi neⁿe n'diī. Ngaⁿa yā ngii yā saⁿā: Ca'á di 'iiti cuūchi 'lííⁿ yeⁿe chí che'é tī.

16 Jesús ní ntinguuneeⁿ ntuúⁿ yā yeⁿe saⁿā naachi ndii 'uuvi cuuvi: Simón, díí daiya Jonás, ¿'áá neⁿe di 'úú? Nan'guεεcútaⁿa sa yēⁿe yā: 'Tííca, Señor, n'diī ní déénú nī chi neⁿe n'diī. Tuu'mí ngaⁿa yā ngii yā saⁿā: Ca'á di 'iiti cuūchī yeⁿe chí che'é tī.

17 Tuu'mí ngaⁿa yā ngii yā saⁿā naachi ndii chíⁿ ndii 'íínú cuuvi: Simón, dii saⁿā daiya Jonás, ¿'áá neⁿe di 'úú? Canée ndaachi yiínú Pedro chí 'āā naachi ndii chíⁿ ndii

'ínú cuuvi yaa'ví yā sa'nā: ¿Áá ne'n'e di 'úú? Tuu'mí nga'n'a sa ngii sa 'ii'nyān: Señor, n'diī déénú nī tanducuén'ē dendu'ū. Maa'n ní deenu nī chi ne'n'é n'diī. Tuu'mí nga'n'a Jesús ngii yā sa'nā: Ca'á dí 'iiti cuūchi ye'n'é, chi che'é tī.

18 Cuaacu ní'nyú'n cuācū nii'nyu'n nga'n'á ngii dii: Taachi sa'nā 'lín dii in'nuu'n canúú'n dí catecai di ní che'n'e di naachi ne'n'e di. Naati taachi 'āa cuuvi ndiicú di ndoo tá'a di ní táamá 'ii'nyān in'nuú'n yā catecai di ní candéε yā dii naachi nguéé ne'n'é di.

19 Ní chuū Jesús ca'n'a yā ní ngá'a yā chi cádiinuu'n sa de'ε vaadī n'gī dii'n honrar Dendyuūs mii'n. Ch'iinu ca'n'a yā chuū, tuu'mí nga'n'a yā ngī yā Simón Pedro: Can'dáa di 'úú.

Discípulo chi ne'n'e taavi Jesús

20 Nguεεcundí Pedro mii'n n'diichi sá discípulo chi dine'n'é Jesús, discípulo chi cue'n'e sa ndúú'cū Jesús. Sá'nā chi candiitínee sa 'ii'nyān taachi 'āa caama chi che'e nguiinú yā. Ní 'āa ca'n'a yā chii yā sa'nā: Señor, ¿du'ū chi canéé chí dii'n entregar n'diī?

21 Taachi Pedro mii'n n'diichi sa discípulo mii'n tuu'mí nga'n'a yā ngii yā Jesús: Señor, ¿de'ε idii'n sá'nā tī?

22 Tuu'mí nga'nā Jesús ngii yā sa'nā: Nduúti chi 'úú chi ne'n'é chi cunee sá ndii taachi nindaá, ¿de'ε ineen di chí'ín? Díi can'dáa di 'úú.

23 Caāvā nduudu 'cūū tuumicadiinuu'n vi'ī s'ee'n chí

discípulo mii'n nguéé canéé chi 'cuūvī sa. Naati Jesús ní nguéé ca'n'á yā chi nguéé 'cuūvī sa, naati Jesús ca'n'a yā: Nduúti chi 'úú chi ne'n'é chi cunee sá ndii taachi nindaá, ¿de'ε ineen di chí'ín?

24 Sa'n'á 'cūū discípulo chi nga'n'ā cuaacu sa ye'n'é chúū. Ní idingúu'n sa chuū. Ní deenu yú chi chii'n chi nga'n'a sa ní nduudu cuaacu ní cuaacu ní'nyú'n chi nduudu cuaacu.

25 Neené n'deēe n'dái cosa chi dii'n Jesús mii'n. Nduúti chi canéé nguū'n 'áámá 'áámá cosa 'úú nadacadínúú'n chi maa'n rá i'nyeēndí 'cūū nguéé tunéé'n libros chi canéé nguū'n ye'n'e chuū. 'Tíicā chíi.

CHUŪ CHI DIIⁿ APÓSTOLES

Dendyuūs ca'n'a yā chi téé yā Espíritu N'dai

¹ Dii Teófilo, taachí vmnáánⁿ vmaanaⁿ dinguúⁿ ye'n'e di, ca'n'á ye'n'e tanducuén'ē chí 'túucā diiⁿ Jesús ní ca'cueéⁿ yā,

² ndii nguuví chí cuna'n'ā Jesús va'ai chεεti nguuví. Vmnáánⁿ vmaanaⁿ chí cuna'n'ā Jesús miiⁿ ch'íínú ca'a yā orden ye'n'é yā apóstoles caava Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs. Jesús ndεεvé yā ní dichó'o yā apóstoles.

³ Jesús ch'eenú yā chií ní ch'íi yā. Cuayiivi taachi 'āā ch'íi yā nééné n'deeé náánⁿ chíínⁿ ch'in'i maánⁿ yā ye'n'é yā tan'dúucā chí 'āā cuεε 'cuūvi yā vmnáánⁿ apóstoles caati apóstoles cuuvi déénu yā chí cánduuchi ntuuⁿ yā. Canée yā ndúucū apóstoles ye'n'é yā 'uuvi ngeεcu nguuví ní ca'n'a yā ye'n'é chí Dendyuūs nga'n'a ntii'nyúⁿ yā.

⁴ Taachí ndii dáámá yā tuu'mi ní Jesús ca'n'a ntii'nyúⁿ yā apóstoles. Nguéé ná'n'a nī ye'n'e yāāⁿ Jerusalén naati cunee ngíínú nī ye'n'é chí ca'n'a Chiida yú chí téé yā. Chuū chí 'āā ch'iindiveéⁿ nī ye'n'é 'úú.

⁵ Juan cuaacu ní'nyúⁿ chí ndúucū nuū'nīⁿ chεεdinuū'nīⁿ sa naati ndís'tiī ní cuεεdinuū'nīⁿ nī ndúucū Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs.

Jesús cuchéε yā

⁶ Tuu'mi ní sa'n'a chí ndúúvidáámá nitiinguunéeⁿ yā 'ii'n'yāⁿ ní nga'n'á yā: Señor Jesús, ¿'áá nadicuéeⁿ ntuuⁿ nī taama sa'n'ā Israel chí caa'n'maⁿ ntii'nyuⁿ sa ye'n'e 'ii'n'yāⁿ Israel maaⁿ nguuví 'cūū?

⁷ Ní nga'n'a Jesús ngii yā 'ii'n'yāⁿ: Nguéé ituneeⁿ ndís'tiī chí cadíínuuⁿ nī de'ε tiempo o de'ε nguuví ye'n'é chuū chí Chiida yú s'neeⁿ yā na poder ye'n'e maánⁿ yā.

⁸ Naati cuta'á nī poder chí diitú nī taachi 'āā ndaa Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs vmaanaⁿ ye'n'é nī. Ní ndís'tiī ní caa'n'máⁿ nī nduudu cuaacu ye'n'é na yāāⁿ Jerusalén ndii nuu'maⁿ yá'n'āa Judea, ndii yá'n'āa Samaria, ndii núú'mánⁿ i'n'yeēndi.

⁹ Ní ch'íínú ca'n'a yā chuū taachi n'diichi sa'n'ā s'eeⁿ Jesús cuchéε yā ní che'enaāⁿ sa 'ii'n'yāⁿ ná meēⁿ. Ní 'āā ntéé snaaⁿ sa'n'a s'eeⁿ 'ii'n'yāⁿ.

¹⁰ Ní sa'n'ā s'eeⁿ ní n'gíínú sá nanguuvi. Taachí 'āā cuchéε Jesús, n'diichi sa na 'uuvi sa'n'ā chí ángel chineē ndúucū sa ndúucū catecai cuéε sa.

¹¹ 'Uuvi 'ii'n'yāⁿ miiⁿ ní nga'n'a yā ngii yā sa'n'ā s'eeⁿ: Ndís'tiī sa'n'a ye'n'e yá'n'āa Galilea, ¿de'ε n'gíínú nī nanguuvi? Maāⁿ Jesús chí cuna'n'a yā ye'n'e ndís'tiī nanguuvi 'túicā ndaa túuⁿ yā tan'dúucā chí n'diichí nī 'ii'n'yāⁿ cuina'n'á yā nanguuvi.

Ndεεve yā sa'n'ā lado ye'n'e Judas

¹² Can'dáa yā ná yīicū 'líínⁿ chí nguuví Olivos chí canée

niiⁿnuⁿ ná yáāⁿ Jerusalén ní ndáá yā na yáāⁿ Jerusalén. Distancia 'cūū chí ngaⁿ'a ley chí cuuvi caacá yā sábadu nguuvi chí ntaavi'tuunuúⁿ yā.

13 Ndaá yā na yáāⁿ miiⁿ. Chéé yā na cuarto yaacu naachi cānee Pedro, ndúúcu Jacobo, ndúúcu Juan, ndúúcu Andrés, ndúúcu Felipe, ndúúcu Tomás, ndúúcu Bartolomé, ndúúcu Mateo, ndúúcu Jacobo dáiyā saⁿ'ā chí nguuvi Alfeo, ndúúcu Simón Zelote, ndúúcu Judas chí 'diīnū Jacobo.

14 Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndúúcu n'daata s'eeⁿ ndúúcu María chí chεεcu Jesús ndúúcu 'dínu Jesús nduuvídaamá yā ní 'áámá vaādī cadiinúúⁿ yeⁿ'é yā ní ngaⁿ'angua'á yā ní di'cuiitú yā Dendyuūs.

15 'Iiⁿ'yāⁿ chí nduuvídaama miiⁿ ngii yā tan'dúúca 'áámá ciento canee ndiicú yā. Hora miiⁿ nacueéⁿ Pedro naavtaⁿ'a yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Cristo ní caⁿ'a sa:

16 Ndís'tīi hermanos, canee cuuⁿmiⁿ chí cuuvi cuaacu Escritura chí Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs caⁿ'a David cuaaⁿ vmnaāⁿ ní David miiⁿ dinguúⁿ yā yeⁿ'e Judas. Judas miiⁿ ch'iⁿ'i sá du'u chí Jesús. Maaⁿ níicú chíi chita'á yā Jesús.

17 Judas miiⁿ ní ndúúcu nús'uu ní diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ ndúúcu nús'uu.

18 Sáⁿ'a miiⁿ ní cái sa 'áámá táán yáⁿ'āa ndúúcu tuūmī yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'e sa. Ní chin'daā sa dácaā n'díi sa ní

nda'ai naavtaⁿ'a cuerpo yeⁿ'ē sa ní tanducueⁿ'ē ngεεti sa ch'iinu cān'daa.

19 Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Jerusalén chicadínuuⁿ yā chuū. Ní yáⁿ'āa miiⁿ ní 'tíicā canee chí duuchi Acéldama davaacu yeⁿ'é yā chí neⁿ'e caaⁿ'maⁿ campo yeⁿ'ē yuūúⁿ.

20 Ti canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs naachi chí duuchi Salmos:

Naachí navaacu sa míiⁿ ndu-
uvi díyáaí. Ndíi nguéé
'iiⁿ'yāⁿ chí 'cuεetinée yā
miiⁿ.

Níicú canéé nguūⁿ:

Cuta'a taamá yā ntiiⁿnyuⁿ
yeⁿ'e saⁿ'ā ndíi tīiⁿ.

21 'Iiⁿ'yāⁿ sán'ā miiⁿya canee cuuⁿmiⁿ chí canéé yā ndúúcu 'nū nducueⁿ'e tiempo chí Señor Jesús canéé yā ndúúcu 'nū.

22 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ canee cuuⁿmiⁿ chí canéé yā ndúúcu 'nū taachi tucá'a yā chεεdinuūⁿnīⁿ Juan ndíi nguuvi chí Jesús cunaⁿ'á yā cuaaⁿ 'niiⁿnuⁿ nanguuvi. 'Túúca canee cuuⁿmiⁿ chí 'áámá yā caaⁿ'maⁿ yā ndúúcu nús'uu nduudu cuaacu yeⁿ'ē chí nduuchi Jesús ngaaⁿ tináⁿ'ā.

23 Ní 'neeⁿ ndutá'a yā ná 'uuvi 'iiⁿ'yāⁿ. 'Áámá saⁿ'ā miiⁿ ní nguuvi sa José Barsabás chí nguuvi Justo ndúúcu taama saⁿ'ā miiⁿ chí nguuvi sa Matías.

24 Ní caⁿ'angua'á yā ní caⁿ'a yā: N'diī, Señor Ndyuūs, chí n'diichi nī staava yeⁿ'ē nducyáácá yā, 'cuuⁿ'míⁿ nī

nús'uun 'áámá chéé sá'nā s'ūun
chí 'āā ndεεvé nī.

²⁵ Níicú cunee ndúúcū sa
ntii'nyun ndúúcū apóstoles
lado yen'e Judas. Ní diin
sa ntii'nyun yen'e Judas
ntii'nyun chí nguéé diin sa
cumplir cucáávā nuu'ndi
yen'e sa. 'Tíicā ní Judas
cúna'a sa na lugar naachí
tunee'n sa'nā.

²⁶ Níicú dinguún yā na
'úúví caaca ndúúcū 'uuvī
chí nguuvī 'ii'yān, José mii'n
ndúúcū Matías. Ní tun'dáá
yā 'áámá chí nguuvi Matías ní
Matías mii'n tunee'n. Ní nduu-
vidaama sa chí ndicháámá
apóstoles chí 'ii'yān chí
dichó'ó Dendyuūs.

2

Ndaa Espíritu N'dai

¹ Nducyáácá yā nduuvī-
daamá yā taachi ndaā nguuvi
yen'e Pentecostés chí 'viicu
yen'e cosecha.

² Tuu'mí nūun tucá'ā
ch'éēcu ruun cuchī nanguuvi
tan'dúúcā 'áámá 'yúúné táán
chí ngéenū. Ch'iindiveén yā
ruūn mii'n chí chíitú va'āi
naachí snée yā mii'n. Ní 'ii'yān
s'uún vεεté yā.

³ Ní che'enaáán n'dee n'dai
cosas tan'dúúcā chíyā yen'e
ya'nā n'gaiyāā. Ní ch'εεte
ndúūu vmnaa'n yen'e 'ii'yān.

⁴ Níicú canée yā nducyáácá
yā chíitu ndúúcū Espíritu
N'dai yen'e Ndyuūs. Níicú
Espíritu N'dai mii'n diin yā
chí tucá'a yā ca'n'a yā táámá
naa'n davaacu s'een tan'dúúcā
nduudu chí ca'ā Espíritu N'dai
mii'n.

⁵ Tuu'mi ní na yāān
Jerusalén ch'εεtinéé 'ii'yān

yen'e Israel chí sa'nā chí
i'téénú Dendyuūs yen'e
nducyaaca naciones yen'e
i'n'yee'ndí'cūū.

⁶ Taachí ndaā chí 'εεcu ruun
mii'n nduuvīdaamá n'dee
n'dái yā ní chidáanā yen'é
yā ti ca'áámá ca'áámá yā
ch'iindiveén yā chí nga'nā
davaacu yen'e maán yā.

⁷ Nducyáácá yā 'áámá
che'n'e yiinu yā ní 'áámá
nínacadiinuu'n yā, ní nga'nā yā:
N'diichí nī, ¿'áá nguéé yen'e
yá'nā Galilea nducyaaca
sa'nā s'een chí nga'nā sa?

⁸ ¿'Taacā chíin n'giindiveen
yú nduudu yen'e yú tan'dúúcā
naachí ch'iindiyaān yú?

⁹ Véé 'ii'yān yen'e país
Partia, 'ii'yān país Media,
país Elam, ndúúcū 'ii'yān chí
snée yā na país Mesopotamia,
'ii'yān yá'nā Judea, yá'nā
Capadocia, yá'nā Ponto,
yá'nā Asia,

¹⁰ 'ii'yān yá'nā Frigia
ndúúcū país Panfilia, país
Egipto, yá'nā s'een yen'e
Africa chí canee cuaā'n diituú
'áámá lado cuaa'n yen'e yá'nā
Cirene, ndúúcū 'ii'yān yen'e
yāān Roma chí snée yā mii'n.
Tan'dúúcā ntúūn 'ii'yān Israel
s'een 'tiicá ntúūn 'ii'yān chí 'āā
maa'n 'ii'yān Israel.

¹¹ Níicú 'ii'yān isla Creta,
ndúúcū 'ii'yān país Arabia
snée yā mii'n. Nducyaca yú
n'giindiveen yú davaacu yen'e
yú. Nga'nā yā yen'e chí ch'εεte
taavi cá yen'é Dendyuūs.

¹² Nducyacá yā ní 'áámá
che'n'é yen'é yā, ní ndiin
'uuvī yā vaanicadiinuu'n yen'é
yā. Ní nga'nā yā 'aamá yā

ndúúcū taamá yā: ¿'Dé'é ne^{n'e} caa^{n'}maⁿ chuū?

13 Taná^{n'a} yā ní sta'á yā tan'dúúcā 'áámá duuchi ní nga^{n'a} yā: 'Āā chí'í yā.

Chuū nga^{n'a} Pedro vmnááⁿ vmnaaⁿ

14 Tuu^{'mi} ní Pedro miiⁿ cheendi sa ndúúcū ndi-icháámá yā ní ca^{n'a} yuudu sá ní nga^{n'a} sā ngii sa 'ii^{n'}yāⁿ: Ndís'tiī sa^{n'ā} s'eeⁿ ye^{n'e} Israel ndúúcū nducyaaca chí snée yā na yāāⁿ Jerusalén. Ní cánéé chí 'cuu^{n'}miⁿ ndís'tiī ní tumicadínuuⁿ nī chuū. Ní 'caandiveéⁿ nī nduudu ye^{n'e} 'úú.

15 Sá^{n'a} s'uuⁿ nguéé cúú'ví sá tan'dúúcā chí nadacádiinúúⁿ ndís'tiī caati maaⁿ ní n'gεεcu nuuⁿ 'yá^{n'ā}.

16 Chuū canéé nguūⁿ na libro ye^{n'e} Ndyuūs naachi ca^{n'a} profeta Joel chí nga^{n'a} chí cuchii:

17 Ndyuūs ní ca^{n'a} yā taachi ndaā nguuvi cuayivi chí cuchii, chí teé Espíritu ye^{n'e} vmnaaⁿ nducyaacá 'ii^{n'}yāⁿ. Ní daiyá nī sa^{n'ā} ndúúcū daiyá nī n'daataá caa^{n'}maⁿ yā nduudu ye^{n'e}. Ní sa^{n'ā} n'gaiyāā n'deēe nááⁿ chí 'cuu^{n'}miⁿ náāⁿ ye^{n'e} sa. Ní 'ii^{n'}yāⁿ ndiicū ye^{n'e} nī n'deēe nááⁿ chí 'cuínu yā.

18 'Tíicā ye^{n'e} nguuvi miiⁿ, 'úú teé Espíritu ye^{n'e} vmnaaⁿ ye^{n'e} sa^{n'ā} chí dichí'vē 'úú ndúúcū n'daataa chí dichí'vē 'úú. Ní caa^{n'}maⁿ yā nduudu ye^{n'e}.

19 Níicú 'cuu^{n'}miⁿ vaadi n'giinu ye^{n'e} cuaaⁿ 'nii^{n'}nuⁿ nanguuvi, ndúúcū señales ye^{n'e} cuaaⁿ ndiyyā na yá^{n'ā}, ndúúcū yuūúⁿ, ndúúcū ya^{n'ā}, ndúúcū yaa^{n'}mi,

20 'iicu 'yá^{n'ā} miiⁿ nduuvi maāⁿ. Níicú 'iiyū miiⁿ ndúúví yuūúⁿ, taachi 'aa cuéé ndaa nguuví ye^{n'e} Señor. Nguuvi miiⁿ ch'εεte ní chí 'cuu^{n'}miⁿ yā.

21 Níicú nducyaaca 'ii^{n'}yāⁿ chí caaca: Señor 'iivú, ní Ndyuūs nanguá^{n'}ai yā.

22 Ndís'tiī sa^{n'ā} ye^{n'e} 'ii^{n'}yāⁿ Israel, 'caandiveéⁿ nī nduudu 'cūū: Jesús ye^{n'e} yāāⁿ Nazaret ní 'áámá sa^{n'ā} chí Dendyuūs n'diichí yā chí n'daācā sa nguaaⁿ ndís'tiī. Ní Dendyuūs dííⁿ yā vaadi n'gíínú ndúúcū señales ndúúcū ntii^{n'}nyuⁿ ch'εεte cáávā sa^{n'ā} miiⁿ nguaaⁿ ndís'tiī tan'dúúcā ndís'tiī deenú nī.

23 Sá^{n'a} 'cūū Ndyuūs ní ca^{n'a} yā sa^{n'ā} cáávā voluntad ye^{n'e} maaⁿ yā tan'dúúcā chí déénú n'dai yā ndíí vmnaaⁿ. Ndís'tiī ní chíicá nī chí sta'á yā sá^{n'a} 'cūū chí'neéⁿnga'á yā sa^{n'ā}. Ní ch'ii^{n'}núⁿ yā sa^{n'ā} cucáávā 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ chí nguéé n'daacā.

24 Sá^{n'a} 'cūū Ndyuūs nadacuéeⁿ yā sa^{n'ā} ye^{n'e} nguaaⁿ tiná^{n'ā}. Sá^{n'a} 'cūū nguéé cuuví cunée sa nguaaⁿ tiná^{n'ā}. Cáávā chuū ní Dendyuūs nadacuéeⁿ yā sa^{n'ā} nguaaⁿ tiná^{n'ā}.

25 David ca^{n'a} sá ye^{n'e} sá^{n'a} 'cūū: Ti cue^{n'e} daāⁿmaⁿ inaáⁿ Señor 'iivú Ndyuūs vmnááⁿ

ye^{n'}é. Ní canée yā lado
ye^{n'}e honor, ní mar
'aamá 'ii^{n'}yāⁿ nguéé
cuuví di'vaachí yā 'úú.

26 Cáávā chuū caa^{n'}maⁿ
ndúúcu 'áamá vaadī
yeenú ye^{n'}ē staava
ye^{n'}é ndúúcu vaadī
yeenú ye^{n'}e cheendí.
'Iicu cuerpo ye^{n'}é
'intaavi'tuunúuⁿ
ndúúcu chí canee
ngiinú ye^{n'}é Ndyuūs.

27 Ti nguéé cu^{n'}éeⁿ nī alma
ye^{n'}é na lugar Hades
chí lugar ye^{n'}ē alma. Ní
nguéé 'cuaaⁿ nī 'úú chí
daiyá nī 'úú chí 'ii^{n'}yāⁿ
chí nguéé nuu^{n'}ndi 'úú
chí choō cuerpo ye^{n'}é.

28 Diíⁿ nī chí n'diichí chí
yúúní cuaacu ye^{n'}e
vida. N'diī dích'εεté
nī vaadi yeenú 'úú tí
caneé nī nduucú.

29 Ndís'tiī vi'í, cuuví
caa^{n'}maⁿ cuaacú ndís'tiī ye^{n'}e
chiida yú David. Ch'tiī yā ní
ních'εεchí yā na yáinyāⁿ. Ní
yáinyāⁿ ye^{n'}é yā canee ndúúcu
yú ndii nguuví 'cūū.

30 Sa^{n'}a miiⁿ sa^{n'}ā profeta
miiⁿ chí nga^{n'}a nduudu ye^{n'}e
Dendyuūs. Ní deenū sa chí
Ndyuūs nga^{n'}a cuaacú yā
ndúúcu nduudu cuaacu chí
'áamá 'ii^{n'}yāⁿ chí cuchī na
ndaata ye^{n'}é yā. Ní Dendyuūs
nadacuéeⁿ yā Cristo chí
'cuundi yā na trono ye^{n'}é yā
ní caa^{n'}maⁿ ntií^{n'}nyūⁿ yā.

31 David déenu sa chí cuaaⁿ
vmnaaⁿ ní ca^{n'}a sa chí Cristo
nanduuchí yā ye^{n'}ē nguaaⁿ
tiná^{n'}ā. Nguéé cunee alma
ye^{n'}é yā na lugar Hades chí lu-

gar ye^{n'}ē alma ní nguéé yúute
ye^{n'}é yā chí choo.

32 Ndyuūs nadin'duuchí yā
Jesús ye^{n'}e nguaaⁿ tiná^{n'}ā ní
cáávā 'ii^{n'}yāⁿ miiⁿ nducyaaca
'nū cuuví caa^{n'}maⁿ 'nū ndu-
udu cuaacu ye^{n'}é yā.

33 'Tíicā Jesús canée yā ná
yaacu na lado ye^{n'}e honor
ye^{n'}e Dendyuūs ní diíⁿ yā
recibir ye^{n'}ē Chiidá yā miiⁿ
ye^{n'}e chí ca^{n'}ā Chiidá yā chí
ca'a yā Espíritu N'dai. Chuū
ní Jesús teé yā ndís'tiī ní inaáⁿ
nī ní n'giindiveéⁿ nī.

34 Tí David miiⁿ nguéé
cuchεε sa nanguuvi; tí maāⁿ
sa nga^{n'}a sa:

Ca^{n'}a Señor chí yā Señor ye^{n'}é:
'Cuundi dí lado ye^{n'}e
honor,

35 ndíí cu^{n'}eeⁿ 'ii^{n'}yāⁿ chí táaⁿ
yā ye^{n'}e di chí tun'dáá
n'dai di ndúúcu yā ní
cunée yā na poder
ye^{n'}ē di.

36 Cuaacu nii^{n'}nyuⁿ
cádiinuuⁿ nducyáácá 'ii^{n'}yāⁿ
ye^{n'}e ndaata Israel chí Jesús
chí ndís'tiī ní chí'néeⁿnga'á
nī 'ii^{n'}yāⁿ, Ndyuūs diíⁿ yā chí
Señor ní Cristo yā ní 'ii^{n'}yāⁿ
ch'εεε taavi.

37 Taachí ch'iindiveéⁿ yā
chuū ní néené ya'ai chí
staava ye^{n'}é yā. Ní ca^{n'}a yā
chii yā 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ Pedro
ndúúcu taa na 'uuvi apóstoles:
Ndís'tiī sa^{n'}ā vi'í, ¿de'ē diíⁿ 'nū?

38 Pedro miiⁿ nga^{n'}a sa ngii
sa 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ: Nguεεcúndíí
nī ye^{n'}ē nuu^{n'}ndi ye^{n'}é nī
ní cuεεdinúuⁿñīⁿ ca'áámá
ca'áámá nī cucáávā chí chí
duuchi Jesús. Níicú Ndyuūs
nadach'εεcú yā nuu^{n'}ndí ye^{n'}e

ndís'tiī; ni cuta'á nī chi tee Ndyuūs miiⁿ chi Espíritu N'dai ye^{n'}é yā.

39 Caati Espíritu N'dai ca^{n'}ā Chiida yú chi teé yā cucáávā ndís'tiī ndúúcū daiya nī ní cucáávā nducyaaca 'ii^{n'}yāⁿ chí snée yā ya^{n'}ai, ni cucááva nducyaaca 'ii^{n'}yāⁿ chí 'cuaī Señor 'iivú Ndyuūs ye^{n'}e yú 'ii^{n'}yāⁿ.

40 Pedro miiⁿ nga^{n'}á yā nduudu cuaacu nanáán na 'uuví yā ndúúcū n'dee taaví nduudu ní nga^{n'}a diitú yā 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ ní nga^{n'}a yā: Nanguá^{n'}ai nī ye^{n'}e 'ii^{n'}yāⁿ chí nguéé n'daacā.

41 'Tíicā 'ii^{n'}yāⁿ chí 'cuúⁿ yā nduudu yē^{n'}e yā chεεdinūⁿniⁿ yā, ní chí 'yaáⁿ yā nguuvi miiⁿ tan'dúúcā 'ii^{n'}nūⁿ mil 'ii^{n'}yāⁿ.

42 Ní 'áámá canee yā ndúúcū chí chí'cueeⁿ apóstoles ní nduuvidaama yā ní n'dee yā pan ní ca^{n'}angua'á yā.

Vida ye^{n'}e 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ ye^{n'}e Evangelio ye^{n'}e Jesucristo vm-náán vmaⁿ

43 Ní vaadī 'va'a níndaā nanáán nducyaaca yā. Nééne n'deēe vaadī n'giinu ndúúcū señales chí díiⁿ apóstoles chí dichó'ó Dendyuūs.

44 Ní nducyaacá yā chí i'téenu yā nduuvidaama yā. Ní nducué^{n'}e chí véé ye^{n'}é yā canee ye^{n'}e nducyaaca yā.

45 Ní n'diicuí yā yá^{n'}aa ye^{n'}é yā ndúúcū chí véé ye^{n'}e yā ní nga'a yā 'téé 'téé nducyaácá 'ii^{n'}yāⁿ tuunu tuunu cá chí ngi'vaachí 'ii^{n'}yāⁿ.

46 'Áámá ninduuvidaamá yā na yáacu nguuvi nguuvi. Ní ninduuvidaamá yā ní yeenú taaví yā staava ye^{n'}é yā ndúúcū 'áámá vaanicadi-inúúⁿ ye^{n'}e yā taachi n'dee yā pan ní taachí che'é yā na vaacú yā.

47 'Ii^{n'}yāⁿ miiⁿ dich'εεté yā Dendyuūs. Ní véé favor ye^{n'}é yā ndúúcū 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}e yáán miiⁿ. Ní Señor Ndyuūs nguuvi nguuvi idi'yáaⁿ yā 'ii^{n'}yāⁿ chí i'teenú yā 'ii^{n'}yāⁿ.

3

Sa^{n'}ā chí nguéé ngii ngíicá sá ní nānduūvā ye^{n'}e sa

1 Pedro míiⁿ ndúúcū Juan dáámá cue^{n'}e yā cuchεε yā na yaacū templo cuaaⁿ nan'gεεcú 'íi^{n'}núⁿ chíinu, hora chí ca^{n'}angua'á yā.

2 Ní ná'a yā ndéε yā 'áámá sa^{n'}ā chí ndii dúúvā sá ndíi chεεti chεεcu sa. Sa^{n'}ā miiⁿ ní ngúúví ngúúví i'néeⁿ yā sa^{n'}ā cheendi yaacū chí nguuvi Hermosa o N'dεεvεé. Sa^{n'}a miiⁿ ngiica sa limosna 'ii^{n'}yāⁿ chí nge^{n'}e yaacū templo.

3 Sá^{n'}a 'cūū taachi n'diūchī sa Pedro ndúúcū Juan chí chindáa yā yáacū ch'εεte, chica sá limosna 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ.

4 Pedro ndúúcū Juan ch'εεtinée yā ch'íinu yā sa^{n'}ā miiⁿ, ní ca^{n'}á yā chíi yā sa^{n'}ā: Cun'diichi dí nús'uu.

5 Tuu'mi ní sa^{n'}ā miiⁿ ch'íinu sa 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ chí canee ngíinu sá dε'ē ca'á yā sa^{n'}ā.

6 Naati Pedro miiⁿ ca^{n'}á yā: Nguéé tuūmī 'díi^{n'}nguεε ye^{n'}é ní nguéé 'dii^{n'}nguāaⁿ ye^{n'}é chí canee ye^{n'}é chí teé dii,

cucáávā Jesucristo ye^{n'e} yáāⁿ Nazaret miiⁿ, nacuééⁿ dī ní caaca dī.

7 Ní sta'á yā ta'ā sa lado tá cuaācū sa ní nadacuéeⁿ yā sa^{n'ā}. Hora míiⁿ nūuⁿ ní ndaā ditiinú ca'a sa ndúú^{cū} 'íini ru-undi ca'a sa.

8 Ní caī yaācū sa, ní chééndii sá, ní chiicā sa. Sndáa sa ndúú^{cū} Pedro ndúú^{cū} Juan chεeti yaācū templo miiⁿ. Ngica sá ní ngái yaācú sa ní i'téenu sá Dendyuūs.

9 Núúⁿ máⁿ yáāⁿ 'iiⁿ yāⁿ n'diichí yā sa^{n'ā} chi ngiica sa ní i'téenu sa Dendyuūs.

10 Ní nntíinaaⁿ yā chi sa^{n'ā} miiⁿ chi sa^{n'ā} chi n'giindī cheendi yaācū templo chi nguuvī Hermosa, ní ngiica sa limosnas. Ní che^{n'e} yīinu yā ní 'iiⁿ yāⁿ s'eeⁿ dii'yā yā chiī chi 'tíicā nanduuvá ye^{n'e} sa.

Pedro nga^{n'á} yā na corredor chi nguuvī Salomón

11 Sa^{n'ā} chí nguεε ngiica ní chi nduūvā ye^{n'e} sa sta'ā sa Pedro ndúú^{cū} Juan ní nuuⁿ maⁿ yáāⁿ yā nge^{n'e} yīinú yā 'iiⁿ yāⁿ. Ní cue^{n'é} yā na corredor chi nguuvī Salomón chi 'áámá corredor ye^{n'e} yaācū ch'εεε.

12 Taachi Pedro n'diichi sa 'iiⁿ yāⁿ s'uúⁿ Pedro nan'guεεcútá^{n'a} sa ye^{n'é} 'iiⁿ yāⁿ yáāⁿ: Ndís'tiī sa^{n'ā} ye^{n'e} Israel, ¿de'ē cuuvi chi nge^{n'e} yīinú nī ye^{n'e} chúú? O ¿de'ε cuuví chi n'gíinu nī nús'uū? ¿'Áá caava chi diitú 'nū o chí n'dái 'nū chi diiⁿ 'nū chi ngíicá sán'a cūū?

13 Ndyuūs ye^{n'e} sa^{n'ā} s'eeⁿ, Abraham ndúú^{cū} Isaac

ndúú^{cū} Jacob ní Ndyuūs ye^{n'é} chiida yú, Ndyuūs diiⁿ yā honrar Daiyá yā Jesús. Ndís'tiī ní ca'á nī 'iiⁿ yāⁿ miiⁿ ní cheeⁿ diitú nī nanááⁿ Pilato miiⁿ taachi Pilato ne^{n'é} yā ca'á yā libertad ye^{n'é} yā.

14 Ndís'tiī ní cheeⁿ diitú nī chi Jesús chí n'daaca yā, Jesús chí n'dai taaví yā, ní chiica nī chi canée libre 'áámá sa^{n'ā} chí 'niiⁿ nún 'iiⁿ yāⁿ.

15 Ní ch'iiⁿ nuⁿ nī Jesús chi cā'a yā vida ye^{n'e} 'iiⁿ yāⁿ. 'Iiⁿ yāⁿ miiⁿ ní nadin'dūūchí Dendyuūs 'iiⁿ yāⁿ ye^{n'é} nguaaⁿ tiná^{n'ā} ní nús'uú caaⁿ maⁿ cuaacú 'nū ye^{n'é} yā.

16 Sá^{n'a} 'cūū chi nguεε ngiica chí ndís'tiī inaáⁿ nī ní n'diichí nī, sán'a 'cūū ní ditiinú sa cucáávā chí i'téenu sa Jesús. Nduú^{cū} vaadi i'téenu chí ca'a Jesús, sán'a 'cūū 'aā nduuvī n'dái sá tan'dúú^{cā} chí n'diichí nducyaacá ndis'tiī.

17 Naati maaⁿ ní, ndís'tiī vi'í, deenú chí ndís'tiī diiⁿ nī chuū cucáávā chí nguεε déenu nī tan'dúú^{cā} chí diiⁿ 'iiⁿ yāⁿ s'eeⁿ chí nga^{n'a} ntiiⁿ nyúⁿ yā ye^{n'e} ndís'tiī.

18 'Tíicā Dendyuūs ní snuūⁿ ca'a chí ca^{n'a} yā vmnááⁿ vmnaaⁿ cáávā cheendi nducyaaca profetas chí n'dai chí ca^{n'a} nduudu ye^{n'e} Dendyuūs ye^{n'e} chí Cristo Daiyá yā. Ní cánée chí Cristo ní 'cueenu yā cuuvi.

19 'Tíicā maaⁿ ní nacadiíⁿ nuuⁿ nī ní ndaacadáámí nī ye^{n'e} nuuⁿ ndi ye^{n'é} nī ní cu'téenu nī. Níicú Ndyuūs nadivií yā nuuⁿ ndi ye^{n'é} nī. Níicú ndaa tiempo chí ntaavi'tuunúⁿ nī nanááⁿ Señor 'iivú Ndyuūs.

20 Ndyuūs ní ndεεvé yā Jesu-
cristo ndíi vmnaaⁿ níúcú caⁿ'a
yā chí dichó'ó yā Jesucristo
tan'dúúcā chí caⁿ'a yā ndíi
cuááⁿ vmnaaⁿ.

21 Cuaacu níínyúⁿ chí
'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ canee cúúⁿmíⁿ chí
canéé yā va'āi chεeti nguuvi
ndíi taachi ndáá nguuvi chí
Dendyuūs díiⁿ yā taanduvéé
dendú'ū chí Dendyuūs caⁿ'á
yā vmnááⁿ vmnaaⁿ cucáávā
cheendi profetas yeⁿ'e yā.
Profetas chí n'dai caⁿ'a yā chí
cuchii ndíi cuááⁿ vmnaaⁿ.

22 Caati Moisés miiⁿ ní caⁿ'a
yā chíi yā chíida yú s'eeⁿ ndíi
vmnaaⁿ: Señor Ndyuūs yeⁿ'é
yú nadacuéeⁿ yā 'áámá pro-
feta nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yú
tan'dúúcā 'úú. Ní yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ
miiⁿ 'caandiveéⁿ ní yeⁿ'é taan-
duduvéé dendu'ū chí caaⁿ'maⁿ
yā ndúúcū ndís'tiī.

23 Ní cuuví chí nducyaaca
yā chí nguéé 'caandiveéⁿ
yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ profeta miiⁿ
canéé chí can'dáa yā yeⁿ'é
nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ.

24 Tanducuéⁿe profetas ní
ndii tiempo yeⁿ'e Samuel ndii
tiempo chí cuchíi 'yaaⁿ n'dái
yā ní caⁿ'a yā, ní 'āā caⁿ'a
ntúuⁿ yā yeⁿ'é nguuvi 'cūū.

25 Ndís'tiī daiya profetas chí
caⁿ'a nduudu yeⁿ'é Dendyuūs
ní yeⁿ'e compromiso chí
Dendyuūs caⁿ'a cuaacú yā
ndúúcū chíida yú s'eeⁿ ní
caⁿ'a yā chíi yā Abraham: Ná
ndaatá yeⁿ'é di cuchii 'áámá
saⁿ'ā cuayiivi, caati sáⁿ'ā miiⁿ
cúúví di'viicú sa tanducuéⁿ'é
'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

26 Ndyuūs nadicuéeⁿ yā
Daiyá yā vmnááⁿ vmnaaⁿ

caávā ndís'tiī. Ní dichó'ó
yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí di'viicú
yā ndís'tiī chí 'áámá 'áámá
ní ndaacadaamí ní yeⁿ'é
nuuⁿndí yeⁿ'é ní.

4

*Pedro ndúúcū Juan nanááⁿ
'iiⁿ'ntyéⁿ'é Concilio*

1 Taachi Pedro ndúúcū
Juan yaa'ví yā nanaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ
miiⁿ chí nduividáámá yā
tuu'mí ndaá nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ
s'eeⁿ chíiduú s'eeⁿ yeⁿ'é
Israel ndúúcū soldados ndíi
tiīⁿ yeⁿ'é soldados chí díiⁿ
cuidado yeⁿ'e yáacū templo
yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel ndúúcū
'iiⁿ'yāⁿ saduceos chí nguéé
'iteenú yā chí nnduuchí
'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā.

2 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ miiⁿ ya'āi
chíi yeⁿ'e staava yeⁿ'é yā
taachi chíindiveéⁿ yā chíiⁿ
chí Pedro ndúúcū Juan caⁿ'a
yā chí chí'cuéeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ
yááⁿ miiⁿ. Ní caⁿ'a yā chí
Dendyuūs nadacuéeⁿ yā
'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e nguaaⁿ
tináⁿ'ā cucáávā Jesús miiⁿ.

3 Ch'íinū nguuvi míiⁿ ní
'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chita'á yā Pedro
ndúúcū Juan ní chinuúⁿ yā
saⁿ'a s'eeⁿ vácūū ndíi chidεεve
miiⁿ.

4 Naati nguaaⁿ tandu-
cuéⁿe yā neené 'yaaⁿ yā chí
chíindiveéⁿ yā ní n'deee
taaví yā chí chí'teenú yā,
ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ngii yā
taanduu nyuⁿ'u mil.

5 Chidεεve táámá nguuvi
miiⁿ nduuvidaamá na yááⁿ
Jerusalén 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí
ngaⁿ'ā ntiíⁿnyuⁿ ndúúcū
'iiⁿ'yāⁿ ndiicúú chí ngaⁿ'a

ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'ē yáacū ndúúcū maestros yeⁿ'e ley,

6 ndúúcū chiiduú ch'εετε cá yeⁿ'ē Israel chi nguuvī Anás, ndúúcū Caifás, ndúúcū Juan, ndúúcū Alejandro, ndúúcū nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e familia chiiduú ch'εετε cá yeⁿ'e Israel.

7 Ní ch'iinú yā Juan ndúúcū Pedro naavtaⁿ'ā, ní ntiingu-unéén yā saⁿ'ā s'eeⁿ: ¿De'ē poder, o de'ē duuchí 'iiⁿ'yāⁿ chi teē poder chi diiⁿ nī chuū?

8 Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní diituú Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ caⁿ'a yā chii yā saⁿ'a: Ndís'tiī 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúū chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'ē yáacū yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ Israel;

9 ndúúti chi ndís'tiī maaⁿ ní diiⁿ nī juzgar nús'uu yeⁿ'e saⁿ'ā chi ngiitā miiⁿ ní n'daacá 'nū ndúúcū sa, ní sán'a 'cūū miiⁿ nanduuva yeⁿ'ē sa,

10 cadíinuuⁿ nducyaaca ndís'tiī ndúúcū nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē Israel miiⁿ chi sán'a 'cūū chi canéé sá ndúúcu yú nanduuvá yeⁿ'ē sa cucáávā Jesucristo yeⁿ'ē yāⁿ Nazaret. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ndís'tiī ní s'nééⁿnga'á nī 'iiⁿ'yāⁿ ní Dendyuūs nadicuéeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nguaaⁿ tinán'ā.

11 Jesús tan'dúúcā tuūu 'cūū chi ndís'tiī 'iiⁿ'yāⁿ chi din'dái va'ai ní nguéé canee yiinú nī, naati maaⁿ ní Ndyuūs chi cu'néen yā tuuú 'cūū yeⁿ'ē lado tuūu ch'εεté yeⁿ'ē esquina yeⁿ'e va'ai.

12 Véé dámaāⁿ 'áámá n'dyán'ā sán'a 'cūū chi cuuvi

nadanguáⁿ'ai sa 'aa du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. Nen'e chi nguéé ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ nguéé nínguaⁿ'āi yú, ti nguéé táámá 'iiⁿ'yāⁿ ná iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chi nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ.

13 Tuu'mi ní taachí n'diichi yā chi Juan ndúúcū Pedro di-tiinú taavi sa, nguéé di'vá'a sa ní cudéenu yā chi nguéé saⁿ'ā chi deenu sa letra ti tonto sa, cheⁿ'e yiinú yā chíi. Ní deenú yā chi saⁿ'ā s'eeⁿ ch'εεtinéé sa ndúúcū Jesús.

14 Taachí n'diichi yā chi chééndii saⁿ'ā chi 'āā nndu-uvá yeⁿ'ē ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé ngúí ngaⁿ'a yā contra yeⁿ'e sa.

15 Tuu'mi ngaⁿ'á 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngii yā saⁿ'ā s'eeⁿ miiⁿ chí nacan'dáa sa nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nndeé yā nguaaⁿ maán yā.

16 Ní ngaⁿ'a yā: ¿De'ē diiⁿ yú ndúúcū saⁿ'ā s'eeⁿ? Cuaacu níⁿ'nyúⁿ chi vεε 'aama señal caavā saⁿ'ā s'eeⁿ diiⁿ sa 'tíicā ní cadíinuuⁿ nducyaaca yā na yáāⁿ Jerusalén miiⁿ. Ní nguéé cuuvi 'cuεεcután'a yú yeⁿ'e chúū.

17 Naati chi 'aa ntéé caaⁿ'maⁿ sa chí 'yaaⁿ cá chuū nguaaⁿ yáāⁿ, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'ē yáāⁿ miiⁿ ngaⁿ'a yā: Yáá'ví yúúdu yú yeⁿ'e saⁿ'ā s'eeⁿ chí 'aa ntéé caaⁿ'maⁿ sa mar 'áámá yeⁿ'e Jesús ndii mááⁿ ndíi nguuvi chí cuchíi.

18 Ní 'cai yā saⁿ'ā s'eeⁿ ní caⁿ'a yúúdu yā chii yā saⁿ'ā s'eeⁿ chí 'āā ntéé caaⁿ'maⁿ sa ní 'aa ntéé ca'cuéeⁿ sa yeⁿ'ē Jesús miiⁿ.

19 Naati Pedro ndúúcu Juan nán'guεcutáⁿ a sa yeⁿe yā ní caⁿá sa yeⁿe yā: Canéé chí tuumicadiinuuⁿ nī nanááⁿ Dendyuūs. ¿Áá canéé chí cu'téenu 'nū yeⁿe ndís'tīl vmnááⁿ vmnáaⁿ o cu'teenú 'nū yeⁿe Dendyuūs?

20 Ti nguéé cuuvi chí 'aa ntéé caaⁿmáⁿ nús'uū dε'ε chí n'diichi 'nū o chíiⁿ chí ch'iindiveéⁿ 'nū.

21 Tuu'mi ní taachi yaa'vi yuudú yā saⁿá s'eeⁿ ní nadichó'o yā saⁿá s'eeⁿ cáávā nducyáácá yā i'téenu yā Dendyuūs cucáávā chíi 'aa chíi. Ní nguéé indaacá yā mar 'áámá nuuⁿndi ch'εete yeⁿe saⁿá s'eeⁿ chí cuuvi diiⁿ yā castigar saⁿá s'eeⁿ cáávā chí 'va'á yā 'iiⁿyāⁿ yáāⁿ miiⁿ.

22 Níicú diiⁿ yā 'áámá mi-lagro ndúúcu saⁿá miiⁿ chí nduūvā yeⁿe sa. Saⁿá miiⁿ'aa ngo'o sá 'uūvī ngeεcu nduūyū yeⁿe sa.

'Iiⁿyāⁿ chí i'teenu caacá yā confianza ndúúcu ánimo

23 Taachí 'aa nduuví yā libre cueⁿé yā nanááⁿ compañeros yeⁿe yā. Tuu'mi ní caⁿá yā nducuéⁿe chí ncaⁿ'a chíiduú n'geεté yeⁿe Israel ndúúcu 'iiⁿyāⁿ ndiicúú chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe yáacú.

24 Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní taachí ch'iindiveéⁿ yā chuū, ndu-vidaaⁿ yā ní caⁿ'a yā ndúúcu Dendyuūs: N'díi, Señor Dendyuūs chí ch'εete n'dai ca, n'dií 'iiⁿyāⁿ chí din'dái nī nanguuvi ndúúcu yáⁿáa ndúúcu nuūⁿníⁿyáⁿ'ā ndúúcu tanducuéⁿe chí véé.

25 Caati ndúúcu cheendi David, saⁿá chí n'dií chí 'aa diiⁿ mandado yeⁿe nī ní 'aa caⁿ'a nī:

¿Dε'ε cuchí chí rebelde 'iiⁿyāⁿ chí nguéé 'iiⁿyāⁿ yeⁿe ndaata Israel? Níicú 'iiⁿyāⁿ yeⁿe naciones miiⁿ inaⁿcaⁿdiinúúⁿ yā cosa chí nguéé dichiiⁿvε.

26 Nduuvidaamá reyes yeⁿe yáⁿ'aa 'cúú, 'íicú saⁿá n'geεte chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā nduu-vidaaⁿ yā contra yeⁿe Señor Dendyuūs, ndúúcu Cristo yeⁿe yā.

27 Maaⁿ ní cuaacu níⁿnyúⁿ chí nduuvidaamá yā Herodes ndúúcu Poncio Pilato, ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí nguéé 'iiⁿyāⁿ yeⁿe ndaata Israel ndúúcu 'iiⁿyāⁿ yeⁿe Israel na yáⁿ'aa 'cúú contra yeⁿe Jesús chí Daiya nī chí n'dai. Ní n'dií ca'á nī ntiiⁿnyuⁿ chí diiⁿ yā.

28 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ diiⁿ yā chí cu-uvi tan'dúúca chí neⁿé nī vmnááⁿ vmnáaⁿ chí cuuvi 'tíicā.

29 Maaⁿ ní n'dií Señor, n'diichí nī chí tan'dúúca chí chíiduú n'geεté yeⁿe Israel ngaⁿ'a taáⁿ yā ndúúcu nús'uu. N'dií Señor, teé nī nús'uu chí idiiⁿ mandado yeⁿe nī chí nguéé 'va'á 'nū ní caaⁿmáⁿ'nū nduudu yeⁿe nī.

30 Ch'ín'í maáⁿ nī chí diitú nī chí 'iiⁿyāⁿ diiⁿ yā chí náanduūvā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ, ní diiⁿ yā señales ndúúcu vaadi n'giinu cucáávā Daiyá nī chí Jesús chí n'dai taavi.

31 Taachí ch'iinu caⁿ'ánguaⁿ'á yā naachi nduuvidaaⁿ yā, nuⁿ'u va'ái miiⁿ. Ní

nducyaaca yā ní chiitu Espíritu N'dai ye^{n'e} Ndyuūs 'iiⁿyāⁿ. Nguéé 'va'á yā chí ca^{n'a} yā nduudu ye^{n'e} Dendyuūs.

Nducué^{n'e} chi véé ye^{n'e} nducyáácá 'iiⁿyāⁿ

32 'Iiⁿyāⁿ n'dee n'dái chí chitéenu yā nduuvidaamá yā ní 'áámá staava ye^{n'e} yā, 'áámá alma ye^{n'e} nducyaaca yā. Mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguεε ca^{n'a} yā chí ye^{n'e} yā dendu'ū chí véε ye^{n'e} yā ti nducué^{n'e} chí véé ní ye^{n'e} nducyáácá yā.

33 Apóstoles chí dichó'ó Ndyuūs nga^{n'a} yā nduudu cuaacu ndúú^{cū} poder ch'εεte ye^{n'e} Señor Jesús chí nadacuéeⁿ yā ye^{n'e} nguaaⁿ tiná^{n'a}. Ní^{cū} favor ch'εεte taavi cá ye^{n'e} Dendyuūs cánéé nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

34 Mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguεε ngii 'vaachí yā. Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí véé ye^{n'e} chiidá yā chí ye^{n'e} yā ndúú^{cū} dendu'u ye^{n'e} yā ín'diicuí yā. Ní ndéε yā chí ndāāca yā chí n'diicuí yā chíiⁿ.

35 Ní 'neeⁿ yā na ca'a apóstoles chí dichó'ó Dendyuūs. Ní nga'á yā ca'áámá 'iiⁿyāⁿ tuunu tuunu ca ngii 'vaachí 'iiⁿyāⁿ.

36 Tuu'mi ní José, ní 'iiⁿyāⁿ chí s'neeⁿ apóstoles chí duuchi Bernabé (chí ne^{n'e} caaⁿmaⁿ, 'Iiⁿyāⁿ chí nga^{n'a} 'viich'εεtínūⁿ). José miiⁿ 'iiⁿyāⁿ ye^{n'e} ndaata ye^{n'e} levita ní ch'iindiyáaⁿ yā na isla Chipre.

37 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ véé 'áámá vaadī ngua'áá ye^{n'e} yā.

N'diicuí yā ní ndéε yā tuumi ye^{n'e} miiⁿ, ní s'neeⁿ yā na ca'a apóstoles chí dichó'ó Ndyuūs.

5

Ananías ndúú^{cū} Safira

1 Véé 'áámá sa^{n'a} chí nduvi sa Ananías ndúú^{cū} Safira n'daataá ye^{n'e} sa chí n'diicuí sá 'áámá vaadī ngua'áá ye^{n'e} sa.

2 Nguéé tanducué^{n'e} tuumi chí sta'a sa ye^{n'e} yá^{n'a} ndεε sa, ní n'daataá ye^{n'e} sa chicadínúúⁿ tá chuū. Sa^{n'a} miiⁿ ní 'téé nūu ndéε sa chí 'neeⁿ sa na ca'a apóstoles chí dichó'ó Dendyuūs.

3 Tuu'mi nga^{n'a} Pedro miiⁿ: Díi, Ananías, ¿de'ē cuuví chí yááⁿnguiinūⁿ chista^{n'a} sa na staavá ye^{n'e} di, ní nguéé ca^{n'a} cuaacú dí nanááⁿ Espíritu N'dai ye^{n'e} Ndyuūs, ní nguéé ndéε di tanducué^{n'e} tuumí ye^{n'e} yá^{n'a} miiⁿ?

4 'Naaⁿ chí cánéé ta'ā di, ¿'áá nguéé ye^{n'e} di? Ni taachi 'āā n'diicuí di, ¿'áá nguéé ye^{n'e} di dendu'ū? ¿De'ε cúuví chí chí'neeⁿ di na staava ye^{n'e} di? Nguéé ca^{n'a} di nduudu yaadi miiⁿ ná sa^{n'a} iⁿ'yeeⁿdí 'cūū naati nanááⁿ Dendyuūs.

5 Taachi Ananías ch'iindiveeⁿ sa nduudú 'cūū sndεεve sá ní chíiⁿ sa. Ní nducyáácá yā chí ch'iindiveeⁿ yā chuū dii'yā taaví yā chíi.

6 Ní sa^{n'a} da'cáiyā chí s'nééⁿ miiⁿ nadicuéeⁿ sa 'iiⁿyāⁿ, ní ch'εεcu sa tínūⁿ 'iiⁿyāⁿ, ní tun'dáa sa 'iiⁿyāⁿ ch'uvā'āi. Ní ch'iichi sá 'iiⁿyāⁿ na panteón.

7 Cho'ōo tan'dúú^{cā} 'iiⁿnūⁿ hora chí ndāā n'daataá ye^{n'e}

sa chεeti yaācū. Tán'a 'cūū ní nguée deenū tá de'ē chi chíi.

8 Tuu'mi ní Pedro nga'n'a sa ngii sa tán'ā: Cuuvi di 'úú, ¿'áá n'deēe tuumí sta'a di ye'n'e yá'n'āa mii'n chí n'diicui sa? Ní tá mii'n ní ca'n'a tá: 'Tíicā.

9 Pedro mii'n nga'n'a sa ngii sa tán'ā: ¿De'ē cáávā chi dii'n di ndúúcū isa'n'a ye'n'e di chi chinnche'ei dí Espíritu ye'n'e Señor 'iivú Ndyuūs? N'diichi dí. 'Ii'n'yān chi che'n'e chí n'guuchi isa'n'ā ye'n'e di sneé yā cheendi yaācū ní canéé chí tun'dáa ntúūn yā dii.

10 Tuu'mi ní chi nndeεvé túūn tá 'cūū na ca'a Pedro ní ch'iī tá. Taachi ndáa sa'n'ā s'ee'n yáacū ní ndaaca sa tán'a 'āā n'dii ntúūn tá. Ní tun'dáa nī ntúūn sa'n'ā da'caiyāa s'ee'n tán'ā. Ní ch'iichi sa tán'ā nii'nuún ná yáinyān ye'n'e sa'n'a ye'n'e tá.

11 Nducyáácá 'ii'n'yān ye'n'e yáacū ndúúcū 'ii'n'yān chí ch'iindiveén yā chuū neené dii'yá yā chíi.

N'dee taaví señal s'ee'n ndúúcū vaadi n'giinu s'ee'n

12 Cáávā ta'a apóstoles neené n'dee náán señaes ndúúcū vaadi n'giinu s'ee'n dii'n yā na yáān mii'n. Ní nducyáácá yā 'áámá nduvidaamá yā corredor chí nguuvi Salomón ye'n'e yaācū templo ye'n'e 'ii'n'yān Israel.

13 'Ii'n'yān chí nguée nduvidaamá yā ndúúcū 'ii'n'yān ye'n'e yáacū 'va'á yā chí nduvidaāma yā nduucú yā. Naati 'ii'n'yān ye'n'e yáān mii'n dii'n yā honrar 'ii'n'yān ye'n'e yáacū.

14 'Ii'n'yān chí i'téenu Señor 'iivú Ndyuūs chí 'yaa'n cá yā tan'dúúcā chí 'yaa'n sá'n'ā 'tiicā ntúūn n'daataá;

15 tun'dáa yā 'ii'n'yān s'ee'n chí ngúita mii'n cyuuni. Ní sn'duú yā 'ii'n'yān na cama, ní sn'duú yā 'ii'n'yān na colchones, ti taachi cho'o Pedro mii'n ní 'aa cunee 'cuuti ye'n'e Pedro mii'n vmnaa'n ye'n'e 'áámá chεε 'ii'n'yān s'ee'n.

16 Níicú 'ii'n'yān yáān na nii'nuún míi'n neené 'yáān yā ndaá yā yáān Jerusalén ndúúcū 'ii'n'yān chí ngúitā ndúúcū 'ii'n'yān chí sta'ā 'yúúné chí nguée n'dāācā ye'n'e yáā'n'guuinūn. Nducyáácá yā nduuva ye'n'é yā.

'Ii'n'yān s'ee'n can'dáa yā chí n'nuu'n cá'ai yā Pedro ndúúcū Juan

17 Tuu'mi ní chiiduú ch'εεε ca ye'n'e Israel ndúúcū 'ii'n'yān chí snée yā ndúucu yā chí ye'n'e saduceo s'ee'n chí nguée i'téenu yā chí nduuchi 'ii'n'yān nguaa'n tiná'n'ā dii'n yā contra ye'n'e 'ii'n'yān s'ee'n. Ní dii'n nguée yā.

18 Ní sta'á yā apóstoles chí dichó'ó Ndyuūs ní s'nuún yā sa'n'ā s'ee'n vácūū ye'n'e yáān mii'n.

19 Naati 'áámá ángel ye'n'e Señor 'iivú Dendyuūs mii'n ní nn'guaa'n yā cheendi vácūū mii'n n'gaa'n, ní tun'dáa yā 'ii'n'yān s'ee'n ní ca'n'a yā:

20 Cuna'á nī, ní 'cuetíndií nī na yáacū templo ní caa'ma'n nī tanducué'n'e nduudu ye'n'e vida ngái 'cūū nanáán nducyaaca 'ii'n'yān ye'n'e yáān mii'n.

21 Taachí ch'iindiveén yā chuū ní sndaa yā yaācū templo miiⁿ tyaaⁿ tyaaⁿ ní ca'cueeⁿ yā. 'Naaⁿ chi snée yā chεeti yaācū miiⁿ ní nduividáámá chiiduú ch'εεte ca yeⁿe Israel ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chi snée nduucú yā. Ní 'cai yā 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ ndúúcu nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ndicúu yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ Israel. Ní dichó'o yā soldado s'eeⁿ chi caⁿ'ā sa na vácūu chí canguái sa 'iiⁿ'yāⁿ.

22 Taachi ndáā soldado s'eeⁿ nguéeé indaāca sa 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ vácūu tuu'mi ní nguεεcundí sa ní yaa'vi sa 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

23 Ní ngaⁿ'ā sa: Cuaacu níⁿnyúⁿ taachí ndaá 'nū, ní nduudí vácūu ní canée candado, ní 'iiⁿ'yāⁿ chí snée cuidado vácūu snée yā cheendi vácūu. Taachí nan'guaaⁿ 'nū míⁿ, mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéeé yā chεeti vácūu miiⁿ.

24 Taachi chiiduú ch'εεte ca yeⁿe Israel miiⁿ ndúúcu soldado ndíitiⁿ yeⁿe soldado s'eeⁿ chi idiiⁿ cuidado yaācū templo miiⁿ ndúúcu chiiduú n'gεεte ch'iindiveén yā nduudu 'cūu, nééné nadacadínuuⁿ yā chi chí chuū.

25 Naati 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ ndaá yā ní chí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chuū: Cun'diichí nī, sáⁿ'ā chí s'nuúⁿ nī vácūu miiⁿ yāacū templo snúuⁿ sa. Ní ngi'cuéeⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ yāāⁿ.

26 Tuu'mi ní cueⁿ'ē soldado ndíi tíiⁿ yeⁿe soldado s'eeⁿ chí diiⁿ cuidado yeⁿ'ē yāacū ndúúcu soldado s'eeⁿ ní nguéeé ndúúcu vaadī caa'va chí

nguái yā saⁿ'ā, ti 'va'á yā chí cuíituūu 'iiⁿ'yāⁿ yāāⁿ miiⁿ.

27 Taachi ndée yā saⁿ'ā s'eeⁿ ní diiⁿ yā presentar saⁿ'ā s'eeⁿ nanááⁿ 'iiⁿ'ntyéⁿe yeⁿ'e concilio tuu'mi ní chiiduú ch'εεte ca yeⁿe Israel miiⁿ ntiinguunéeⁿ yā saⁿ'ā s'eeⁿ.

28 Ní ngaⁿ'a yā saⁿ'ā s'eeⁿ: ¿'Áá nguéeé caⁿ'a 'nū chíi 'nū diituú ndís'tií chí nguéeé ca'cueeⁿ nī yeⁿ'e Jesús? Maaⁿ ní 'āā dicitúu ntúuⁿ nī na yāāⁿ Jerusalén ndúúcu nduudu náⁿ'á yeⁿ'é nī. Ní neⁿ'e cu'neéⁿ nī nuuⁿndi nús'uu ndúúcu nuuⁿndi yeⁿ'ē vaadī n'gii yeⁿ'ē sáⁿ'a 'cūu.

29 Nanguεεcútaⁿ'ā Pedro ndúúcu apóstoles ní caⁿ'a yā: Caneé chí diiⁿ 'nū o cu'téenu 'nū yeⁿ'é Dendyuūs vmnááⁿ vmmaaⁿ chí 'cuiinu ní cu'téenu 'nū yeⁿ'é saⁿ'ā iⁿ'yeendí 'cūu.

30 Dendyuūs yeⁿ'ē chiida yú nadācuéeⁿ yā Jesús. Ní ndís'tií ní ch'iiⁿ'núⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ ní dicuái nī 'iiⁿ'yāⁿ ná 'áámá yáⁿ'á.

31 Ndyuūs nadicuéeⁿ yā Jesús lado yeⁿ'e honor. Ní chí'neéⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'εεte ní Salvador chí nadach'εεcu Jesús 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'é yā. Ní chuū ní cáávā chí Jesús ca'a yā 'iiⁿ'yāⁿ Israel chí cuuvi ndaacadáámí yā yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'e yā. Níicú Dendyuūs nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'é yā.

32 Níicú nús'uu ní testigo 'nū yeⁿ'é yā yeⁿ'e cosa 'cūu ndúúcu Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs. Dendyuūs miiⁿ ca'a yā Espíritu N'dai miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ

chi ch'iindiveéⁿ yā yeⁿ'é yā.

33 Taachí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ch'iindiveéⁿ yā chuū neené nduuví taáⁿ yā ní neⁿ'e 'caaⁿ'núⁿ yā saⁿ'ā s'eeⁿ.

34 Tuu'mi ní nguaaⁿ 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē yeⁿ'e concilio ncueeⁿ 'áámá saⁿ'ā yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ fariseo s'eeⁿ chi nguuví sa Gamaliel, chí saⁿ'ā chí déénú taavi yeⁿ'ē ley. Saⁿ'ā miⁿ 'áámá sá chí neené induuví 'iiⁿ'yāⁿ yāáⁿ sáⁿ'ā. Caⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ sa chí can'daa apóstoles chí dichó'ó Ndyuūs chuva'ai miⁿ 'áámá rato 'líⁿ.

35 Tuu'mi ní caⁿ'a sa: Ndís'tiī, 'iiⁿ'yāⁿ Israel, cuin'díichí ní chí diíⁿ ní ndúúcu sáⁿ'a s'eeⁿ.

36 Caati nguuví chí 'āā chó'oo nācuaeⁿ saⁿ'ā chí nguuví Teudas chí caⁿ'a sá 'iiⁿ'yāⁿ chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ ch'εεε. Ní nduuvidaamá 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcu saⁿ'ā miⁿ tan'dúúca cuuⁿ ciento 'iiⁿ'yāⁿ. Sáⁿ'a 'cūū ní ch'iī sa, ní 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'iindiveéⁿ yā yeⁿ'ē sa, tuunu tuunu ca na vaacú yā cuináⁿ'a yā. Mar 'áámá yā 'āā ntéé ch'εεtinée yā.

37 Chó'oo chúū ní nācuaeⁿ Judas, saⁿ'ā yeⁿ'ē yáⁿ'āa Galilea taachí nduūvī duuché 'iiⁿ'yāⁿ. Ní neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ n'dáa yā saⁿ'ā. Saⁿ'ā miⁿ ní ch'iī ntúuⁿ sa ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'iindiveéⁿ yā cueⁿ'e 'múúⁿ cueⁿ'e miⁿ yā.

38 Maaⁿ ní ngaⁿ'á ngii ndís'tiī: Cuvíⁿ ní yeⁿ'ē sáⁿ'ā s'eeⁿ. Ní 'āā snée ra sa ti ndúúti chí consejo 'cūū o ntiiⁿ'nyuⁿ 'cūū yeⁿ'e saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū tuu'mi ní nguéé dε'ε vεε dichí'vē.

39 Nguéé cuuvi diíⁿ ní chí nadituuví ní chuū ndúúti chí yeⁿ'e Dendyuūs ní nguéé diíⁿ ní chí cuuví cuuⁿ'máⁿ ní ndúúcu Dendyuūs.

40 Canee yiinú yā chí caⁿ'a sa. Ní 'cai yā apóstoles chí dichó'ó Dendyuūs ní cheⁿ'é yā saⁿ'ā s'eeⁿ. Ní yaa'vi yuudu yā saⁿ'ā s'eeⁿ chí nguéé caaⁿ'maⁿ sa yeⁿ'e Jesús miⁿ. Ní n'dεεchí yā saⁿ'ā s'eeⁿ.

41 Saⁿ'ā s'eeⁿ ní nan'dáa sa nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ concilio s'eeⁿ, ní yeenú taaví sa caati Dendyuūs 'cuúⁿ yā chí ch'εεnu sa chíi cucáávā Jesús.

42 Nguéé i'neeⁿ naaⁿ yā chí ndii ngi'cueeⁿ yā, ní ngaⁿ'a yā yeⁿ'e Jesucristo miⁿ chεεti yáacū templo ndúúcu ná vaacú 'iiⁿ'yāⁿ nguuví nguuví.

6

Diíⁿ yā votar ndεēchē sáⁿ'a diáconos

1 Nguuví miⁿ chí'yááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Jesús. Ch'iindiveéⁿ yā nduudú vaadī caa'va nguáaⁿ yā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí griego yā caⁿ'a yā chí 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ nguéé diíⁿ yā cuenta ndii nguεε ca'á yā nguuví nguuví n'dáátaa nguá'ā chí cuta'ā tá chεē chí che'ē tá.

2 Tuu'mi ní ndiichúúví apóstoles nadidaama yā nducyaáca 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā Jesús, ní caⁿ'a yā: Nguéé n'daacā chí cu'neeⁿ 'nū chí caaⁿ'máⁿ 'nū yeⁿ'ē nduudu yeⁿ'e Dendyuūs ní ca'á 'nū chí che'é 'iiⁿ'yāⁿ.

3 Ndís'tiī hermanos, in'nuúⁿ ní nguaaⁿ s'uuúⁿ ndεēchē saⁿ'ā chí n'daacā vida yeⁿ'e yā

ní chi diitú yā ndúúcū Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs ndúúcū vaadī cadíínūūⁿ. Sa'n'ā s'eeⁿ ca'a yú ntíⁿnyūⁿ 'cūū sa'n'ā.

4 Ní nús'uū 'cuεεtinée 'nū caaⁿ'maⁿngua'á 'nū ní 'cuεεtinée 'nū lado ye'n'e chi caaⁿ'máⁿ 'nū nduudu ye'n'e Dendyuūs.

5 Nducyaáacá yā ní canee yiinú yā chuū. Ní diíⁿ yā votar Esteban sa'n'ā chi i'teenú taavi ní ndiitúú ndúúcū Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs, ndúúcū Felipe, ndúúcū Prócoro, ndúúcū Nicanor, ndúúcū Timón, ndúúcū Parmenas, ndúúcū Nicolás 'aama chi i'teenú ye'n'e yáāⁿ Antioquía ní maaⁿ ní 'āā sa'n'ā Israel.

6 Nducyaacá yā chi'néeⁿ yā sa'n'ā s'eeⁿ ní cueⁿ'e sa nanááⁿ apóstoles chi dichó'ó Dendyuūs. Ní cuayíví chi caⁿ'angua'á yā tuu'mi ní sn'dúú yā ta'á yā vmnááⁿ ye'n'e sa'n'ā s'eeⁿ cáávā ntíⁿnyūⁿ chí ca'a yā sa'n'ā.

7 Níicú chíi 'yaāⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí chi'teenú yā nduudu ye'n'e Dendyuūs miiⁿ. Ní 'iicu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí i'teenú yā Jesús neenē chíi 'yaaⁿ taavi sá ná yáāⁿ Jerusalén. Neenē 'yáāⁿ chiidúú s'úúⁿ ye'n'e Israel chí'téenu yā tan'dúúcā chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí'téenu yā.

Sta'á yā Esteban

8 Esteban miiⁿ ní 'áamá 'iiⁿ'yāⁿ chí i'teenú taavi yā níicú chí diitú yā ndúúcū poder. Ní neene n'gεεte vaadī n'giinu ndúúcū señales diíⁿ yā nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yáāⁿ.

9 Tuu'mi ní tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'á yā yaacū sinagoga

ye'n'e yáāⁿ ye'n'e yā 'iiⁿ'yāⁿ chí nguuvi Libertos, ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ ye'n'e yáāⁿ Cirene, ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ ye'n'e yáāⁿ Alejandría, ndúúcū dendu'ū 'iiⁿ'yāⁿ ye'n'e yáⁿ'āā Cilicia, ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ ye'n'e yáāⁿ Asia, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ch'εεcu cheendí yā ndúúcū Esteban.

10 Naati nguéeⁿ chí chεé yā ndúúcū Esteban cáávā vaadī deenu ye'n'e yā ndúúcū chíi Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs caⁿ'a chí caaⁿ'maⁿ Esteban.

11 Tuu'mi ní n'de'ei n'de'ei caⁿ'a yā chíi yā náⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí caaⁿ'máⁿ yā chí 'āā n'giindiveéⁿ yā chí Esteban miiⁿ caⁿ'a yuudú yā contra Moisés ndúúcū Dendyuūs.

12 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní chicadi-inuū yā chí nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ye'n'e yáāⁿ miiⁿ ní neéné ch'εεcu cheendí yā ní ndástaⁿ'a vaadī cadí-inúúⁿ ye'n'e 'iiⁿ'yāⁿ ndicúū ndúúcū maestros ye'n'e ley. Ní nducyaáacá 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndaacá yā Esteban, ní sta'á yā 'iiⁿ'yāⁿ, ní ndéε yā nanááⁿ 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē concilio.

13 Ní 'nēⁿ yā testigos chí ngaⁿ'a nduudu yaadi ní ngaⁿ'a sa: Esteban 'cūū ní nguéeⁿ í'nēēⁿnaaⁿ sa chí ngaⁿ'a taaⁿ sá ye'n'e lugar 'cūū ye'n'e Dendyuūs ní contra ye'n'e ley.

14 N'giindiveéⁿ 'nū chí ngaⁿ'a sa chí Jesús miiⁿ ye'n'e yáāⁿ Nazaret nadatuuví yā lugar 'cūū ní n'daáⁿ yā costumbre chí teē Moisés s'uúúⁿ.

15 Tuu'mi ní nducyaacá 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē concilio vεεté yā ní n'diichí yā sa'n'ā miiⁿ.

N'diichí yā naaⁿ sa tan'dúúcā naaⁿ ángel chi saⁿ'ā yeⁿ'e va'ai cheeti nguuvi chi diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs.

7

Esteban caⁿ'á yā yeⁿ'ē maáⁿ yā nī ch'iī yā

¹ Tuuⁿ'mi ní ngaⁿ'ā chiiduú ch'εεε cá miiⁿ yeⁿ'ē Israel: ¿'Áá tíicā chuū?

² Ní Esteban miiⁿ ní ngaⁿ'ā sa: Ndís'tiī saⁿ'ā vi'í ndúúcū chiida yú s'tiī, 'caandiveéⁿ nī yeⁿ'ē 'úú: Chiida yú Abraham n'diichí yā Ndyuūs chi δεεε taavi ca taachi canée yā na yáⁿ'āa Mesopotamia taachí 'āa cuéé cuneé yā na yāⁿ Harán.

³ Ní Ndyuūs caⁿ'a yā chiī yā 'iiⁿ'yāⁿ: Can'dáa di yeⁿ'ē yāⁿ vaacú di ndúúcū yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē di, ní cuchii di na yáⁿ'āa chi 'cuuⁿ'miⁿ dii.

⁴ Tuuⁿ'mi ní Abraham miiⁿ nan'dáa yā yeⁿ'ē ná yáⁿ'āa yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Caldea ní canée yā na yāⁿ Harán. Cuayiivi chi ch'iī chiidá yā, tuuⁿ'mi ní Ndyuūs nadachó'lo yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ná yáⁿ'āa 'cúū naachi snée ndís'tiī maaⁿ.

⁵ Tiempo miiⁿ Ndyuūs nguéé ca'a yā Abraham δε'εε chi cuuvi yeⁿ'é yā yeⁿ'e na yáⁿ'āa miiⁿ, mar 'aama naachi 'canca'á yā naati caⁿ'a Ndyuūs chi ca'á yā cuayiivi yáⁿ'āa 'cúū chi yeⁿ'ē Abraham, ní yeⁿ'ē daiyá yā chi cuchīca ndíí cuayiivi ca taachi 'āa cuéé daiya yā.

⁶ Ní Ndyuūs ní 'túúcā caⁿ'a yā chiī yā: Daiyá nī chi cuchī

ní 'iiⁿ'yāⁿ chi snúúⁿ yúúní caⁿ'á yā yāⁿ vaacú 'iiⁿ'yāⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ yáⁿ'āa miiⁿ ní cuta'á yā daiyá yā chi dichí'vε 'iiⁿ'yāⁿ yáⁿ'āa miiⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ yáⁿ'āa miiⁿ ní nguéé n'daacā ti 'cueenu yā cuuvi cheeti cuūⁿ ciento nduūyū.

⁷ Tuuⁿ'mi caⁿ'a Ndyuūs: 'Úú ca'á castigo 'iiⁿ'yāⁿ na yáⁿ'āa chi cuuvi yā mozos yeⁿ'e yáⁿ'āa miiⁿ. Ní cuayiivi chi chó'oo chúū, ní nan'dáa yā. Níicú cu'téenu yā 'úú na lugar 'cúū ní diiⁿ yā cheε chi neⁿ'é.

⁸ Ní Ndyuūs diiⁿ yā 'áamá compromiso yeⁿ'ē circuncisión ndúúcū Abraham. Circuncisión miiⁿ 'áamá señal chi 'caacá yā na cuerpo. Ní Abraham miiⁿ v'éé daiyá yā chi nguuvi Isaac, ní diiⁿ yā circuncidar daiyá yā Isaac nguuvi chi niini nguuvi sa. 'Tiicá ntúūⁿ Isaac ndúúcū daiyá yā Jacob, ní Jacob ndúúcū ndichúúvi daiyá yā chi saⁿ'a patriarcas chi chiida yú s'eeⁿ.

⁹ Ní chiida yú s'eeⁿ chinn'gueé yā yeⁿ'e 'díinu yā José. Ní n'diicui yā 'díinu yā José miiⁿ na 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Egipto. Ní cuen'ē José na yáⁿ'āa Egipto naati Dendyuūs canée yā ndúúcu yā.

¹⁰ Dendyuūs nadanguáⁿ'ai yā saⁿ'ā yeⁿ'e tanducuen'ē chi ch'eēnu sa chiī na yáⁿ'āa Egipto. Ní Dendyuūs diiⁿ yā chi rey Faraón yeⁿ'e yáⁿ'āa Egipto n'diichí yā José chí saⁿ'ā n'dai ní saⁿ'ā chí déenu taavi ndúúcū taanduv'éé vaadi deenu chí

ca'a Dendyuūs. Ní cucáávā chuū rey Faraón chi'neeⁿ yā José lado yeⁿe gobernador nanááⁿ yeⁿe yán'āa Egipto ndúúcū taanduvéé chi véé na vaacú yā.

11 Ndaā cuiicú ní nuuⁿmáⁿ na yáⁿ'āa Egipto ndúúcū yáⁿ'āa Canaán, ní nch'eenu n'dái yā chii. Chiida yú s'eeⁿ ní nguéé índaāca yā chi che'e yā.

12 Taachí ch'iindiveeⁿ Jacob miiⁿ chi véé trigo ná yáⁿ'āa Egipto, dichó'o yā daiyá yā chi chiida yú s'eeⁿ ndíí vmnááⁿ vmaaⁿ ní cueⁿ'é yā 'áámá viaje.

13 Ndiichi ndii 'úúví viaje ntiinaaⁿ sá chi José miiⁿ ní 'diinū sa cáávā chi José ch'iⁿ'i maāⁿ sa chi 'diinū sa. Tuu'mi ní rey Faraón miiⁿ ní n'diichí yā ti 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe José saⁿ'ā s'eeⁿ.

14 José miiⁿ ní diiⁿ sa chí ndaā chiidá sa Jacob ndúúcū nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe sa. 'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿe sa ní ngii yā 'iiⁿ'nūⁿ ngεεcu ndíitiⁿ'yu yā.

15 'Tíicā cueⁿ'e Jacob na yáⁿ'āa Egipto naachí ch'íi yā ndúúcū chiida yú s'eeⁿ.

16 Ní cuerpo yeⁿe tinán'ā s'eeⁿ candéε yā 'iiⁿ'yāⁿ na yáāⁿ Siquem ní ch'iichí yā 'iiⁿ'yāⁿ na yáinyāⁿ chi caī Abraham. Abraham miiⁿ ní ndúúcū túumī yeⁿ'é yā caī yā yáⁿ'āa miiⁿ na yáāⁿ Siquem yeⁿ'é daiya saⁿ'ā s'eeⁿ Hamor yeⁿ'é yáāⁿ Siquem miiⁿ.

17 Ní taachi 'āā snee niiⁿ'nuúⁿ nguuví chi Dendyuūs diiⁿ yā chi cā'a yā chii yā Abraham, ch'iitá 'iiⁿ'yāⁿ

Israel ní chiī 'yáaⁿ yā na yáⁿ'āa Egipto.

18 Ní nducueēeⁿ táámá rey na yáⁿ'āa Egipto chi nguéé in'diichí yā José.

19 Ní rey miiⁿ ní nguéé n'daacā diiⁿ sa ndúúcū ndaata yeⁿe yú ndúúcū chiida yú s'eeⁿ. Ní chí cu'neeⁿ sa daiyá yā na peligro chi 'cuūvī. Ní nguéé cuuvi 'yáaⁿ yā.

20 Tiempo miiⁿ ní ch'iindiyáāⁿ Moisés, ní Ndyuūs n'diichí yā saⁿ'ā 'líiⁿ chi n'daacā sa. Ch'iita sá na vaacu chiida sa 'iiⁿ'nuⁿ 'iiyū taaví yā saⁿ'ā.

21 Ní taachí chiida Moisés chi cu'neeⁿ yā saⁿ'ā 'líiⁿ na peligro chi 'cuūvī sa, tuu'mi ní táⁿ'ā 'díi daiya rey Faraón chinguaī tá saⁿ'ā 'líiⁿ ní taaví tá saⁿ'ā tan'dúúcā 'áámá daiya tá.

22 Ní Moisés miiⁿ ní ch'eēⁿ sa yeⁿ'e taanduvéé vaadī deenu yeⁿ'e yáⁿ'āa Egipto. Ní diitínú taavi sa ndúúcū nduudu yeⁿ'e sa ndúúcū ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e sa.

23 Taachi chii sá 'uuvi ngεεcu ndúuyū, nacádiinuuⁿ sa na staava yeⁿ'e sa chi caⁿ'a sa n'diichi sa 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e sa chi saⁿ'ā Israel miiⁿ.

24 Taachí n'diichí yā 'áámá saⁿ'ā yeⁿ'e yáⁿ'āa Egipto chi nguεε n'daacā idiⁿ sa ndúúcū 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'é yā, Moisés miiⁿ ní diiⁿ yā nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní ch'eⁿ'e ca yā ní 'nuūcá'ai yā saⁿ'ā Egipto 'cūū ní ch'íi sa.

25 Moisés miiⁿ nacádiinuuⁿ sa chi 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e sa tuumi-cadiinúⁿ yā chi Dendyuūs

ca'n'á yā ca'a yā libertad
'ii'n'yā'n s'ee'n cáávā ta'ā sa.
'Ii'n'yā'n s'ee'n ní ngu'éé tuumi-
cadiinú'n yā chi 'tíicā.

26 Táámá nguuvi mii'n ní
Moisés cue'n'ē sa naachi
ngu'n'u 'ii'n'yā'n ye'n'ē sa. Ne'n'e
sa chi ntun'dáá n'dai yā
ndúúcū paz. Ní nga'n'a sa
ngii sa 'ii'n'yā'n: Ndís'tiī sa'n'ā
'diinú, ngu'éé 'cuu'n'má'n nī,
¿de'ē cáávā chi ngu'n'u nī
ndúúcū vi'ī?

27 'Áámá sa'n'ā Israel chí
n'ge'n'e ví'ī mii'n chingúú'n
ndaā sa Moisés ní nadiví sa
'ii'n'yā'n 'áámá lado ní nga'n'a
sá ngii sa 'ii'n'yā'n: ¿Du'ú s'nee'n
n'diī tan'dúúcā 'ii'n'tyé'n'ē o
juez nanáá'n nús'uū?

28 ¿'Áá ne'n'é nī 'caā'n'nu'n nī
'úú tan'dúúcā chi ch'iī'n'nu'n nī
sa'n'ā ye'n'e yá'n'āa Egipto 'iicu?

29 Tááchí Moisés ch'iindiveén
yā nduudú 'cūū, chéenu yā ní
chindaa sa na yá'n'āa Madián.
Cánéé yā tan'dúúcā 'áámá
sá'n'ā canuu'n yúú'ní. Ní ch'iīndī
na 'uūví daiyá yā.

30 Cho'ōo 'úúvi ngεεcu
ndúuyū, nī 'áámá ángel
che'enaán yā ye'n'ē Moisés ní
'cai yā 'ii'n'yā'n naachi ngiichi
yan'a líín na yīcū 'líín chi
nguuvi Sinaí.

31 Moisés mii'n n'diichí yā
ní cue'n'ē yíínu yā ye'n'ē chí
n'diichi yā mii'n. Ndaa nii'nún
yā chí cuuvi n'diichi yā.
Sa'n'ā mii'n ch'iindiveén yā
nduudu ye'n'ē Dendyuūs mii'n
chí nga'n'ā:

32 'Úú Ndyuūs ye'n'ē chiidá
nī s'ee'n, Ndyuūs ye'n'ē Abra-
ham, Ndyuūs ye'n'e Isaac, ní
Ndyuūs ye'n'e Jacob. Moisés

mii'n ní néené dii'yá yā chí
ndíí 'āā ntéé nē'n'e yā n'diichi
yā.

33 Ní ca'n'a Señor Ndyuūs
chii yā 'ii'n'yā'n: Tun'dáá ca'a
di ndacuú ye'n'ē di caati
naachi canéé dí chíí chééndiī
di nanáá'n Dendyuūs.

34 Cuaacu ní'nyu'n chí
n'diichí chí ch'eēnu taavi
chii 'ii'n'yā'n ye'n'ē chí snée yā
yá'n'āa Egipto. N'giindiveén
chí n'gai ya'ái yā. Ní ca'n'á chí
nadingua'n'ái 'ii'n'yā'n. Maa'n ní
cuchí di. 'Úú dicho'ó dii na
yá'n'āa Egipto.

35 Moisés mii'n ní 'ii'n'yā'n chí
sa'n'a dii'n sa chí cheenu yā
chuva'āi yá'n'āa mii'n taachi
ca'n'a sa: ¿Dú'ū s'nee'n n'diī
tan'dúúcā 'ii'n'tyé'n'e o juez?
Maa'n ní Moisés mii'n Ndyuūs
dichó'o yā chí cuuví yā sa'n'a
ntyé'n'ē, ní nadinguá'n'ai yā
'ii'n'yā'n. Dendyuūs dii'n yā chí
canéé Moisés ndúúcū ndu-
udu ye'n'ē yā cucáávā ángel chí
che'enaán yā ye'n'e Moisés na
yá'n'á 'líín.

36 Moisés cuayiivi taachi
dií'n yā vaadī n'gíínú ndúúcū
señales na yá'n'āa Egipto, na
nuū'n'ni'yá'n'ā chí nguuvi
Cuá'ā, ní na yá'n'āa cuu'n'má'n
cheeti 'uuvi ngεεcu ndúuyū,
ní tun'dáa yā 'ii'n'yā'n.

37 Moisés mii'n chii'n chí
ngā'n'a yā ngii yā 'ii'n'yā'n Israel:
Señor Dendyuūs ye'n'ē yú
ca'n'á yā s'neén yā profeta chí
caan'ma'n nduudu ye'n'ē yā
nguaa'n vi'ī yú. 'Ii'n'yā'n mii'n
tan'dúúcā 'úú. Ní 'caandiveén
nī ye'n'ē 'ii'n'yā'n profeta mii'n.

38 Sá'n'a 'cūū Moisés 'cūú chí
caneé sa naati nduuvidaamá
yā na yá'n'āa cuu'n'má'n ndúúcū

ángel chi yaa'vi yā saⁿā na yīicū chi nguuvi Sinaí, ní canee sa ndúúcū chiida yú. Ní Dendyuūs ca'á yā nduudu yeⁿē vida chi tee sa s'uuúⁿ.

39 Chiida yú ní nguéé ch'iindiveéⁿ yā yeⁿē Moisés miiⁿ ní chi'neéⁿ yā saⁿā 'áámá lado, ní divíi yā vaan-icadínuuⁿ yeⁿe yā, ní neⁿé yā nanguεεcúndíi yā yáⁿāa Egipto.

40 Ní caⁿá yā chii yā Aarón 'iiⁿyāⁿ chi chiida yú: Din'dái nī nús'uu dendyuūs s'eeⁿ chi cuuvi caⁿa yā vmnááⁿ yeⁿe yú caati Moisés 'cūū chi tun'dáa sa nús'uu yeⁿē yáⁿāa Egipto, nguéé deenu yú de'ē chíi ndúúcū sa.

41 Tuu'mi ní din'dái yā 'áámá ídolo 'itiindu 'lín yeⁿe 'díiⁿnguāⁿ chi n'duúⁿ yā 'iiti nátai ní 'caⁿnúⁿ yā 'iiti cuūchī 'lín ní ca'a yā ídolo miiⁿ tan'dúúcā sacrificio. Ní yeenú taaví yā caavā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿē ta'ā saⁿā s'eeⁿ.

42 Níicú Ndyuūs chivíi yā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Ní chi'neéⁿ yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi i'teenú yā tanducuéⁿē cosa chi véé nanguuvi tan'dúúcā 'yáⁿā ndúúcū 'iīyū, ndúúcū 'íiⁿnyúⁿ. 'Tíicā canee ngúūⁿ na libro yeⁿe Ndyuūs naachi ngúūⁿ profetas:

N'diī 'iiⁿyāⁿ Israel miiⁿ, ¿'áá tee nī 'úú 'iiti sacrificio chí 'āā 'niiⁿnúⁿ nī ndúúcū dendú'ū na yaⁿāa cuuⁿmáⁿ cheeti 'uuvi ngeεecu ndúuyū?

43 Nguéé de'ē vεε tee nī 'úú. Candéε nī yaācū tíiⁿūⁿ yeⁿē ídolo

Moloc, ndúúcū 'íiⁿnyúⁿ yeⁿe ndyuūs yeⁿé nī chi nguuvi Renfán, ndúúcū cosa chuū chíiⁿ chíi din'dái nī chíi cu'téenu nī. Níicú 'úú dichó'ó ndis'tiī táámá lado yeⁿe yáⁿāa Babilonia.

44 Chiida yú s'eeⁿ ní canéé yeⁿé yā na yáacū tíiⁿūⁿ yeⁿé Ndyuūs chí caⁿā nduucú yā na yáⁿāa cuuⁿmáⁿ. Ní caⁿa Ndyuūs chíi yā Moisés miiⁿ chíi din'dái sa yáacū tíiⁿūⁿ tan'dúúcā chí n'diichi sa.

45 Chíiⁿ yáacū tíiⁿūⁿ miiⁿ ní sta'a chiida yú s'eeⁿ ní candéε yā ndúúcū Josué tiempo miiⁿ taachi sta'á yā yáⁿāa yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chíi nguéé 'iiⁿyāⁿ yeⁿe ndaata Israel. Ndyuūs nadacaanú yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chíi nguéé 'iiⁿyāⁿ yéⁿē ndaata Israel nanááⁿ chíiida yú s'eeⁿ. Ní yaācu tíiⁿūⁿ snee ndúúcu yā ndii nguuvi yeⁿē David miiⁿ.

46 David mijⁿ nandaāca sa favor nanááⁿ Dendyuūs ní chiica sa chíi din'dái sa yaācū ch'εεε yeⁿé Ndyuūs chíi i'téenu Jacob miiⁿ.

47 Salomón nídin'dái sa yaācū ch'εεε yeⁿe Dendyuūs.

48 Naati Ndyuūs chíi canéé yā na va'ai cheeti nguuvi, nguéé canéé yā na yaācu chíi din'dái 'iiⁿyāⁿ ndúúcū ta'á yā, ti tan'dúúcā chíi ngaⁿā profeta nduudu Dendyuūs tiempo chíi chó'ōo:

49 Nángúúví míiⁿ chíi tan'dúúcā trono yeⁿé, ní yáⁿāa miiⁿ ní tan'dúúcā banco yeⁿé ca'á. ¿Dé'é va'āi idin'dái

dí ye'n'é? nga'n'a
Señor 'iivú Ndyuūs.
O ¿de'ε lugar chi
ntaavi'tuūnuú'n?

50 ¿'Áá nguéé 'úú din'dai
ndúúcū ta'á tandu-
cué'n'ē dendu'ū?

51 Chééchi tíi'n nī ní chεεchí
staava ye'n'é nī ní nduudí
veé'n nī. Ndís'tiī ní nguéé dii'n
díveé'n nī ye'n'e Espíritu N'dai
ye'n'e Ndyuūs cuen'e daā'nma'n.
Tan'dúúcā chiidá nī 'tiicá
ntúū'n ndís'tiī.

52 ¿Du'u profeta chi ca'n'a
nduudu ye'n'e Dendyuūs chi
chiidá nī nguéé can'dáa yā chi
ya'ái yā 'ii'n'yā'n? Ní ch'ii'n'nu'n
yā 'ii'n'yā'n chi ca'n'a yā vmnáá'n
vmnaa'n chi cuchii 'ii'n'yā'n chi
n'dai taavi. Ní 'ii'n'yā'n mii'n chi
n'dai taavi ndís'tiī ní sta'á nī
'ii'n'yā'n nī ch'ii'n'nú'n yā 'ii'n'yā'n.

53 Ndís'tiī ní sta'á nī ley chí
tee ángeles ní nguéé dii'n nī
cumplir.

54 Taachi ch'iindivee'n sa'n'ā
s'uu'n chuū chi ca'n'a Esteban
nduuvi taa'n n'dái sa na staava
ye'n'e sa ní ndiitunuú'n ngé'é
'dii'n'yun' sa contra ye'n'e Este-
ban.

55 Naati Esteban mii'n ndiitu
Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs
che'enaá'n yā nanguuvi ní
n'diīchi yā Dendyuūs chi
neené ngii 'yá'n'ā ní n'diīchi yā
Jesús mii'n chi canée yā lado
ye'n'ē honor ye'n'e Dendyuūs.

56 Tuu'mi ní Esteban ca'n'a
yā: Cuin'díichí nī, inaá'n
nanguuvi canda'āi 'íicú Daiyá
Dendyuūs canée lado ye'n'e
honor ye'n'e Dendyuūs.

57 Tuu'mi ní 'ii'n'yā'n s'ee'n ní
'caī yiicú yā ní n'gaadí yā veé'n
yā ní tanducué'n'e yā ndaá yā
nanáá'n Esteban.

58 Ní tun'dáa yā sa'n'ā yāā'n
mii'n ní chíituú yā sa'n'ā. Ní
'ii'n'yā'n testigos s'neé'n yā cotón
ná ca'a 'áámá sa'n'ā 'díi'n chi
nguuvi Saulo.

59 Tuu'mi ní nga'a yā tuūu
Esteban. 'Iicu Esteban mii'n
ní 'caī sá Ndyuūs ní nga'n'ā
sa: Señor Jesús, nánguái nī
espíritu ye'n'é.

60 Chiintii'ya sá ní 'caī yiicu
sá: Señor, nguéé dii'n cuenta nī
núú'ndí 'cūū ye'n'ē 'iis'tíi. Ní
taachi ca'n'ā sa chuū, ní ch'ii
sa.

8

*Saulo dii'n sachi 'ii'n'yā'n ye'n'e
yaācū chéenu yā*

1 Ní Saulo mii'n canee
yiinú sa chi 'cuūvī Esteban
mii'n. Nguuvi mii'n n'dee
n'dái 'ii'n'yā'n ní nduuvi taá'n
yā ye'n'e 'ii'n'yā'n ná yāacū
chi canée yāā'n Jerusalén ni
nducyaaca yā chi i'teenu
Jesús cuen'ē 'muun cuen'é
mii'nyā. Chéenu yā cuaa'n na
yá'n'āa Judea ndúúcū yá'n'āa
Samaría. Dámaa'n apóstoles
chi dichó'ó Dendyuūs nguεε
chéenu yā.

2 Sa'n'ā s'ee'n chi n'dai nanáá'n
Dendyuūs candéε sa Esteban.
Ní ch'iīchi sá 'ii'n'yā'n ní chεεcu
taavi sá ye'n'e yā.

3 Saulo míi'n ní can'dáa
sa 'ii'n'yā'n chí nge'n'e yaācū
chi n'nuū'n cá'ai sa 'ii'n'yā'n.
Che'n'e sa ndúú va'ai nduu
vā'āi ní candéε sa 'ii'n'yā'n ndíi
n'daataá ndíi sa'n'ā. Ní n'gíi sa
'ii'n'yā'n vácūū.

*Ca'n'a yā ndúúúú ngai na
yāā'n Samaria*

4 'Iiⁿ'yāⁿ chi chéenū miiⁿ chen'é yā nduu yāāⁿ nduu yāāⁿ ní caⁿ'a yā ndúúdu ngai yeⁿ'e Jesucristo chi evangelio.

5 Tuu'mi ní Felipe miiⁿ can'dáa sa na yāāⁿ Samaria ní ngaⁿ'a sa yeⁿ'e Cristo.

6 Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ ch'iindiveénⁿ niiⁿnyúⁿ yā de'ε ndu'ū chi ngaⁿ'ā Felipe miiⁿ. Ch'iindiveénⁿ yā ní inaaⁿ yā señales chiiⁿ idiiⁿ sa.

7 Neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā ndúúcu 'yúúné chi espíritus chi nguεε n'daacā yeⁿ'e yááⁿ'nguínūⁿ taachí can'daa 'yúúné na cuerpo yeⁿ'é yā nééné 'cai espíritus. Ní neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcu ca'āi chi in'dúuví cuerpo yeⁿ'é yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé ngúicá ní nducyaacá yā nanduūvā yeⁿ'é yā.

8 'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē yāāⁿ miiⁿ ní yeenú taavi yā.

9 Cánéé 'áámá saⁿ'ā chi nguuví Simón chi déénu sa magia chi cuaaⁿ vmnaaⁿ neené diiⁿ sa na yāāⁿ miiⁿ. Ní nginnche'ei sá 'iiⁿ'yāⁿ na yāāⁿ Samaria. Ngaⁿ'ā sá ngii sa 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'εεε sa.

10 Chi'neenⁿ veeⁿ ndii n'gaiyāā ndii n'gεεε yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'á yā: Chuū poder ch'εεε yeⁿ'e Dendyuūs.

11 Ní s'neenⁿ veénⁿ yā yeⁿ'ē sa ti ndúúcu artes magias yeⁿ'ē sa neené 'nááⁿ chinnche'ei sá 'iiⁿ'yāⁿ.

12 Taachi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí'téénu yā yeⁿ'ē Felipe miiⁿ chí ngaⁿ'á yā ndúúdu ngai yeⁿ'e chi Ndyuūs ngaⁿ'á yā ntiiⁿnyuⁿ ní yeⁿ'ē ndúúdu ngai

yeⁿ'e Jesucristo miiⁿ, tuu'mí chεēdinúⁿ'niⁿ ndii n'daataa ndii sáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ.

13 S'teenú ntúūⁿ Simón. Chεēdinúⁿ'niⁿ sa. 'Áámá cānee sa ndúúcu Felipe. Taachi n'diichi sa señales ndúúcu vaadi n'giinu ch'εεε chí diiⁿ Felipe miiⁿ tuu'mi ní cheⁿ'e yiinu sá.

14 Taachi ch'iindiveénⁿ apóstoles chí dichó'ó Dendyuūs chí snée yā yāāⁿ Jerusalén chí 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Samaria i'téénu yā nduudú yeⁿ'e Dendyuūs miiⁿ, dicho'ó yā Pedro ndúúcu Juan miiⁿ.

15 Taachí ndaa 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tuu'mi caⁿ'angua'á yā cáávā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí cuuvi diiⁿ yā recibir Espiritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs,

16 ti Espiritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs miiⁿ 'āā cuéé caⁿ'ā nanááⁿ ndii 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Dámaāⁿ chí chεēdinuūⁿ'niⁿ núuⁿ yā ndúúcu chí duuchi Jesús miiⁿ.

17 Apóstoles sn'duú yā ta'a yā vmnaaⁿ yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní diiⁿ yā recibir Espiritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs.

18 Taachi Simón n'diichi sa chí cáávā chí sn'duu tá'a apóstoles diiⁿ yā recibir Espiritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs, tuu'mi ní caⁿ'a sa chí ca'a sa tuumí.

19 Ní caⁿ'ā sa: Tée ntúuⁿ nī poder 'cūū 'úú ní 'āā du'ú nūuⁿ chí cun'duū ta'a vmnaaⁿ yeⁿ'ē, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ cunéé yā ndúúcu Espiritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs.

20 Tuu'mi ní Pedro míiⁿ caⁿ'a sá chí sa 'iiⁿ'yāⁿ: Túumí yeⁿ'ē di 'cuiinú ndúúcu di

caati nacádiinuuⁿ di chi regalo yeⁿ'é Ndyuūs ní ndúúcū tuūmī cuai di.

21 Nguéé ituneeⁿ di ndí nguéé ndúú suerte yeⁿ'é di na asunto 'cūū ti staava yeⁿ'é di nguéé n'daacā nanááⁿ Dendyuūs.

22 Ndáácadáámí dí yeⁿ'é nuuⁿndi yeⁿ'é di, ní caaca di Dendyuūs ti neⁿ'e Ndyuūs nadāch'εεcú yā yeⁿ'é di chí nacádiinuuⁿ di na staava yeⁿ'é di.

23 Ti 'úú inaáⁿ dii ní cunee di na vaadī ngueēe yeⁿ'é di. Ní n'deē chiichí di ndúúcū nuuⁿndi yeⁿ'é di.

24 Tuu'mi ní Simón nan'guεεcútaⁿ'ā sa yeⁿ'é yā ní caⁿ'ā sa: N'diī caacá nī Señor caavā 'úú chi nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'é ti mar 'áámá chi ngaⁿ'a nī nguéé chiī nanááⁿ yeⁿ'é 'úú.

25 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caⁿ'a cuaacú yā nduudu yeⁿ'e Ndyuūs miiⁿ. Ní caⁿ'a yā yeⁿ'é evangelio chi ndúúdú ngai yeⁿ'e Cristo. Ní cueⁿ'e yā ndí néené n'dee yāāⁿ yeⁿ'e yāⁿ'āa Samaria. Ní ndaa ntúuⁿ yā na yāāⁿ Jerusalén miiⁿ.

Felipe ndúúcū saⁿ'a yeⁿ'e yāⁿ'āa Etiopía

26 'Áámá ángel yeⁿ'e Señor miiⁿ yaaⁿ'vi yā Felipe ní caⁿ'a yā: Nducuééⁿ dí ní cuéⁿ'é dí ndii cuaaⁿ ndiīya sur na yúúni chi nga'ai yeⁿ'é yāāⁿ Jerusalén ndii yāāⁿ Gaza. Yúúni miiⁿ ní cho'ō na yāⁿ'āa cuū^{nm}áⁿ.

27 Tuu'mi ní Felipe miiⁿ nducueeⁿ sá ní cueⁿ'e sa. Ní chó'ōo chi 'áámá saⁿ'a yeⁿ'é yāⁿ'āa Etiopía canuuⁿ sa

yúúni ní sán'ā miiⁿ eunuco. Saⁿ'ā miiⁿ chi idiiⁿ sá ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e n'daataá reina chi duuchi Candace. Saⁿ'ā miiⁿ ní diiⁿ sa cuidado nducuéⁿ'é tuūmī yeⁿ'e reina. Ndaa sa yāāⁿ Jerusalén miiⁿ chi diiⁿ sa chi cu'teenu sá Ndyuūs.

28 Nanguεεcunéeⁿ sá yāāⁿ yeⁿ'é yā ní ch'iīndī sa na carreta yeⁿ'é sa. Ní n'geeⁿ sa libro yeⁿ'e Ndyuūs naachi profeta Isaías chi caⁿ'a nduudu Dendyuūs tiempo chi chó'ōo.

29 Ní Espíritu miiⁿ ní ngaⁿ'a yā ngii yā Felipe miiⁿ: Cueⁿ'e di ní ndaa niīⁿnūⁿ di na carreta 'cūū.

30 Ní Felipe miiⁿ cueⁿ'é sa ngeēnū sa ní ch'iīndiveeⁿ sa chi n'geēⁿ saⁿ'a miiⁿ naachi dinguūⁿ profeta Isaías miiⁿ. Ní caⁿ'a sa: ¿'Áá túmícádiinuuⁿ nī chi n'geēⁿ nī?

31 Saⁿ'ā miiⁿ caⁿ'a sa: ¿Taacā cuuvi díⁿ ti mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé ngi'cueeⁿ yā 'úú? Ní neⁿ'e sa chi Felipe miiⁿ caa sa ní 'cuūndī sa ndúúcu sa.

32 Naachí n'geēⁿ sa yeⁿ'é Escritura, chuū chii:

Tan'dúúcā 'iiti cuūchī candéε yā 'iiti ní 'caaⁿ'núⁿ yā 'iiti. Tan'dúúcā 'iiti cuūchī 'líⁿ nguéé ngii n'gai tī taachi ngii yā duudú tī 'tíicā nguéé n'dai yā cheendi yā.

33 Caati ndiicuuⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ n'dái yā ní nguéé ca'a sa justicia yeⁿ'é yā; ¿du'u caaⁿ'maⁿ yeⁿ'e ndaatá yeⁿ'é yā? Caati diví 'iiⁿ'yāⁿ vida yeⁿ'é yā na iⁿ'yeēndī.

34 Saⁿā eunuco nan'guεεcútaⁿā yēⁿe nuūⁿndī yēⁿē sa ní i'téenu sa ní caⁿ'a sa chii sa Felipe miiⁿ: Ngiiá chi cuuvi ní 'úú: ¿Du'ú yēⁿē chi caⁿ'a profeta 'túúcā? ¿'Áá yēⁿē maán yā o yēⁿē taama 'iiⁿ'yāⁿ?

35 Tuu'mi ní Felipe miiⁿ nan'guεεcútaⁿā sa. Tucáⁿā sa yēⁿē libro 'cūū ní caⁿ'a sa yēⁿē evangelio chi ndúúúú ngai yēⁿē Jesús.

36 Canúuⁿ yā yúúní chíí cuen^é yā ndaá yā naachi vεε nuūⁿnīⁿ. Ní caⁿ'a saⁿā eunuco: 'Muuⁿ ní vεε nuūⁿnīⁿ. ¿Dε'ē cucááⁿvā chi nguéé cuεεdinuūⁿniⁿ?

37 Felipe miiⁿ ngaⁿ'ā sa: Nduuti chi i'téenu ní ndúúúú núúⁿmáⁿ staava yēⁿé ní tuu'mí cuuvi cuεεdinuūⁿniⁿ ní. Nan'guεεcútaⁿā sa yēⁿé yā ní ngaⁿ'ā sa: I'teenú chi Jesucristo miiⁿ ní Daiyá Dendyuūs 'iiⁿ'yāⁿ.

38 Ní caⁿ'a sa chi cuééndii carreta. Nduu 'uuví yā, Felipe ndúúúú eunuco cuen^é yā naachi vée nuūⁿnīⁿ ní chεεdinuūⁿniⁿ sa.

39 Taachí cuícheε yā naachi vée nuūⁿnīⁿ Espíritu N'dai yēⁿe Ndyuūs candεē Felipe miiⁿ. Ní saⁿ'ā eunuco 'āā ntéé n'diichi sa saⁿ'ā. Ní cuinaⁿ'ā sa ní yeenú taavi sa.

40 Felipe miiⁿ ndaaca sa na yáāⁿ Azoto. Cho'o sá nduu yáāⁿ nduu yáāⁿ ndii ndaā sa yáāⁿ Cesarea ní caⁿ'a sa yēⁿē evangelio chi ndúúúú ngai yēⁿe Jesucristo nanááⁿ tanducuéⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ yēⁿe yáāⁿ miiⁿ.

9

Saulo ndaacadaami sa

(Hch. 22.6-16; 26.12-18)

1 Taachi Saulo taaⁿ sa ní yaāⁿ'vī yuudu sa yēⁿe chí 'cuūvī 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Señor Jesucristo, ndaa sá nanááⁿ chiiduú ch'εεε cá yēⁿe 'iiⁿ'yāⁿ Israel.

2 Ní chiica sa carta s'eeⁿ chí 'cuuⁿ'miⁿ sá nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yēⁿe yaācu sinagogas yēⁿe yáāⁿ Damasco chí ndúúúú chi ndaācā sa saⁿ'ā o n'daataá miiⁿ yēⁿe Yúúní yēⁿē vaadi i'téenu yēⁿe Jesucristo miiⁿ cúúví diiⁿ sa nandéε sa 'iiⁿ'yāⁿ chi preso yā ní ndaa yā na yáāⁿ Jerusalén.

3 Taachi canúuⁿ sá yúúní míⁿ taachi 'āā cháā ndaa sa yaāⁿ Damasco dáⁿcānaāⁿ chi-iyā 'áámá dεεvé yēⁿē nanguuvi naachi canée sa.

4 Taachí sndεεve sá ná yaⁿ'āa miiⁿ ch'iindiveeⁿ sa 'áámá nduudu chi ngaⁿ'ā: Saulo, Saulo, ¿dε'ē cúúví chí nn'daā di 'úú?

5 Saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'ā sa: ¿Du'ú n'diī, Señor? Tuu'mi ní ngaⁿ'ā yā: 'Úú Jesús chi n'daā dī. Nguéé n'daacā chi diiⁿ di ti diiⁿ di tan'dúúúú 'iiti chi ca'a ca'a tī na yáⁿ'á cuiⁿ'nyuⁿ.

6 Saulo miiⁿ ní in'duuvu sa, ní 'va'a sa, ní caⁿ'a sa: Señor, ¿dε'ē néⁿe ní chi diiⁿ? Señor Jesús miiⁿ ngaⁿ'ā yā ngii yā saⁿ'ā: Nducueeⁿ dí ní cuen^é di yáāⁿ, ní cuuví yā dii dε'ē diiⁿ di.

7 Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi cuén^é ndúúúú Saulo neé yā n'giīnu yā. N'giindiveeⁿ cuaacú yā nduudu ti nguéé du'ū vεε inaaⁿ yā.

⁸ Tuu'mi ní Saulo nducueēⁿ sá ná yáⁿāa miiⁿ naachi chí ndεεve sá. Nán'guaaⁿ sa nduutináaⁿ sa naati nguéé inaaⁿ sa. Candéé neeⁿ yā ta'ā sa, ní ndaā sa yāāⁿ Damasco.

⁹ Miiⁿ ní canee sa 'iiⁿyāⁿ nguuvi ní nguéé inaaⁿ sa, ní nguéé che'e sa, ní nguéé chí'i sa.

¹⁰ Na yāāⁿ Damasco canéé 'áamá saⁿā chí n'geeⁿ chí i'téénū sa Jesucristo chí nguuvi sa Ananías. Tuu'mi ní Señor Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chíi yā saⁿā na visión yeⁿ'ē sa: Díi Ananías. Ananías miiⁿ nan'guεεcutáⁿ'a sa: Señor, 'úú canéé.

¹¹ Ní Señor Jesús miiⁿ ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿā: Nadacueeⁿ di ní cueⁿ'e di yúúni chí nguuvi Cuaācú miiⁿ ní in'nuuⁿ dí vaacu Judas. Miiⁿ canéé 'áamá saⁿā chí nguuvi sa Saulo ní sáⁿ'ā yeⁿ'ē yāāⁿ Tarso. N'diichi ní, saⁿ'ā miiⁿ ngaⁿ'angua'ā sa.

¹² Ní Saulo miiⁿ n'diichi sa na visión yeⁿ'ē sa 'áamá saⁿā chí nguuvi sa Ananías. Ní Ananías miiⁿ cho'o sá cuaaⁿ chεεti va'āi ní chí n'duūⁿ sá tá'a sá vmnááⁿ yeⁿ'e Saulo, ní ninguaāⁿ nduutináaⁿ sa. 'Tíicā n'diichi Saulo miiⁿ na visión yeⁿ'ē sa.

¹³ Naati Ananías miiⁿ nan'guεεcutaⁿ'ā sa: Señor Jesús, n'giindiveéⁿ chí neené ngaⁿ'a 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e sáⁿ'a 'cūū. Saⁿ'ā miiⁿ ní nguéé n'daacā díiⁿ sa ndúúⁿcū 'iiⁿyāⁿ chí i'téénú Jesucristo na yāāⁿ Jerusalén.

¹⁴ Chiiduú n'gεεte yeⁿ'e Israel ca'á yā poder Saulo miiⁿ chí cuta'a sa ní

candéε sa vácūū 'iiⁿyāⁿ chí ngaⁿ'angua'á yā ndúúⁿcū chí duuchi Cristo.

¹⁵ Señor miiⁿ ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿā: Cunaⁿ'ā di. Saⁿ'ā miiⁿ 'úú ndεεvé saⁿ'ā chí cándεε sa chí duuchí nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéé 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'ē ndaata Israel ndúúⁿcū rey s'eeⁿ ndúúⁿcū 'iiⁿyāⁿ Israel.

¹⁶ Ti 'úú 'cuuⁿ'míⁿ naaⁿ sa chí cánéé chí 'cueenu sa cuuvi caavā 'úú.

¹⁷ Tuu'mi ní cueⁿ'ē Ananías ní chindaā sa va'ai ní sn'duū sa ta'a sa vmnááⁿ yeⁿ'ē Saulo. Ní caⁿ'a sa: Díi, Saulo hermano, Señor Jesús miiⁿ chí che'enaáⁿ yā yeⁿ'ē di na yúúni chí cuchii di. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ dichó'o yā 'úú 'íicú cuuvi nanguaāⁿ nduutináaⁿ di. Ní cuuvi cuūtū di ndúúⁿcū Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs.

¹⁸ Hora miiⁿ chíiya na nduutináaⁿ sa cosa tan'dúúⁿcā díiⁿmáⁿ 'yaācā ní inguaāⁿ nduutináaⁿ sa. Nacueeⁿ sá ní chεεdinuūⁿniⁿ sa.

¹⁹ Taachí che'ē sa yuūndū miiⁿ nndaaca tīnū sa. Saulo miiⁿ cánéé sá nguuvi chí ch'εεtinee sa ndúúⁿcū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí i'teenú yā Cristo chí snéé yā yāāⁿ Damasco.

Saulo ngaⁿ'ā sa nduudu cuaacu na yāāⁿ Damasco

²⁰ Cuayiivi míⁿ chí'cueéⁿ sa yeⁿ'e Cristo na yaācū sinagoga. Ní ngaⁿ'ā sa 'iiⁿyāⁿ miiⁿ chí Cristo ní Daiya Dendyuūs.

²¹ Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'iindiveéⁿ yā cheⁿ'e yiinú yā ní ngaⁿ'á yā: ¿'Áá nguéé sáⁿ'a 'cūū chí n'gaā'vā sa ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'angua'á yā ndúúⁿcū

chi duuchi Cristo na yáān Jerusalén? ¿'Áá nguéé cáávā chiiⁿ chí cuchii sán'a 'cūū chí candéé sa 'iiⁿ'yāⁿ 'cuεε chiichi yā nanááⁿ chiiduú n'gεεtē yeⁿ'e Israel?

22 Saulo miiⁿ ditiinú taavi sa. Ní véé 'uuví nadacádiinūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Israel yeⁿ'ē yáān Damasco. Saⁿ'ā miiⁿ ní ch'iⁿ'i sá chí Jesús miiⁿ chí Cristo.

Saulo nanguáⁿ'ai yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ

23 Cheēnū n'deēe nguuví ní 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ nduuvidaamá yā ní nndeé yā chí 'caaⁿ'nuⁿ yā Saulo.

24 Saulo 'āā deenu sa de'ē chí neⁿ'e diiⁿ yā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ch'εεtinée yā cuidado cheendi va'aī yeⁿ'e pared yeⁿ'e yáān miiⁿ ndii nguuvi ndii n'gaaⁿ ti cuuvi 'caaⁿ'núⁿ yā sán'ā.

25 Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí i'teenú yā Cristo ní tun'dáa yā saⁿ'ā chεeti va'ai n'gaaⁿ. Ní s'núuⁿ yā saⁿ'ā chεeti 'áámá 'cuéētēε. Tun'dáa yā saⁿ'a na tiiⁿ pared yeⁿ'e yáān miiⁿ i'cuáa yā saⁿ'ā ndúúcu 'cuéētēε.

Saulo na yáān Jerusalén

26 Taachi ndaā Saulo na yáān Jerusalén neⁿ'e sa nduuvidaama sa ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Cristo. Nducyáácá yā ní 'va'a yā saⁿ'ā ti nguéé i'téenu yā chí i'teenu saⁿ'ā miiⁿ.

27 Tuu'mi ní Bernabé ndáa yā ndúúcu sa nanááⁿ apóstoles chí dichó'ó Dendyuūs. Ní chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ táácā n'diichi Saulo miiⁿ Señor Jesús na yúúní.

Ní Señor yaa'vi yā saⁿ'ā. Ní 'túuca caⁿ'ā Saulo miiⁿ nduudu cuaacu yeⁿ'é Jesús miiⁿ na yáān Damasco, ní nguéé ndúúcu vaadī 'va'ā.

28 Saulo miiⁿ canee sa ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yáān Jerusalén miiⁿ.

29 Caⁿ'a sa nduudu cuaacu yeⁿ'e Señor Jesús nguéé ndúúcu vaadī 'va'ā. Ní n'dee n'dái ngaⁿ'ā sa ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé ndaata Israel naati 'iiⁿ'yāⁿ s'uúⁿ nacádiinúⁿ yā chí 'caaⁿ'núⁿ yā Saulo.

30 Taachi hermanos chicádiinuuⁿ yā chuū, candéε yā Saulo ndii yáān Cesarea, ní dichó'o yā saⁿ'ā yáān Tarso.

31 Tuu'mi ní nducyaaca yáacū canéé 'diiⁿ tan'dúúca ná yán'āa Judea ndúúcu yán'āa Galilea ndúúcu yán'āa Samaria. Ní ngi'cueeⁿ yā ná nduudu cuaacu ní chí chiicá yā ná vaadī i'teenu yeⁿ'é Señor Jesús miiⁿ. Ní Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs miiⁿ ca'á yā vaadī diituú 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ, ní chí'yaaⁿ yā.

Saⁿ'ā Eneas nanduuvá yeⁿ'ē sa

32 Chiī chúū Pedro miiⁿ ní cueⁿ'e yā nduu cuáāⁿ ndaa yā ntúuⁿ yā naachi snéé 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu na yáān Lida.

33 Ní ndaaca yā 'áámá saⁿ'ā chí nguuvi sa Eneas. 'Āā núⁿ'níⁿ nduūyū chí canee sa na cama. Ní saⁿ'ā canee sa ndúúcu ca'āi chí in'dúuví cuerpo yeⁿ'e sa.

34 Ní caⁿ'a Pedro miiⁿ; Eneas, Jesucristo miiⁿ ní diiⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'ē di. Nacueeⁿ di ní cuta'a di yiivē

yeⁿē di. Hora miiⁿ nūuⁿ nacueeⁿ sá.

³⁵ Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chi snée yā na yāāⁿ Lida ndúúcu yāāⁿ Sarón n'diichi yā sáⁿa 'cūū. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndaacadaamí yā ní chi'téenu yā Ndyuūs Señor.

Nadacué^en yā táⁿā Dorcas yeⁿe nguaaⁿ tíaⁿá

³⁶ Canée 'áámá n'daataa chi i'teenu Jesucristo na yāāⁿ Jope chi nguuvi tá Tabita chi neⁿē caaⁿmaⁿ ndúúcu dávaacu griego Dorcas. Tá 'cūū neené n'daacā diiⁿ tá ní caⁿá tá limosnas.

³⁷ Nguuvi miiⁿ ní chiitā tá ní ch'iī ta. Ch'iīnu naaⁿnú yā cuerpo yeⁿē táⁿā ní chin'diiti yā cuerpo yeⁿe táⁿā na 'áámá sala.

³⁸ Yāāⁿ Lida miiⁿ canée niiⁿnuuⁿ ná yāāⁿ Jope. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu Jesucristo ch'iindiveeⁿ yā chi Pedro canée sá miiⁿ. Dichó'o yā na 'uuvi sáⁿā chi caⁿa sa cuuvi sa Pedro. Nguéé cuuvi 'naaⁿ di ní chiī di naachi sneé 'nū.

³⁹ Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní ncueeⁿ sa ní cueⁿe sa ndúúcu yā. Taachi ndaā sa miiⁿ candéε yā saⁿā na sala naachi ndúúvidaama nducyaaca n'daataa nguá'āa. Ngεεcu yā ní n'giⁿi yā ntúuⁿ yā camisas yeⁿe yā ndúúcu vestidos yeⁿé yā chi Dorcas miiⁿ din'dái tá taachí canduūchi tá.

⁴⁰ Tun'dáá Pedro nducyaaca yā chuva'āī. Pedro miiⁿ chiīntii'yá yā ní caⁿangua'á yā, ní nguεεcundí yā naachi canée cuerpo yeⁿē tíaⁿá ní caⁿa yā: Tabita, nacuéⁿ di. Taⁿā miiⁿ ní nn'guaāⁿ

tá nduutinaaⁿ tá ní taachi n'diichi tá Pedro, 'nuūⁿ ndii tá.

⁴¹ Pedro miiⁿ ní caⁿā sa ta'ā sa táⁿā miiⁿ ní nadacué^en sa táⁿā. Tuu'mi ní n'gaī sa 'iiⁿyāⁿ chi i'téenu yā Ndyuūs miiⁿ ndúúcu n'daataa nguá'āa. Ní ch'iⁿi sa táⁿā nááⁿ 'iiⁿyāⁿ chi 'āā canduūchī ta.

⁴² Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ yāāⁿ Jope ch'iindiveeⁿ yā chuū. Ní neené 'yaāⁿ yā s'téenu yā Señor miiⁿ.

⁴³ Ní chó'ōo chí Pedro miiⁿ canée yā 'áámá tiempo na yāāⁿ Jope na vaacu 'áámá saⁿā chi nguuvi Simón chi idicuuⁿnuⁿ sa díⁿmáⁿ 'iiti.

10

Pedro ndúúcu Cornelio

¹ Cánée 'áámá saⁿā na yāāⁿ Cesarea chi nguuvi sa Cornelio. Saⁿā miiⁿ capitán yeⁿē 'áámá taaⁿ soldado chi nguuvi Italiano.

² Saⁿā miiⁿ ní n'dai taavi sa ní i'téenu sa Dendyuūs ndúúcu nducyaaca 'iiⁿyāⁿ na vaacu sá. Saⁿā miiⁿ neéne nga'a sa limosnas yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí nguá'āa yeⁿe na yāāⁿ. Cueⁿé daāⁿmaⁿ ngaⁿ'angua'ā sa Ndyuūs.

³ Sáⁿa 'cūū ní claro n'diichi cuaacú sa ná 'áámá visión tan'dúúca chi n'gεεcu 'iiⁿnuⁿ yeⁿē nguuvi miiⁿ. 'Áámá ángel yeⁿē Dendyuūs chindáa yā naachi cánée sa miiⁿ. Ní ngaⁿ'a ángel ngii yā saⁿā: Díí, Cornelio.

⁴ Sáⁿā miiⁿ ní ch'íínú cuaacú sa ndúúcu vaadi 'va'ā, ní caⁿa sa: ¿Du'u n'diī, Señor? Ní ngaⁿ'a ángel ngii yā saⁿā Cornelio:

Chíín chi ngaⁿāngua'a di ndúúcu limosnas chi nga'ā di, Dendyuūs n'giindiveéⁿ yā ní nan'gaacú yā dii.

5 Ángel nga'a yā ngīi yā Cornelio: Dicho'ó di 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ na yāāⁿ Jope ní diiⁿ di chi cuchīi saⁿā Simón chi nguuvi sa Pedro.

6 Sáⁿa 'cūū ní caⁿee sa na vaacu sáⁿā chi nguuvi Simón, saⁿā chi idicuúⁿnuⁿ sa díiⁿmáⁿ 'iiti. Va'ai yeⁿe saⁿā miiⁿ canééⁿ niiⁿnuúⁿ na nuūⁿnīⁿyáⁿā. Saⁿā miiⁿ cuuvi sa díiⁿ de'ē chi diiⁿ di.

7 Cueⁿe ángel chi caⁿa yā ndúúcu Cornelio, níícu Cornelio miiⁿ ní 'cai sa 'uuvī saⁿā chí diiⁿ mandado yeⁿē sa ndúúcu 'áámá soldado chí i'téénú Dendyuūs chí snéé ndúúcu sa.

8 Dichó'o sa 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yāāⁿ Jope taachī ch'íínú caⁿa sa tanducuéⁿē chí chó'ōo.

9 Chidεεεε tááma nguuvi taachī snúuⁿ yā yúúni ní taachī snee niiⁿnuúⁿ yā yāāⁿ miiⁿ Pedro miiⁿ ncheε sa tiⁿ va'āi chí caaⁿmaⁿngua'ā sa tan'dúúca chí n'gεεcu ndichúúví nguuvi.

10 Saⁿā miiⁿ ndaa cuiicú sá. Ní neⁿe sa che'e sa naati nuuⁿmáⁿ ne'ē chí idin'dái yā chí che'e sa miiⁿ, n'diichi sa 'áámá visión.

11 N'diichi sá nanguuvi chí candá'āi ní cuich'ééⁿ nanguuvi 'áámá cosa tan'dúúca 'áámá tiinūuⁿ ch'εεε chí n'déé chíichí nduū cúūuⁿ esquinas cuch'ééⁿ cuaacu na yáⁿāa miiⁿ.

12 Ní miiⁿ ní n'diichi sa nducyaaca naaⁿ'iiti chí cuuúⁿ ca'a tī chí véé ná yáⁿāa

ndúúcu nducyaaca naaⁿ cúu ndúúcu 'yaada chí véé nanguuvi.

13 Ní ndaā 'áámá nduudu ní caⁿa: Díi Pedro, nducueeⁿ di, 'caaⁿnuⁿ di ní che'e di.

14 Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní caⁿā sa: Nguéé, Señor. Mar 'áámá chí vaatī ndúúcu chí nguεε n'daacā, nguéé che'é.

15 Yáá'ví ntuūⁿ nduudu miiⁿ ndiichi ndii 'úúví cuuvi ní ngaⁿā: Chuū chí nadindεεvé Ndyuūs miiⁿ, nguéé caaⁿmaⁿ di yeⁿē chí vaatī.

16 Chuū ní chíi 'iiⁿnūⁿ cuuvi ní tiinūuⁿ miiⁿ cuinaⁿā ntúūⁿ nanguuvi.

17 Naachí Pedro miiⁿ nadācadíinuⁿ sa yeⁿē visión de'ε chí neⁿē caaⁿmaⁿ, tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nadicho'ó Cornelio, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ itingúúnéⁿ yā tíi va'ai yeⁿe Simón. Ní ndaa yā cheendi va'āi.

18 Ní 'cai yā ní ntínguuneⁿ yā: ¿'Áá miiⁿ canee Simón chí nguuvī sa Pedro?

19 Taachi 'āa chicadíinuⁿ Pedro yeⁿē visión chí n'diichi sa Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs miiⁿ ngaⁿa ngii saⁿā: Cun'diichí dí. 'Iiⁿnūⁿ saⁿā in'nuuⁿ sá dii.

20 Nducueeⁿ dí ní nangua'ai di ní nguéé n'deē nacadíinuⁿ di chí caⁿā di nduucú yā, ti 'úú dicho'ó 'iiⁿyāⁿ.

21 Tuu'mi ní ca'āi Pedro miiⁿ ní cueⁿē sa naachí snéé 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí dicho'ó Cornelio, ní caⁿa sa: N'diichi ní. 'Úú saⁿā chí in'nuúⁿ ní. ¿De'ē cáávā chí cuchīi ní?

22 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní caⁿa yā: Cornelio, capitán romano, 'áámá saⁿā chí n'dái taavi ní

i'téenu sa Dendyuūs. Sá'nā miiⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ déenu yā chí saⁿ'ā miiⁿ n'daacā n'dai sa. Saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'a 'áámá ángel yeⁿ'ē Ndyuūs chíi yā saⁿ'ā, chí neⁿ'e yā chí ndaa nī na vaacú yā ní 'caandiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é nī.

23 Tuu'mi ní Pedro miiⁿ 'cai yā saⁿ'ā na vaacú yā ní canee sa ndúúcu yā. Chidεεε táámá nguuví miiⁿ nacueeⁿ sá ní cueⁿ'e sa ndúúcu yā. Ní cueⁿ'e n'duuví hermanos yeⁿ'e yāāⁿ Jope miiⁿ ndúúcu sa.

24 Táámá nguuví míⁿ ndaa yā yāāⁿ Cesarea. Ní Cornelio cunee ngínú yā. Ní 'cai yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yā ndúúcu nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí amigo chí n'dai ndúúcu yā ní nduuví vidaama nducyaaca yā.

25 Taachí ndaa Pedro miiⁿ, can'daa Cornelio miiⁿ ní diíⁿ yā recibir saⁿ'ā s'eeⁿ. Chintíⁿ'yá yā na ca'a Pedro míⁿ ní chí'téenu yā 'iiⁿ'yāⁿ.

26 Pedro miiⁿ nadacuéeⁿ sa Cornelio miiⁿ ní caⁿ'a sá chíi sa 'iiⁿ'yāⁿ: Nacueeⁿ dí. 'Úu saⁿ'ā ntúūⁿ 'úú.

27 Ní neⁿ'e chí indeé yā ndúúcu sa ní candée yā saⁿ'ā cheeti va'āi. Néeneⁿ 'yaaⁿ yā nduuví dáámá yā miiⁿ.

28 Ní caⁿ'ā Pedro: Ndís'tī ní deenu nī chí nguéeⁿ n'daacā chí 'áámá saⁿ'ā Israel nduuví dáámá sá o ndaa níⁿnuúⁿ sá ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéeⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē ndaata Israel. Ndyuūs ní ch'iⁿ'i yā 'úú chí nguéeⁿ canée chí caaⁿ'maⁿ yā mar 'áámá saⁿ'ā vaatí sa o chí nguéeⁿ n'daacā sa.

29 Taachí Dendyuūs 'cai yā 'úú, núúⁿ ndaa. Maaⁿ ní in-

tínguuneéⁿ ndís'tī: ¿De'ē neⁿ'é nī 'úú chí cuchíi?

30 Tuu'mi ní Cornelio caⁿ'á yā: Maaⁿ cuūuⁿ ngūūví chí 'āā hora 'cūū nūuⁿ chí n'gεεcu 'iiⁿnúⁿ chíinū taachi 'āā cuéeⁿ ca'diinú, cucáávā chí ngaⁿ'angua'á na vaacú. N'díí chí 'áámá saⁿ'ā. Neeneⁿ ngii 'yáⁿ'ā catecai sa.

31 Ní ngaⁿ'ā sa ngii sa 'úú: Díí Cornelio, chííⁿ chí caⁿ'angua'a di ndúúcu limosnas yeⁿ'ē di Dendyuūs n'giindiveéⁿ yā ní nan'gaacu yā.

32 Díí, dichó'o di saⁿ'ā na yāāⁿ Jope ní diíⁿ di chí chíi Simón chí nguuví Pedro miiⁿ. Saⁿ'ā miiⁿ canéeⁿ sa na vaacu sa Simón, saⁿ'ā chí idicuúⁿnuⁿ dííⁿmán 'iiti. Vaacu sa níⁿnuúⁿ ná nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā. Taachí ndaa saⁿ'ā miiⁿ ní yaaⁿ'vi sa díí.

33 Tuu'mi ní Cornelio ngāⁿ'a yā ngii yā Pedro: Hora miiⁿ dicho'ó 'iiⁿ'yāⁿ cáávā di. N'dááca diíⁿ di chí cuchíi di. Maaⁿ ndúcyaacá 'nū ní snéeⁿ 'nū 'muuⁿ ndúúcu Dendyuūs. Ní sneeⁿ 'nū chí 'caandiveéⁿ 'nū tanducuéⁿ'ē chí Dendyuūs caⁿ'á yā chíi yā dii.

34 Tuu'mi ní Pedro ngaⁿ'a sa ngii sa: Maaⁿ ní, 'úú tuumí-cadiinúⁿ chí Ndyuūs ní neⁿ'e yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ daama daama.

35 Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē nducyaaca yáⁿ'āa chí i'téenu yā Dendyuūs ní diíⁿ yā n'daacā ní Ndyuūs ní 'cuaáⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ.

36 Ndyuūs ní dicho'ó yā 'áámá nduudu yeⁿ'e yā nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é Israel.

Ca'n'a yā nduudú ngai ye'n'é evangelio ní véé vaadi 'diín cucáāvā Jesucristo. 'Ii'n'yān 'cū ſeñor 'iivú Ndyuūs ye'n'é nducyáácá 'ii'n'yān.

37 Ndís'tī ní déénú nī nduudu chí ca'n'a yā nuu'máan yán'āa Judea. Tucá'a yā ndii yán'āa Galilea, cuayiivi ch'iinu chí ca'n'a Juan ye'n'e chí ch'εdinuū'nín yā.

38 'Tíicā Dendyuūs tee yā Jesús ye'n'e yāān Nazaret Espíritu N'dai ndúúcū poder. Jesús mii'n ní chiica yā diín yā chí n'daacā. Ní diín yā chí nduuvā ye'n'e nducyáácá 'ii'n'yān chí caneé yā ndúúcū espíritus ye'n'e yáán'guiinūn caatí Ndyuūs mii'n canée yā ndúúcū Jesús.

39 Ní nús'uū ní testigo 'nū ye'n'é tanducué'n'é chí Jesús diín yā na yán'āa Judea ndúúcū na yāān Jerusalén. 'Ii'n'yān s'ee'n mii'n ní ch'iin'nu'n yā 'ii'n'yān. Ní chí 'néé'nga'á yā 'ii'n'yān na 'áámá yán'á.

40 Jesús 'cū Ndyuūs nadicué'n yā 'ii'n'yān ye'n'e nguaa'n tinán'ā ndiichi ndii 'iín'nú'n nguuví mii'n ní diín yā chí che'enaán yā nguaa'n 'ii'n'yān.

41 Nguéé che'enaán yā ye'n'é nducyaaca 'ii'n'yān caati ye'n'é testigo chí Dendyuūs nd'εεve yā cuáán vmnaa'n. Nús'uū ní che'é 'nū ní chí'í 'nū nduucú yā cuayiivi taachí nducuee'n yā ye'n'e nguaa'n tinán'ā.

42 Ní dichó'o yā nús'uū chí caa'n'má'n 'nū evangelio chí nduudú ngai nanáán 'ii'n'yān. Ní nga'n'a cuaacú 'nū chí Cristo mii'n ní s'neé'n Ndyuūs

'ii'n'yān lado ye'n'e Juez ye'n'é 'ii'n'yān chí nduuchi ndúúcū 'ii'n'yān chí n'díí.

43 Nducyaaca profeta s'ee'n chí ca'n'a nduudú ye'n'e Dendyuūs ca'n'a yā ye'n'e 'ii'n'yān mii'n. Nducyáácá 'ii'n'yān chí cu'téenu yā 'ii'n'yān, véé vaadi nadich'εεcú nuū'ndi ye'n'é yā cucaavā Jesús mii'n.

44 Taachi nga'n'ā Pedro nduudú 'cū, Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs ní ndaā vmnaa'n ye'n'é nducyaaca 'ii'n'yān chí ch'iindiveén yā nduudu 'cū.

45 Ní 'ii'n'yān ye'n'e Israel chí'téénú yā chí ndaá yā ndúúcū Pedro, 'ii'n'yān s'ee'n ch'εεtinéé n'giinu yā chí vmnaa'n ye'n'e 'ii'n'yān s'uu'n chí nguéé 'ii'n'yān ye'n'e ndaata Israel, Dendyuūs ca'a ntuún yā regalo ye'n'é Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs,

46 caatí ch'iindiveén yā chí nga'n'a 'ii'n'yān s'ee'n tanán'ā davaacu. Ní nga'n'á yā chí ch'εεεε taaví Dendyuūs.

47 Tuu'mi ní nan'guεεcúta'n'ā Pedro: ¿Áá cúuví chí 'āā du'ú nū'n 'ii'n'yān chí nguéé 'cuáán yā ye'n'é nuū'nī'n chí cuεεdinuū'nī'n 'ii'n'yān chí dī'n yā recibir Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs tan'dúúcá s'uúú'n?

48 Ní dichó'o yā 'ii'n'yān chí cuεεdinuū'nī'n yā ndúúcū chí duuchi Jesús. Tuu'mi ní 'ii'n'yān s'ee'n chíica yā Pedro chí cunée yā 'áámá tiempo ndúucu yā.

11

Pedro ca'n'a yā chuū ná

*yaācū templo yen'e yāān
Jerusalén*

1 Ch'iindiveeⁿ apóstoles chi dichó'ó Dendyuūs ndúúcū hermanos chi snée yā na yáⁿāa Judea chi 'tiicá ntūūⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguéé 'iiⁿyāⁿ yéⁿē ndaata Israel chí diiⁿ yā recibir nduudu yen'e Dendyuūs.

2 Taachí Pedro miiⁿ cuchεε sa yāāⁿ Jerusalén, hermanos yen'e 'iiⁿyāⁿ Israel ch'εεcu cheendí yā ndúúcū Pedro.

3 Ngaⁿá yā: ¿Dε'ē cúuví chí sndáa di va'ai yen'e 'iiⁿyāⁿ chí nguéé yen'e 'iiⁿyāⁿ Israel, ní che'e di ndúúcu yā?

4 Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní tucá'a sa chii sa 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ táacā chiī. Ní caⁿ'a sa:

5 Caneé na yāāⁿ Jope ní ngaⁿanguā'á ní nnduūchí ní n'diichí 'áámá visión dácaā 'áámá tiīnūūⁿ ch'εεtε cuch'éeⁿ nanguuvi n'déé chiīchí nduū cúūūⁿ esquinas ndaā ndii vmnááⁿ.

6 Taachi n'diichí, nacádiinúúⁿ. Tuu'mi ní n'diichí yen'é icyáⁿā 'iiti chí cuūūⁿ cá'a tī ndúúcū 'iiti taaⁿ ndúúcū cúú ndúúcū 'yaada yen'e nanguuvi.

7 Ní ch'iindiveéⁿ 'áámá nduudu chí caⁿ'ā chiī 'úú: Dí Pedro, nacueeⁿ di. 'Caaⁿ'nuⁿ dí 'iiti, ní ché'é dí 'iiti.

8 Ní caⁿ'á chuū: Señor, nguéé; ti mar 'áámá chí vaatí chí nguεε n'daacā che'é.

9 Tuu'mi ní nduudu yen'e nanguuvi caⁿ'a ntūūⁿ ndiichi ndii 'úúví: Chíⁿ chí Ndyuūs nádindεεv'é yā, nguéé caaⁿ'maⁿ di yen'e chí vaatí.

10 Chuū ní 'iiⁿ'nuⁿ cúuví chiī. Cuinaⁿ'ā ntūūⁿ tanducuéⁿē nandéε yā cuáāⁿ 'niiⁿ'nuⁿ nanguuvi.

11 Ní n'diichí ní. Hora miiⁿ ndaā na 'iiⁿ'nuⁿ saⁿ'ā na va'āī naachi 'úú caneé. 'Áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí nguuvi Cornelio dichó'o yā saⁿ'ā yen'e yāāⁿ Cesaarea ndíi naachi caneé.

12 Ní Espíritu N'dai yen'e Ndyuūs ngaⁿ'a ngii 'úú chí caⁿ'á ndúúcu sa. Ní nguéé dε'ē vεε nadicádiinúúⁿ. Cheⁿ'é ndúúcū niyaaⁿ hermanos ní sndáa 'nū vaacu Cornelio.

13 Saⁿ'ā miiⁿ caⁿ'a sá chíi sá nús'uū, táaca n'diichi sa 'áámá ángel vaācū sa chí cheendii yā ní caⁿ'a yā: Dí Cornelio, dicho'ó dí saⁿ'ā s'eeⁿ yāāⁿ Jope ní diiⁿ dí chí ndaa sáⁿ'ā Simón chí nguuvi Pedro míⁿ.

14 Saⁿ'ā miiⁿ ní caaⁿ'maⁿ sá nduudu chí nanguaⁿ'āī dii ndúúcu nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ yen'e di na vaacu di.

15 Ní taachí tucá'á caⁿ'á, ndaā Espíritu N'dai yen'e Ndyuūs yen'e cuaaⁿ 'niiⁿ'nuⁿ vmnaaⁿ yen'e nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ dendu'ū, tan'dúúcā chí chiī ndúúcū s'uūūⁿ vmnááⁿ vmnaaⁿ.

16 Tuu'mi ní nn'gaācú chí caⁿ'a Señor miiⁿ, chí caⁿ'a yā: Juan míⁿ chεεdinuūⁿ ní yā ndúúcū nuūⁿniⁿ naati ndís'tiī ní cuéédinuūⁿ ní nī ndúúcū Espíritu N'dai yen'e Ndyuūs.

17 Nduuti chí Dendyuūs chí ca'a yā regalo miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ tan'dúúcā chí teé yā s'uūūⁿ chí i'teenu yú Señor Jesucristo, ¿du'ū 'úú chí di'vaachí yen'e Dendyuūs miiⁿ?

18 Tuu'mi ní ch'iindiveéⁿ yā nduudu miiⁿ ní ch'εεtinéé

'diín yā ní cā'n'a yā chi ch'εεté yā Ndyuūs, ní ca'n'a yā: 'Tiicá ntúūn ca'a Dendyuūs 'ii'n'yān s'een chi nguéeé 'ii'n'yān ye'n'e ndaata Israel chi ndaa-cadaamí yā ye'n'e nuu'ndi ye'n'é yā ní nndaāca yā vida cuen'e daān'maⁿ.

Yáacū ye'n'e yáān Antioquía

19 Maaⁿ ní 'ii'n'yān chi cuen'e 'múúⁿ cuen'e miiⁿ yā cucáāvā chiiⁿ chi diín 'ii'n'yān ndúú^{cū} Esteban, 'ii'n'yān miiⁿ cho'ó yā ndii yá'n'āa Fenicia, ndúú^{cū} isla Chipre, ndii yāāⁿ Antioquía. Ní nguéeé cā'n'a yā nduudu ye'n'e Dendyuūs ndúú^{cū} nducyáácá 'ii'n'yān, dámaāⁿ 'ii'n'yān Israel s'een ca'n'a yā nduucú yā.

20 Nguaaⁿ 'ii'n'yān s'een ni snée sa'n'ā ye'n'e isla Chipre ye'n'e yáāⁿ Cirene. Sa'n'ā s'een ní taachi ndaā sa yáāⁿ Antioquía yaa'vi sá 'ii'n'yān s'een chi nguéeé 'ii'n'yān yé'n'e ndaata Israel dendú'ū ní ca'n'a sa evangelio chi ndúú^{dú} ngai ye'n'e Señor Jesús.

21 Ní ta'ā Señor 'iivú Ndyuūs miiⁿ canéé ndúú^{cū} sa. Chii 'yaaⁿ n'dái 'ii'n'yān chi'téenu yā Señor miiⁿ. Ní ca'n'dáa yā Señor miiⁿ.

22 Cho'ōo chi 'ii'n'yān ye'n'e yáacū chi snée yā yáāⁿ Jerusalén ch'iindiveéⁿ yā chuū. Ní dichó'o yā Bernabé chi ca'n'a sa yáāⁿ Antioquía.

23 Sá'n'a 'cūū taachi ndaā sa ní n'diichi sa favor ch'εεte taavi ye'n'e Dendyuūs miiⁿ, yeenú taavi sa. Ní chi'cueeⁿ sa chí nducyáácá yā 'cuεεtinéé yā ndúú^{cū} nuu'maⁿ staava ye'n'é yā

ndúú^{cū} Señor 'iivú Dendyuūs miiⁿ.

24 Sa'n'ā Bernabé miiⁿ ní n'dai sa, ní ndiituú sa'n'ā Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs ní i'téenu sá ndúú^{cū} núú^{má}n staava ye'n'e sa. Chii 'yaaⁿ n'dái 'ii'n'yān chi'téenu yā Señor miiⁿ.

25 Cuayiivi miiⁿ ní cuen'e Bernabé na yáāⁿ Tarso chi in'nuuⁿ sa Saulo miiⁿ; ní ndaācā sa sa'n'ā ní nandεε sa sa'n'ā na yáāⁿ Antioquía.

26 Ní nduuvidaamá yā 'áamá nduuyu na yaācū miiⁿ, ní chi'cuéeⁿ yā neené 'yaaⁿ 'ii'n'yān. Chí vmnáāⁿ vmnaaⁿ na yáāⁿ Antioquía 'ii'n'yān s'een ye'n'e yáāⁿ miiⁿ ca'n'a yā chi duuchí cristiano s'een, 'ii'n'yān chi i'teenu Cristo.

27 Nguuvi s'uúⁿ taná'n'ā profetas chi nga'n'ā nduudu ye'n'e Dendyuūs ca'n'dáa yā na yáāⁿ Jerusalén. Ndaá yā na yáāⁿ Antioquía.

28 Nadacueeⁿ 'áamá yā chi nguuví yā Agabo ní diín yā chí inadacádiinūⁿ 'ii'n'yān s'een cáāvā Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs chí ndaa 'áamá cuiicu ch'εεte núú^{má}n yá'n'āa chi véeé 'ii'n'yān. Cho'ōo chuū nguuvi ye'n'e sa'n'ā Claudio.

29 Tuu'mi ní 'ii'n'yān s'een chi i'téenu Cristo diín yā chí dicho'ó yā ofrendas ye'n'e hermanos chi snée yā yá'n'āa Judea. 'Áamá 'áamá yā tuunu tuunu ca tan'dúú^{cā} chi cuuvi ca'á yā.

30 Chuū ní diín yā ní ca'á yā 'ii'n'yān ndiicúū. Ní 'ii'n'yān ndiicúū dichó'o yā limosna ndúú^{cū} Bernabé ndúú^{cū} Saulo.

12

Herodes 'caan'núⁿ yā Jacobo, ní s'nuúⁿ yā Pedro vácūū

1 Tiempo miiⁿ ní rey Herodes diiⁿyuⁿ ta'á yā chí neⁿe 'caan'núⁿ yā náⁿā 'iiⁿyāⁿ chí ngeⁿe yaācū.

2 Níicú ch'iiⁿnuⁿ rey miiⁿ ndúú^{cū} machete chí 'caāiⁿ ndúú 'uuvī lados Jacobo chí 'dīinū Juan.

3 N'diichí yā chí 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ canee yiinú yā chuū. Dichó'o yā saⁿa s'eeⁿ chí cuta'ā ntúuⁿ sa Pedro dendu'ū. Nguuvi míiⁿ ní nguuvi yeⁿē pan chí nguéé yiinūⁿ levadura miiⁿ.

4 Sta'á yā Pedro ní s'nuúⁿ yā saⁿā vácūū naachi snéé cuūuⁿ taáⁿ soldado, 'áamá tááⁿ soldado miiⁿ cuūuⁿ ngíi sa. Soldado s'eeⁿ cunun'dai sa Pedro ní cho'ó yeⁿē pascua ní rey Herodes tun'dái yā saⁿā.

5 Cunun'dai sa Pedro miiⁿ chí canuuⁿ sa vácūū. 'Iiⁿyāⁿ chí ngeⁿe yaācū miiⁿ ngáⁿánguā'á yā ní ngíicá yā Dendyuūs ndii nguuvi ndíi n'gaaⁿ cucáāvā Pedro miiⁿ.

Nanguaⁿ'ai Pedro yeⁿe vácūū

6 Taachi neⁿe ntun'dáa Herodes miiⁿ Pedro miiⁿ, nguiinū míiⁿ nūuⁿ ní cyaadu Pedro miiⁿ naavtaⁿ'a yeⁿe 'uuvī soldado s'eeⁿ. Ndεε chíichí sa ndúú^{cū} 'uuvī cadena s'eeⁿ. Saⁿā s'eeⁿ chí diiⁿ cuidado vácūū míiⁿ snéé sa cheendi vacūū miiⁿ.

7 'Caandiveéⁿ nī, ndaā 'áamá ángel yeⁿē Señor. Ní 'áamá δεεvé canéé na vácūū, Tuu'vi yā tíicuaa Pedro ní nanduuchí yā Pedro. Ní caⁿ'a

yā: Nacueeⁿ di cániicū di. Cadena s'ūuⁿ ní chivíi na ta'á sa.

8 Tuu'mi ní ngaⁿ'a ángel miiⁿ ní ngii yā saⁿā: Cu'neeⁿ di cinto yeⁿē di ní cunuūⁿ cá'a di ndaacuú yeⁿē di ní diiⁿ chíichí di cinta yeⁿē. 'Tíicā diiⁿ sa. Ní caⁿ'a yā: Nunúúⁿ dí catecai vmnaaⁿ di ní cuchí di, ní can'daā dī 'úú.

9 Ní n'daa sa ní cuen'e sa n'daā sa 'iiⁿyāⁿ. Pedro miiⁿ ní nguéé deenu sa chí cuaacu chí diiⁿ ángel miiⁿ. Nadacádiinuuⁿ sa chí 'áamá visión chí n'gíiⁿnuⁿ sa nguaaⁿ na 'yúúduyāāⁿ yeⁿē sa.

10 Cho'ó yā, yeⁿē 'áamá tááⁿ soldado s'eeⁿ, ní cho'ó yā ndii chíiⁿ ndii 'úúví tááⁿ soldado s'eeⁿ. Ní ndaá yā ná cheendi va'ái cūū chí canéé cuaaⁿ na yāāⁿ miiⁿ. Chíi ní nánguááⁿ máāaⁿ cheendi va'ai yeⁿé yā. Can'dáa yā ní cho'ó yā 'áamá yúúní, ní ángel miiⁿ ní chivíi yā yeⁿe yā.

11 Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní nduuchi sa. Ní caⁿ'ā sa; Maaⁿ ní ituumicadiinúuⁿ chí Ndyuūs miiⁿ nidicho'ó yā ángel yeⁿé yā ní nanguáⁿ'ai yā 'úú yeⁿē ta'a rey Herodes. Níicú yeⁿē tanducueⁿē yāāⁿ chí yāāⁿ yeⁿē 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ chí snéé ngiinū yā chí 'cuuvi 'úú.

12 Taachí Pedro nacadíinuuⁿ yā yeⁿē chuū cueⁿ'é yā, ní ndaa yā na vaacu María cheecu Juan, chí nguúví ntúuⁿ sa Marcos, naachí neeni 'yaaⁿ yā snéé yā chí nduuvíidáamá yā ní ngaⁿ'angua'á yā.

13 Taachí di'cuεεcú Pedro cheendi va'āi yeⁿe patio,

can'dāá 'áámá n'daataá chi nguuvi tá Rode.

14 Tá 'cūū ní 'naanaveeⁿ tá nduudu yeⁿ'ē Pedro ní chíi yeenú tá. Ní nguéé nn'guaaⁿ tá cheendi va'āi. Cunaⁿ'ā tá ngeēnū tá cheeti va'āi ní caⁿ'a tá chi Pedro miiⁿ canee sa cheendi va'āi.

15 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ngaⁿ'á yā ngī yā táⁿ'ā: Loca dii. Taⁿ'ā miiⁿ dicuaācu tá saⁿ'ā miiⁿ. Tuu'mí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caⁿ'a yā: Angel chi diiⁿ cuidado saⁿ'ā.

16 Pedro miiⁿ ní iyaaⁿ'vi ca sá. Taachí nn'guaaⁿ yā ní n'diichi yā saⁿ'ā dii'yá yā chíi.

17 Pedro miiⁿ ní ditá'a sa yeⁿ'é yā chí 'cuētinéé 'diiⁿ cheendi yā. Ní chíi sa 'iiⁿ'yāⁿ táácā ángel yeⁿ'e Señor ntun'dáa yā saⁿ'ā vácūū. Pedro ní caⁿ'a sa: Diiⁿ nī chi cadiinuⁿ Jacobo ndúúcu hermanos. Pedro can'dáa sa ní cueⁿ'e sa taama lugar.

18 Chi deεve miiⁿ ní dii'yā n'dái soldado s'eeⁿ chí chíi ndúúcu Pedro.

19 Herodes miiⁿ ní n'nuúⁿ yā saⁿ'ā. Nguéé ndaaca yā saⁿ'ā. Ch'iinu maaⁿ ní tiinguuneéⁿ yā saⁿ'ā s'eeⁿ chí diiⁿ cuidado. Caⁿ'a yā chí 'cuūvī saⁿ'a s'eeⁿ. Cuayiivi cueⁿ'e Herodes miiⁿ yáⁿ'āa Judea ná yāāⁿ Cesarea ní canee yā miiⁿ.

Ch'iī rey Herodes

20 Herodes miiⁿ taaⁿ n'dai yā yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ yāāⁿ Tiro ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ yāāⁿ Sidón. Naati 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ s'eeⁿ ní ndaá yā nanááⁿ rey Herodes miiⁿ chí neⁿ'e taaví yā chí canéé 'diiⁿ, ti chí nge'é yā chí yeⁿ'ē yáⁿ'āa yeⁿ'e rey. Cuta'á yā tan'dúúcā amigo yeⁿ'é yā

saⁿ'ā chí nguuvi Blasto chí diiⁿ cuidado va'ai yeⁿ'e rey, cuarto naachi cyaadú yā. Neⁿ'é yā chí cuuví caaⁿ'maⁿ sa ndúúcu rey cáava yā.

21 'Áámá nguuvi chí diiⁿ señalado cáavā chuū, Herodes canuuⁿ yā catecai rey. Ch'iindí yā na trono yeⁿ'é yā ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ 'áámá nduudu.

22 Ní 'iiⁿ'yāⁿ yāāⁿ miiⁿ 'cai yiicú yā ní caⁿ'a yā: Ndúúdu miiⁿ yeⁿ'ē Dendyuūs, nguéé yeⁿ'e saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

23 Hora miiⁿ ní 'áámá ángel yeⁿ'e Señor miiⁿ n'nuuⁿ cá'ai yā saⁿ'ā Herodes caati nguéé caⁿ'a sa chí yeⁿ'e Dendyuūs chí ch'εεε taavi chí ngaⁿ'a sa. Ní che'e taavi n'dáá rey miiⁿ ní ch'iī sa.

24 Nduudú yeⁿ'ē Señor Jesucristo miiⁿ ndíi ch'εεε ca ní 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu ngī 'yaaⁿ cá yā.

25 Bernabé ndúúcu Saulo miiⁿ ndaá ntúuⁿ yā yāāⁿ Jerusalén ti 'āa diiⁿ yā cumplir ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é yā. Ndeē ntúuⁿ yā Juan chí nguuvi Marcos.

13

Bernabé ndúúcu Saulo tucan'á yā viaje vmnááⁿ vmaⁿ

1 Véé 'iiⁿ'yāⁿ profetas chí caaⁿ'maⁿ nduudu yeⁿ'e Dendyuūs ndúúcu maestros yeⁿ'e yaācū yeⁿ'e yāāⁿ Antioquía. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní Bernabé, ndúúcu Simón chí nguuvi sa Niger, ndúúcu Lucio yeⁿ'ē yāāⁿ Cirene, ndúúcu Manaén saⁿ'ā chí dáámá chiita sá

ndúúcū rey Herodes, ndúúcū Saulo.

² 'Ii'nyāⁿ s'eeⁿ ní taachí snée yā i'téenu yā Señor Jesucristo. Ní taachí 'āā cuéé che'é yā tuu'mí Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs ca'n'a yā: Cu'neeⁿ ví'i nī 'āā yi'l Bernabé ndúúcū Saulo cáāvā ntii'nyuⁿ chi 'úú cá'á sa'n'ā s'eeⁿ.

³ Taachí 'āā cuéé che'é yā ní nga'n'angua'á yā nícu sn'duúⁿ yā ta'á yā vmnaaⁿ ye'n'e sa'n'ā s'eeⁿ ní diiⁿ yā despedir ye'n'e sa.

Apóstoles ca'n'a yā nduudu cuaacu na isla Chipre

⁴ Espíritu N'dai dichó'o yā 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ ní cueⁿ'é yā yāāⁿ Seleucia. Ndii miiⁿ ní cueⁿ'é yā na barco isla Chipre.

⁵ Ndaá yā na yāāⁿ Salamina ní nga'n'a yā nduudu ye'n'e Dendyuūs miiⁿ na yáacū sinagogas ye'n'e 'ii'nyāⁿ Israel s'eeⁿ. Ní canéé ntúuⁿ yā ndúúcū Juan miiⁿ chí ngineeⁿ sa 'ii'nyāⁿ.

⁶ Ní ch'iinu snee yā che'n'e yā núúⁿ máⁿ yāāⁿ ye'n'e isla Chipre ní ndaá yā na yāāⁿ Pafos, ní ndaacá yā 'áámá sa'n'ā Israel chi nguuví Barjesús. Sa'n'ā miiⁿ sa'n'ā chí idin'dái magia ní profeta chi nguéé nga'n'ā nduudu cuaacu ye'n'e Dendyuūs nanááⁿ 'ii'nyāⁿ.

⁷ Sa'n'ā miiⁿ canéé sá ndúúcū sa'n'ā gobernador Sergio Paulo ní 'áámá sa'n'ā chí déenu sa. Sergio Paulo miiⁿ ní 'cai sa Bernabé ndúúcū Saulo. Ne'n'e sa 'caandiveeⁿ sa nduudú ye'n'e Dendyuūs.

⁸ Sá'n'ā Elimas (nguuví sá ne'n'e caa'n'māⁿ davaacú 'cūū sa'n'ā chí idin'dái magia) nguéé 'cūūⁿ sa sa'n'ā. Ne'n'e sa divíi sa chí i'teenu Sergio Paulo chí gobernador.

⁹ Tuu'mí ní Saulo chí nguuví Pablo dendú'ū, ndiituú sa ndúúcū Espíritu N'dai ní n'gíinu sa sa'n'ā Elimas miiⁿ.

¹⁰ Pablo ca'n'a sa: Dii, sá'n'ā diitú ye'n'e tanducuéⁿ'ē vaadī nginnche'etí ndúúcū nducuéⁿ'ē chí nguεε n'daācā, daiya yááⁿ'nguiinūⁿ ní contra ye'n'ē tanducuéⁿ'ē vaadī cuaacu. ¿'Áá nguéé cu'nēēⁿ 'naaⁿ di chí di'vááchí di ye'n'e yúúⁿ ní cuaacu ye'n'ē Señor Jesucristo?

¹¹ Maaⁿ ní ta'ā Señor miiⁿ canee contra ye'n'e di ní cúúví nngueenáaⁿ di. Nguéé n'dííchi di 'yáⁿ'ā 'áámá tiempo. Tuu'mí nūⁿ chí nngueenáaⁿ sa ní 'áámá chí maí ye'n'ē sa. Ní cachiica 'múúⁿ cachiicá miiⁿ sa ní in'nuūⁿ sa du'ū chí cundéé neeⁿ ta'ā sa.

¹² Tuu'mí ní gobernador Sergio Paulo n'diichi sa chí chíi, ní s'teenu sa. Ngeⁿ'e yíínú sá ye'n'ē nduudu ye'n'ē Señor Ndyuūs.

Pablo ndúúcū Bernabé cuēⁿ'e yā na yāāⁿ Antioquia ye'n'ē distrito Pisidia

¹³ Pablo ndúúcū 'ii'nyāⁿ chí ndúúcu sa cueⁿ'é yā na barco ye'n'ē yāāⁿ Pafos ní cueⁿ'é yā na yāāⁿ Perge ye'n'ē país Panfilia. Naati Juan miiⁿ ní cueⁿ'e sa yēⁿ'e yā na yāāⁿ Jerusalén.

¹⁴ 'Ii'nyāⁿ s'eeⁿ ní cueⁿ'é yā ye'n'ē yāāⁿ Perge ní ndaá yā yāāⁿ Antioquia ye'n'ē

distrito Pisidia. Ní ndaa yā na yaācu sinagoga nguuvi sábadu, 'áamá nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ yā tiempo miiⁿ. Ní ch'εεté yā na silla.

15 Cuayiivi chí saⁿ'a ch'εεte yen'e yaācū sinagoga ch'eeⁿ sa ná libro yen'e ley ndúúcū ná libro yen'e profetas, saⁿ'ā ch'εεte dichó'o sa saⁿ'ā s'eeⁿ chí caāⁿmāⁿ sa ní caⁿ'a sa: Ndís'tiī saⁿ'ā vi'í, ndúúti chí canee 'áamá nduudu yen'e chí ca'cueeⁿ di 'iiⁿyāⁿ 'cūū, caaⁿmaⁿ di.

16 Tuu'mi ní Pablo miiⁿ ní nacueeⁿ sa. Diīⁿ sá ndúúcū ta'a sa chí cuuvi 'diīⁿ. Ní caⁿ'a sa: Ndís'tiī saⁿ'ā yen'e Israel ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chí i'téénú Ndyuūs, 'caandivéⁿ nī.

17 Ndyuūs yen'e 'iiⁿyāⁿ yen'e yú Israel ndεεve yā chiida yú s'eeⁿ ní diīⁿ yā chí 'iiⁿyāⁿ ch'εεte. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ snéé yā yáⁿ'āa Egipto tan'dúúcā 'iiⁿyāⁿ snúúⁿ yúúni. Ní Ndyuūs ndúúcū poder yen'e yā ndúúcū ta'á yā ní tun'dáa yā 'iiⁿyāⁿ.

18 Ní taandúú 'úúví ngεεcu nduūyū diīⁿ yā cuidado 'iiⁿyāⁿ na yáⁿ'āa cuūⁿmaⁿ. Ní chí cheé yā taanduvéé chí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ diīⁿ yā.

19 Ní taachí Ndyuūs diīⁿ tuuví yā ndεεchē nación yen'e 'iiⁿyāⁿ chí nguéé ndaata Israel na yáⁿ'āa Canaán, ca'á yā yáⁿ'āa miiⁿ chí cuuvi yen'e 'iiⁿyāⁿ Israel.

20 Cho'ó chuū chεeti cuūuⁿ ciento canéé 'uūvī ngεεcu ndiichi ndúuyū ca'a yā juez yen'é yā ndii nguuvi profeta Samuel miiⁿ chí caⁿ'a nduudu Ndyuūs.

21 Tuu'mi ní tiempo miiⁿ chiica yā rey ní Ndyuūs ní ca'á yā Saúl miiⁿ chí cuuvi sa rey. Chεeti 'uuvi ngεεcu nduūyū Saúl miiⁿ rey miiⁿ. Saúl miiⁿ saⁿ'a daiya Cis, 'áamá saⁿ'ā yen'e 'iiⁿyāⁿ yen'e Benjamín.

22 Diví yā saⁿ'ā ní Ndyuūs nadicuéeⁿ yā táamá rey chí David chí caⁿ'a yā nduudu cuaacu yen'é yā. Ní Ndyuūs ngaⁿ'á yā: 'Úú ndaacá David daiya Isai miiⁿ 'áamá saⁿ'ā tan'dúúcā chí neⁿ'e staava yen'é. Saⁿ'ā miiⁿ ní diīⁿ sa tanducuéⁿ chí neⁿ'e.

23 Yen'e ndaata sán'a 'cūū miiⁿ tan'dúúcā chí Ndyuūs ngaⁿ'a chí cā'a yā, Ndyuūs nadicuéeⁿ yā Jesús yen'e 'iiⁿyāⁿ Israel lado yen'e Salvador chí 'iiⁿyāⁿ chí nadanguán'ai yā 'iiⁿyāⁿ yen'e nuuⁿndi yen'é yā.

24 Taachí 'aa cuéé ndaá Jesús miiⁿ, caⁿ'ā Juan miiⁿ chí cuεεdinuūⁿniⁿ yā yen'e chí nducyaaca 'iiⁿyāⁿ yen'e Israel ndaacadaami yā yen'e nuuⁿndi yen'e yā.

25 Juan miiⁿ taachi ch'iinu diīⁿ sa ntíⁿnyūⁿ yen'e sa, caⁿ'a sa: ¿Du'ū 'úú nadicádinuuⁿ ndis'tiī? Nguéé 'iiⁿyāⁿ miiⁿ 'úú. Cun'diichi nī. Cuchii 'áamá na cuaaⁿ daami 'úú ní 'úú nguéé n'daācā 'úú chí cuuvi diīⁿ n'daatí yíⁿmáⁿ naaⁿ ndaacuú yéⁿ'e chí cánúúⁿ ca'a.

26 Ndís'tiī saⁿ'ā vi'í, daiya 'iiⁿyāⁿ yen'e Abraham ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chí snéé yā ndúúcū ndis'tiī chí i'téénú yā Ndyuūs, caavā ndís'tiī dicho'o Ndyuūs nduudu chí

nguaaⁿ ai 'iiⁿ yāⁿ.

27 'Iiⁿ yāⁿ chi snée yā na yāāⁿ Jerusalén miiⁿ ndúúcu nducyáácá yā chi ngaⁿ ā ntiiⁿ nyuⁿ yeⁿ é yā nguée n'diichí yā Jesús ní nguée nduudu yeⁿ e profetas chi n'geeⁿ yā nducuéⁿ ē nguuvi sábadó chi intaaviⁿ tuunúúⁿ yā. Ní 'iiⁿ yāⁿ s'eeⁿ diiⁿ yā condenar Jesús.

28 'Íicu ní nguée ndaacá yā falta yeⁿ e yā chi 'caaⁿ nuⁿ yā 'iiⁿ yāⁿ. Chiica 'iiⁿ yāⁿ nanááⁿ Pilato miiⁿ ní 'iiⁿ yāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ a yā chi Pilato 'caaⁿ núⁿ yā Jesús ní 'cuúvi yā.

29 Taachí ch'iinu chií tánducuéⁿ ē chi canée nguūⁿ yeⁿ é yā, 'iiⁿ yāⁿ divíi yā Jesús na yāⁿ á cruz ní s'nuúⁿ yā 'iiⁿ yāⁿ na yáinyāⁿ.

30 Ndyuūs nadicueeⁿ yā 'iiⁿ yāⁿ yeⁿ e nguaaⁿ tinaⁿ ā.

31 Jesús miiⁿ ch'iⁿ í maáⁿ yā néené n'deēe nguuvi nanááⁿ 'iiⁿ yāⁿ chí dáámá cuhéé yā ndúúcu yā yeⁿ e yāⁿ ā Galilea ní ndaá yā yāāⁿ Jerusalén. 'Iiⁿ yāⁿ s'uuⁿ testigos yeⁿ é yā nanááⁿ 'iiⁿ yāⁿ.

32 Nús'uuⁿ ntuūⁿ ngaⁿ á 'nū ndúúdu ngai. Chuū chi nduudu chi Ndyuūs ca'a yā chiida yú s'eeⁿ taachi Ndyuūs caⁿ a yā chi diiⁿ yā.

33 Chuū chí Ndyuūs miiⁿ ní dicuaacú yā ní Ndyuūs diiⁿ yā cáávā s'uuúⁿ chí 'iiⁿ yāⁿ daiyá chiida yú s'eeⁿ yeⁿ e Israel tááchí Ndyuūs nadacueéⁿ yā Jesús miiⁿ. Chuū chi canée nguūⁿ na libro yeⁿ ē Ndyuūs naachi nguūⁿ salmo ndii 'úúví chí ngaⁿ ā: Dii daiyá dii,

maaⁿ nguuvi 'úú n'giⁿ í chí daiyá dii 'tíicā.

34 Ndyuūs nadacueéⁿ yā 'iiⁿ yāⁿ yeⁿ ē nguaaⁿ tinaⁿ ā. 'Āā ntéé nguεεcunée choó yā. 'Túúcā caⁿ a yā: 'Úú teé dii cosa chí n'dai chí cāⁿ a chí ca'á David. Chuū chí cuaacu.

35 Cáávā chuū ngaⁿ á yā na táámá salmo: Nguée 'cuaáⁿ nī chí Daiyá nī chí n'dai chí nguεεcunée choó cuerpo yeⁿ é yā.

36 Cuaacu níⁿ nyúⁿ chí David miiⁿ tááchí dichíí'vε yā 'iiⁿ yāⁿ yēⁿ e yā tan'dúúcā chí neⁿ e Dendyuūs, ch'iⁿ i yā níicú ch'εεchí yā naachi ch'εεchi chiidá yā. Ní choo yā.

37 Naati 'iiⁿ yāⁿ chí Dendyuūs nadacueéⁿ yā yeⁿ e nguaaⁿ tinaⁿ ā ní nguée choo yā.

38 Nadacadínuuⁿ nī chuū, ndís'tiī saⁿ ā ví'í. Caⁿ a 'nū ndís'tiī nduudu yeⁿ é Ndyuūs chí Ndyuūs nadach'εεcú yā nuuⁿ ndi yeⁿ e nī cucáávā 'iiⁿ yāⁿ 'cūū.

39 Cucáávā 'iiⁿ yāⁿ miiⁿ Ndyuūs nadach'εεcú yā nducuéⁿ ē nuuⁿ ndi yeⁿ ē nducyáácá 'iiⁿ yāⁿ chí i'téenu yā Dendyuūs. 'Iiⁿ yāⁿ miiⁿ ní diiⁿ yā chí nduuvī n'dai dii nanááⁿ Dendyuūs, naati ley yeⁿ e Moisés nguée cuuvi nach'εεcu nuuⁿ ndī yeⁿ é 'iiⁿ yāⁿ.

40 Cuin'díichí nī chí nguée chií nanááⁿ ndís'tiī chí canée nguūⁿ cáávā profetas chí caⁿ a nduudu yeⁿ e Dendyuūs, ní canée nguūⁿ na libro yeⁿ e Ndyuūs:

41 Cuin'díichí nī ndís'tiī chí

taaⁿ nī, ní nge^{n'e}
yīⁿnúúⁿ nī, ní 'cuuvi
nī; caati 'úú ní díⁿ
'áámá ntīⁿnyuⁿ ne^{n'e}
chí ndís'tī sné^e nī
iⁿ'yeeⁿdī 'cūū, 'Áámá
ntīⁿnyuⁿ chí ngu^{éé}
i'téenu nī ndúúti chí
du'ú 'iⁿ'yāⁿ caaⁿ'maⁿ
yā ye^{n'e} chuū.

42 Taachí nan'daa yā na
yaācū sinagoga ye^{n'e} 'iⁿ'yāⁿ
Israel s'eeⁿ, 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí
ngu^{éé} ye^{n'e} ndaata Israel
dī'cuútu yā 'iⁿ'yāⁿ, chí cúúví
δεεεε táámá nguuvi sábadó,
nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ nī
chí caaⁿ'máⁿ nī ye^{n'e} chuū.

43 Ní taachi 'āā díⁿ yā
despedir 'iⁿ'yāⁿ ye^{n'e} yaācū
sinagoga neené 'yaaⁿ 'iⁿ'yāⁿ
ye^{n'e} Israel ndúú^{cū} 'iⁿ'yāⁿ
chí n'daacā chí 'āā maaⁿ ní
'iⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ, can'dáa
yā Pablo ndúú^{cū} Bernabé.
Pablo ndúú^{cū} Bernabé ní
caⁿ'a yā 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí 'áámá
'cuεεtinéé yā na favor ch'εεε
ye^{n'é} Dendyuūs.

44 Chidεεεε táámá ngu-
uvi sábadó, nguuvi chí
ntaavi'tuunúúⁿ yā, nduu-
vidáámá yā n'dee taaví
'iⁿ'yāⁿ 'téé nuuⁿmaⁿ yáaⁿ yā
chí 'caandiveeⁿ yā nduudu
ye^{n'e} Dendyuūs.

45 Naati 'iⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ
taachi n'diichí yā chí n'dee
n'daí 'iⁿ'yāⁿ mīⁿ ní ndiitú
yā ndúú^{cū} vaadī ngueēe,
caⁿ'a yā chí ngu^{éé} n'daacā chí
ngaⁿ'ā Pablo mīⁿ. Ní caⁿ'a
taáⁿ yā contra ye^{n'é} yā ní
contra ye^{n'e} Dendyuūs.

46 Tuu'mi ní Pablo ndúú^{cū}
Bernabé mīⁿ caⁿ'a yā ngu^{éé}

ndúú^{cū} vaadī 'va'a caⁿ'a
yā: Ndís'tī cuaacu níⁿnyúⁿ
cánéé chí caaⁿ'máⁿ 'nū
ndúú^{cū} ndís'tī nduudu ye^{n'é}
Dendyuūs vmnááⁿ vmnaaⁿ
naati ndís'tī ní diví nī ye^{n'e}
veeⁿ nī. Ní túúmíⁿcadīⁿúúⁿ
maáⁿ nī chí ngu^{éé} n'daacá
nī chí tuneⁿ nī vida cue^{n'e}
daāⁿmaⁿ. Cááⁿvā chí díⁿ nī,
Ndyuūs ngu^{éé} teé yā ndís'tī
vida cue^{n'e} daāⁿmaⁿ ndís'tī.
Cuiⁿ'diichí nī. Nguεεcunéé
'nū caⁿ'a ntuúⁿ 'nū ndúú^{cū}
'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí ngu^{éé} ye^{n'e}
ndaata Israel.

47 Caati 'tīcā chidichó'ó
Señor 'iivú Ndyuūs mīⁿ
nú^s'uu, ní Ndyuūs cáⁿ'a yā chí
yā nú^s'uu:

'Úú chí'neéⁿ ndís'tī tan'dúú^{cā}
chíδεεεε ye^{n'e} 'iⁿ'yāⁿ
s'eeⁿ chí ngu^{éé} ye^{n'e}
ndaata Israel, chí
cuuvi caaⁿ'máⁿ nī
nduudu chí nanguaⁿ'āī
'iⁿ'yāⁿ ndii núúⁿmáⁿ
iⁿ'yeeⁿdī.

48 Taachí ch'iindiveeⁿ
'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí ngu^{éé} ye^{n'e}
ndaata Israel chuū ndiitú yā
ndúú^{cū} vaadī yeenú ní caⁿ'a
yā chí ch'εεεε taavi Ndyuūs
cááⁿvā nduudu ye^{n'e} Señor
Ndyuūs mīⁿ. Ní s'teenú yā
nducyáácá 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí
Ndyuūs chíndεεεε yā ní tee yā
vida cue^{n'e} daāⁿmaⁿ.

49 Ní nduudu Señor mīⁿ
'āā chí chíicadīⁿnuuⁿ 'iⁿ'yāⁿ tí
che^{n'e} núúⁿmáⁿ yāāⁿ estado
mīⁿ.

50 Naati 'iⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ
díⁿ yā chí ngu^{éé} snéé 'díⁿ yā
n'daataá chí n'dai taaví chí
n'dááca taavi ndúú^{cū} 'iⁿ'yāⁿ
chí ngaⁿ'a ntīⁿnyuⁿ ye^{n'e} yāāⁿ
mīⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ mīⁿ ndúú^{cū}

n'daataá ndúúcū 'i'ntyé'nē nadacuée'n yā vaadī 'caa'va contra ye'n'e Pablo ndúúcū Bernabé ní ndivíi yā 'i'nyā'n ye'n'e na yāā'n naachí snée yā.

⁵¹ Pablo ndúúcū Bernabé ní n'dáadi yā iyaacá ye'n'e ca'a yā ti 'i'nyā'n ye'n'e yāā'n mii'n ní contra yā. Cue'n'e yā ní ndaa yā yāā'n Iconio.

⁵² 'I'nyā'n s'ee'n chi i'téenu yā Cristo ní yeenú taavi yā ndúúcū vaadī yeenú ndúúcū Espíritu N'dai.

14

Pablo ndúúcū Bernabé na yāā'n Iconio

¹ Chií na yāā'n Iconio chi Pablo ndúúcū Bernabé s'ndaa yā daama daama na yaācū sinagoga ye'n'e 'i'nyā'n Israel s'ee'n. Ní 'túúcā ca'n'a yā. Ní neené n'dai 'i'nyā'n Israel s'ee'n s'téenu yā. 'Tiicá ntúū'n 'i'nyā'n s'ee'n chi nguée' ye'n'e ndaata Israel.

² Naati 'i'nyā'n Israel s'ee'n chi nguée' i'téenu yā, n'g'εεcu cheendí yā ndúúcū 'i'nyā'n s'ee'n chi nguée' ye'n'e ndaata Israel ní dií'n yā chi 'i'nyā'n s'ee'n chi nguée' ye'n'e ndaata Israel nguée' nacadínuu'n yā n'daacā ye'n'e 'i'nyā'n chi i'téenu yā.

³ Tuu'mi ní Pablo mii'n ndúúcū Bernabé 'naa'n n'dái ch'εεtinée yā mii'n ní Señor Jesucristo dií'n yā chí 'i'nyā'n s'ee'n nguée' 'va'á yā ca'n'a yā ye'n'e Señor Jesucristo. Señor Jesucristo mii'n ní ch'i'n'i yā chi nduudu cuaacu mii'n chi nduudú ye'n'é yā ye'n'e favor ch'εεte ye'n'é yā. Ní Señor mii'n

dií'n yā chuū ní cā'a yā poder chí Pablo ndúúcū Bernabé dií'n yā señales ndúúcū vaadī n'giinu.

⁴ Níicú 'i'nyā'n s'ee'n ye'n'e yāā'n mii'n ní 'uūvī vaanicadi-inúú'n ye'n'é yā. Ná'n'a yā ní lado ye'n'e 'i'nyā'n Israel s'ee'n ní taná'n'a yā ní lado ye'n'e apóstoles chí dichó'ó Dendyuūs.

⁵ 'I'nyā'n Israel s'ee'n ndúúcū 'i'nyā'n s'ee'n chí nguée' ye'n'e ndaata Israel ndúúcū 'i'nyā'n chí nga'n'a ntiī'nyū'n in'núú'n yā vaadī 'caa'va chí tun'dáa yā Pablo ndúúcū Bernabé ní chí cuituú yā 'i'nyā'n s'ee'n.

⁶ Taachí chicadínuu'n sa'n'ā s'ee'n chuū, cue'n'é yā ngeenu yā na yāā'n Listra ndúúcū yāā'n Derbe chí distrito ye'n'e Licaonia ndúúcū nducyaaca yāā'n nuu'ma'n ndiivíi ná yā'n'āa.

⁷ Ní mii'n ca'n'a yā evangelio chí ndúúdú ngaí ye'n'e Jesucristo mii'n.

'I'nyā'n ca'ā tuú yā Pablo na yāā'n Listra

⁸ Cánée 'áámá sa'n'ā ye'n'e yāā'n Listra chí véé sá ti mar 'áámá fuerza ye'n'e ca'a sa. Nguée' ngiica sa ndíi ch'iindiyaā'n sa.

⁹ Sá'n'a 'cūū ní ch'iindivee'n sa chí ca'n'a Pablo. Ní Pablo mii'n ní n'gíinu yā sa'n'ā mii'n ní nacadínuú'n yā ye'n'e sa'n'ā mii'n ti i'téenu sa chí cuuví nduūvā ye'n'e sa.

¹⁰ Ní ca'n'a yuudú yā: Nducuee'n cuaacú di ndúúcū ca'a di. Hora mii'n ní sa'n'ā mii'n nducuee'n sa ní chiica sa.

¹¹ 'I'nyā'n chí n'diichí yā chí dií'n Pablo 'cai diitú yā

ní ca'n'á yā ndúúcū davaacu ye'n'e yā'n'āa Licaonia chi ndyuūs s'ee'n ndāa yā nanāa'n yā tan'dúúcā sa'n'ā i'n'yee'ndí 'cūū.

12 Ca'n'a yā ye'n'e Bernabé chi Júpiter, ní Pablo mii'n ní Mercurio ti Pablo mii'n ní chindéε yā nduudu.

13 Yáacū ye'n'e Júpiter cánéε chuva'āi yāān mii'n. Chiiduú ye'n'e Júpiter ndéε yā itiindu s'éé'n ndúúcū corona s'ee'n ye'n'e naāndā nanāa'n chééndí cheē'n yāān mii'n. Ní ne'n'e yā 'caa'n'nú'n yā 'iití chi ca'a yā sacrificios. 'Tiicá ntúū'n n'deeε taaví 'ii'n'yā'n ye'n'e yāān mii'n ne'n'e yā dii'n yā.

14 Ní naachí ch'iindiveé'n apóstoles Bernabé ndúúcū Pablo chuū chíin'cuu'n yā catecai yā tí neené ndachíi ní cue'n'é yā nguaa'n 'ii'n'yā'n. Ní 'cai yā.

15 Ní ca'n'a yā: Ndís'tiī sa'n'ā, ¿d'é'ε cuuvi chi 'tíicā idií'n nī? Nús'uū sá'n'ā ntuu'n nús'uu tan'dúúcā ndís'tiī. Ní nga'n'a 'nū nduudu cuaacu chí divíi nī ye'n'e nducué'n'é dendu'ū ní cu'téenu nī Ndyuūs chi cánduuchi chi din'dái yā nanguuvi ndúúcū yā'n'āa ndúúcū nuū'n'ní'n'yā'n'ā ndúúcū nducyáácá dendu'ū chi véé.

16 Nguuvi chí 'āa cho'ōo Ndyuūs s'nee'n yā nducyaaca 'ii'n'yā'n s'ee'n chi cá'n'a yā yúúni damaán yā.

17 Nguéé s'nee'n yā ti nguéé cosa chí ch'i'n'i dú'ūu 'ii'n'yā'n yā. Din'daacá yā. Ní teé yā cuuví ye'n'é nanguuvi ndúúcū tiempo ye'n'e n'deēε taaví n'gui'i o cosecha. Ní di'cuiitá

yā staava ye'n'é yú ndúúcū vaadí yeenu' ti teé yā chi ne'n'é cuerpo ye'n'é yú.

18 Ca'n'a yā chuū, ngii n'dái naati idií'n yā chí 'ii'n'yā'n yāān mii'n nguéé idií'n yā sacrificio.

19 Tuu'mi ní ndaā ná'n'ā 'ii'n'yā'n Israel s'ee'n ye'n'e yāān Antioquía ní ye'n'é yāān Iconio chí yaa'ví yā nducyáácá yā contra ye'n'e Pablo. Ní ca'a tuú yā sa'n'ā ní chíi n'dai yā sa'n'ā 'áámá lado chuva'ai yāān mii'n ní 'áácú yā chí 'āa n'diī sa.

20 'Ii'n'yā'n s'ee'n chí i'téenu yā Cristo ní nuu'ma'ndiiví nanāa'n yā. Pablo mii'n ní nacuee'n sá ní nuu'n ndāa tuu'n sa na yaān mii'n. Ní chidεεεε táámá nguuvi cue'n'e sa ndúúcū Bernabé na yāān Derbe.

21 Ní ca'n'a yā evangelio chí ndúúdú ngaí ye'n'e Jesucristo yāān mii'n. Ní dií'n yā chí neéné 'yaa'n 'ii'n'yā'n chí i'teenu. Pablo ndúúcū Bernabé nguεεcunéε yā yāān Listra, yāān Iconio, ndúúcū yāān Antioquía.

22 Ní dii'n yā chí ditiinú yā ndúúcū vaadí i'teenu na alma ye'n'é 'ii'n'yā'n s'ee'n chí i'téenu yā Cristo ndúúcū staava ye'n'é yā. Ní ngi'cueé'n yā 'ii'n'yā'n chí 'áámá cunee yā ndúúcū vaadí i'teenu. Ní ca'n'a yā ndúúcū 'ii'n'yā'n s'ee'n: Cánéε chí neéné n'deēε chí cho'o núu'n yú maa'n níicú ndaā yú va'ai chεeti nguuvi.

23 S'neén yā 'ii'n'yā'n ndiicúú chí sa'n'a ndii tíi'n ye'n'é 'áámá 'áámá yaacū ní ca'n'angua'á yā taachi 'āa cuεε ca'diinú yā. Ní s'neén yā na ta'a Señor 'iivú Ndyuūs 'ii'n'yā'n chí i'téenu.

Nguéécundií yā ní cuen'e yā yáān Antioquia ye'ne yá'āa Siria

24 Cuayiivi chi cho'ó yā distrito ye'nē Pisidia ní ndaá yā yá'āa Panfilia.

25 Taachi ca'n'a yā nduudu cuaacú mii'n na yáān Perge cuna'n'á yā na yáān Atalia.

26 Ye'ne yáān mii'n cuna'n'á yā na barco na yaān Antioquia. Mii'n ní naachí hermanos s'een vmnáán vmaaan tuc'á yā Pablo ndúúcu Bernabé na ta'a Dendyuūs ndúúcu favor ye'ne Dendyuūs cáávā ntii'nyūn chi 'āā dii'n yā.

27 Ní ndaá yā na yáān Antioquia. Ní taachi nduuvidaamá yā na yaacū ca'n'a yā tanducué'nē cosa ch'εετε chi 'āā dii'n Dendyuūs ndúúcu yā. Ní táacā Dendyuūs ca'á yā permiso 'ii'n'yān chi nguéé ye'nē ndaata Israel chi cu'téenu yā nduudu yē'ne yā.

28 'Náán tiempo canéé yā ndúúcu 'ii'n'yān s'een chi i'téenu yā Cristo.

15

Concilio na yáān Jerusalén

1 Tuu'mi ní ná'n'a yā chi nndaá yā ye'nē yá'āa Judea chi'cueén yā hermanos chuū: Ndúúti chi nguéé dii'n di circuncidar 'ii'n'yān tan'dúúcā chi nga'n'a 'áámá ley ye'ne Moisés tuu'mi ní nguéé cuuvi níngua'n'ai di.

2 Pablo ndúúcu Bernabé ch'εεcu cheendí yā ndúúcu 'ii'n'yān ye'ne yáān mii'nya ní néené n'deēe ca'n'a yā. Ní 'ii'n'yān ye'ne yáān mii'n ca'n'a yā chi ca'n'a Pablo ndúúcu

Bernabé ndúúcu tan'duuyi 'ii'n'yān s'een na yáān Jerusalén. Ní ca'n'á yā ní tiinguunee'n yā ye'nē chuū nanáán 'ii'n'yān ndúúcu chi 'ii'n'yān ndíi' tii'n ye'ne yaacū ndúúcu apóstoles chi dichó'ó Dendyuūs.

3 'Ii'n'yān s'een ye'ne yaacū ch'εεtinúún yúúní yā ndúúcu 'ii'n'yān s'een. Ní cho'ó yā 'ii'n'yān s'een na yá'āa Fenicia ndúúcu yá'āa Samaria. Ní 'ii'n'yān s'een ca'n'a yā taacā chi i'teenu 'ii'n'yān s'een chi nguéé ye'nē ndaata Israel. Ní nducyaaca hermanos mii'n yeenu taaví yā.

4 Ní ndaá yā na yáān Jerusalén. Ní apóstoles ndúúcu 'ii'n'yān ndúúcu 'ii'n'yān ye'ne yaacū mii'n dii'n yā recibir 'ii'n'yān s'een. Ní 'ii'n'yān s'een ca'n'a yā tanducué'nē chi Dendyuūs dii'n yā ndúúcu yā.

5 Na'n'a 'ii'n'yān ye'ne fariseos chi s'teenu yā ní dii'n yā costumbre ye'ne yā nacuéen yā ní ca'n'a yā: Canéé chí dii'n yú circuncidar 'ii'n'yān ní canee cúu'mín yā dii'n yā chi nga'n'ā ley ye'ne Moisés.

6 Ní nduuvidaamá yā apóstoles ndúúcu 'ii'n'yān ndúúcu chi 'ii'n'tyé'ne ye'ne yaacū chí n'diichí yā ye'ne chuū.

7 Ní ch'iinu ca'n'a yā n'dee n'dái, ní Pedro mii'n ní ncueen sá ni ca'n'ā sa: Ndís'tiī, sa'n'ā hermanos, deenú ní tan'dúúcā 'āā 'naa'n tiempo chi Dendyuūs ndēēvé yā 'úu' nguaa'n s'uúún ní cáávā cheendí ní 'ii'n'yān s'een chi nguéé ye'nē ndaata Israel

ch'iindiveén yā nduudu cuaacu ní s'téenu yā.

8 Ní Ndyuūs chi inaan yā staava ye'nē yú ch'i'n'i yā chi i'téenu 'ii'n'yān s'ee'n. Ní ca'a yā Espíritu N'dai 'ii'n'yān s'ee'n chi nguée ye'nē ndaata Israel tan'dúúcā s'uūú'n.

9 Dáamá nducyaaca yú ndúúcū 'ii'n'yān s'ee'n ní Ndyuūs nadidεεvé yā staava ye'n'e 'ii'n'yān s'ee'n cáávā chi i'téenu yā.

10 Maa'n ní ζδε'ε cáávā chi di'vaachi nī ye'n'e Ndyuūs, ní s'née'n nī na tīi'n 'ii'n'yān s'ee'n chi i'téenu yā Cristo tan'dúúcā 'áámá yugo chi s'uúú'n nguée cuuvi candεē yú ndii nguεε chii candεε yā chiida yú s'ee'n dendú'ū?

11 Maa'n ní i'téenu yú cucáávā favor ch'εεεε taavi ye'n'e Señor Jesús cuuvi nangua'n'āi yú dáámá dáámá ndúúcū 'ii'n'yān s'ee'n chi nguée ye'nē ndaata Israel.

12 Tuu'mi ní nducyaaca 'ii'n'yān s'ee'n 'aa ntée ca'n'á yā mar 'áámá. Ní ch'iindiveén yā ye'n'e Bernabé ndúúcū Pablo chi ca'n'a yā n'dee n'dái señales ndúúcū vaadi n'giinu chí Ndyuūs dií'n yā cáávā 'ii'n'yān mii'n nguáán 'ii'n'yān s'ee'n chi nguée ye'nē ndaata Israel.

13 Taachí 'ii'n'yān s'ee'n mii'n snée 'dií'n yā tuu'mi Jacobo nan'guεεcuta'n'ā sa ní ca'n'a sa: Ndis'tiī sa'n'ā hermanos cu'nee'n vee'n nī ye'n'é.

14 Simón mii'n 'āā ca'n'a sá táaca Dendyuūs vmnáán vmaaa'n n'diichí yā 'ii'n'yān s'ee'n chi nguée ye'nē ndaata Israel ní sta'á yā 'ii'n'yān

nguaa'n 'ii'n'yān s'ee'n chí 'ii'n'yān ye'n'é yā cáávā chi i'téenu yā Jesucristo.

15 Ndúúcū nduudu 'cūū ní ndíi tiempo vmaaa'n cunee yiínú profetas chi ca'n'a chi cuchí tan'dúúcā chi cunee nguū'n na libro ye'n'e Ndyuūs:

16 Cho'ōo chúū nanguεεcúndif ní nadin'daí va'ai ye'n'e David chí sndεεve ní nadin'daí to'o ndiicúū, ní va'āi mii'n nanguεεcunee nādacuée'n ntuú'n.

17 Ní taná'n'a yā 'ii'n'yān n'nuu'n ntuú'n yā Señor Jesucristo, ní ye'n'e nducyaaca 'ii'n'yān chi nguée ye'nē ndaata Israel mii'n chi Dendyuūs ca'n'a yā chi cuuvi déenu yā.

18 Chuū nga'n'a Señor mii'n chi din'daí tuuū ndεεvée ní dendú'ū dií'n yā chi cadiinuu'n 'ii'n'yān chúū ndíi tiempo ndii cuaa'n vmaaa'n.

19 Maa'n ní 'úú dií'n in-acáadiinúú'n ye'n'e chuū, chi nguée di'vaachi yú ye'n'e 'ii'n'yān s'ee'n chi nguée ye'n'e ndaata Israel chi cu'téenu yā Dendyuūs.

20 Míi'n dingúu'n yú ye'n'e 'ii'n'yān chi cūvii yā ye'n'e tanducué'n'e chi ye'n'e ídolos ndúúcū ye'n'e 'áámá sa'n'ā 'áámá n'daataá chi nguée sneé yā ndúúcū vi'ī ní nguée n'giindivaacu yā, ndíi nguée che'é yā yuūtē ye'n'e 'áámá 'iiti chi idi'núú yā daandú tī, ndíi nguée che'é yā ingée yā yuuú'n ye'n'é tī.

21 Ndíí tiempo yeⁿē Moisés miiⁿ ní ndíí cuááⁿ vmnaaⁿ ndíí nducyáácá yááⁿ véé 'aama yā chí ngaⁿ'a yā yeⁿē Dendyuūs na yaācū sinagoga naachí n'geeⁿ yā libro yeⁿe Dendyuūs nguuvi nguuvi chí intaavi'tuunúúⁿ yā chí sábadó.

22 Apóstoles chí dichó'ó Dendyuūs ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ ndiicū chí ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿe yáacu ndúúcū nducuéⁿē 'iiⁿ'yāⁿ na yaācū canéé yiinú yā chí n'daacā chí níndeεve yā yeⁿē nguááⁿ yā 'uuvi saⁿ'ā. Ní dichó'ó yā saⁿ'ā s'eeⁿ ndúúcū Pablo ndúúcū Bernabé na yááⁿ Antioquía. Ní ndeεve yā Judas chí nguuvi sa Barsabás, ndúúcū Silas. Saⁿ'ā s'eeⁿ n'geεte sá nguaaⁿ hermanos.

23 Ní dichó'ó yā caaca ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Apóstoles ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ ndicúū ndúúcū hermanos níngúuⁿ yā chuu yeⁿē hermano chí nguéé yeⁿē ndaata Israel chí snée yā na yááⁿ Antioquía, na yáⁿ'āa Siria, ndúúcū na yáⁿ'āa Cilicia: N'dai n'dií.

24 Nús'uū ní n'giindiveéⁿ 'nū chí náⁿ'a yā cueⁿé yā yeⁿé 'nū ní diíⁿ yā chí ndís'tií nguéé ch'εetinéé 'diíⁿ nī ndúúcū nduudu yeⁿé yā. Ní nguéé caⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ 'nū chí can'dáa yā. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ diíⁿ yā chí staⁿ'a yā alma yeⁿé nī ní chí'cueeⁿ yā chí diíⁿ circuncidar 'iiⁿ'yāⁿ ní diíⁿ yā chí ngaⁿ'a ley yeⁿe Moisés.

25 N'daacā n'dai canéé nus'uū chí 'āā ndúúvídaama nducyáácá 'nū chí deεve 'nū saⁿ'ā s'eeⁿ ní dichó'ó 'nū

nanááⁿ ndís'tií saⁿ'a s'eeⁿ ndúúcū Bernabé ndúúcū Pablo, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí neⁿe taavi yú.

26 Saⁿ'ā s'eeⁿ n'deēe cuūví cueⁿé yā naachi deenú yā chí veε peligro chí 'cuūvi yā cáávā Señor Jesucristo yeⁿé yú.

27 Chíⁿ chí dichó'ó 'nū Judas ndúúcū Silas. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní 'tiicá ntúūⁿ caaⁿ'máⁿ yā chí cuuvi deenú nī.

28 Chuū ní n'daacā canee ndúúcū Espíritu N'dai ndúúcū nús'uu diíⁿ 'nū chí nguéé i'neeⁿ 'nū vmnaaⁿ ndís'tií mar 'áámá carga chí ngo'o ca ndís'tií caati 'āā chí neⁿe nūuⁿ.

29 Nguéé tuu'ví nī cosa chí nga'á yā na ídolos ndíí nguéé yeⁿe yuūúⁿ ndíí nguéé yuute yeⁿe 'iiti chí nge'e yíicú ndíí nguéé diíⁿ nī chí cunee nī ndúúcū 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé n'giindivaacu ndúúcu nī. Ndúúti chí diíⁿ nī chuū tuu'mi ní n'daacā idiíⁿ nī. N'dáácā cho'ó nī. Chuū chí ngaⁿ'á.

30 'Tíicā chí 'iiⁿ'yāⁿ chí dichó'o yā cueⁿé na yááⁿ Antioquía. Ní nduuvidaamá yā ndúúcū nducyaaca hermanos. Ní nica'á yā carta 'iiⁿ'yāⁿ.

31 Taachí ch'eeⁿ yā carta miiⁿ ní yeenú taavi yā cáávā nduudu 'viich'εetínūuⁿ.

32 Judas ndúúcū Silas chí profetas ntúūⁿ chí caⁿ'a nduudu yeⁿe Dendyuūs ní ca'a yā 'viich'εetínūuⁿ ní didiitú yā hermanos ndúúcū neene n'dái nduudu.

33 Canéé yā 'áámá tiempo miiⁿ ní hermanos diíⁿ yā despedir 'iiⁿ'yāⁿ ní neⁿé yā

chi n'daacā canée yā chí 'cuεεtinée 'diíⁿ yā ndúúcū vaadī 'diiíⁿ. Ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ nguεεcunéeⁿ yā na yāāⁿ naachi snée 'iiⁿyāⁿ chí dichó'o yā.

34 Silas miiⁿ canée yíinu sa chí canée sa miiⁿ.

35 Pablo ndúúcū Bernabé miiⁿ canee yā na yāāⁿ Antioquía. Ngí'cuéeⁿ yā nduudu Dendyuūs miiⁿ ní ngaⁿ'a yā evangelio chí ndúúdú ngāi yeⁿ'e Jesucristo ndúúcū náⁿ'ā 'yāāⁿ 'iiⁿyāⁿ.

Pablo divíi yā yeⁿ'ē Bernabé ní cueⁿ'é yā ndii 'uuvi viaje

36 Cuayivi chí cho'ō tan'duuvu nguuvu, Pablo ngāⁿ'a yā ngii yā Bernabé: Nanguεεcunée ntuūⁿ yú, caⁿ'ā yú n'diichi yú hermano s'eeⁿ yeⁿ'ē nducyaaca yāāⁿ naachi cheⁿ'e yú, ní caⁿ'a yú nduudu yeⁿ'ē Señor. Ní n'diichi yú táacā snée yā.

37 Ní Bernabé miiⁿ neⁿ'ē sa chí caⁿ'á Juan chí nguuvu Marcos ndúúcu sa.

38 Naati Pablo miiⁿ ní nguée canee yíinu sa chí candée sa 'iiⁿyāⁿ chí divíi yā yeⁿ'ē saⁿ'ā s'eeⁿ ndii yáⁿ'āa Panfilia. Ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ nguée cheⁿ'é yā chí diíⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ.

39 Nguée canée yíinú yā nguaaⁿ maáⁿ yā ní ndaacādaamí yā hermanos Bernabé ndúúcū Marcos ní cueⁿ'é yā isla Chipre na barco.

40 Pablo miiⁿ ní ndεεve sa saⁿ'ā Silas ní náⁿ'ā hermanos caⁿ'a yā chíi yā chí vaadī ch'εεte yeⁿ'e Dendyuūs cunée ndúúcū Pablo ndúúcū Silas miiⁿ.

41 Ní cuayivi cho'ó yā yáⁿ'āa Siria ndúúcū yáⁿ'āa Cilicia. Ch'εεtinée chíichi yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yaācū.

16

Timoteo cueⁿ'é yā ndúúcū Pablo ndúúcū Silas

1 Cuayivi miiⁿ índaa sa yāāⁿ Derbe ndúúcū yāāⁿ Listra, ní 'caandiveéⁿ nī. Canee 'áámá saⁿ'ā discípulo chí ch'eēⁿ chí nguuvu sa Timoteo, daiya 'áámá n'daataá 'iiⁿyāⁿ Israel chí i'téenu tá Dendyuūs, ní chiidá sa miiⁿ nguée yeⁿ'ē ndaata 'iiⁿyāⁿ Israel.

2 Ní hermanos chí snée yā yāāⁿ Listra ndúúcū yāāⁿ Iconio ngaⁿ'a cuaacú yā yeⁿ'ē sán[']ā miiⁿ chí neené n'dai sa.

3 Pablo miiⁿ ní neⁿ'e yā chí caⁿ'a sa nduucú yā. Ní sta'á yā saⁿ'ā ní diíⁿ yā circuncidar saⁿ'ā miiⁿ caavā 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ ti déénú yā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ chí saⁿ'ā miiⁿ daiya sa saⁿ'ā chí nguée yeⁿ'ē ndaata Israel.

4 Ní taachi cho'ó yā yāāⁿ s'eeⁿ caⁿ'a yā orden chí nn'gaacú yā chí caⁿ'a apóstoles chí caⁿ'a nduudu yeⁿ'e Dendyuūs ndúúcū 'iiⁿyāⁿ ndiicúu chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yāacū chí snée yā na yāāⁿ Jerusalén chí diíⁿ yā nducuéⁿ'ē chuū.

5 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yaācū s'eeⁿ 'āā neē chíichí yā ndúúcu vaadī i'teenu. Ní ngíi 'yaaⁿ ca yā 'áámá nguuvu taama nguuvu.

Pablo n'diichí yā na visión ye'n'é yā 'áámá sa'n'ā ye'n'e yá'n'āa Macedonia

6 Ní cho'ó yā yá'n'āa Frigia ndúúcū yá'n'āa Galacia. Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs miiⁿ nguéé 'cuūⁿ chi ca'n'á yā caa'n'máⁿ yā nduudu cuaacu na yá'n'āa Asia.

7 Ndaá yā yá'n'āa Misia ní ne'n'e ca'n'a yā yá'n'āa Bitinia naati Espíritu miiⁿ nguéé 'cuūⁿ.

8 Ní cho'ó yā 'diituú yá'n'āa Misia ní cue'n'é yā na yáāⁿ Troas.

9 Nguiinū miiⁿ ní Pablo miiⁿ ní ch'i'n'i 'yúúdiyaaⁿ sá'n'ā na yaāⁿ ye'n'e sa. Ní n'diichi sa 'áámá sa'n'ā ye'n'e yá'n'āa Macedonia chééndii sa ní di'cuíitu sa Pablo ní ca'n'a sa: Cho'ó dí yá'n'āa Macedonia miiⁿ ní cun-nee di nús'uū.

10 Ní Pablo miiⁿ taachi n'diichi sa na 'yúúdiyaaⁿ ye'n'e sa, cuayiivi míⁿ nacádiinuuⁿ 'nū chi ca'n'a 'nū yá'n'āa Macedonia. Déénú 'nū chi Dendyuūs ndεεvé yā nús'uu chi caa'n'maⁿ 'nū ye'n'e evangelio chi ndúúdú ngai ye'n'e Jesucristo.

Cue'n'é yā vácūū na yáāⁿ Filipos

11 Che'n'é 'nū na barco ye'n'e yáāⁿ Troas ní ndaá 'nū yúúni cuaacu na isla Samotracia. Chidεεve táámá nguuvi ní ndaá 'nū yáāⁿ Neápolis.

12 Ndií míⁿ cue'n'é 'nū na yáāⁿ Filipos chi ye'n'e 'ii'n'yāⁿ romanos ní yáāⁿ miiⁿ vmnááⁿ vmaaaⁿ ye'n'e yá'n'āa Macedonia. Ní ch'εεtinéé 'nū 'aama tiempo yáāⁿ miiⁿ.

13 'Áámá nguuvi sábado chi intaavi'tuunuúⁿ yā tan'dúúcā ley ye'n'é yā can'daa 'nu cuaaⁿ dáámí cheendi va'āi ye'n'e yāāⁿ miiⁿ niiⁿnuuⁿ yíicú naachi ca'n'angua'á yā ní ch'εεté 'nū. Ní ca'n'a n'deeé 'nū ndúúcū n'daataá chí nduuvidaama.

14 Miiⁿ canéé 'áámá n'daataá chí nguuvi tá Lidia. N'diicui tá tiiⁿūⁿ morada cua'aá ye'n'e yáāⁿ Tiatira. Ní i'téenu tá Dendyuūs. Tá'n'ā miiⁿ ní n'giindiveeⁿ tá. Ní Señor miiⁿ ní nda'ai yā vaanicadiinúⁿ ye'n'e tá chí cu'neeⁿ veeⁿ tá chi caa'n'maⁿ Pablo.

15 Ní taachí chεεdinuūⁿniⁿ tá ndúúcū 'ii'n'yāⁿ ye'n'e tá, di'cuíitu tá nús'uu ní nga'n'a tá: Ndúúti chi deenu ní chi 'úú 'áámá canéé ndúúcū Dendyuūs, cundáa nī vaacú ní 'cuεetinéé nī. Ní di'cuíitu tá nús'uu ní ch'εεtinéé 'nū.

16 Taachí cue'n'e 'nū na lugar chi ca'n'angua'a 'nū tuu'mi ní ndaacá 'nū 'áámá n'daata 'líⁿ chi canee tá ndúúcū espíritu ye'n'e yáāⁿnguiinūⁿ chí diiⁿ adivinar. Ní ndaā tá nanáaⁿ 'nū. N'daata míⁿ néené n'deēe idiiⁿ tá ganar ye'n'e 'iivi tá ndúúcū espíritu ye'n'e chí diiⁿ adivinar.

17 Tá 'cūū ní cán'daā tá Pablo ndúúcū nús'uu ní n'gai yiicu ta ní ca'n'a tá: Sa'n'ā s'uuⁿ ní sa'n'ā chí dichí'vε Dendyuūs chí ch'εεte n'dai chí canéé na va'ai chεeti nguuvi. Sa'n'ā s'eeⁿ n'giⁿ'i sa yúúni chí nanguan'āi yú.

18 N'daata miiⁿ diiⁿ tá 'túúcā neené 'yaaⁿ nguuvi. Pablo miiⁿ ní nguéé canéé yiinū sa ní ca'n'a sá chí sa espíritu miiⁿ: 'Úú dicho'ó dii ndúúcū chí du-

uchi Jesucristo chi nan'dáa di yeⁿē tá 'tiī. Ní nan'dáa espíritu miiⁿ hora miiⁿ.

19 Taachí n'diichī 'iivi tá chí cueⁿe espíritu yeⁿē adivinanza chí diīⁿ tá ganar cááva yā, tuu'mi sta'á yā Pablo ndúú^{cū} Silas. Ní candéε yā saⁿā s'eeⁿ na vaacūyāāⁿ nanáāⁿ 'iiⁿntyéⁿe.

20 Ní ch'iⁿi yā saⁿā s'eeⁿ nanáāⁿ 'iiⁿntyéⁿe ní caⁿ'a yā: Sán'a s'uuⁿ, 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ diīⁿ yā chí véé vaadi 'caa'va na yāāⁿ yeⁿe yú.

21 Ní ngi'cueeⁿ yā s'uuúⁿ costumbre chí nguεε 'cuaaⁿ yú ní nguéé canéé chí diīⁿ yú, caati s'uuúⁿ ní 'iiⁿyāⁿ romanos s'uuúⁿ.

22 Ní 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yāāⁿ miiⁿ nduividáama yā ndúú^{cū} 'iiⁿntyéⁿe. Ní 'iiⁿntyéⁿe s'eeⁿ chíín'cuúⁿ yā catecai sa ní ca'á orden yā chí 'cueⁿé yā saⁿā ndúú^{cū} nduucu.

23 Ch'íínú ch'eⁿé yā saⁿā s'eeⁿ n'dee taaví vueltas ní s'nuúⁿ yā saⁿā s'eeⁿ vácūū. Ní chii yā saⁿā chíín idiíⁿ yā cuidado chééndí vácūū chí diíⁿ yā cuidado n'daacā saⁿa s'eeⁿ.

24 Taachí ch'iindiveéⁿ yā chuū s'nuúⁿ yā saⁿā s'eeⁿ vácūū chí yāanū ca ní snuuⁿ chiichí yā ca'a sa na cepo.

25 Man'a yāāⁿ mííⁿ taachi Pablo ndúú^{cū} Silas ngáⁿángua'á yā ní ngiita yā canciones yeⁿé Dendyuūs ní 'iiⁿyāⁿ chí snúūⁿ vácūū miiⁿ ní n'giindiveéⁿ yā.

26 Hora miiⁿ diituú nuⁿ'u yáⁿāa ní cimientos yeⁿē vácūū miiⁿ ní nuⁿ'u. Ní hora mííⁿ nūⁿ nducyaaca cheendi

vácūū mííⁿ ní nánguaāⁿ. Ní ndaatí ca'a yā ndúú^{cū} ta'a yā nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí snúūⁿ vácūū.

27 Saⁿā soldado chí canéé cuidado vácūū miiⁿ taachí nduuchi sa chí cyaadu sa, ní n'diichi sa chí sdá'aī nducyaaca cheendi vácūū. Tuu'mi ní nntun'dáa sa espada yeⁿē sa ní neⁿe sa 'caaⁿ'nuⁿ maaⁿ sa saⁿā, caati nadacadínnuuⁿ sa chí 'iiⁿyāⁿ chí snúūⁿ vácūū miiⁿ cheenú yā.

28 Pablo miiⁿ 'cai yiicu sa ní ngaⁿā sa: Nguéé diiⁿ di ndúú^{cū} di 'tíicā. Nducyaacá 'nū snée 'nū.

29 Tuu'mi ní saⁿā miiⁿ ngiica sa dεενε. Chindáa sa ngeēnū sa cheeti cuarto miiⁿ. Ní yinduuvi sa ní chíntii'ya sa na ca'a Pablo ndúú^{cū} Silas.

30 Ní tun'dáa sa saⁿā s'eeⁿ ní caⁿ'a sa: Ndís'tiī Señores, ¿táác diiⁿ ní 'iicu nanguaⁿ'ái?

31 Saⁿā s'eeⁿ ní caⁿ'a sa: Cu'téénú dí Señor Jesucristo níicú nanguaⁿ'āī di ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ yeⁿē di ná vaacu di.

32 Ní caⁿ'a yā nduudu yeⁿe Señor saⁿā miiⁿ ndúú^{cū} nducyaaca 'iiⁿyāⁿ ná vaacu sa.

33 Saⁿā miiⁿ ní hora mííⁿ nūⁿ yeⁿē yāāⁿ sta'a sa 'iiⁿyāⁿ ní naāⁿnū sa chí ya'aī yeⁿe yā. Cuayiivi miiⁿ ní cheεdinuūⁿnīⁿ saⁿā miiⁿ ndúú^{cū} nducyaaca 'iiⁿyāⁿ yeⁿē sa.

34 Ní candéε sa 'iiⁿyāⁿ na vaacu sa ní ca'a sa chí che'e yā. Nducyáácá yā navaacu sa yeenú taavi yā chí s'téenu yā Dendyuūs miiⁿ.

35 Chidεενε táámá nguuvi miiⁿ 'iiⁿntyéⁿ'ē s'eeⁿ dichó'lo yā policia chi yaa'vi sa saⁿ'ā ní caⁿ'a sa: N'dεεchi yā saⁿ'ā s'eeⁿ.

36 Ní saⁿ'ā soldado chi canee cuidado cheendi vácūū chi sa Pablo nduudú 'cūū: 'Iiⁿntyéⁿ'ē yaa'ví yā 'úú chi 'úú tun'dáá ndís'tií. Maaⁿ ní cho'ó nī ní caⁿ'á nī ndúú^cū cuidado.

37 Naati Pablo miiⁿ ní ngaⁿ'a sa ngii sa 'iiⁿ'yāⁿ: Cuayiivi chí ch'íínú ch'ēⁿ'e yā nús'uu nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ndíí nguéé itiinguuneéⁿ yā yeⁿ'e asunto miiⁿ de'ē chi caaⁿ'máⁿ 'nū ní candéε yā nús'uu vácūū, ζ'áá ntun'dáá n'de'éí yā nús'uu, ti nús'uu 'iiⁿ'yāⁿ romanos s'uuuⁿ ní s'nuúⁿ yā nús'uu vácūū?

38 Ní soldado s'eeⁿ ní ca'a sa chí cádiinuuⁿ 'iiⁿntyéⁿ'ē. Taachí ch'iindiveéⁿ yā chuū ní dii'yá yā chí taachi chicadiinúúⁿ yā chí romanos 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

39 Ní 'iiⁿntyéⁿ'ē ndaá yā ní di'cuiitú yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní tun'dáa yā 'iiⁿ'yāⁿ vácūū. Ní chí yā saⁿ'ā s'eeⁿ chí nan'daa sa na yááⁿ miiⁿ.

40 Tuu'mi ní taachi nan'dáa yā vácūū sndaá yā na vaacu 'áámá n'daataá chí nguuvi Lidia. Ní n'diichí yā hermanos ní chí yā 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'á yā ndúú^cū cuidado. Ní cunaⁿ'a yā.

17

*Nduuvitaáⁿ yā na yááⁿ
Tesalónica*

1 Cho'ó yā yááⁿ Anfípolis, cho'ó yā yááⁿ Apolonia ní ndaá yā na yááⁿ Tesalónica. Naachi véé 'áámá yaacū

sinagoga yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ.

2 Ní Pablo miiⁿ ti 'āā ndii núⁿ'nuⁿ yā chēⁿ'e yā naachi snéé 'iiⁿ'yāⁿ. Ní 'iiⁿ'nuⁿ sábadó chí ntaavi'tuunúⁿ yā, caⁿ'a yā ndúú^cū nducyaaca yā nduudú yeⁿ'e Dendyuūs.

3 Chi'cueeⁿ sá ní caⁿ'a sa yeⁿ'ē chí neenē nguūⁿ na Escrituras. Ngaⁿ'ā sa chí canéé chí Cristo 'cuūvi yā ní nnduuchí yā nguaaⁿ tináⁿ'ā. Ní Jesús yeⁿ'e chí 'úú chí ngaⁿ'á, Jesús miiⁿ chí Cristo chí Ndyuūs deενε yā.

4 Náⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ s'téenu yā ní nduuvidaamá yā ndúú^cū Pablo ndúú^cū Silas ndúú^cū n'deeé n'dái 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéé yeⁿ'ē ndaata Israel chí 'iiⁿ'yāⁿ n'dai taavi, ndúú^cū n'deeé n'dái n'daataá chí n'dái taavi, nguéé duu'ví yā.

5 Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ chí nguéé i'téenu yā ní ngueé yā sta'á yā náⁿ'ā saⁿ'ā chí nguéé n'daacā saⁿ'ā chí 'daāⁿ'dī. Ní n'deeé nduuvidaamá yā ní nduuvi taáⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ yááⁿ miiⁿ ní ndaa staⁿ'a vaadicadiinuuⁿ yeⁿ'é yā. Ní sta'á yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e vaacu Jasón. Ní neⁿ'é yā tun'dáa yā Pablo ndúú^cū Silas nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yááⁿ miiⁿ.

6 Naati nguéé nindaāca yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Candéε yā Jasón ndúú^cū náⁿ'ā hermanos nanááⁿ 'iiⁿntyéⁿ'ē yeⁿ'e yááⁿ miiⁿ. Ní 'cai yiicú yā: Sáⁿ'ā s'ūūⁿ nidi'vaachi sá nducyáá^cá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē núúⁿ'máⁿ iⁿ'yeēⁿ'dī ní ndaa sa ndii'múúⁿ.

7 Ní Jasón miiⁿ snéé yā

'ii'nyāⁿ s'eeⁿ na vaacu sa. Ní nducyaaca yā nguéé idiíⁿ yā tan'dúú^{cā} chí nga^{n'ā} César. 'Ii'nyāⁿ s'eeⁿ nga^{n'á} yā ti véé táámá rey chí Jesús.

8 Ní 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ ndúú^{cū} 'ii'ntyé^{n'ē} ye^{n'e} yāⁿ 'cūū ndu- uvi taáⁿ yā taachí ch'iindiveéⁿ yā chuū.

9 Tuu'mi ní sta'á yā tuumi ye^{n'ē} Jasón ndúú^{cū} ná^{n'a} yā ní n'deεchi yā 'ii'nyāⁿ.

Pablo ndúú^{cū} Silas na yāāⁿ Berea

10 Tuu'mí nūⁿ hermanos dichó'o yā Pablo ndúú^{cū} Silas ndii yāāⁿ Berea. Ní taachí ndaá yā miiⁿ ní sndaá yā na yaacū sinagoga ye^{n'e} 'ii'nyāⁿ Israel s'eeⁿ.

11 'Ii'nyāⁿ s'uuⁿ n'daacá yā nanááⁿ Dendyuūs nguéé tan'dúú^{cā} 'ii'nyāⁿ chí snéé yā na yaāⁿ Tesalónica. Sta'á yā nduudu miiⁿ ndúú^{cū} vaadī yeenú ní ch'eeⁿ yā nguuvi nguuvi Escrituras. Ne^{n'é} yā n'diichí yā, ¿'áá cuaacu chí 'tíicā?

12 Neené 'yaaⁿ yā s'téenu yā, n'daataá chí nguéé ye^{n'e} ndaata Israel chí tá^{n'ā} n'dai taavi ndúú^{cū} néené 'yaaⁿ sa^{n'ā}.

13 Taachi 'ii'nyāⁿ Israel s'eeⁿ ye^{n'e} yāāⁿ Tesalónica chicadínuuⁿ yā chí 'ii'nyāⁿ ye^{n'e} yāāⁿ Berea 'aa deenú ntúⁿ yā ye^{n'ē} nduudu ye^{n'e} Dendyuūs cáávā chí nga^{n'a} Pablo, tuu'mi ní che^{n'é} yā miiⁿ. 'Tíicá ntúūⁿ ca'á yā vaadī 'caa'va 'yaaⁿ 'ii'nyāⁿ.

14 Hora míⁿ nūⁿ her- manos dichó'o yā Pablo ndíi na nuūⁿni'yán'ā. Ní Silas

ndúú^{cū} Timoteo ch'εεtinée yā miiⁿ.

15 'Ii'nyāⁿ chí cánéé chí can'dáa yā Pablo, candéε yā sa^{n'a} miiⁿ na yāāⁿ Atenas. Ní Pablo ca'a sa orden 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ chí dichó'o yā Silas ndúú^{cū} Timoteo naachí cunée sa chinúúⁿ cue^{n'é} 'nūūⁿ. Ní cue^{n'ē} 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ.

Pablo na yāāⁿ Atenas

16 Pablo miiⁿ canee ngiinu sa 'ii'nyāⁿ na yāāⁿ Atenas. Ní neené ndaachí ndíi espíritu ye^{n'ē} sa taachí n'diichi sa nducyaaca 'ii'nyāⁿ ye^{n'ē} yāāⁿ chí néené i'téenu yā ídolos.

17 Ca^{n'a} yā n'deee n'dái ná yaacū sinagoga ndúú^{cū} 'ii'nyāⁿ Israel s'eeⁿ ndúú^{cū} 'ii'nyāⁿ chí i'téenu yā chí maaⁿ ní 'ii'nyāⁿ Israel. Ní nguuvi nguuvi ca^{n'a} ntuúⁿ yā ndúú^{cū} 'ii'nyāⁿ chí sneé yā nii'vεε.

18 Ní ná^{n'ā} 'ii'nyāⁿ chí ch'eēⁿ chí neené n'dái tíiⁿ, 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ ye^{n'e} 'ii'nyāⁿ epicúreos, ye^{n'ē} 'ii'nyāⁿ estoicos ní n'gεεcú cheendí yā ndúú^{cū} yā. Ní n'dúúv' 'ii'nyāⁿ nga^{n'á} yā: ¿De'ε ne^{n'é} caa^{n'ma} sán'a 'cūū chí tá'tií n'deéé nga^{n'ā} sá? Ní ná^{n'a} yā ní ca^{n'a} yā: Nga^{n'ā} sa tan'dúú^{cā} chí 'ii'nyāⁿ chí nga^{n'a} ye^{n'é} ndyuūs ngai. Pablo miiⁿ ca^{n'a} yā ye^{n'ē} evangelio chí ndúú^{dú} ngai ye^{n'ē} Jesucristo ní ye^{n'ē} 'ii'nyāⁿ chí nnduuchí yā nguaaⁿ tiná^{n'ā}.

19 Ní sta'á yā sa^{n'ā} ní ndaá yā nanááⁿ 'ii'ntyé^{n'ē} ndúú^{cū} sa yīcū chí nguuvi Areópago. Ní ca^{n'a} yā: ¿'Áá cuuvi cádínuuⁿ 'nū de'ε chí

ca'cueéⁿ nī chí ngai chí ngaⁿ'a nī?

²⁰ Ngaⁿ'a nī dendu'ū chí n̄'daaⁿ ní nen^{'é} 'nū cadiinuuⁿ 'nū dε'ε nen^{'e} caaⁿ'māⁿ chuū.

²¹ (Naati 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Atenas ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí snúⁿ yúúⁿ chí snée yā miiⁿ, nguéé tuumicadiinuuⁿ yā yeⁿ'ē taama naaⁿ, caati dámaāⁿ nen^{'e} yā 'caandiveéⁿ yā ní caaⁿ'maⁿ yā cosa chí ngai.)

²² Tuu'mi ní Pablo miiⁿ chééndii sa náávtaⁿ'ā 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē yīicū chí nguuvi Areópago, ní caⁿ'a sa: Ndís'tī saⁿ'a yeⁿ'e yaāⁿ Atenas, 'úú tuumicadiinúúⁿ yeⁿ'e nī chí neené i'téenu nī ndyuūs s'eeⁿ.

²³ Cho'ó ní n'diichí lugar naachi cu'téenu nī ndyuūs s'eeⁿ yeⁿ'é nī. Ndaacá 'áámá na santo naachi canéé nguūⁿ nduudu 'cūū, NDYUŪS CHI NGUÉÉ N'DIICHI YÚ. Ndyuūs chí ndís'tī nguéé n'diichí nī ní i'téenu nī, Ndyuūs miiⁿ chí 'úú ní ngaⁿ'á.

²⁴ Ndyuūs chí din'dái yā iⁿ'yeeⁿdī ndúúcu tanducuén^{'ē} chí véé iⁿ'yeeⁿdī, Señor miiⁿ chí yeⁿ'é yā nanguuvi ndúúcu yeⁿ'ē na yáⁿ'āa miiⁿ. Ní nguéé canúⁿ yā yaācū chí nín'dai ta'ā 'iiⁿ'yāⁿ.

²⁵ Ndíí nguéé ndúú chí nen^{'é} yā dε'ε véε yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ caati 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní ca'a yā vida nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdī ndúúcu 'yúúné chí yíicú yā ndúúcu tanducuén^{'ē} dendu'ū.

²⁶ Ndyuūs diiⁿ yā chí 'áámá ndaata nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí 'cuεetinée yā vmnaaⁿ yáⁿ'āa. Ní vmnááⁿ vmnaaⁿ

diiⁿ yā señalar yáⁿ'āa naachi 'cuεetinée yā ndúúcu tiempo chí 'cuεetinée yā na yáⁿ'āa.

²⁷ Dendyuūs s'neéⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ na yáⁿ'āa chí n'nuúⁿ yā Dendyuūs miiⁿ ndúúti chí cuuvi ndaā niiⁿ'núⁿ yā níicú ndaacá yā 'iiⁿ'yāⁿ, 'áará chí cuaacu níⁿ'nyúⁿ nguéé yaⁿ'ai canée yā yeⁿ'e ca'áámá ca'áámá s'uúuⁿ.

²⁸ Ní cucáávā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ canduuchi yú ní inuⁿ'u yú ndúúcu yā ní s'uúuⁿ 'cuεetinée yú ndúúcu yā. Tan'dúúca chí caⁿ'a tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ potas yeⁿ'é nī: Tí ndáátá yeⁿ'ē Ndyuūs s'uúuⁿ.

²⁹ Caneé yú na ndaata yeⁿ'é Dendyuūs. Nguéé cánéé chí nadacadíinuuⁿ yú chí Dendyuūs miiⁿ tan'dúúca 'dííⁿ'nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ, tan'dúúca 'dííⁿ'ngueε 'iiⁿ'yāⁿ, tan'dúúca tuúú 'iiⁿ'yāⁿ, tan'dúúca chí saⁿ'ā din'dái ndúúcu vaadi cadiinúuⁿ yeⁿ'ē sa.

³⁰ Tuu'mi ní Dendyuūs nguéé diiⁿ cuenta yeⁿ'ē tiempo yeⁿ'e vaadī tonto yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ. Maaⁿ ní Ndyuūs ca'á yā orden nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ nducuén^{'ē} cuaaⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ ndaacadáámí yā yeⁿ'ē nuuⁿndí yeⁿ'é yā.

³¹ Cáávā chuū Dendyuūs 'cuuⁿ'miⁿ yā 'áámá nguuvi chí diiⁿ yā juzgar 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdī ndúúcu justicia cucáávā saⁿ'ā miiⁿ chí ndεεve. Cáávā saⁿ'ā miiⁿ Dendyuūs diiⁿ yā chí nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ deenú yā chí cuaacu chí Dendyuūs nadacuéeⁿ yā saⁿ'ā nguaaⁿ tináⁿ'ā.

³² Taachí ch'iindiveéⁿ yā

chi nduuchi yā nguaaⁿ tináⁿā, náⁿā yā diiⁿ duuchi yā 'iiⁿyāⁿ. Níícú náⁿa yā caⁿa yā: 'Āā 'caandiveeⁿ ntúuⁿ 'nū yeⁿé nī ndii táámá.

33 Pablo miiⁿ nan'daa sa naavtaⁿā yeⁿé yā.

34 Náⁿa yā chi'téénu yā ní nduuvidaamá yā ndúúcu Pablo miiⁿ. Nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ miiⁿ canee 'áámá saⁿā Dionisio yeⁿé 'iiⁿntyéⁿé concilio chi nduuvidaamá yā na lugar Areópago ndúúcu 'áámá n'daataá chí nguuvi tá Dámaris, ndúúcu táámá 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndúúcu 'iiⁿyāⁿ miiⁿ.

18

Pablo na yáāⁿ Corinto

1 Cuayivi chi chó'ōo chúu Pablo miiⁿ ní nan'dáa sa yeⁿé yáāⁿ Atenas ní cueⁿe sa na yáāⁿ Corinto.

2 Ní ndaaca sa 'áámá saⁿā Israel chí nguuvi sá Aquila. Saⁿā miiⁿ yeⁿe yáⁿāa Ponto chí cáámá ndaā sa yeⁿe yáⁿāa Italia ndúúcu táⁿā sa chí nguuvi Priscila ti Claudio miiⁿ chí rey ch'εετε ní ca'a sa orden chí nan'daā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ yeⁿe yáāⁿ Roma. Pablo cueⁿe sa naachi canéé 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

3 Saⁿā miiⁿ ní dáámá diiⁿ sa ntiiⁿnyūⁿ ní canéé sá ndúúcu yā. Dáámá nūu diiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ. Ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí din'dái yā va'ai tíínūⁿ.

4 Ní nguuvi nguuvi sábado miiⁿ Pablo n'deeé indeé yā na yáacū sinagoga. Ní diiⁿ yā chí nduuvidaamá yā 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ ndúúcu 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ

chi nguéé yeⁿé ndaata Israel lado yeⁿé yā.

5 Taachi Silas ndúúcu Timoteo ndaá yā yeⁿé yáⁿāa Macedonia, Pablo miiⁿ 'aama canéé sá chí ngaⁿā sa nduudu yeⁿé Dendyuūs. Ní ngaⁿā sa nduudu cuaacu ní ngaⁿa sa ngii sa 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ chí Jesús miiⁿ chí Cristo.

6 Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ngaⁿā yā contra yeⁿe Pablo ní 'caa'va yā yeⁿé sa. Pablo ch'íidī sa tiinuúⁿ yeⁿé sa. Ní Pablo caⁿa sa chí sa 'iiⁿyāⁿ: Ndis'tīí ní canéé chí 'āā maán nī can'díicu nī chí cuuvi ndúúcu nī. 'Úú nguéé can'diicú yeⁿé chuū. Maaⁿ ní caⁿā ndúúcu 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéé yeⁿé ndaata Israel.

7 Nan'dáa sa miiⁿ ní cueⁿe sa na vaacu 'áámá saⁿā chí nguuvi Justo chí i'téénu sa Dendyuūs. Vaacu sa canéé sá na niiⁿnuúⁿ na yaacū sinagoga.

8 Níícú saⁿā Crispo saⁿā chí ndii tíiⁿ yeⁿé yáacū sinagoga s'téénu sa Señor 'iivú Ndyuūs ndúúcu nducyaaca yā na vaacu sa. Ní neené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yáāⁿ Corinto miiⁿ ch'indiveéⁿ yā. Ní s'téénu yā ní chεεdinuūⁿniⁿ yā.

9 Tuu'mi ní Señor caⁿa yā ndúúcu Pablo na 'yúúdyaaⁿ yeⁿé sa: Nguéé 'va'a di caāⁿmāⁿ di. Nguéé cunēé 'diiⁿ cheendí di.

10 Caati 'úú canéé ndúúcu di ní mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé diiⁿ n'gíinu yā ndúúcu di. Ti 'úú neené n'deeé 'iiⁿyāⁿ chí véé ní yeⁿé na yáāⁿ 'cūu.

11 Ní canee sá miiⁿ 'áámá nduūyū canee maⁿā.

Chi'cueeⁿ sa nduudu ye^{n'e}
Dendyuūs 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ.

12 Taachi sa^{n'ā} Galión canéé
sá 'ii^{n'}ntyé^{n'e} gobernador
ye^{n'e} yá^{n'ā} Acaya, tuu^{'mi}
ní 'ii^{n'}yāⁿ Israel s'eeⁿ ní
nducueeⁿ yā ti nduuvidaamá
yā contra Pablo. Ní candéε yā
sa^{n'ā} nanááⁿ silla ye^{n'e} juez
miiⁿ.

13 Ní ca^{n'a} yā: Sa^{n'a} 'cūū
nga^{n'a} sa chi 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ
cu'téenu yā Dendyuūs nguéé
tan'dúúcā chi nga^{n'a} ley.

14 Taachí Pablo miiⁿ ní
tuca'a sa ca^{n'a} sa, tuu^{'mi} sa^{n'a}
Galión nga^{n'a} sa ngii sa 'ii^{n'}yāⁿ
Israel s'eeⁿ: Ndis'tiī 'ii^{n'}yāⁿ
Israel s'eeⁿ, ndúúti chi 'áámá
cosa chi ya'ai n'dai chii o
'áámá tina^{n'ā} n'diī yā tuu^{'mi}
ní cuaacu cuchéé ndúúcu nī.

15 Ndúúti chí vaadī tiin-
guuneéⁿ ye^{n'e} nduudu ye^{n'e}
nī ndúúcū chi duuchi 'ii^{n'}yāⁿ
ndúúcū ye^{n'e} ley ye^{n'e} nī,
tuu^{'mi} ní, ndis'tiī, diīⁿ nī
juzgar chuū. Ti 'úú nguéé
ne^{n'é} diīⁿ juzgar chi 'túúcā.

16 Tuu^{'mi} ní tun'dáa yā
'ii^{n'}yāⁿ chuva'aī ye^{n'e} cuarto
ye^{n'e} juez.

17 Tuu^{'mi} ní nducyaacā
'ii^{n'}yāⁿ chi nguéé ye^{n'e} ndaata
Israel sta'á yā sa^{n'ā} Sóstenes
chí chééndii vmnaaⁿ ye^{n'e}
yáacū sinagoga ní ch'e^{n'é} yā
sa^{n'ā} nanááⁿ silla ye^{n'e} juez.
Naati Galión miiⁿ nguéé diīⁿ
yā cuenta ye^{n'e} nducué^{n'e}
chuū.

18 Níicú Pablo miiⁿ neenē
'naaⁿ canee sa mii^{n'}ya ní
ca^{n'a} sa hermanos: Cuidado
'cuεεtinéε nī. Cue^{n'e} sa
na barco na yá^{n'ā} Siria

ndúúcū 'áámá tá^{n'ā} chi ngu-
uvi Priscila ndúúcū 'áámá
sa^{n'ā} chí nguuvi Aquila.
Vmnaáⁿ vmnaaⁿ na yáaⁿ
Cencrea Pablo miiⁿ 'chiica sa
yuūdū tiīⁿ sa ti 'áámá seña chí
diīⁿ sa compromiso ndúúcū
Dendyuūs.

19 Tuu^{'mi} ní ndaā sa yáaⁿ
Efeso ní Pablo s'neeⁿ sá
'ii^{n'}yāⁿ miiⁿ. Ní sndaa maāⁿ
sa na yáacū sinagoga miiⁿ.
Ní ca^{n'a} sa ní n'deéé ndeē sa
ndúúcū 'ii^{n'}yāⁿ Israel s'eeⁿ.

20 'Ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ di'cuítu
yā sa^{n'ā} chí 'náán cunee sa
ndúúcu yā naati nguéé chí
'tuucā.

21 Naatí yaa'vi sá 'ii^{n'}yāⁿ
ní ca^{n'a} sa: Cánéé chí
nguεεcúndiī na yáaⁿ Jerusalén
cáávā 'viicu chí cuchí.
Nguεεcunéé ntuūⁿ n'diichí
ndis'tiī ndúúti chí Dendyuūs
ne^{n'e} yā. Ní chiica sá ye^{n'e}
yáaⁿ Efeso ní cue^{n'e} sa ná
barco.

*Pablo ndaá yā yáaⁿ Antio-
quía ní cue^{n'e} yā ndii chí 'ii^{n'}nūⁿ
viaje*

22 Cuchεε sá na yáaⁿ Ce-
sarea ní che^{n'e} sá diīⁿ sa salu-
dar hermanos chí ca^{n'á} yā na
yaacū. Tuu^{'mi} ní cue^{n'e} sa na
yáaⁿ Antioquía.

23 Canéé sá míiⁿ 'áámá
tiempo. Cun'dáa sa ní cue^{n'e}
sá na orden ye^{n'e} nducyaaca
yá^{n'ā} Galacia ndúúcū yá^{n'ā}
Frigia. Ní s'neeⁿ chiichi sa
nducyaaca 'ii^{n'}yāⁿ chí i'téenu
yā Cristo ná vaadī i'teenu.

*Apolos nga^{n'á} yā nduudu
cuaacu na yáaⁿ Efeso*

24 'Áámá sa^{n'ā} Israel chí
nguuví sa Apolos ndáa sa

yáāⁿ Efeso yeⁿe yáāⁿ vaacú sa chi nguuvi Alejandría. Saⁿā miiⁿ saⁿā chi deenú taavi sa. Neené n'dεεννε nduudu yeⁿē sa ní véé valor sa chi caāⁿmāⁿ sa Escrituras chi canéé nguūⁿ.

25 Saⁿā miiⁿ ní 'áámá 'iiⁿyāⁿ chi 'cueén yā saⁿa yúúni yeⁿē Señor miiⁿ. Ní saⁿā miiⁿ ní diiⁿ sa ndúúcu núúⁿmāⁿ espíritu yeⁿē sa. Ní ngaⁿa sá ngí'cueén sa cuén'e daāⁿmaⁿ nduudu yeⁿe Dendyuūs miiⁿ, 'áará chí dámaāⁿ deenu sa yeⁿē chí cheεdinuūⁿnīⁿ Juan.

26 Ní Apolos miiⁿ tucá'a sa caⁿa sa nguéé ndúúcu vaadi 'va'a cheεti yaācū sinagoga taachí saⁿā Aquila ndúúcu tán'ā sa Priscila ch'iindiveéⁿ yā, s'nééⁿ vi'i yā saⁿā ní chí'cuééⁿ cá yā saⁿā más ca yeⁿē yúúni cuaacu yeⁿē Ndyuūs.

27 Apolos neⁿe sa cho'o sa yáⁿāa Acaya, ní hermanos ní caⁿa yā chí caⁿā sán'ā miiⁿya. Ní hermanos dingúuⁿ yā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Cristo chí 'cuaán yā saⁿā. Tuu'mi ní ndaā sa miiⁿ ní chinnee taaví sa 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā cáāvā favor ch'εεte yeⁿe Dendyuūs.

28 Ndúúcu nducuén'ē poder n'deéé ch'écū cheendi sa ndúúcu 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ nanááⁿ nducyaaca 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní n'giⁿi sa chí Jesús miiⁿ chí Cristo chí nndεεννε Dendyuūs cáāvā Escrituras.

19

Pablo na yáāⁿ Efeso

1 Taachí canéé Apolos miiⁿ yáāⁿ Corinto, Pablo

miiⁿ chíínú chen'e sa yáⁿāa yeⁿe distrito cuaaⁿ niiⁿnuúⁿ ní ndaa sá yáāⁿ Efeso. Ní nndaaca sá n'dúúví saⁿā chí i'téenu yā Cristo.

2 Ní caⁿa sa: ¿Áá diiⁿ di recibir Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs taachí chí'teenu di? Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ miiⁿ ní caⁿa yā: Nguéé n'giindiveeⁿ 'nū chí véé Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs.

3 Tuu'mi ní caⁿa sa: ¿Du'u cheεdinuūⁿnīⁿ dii? 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní cāⁿa yā: Cheεdinuūⁿnīⁿ 'nū cucáāvā nduudu Juan.

4 Pablo miiⁿ ní caⁿa sa: Juan miiⁿ cheεdinuūⁿnīⁿ sa chí cuεεdínúuⁿnīⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿē chí indaacadaamí yā yeⁿē nuuⁿndi yeⁿe yā, ní Juan ngaⁿa sa ngii sa 'iiⁿyāⁿ chí cu'téenu yā 'iiⁿyāⁿ chí cuchii yā cuaaⁿ dáámí sá. 'Iiⁿyāⁿ 'cúú chí Cristo Jesús miiⁿ.

5 Taachí ch'iindiveéⁿ yā chuū cheεdinuūⁿnīⁿ yā ndúúcu chí duuchi Señor Jesús miiⁿ.

6 Taachí Pablo sn'duuⁿ ta'á yā vmnaaⁿ yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ tuu'mi ní ndaá vmnaaⁿ yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs. Ní caⁿa yā davaacu chí n'dááⁿ ní caⁿa yā chíiⁿ chí Dendyuūs yaa'vi yā.

7 Saⁿā s'eeⁿ ní ngii sa tan'dúúcā ndiichúúví sá.

8 Sndáá Pablo miiⁿ na yaācū sinagoga miiⁿ ní caⁿa cuaacu sá taandúú cuuví 'iiⁿnuⁿ 'iiyū, nguéé ndúúcu vaadi 'va'a. Ní n'cueeⁿ sa ní ngaⁿa sa ndíi neⁿe sa chí cu'téenu yā yeⁿē chí Dendyuūs ngaⁿa yā ntiiⁿnyuⁿ.

9 Naatí diín chεεchí ná'n'a yā na staava ye'n'é yā ní nguéeé chí'téenu yā. Nguéeé ca'n'a yā n'daacā ye'n'e yúúni ye'n'e Dendyuūs miiⁿ nanaaⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Ndaacadaamí Pablo ye'n'é yā ní snee vi'i sa 'iiⁿ'yāⁿ chí i'teenú yā Cristo. Ngí'cueeⁿ sá nguuvi nguuvi ná escuela chí nguuvi Tiranno.

10 Canéeé sá taanduu 'úúvi nduūyū. 'Tíicā chí nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā na yá'n'āa Asia, 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéeé ye'n'e ndaata Israel ch'iindiveéⁿ yā nduudu ye'n'e Señor Jesús.

11 Dendyuūs miiⁿ diín yā vaadī n'giinu ch'εεε n'dai cáávā ta'a Pablo miiⁿ.

12 Manera chí 'tíicā sta'á yā paños ndúúcu delantales chí tuu'vi cuerpo ye'n'e Pablo ní candéeé yā nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ngiita. 'Iicu ndiiví ca'ai ye'n'é yā ndúúcu 'yúúné s'eeⁿ chí nguéeé n'daacā ye'n'é yááⁿ'n'guiinūuⁿ.

13 Tuu'mi ní ná'n'ā 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ chí ngiicá yā ndíi miiⁿ ndíi 'muuⁿ chí nga'n'a yā ndúúcu espíritu chí nguéeé n'daacā ye'n'e yááⁿ'n'guiinūuⁿ ne'n'é yā caaⁿ'mán yā chí ye'n'e Jesús miiⁿ. Ní nga'n'á yā: 'Úú ní caacá cáávā Jesús miiⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ chí nga'n'a Pablo ye'n'e chí can'daā na cuerpo miiⁿ.

14 'Áamá sa'n'ā chí nguuvi Esceva véé ndeēchē daiya sa chí sa'n'ā s'eeⁿ. Sa'n'ā miiⁿ ní sa'n'ā Israel ní sa'n'ā chí nga'n'a ntiiⁿnyuⁿ ye'n'e chiiduú s'eeⁿ ye'n'e Israel. Ní daiya sa diín yā chuū.

15 Nan'guεεcútaⁿ'ā espíritu chí nguéeé n'daacā ye'n'e yááⁿ'n'guiinūuⁿ ní ca'n'á yā: 'Úú ní n'diichi Jesús miiⁿ ní deenú ntúūⁿ du'ū chí Pablo. Ndis'tiī, ¿du'ū ndis'tiī?

16 Ní 'iicu sa'n'ā chí canee sa ndúúcu espíritu chí nguéeé n'daacā cúⁿ'u sá ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ, ní chícheε sa ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní diín ca sá ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní chéenu yā ye'n'é va'āi miiⁿ. 'Āā ntéeé snúúⁿ yā catecai vmnáaⁿ yā ní nca'ái yā.

17 Chuū chicadiinúúⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí snee na yááⁿ Efeso, tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ 'tiicá ntúūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéeé ye'n'e ndaata Israel. Ní nducyaaca yā dii'yá yā chíi. Ní chíi ch'εεε ca Señor Jesús miiⁿ.

18 Neené 'yaaⁿ yā chí s'téenu yā ní ndaá yā. Ní ca'n'a yā chí véé nuuⁿndi ye'n'é yā.

19 Neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'eeⁿ yā cosas magias ndéeé yā libros ye'n'é yā ní chicyáⁿ'a yā nanááⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Ntun'dáa yā cuenta ye'n'e libros ní chicadiinúúⁿ yā chí ngíi 'uūvi ngeεecu ndiichi mil tuūmí ye'n'e 'díiⁿnguεε.

20 'Tíicā chíi 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí chí'teenu nduudu ye'n'e Señor 'iivú Dendyuūs miiⁿ. Ní 'áamá canéeé chíichi yā nduudú Dendyuūs miiⁿ.

21 Cho'ōo chúú ní Pablo miiⁿ nacadiinu sa na staava ye'n'e sa chí cho'ō sa na yá'n'āa Macedonia ndúúcu yá'n'āa Acaya ní cuayiivi ca'n'ā sa na yááⁿ Jerusalén. Ní nga'n'ā sa:

Cuayiivi chí 'āā chen'é yāān s'eeⁿ canee chi n'diichí ntūūn yāān Roma.

22 Ní dicho'o na yá'n'āa Macedonia 'uūvī sa'n'a, Timoteo ndúúcu Erasto chi cunnée yā 'i'n'yāⁿ. Pablo miiⁿ canee sa 'áámá tiempo na yá'n'āa Asia.

'Caa'vá yā na yāān Efeso

23 Tiempo miiⁿ ch'iindī 'áámá vaadī 'caa'va ch'εετε yeⁿ'ē yúúni yeⁿ'e Dendyuūs miiⁿ.

24 Caati cunee 'áámá sa'n'ā chi nguuvī sa Demetrio chi din'dái sa yaācū n'gaiyāā yeⁿ'e imagen chi nguuvī Diana. Dámaān 'diiⁿnguεε din'dái sa. Ní diiⁿ sa ganar n'dee taaví tuūmī yeⁿ'ē ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'ē sa ndúúcu sa'n'ā s'eeⁿ chidin'dái yā yaācū n'gaiyāā s'eeⁿ.

25 Demetrio míⁿ ní diiⁿ sa chí nduuvidaamá sa'n'ā s'eeⁿ chi idiiⁿ ntiiⁿnyuⁿ miiⁿ. Ca'n'a Demetrio: Ndís'tī sa'n'ā, déenu nī chí véé tuumī yeⁿ'ē yú yeⁿ'ē ntiiⁿnyúⁿ 'cūū.

26 Naati inaán nī ní n'giindiveén nī chí Pablo 'cūū taanduvéé diiⁿ sa chí neené n'dai 'i'n'yāⁿ s'téenu yā. Nguéé dámaaⁿ yāān Efeso ti nuuⁿmaⁿ yá'n'āa Asia. Ní nga'n'ā sa chí nguéé dendyuūs s'eeⁿ chí din'dái yā ndúúcu ta'á yā.

27 Nguεε dámaān negocio yeⁿ'ē yú chí véé peligro yeⁿ'ē chí 'aa ntéé du'ū vεε. 'Tiicá ntūūn yācū yeⁿ'ē imagen Diana chí ch'εετε míⁿ, mar 'áámá 'i'n'yāⁿ 'āā ntéé neⁿ'e yā. Ní tuca'á yā natuuví yā chí ch'εετε yeⁿ'ē Diana miiⁿ chí i'teenu nuuⁿmaⁿ nación yeⁿ'e yá'n'āa Asia ndúúcu núúⁿmáⁿ i'n'yeeⁿdí 'cūū.

28 Taachí ch'iindiveén yā chuū nduuvī taān yā ní 'cai yā, nga'n'a yā: Ch'εετε n'dai tá tá'n'ā imagen Diana yeⁿ'e 'i'n'yāⁿ yeⁿ'ē yāān Efeso.

29 'I'n'yāⁿ yāān miiⁿ chiidáánā yeⁿ'ē yā. Ní sta'á yā sa'n'ā chí nguuvī Gayo ndúúcu sa'n'ā chí nguuvī Aristarco ní candéε yā sa'n'ā s'eeⁿ na teatro. Sa'n'ā miiⁿ ní yeⁿ'ē yá'n'āa Macedonia ní compañeros yeⁿ'e Pablo.

30 Pablo miiⁿ neⁿ'e sa can'dáa sa nanáán 'i'n'yāⁿ yāān miiⁿ naati 'i'n'yāⁿ s'uúⁿ chí i'téenu yā Cristo nguéé 'cuúⁿ yā.

31 Dendú'ū nán'a 'i'nntyén'ē sa'n'ā yeⁿ'e yá'n'āa Asia, sa'n'ā chí amigo yeⁿ'ē Pablo dichó'o yā caaca yeⁿ'ē chí nga'n'á yā chí nguéé ca'n'ā sa na teatro.

32 Nán'a yā n'gai yā 'áámá cosa, nán'a yā táámá cosa ti ngiidáánā yeⁿ'ē yā. Nán'a yā miiⁿ ní nguéé déenu yā dε'ε cáávā nduuvidaamá yā.

33 Ní 'i'n'yāⁿ yeⁿ'e Israel tun'dáa yā Alejandro nguaaⁿ 'i'n'yāⁿ chí n'dee n'dái. 'I'n'yāⁿ Israel s'eeⁿ ingúúndái yā sa'n'ā. Tuu'mi ní Alejandro míⁿ ca'a sa ndúúcu ta'a sa chí cunee 'diiⁿ. Neⁿ'e sa caaⁿ'maⁿ sa yeⁿ'ē maaⁿ sa nanáán 'i'n'yāⁿ yāān miiⁿ.

34 Taachí tuumicadiinúúⁿ yā chí sa'n'a Israel sa'n'a miiⁿ nducyáácá yā 'caī yā taandu duu 'uuvī hora: Ch'εετε n'dai imagen ndyuūs Diana yeⁿ'ē 'i'n'yāⁿ yeⁿ'e yāān Efeso.

35 Tuu'mi ní sa'n'ā 'i'nntyén'ē chí idingúūn diiⁿ sa chí 'caadií nducyaaca yā cheendi yā

ní caⁿ'a sá: Ndís'tiī saⁿ'ā s'eeⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Efeso, ¿du'u saⁿ'ā chi nguéé deenu sa chi 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Efeso diiⁿ yā cuidado yaācū yeⁿ'e táⁿ'ā ch'εεε n'dai chi imagen Diana ní imagen yeⁿ'ē tá chí ndaā yeⁿ'e nanguuvi?

36 Deenu yú chuū chí mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé cuuvi caaⁿ'máⁿ yā contra yeⁿ'e chuū. Ndís'tiī canéé chi 'cuεεtinéé 'diíⁿ nī ní inadacadiinúúⁿ nī. Ní nguéé diíⁿ nī de'ε̄ vεε.

37 Naatí candéε nī saⁿ'ā s'eeⁿ ti nguéé diiⁿ duucú sá 'áámá cosa yeⁿ'ē yāacū ndíi nguéé ndúú ngaⁿ'a rá yā chi nguεε n'daaca lado yeⁿ'e imagen dendyuūs n'daataá yeⁿ'e yú.

38 Nduuti chi Demetrio miiⁿ ndúúcu tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ miiⁿ véé vaadi 'caaⁿ'va ndúúcu sa o dendú'ū contra 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ, tuu'mi ní, can'déε yā saⁿ'ā vaacuyāāⁿ ní véé saⁿ'a 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē. Míiⁿ ní cuuvi caaⁿ'maⁿ 'áámá yā táámá yā.

39 Ndúúti chi ngiicá nī yeⁿ'ē táámá naaⁿ dendu'ū 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē s'eeⁿ cuuvi cāāⁿ'maⁿ yā chéé chí cuaacu.

40 Tí cáándá yeⁿ'e yú chi caaca nuuⁿ'ndí yā yeⁿ'e yú ní cadiinúúⁿ yā yeⁿ'ē chí 'caī yú 'maaⁿ. Nguéé mar 'áámá nduudu chí caaⁿ'maⁿ yú yeⁿ'ē chuū.

41 Taachí caⁿ'á yā chuū ní diíⁿ yā despedir nducyaaca yā.

20

Pablo cuen'é yā yán'āa

Macedonia ndúúcu yán'āa Grecia

1 Taachí canee 'diíⁿ 'iiⁿ'yāⁿ, yaaⁿ'vi Pablo miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Cristo. Ní taachí Pablo ca'a sa consejo 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní 'cuεεtinéé n'daāca yā ndúúcu Dendyuūs miiⁿ. Ní diiⁿ sa despedir yeⁿ'é yā ní tu'maⁿ'á sá 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Tuu'mi can'dáa sa ní cuen'é sa yán'āa Macedonia.

2 Cuayiivi míiⁿ chen'e ntúuⁿ sa yāāⁿ s'eeⁿ chí chí'cueeⁿ taavi sa 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndúúdu yeⁿ'e Dendyuūs miiⁿ ní ndaā sa yán'āa Grecia.

3 Cuayiivi taachi 'āā cānee sa 'iiⁿ'nuⁿ 'iīyū miiⁿ ní cuayiivi taachí nadacadiinuuⁿ sa chí 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ chí diiⁿ n'gíinu yā ndúúcu sa hora chí neⁿ'e sa tuⁿ'á a sa sndáa sa na barco miiⁿ na yán'āa Siria, tuu'mi ní nadacadiinuuⁿ sa chuū chí cho'o ntúuⁿ sa na yán'āa Macedonia.

4 Ní sán'ā s'ūuⁿ chen'e sá ndúúcu Pablo ndii yán'āa Asia. Sán'ā s'uuⁿ ní Sópater yeⁿ'e yāāⁿ Berea, ndúúcu Aristarco ní saⁿ'ā chí nguuvi Segundo saⁿ'ā s'eeⁿ yeⁿ'ē yāāⁿ Tesalónica, ndúúcu saⁿ'ā chí nguuvi Gayo yeⁿ'e yāāⁿ Derbe, ndúúcu Timoteo, ndúúcu saⁿ'ā s'eeⁿ yeⁿ'e yán'āa Asia chí sán'ā Tíquico ndúúcu sán'ā Trófimo.

5 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ néé can'dáa naaⁿ yā ní canéé ngínú yā nús'uuⁿ na yāāⁿ Troas chí niⁿ'nuúⁿ nuūⁿ'niⁿ'yáⁿ'ā.

6 Taachi 'aa chó'ōo nguuví yeⁿ'ē pan chí nguéé levadura, tuu'mi cuen'é 'nū na barco yeⁿ'ē yāāⁿ Filipos. Chó'ōo

nyuⁿu nguuví ní ndaá 'nū ní nduuvídaamá 'nū ndúúcu 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'ē na yāāⁿ Troas. Ní ch'εεtinéé 'nū ndεεχχē nguuví miiⁿ.

Pablo na yāāⁿ Troas

7 Nguuví domingo vmnááⁿ vmnāⁿ yeⁿ'ē ndaata miiⁿ nduuvídaamá 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Cristo chí n'deé yā pan. Pablo miiⁿ ní ngi'cueeⁿ sa 'iiⁿyāⁿ. Canéé chí can'dáa sa nguuví chí cuchii. Ní chí'cueeⁿ sa taanduu ndíi maⁿ'a yaaⁿ.

8 Ní na cuarto yáacū naachi nduuvídaama yā néené n'deēe lámparas vεε.

9 'Náá tiempo caⁿ'a Pablo miiⁿ ní 'áámá saⁿ'a 'díiⁿ chí nguuví sá Eutico chí v'éé sá na ventana, cyaadú n'dai sa. Saⁿ'ā miiⁿ chin'dáa sa ndi-ichí ndii 'iiⁿnuⁿ piso. Taachí nadacuéeⁿ yā saⁿ'ā miiⁿ ní 'āā n'dii sa.

10 Tuu'mi ní nangua'āi Pablo miiⁿ ní tu'maⁿ'á yā saⁿ'ā ní can'nuu yā saⁿ'ā. Ní caⁿ'a Pablo chíi yā saⁿ'ā s'uuⁿ: Nguéé 'va'á nī. Canduuchi ntúūⁿ staava yeⁿ'ē sa taama vmnéⁿ'ēe.

11 Ch'iinu maáⁿ ní Pablo cuindáá tuuⁿ yā cuaaⁿ 'niiⁿnuúⁿ. Ní n'dee yā pan. Ní che'é yā ndúúcu yā chí candii yā chí'cueeⁿ ntúūⁿ yā nuuⁿ máⁿ yaaⁿ ndii chīdεεvε. Níicú cuēⁿ'e yā.

12 Candéε yā saⁿ'ā 'díiⁿ miiⁿ ní candúúchi sa. Ní yéenu n'dai yā ndúúcu 'vi-ich'εεtínūⁿ ch'εεte.

Cueⁿ'é yā yeⁿ'e yāāⁿ Troas ndii yāāⁿ Mileto

13 Nús'uū ní can'dáa naaⁿ 'nū ní cueⁿ'e 'nū na barco na yāāⁿ Asón chí ndaacá 'nū Pablo yāāⁿ miiⁿ. Pablo miiⁿ 'āā neⁿ'e sa chí caaca sa na yāⁿ'āa.

14 Taachí Pablo nduuví-daama sa nduucú 'nū na yāāⁿ Asón miiⁿ, ní cueⁿ'é 'nū na barco miiⁿ, ní ndaá 'nū na yāāⁿ Mitilene.

15 Cueⁿ'é 'nū na barco miiⁿ ní chidεεvε táámá nguuví ndaa 'nū niiⁿnuúⁿ na isla Quío. Ní chidεεvε táámá nguuví chí ndaa 'nū isla Samos. Ní cueⁿ'é 'nū ndaa 'nū na yāāⁿ Trogilio. Ch'εεtineé 'nū nguiinū miiⁿ. Chidεεvε táámá nguuví cueⁿ'é 'nū na barco ní ndaa 'nū yāāⁿ Mileto.

16 Pablo miiⁿ nacadínuuⁿ sa chí chó'o sa yāⁿ'āa Asia. Canéé chí cacyiinu sa chí cunee ngiinu sa nguuví yeⁿ'ē Pentecostés chí 'viicu yeⁿ'e cosecha na yāāⁿ Jerusalén ndúúti chí cuūvi.

Pablo ngaⁿ'a sa nduudu cuaacu ní diiⁿ sa despedir 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Mileto

17 Pablo dichó'o sa 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'ē yāāⁿ Mileto ndii yāāⁿ Efeso chí 'cái yā 'iiⁿyāⁿ ndi-icúú chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'ē yaācū.

18 Taachí ndaa 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nanááⁿ Pablo, caⁿ'a sá chíi sa 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Ndís'tiī deenú nī tí ndii nguuví vmnááⁿ vmnāⁿ chí ndaá yāⁿ'āa Asia táacā díiⁿ ní caneé nduucú ní tanducuéⁿ'ē tiempo.

19 Díiⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e Señor ndúúcu vaadī ndiicúúⁿ taavi. Ch'eenú chíi taanduvéé chí nguéé n'daacā chí diiⁿ 'iiⁿyāⁿ

Israel s'eeⁿ nduucú. Chεēcú nícú tun'daa nuūⁿnīⁿ nduuti-naáⁿ.

20 Ní 'áámá ngaⁿ'á tanducuéⁿ'ē dendú'ū chi n'daacā yeⁿ'é nī. Ní chi'cueéⁿ nanááⁿ nducyaacá 'iiⁿ'yāⁿ nduu va'ai nduu va'āi.

21 Ní caⁿ'á nduudu cuaacu 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ndúú^cū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguéé yeⁿ'ē ndaata Israel yeⁿ'ē chi ndaacādaamí yā yeⁿ'é nducuéⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'é yā nanááⁿ Dendyuūs. Ní cu'téenu yā yeⁿ'ē Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú.

22 Maaⁿ ní cun'diichi nī. Canéé chi diiⁿ cucaava espíritu yeⁿ'é. Caⁿ'á na yāáⁿ Jerusalén ní nguéé deenú de'ē 'cueēnú miiⁿ.

23 Maaⁿ deenú chi Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs miiⁿ ngaⁿ'a yā ngii yā 'úú na nducyáacá yāáⁿ chi caⁿ'á cunee ngínú chi 'cueēnú cuuvi ní caⁿ'á vácū.

24 Naati mar 'áámá naaⁿ nguéé idiíⁿ cuenta ndii nguéé ndúú ya'ái 'úú vida yeⁿ'é maáⁿ. Canee ngiinú chi di'cuiinú ntiíⁿnyūⁿ yeⁿ'é, ntiíⁿnyuⁿ chi teē Señor Jesús 'úú chi caaⁿ'máⁿ nduudu cuaacu yeⁿ'é yā yeⁿ'ē evangelio chí ndúú^dú ngai ndúú^cū vaadi yeenú. Nduūdū miiⁿ yeⁿ'e favor ch'εεε yeⁿ'é Dendyuūs.

25 Maaⁿ ní 'caandiveéⁿ nī. 'Úú ní deenú ti mar 'áámá ndís'tiī nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ naachí chō'o ní caⁿ'á yeⁿ'e chi Dendyuūs ngaⁿ'a yā ntiíⁿnyuⁿ mar 'áámá nī 'aa ntéé n'diichi nī naáⁿ.

26 Tanducuéⁿ'ē chuū ngaⁿ'á

ngii ndís'tiī maaⁿnguuvi caati 'úú nguéé canee chi diiⁿ responder yeⁿ'ē mar 'áámá nī yeⁿ'ē tanducuéⁿ'ē vida yeⁿ'ē tanducuéⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ.

27 Nguéé cheeⁿdiitú ti caⁿ'á tanducuéⁿ'ē consejo yeⁿ'e Dendyuūs ndúú^cū ndís'tiī.

28 Tuu'mi ní cundεε nī cuidado yeⁿ'ē maáⁿnī ndúú^cū nducyáacá 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā ti Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs chi'neéⁿ yā ndís'tiī cáávā chi cuuvi diiⁿ nī cuidado yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu Señor, 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'á yā yaácū yeⁿ'e Señor. Señor miiⁿ ní cai yā 'iiⁿ'yāⁿ ndúú^cū yuúⁿ yeⁿ'ē maáⁿ yā.

29 'Úú ní deenú chi cuayiivi taachí 'āā ntéé canduuchí ní ndaa 'iiⁿ'yāⁿ tan'dúú^cā lobos nguaaⁿ ndís'tiī ní diiⁿ yā chí nguéé diiⁿ n'daāca nī ndúú^cū tanducuéⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ.

30 Nguaaⁿ ndís'tiī nūuⁿ nacueeⁿ sáⁿ'ā s'eeⁿ chí ngaⁿ'a nduudu chí nguéé n'daacā chí cuuvi candéé sa 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Cristo ndúú^cū sa.

31 Cáávā chuū cuin'diichi n'daaca nī. N'gáácú nī ti chεεti 'iiⁿnūⁿ nduuyū ndii nguuvi ndii n'gaaⁿ nguéé chí'neéⁿ naáⁿ caⁿ'á ndúú^cū nuūⁿnīⁿ nduutinaáⁿ 'áámá 'áámá ndís'tiī.

32 Maaⁿ ní ndís'tiī hermanos, i'neéⁿ ndis'tiī yeⁿ'e Dendyuūs ndúú^cū nduudu yeⁿ'ē favor ch'εεε taavi yeⁿ'é yā. Nduudu miiⁿ diitu ch'εεé chí 'cuiitá ndis'tiī ní teē ndís'tiī 'áámá cosa chí véé chí cuuvi yeⁿ'e nī ndúú^cū nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí

Dendyuūs didεεvέ yā.

³³ Nguéé diiⁿ ngueēe ndíí nguéé tuumi 'dííⁿnguεε ndíí nguéé ndúú tuumi 'dííⁿnguāaⁿ ndíí nguéé ndúú catecai 'iiⁿyāⁿ.

³⁴ Ndís'tiī ní deenú nī chi ta'á dichíí'vε 'úú ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí snéé nduucú yeⁿ'ē nducuéⁿ'ē chí neⁿ'é 'nū.

³⁵ Tanducuéⁿ'ē chuū chí'cueéⁿ ndís'tiī chí diiⁿ yú ntiīnyuⁿ 'túúcā. Caneé chí cuuvi cunnee yú 'iiⁿyāⁿ chí ngi'vaachí. Ní nn'gaacu yú nduudu yeⁿ'ē Señor Jesús miiⁿ chí caⁿ'a yā: N'dai taavi ca chí ca'a yú nguéé ti chí cuta'ā yú.

³⁶ Taachi caⁿ'a yā chuū chiintii'yá yā ní caⁿ'angua'á yā ndúúcu nducyaaca 'iiⁿyāⁿ s'uúⁿ.

³⁷ Tuu'mi ní nducyaaca yā chεεcu taaví yā ní tú'maⁿ'á yā Pablo, maaⁿ ní 'neeⁿ cheendi yā 'iiⁿyāⁿ.

³⁸ Nééné ya'ai taaví yā cáávā nduudu chí caⁿ'ā Pablo miiⁿ chí 'āā ntéé nanguεεcunee n'diichi nī naáⁿ. Ní cueⁿ'e yā canguu yúúní yā saⁿ'ā ndii na barco.

21

Pablo cueⁿ'e sa na yāāⁿ Jerusalén

¹ Cuayivi chí n'daā cá 'nū yeⁿ'ē 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ, cueⁿ'e 'nū na barco ní cueⁿ'e 'nū yúúní cuaacu ní ndaá 'nū na isla Cos. Chidεεve táámá nguuvi cueⁿ'e 'nū na barco ní cho'ó 'nū na isla Rodas ní ndii yeⁿ'ē isla miiⁿ ndaá 'nū na yaāⁿ Pátara.

² Ní ndaaca 'nū 'áámá barco chí caⁿ'a na yáⁿ'āa Fenicia,

cuch'ée 'nū cueⁿ'é 'nū na barco.

³ Ní n'diichí 'nū isla Chipre chí snee lado tá 'cueēe. Ní cueⁿ'é 'nū na yāⁿ'āa Siria, ní ndii miiⁿ ndaá 'nū na yaāⁿ Tiro ti barco miiⁿ mííⁿ cu'neeⁿ carga yeⁿ'ē.

⁴ Nndaacá 'nū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí i'téénú Cristo ní canéé 'nū miiⁿ ndεēchē nguuvi. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní ngaⁿ'a yā ngi yā Pablo miiⁿ cáávā Espiritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs chí nguéé caⁿ'a sa yāāⁿ Jerusalén.

⁵ Taachi snuūⁿ ca'a nguuvi miiⁿ nan'dáa 'nū nducyaaca 'iiⁿyāⁿ ndaá yā chí cunee ngíúú yā nús'uu ndúúcu n'daataá yeⁿ'e yā ndúúcu daiya yā ndii 'áámá lado yeⁿ'ē yāāⁿ. Ní nducyaaca yā chiintii'yá yā na 'diituú nuūⁿní'yáⁿ'ā.

⁶ Ní tu'maⁿ'a 'nū hermanos 'áámá 'nū taama 'nū ní cueⁿ'é 'nū na barco. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní cunaⁿ'a yā na vaacu yā.

⁷ Nús'uu ní ch'iinu chen^{'é} 'nū na barco. Cueⁿ'é 'nū yeⁿ'ē yāāⁿ Tiro ní ndáa 'nū yāāⁿ Tolemaida. Ní taachí yaa'vi hermanos nús'uu ch'εεtineé 'nū ndúúcu yā 'áámá nguuvi.

⁸ Chidεεve táámá nguuvi miiⁿ ni Pablo ndúúcu nús'uu chí snéé 'nū ndúúcu sa, can'dáa 'nū. Cueⁿ'é 'nū na yāāⁿ Cesarea. Ní sndáa 'nū va'āi yeⁿ'e Felipe chí ngaⁿ'a sa evangelio chí ndúúdu ngai yeⁿ'e Jesucristo. Felipe miiⁿ 'áámá saⁿ'ā naachi ndεēchē diáconos. Ní canéé 'nū ndúúcu sa.

⁹ Saⁿ'ā miiⁿ cuūuⁿ n'daataá n'gáiyā daiya sa chí ngaⁿ'ā tá chí Ndyuūs yaa'ví yā.

10 Ch'εεtinéé 'nū n'deeē nguuví. Cuch'ééⁿ 'áámá saⁿā profeta chi caaⁿmaⁿ chi cuchí chí yeⁿe yāⁿā Judea. Saⁿā miiⁿ nguuvi sa Agabo.

11 Saⁿā miiⁿ ní n'diichi sá nús'uū. Staⁿā sá cinta yeⁿē Pablo miiⁿ ní caⁿā chiichi sá ca'a Pablo ndúúcu ta'á yā. Ní caⁿā sá: Chuū ngaⁿ'a Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs: 'Tíicā 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ yeⁿe yāāⁿ Jerusalén caⁿā chiichí yā saⁿ'a yeⁿe cinta 'cūū. Ní nca'á yā sa'a ta'a 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguéé yeⁿē ndaata Israel.

12 Taachí ch'iindiveéⁿ 'nū ndúúcu 'iiⁿyāⁿ yāāⁿ miiⁿ nducyáácá 'nū chiica 'nū Pablo miiⁿ chí nguéé cáⁿ'a sa yāāⁿ Jerusalén.

13 Tuu'mi ní Pablo miiⁿ nan'guεεcútaⁿā sa: ¿De'ē cúuví chí ngeεcú ndís'tiī ní neéné i'neeⁿ ya'ai nī staāvā yeⁿé? Ti 'úú ní nguéé dámaāⁿ chí 'caāchiichí yā 'úú caati canéé chí 'cuuví na yāāⁿ Jerusalén cucáāvā Jesús miiⁿ.

14 Nguéé cuuvi di'cuítu 'nū 'iiⁿyāⁿ chí cu'neeⁿ 'nū 'iiⁿyāⁿ ní ngaⁿ'á 'nū: Cuuví tan'dúúca chí neⁿ'e Señor.

15 Cho'ōo ngúúví miiⁿ cúcheε 'nū na yāāⁿ Jerusalén ndúúcu dendu'ū yeⁿé 'nū.

16 Ní ndaa ntúuⁿ yā ndúúcu nús'uu náⁿ'a yā chí i'téénú Jesucristo yeⁿe yāāⁿ Cesarea. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndéε yā nús'uu na vaacu 'áámá saⁿā chí nguuvi Mnasón chí yeⁿe isla Chipre. Saⁿā miiⁿ i'teenú sa cuaaⁿ vmnaaⁿ ní nús'uu ch'εεtinéé 'nū ndúúcu sa.

Sta'á yā Pablo na yaācū templo

17 Taachí ndaá 'nū na yāāⁿ Jerusalén, hermanos yeenú taavi yā taachi sndaa 'nū.

18 Chidεεve táámá nguuvi Pablo miiⁿ cueⁿe sa ndúúcu 'nū ní snaáⁿ 'nū Jacobo ndúúcu nducyáácá 'iiⁿyāⁿ ndiicūū s'eeⁿ chí 'āā nduuvidaama yā.

19 Taachi diiⁿ sa saludar 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ, Pablo caⁿ'a sá chii sa 'iiⁿyāⁿ ca'áámá ca'áámá nducuéⁿē dendu'u chí Dendyuūs diiⁿ yā nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéé yeⁿē ndaata Israel caavā ntiiⁿnyúⁿ yā.

20 Taachí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ch'iindiveéⁿ yā chuū, s'téenu yā Dendyuūs ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā: 'Caandiveéⁿ nī, hermanos. Véé cá 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ chí s'téenu yā tan'duucā 'yaaⁿ millares. Ní nducyaaca yā ní neené chí'téenu yā ley yeⁿe Moisés.

21 Naati 'āā caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿē ndís'tiī chí ndís'tiī ca'cuéⁿ nī nducyaaca 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ chí snée yā nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéé yeⁿē 'iiⁿyāⁿ Israel. Ca'cueéⁿ nī chí 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ nguéé cánéé chí diiⁿ yā chí ngaⁿ'a ley yeⁿē Moisés ndíí nguéé diiⁿ yā circuncidar daiya yā, ndíí nguéé ndúú diiⁿ yā costum-bres yeⁿe Moisés.

22 ¿Dé'ε chíí tuu'mī? Neené n'deeé 'iiⁿyāⁿ caⁿ'á yā ní nduuvidaámá yā taachi ch'iindiveéⁿ yā chí ndaá nī.

23 Diiⁿ dí chuū chí ngaⁿ'a 'nū ndúúcu dii: Véé cuūⁿ

saⁿā nguaaⁿ nús'uū chí véé compromiso yeⁿē sa ndúúcū Dendyuūs.

24 Candée di saⁿā s'eeⁿ. Tan'dúúcā costumbre yeⁿē religión yeⁿē di, nínduuvi déεvé di ndúúcu yā yeⁿē nducuéⁿē. Niicú cuayiivi nadí'vε di saⁿā chí cuū tīⁿ sa. Ní nducyáácá 'iiⁿyāⁿ tuumícadiinúúⁿ yā ti nguée dé'ε véε chí caⁿá yā cucaavā yeⁿē di. Ní tuumícadiinúúⁿ yā chí ngíicá cuaacu di ní chí diiⁿ di chí ngaⁿa ley.

25 Naati 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguée yeⁿē ndaata Israel chí i'téenu yā nguée canée chí diiⁿ yā chúū. Nús'uū ní idingúuⁿ 'nū chí nguée du'ū chí canée chí diiⁿ chuū. Dámaāⁿ chí nguée cuta'á yā yuute yeⁿē 'iiti chí 'caaⁿnúⁿ yā caavā ídolos, ndíi nguée ndúú yuuúⁿ yeⁿé tī, ndíi nguée ndúú yuuúⁿ yeⁿē 'iiti chí nduuchi díi'nú yā daandu tī. Ní nguée cánée chí cunée sa ndúúcū 'áámá n'daatā chí nguée n'daataá yeⁿē sa.

26 Tuu'mi ní Pablo miiⁿ nícandée sa 'iis'uūⁿ. Ní chidεεvé táámá nguuvi tan'dúúcā costumbre yeⁿé yā Pablo 'aā nididεεvé sa maaⁿ sa ndúúcū saⁿā s'eeⁿ. Ní sndáa yā yaācū templo chí caaⁿmáⁿ yā chí cúúnú ca'ā nguuvi yeⁿē compromiso yeⁿé yā, chí cánée chí ca'a yā 'áámá 'aama yā ofrenda yeⁿé yā.

27 Taachi cánée chí cúúnú ca'ā chí ndεēchē nguuvi, taachí 'iiⁿyāⁿ Israel yeⁿē yáⁿāa Asia n'diichí yā Pablo cheeti yaācū templo n'gaā'vá yā ndúúcu sa. Ní diiⁿ yā chí

nduuvi taáⁿ yā nducyaaca yā. Ní sta'á yā Pablo.

28 N'gaī yiicú yā: Ndís'tī saⁿā Israel, cúnnee nī. Sáⁿa 'cūū chí nduu cuaaⁿ ngi'cueeⁿ sa nducyaaca 'iiⁿyāⁿ contra yáāⁿ miiⁿ ndúúcū yeⁿē contra yeⁿē ley ndúúcū yeⁿē contra yeⁿē lugar 'cūū. N'déee ca nguée ti chuū. Ní candεε sa 'iiⁿyāⁿ chí nguée yeⁿē ndaata Israel cheeti yaācū templo. Ní divaatí sa yaācū templo chí déεvé.

29 Tii cuááⁿ vmnaaⁿ ní náⁿā 'iiⁿyāⁿ n'diichí yā ndúúcu sa sáⁿā chí nguuvi Trófimo yeⁿē yáāⁿ Efeso. Ní nadacádíinuⁿ yā chí Pablo miiⁿ nicandée sa saⁿā cheeti yaācū templo.

30 Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ miiⁿ n'gεεcú cheendí yā ní ch'ii dáanā yeⁿé yā. Ní din'gíinu yā ní sta'á yā Pablo miiⁿ ní tun'dáa yā saⁿa cheeti yaācū templo. Ní hora míiⁿ nūⁿ n'gaadí yā cheendi va'aí yáacū templo.

31 Ní diiⁿnú yiinu yā chí 'caaⁿnuⁿ yā Pablo. 'Áámá yā caⁿa yā yeⁿē comandante, chí nducyáácá 'iiⁿyāⁿ yáāⁿ Jerusalén nguεε 'diiⁿ snée yā.

32 Tuu'mí nūⁿ comandante sta'á yā soldado s'eeⁿ ndúúcū capitán ní chéenu yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ naachi cánée Pablo miiⁿ. Taachí nducyaaca yā n'diichí yā comandante ndúúcū soldado s'eeⁿ tuu'mí s'neeⁿnaaⁿ yā chí n'gen'é yā Pablo miiⁿ.

33 Taachí ndaā comandante tuu'mí ní sta'á yā Pablo ní caⁿá yā orden chí cheē chiichí sá ndúúcū 'uuvi

cadena. Ní comandante tiinguuneén yā: ¿Du'u rá sa'nā miiⁿ ní dε'ε vεε miiⁿ ní dε'ε idiiⁿ sa?

³⁴ Naachi n'dee n'dai 'iiⁿyāⁿ, náⁿ'a yā ní n'gai yā 'aama naaⁿ, náⁿ'a yā n'gai yā taama naaⁿ, ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéé itumicádiinúúⁿ yā yeⁿ'ē sa chí tātī n'gai yā. Ca'á yā orden chí cho'ó yā sa'nā na vácūū naachi sneé soldado s'eeⁿ.

³⁵ Taachi Pablo miiⁿ cúcheε sa nandεē, candεε yā yaácū soldado s'eeⁿ sa'nā cáávā chí taāⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndúúcu sa.

³⁶ Ti n'deē n'dái 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yaāⁿ miiⁿ cuen^e yā cuaaⁿ dáámí sa'nā miiⁿ ní n'gai yā: 'Cuuvi sa.

Pablo nga'a sa yeⁿ'ē maaⁿ sa na yāāⁿ Jerusalén

³⁷ Taachí tucá'a yā diiⁿyú yā na vácūū tuu'mi ní Pablo miiⁿ ngaⁿ'a sa ngii sa comandante: ¿'Áá 'cuááⁿ nī chí caaⁿ'máⁿ 'tεε ndúúcu n'dii? Ní comandante ca'nā sa: ¿'Áá déénú dí davaacu griego?

³⁸ ¿'Áá nguéé dí sa'nā yeⁿ'e yáⁿ'āa Egipto chí diiⁿ dí chí nduuvi taáⁿ yā 'iiⁿyāⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'e nguuvi miiⁿ ní tun'dáa dí cuūⁿ mil 'iiⁿyāⁿ chí duucu na yáⁿ'āa cuuⁿmáⁿ?

³⁹ Tuu'mi ní ca'nā Pablo: 'Úú ní sa'nā Israel yeⁿ'ē yāāⁿ Tarso, sa'nā yeⁿ'ē 'aámá yāāⁿ ch'εεtē yeⁿ'e yáⁿ'āa Cilicia. Ngiiá nanáaⁿ nī, 'cuaaⁿ nī chí yaa'ví 'iiⁿyāⁿ.

⁴⁰ Taachí sa'nā miiⁿ ca'a sa lugar, Pablo miiⁿ chééndii sa nāndεε ní ca'a sa señal 'iiⁿyāⁿ ndúúcu ta'a sa, ní taachí 'diiiⁿ

ní ca'nā sa ndúúcu davaacu hebreo. Ní ca'nā sa:

22

¹ Ndís'tī sa'nā ní ndís'tī vi'í ndúúcu 'iiⁿyāⁿ ndicúū, 'caandiveén nī chí ngaⁿ'á yeⁿ'ē maáⁿ nanáaⁿ ndis'tī.

² Taachí ch'iindiveén yā chí ngaⁿ'ā sa davaacu hebreo, ch'εεtinéé 'diiiⁿ cá yā. Pablo miiⁿ ní ca'nā sa:

³ Cuaacu níⁿnyúⁿ sa'nā Israel 'úú. Ch'iindiyaáⁿ na yāāⁿ Tarso yeⁿ'ē yáⁿ'āa Cilicia, naatí ch'iitá na yaāⁿ 'cūū. Ch'eeⁿ ndúúcu maestro Gamaliel miiⁿ. Tan'dúúca chí ngaⁿ'ā na ley yeⁿ'ē chiida yú. 'Úú chí diiⁿ ndúúcu núúⁿmáⁿ staava yeⁿ'ē tan'dúúca chí maaⁿ nducyaaca nī diiⁿ nī ndúúcu Dendyuú.

⁴ 'Iiⁿyāⁿ chí cuéⁿ'ē Yúúni 'cūū 'úú can'daá 'iiⁿyāⁿ miiⁿ. Ní sta'á ndii n'daataá ndí sa'nā ní nca'á 'iiⁿyāⁿ chí cuεεtinúúⁿ yā vácūū chí 'cuúvi yā.

⁵ 'Tiicá ntúūⁿ chiiduú ch'εεtε cá yeⁿ'e Israel miiⁿ testigo yeⁿ'ē ndúúcu nducyaaca 'iiⁿyāⁿ ndiicúū. 'Tiicá ntúūⁿ 'úú sta'á carta ndúúcu orden chí 'cuuⁿmíⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní cuen^e náachi sneé hermanos. Ní cuen^e yāāⁿ Damasco ní cuen^e chí candεé presos hermano s'eeⁿ ndii yāāⁿ Jerusalén. 'Tiicá ntúūⁿ 'iiⁿyāⁿ chí sneé yā miiⁿ ní cuuvi yā castigados.

Pablo nga'a yā taacā i'teenúyā

(Hch. 9.1-19; 26.12-18)

⁶ Naatí chíi taachi yúúni canuúⁿ, ndaá niiⁿnuúⁿ yāāⁿ Damasco tan'dúúca maⁿ'a

nguuvi dáácánaāaⁿ nndaā 'áámá δεεβε yeⁿ'ē nanguuvi naachi 'úú caneé.

⁷ Ní sndεεvé ná yáⁿ'āa. Ní ch'iindiveeⁿ 'áámá nduudu chí ngaⁿ'a ngiī 'úú: Saulo, Saulo, ¿de'ē cúú chí nn'daā di 'úú chí nééé ya'ai 'úú?

⁸ Tuu'mi nan'guεεcutaⁿ'á: ¿Du'ú n'diī, Señor? Ní caⁿ'a yā chí yā 'úú: 'Úú Jesús yeⁿ'e yāāⁿ Nazaret miīⁿ chí n'daā di 'úú ní nguéeⁿ neⁿ'ē di n'diichi di 'úú.

⁹ 'Iiⁿ'yāⁿ chí snée nduucú cuaacu níⁿ'nyúⁿ n'diichi yā δεεβε miīⁿ. Ní dii'yá yā chí. Naati nguéeⁿ ch'iindiveeⁿ yā nduudu chí ngaⁿ'a Señor Jesús nduucú.

¹⁰ Ní caⁿ'á: ¿De'ē diīⁿ, Señor? Señor miīⁿ ngaⁿ'á yā ngiī yā 'úú: Nducueeⁿ dí ní cueⁿ'e di na yāāⁿ Damasco. Miīⁿ cadi-inuuⁿ di tanducuéⁿ'ē chí ca-nee chí diīⁿ di.

¹¹ 'Úú ní nguéeⁿ inaáⁿ cáávā chí ch'εεdi nduutinaáⁿ yeⁿ'ē vaadi δεεβε ch'εετε ca chí δεεβε miīⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ chí snée yā nduucú candéeⁿ nee yā ta'á ní ndaá yāāⁿ Damasco.

¹² Tuu'mi ni miīⁿ canee 'áámá saⁿ'ā chí nguuvi Ananías, saⁿ'ā chí diīⁿ sa tan'dúúca chí ngaⁿ'a ley miīⁿ. Ní nguaaⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ chí snée yā, ngaⁿ'á yā chí saⁿ'ā miīⁿ n'dai taavi sa.

¹³ Ndaá yā nanaáⁿ ní ndaa niīⁿ'núⁿ yā ní caⁿ'a yā: Dii hermano Saulo, nan'guaāⁿ nduutināaⁿ di. Ní hora miīⁿ nūuⁿ n'guaaⁿ nduutinaáⁿ ní snaáⁿ.

¹⁴ Saⁿ'ā miīⁿ ní caⁿ'ā sa: Ndyuūs yeⁿ'ē chiida yú ndεεβε

yā dii chí cuuvi déénú dí chí neⁿ'e yā. Ní cuuvi n'diichi di Jesús chí n'dai taavi. Ní 'caan-diveeⁿ di chí ngaⁿ'a yā.

¹⁵ Ti cuuví di caaⁿ'maⁿ di nduudu cuaacu yeⁿ'é yā yeⁿ'ē cosa chí 'aa n'diichi di ndúúcu chí 'aa ch'iindiveeⁿ di nanááⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ.

¹⁶ Maaⁿ ní ¿de'ē ínee ngi-inu di? Cuééndji di ní cuεεdinuūⁿniⁿ di ní didεεvé di dii yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'ē di. Caaⁿ'maⁿngua'a di nanááⁿ Señor Jesús.

Dicho'ó yā Pablo nanaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéeⁿ yeⁿ'ē ndaata Israel

¹⁷ 'Túúca chí. Taachi nanguεεcúndiī na yaāⁿ Jerusalén miīⁿ ní taachi caⁿ'angua'á na yaācū templo n'diichi 'áámá visión, cosa tan'dúúca chíⁿ ch'iiⁿ'nú.

¹⁸ Ní n'diichi 'iiⁿ'yāⁿ ní caⁿ'á yā chí yā 'úú: Diinú yiiⁿ'nu di ní cueenu di yeⁿ'e yāāⁿ Jerusalén, ti nguéeⁿ 'cúaaⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'é.

¹⁹ 'Úú ní caⁿ'á: Señor 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ deenú yā yeⁿ'ē nducyáácá yā chí snúuⁿ yā yaācū sinagoga s'eeⁿ ti 'úú ní ch'ii 'iiⁿ'yāⁿ vácū ní ch'en'ē 'iiⁿ'yāⁿ chí i'teenú yā n'dii.

²⁰ Ní taachi chí Esteban saⁿ'ā chí caⁿ'a nduudu cuaacu yeⁿ'é ní, 'úú ntúūⁿ ni canee nanáaⁿ sa. 'Úú ní cuúⁿ chí chí sa. Ní nguain'dai cotón yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí chíⁿniⁿ saⁿ'ā.

²¹ Tuu'mi caⁿ'a Jesús chí yā 'úú: Cuéⁿ'é dí, ti 'úú idicho'ó dii yáⁿ'ái n'dai ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéeⁿ yeⁿ'ē ndaata Israel.

Pablo nanáán comandante

22 Ní taachi 'ii'yān s'een ch'iindiveén yā ndii nduudú 'cūu tuu'mi ní ca'n'a yuudú yā: Diví di sán'a 'cūu na yán'aa ti nguéé canéé chí cunduuchi sa.

23 Taachí 'cai yā ní chíin'cuuⁿ yā catecai yā ní chingée yā iyaācá na 'yúúné,

24 comandante chi nga'n'a ntii'nyuⁿ ca'n'ā sa chi cu'nuúⁿ yā Pablo vácūū. Ní ca'n'ā orden chi ca'n'ā yā tiingúúneeⁿ yā Pablo ní ch'e'n'é yā Pablo, maaⁿ niicu cadíinuⁿ yā de'ē cáávā chi n'gāi yā contra ye'n'ē sa.

25 Taachí dichiiichí yā Pablo ndúúcu yii'maⁿ, Pablo miiⁿ ní ca'n'ā sa capitán chi sneé yā miiⁿ: ¿'Áá canéé chi 'cue'n'é nī 'áámá sa'n'ā romano ndúúti chi nguéé ndaaca nī nuuⁿndi ye'n'ē sa?

26 Taachí capitán miiⁿ ch'iindiveeⁿ sa chuū, cue'n'e sa nícu ca'n'a sa ye'n'e comandante ní yaa'vi sa: N'diichí nī, ¿de'ē diíⁿ nī caati sán'a 'cūu ní sa'n'ā romano sa?

27 Ndaa comandante ní ca'n'a sa: Cuuvi di 'úú. ¿'Áá díi sa'n'ā romano? Pablo miiⁿ ní ca'n'a yā: 'Tíicā.

28 Nan'guεεcúta'n'ā comandante: 'Úú caí māaⁿ 'úú. N'deéé tuūmī ca'á ní ndii chíi sa'n'ā romano 'úú. Tuu'mi ní Pablo miiⁿ ní ca'n'a sa: 'Úú ní ch'iindiyááⁿ na yán'aa romano 'tíicā.

29 Ní cue'n'é yā ye'n'ē sa 'ii'yān chi sta'a orden chi 'cue'n'é yā sa'n'ā. Taachí comandante tuumícadíinuⁿ sa chi sa'n'ā romano sa,

tuu'mi dii'yá ntúuⁿ sa chíi, chí dichiiichí sa Pablo.

Pablo nanáán concilio

30 Chidεεεε táámá nguuvi sán'ā miiⁿ ne'n'e sa cadíinuⁿ sa de'ē cáávā chí tun'dáá nuuⁿndi 'ii'yān Israel s'een. Diví yā cadenas ye'n'ē Pablo miiⁿ ní ca'a yā orden chí cho'ó yā Pablo nanáán chíiduú n'gεεté ye'n'e Israel ndúúcu nducuén'ē 'ii'ntyén'ē ye'n'e concilio. Ní tun'dáa yā Pablo miiⁿ. Ní ch'i'n'i yā sa'n'ā nanáán 'ii'yān s'een.

23

1 Tuu'mi ní Pablo miiⁿ chíínú cuaacu sa sa'n'ā s'een ye'n'ē concilio. Ní ca'n'a sa: Ndis'tií sa'n'ā vi'í, Ndyuūs ní n'diichí yā taanduvéé chí 'úú diíⁿ ní nguéé diíⁿ 'uūvī staava ye'n'é ye'n'e cosa chí diíⁿ.

2 Ananías, sa'n'ā chí chíiduú ch'εεε cá ye'n'e Israel ca'n'a yā chíi yā 'ii'yān chí canee daama yā ndúúcu sa chí 'cue'n'e yā cheendi sa.

3 Tuu'mi ní Pablo míiⁿ ní ca'n'a sa: Ndyuūs 'cue'n'é yā dii, sa'n'ā chí tan'dúúca 'aama chεεti cuéé. ¿'Áá diíⁿ di juzgar 'úú tan'dúúca ley miiⁿ, 'iicu nguéé idiiⁿ di cumplir chí nga'n'ā ley, nícu maaⁿ ní nga'n'ā di chí 'cue'n'é yā 'úú?

4 'Ii'yān chí snée yā nanáán Pablo ca'n'a yā: ¿'Áá chíiduú ch'εεε ca ye'n'é Dendyuūs nga'n'ā taaⁿ di ngii di 'tíicā?

5 Pablo miiⁿ ní ca'n'a sa: Ndis'tií vi'í, 'úú ní nguéé deenú chí sán'a 'cāa chí chíiduú ch'εεε cá ye'n'e Israel. Naati cánéé nguūⁿ. Nguéé caa'n'maⁿ taaⁿ di ye'n'ē 'áámá

sa'nā ch'εεε ye'n'e Israel ye'n'é 'ii'n'yān ye'n'ē di.

6 Tuu'mi Pablo miiⁿ tu-umicádiinuuⁿ sa chi 'áámá taaⁿ yā ye'n'ē 'ii'n'yān saduceo s'eeⁿ chi nguéé i'téenu yā chi nanduuchi 'ii'n'yān ni táámá taaⁿ yā ye'n'ē 'ii'n'yān fariseos chi i'téenu chí nanduuchi 'ii'n'yān. Ní 'cai yuudu sa nanááⁿ nducyaaca 'ii'n'yān ye'n'ē concilio: Ndís'tiī sa'nā vi'í, 'úú ní sa'nā fariseo 'úú ní daiyá sa'nā fariseo 'úú. Diīⁿ yā juzgar 'úú ye'n'ē chi canee ngínú yā chí nadacuéⁿ yā ye'n'ē nguaaⁿ tiná'nā.

7 Taachí ca'n'a yā chuū véé 'uuvī vaanicadiinūⁿ ye'n'e sa'nā fariseos ndúúcū sa'nā saduceos. Ní 'ii'n'yān s'eeⁿ ní diví yā 'áámá taaⁿ táámá taaⁿ.

8 Caati 'ii'n'yān saduceos nga'ná yā chi nguéé iniduuchi 'ii'n'yān ndii nguéé nduu ángel ra ndíi nguεε nduu espíritus. 'Ii'n'yān fariseos nga'ná yā ti véé 'tíicā.

9 Ní n'dee n'dái ca'n'a yā 'ii'n'yān s'eeⁿ. Ní nacuéⁿ 'ii'n'yān chi dénú taavi ley lado ye'n'ē fariseos ní ca'n'a yā chi chuū chi cuaacu. Ní nga'n'a yuudu yā: Nguéé de'ε véε chi nguεε n'daacā inndaācá 'nū ye'n'e sa'nā miiⁿ. Ndúúti 'áámá espíritu o 'áámá ángel yaa'vi yā Pablo miiⁿ nguéé n'daacā chi 'cuu'n'maⁿ yú ndúúcū Dendyuūs.

10 Taachí véé vaadī 'caa'va chi ch'εεε ca tuu'mi ní comandante 'va'á yā chí 'caa'n'núⁿ yā Pablo. Ní coman-dante miiⁿ dicho'ó yā soldado s'eeⁿ chi cuen'ē sa ní cuta'a sa

Pablo miiⁿ nguaaⁿ 'ii'n'yān s'eeⁿ ní candéε sa Pablo na vácūū.

11 Táámá nguīinū miiⁿ ndaa Señor Jesús nanáaⁿ yā ní ca'n'a yā: Pablo, nguéé cu'neeⁿ du-uva di. Tan'dúúcā chi nga'n'a di nduudu cuaacu ye'n'e 'úú na yāān Jerusalén 'tiicá ntūūⁿ caa'n'maⁿ di ye'n'ē 'úú na yāān Roma.

'Ii'n'yān s'eeⁿ diīⁿ yā compro-miso chí 'caa'n'núⁿ yā Pablo

12 Chidεεε táámá nguuvi, ná'nā 'ii'n'yān Israel s'eeⁿ ndu-vidaamá yā ni diīⁿ yā compro-miso chí nguéé che'e yā ndíi nguéé cu'ú yā ne'n'e chí 'āa cuéé 'caa'n'núⁿ yā Pablo miiⁿ.

13 Ngo'o 'úúvi nguεεcu 'ii'n'yān chi nduvidaamá yā ye'n'e chuū.

14 'Ii'n'yān s'uúⁿ ní che'n'é yā nanááⁿ chiiduú n'geéte ye'n'e Israel ndúúcū 'ii'n'yān ndiicúū ní ca'n'a yā: Nús'uu ní nduu-vidáámá 'nū ní diīⁿ 'nū compro-miso chí diīⁿ 'nū sufrir ní nguéé du'ú véε 'nuú 'nū che'é 'nū taanduvéé ndíi 'caa'n'núⁿ 'nū Pablo.

15 Maaⁿ ní ndís'tiī ndúúcū 'ii'n'yān ye'n'e concilio, cavyaaⁿ cáácá yā nanááⁿ comandante chí candéε yā Pablo ní chicuú yā nanááⁿ nús'uu. Diīⁿ nī tan'dúúcā chí ne'n'e di tiingu-uneⁿ di cosa chí cuaacu ye'n'é yā. Niicu nús'uu, 'aa snéé ngi-inú 'nū chí 'caa'n'núⁿ 'nū sa'nā taachí ndaa sa.

16 Tuu'mi ní 'áámá sa'nā daiya tá'nā vi'ī Pablo, taachí ch'iindiveén sá chí ca'n'a yā de'ε chí diīⁿ yā, che'n'e sa ní chí ndaa sa chεeti vácūū miiⁿ ní ca'n'a sa chii sa Pablo miiⁿ.

17 Pablo miiⁿ 'cai sa capitán ní caⁿ'a sa: Candéε di saⁿ'ā 'díiⁿ 'cūū nanááⁿ comandante tí canéé chi cuuvi sa 'iiⁿ'yāⁿ dε'ē chi deenu sa.

18 Saⁿ'ā miiⁿ sta'a sa saⁿ'ā 'díiⁿ ní candéε sa saⁿ'ā nanááⁿ comandante ní caⁿ'a sa: Pablo chi canúúⁿ vácūū di'cuítu sā 'úú chí candéé saⁿ'ā 'díiⁿ 'cūū nanááⁿ nī. Véé chí déénú sá chí caaⁿ'maⁿ sa ndúúcu nī.

19 Comandante miiⁿ ní sta'a yā ta'a sa ní cueⁿ'é yā taama lado ndúúcu sa ní ntiingunéⁿ yā saⁿ'ā: ¿Dε'ē chí cuuvi di 'úú?

20 Ní caⁿ'a sa chii sá 'iiⁿ'yāⁿ: 'Iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ní chíi yā ní caacá yā nanááⁿ nī chí cavyaaⁿ ní candéε nī Pablo nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e concilio. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nduuvidaamá yā ní itiingúuneéⁿ yā Pablo miiⁿ 'áámá chí cuaacu níⁿnyúⁿ yeⁿ'ē sa.

21 Naati n'diī, nguéé cu'téenu nī. Ngo'ō 'uuvi ngεεcu saⁿ'ā s'eeⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel chí 'cuεεtinúú n'de'ei yā 'diituú cyúúni. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nduuvidaama yā chí díiⁿ yā compromiso ní cadíinuuⁿ yā chí nguéé n'daacā chí nguéé ndúú che'e yā ndíi nguéé ndúú cu'u ra yā taanduvéé ndiī yā chí 'caaⁿ'núⁿ yā Pablo. Maaⁿ ní listos canee yā ní canee ngíinú yā cáávā chí caaⁿ'máⁿ n'diī.

22 Tuu'mi ní comandante dichó'o sa saⁿ'a 'díiⁿ chí nguéé caaⁿ'maⁿ sa cuuvi sa mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'a sa chíi sa 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē chúū.

Dicho'ó yā Pablo nanááⁿ Félix saⁿ'a gobernador

23 Comandante miiⁿ 'cai yā na 'uuvi capitán. Ní caⁿ'á yā chíi yā saⁿ'a soldados chí nduuvidaamá sá taanduu n'gεεcu nuúⁿ yaaaⁿ na 'uuvi ciento soldado s'eeⁿ ndúúcu 'iiⁿ'nūⁿ ngεεcu ndiichí soldados chí sndúⁿ sa 'yúūdūu ndúúcu 'uuvī ciento soldado chí véé lanza yeⁿ'é yā. Ní cho'ó nducyaaca yā yááⁿ Cesarea.

24 Ní cundiyaáⁿ nī 'iiti tí cunduū Pablo ní candéε nī saⁿ'ā ndúúcu cuidado nanááⁿ Félix chí gobernador.

25 Ní dingúuⁿ sa 'áámá carta ndúúcu nduudú 'cūū:

26 'Úú Claudio Lisias idinguúⁿ yeⁿ'é nī Félix saⁿ'ā gobernador chí n'dai taavi: N'dái nī.

27 Saⁿ'a 'cūū ní sta'a 'nū saⁿ'ā caava 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ chí neⁿ'e 'caaⁿ'nuⁿ yā saⁿ'ā. 'Úú ninguáⁿ'ái saⁿ'ā miiⁿ ndúúcu soldado s'eeⁿ tí deenu chí saⁿ'ā romano saⁿ'ā miiⁿ.

28 Ní neⁿ'é deenu dε'ē cáávā tun'dáa yā nuuⁿndi yeⁿ'ē sa. Candéé saⁿ'ā nanááⁿ 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē yeⁿ'ē concilio yeⁿ'é yā.

29 Ní táácā chí tun'dáa nuuⁿndi yā yeⁿ'ē sa caavā ley yeⁿ'é yā naati mar 'áámá nuuⁿndi ch'εεte yeⁿ'ē sa chí 'caaⁿ'núⁿ yā saⁿ'ā o cunúúⁿ sa vácūū.

30 Taachí 'úú chicadiinúúⁿ chí nduuvidaamá yā contra yeⁿ'ē saⁿ'á 'cūū, hora miiⁿ dicho'ó saⁿ'ā nanááⁿ n'diī. Ní ngaⁿ'á ngíi saⁿ'á chí tun'dáa nuuⁿndi yeⁿ'ē sa chí chíi yā nanááⁿ nī. Ní cuuví yā n'diī dε'ē chí canée yā ndúúcu sa. N'dáácā canée nī.

31 Soldado s'eeⁿ sta'a yā Pablo tan'dúúcā chí caⁿ'a

yā chīi yā saⁿā ní nguuiⁿū miiⁿ candéε yā saⁿā ná yāāⁿ Antípatris.

³² Chidεεε táamá nguuvi ní soldado chi sndúū 'yuúdūu cueⁿé yā ndúú^cū Pablo ní náⁿa yā nguεεcunée yā na va'āi ch'εεε naachi canée vácūū.

³³ Taachí ndaá yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ na yāāⁿ Cesarea, ca'á yā carta gobernador Félix ní diiⁿ yā presentar ntúuⁿ Pablo nanááⁿ gobernador.

³⁴ Gobernador miiⁿ ch'éeⁿ yā carta ní tiinguunéeⁿ yā: ¿Tíi yáⁿāa saⁿā? Ní tumi-cadínuuⁿ yā chi saⁿā ní yeⁿe yáⁿāa Cilicia.

³⁵ Ní caⁿa yā chii yā Pablo: Cu'neeⁿ veéⁿ yeⁿe di taachi ndaa sa chi tun'dáá nuuⁿndi yeⁿe di. Ní dicho'ó yā 'áámá saⁿā soldado chi diiⁿ cuidado saⁿā na váácū Herodes naachi diiⁿ juzgar 'iiⁿyāⁿ.

24

Pablo caⁿa sa yeⁿe maaⁿ sa nanááⁿ Félix

¹ Cho'ó nyuⁿu nguuvi ní ca'aí chiiduú ch'εεε ca yeⁿe Israel chi nguuvi Ananías ndúú^cū náⁿa 'iiⁿyāⁿ ndiicúū ndúú^cū 'áámá saⁿā chi nguuvi sa Tértulo. Saⁿā miiⁿ neené n'dεεvé indee sa. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chii yā nanááⁿ gobernador ní caaⁿ máⁿ yā contra yeⁿe Pablo miiⁿ.

² Taachí gobernador Félix 'cai yā Pablo miiⁿ tuuⁿmi ní saⁿā chi nguuvi Tértulo caⁿa sa nuuⁿndi yeⁿe Pablo miiⁿ ní caⁿa sa: Déenu 'nū ti cááva nī, n'diī Félix, véé vaadi yeenú 'nū ní 'āā nin'guεetinée 'nū

ndúú^cū vaadi 'diiⁿ ch'εεε. Néené n'deeε n'dái dēndu'ū chi n'dai na yāāⁿ vaacú 'nū cáávā vaanicadiinúuⁿ n'dái yeⁿe nī.

³ N'diī, Félix chi n'dai taavi n'diī, nús'uū ní ch'iindiveéⁿ 'nū nduudu yeⁿe nī nducuéⁿe tiempo nducuéⁿe cuaaⁿ ní caⁿá 'nū Ndyuūs nadíⁿve n'diī cáávā chi diiⁿ nī.

⁴ Chi 'āā ntéé tee 'nū vaadi 'caa'va n'diī 'naaⁿ tiempo ngiicá nanááⁿ n'diī chi n'dai chi 'caandiveeⁿ nī yeⁿe 'nū ndúú^cū vaadi n'dai yeⁿe nī.

⁵ Sáⁿa 'cūū néené itee sa vaadi 'caā'vā nús'uū yāāⁿ vaacú 'nū. Níicú ididáⁿa sa 'iiⁿyāⁿ nguuaⁿ nducyáácá 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ chi snée yā núúⁿmáⁿ iⁿ'yeeⁿdi. Ní saⁿā miiⁿ ngaⁿā ntiiⁿnyuⁿ sa yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi nazarenos chi i'téenu yā Jesús.

⁶ Ní neⁿe ntúuⁿ sa divaatí sa yaācū templo. Sta'á 'nū saⁿā ní neⁿe 'nū cadínuuⁿ 'nū yeⁿe sa tan'dúú^cā ley yeⁿe 'nū.

⁷ Comandante yeⁿe 'áámá taaⁿ soldado chi nguuvi Lisias ndaa sa naachi snée 'nū ni sta'a sa Pablo ndúú^cū vaadi diituú yeⁿe sa ni divií sa Pablo na ta'á 'nū.

⁸ Dicho'ó yā saⁿā s'eeⁿ chi tun'dáá nuuⁿndi yeⁿe Pablo chi ndaa sá nanááⁿ n'diī. Maaⁿ ní taachi diiⁿ nī juzgar cadínuuⁿ nī yeⁿe nducuéⁿe dēndu'ū dε'ε cáávā chi tun'dáá 'nū nuuⁿndi yeⁿe sa.

⁹ 'Iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ ngaⁿá yā chi 'tíicā chi caⁿa Tértulo miiⁿ.

¹⁰ Tuuⁿmi ní ca'a gobernador señal Pablo chi caaⁿmaⁿ sa. Pablo miiⁿ

n'guεεcútaⁿā sa: 'Úú deenú ti 'āā néené 'āā 'naaⁿ canee nī juez yeⁿē nacióⁿ 'cūū. 'Úú ngaⁿá yeⁿē maáⁿ ndúú^cū confianza.

11 Ti ní deenu nī maaⁿ taandúū ndichúúví nguuvi chí cheé na yāāⁿ Jerusalén chí cuuvi cu'teenú Dendyuūs.

12 Nguéé ndaāca yā 'úú chí nguⁿú ndúú^cū mar 'áámá 'iⁿyāⁿ, ní nguéé diíⁿ chí n'deeē n'dáí 'iⁿyāⁿ nguεε snéé 'diíⁿ yā, ní nguéé ndúú ná yāacū templo miiⁿ, ní nguéé ndúú ná yāacū sinagoga, ní nguéé na yāāⁿ 'cūū.

13 Ní nguéé cuuví caaⁿ máⁿ yā chí chuū idiíⁿ.

14 Chuū ngaⁿá ngií n'dií. Tan'dúú^cā chí 'iⁿyāⁿ s'eeⁿ ngaⁿá yā chí nguéé cuaacu, 'tíicā 'úú i'teenú Ndyuūs yeⁿē chiidá 'nū s'éeⁿ. Ní 'úú i'teenú tanducuéⁿē dendu'ū chí cánéē nguūⁿ na ley ndúú^cū nduudu yeⁿē profetas chí caⁿ'a nduudu yeⁿe Ndyuūs.

15 Véé chí cānee ngiinú 'áámá cosa yeⁿē Dendyuūs tan'dúú^cā 'iⁿyāⁿ s'eeⁿ canee ngiinu ntúuⁿ yā, chí Dendyuūs nduuchí yā 'iⁿyāⁿ yeⁿe nguaaⁿ tinaⁿā, tan'dúú^cā 'iⁿyāⁿ chí n'dai taaví ndúú^cū 'iⁿyāⁿ chí nguεε n'dai taavi.

16 Cáávā chuū cuen^e daāⁿmaⁿ deenú chí nguéé véé nuuⁿndi na staava yeⁿē nanááⁿ Dendyuūs ndíí nguéé ndúú nanááⁿ 'iⁿyāⁿ.

17 Cho'ó 'áámá na 'uuvi nduūyū ndaá ní nga'á limosnas 'iⁿyāⁿ vaacú ní nga'á ofrenda.

18 Cuneé na yaacū templo taachi náⁿā 'iⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ yeⁿe yāⁿāa Asia ndaáca yā 'úú ná yaacū templo ndúú^cū compromiso chí nadideεvé tan'dúú^cā costumbre yeⁿē religióⁿ yeⁿē. Nguéé diíⁿ ndúú^cū n'deeē n'dáí 'iⁿyāⁿ ní nguéé n'deēē n'dáí 'caí 'iⁿyāⁿ s'eeⁿ.

19 'iⁿyāⁿ s'eeⁿ cánéé chí cuuvi yā n'dií ní caaⁿmaⁿ yā nuuⁿndi yeⁿē, ndúúti véé de'ē chí canéē yā nduucú.

20 Ní cánéé cúúⁿmíⁿ yā chí caaⁿ máⁿ maáⁿ yā ndúúti chí nndaacá yā chí nguéé n'daacā chí diíⁿ taachí canéē ndúú^cū saⁿ'ā 'iⁿntyéⁿē concilio s'eeⁿ.

21 Nduúti chí chuū chí 'caí yiicú, caⁿ'á yeⁿē chí nduuchí yā yeⁿē nguaaⁿ tináⁿā taachí canee nanaáⁿ 'iⁿyāⁿ s'eeⁿ. Cáávā chuū maaⁿnguuví diíⁿ yā juzgar 'úú.

22 Tuu'mi ní Félix ch'iindiveéⁿ yā chuū. Déénú cuaacú yā yeⁿē Yúúni cuaacu yeⁿe Ndyuūs ní s'nééⁿ ca yā chí caāⁿmāⁿ sa ní caⁿ'a yā: Taachí ndaa Lisias miiⁿ chí comandante 'cuiinu tuumicádiinuúⁿ yeⁿē asunto yeⁿe di.

23 Félix cho'ó yā chíi yā capitán chí diíⁿ sa s'neeⁿ sa Pablo preso ní ca'a sa duu'vi libertad yeⁿē sa naati s'nééⁿ sa Pablo arrestado. Ní capitán miiⁿ cuuvi yā Pablo chí cuchíi 'iⁿyāⁿ yeⁿē sa nanááⁿ sa ndúú^cū 'iⁿyāⁿ chí dichíí'vε yā yeⁿē sa ní ca'á yā chí neⁿe sa.

24 N'duuví nguuví cuayiivi ndaā Félix ndúú^cū n'daataá yeⁿē yā chí nguuví Drusila

chi ndaataá yeⁿē Israel. 'Caī sa Pablo ní ch'iindiveeⁿ sa yeⁿe vaadī i'teenu yeⁿē Jesu-cristo.

25 Taachí caⁿ'a Pablo yeⁿē nduudu cuaacu yeⁿe chi diiⁿ yā chi nguéé n'daacā ní yeⁿē juicio chí cuchii, tuu'mi ní Félix miiⁿ dii'yā sá chii ní caⁿ'a sa: Cunaⁿ'a di maaⁿ. Ní taachí véé cuaáⁿ tuu'mi ní 'cuaí díí.

26 Félix canee ngíínú yā chuū chi Pablo miiⁿ ni ca'a sa tuūmī yeⁿé yā tuu'mi ní n'deεchi yā saⁿ'ā. Caavā chuū chi neene n'deéé cuuvi 'cai yā ní ndaā sa ní ndee sa nduucú yā.

27 Ch'iinu 'uūvī nduuyū miiⁿ ní nan'daā Félix miiⁿ yeⁿē lado gobernador ní sndaā saⁿ'ā chí nguuvi Porcio Festo. Naati Félix miiⁿ ní neⁿ'e sa cunée sa chí ch'εεε sa lado yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ní snuūⁿ ntuūⁿ sa Pablo vácūū.

25

Pablo ngaⁿ'a sa chí caⁿ'ā sa nanááⁿ César

1 Taachí ndaā saⁿ'ā Festo na yáⁿ'āa yeⁿé yā cho'ōo 'iiⁿnūⁿ nguuvi ní cuchéé yā yeⁿē yāāⁿ Cesarea ní ndaa yā na yāāⁿ Jerusalén.

2 Ní 'iiⁿ'yāⁿ chiiduú ch'εεε ca yeⁿe chiiduú n'gεεtē yeⁿe Israel ndúúcu 'iiⁿntyéⁿ'ē yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ cheⁿ'e yā nanááⁿ Festo miiⁿ ní ngaⁿ'á yā contra yeⁿe Pablo miiⁿ. Ní chiicá yā saⁿ'ā.

3 Ngaⁿ'á yā contra Pablo miiⁿ ní ngiica yā 'áámá favor chí nandéε yā Pablo na yāāⁿ Jerusalén. Ti 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ

ní canéé listo yā ní nadi-cadínuuⁿ yā chí 'caaⁿ'núⁿ yā saⁿ'ā cuaaⁿ cyúúni.

4 Naati Festo míⁿ nan'guεεcútaⁿ'ā sa chí Pablo miiⁿ canuuⁿ sa vácūū na yāāⁿ Cesarea ní 'úú cáámá can'daá yeⁿē yāāⁿ 'cūū.

5 Tuu'mi ní ngaⁿ'ā sa: Ndís'tiī chí ngii diiⁿ nī, caⁿ'á nī nduucú na yāāⁿ miiⁿ ní nduuti chí véé nuūⁿndī yeⁿē saⁿ'á 'cūū tuu'mi caaⁿ'máⁿ nī chεε nuuⁿndī yeⁿē sa.

6 Ní canéé chí Festo cuuvi 'náaⁿ yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tan'dúúca níni nguuvi ndííchí nguuvi. Ní ndaá yā na yāāⁿ Cesarea. Chidεεε táámá nguuvi ní Festo ch'iindí yā na silla yeⁿē juez ní caⁿ'á yā chí cinguai yā Pablo.

7 Sáⁿ'a 'cūū taachí ndaā sa, 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ chí ndaá yā yeⁿē yāāⁿ Jerusalén 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ nanguεεcundií yā Pablo miiⁿ ní caⁿ'a yā neené n'deéé nuuⁿndī yeⁿē sa. Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi ngaⁿ'a yā chεε chí cuaacu.

8 Tuu'mi ní Pablo miiⁿ ní caⁿ'a maāⁿ sa yeⁿē sa: Nguεε nuūⁿndī yeⁿé mar 'áámá, ndii nguéé ndúú yeⁿē ley yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ndii nguéé ndúú yeⁿē costumbre yeⁿē yaácū templo ndíí nguéé ndúú yeⁿē rey César.

9 Naati Festo miiⁿ neⁿ'e sa caⁿ'a sa favor yeⁿē 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ. Ni nan'guεεcútaⁿ'ā sa yeⁿē Pablo, ní caⁿ'ā sa: ¿'Áá neⁿ'e di caⁿ'ā di na yāāⁿ Jerusalén ní míⁿ 'cuundi-caadi yeⁿē di de'ε ndu'ū miiⁿ nanááⁿ 'úú níícū cádiinuⁿ de'ε falta yeⁿē di?

10 Pablo miiⁿ ni caⁿ'a sa; Nanááⁿ saⁿ'ā ntyeⁿ'ē canéé na juzgado yeⁿ'e César naachi canéé, chi 'cuūndīcaadi yeⁿ'é. 'Iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ nguéé deⁿ'ē veε n̄diiⁿ ndúúcu yā, tan'dúúca chi n'dai deenú n̄.

11 Caati nduuti chi deⁿ'ē chi 'áámá ch'εētē n̄diiⁿ o n'niⁿ'núⁿ tinaⁿ'ā, nguéé 'va'á chí 'cuūví. Ndúúti chi nguéé deⁿ'ε veε n̄diiⁿ yeⁿ'ē chí ngiica 'iiⁿ'yāⁿ s'tūi, mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé cuuvi ca'a yā 'úú saⁿ'a s'tii. 'Úú neⁿ'é caⁿ'á caaⁿ'máⁿ nanááⁿ César.

12 Tuu'mi ní Festo miiⁿ taachi caⁿ'a sá chíi sa saⁿ'ā ntyeⁿ'e yeⁿ'ē concilio, ní n'guεcútaⁿ'ā sa: Ngaⁿ'a ntúuⁿ di chí naⁿ'a di nanááⁿ César miiⁿ tuu'mi ní naⁿ'a di.

Pablo nanááⁿ Agripa ndúúcu Berenice

13 Cho'ōo 'áámá nduu 'úúví nguuvi ní rey Agripa ndúúcu táⁿ'ā Berenice ndaá yā yāāⁿ Cesarea chi diiⁿ yā saludar Festo.

14 'Naaⁿ 'tεε ch'εetinée yā ndúúcu Festo miiⁿ ní Festo miiⁿ caⁿ'a cuáácú sá rey yeⁿ'ē nuuⁿ'ndi yeⁿ'ē Pablo ní ngaⁿ'ā sa: 'Áámá saⁿ'ā canúúⁿ sa vácūū caavā Félix miiⁿ.

15 Chuū chí yeⁿ'ē saⁿ'ā miiⁿ. Taachí cheⁿ'é na yāāⁿ Jerusalén tuu'mi ní chiiduú n'geεté yeⁿ'e Israel ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ ndiicūū yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ndaá yā nanaáⁿ ní chiica yā chí 'úú diiⁿ condenar saⁿ'ā.

16 Nan'guεcutaⁿ'á yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Nguéé costumbre yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ romano s'eeⁿ chí 'caaⁿ'núⁿ yā 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ neⁿ'e chí 'āā cuéé 'cuūndīcaadi yeⁿ'é yā ní caaⁿ'máⁿ yā yeⁿ'ē

maáⁿ yā nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi ngiica nuuⁿ'ndi yeⁿ'é yā.

17 Nguéé chí 'naáⁿ. Nduu-vidaamá yā 'muuⁿ. Chidεεve táámá nguuvi 'úú ch'iīndi na silla yeⁿ'e juez ní ca'á orden, ní dicho'ó chí canguaī saⁿ'ā miiⁿ.

18 'Āā snée saⁿ'ā chí ngiica nuuⁿ'ndi yeⁿ'ē sa. Nguéé caⁿ'a yā mar 'áámá nuuⁿ'ndi tan'dúúca chí 'úú nacádiinuúⁿ.

19 Ti véé vaadi 'caa'va yeⁿ'é yā ndúúcu sa lado yeⁿ'ē religión yeⁿ'e 'áámá Jesús chí 'āā n'dii yā. Ní Pablo miiⁿ ngaⁿ'a cuaacu sa chí nguéé n'díi yā.

20 'Úú nguéé deenú deⁿ'ε ra idiⁿ yeⁿ'é chuū ní tiinguūneéⁿ saⁿ'ā miiⁿ: ¿'Áá neⁿ'e di chí caⁿ'a di na yāāⁿ Jerusalén ní miiⁿ 'cuundicaadi yā nuuⁿ'ndi yeⁿ'ē di?

21 Naati Pablo miiⁿ chiica sa chí 'cuεetinée ngiínú sa saⁿ'ā Augusto ní saⁿ'ā miiⁿ ní cadínuuⁿ sa nuuⁿ'ndi yeⁿ'ē sa. 'Úú ní chiicá chí cu'núuⁿ yā saⁿ'ā vácūū neⁿ'e chí caⁿ'á dicho'ó saⁿ'ā nanááⁿ César Augusto.

22 Tuu'mi ní Agripa ngaⁿ'ā sa ngii sa Festo: 'Úú ní neⁿ'é 'caandiveéⁿ yeⁿ'ē sa. Saⁿ'ā miiⁿ ngaⁿ'a sa ngii sa saⁿ'ā: Cavyaaⁿ ní 'caandiveeⁿ di.

23 Chidεεve táámá nguuvi Agripa ndúúcu táⁿ'ā Berenice ndaá yā tan'dúúca costumbre yeⁿ'ē rey. Ní sndaá yā naachi snée 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcu comandante ndúúcu saⁿ'ā n'geεte yeⁿ'e yaāⁿ miiⁿ. Ní Festo miiⁿ caⁿ'a yā chí dicho'ó

yā Pablo miiⁿ, ní caⁿ'á yā nguai yā saⁿ'ā.

24 Tuu'mi ní Festo miiⁿ ní caⁿ'ā sa: N'diī rey Agripa ndúúcu nducyáácá ndis'tiī 'iiⁿ'yāⁿ chi snée nī nduucú 'nū. 'Muuⁿ canéé sán'a 'cūū. Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ yeⁿ'ē yāāⁿ Jerusalén ní yeⁿ'ē yāāⁿ 'cūū ngiicá yā nuūⁿndī yeⁿ'ē sán'a 'cūū. N'gai yuudú yā chi 'cuūvi sa. Ní 'āā ntéé cunéé sá.

25 Nguéé ndaacá mar 'áámá falta yeⁿ'ē sa chi 'cuūvi sa. Maaⁿ sa ngiica sa chi caⁿ'ā sa nanááⁿ yeⁿ'ē sán'a Augusto César. Ní 'úú dicho'ó saⁿ'ā.

26 'Úú nguéé de'ē veε chi deenú chi dinguúⁿ yeⁿ'ē Augusto César yeⁿ'é saⁿ'ā miiⁿ. Candεé saⁿ'ā nanááⁿ ndis'tiī ní vmnááⁿ vmnaaⁿ nanaáⁿ n'diī saⁿ'ā rey Agripa ti taachí 'cuiinu tascaadí yeⁿ'ē sa, canee chi dinguúⁿ.

27 Caati deenú chi nguéé n'daacá chi 'úú dicho'ó saⁿ'ā ndiī nguéé cadiinuúⁿ nuūⁿndī yeⁿ'e sa chi diiⁿ nguúⁿ tandiira.

26

Pablo caⁿ'a sa yeⁿ'e maaⁿ sa nanááⁿ rey Agripa

1 Tuu'mi ní rey Agripa ngaⁿ'a sa ngii sa Pablo: Teé lugar chi caaⁿ'maⁿ di yeⁿ'ē maaⁿ di. Tuu'mi ní Pablo miiⁿ ndo'ó sa ta'a sa. Tucá'a sa caⁿ'a sa yeⁿ'é maāⁿ sa:

2 N'diī rey Agripa, de'ē chúúca n'daacá chi cuuvi caaⁿ'máⁿ yeⁿ'é maāⁿ nanááⁿ nī yeⁿ'ē tanducuéⁿ'e nuuⁿndi chi ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ.

3 N'diī ní deenú nī tanducuéⁿ'ē costumbre ndúúcu chi itiinguuneeⁿ yeⁿ'ē chi véé nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ. Ní ngiicá n'diī chi 'caandiveéⁿ nī yeⁿ'é ndúúcu n'dai.

Vida yeⁿ'ē Pablo

4 Ndiī cuááⁿ vmnaaⁿ ndii saⁿ'ā líiⁿ 'úú canéé na yāāⁿ Jerusalén ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ Israel. N'diichi 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ 'úú.

5 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ntúūⁿ déenu yā yeⁿ'é ndiī cuaaⁿ vmnaaⁿ. Ní nduuti chi neⁿ'e yā caaⁿ'maⁿ cuaacú yā, canee tan'dúúca saⁿ'ā fariseo chi cheεchi taavi yeⁿ'ē religión yeⁿ'é 'nū ndúúcu costumbre yeⁿ'é 'nū.

6 Maaⁿ ní caavā chi 'úú i'teenú chi Dendyuūs caⁿ'á yā nadacuéeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā tan'dúúca chi ngaⁿ'a yā ngii yā chiida 'nū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ n'gai yā 'úú nanááⁿ juez.

7 'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndiichúúví daiyá yā 'iiⁿ'yāⁿ Israel yeⁿ'é 'nū i'teenu yā chi Ndyuūs caⁿ'a yā chi diiⁿ yā. Ní cáávā chuū cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ idiíⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é Dendyuūs ndii nguuvi ndii n'gaaⁿ. N'diī rey Agripa, caati cáávā chuū chi cunee ngínú ntuúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel ngiicá yā yeⁿ'é.

8 ¿De'ē nacadiinuúⁿ nī yeⁿ'ē chúú? ¿De'ē cuuvi chí ndís'tiī nadacadiinuúⁿ nī chi Dendyuūs nguéé cuuvi nadin'duuchí yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā?

Pablo ditaáⁿ yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ

9 'Úú ní cuaacu níⁿnyúⁿ s'teēnú chi cánéé chi n'deēe n'dái diíⁿ contra yeⁿ'e Jesús yeⁿ'e yáāⁿ Nazaret.

10 'Tiicá ntúūⁿ diíⁿ na yáāⁿ Jerusalén. 'Úú ch'íí 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téénú Jesús vácūū. Chi-iduú n'gεεté yeⁿ'e Israel tee yā poder 'úú. Ní taachí ch'iiⁿ'núⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ, 'úú caⁿ'á ti 'tíicā.

11 Néené n'deeēe cuūvi ch'íí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi i'teenu na nducyáácá yaācū sinagoga na vácūū. Diíⁿ chi 'iiⁿ'yāⁿ cuuví caaⁿ'maⁿ yā chi nguéé i'téenu yā Jesús. Neené taaⁿ diíⁿ ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Jesús. Ní caⁿ'daá 'iiⁿ'yāⁿ ndíí na yáāⁿ chi nguéé n'diichí.

Pablo caⁿ'a yā taacā chi i'téenu yā

(Hch. 9.1-19; 22.6-16)

12 Taachí diíⁿ chuū cueⁿ'é na yáāⁿ Damasco ní candεé caaca ndúú^{cū} orden yeⁿ'e chiiduú n'gεεté yeⁿ'e Israel.

13 N'dií rey, taachi canuúⁿ yúúⁿí taanduu ná maⁿ'a nguuví n'diichí 'áámá dεεve nanguuvi chi ch'εεte n'dái cá dεεve nguéé tii dééve yeⁿ'e 'yáⁿ'ā. Dεεvé miiⁿ ní nuuⁿ'maⁿ ndiivii 'úú ndíí 'iiⁿ'yāⁿ chi sneé yā nduucú.

14 Chindεεve nducyaaca nús'ūu na yáⁿ'āa. 'Úú ch'iindiveéⁿ 'áámá nduudu chi yaāⁿ'vī 'úú ndúúcu davaacu hebreo chi ngaⁿ'ā: Saulo, Saulo, ¿dε'ē cáávā n'daā di 'úú? Chééché taavi chí diíⁿ di tan'dúú^{cā} 'áámá 'iiti ca'a ca'a tī na yáⁿ'á cuiiⁿ'nyuⁿ.

15 'Úú ní caⁿ'á: ¿Du'ú n'dií, Señor? Ní Señor miiⁿ ní caⁿ'a yā: 'Úú Jesús chi n'daā dī.

16 Naati nacuééⁿ di, ní cueendií di. Cáávā chuū che'enaááⁿ yeⁿ'ē di. Ní cuⁿ'neéⁿ dii lado yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ ndíí tiiiⁿ chi diiⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é ní caaⁿ'maⁿ di nduudu cuaacu yeⁿ'e dendú'ū chi n'dííchi di yeⁿ'e dendú'ū chi 'úú diíⁿ chi 'cuuⁿ'míⁿ náāaⁿ yeⁿ'ē di.

17 Maaⁿ ní 'úú ní dicho'ó dii nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e di ndúú^{cū} yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguéé yeⁿ'ē ndaata Israel. Ní taachi neⁿ'é yā sta'a yā dii ní 'úú nneé dii.

18 Ní cuuví diiⁿ di chi 'iiⁿ'yāⁿ chi nguεε snaaⁿ yā ní snaaⁿ yā ní tun'dáa di 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ná maāíⁿ ní naⁿ'á yā na dεεve. Ní tun'dáa di 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e poder yeⁿ'e yáāⁿ'nguúinūuⁿ ní naⁿ'á yā lado yeⁿ'ē Dendyuūs. Ní ndaācá yā 'úú ní 'úú inadach'εεcú nuuⁿ'ndi yeⁿ'é yā ní caavā chi cu'téenu yā yeⁿ'é. Ní véé herencia yeⁿ'é yā ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ chi Dendyuūs dindεεve yā.

Pablo diíⁿ yā tan'dúú^{cā} visión

19 Cáávā chuū, n'dií rey Agripa, nguéé diíⁿ chi cheeⁿ'diitú diíⁿ n'diichí cosa yeⁿ'ē Dendyuūs.

20 Naati caⁿ'á vmnaaⁿ vmnaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí snéé na yáāⁿ Damasco, ní cuayiivi caⁿ'á na yáāⁿ Jerusalén ndúú^{cū} nuuⁿ'maⁿ na yáⁿ'āa yeⁿ'e Judea ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéé yeⁿ'ē ndaata Israel chí canee cuuⁿ'míⁿ yā chí ndaacadaamí

yā yeⁿē nuuⁿndi yeⁿé yā níicu cu'téenu yā Dendyuūs. Ní diiⁿ yā ntiⁿnyuⁿ chí n'daacā n'dai ní ch'iⁿí yā tanáⁿā 'iiⁿyāⁿ chí ndaacadaamí yā yeⁿē nuuⁿndi yeⁿe yā.

21 Cáávā chuū 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ sta'á yā 'úú na yáacū templo ní nadacadiínuuⁿ yā chí 'caaⁿnuⁿ yā 'úú.

22 Ndyuūs chinnee yā 'úú chí chéé ndíí maaⁿ ní caⁿá nduudu cuaacu ndúúcū 'iiⁿyāⁿ ndiicūⁿ ní 'iiⁿyāⁿ chí ngaⁿa ntiⁿnyúⁿ yā. Nguéé n'deēe cá caⁿá yeⁿe dendu'ū chí caⁿa profetas ndúúcū Moisés yeⁿé dendu'ū chí canéé chí chíi.

23 Caati Cristo miiⁿ cánéé chí 'cueenu yā cuuvi ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ vmnááⁿ vmnaaⁿ nnduuchí yā yeⁿe nguaaⁿ tináⁿā. Ní ngaⁿa cuaacú yā yeⁿē deεve nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel yeⁿé ndúúcū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéé yeⁿē ndaata Israel.

Pablo ngaⁿa sa Agripa chí canéé chí cu'téenu yā

24 Caⁿa Pablo chúú cáávā maāⁿ sa. Festo gobernador miiⁿ ní caⁿa yuudu sa: Loco dii, Pablo. Cáávā chí n'geēⁿ taaví dí chíiⁿ chí nduuví loco di.

25 Naati saⁿā miiⁿ ní caⁿā sa: Nguéé loco 'úú, n'diī Festo, chí n'dai taavi. Ngaⁿá nduudu cuaacu chí n'dai.

26 Rey Agripa miiⁿ deenú ntúuⁿ yā chuū. 'Úú ngaⁿá nduucú yā yeⁿē tanducuéⁿē ndúúcū confianza. 'Úú nada-cadiínuúⁿ chí déenu yā chuū. Nguεε chó'ōo chuū ná n'de'ei.

27 N'diī rey Agripa, ζ'áá i'téenu ní 'iiⁿyāⁿ profetas chí caⁿa nduudu yeⁿe Dendyuūs? 'Úú deenú chí i'téenu ní.

28 Tuu'mi ní Agripa miiⁿ caⁿa sa chíi sa Pablo: 'Τεε 'τεε núuⁿ diiⁿ di chí cu'teenú ndaacá Dendyuūs.

29 Pablo miiⁿ ní caⁿā sa: 'Úú ngiicá Dendyuūs ndii ta'líiⁿ o ndii ch'εετε, nguéé dámaāⁿ n'diī ti 'tiicá ntúuⁿ nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí n'giindiveéⁿ yā yeⁿé, cuuvi cu'téenu ntuuⁿ yā Ndyuūs miiⁿ tan'dúúcā 'úú, naati nguéé cuneé yā ndúúcū cadenas 'cūū.

30 Taachí caⁿa sa chuū ncueeⁿ rey ndúúcū gobernador ndúúcū Berenice ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chí canéé yā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

31 Taachí 'iiⁿyāⁿ s'uⁿ cuen^é yā 'áámá lado caⁿá yā nguaaⁿ maáⁿ yā: Mar 'áámá nuuⁿndi ch'εετε nguéé véé yeⁿé sa 'cūū nguεε chí 'caaⁿnuⁿ yú saⁿā, ndíí nguéé chí caⁿa sa vácūū.

32 Níicú Agripa ngaⁿā sa ngii sa Festo: Sá 'cūū cúuví nguáⁿ'ai sa nduuti chí nguéé caⁿā sa 'tíicā: 'Úú caⁿá nanááⁿ César.

27

Dicho'ó yā Pablo na yaāⁿ Roma

1 Taachí Festo caⁿá yā orden chí cuen^é 'nū na barco na yáⁿāa Italia, diiⁿ yā entregar Pablo ndúúcū tanáⁿā 'iiⁿyāⁿ chí preso yā capitán chí ngu-uví sa Julio. Capitán miiⁿ chí yeⁿē 'áámá taaⁿ soldados chí nguuvi Augusto.

² Cueⁿ'ē ntúuⁿ 'nū na 'aama barco yeⁿ'e yáāⁿ Adramitio chi caama cáácá ní caⁿ'ā ná cheendi va'ai s'eeⁿ yeⁿ'ē nuūⁿniⁿ'yáⁿ'ā na yáāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Asia. Sndaá 'nū na barco ní cueⁿ'é 'nū. Ní cané^e sa ndúú^cū nús'uu'áámá saⁿ'ā chi nguuvi Aristarco yeⁿ'ē yáⁿ'āa Macedonia chi yeⁿ'ē yáāⁿ Tesalónica.

³ Táámá nguuvi ndaá 'nū cheendi va'ai yeⁿ'e nuūⁿniⁿ'yáⁿ'ā niiⁿnuúⁿ na yáāⁿ Sidón. Julio miiⁿ diíⁿ yā ndúú^cū Pablo miiⁿ tan'dúú^cā amigo n'dai. 'Cuúⁿ yā chi cueⁿ'e sa naachi canee amigos yeⁿ'ē sa. Amigos ca'á yā chi neⁿ'ē Pablo miiⁿ. Ní Pablo miiⁿ ntaavi'tuunúⁿ sa.

⁴ Ní cueⁿ'e ntúuⁿ 'nū na barco ní cho'ó 'nū cuaaⁿ ndi-ya lado sur yeⁿ'ē isla Chipre caati 'yúúⁿé ní contra yeⁿ'ē barco miiⁿ.

⁵ Taachi cho'ōo cuaacú 'nū nuūⁿniⁿ'yáⁿ'ā cueⁿ'é 'nū niiⁿnuúⁿ yáⁿ'āa Cilicia ndii yáⁿ'āa Panfilia. Ndaá 'nū na yáāⁿ Mira chi 'áámá yáāⁿ yeⁿ'ē yáⁿ'āa Licia.

⁶ Ní capitán chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā nndaaca yā 'áámá barco yeⁿ'ē yáāⁿ Alejandría chi naⁿ'ā yáⁿ'āa Italia. Cucheé 'nū na barco miiⁿ ní cuinaⁿ'a 'nū.

⁷ Ní ngínū ngiínū cueⁿ'é 'nū na barco chi 'nááⁿ taavi n'deēe nguuví. Ní cueⁿ'é 'nū ndúú^cū nééⁿé n'deēe peligro na barco niiⁿnuúⁿ ná yáāⁿ Gnido ní 'āā ntéé 'cuūⁿ 'yúúⁿé chi caⁿ'á 'nū cuááⁿ vmnaaⁿ. Tuu'mi ní cueⁿ'é 'nū na nduu 'uuvi isla, isla Salmón chi canee niiⁿnuúⁿ ndúú^cū isla Creta caati nguéé 'yúúⁿé taaⁿ

miiⁿ.

⁸ Níicú a fuerza diíⁿ 'nū ndaá 'nū niiⁿnuúⁿ 'áámá yáāⁿ chi nguuvi Buenos Puertos ní niiⁿnuúⁿ yáāⁿ miiⁿ cané^e yáāⁿ Lasea.

⁹ Taachí cho'ōo 'naaⁿ tiempo cueⁿ'é 'nū na barco ndúú^cū nééⁿé n'deēe peligro. 'Āā cho'ōo nguuvi yeⁿ'ē 'viicu chi nguéé che'é 'nū. Tuu'mi ní Pablo caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ.

¹⁰ Ní cāⁿ'a yā: Ndís'tiī saⁿ'ā, 'úú inaáⁿ chi 'āā nééⁿé n'deēe peligro cueⁿ'é ndúú^cū yú chi cuuvi ndaa yú. Nguéé dámaāⁿ carga yeⁿ'ē barco cuuvi ndái caati ndii s'uuúⁿ cuuvi ndai yú.

¹¹ Naati capitán miiⁿ ní n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'ē saⁿ'ā chi ndeēe barco ndúú^cū saⁿ'ā chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'ē barco miiⁿ ti 'āā chí caaⁿ'maⁿ 'nū Pablo miiⁿ.

¹² N'deēe n'dái ináaⁿ yā chí 'āā ntéé n'daacā chi canee barco na cheendi va'ai yeⁿ'e nuūⁿniⁿ'yáⁿ'ā miiⁿ tiempo chi 'iiche. Ní n'deēe n'dái 'iiⁿ'yāⁿ nduuvidaamá yā chí caⁿ'a yā nuūⁿniⁿ'yáⁿ'ā yeⁿ'ē miiⁿ. Ní neⁿ'é yā chi ndaá yā na yáāⁿ Fenice chi 'áámá cheendi va'ai yeⁿ'e nuūⁿniⁿ'yáⁿ'ā yeⁿ'e isla Creta chi canee cuaaⁿ ndiyya sur, cuaaⁿ naachi n'giyya 'yáⁿ'ā. Ní miiⁿ cáné^e tiempo chi 'iiche.

'Yúúⁿé tááⁿ na nuuⁿniⁿ'yáⁿ'ā

¹³ Ndaā 'yúúⁿé ngínu yeⁿ'ē cuaaⁿ ndiyya tan'dúú^cā chi nacadiinuⁿ yā chí n'daāca. Candé^e yā anclas cūⁿ chí 'caanu barco miiⁿ ní cueⁿ'é

yā canéé diituú nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā nīⁿnúⁿ isla Creta.

14 Nguéé neé 'naaⁿ ndaā táámá 'yúúné taāⁿ taavi chi nguuvi Euroclidón tan'dúúcā ciclón chi contra yeⁿ'ē barco miiⁿ.

15 Taachi 'yúúné míⁿ diiⁿ chi barco 'āā ntéé cuuvi caⁿ'a barco miiⁿ contra yeⁿ'ē 'yúúné, tuu'mí s'neeⁿ maáⁿ 'nū candéē 'yúúné barco miiⁿ naachi neⁿ'ē. Ní nús'uu cueⁿ'é 'nū 'tíicā.

16 Ndaá 'nū na 'áámá isla chi nguuvi Clauda naachi nguéé véé 'yúúné taāⁿ. 'Āā nééné ngíⁿ'ī candéē yā barco 'liiⁿ vmnaaⁿ barco ch'εεε ní dichiiⁿchí yā barco 'líⁿ miiⁿ.

17 Taachi 'āā chí n'daí yā dichiiⁿchí yā barco 'líⁿ ndúúcū 'ii'yū cuaaⁿ náávtaⁿ'ā, tuu'mi ní 'va'á yā chi ndāa yā Sirte chi 'áámá cuaaⁿ chεεti nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā naachi canéé yáⁿ'āa dúúⁿ naachí 'āā ntéé cuuvi caaca barco miiⁿ. Tuu'mi di'cua'á yā tíⁿnūⁿ yeⁿ'e barco miiⁿ. Tuu'mi ní chí 'néⁿ yā barco miiⁿ chi cueⁿ'e maāⁿ ntúūⁿ.

18 Ní diīⁿ 'yúúné miiⁿ chi cueⁿ'ē barco ndúúcū peligro ti 'yúúné tááⁿ. Chidεεε táámá nguuvi tucá'a yā ndaavi yaí yā carga yeⁿ'ē barco na nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā.

19 Ndiichí ndii 'íⁿnúⁿ nguuvi miiⁿ ndúúcū ta'á yā chíⁿ yā nducuéⁿ'ē dendú'ū chí ndεē barco na nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā.

20 Nguuvi nguuvi s'eeⁿ 'āā ntéé n'diichí 'nū 'yáⁿ'ā ndii nguεε ndúú 'íⁿnyúⁿ cucáávā 'yúúné tááⁿ míⁿ chí nuuⁿmaⁿ ndiiví 'nū. Tuu'mí

'āā ntéé nacadiinúúⁿ 'nū chí nanguáⁿ'ai 'nū.

21 'Āā 'nááⁿ nguuvi chí nguéé nge'é 'nū. Tuu'mi Pablo miiⁿ cheendii yā naavtaⁿ'ā yeⁿ'é nducyaaca 'nū ní caⁿ'a yā: Ndúúti chí ndís'tīⁿ chí chí'téenu nī yeⁿ'é ní nguéé cueⁿ'ē yú na barco yeⁿ'ē isla Creta chí cuta'ā yú peligro miiⁿ ndúúcū dendu'ū chí dindεē yú.

22 Maaⁿ ní cuuvi ndis'tīⁿ. Canee cúúⁿmíⁿ nī más cā ánimo caati nguéé mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí dindaí yā vida yeⁿ'é yā nguaāⁿ yú, dámaāⁿ barco miiⁿ chí cuuvi ndaí.

23 Caati maaⁿ nguiniú 'cūū canéé ángel yeⁿ'e Dendyuūs nduucú. 'Úú ní yeⁿ'e Dendyuūs 'úú ní 'úú dichii'vé 'iiⁿ'yāⁿ.

24 Caⁿ'a ángel miiⁿ chii yā 'úú: Pablo, nguéé 'va'ā di. Canee chí cuééndii di nanááⁿ César. Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'á yā na barco ndúúcu di cunduūchí 'iiⁿ'yāⁿ.

25 N'diichí nī compañeros. Cuneé ngíⁿnú nī ánimo caati 'úú i'teenú Dendyuūs. Canéé chí cuuvi tan'dúúcā chí chíⁿ yā 'úú.

26 Canéé chí ca'a naaⁿ yú na 'áámá isla.

27 Chíⁿ ndiichí cuūⁿ yaaⁿ níⁿcú tan'dúúcā chí cuchí 'nū na nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā chí nguuvi Adriático, ní cúchí ná maⁿ'a yaaⁿ ní saⁿ'ā s'eeⁿ chí diiⁿ manejar barco chí tuumicádíⁿnuuⁿ sa chí 'āā snée 'nū nīⁿnuúⁿ na yáⁿ'āa.

28 Tuu'mí ní ca'a nuuⁿ sá sonda ní ndaaca sa ngii ndiicú 'ya'āa chí yáánūⁿ ní

cho'ō ca ta'líⁿ cuaaⁿ vmnaaⁿ nnguεεcunée sa ca'a nuuⁿ ntúⁿ sa sonda. Ndaaca ntuuⁿ sa ndítiiⁿ 'yu 'ya'āa chí yáánūⁿ.

29 'Va'á yā chi ca'a naán yā na 'vaachií. Tuu'mi ní ca'ā nuúⁿ ya ná cuúⁿ ancla cūū yeⁿē cuaaⁿ dáámí, cosa chi cueendii barco miiⁿ ní 'āā ntéé caaca. Ní snee ngiúnú yā chi cúúví δεενε.

30 Tuu'mi ní saⁿā chi diíⁿ yā manejar barco ch'εεti yaaⁿ sá chi cáanu sa yeⁿē barco. Ní ca'a nuúⁿ yā barco 'líⁿ na nuūⁿnī'yáⁿā. Diíⁿ yā tan'dúú^{cā} chí cangúu yā ancla cūū yeⁿe cuaaⁿ vmnaaⁿ barco miiⁿ.

31 Pablo miiⁿ caⁿ'a yā chii yā capitán: Ndúúti chí saⁿā s'eeⁿ nguéeⁿ canee sa na barco miiⁿ ndís'tī ní nguéeⁿ cuuvi nan-guaⁿ'ai nī.

32 Tuu'mi ní soldados ch'iica sa lazo yeⁿē barco 'líⁿ. Diíⁿ sá chí cueⁿe maāaⁿ ní chindai.

33 Taachí caama chideενε Pablo caⁿ'a yā chii yā nducyáácá 'iiⁿyā chí che'é yā. Ní caⁿ'a yā: Maaⁿ ní ndiichi cuúⁿ nguuvi chí 'āā ntéé ché'e nī ní 'cuεεtinée nī ndúú^c cuidado. Ní nguéeⁿ che'é nī mar 'áámá yuūndū.

34 'Úú ngiicá ndis'tī chí ché'e nī maaⁿ ní^{cú} véé fuerza yeⁿé nī ti mar 'áámá yuūndū tíⁿ nī nguéeⁿ cuuvi ndai.

35 Taachí caⁿ'a yā chuū, sta'á yā pan. Ca'á yā gracia Ndyuūs nanááⁿ nducyaaca yā ní taachi n'dée yā pan tucá'a yā che'é yā.

36 Tuu'mi ní nducyaaca yā canee cúúⁿmíⁿ yā más ca ánimo ní che'é ntuúⁿ yā.

37 Nducyáácá 'nū chí snúuⁿ 'nū na barco tan'dúú^{cā} 'uūví ciento canée 'iīⁿnūⁿ ngeεcu nditiiⁿ'yu 'áámá 'nū.

38 'Āā nduuví ditiinú yā. Diíⁿ yā chí nan'daa ca'ái barco miiⁿ. 'Canúⁿ yā trigo chí ndéé barco miiⁿ na nuūⁿnī'yáⁿā.

Chindai barco

39 Taachí chideενε táámá nguuvi nguéeⁿ 'iīntinaáⁿ 'nū tíⁿ yáⁿā naachí snée 'nū naati n'diichi 'nū 'áámá lugar naachi veε 'áámá playa o yáⁿā ndúú^ti. Nduuvidáámá 'nū neⁿe 'nū cundaa 'nū na playa miiⁿ ndúú^c barco.

40 Ní chiica ntúuⁿ yā 'ii'yu yeⁿē cucáávā chí ancla cūū chí canúⁿ na nuūⁿnī'yáⁿā. Tuu'mi ní cuaaⁿ dáámí barco miiⁿ nadatíi yā remos chí tan'dúú^{cā} 'áámá tabla chí diiⁿ guiar barco miiⁿ. Ní ch'eeⁿ yā tíinūⁿ miiⁿ yeⁿé cuaaⁿ vmnaaⁿ barco miiⁿ na 'yúúné ní cueⁿé 'nū na playa chí yáⁿā ndúú^ti.

41 Caⁿ'a 'naaⁿ 'nū naachi 'áámá lugar chí 'uūví nuūⁿnīⁿ ní diíⁿ yā chí ndaā barco miiⁿ na yáⁿā cuaaⁿ diituú cheεti nuūⁿnīⁿ. Diíⁿ yā chí nacan'dáā barco 'iicu cuááⁿ vmnaaⁿ yeⁿē barco miiⁿ chí canúⁿ ca nguaaⁿ nuūⁿnīⁿ 'āā na yáⁿā canée cheεchi. Chééndii chí 'āā ntéé chíicā 'iicu cuaaⁿ dáámí barco miiⁿ neⁿe nda'ai ndúú^c fuerza yeⁿē nuūⁿnīⁿ miiⁿ.

42 Tuu'mi ní soldado s'eeⁿ caⁿ'a yā chí 'caaⁿ'nuⁿ yā preso

s'uuⁿ níicú mar 'áámá yā nguéé cuuvi cáa'yuuⁿ yā nuū'nīn níicú cuna'a yā na yá'n'āa.

⁴³ Naati capitán miiⁿ nen'e sa dinguá'n'ai sa Pablo miiⁿ. Tuu'mí chícataán yā chí nen'e soldado s'uuⁿ. Tuu'mi ní capitán chí nga'n'ā ntii'nyuⁿ ca'n'á sa chí nducyáácá yā chí cuuvi 'caa'yuuⁿ yā nuū'nīn níicú chí cun'daa yā vmnaāaⁿ nuū'nīn ní 'caa'yuuⁿ yā ní nandaá yā na yá'n'āa ní nngua'n'ái yā.

⁴⁴ Níicú tanán'a yā ní na tablas yen'e barco ndúúcū yá'n'á yen'e barco cuuvi nacan'dáa yā. 'Tíicā chí nducyááca yā nanguá'n'ai yā nandaá yā na yá'n'āa cuūnmán'.

28

Pablo snée yā na isla Malta

¹ Taachi 'āā nngua'n'ái 'nū chícadiínuuⁿ 'nū isla miiⁿ ngu-uvi Malta.

² 'Ii'yān chí snée na isla miiⁿ diín yā tratar nús'uu n'daacā caati tiiví yā yá'n'ā ní diín yā recibir nducyaaca 'nū cáávā chí 'iichē miiⁿ ndúúcū chí ngeeⁿ cúúvī.

³ Tuu'mi ní Pablo miiⁿ nanguáiⁿ yā nduuví táān dúu'nē yá'n'á cuu'maⁿ ní ch'íi yā na yá'n'ā. Ní 'áámá cúú cue'n'e tī chéenu tī caayā chí 'íi'nūⁿ ní chēécú tī na tá'a Pablo miiⁿ.

⁴ Taachi 'ii'yān chí snée mii'yā n'diichí yā cúú can'díicu tī na ta'ā Pablo tuu'mi ní ca'n'a yā nguáán maán yā: Nduudu cuáácú sán'a 'cūū 'nín'núⁿ sa 'ii'yān. 'Áará chí nanguán'āi sa na

nuū'nīn'yá'n'ā nguéé 'cuáán chí cunduūchi sa.

⁵ Naati Pablo miiⁿ ch'íidi sa cúú miiⁿ na ya'n'ā. Nguéé de'ē vεε diín tī ndúúcu sa.

⁶ 'Ii'yān s'uuⁿ snée ngíínú yā chí n'diichí yā chí cundi-itu ta'ā sa o cundéévé sá chí 'cuūvī. 'Ii'yān s'éeⁿ ní ch'εetinée ngíínú yā de'ē cuuvi ndúúcu sa. Ní n'diichí yā chí nguεε de'ē vεε chí ndúúcu sa. Tuu'mi ní na'dáán yā vaanicaadínnūⁿ yen'é yā cucáávā chí n'diichí yā. Tuu'mi ní ca'n'a yā: Pablo miiⁿ ní dendyuūs sa'n'ā.

⁷ Na yāān miiⁿ véé yá'n'āa yen'e 'ii'yān chí nga'n'ā ntíi'nyúⁿ yā chí nguúví yā Publio. 'Ii'yān yāān miiⁿ diín yā recibir nus'uu. Ní tee yā naachi ch'εetinée 'nū 'ii'nūⁿ nguuvi.

⁸ Ní chiida Publio canée yā na cama chí ngíta yā yen'e ca'ai 'íi'nūⁿ ndúúcū ca'ai yuuúⁿ. Tuu'mí chí ndaā Pablo ní n'diichí yā 'ii'yān. Ní ch'íínú ca'angua'á yā niicu s'néén Pablo miiⁿ ta'á yā cuerpo yen'é yā. Níicú nnduuva yen'é yā.

⁹ Ch'íínú chí diín yā chuū tuu'mi ní cuchíi tanán'a yā chí snée yā na isla chí vεε ntúūⁿ ca'ai yen'é yā. Ndaá yā naachi canée Pablo ní nduuva ntúūⁿ yen'e yā.

¹⁰ 'Ii'yān s'úūⁿ diné'n'e yā nús'uu ní diín yā n'daacā nduucú 'nū. Taachí chí ndaá 'nū na barco tee yā taanduvéé cosa chí nen'e 'nū.

Pablo ndaá yā na yāān Roma

¹¹ Ch'εetinéeⁿ 'nū 'ii'nūⁿ 'iiyu miiⁿ ní cue'n'é 'nū na

barco chi yeⁿē yāān Ale-
jandría chi ch'εεtinéé 'áámá
tiempo 'iichε na isla miiⁿ.
Barco miiⁿ ní cuaaⁿ vmnaaⁿ
canéé imágenes yeⁿe Cástor
ndúúcū Pólux chi dendyuūs
s'eeⁿ yeⁿe 'iiⁿyāⁿ miiⁿ.

12 Ní ndaa ntúuⁿ 'nū na yaāⁿ
Siracusa ní ch'εεtinéé ntuuⁿ
'nū yāāⁿ miiⁿ na 'iiⁿnūⁿ ngu-
uvi.

13 Yeⁿe yāāⁿ miiⁿ cueⁿe
ntuúⁿ 'nū na barco niiⁿnuúⁿ
ná 'diituú nuūⁿnīⁿyaⁿ'ā miiⁿ.
Ndaa ntúuⁿ 'nū niiⁿnuúⁿ na
yaāⁿ Regio. Táámá nguuví
cuayivi chi ndāā 'yúúné yeⁿē
cuaaⁿ ndiia sur ni ndii chiiⁿ
ndii 'úúví nguuví ndaa ntúuⁿ
'nū na yāāⁿ Puteoli.

14 Miiⁿ ní naachi ndaāca
'nū hermanos chi i'téenu
yā Cristo di'cuútu yā nús'uu
ní 'cuεεtinéé 'nū ndúucu yā
ndεēchē nguuví. Ch'iinu ní
cueⁿe 'nū chiicá 'nū yāāⁿ
Roma.

15 Taachi ch'iindiveeⁿ
hermano s'uuⁿ yeⁿé 'nū ní
can'dáa yā ní diiⁿ yā recibir
nús'uu ndíí yāāⁿ Apio naachi
vεε niiⁿvēē ní ndii yāāⁿ chi ngu-
uvi Tres Tabernas. Taachí
Pablo n'diichi yā 'iiⁿyāⁿ, ca'á
yā gracias Ndyuūs níícú vεε
ca ánimo yeⁿe yā.

16 Taachí ndaá 'nū yaāⁿ
Roma, capitán diiⁿ sa entre-
gar preso s'eeⁿ jefe. Níícú jefe
miiⁿ 'cuuⁿ yā chi cunéé 'āā vi'i
Pablo ndúúcū 'aama soldado
chi diiⁿ sa cuidado 'iiⁿyāⁿ.

*Pablo ngaⁿ'á yā nduudu
cuaacu na yāāⁿ Roma*

17 Ch'íínú tá 'iiⁿnūⁿ nguuví
Pablo miiⁿ ní ca'á yā chi
cadiinuuⁿ saⁿ'ā n'gεεte yeⁿē

'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ. Níícú
taachi nduuvídaama sa Pablo
miiⁿ caⁿ'á yā chii yā saⁿ'ā:
Ndís'tií vi'í, 'úú ní nguéé
de'ē vεε diiⁿ ndúúcū 'iiⁿyāⁿ
ndíí nguéé ndúú contra yeⁿe
costumbre yeⁿe chiidā yú
chi yeⁿē ndíí vmnaaⁿ. Ní
'iiⁿyāⁿ diiⁿ yā entregar 'úú
ndíí yāāⁿ Jerusalén na ta'ā
saⁿ'ā romano s'uuⁿ.

18 Saⁿ'ā s'eeⁿ, ní taachi
tuumicadiinúúⁿ sa yeⁿé chi
nguéé nuūⁿndi ch'εεte yeⁿé
neⁿe sa nn'dεεchii sa 'úú caati
nguéé indaaca sa mar 'áámá
nuūⁿndi yeⁿé chi 'cuúví.

19 Naati 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ
snéé yā contra yeⁿé, chí
obligado chi canéé chi caⁿ'á
n'diichi saⁿ'ā chi rey César.
Nguéé de'ē caavā chi caacá
contra 'iiⁿyāⁿ yeⁿé.

20 Chíín chi cucáávā 'úú chi-
icá n'diichi ndís'tií maaⁿ níícú
snaaⁿ nī, níícú ndee nduucú
nī. Caati cucáávā chi ca-
nee ngiinú cosa yeⁿē Israel,
caneé chi diiⁿ sufrir ndúúcū
cadena 'cūū.

21 Tuu'mí caⁿ'a sa chii
sa Pablo: Nús'uu ní nguéé
ndííⁿ 'nū recibir carta yeⁿe
yāⁿ'āa Judea cucáávā dii, ndíí
nguéé ndúú chiiⁿ ndaá mar
'áámá vi'i yú chi caaⁿ'máⁿ yā
nuuⁿndi yeⁿē di.

22 Naati neⁿé 'nū 'caandi-
veéⁿ 'nū chí nadicadiinuuⁿ di
caati cucáávā chí i'téenu dí.
Nús'uu ní déenu 'nū chi ndu-
cueⁿe cuaaⁿ ngaⁿ'a yā contra
cosa chi i'téenu di.

23 Tuu'mi ndεεve yā 'áámá
nguuví ní ndaā taaví 'iiⁿyāⁿ
na vaacu sa. Ní Pablo
miiⁿ caaⁿ'maⁿ cuaacú yā ní
ch'iⁿí yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe chi

Ndyuūs ngaⁿ'a yā ntiiⁿnyúⁿ
yā ndíí naachi ngíí ndεεvε
ndíí naachi ngíí 'da'a. Ní
ngaⁿ'a yā nduudu cuaacu
yeⁿ'é Jesús tan'dúú^cā chi yeⁿ'ē
Moisés. 'Āā 'tííca nū^un yeⁿ'ē
profetas chi ca'ā nduudu
yeⁿ'é Dendyuūs.

24 'Iicu náⁿ'a yā ní i'téénu yā
chi caⁿ'a sa. Niicu náⁿ'a yā
nguéeé i'téénu yā.

25 Naati nguéeé nduuví-
daamá yā. Ní cuindaacadaámí
yā naati vmnááⁿ
vmnaaⁿ chi cuindaacadaámí
yā Pablo miiⁿ caⁿ'a sa ndu-
udu 'cūū ndúú^cū 'iiⁿ'yāⁿ
s'eeⁿ tan'dúú^cā chi caⁿ'a
cuaacu Espíritu N'dai yeⁿ'e
Ndyuūs cucáá^vā profeta
Isaías ndúú^cū chiidá yú. Ní
cāⁿ'a Espíritu N'dai chuū:

26 Cueⁿ'e di yáaⁿ 'cūū níí^cú
cuuvi di 'iiⁿ'yāⁿ:
N'giindiveéⁿ di ndúú^cū
veeⁿ di ní nguéeé tuumi-
cadiinuuⁿ di; inaaⁿ di
ndúú^cū nduutináaⁿ di
ní nguéeé i'téénu di;

27 caati staava yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ
yáaⁿ 'cūū nééⁿé
chεεchi, níí^cú nguéeé
cuuvi tuumicadíⁿuuⁿ
yā ndúú^cū staava
yēⁿ'e yā ndúú^cū veéⁿ
yā nguéeé n'dáá^cā
ch'iindiveéⁿ yā, ndíí
nguéeé n'giindiveéⁿ
yā ndúú^cū veéⁿ yā,
nduutináaⁿ yā ní nndu-
udí maaⁿ, tí nguéeé
chinaáⁿ yā ndúú^cū
nduutinaáⁿ yā, ndíí
nguéeé nanguεεcundií
yā yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'é
yā caatí 'úú idiíⁿ chi

nduuví n'dáí yā nan-
duū^vā yeⁿ'é yā.

28 Maaⁿ ní cádiinúúⁿ ní chiiⁿ
chi Ndyuūs nadach'εεcú yā
nuuⁿndi yeⁿ'ē nducyáá^cā
'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguéeé yeⁿ'ē
ndaata Israel cáá^vā chi 'tíí^cā
'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'caandiveéⁿ yā
yeⁿ'e chuū.

29 Níí^cú taachi caⁿ'a sa ndu-
udu 'cūū, 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ
caⁿ'a yā. Nééⁿé n'deeé caⁿ'a
yā nguaaⁿ maáⁿ yā.

30 Pablo miiⁿ ní canée yā
'uū^vī ndúuyū na 'áámá va'ai
chí nadíí^ve yā. 'Iiⁿ'yāⁿ míⁿ
dííⁿ yā recibir ndúcyáá^cā yā
chi nndaā na vaacú yā.

31 Caⁿ'á yā yeⁿ'ē chi
Dendyuūs ngaⁿ'ā ntiiⁿnyúⁿ yā
níí^cú chi'cueeⁿ yā yeⁿ'ē Señor
Jesucristo. Caⁿ'a yā ndúú^cū
nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Mar 'áámá
'iiⁿ'yāⁿ nguéeé chiicatáaⁿ yā
yēⁿ'e yā.

PABLO IDINGUÚⁿ YĀ CARTA 'CŪŪ YEⁿ'E 'IIⁿ'YĀⁿ CHI SNĒE YĀ YĀĀⁿ ROMA

Pablo idinguún yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yaacū yeⁿ'e yāāⁿ Roma

1 'Úú Pablo 'úú ní 'úú dichíí'vĕ Señor Jesucristo. Ndyuūs yaa'ví yā 'úú ní ndεεvé yā 'úú. Ní dichó'lo yā 'úú chi cuuví apóstol chi candεé nduudu yeⁿ'é Ndyuūs chi nduudu yeⁿ'e evangelio yeⁿ'e chi nanguaⁿ'ai 'iiⁿ'yāⁿ.

2 Ndyuūs ní caⁿ'a yā n'dee n'dái tiempo chi 'āā chó'ōo chi ca'a yā evangelio chí nduudu cuaacu chi nadanguáⁿ'ai yā taachi profetas ngaⁿ'á yā yeⁿ'ē. Ní dinguúⁿ yā na libro yeⁿ'e Dendyuūs yeⁿ'ē chūū.

3 Nduudu 'cūū chi evangelio ní yeⁿ'e Señor Jesucristo yeⁿ'e yú chi Daiya Dendyuūs. Cristo ní ndāa yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndúú^{cū} cuerpo tan'dúú^{cā} s'uuúⁿ cáāvā na ndaata yeⁿ'ē rey David.

4 Ní cucááva Espíritu chi n'dai taavi yeⁿ'e Cristo, Cristo dicuaacú yā chí Daiyá Ndyuūs ndúú^{cū} poder yeⁿ'é Ndyuūs chi ch'εεε taavi ca taachi nducueéⁿ yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā.

5 Ní cáāvā Cristo miiⁿ Ndyuūs tee yā 'aama favor 'úú ti dicho'ó yā 'úú chi 'úú cuuvi apóstol yeⁿ'é yā cáāvā chi duuchi Cristo. Ní cáāvā

chi 'úú cuuvi 'cuuⁿ'míⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nducueéⁿ nación táácā cuuvi cu'téenu yā Ndyuūs. Ní 'caandiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'e yā.

6 Ní ndís'tiī ní yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Jesucristo caati Ndyuūs yaa'ví yā ndís'tiī chi cuuvi yeⁿ'é Cristo ndís'tiī.

7 'Úú idinguún carta 'cūū yeⁿ'e nducyáácá ndís'tiī chi snée ní na yāāⁿ Roma, ndís'tiī chi Ndyuūs neⁿ'e yā ní yaa'ví yā ndís'tiī chi cuuví yeⁿ'é yā ndís'tiī. Neⁿ'é chi Ndyuūs Chiida yú ndúú^{cū} Señor Jesucristo téé yā ndís'tiī vaadī n'dai ca yeⁿ'é yā ndúú^{cū} vaadī 'diiⁿ yeⁿ'é yā.

Pablo neⁿ'e yā caⁿ'á yā yāāⁿ Roma

8 Vmnaáⁿ vmnaaⁿ ca'á gracias Ndyuūs cáāvā Jesucristo cucáāvā nducyaaca ndís'tiī caati 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e núúⁿ'máⁿ iⁿ'yeeⁿdī ch'iindiveéⁿ yā tan'dúú^{cā} chi ndís'tiī i'téenu ní Jesucristo ní ngaⁿ'á yā yeⁿ'e ndís'tiī.

9 'Úú ndúú^{cū} nuuⁿ'maⁿ staavā yeⁿ'é dichii'vĕ Ndyuūs. Ní candεé nduudu ngai yeⁿ'e evangelio yeⁿ'e Daiyá yā. Ndyuūs deenú yā chi 'úú cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ nan'gaacú yeⁿ'e ndís'tiī ní taachí ngaⁿ'āngua'á ní ngaⁿ'āngua'á cucáāvā ndís'tiī.

10 Ní ngiicá Ndyuūs chi nduuti chí neⁿ'é yā chi téé yā lugar 'úú chi tiempo 'cūū cuuví ndaá nanááⁿ ndís'tiī.

11 Neⁿ'e cá snaáⁿ ndís'tiī ní cunnee ndís'tiī ndúú^{cū} Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs chí cu'téenu cá ní ní 'íicú

ndís'tiī diitūu 'cuεetinée nī ndúúcū chi i'téenu nī.

12 Ní 'ícu ndís'tiī ndúúcū 'úu ca'á dítuu yú 'aama yú taama yú ndúúcū chi i'téenu yú ti daama daama i'téenu yú.

13 Ndís'tiī hermanos ye'n'é, ne'n'é chí cádiinuuⁿ ndís'tiī chí neené n'deeε cuuvi ne'n'é chí n'diichí ndís'tiī naati ndii mááⁿ nguéeⁿ ngii chí chíi. Ne'n'é n'diichí ndís'tiī caati tan'dúúcā chí véé n'gui'i ye'n'e cosecha 'tiicá ntúūⁿ ndís'tiī cuuvi tan'dúúcā n'gui'i ye'n'e cosecha ye'n'e ntiiⁿnyuⁿ ye'n'é caati 'tiicā véé n'gui'i ye'n'é nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ ye'n'e tanáⁿā naciones ye'n'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

14 Ní 'úu cánée chí cunnee 'iiⁿyāⁿ chí ye'n'e ndaata ye'n'é ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chí ye'n'e tanáⁿā naciones, 'iiⁿyāⁿ chí deenu ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chí nguéeⁿ deenū.

15 Ní 'tiicá ntúūⁿ 'úu canee listo chí caaⁿmáⁿ nduudu cuaacu ye'n'e evangelio chí nanguaⁿ'ai 'iiⁿyāⁿ. Ní caaⁿmáⁿ nanááⁿ ndís'tiī chí snee nī na yāáⁿ Roma.

Poder ye'n'e evangelio chí nduudu ngai ye'n'é Cristo

16 Ní nguéeⁿ 'cuinaáⁿ chí caaⁿmáⁿ nduudu cuaacu ye'n'e evangelio ti nduudu miiⁿ ní poder ye'n'é Ndyuūs. Ní nanguaⁿ'āi nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā Cristo, vmnááⁿ vmaaaⁿ 'iiⁿyāⁿ chí 'iiⁿyāⁿ Israel chí judío s'eeⁿ. 'Tiicá ntúūⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéeⁿ ye'n'e ndaata Israel.

17 Ní nduudu cuaacu ye'n'e evangelio miiⁿ ní n'giⁿ'i chí Ndyuūs ní diiⁿ yā aceptar s'uuúⁿ chí cuuvi ye'n'é yā

s'uuúⁿ cáávā chí i'téenu yú Jesucristo, ni dámaaⁿ cáávā chí i'téenu yú Jesucristo. 'Tiicā canee nguūⁿ na libro ye'n'é Ndyuūs: 'Iiⁿyāⁿ chí Ndyuūs diiⁿ yā aceptar chí cuuvi ye'n'é yā, 'cuεetineé yā cucáávā chí i'téenu yā.

Núúⁿndí ye'n'e 'iiⁿyāⁿ chí snee yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū

18 Déenu yú chí Ndyuūs ca'á yā castigo chí neené dítuu nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí nguéeⁿ n'daacā idiíⁿ yā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chí dinuuⁿndí yā. Ní cucáávā nuuⁿndí ye'n'é yā nguεε n'gúúⁿ chí 'iiⁿyāⁿ cuuvi deenú yā nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs. Castigo ye'n'é yā ngúicá ndíi na va'ai cheεti nguuvi.

19 Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí deenu n'dái yā cuuvi cadíinuuⁿ yā chí ye'n'e Ndyuūs caati Ndyuūs ch'ín'í yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chuū.

20 Dendu'ū chí ye'n'é Ndyuūs chí nguéeⁿ inaaⁿ yú cuuvi déenu yú cucáávā nducuéⁿ'ē chí Ndyuūs din'dái yā ndúúcū poder ye'n'é yā chí 'áamá cānee. Ní chuū cuuvi snaaⁿ 'iiⁿyāⁿ ndii tiempo chí Ndyuūs din'dái yā iⁿ'yeeⁿdí. Ní deenú yā chí Ndyuūs ní Ndyuūs nuuⁿmáⁿ cuaacu. Ní nguéeⁿ cuuvi caaⁿmáⁿ yā chí nguéeⁿ cuuvi n'diichí yā Ndyuūs.

21 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ n'diichí yā Ndyuūs naati nguéeⁿ chí'téenu yā Ndyuūs miiⁿ chí ch'εete yā ní nguéeⁿ ca'á yā gracias Ndyuūs. Nguéeⁿ 'tiicá diiⁿ yā. Naati nadicádiinuuⁿ yā ye'n'e

dendu'u chi nguéeé dichí'vē
chi ye^{n'e} maāiⁿ. Ní cáávā
chi necio yā ch'εεtinée yā na
maāiⁿ.

22 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní nga^{n'a} yā
chi deenu ca yā naati diíⁿ yā
chi tonto yā.

23 Ní n̄daán yā vaadi
δεεε ngii ye^{n'é} Ndyuūs chi
canduuchí yā cue^{n'e} daāⁿmaⁿ
cáávā santos ídolos o imágenes
chi idin'dái 'iiⁿyāⁿ, santos chi
tan'dúúcā 'iiⁿyāⁿ chi n'díí.
'Tíicā santos miiⁿ ndúúcū
ídolos ye^{n'e} 'yáádā, ndúúcū
ídolos ye^{n'e} cúú ndúúcū ídolos
ye^{n'e} 'iiti chi cuūⁿ cá'a tī.

24 Ní cáávā chi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ
ni nguéeé ne^{n'e} yā tuumi-
cadiínuuⁿ yā ní Ndyuūs s'neéⁿ
yā chi diíⁿ yā dendú'ū chi
nguéeé n'daacā chi ne^{n'e} diiⁿ
cuerpo ye^{n'é} yā. Ní diíⁿ
yā ndúúcū cuerpo ye^{n'é} yā
nguááⁿ maán yā dendu'ū chí
vaadi'cuíínuuⁿ.

25 Ní diíⁿ yā 'túúcā ti nguéeé
i'téénú yā nduudu cuaacu
ye^{n'e} Ndyuūs ti i'téénu yā
nduudu yaadi. Ní dich'εεté yā
dendu'ū chi Ndyuūs din'dái
yā naati nguéeé dich'εεté yā
maán Ndyuūs chi din'dái yā
dendu'ū. Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ
cué^{n'é} daāⁿmaⁿ canée chi
dich'εεté yā Ndyuūs. 'Tíicā
caneé chi diíⁿ yā.

26 Ní cáávā chi diíⁿ yā 'tu-
ucā Ndyuūs diíⁿ yā chi'neéⁿ
maán yā 'iiⁿyāⁿ chi diíⁿ yā
dendu'ū chi nguεε n'daacā
chi 'cuináaⁿ yā. Ní n'daataá
s'eeⁿ nguéeé ca^{n'a} yā ndúúcū
sa^{n'a} naati ca^{n'a} yā ndúúcū
n'daataá ní diíⁿ yā tan'dúúcā
chi ch'iindivaacú yā ndúúcū

vi'í.

27 'Tiicá ntúūⁿ sa^{n'a} s'eeⁿ
nguéeé ca^{n'a} yā ndúúcū
n'daataá naati ca^{n'a} yā
ndúúcū sa^{n'a} ni diíⁿ yā
tan'dúúcā chi ch'iindivaacú
yā ndúúcū vi'í. Diíⁿ yā nguaaⁿ
maán yā cosas chi vaadi
'cuíínuuⁿ ní sta'á yā castigo
na cuerpo ye^{n'é} yā ye^{n'e} chi
nguεε n'daacā chi diíⁿ yā.

28 Ní cáávā chi nguéeé
ne^{n'é} yā ntiinaán yā Ndyuūs,
Ndyuūs chi'neéⁿ yā 'iiⁿyāⁿ chi
diíⁿ yā nducuén'ē chi 'iiⁿyāⁿ
s'eeⁿ nadacadíínuuⁿ yā chi
nguεε n'daacā. Ní diíⁿ yā
cosas chi nguéeé canee chi diíⁿ
yā.

29 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ neéⁿé nada-
cadiínúúⁿ yā ye^{n'e} nducuén'ē
chi nguεε n'daacā. Ní ca^{n'a}
yā ndúúcū n'daataá o sa^{n'a}
chi nguεε ye^{n'e} yā. Ní neené
yaadi'ýá yā ní diíⁿ yā cosas
ye^{n'e} yááⁿn'guiínúuⁿ. Ní ne^{n'é}
yā dendú'ū chi nguεε ye^{n'e}
yā. Ní neene idiíⁿ yā cosa
chi nguεε n'daacā ti ne^{n'e}
yā diíⁿ yā 'tíicā. Ní neené
nngueé yā. Ní n'giíⁿnúⁿ yā
'iiⁿyāⁿ. Ní neené n'gεεcu
cheendí yā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ,
ní nginnche'éí yā 'iiⁿyāⁿ.
Ní neéⁿé nguεε n'daacā
staava ye^{n'é} yā. Ní neené
n'gεεcu cheendí yā ye^{n'e} chi
'iiⁿyāⁿ diíⁿ yā ye^{n'e} chi nguεε
n'daacā.

30 Nga^{n'a} yā ye^{n'e} chi nguéeé
n'daacā ye^{n'e} taama yā.
Nguéeé ne^{n'é} yā Dendyuūs.
Nga^{n'a} yā nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ ye^{n'e}
s'uuúⁿ ní ngii 'cuináaⁿ 'iiⁿyāⁿ
ye^{n'e} s'uuúⁿ. Maán yā dich'εεté
yā 'iiⁿyāⁿ. Ní idiyaadí taaví

yā ní nadacadíinuⁿ yā cosa chí ngai chí nguεε n'daācā. Ní nguéé i'téenu yā yeⁿ'e chεεcú yā yeⁿ'e chiida yā.

³¹ Nguéé itúúmícadíinuⁿ yā, nguéé idiíⁿ yā chí ngāⁿ'a yā chí diíⁿ yā. Nguéé idinéⁿ'e yā 'iiⁿ'yāⁿ ní nguéé déenu yā nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ 'áará chí ngaⁿ'a yā chí nadach'εεcú yā yeⁿ'e yā. Ní nguéé ya'āi 'iinú yā 'iiⁿ'yāⁿ.

³² 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nééné déenu yā chí Ndyuūs ngaⁿ'a yā chí canéé chí diíⁿ yā. Ní déenu yā chí 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé diíⁿ 'tíicā, tuuⁿ'mí chí 'cuūvi yā naati icandíicá yā chí idiíⁿ yā 'tíicā. Yeenú taaví yā taachi inaán yā 'iiⁿ'yāⁿ chí diíⁿ yā 'tíicā.

2

Ndyuūs inaán yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nuuⁿndi ní yeⁿ'e chí cuaacu

¹ Ndis'tiī amigos yeⁿ'é, ¿'áá n'diichí nī dε'ē chí idiíⁿ taamá yā o 'áá du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ? Véé nuuⁿndi yeⁿ'e maán yā taachi diíⁿ yā 'tíicā. Taachi n'diichí yā nuuⁿndi chí idiíⁿ taamá yā, ní maán yā diíⁿ yā 'tiicā, tuuⁿ'mi ní dich'εeté maán yā nuuⁿndi yeⁿ'é yā.

² Deenu yú chí Ndyuūs diíⁿ yā cosa chí cuaacu taachi diíⁿ yā condenar 'iiⁿ'yāⁿ chí diíⁿ yā chí 'túúcā.

³ ¿'Áá 'aacu nī chí Ndyuūs nguéé inaán yā nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí idiíⁿ yā 'túúcā taachi n'diichí yā nuuⁿndi yeⁿ'e taamá yā? Nguεε 'tíicā.

⁴ ¿'Áá nguéé inee yiinú nī yeⁿ'é Ndyuūs cucáávā

chí ya'ai 'iinú yā ndís'tiī ní ndai yā ndúúcū ndís'tiī ní teé yā ndís'tiī n'dee n'dái favores yeⁿ'é yā ndúúcū vaadi 'diiíⁿ yeⁿ'e yā? Ní nguéé diíⁿ nī cuenta chí Ndyuūs tee yā ndís'tiī favores yeⁿ'e yā ní n'giⁿ'í yā ndís'tiī taaca cuuvi ndaacadaamí nī yeⁿ'e nuuⁿndi chí idiíⁿ nī.

⁵ Naati 'iiⁿ'yāⁿ chí diíⁿ yā 'túúcā ní dichεεchi yā staava yeⁿ'e yā. Ní nguéé ndaacadaamí yā yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'é yā. Cáávā chí idiíⁿ yā 'tíicā ní nduividáámá castigo yeⁿ'e maán yā nguuvi taachi Ndyuūs diíⁿ yā juzgar nuuⁿndi yeⁿ'e yú ní téé yā castigo yeⁿ'é chí diíⁿ yú ndúúcū vaadi cuaacu.

⁶ Ní Ndyuūs ní ca'a yā ca'áámá cā'aama 'iiⁿ'yāⁿ nadíí'vē yā yeⁿ'e chí diíⁿ yā.

⁷ Ní ca'a yā vida cuen'e daāⁿman 'iiⁿ'yāⁿ chí chεé yā chí diíⁿ yā nducuén'ē chí n'daacā, ní n'nuún yā, ní diíⁿ yā nducuén'ē chí yeⁿ'é va'ai chεeti nguuvi, ní diíⁿ yā chí honrado yā.

⁸ Naati 'iiⁿ'yāⁿ chí nen'e nducuén'ē yeⁿ'e maán yā ní nguéé i'téenu yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs naati diíⁿ yā nducuén'ē chí nguεε n'daacā, Ndyuūs nguéé canee yiinú yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní ca'á yā castigo 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

⁹ Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé n'daacā idiíⁿ yā canéé chí n'dee n'dái 'cuéénú yā cuuvi, vmnáán vmnaán 'iiⁿ'yāⁿ chí yeⁿ'e ndaata Israel chí judíos ní cuayiivi ní 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿ'e ndaata Israel.

10 Naati Ndyuūs diín yā chi deεvέ 'ii'yān ní dich'εεté yā 'ii'yān ní ca'a yā vaadī 'diiín ye'né nducyáácá 'ii'yān chi din'daacá yā, vmnáán vmaaan 'ii'yān ye'né ndaata Israel ní cuayiivi 'ii'yān chi nguée ye'né ndaata Israel.

11 Caati nanáán Ndyuūs ní 'āā daamá nūuⁿ nducyaaca 'ii'yān.

12 Ní 'ii'yān chi idinuu^{ndí} yā chi nguée ndúúcū ley ye'né Moisés miiⁿ ní cuuvi ndái yā nguée ndúúcū ley miiⁿ. Ní 'ii'yān chi idinuu^{ndí} yā ní ndεε yā ley ye'né Moisés miiⁿ tuu'mi ní ley miiⁿ nūuⁿ ní cuuvi yā castigo.

13 Caati nguée cuaán Ndyuūs 'ii'yān chi dámaaan chi n'diichí yā ley miiⁿ naati Ndyuūs cuaán yā 'ii'yān chi diín yā tan'dúúcā chi ngaⁿa ley miiⁿ.

14 Ní taachi 'ii'yān chi nguée ye'né ndaata Israel s'eeⁿ ní nguée déenu yā ye'né ley Moisés, naati ne'né yā cadiinúún yā diín yā cosa chi cuaacu tan'dúúcā chi ngaⁿa ley miiⁿ, 'áará chí nguée ndúúcū ley miiⁿ véé 'aama ley ye'né yā chí 'āā vi'í cā nguaan maán yā.

15 Ní ch'íní yā cáávā chi idiiⁿ yā chí ley ye'né Ndyuūs tan'dúúcā chí canée nguūⁿ na staava ye'né yā 'tíicā canée. Ní chiiⁿ chí diín yā ní 'áámá prueba ye'né chuū ní chiiⁿ chí nadacadiinúún yā diín yā condenar maán yā o caaⁿ'maⁿ cuaacu ye'né maán yā.

16 Ní taachi ndaá nguuvi

chi Ndyuūs diín yā juzgar cáávā Jesucristo miiⁿ nducyáácá 'ii'yān ndúúcū nducuéⁿ'é chí ye'né 'ii'yān maán yā canúún n'de'ei na staava ye'né yā, tuu'mi ní Ndyuūs diín yā chuū ndúúcū nduudu cuaacu ye'né yā chí nadanguan^{'ai} 'ii'yān. Chuū ní nduudu cuaacu chí 'úú Pablo ngaⁿ'á.

'Ii'yān Israel s'eeⁿ ndúúcū ley ye'né Moisés

17 Diiⁿ ní ngaⁿ'a di chí 'ii'yān Israel di. Ní ngaⁿ'a di chí i'téenu dí ley ye'né Moisés ní dich'εεté maán di dii. Ní dii ngaⁿ'a di chí ye'né Ndyuūs dii.

18 ¿'Áá déenu di de'ε chí ne'né Ndyuūs ní ley chí 'cuuⁿ'miⁿ di chí cuuvi in'nuuⁿ di dendu'ū chí n'daacā ca chí diiⁿ di?

19 ¿'Áá déenu di chí cuaacu chí cuuvi ca'cueeⁿ di 'ii'yān chí ngeenaán o 'ii'yān chí nguée de'ε veε deenu, ní ndεε di nduudu chí tan'dúúcā chideεve nanáán 'ii'yān chí ngiica yā na maāiⁿ?

20 ¿'Áá i'teenu di chí cuuvi diiⁿ di ca'cueeⁿ di 'ii'yān chí tonto yā ní táácā chí ngi'cueeⁿ di da'caiyáā? ¿Ní ndúúcū ley ye'né di véé nducuéⁿ'é chí diiⁿ chí cuuvi deenu di vaadī cuaacu?

21 Díi chí ngi'cueeⁿ di tanáⁿ'a yā, ¿de'ε cáávā chí nguée ngi'cueeⁿ maán di dii? Díi chí ngaⁿ'a di 'ii'yān chí nguée canée chí diduucú yā, ¿de'ε cáávā chí diduucú di?

22 Díi saⁿ'ā o n'daataá chí ngaⁿ'a di chí 'ii'yān nguée caⁿ'á yā ndúúcū isaⁿ'ā o

n'daataá chi nguéé yeⁿ'é yā, ¿de'ε cáávā chí maaⁿ dí caⁿ'a di ndúúcū n'daataá o isaⁿ'ā chí nguéé yeⁿ'e di? Díí chí nguéé ngii n'diichí di santos ídolos, ¿de'ē cáávā chí diduucu di vaadí 'cuiica yeⁿ'e yáacū yeⁿ'e santos ídolos?

23 Díí chí ngaⁿ'a maaⁿ di yeⁿ'e di chí ch'εεε di cucáávā chí canee di ndúúcū ley yeⁿ'é Ndyuūs ¿de'ē cáávā chí nguéé diiⁿ di honrar Ndyuūs? 'Ticá diiⁿ di caati nguéé diiⁿ di tan'dúúcā chí ngaⁿ'a ley chí Ndyuūs tee yā dii.

24 Canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs 'tiicā: 'Iiⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿ'e ndaata Israel nguéé n'daacā ngaⁿ'a yā yeⁿ'e chí duuchi Ndyuūs. Ní chuū ni nuuⁿndi yeⁿ'e di.

25 Cuaacu níⁿ'nyúⁿ chí ley yeⁿ'e circuncisión yeⁿ'e saⁿ'a Israel s'eeⁿ ní dichí'vē cáávā di nduuti chí diiⁿ di chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'e Moisés. Ní ndúúti chí nguéé diiⁿ di chí ngaⁿ'a ley miiⁿ, tuu'mi ní canee di tan'dúúcā saⁿ'ā chí nguéé circuncidado di. 'Tíicā canee di.

26 Ní ndúúti chí 'áámá saⁿ'ā chí nguéé yeⁿ'e ndaata Israel ní nguéé circuncidado yā tan'dúúcā chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'e Moisés, naati saⁿ'ā miiⁿ diiⁿ sa chí ngaⁿ'a ley miiⁿ, saⁿ'ā miiⁿ 'aara chí nguéé circuncidado sa, Ndyuūs diiⁿ yā cuenta yeⁿ'e saⁿ'ā miiⁿ chí tan'dúúcā chí circuncidado, 'tiica sa.

27 Saⁿ'ā chí nguéé circuncidado na cuerpo yeⁿ'e sa ní diiⁿ sa tan'dúúcā chí ngaⁿ'a ley, saⁿ'ā miiⁿ diiⁿ sa condenar dii chí nguéé diiⁿ di tan'dúúcā

chí ngaⁿ'a ley 'áará chí véé ley yeⁿ'e di ní canee circuncidado di na cuerpo yeⁿ'e di.

28 Cuaacu níⁿ'nyúⁿ nguéé nduudu cuaacu chí 'áámá saⁿ'ā ní saⁿ'ā Israel chí ndí sa circuncidado ndúúcū seña na cuerpo yeⁿ'e sa. Ndí nguéé ndúú chí nduudu cuaacu chí circuncisión chí seña chí canee na cuerpo yeⁿ'e sa diiⁿ chí Israel sa.

29 Nguéé 'tíicā. Saⁿ'ā chí cuaacu níⁿ'nyúⁿ chí saⁿ'ā Israel miiⁿ, saⁿ'ā miiⁿ ní saⁿ'ā chí circuncidado na staava yeⁿ'e sa. Chuū ní circuncisión chí cuaacu níⁿ'nyúⁿ chí cuaacu. Nguéé tan'dúúcā chí canee nguūⁿ na ley yeⁿ'e sa naati chí yeⁿ'e Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs. Saⁿ'ā chí circuncidado na staava yeⁿ'e sa, Ndyuūs n'diichinee yā chí saⁿ'a n'dai sa. Nguéé cuuvi n'diichinee saⁿ'ā s'eeⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

3

1 Tuu'mi ní ¿de'ē chí'vē cáávā chí saⁿ'ā miiⁿ chí saⁿ'ā yeⁿ'e ndaata Israel? ¿O dé'ē dichí'vē nduuti chí saⁿ'ā ní circuncidado sa?

2 N'dáácā n'dai dichí'vē cáávā n'deee n'dái razones. Vmnaáⁿ vmnaaⁿ Ndyuūs s'neeⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'e ley yeⁿ'é yā vmnaaⁿ ndís'tií chí 'iiⁿ'yāⁿ Israel.

3 Ní nduuti chí náⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ Israel nandaacadaamí yā yeⁿ'e chí i'téenu yā, ¿'áá cucáávā chiiⁿ chí diiⁿ Ndyuūs chí nguéé dichí'vē chíiⁿ chí Ndyuūs ngaⁿ'a yā chí caⁿ'á yā diiⁿ yā? Nguéé 'tíicā.

4 Ndyuūs ní cuaacu ní diín yā nducuéⁿē chi cuaacu naati nducyaaca 'iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ngaⁿ'a nduudu yaadi. Canéé nguūⁿ na libro yeⁿe Dendyuūs ní Ndyuūs ngaⁿ'á yā 'tíicā:

Canee chi 'cuuⁿmiⁿ di 'iiⁿyāⁿ cáávā nduudu chi ngaⁿ'a di chí díí diiⁿ di chí cuaacu ní naachi n'diichí yā dii, deenú yā chí díí ní diiⁿ di chí cuaacu.

5 Ní taachi diiⁿ yú cosas chi nguεε n'daacā, tuuⁿmi ní más ca 'cuuⁿmiⁿ chi Ndyuūs chí cuaacu, ¿de'ē cuuvi caaⁿ'maⁿ yú? ¿'Áá caaⁿ'maⁿ yú chí Ndyuūs nguéé diiⁿ yā cosas chí cuaacu taachi diiⁿ yā castigar s'uūuⁿ? Nguéé 'tíicā. ('Úú ngaⁿ'á tan'dúúicā chí ngaⁿ'a 'iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.)

6 Nduuti chí Ndyuūs nguéé diiⁿ yā tanducuéⁿe chí n'daacā, ¿táácā cuuvi diiⁿ yā juzgar nuuⁿdi yeⁿe 'iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí? Diiⁿ yā juzgar 'iiⁿyāⁿ caati diiⁿ yā tanducuéⁿē chí n'daacā.

7 Ní ndúúti chí nduudu yaadi miiⁿ yeⁿe yú dichííⁿvē chí cuuvi dich'εεε ca yú Ndyuūs, ¿de'ē cúúvī chí Ndyuūs diiⁿ yā juzgar nuuⁿdi yeⁿe yú chí nuuⁿdi yú?

8 ¿De'ē cúúvī chí nguéé ngaⁿ'a yú 'tíicā? S'uuúⁿ ní diiⁿ yú cosas chí nguεε n'daacā ní cuuvi candεε cosas chí n'daacā yeⁿē. 'Tíicā ngaⁿ'a tanáⁿ'a yā chí s'uuúⁿ ngi'cueeⁿ yú 'tíicā ní nguéé n'daacā yeⁿe yú. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní canee chí condenado yā.

Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ ní dinuuⁿdi yā

9 ¿De'ē tuuⁿmi ngaⁿ'a yú? ¿'Áá n'daacā ca s'uuúⁿ chí 'iiⁿyāⁿ Israel s'uuúⁿ nguéé ti 'iiⁿyāⁿ chí nguéé 'iiⁿyāⁿ Israel? Nguéé 'tíicā. Ndís'tiī deenú ní tan'dúúicā chí ngaⁿ'á chí s'uuúⁿ dinuuⁿdi yú tan'dúúicā 'iiⁿyāⁿ chí nguéé yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel dinuuⁿdi yā. Ní nducyaaca 'iiⁿyāⁿ dinuuⁿdi yā ní na poder yeⁿe nuuⁿdi snée yā.

10 Canéé nguūⁿ na libro yeⁿe Dendyuūs 'tiicā:

Nguéé 'iiⁿyāⁿ chí n'dái yā, nguéé mar 'áámá yā.

11 Nguéé véé mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ chí tuumicadíinuⁿ yā, nguéé véé mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ chí in'nuúⁿ yā Ndyuūs.

12 Nducyáácá yā ndaacadaamí yā yeⁿe Ndyuūs, nducyáácá yā diiⁿ yā cosas chí nguεε n'daacā. Nguéé 'áámá yā chí n'daacā idiíⁿ yā, nguéé ndíí mar 'áámá yā.

13 Daandú yā canéé tan'dúúicā 'áámá yáinyāⁿ chí candá'āī, 'tíicā daandú yā; ní nginnche'éí yā 'iiⁿyāⁿ ndúúicū cheendi yā. Ní cheeti cheendí yā ní snúū tan'dúúicā chí veneno yeⁿē cúú 'tíicā cheendí yā ndúúicū nduudu chí tan'dúúicā veneno, 'tíicā.

14 Dámaāⁿ ngaⁿ'á yā ndúúdu taaⁿ contra yeⁿe 'iiⁿyāⁿ

ndúúcū nduudu chi
nguée n'daacā.

15 Ní neene nadacádíinuun yā
chi 'caan'nuun yā 'ii'yān.

16 Ní nducuéⁿē cuaaⁿ naachí
caⁿá yā, díin yā
chi 'ii'yān cuncnáā
'cueenú yā cuuvi ní
dituūví yā nducuéⁿē
dendu'ū ndúúcū vaadi
cadíinuun yeⁿé 'ii'yān
s'een.

17 Ní nguée déenu yā yeⁿe
yúúní chi candεē
na vaadī 'diiⁿ yeⁿé
Ndyuūs.

18 Ní nguée nadacadíinuun yā
chi canee chi 'va'a yā
Ndyuūs.

19 Maaⁿ ní s'uuúⁿ deenu
yú chi tanducuéⁿē chi canéé
nguūⁿ na ley yeⁿe Moisés ní
cáávā 'ii'yān chi n'gεεtinee
yā ndúúcū ley miiⁿ. Ní
cáávā 'ii'yān s'een 'āā ntée
caan'maⁿ yā nanáán Ndyuūs
chi nguεε deenú yā yeⁿé. Ní
'íícú ley miiⁿ diiⁿ chi Ndyuūs
caⁿá yā n'diichi yā nuuⁿndi
yeⁿé nducyaaca 'ii'yān yeⁿe
núúⁿmáⁿ iⁿ'yeēⁿdī.

20 Ní Ndyuūs nguée díin
yā recibir 'ii'yān cáávā chi
díin yā tan'dúúcā chi ngaⁿ'a
ley miiⁿ caati ley miiⁿ n'g'iⁿi
s'uuúⁿ chi véé nuuⁿndi yeⁿe
yú nanáán Ndyuūs.

*Ndyuūs nadinguaⁿ'ai yā
'ii'yān caati i'téenu yā Jesu-
cristo*

21 Maaⁿ ní nduudu cuaacu
yeⁿé Ndyuūs n'g'iⁿi s'uuúⁿ chí
Ndyuūs díin yā recibir s'uuúⁿ
manera chí 'āā vi'í cā yeⁿe
ley miiⁿ. Ní canéé nguūⁿ na
libro yeⁿé ley yeⁿe Ndyuūs

yeⁿe chuū naachi saⁿ'a profete-
tas ngaⁿ'a yā nduudu cuaacu
yeⁿe chuū.

22 Ndyuūs díin yā recibir
nducyáácá 'ii'yān dámaāⁿ
cáávā chí i'téenu yā Jesu-
cristo ní nanáán Ndyuūs
nducyáácá 'ii'yān yeⁿe
núúⁿmáⁿ iⁿ'yeēⁿdī 'āā daamá
nūuⁿ. Ndyuūs nguée n'dáaⁿ yā.

23 Ní nducyáácá 'ii'yān
yeⁿe núúⁿmáⁿ iⁿ'yeēⁿdī ní
dinuuⁿndí yā ní nguée cuuvi
díin 'ii'yān s'een chí dεεvε
n'dai tan'dúúcā Ndyuūs chí
dεεvε n'dai.

24 Naati Ndyuūs cáávā chí
n'dai taavi yā díin yā recibir
'ii'yān cucáávā Jesucristo chí
nadanguáⁿ'ai yā 'ii'yān. Ní Jesu-
cristo nadíⁿvε yā nuuⁿndi
yeⁿé 'ii'yān lado yeⁿé 'ii'yān.

25 Ní Ndyuūs dicho'ó yā
Jesucristo iⁿ'yeēⁿdí 'cūū
lado yeⁿe ofrenda chí ch'i
yā caava nuuⁿndi yeⁿe
nducyáácá 'ii'yān. Ní cáávā
chí ch'i Cristo, Cristo cuuvi
nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿe
nducyaaca 'ii'yān chí i'téenu
yā Jesucristo. 'Tíicā Ndyuūs
ch'iⁿi yā 'ii'yān táácā cuuvi
ndaa yā nanáán Ndyuūs. Ní
tiempo chí chó'ōo ní Ndyuūs
chí n'dai taavi ch'iⁿi yā 'ii'yān
chí Ndyuūs díin yā cosas chí
cuaacu taachi nguée díin yā
cuenta yeⁿe nuuⁿndi yeⁿe
'ii'yān taachi 'āā 'cuée dicho'ó
yā Cristo.

26 Ní 'tiicá ntúūⁿ tiempo
'cūū Ndyuūs cáávā chí
nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿe
'ii'yān ní ch'iⁿi yā chí caⁿá yā
chí díin yā recibir 'ii'yān chí
cuuví yeⁿé yā 'ii'yān. 'Tíicā

Ndyuūs ch'i'n'i yā chi cuaacu yā. Ní diín yā chi nducyáácá 'ii'n'yān chi i'téenu yā Cristo ní ye'n'e yā 'ii'n'yān.

27 Maaⁿ ní ¿dē'ē cúúvī chi 'ii'n'yān cuuvi caaⁿmáⁿ yā chi ch'εεté yā? Nguéé cuuvi yā. ¿Dē'ē cáávā? ¿'Áá cáávā chi diín yā tan'dúúcā chi ngaⁿ'a ley miiⁿ? Nguéé 'tíicā. Naati maaⁿ ní Ndyuūs diín yā recibir s'uuúⁿ dámaāⁿ cáávā chi i'teenu yú Jesucristo.

28 Maaⁿ ní n'diichi yú chi Ndyuūs diín yā recibir 'ii'n'yān caati cucáávā chi i'téenu yā Jesucristo ní nguéé caavā chi diín yā chi ngaⁿ'a ley miiⁿ.

29 ¿'Áá Ndyuūs ni dámaāⁿ Ndyuūs ye'n'e 'ii'n'yān Israel s'eeⁿ chi judíos? ¿'Áá nguéé Ndyuūs ní ye'n'e 'ii'n'yān chi nguéé ye'n'e ndaata Israel? Cuaacu chi Ndyuūs ní Ndyuūs dendú'ū ye'n'e 'ii'n'yān chi nguéé ye'n'e ndaata Israel.

30 Cuaacu chi véé 'áámá n'dyáⁿ'ā Ndyuūs. Ní Ndyuūs diín yā recibir nducyáácá 'ii'n'yān chi i'téenu yā Cristo 'ii'n'yān chi Israel s'eeⁿ ní 'tiicá ntuūⁿ 'ii'n'yān chi nguéé ye'n'e ndaata Israel.

31 Maaⁿ ní ¿'áá cucáávā chi i'téenu yú Jesucristo chi diín yú chi nguéé 'caandiveeⁿ yú tan'dúúcā chi ngaⁿ'a ley miiⁿ? Ní ley miiⁿ 'āā vi'i caā ye'n'e yú. Ní nguéé dichíí'vē s'uuúⁿ. Mar 'áámá naaⁿ, nguεε 'tíicā. N'giindiveeⁿ ca yú chí ngaⁿ'ā ley miiⁿ.

4

*Tan'dúúcā chí diín Abra-
ham*

1 ¿Dē'ē ngaⁿ'a yú ye'n'e chiida yú Abraham chi chiida ndaata ye'n'e yú? ¿Dē'ē nndaacá yā nanááⁿ Ndyuūs?

2 Nduuti chi Ndyuūs diín yā recibir Abraham miiⁿ cáávā cosa chi diín yā, tuu'mi ní Abraham cuuvi caaⁿmáⁿ yā chi ch'εεte maáⁿ yā. Nguéé cuuvi caaⁿmáⁿ yā chi ch'εεte maáⁿ yā nanááⁿ Ndyuūs.

3 Canéé nguūⁿ na libro ye'n'e Dendyuūs 'tíicā: Abraham i'téenu yā Ndyuūs ní cáávā chi i'téenu yā Ndyuūs, Ndyuūs diín yā recibir Abraham miiⁿ chi ye'n'é yā 'ii'n'yān.

4 Maaⁿ ní 'ii'n'yān chi idiin ntiiⁿnyuⁿ ní sta'a yā chí'vē ye'n'e ntiiⁿnyuⁿ ye'n'é yā. Nguéé nadacadíinuⁿ yā chí'vē ye'n'e ntiiⁿnyuⁿ ye'n'é yā ní 'aama regalo naati tan'dúúcā 'áámá cosa chi can'diicú yā.

5 Maaⁿ ní nduuti chi 'áámá 'ii'n'yān i'téenu yā Jesucristo ní nguéé cuuvi diín yā ntiiⁿnyuⁿ cáávā chi cuuvi cu'téenu yā. Ní Ndyuūs diín yā recibir 'ii'n'yān nuuⁿndi chi cuuvi ye'n'é yā, tuu'mi ní Ndyuūs diín yā recibir 'ii'n'yān miiⁿ caati i'téenu yā Jesucristo.

6 'Tiicá ntúūⁿ tiempo chi 'āā chó'ōo David ngaⁿ'á yā 'tíicā ye'n'e chuū. N'dai saⁿ'ā chí Ndyuūs diín yā recibir chi ye'n'é yā saⁿ'a. Ní saⁿ'ā miiⁿ ní n'dai sa n'dáá rá chi nguéé idiin sa ntiiⁿnyuⁿ chí cuuvi ye'n'é Ndyuūs.

7 'Tíicā ngaⁿ'a sa:

Dē'ε chúúcā n'dai 'ii'n'yān chi Ndyuūs nadach'εεcú yā nuuⁿndi ye'n'e yā ní

diví yā nuuⁿndi yeⁿ'é
yā chí 'āā ntéé vεε.

⁸ Dε'ē chúúcā n'dai 'iiⁿ'yāⁿ chí
Ndyuūs diiⁿ cuenta yā
chí nguεε véé nuuⁿndi
yeⁿ'é yā.

⁹ Ní yeⁿ'e chí ngaⁿ'a David
yeⁿ'e chí dε'ē chúúcā n'dai
'iiⁿ'yāⁿ, ¿'áá dámaāⁿ caava
'iiⁿ'yāⁿ Israel chí yeⁿ'e na
circuncisión? Nguεε 'tíicā, tí
cáávā 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿ'e
'iiⁿ'yāⁿ Israel ní nguéé véé
ley yeⁿ'e circuncisión yeⁿ'e
yā. 'Āā ngaⁿ'a 'nū chí canéé
nguuⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs
'tíicā. Abraham i'téenu yā
Ndyuūs ní cáávā chí i'téenu
yā Ndyuūs, Ndyuūs diiⁿ yā
recibir Abraham miiⁿ chí
yeⁿ'é yā 'iiⁿ'yāⁿ.

¹⁰ ¿Dε'ē tiempo chí Ndyuūs
diiⁿ yā recibir Abraham miiⁿ?
¿'Áá taachi 'āā cuéé cuuvi
circuncidado o cuayiivi
taachi chíi yā circuncidado?
Ndyuūs 'āā diiⁿ yā recibir
'iiⁿ'yāⁿ taachi 'āā cuéé cuuvi
yā circuncidado.

¹¹ Cuayiivi chí Abraham
i'téenu yā Ndyuūs, tuuⁿ'mi ní
chíi yā circuncidado. Ní chuū
ní 'áámá seña chí Ndyuūs
diiⁿ yā recibir Abraham
miiⁿ cáávā chí i'téenu yā
Ndyuūs. Ní chuū ní diiⁿ yā
chí Abraham miiⁿ ní cuuví yā
chiidaá nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí
i'téenu yā Ndyuūs 'áará chí
nguéé chíi yā circuncidado.
Ní 'tíicā Ndyuūs ngaⁿ'á yā
chí diiⁿ yā recibir 'iiⁿ'yāⁿ chí
nguéé circuncidado yā.

¹² Cuaacu chí Abraham ní
chiidaá 'iiⁿ'yāⁿ circuncidado

yā chí Israel. Naati 'tíicā
chiidaá 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé
dámaāⁿ cáávā chí circun-
cido yā naati cáávā chí
i'téenu yā Ndyuūs tan'dúúcā
chí Abraham chí'téenu yā
Ndyuūs vmnááⁿ vmnaaⁿ
taachi 'āā cuéé cuuvi yā
circuncidado yā.

*Compromiso chí diiⁿ
Ndyuūs ní chíi cucáávā chí
chí'teenú 'iiⁿ'yāⁿ*

¹³ Ndyuūs caⁿ'a yā chíi
yā Abraham chí iⁿ'yeeⁿdí
'cūū cuuvi yeⁿ'e Abraham
ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yā chí
chíi cuayiivi ní Ndyuūs
caⁿ'a yā chíi yā Abraham
'tíicā. Ní nguéé cáávā chí
idiiⁿ Abraham chí ngaⁿ'a ley
caati cáávā chí i'téenu yā
Ndyuūs. Ní cáávā chí i'téenu
yā Ndyuūs, Ndyuūs diiⁿ yā
cuenta chí saⁿ'ā Abraham
miiⁿ ní yeⁿ'é yā.

¹⁴ Ní nduuti chí 'iiⁿ'yāⁿ chí
véé ley yeⁿ'e yā ní diiⁿ yā chí
ngaⁿ'a ley miiⁿ ní cuuví yeⁿ'é
yā chíi chí Ndyuūs caⁿ'a yā
chí caⁿ'a yā, tuuⁿ'mi ní nguéé
dichíí'vē yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ chí
i'téenu yā Ndyuūs. Ní nguéé
dichíí'vē chíi chí Ndyuūs
caⁿ'a yā chí caⁿ'a yā chí cuuvi
yeⁿ'é yā cáávā chí i'téenu yā.

¹⁵ Naachi véé ley, véé
castigo cáávā 'iiⁿ'yāⁿ chí
nguéé diiⁿ yā chíi chí ngaⁿ'ā.
Naachi nguéé véé ley, 'iiⁿ'yāⁿ
nguéé cuuvi diiⁿ yā nuuⁿndi
chí contra ley.

¹⁶ Ndyuūs caⁿ'a yā chí
caⁿ'a yā compromiso yeⁿ'é
yā, compromiso chí n'dai
taavi 'iiⁿ'yāⁿ chí cuuvi yeⁿ'é

yā cucáāvā chi i'téenu yā Ndyuūs ní nguεε nadí'vε yā ye'n'ē. Ní 'tíicā seguro cānee chi Ndyuūs ca'n'a yā chí ca'a yā chi cuuvi ye'n'e nducyáácá 'ii'n'yān chi ye'n'e ndaata Israel ní nguéé dámaān caava 'ii'n'yān chi véé ley ye'n'é yā ní diín yā chi nga'n'a ley mii'n, naati cáávā nducyaaca 'ii'n'yān chi i'téenu yā Ndyuūs tan'dúúcā chi Abraham chi'téenu yā Ndyuūs. 'Tíicā Abraham mii'n ní cuuvi chiidaá nducyaaca s'uuú'n.

17 Ní canéé nguūn na libro ye'n'é Ndyuūs 'tíicā. Ndyuūs nga'n'a yā ngii yā Abraham: Díí Abraham, 'úú idiín chí díí cuuvi chiidaá 'yaa'n n'dái naciones. Ní nanáán Ndyuūs chuū ní n'daacā canee, ní Abraham ní i'téenu yā Ndyuūs chi cuaacu ca'á yā vida 'ii'n'yān chi n'díí. Ní ca'n'á yā din'dai yā cosas chi 'āa cuéé snaa'n yú.

18 Abraham mii'n taachi 'āā cuéé de'ē vεε chi cānee ngíínú yā, chi'teēnu yā Ndyuūs. Ní Ndyuūs ní diín yā chí cūnee ngíínú yā ye'n'ē chi Ndyuūs ca'n'a yā ca'a yā chi cuuví ye'n'e yā. Ní cáávā chuū ní Abraham mii'n ní chíi chiidaá 'yaa'n n'dái naciones tan'dúúcā chi Ndyuūs 'āā nga'n'a yā ye'n'e yā. Ní Ndyuūs nga'n'á yā: 'Tíicā cuuví 'yaa'n taavi ndaata ye'n'ē dii.

19 Sa'n'a Abraham mii'n 'āā ngii sa tan'dúúcā 'aama ciento nduūyū ye'n'e sa. Ní 'tíicā ntūūn véé nduūyū ye'n'e Sara chi n'daata ye'n'ē sa. Ní canéé yā tan'dúúcā 'ii'n'yān chi

n'diī caati Abraham ndúúcū Sara mii'n nguéé ch'iindī daiya tá. 'Áará chi 'tíicā ní nguéé ch'iindi daiya yā Abraham mii'n chi'téenu yā Ndyuūs.

20 Ní nguéé diín yā 'uūvī vaanicadínuūn ye'n'e yā ye'n'e chi Ndyuūs ca'n'a yā chí diín yā cááva yā naati chi'teēnu cá yā ní véé ca confianza ye'n'é yā ndúúcū Ndyuūs. Ní dich'εεté yā Ndyuūs.

21 Ní deenú n'dai yā chi Ndyuūs cuuví diín yā nducué'n'ē chi ca'n'a yā chí cuuví diín yā.

22 Ní cucáávā chi Abraham i'téenu yā 'tíicā Ndyuūs diín yā chí cuuvi ye'n'é yā 'ii'n'yān.

23 Ní nduudu chí canéé nguūn chí Ndyuūs nga'n'a ye'n'e Abraham mii'n chí diín yā chí cuuví ye'n'é yā cáávā chí i'téenu yā Ndyuūs nguéé dámaān caavā Abraham.

24 'Tíicā ntūūn ní cáávā s'uūūn cánéé nguūn. Ndyuūs diín yā recibir s'uuú'n chí cuuvi ye'n'é yā s'uuú'n chí cu'téenu yú Ndyuūs chí nadicué'n yā Señor Jesucristo ye'n'e yú ye'n'e nguaa'n tiná'n'ā.

25 Ndyuūs dicho'ó yā Jesucristo caati ch'īi yā cucáávā nuu'ndi ye'n'e yú. Ní nadicué'n yā Jesucristo ye'n'e nguaa'n tiná'n'ā caati Ndyuūs cuuvi diín yā recibir s'uuú'n ní ye'n'é Ndyuūs s'uuú'n.

5

Véé chí cuuvi ye'n'e yú taachi Ndyuūs nga'n'a yā chí nguéé véé nuu'ndi ye'n'e yú

1 Maa'n ní chí Ndyuūs diín yā recibir s'uuūn cáávā chí

i'téenu yú Jesucristo véé vaadī 'diiⁿ yeⁿ'e yú ndúú^{cū} Ndyuūs caava Señor Jesucristo yeⁿ'e yú.

² Ní cáávā Señor Jesucristo ndaa yú nanááⁿ Ndyuūs. Ní Ndyuūs itée yā s'uuúⁿ dendu'ū chi n'dai taavi yeⁿ'é yā. Ní díítú i'téenu yú ndúú^{cū} dendu'ū chi n'dai yeⁿ'é yā chi itée yā s'uuúⁿ. Ní yeenú n'dai yú ní canéé ngiinu yú chííⁿ chí cuuvi yeⁿ'e yú na va'ai chεεti nguuvi naachi canéé Ndyuūs chi δεεvé n'dai.

³ Ní 'tiicá ntúūⁿ yeenú taavi yú taachi n'geenu yú ngii caati deenu yú chi taachi n'geenu yú ngii ní n'daacā ca yeⁿ'e yú ti véé cá paciencia yeⁿ'e yú.

⁴ Ní taachi cuchεε yú yeⁿ'e nducuéⁿ'ē, tuu'mi ní deenu yú chi diiⁿ yú chi Ndyuūs neⁿ'e yā chi diiⁿ yú 'túú^{cā}. Ní cūnee ngiinu yú chi cuuvi yeⁿ'e yú chi Ndyuūs caⁿ'á yā tée yā s'uuúⁿ.

⁵ Ní deenu yú chi cuaacu chi cuuvi yeⁿ'e yú chi cūnee ngiinu yú. Ní nguéé 'cuináaⁿ yú caati Ndyuūs 'āā tee yā s'uūⁿ na staava yeⁿ'e yú vaadī neⁿ'e yeⁿ'é yā cucáávā Espíritu N'dai yeⁿ'é yā chi 'āā tee yā s'uūⁿ.

⁶ Taachi 'āā cuéé cuuvi nanguaⁿ'āī yú cucáávā maaⁿ yú, tuu'mi ní Ndyuūs dicho'ó yā Cristo tiempo chi neⁿ'e yā caati Cristo ch'iī yā cáávā 'iiⁿ'yāⁿ chi véé nuuⁿndi yeⁿ'e yā.

⁷ Nguéé n'gíⁿ'iī chi 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ 'cuūvi yā cucáávā táámá 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé

nuuⁿndi yeⁿ'e yā. Ní n'dáá rá chi 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ 'cuūvi yā cáávā táámá 'iiⁿ'yāⁿ chi n'daāca diiⁿ yā, 'áará chi 'iiⁿ'yāⁿ chi cuaacu chi n'daāca yā.

⁸ Ní Ndyuūs ch'iⁿ'í yā chi neⁿ'é yā s'uuúⁿ taachi dicho'ó yā Cristo iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chi ch'iī yā cáávā s'uuúⁿ caati s'uuúⁿ véé nuuⁿndi yeⁿ'e yú.

⁹ Maaⁿ ní Ndyuūs diiⁿ yā recibir s'uuúⁿ cáávā Cristo chí ch'iī yā chi nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ. Ní Ndyuūs caⁿ'á yā nadanguaⁿ'ai cá yā s'uuúⁿ yeⁿ'e castigo cucáávā Cristo.

¹⁰ Ní taachi s'uuúⁿ 'āā cuéé cuuvi n'diichi yú Ndyuūs, Ndyuūs diiⁿ yā chí cuuvi yeⁿ'é yā s'uuúⁿ cáávā Jesucristo chí ch'iī yā. Maaⁿ ní s'uuúⁿ ní yeⁿ'e Ndyuūs s'uuúⁿ ní nanguaⁿ'ai cá yú cáávā chí Cristo cánduuchi yā ní yeⁿ'e yā s'uuúⁿ.

¹¹ Ní yeenu ca yú nanááⁿ Ndyuūs nguéé damaaⁿ cáávā chuū ti yeⁿ'é Ndyuūs s'uuúⁿ cáávā Señor Jesucristo yeⁿ'e yú. Ní cáávā Cristo miiⁿ véé vaadī 'diiⁿ yeⁿ'e yú nanááⁿ Ndyuūs.

Yeⁿ'e saⁿ'ā Adán ndúú^{cū} Cristo

¹² 'Tiicā caati cáávā 'áámá saⁿ'ā chí duuchi Adán ndaā nuuⁿndi iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní cáávā nuuⁿndi miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ n'diī yā. Maaⁿ ní chííⁿ chí nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ní 'cuūvi yā caati nducyááca yā ní dinuuⁿndi yā.

¹³ Ní nuuⁿndi miiⁿ canéé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní 'iiⁿ'yāⁿ idinuuⁿndí yā vmnaaⁿ chí

ndaā ley yeⁿe Moisés. Ní nguéeé díiⁿ yā cuenta yeⁿe nuuⁿndi taachi nguéeé ley miiⁿ chi ch'iⁿi 'iiⁿyāⁿ yeⁿe nuuⁿndi.

14 ¿DÉ'ē yeⁿe chuū? Ndi tiempo chi canée Adán ní dinuuⁿndi sa ndii tiempo chi canée Moisés. Ní Moisés ca'á yā ley miiⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi dinuuⁿndí yā ní canée chi 'cuūvi yā. Ní ch'iⁿi yā 'áará chi nguéeé dinuuⁿndí yā tan'dúúca Adán chi nguéeé n'giindiveeⁿ yā chi ngaⁿ'a Ndyuūs. Ní cáávā chi Adán miiⁿ dinuuⁿndí yā, chuū ch'iⁿi 'iiⁿyāⁿ chi Daiyá Ndyuūs canée chí cúchií ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ 'caandiveeⁿ yā nduudu yeⁿe Ndyuūs.

15 Ní nguéeé cuuvi nduu-vidáámá cosa chi Ndyuūs tee yā s'uuúⁿ ndúúcu nuuⁿndi chi díiⁿ Adán miiⁿ. Cáávā chi 'áámá saⁿ'ā Adán miiⁿ idinuuⁿndí yā, nducyaaca 'iiⁿyāⁿ canée chi 'cuūvi yā caati condenado yā. Ní cáávā 'áámá saⁿ'ā Jesucristo, Ndyuūs dátēe yā s'uuúⁿ chi nadinguaⁿ'ái yā s'uuúⁿ ní nguéeé nadííⁿvē yú yeⁿe yā. Ní chuū chi tee Ndyuūs ní n'daacā ca ní cáávā n'deēe n'dái 'iiⁿyāⁿ.

16 Ní 'āā vi'í cā nuuⁿndi chi díiⁿ Adán yeⁿe chiiⁿ chi Ndyuūs tee yā 'iiⁿyāⁿ chi nadinguaⁿ'ai yā 'iiⁿyāⁿ. Cuayiivi chi Adán idinuuⁿndí yā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ ní canee yā condenado. Maaⁿ ní Ndyuūs nadinguaⁿ'ai yā 'iiⁿyāⁿ chi cuuvi yeⁿe yā 'iiⁿyāⁿ. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ

nguéeé nadííⁿvē yā ní Ndyuūs nadinguaⁿ'ai yā 'iiⁿyāⁿ chi n'deēe n'dái nuuⁿndi idiíⁿ yā.

17 Cuaacu chi 'iiⁿyāⁿ canée chi 'cuūvi yā cáávā chi 'áámá saⁿ'ā dinuuⁿndi sa. Ní maaⁿ ní n'daacā ca chi díiⁿ 'áámá 'iiⁿyāⁿ chi Jesucristo miiⁿ. Ni cucáávā Jesucristo miiⁿ Ndyuūs díiⁿ yā recibir 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi cuuvi yeⁿe yā. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéeé nadííⁿvē yā yeⁿe chuū. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní véeé poder yeⁿe Ndyuūs ndúúcu yā chi 'cuεεtinée n'dááca yā na vida yeⁿe yā chi ngai.

18 'Tíicā nducyaáacá 'iiⁿyāⁿ canee condenado yā cáávā 'áámá saⁿ'ā Adán chi dinuuⁿndí yā. Naati cáávā Jesucristo miiⁿ chi díiⁿ yā chi neⁿe Ndyuūs, Ndyuūs díiⁿ yā recibir nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chi cuuvi yeⁿe yā ni véeé vida cueⁿe daāⁿmaⁿ yeⁿe yā.

19 Chuū ní neⁿe caaⁿ'maⁿ 'tíicā. Cáávā chi 'áámá saⁿ'ā Adán nguéeé ch'iindiveeⁿ sa nduudu chi ngaⁿ'a Ndyuūs nducyaaca 'iiⁿyāⁿ snée yā maaⁿ poder yeⁿe nuuⁿndi. 'Tiicá ntúūⁿ. Cáávā chi 'áámá saⁿ'a Cristo ch'iindiveeⁿ yā nduudu chi ngaⁿ'a Ndyuūs néené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ cuuvi ndaa yā nanááⁿ Ndyuūs, ní cuuvi yeⁿe Ndyuūs 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

20 Ndyuūs tee yā ley miiⁿ caati 'iiⁿyāⁿ cuuvi n'diichi cá yā chi dinuuⁿndi cá yā. Ní taachi dinuuⁿndi cá yā Ndyuūs tee yā vaadī n'dai ca yeⁿe yā chí ch'εεε ca chi nadanguaⁿ'ai yā 'iiⁿyāⁿ nguéeé ti nuuⁿndi miiⁿ.

21 Maaⁿ ní cho'ó chuū caati taachi 'iiⁿ'yāⁿ idinuuⁿndí yā ní canéé chi 'cuūvi yā cáávā poder yeⁿ'e nuuⁿndi. 'Tiicá ntúūⁿ vaadī n'dai ca yeⁿ'é Ndyuūs ndúúcu poder yeⁿ'é yā diiⁿ chi diiⁿ yā aceptar s'uuúⁿ chi cuuvi yeⁿ'é yā s'uuúⁿ ní diiⁿ chi véé vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ yeⁿ'e yú cucáávā Señor Jesucristo yeⁿ'e yú.

6

N'dii yú cucáávā nuuⁿndi yeⁿ'e yú naati canduuchi yú cucáávā Cristo

1 Maaⁿ ní ¿de'é caaⁿ'māⁿ yú? ¿Áá dinuuⁿndi yú caati Ndyuūs cuuvi téé yā s'uuúⁿ vaadī n'dai ca yeⁿ'é yā?

2 Nguéé diiⁿ yú 'tíicā. 'Āā ch'iī yú yeⁿ'e nuuⁿndi chi diiⁿ yú, ¿táácā cuuvi 'cuεetinéé chiichi yú ndúúcu nuūⁿndi chi diiⁿ yú?

3 ¿Áá nguéé déenu ndís'tī chi nducyaaca s'uuūⁿ chi cheēdínūⁿniⁿ yú cáávā chi s'uuúⁿ ní yeⁿ'e Cristo s'uuúⁿ, ní véé 'aama parte yeⁿ'e yú ndúúcu Cristo taachi ch'iī yā?

4 Ní caavā chí cheēdínūⁿniⁿ yú tan'dúúca chí daama ch'εēchi yú ndúúcu Cristo, ní tan'dúúca chí ch'iī yú ndúúcu yā caati cuuvi nnduuchi yú yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā ndúúcu Cristo. Ní tiicá ntúūⁿ véé vida ngai yeⁿ'e yú tí 'tíicā Cristo nduuchi yā yeⁿ'e nguaaⁿ tinaⁿ'ā cáávā poder chí ch'εεté ca yeⁿ'e Chiida yú.

5 Ní nduuti chí tan'dúúca chí daama cueⁿ'e yú ndúúcu yā taachi ch'iī yā, 'tiicá ntúūⁿ

cuaacu níⁿ'nyúⁿ chí dáámá cunee yú ndúúcu yā. Ní nnduuchi yú tan'dúúca chí maáⁿ yā nnduuchi yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā.

6 Ní chuū ní deenu yú vida ndiicúⁿ yeⁿ'e yú tan'dúúca chí dáámá ca'neeⁿngá'āa na cruz ndúúcu Señor Jesucristo yeⁿ'e yú caati vida ndiicúⁿ yeⁿ'e yú ndúúcu chí neⁿ'e chí diiⁿ yú ní canee tan'dúúca chí n'diī ndúúcu poder yeⁿ'e nuuⁿndi caati nguéé cuuvi caaⁿ'maⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ vida yeⁿ'e yú chí dinuuⁿndi yú.

7 Deenu yú chí taachi 'iiⁿ'yāⁿ 'āā ch'iī yā 'āā ntéé cuuvi dinuuⁿndi yā.

8 Ní nduuti chí s'uuúⁿ ní 'āā ch'iī yú dáámá ndúúcu Cristo miiⁿ, tuu'mi ní i'téenu yú chí canduuchi yú ní cunee yú ndúúcu Cristo.

9 Deenu yú chí taachi Cristo 'āā ch'iī yā ní nnduuchi yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā, 'āā ntéé nguεεcunée yā 'cuūví yā caati vaadī n'gii miiⁿ nguéé de'ε vεε cuuvi diiⁿ ndúúcu yā.

10 Taachi Cristo ch'iī yā, ch'iī yā 'áámá vmneⁿ'é nūuⁿ ní cáávā nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ ní cáávā nuuⁿndi yeⁿ'é yā. Maaⁿ ní nnduuchi yā ní vida yeⁿ'e yā nnduuchi yā cáávā Ndyuūs.

11 'Tiicá ntúūⁿ ndís'tī diiⁿ ní cuenta chí n'diī ní ndúúcu nuuⁿndi yeⁿ'e ní ní maaⁿ ní canduuchi ní cáávā Ndyuūs caati ndís'tī ní yeⁿ'e Jesucristo ndís'tī ní Jesucristo ní Señor yeⁿ'e yú.

12 Ní cáávā chuū ndís'tī nguéé ca'á ní lugar chí

nuuⁿndi caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'e nī ti ndís'tiī diíⁿ nī nuuⁿndi tan'dúú^{cā} chi neⁿ'e cuerpo yeⁿ'é nī.

13 Ní nguéé nca'á nī cuerpo yeⁿ'e maaⁿ nī na poder yeⁿ'é nuuⁿndi chi cuuvi dinuuⁿndí nī tan'dúú^{cā} chi neⁿ'e cuerpo yeⁿ'é nī. Nguéé diíⁿ nī 'tíicā. Nca'á nī vida yeⁿ'e maáⁿ nī ndúú^{cū} cuerpo yeⁿ'e maáⁿ nī maaⁿ poder yeⁿ'e Ndyuūs tan'dúú^{cā} chi 'āā n'diī nī ní 'āā nnduuchí nī ndúú^{cū} 'áámá vida ngai. Maaⁿ ní cuuvi din'daacá nī.

14 Ní nuuⁿndi ní nguéé véé poder yeⁿ'é nanááⁿ ndís'tiī caati nguéé canee nī maaⁿ yeⁿ'e ley miiⁿ naati canee nī maaⁿ nducuéⁿ'é vaadī n'dai yeⁿ'é Ndyuūs.

Yeⁿ'e ejemplo yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi 'áámá idiíⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs

15 ¿Tuu'mi ní de'ē diiⁿ yú? ¿'Áá diiⁿ yú nuuⁿndi caati 'āā ntéé canee yú maaⁿ ley miiⁿ naati canee yú maaⁿ dendu'ū chi n'dai taavi chi yeⁿ'é Ndyuūs? Nguéé yeⁿ'é mar 'áámá naaⁿ.

16 Ndís'tiī ní deenu nī chi nduuti chi ca'á nī vida yeⁿ'e maáⁿ nī na ta'a 'áámá patrón yeⁿ'e nī ní 'áámá canee nī chi diíⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ chi ngaⁿ'a 'iiví nī, tuu'mí ndís'tiī ní esclavos ndís'tiī yeⁿ'e 'iiví nī. Ní canee chí diíⁿ nī nducuéⁿ'é chí ngaⁿ'a 'iiví nī chí diíⁿ nī. 'Tiicá ntúūⁿ nduuti chí diíⁿ nī chí ngaⁿ'a nuuⁿndi chí diíⁿ nī tuu'mi ní canee nī tan'dúú^{cā} chí nuuⁿndi miiⁿ patrón yeⁿ'e nī. Ní cuuvi 'cuuvi nī cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. Ní

nduuti chí diíⁿ nī chí ngaⁿ'a Ndyuūs, tuu'mi ní n'daacá diíⁿ nī nanááⁿ Ndyuūs.

17 'Úú ní ca'á gracias Ndyuūs caava ndís'tiī caati ndís'tiī 'áará chí tiempo chí chó'ōo ní ndís'tiī esclavos yeⁿ'e nuuⁿndi ndís'tiī naati maaⁿ ní ch'iindiveéⁿ nī ndúú^{cū} nuuⁿmaⁿ staava yeⁿ'é nī nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'āā chí cueéⁿ yā ndís'tiī.

18 Ní taachi canee libre nī yeⁿ'e poder yeⁿ'e nuuⁿndi, tuu'mi ní ndís'tiī diíⁿ nī nducuéⁿ'é chí n'daacá cáávā poder yeⁿ'é Ndyuūs chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é nī.

19 Ngaⁿ'á ndúú^{cū} ndís'tiī ndúú^{cū} nduudu chí tuumicadiinúúⁿ nī caati ndís'tiī cuuvi tuumicadiinuuⁿ cá nī. Tiempo chí chó'ōo ndís'tiī s'neéⁿ nī cuerpo yeⁿ'é nī cáávā nuuⁿndi ní dinuuⁿndí nī tan'dúú^{cā} chí maaⁿ cuerpo yeⁿ'é nī neⁿ'e chí diíⁿ nī. Ní diiⁿ cá nī chí nguéé n'daacā. Maaⁿ ní 'āā 'neéⁿ nī cuerpo yeⁿ'e nī cáávā chí diíⁿ nī cosa chí n'daacá ní nducuéⁿ'é chí diíⁿ nī, diíⁿ nī cáávā Ndyuūs.

20 Taachi ndís'tiī canee nī maaⁿ poder yeⁿ'e nuuⁿndi, nguéé cuuvi diíⁿ nī dendu'ū chí n'daacā.

21 Ní ¿de'ē chí n'daacā chí diíⁿ nī aprovechar yeⁿ'e nuuⁿndi chí diíⁿ nī chí ngii 'cuináaⁿ nī yeⁿ'é? Chíⁿ chí diiⁿ chí caⁿ'á nī 'cuuvi nī cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

22 Naati maaⁿ ní nguéé canee nī maaⁿ poder yeⁿ'e nuuⁿndi caati dichí'vé nī Ndyuūs chí diíⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs. Ní cuayiivi ní

vée vida cueⁿe daāⁿmaⁿ chi yeⁿe nī.

²³ Chí chiiⁿvē yeⁿe nuuⁿndi miiⁿ ní diiⁿ chi 'iiⁿ'yāⁿ ch'iī yā cueⁿe daāⁿmaⁿ naati chiiⁿ chi Ndyuūs tée yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní regalo chi vida cueⁿe daāⁿmaⁿ ti 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní yeⁿe Jesucristo chi Señor yeⁿe yú.

7

Ejemplo yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chi n'giindivaacu yā

¹ Ndís'tiī hermanos yeⁿe chí vée ley yeⁿe nī, deenu nī chí 'iiⁿ'yāⁿ canéé chí 'caandiveénⁿ yā ley miiⁿ nuuⁿmáⁿ neⁿe chí canduuchí yā.

² Maaⁿ ní ca'á 'aama ejemplo. 'Áámá n'daataá chí n'giindivaacu tá ní vée isaⁿ'ā yeⁿe tá, n'daataá miiⁿ ní n'daataá yeⁿe isaⁿ'ā tá tanducuéⁿē tiempo chí canduuchi sa tan'dúú^cā chí ngaⁿ'a ley. Ní taachi ch'iī isaⁿ'ā yeⁿe tá canee tá libre yeⁿe ley miiⁿ chí ngaⁿ'a yeⁿe isaⁿ'ā yeⁿe tá.

³ Naati taachi cánduuchi isaⁿ'ā yeⁿe tá ní caⁿ'a tá ndúú^cū táámá saⁿ'ā, tuuⁿmi ní idinuūⁿndí ta. Ní nduuti chí ch'iī isaⁿ'ā yeⁿe tá, nguée canee yā maaⁿ ley yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chí n'giindivaacú yā ní cuuvi 'caandavaacú yā ndúú^cū táámá saⁿ'ā ní nguée dinuuⁿndi tá.

⁴ Ní 'tiicá ntúūⁿ ndís'tiī hermanos yeⁿe chí yeⁿe Cristo, ley miiⁿ tan'dúú^cā esposo yeⁿe nī chí 'āā n'díí, ní 'āā n'diī ley miiⁿ cáávā ndís'tiī. Ní maaⁿ ní cuuvi yeⁿe táámá yā ndís'tiī ní yeⁿe

Cristo ndís'tiī. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní nducuéⁿ yā yeⁿe nguaaⁿ tináⁿ'ā ní cucáávā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ dichiiⁿvē yú Ndyuūs.

⁵ Ní tiempo chí chó'ōo taachi diiⁿ yú tan'dúú^cā chí neⁿe maaⁿ cuerpo yeⁿe yú tuumicádíínuuⁿ yú chí vée nuuⁿndi yeⁿe yú cáávā chí ngaⁿ'a ley miiⁿ chí diiⁿ yú 'tíicā. Ní nuuⁿndi chí diiⁿ yú diiⁿ chí 'cuuvi yú cueⁿe daāⁿmaⁿ.

⁶ Naati maaⁿ ní diiⁿ yú cuenta chí n'diī yú yeⁿe ley miiⁿ. Ní nguée canee yú maaⁿ poder yeⁿe ley miiⁿ. Maaⁿ ní libre canee yú chí dichiiⁿvē yú Ndyuūs ndúú^cū vida yeⁿe yú chí ngai. Ní vida yeⁿe yú ní yeⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs. Ní nguée canee yú maaⁿ poder yeⁿe ley ndiicúū chí canéé nguūⁿ.

Nuuⁿndi chí idiīⁿ yú

⁷ Maaⁿ ní ¿de'ē caaⁿ'maⁿ yú? ¿'Áá ley miiⁿ chí nuuⁿndi? Nguée yeⁿe mar 'áámá naaⁿ. 'Úú ní nguée n'diichí nuuⁿndi nduuti chí nguée cáávā ley miiⁿ. Ní 'tiicá ntúūⁿ, 'úú ní nguée deenú chí nuuⁿndi 'úú nduuti chí neⁿe dendu'ū chí vée yeⁿe tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ nduuti chí ley miiⁿ nguée 'tíicā ngaⁿ'a: Nguée dinéⁿe nī dendu'ū chí vée yeⁿe tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ.

⁸ Ní cáávā ley miiⁿ tuumicadiinúúⁿ nuuⁿndi miiⁿ chí cuuvi neⁿe diīⁿ tanducuéⁿē dendu'ū chí nuuⁿndi. Ní ndúú^ti chí nguée cáávā ley miiⁿ, nuuⁿndi miiⁿ canéé tan'dúú^cā chí n'diī. Ní nguée deenú yeⁿe.

9 Tiempo chi chó'ōo 'úú ní nadacadiínuúⁿ chi n'daacā canéé nguéé ndúúcū ley miiⁿ naati taachi n'diichí ley miiⁿ, tuu'mi n'diichí nuuⁿndi, ní 'úú ní canéé tan'dúúcā chi ch'íi.

10 Ní 'tíicā ley miiⁿ ch'iⁿi 'iiⁿyāⁿ táacā cuuvi cunduuchi yā cueⁿe daāⁿmaⁿ, naati cucáāvā 'úú n'giⁿi chi idiíⁿ nuuⁿndi tuu'mi ní cuuvi 'cuūvi cueⁿe daāⁿmaⁿ.

11 Ní cáāvā ley miiⁿ deenú chi nuuⁿndí chi diíⁿ chíⁿ chíⁿ chinnche'eí 'úú ti nguéé diíⁿ tan'dúúcā chi ch'iindiveéⁿ ley miiⁿ. Naati cáāvā ley miiⁿ, deenú nuuⁿndí chi diíⁿ ní diíⁿ chi ch'íi cueⁿe daāⁿmaⁿ.

12 Ní ley miiⁿ ní δεενε ní yeⁿe Ndyuūs. Ní mandamiento yeⁿe ley miiⁿ 'tiicá ntúūⁿ ní δεενε ní cuaacu ní n'dáacā.

13 Tuu'mi ní ley ¿'áá cucáāvā chi n'daacā diiiⁿ chi 'úú 'cuūvi cueⁿe daāⁿmaⁿ? Nguéé 'túúcā. Nuūⁿndí chi diíⁿ, diiiⁿ chi 'úú 'cuūvi. Ní 'tíicā cuuvi deenú nuuⁿndí ti nuuⁿndi miiⁿ ch'iⁿi chi cuáácú chí nuuⁿndi cáāvā ley miiⁿ chí cosa chi n'daacā. Ní cosa chi n'daacā miiⁿ ní mandamiento chi ch'iⁿi chí nguεε n'daacā chí nuūⁿndí miiⁿ.

14 Deenu yú chi ley miiⁿ ní yeⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs. Naati 'úú ní saⁿā yeⁿe iⁿ'yeⁿdí 'cūū. 'Úú chí dinuuⁿndí ní canéé maaⁿ poder yeⁿe nuuⁿndi chí idiíⁿ nuuⁿndi.

15 'Úú nguéé deenú de'ε cáāvā chí diíⁿ chiiⁿ chí diíⁿ. 'Úú nguéé diíⁿ chí neⁿ'é diíⁿ

naati diíⁿ chí nguéé neⁿ'é diíⁿ ti nguéé neⁿ'é diíⁿ.

16 Ní nduuti chí nguéé neⁿ'é diíⁿ ní chíⁿ chí diíⁿ, tuu'mi ní deenú chí ley miiⁿ ní n'dai.

17 'Tíicā nguéé 'úú chí diíⁿ, naati nuuⁿndi chí canéé nduucú chíⁿ diiiⁿ chí dinuuⁿndí.

18 Caati deenú chí maaⁿ 'úú chí cuerpo yeⁿ'é nguεε veε mar 'áámá dendu'ū chí n'daacā. Cuaacu chí 'úú neⁿ'é diíⁿ chí n'daacā naati nguéé deenú táacā cuuvi diíⁿ chí n'daacā.

19 Dendu'ū chí n'dai chí neⁿ'é diíⁿ, nguéé diíⁿ naati chí nguéé n'daacā chí nguéé neⁿ'é diíⁿ, chíⁿ chí diíⁿ.

20 Maaⁿ ní nduuti chí diíⁿ chí nguéé neⁿ'é diíⁿ, tuu'mi nguéé 'úú chí diíⁿ naati nuuⁿndi ndúúcū poder yeⁿ'é chí canéé nduucú chíⁿ diiiⁿ chí dinuuⁿndí.

21 Ní 'tíicā canee nduucú. Taachi neⁿ'é diíⁿ chí n'daacā miiⁿ, dámaāⁿ chí nguéé n'daacā canee nduucú.

22 Cuáácú chí neⁿ'é diíⁿ chiiⁿ chí ngaⁿ'ā ley yeⁿ'é Ndyuūs.

23 Naati deenú chí véé táámá cosa na cuerpo yeⁿ'é chí nguéé neⁿ'é chí 'úú idiíⁿ cosa chí n'daacā tan'dúúcā chí nadacadiínuúⁿ chí diíⁿ. Chuū ní ley yeⁿ'e nuūⁿndí chí véé na cuerpo yeⁿ'é. Ní 'úú canéé tan'dúúcā preso yeⁿ'e ley yeⁿ'e nuuⁿndi. 'Tíicā 'úú.

24 Dé'ε chúúcā nndaachií yeⁿ'é maaⁿ. ¿Du'ú cuuvi nadanguáⁿ'ai 'úú yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'é chí diíⁿ chí 'cuūvi cueⁿe daāⁿmaⁿ?

25 Maaⁿ ní 'úú ní ncā'a gracias Ndyuūs chí dámaaⁿ Ndyuūs cuuvi nadinguáⁿ'ai yā 'úú cáāvā Jesucristo

Señor yeⁿe yú. 'Úú ní dichíí'vē 'úú ley yeⁿe Ndyuūs ndúú^cú núúⁿmáⁿ staāvā yeⁿe naati cuerpo yeⁿe ní neⁿe dinuuⁿndi cáāvā ley yeⁿe nuuⁿndi chi canéé nduucú.

8

Vida chi véé cáāvā Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs

1 Maaⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi yeⁿe Señor Jesucristo nguéé condenado yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé n'gεεtineé yā chi diíⁿ yā chíiⁿ chi neⁿe cuerpo yeⁿe maáⁿ yā naati n'gεεtineé yā tan'dúú^cā chi neⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs.

2 Caati ley yeⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs chíiⁿ diiiⁿ chi véé vida cuen^e daāⁿmaⁿ yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿe Jesucristo. Ní diiiⁿ chi 'úú canéé libre yeⁿe nuuⁿndi chi diiiⁿ chi ch'íi cuen^e daāⁿmaⁿ.

3 Ní Ndyuūs diíⁿ yā chíiⁿ chi nguéé cuuvi diiiⁿ ley yeⁿe Moisés miiⁿ caati 'iiⁿ'yāⁿ ní duūvá yā na cuerpo yeⁿe yā. Ní Ndyuūs diíⁿ yā condenar nuuⁿndi chi véé na cuerpo yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū taachi dicho'ó yā 'áámá n'dyáⁿ'ā Daiya yā ndúú^cú cuerpo tan'dúú^cā s'uuúⁿ cáāvā chi divíi yā nuūⁿndi yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ.

4 Ní chúū Ndyuūs diiⁿ yā cáāvā chi s'uūūⁿ cuuvi ch'εεtinee yú tan'dúú^cā chi ngaⁿ'a ley miiⁿ ti yeⁿe Espíritu N'dai s'uuúⁿ. Ní nguéé diiⁿ yú chíiⁿ chi neⁿe maaⁿ cuerpo yeⁿe yú ti diiⁿ yú tan'dúú^cā chi neⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs.

5 'Iiⁿ'yāⁿ chi n'gεεtineé yā ní diíⁿ yā chi neⁿe maaⁿ cuerpo yeⁿe yā nacadiinúúⁿ yā ní diíⁿ yā dendu'ū chi neⁿe yā. 'Iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs nadacadiinúúⁿ yā ní diiⁿ yā chi neⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs.

6 Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi nadacadiinúúⁿ yā ní diíⁿ yā de'ē chi cuerpo yeⁿe maáⁿ yā neⁿe, ní 'cuūvi yā cuen^e daāⁿmaⁿ naati 'iiⁿ'yāⁿ chi nadacadiinúúⁿ yā ni diíⁿ yā dendu'ū chi neⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs ní vεε vida cuen^e daāⁿmaⁿ yeⁿe yā ní n'gεεtineé yā ndúú^cú vaadī 'diiíⁿ.

7 'Iiⁿ'yāⁿ chi nadacadiinúúⁿ yā dendu'u chi yeⁿe cuerpo yeⁿe yā, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní contra yeⁿe Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ ti nguéé neⁿe yā diíⁿ yā chi ngaⁿ'a ley miiⁿ, ní nguéé cuuvi diíⁿ yā.

8 Ní cáāvā chuū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi diíⁿ yā tan'dúú^cā chi neⁿe cuerpo yeⁿe yā Ndyuūs nguéé inee yiinú yā chíiⁿ chí diíⁿ yā.

9 Naati maaⁿ ní ndís'tiī nguéé diíⁿ nī tan'dúú^cā chi neⁿe cuerpo yeⁿe maáⁿ nī naati diíⁿ nī tan'dúú^cā chi neⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs ti maaⁿ ní Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs cánée yā ndúú^cú ndís'tiī. Ní nduuti chi 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé cánée yā ndúú^cú Espíritu yeⁿe Cristo, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ 'cūū nguéé yeⁿe Cristo 'iiⁿ'yāⁿ.

10 Ní nduuti chi ndís'tiī ní yeⁿe Cristo ndís'tiī, 'áará chi cuerpo yeⁿe nī cuuvi n'diī cucáāvā nuuⁿndi yeⁿe nī, tuu'mi ní canduuchí nī cáāvā Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs

miiⁿ caati Ndyuūs diiⁿ yā aceptar ndís'tiī chi yeⁿ'é yā ndís'tiī.

11 Ní ndúúti chi canée nī ndúúcu Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs, Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs chi nadacuéeⁿ yā Cristo yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā, tuu'mi ní maaⁿ Ndyuūs miiⁿ chi nadacuéeⁿ yā Cristo caⁿ'a yā chi tée yā cáávā Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs chi canée nduucú nī vida ngai na cuerpo yeⁿ'é nī chi 'āā n'díi.

12 Ní cáávā chuū, ndís'tiī hermanos yeⁿ'é, véé chi canée chi diiⁿ yú naati nguée 'cuεεtinee yú ní nguée diiⁿ yú tan'dúúca chi neⁿ'e cuerpo yeⁿ'e yú.

13 Caati ndúúti chi diiⁿ yú tan'dúúca chi neⁿ'e cuerpo yeⁿ'e maaⁿ yú, tuu'mi ní cuuvi 'cuūvi yú cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. Naati nduuti chi nguée diiⁿ yú cuenta chi diiⁿ cuerpo yeⁿ'e yú, tuu'mi ní cáávā Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs chi canee ndúúcu yú 'cuεεtinee yú.

14 Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ngaⁿ'a yā chi cuuvi diiⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní daiya Dendyuūs 'iiⁿ'yāⁿ.

15 Ní Ndyuūs 'āā tee yā s'uuúⁿ Espíritu N'dai yeⁿ'é yā nguée cáávā chi diiⁿ yú ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é yā chi di'va'a yú ley cáávā chi condenado yú taama vmnéⁿ'ēe naati cáávā chi s'uuúⁿ ní daiya Ndyuūs s'uuúⁿ. 'Ícú cucáávā Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ní s'uuuⁿ ní cuuvi caaⁿ'maⁿ yú: N'diī, Ndyuūs ní Chiidá.

16 Ní maaⁿ Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ngaⁿ'á yā ndúúdu cuaacu ndúúcu espíritu yeⁿ'e yú chi s'uuuⁿ ní daiya Dendyuūs s'uuúⁿ.

17 Ní nduuti chi s'uuuⁿ ní daiyá Ndyuūs s'uuuⁿ, tuu'mi ní véé chi cuuvi yeⁿ'e yú chi Ndyuūs caⁿ'a yā chi tée yā s'uuúⁿ. Ní cuta'a yú chi cuuvi yeⁿ'e yú ndúúcu Cristo maáⁿ yā nduuti chi s'uuuⁿ ní 'cueenu yú cuuvi maaⁿ cáávā chi yeⁿ'e Cristo s'uuúⁿ. Cuayiivi ní véé parte yeⁿ'e yú ndúúcu Cristo ndúúcu vaadi δεεε n'dái taavi yeⁿ'é yā.

18 Maaⁿ ní inadacadiinúúⁿ chí dendu'ū chi n'geenu yú ngii maaⁿ nguée dé'ē vεε chí ch'εεε nguée tan'dúúca dendu'ū chi δεεε ca ní ch'εεε ca chi Ndyuūs 'cuuⁿ'míⁿ yā s'uuúⁿ.

19 Tanducuéⁿ'ē yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdī chi din'dái Ndyuūs cuáácú cunee ngiinu tiempo chi cuuvi n'diichi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi daiya Ndyuūs.

20 Caati tanducuéⁿ'ē chi din'dái Ndyuūs ndāā nguuvi chi 'āā ntéé n'daacā. Ní nguée cucáávā chi maāⁿ néⁿ'e naati cucáávā chi Ndyuūs neⁿ'é yā chi 'tíicā. Ní maaⁿ ní tanducuéⁿ'ē tiempo miiⁿ ní tanducuéⁿ'ē dendu'ū cunee ngiinu chi Ndyuūs diiⁿ yā chi canée n'daacā cáávā yeⁿ'ē.

21 Ní tanducuéⁿ'ē chi din'dái Ndyuūs canée chi natuuvíi. Naati ndāā tiempo chi nguée natúúvíi caati véé parte yeⁿ'ē ndúúcu libertad chí n'dai taavi chi yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi daiyá Dendyuūs.

22 Ní s'uuuⁿ ní deenu yú

chi ndíí nguuvi maaⁿ tan-
ducuéⁿē chi din'dái Ndyuūs
ní n'gai ya'āi ngεεcū yeⁿē
tan'dúúccā 'áámá n'daataá
ndúúccū vaadī ya'ai yeⁿē chi
'cundiyáaⁿ daiya tá.

23 Ní nguéeé dámaāⁿ tan-
ducuéⁿē chi din'dái Ndyuūs
ní n'gái ya'āi naati 'tiicá
ntúūⁿ s'uuúⁿ n'geenu yú ngii.
'Áará chi canee yú ndúúccū
Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs
chi Ndyuūs datee yā s'uuúⁿ
chi vmnááⁿ vmnaaⁿ sta'a yú
yeⁿé Ndyuūs. Ní 'cueenu
taavi yú cuuvi 'naaⁿ chi canée
ngiinu yú tiempo chi Ndyuūs
cuta'á yā s'uuūⁿ chi daiyá
Ndyuūs s'uuúⁿ. Ní nanguan'ái
yā s'uuūⁿ yeⁿe cuerpo yeⁿe
yú chi véé maaⁿ. Ní 'āā ntéé véé
cuerpo ndíicū yeⁿe yú naati
vεε cuerpo chí ngai yeⁿe yú.

24 Ní s'uuúⁿ nguaⁿ'ai yú
caávā chi canee ngiinu yú
chi Ndyuūs caⁿ'a yā chi téé yā
s'uuúⁿ. Nduuti chi 'āā inaaⁿ
yú dε'ē chi canee ngiinu yú
'āā ntéé canee ngiinu yú yeⁿē.
Chíⁿ chi 'āā inaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ 'āā
ntéé canée ngiinu yā yeⁿē.

25 Naati nduuti chi canée
ngiinu yú chi 'āā cuéeé snaaⁿ
yú canée chi cunee ngiinu yú
ndúúccū 'vúich'εεtíínūⁿ.

26 Ní Espíritu N'dai yeⁿé
Ndyuūs nnginnée yā s'uuūⁿ
taachi dúuvā yú. S'uuúⁿ nguéeé
deenu yú táaccā canée chí
caaⁿ'maⁿngua'a yú tan'dúúccā
chi Ndyuūs neⁿé yā, ní maaⁿ
ní Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs
inneé yā s'uuúⁿ taachi
ngaⁿ'angua'a yú nanááⁿ
Ndyuūs taachi n'gai ya'ái yā
ní nguéeé cuuvi caaⁿ'maⁿ yú

chuū ndúúccū nduudu.

27 Ní Ndyuūs chi n'diichí yā
staava yeⁿe yú deenú yā chi
nadacadiinuⁿ Espíritu N'dai
yeⁿé Ndyuūs caati Espíritu
N'dai yeⁿe Ndyuūs ngiica
yā dámaāⁿ yeⁿe chi neⁿe
Ndyuūs ní cáávā 'iiⁿ'yāⁿ chi
yeⁿe Ndyuūs.

*Cuchεε ca yú yeⁿe ndu-
cuéⁿē*

28 Ní deenu yú chi Ndyuūs
diíⁿ yā chi tanducuéⁿē chi
chó'ōo yeⁿe s'uuūⁿ chí yeⁿe
s'uuūⁿ ní cáávā chi n'daacā
yeⁿe yú caati neⁿe yú
Ndyuūs. Ní Ndyuūs yaa'ví yā
'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí cuuvi yeⁿé yā
'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

29 Ní Ndyuūs ndεεve yā
'iiⁿ'yāⁿ chí cuuvi yeⁿé yā
ní divíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ lado
yeⁿé yā ndii vmnááⁿ vmnaaⁿ
caati 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cuuvi
daiyá yā tan'dúúccā Daiyá
yā Jesucristo. Ní 'íicú Cristo
chi Daiya Ndyuūs ní Daiyá
yā vmnááⁿ vmnaaⁿ nguaaⁿ
n'dee n'dái vi'í yā.

30 Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí
Ndyuūs chíndεεve yā ndíi
vmnááⁿ vmnaaⁿ Ndyuūs
yaa'ví yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí
cuuvi yeⁿé yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní
yaa'ví yā 'iiⁿ'yāⁿ chí sta'á yā
'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí cuuvi daiyá
yā. Ní Ndyuūs chí sta'a yā
'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí cuuvi yeⁿé yā
ní cuayiivi dich'εεté yā 'iiⁿ'yāⁿ
s'eeⁿ.

31 ¿Dé'ē cuuvi caaⁿ'maⁿ yú
yeⁿé dendú'ū s'eeⁿ? Dámaāⁿ
cuuvi caaⁿ'maⁿ yú chuū.
Nduuti chí Ndyuūs canée yā
ndúúccū s'uuúⁿ, ¿du'ū cuchéeé
cūnee contra yeⁿe s'uuúⁿ?

32 Ní Ndyuūs nguéé diya'āi 'íinu yā Daiya yā cáávā s'uuún naati dicho'ó yā Daiyá yā caati ch'iī Daiya yā caavā nducyaaca s'uuún. Ní nduuti chi 'tíicā diín yā ndúúcu Daiya yā, ¿'áá nguéé tee Ndyuūs tanducuén'ē s'uuún daama ndúúcu Daiyá yā ní n'dee n'dái ye'n'ē?

33 ¿Dú'ū cuuvi caa'n'ma'nuu'ndi ye'n'é 'ii'n'yā'n chi Ndyuūs ndεεve yā? Ndyuūs maán yā diín yā aceptar 'ii'n'yā'n chi ye'n'é yā.

34 ¿Dú'u tuu'mi cuuvi diín yā condenar s'uuún? Cristo ní 'ii'n'yā'n chi ch'iī yā cáávā nuu'ndi ye'n'e yú ní nduuchi yā ye'n'e nguaa'n tina'n'ā. Ni maa'n ní Cristo canee yā na lado ye'n'e honor ye'n'ē Chiidá yā. Ní nga'n'angua'á yā cáávā s'uuún.

35 ¿Du'ū cuuvi divíi yā s'uūu'n ye'n'e Cristo chi ne'n'é yā s'uuún? ¿'Áá chii'n chi n'geenu yú ngii, 'áá cuuvi nadivíi s'uūu'n, o dendu'ū chi diii'n chi idi'vaachi yú o dendu'ū chi dii'n 'ii'n'yā'n chi 'cueenu yú cuuvi o taachi cuuví cuíca yú o taachi 'āā ntéé catecai yú o cáánda ye'n'e yú o taachi ch'iin'nún yā s'uūu'n ndúúcu machete chi 'uūvī lados 'caāi'n? ¿'Áá cuuvi diii'n nducuén'ē chuū nadivíi s'uuún ná vaadi ne'n'e ye'n'e Cristo? Nguéé cuuvi.

36 'Tíicā canéé nguū'n na libro ye'n'é Ndyuūs:

Cáávā chi s'uuún ní ye'n'e di s'uuún nuu'ma'n nguuvi canee yú listo chi 'caa'n'nún yā s'uuún

cáávā di. Ní 'ii'n'yā'n dii'n cuenta yā chi s'uuún tan'dúúcu 'iiti cuūchī chi ca'á yā 'caa'n'nu'n yā, 'tíicā s'uuún.

37 Naati ye'n'e nducuén'ē dendu'ū cuchεε cá yú cáávā Cristo chi diné'n'e yā s'uuún.

38 'Tíicā 'úú ní deenú chi cuaacu chi mar 'áámá 'ii'n'yā'n nguéé cuuvi divíi yā s'uūu'n ye'n'e Ndyuūs chi diné'n'e yā s'uuún. Ndíi nguéé ndúú vaadi n'gii, ndíi nguéé ndúú chi cunduūchi yú, ndíi nguéé ndúú ángeles, ndíi nguéé ndúú espíritus chi nga'n'a ntii'nyu'n ndúúcu poder ye'n'e espíritus, ndíi nguéé ndúú dendu'ū chi véé maa'n, ndíi nguéé ndúú dendu'ū chi cuchíi,

39 ndíi nguéé ndúú ye'n'e chi véé chí na yáácú, ndíi nguéé ndúú ye'n'e chi véé ndíi na yáanūu'n, ndíi nguéé ndúú táámá naa'n chi véé, tanducuén'ē chuū nguéé cuuví divíi s'uuún ye'n'e Ndyuūs chi diné'n'e yā s'uuún caati s'uuún ní ye'n'e Jesucristo s'uuún.

9

Ndyuūs ndεεve yā 'ii'n'yā'n Israel chí judíos chi cuuvi 'ii'n'yā'n ye'n'e yā

1 'Úú Pablo ní nga'n'á nduudu cuaacu ti 'úú ní ye'n'é Cristo 'úú, ní nguéé nga'n'á nduudu yaadi. Chíi' chi nadacáii'núú'n na staava ye'n'é ní ye'n'e Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs. Cáávā chuū cuaacu nii'nyú'n deenú chi nga'n'á nduudu cuaacu.

2 Neené ndaachií yiinú ní neené ya'ai staava ye'n'é

cáávā 'ii'nyāⁿ yeⁿe ndaata yeⁿé,

³ ndíí chi 'úú maáⁿ neⁿé chi cuneé condenado 'úú ní caneé 'aama lado yeⁿe Cristo nduuti chi chíiⁿ cuuví díiⁿ, ní cuuví 'cuεεtinéé n'daacā 'ii'nyāⁿ yeⁿe ndaata yeⁿé, ní cuuví yā yeⁿe Cristo 'ii'nyāⁿ.

⁴ 'Ii'nyāⁿ s'eeⁿ ní yeⁿé 'ii'nyāⁿ yeⁿe ndaata Israel. Ní Ndyuūs sta'á yā 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ chi cuuvi daiyá yā. Ní Ndyuūs chí dεεε n'dái taavi ca canée yā nguaaⁿ 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ. Ní díiⁿ yā 'áámá compromiso ndúúcu yā. Ní ca'á yā 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ ley yeⁿé yā chí ley yeⁿe Moisés. Ní 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ canée yā ndúúcu ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe yaācū ní ndúúcu compromiso yeⁿé Ndyuūs chí Ndyuūs caⁿa yā chí ca'a yā 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ.

⁵ Ní 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ ní daiya chíida yú cuááⁿ vmnaaⁿ ní yeⁿe ndaata 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ. Ní yeⁿe ndaata 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ Cristo ní ndaa yā ndúúcu cuerpo tan'dúúca 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ. Ní Cristo miiⁿ ní Ndyuūs, ní ch'εεε taavi yā yeⁿe nducuéⁿé. Cuen'e daāⁿmaⁿ dich'εεε yú Ndyuūs. 'Tíicā.

⁶ 'Úú nguéé ngaⁿ'á chí compromiso chí ngaⁿ'a Ndyuūs nanááⁿ 'ii'nyāⁿ Israel chí nguéé dichííⁿvē. N'daacā ca chí ngaⁿ'á chí nducyaaca 'ii'nyāⁿ yeⁿe ndaata Israel miiⁿ cuaacu chí nguéé yeⁿe 'ii'nyāⁿ Israel.

⁷ Naati nguéé nducyaaca 'ii'nyāⁿ yeⁿe ndaata Israel ní daiya Abraham 'ii'nyāⁿ. Naati

'túúcā ngaⁿ'a Ndyuūs: Dii Abraham, cáávā saⁿ'ā daiya di chí nguuvi Isaac véé 'ii'nyāⁿ yeⁿé di cuayiivi.

⁸ Ní cáávā nduudu chí ngaⁿ'a Ndyuūs cuuvi deenú chí mar 'áámá 'ii'nyāⁿ cuuvi daiya Ndyuūs cáávā chí ch'iindiyáaⁿ yā na ndaata yeⁿé Abraham. Nguεε 'tíicā. 'Ii'nyāⁿ s'eeⁿ ní daiya Dendyuūs nduuti chí cucáávā compromiso yeⁿe Ndyuūs, 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ cuaacu chí daiyá Ndyuūs.

⁹ Nduudú 'cūū nduudu chí canée nguūⁿ yeⁿé compromiso miiⁿ chí Ndyuūs ca'a yā Abraham: Tiempo chí ch'iⁿ'í, 'úú nndaá ní ch'iⁿ'í poder yeⁿé ní Sara chí n'daataá yeⁿé di ní 'cuundi 'aama daiya tá.

¹⁰ Ní nguéé dámaaⁿ chuū. Nduu 'uuvi daiya táⁿ'ā Rebeca miiⁿ ní cuaāchī. Ní nguuví yā Esaú ndúúcu Jacob ní yeⁿé 'áámá chíidaá ní chíidá yā ní Isaac chí yeⁿe ndaata yeⁿe 'ii'nyāⁿ vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿe yú.

¹¹⁻¹³ Ní taachi daiyā Rebeca miiⁿ chí cuaāchí 'āā cuéé 'cuεεtiyáaⁿ yā ní 'āā cuéé díiⁿ yā cosa chí n'daacā o cosa chí nguéé n'daacā, Ndyuūs yaaⁿ'ví yā táⁿ'ā Rebeca miiⁿ 'tíicā: Daiya di chí saⁿ'ā vmnaaⁿ chí Esaú díiⁿ sa servir daiya di chí saⁿ'ā chí cuchíi cuayiivi chí Jacob. Ní chuū ní tan'dúúca chí canée nguūⁿ naachí Ndyuūs ngaⁿ'a yā 'tíicā: 'Úú dineⁿ'é saⁿ'a Jacob miiⁿ, naati sáⁿ'ā Esaú miiⁿ 'úú nguéé neⁿé. Déenu yú

chi canéé cuaacu chi Ndyuūs cuuvi ndεενε yā 'āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi neⁿ'e yā tan'duucā chi neⁿ'e yā. Ní cuuvi yaa'ví yā 'iiⁿ'yāⁿ chi neⁿ'é yā yaa'ví yā chi cuuvi yeⁿ'e yā. Ní nguéé dííⁿ yā cuenta chiiⁿ chi diiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi yaa'ví yā. Ní ndεενε yā Jacob.

14 ¿Dε'ε cuuvi caaⁿ'maⁿ s'uūuⁿ yeⁿ'e chi diiⁿ Ndyuūs? ¿'Áá diiⁿ Ndyuūs cosa chi nguéé cuaacu? Nguéé mar 'áámá naaⁿ.

15 Ndyuūs ní caⁿ'a yā chii yā Moisés miiⁿ 'tíicā: 'Úú ní ya'ái cáávā 'iiⁿ'yāⁿ chi 'úú neⁿ'é chi caⁿ'á chí ya'ái yeⁿ'e yā; ní 'úú ya'ái 'iinú cáávā 'iiⁿ'yāⁿ chi 'úú neⁿ'é chi caⁿ'á chí ya'ái 'iinú cááva yā.

16 Maaⁿ ní nguéé tan'dúúcā chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ neⁿ'é yā o dííⁿ yā chi cuuví yeⁿ'é Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ, naati dámaāⁿ tan'dúúcā chi Ndyuūs ya'ai 'iinú yā caava 'āā du'ú nūuⁿ chi neⁿ'é yā chi cuuvi yeⁿ'é yā.

17 Ní canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs taachi Ndyuūs yaa'ví yā rey yeⁿ'e yāⁿ'āa Egipto 'tíicā: Dii Faraón, 'úú s'neéⁿ dii rey caati 'úú cuuvi 'cuuⁿ'míⁿ poder yeⁿ'é cucáávā dii. Ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e núúⁿ'máⁿ ín'yeeⁿdí cuuvi déénú yā chi duuchí ní caaⁿ'máⁿ yā chi duuchí.

18 Ní 'tíicā diiⁿ Ndyuūs. Ya'ái yā cáávā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi maáⁿ yā neⁿ'é yā, ní 'tiicá ntúūⁿ Ndyuūs dichεεchí yā staava yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi maáⁿ yā neⁿ'é yā dichεεchí yā.

19 Tuu'mi ní 'aamá nī caⁿ'a nī chī nī 'úú 'tíicā: Nduuti chí

'tíicā, ¿dε'ε cúúvī chi Ndyuūs ngaⁿ'á yā chi nuuⁿndi ní yeⁿ'e saⁿ'á? Ní ¿dú'ú cuuvi diiⁿ cosa chi contra yeⁿ'e chi Ndyuūs neⁿ'é yā chi diiⁿ?

20 'Úú ní ngaⁿ'á ngī díí saⁿ'á: ¿Dú'ú dii chí díí cuuvi n'guεεcútaⁿ'a di yeⁿ'é Ndyuūs? ¿'Áá cuaacu chí 'áámá 'cúutī yeⁿ'é íncheētí cuuvi caaⁿ'maⁿ ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí din'dái yā 'cúutī miiⁿ ní caaⁿ'maⁿ 'tíicā: ¿Dε'ε cúúvī chí din'dái nī 'úú 'túúcā?

21 Deenu yú chí 'iiⁿ'yāⁿ chí din'dái yā 'cúutī cuuvi din'dái yā yeⁿ'e íncheētí tan'dúúcā chí neⁿ'é yā din'dái yā. Cuuvi din'dái yā yeⁿ'e 'áámá taaⁿ íncheētí 'uūvī 'cúutī, 'áámá chí yaⁿ'ai chí'vē ní táámá chí nguéé yaⁿ'ai chí'vē.

22 Ní 'tiicá ntúūⁿ chí diiⁿ Ndyuūs. Ndyuūs neⁿ'é yā 'cuuⁿ'míⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ táácā cuuvi dííⁿ yā castigar 'iiⁿ'yāⁿ ní ch'ín'í yā poder yeⁿ'é yā. Ní n'dee 'nááⁿ tiempo Ndyuūs chεé yā ndúúcū vaadī ngiinu yeⁿ'é yā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéé n'daacā idiíⁿ yā. Ní Ndyuūs canéé chí dííⁿ yā castigar 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní Ndyuūs dituūví yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

23 Ní Ndyuūs neⁿ'é yā ch'ín'í yā s'uūuⁿ chí chεεε ca vaadī dεενε taavi yeⁿ'é yā ní nééné ya'ai 'iinú yā cááva s'uūuⁿ. Ní ndii vmnááⁿ vmnaaⁿ dííⁿ yā chí s'uuúⁿ ní véé parte yeⁿ'e yú ndúúcū yā ndúúcū dεενε taavi ca yeⁿ'é yā.

24 Ní Ndyuūs yaa'ví yā s'uūuⁿ chí cuuvi yeⁿ'é yā s'uūuⁿ, náⁿ'ā s'uūuⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ chí judíos s'uūuⁿ

ni tanáⁿa s'uūⁿ chi nguéé
'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ chi judíos
s'uuúⁿ.

25 Tan'dúú^{cā} chi canéé
nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs
naachi dinguūⁿ profeta Oseas
ní Ndyuūs ngaⁿ'á yā 'tíicā:

'Iiⁿyāⁿ chi nguéé yeⁿ'e ndaata
yeⁿ'é, 'úú yaaⁿ'ví 'iiⁿyāⁿ
s'eeⁿ chi cuuvi yeⁿ'é;
'iiⁿyāⁿ chi nguéé
dineⁿ'é vmnaáⁿ ti
nguéé 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e 'úú
maaⁿ ní ngaⁿ'á 'iiⁿyāⁿ
s'eeⁿ chi neené neⁿ'é
'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

26 Ní lugar miiⁿ nūⁿ naachi
Ndyuūs caⁿ'a yā chii
yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ 'túú^{cā}:
Ndís'tiī ní nguéé 'iiⁿyāⁿ
yeⁿ'é ndís'tiī, miiⁿ nūⁿ
ní ngaⁿ'á 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ
ní chi duuchi yā daiya
Dendyuūs chí candu-
uchi.

27 Ní saⁿ'a profeta Isaías caⁿ'a
sá yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ Israel 'tíicā:
'Áará chí 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e ndaata
Israel ní n'dee n'dái yā
tan'dúú^{cā} yáⁿ'áa ndúú^{ti} yeⁿ'e
yiicu dámaaⁿ n'duuⁿ'vi núúⁿ yā
nnguaⁿ'ai yā.

28 Ní Señor Ndyuūs diíⁿ yā chi
cuuvi cuaacu nduudu chi 'áa
caⁿ'a yā yeⁿ'e yáⁿ'áa 'cūū ní
nuuⁿ diíⁿ yā nducuéⁿ'é.

29 Ní 'tíicā ngaⁿ'a profeta
Isaías cuaaⁿ vmnaaⁿ:

Nduuti chi Señor chi ngaⁿ'a
ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'e ndu-
cuéⁿ'é nguéé s'neéⁿ yā
'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yú ndúú^{cu}
yú, tuuⁿ'mi ní s'uuúⁿ
caneé yú tan'dúú^{cā}
nducyáá^{cá} 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e
yááⁿ Sodoma ndúú^{cū}

yááⁿ Gomorra chí ch'i
yā cucáá^{vā} nuuⁿ'ndi
yeⁿ'é yā. 'Tíicā s'uuúⁿ.

*Yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ
ní yeⁿ'e nduudu cuaacu yeⁿ'e
evangelio*

30 ¿Dé'ē cuuvi caaⁿ'maⁿ
yú tuuⁿ'mi? 'Tíicā cuuvi
caaⁿ'maⁿ yú. 'Iiⁿyāⁿ chi nguéé
yeⁿ'e ndaata Israel chí judíos
'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéé in'nuúⁿ
yā Ndyuūs ní nguéé diíⁿ yā
chi canee n'daāca yā nanááⁿ
Ndyuūs. Naati cuayiivi miiⁿ
ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ canee n'daāca
yā nanááⁿ Ndyuūs cáá^{vā} chí
i'téenu yā Ndyuūs. Ní Ndyuūs
diíⁿ yā aceptar 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí
yeⁿ'é yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

31 Nguéé 'tíicā ndúú^{cū}
'iiⁿyāⁿ chí yeⁿ'e ndaataá
Israel. Caneé yā ndúú^{cū} ley
yeⁿ'e Moisés chí cuuvi diiⁿ
chí n'daacā canee yā nanááⁿ
Ndyuūs. Ní 'áará chí neⁿ'é
yā canéé n'daacā nanááⁿ
Ndyuūs naati nguéé cuuvi diíⁿ
yā cumplir chiiⁿ chí ngaⁿ'a ley
miiⁿ.

32 ¿De'ē cúú^{vī} chí 'tíicā?
'Tíicā canee, caati 'iiⁿyāⁿ
yeⁿ'e ndaata Israel nguéé
n'daacā canee yā nanááⁿ
Ndyuūs cáá^{vā} ntiiⁿnyuⁿ chí
diíⁿ yā cáá^{vā} ley yeⁿ'é yā, ní
nguéé neⁿ'é yā cu'téenu yā
Jesucristo. Ní cáá^{vā} chuū
'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ canee tan'dúú^{cā}
chí candé^ē ca'a yā ná tuūⁿ chí
Jesucristo chí diiⁿ chí indé^ē
ca'a 'iiⁿyāⁿ.

33 Ní 'tíicā canéé nguūⁿ na
libro yeⁿ'e Ndyuūs yeⁿ'e tuūⁿ
miiⁿ:

'Úú Ndyuūs ní cu'neéⁿ na yááⁿ
 Sión 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chi
 Jesucristo chi nguuvi
 tuūu chi cuundεε ca'a
 'iiⁿ'yāⁿ ní tuūú miiⁿ
 ní 'áámá tuūú ch'εεεε
 chi diiⁿ chi cundεεVε
 'iiⁿ'yāⁿ; ní nducyáácá
 'iiⁿ'yāⁿ chi cu'téenu
 yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ, nguéé
 cuuvi 'cuinááⁿ yā.

10

1 Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é,
 neⁿ'é ndúú^{cū} núú^máⁿ staava
 yeⁿ'é chi nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ
 Israel yeⁿ'e ndaata yeⁿ'é cu-
 uvi nnguaⁿ'ai yā. Ní 'úú ní
 ngaⁿ'angua'á cááva yā.

2 Deenú chi cuaacu chi
 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaataá yeⁿ'é
 ní neⁿ'é yā dich'εεεε cá yā
 Ndyuūs naati nguéé diiⁿ yā
 tan'dúú^{cā} chi neⁿ'e Ndyuūs
 caati nguéé déenu yā táácá
 cuuvi diiⁿ yā.

3 Ní nguéé déenu yā táácá
 Ndyuūs diiⁿ yā aceptar 'iiⁿ'yāⁿ
 chi cuuvi yeⁿ'é yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní
 diiⁿ yā chεε chi nadacádiínuuⁿ
 yā chi n'daacā. Ní nguéé
 neⁿ'é yā diiⁿ yā tan'dúú^{cā}
 chi Ndyuūs neⁿ'e yā chi diiⁿ
 yā caati n'daacā canee yā
 nanááⁿ Ndyuūs.

4 Ní taachi ndaā Cristo
 diiⁿ yā chi 'áā vi'í cā ley
 yeⁿ'e Moisés. Ní maaⁿ ní
 nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu
 yā Cristo, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ n'daacā
 canee yā nanááⁿ Ndyuūs.

5 Ní Moisés miiⁿ dinguuⁿ yā
 yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi neⁿ'é yā canee
 n'daāca yā nanááⁿ Ndyuūs
 cááva chi diiⁿ yā chi ngaⁿ'a
 ley miiⁿ. 'Tíicā dinguuⁿ yā:
 'Iiⁿ'yāⁿ chi diiⁿ yā tanducuéⁿ'ē

dendu'ū chi ngaⁿ'a ley yeⁿ'e
 Moisés canduuchí yā cuen'e
 daā^mmaⁿ cucáávā ley miiⁿ.

6 Naati chuū ní ngaⁿ'a yeⁿ'e
 'iiⁿ'yāⁿ chi canee n'daacā
 nanááⁿ Ndyuūs cááva chi
 i'téenu yā Jesucristo. Díí
 nguéé ngaⁿ'a di na staava
 yeⁿ'e di 'tíicā: ¿Du'u caⁿ'ā na
 va'ai chεεti nguuvi? Taachi
 ngaⁿ'a di 'tíicā, nadicua'ái
 di Cristo yeⁿ'é va'āi chεεti
 nguuvi.

7 Ní nguéé caaⁿ'maⁿ di na
 staava yeⁿ'e di 'tíicā: ¿Du'ū
 cuuvi caⁿ'á yā iⁿ'yeēⁿdī chí
 yáanūⁿ tan'dúú^{cā} chi cheⁿ'e
 Cristo? Taachi diiⁿ di 'tíicā,
 diiⁿ di chi Cristo nadacuéⁿ'ē yā
 yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā.

8 Chuū chi canee chi
 caaⁿ'maⁿ yú: Nduudu cuaacu
 yeⁿ'é Ndyuūs 'áā niⁿnuúⁿ
 canee yeⁿ'é nī ní canee na
 cheendí nī ní canee na staava
 yeⁿ'é nī. Nduudu cuaacu
 miiⁿ ní nduudu chi ngaⁿ'á
 'nū nanááⁿ ndís'tiī cááva chi
 cuuvi cu'téenu nī.

9 Nduuti chi caaⁿ'máⁿ nī
 ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ ní ngaⁿ'a nī
 'tíica chi Jesús miiⁿ chíⁿ chí
 'iiví nī ní i'téenu nī ndúú^{cū}
 núú^máⁿ staava yeⁿ'é nī chi
 Ndyuūs nadicuéⁿ'ē yā Cristo
 miiⁿ yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā,
 tuu'mi ní díí nanguaⁿ'ai di.

10 Canéé chi cu'teenú nī
 ndúú^{cū} núú^máⁿ staava yeⁿ'e
 nī ní Ndyuūs cuaáⁿ yā ndís'tiī.
 Canéé chi caaⁿ'máⁿ nī ndúú^{cū}
 'iiⁿ'yāⁿ ní ngaⁿ'á nī chi i'téenu
 nī Jesucristo ní cuuvi nan-
 guaⁿ'ai nī.

11 Ní canéé nguūⁿ na
 libro yeⁿ'é Ndyuūs 'tíicā:
 Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi

cu'téenu yā Cristo nguéeé cuuví 'cuináaⁿ yā.

12 Nguéeé n'dáaⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e tanáⁿ'ā naciones. Maaⁿ Señor Jesucristo miiⁿ ní maaⁿ Señor yeⁿ'e nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ. Ní Señor miiⁿ itée yā yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chi n'dai yeⁿ'é yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'angua'á yā nanááⁿ Ndyuūs cáávā chi duuchi yā.

13 Caati 'tíicā canéeé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs: Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a yā ngii yā: "N'díi Señor Jesucristo yeⁿ'é," ní cuuví nanguaⁿ'ai yā.

14 ¿Táácā cuuvi caaⁿ'máⁿ yā ndúúcu Señor miiⁿ nduuti chi nguεε i'téenu yā 'iiⁿ'yāⁿ? ¿Ní táácā cuuvi cu'téenu yā yeⁿ'e 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéeé n'giindiveéⁿ yā yeⁿ'e yā? ¿Ní táácā cuuvi caandiveéⁿ yā nduuti chi nguéeé 'aama 'iiⁿ'yāⁿ chi caaⁿ'máⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'e Ndyuūs?

15 ¿Ni táácā cuuvi caaⁿ'máⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs miiⁿ nduuti chi nguéeé du'ū vεε dicho'ó? 'Tíicā canéeé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs: Dε'ε chúúcā n'daacā chi ndaā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi candéeé yā nduudu cuaacu yeⁿ'e vaadī 'dīiⁿ ni ngaⁿ'á yā nduudu ngai yeⁿ'é Cristo.

16 Naati nguéeé nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ i'téenu yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Cristo. Ní tan'dúúcu chi ngaⁿ'a profeta Isaías ndii cuááⁿ vmnaaⁿ taachi ngaⁿ'a 'tíicā: N'dīi Señor, ¿dú'ū i'téenu nduudu cuaacu chí ngaⁿ'ā cuaacu yú?

17 'Tíicā tuu'mi, 'iiⁿ'yāⁿ i'téenu yā nduudu cuaacu yeⁿ'e Jesucristo cáávā chi n'giindiveéⁿ yā nduudu miiⁿ, ní n'giindiveéⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'e Cristo.

18 Naati 'úú itiinguuneéⁿ ndís'tíi: ¿'Áá cuaacu chi nguéeé n'giindiveéⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs? Cuaacu chi n'giindiveéⁿ yā. 'Tíicā canéeé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs:

Nduudu cuaacu chi ngaⁿ'a yā, ngaⁿ'a yā na núúⁿ'máⁿ íⁿ'yeeⁿ'dī. Ní nduudu yeⁿ'e yā ní ngaⁿ'a yā ní ndíi núúⁿ'máⁿ cuaaⁿ chi yaⁿ'ai ca yeⁿ'e íⁿ'yeeⁿ'dī.

19 Táámá vmnéⁿ'ēe itiinguuneéⁿ ndís'tíi: ¿'Áá nguéeé díiⁿ cuenta 'iiⁿ'yāⁿ Israel chi judíos s'eeⁿ yeⁿ'e nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs? Moisés miiⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ chi vmnááⁿ vmnaaⁿ nguεεcuneeé yā yeⁿ'e chuū, ní 'tíicā canéeé nguūⁿ:

'Úú ní díiⁿ chi cuuvi nngueé nī yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e táámá nación chi nguéeé véé nación yeⁿ'é Ndyuūs. 'Úú ní díiⁿ chi nduuví táaⁿ nī ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéeé yeⁿ'é chí yeⁿ'e táámá nación caati caⁿ'á díiⁿ cosa chi n'daacā nduucú yā.

20 Ní profeta Isaías miiⁿ claro ca chí ngaⁿ'á yā ndúúcu nduudú 'cūū. Ndyuūs ngaⁿ'á yā 'tíicā:

'Iiⁿ'yāⁿ chi nguéeé n'nuúⁿ yā 'úú ní indaacá yā 'úú. 'Iiⁿ'yāⁿ chi nguéeé itiinguuneéⁿ yā yeⁿ'é, 'úú ní

ch'i'ní maán 'úú nanáan
yā.

21 Ní taachi Isaías miiⁿ ngaⁿ'a
yā nanáán 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Israel,
'tíicā ngaⁿ'a yā: Ndyuūs
ngaⁿ'a 'tíicā: Nguuvi nguuvi
n'doó ta'á ní yaa'ví 'iiⁿ'yāⁿ chi
nguéeⁿ n'giindiveéⁿ yā nduudu
yeⁿ'é. Ní chεεchi staava yeⁿ'é
yā.

11

*'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Israel chí nan-
guáⁿ'ai yā*

1 Maaⁿ ní intínguuneéⁿ
ndís'tiī: ¿Áá diíⁿ Ndyuūs chi
s'neéⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ Israel yeⁿ'e
ndaata yeⁿ'é yā? Nguéeⁿ diíⁿ yā
'tíicā. 'Úú Pablo maán 'iiⁿ'yāⁿ
yeⁿ'e ndaata Israel 'úú ní yeⁿ'e
ndaata yeⁿ'é Abraham 'úú,
ní yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata
Benjamín 'úú.

2 Ndiī cuáán vmnaaⁿ
Ndyuūs diíⁿ yā recibir 'iiⁿ'yāⁿ
yeⁿ'e ndaata yeⁿ'é yā, 'iiⁿ'yāⁿ
Israel chi ndεεve yā chi cuuvi
yeⁿ'e yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní ndís'tiī,
¿'áá nguéeⁿ déenu nī yeⁿ'e chi
canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é
Ndyuūs naachi profeta Elías
ngaⁿ'angua'á yā ní di'cuiitú
yā Ndyuūs contra yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ
Israel? Ní caⁿ'a yā 'tíicā:

3 N'díi Señor Ndyuūs, 'iiⁿ'yāⁿ
Israel s'eeⁿ ní niíⁿ'núⁿ yā saⁿ'ā
profetas yeⁿ'é nī ní dituūví
yā nátaí s'eeⁿ yeⁿ'e nī, n'diī
Ndyuūs chí canduuchi. Ní
maaⁿ dámaāⁿ 'úú canéé ní 'ti-
icá ntúūⁿ neⁿ'é yā 'caanⁿ'nuⁿ yā
'úú.

4 Naati Ndyuūs nan'guεεcútaⁿ'a
yā yeⁿ'e profeta Elías miíⁿ,
'tíicā: Canéé lado yeⁿ'é
ndεεchē mil saⁿ'ā chi nguéeⁿ

chiintii'yā yā nanáán santo
ídolo chi nguuvi Baal.

5 Ní 'tiicá ntúūⁿ yeⁿ'e tiempo
'cūū canéé duu'ví 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e
Israel chi i'téenu yā Ndyuūs
ní Ndyuūs ndεεve yā 'iiⁿ'yāⁿ
s'eeⁿ. Ní diíⁿ yā cosa chi n'dai
taavi cááva yā.

6 Ní nduuti chi yeⁿ'é Ndyuūs
'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cáávā chi Ndyuūs
ní diíⁿ n'dai taaví yā ní ndεεve
yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ, tuu'mi ní
nguéeⁿ cáávā cosa chi 'iiⁿ'yāⁿ
s'eeⁿ maán yā cuuvi diíⁿ yā.
Ní ndúúti chi cáávā cosa chi
'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cuuví diíⁿ yā,
tuu'mi ní nguéeⁿ cáávā vaadī
n'dai yeⁿ'é Ndyuūs chi yeⁿ'é
Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ.

7 ¿D'éε ra tuu'mi? 'Iiⁿ'yāⁿ
Israel nguéeⁿ ndaaca yā dε'ε
chi in'nuúⁿ yā. Naati 'iiⁿ'yāⁿ
chi Ndyuūs ndεεve yā, 'iiⁿ'yāⁿ
s'eeⁿ ndaaca yā. Ní tanáⁿ'ā
'iiⁿ'yāⁿ nguéeⁿ n'giindiveéⁿ yā
nduudu yeⁿ'é Ndyuūs ti ndii
chεεchí maán yā 'iiⁿ'yāⁿ.

8 'Tíicā canéé nguūⁿ na li-
bro yeⁿ'é Ndyuūs: Ndyuūs diíⁿ
yā chi nguéeⁿ tuumicádíínuuⁿ
yā na staava yeⁿ'é yā dendu'ū
yeⁿ'e Espíritu N'dai yeⁿ'é
Ndyuūs; ní diíⁿ yā chi
nduutináaⁿ yā nguéeⁿ snaaⁿ yā
ní veéⁿ yā nguéeⁿ 'caandiveéⁿ
yā. Ní 'tíicā 'iiⁿ'yāⁿ Israel ndii
tiempo 'cūū.

9 'Tiicá ntúūⁿ David ngaⁿ'a
yā:

'Viicu yeⁿ'é chi che'é yā
ní nduuyi tan'dúúccā
tuūví cáávā 'iiⁿ'yāⁿ
s'eeⁿ. Ní tiempo
chi che'é yā ndaā
enemigos yeⁿ'é yā ní
nadītuu'ví ya 'iiⁿ'yāⁿ

s'eeⁿ. Ní 'tíicā Ndyuūs
cuuvi diiⁿ yā castigar
'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

10 Ní nduutinaáⁿ yā tan'dúúicā
chí cuuvi ngueēe
chí nguéé snaaⁿ yā.
Ní dáámí yā 'áámá
nūuⁿ can'díí yā cueⁿe
daāⁿmaⁿ.

*Nanguaⁿ'ai 'iiⁿ'yāⁿ chí
nguéé 'iiⁿ'yāⁿ Israel*

11 Maaⁿ ní itiinguuneéⁿ
ndís'tiī: Taachi 'iiⁿ'yāⁿ Israel
s'eeⁿ candéé ca'a yā chí
cundεεεε yā caati nguéé
i'téenu yā Ndyuūs, ¿'áá
'áámá canee chí chindεεεε
yā? Nguεε 'tíicā mar 'áámá
naaⁿ. Naati chó'ōo chuū
caati 'iiⁿ'yāⁿ Israel chí judíos
s'eeⁿ nguéé n'giindiveéⁿ yā
nduudu yeⁿ'é Ndyuūs. Ní 'íicú
'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿ'e ndaata
Israel cuuvi náanguaⁿ'ai yā. Ní
diiiⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata
Israel nngueé yā yeⁿ'e tanáⁿ'ā
'iiⁿ'yāⁿ ní cu'téenu cá yā
Ndyuūs.

12 Ní caati 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ
nguéé ch'iindiveéⁿ yā nduudu
yeⁿ'e Ndyuūs ní chó'ōo chí
tuneéⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e núúⁿmáⁿ
iⁿ'yeeⁿdí chí cuuvi cu'teenú
yā Ndyuūs. Ní sta'á yā yeⁿ'e
vaadī n'dai yeⁿ'é Ndyuūs. Ní
nduuti chí 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé
yeⁿ'e ndaata Israel cuuvi
cu'téenu yā caava 'iiⁿ'yāⁿ
yeⁿ'e ndaata Israel nguéé
ch'iindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é
Ndyuūs, tuu'mi n'deece ca
n'daacā ca yeⁿ'e nducyáácá
'iiⁿ'yāⁿ taachi 'iiⁿ'yāⁿ Israel
s'eeⁿ nanguεεcúndíí yā ní

cu'téenu yā nduudu yeⁿ'é
Ndyuūs taama vmnéⁿ'ēe.

13 Maaⁿ ní neⁿ'é caāⁿ'máⁿ
nduucú ndís'tiī chí nguéé
'iiⁿ'yāⁿ Israel ndís'tiī. Maaⁿ chí
Ndyuūs dicho'ó yā 'úú chí 'úú
ní apóstol chí candéé nduudu
yeⁿ'é yā nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí
nguéé Israel s'eeⁿ. Úú deenu
chí ch'εεεε ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é.

14 Ni 'úú neⁿ'é chí 'iiⁿ'yāⁿ
yeⁿ'e ndaata yeⁿ'é ngueé yā
yeⁿ'e ndís'tiī níicu cu'téenu yā
Ndyuūs tan'dúúicā chí ndís'tiī
i'téenu ní Ndyuūs. Ní 'íicú cu-
uvi nanguaⁿ'ai n'duuvi 'iiⁿ'yāⁿ
yeⁿ'e ndaata yeⁿ'é tan'dúúicā
ndís'tiī nanguaⁿ'ai ní.

15 Ní taachi Ndyuūs s'neéⁿ
yā 'áámá lado 'iiⁿ'yāⁿ Israel
s'eeⁿ diiⁿ yā 'tíicā caati
nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e
iⁿ'yeeⁿdí 'cūú chí nguéé yeⁿ'e
'iiⁿ'yāⁿ Israel cuuvi cunee
'diiiⁿ yā ndúúicū Ndyuūs.
¿Táácā cuuvi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ
Israel s'eeⁿ taachi Ndyuūs
cuaāⁿ ntuúⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ Israel
s'eeⁿ? Ndyuūs nca'á yā
vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ yeⁿ'é yā
lugar yeⁿ'e vaadī n'gii cueⁿ'e
daāⁿmaⁿ.

16 N'giindiveéⁿ ní yeⁿ'e
chuū chí caaⁿ'máⁿ: Nduuti
chí ca'a yú Ndyuūs 'áámá
taaⁿ yeⁿ'e masa yeⁿ'é pan
cáávā ofrenda, 'tiicá ntúūⁿ
nducuéⁿ'ē masa yeⁿ'e pan
miiⁿ ní yeⁿ'é Ndyuūs. Ní
nduuti chí ca'a yú Ndyuūs
cáávā ofrenda diiⁿ'yu yeⁿ'e
yáⁿ'á, 'tiicá ntúūⁿ nducuéⁿ'ē
yáⁿ'á ní yeⁿ'é Ndyuūs. 'Tiicá
ntúūⁿ Ndyuūs di'viicú yā
'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel
caati 'āā di'viicú yā 'iiⁿ'yāⁿ

vmnáán vmnaaⁿ yeⁿe ndaata yeⁿ'é yā.

17 Náⁿ'á dúuⁿnē yeⁿ'e yáⁿ'á olivo chi canéé na yáⁿ'āa 'iiⁿ'yāⁿ, ní 'iiⁿ'yāⁿ 'caaca yā ní sta'á yā dúuⁿnē yeⁿ'e yáⁿ'á olivo chi canéé icyáⁿ'ā ní diiⁿ yā chi yeⁿ'e yáⁿ'á olivo yeⁿ'é yā. 'Tíicā ndís'tiī, 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé yeⁿ'ē ndaata Israel. Ní ndís'tiī tan'dúúcā dúuⁿnē yeⁿ'e yáⁿ'á olivo yeⁿ'e icyáⁿ'ā miiⁿ 'tiicá nī naati maaⁿ ní véé parte yeⁿ'é nī ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ Israel chi tan'dúúcā yáⁿ'á olivo chi canéé yáⁿ'āa 'iiⁿ'yāⁿ. Ní maaⁿ ní ndís'tiī chi nguéé yeⁿ'e ndaata Israel cuuvi yeⁿ'é nī nducuéⁿ'ē chi n'dai taavi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi Israel yā.

18 Maaⁿ ní ndís'tiī chi nguéé Israel nī, nguéé caaⁿ'máⁿ nī chi ch'εεε maáⁿ nī ndís'tiī, caati nguéé 'iiⁿ'yāⁿ chi Israel yā chi tan'dúúcā chi nguéé yeⁿ'e yáⁿ'á. Ní 'iiⁿ'yāⁿ 'caaca yā dúuⁿnē miiⁿ, 'tíica yā. Ndís'tiī n'gaacú nī chi ndís'tiī ní tan'dúúcā 'áámá dúuⁿnē 'tíicā ndís'tiī. Tan'dúúcā dúuⁿnē nguéé ca'a fuerzas yeⁿ'e dii'yu yeⁿ'e yáⁿ'á naati yáⁿ'á ca'a fuerzas yeⁿ'e dúuⁿnē, 'tíicā ndís'tiī. Cuta'á nī fuerzas yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi Israel yā.

19 'Úú nguéé deenú nduuti chi ndís'tiī caaⁿ'máⁿ nī 'tíicā yeⁿ'e chuū: 'Iiⁿ'yāⁿ ch'iicá yā dúuⁿnē s'eeⁿ caati 'úú cuuvi caneé lado yeⁿ'e dúuⁿnē chi ch'iicá yā. 'Úú chi nguéé Israel 'úú caneé lado yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi Israel yā.

20 N'daacā ngaⁿ'a nī naati deenú nī chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ

tan'dúúcā dúuⁿnē chi ch'iicá yā, 'tiicá yā, ti nguéé i'téenu yā Cristo. Ní maaⁿ ní ndís'tiī tan'dúúcā dúuⁿnē yeⁿ'e yáⁿ'á miiⁿ 'tiicá nī caati i'téenu nī Cristo. Maaⁿ ní ndís'tiī nguεε diiⁿ nguee nī naati cundéε nī cuidado táácā chi 'cuεetinéé nī.

21 Caati nduuti chi Ndyuūs nguéé diiⁿ yā perdonar 'iiⁿ'yāⁿ Israel chi nguεε i'téenu chi tan'dúúcā dúuⁿnē yeⁿ'e yáⁿ'á, nguéé diiⁿ yā nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'e ndís'tiī chi vmnáán vmnaaⁿ tan'dúúcā dúuⁿnē chi yeⁿ'e yáⁿ'á yeⁿ'e icyáⁿ'ā nduuti chi nguéé candéé nī cuidado táácā chi 'cuεetineé nī.

22 Cuiⁿ'diichí nī, tuu'mi Ndyuūs ní neené n'dai taavi yā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā naati neene cheεchí ntúuⁿ yā vaa. Cheεchí yā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ ti nguéé i'téenu yā. Naati Ndyuūs ní neené n'dai taavi yā ndúúcū nī nduuti chi 'áámá cuneé nī chi cu'téenu nī. Ní nduuti chi nguéé diiⁿ nī 'tuucā, tuu'mi 'tiicá ntúuⁿ Ndyuūs caⁿ'á yā diiⁿ yā castigar ndís'tiī tan'dúúcā chi ch'iicá yā dúuⁿnē yeⁿ'e maaⁿ yáⁿ'á.

23 Ní nduuti chi 'iiⁿ'yāⁿ Israel cu'téenu yā Cristo, tuu'mi ní Ndyuūs ní cuta'á yā ní nguεεcunéé diiⁿ yā chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní táámá vmnéⁿ'ēe canee yā tan'dúúcā 'āā dúuⁿnē yeⁿ'e maaⁿ yáⁿ'á miiⁿ 'tíica yā. Ní véé poder yeⁿ'e Ndyuūs chi cuuvi diiⁿ yā 'tíicā.

24 Ní nduuti chi ndís'tiī chi nguéé 'iiⁿ'yāⁿ Israel ndís'tiī, ní Ndyuūs sta'á yā ndís'tiī

tan'dúúcā chí n'giicá yā dúuⁿnē yeⁿ'e táámá yáⁿ'á olivo yeⁿ'e icyáⁿ'ā ní díⁿ yā chí yeⁿ'e yáⁿ'á olivo yeⁿ'é yā, 'tíicā ndís'tiī maaⁿ. 'Tiicá ntúūⁿ n'dáácā n'dai ca díⁿ Ndyuūs ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ Israel chí vmnááⁿ vmnaaⁿ tan'dúúcā dúuⁿnē yeⁿ'e yáⁿ'á yeⁿ'é yā, ní cuuvi díⁿ yā chí táámá vmnéⁿ'ēe ní yeⁿ'ē maaⁿ yáⁿ'á miiⁿ.

Yeⁿ'e chi nanguaⁿ'ai 'iiⁿ'yāⁿ Israel yeⁿ'e tiempo chi cuchū

25 Maaⁿ ní hermanos yeⁿ'é, neⁿ'é chí ndís'tiī cadíínúúⁿ nī chí canúúⁿ n'de'ei. Ní nguéé nadicádíínuuⁿ nī chí deenu ca nī. 'Áámá tiempo nūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel dichεεchí yā staava yeⁿ'é yā dámaāⁿ 'naaⁿ tiempo taachi nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé 'iiⁿ'yāⁿ Israel ní Ndyuūs ndεεεε yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí neⁿ'é yā chí cuuvi yeⁿ'é yā.

26 Ní taachi cho'ōo tiempo miiⁿ nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ Israel ní caⁿ'a yā cu'téenu yā caati 'tíicā canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs:

'Iiⁿ'yāⁿ chí nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yā Israel chiicá yā yeⁿ'e yáāⁿ Sión, ní divíi yā nducuéⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel.

27 Ní 'úú Ndyuūs dicuaacú compromiso yeⁿ'é ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ, taachi 'úú nadivíi nuuⁿndi yeⁿ'e yā.

28 Ní 'iiⁿ'yāⁿ Israel nguéé i'téenu yā nduudu cuaacu yeⁿ'e Ndyuūs yeⁿ'e chí nadanguáⁿ'ai yā. Ní maaⁿ ní contra

yeⁿ'é Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caati ndís'tiī chí nguéé 'iiⁿ'yāⁿ Israel ndís'tiī, cuuvi yeⁿ'é Ndyuūs ndís'tiī. Ní 'áará chí 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ nguéé i'téenu yā Cristo, Ndyuūs dineⁿ'é yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caati Ndyuūs níndεεεvé yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí vmnááⁿ vmnaaⁿ chí yeⁿ'e ndaata yeⁿ'é yā.

29 Ní Ndyuūs nguéé ndaacadaamí yā yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí yaa'ví yā chí cuuvi yeⁿ'é yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní Ndyuūs di'viicú ntúūⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

30 Ní tiempo chí chó'ōo ndis'tíi chí nguéé 'iiⁿ'yāⁿ Israel ndís'tiī, nguéé n'giindiveéⁿ nī nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs naati maaⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ nguéé n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs. Ní Ndyuūs yá'ai yā caavā ndís'tiī chí nguεε i'téenu nī.

31 Ní 'tiicá ntúūⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ nguéé n'giindiveéⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ní díⁿ yā 'tíicā caati cuayíivi Ndyuūs cuuvi ya'ái yā cáávā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tan'dúúcā chí ya'ái yā cáávā ndís'tiī.

32 Ní Ndyuūs 'aā daamá nūⁿ s'néⁿ yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé ch'iindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é yā cáávā chí Ndyuūs cuuvi ya'ái yā caavā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ.

33 De'ε chúúcā n'dee cá vaadī n'dai yeⁿ'é Ndyuūs. De'ε chúúcā n'dee cá chí tuumicádíínuuⁿ yā ndúúcū chí déenu yā. S'uuúⁿ ní nguéé cuuvi caaⁿ'maⁿ yú de'ε cuuvi chí tuumicadíínúúⁿ yā 'tíicā; ní nguéé cuuvi

tuumicadiinuuⁿ yú chiiⁿ chi diíⁿ yā.

³⁴ Ní 'tíicā canéé nguūⁿ na libro ye^{n'}é Ndyuūs: ¿Dú'ū cuuvi túúmícadíinūⁿ vaadī cadíinūⁿ ye^{n'}e Señor Ndyuūs? ¿Du'ū cuuvi ca'a consejo Ndyuūs?

³⁵ ¿Du'ú 'iiⁿ'yāⁿ ca'a yā algo Ndyuūs vmnááⁿ vmnaaⁿ ní cuayiivi Ndyuūs ca'á yā tan'dúúicā chi nadí'vε yā ye^{n'}é?

³⁶ Tanducué^{n'}ē dendu'ū chí véé ní Ndyuūs din'dái yā ní tee yā s'uuúⁿ tanducué^{n'}e. Ní cucááavā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ véé tanducué^{n'}ē dendu'ū chí ye^{n'}é yā. Maaⁿ ní cue^{n'}e daāⁿmaⁿ dich'εεε yú Ndyuūs. 'Tíicā.

12

Ca'a yú vida ye^{n'}e yú Ndyuūs ní diiⁿ yú tanducué^{n'}ē chí ne^{n'}é yā

¹ Maaⁿ ní ndís'tiī, hermanos ye^{n'}é, cáávā chí Ndyuūs ya'ai 'iinú yā ye^{n'}e ndís'tiī, di'cuítūu ndís'tiī chí ca'á nī vida ye^{n'}e maáⁿ nī tan'dúúicā 'áámá ofrenda chí canduuchi nanááⁿ Ndyuūs cáávā ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'}é Ndyuūs. Ní diíⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ chí ne^{n'}é yā chí diíⁿ nī. Chuū chí diíⁿ nī ní cuaacu chí n'dai taavi chí inee yiinú Ndyuūs. Ní canéé chí diíⁿ nī 'tíicā.

² Ní nguéé diíⁿ nī tan'dúúicā chí ne^{n'}e 'iiⁿ'yāⁿ ye^{n'}e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū naati cuaáⁿ nī lugar Ndyuūs chí n'daáⁿ yā vaanicadíinūⁿ ye^{n'}é nī ni 'tiicá ntuūⁿ n'daáⁿ yā vida ye^{n'}é nī. Ní 'íicú cuuví deenú nī chεε chí Ndyuūs ne^{n'}é yā chí diiⁿ nī, chεε chí n'daacā, chεε chí

cunee yiinú Ndyuūs ní chεε chí n'dai taavi ca.

³ Ní cáávā chí Ndyuūs tee yā 'úú chí n'dai taavi ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'}é yā 'úú ní nga^{n'}á ngī ca'áámá ca'aama ndís'tiī chí nguéé nadacadíinuuⁿ nī chí n'gεεε cá nī ngo'o ca chí canéé chí nadacadíinuuⁿ nī naati nadacadíinuuⁿ nī ní n'diichí nī ye^{n'}e maáⁿ nī ndúúicū chí i'téenu nī chí Ndyuūs itée yā ndís'tiī.

⁴ Caati 'tíicā tan'dúúicā 'áámá cuerpo ye^{n'}e 'iiⁿ'yāⁿ chí neené n'deee nááⁿ chí véé ye^{n'}é ní nguéé dáámá ntiiⁿnyuⁿ chí ye^{n'}é n'deee nááⁿ ye^{n'}é;

⁵ 'tiicá ntuūⁿ s'uuúⁿ 'áará chí neené 'yaaⁿ yú ní s'uuúⁿ ní tan'dúúicā chí 'áámá cuerpo ti ye^{n'}e Cristo s'uuúⁿ, 'tíicā s'uuúⁿ ní s'uuúⁿ ní tan'dúúicā chí nduuvidaama yú 'aama yú taama yú tan'dúúicā chí n'deee nááⁿ ye^{n'}e 'áámá cuerpo ye^{n'}e maaⁿ yú, 'tíicā s'uuúⁿ.

⁶ Ní Ndyuūs tee yā ye^{n'}e vaadi n'dai ye^{n'}é yā ntiiⁿnyuⁿ chí n'dááⁿ ca'áámá ca'aama s'uuúⁿ tan'dúúicā chí ne^{n'}é yā diíⁿ yā. Ní canee chí diiⁿ yú n'dai ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'}e yú. Ní nduuti chí Ndyuūs tee yā ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'}e yú chí candεε yú nduudu cuaacu ye^{n'}é yā chí tee yā s'uuúⁿ canéé chí caaⁿ'maⁿ yú nduudu miiⁿ tan'dúúicā chí i'téenu yú.

⁷ Ní nduuti chí Ndyuūs tee yā s'uuúⁿ ntiiⁿnyuⁿ chí nginee yú, taná^{n'}ā 'iiⁿ'yāⁿ canee chí cunnee yú n'daacā ca. Ní s'uuúⁿ chí véé ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'}e yú chí ngi'cueeⁿ yú canéé chí

ca'cueeⁿ yú n'daacā.

8 S'uūⁿ chi diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ chi yaa'vi née yú 'iiⁿyāⁿ chi cu'téenu cá yā canée chi diiⁿ yú n'daacā ca. S'uuúⁿ chi véé ca yeⁿe yú chi cuuvi ca'a yú taama yā, canée chi ca'a yú ndúúcū núúⁿmáⁿ staava yeⁿe yú. S'uuúⁿ chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe tanáⁿ'ā s'uuúⁿ canee chi nga'a ntiiⁿnyuⁿ yú n'daacā ca. S'uuúⁿ chi ca'a yú tanáⁿ'ā s'uuúⁿ chi nguée véé necesidades yeⁿ'é yā canée chi diiⁿ yú ní yeenu yú.

Yeⁿe chi canée chi diiⁿ yú ti yeⁿe Cristo s'uuúⁿ

9 Canée chi dineⁿe yú 'aama yú taama yú ndúúcū núúⁿmáⁿ staava yeⁿe yú. Ní nguée dineⁿe yú cosa chi nguεε n'daacā naati canée chi diiⁿ yú tanducuénⁿe chi n'daacā.

10 Canée chi dineⁿe yú 'aama yú taama yú tan'dúúcā chi 'aama vi'i yú chi cuaacu chi 'áamá yuuuⁿ yú ní dineⁿe yú 'aama yú ndúúcū taama yú.

11 Ní n'daacā idiiⁿ ca yú ntiiⁿnyúⁿ ní nguée 'daan'dí yú ní diiⁿ yú ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe Señor ndúúcū núúⁿmáⁿ staava yeⁿe yú ti neⁿe yú Señor yeⁿe yú.

12 Ní cáávā chi Ndyuūs caⁿ'á yā chi téé yā s'uuúⁿ chi cuuvi yeⁿe yú canée chi yeenu yú. Ní taachi n'geenu yú ngii canée chi cuchéε yú ngiinū ngiinū. Ní cuén^{'é} daāⁿmaⁿ canée chi caaⁿ'maⁿngua'a yú.

13 Ní canée chi cunnee yú 'iiⁿyāⁿ chi i'téenu yā Ndyuūs ní téé yú yeⁿe necesidades chi

nguée véé yeⁿ'é yā. Canée chi cuaaⁿ yú 'iiⁿyāⁿ chi diiⁿ yā vistar s'uuúⁿ.

14 Canée chi caaⁿ'maⁿ yú: Dé'ε chúúcā n'dai yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ chi nguée n'daacā idiíⁿ yā ndúúcū s'uuúⁿ. Ní ngiica yú Ndyuūs chi di'viicú yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní nguée taaⁿ yú nduucú yā.

15 Ní canée chí cuuvi yeenu yú ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chi yeenu yā. Ní canée chi cuεεcu yú ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chí nguεεcú yā.

16 Ní 'cuεεtinee yú n'daacā ndúúcū 'áamá yú taama yú. Nguée nadacádíinuⁿ yú yeⁿ'ē maaⁿ yú chi ch'εεté naati ndi-icúúⁿ n'dai 'cuεεtinee yú ní nguée nadacádíinuⁿ yú yeⁿ'ē maaⁿ yú chi s'uūⁿ chí deenu yú.

17 Nguée nanguεεcundii yú ní diiⁿ yú cosa chi nguεε n'daacā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chí 'āā diiⁿ yā cosa chi nguée n'daacā ndúúcū yú. Diiⁿ núúⁿ yiiⁿnuⁿ yú chí diiⁿ yú dámaāⁿ chí n'daacā ndúúcū nducyaaca 'iiⁿyāⁿ.

18 Ní diiⁿ yú nducuénⁿe chí n'daacā chí cuuvi diiⁿ yú caati 'diiⁿ cuuvi cunee yú nguaaⁿ nducyaaca 'iiⁿyāⁿ.

19 Ní ndís'tīi hermanos yeⁿ'é chí neⁿ'é taavi, nguée diiⁿ yú castigar 'iiⁿyāⁿ naati cu'neeⁿ yú nanááⁿ Ndyuūs ní nguée cuuvi 'cuinaaⁿ yú. Ní 'íicú Ndyuūs cá'a yā castigo 'iiⁿyāⁿ. Canée nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs 'túícā: 'Úú chí Señor ní ngaⁿ'á chí 'úú ní diiⁿ castigar 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e 'úú ní nadíí've yā

yeⁿe chi nguéé n'daāca chi diín yā.

20 Naati s'uuúⁿ ní diiⁿ yú tan'dúúcā chi canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs 'tíicā: Nduuti chi 'iiⁿ'yāⁿ chi taáⁿ yā yeⁿ'é nī nadich'εεcú nī yeⁿ'e yā. Nduuti chi cuiicu yā, ca'a nī chi che'e yā. Ní nduuti chi yaaca yā, ca'á nī chi cu'u yā. Tí caati diín nī 'túúcā, tuu'mi ní diín nī chi 'cuinaáⁿ yā yeⁿ'e chi diín yā chi taáⁿ yā ndúúcu nī.

21 Maaⁿ ní cuchεε yú cáávā cosa chi nguεε n'daacā chi diín yú naati cuchεε yú yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē chi nguεε n'daacā cáávā chi n'daacā chi idiín yú.

13

1 Nducyaaca yú canee chi cu'neeⁿ veeⁿ yú yeⁿ'e 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē caati nguéé véé mar 'áámá 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē chi nguéé Ndyuūs ca'á yā 'iiⁿ'yāⁿ chi véé lugar yeⁿ'é yā chi 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē. Ní Ndyuūs s'neéⁿ yā nducuéⁿ'ē 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē chi véé na lugar yeⁿ'e yā.

2 Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé idiín yā chi ngaⁿ'a 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē 'tiicá ntúūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ní contra yeⁿ'e chi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi diín yā 'túúcā idinuuⁿndí yā ní cuuví yā condenado.

3 Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi n'daacā idiín yā nguéé canee chi di'va'á yā yeⁿ'e 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē naati 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé n'daacā idiín yā 'va'á yā yeⁿ'e 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē. ¿Áá neⁿ'é nī chi nguéé 'va'á nī yeⁿ'e 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē? Diín nī chi n'daacā ní 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē miiⁿ ní cuuví ngaⁿ'á yā chi n'daacā idiín nī,

4 caati 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē chi ngaⁿ'a yā ntiiⁿ'nyuⁿ dichíⁿ'vē Ndyuūs cáávā chi cuuvi n'daacā yeⁿ'é nī. Naati nduuti chi idiín nī chi nguéé n'daacā, tuu'mi ní di'va'á nī yeⁿ'e 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē. Caati cuaacu chi 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē cuuvi diín yā castigar 'iiⁿ'yāⁿ tiiⁿ'iiⁿ'ntyéⁿ'ē ní véé poder yeⁿ'e yā. 'Iiⁿ'ntyéⁿ'ē ní dichíⁿ'vē Ndyuūs ní canéé chi diín yā dendu'ū chi cuaacu. Ní diín yā castigar 'iiⁿ'yāⁿ caati Ndyuūs nguéé inee yiínú yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé n'daacā idiín yā.

5 Ní cáávā chuū canee chi 'caandiveéⁿ nī chi ngaⁿ'a 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē nguéé dámaāⁿ caavā chi cuuví nī castigo ti cáávā deenú nī chi n'daacā chi nacadiinúúⁿ nī na staava yeⁿ'é nī.

6 Ní 'tiicá ntúūⁿ caavā chúū, ca'á nī tuumī cobrador yeⁿ'ē gobierno. 'Iiⁿ'ntyéⁿ'ē miiⁿ dichíⁿ'vē Ndyuūs taachi diín yā ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é yā.

7 Canee yú chi ca'a yú tuumī cobrador yeⁿ'e gobierno. Canee yú chi ca'a yú tuumī yeⁿ'e yáⁿ'āa yeⁿ'e yú cobrador miiⁿ. Canee yú chi diín yú chí cu'teenu yú 'iiⁿ'yāⁿ 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē ní diín yú estimar 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

8 Nguéé cun'diicú nī yeⁿ'e mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé du'ū vεε. Dámaāⁿ canee chi dineⁿ'e yú nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ chi dineⁿ'é nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ diín yā tan'dúúcā chi ngaⁿ'a ley yeⁿ'e yú.

9 Ní mandamiento yeⁿ'e ley yeⁿ'e yú ní chuū chiín: Nguéé caⁿ'á nī ndúúcu n'daata o isaⁿ'ā chi nguéé yeⁿ'é nī.

Nguéé 'caa'núⁿ nī 'ii'yāⁿ. Nguéé diduucú nī. Nguéé caa'maⁿ nī nduudu yaadi yeⁿe mar 'áamá 'ii'yāⁿ. Nguéé dinéⁿe nī dendu'ū chi véé chi yeⁿe táamá yā. Ní nducuéⁿē mandamiento 'cūū ndúú^{cū} tanáⁿā mandamiento yeⁿe ley yeⁿe yú chi véé, ní cuuvi cuaacú nduudu ní tuumicádíínuuⁿ yú na nduudú 'cūū: Dinéⁿe nī 'ii'yāⁿ nīiⁿnuúⁿ vaacú nī tan'dúú^{cā} chí dineⁿé nī maáⁿ nī.

10 'Ii'yāⁿ chí dineⁿé yā 'ii'yāⁿ nīiⁿnuúⁿ vaacú yā nguéé cuncáā idiíⁿ yā ndúú^{cū} yā. Ní 'tíicā. Taachi dineⁿe yú 'ii'yāⁿ diiⁿ yú tan'dúú^{cā} chí ngaⁿ'a ley yeⁿe yú.

11 N'dee cá ní nguéé dámaāⁿ chúū. Nadacádíínuuⁿ yú yeⁿe nguuvi s'eeⁿ chí canee yú iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Canéé chí 'cuεεtinéé ngiinu yú caati yeⁿe hora chí nguaⁿ'ai yú ní 'āā snee nīiⁿnuúⁿ cá yeⁿe s'uuúⁿ nguéé tí taachi caama i'téenu yú Cristo.

12 Maaⁿ ní hora miiⁿ tan'dúú^{cā} chí 'āā chéé cuuvi δεενε ní 'āā cūchii nguuvi taachi ndaá Cristo maaⁿ. Ní nguéé canee chí diiⁿ yú dendu'ū chí nguεε n'daacā chí diiⁿ yú tan'dúú^{cā} chí na maáiⁿ, naati n'daacā 'cuεεtinee yú tan'dúú^{cā} chí canee yú na δεενε yeⁿé Ndyuūs ní n'daacā canee cáāvā s'uuúⁿ.

13 Ní 'cuεεtinee yú n'daacā tan'dúú^{cā} chí canéé chí diiⁿ yú na δεενε yeⁿé Ndyuūs. Nguéé cuuvi cuu'vi yú ní nguéé idiíⁿ yú 'viicu yeⁿé chí

che'e yú ndúú^{cū} n'dee n'dái ruido. Ní nguéé 'cuáaⁿ yú caⁿ'a yú ndúú^{cū} n'daataá o isaⁿ'ā chí nguéé yeⁿe yú. Ndí nguéé ndúú canee yú ndúú^{cū} vicio yeⁿe yú. Nguéé 'caa'va yú ní nguéé ngueé yú yeⁿe táamá 'ii'yāⁿ.

14 Naati 'cuεεtinee yú n'daacā ní diiⁿ yú tan'dúú^{cā} chí Señor Jesucristo yeⁿe yú diiⁿ yā. Ní nguéé diiⁿ yú tan'dúú^{cā} chí neⁿe maaⁿ cuerpo yeⁿe yú.

14

Nguéé caa'maⁿ nī yeⁿé chí idiíⁿ hermano yeⁿé nī

1 Ndís'tií ní cuta'á nī nguaaⁿ ndís'tií hermanos yeⁿe yú chí duūva yā yeⁿe chí i'téenu yā; ní nguéé néené n'deē caa'máⁿ nī nduucú yā yeⁿe chí nadacádíínuuⁿ yā chí nguéé ituumicádíínuuⁿ yú yeⁿé.

2 Tí 'tíicā, véé 'ii'yāⁿ chí i'téenu yā Ndyuūs ní nadi-cadíínuuⁿ yā chí cuuvi che'é yā nducuéⁿē chí véé. Ní náⁿ'á 'ii'yāⁿ chí nguéé i'téenu n'daaca yā ní nguéé cuuvi che'é yā nducuéⁿē. Taachi caⁿ'á yā che'é yā ní'vεε nguéé che'e yā yuūτε cáāvā religión yeⁿe yā.

3 'Ii'yāⁿ chí che'é yā tanducuéⁿē chí véé nguéé cánéé chí caa'máⁿ yā yeⁿe chí nguεε ineeⁿ yiinú yā yeⁿé 'ii'yāⁿ chí nguéé nge'é yā nducuéⁿē. Ní 'ii'yāⁿ chí nguéé che'é yā nducuéⁿē nguéé cánéé chí n'diichí yā 'ii'yāⁿ chí che'e tanducuéⁿē chí véé caati

Ndyuūs sta'á ntúuⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi cuuvi yeⁿ'é yā 'iiⁿ'yāⁿ.

4 Ndís'tiī, ¿du'ū ndís'tiī chi n'diichí nī chi diiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi dichíí'vē táamá yā? nduuti chi diíⁿ yā chi n'daacā o chi nguéé n'daacā. Dámaāⁿ 'iiví yā canéé chi n'diichí yā 'iiⁿ'yāⁿ chi dichíí'vē yā. Ní n'daacā cuuvi canee caavá yā, caati Señor Ndyuūs yeⁿ'e yú cuuvi diíⁿ yā chi canéé n'daacā yeⁿ'é yā caati Señor Ndyuūs véé poder yeⁿ'é yā chi inneé yā 'iiⁿ'yāⁿ chi dichíí'vē yā.

5 Ní 'tiicá ntúūⁿ, 'áamá 'iiⁿ'yāⁿ nadacadíinuuⁿ yā chi 'áamá nguuvi ní ch'εετε ca nguéé ti táamá nguuvi. Táamá 'iiⁿ'yāⁿ nadacadíinuuⁿ yā chi 'āā daamá nūuⁿ nducuéⁿ'ē nguuvi. Ní ca'áamá ca'aama nī ní canee nī tan'dúúcā chi diitu nadicádiiⁿúúⁿ nī.

6 'Iiⁿ'yāⁿ chi diíⁿ yā cuenta chi 'áamá nguuvi ní ch'εετε ca nguéé ti tanáⁿ'ā nguuvi, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ nadicadíinuuⁿ yā 'tíicā cáávā chi dich'εεté yā Señor Ndyuūs yeⁿ'é yā. 'Iiⁿ'yāⁿ chi nadicadíinuuⁿ yā dáámá nūuⁿ nducuéⁿ'ē nguuvi 'tiicá ntúūⁿ diíⁿ yā cáávā chi dich'εεté yā Señor Ndyuūs yeⁿ'é yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé che'é yā yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē chi véé diíⁿ yā 'túúcā cáávā chi i'téenu yā Señor ní ca'á yā gracias Ndyuūs cáávā chi che'e yā. Ní 'tiicá ntúūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi che'é yā yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē chi véé diíⁿ yā 'túúcā cáávā chi i'téenu yā Señor ní 'tiicá ntúūⁿ ca'á yā gracias Ndyuūs cáávā chi che'e yā.

7 Ní 'tíicā mar 'áamá s'uuúⁿ

nguéé sндуuchi yú cucáávā maaⁿ yú ndíi nguéé ndúú 'cuūvi yú cucáávā maaⁿ yú.

8 Ndúúti chi sндуuchi yú, sндуuchi yú cáávā Señor. Ní nduuti chi 'cuūvi yú, 'cuūvi yú cáávā Señor. Maaⁿ ní ndúúti chi sндуuchi yú o n'díi yú yeⁿ'e Señor s'uuúⁿ.

9 Ní Cristo ch'iī yā ní nduuchi ntuúⁿ yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā caati cuuvi yā Señor yeⁿ'e tináⁿ'ā, ní 'tiicá ntuūⁿ yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí sндуuchi.

10 Maaⁿ ní dii, ¿dē'ē cúúví chí n'díichí nuuⁿndi yeⁿ'e hermano yeⁿ'é di? ¿o dē'ē cúúví chi nguεε neⁿ'e di hermano yeⁿ'é di? 'Tíicā nducyaaca yú canee chi naⁿ'a yú nanááⁿ Cristo. Ní Cristo miiⁿ caⁿ'á yā n'diichí yā nuuⁿndi yeⁿ'e yú.

11 Canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs 'tíicā:

Cuaacu níⁿnyúⁿ tan'dúúcā chi 'úú chí canduuchí, ngaⁿ'a Señor Ndyuūs, nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ canéé chi cáánti'iyá yā nanááⁿ 'úú, ní nducyaaca yā canee chi caaⁿ'máⁿ yā chi 'úú ní Ndyuūs 'úú.

12 Ní 'tíicā vaa. Ca'áamá ca'aama s'uūuⁿ canee chi ca'a yú cuenta nanááⁿ Ndyuūs yeⁿ'e chi maaⁿ yú diiⁿ yú.

Nguéé diíⁿ nī chi hermano yeⁿ'é nī dinuuⁿndí yā

13 Cáávā chuū nguéé canéé chi n'diichí yú yeⁿ'e chi diiⁿ hermanos yeⁿ'e yú. Nguéé idiiⁿ yú 'túúcā. Canéé chi nadacadíinuuⁿ nī chi nguéé idiiⁿ nī mar 'áamá naaⁿ chi hermanos yeⁿ'é nī nguéé

cūnee yiinú yā ní cuuvá yā na nuuⁿndi.

¹⁴ Maaⁿ ní chi 'úú ní yeⁿ'é Jesucristo 'úú, deenú chi cuaacu chi nguée véé mar 'áámá dendu'ū chi nguée n'daacā yeⁿ'é maáⁿ. Ní nduuti chi 'iiⁿ'yāⁿ nadacadíinuuⁿ yā chi 'áámá dendu'ū nguée n'daacā, tuu'mi ní chuū ní cáávā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ cuaacu chi nguée n'daacā.

¹⁵ Ní nduuti chí cáávā 'áámá dendu'ū chi che'é nī ní diiⁿ nī chi hermano yeⁿ'é nī cuuvi ya'ái yā, tuu'mi ní nguée diiⁿ nī 'túúcā cáávā chi dineⁿ'é nī hermano yeⁿ'é nī. Nguée diiⁿ nī chi cuuvi ndaí hermano yeⁿ'é nī cáávā 'áámá dendu'ū chi che'é nī caati Cristo ní ch'i yā cáávā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ.

¹⁶ Nguée diiⁿ nī cosas chi 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi caaⁿ'máⁿ yā yeⁿ'é chi ndís'tiī chi nguée n'daacā idiⁿ nī yeⁿ'é chi ndís'tiī deenú nī chi n'daacā.

¹⁷ Naati chíⁿ chi yeⁿ'é Ndyuūs chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é nguée yeⁿ'é chi nge'e yú ndúúcū chi ngi'i yú. Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'é dendu'ū chi cuaacu ndúúcū vaadī 'diiⁿ ndúúcū vaadī yeenú chi Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs tee yā s'uúⁿ.

¹⁸ Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi dichíⁿvē Cristo ní diiⁿ yā dendu'ū chi 'túúcā, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ diiⁿ yā tan'dúúcā chi neⁿ'é Ndyuūs. 'Tiicá ntuūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ngaⁿ'a yā chi n'daacā idiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ.

¹⁹ Maaⁿ ní 'túúcā canee chi diiⁿ yú. Canée chi diiⁿ yú dendu'ū cáávā chi 'iiⁿ'yāⁿ 'cuεetinée yā ndúúcū vaadī

'diiⁿ ní ndúúcū chi diiⁿ yú cunnee yú 'aama yú taama yú chi cu'téenu ca yú yeⁿ'é Ndyuūs.

²⁰ Ní nguée ndituuví nī dendu'ū ntiiⁿnyuⁿ chi diiⁿ Ndyuūs cáávā 'áámá dendu'ū chi nge'é nī. Cuaacu chi tanducuéⁿ'é dendu'ū ní δεενε naati nguée n'daacā idiⁿ yú. Nduuti chi che'e yú 'áámá dendu'ū, ní cáávā chi che'e yú tuu'mi ní diiⁿ yú chí táámá 'iiⁿ'yāⁿ dinuuⁿndí yā.

²¹ N'daacā ca chi nguée diiⁿ yú mar 'áámá dendu'ū chí diiⁿ chi hermano yeⁿ'é yú cuuvi dinuuⁿndí yā o diiⁿ chi nguée i'téenu yā n'daacā. Nguée che'e yú yuutē o nguée ngi'i yú vino o nguée diiⁿ yú 'áámá dendu'ū chí 'túúcā chí diiⁿ chí hermano yeⁿ'é yú nduuví duūva yā yeⁿ'é chí i'téenu yā.

²² Ní yeⁿ'é chí ndís'tiī i'téenu nī yeⁿ'é chí ngaⁿ'a maáⁿ nī canée chí i'téenu nī yeⁿ'é nanáⁿ Ndyuūs. De'ε chúúcā n'dai taavi 'iiⁿ'yāⁿ chí staava yeⁿ'é yā nguée diiⁿ condenar maáⁿ yā cáávā cosa chí diiⁿ yā chí nguée n'daacā.

²³ 'Iiⁿ'yāⁿ chí che'é yā 'áámá dendu'ū ní n'dee nadicadíinuuⁿ yā yeⁿ'é nduuti chí n'daacā o chí nguée n'daacā cuuví yā condenado caati nguée nge'é yā ndúúcū núúⁿmáⁿ staava yeⁿ'é yā. Ní nducuéⁿ'é chí diiⁿ yú taachi nguée deenu yú nduuti chí n'daacā o nguée n'daacā, tuu'mi ní dinuuⁿndí yú.

15

Dinéⁿ'eyú 'iiⁿ'yāⁿ niiⁿnuⁿ ná

vaacu yú nguée dinén'eyú maān yú

1 S'uuún chi i'téenu ca yú Jesucristo canee chi cunnee yú 'ii'n'yān chi duu'vi i'téenu yā Jesucristo. Ní nguée dii' yú tan'dúúcā chi ne'n'e maa'n yú chi canee nn'daacā yú.

2 Ní ca'áamá ca'aama yú canée chi dii' yú chi n'daacā ndúúcū 'ii'n'yān nii'nuún vaacu yú cáávā chi n'daacā canée yā ní cuuvi cu'téenu cá yā.

3 Deenu yú chi ní nguée Cristo dii' yā chi ne'n'e maān yā ti 'tíicā tan'dúúcā chi canée nguū'n na libro ye'n'é Ndyuūs. Cristo nga'n'á yā ye'n'e maān yā nanáán Ndyuūs: Chíi'n chi nguεε n'daacā chi 'ii'n'yān nga'n'a ye'n'e di ní canée vmaān ye'n'é.

4 Ní nducué'n'ē chi vmaān vmaān canée nguū'n na libro ye'n'é Ndyuūs ní canée nguū'n caavā chi 'cueēn yú; ní cáávā chi 'áámá canee yú ndúúcū chi i'téenu yú ní cáávā chi dii' animar s'uuún chi cunee ngiinu yú ye'n'e chi cuuvi ye'n'e yú. 'Tíicā dii' nduudu ye'n'é Ndyuūs cáávā s'uuún.

5 Ndyuūs chi tee yā vaadī yeenú s'uuun ndúúcū chi cunee ngiinu yú chi cuuvi ye'n'e yú, Ndyuūs ní inneé yā ndís'tīi chi cuuvi 'dii' 'dii' 'cuεεtineé nī 'áámá nī ndúúcū taama nī tan'dúúcā Cristo ne'n'é yā chi dii' nī.

6 Tuu'mi ní nducyáácá nī tan'dúúcā chi 'áámá nī cuuvi dich'εεtē nī Ndyuūs chi chiidā Señor Jesucristo ye'n'e yú.

Ti'n'yān candéé yā nduudu

cuaacu ye'n'e Cristo nanáán 'ii'n'yān chi nguée ye'n'e ndaata Israel

7 Ní 'tíicā 'cuaán nī ndúúcū núú'má'n staava ye'n'é nī 'áámá nī taama nī tan'dúúcā Cristo 'cuún yā s'uuún ní 'iicu cuuvi dich'εεtē yú Ndyuūs.

8 Ní chuū maa'n nga'n'á ngií ndís'tīi. Cristo ndaa yā i'n'yee'dí 'cūū chi dichí'vé yā 'ii'n'yān Israel s'ee'n ní idicuaacú yā chi Ndyuūs ca'n'a yā chi ca'a yā chiida yú tiempo chi 'āā chó'ōo. Ní 'tíicā Cristo ch'i'n'í yā chi Ndyuūs ní dii' yā tanducué'n'ē chi ca'n'a yā chi dii' yā.

9 Ní 'tiicá ntúū'n ndái yā cáávā chi tanán'ā 'ii'n'yān chi nguée ye'n'e ndaata Israel cuuvi dich'εεtē yā Ndyuūs caati Ndyuūs ya'āi 'iinú yā ye'n'e tanán'ā 'ii'n'yān dendú'ū. Ní 'tiicá ntúū'n canée nguū'n na libro ye'n'é Ndyuūs:

Cáávā chuū 'úú ní dich'εεtē n'diī Señor nguaa'n na nducyáácá nación, ní 'úú ní caatá canciones chi dii' honrar n'diī.

10 Ní táámá cuaa'n naachi canée nguū'n na libro ye'n'e Ndyuūs nga'n'a 'tíicā:

'Ii'n'yān ye'n'e nducyáácá nación canée chi yeenú yā ndúúcū 'ii'n'yān chi Ndyuūs nndεεvé yā chi cuuvi ye'n'é yā 'ii'n'yān s'ee'n.

11 Táámá cuaa'n ye'n'e libro ye'n'é Ndyuūs nga'n'a 'tíicā:

'Ii'n'yān ye'n'e nducyáácá nación canee chi dich'εεtē yā Ndyuūs, ní nducyáácá yā nga'n'á

yā chí n'diī Ndyuūs ní
ch'εεε n'dai n'diī.

12 Ní 'tiicá ntūūⁿ canéé nguūⁿ
na libro yeⁿ'é Ndyuūs naachi
profeta Isaías dingúuⁿ yā
'tíica yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí Ndyuūs
ngaⁿ'á yā chí caⁿ'á yā chí
dichó'o yā:

'Úú idiīⁿ chí ndaa 'iiⁿ'yāⁿ
yeⁿ'e ndaata yeⁿ'e saⁿ'ā
Isaías, ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ
ncuéⁿ yā chí guber-
nador chí caaⁿ'maⁿ
ntiiⁿ'nyuⁿ yā yeⁿ'é
nducuéⁿ'ē naciōn. Ní
véé chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní
cūnee ngiīnú yā nanáaⁿ
yā cáávā chí caⁿ'a yā
chí diiⁿ yā.

13 Ní Ndyuūs chí ca'á yā
ndís'tiī chí véé chí cūnee
ngiīnú nī nanáaⁿ yā, neⁿ'é chí
tée yā ndís'tiī n'deeⁿ n'dái
vaadī yeenú ndúúcuⁿ vaadī
'diiⁿ, ti ndís'tiī ní i'téenu
nī Jesucristo. Caati cáávā
poder yeⁿ'é Espíritu N'dai
yeⁿ'é Ndyuūs cuuvi cá nī
cūnee ngiīnu cá nī yeⁿ'e chí
cuuví yeⁿ'é nī.

14 Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é,
'úú ní deenú chí cuaacu chí
ndís'tiī ní diiⁿ nī dendu'ú chí
n'dai. Ní ndís'tiī ní 'iiⁿ'yāⁿ
chí deenu ndís'tiī. Ní deenú
nī ca'a nī consejo 'áámá nī
ndúúcuⁿ taama nī.

15 Naati maaⁿ ní na carta
'cūū 'úú diitu idinguúⁿ n'deeⁿ
n'dái cá yeⁿ'é nī yeⁿ'e dendu'ú
'cūū caati ndís'tiī ní cuuvi
n'gaacu nī yeⁿ'é chí 'āā deenú
nī. Chuū ní dinguúⁿ cheechi
caati Ndyuūs chí n'dai taavi
nduucú nī tee yā 'úú yeⁿ'e chí
n'dai taavi yeⁿ'é yā chí diiⁿ.

16 Ní 'úú ní dichí'vē Cristo
'úú nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé
Israel yā. Ní nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ
miiⁿ 'úú diiⁿ n'tiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é
chí ngaⁿ'á nduudu cuaacu
yeⁿ'e evangelio chí nduudu
ngai yeⁿ'e Jesucristo chí
nadanguáⁿ'āi 'iiⁿ'yāⁿ. Ní 'tíicā
cuuvi candéé 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé
Israel yā nanáaⁿ Ndyuūs
tan'dúúcuⁿ chí ofrenda n'dai
yā chí Ndyuūs 'cuaáⁿ yā
'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ, caati Espíritu
N'dai yeⁿ'é Ndyuūs s'nee yā
'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cáávā n'tiiⁿ'nyuⁿ
yeⁿ'é Ndyuūs.

17 Ní 'úú ní cáávā chí i'teenú
Jesucristo, 'úú ní yeenú chí
diiⁿ n'tiiⁿ'nyuⁿ n'dai yeⁿ'é
Ndyuūs.

18 Tí 'úú ní nguéé du'ū véε
ngaⁿ'á, dámaaⁿ chíiⁿ chí Cristo
diiⁿ yā cáávā 'úú. Ní 'íicú
'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé Israel yā
cuuvi cu'téenu yā Ndyuūs.
Ní chúū idiīⁿ cáávā nduudu
cuaacu chí ngaⁿ'á ní cáávā
nducuéⁿ'ē chí diiⁿ.

19 Ní 'úú ní ngāⁿ'a cuaacu
tanducuéⁿ'ē yeⁿ'e evange-
lio yeⁿ'e Cristo nducuéⁿ'ē
yāāⁿ taachí chō'ó ndíi yāāⁿ
Jerusalén ndii yāⁿ'āa Ilírico.
Ní diiⁿ n'tiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é ndúúcuⁿ
poder yeⁿ'e Espíritu N'dai
yeⁿ'é Ndyuūs, ndúúcuⁿ señales
chí inaaⁿ yú ndúúcuⁿ vaadī
n'giīnu.

20 Ní idiīⁿ ca n'tiiⁿ'nyuⁿ
caati cuuvi caaⁿ'máⁿ nduudu
cuaacu chí nadanguaⁿ'āi
'iiⁿ'yāⁿ ndii nducuéⁿ'ē yāāⁿ
naachi 'āā cuéé 'caandivéeⁿ
yā chí duuchí Cristo, caati
'úú nguéé neⁿ'é caaⁿ'máⁿ
nduudu cuaacu yeⁿ'e Cristo
naachi táámá yā 'āā candéé

yā nduudu miiⁿ ní diiⁿ yā ntiinyuⁿ yeⁿ'e Cristo.

²¹ Naati neⁿ'é diiⁿ tan'dúúcā chi canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs 'túicā:

'Iiⁿyāⁿ chi 'aa cuéé ndaa tááma yā nanáaⁿ yā chi caaⁿ'máⁿ yā yeⁿ'e Cristo, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cuuví cadíinuⁿ yā yeⁿ'é yā. Ní 'iiⁿyāⁿ chi mar 'áámá vmnéⁿ'ēe nguéé n'giindivéⁿe yā yeⁿ'e Cristo ní 'caandivéⁿe yā ní cuuvi tuumicadíinuⁿ yā yeⁿ'e yā.

Pablo neⁿ'é yā caⁿ'a yā na yáāⁿ Roma

²² Neené n'deeⁿ cuuvi nadicadiinuⁿ chi neⁿ'é chí nanáaⁿ ndís'tiī naati nguéé chí ndāa.

²³ Naati maaⁿ ní 'āā ch'iīnū ntiinyuⁿ yeⁿ'é na yáāⁿ s'uuⁿ. Néené n'deeⁿ nduūyú chi neⁿ'é ndaá n'diichí ndís'tiī.

²⁴ Ní neⁿ'é naⁿ'á ndii yáⁿ'āa España ní taachi caⁿ'á cyúúni neⁿ'é n'diichí ndís'tiī ní cuneé nduucú nī 'áámá tiempo nūⁿ. Ní cuayiivi chi yeenú chi canéé ndúúcū ndís'tiī neⁿ'é chí ndís'tiī cunneé nī 'úú taachi naⁿ'á ndii yáāⁿ Roma.

²⁵ Maaⁿ ní caⁿ'á na yáāⁿ Jerusalén ní ndéé ofrenda chí cunneé hermanos Israel yeⁿ'e yú chi i'téenu yā Cristo.

²⁶ Caati hermanos yeⁿ'e yú yeⁿ'e yáⁿ'āa Macedonia ndúúcū hermanos yeⁿ'e yú yeⁿ'e yáⁿ'āa Acaya maán yā neⁿ'é yā caⁿ'á yā ofrenda ní nadacadíinuⁿ n'daaca yā taachi staⁿ'á yā 'aama ofrenda yeⁿ'e tuumī nguaⁿ yeⁿ'é yā

chi dichó'o yā tuumi miiⁿ yeⁿ'e hermanos yeⁿ'e yú chi snée yā na yáāⁿ Jerusalén, yeⁿ'e hermanos chi pobre yā chi nguéé véé necesidades yeⁿ'e yā.

²⁷ Ní 'túicā diiⁿ yā naati cuaacu níⁿ'nyúⁿ hermanos canéé chi cunneé yā hermanos Israel s'eeⁿ chi pobre yā chi snée yā na yáāⁿ Jerusalén caati hermanos Israel s'uuⁿ ní 'āā diiⁿ yā chi hermanos chi nguéé Israel yā staⁿ'á yā yeⁿ'e dendú'ū chi n'dai chi yeⁿ'e Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs. Ní cáávā hermanos Israel yeⁿ'e yú 'túúcā diiⁿ yā hermanos chi nguéé Israel yā ndúúcū chi n'deeⁿ n'dái yeⁿ'é yā canéé chi cunneé yā 'iiⁿyāⁿ Israel chi i'téenu yā Cristo.

²⁸ Maaⁿ ní taachi 'cuiīnū diiⁿ asunto 'cūū ní taachi ngaⁿ'á ofrenda 'cūū hermanos Israel, tuuⁿ'mi ní naⁿ'á na yáⁿ'āa España. Ní taachi caⁿ'á cyúúmi ní ndaá na yáāⁿ yeⁿ'é nī, choⁿ'ó n'diichí ndís'tiī.

²⁹ Ní deenú chi taachi ndaá nanáaⁿ ndís'tiī seguro chí ndaá ndúúcū tanducuéⁿ'ē chí n'dai taavi chí véé chí yeⁿ'e nduudu n'dai yeⁿ'é Cristo.

³⁰ Maaⁿ ní ndís'tiī hermanos yeⁿ'é di'cuiitú ndís'tiī cáávā Señor Jesucristo yeⁿ'e yú ní cáávā Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs chí dinéⁿ'e yā s'uuúⁿ chí 'tiicá ntúūⁿ ndís'tiī caaⁿ'maⁿ'ngua'a cá nī cáávā 'úú. Ní 'úú ngaⁿ'angua'á chí Ndyuūs cunneé yā 'úú.

³¹ Caaⁿ'maⁿ'ngua'á nī chí Ndyuūs nadanguáⁿ'ai yā 'úú yeⁿ'e ta'a 'iiⁿyāⁿ Israel chí

snée yā na yān'āa Judea, 'ii'n'yān chi nguée i'téenu yā Cristo. Ní caa'm'angua'á nī chi ntii'nyuⁿ chi diiⁿ cáávā hermanos chi snée yā na yāāⁿ Jerusalén, Ndyuūs inee yiinú yā ntii'nyuⁿ chi diiⁿ.

32 Ní 'íicú nduuti chi Ndyuūs neⁿ'é yā, 'úú ní yeenú taachi ndaá nanáán ndís'tiī ní cuntaavi'tuūnúú ndúúcū ndís'tiī.

33 Neⁿ'é chi Ndyuūs téé yā nducyaaca ndís'tiī vaadī 'dīiⁿ chi 'cuεetinée' diiⁿ nī. 'Tíicā.

16

Pablo dicho'ó yā, N'dai ndís'tiī, hermanos yeⁿ'é yā

1 'Úú ní ngaⁿ'á ngī ndís'tiī chi 'cuaán nī Febe chi hermana yeⁿ'e yú. N'daata miiⁿ dichíi'vε yā 'ii'n'yān yeⁿ'e yáacū chi canée na yāāⁿ Cencrea.

2 Ní n'daacā 'cuaán nī n'daata miiⁿ ndúúcū chi duuchi Señor yeⁿ'e yú, tan'dúúcā chi canée chi 'cuaán nī hermanos yeⁿ'e yú chi i'téenu yā Cristo. Ní cunneé nī n'daata miiⁿ yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē chi neⁿ'e tá ti n'daata miiⁿ neené 'yaaⁿ 'ii'n'yān chinnee tá 'ii'n'yān. 'Tiicá ntúūⁿ chinnee tá 'úú.

3 Ní n'dís'tiī caaⁿ'mán nī hermano Aquila ndúúcū n'daataá Priscila chi n'daata yeⁿ'é yā, N'daí ndís'tiī. 'Ii'n'yān s'eeⁿ idiíⁿ yā ntii'nyuⁿ yeⁿ'e Señor Jesucristo dáámá nducú.

4 'Ii'n'yān s'eeⁿ n'geenú yā ngii cáávā 'úú ndií chi cuuvi 'cuūvi yā cáávā chi cuuvi nadanguá'ai yā 'úú. Ní 'úú ní ca'á 'ii'n'yān s'eeⁿ gracias. Ní nguée dámaāⁿ 'úú,

'tiicá ntúūⁿ diiⁿ nducyaaca hermanos yeⁿ'e yú chi nguée naⁿ'á yā yaácú yeⁿ'e 'ii'n'yān Israel s'eeⁿ.

5 Ní 'ii'n'yān yeⁿ'e yaácū chi nduvidaamá yā na vaacu táⁿ'ā Priscila ndúúcū isáⁿ'ā yeⁿ'é yā chi Aquila: N'daí ndís'tiī, caaⁿ'mán nī. Ní Epeneto amigo chi neené neⁿ'é: N'daí dii, caaⁿ'mán nī. Epeneto miiⁿ saⁿ'a vmnáánⁿ vmnaaⁿ chí'teenu sá Cristo na yān'āa Acaya.

6 Ní tá María chi neené diiⁿ tá ntii'nyuⁿ nguaaⁿ ndís'tiī: N'daí tá, caaⁿ'mán nī.

7 Ní saⁿ'ā Andrónico ndúúcū sán'ā Junias canée yā vácū taachi 'úú caneé vácū, ní saⁿ'ā s'eeⁿ ní n'geete nguaaⁿ 'ii'n'yān chi apóstoles. Ní saⁿ'ā s'eeⁿ i'téenu yā Cristo vmnaaⁿ cá nícu 'úú: N'daí ndís'tiī, caaⁿ'mán nī.

8 Ní sán'ā Amplias chi neené neⁿ'é ti yeⁿ'e Señor saⁿ'a miiⁿ: N'daí dii, caaⁿ'mán nī.

9 Ní saⁿ'ā Urbano chi dáámá diiⁿ sa ntii'nyuⁿ yeⁿ'é Señor nducú 'nū: N'daí dii, caaⁿ'mán nī. Ní saⁿ'a Estaquis chi neené neⁿ'é: N'daí dii, caaⁿ'mán nī.

10 Ní saⁿ'ā Apeles chi neené ch'eenú yā chii cáávā chi i'téenu yā Cristo: N'daí dii, caaⁿ'mán nī. 'Tiicá ntúūⁿ nducyaaca 'ii'n'yān yeⁿ'e vaacu Aristóbulo: N'daí ndís'tiī, caaⁿ'mán nī.

11 Ní saⁿ'a Herodión chi yeⁿ'e yāāⁿ vaacú: N'daí dii, caaⁿ'mán nī. Ní 'ii'n'yān chi i'téenu yā yeⁿ'e vaacu Narciso: N'daí ndís'tiī caaⁿ'mán nī.

12 Ní n'daataá Trifena ndúúcū n'daataá Trifosa

chi diín yā ntiiⁿnyuⁿ chi ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e Señor: N'daí ndís'tiī caaⁿ'máⁿ nī. Ní n'daataá Pérsida, hermana yeⁿ'é chi neené neⁿ'é chi n'deée n'daí ntiiⁿnyuⁿ diín tá yeⁿ'é ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e Señor: N'daí tá, caaⁿ'maⁿ nī.

13 Ní saⁿ'ā Rufo, chi saⁿ'ā ch'εεε nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Cristo ndúúcū chεεcu sa chi tan'dúúcā chεεcú dendú'ū: N'daí ndís'tiī, caaⁿ'maⁿ nī.

14 Ní saⁿ'a s'eeⁿ Asíncrito ndúúcū Flegonte ndúúcū Hermas ndúúcū Patrobas ndúúcū Hermes ndúúcū tanáⁿ'ā hermanos chi snée yā ndúúcu yā: N'daí ndís'tiī, caaⁿ'máⁿ nī.

15 'Tiicá ntúūⁿ saⁿ'a Filólogo ndúúcū n'daataá Julia ndúúcū saⁿ'ā Nereo ndúúcū n'daataá ví'i yā, ndúúcū saⁿ'a Olimpas ndúúcū nducyáácá hermanos yeⁿ'e yú chi snée yā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: N'daí ndís'tiī, caaⁿ'máⁿ nī.

16 Maaⁿ ní nguaaⁿ maán nī chi i'téenu nī Cristo: N'daí dii, caaⁿ'máⁿ nī, ní ca'á nī 'áámá beso 'áámá nī ndúúcū taama nī tan'dúúcā costumbre yeⁿ'é nī caati néⁿ'e nī vi'ī. Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nducyáácá yaácū: N'daí ndís'tiī ngaⁿ'a yā.

17 Maaⁿ ní di'cuiitú ndís'tiī hermanos yeⁿ'é chi cundée nī cuidado yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chi diin 'úúví vaadi cadíinūⁿ nguaaⁿ ndís'tiī. Ní diín yā chi ndís'tiī dinuuⁿndí nī. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní contra yeⁿ'é chi 'iiⁿ'yāⁿ ca'cueéⁿ yā ndís'tiī. Ní contra yeⁿ'é chí ch'eéⁿ nī. Divíi nī 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'é nguaaⁿ

ndís'tiī.

18 Caati 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéeé dichíí'vε yā Señor Jesucristo yeⁿ'e yú ti diín yā tan'dúúcā chi neⁿ'e yā. Ní nginnche'éei yā staava yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi ndi-icúūⁿ caati ngaⁿ'á yā ndúúcū nduudu cúuⁿnūⁿ yeⁿ'é yā chi cunee ngíinu yā.

19 Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ 'āā deenú yā tan'dúúcā chí ndís'tiī n'giindiveéⁿ nī ndu-udu yeⁿ'é Ndyuūs ni cáávā chuū 'úú ní yeenú. Neⁿ'é chi ndís'tiī listo canee nī chi diín nī dendu'ū chi n'daacā. Nguéeé chi diín nī cosa chi nguéeé n'daacā.

20 Ní Ndyuūs chi véé nducuéⁿ'é vaadī 'diiⁿ nduucú yā maaⁿ nch'εεté cuⁿ'néⁿ yā yááⁿ'nguiinūⁿ miiⁿ cuaaⁿ mááⁿ ca'á nī. Neⁿ'é chi Jesucristo téé yā nducyáácá ndís'tiī nducuéⁿ'é vaadi n'dai yeⁿ'é yā.

21 Saⁿ'a Timoteo chi dáámá idiiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ nduucú ndúúcū sáⁿ'ā Lucio ndúúcū sáⁿ'ā Jasón ndúúcū sáⁿ'ā Sosípater chi sáⁿ'ā s'eeⁿ yeⁿ'e yáāⁿ vaacú: N'daí ndís'tiī, ngaⁿ'á yā.

22 Ní 'úú, sáⁿ'ā chi nguuví Tercio chí dinguún carta 'cūū cáávā Pablo: N'daí ndís'tiī, ngaⁿ'á ti yeⁿ'é Cristo s'uuúⁿ.

23 Ní 'tiicá ntúūⁿ saⁿ'a Gayo: N'daí ndis'tiī, ngaⁿ'a sa. 'Úú ní canee na vaacu sa ní nduuví-daamá yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yaácū na vaacu sa. Ní sáⁿ'ā Erasto ntúūⁿ chí sáⁿ'ā tesorero yeⁿ'e yáāⁿ 'cūū, ndúúcū hermano Cuarto: N'daí ndís'tiī, ngaⁿ'a yā.

24 Nen'é chi Señor Jesucristo ye'n'e yú di'viicú yā nducyaaca ndís'tiī. 'Tíicā.

*'Cuínū carta 'cūū ndúúcū
chi dich'εεε yú Ndyuūs*

25 Maaⁿ ní dich'εεε yú Ndyuūs. Ndyuūs cuuvi diiⁿ cá yā chi díttūu canee di ndúúcū chi i'téenu di tan'dúúcā chí 'úú caⁿ'á nduudu cuaacu chi Cristo nadanguáⁿ'ai yā ndís'tiī. Ní chi'cueéⁿ ndís'tiī ye'n'e evangelio chi nduudu ngai ye'n'e Cristo. Chuū chí ngaⁿ'á ní chííⁿ chi Ndyuūs snúúⁿ n'de'etí yā ndii tiempo vmnááⁿ vmnaaⁿ chi canéé iⁿ'yeeⁿdī ní Ndyuūs ch'iⁿ'í yā 'úú nduudu ye'n'e Cristo.

26 Ní maaⁿ ní deenu yú chuū cáávā chi profetas dingúuⁿ yā na libro ye'n'é Ndyuūs ye'n'é chuū. Ní diíⁿ yā tan'dúúcā Ndyuūs ngaⁿ'a yā ye'n'e chuū. Ní Ndyuūs cuéⁿ'é daāⁿmaⁿ canee yā. Ní maaⁿ ní Ndyuūs ch'iⁿ'í yā nduudu cuaacu ye'n'é Cristo nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ye'n'e nducuéⁿ'ē naciones cáávā chí 'caandiveéⁿ yā ní cu'téenu yā.

27 Cuéⁿ'é daāⁿmaⁿ canee chí dich'εεε yú Ndyuūs chí 'aama n'dyáⁿ'ā Ndyuūs chí deenú yā tanducuéⁿ'ē dendu'ū. Ní diiⁿ yú 'tíicā cáávā Jesucristo Señor ye'n'e yú. 'Tíicā diiⁿ yú.

**CARTA VMNÁÁⁿ
VMNAAⁿ YEⁿ'E
'IIⁿ'YĀⁿ YEⁿ'E
YĀĀⁿ CORINTO**

Pablo idinguún yā carta 'cūū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yaacū na yāāⁿ Corinto

1 'Úú Pablo 'úú. Dendyuūs yaa'ví yā 'úú chi cuuvi apóstol yeⁿ'e Jesucristo tan'dúúcā chi Ndyuūs neⁿ'é yā. 'Úú ndúúcū hermano Sóstenes yaa'ví 'nū ndís'tiī.

2 'Úú idinguún carta 'cūū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Ndyuūs, 'iiⁿ'yāⁿ chi snée yā na yāāⁿ Corinto. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ, Ndyuūs yaa'ví yā 'iiⁿ'yāⁿ chi cuuvi yeⁿ'é yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ti yeⁿ'e Cristo Jesús. Idinguún dendu'ū yeⁿ'e nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nducyaáacá yāāⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi ngaⁿ'angua'á yā ndúúcū Señor Jesucristo. Señor Jesucristo miiⁿ 'iivú Ndyuūs yeⁿ'é yā ndúúcū s'uūūⁿ.

3 Ndyuūs Chiida yú ndúúcū Señor Jesucristo cuuvi téé yā s'uūūⁿ cosa chí n'dáácā n'dai yeⁿ'é yā, ní 'íicú cunéé vaadi 'diiín yeⁿ'é yā na staava yeⁿ'e yú.

Pablo caaⁿ'maⁿ yā gracias Ndyuūs caava chi Ndyuūs dateé yā 'iiⁿ'yāⁿ

4 Cueⁿ'é daāⁿ'maⁿ ngaⁿ'á gracias Ndyuūs cáávā cosa chi n'daacā n'dai yeⁿ'é Ndyuūs chi dátee yā s'uūūⁿ chi yeⁿ'e Jesucristo.

5 Dendyuūs dateé yā tanducuéⁿ'ē dendu'ū chi véé yeⁿ'é yā ti maaⁿ ní ndís'tiī ní yeⁿ'e Cristo ndís'tiī. Ní Ndyuūs chinnee yā ndís'tiī chi caaⁿ'máⁿ nī nduudu yeⁿ'é yā, ní teé yā ndís'tiī vaadi deenu.

6 'Tíicā chiiⁿ chi 'úú ngaⁿ'á nduudu cuaacu miiⁿ yeⁿ'e Jesucristo miiⁿ. Ní ndís'tiī n'giindiveéⁿ nī ní diíⁿ nī 'tíicā, ní ch'iⁿ'í nī chi nduudu miiⁿ chi cuaacu.

7 Ní cuuvi yeⁿ'é nī nducuéⁿ'ē chi dateé Ndyuūs, ní ndís'tiī nguéé diiⁿ faltar mar 'áámá. Neⁿ'é chi ndís'tiī 'cuεetinéé ngiinu nī Señor Jesucristo yeⁿ'e yú chi ndaa yā taama vmnéⁿ'ēe.

8 Ní Cristo miiⁿ ní téé yā fuerzas ndís'tiī, ní 'cuεetinéé nī n'daacā ndíi nguuvi chí Jesucristo ndaa ntuúⁿ yā. Ní nguéé véé nuuⁿndi yeⁿ'é nī nguuvi chí ndaa Señor Jesucristo yeⁿ'e yú.

9 Ndyuūs ní diíⁿ yā chí caⁿ'a yā chí diíⁿ yā. Ní yaa'ví yā ndís'tiī chí 'cuεetineé nī ndúúcū daiyá yā chí Señor Jesucristo yeⁿ'e yú.

Véé divisiones nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi caⁿ'á yā na yāacū

10 Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é, 'úú ngiicá ndís'tiī cáávā chi duuchi Señor Jesucristo yeⁿ'e yú chí 'cuεetinéé ngiínú nī, ní nguéé véé divisiones nguaaⁿ ndís'tiī. N'dáácā n'dai 'cuεetinéé nī ní daama daamá nī ndúúcū 'aama vaanicadiinūⁿ yeⁿ'e ndís'tiī chí n'daacā ndúúcū tanducuéⁿ'ē chí diíⁿ nī.

11 N'duuví 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'ē familia yeⁿ'e n'daataá Cloé yaaⁿ'ví yā 'úú yeⁿ'e ndís'tiī hermanos yeⁿ'é. Ní ngaⁿ'á yā chí ndís'tiī n'gεεcu cheendí nī.

12 Chuū chí yeⁿ'ē chí caaⁿ'máⁿ. 'Áámá 'áámá ndís'tiī ngaⁿ'á nī yeⁿ'ē 'áámá saⁿ'ā 'tíicā. 'Áámá yā ní ngaⁿ'a yā: 'Úú yeⁿ'ē saⁿ'a Pablo; taamá yā ní ngaⁿ'a yā: 'Úú yeⁿ'ē saⁿ'a Apolos; taamá yā ní ngaⁿ'a yā: 'Úú yeⁿ'ē saⁿ'a Pedro; taamá yā ní ngaⁿ'a yā: 'Úú yeⁿ'e Cristo.

13 ¿'Áá cuaacu chí Cristo yeⁿ'ē yú chí 'yaaⁿ yā? Nguéé 'tíicā. ¿'Áá caⁿ'neeⁿngá'āa Pablo cáávā nuuⁿ'ndi yeⁿ'ē ndís'tiī? Nguéé. ¿'Áá chεεdinuūⁿ'niⁿ nī ndúúⁿcū chí duuchi Pablo? Nguéé 'tíicā.

14 'Úú cāⁿ'a: Gracias Dendyuūs, ti 'úú chí Pablo, nguéé chεεdinúⁿ'níⁿ mar 'áámá ndís'tiī. Dámaāⁿ chεεdínúⁿ'níⁿ saⁿ'ā Crispo ndúúⁿcū saⁿ'ā Gayo.

15 Maaⁿ ní mar 'áámá ndís'tiī nguéé cuuvi caaⁿ'máⁿ nī chí ndεεdínúⁿ'niⁿ ndúúⁿcū chí duúchí.

16 Chεεdínúⁿ'niⁿ ntúúⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e familia yeⁿ'e saⁿ'ā Estéfanas. Ní yeⁿ'e tanáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ 'úú nguéé deenú chí ndεεdínúⁿ'niⁿ du'ū ca táámá 'iiⁿyāⁿ.

17 Cristo nguéé dichó'o yā 'úú chí cuεεdínúⁿ'niⁿ 'iiⁿyāⁿ caati dichó'o yā 'úú chí caāⁿ'máⁿ nduudu yeⁿ'ē evangelio chí nduudu ngai yeⁿ'e Cristo. 'Úú nguéé caaⁿ'máⁿ ndúúⁿcū nduudu deenu yeⁿ'e saⁿ'ā yeⁿ'ē iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, ní

'iicu nducuéⁿ'ē chí ngaⁿ'á ní yeⁿ'e poder yeⁿ'ē Cristo chí ch'iī yā na cruz.

Cristo miiⁿ ní poder yeⁿ'ē Ndyuūs ndúúⁿcū vaadī deenu

18 'Úú deenú chí taachi 'iiⁿyāⁿ chí nguéé deenú yā du'ū chí Cristo miiⁿ ní n'giindiveén yā nduudu yeⁿ'ē cruz, 'iiⁿyāⁿ miiⁿ nacadínúⁿ'niⁿ yā chí 'áámá cosa chí duuchi. S'uūúⁿ chí nanguaⁿ'āī yú, deenu yú chí Ndyuūs ch'iⁿ'í yā poder yeⁿ'é yā cucáávā nduudu yeⁿ'é yā.

19 Naati canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs ndíiⁿ vmnaaⁿ chí ngaⁿ'a 'tíicā:

'Úú dituūví vaadī deenu yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí deenu, ní idiíⁿ chí nguéé dichíⁿ'vē nduudu yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí deenu taavi.

20 ¿De'ē dichíⁿ'vē vaadī deenu yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí deenu? ¿De'ē dichíⁿ'vē vaadī deenu yeⁿ'ē maestro chí deenu taavi? ¿De'ē dichíⁿ'vē vaadī deenu yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ chí deenu taavi ní caaⁿ'máⁿ yā ndúúⁿcū compañeros yeⁿ'é yā yeⁿ'e cosas chí véé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū? Ndyuūs ch'iⁿ'í yā chí vaadī deenu yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní dúúⁿ'vī vεε ní nguéé de'ē vεε.

21 'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū nguéé cuuvi n'diichí yā Dendyuūs cucáávā vaadī deenu yeⁿ'é iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ndyuūs canee yiinú yā ní nadanguaⁿ'ái yā 'iiⁿyāⁿ chí i'téénu yā nduudu cuaacu yeⁿ'é yā, naati tanáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ngaⁿ'á yā chí nduudu cuaacu miiⁿ

ní tan'dúúcā 'áámá cosa chí duuchi.

22 'Ii'nyān Israel s'eeⁿ chi judíos ngiicá yā señales Ndyuūs ní 'iicu 'ii'nyān griegos ní in'nuuⁿ cá yā vaadī deenu ye'ne i'nyeedí 'cūū.

23 S'uūūⁿ ní ca'cueeⁿ yú ye'ne Cristo chi ca'nééⁿnga'āa na cruz cáávā nuūⁿndī ye'ne nducyáácá 'ii'nyān. 'Ii'nyān Israel s'eeⁿ nguéé ne'ne 'caandiveéⁿ yā nduudú 'cūū, ní tanáⁿ'ā 'ii'nyān sta'á yā nduudú 'cūū tan'dúúcā 'áámá cosa chí duuchi.

24 Nduuti chí 'ii'nyān Israel s'eeⁿ o nduuti chí 'ii'nyān griegos, Ndyuūs yaa'ví yā 'ii'nyān s'eeⁿ chi cuuvi ye'né yā 'ii'nyān. Cristo ní poder ye'né Ndyuūs ní Cristo miiⁿ vaadī deenu ye'né Ndyuūs cucááva nducyaaca 'ii'nyān.

25 Nduudu ye'né Ndyuūs chí 'ii'nyān nga'n'á yā chí cosa chí duuchi, nduudu miiⁿ nduudu déénú ca nguéé tí nduudu ye'ne san'ā ye'ne i'nyeedí 'cūū. Ní cosa chí sta'á yā tan'dúúcā chí duuvā ye'né Dendyuūs chíⁿ chí ditiinú ca, nguéé ti ye'ne 'ii'nyān ye'ne i'nyeedí 'cūū.

26 Ndís'tīi hermanos ye'né, nadacádiinúúⁿ nī ye'ne maán nī. Nguéé 'yaaⁿ ndís'tīi 'ii'nyān chí deenu taavi, nguéé 'yaaⁿ ndís'tīi 'ii'nyān ndíí tīiⁿ, ndíí nguéé 'yaaⁿ ndís'tīi 'ii'nyān'cui-ica.

27 Ndyuūs ndεεvé yā 'ii'nyān chí nguεε deenu taaví yā ní 'íicú 'ii'nyān chí deenu taaví yā cuuvi 'cuináaⁿ yā. Ní Ndyuūs ndεεvé yā 'ii'nyān ye'ne i'nyeedí 'cūū chí véé duu'vī

fuerzas ye'né yā ní 'íicú 'ii'nyān chí véé fuerza ye'né yā cuuvi 'cuináaⁿ yā.

28 Ndyuūs ndεεvé yā 'ii'nyān chí nguéé du'ū véε nanááⁿ 'ii'nyān ye'ne i'nyeedí 'cūū ní ndεεvé yā 'ii'nyān chí nguéé inuūⁿndi ní ya'ai 'iinú yā 'ii'nyān. Ní 'iicu Ndyuūs diiⁿ yā chí nguéé de'ε véε cosa chí ch'εετε chí 'ii'nyān ye'ne i'nyeedí 'cūū diiⁿ yā.

29 'Tíicā Ndyuūs idiíⁿ yā ti mar 'áámá 'ii'nyān nguéé cuuvi dich'εεté yā 'ii'nyān nanááⁿ Dendyuūs.

30 'Tíicā Dendyuūs maán yā teé yā vida cue'ne daāⁿmaⁿ ye'ne ndís'tīi tí i'teenú nī Cristo Jesús. Ndyuūs dichó'o yā Jesucristo i'nyeedí 'cūū chí cuuvi deenu yú nducuéⁿe cáávā Cristo. Ní cáávā Cristo miiⁿ nguéé nuuⁿndi ye'ne yú nanááⁿ Ndyuūs ti Cristo miiⁿ ch'iⁿ yā na cruz cucáávā nuuⁿndi ye'ne nducyaaca 'ii'nyān, ní 'iicu s'uūūⁿ chí cuuvi ye'né yā s'uūūⁿ.

31 Cáávā chuū canéé nguūⁿ na libro ye'né Ndyuūs ndíí vmaaaⁿ 'tíicā: 'Ii'nyān chí nga'n'a chí idich'εεté maán yā 'ii'nyān, nguéé n'daacā idiíⁿ yā. Dámaāⁿ canéé chí dich'εεté yā 'iivú Ndyuūs.

2

Nga'n'a yā chí Cristo ca'néé'nga'á yā

1 Ndís'tīi hermanos ye'né, taachí ndāa ní canéé ndúúcu nī 'tíicā ca'n'á nduudu cuaacu ye'né Dendyuūs. Nguéé ca'n'á nduudu miiⁿ ndúúcu

núuⁿmáⁿ vadicadíinūⁿ yeⁿ'e
vaadī deenu.

² 'Tíicā ngaⁿ'á, ti nguéé
neⁿ'é caāⁿmaⁿ táámá cosa
nanááⁿ ndís'tiī, dámaaⁿ neⁿ'é
caāⁿmáⁿ yeⁿ'ē Jesucristo chi
caⁿ'nééⁿngaⁿ'á yā.

³ Taachi caneé ndúúⁿcū
ndís'tiī ndii cuūⁿnūⁿ 'úú; ní
'vaⁿā 'úú; ní nééⁿé in'duuví
vaa.

⁴ Nguéé ngaⁿ'á nduudu
miiⁿ ndúúⁿcū vaadī deenu
chi cadīinuuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē
in'yeeⁿdí 'cūū, naati ngaⁿ'á
nduudu cuaacu miiⁿ ndúúⁿcū
nduudu chi nguéé ngiⁿ'i.
Ngaⁿ'á chiiⁿ chi Espíⁿritu N'dai
yeⁿ'é Ndyuūs ch'iⁿ'í yā 'úú
ndúúⁿcū poder yeⁿ'é yā chí
nduudu cuaacu miiⁿ ní yeⁿ'e
Dendyuūs. Níicú 'iiⁿ'yāⁿ
cuuvi deenú yā chí nduudu
cuaacu miiⁿ ní nduudu yeⁿ'é
Dendyuūs.

⁵ 'Tíicā ngaⁿ'á ti chíⁿ chi
i'teenu yú nguéé chíicā na
vaanīcadiīnuuⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ
yeⁿ'ē in'yeeⁿdí 'cūū ti yeⁿ'ē
poder yeⁿ'é Dendyuūs.

*Dendyuūs díⁿ yā chi deenu
'iiⁿ'yāⁿ cucááⁿvā Espíⁿritu N'dai
yeⁿ'e yā*

⁶ Taachi caneé 'nū nguaaⁿ
'iiⁿ'yāⁿ chi i'teenú yā
Dendyuūs ní 'áámá caneé yā
ndúúⁿcū Dendyuūs, tuu'mi ní
ngaⁿ'á 'nū ndúúⁿcū nduudu
ngiⁿ'i yeⁿ'e vaanicádiinūⁿ.
Nguéé ti vaadī deenu chi
nadacadiinúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē
in'yeeⁿdí 'cūū, 'iiⁿ'yāⁿ chi
nguéé i'téenu yā Dendyuūs
yeⁿ'ē yú. Ndíí nguéé ti
yeⁿ'é saⁿ'ā chi ndii tííⁿ yeⁿ'ē

in'yeeⁿdí 'cūū chi chó'ōo
poder yeⁿ'e yā.

⁷ Naati ngaⁿ'á 'nū vaadī
déenu yeⁿ'é Dendyuūs. Ní
nguéé deenú 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē
in'yeeⁿdí 'cūū vaadī deenu
miiⁿ, ti Ndyuūs caⁿ'a yā vaadī
deenú 'cūū chi yeⁿ'e maáⁿ yā
vmnááⁿ vmaaaⁿ chi din'dái
yā in'yeeⁿdí 'cūū, ní 'iicu cuuvi
nadinguáⁿ'ai yā s'uúúⁿ.

⁸ Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ n'gεεε
yeⁿ'ē in'yeeⁿdí 'cūū déenū yā
yeⁿ'e vaadī deenú 'cūū, ti
nduuti chi déenu yā, tuu'mi
ní nguéé s'neeⁿngaⁿ'á yā Señor
Jesucristo chi chíica yā yeⁿ'ē
va'ai cheεti nguūvī.

⁹ Canéé nguūⁿ ndii cuááⁿ
vmaaaⁿ ná libro yeⁿ'é Ndyuūs
'tíicā:

Nducuéⁿ'ē chi din'dái
Dendyuūs ní yeⁿ'é
'iiⁿ'yāⁿ chí i'teenu
'iivú Ndyuūs, tanáⁿ'ā
'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē in'yeeⁿdí
'cūū nguéé n'diichí
yā Jesucristo, ndíí
nguéé n'giindiveéⁿ yā
yeⁿ'é yā, ndíí nguéé
nadicadiinúⁿ yā yeⁿ'e
dendu'ū chuū na
staava yeⁿ'e yā.

¹⁰ Ndyuūs ch'iⁿ'í yā nducuéⁿ'ē
s'uúúⁿ cucaavā Espíⁿritu N'dai
yeⁿ'é yā. Espíⁿritu N'dai yeⁿ'é
Dendyuūs ní deenú yā ndu-
cuéⁿ'ē, ní deenú yā nducuéⁿ'ē
vaadī deenu yeⁿ'é Ndyuūs.

¹¹ ¿Du'ú 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi deenú
yā chí nadacadiinúⁿ taama
'iiⁿ'yāⁿ? Dámaaⁿ espíⁿritu yeⁿ'e
maáⁿ yā deēnu chi maáⁿ
yā nadacadiīnuuⁿ yā. 'Tíicá
ntúūⁿ mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguεε
cádiinuuⁿ yā chí Ndyuūs

nadicadínuuⁿ yā, ti dámaāⁿ Espíritu N'dai ye^{n'}é Dendyuūs deenu yā ye^{n'}é Dendyuūs.

12 S'uūūⁿ ní nguéé sta'ā yú espíritu chi ye^{n'}é i^{n'}yeēⁿdī ti sta'ā yú Espíritu N'dai chí cuchii ye^{n'}é Ndyuūs. Maaⁿ ní cuuvi deenu yú nducué^{n'}ē chí n'daacā n'dai ti Ndyuūs teé yā s'uūūⁿ Espíritu N'dai ye^{n'}é yā.

13 Nga^{n'}a ntūūⁿ yú ye^{n'}e nducué^{n'}ē chuū. Nguéé nga^{n'}a yú ndúú^{cū} nduudu chi ngi'cueeⁿ 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}e i^{n'}yeēⁿdī 'cūū. Espíritu N'dai ye^{n'}é Ndyuūs ca'cueeⁿ yā nducyaaca 'ii^{n'}yāⁿ chí canee ndúú^{cū} Espíritu N'dai miiⁿ.

14 'Ii^{n'}yāⁿ chí nguéé i'téenu yā Jesucristo ye^{n'}é yú nguéé ituumicadiinuuⁿ yā dendu'ū chí ye^{n'}é Espíritu N'dai ye^{n'}é Dendyuūs, ti sta'á yā nduudu miiⁿ tan'dúú^{cā} 'áamá cosa chí duuchi. Ní nguéé cuuvi tuumicadiinúúⁿ yā nduudu miiⁿ ti canee chí cadii^{núú} yā nduudu miiⁿ cáávā Espíritu N'dai ye^{n'}é Dendyuūs.

15 'Ii^{n'}yāⁿ chí canee ndúú^{cū} Espíritu N'dai ye^{n'}é Dendyuūs n'diichí yā tanducué^{n'}ē dendu'ū, naati 'ii^{n'}yāⁿ chí nguéé i'téenu yā Jesucristo nguéé cuuvi tuumicadiinúúⁿ yā táácā idiíⁿ 'ii^{n'}yāⁿ chí canee ndúú^{cū} Espíritu N'dai ye^{n'}é Dendyuūs.

16 Canee nguūⁿ na libro ye^{n'}é Ndyuūs ndúí vmnaaⁿ chí nga^{n'}a tíicā: 'Ii^{n'}yāⁿ chí nguéé i'téenu yā Jesucristo, ¿táácā cuuvi deenú yā chí nadacadiinúúⁿ 'iivú Ndyuūs? ¿Du'ú 'ii^{n'}yāⁿ cuuvi ca'cueeⁿ yā Ndyuūs? S'uuúⁿ chí canee

yú ndúú^{cū} Espíritu N'dai ye^{n'}é Dendyuūs snee yú ndúú^{cū} vaanicadínuuⁿ ye^{n'}é Cristo chí 'iivú Ndyuūs ye^{n'}é yú.

3

S'uūūⁿ ní compañeros ye^{n'}é yú vi'ī ní diiⁿ yú ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'}é Dendyuūs

1 Ndís'tiī hermanos ye^{n'}é, nguéé cuuvi caa^{n'}máⁿ ndúú^{cū} ndís'tiī tan'dúú^{cā} chí ndís'tiī ní 'ii^{n'}yāⁿ chí 'áamá canee ndúú^{cū} Espíritu N'dai ye^{n'}é Ndyuūs, ní 'ii^{n'}yāⁿ chí n'giindiveeⁿ yā ye^{n'}e yā. Naati ca^{n'}á nduucú nī tan'dúú^{cā} chí ndís'tiī daiya ye^{n'}é Ndyuūs ndís'tiī, tan'dúú^{cā} chí ndís'tiī 'ii^{n'}yāⁿ chí caama i'téenu yā Cristo ndís'tiī.

2 Tan'dúú^{cā} da'caiyāa chí ngi'ī leche ti 'āā cuéé cuuvi che'é yā, 'tiicá ntūūⁿ ndís'tiī. Ca'cueeⁿ ndís'tiī ndúú^{cū} dendu'ū nduudu chí nguéé ngi^{n'}ī, tí nguéé diiⁿ nī tan'dúú^{cā} chí nga^{n'}a Espíritu N'dai ye^{n'}é Ndyuūs.

3 Naati tan'dúú^{cā} 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}é i^{n'}yeēⁿdī 'cūū diíⁿ yā chí ne^{n'}e maáⁿ yā, 'tíicā idiíⁿ nī. Ndís'tiī ní 'téé ní ngu^{n'}u nī ní nguéé nduuvidaamá nī. Nguéé idiiⁿ n'daacá nī tan'dúú^{cā} 'ii^{n'}yāⁿ chí i'téenu yā 'iivú Ndyuūs chí idiíⁿ yā, ti idiíⁿ nī tan'dúú^{cā} 'ii^{n'}yāⁿ chí nguéé i'teenú yā 'iivú Ndyuūs chí idiíⁿ yā 'tíicā, ní idiíⁿ 'tíica nī.

4 Caati ná^{n'}ā ndís'tiī nga^{n'}á nī: 'Úú ní i'teenú tan'dúú^{cā} chí nga^{n'}a Pablo, ní táámá nī nga^{n'}a nī: 'Úú i'teenú tan'dúú^{cā} chí nga^{n'}a sa^{n'}a

Apolos. ¿'Áá nguéé ngaⁿ'á nī tan'dúúcā chí caⁿ'a nī tiempo chí 'āā chó'ōo taachi 'āā cuéé cu'téenu nī Jesucristo?

5 ¿Du'ú saⁿ'a Pablo 'úú? ¿Du'ú saⁿ'a Apolos miiⁿ? ¿'Áá nguéé nús'uu 'iiⁿ'yāⁿ chí dichí'vē Dendyuūs? Ngaⁿ'á 'nū nduudu chí ch'iⁿ'i Dendyuūs nús'uu ní ndís'tiī ní i'teenū nī.

6 'Úú ngaⁿ'á nduudu yeⁿ'é Dendyuūs nanááⁿ ndís'tiī ní diiⁿ tan'dúúcā chí chíinú ndaata na staava yeⁿ'é nī. Sáⁿ'ā Apolos miiⁿ canee sa ndúúcu nī ní ngi'cueeⁿ sá ndís'tiī ní diiⁿ sa tan'dúúcā chí ch'iiⁿ'yú sa ndaata miiⁿ. Dendyuūs diiⁿ yā chí 'cuiita ndaata miiⁿ.

7 Cáāvā chuū 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a nduudu yeⁿ'é Dendyuūs o 'iiⁿ'yāⁿ chí ca'cueeⁿ nduudu miiⁿ nguéé ch'εεté yā. Dámaaⁿ Ndyuūs chí 'cuiitá yā nduudu miiⁿ ní ch'εεte cá yā.

8 'Iiⁿ'yāⁿ chí caaⁿ'máⁿ yā nduudu miiⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ chí ca'cueeⁿ yā nduudu miiⁿ, 'āā daamá nūuⁿ diiⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs. Ndyuūs ca'á yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chiiⁿ chí cuuvi yeⁿ'é yā caavā ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e yā chí diiⁿ yā.

9 Nús'uu ní daama dáámá nuúⁿ idiíⁿ 'nū ntiiⁿ'nyúⁿ ndúúcu Dendyuūs. Ndís'tiī ní tan'dúúcā 'áámá campo yeⁿ'é Ndyuūs chí Ndyuūs chidi'cuiitá yā 'tíicā ndis'tiī. Tan'dúúcā 'áámá va'ai chí idin'dai Dendyuūs, 'tíicā ndís'tiī.

10 Ndyuūs teé yā 'úú vaadī deenū yeⁿ'é yā ní tan'dúúcā

'áámá saⁿ'ā deenu din'dai sa cimientu yeⁿ'e va'ai, 'tíicā 'úú. 'Úú ngaⁿ'á nduudu cuaacu chí tan'dúúcā cimientu miiⁿ chí din'dai sa. Táámá 'iiⁿ'yāⁿ 'iicandíi yā ndúúcu va'ai miiⁿ. Ca'áámá ca'aama 'iiⁿ'yāⁿ chí 'iicandíi yā nduúcu canéé chí 'iicandíi yā ndúúcu va'āi ndúúcu cuidado.

11 Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé cuuvi cu'neeⁿ yā táámá cimientu chí n'daaⁿ yeⁿ'é chí 'úú chí'neéⁿ, ti tuúú yeⁿ'é cimientu miiⁿ ní Jesucristo.

12 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí 'iicandíi yā vmnaaⁿ cimientu miiⁿ ndúúcu 'diiⁿ'nguaaⁿ, o ndúúcu 'diiⁿ'nguεε, o ndúúcu tuūu ndεε cheeⁿ, o ndúúcu yáⁿ'á, o ndúúcu yaāta o ndúúcu 'í'voōo canéé chí cadiinúúⁿ yā, ti chuū chí ngaⁿ'á.

13 Nguuvi chí Jesucristo diiⁿ yā juzgar ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é ca'áámá ca'áámá 'iiⁿ'yāⁿ, ní 'íicú 'iiⁿ'yāⁿ cádiínuuⁿ yā dε'ē ntiiⁿ'nyuⁿ chiiⁿ yeⁿ'é 'áámá 'áámá yā. Ntiiⁿ'nyuⁿ miiⁿ ní canéé chí cho'ōo naavtaⁿ'ā ngiichí yaⁿ'ā ní deenú yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é yā.

14 Nduutī chí cunee ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí 'iicandíi yā vmnaaⁿ cimientu miiⁿ, ntiiⁿ'nyuⁿ chí 'āā chó'ōo naavtaⁿ'ā ngiichi yaⁿ'ā ní nguεε chiichi, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ véé chí cuuvi yeⁿ'e yā.

15 Ndúúti chí cuucu ntiiⁿ'nyuⁿ chí 'iicandíi yā ndúúcu yaⁿ'ā, tuu'mi ní di'cuiinú ntiiⁿ'nyuⁿ miiⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nanguáⁿ'ai yā tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ chí chéenu

yā yeⁿe va'ai yeⁿe yā taachi ngiichi va'ai yeⁿé yā.

16 ¿Áá nguéé déénu ndís'tiī chi i'teenú nī Jesucristo chi cuerpo yeⁿe nī ní yáacū yeⁿe Dendyuūs, ní canéé Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs ndúúcū ndís'tiī?

17 Ndúútí chi 'áámá 'iīⁿyāⁿ dituuví yā yaācū yeⁿé Ndyuūs, Ndyuūs ní di'cuinú yā 'iīⁿyāⁿ miiⁿ. Yáacū yeⁿé Ndyuūs ní δεεε. Ndís'tiī ní yaācū yeⁿé Ndyuūs ndís'tiī.

18 Mar 'áámá nī ní nguéé nginnche'etí maáⁿ nī ndís'tiī. Taachi 'aamá ndís'tiī nadacadiinuuⁿ nī chi nge'e taaví nī yeⁿé vaadī deenu yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, tuu'mi ní canee cuuⁿmiⁿ chi diīⁿ nī tan'duucā 'áámá 'iīⁿyāⁿ chi nguéé deenu. Ní cuuvi ndaācā vaadī deenu yeⁿé nī chí yeⁿé Dendyuūs.

19 Vaadī déénu yeⁿé 'iīⁿyāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū tan'dúúcā 'áámá cosa chí duuchi nanááⁿ Ndyuūs. 'Áā canéé nguūⁿ na libro yeⁿé Ndyuūs ndíí vmnaaⁿ 'tíicā: Ndyuūs diīⁿ yā chí vaadī deenu yeⁿé 'iīⁿyāⁿ yeⁿé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū diīⁿ chí 'cuuvi 'iīⁿyāⁿ ní 'iīⁿyāⁿ miiⁿ canee yā tan'dúúcā chí cundaí yā na trampa yeⁿe maáⁿ yā.

20 Canéé nguūⁿ ntuuⁿ táámá chí 'tuucā: 'Iivú Ndyuūs déénu yā vaanacadiinūuⁿ yeⁿé 'iīⁿyāⁿ chí deenu yeⁿé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Nguéé δε'ε vεε dichí'vε chí nadacadiinūuⁿ 'iīⁿyāⁿ s'eeⁿ.

21 Mar 'áámá 'iīⁿyāⁿ nguéé cuuvi caaⁿ'máⁿ yā chí dich'εεté yā saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Tanducuéⁿé dendu'ū ní

yeⁿe ndís'tiī.

22 Nduuti chí 'úú chí Pablo, o saⁿ'ā Apolos, o saⁿ'ā Pedro, o nduuti chí yeⁿé iⁿ'yeeⁿdí, o yeⁿe vida yeⁿé yú, o yeⁿe vaadī n'gii, o yeⁿe cosa chí 'áā vεε o yeⁿé dendu'ū chí caama cuchíi, tanducuéⁿé chuū ní yeⁿe ndís'tiī.

23 Ní ndís'tiī ní yeⁿe Cristo ndís'tiī. Ní Cristo miiⁿ ní yeⁿe Dendyuūs chí cánduuchi yā cueⁿe daāⁿmaⁿ.

4

Ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe apóstoles

1 Ndís'tiī ní didúúché ní nús'uu tan'dúúcā 'iīⁿyāⁿ chí idiīⁿ ntíiⁿnyúⁿ yā yeⁿe Jesucristo. Nús'uu ní ngaⁿ'á 'nū nduudu cuaacu yeⁿé Ndyuūs nanaaⁿ ndís'tiī. Vmnaáⁿ vmnaaⁿ ní nguéé chí cadíinuuⁿ nī naati maaⁿ ní cádiinuuⁿ nī nduudu cuaacu miiⁿ.

2 'Iīⁿyāⁿ chí diīⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe 'iivú Ndyuūs canee cuuⁿmiⁿ chí diīⁿ yā cumplir tanducuéⁿe chí caaⁿ'maⁿ Ndyuūs yeⁿé ntiiⁿnyuⁿ chí diīⁿ yā.

3 Nguéé δε'ε vεε tuneé 'úú nduuti chí 'iīⁿyāⁿ diīⁿ yā juzgar 'úú, o nduuti chí ndís'tiī, o táámá 'iīⁿyāⁿ o 'úú maáⁿ n'diichí nuuⁿndi yeⁿé.

4 'Áará chí staava yeⁿé ngéé diīⁿ condenar 'úú cáávā chíiⁿ chí diīⁿ, 'úú nguéé cuuvi caaⁿ'máⁿ chí nguéé nuuⁿndi yeⁿé. Dámaāⁿ Señor Jesucristo diīⁿ yā juzgar 'úú, ní caaⁿ'máⁿ yā nuuⁿndi yeⁿé.

5 Ndís'tiī nguéé diīⁿ nī juzgar 'iīⁿyāⁿ. Taachí ndáá Señor Jesucristo yeⁿé yú taama

vmnéⁿēe tuu'mi 'cuuⁿmíⁿ yā tanducuéⁿē chi cadiinuuⁿ yú 'aama 'aama yú ndii na staaⁿve yeⁿē yú. Tiempo miiⁿ ní 'iivú Ndyuūs té^e yā s'uuúⁿ chi cuuvi yeⁿē yú caavā ntiiⁿnyuⁿ chí diiⁿ yú.

6 'Úú ngaⁿ'á yeⁿē chi 'úú ndúúⁿcū saⁿ'ā Apolos diiⁿ 'nū. Ní 'íicú ndís'tiī cuuvi 'cueéⁿ nī tan'dúúⁿcā chi cuuvi diiⁿ nī tan'dúúⁿcā chí canéé nguūⁿ ndíi vmnaaⁿ na libro yeⁿe Ndyuūs. Ndís'tiī nguéé n'diichí nī 'iiⁿyāⁿ. Ní nguéé caaⁿmáⁿ nī chí 'áámá 'iiⁿyāⁿ chí ch'εεε ca yā nguéé ti táámá yā.

7 ¿DÉ'ē cuuvi chi ngaⁿ'a nī chí naⁿ'a 'iiⁿyāⁿ chí ch'εεε yā? ¿'Áá nguéé tee Ndyuūs tanducuéⁿē chí vεε yeⁿ'é nī? ¿DÉ'ē cuuvi chí ngaⁿ'a nī chí tanducuéⁿe chí vεε chí yeⁿ'é nī ní maáⁿ nī staⁿ'á nī, ní nguéé diiⁿ nī cuenta yeⁿē chíiⁿ chí tee Ndyuūs ndís'tiī?

8 Ndís'tiī ní nadacadiinuuⁿ nī chí deenú nī nducuéⁿē chí yeⁿe nduudu yeⁿe Dendyuūs. Ní diiⁿ nī tan'dúúⁿcā 'iiⁿyāⁿ chí 'cuiica. Taachi nguéé ch'εεtineé 'nū ndúúⁿcū ndís'tiī, tuu'mi ní ndís'tiī diiⁿ nī tan'dúúⁿcā chí reyes ndís'tiī. Nduuti chí ndaa tiempo chí ndís'tiī caaⁿmáⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ ti rey ndís'tiī, tuu'mi ní nús'uu caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyúⁿ 'nū nduucú nī.

9 Tan'dúúⁿcā chí 'úú nadacadiinúúⁿ, nús'uu chí apóstoles ní candé^e 'nū nduudu yeⁿe Ndyuūs. Ndyuūs s'neéⁿ yā nus'ūú lugar chí ndii na n'giinū yeⁿe fila. Ní nús'uu canéé 'nū tan'dúúⁿcā

'iiⁿyāⁿ chí niiⁿnuúⁿ cánee nguuvi chí 'cuūvi yā, ní niiⁿnuúⁿ canéé nguuvi chí ch'iiⁿ'núⁿ yā nús'uu. 'Tíicā snéé nús'uu. 'Iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndúúⁿcū ángeles yeⁿē nanguuvi n'gíinu yā nús'uu.

10 'Iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ngaⁿ'á yā chí nús'uu tonto 'nū ti neⁿ'é 'nū Cristo, naati ngaⁿ'á yā ti ndís'tiī ní saⁿ'ā deenu ndís'tiī. Ngaⁿ'á yā ti nús'uu ní 'vaⁿ'á 'nū naati ndís'tiī ní ditiinú nī. Ngaⁿ'á yā chí nús'uu ní nguéé n'dááca 'nū naati ndís'tiī ní n'dááca nī.

11 Ndii nguuvi miiⁿ ní cuiicu 'nū ní yaaca 'nū va. Ní 'āā ntéé n'dee^e catécai 'nū chí n'daacā. Ní 'iichε yeⁿ'é 'nū. Ní 'iiⁿyāⁿ ch'enⁿ'é yā nús'uu. Ní diiⁿ yā chí chéénú 'nū ndii miiⁿ ní ndii 'múúⁿ ní nguéé vaacu 'nū.

12 Ní diiⁿ 'nū ntiiⁿnyuⁿ ndúúⁿcū taⁿ'á 'nū chí cuuvi cheⁿ'é 'nū. Taachi 'caaⁿ'va yā yeⁿ'é 'nū tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ diⁿ'viicú yā nús'uu. Diiⁿ yā chí nééné ch'eenu 'nū chíi ní nús'uu ní chí chéé 'nū yeⁿ'é nducuéⁿē.

13 Caⁿ'a yā cuncāā yeⁿ'é 'nū ní chéé 'nū ndúúⁿcū vaadi ngiinu. Ndii nguuvi miiⁿ 'iiⁿyāⁿ nacadiinúúⁿ yā chí nús'uu tan'dúúⁿcā dεεcūú yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū 'tíica nús'uu.

14 'Úú nguéé idinguúⁿ yeⁿ'e dendu'ú 'cūū yeⁿ'e ndís'tiī caati chí cuuvi 'cuinaáⁿ nī. Yaaⁿ'ví ndís'tiī yeⁿ'e nducuéⁿē chuū tí ndís'tiī tan'dúúⁿcā daiyá chí nééné neⁿ'é, 'tíicā ndís'tiī.

15 'Áará chí véé ndiichi mil

maestros chi ngi'cueéⁿ yā ndís'tiī yeⁿe Cristo, nguéé neéné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi snée yā tan'dúúcā chiidá nī. 'Úú ní tan'dúúcā chiidá nī na ndaata yeⁿ'é Dendyuūs, ti candéé evangelio chi nduudu cuaacu chi ngai yeⁿ'é Cristo nanááⁿ ndís'tiī. Ní ndís'tiī ní chi'téenu nī ní ch'iindiyāāⁿ ntúuⁿ nī na ndaata yeⁿ'é Ndyuūs.

16 Cáāvā chiiⁿ 'úú idi'cuítú ndís'tiī. Diíⁿ nī tan'dúúcā chi 'úú idiíⁿ.

17 Cáāvā chuū dicho'ó Timoteo nanááⁿ ndís'tiī. Saⁿ'ā miiⁿ tan'dúúcā daiyá, 'tíica sa. Ní saⁿ'a chi neⁿ'é. Saⁿ'ā miiⁿ ní 'áámá canee sa ndúúcū 'iivú Ndyuūs. Saⁿ'ā miiⁿ ní ca'cueeⁿ sa ndís'tiī yeⁿe Cristo. Ní n'gaacu nī yeⁿ'é tanducuéⁿ'ē chi cuuvi diíⁿ nī maaⁿ chi i'teenú nī Cristo tan'dúúcā chi 'úú ngi'cueéⁿ nduu caaaⁿ nducuéⁿ'ē yáacū va.

18 Maaⁿ ní deenú chi náⁿ'ā ndís'tiī ngaⁿ'a nī chi n'gεεte ndai maaⁿ nī. Ní nadacádiinuuⁿ nī chí 'úú ní 'aa ntéé ndaá naachi cánéé nī.

19 Ndaa nuúⁿ yeⁿ'é ndís'tiī nduuti chí Ndyuūs neⁿ'é yā chi ndaá. Taachi ndaá tuu'mi 'úú cadiinúúⁿ yeⁿe chi 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a maáⁿ yā chi n'gεεte yā. Cadiinúúⁿ nduuti chí 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ diíⁿ yā tan'dúúcā chi Ndyuūs neⁿ'é yā chi diíⁿ yā.

20 Nducuéⁿ'ē yeⁿe naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiíⁿnyuⁿ yā nguéé dámaāⁿ yeⁿe chí ngaⁿ'a yā, ti chiiⁿ chí diíⁿ yā ti poder yeⁿ'é Ndyuūs.

21 Dε'ē neⁿ'é ndís'tiī. ¿'Áá neⁿe nī chí taachi ndaá ní diíⁿ regañar ndís'tiī, o taachi ndaá

caaⁿ'máⁿ nduucú ndis'tiī ndúúcū vaadi néⁿ'é?

5

Ngaⁿ'a yā nuuⁿndi yeⁿ'ē 'áámá saⁿ'a chí caⁿ'á yā na yaacū

1 N'giindiveéⁿ 'nū chí nguááⁿ ndis'tiī véé 'áámá saⁿ'ā chí diíⁿ nuuⁿndi ca tí canee sa ndúúcū n'daataá chí nguéé yeⁿ'ē sa. Nguéé 'tíicá nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ gentiles chí nguεε i'téenu yā Jesucristo. N'giindiveéⁿ 'nū chí saⁿ'ā miiⁿ sta'a n'daataá yeⁿ'ē chiida sa ní canee sá ndúúcū tá.

2 Ní ndís'tiī ngaⁿ'a maáⁿ nī yeⁿe nī chí n'gεεte nī n'dáará chí idiiⁿ saⁿ'ā miiⁿ nuuⁿndi 'tíicā. ¿Dε'ē cuuvi chí nguéé divií nī saⁿ'a miiⁿ na yaacū yeⁿ'é Ndyuūs yeⁿ'ē yú?

3 N'dáará chí 'úú nguéé canee ndúúcū ndís'tiī in-acádiinúúⁿ yeⁿ'é ndís'tiī. 'Úú ní caaⁿ'máⁿ nuuⁿndi yeⁿe saⁿ'ā miiⁿ yeⁿe dendú'u chí idiiⁿ sa tan'dúúcā chí 'úú canee ndúúcū ndís'tiī.

4 Taachí nduuvidadáámá ndís'tiī ná chí duuchi Señor Jesucristo tuu'mi ní poder yeⁿ'ē Señor Jesucristo canee ndúúcū ndís'tiī. Ní diíⁿ nī tan'dúúcā chí 'úú canee ndúúcū ndis'tiī.

5 'Tíicā nadacádiinúúⁿ chí ndís'tiī canee cuuⁿmíⁿ chí diíⁿ nī. Divií nī saⁿ'ā miiⁿ nguaaⁿ ndís'tiī tí saⁿ'ā miiⁿ ní canee sa yeⁿ'ē na poder yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūuⁿ. 'Tíicā castigo yeⁿ'ē sa. Ní cuuvi cadiinuuⁿ sa yeⁿe alma yeⁿe sa. Ní cuuvi nanguaⁿ'ai alma yeⁿ'ē sa nguuvi chí ndaa ntúūⁿ Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú.

6 Nguéé n'dáácā ndís'tiī ní nga'n'á nī chi n'dái ndís'tiī, ní véé 'ii'yān chí idií'n yā nuu'ndi nguaa'n ndís'tiī. ¿'Áá nguéé deenú nī ti ta 'líi'n chuundi levadura ichéé ndúúcu tan-ducué'nē yaāchī?

7 Sa'n'ā mii'n tan'dúúca levadura 'tíicā sa. Ndís'tiī divíi nī sa'n'ā mii'n ní cūnee n'dáaca nī. Cuneé nī tan'dúúca yaāchī chi nguéé levadura ye'n'ē, tan'dúúca pan chí che'e yā ye'n'ē pascua. 'Ii'yān ch'ii'n'nú'n yā Cristo. Ní Cristo mii'n ní tan'dúúca 'iiti cuūchī chí ch'ii'n'nú'n yā cáávā 'viicu pascua. Cáávā s'uūu'n ní Cristo mii'n ní sta'á yā lugar ye'n'ē 'iiti cuūchī ye'n'e 'viicu pascua ti ch'ti yā cucáávā s'uūu'n.

8 Maa'n ní nguéé dich'εετε yú 'viicu ye'n'e pascua mii'n tan'dúúca 'ii'yān chí véé nuu'ndi ye'n'é yā ti nguéé ye'n'e Cristo 'ii'yān s'ee'n. Ní nguéé dich'εετε yú ndúúcu vaadī n'giinu na staava ye'n'ē yú o ndúúcu cosa chí nguéé n'daacā, ti chuū ní tan'dúúca levadura 'tíicā. Dich'εετε yú pascua mii'n dámaā'n ndúúcu nducue'n'ē chí n'dáaca na staava ye'n'ē yú ti tan'dúúca pan chí nguéé levadura ye'n'ē, 'tíicā canee yú.

9 'Áá dinguú'n ye'n'e ndís'tiī chí nguéé cá'n'a nī ndúúcu sa'n'ā chí canee sa ndúúcu n'daataá chí nguεε ye'n'ē sa ndíi nguéé cá'n'a nī ndúúcu n'daataá mii'n.

10 'Úú nguéé nga'n'á chí nguéé n'diichí nī sá'n'ā chí véé n'daataá ye'n'ē sa, o n'daataá chí véé sa'n'ā ye'n'ē tá, o 'ii'yān

chí nginnche'éei yā 'ii'yān, o 'ii'yān chí duūcú, o 'ii'yān chí i'teenú yā ídolos. Ndís'tiī nguéé cuuvi cuneé nī na i'n'yee'dí'cūú ní nguéé n'diichí nī 'ii'yān ye'n'e i'n'yee'dí'cūú.

11 Naati maa'n ní 'āā dinguú'n ye'n'é ndis'tiī chí nguéé cá'n'a nī ndúúcu 'ii'yān s'ee'n chí nga'n'á yā chí hermanos ye'n'é nī ní nguéé n'daacā idií'n yā, ti sa'n'ā chí canee ndúúcu n'daataá chí nguεε ye'n'e sa, o n'daataa chí canee ndúúcu sa'n'a chí nguεε ye'n'ē tá. Ndíi nguéé cá'n'a nī ndúúcu 'ii'yān chí i'teenú yā ídolos. Ndíi nguéé cá'n'a nī ndúúcu 'ii'yān chí nga'n'á yā nduudu yaadī, o ndúúcu 'ii'yān chí nginnche'éei yā 'ii'yān, o ndúúcu 'ii'yān chí ngii cuu'vi, o ndúúcu 'ii'yān chí duucu. Ní nguéé che'é nī ndúúcu 'ii'yān s'ee'n.

12 ¿Dε'ē cúúví chí 'úú n'diichí nuu'ndi ye'n'e 'ii'yān chí nguéé i'téenu yā Jesucristo ye'n'ē yú? Chuū ní nguéé ntii'nyu'n ye'n'é ti ye'n'é Dendyuūs. Ndís'tiī canee chí n'diichí nī nuu'ndi ye'n'e 'ii'yān chí ca'n'á yā yaacú ndúúcu nī.

13 Jesucristo n'diichí yā nuu'ndi ye'n'e 'ii'yān chí nguéé i'téenu yā Ndyuūs. Maa'n ní ndís'tiī divíi nī sa'n'ā mii'n nguaa'n ndís'tiī.

6

Ti'yān chí i'téenu yā Señor Jesucristo na'n'á yā nanáán juez ndúúcu vaadī'caa'vaye'n'é yā

1 Nduuti chi 'aama chéé ndís'tiī vée vaadī 'caa'va ndúúcū taama chéé ndís'tiī, ¿de'ē cúúví chí ca'á nī nanáán juez ye'n'e yaān vaacú nī, ní nguée ca'á nī nanáán 'ii'nyān chí chéé vmaān ye'n'e yáacū ye'n'é nī?

2 ¿'Áá nguée deenu ndís'tiī ti s'uuún chi i'teenu yú Jesucristo ndáá nguuvi chí cuuvi n'diichi yú nuu'ndi ye'n'e 'ii'nyān ye'n'e i'nyeedí 'cūū? Nduuti chí ndís'tiī ca'á nī n'diichí nī nuu'ndi chí idiin 'ii'nyān ye'n'e i'nyeedí 'cūū, ¿'áá nguée cuuvi n'diichí nī ta 'líin nuu'ndi ye'n'e nī chí nguāān ndís'tiī?

3 ¿'Áá nguée deenu ndís'tiī chí s'uuún ca'n'a yú n'diichi yú nuu'ndi ye'n'e ángeles? Ní nduuti chí cuuvi diin yú 'tíicā tuu'mi ní cuuvi n'diichi yú dendu'ū nuu'ndi chí vée ye'n'e yú i'nyeedí 'cūū.

4 Nduuti chí canée chí n'diichí nī dendu'ū vaadī 'caa'va nguāān ndís'tiī, n'daacā chí ca'á nī nanáán 'ii'nyān ye'n'e yaacū 'aara chí nguée 'ii'nyān chí duū'vī né'n'e yā ví'ī.

5 Nga'n'á chuū chí cuuvi 'cuinaán nī. ¿'Áá cadiinuu nī chí nguée vée mar 'áámá 'ii'nyān nguāān ndís'tiī, mar 'áámá 'ii'nyān chí nguée cuuvi n'diichí yā du'u hermano chí vée nuu'ndi ye'n'e yā?

6 Nduuti chí vée 'aama hermano chí deenu ca nguāān ndís'tiī, ¿de'ē cúúví chí nge'n'e hermanos ndúúcū vaadī 'caa'va ye'n'é yā nanáán 'ii'nyān chí nguée i'téenu yā Señor Jesucristo ye'n'e yú?

7 Cuaacu ní'nyún nguée ngin'i ndís'tiī chí ye'n'e Ndyuūs ndís'tiī ti vée vaadī 'caa'va ye'n'e 'áámá nī táámá nī ndúúcū ví'ī. ¿De'ē cúúví chí nguée ichéε nī nguāān ndís'tiī dendu'ū chí nguεε n'daacā chí hermano diin yā nduucú nī? N'daacā n'dai chí ichéε nī tanducuen'ē ní nguée ca'á nī nanáán 'ii'nyān cucáāvā hermanos chí idiin yā ndúúcū nī.

8 Ndís'tiī, hermanos, ní nguée n'daacā idiin nī chí nginnche'éi nī 'áámá nī ndúúcū taama nī chí hermano ye'n'e nī.

9 Ndís'tiī nguée 'caandiveén nī chíin chí 'ii'nyān nga'n'a yā chí cuaacu ní nguée cuaacu. ¿'Áá nguée deenu nī chí 'ii'nyān chí nguée idin'daacá yā nguée ndaa yā naachi Ndyuūs nga'n'a ntiin'nyún yā? Ní nguée 'ii'nyān s'ee'ndí nguεε 'ii'nyān chí sta'á yā n'daataá ye'n'e taama sa, o isa'n'a ye'n'e taama ta, ní nguée n'daataá chí n'diichí tá sa'n'a chí nguée ye'n'e tá, ní nguée sa'n'a chí n'diichí sa n'daataá chí nguée ye'n'e sá, ndúúcū 'ii'nyān chí i'teenu ídolos chí santos, ndúúcū sa'n'a chí iduuchinéén ví'i sa.

10 'Tiicá ntúūn 'ii'nyān duucu, ndúúcū 'ii'nyān chí ne'n'e cá yā dendu'u chí vée ye'n'e taama 'ii'nyān, ndúúcū 'ii'nyān chí ngii cúú'ví, ndúúcū 'ii'nyān chí nga'n'a taán yā ye'n'e taama 'ii'nyān, ndúúcū 'ii'nyān chí itá'á yā ye'n'e taama yā. Nducué'n'e 'ii'nyān s'ee'nguée cuuvi nndaá yā naachi Ndyuūs nga'n'a ntiin'nyu'n yā.

11 'Tiicá ntúūⁿ diiⁿ ndís'tiī. Dinuuⁿndí nī tiempo chí 'āā chó'ōo naati maaⁿ ní Ndyuūs n'diichí yā ndís'tiī tan'dúúccā chí 'āā ntéé vεε nuuⁿndi yeⁿ'é nī cáāvā Jesucristo. Maaⁿ ní ndís'tiī ní diiⁿ nī nducueⁿ'ē chí n'daacā ti yeⁿ'é Jesucristo ndís'tiī. Ní Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs yeⁿ'ē yú canéé ndúúcu nī.

Yeⁿ'e chi n'daacā chí diiⁿ yú

12 Tanducueⁿ'ē chí nguéeé nuuⁿndi cuuvi diiⁿ, naati nducueⁿ'ē chí n'daacā nguéeé neⁿ'é diiⁿ, ti nguéeé n'dai chí diiⁿ. Cuuvi diiⁿ tanducueⁿ'ē chí neⁿ'é chí n'daacā, naati nguéeé necio canéé yeⁿ'ē mar 'áámá dendu'ū.

13 Cuaacu chí yúutē chí che'e yú ní caavā cheⁿeti yú. Cheⁿeti yú ní neⁿ'e che'e yuūtē. Naati Ndyuūs di'cuiinú yā yuūtē chí che'e yú ndúúccū cuerpo yeⁿ'e yú ndúúccū chí véé yeⁿ'ē. Nguéeé cuuvi caaⁿmaⁿ yú chí Ndyuūs teé yā cuerpo yeⁿ'e yú chí n'daacā n'diichí yā saⁿ'ā. Ndyuūs diiⁿ yā chí s'uuúⁿ chí cuuvi yeⁿ'é yā ní cuerpo yeⁿ'ē yú ní yeⁿ'é Dendyuūs.

14 Jesucristo chí 'iivi yú, Ndyuūs nducueⁿ'ē yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā. 'Tiicá ntúūⁿ Ndyuūs nadacueⁿ'ē ntúūⁿ yā s'uuúⁿ ndúúccū poder yeⁿ'é yā.

15 ¿'Áá nguéeé deenu ndís'tiī chí cuerpo yeⁿ'é nī ní yeⁿ'e Cristo? ¿'Áá cuta'á nī 'áámá saⁿ'ā chí yeⁿ'e Cristo ní diiⁿ nī chí saⁿ'ā miiⁿ yeⁿ'ē 'áámá n'dáátāa chí 'yaaⁿ saⁿ'ā yeⁿ'ē tá? Ndyuūs nguéeé 'cuáaⁿ yā chí 'tiicā.

16 ¿'Áá nguéeé deenu ndís'tiī chí saⁿ'ā chí caⁿ'a sa ndúúccū n'daátāa chí 'yaaⁿ saⁿ'ā yeⁿ'ē tá nduuví 'aama nú yā? 'Iivú Ndyuūs ngaⁿ'a yā ndii cuááⁿ vmnaaⁿ naachi canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e yā 'tiicā: Naachi na'uuví yā ní nduuví 'aama cuerpo núú yā.

17 S'uuúⁿ chí i'teenu yú Jesucristo chí 'iivi yú canee yú ndúúccū dáámá espíritu chí yeⁿ'ē Jesucristo.

18 Ndís'tiī n'daacā, nguéeé caⁿ'á nī ndúúccū saⁿ'ā, o saⁿ'ā nguéeé caⁿ'á nī ndúúccū n'daacā, chí idinuuⁿndí nī ti idiiⁿ nuuⁿndí nī ndúúccū cuerpo yeⁿ'e maáⁿ nī. Castigo yeⁿ'ē nuuⁿndi miiⁿ 'áámá cūnee na cuerpo yeⁿ'é nī. Tanáⁿ'a ca nuuⁿndi chí idiíⁿ nī ní nguéeé contra cuerpo chí yeⁿ'e maáⁿ nī.

19 ¿'Áá nguéeé deenu ndís'tiī chí cuerpo yeⁿ'é nī chíiⁿ chí yaācū yeⁿ'e Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs chí canéé ndúúccū ndís'tiī? Ndyuūs tee yā Espíritu N'dai yeⁿ'e yā ndís'tiī. Maaⁿ ní cuerpo yeⁿ'e nī nguéeé yeⁿ'e maáⁿ nī ti yeⁿ'e Espíritu N'dai chí yeⁿ'e Ndyuūs. Ní Ndyuūs tee yā ndís'tiī Espíritu N'dai yeⁿ'é yā.

20 Chuū ní cáāvā Jesucristo cái yā ndís'tiī ndúúccū 'áámá precio chí nééné yaⁿ'ai chíi'vē. Cáāvā chuū dich'εεtē nī Dendyuūs ndúúccū nuuⁿmáⁿ cuerpo yeⁿ'e nī ti ndís'tiī ní yeⁿ'é Ndyuūs ndís'tiī.

7

Pablo ca'á yā consejo

'iiⁿyāⁿ chí n'giindivaacu yā

1 Maaⁿ ní idinguúⁿ ní nan'guεεcútāⁿ'a yeⁿ'e pre-guntas chi dingúuⁿ nī yeⁿ'é. N'daacā chi 'aama saⁿ'ā nguéeé 'caandavaacu sa.

2 Naati 'tíicā. Deenú chi saⁿ'ā neⁿ'e sa cūnee sa ndúúcu n'daataá. Cáávā chuū n'dááca chi 'caandavaacu sá ní véé n'daataá yeⁿ'ē sa. 'Tiicá ntúūⁿ chí 'aama n'daataá 'caandavaacu tá ní véé saⁿ'ā yeⁿ'é tá. 'Tíicā ní nguéeé díiⁿ yā nuuⁿndi.

3 Saⁿ'ā ní canéé chí cun'diití sá ndúúcu n'daataá yeⁿ'ē sa. 'Tiicá ntúūⁿ n'daata miiⁿ canéé chí cun'diití tá ndúúcu sáⁿ'ā yeⁿ'ē tá.

4 N'daataá chi n'gíindivaacu tá, cuerpo yeⁿ'ē tá nguéeé yeⁿ'ē tá dámaāⁿ tá ti yeⁿ'e sa ndúúcu tá. 'Tiicá ntúūⁿ saⁿ'ā miiⁿ. Cuerpo yeⁿ'ē sa nguéeé yeⁿ'ē sa dámaāⁿ sa ti yeⁿ'ē sa ndúúcu tá.

5 Díiⁿ nī cumplir ndúúcu n'daata yeⁿ'e nī o isaⁿ'ā yeⁿ'é nī. Nduuti chi nduu 'uuví nī canee yiinú nī yeⁿ'ē 'áámá tiempo chí 'áámá caaⁿ'maⁿngua^a nī ní ndeé nī ndúúcu 'iivú Ndyuūs, tuu'mí chuū ní chí díiⁿ nī cumplir tiempo 'cūū. 'Cuinū caaⁿ'maⁿngua^a nī ndúúcu 'iivú Ndyuūs, tuu'mi ní díiⁿ nī cumplir ndúúcu isaⁿ'ā o n'daataá yeⁿ'e nī. Nduuti chí nguéeé díiⁿ nī 'tuucā, tuu'mi ní cuuvi neⁿ'é nī caⁿ'á nī ndúúcu táámá saⁿ'ā o n'daataá. Ní yááⁿ'guuinūⁿ n'diichínēⁿ sa ndis'tiī neⁿ'e chí nguéeé díiⁿ nī cumplir ndúúcu isaⁿ'ā o n'daataá yeⁿ'e nī. Ní cuuvi díiⁿ nī nuuⁿndi.

6 'Úú nguéeé caaⁿ'máⁿ ndis'tiī chíiⁿ chí díiⁿ nī, ndis'tiī chí neⁿ'é nī 'caandavaacú nī. Nguéeé teé chuū tan'dúúca 'áámá ley.

7 Ti neⁿ'é chí nducyaaca saⁿ'ā nguéeé 'caandavaacu sa ní cūnee sa dámaāⁿ sa tan'dúúca chí 'úú caneé, naati nguεε cuuvi chí 'tíicā. 'Úú deenu chí Ndyuūs ca^a'á yā 'áámá 'áámá 'iiⁿyāⁿ chíiⁿ chí cuuvi díiⁿ yā.

8 'Úú ngaⁿ'á ngī saⁿ'ā n'gaiyáa o n'daataá n'gaiyáa ndúúcu n'daataá n'guá^aā chí n'daacā chí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéeé 'caandavaacú yā ní cunee yā dámaāⁿ yā tan'dúúca chí 'úú caneé.

9 Nduuti chí nguéeé cuuvi 'cuεεtinée yā damaáⁿ yā, tuu'mi ní 'caandavaacú yā. Ti n'daacā chí 'caandavaacú yā ní nguéeé cūnee yā ndúúcu deseo chí saⁿ'ā neⁿ'e sa n'daataá o n'daataá neⁿ'e tá saⁿ'ā.

10 Chuū ngaⁿ'á yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ chí n'giindivaacu yā. Saⁿ'ā miiⁿ nguéeé divíi sa n'daataá yeⁿ'ē sa, o táⁿ'ā miiⁿ nguéeé di-vii tá isáⁿ'ā yeⁿ'ē tá. Chuū chí ley yeⁿ'e Ndyuūs.

11 Ndúúti chí 'áámá n'daataá divíi tá yeⁿ'e isaⁿ'ā yeⁿ'ē ta caati nguéeé yaaⁿ yiinú tá ndúúcu isaⁿ'ā yeⁿ'ē tá, tuu'mi ní 'āā ntéé 'caandavaacu tá ndúúcu taama sáⁿ'ā. 'Tiicá ntúūⁿ saⁿ'ā yeⁿ'é tá nguéeé cu'neeⁿ sá n'daataá yeⁿ'ē sa cucáávā taama n'daataá.

12 Maaⁿ ní chuū chí ngaⁿ'á ngī tanáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ ní cosa tan'dúúca chí deenú chí

n'daacā cááva yā. Ní chuū ní nguée ley yeⁿe Ndyuūs. Nduuti chi 'áámá saⁿā chi i'teenu Ndyuūs ní n'daataá yeⁿē sa ní nguée i'teenu tá, tuu'mi nguée cu'neeⁿ sa n'daataá yeⁿē sa nduuti chi táⁿā miiⁿ n'daacā canee tá ndúúcu sa.

13 Tiicá ntúūⁿ, n'daataá chi i'teenu tá ní saⁿā yeⁿe tá nguée i'téenu sa ní n'dááca canee tá ndúúcu sa, tuu'mi nguée cu'neeⁿ tá isáⁿā yeⁿē tá.

14 Sáⁿā yeⁿē tá chi nguée i'téenu sa ní cuuvi yeⁿé Jesucristo saⁿā miiⁿ cucáávā n'daataá yeⁿē sa chi i'teenu tá. Tiicá ntúūⁿ, n'daataá chi nguée i'teenu tá ní cuuvi yeⁿé Jesucristo n'daataá miiⁿ cucáávā isaⁿā yeⁿe tá chi i'teenu sa. Ndúúti chi nguée 'tíicā, tuu'mi ní nguée cuuví yeⁿe Jesucristo daiyá yā. Naati 'tíicā, tuu'mi ní cuuvi yeⁿe Jesucristo daiyá yā.

15 Naati nduuti chi saⁿā o n'daata chi nguée i'téenu yā Señor Jesucristo nguée cūnee n'dááca saⁿā miiⁿ ndúúcu n'daataá yeⁿē sa, o n'daataá miiⁿ ndúúcu isaⁿa yeⁿē tá chi i'téenu yā Señor Jesucristo, tuu'mi ní cuuvi divíi yā yeⁿe ví'i. 'Iiⁿyāⁿ chi i'téenu yā Jesucristo nguée a fuerza chi cuneé yā ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chi nguεε i'téenu yā Señor Jesucristo. Ndyuūs neⁿé yā chi 'iiⁿyāⁿ chi i'téenu yā Señor Jesucristo cunee n'dááca yā ndúúcu vaadī 'diiⁿ.

16 Ndís'tiī 'iiⁿyāⁿ chi i'téenu ní Señor Jesucristo, ¿táácā cuuvi deenú ní nduuti chi cuuvi dinguáⁿai ní isaⁿa yeⁿé ní o

n'daataá yeⁿé ní? Nguée cuuvi deenu ní chuū chi 'tíicā.

17 Ndyuūs yeⁿē yú yaa'ví yā s'uuúⁿ chi yeⁿé yā s'uuúⁿ. Ní tee yā 'áámá 'áámá s'uūúⁿ ntiiⁿnyuⁿ s'uuúⁿ chí yeⁿé yā chí ituneeⁿ s'uūúⁿ. Ní 'íicú véé ntiiⁿnyuⁿ yeⁿé Ndyuūs yeⁿē 'áámá 'áámá s'uūúⁿ. Ní canee chi 'cuεεtinee yú n'daacā tan'dúúcu Ndyuūs neⁿe yā chi diiⁿ yú. 'Tíicā ngaⁿa ntiiⁿnyuⁿ 'úú yeⁿē nducyáácá yáacū.

18 Nduuti chi Ndyuūs yaa'ví yā 'áámá saⁿā yeⁿē ndaata Israel chi cuuvi yeⁿe yā ní 'iiⁿyāⁿ 'āā diiⁿ yā circuncidar cuerpo yeⁿe saⁿā miiⁿ ndii chi 'líiⁿ sa tan'dúúcu chí ngaⁿa ley yeⁿe 'iiⁿyāⁿ ndaata Israel, 'āā canee sa 'tíicā. Ndúúti chi Ndyuūs yaa'ví yā 'áámá saⁿā chi cuuvi yeⁿé yā ní saⁿā miiⁿ nguée yeⁿē ndaata Israel ní nguée diiⁿ yā circuncidar cuerpo yeⁿe saⁿā miiⁿ, 'āā canee sa 'tíicā.

19 Nguée de'ē véε nanáán Ndyuūs nduuti chi diiⁿ yā circuncidar cuerpo yeⁿe saⁿā o nguée. Dámaāⁿ dichí'vε nduuti chi cu'teenu yú Jesucristo ní diiⁿ yú tan'dúúcu chí Ndyuūs neⁿé yā.

20 Tan'dúúcu chí ndís'tiī 'āā canee ní taachi Ndyuūs yaa'ví yā 'áámá 'áámá ndís'tiī 'tiicá ntúūⁿ cuneé ní.

21 Taachi Ndyuūs yaa'ví yā n'diī chi cuuvi yeⁿé yā, nduuti chi n'diī canee ní tan'dúúcu chí canee 'iiⁿyāⁿ chí canee caadi 'iiyu ní nguée cuuvi naⁿa yā nguée nacádiinúúⁿ ní de'ē véε yeⁿé chúū. Ní nduuti chí cuuvi

canee libre ndís'tii, chí diín nī ntiiⁿnyuⁿ caadi 'iiyu tuu'mi ní caⁿ'á nī. Ní cunée nī libre.

22 Taachí Ndyuūs yaa'ví yā 'iiⁿ'yāⁿ chí canée caadi 'iiyu ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ i'téenu yā Jesucristo, 'iiⁿ'yāⁿ canée yā tan'dúúcā chí libre, tī canee libre yā yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'é yā. 'Iiⁿ'yāⁿ chí canée libre taachí Ndyuūs yaa'ví yā 'iiⁿ'yāⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ nguée libre ti dichí^{vε} yā Ndyuūs.

23 'Iivú Ndyuūs ní cái yā ndís'tiī ndúúcū 'áamá precio chí néené yaⁿ'ai chí^{vε} ti yuuúⁿ yeⁿ'e daiyá yā. Maaⁿ ní ndís'tiī ní yeⁿ'é Ndyuūs ndís'tiī. Ní diín nī ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs. Nguée diín nī tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chí nguεε i'téenu yā Jesucristo ngaⁿ'a yā chí diín nī.

24 Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é, ca'áamá ca'áamá ndís'tiī canée nī ndúúcū Ndyuūs. Naachi canée nī miiⁿ canée Dendyuūs ndúúcū nī.

25 'Úú ca'á 'áamá consejo yeⁿ'é n'daataá chí nguée n'giindivaacu tá. Deenu chí ngaⁿ'á tan'dúúcā chí Dendyuūs néⁿ'é yā, naati chuū ní nguée ley yeⁿ'é yā. 'Úú Pablo 'úú chí i'teenú Ndyuūs. Ní Ndyuūs chíⁿ'í yā 'úú chíⁿ chí 'úú diín ní ngaⁿ'á.

26 'Úú nadacadiinúúⁿ chí n'daacā chí saⁿ'ā s'eeⁿ 'cuεεtinée sa damaāⁿ sa. Tī maaⁿ ní deenu yú chí ndaā tiempo chí n'geenu yú ngii.

27 Ndís'tiī saⁿ'ā chí véé n'daataá yeⁿ'é nī, nguée cuⁿ'neeⁿ nī táⁿ'ā. Ndís'tiī saⁿ'ā chí nguée n'daataá yeⁿ'é nī

nguée inⁿ'nuúⁿ nī n'daataá chí cuuvi yeⁿ'é nī.

28 Nduuti chí 'áamá saⁿ'ā chíⁿindivaacu sa, nguée dinuúⁿndí sa. Nduuti chí n'daataá miiⁿ 'caandavaacú tá, nguée dinuuⁿndí tá. 'Úú nadacadiinúúⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ chí chíⁿindivaacu yā ní 'cueenu cá yā cuuvi. Nguée neⁿ'é chí ndís'tiī 'cueenu cá nī cuuvi.

29 Chuū ngaⁿ'á ngii ndís'tiī hermanos yeⁿ'é: Nguée 'naaⁿ tiempo 'cuεεtinée yú iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Saⁿ'ā chí véé n'daataá yeⁿ'é sa ndiiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e 'iivú Ndyuūs vmnááⁿ vmnaaⁿ nguée ti neⁿ'e n'daataá yeⁿ'é sa.

30 Nguée diín nī cuenta yeⁿ'e deⁿ'ε véε chí chó'oo yeⁿ'é nī. Nduuti chí nguεεcú nī yeⁿ'e 'aama tináⁿ'ā nguée 'naaⁿ tiempo cuεεcú nī. Nduuti chí yeenú nī ti véé 'áamá 'viicu nguée 'naaⁿ tiempo cunée vaadī yeenú nanáaⁿ nī. Nduuti chí ngái nī tuu'mi ní ngáacú nī chí nguée 'naa tiempo cunee.

31 Ní ndís'tiī chí véé negocio yeⁿ'é nī yeⁿ'e cosa chí véé ná iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, nguée 'cuεεtineé nī dámaāⁿ yeⁿ'e chuū, ti iⁿ'yeeⁿdí ndúúcū nducuén^{'e} chí véε yeⁿ'é ní chó'oo.

32 'Úú neⁿ'é chí nguée nadacadiinuuⁿ nī yeⁿ'é dendu'ū chí véé. Saⁿ'ā s'eeⁿ chí nguée n'giindivaacu sa ndée sa cuidado yeⁿ'e dendu'ū chí yeⁿ'é 'iivú Ndyuūs. Ní idiⁿ sa tan'dúúcā chí neⁿ'é Ndyuūs.

33 Saⁿ'ā chí n'giindivaacu sa

ndéε sa cuidado yeⁿē chi véε na iⁿyeeⁿdí 'cūū táácā cuuvi cunee yíinūu n'daataá yeⁿe sa.

34 'Tiicá ntúūⁿ idiiⁿ n'daataá chí n'gíindívaacu tá. 'Áámá n'daataá chí nguéeé n'giindivaacu tá ndéε tá cuidado yeⁿe dendu'ū yeⁿe 'iivú Ndyuūs. Ní diiⁿ tá ndúúcū nuuⁿmaⁿ staava yeⁿe tá nducuénⁿē chi neⁿe Ndyuūs. Nguéeé 'tíicā idiiⁿ n'daataa chí n'gíindivaacu tá. Ndéε tá cuidado yeⁿe nducuénⁿē yeⁿē vaacu tá ní táácā chi cuuvi cunee yíinūu isaⁿā yeⁿē tá.

35 Ngaⁿá ngīi ndis'tiī chuū: Nguéeé chi nguéeé 'caandavaacu ní ti neⁿé chi ndís'tiī ní cuuvi cunee n'daacā cá nī. Neⁿé chi ndís'tiī diiⁿ nī ndúúcū nuuⁿmaⁿ staava yeⁿe nī chiiⁿ chi cuuvi dichíⁿvē ca Ndyuūs. Ní cuⁿeeⁿ nī nducuénⁿē chi véε iⁿyeeⁿdí 'cūū chí cuuvi nī.

36 Nduuti chi 'áámá saⁿā nadacádiinuuⁿ sa chi n'daacā chí daiya sa chí n'daataa cuiinu 'caandavaacu tá ti véε nduuyi yeⁿē tá tuuⁿmi ní cuuvi diiⁿ sa n'daacā caava tá. Ní 'caandavaacu tá. Chuū ní nguéeé nuuⁿndi.

37 Nduuti chi táámá saⁿā miiⁿ nguéeé neⁿe sa chí daiya sa 'caandavaacu tá ti canéé ditiinú sa na staava yeⁿē sa chí nguéeé neⁿe sa 'caandavaacu tá, tuuⁿmi ní cunee libre sa. Ní cuuvi diiⁿ sa chεε chí neⁿē sa. Ní diiⁿ sa cuidado táⁿā daiya sa. Ní n'daacā idiiⁿ sa.

38 Saⁿā chí ngaⁿa sa chí n'gíindivaacu tá, o saⁿā chí nguéeé neⁿe sa chí 'caan-

davaacu tá, nduu 'uuví saⁿā miiⁿ din'daacā sa. Naati n'daacā ca idiiⁿ saⁿā chí nguéeé neⁿe sa chí 'caandavaacu tá.

39 N'daataá chí n'gíidívaacu tá canéé chí 'cuεεtinee tá ndúúcū isaⁿā yeⁿē tá núúⁿmáⁿ neⁿe chí cándúúchi sá. Ndúúti chí 'cuūvī saⁿā yeⁿe tá tuuⁿmi ní cuuvi 'caandavaacu tá ndúúcū táámá saⁿā chí i'téenu sa Jesucristo.

40 'Úú inadacádiinúúⁿ chí n'daacā ca yeⁿē tá chí 'aantéé 'caandavaacu tá. Chuū chí ngaⁿá nguéeé dámaāⁿ yeⁿe chí 'úú nadicádiinúúⁿ ti tan'dúúcā chí neⁿe Espíritu N'dai yeⁿē Ndyuūs.

8

Yeⁿe yuūtē chí 'iiⁿyāⁿ cá'a yā yeⁿē nátaí yeⁿe ídolos

1 Maaⁿ ní idinguúⁿ taama chí yeⁿe yuūtē yeⁿe 'iiti chí 'iiⁿyāⁿ 'caanⁿúⁿ yā ní cá'a yā yuūtē miiⁿ yeⁿē nátaí cáávā ídolos. Deenu yú chí nducyaaca yú deenu yú 'tεε yeⁿe chuū. 'Iiⁿyāⁿ chí nadacádiinúúⁿ yā chí deenú cá yā cuuvi dich'εεtē maáⁿ yā 'iiⁿyāⁿ. 'Iiⁿyāⁿ chí neⁿé yā Ndyuūs ní neⁿé yā hermanos, 'iiⁿyāⁿ miiⁿ néⁿé yā chí tanáⁿā hermanos chí cuuvi déenu cá yā yeⁿe Ndyuūs.

2 'Iiⁿyāⁿ chí nadacádiinúúⁿ yā chí deenu yā nguéeé tanducuénⁿē deenu yā tan'dúúcā chí canéé chí cuuvi deenu yā.

3 Nduuti chí 'áámá 'iiⁿyāⁿ dinéⁿe yā Ndyuūs, tuuⁿmi ní Ndyuūs inaaⁿ yā 'iiⁿyāⁿ miiⁿ.

4 Maaⁿ ní 'úú neⁿ'é chi cadi-
inúúⁿ nī yeⁿ'e yuūtē chi 'iiⁿ'yāⁿ
cá'a yā yeⁿ'e nátaī yeⁿ'e ídolos.
Deenu yú chí ídolos nguéé
cánduuchi. Deenu yú ti 'áámá
n'dyáⁿ'ā Ndyuūs chi vεε yā ní
nguéé ca táámá yā.

5 'Iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'a yā chi nééne
véé cá ídolos na yáⁿ'āa 'cūū
nícú nanguuvi váá. Ní 'iiⁿ'yāⁿ
ngaⁿ'á yā chí cosa s'eeⁿ ní
dendyuūs s'eeⁿ.

6 S'uuúⁿ deenu yú chi véé
'áámá nuúⁿ Ndyuūs yeⁿ'ē yú.
Ndyuūs Chiida yú chí din'dái
yā tanducuéⁿ'ē dendu'ū. Ní
Ndyuūs díⁿ yā chí cuuvi yeⁿ'é
yā s'uuúⁿ. Véé 'áámá n'dyáⁿ'a
'iivú Ndyuūs yeⁿ'ē yú chí
Jesucristo. Ndyuūs Chiida
yú ndúúcū Jesucristo daiyá
yā din'dái yā tanducueⁿ'ē
dendu'ū chí véé. Jesucristo
yeⁿ'ē yú tee yā vida yeⁿ'ē yú
cuen^e daāⁿmaⁿ.

7 Nguéé nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ
chi i'téenu yā Jesucristo
deenú yā chí 'aama n'dyáⁿ'ā
Dendyuūs vεε yā. Ndií maaⁿ
ní náⁿ'a yā ní i'téenu yā chí
canduuchi ídolos. Taachi
'iiⁿ'yāⁿ cá'a yā yuūtē yeⁿ'e
nátaī yeⁿ'e ídolos, ní i'téenu yā
chí ca'a yā yuūtē nátaī yeⁿ'e
dendyuūs s'eeⁿ. Ní taachi
'iiⁿ'yāⁿ chí duu'ví deenú yā
yeⁿ'e Ndyuūs che'é yā yuūtē
yeⁿ'e nátaī s'eeⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ
nadacádíinuⁿ yā chí véé
nuūⁿndí yeⁿ'e yā.

8 Ndyuūs nguéé diiⁿ cuenta
yā yeⁿ'ē s'uuúⁿ nduuti chí
nge'e yú yuūtē miiⁿ o nguéé.
Nduuti chí nge'e yú yuūtē
miiⁿ nguéé idiíⁿ chí n'daacā ca
yú. Nduuti chí nguéé che'e yú

nguéé idiíⁿ chí nguéé n'daacā
ca yú.

9 Ndís'tiī chí déenu nī chεε
chí Ndyuūs neⁿ'é yā chí diiⁿ nī,
'caandiveeⁿ nī. Nguéé diiⁿ nī
dε'ε vεε chí 'iiⁿ'yāⁿ chí duu'ví
déenu yā yeⁿ'e Jesucristo cu-
uvi nacádíinuⁿ yā chí vεε
nuuⁿndí yeⁿ'e yā.

10 'Úú ngaⁿ'á ngī ndís'tiī
chí canee diituu cá nī chí
i'téenu cá nī Ndyuūs. Deenu
nī chí nguéé véé nuuⁿndí yeⁿ'e
nī taachi chí snéé na mesa
yeⁿ'e ní'vεε yeⁿ'e yaācū yeⁿ'e
ídolos. Naati 'iiⁿ'yāⁿ chí duu'ví
déenu yā yeⁿ'é Jesucristo
cuuvi n'diichí yā ndís'tiī,
tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí
nadacadiinúúⁿ yā chí ndís'tiī
'tεε 'tεε i'téenu nī ídolos. 'Iiⁿ'yāⁿ
miiⁿ cuuvi díⁿ yā tan'dúúcā
ndis'tiī idiíⁿ nī. Caⁿ'á yā che'é
yā yuūtē miiⁿ ní díⁿ yā sentir
chí véé nuuⁿndí yeⁿ'é yā.

11 'Áará chí cuuvi che'é
nī yuutē 'cūū ní nguéé véé
nuuⁿndí yeⁿ'é nī nguéé neⁿ'é
nī chí hermanos chí duu'ví
deenú yā yeⁿ'ē Jesucristo díⁿ
yā 'tíicā, caati nguεεcúndí yā
ní 'tεε 'tεε i'téenu yā ídolos. Ní
'tíicā idiíⁿ hermanos ní Cristo
ch'iī yā na cruz ntūⁿ caavá
yā.

12 Taachí díⁿ nī 'tuucā 'tíicā
idinuuⁿndí nī contra Cristo
nícú contra yeⁿ'e hermano
chí duu'ví déenu yā yeⁿ'ē Jesu-
cristo. Caati hermanos miiⁿ
'tεε 'tεε i'téenu yā ídolos, ní véé
nuuⁿndí yeⁿ'e yā.

13 'Úú nacádiinúúⁿ yeⁿ'e
chuū 'tíicā. Nduuti chí 'úú
che'é yuūtē miiⁿ, ní 'úú díⁿ chí
hermano chí duu'ví deenú yā
yeⁿ'é Jesucristo che'é yā ní véé

nuuⁿndí yā, tuu'mi ní 'āā ntéé che'é yuūtē miiⁿ.

9

Pablo ca'á yā orden ti 'áámá apóstol yeⁿ'é Jesucristo

1 ¿'Áá nguéeé 'úú Pablo 'áámá apóstol 'úú ní cuuvi diiⁿ nducueⁿ'ē chi nguéeé nuuⁿndi? ¿'Áá nguéeé 'úú nnguanⁿ'āi 'úú? 'Úú n'diichí Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú. 'Úú candéé nduudu cuaacu yeⁿ'e Ndyuūs. Ní ndís'tiī i'téenu nī nduudu miiⁿ caavā ntiīⁿnyuⁿ yeⁿ'é.

2 Nduuti chi tanáⁿ'a yā nguεε i'téenu yā chi 'úú apóstol 'úú, ndís'tiī i'téenu nī chi cuaacu. Nds'tiī ní tan'dúúcā sello 'tíicā nī, ti i'téenu nī Señor Jesucristo. Ní deenú nī chi 'úú 'aama apóstol yeⁿ'e Señor Jesucristo. Nds'tiī ní yeⁿ'e Jesucristo caavā chi 'úú candéé nduudu miiⁿ.

3 'Iiⁿ'yāⁿ chi itínguuneeⁿ yā 'úú yeⁿ'ē chi 'úú chi 'aama apóstol, 'túúcā nan'guεεcútaⁿ'á yeⁿ'e yā.

4 Nús'uu chi apóstoles ¿'áá nguéeé tuneén 'nū chi ché'é 'nū ní cú'ú 'nū ndúúcū ndís'tiī na vaacu nī?

5 ¿'Áá nguéeé tuneén 'nū chi 'áámá 'áámá 'nū candéé 'nū n'daataá yeⁿ'e 'nū taachi caⁿ'a 'nū cuaaⁿ cyúúní? 'Túúcā diiⁿ tanáⁿ'ā apóstoles, ndúúcū hermanos chi yeⁿ'e Jesucristo, ndúúcū hermano Pedro.

6 Dámaāⁿ 'úú ndúúcū Bernabé diiⁿ 'nū ntiīⁿnyuⁿ cáávā chi ché'é 'nū.

7 ¿Du'ú soldado diiⁿ sa gas-tar tuumi caavā gastos yeⁿ'e sa taachi diiⁿ sa ntiīⁿnyuⁿ

miiⁿ? ¿Du'ú saⁿ'ā ngiichi sa díi'yú uvas ní 'áá nguéeé cuuvi ché'é sá yeⁿ'ē? ¿Du'ú 'iiⁿ'yāⁿ chi diiⁿ cuidado 'áámá taaⁿ 'iiti cuūchī ní 'áá nguéeé cuuvi cu'ú yā leche yeⁿ'ē 'iiti miiⁿ?

8 'Úú nguéeé ngaⁿ'á chuū tan'dúúcā chi ngaⁿ'a saⁿ'a chi ca'a orden. Ngaⁿ'á chuū, ti 'tíicā ngaⁿ'a ley yeⁿ'e Moisés miiⁿ.

9 Canee nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs chi ley chi Moisés dinguúⁿ yā chi 'tíicā: Nguéeé cu'nuúⁿ nī yaana duutú tī chi inde'ei nuúⁿ tī nguaaⁿ trigo chi nguéeé cuuvi che'é tī: ¿'Áá ndεε cuidado Ndyuūs dámaāⁿ 'iiti? Nguéeé 'túúcā.

10 Cáávā nús'uu, ní cuaacu níⁿ'nyuⁿ canéé nguūⁿ 'tíicā: 'Iiⁿ'yāⁿ chí di'cuūndú yā 'iiti ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chi yiinenaáⁿ yā 'iiti chi inde'ei nuúⁿ tī nguaaⁿ trigo, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní cunee ngiinú yā cosechā yeⁿ'e yā.

11 Candéé 'nū nduudu yeⁿ'é Ndyuūs nguaaⁿ ndís'tiī taachi 'āā cuéé 'caandiveén nī ndu-udu miiⁿ. ¿'Áá nguéeé téé nī nús'uu necesidades yeⁿ'é 'nū?

12 Nduuti chi tanáⁿ'ā apóstoles cuuvi cuta'á yā necesidades yeⁿ'é yā yeⁿ'e ndís'tiī, ¿'áá nguéeé cuuvi cuta'á 'nu necesidades yeⁿ'é 'nū dendú'ū? Nguéeé caaⁿ'máⁿ 'nū chi ndís'tiī téé nī necesi-dades yeⁿ'é 'nū naatí chi chéé 'nū nducuéⁿ'ē dendu'ū, caati 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi cu'téenu yā nduudu yeⁿ'e 'iivú Ndyuūs.

13 ¿'Áá nguéeé déenú ndís'tiī chuū ndii tiempo chi 'aa chó'ōo yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi diiⁿ

ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yaacū templo? 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ che'é yā comida yeⁿ'e yaacū. 'Tíicā ntúūⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ chi diíⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e nátai, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ che'é ntúuⁿ yā chi véé nátai chí 'iiⁿ'yāⁿ ndéε yā ndaa yā nátai.

14 'Tíicā ngaⁿ'a Señor 'iivú Ndyuūs yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chi candéε yā nduudu yeⁿ'e evangelio chí nduudu ngai yeⁿ'é Jesucristo. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ 'cuεetinée yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Señor Jesucristo, ní ca'á yā 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ chí che'é yā.

15 'Úú nguéé sta'á túumī yeⁿ'é nī, ní nguéé che'é de'ε vεε, ti teé túumī ndís'tiī. Nguéé dinguúⁿ chuū chí 'tíicā diíⁿ nī nduucú. N'dáacā ca yeⁿ'é chí 'cuūví ní mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé cuuvi caaⁿ'maⁿ yā chí 'úú candéε ndúúdu cuaacu yeⁿ'e Dendyuūs cáávā chí nadí'vε yā 'úú.

16 'Áará chí ngaⁿ'á evangelio chí ndúúdu ngai yeⁿ'é Jesucristo 'úú nguéé cuuvi caaⁿ'máⁿ chí 'úú chí ch'εεtε. Canéé chí caaⁿ'máⁿ yeⁿ'é evangelio, ti cáávā chuū chííⁿ chí Ndyuūs dicho'ó yā 'úú. Nééné 'cuenú cuuvi nduuti chí nguéé caaⁿ'máⁿ yeⁿ'é evangelio.

17 Ndúúti chí caaⁿ'máⁿ yeⁿ'e evangelio ti diíⁿ buscar ntiiⁿnyuⁿ miiⁿ tuu'mi ní Ndyuūs nadí'vε yā 'úú, naati nguεε 'tíicā. Cáávā chuū canéé chí caaⁿ'máⁿ evangelio chí ndúúdu ngai yeⁿ'é Jesucristo.

18 ¿De'ε ndaacā yeⁿ'é 'úú? Nguéé de'ε vεε ndaacā yeⁿ'é.

Cáávā 'úú nadí'vε yeⁿ'é chiíⁿ chí ngaⁿ'á ndúúdu ngai. 'Úú caaⁿ'máⁿ nduudu ngai yeⁿ'é Jesucristo ní yeenu taavi 'úú ti nguéé cutaⁿ'á dendú'ū yeⁿ'e nī. Nguéé caaⁿ'máⁿ chí ndís'tiī tee nī 'úú de'ε vεε cáávā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é 'aara chí cuaacu chí canéé chí diíⁿ nī.

19 N'daacā canéé 'tíicā. Nguéé du'ū vεε cuuvi caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é, ti 'iiⁿ'yāⁿ nguéé nadí'vε yā 'úú. 'Úú dichí'vε nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ 'iicu cuuvi cu'téenu yā Jesucristo yeⁿ'é yú.

20 'Áará chí maaⁿ nguéé costumbre yeⁿ'é chí idiíⁿ tan'dúúca chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'é Moisés, naati taachi canéé nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ hebreo s'eeⁿ chí diíⁿ yā tan'dúúca chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'é Moisés, 'tíicā idiíⁿ dendu'ū. Idiíⁿ 'tiicā ní 'iicu 'iiⁿ'yāⁿ hebreo s'eeⁿ cuuvi cu'téenu yā Jesucristo.

21 Taachi 'úú canéé ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí 'āā vi'i cā ley yeⁿ'é yā nguéé ti ley yeⁿ'é Moisés miiⁿ, 'úú idiíⁿ tan'dúúca 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Naati nguéé idiíⁿ cosa chí Ndyuūs nguεε neⁿ'é yā chí 'úú diíⁿ. 'Tíicā idiíⁿ, ní 'íicú 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ cuuvi cu'téenu yā Jesucristo.

22 Taachi canéé nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí duūvā tuu'mi 'úú idiíⁿ tan'dúúca 'aama chí duūvā, ní 'iicu cuuvi cu'téenu yā Jesucristo. Nduu cuaaⁿ naachi caⁿ'á 'úú idiíⁿ nducuen'ē tan'dúúca chí idiíⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ. Idiíⁿ 'tíicā ní 'iicu diíⁿ chí nanguáⁿ'ai náⁿ'a yā.

23 'Úú idiíⁿ tanducuen'ē chuū chí 'úú cuuvi caaⁿ'máⁿ nduudu yeⁿ'e Ndyuūs nanááⁿ

'ii'nyāⁿ. Ní cuuvi cuta'a yú cosa chi n'dai chi Ndyuūs téé yā s'uuūⁿ.

24 ¿'Áá nguéé déénu ndís'tī ye^{n'e} 'ii'nyāⁿ chi ngéénu yā na juego? Nducyaaca yā ngéénu yā na juego naati 'áámá núuⁿ yā chi díiⁿ yā ganar ní ndaaca regalo ye^{n'e} yā. Maaⁿ ní ndís'tī díiⁿ nī tan'duucā 'aama chi ngéénu yā ní díiⁿ nī ganar. 'Tíicā díiⁿ nī chiiⁿ chi Ndyuūs ne^{n'é} yā, ní tunéé ndís'tī chi cuuvi ye^{n'é} nī chεε chí Ndyuūs téé yā ndís'tī.

25 Ca'áámá ca'aama sa^{n'ā} chi ngeēnū sa nguéé cuuvi díiⁿ sa nducué^{n'ē} chi ne^{n'e} sa. Dámaāⁿ idiiⁿ sa cosas chi n'daācā caavā sa cucáāvā chi díitīiⁿ sa. 'Tíicā idiiⁿ sa ní cuuvi ndaacā sa 'áámá corona ye^{n'e} naāndā chi ngo'o yé^{n'ē}. S'uuūⁿ ní idiiⁿ cá yú tan'dúúcā chí Dendyuūs ne^{n'é} yā chi díiⁿ yú, ní ndaaca yú 'áámá corona chi nguéé tuvíi ye^{n'e} chi Dendyuūs téé yā s'uuūⁿ.

26 'Úú idiiⁿ ntiⁿnyuⁿ ye^{n'é} Ndyuūs tan'dúúcā 'áámá chi ngeenu na juego ní díiⁿ yā ganar. 'Úú idiiⁿ ntiⁿnyuⁿ díitūu tan'dúúcā 'ii'nyāⁿ chi ngu^{n'ú} yā ndúúcū taamá yā, nguéé tan'duucā chi ngu^{n'ú} yā ní ngé^{n'é} yā na 'yúúné.

27 'Úú idiiⁿ sufrir cáāvā ntiⁿnyuⁿ ye^{n'é} Ndyuūs, ní díiⁿ n'dai cá ntiⁿnyuⁿ miiⁿ. 'Tíicā idiiⁿ, ti nguéé ne^{n'é} chi cuayiivi chi caa^{n'mán} nduudu cuaacu miiⁿ, Ndyuūs cuuvi caa^{n'mán} yā ye^{n'e} 'úú chi nguéé n'daacā díiⁿ ntiⁿnyúⁿ ye^{n'e} yā.

10

Pablo ca'á yā consejo chi 'ii'nyāⁿ nguéé canee chi i'teenú yā ídolos

1 Nds'tīi hermanos ye^{n'é}, ne^{n'é} chi ndís'tīi nan'gáácú nī ye^{n'e} tiempo chi 'āā chó'ōo. 'Ii'nyāⁿ hebreos díiⁿ yā seguir 'áámá meēⁿ chi ngíicá nan-guuví. Ndyuūs dicho'ó yā méééⁿ miiⁿ. Ní nducyaaca 'ii'nyāⁿ n'diichí yā tíi cue^{n'ē} méééⁿ miiⁿ. Ní ngíicá yā ní cho'ó yā naavta^{n'ā} yíicú chí nuūⁿnīⁿ'yá^{n'ā} chí nguuví Roja naachí Ndyuūs díiⁿ yā chí nduūvī cuu^{n'mán} 'áámá yāanūu ye^{n'ē} caavā yā.

2 Nducyaaca 'ii'nyāⁿ ní cue^{n'ē} yā ndúúcū Moisés. Ní meēéⁿ miiⁿ ch'i^{n'ī} yúúní 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ. Ní cho'ó yā naavta^{n'ā} nuūⁿnīⁿ'yá^{n'ā} ndúúcū Moisés miiⁿ. Chuū ní tan'dúúcā chí Ndyuūs chεεdínuūⁿnīⁿ yā 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ ndúúcū Moisés miiⁿ.

3 Nducyáácá yā che'é yā pan chí Ndyuūs dicho'o. Ní pan miiⁿ chí chíicā ndii nan-guuví.

4 Ndyuūs ca'a yā 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ nuūⁿnīⁿ chí can'daā na tuūu, ní nducyáácá yā chí'i yā nuuⁿnīⁿ miiⁿ. Ní tuūu miiⁿ ní tan'dúúcā chí Cristo miiⁿ, 'tíicā. Espíritu ye^{n'é} Cristo cue^{n'ē} ndúúcu yā naachí cue^{n'e} yā.

5 Ndyuūs nguéé canee yíinú yā tan'dúúcā chí idiiⁿ n'deēe n'daí 'ii'nyāⁿ ti nguéé ch'iindiveéⁿ yā ye^{n'é} Ndyuūs. Ní 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ ch'īi yā cuaaⁿ naachi nguéé 'ii'nyāⁿ na yá^{n'āa} cuū^{n'mán}.

⁶ Dendú'ū chuū chí chó'ōo ní 'íicú n'diichi yú, 'íicú s'uūúⁿ nguéé neⁿe yú yeⁿe dendú'ū chí nguéé n'daacā tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí idinéⁿe yā.

⁷ Cáávā chuū nguéé idiiⁿ yú 'viicu cáávā ídolos, tan'dúúcā chí idiiⁿ tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ tiempo chí 'āā chó'ōo. Canéé nguūⁿ ndii cuááⁿ vmnaaⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs 'tíicā: 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ diíⁿ yā 'viicu cáávā ídolos, ní ch'εεté yā, ní che'e yā, ní chí'í yā ní ch'iinu chuū, ní nacueeⁿ yā, ní nde'ei yā. Cuayiivi ní saⁿ'a s'eeⁿ n'diichi yā n'daataa s'eeⁿ ní dinuuⁿndí yā.

⁸ Nguéé n'diichi yú 'áámá sáⁿ'ā o 'aama n'daataá taachí 'āā cuéé 'caandavaacu yú ndúúcu yā, tan'dúúcā chí idiíⁿ tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní cáávā nuuⁿndi yeⁿ'é yā, na 'áámá nguuvi nūⁿ n'diicu 'íinú mil 'iiⁿ'yāⁿ ch'íi yā ná yáⁿ'āa cuūⁿmáⁿ naachi nguéé 'iiⁿ'yāⁿ.

⁹ Nguéé diiⁿ yú chí tuu'vī yú Ndyuūs, ti neⁿe yú n'diichi yú nduutī chí Ndyuūs diíⁿ yā castigar s'uūúⁿ tan'dúúcā chí Ndyuūs diíⁿ yā ndúúcū tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní Ndyuūs dichó'o yā cúu taaⁿ chí che'é tī 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ch'íi yā.

¹⁰ Ní nguéé caaⁿ'maⁿ taaⁿ yú yeⁿ'e Ndyuūs tan'dúúcā chí diiⁿ tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Cáávā chuū ní Ndyuūs dichó'o yā ángel yeⁿ'é yā ní ch'íi yā.

¹¹ Tiempo chí 'āā chó'ōo ndíi cuááⁿ vmnaaⁿ, chó'ōo tanducuéⁿ'ē chuū ní canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs.

Maaⁿ ní s'uūúⁿ cuuvi deenu yú yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nguéé diiⁿ yú tan'dúúcā chí diíⁿ yā.

¹² Cáávā chuū 'iiⁿ'yāⁿ chí nadacadiinúúⁿ yā chí i'teenu diitú yā Ndyuūs canee chí nadacadiinúúⁿ yā chεε chí diíⁿ yā, ní nguéé 'cuūvá yā na nuuⁿndi.

¹³ Ndís'tiī 'caandiveéⁿ nī yeⁿ'é. Mar 'áámá cosa chí nguéé n'daacā nguéé ndaā nanááⁿ ndís'tiī nduuti chí nguéé ndaā nanááⁿ tanáⁿ'a ca 'iiⁿ'yāⁿ. Ndyuūs ní n'dai ca yā ndúúcū ndís'tiī, ní nguéé 'cuūⁿ yā chí ndaā nanááⁿ ndís'tiī dendu'ū chí nguεε cuuví cuchéε nī. Taachi ndaā dendu'ū chí nguéé n'daacā nanaaⁿ ndís'tiī Ndyuūs teé yā fuerzas ndís'tiī chí nguéé diíⁿ nī dendu'ū chí nguéé n'daacā. Ní 'íicú cuuví cuchéε nī.

¹⁴ Cáávā chuū ndís'tiī hermanos chí neⁿ'é taavi, diví nī yeⁿ'é nducyaaca ídolos.

¹⁵ 'Úú ngaⁿ'á ngī ndís'tiī chí 'iiⁿ'yāⁿ chí deenu, ní ndís'tiī cuuvi deenú nī yeⁿ'é chíⁿ chí ngaⁿ'á nduuti chí nduudu cuaacu o nguéé.

¹⁶ Taachí diiⁿ yú 'viicu ní che'e yú Santa Cena yeⁿ'e Señor Jesucristo ní stá'a yú taza chí cu'u yú vino, tuu'mi ní caaⁿ'maⁿ yú gracias Ndyuūs chí di'viicú yā vino miiⁿ. Diiⁿ yú chuū ti maaⁿ ní ch'in'i yú chí yeⁿ'é Cristo s'uūúⁿ. Ní véé vida yeⁿ'é yú cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ cucáávā yuūúⁿ yeⁿ'é Cristo chí n'geeⁿ. Pan yeⁿ'é Santa Cena chí n'dee yú, n'dee yú ti maaⁿ ní yeⁿ'é Cristo s'uūúⁿ. Ní cuerpo yeⁿ'e yā ca'nééⁿngá'āa na cruz

caávā s'uūúⁿ.

17 S'uūuⁿ ní 'yaaⁿ yú ní nducyaacu yú che'e yú yeⁿ'ē 'áámá pan nūuⁿ. 'Tíicā s'uuúⁿ ní tan'dúúcā 'áámá cuerpo nūuⁿ ti yeⁿ'é Cristo s'uuúⁿ.

18 Cuin'diichí nī 'iⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel tiempo chí 'āā chó'ōo. 'Iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'caaⁿ'núⁿ yā 'iiti ní tee yā yuūtē vmnaaⁿ nátaí yeⁿ'e Ndyuūs. Ní i'téenu yā 'iivú Ndyuūs yeⁿ'e yú. Cuayivi ní che'é yā yuūtē miiⁿ. 'Tíicā 'iⁿ'yāⁿ ch'íⁿ'í chí yeⁿ'é Ndyuūs.

19 Neⁿ'é caāⁿ'máⁿ yeⁿ'é yuūtē chí 'iⁿ'yāⁿ che'é yā maaⁿ chí yeⁿ'e nátaí yeⁿ'e ídolos. Nguéé véé poder yeⁿ'ē ídolos. Nguéé véé poder yeⁿ'e yuūtē miiⁿ.

20 Chūú ní ngaⁿ'á. 'Iⁿ'yāⁿ chí ch'iⁿ'núⁿ yā 'iiti s'eeⁿ ní tee yā yuūtē nátaí yeⁿ'e ídolos diíⁿ yā chuū cáávā yááⁿ'nguínūⁿ s'eeⁿ. Ní nguéé diíⁿ yā cáávā 'iivú Ndyuūs. 'Úú nguéé neⁿ'é chí che'é nī yuūtē miiⁿ yeⁿ'e nátaí miiⁿ, ni ndís'tiī ní nguéé caⁿ'á nī lado yeⁿ'e yááⁿ'nguínūⁿ.

21 Ndís'tiī nguéé cuuvi cu'ú nī vino yeⁿ'e taza nī yeⁿ'e chí véé na mesa yeⁿ'ē Santa Cena yeⁿ'e Jesucristo nduuti chí cu'ú nī yeⁿ'ē chí véé na mesa yeⁿ'e yááⁿ'nguínūⁿ. Nguéé cuuvi yeⁿ'é Ndyuūs ndís'tiī nduuti chí yeⁿ'é yááⁿ'nguínūⁿ ndís'tiī.

22 ¿'Áá neⁿ'e nī 'cuuⁿ'miⁿ nī 'iivú Ndyuūs chí caⁿ'á nī lado yeⁿ'ē yááⁿ'nguínūⁿ? ¿'Áá di-tiinú cá ndís'tiī nguéé ti 'iivú Ndyuūs ti Ndyuūs nguéé diíⁿ

yā castigar ndís'tiī?

Yeⁿ'e chí 'iⁿ'yāⁿ cuuvi diíⁿ yā ti i'teenúyā Jesucristo ní ca-nee yā ndúúcū vaadi neⁿ'e yeⁿ'é Ndyuūs

23 Cuuvi diíⁿ yú tanducuéⁿ'e chí n'daacā, naati nguéé diíⁿ yú cosa chí nguéé n'daacā ti nguéé véé nuuⁿndi yeⁿ'ē yú. Nguéé nducuéⁿ'ē chí n'daacā chí diíⁿ yú nginne yeⁿ'e Cristo. Ní dendu'ū miiⁿ chí n'daacā, nguéé n'daacā cá caavā s'uuúⁿ chí i'téenu yú 'iivú Ndyuūs.

24 Mar 'áámá 'iⁿ'yāⁿ chí yeⁿ'e Cristo damaáⁿ yā nadacadínuuⁿ yā dendu'ū chí yeⁿ'e maáⁿ yā, naati nadacadínuuⁿ ntúuⁿ yā yeⁿ'e chí neⁿ'e tanáⁿ'ā 'iⁿ'yāⁿ.

25 Yúútē chí 'iⁿ'yāⁿ in'diicuí yā ní'vēē cuuvi che'é nī. Ní nguéé itínguuneeⁿ nī yeⁿ'e yuūtē miiⁿ. 'Tíicā diíⁿ nī ní nguéé dinuuⁿndí nī.

26 Ní yáⁿ'āa ndúúcū nducuéⁿ'ē chí véé vmnaaⁿ yeⁿ'ē ní yeⁿ'e 'iivú Ndyuūs.

27 Nduuti chí 'aama 'iⁿ'yāⁿ chí nguéé i'téenu yā Jesucristo diíⁿ yā invitar ndís'tiī chí che'é nī ndúúcu yā, ní nduuti chí neⁿ'é nī tuu'mi ní caⁿ'á nī ndúúcu yā. Tanducuéⁿ'ē chí cun'duú yā na mesa ní che'é nī. Nguéé tiinguuneeⁿ nī de'ē véé yeⁿ'e chí che'é nī. 'Tíicā nguéé dinuuⁿndí nī.

28 Nduuti chí 'áámá 'iⁿ'yāⁿ ngaⁿ'a yā ngii yā ndís'tiī chuu: Yúúte 'cūú ní canéé vmnaaⁿ nátaí yeⁿ'e ídolos, tuu'mi ní nguéé ché'e nī yuūtē miiⁿ. Ní nguéé diíⁿ nī chí 'iⁿ'yāⁿ

miiⁿ cuuvi nadacádiinúúⁿ yā chi dinuuⁿndí nī. Ní yáⁿāa ndúú^{cū} nducuéⁿē chi véé vmnaaⁿ yeⁿē ní yeⁿé 'iivú Ndyuūs.

29 'Úú ngaⁿá ngī ndís'tī chuū. Nguéé che'é nī yuūtē miiⁿ chi yeⁿē nátaī taachi 'iiⁿyāⁿ ngaⁿá yā chi che'é nī yuūtē miiⁿ, ti 'iiⁿyāⁿ nadacádiinúúⁿ yā chi véé nuuⁿndi yeⁿé nī taachi che'é nī yuūtē miiⁿ. 'Úú deenú chi cuuvi che'é yuūtē miiⁿ ní nguéé idinuuⁿndí. 'Iiⁿyāⁿ chi duu'vī déenu yā yeⁿē Jesucristo nguéé cuuvi ché'e yā. 'Túú^{cā} yúúte 'cūū, ní diíⁿ yā juzgar cosa chi nguéé ituneeⁿ yā. 'Úú deenú chi nguéé véé poder yeⁿe ídolos. 'Úú caⁿá, gracias Ndyuūs caava yuūtē miiⁿ, ní che'é yuūtē miiⁿ.

30 Ndúúti chi caⁿá, gracias Ndyuūs cáávā yuūtē chi che'é, ¿de'ē cuuvi chi cunncáā ngaⁿa yā yeⁿe 'úú yeⁿē chi che'é?

31 Diíⁿ nī tan'dúú^{cā} chi ngaⁿá. Ní nduuti chi nge'e nī, o ngi'i nī, o yeⁿē táámá cosa chi diíⁿ nī, ndís'tī diíⁿ nī tanducuéⁿē cucáávā chi cuuvi dich'εεté n'dai nī Ndyuūs.

32 Nguéé diíⁿ nī cosa chi 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ o 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguéé ndaata Israel, o 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi i'téenu yā Jesucristo yeⁿē yú cuuvi nada-cadínnuⁿ yā chi véé nuuⁿndi yeⁿé nī.

33 'Áā tíi nūuⁿ lugar taachi 'úú caneé, 'úú idiíⁿ tanducuéⁿē chi cunéé yiinu 'iiⁿyāⁿ na lugar miiⁿ. Nguéé idiíⁿ

cosa chi neⁿé maán, ti diíⁿ tanducuéⁿē ní 'iicu cuuvi nanguáⁿ'ai 'iiⁿyāⁿ.

11

1 Ndís'tī ní diíⁿ nī tan'dúú^{cā} chi 'úú idiíⁿ ti 'úú idiíⁿ tan'dúú^{cā} chi Cristo chi 'cueeⁿ yā 'úú.

Yeⁿē n'daata s'ééⁿ chí caⁿá yā yaācū

2 'Úú ngaⁿá n'daacā yeⁿe ndís'tīi hermanos yeⁿé ti n'gaacú nī yeⁿe 'úú, ndúú^{cū} tanducueⁿē dendu'ū. Ní diíⁿ nī tan'dúú^{cā} chi 'úú ngi'cueeⁿ ndís'tīi.

3 'Úú neⁿé chi cadínnūⁿ ndís'tīi chi Cristo miiⁿ ní ngaⁿa ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿē nducyaaca saⁿā. 'Ícú saⁿā ní ngaⁿā ntiiⁿnyuⁿ sa yeⁿe n'daataá yéⁿe sa. 'Ícú Ndyuūs Chiida yú ngaⁿā ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿe Cristo miiⁿ.

4 Nducyáácá saⁿā chí ngaⁿángua'a sa o ngaⁿa sa nduudu yeⁿé Ndyuūs ndúú^{cū} sndiíⁿ yeⁿē sa chi canúúⁿ tíi sa, ngí 'cuináaⁿ sa.

5 Nducyáácá n'daataá chi ngaⁿángua'a tá o ngaⁿa tá nduudu yeⁿé Ndyuūs ní nguéé ndεεcu paño yeⁿe tá tíi tá, ngí 'cuináaⁿ tá ti idiíⁿ tá tan'dúú^{cā} chi ndíi tíi ta.

6 Ndúúti chi nguéé ndεεcu paño yeⁿe tá tíi tá tuu'mi ní cuū tá yuudū tíi tá. Nduuti chi 'aama n'dáátaá ngí 'cuináaⁿ tá chi ndíi tíi tá, tuu'mi ní canéé chi chεεcu paño yeⁿe tá tíi tá.

7 Saⁿā ní nguéé cánéé chi caaⁿmaⁿ sa nduudu yeⁿé Ndyuūs ndúú^{cū} sndiíⁿ yeⁿē sa chi canuuⁿ tíi

sa, ti Ndyuūs din'dái yā sa'nā tan'dúúcā maán yā chi caa'n'ma'n ntii'nyu'n sa, 'tíicā. Sa'nā s'uūu'n, sa'nā ní dii'n sa ntii'nyu'n ye'n'e Ndyuūs. N'daataá nguée 'tíicā. Idii'n tá chí'n chí nga'n'a isa'nā ye'n'e tá, ti sa'nā mii'n caa'n'ma'n ntii'nyu'n sa ye'n'e n'daata mii'n.

8 Ti Ndyuūs nguée din'dái yā sa'nā ye'n'e n'daataá naati din'dái yā n'daataá ye'n'e sá'nā.

9 Ti Ndyuūs nguée din'dái yā sa'nā chí dichí'vē sa n'daataá, naati din'dái yā n'daataá chí dichí'vē tá sa'nā.

10 N'daataá ní canée chi ndéecu paño ye'n'e tá tí'n tá ti ch'i'n'i tá chi nguée caa'n'ma'n ntii'nyu'n tá. 'Tiicá ntúū'n ángel s'ee'n ní chí canuú'n tínuú'n náa'n yā taachí canee yā nanaán 'iivú Ndyuūs.

11 Ndyuūs dii'n yā chi sá'nā nguée canee sa dāmā'n sa, ndíi nguée n'daataá canee tá dámaā'n tá. Ndyuūs dii'n cuenta chí sa'nā ní n'daataá daama daamá yā nanaán yā ti Jesucristo ch'i'i yā cucáávā nduu 'uuví 'ii'n'yā'n s'uu'n.

12 Vmnaán vmnaa'n n'daata mii'n ní ye'n'e sa'nā. Maa'n ní sa'nā ch'iindiyáa'n sa ye'n'e n'daataá naati tanducué'n'e dendu'ū ní ye'n'e 'iivú Ndyuūs.

13 ¿De'ē nadacadiinúu'n nī ye'n'e chuū? ¿'Áá n'daacā chí n'daata caa'n'ma'ngua'a tá ndúúcū Ndyuūs 'aara chí nguée ndéecuú paño ye'n'e tá tí'n tá?

14 Nducyáácá 'ii'n'yā'n deenú yā chí sa'nā chí n'g'éenūu yuūdú tí'n sa ti 'cuináa'n sa.

15 Nduuti chí n'daata

n'g'éenūu tí'n tá n'daacā ye'n'e tá. Ní yuūdú tí'n tá n'daacā chí in'díi tí'n tá chí tan'dúúcā 'áámá paño.

16 Nduuti chí 'ii'n'yā'n nen'e caa'n'ma'n taán yā ye'n'e chuū, 'úú nguée cuuvi caā'n'ma'n cá ye'n'e ti 'tíicā costumbre ye'n'e yú. 'Tiicá ntuū'n costumbre ye'n'e nducyaaca 'ii'n'yā'n chí i'téenu yā Jesucristo.

Cosas chi nguεε n'daacā idiin yā taachi che'é yā Santa Cena ye'n'e Señor Jesucristo

17 Maa'n ní 'úú idinguún ye'n'e ndís'tiī ti nguée n'daacā dii'n nī. Taachi nduuvidaamá nī nguée n'daacā ca idiin nī ti cunncaá ca idiin nī.

18 'Úú n'giindiveé'n chí ndís'tiī nguée daama vaadī cadiinuu'n ye'n'e nī taachi nduuvidaamá nī ná yaācū. Vée 'téé chí i'teenú chí cuaacu chí ch'iindiveé'n.

19 Canee chí vée chí nduu-vidaamá 'āā vi'í caā ndís'tiī chí i'téenu nī Jesucristo, ti cuuvi deenú nī cheé hermanos nguaa'n ndís'tiī chí 'áámá canee yā chí i'téenu cá yā.

20 Taachi 'āā vi'í caā nduu-vidaamá nī ní che'é nī Santa Cena ye'n'e Señor Jesucristo nguée che'é nī Cena mii'n tan'dúúcā chí Jesucristo ca'n'a ntii'nyú'n yā.

21 Ndís'tiī nguée canee ngínú nī taachí ndaa nducyaaca hermanos naati ca'áámá ca'aamá nī dii'n núú'n yiinu nī ní ca'n'á nī na yáacū ní che'é nī Cena ye'n'e nī. Ní taachi ndaa tiempo chí che'é nī Santa Cena ná'n'a nī ní cuiicu nī. Taná'n'a nī ní cuu'vi nī.

22 ¿D'é'ē chuū? ¿'Áá ngu'éé véé va'ai ye'n'e nī naachi cuuvi che'e nī ní cu'u nī? Nduuti chí ngu'éé ne'n'é nī repartir Cena ye'n'é nī, ¿d'é'ē cuuví chí candéé nī Cena ye'n'é nī chεεti yaācū? Ngu'éé n'daacā idiíⁿ nī taachi nduuvidaamá nī na yaācū ye'n'e 'iivú Ndyuūs. Dííⁿ nī cosa chí cuuvi 'cuinááⁿ 'iiⁿyāⁿ chí ngu'éé véé chí che'e yā. ¿D'é'ē ne'n'é nī chí 'úú caaⁿmáⁿ ndúú^{cū} ndís'tiī ye'n'e chuū? ¿'Áá ne'n'é nī chí 'úú caaⁿmáⁿ ndúú^{cū} ndís'tiī chí n'daacā idiíⁿ nī? Ngu'éé cuuvi caaⁿmáⁿ 'tiicā.

Chuū historia ye'n'ē Santa Cena ye'n'e Señor Jesucristo

(Mt. 26.26-29; Mr. 14.22-25; Lc. 22.14-20)

23 'Iivú Señor Jesucristo chíi yā 'úú chíiⁿ chí 'úú ca'cueéⁿ ndís'tiī. Nguiinū miiⁿ chí 'āā cu'éé nca'a Judas Iscariote miiⁿ Jesucristo chí ndíi yā preso na ta'á 'iiⁿntyé'n'ē, Jesús miiⁿ ní sta'a yā pan.

24 Ch'iinu Jesús nca'a gracias Ndyuūs cáávā pan miiⁿ, tuu'mi ní n'deé yā pan. Ní Jesús ní caⁿa yā chíi yā discípulos ye'n'e yā: Ndís'tiī cuta'á nī ní che'e nī. Pan 'cūū chí 'úú n'deé tan'dúú^{cā} cuerpo ye'n'é 'tíicā. Ní cuerpo ye'n'é ca'á chí n'deé cucáávā ndís'tiī. Nadiíⁿ nī chuū, ní taachi nache'é nī pan miiⁿ ní nan'gaacú nī ye'n'ē 'úú cueⁿe daāⁿmaⁿ.

25 Cuayiivi chí che'é nī pan 'cūū Jesús sta'a ntúuⁿ yā taza chí s'néeⁿ vino ní ngaⁿa yā: Vino chεεti taza 'cūū ní tan'dúú^{cā} yuuúⁿ ye'n'é 'tíicā. Ndúú^{cū} yuuúⁿ ye'n'é

idiíⁿ 'áámá compromiso chí ngai. Nadiíⁿ nī chuū ní taachi nangí'í nī vino miiⁿ nan'gáácú nī ye'n'ē 'úú cueⁿe daāⁿmaⁿ.

26 Maaⁿ ní taachi che'é nī pan 'tíicā, ní cu'ú nī vino ye'n'e taza 'tíicā, tuu'mi ní chí'iⁿí nī 'iiⁿyāⁿ chí Jesucristo chíi yā caavā ndís'tiī. Nadiíⁿ nī Cena 'cūū ndii tiempo chí ndaa Jesucristo taama vmnéⁿ'ēe.

Ye'n'e táacā cuuvi che'e yú Santa Cena ye'n'e Señor Jesucristo

27 'Iiⁿyāⁿ chí nge'é yā pan ye'n'e Cena 'cūū ní ngí'í ntúuⁿ yā vino ye'n'e taza ye'n'e Santa Cena ye'n'ē Jesucristo, canéé chí canéé ndúú^{cū} staava ye'n'é yā dεεve nanááⁿ Dendyuūs. Nduuti chí ngu'éé dεεve staava ye'n'é yā nanááⁿ Dendyuūs taachi che'é yā Cena miiⁿ, tuu'mi ní díiⁿ nuuⁿndí yā contra cuerpo ye'n'e Señor Jesucristo ndúú^{cú} yuuúⁿ yē'n'e yā dendu'ū, ti ngu'éé díiⁿ yā respetar Jesucristo.

28 Caava chúū 'áámá 'áámá 'iiⁿyāⁿ chí ne'n'é yā che'é yā ye'n'ē Santa Cena ye'n'ē Señor Jesucristo, canéé chí n'diichi maáⁿ yā ndúú^{tí} chí dεεve staava ye'n'é yā nanááⁿ Dendyuūs. Taachí dεεve staava ye'n'é yā nanááⁿ Dendyuūs tuu'mi ní cuuvi che'e yā pan ye'n'e Santa Cena ye'n'ē Señor Jesucristo, ní cu'ú yā vino ye'n'e taza ye'n'ē Cena 'cūū.

29 'Iiⁿyāⁿ chí nge'é yā ní ngí'í yā ye'n'e Cena ye'n'ē Señor Jesucristo ní ngu'éé nacádiinúúⁿ yā ye'n'e cuerpo

ye^{n'e} Jesús chí ch'iī caava s'uūúⁿ, Dendyuūs diīⁿ yā castigar 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ. Véé nuuⁿndi ye^{n'é} yā nanááⁿ 'iivú Ndyuūs. Maáⁿ yā dinuuⁿndí yā ní diīⁿ yā chí cuuví castigado yā.

30 Cáávā chí diīⁿ nī 'túúcā, 'yaaⁿ n'dáí ndís'tiī ní duuva nī, ní náⁿ'a nī ní ngúíta nī, tanáⁿ'ā ní ch'iī nī nguaaⁿ ndís'tiī.

31 Ndúúti chí s'uuúⁿ n'diichi maaⁿ yú chí n'daacā canee yú nanááⁿ Ndyuūs ye^{n'e} yú, Ndyuūs nguéé diīⁿ yā castigar s'uuúⁿ.

32 Taachi 'iivú Ndyuūs n'diichí yā nuuⁿndi ye^{n'e} yú ní nguéé deεve staava ye^{n'e} yú taachi che'e yú Santa Cena ye^{n'e} Jesucristo, tuu'mi ní tee yā 'aama castigo s'uuúⁿ. Níicú nadacadíinuⁿ yú ye^{n'e} nuuⁿndi ye^{n'e} yú. Ní 'íicú nguéé canee yú condenado tan'dúúcā tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ ye^{n'e} iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chí nguéé i'téenu yā 'iivú Ndyuūs.

33 Maaⁿ ní ndís'tiī hermanos ye^{n'é}, taachi nduvidaamá nī ní che'é nī Santa Cena ye^{n'e} Jesucristo 'cuεtinee ngiinú nī ti ndaā tanáⁿ'ā hermanos ye^{n'é} nī.

34 Nduuti chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ cuiicú yā, canéé chí ch'éé yā na vaacú yā. Tuu'mi ní nducyaaca nī nduvidaama nī na yaācū ní che'é nī Santa Cena ye^{n'e} Señor Jesucristo. 'Tíicā cuuvi che'é nī pan ní ngi'í nī vino ní diīⁿ nī respetar Señor Jesucristo. Ní n'diichí Ndyuūs chí nguéé véé nuuⁿndi ye^{n'é} nī. Tan'dúúcā tanáⁿ'ā chí véé 'úú caaⁿ'máⁿ

ye^{n'e} taachi ndaá ní cuneé ndúúcu nī.

12

Ye^{n'e} nducue^{n'e} chí Espíritu N'dai ye^{n'é} Ndyuūs tee yā s'uuúⁿ ti ye^{n'é} Señor Jesucristo

1 Maaⁿ ní 'úú ne^{n'é} ídinguúⁿ ye^{n'e} chí nca'a Espíritu N'dai ye^{n'é} Ndyuūs s'uuúⁿ. Ne^{n'é} chí cadíinuⁿ nī chuū.

2 Ndís'tiī chí nguéé 'iiⁿ'yāⁿ ye^{n'e} ndaata Israel ndís'tiī, ti taachi 'āā cuéé i'teenú nī Señor Jesucristo diīⁿ nī tan'dúúcā costumbre ye^{n'é} nī ní s'téenu nī ídolos chí nguéé cuuví caāⁿ'maⁿ.

3 Ne^{n'é} chí ndís'tiī cadíinuúⁿ nī chuū. 'Iiⁿ'yāⁿ chí canee ndúúcū Espíritu N'dai ye^{n'é} Ndyuūs ní ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu ye^{n'é} Dendyuūs, nguéé cuuvi caaⁿ'máⁿ yā contra ye^{n'e} Jesucristo. 'Iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'á yā chí Jesucristo ní 'iivú Ndyuūs ye^{n'e} yā, ngaⁿ'a yā 'túúcā ti Espíritu N'dai ye^{n'é} Ndyuūs diīⁿ yā chí 'túúcā chí ngaⁿ'a yā.

4 Espíritu N'dai ye^{n'é} Ndyuūs tee yā ntiiⁿnyuⁿ s'uuúⁿ chí 'āā vi'i caā ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'e} 'áámá 'áámá s'uuúⁿ. Ní tee yā poder s'uuúⁿ chí cuuvi diīⁿ yú ntiiⁿnyuⁿ miiⁿ chí 'āā vi'i caā. Niicu véé 'áámá n'dyáⁿ'ā Espíritu N'dai ye^{n'é} Ndyuūs.

5 Idiiⁿ yú n'dee nááⁿ ntiiⁿnyuⁿ chí 'āā vi'i caā chí ye^{n'e} 'iivú Ndyuūs, naati nducyaaca ntiiⁿnyuⁿ miiⁿ ní ye^{n'e} 'áámá n'dyáⁿ'ā 'iivú Ndyuūs.

6 N'dee nááⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e Dendyuūs véé chi idiiⁿ yú ní Ndyuūs ngínnee yā 'áámá 'áámá s'uuúⁿ.

7 Ndyuūs tee yā Espíritu N'dai yeⁿ'é yā s'uuúⁿ ní Espíritu miiⁿ ngínnee s'uuúⁿ. Ní s'uuúⁿ cuuvi cunnee yú nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Señor Jesucristo chí 'iivi yú.

8 Espíritu N'dai miiⁿ ní cunnee tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a n'dááca yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs. Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ngínnee naⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ chi cuuvi caaⁿ'maⁿ yā ndúúcū vaadī deenú ca. Dámaāⁿ 'áámá n'dyáⁿ'ā Espíritu N'dai miiⁿ diiⁿ chuū.

9 Ní Espíritu N'dai miiⁿ ní ngínnee nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu cá yā Dendyuūs. Ní Espíritu N'dai ngínnee náⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ ní ca'á poder miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ chi 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ cuuvi diiⁿ yā chí nduūⁿvā yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chi ngiitā.

10 Espíritu N'dai miiⁿ ca'á naⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ chi idiíⁿ yā vaadī n'giinuú ní nga'a poder náⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chi cuuvi candéé yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. Espíritu N'dai miiⁿ ní diiⁿ chí náⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi déenu yā chεε 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'á yā caavā Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs o cáávā espíritu yeⁿ'e yááⁿ'n'guiinūⁿ. Ní Espíritu N'dai ca'a náⁿ'a yā poder chí caaⁿ'maⁿ yā n'dee nááⁿ davaacu, ní náⁿ'a yā chí caⁿ'a yā chíⁿ chí neⁿ'e caāⁿ'maⁿ nduudu miiⁿ.

11 'Áámá n'dyáⁿ'ā Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs tee yā

poder 'áámá 'áámá s'uuúⁿ chi cuuvi diiⁿ yú ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é yā tan'dúúcā chí néⁿ'e yā.

S'uuúⁿ ní tan'dúúcā chí s'uuúⁿ ní 'áámá cuerpo nūⁿ s'uuúⁿ

12 'Tíicā véé 'áámá cuerpo yeⁿ'é yú ní nééné n'dee nááⁿ chí véé yeⁿ'é. Ní ndúúcū n'dee nááⁿ chí véé yeⁿ'é, ní yeⁿ'é 'áámá cuerpo nūⁿ, 'túúcā. Cucáávā chí yeⁿ'e Jesucristo s'uuúⁿ, tuuⁿ'mi s'uuúⁿ ní tan'dúúcā chí s'uuúⁿ ní 'áámá cuerpo nūⁿ s'uuúⁿ. Ní cuerpo miiⁿ ní Jesucristo miiⁿ.

13 Ti cááva Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs miiⁿ ngεēdinuūⁿnīⁿ yú ní maaⁿ ní s'uuúⁿ ní yeⁿ'é 'áámá cuerpo s'uuúⁿ. Nduuti chí 'iiⁿ'yāⁿ Israel chí judíos s'uuúⁿ, o 'iiⁿ'yāⁿ griegos s'uuúⁿ o 'iiⁿ'yāⁿ chí snéé caadi 'iiyu s'uuúⁿ, o 'iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ cáávā maán yā s'uuúⁿ, nducyaaca s'uuúⁿ ní yeⁿ'é 'áámá Espíritu N'dai yeⁿ'é Dendyuūs.

14 'Tíicā cuerpo yeⁿ'é yú, ní nguéé 'áámá n'dyáⁿ'ā nūⁿ ti 'yaaⁿ n'dái yeⁿ'é.

15 Ndúúti chí ca'a yú chí ngúí ngaⁿ'a ní miiⁿ ní caāⁿ'maⁿ: Caati 'úú nguéé 'áámá ta'á 'úú nguéé yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'e yú. ¿'Áá nadacadíinuuⁿ nī chí cáávā chiiⁿ chí caⁿ'a ca'a yú, ní ca'a yú nguéé yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'e yú? Nguéé 'tíicā.

16 Ndúúti chí veeⁿ yú chí ngúí ngaⁿ'a ní miiⁿ ní caāⁿ'maⁿ: Caati 'úú ní nguéé 'áámá nduutináaⁿ 'úú nguéé yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'é yú. ¿'Áá

nadacadiínuuⁿ nī chi cáávā chiiⁿ chi caⁿ'a veeⁿ yú, ní veeⁿ yú nguéé yeⁿ'ē cuerpo yeⁿ'e yú? Nguéé 'tíicā.

17 Nduuti chi nuuⁿmaⁿ cuerpo yeⁿ'ē yú ní 'áámá nduutinaaⁿ yú tuu'mi ní ħtaacā cúúví 'caandiveeⁿ yú? Ní ndúútī chi nuuⁿmaⁿ cuerpo yeⁿ'ē yú ní veeⁿ yú tuu'mi ní ħtáácā cuuvi 'táaⁿ'nuⁿ yú?

18 Dendyuūs s'néeⁿ yā ca'áámá ca'áámá chi canee yeⁿ'ē cuerpo yeⁿ'ē yú na lugar naachi canee yiinú yā.

19 Nduuti chi cuerpo yeⁿ'ē yú ní 'áámá parte nūuⁿ ħtíí canéé nducuéⁿ'ē cuerpo yeⁿ'e yú?

20 'Tíicā Dendyuūs din'dái yā 'áámá cuerpo yeⁿ'ē yú chi n'dee nááⁿ chi vεε naati véé 'áámá cuerpo yeⁿ'ē yú.

21 Nduuti chi nduutinaaⁿ yú chi ngíí ngaⁿ'a ní miiⁿ ní caāⁿ'maⁿ yeⁿ'e ta'ā yú 'tíicā: Dii ta'ā, nguéé dichíí'vē di. 'Tíicā ntúūⁿ tiiⁿ ra yú ni caaⁿ'maⁿ yeⁿ'ē ca'ā yú 'tíicā: Díí ca'á, nguéé dichíí'vē dii. Nguéé cuuvi 'tíicā.

22 Dendu'ū chi snée na cuerpo yeⁿ'e yú chi duūvā ní 'lííⁿ chi nguéé diiⁿ yú cuenta yeⁿ'ē, chííⁿ chi neené dichíí'vē s'uuúⁿ.

23 Dendu'u chi yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'ē yú chí nacadiinuuⁿ yú chí nguéé importante, chuū ní diiⁿ yú cuidado yeⁿ'ē tan'dúúccā chí ch'εεε ca. Dendu'ū yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'e yú chí nguéé neⁿ'e yú chí 'iiⁿ'yāⁿ n'diichi yā chí n'díí yú ndúúccū catecai yú.

24 Taná'ā parte yeⁿ'e

cuerpo yeⁿ'e yú 'āā n'daacā canee 'āā tiiní caā. Dendyuūs diíⁿ yā cuerpo yeⁿ'e yú ní diíⁿ yā chí cundεε ca yú cuidado yeⁿ'ē nducuéⁿ'ē chí nadacadiinuuⁿ yú chí nguéé importante yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'e yú.

25 Chuū ní diíⁿ Dendyuūs chí nducuéⁿ'ē parte yeⁿ'e cuerpo n'daacā diíⁿ n'tiiⁿnyūⁿ yeⁿ'ē cuerpo yeⁿ'e yú. Ní nducuéⁿ'ē cuerpo yeⁿ'e yú diiⁿ yú cuidado 'áámá parte yeⁿ'ē yú ndúúccū táámá parte yeⁿ'e yú.

26 Nduuti chí diiⁿ yú cuidado yeⁿ'e 'áámá dendu'ū nūuⁿ yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'e yú ti diiⁿ sufrir, tuu'mi ní nuuⁿmaⁿ ch'εεε cuerpo yeⁿ'e yú diiⁿ sufrir. Nduuti chí dich'εεé yā 'áámá dendu'ū yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'ē yú tuu'mi ní núúⁿmaⁿ cuerpo yeⁿ'e yú ní yeenú taavi.

27 Chuū chí caaⁿ'maⁿ. Maaⁿ ní nducyaaca ndís'tíí ní yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'e Cristo Jesús. Ní ca'áámá ca'áámá nī véé parte yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'e Cristo Jesús.

28 Ndyuūs tee yā n'tiiⁿnyuⁿ ca'áámá ca'áámá s'uuúⁿ chí i'teenu yú Jesucristo. Vmnaáⁿ vmnaaⁿ ca'a yā n'tiiⁿnyuⁿ chí ch'εεε ca chí n'tiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e apóstoles chí dich'óó Dendyuūs. Cuayiivi ní tee yā taná'ā yú n'tiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e profetas chí ndεε yú nduudu yeⁿ'ē 'iivú Ndyuūs. Cuayiivi ní tee yā taná'ā yú n'tiiⁿnyuⁿ chí maestros yeⁿ'e nduudu yeⁿ'é Ndyuūs. Ní taná'ā yú Ndyuūs tee yā n'tiiⁿnyuⁿ

s'uuúⁿ chi diiⁿ yú vaadī n'giinu. Tuu'mi ní tee yā tanáⁿā yú ntiiⁿnyuⁿ chi diiⁿ yú chí induūvā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ. Tee yā tanáⁿā yú ntiiⁿnyuⁿ chí cunnee yú 'iiⁿ'yāⁿ. Tee yā tanáⁿā yú ntiiⁿnyuⁿ chí caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyuⁿ yú yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi cunneé yā 'iiⁿ'yāⁿ chi diiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e Ndyuūs. Ni teé yā ntiiⁿnyuⁿ tanáⁿā yú chi ngaⁿ'a yú n'deeé 'nááⁿ davaacu.

²⁹ ¿'Áá nadacadiínuuⁿ nī chi nducyaaca yú apóstoles? ¿'Áá nadacadiínuuⁿ nī chi nducyaaca yú profetas chí ndεē nduudu yeⁿ'e 'iivú Ndyuūs? ¿'Áá nadacadiínuuⁿ nī chí nducyaaca yú maestros yeⁿ'ē nduudu yeⁿ'é Ndyuūs? ¿'Áá nducyaaca yú diiⁿ yú vaadī n'giinu?

³⁰ ¿'Áá nducyaaca yú cuuvi diiⁿ yú chi nduuvā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ? ¿'Áá nducyaaca yú ngaⁿ'a yú n'deeé 'naaⁿ davaacu? ¿'Áá nducyaaca yú cuuvi caaⁿ'maⁿ yú chi neⁿ'e caaⁿ'maⁿ táámá davaacu? Nguéé 'tíicā.

³¹ Canéé chi diiⁿ yú ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Dendyuūs tan'dúúcā chi Dendyuūs neⁿ'é yā chí diiⁿ yú. Ní caavā s'uuúⁿ ní ntiiⁿnyuⁿ miiⁿ ní n'daacā ca. Maaⁿ ní 'úú 'cuuⁿ'míⁿ ndís'tī táácā cuuvi chí diiⁿ yú chí más cā n'daacā ca.

13

Yeⁿ'e vaadī neⁿ'e chí ch'εεε n'dai

¹ Nduuti chi s'uuúⁿ caaⁿ'maⁿ yú tan'dúúcā chí ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ chi deenu, o

tan'duucā chí ngaⁿ'a ángeles, ní nguéé neⁿ'e yú nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ, tuu'mi ní nduudu yeⁿ'e yú tan'duucā 'áámá cūū 'lííⁿ chí n'gεεcu, o tan'dúúcā 'áámá cu'u lata chí di'cuεēcú yú.

² Ndúúti chí Ndyuūs tee yā ntiiⁿnyuⁿ s'uuúⁿ chí cuuvi caaⁿ'maⁿ yú dendú'ū chí cuchíi, ní nduuti chí cadiinuuⁿ yú nducuéⁿ'ē chí yeⁿ'é Ndyuūs chí nguεε deenu tanáⁿ'a yā, ní nducuéⁿ'e vaadī deenu chí yeⁿ'ē iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, ní nguéé neⁿ'e yú nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ, tuu'mi ní chíiⁿ chí diiⁿ yú nguéé dichíí'vē nanááⁿ Dendyuūs. Ní nduuti chí i'teenu ca yú Dendyuūs chí cuuvi caaⁿ'maⁿ yú yeⁿ'ē 'áámá yīcū 'tíicā: N'dii yīcū, divíi nī yeⁿ'ē 'muuⁿ, ní yīcū miiⁿ caⁿ'ā taama lado. Ní nduuti chí nguéé neⁿ'e yú nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ, tuu'mi ní chíiⁿ chí diiⁿ yú nguéé dichíí'vē nanááⁿ Dendyuūs.

³ Ndúúti chí ca'a yú nducuéⁿ'ē chí véé yeⁿ'e yú 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿ'é yā, ní 'áará chí ca'a yú maaⁿ cuerpo yeⁿ'e yú chí 'iiⁿ'yāⁿ cuucú yā s'uuúⁿ cucáávā chí ngaⁿ'a yú nduudu cuaacu, ní nguéé neⁿ'e yú nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ, tuu'mi ní nguéé de'ε vεε chí diiⁿ yú chí dichíí'vē nanááⁿ Dendyuūs.

⁴ Ndúúti chí s'uuúⁿ ní neⁿ'e yú nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ní nguéé caaⁿ'maⁿ taaⁿ yú ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ ní cucheε yú tanducuéⁿ'e tuu'mi ní neene n'dai yú. Ndúúti chí s'uuúⁿ neⁿ'e yú nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ní nguéé ngueē yú chíiⁿ chí

naaⁿ yú chi véé yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ. Ní nguéé nadacadínuuⁿ yú chi ch'εεte n'dai yú. Ní nguéé maāⁿ yú caaⁿ'maⁿ yú chi ch'εεte n'dai maāⁿ yú.

⁵ Nduúti chi s'uuúⁿ neⁿe yú nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ nguéé a fuerza diiⁿ yú dámaāⁿ chiiⁿ chi neⁿe yú. Ní nguéé nadacadínuuⁿ yú dámaāⁿ yeⁿe maaⁿ yú, naati nginnee yú 'iiⁿ'yāⁿ chi di'vaachi. Ní cuchεε yú taachí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ dí'vaāchí yā s'uuúⁿ. Ní nguéé nadacadínuuⁿ yú yeⁿe chi nguéé n'daacā.

⁶ Nduuti chi s'uuúⁿ neⁿe yú nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ nguéé yeenu yú taachi táámá 'iiⁿ'yāⁿ diiⁿ yā chi nguεε n'daacā, ti yeenu yú taachi 'iiⁿ'yāⁿ diiⁿ yā dendu'ū chi n'daacā.

⁷ Nduuti chi s'uuúⁿ neⁿe yú nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ tuu'mi ní cuchéé yú tanducuéⁿe dendu'ū chi chó'ōo ndúúcu yú. Ní nguéé i'teenu yú tanducuéⁿe dendu'ū chi n'giindiveeⁿ yú chí 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'a yeⁿe táámá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe chi nguéé n'daacā idiíⁿ yā. Ní cunee yíinu yú nducuéⁿe chi n'daacā. Ní cuchεε yú yeⁿe tanducuéⁿe dendu'ū chi diitu n'dái taachí chó'ōo yeⁿe yú.

⁸ Nduuti chi s'uuúⁿ neⁿe yú nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ, tuu'mi ní 'áámá canee yú ndúúcu vaadī neⁿe yeⁿe Dendyuūs chi 'áámá cūneé ndúúcu yú. Ndaā tiempo chi profetas chi ngaⁿ'a nduudu yeⁿe Dendyuūs 'āā ntéé caaⁿ'maⁿ yā 'tiicā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a yā n'deeé 'nááⁿ davaacu 'āā ntéé caaⁿ'māⁿ yā 'tiicā. Ní

vaadī déenū ntúūⁿ chi 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'a ní cho'ōo yéⁿe. Dámaāⁿ canee vaadī neⁿe.

⁹ Maaⁿ ní caaⁿ'maⁿ yú nduudu yeⁿe Dendyuūs tan'dúúca chi n'giⁿ'í yā s'uuúⁿ naati Ndyuūs nguéé ch'iⁿ'í yā s'uuúⁿ vaadī déenú yeⁿe tanducuéⁿe.

¹⁰ Taachí chó'ōo tanducuéⁿe dendu'ū chi canéé chi cuchii tuu'mi ní deenu yú nducuéⁿe, nguéé dámaāⁿ 'téé nūūⁿ.

¹¹ Taachí saⁿ'a 'líiⁿ 'úú, ngaⁿ'á tan'dúúca chi ngaⁿ'ā da'cáiyāa ní nadacadiinúúⁿ tan'duucā da'cáiyāa. Taachí chi ch'εεte 'úú 'āā ntéé diiⁿ tan'dúúca da'cáiyāa.

¹² Maaⁿ ní inaaⁿ yú tanducuéⁿe tan'dúúca chi inaaⁿ yú chεεti 'áámá espejo yaāⁿ yáāiⁿ, ní nguéé inaaⁿ yú n'daacā. Cuayiivi miiⁿ ní n'diichi yú 'iivú Señor Jesucristo dánaaⁿ dánaaⁿ yú. Maaⁿ ní 'téé nuúⁿ deenu yú. Cuayiivi miiⁿ ní snaaⁿ yú tan'dúúca 'iivu Señor Jesucristo n'diichí yā s'uuúⁿ. 'Tíicā snaaⁿ yú.

¹³ Ná vida yeⁿe s'uuúⁿ véé 'iinū chi n'daacā. Véé chi i'teenu yú Dendyuūs, ní véé chi canee ngiinu yú chi diiⁿ Dendyuūs ndúúcu yú, ní véé chi neⁿe yú Dendyuūs. Nduu 'iinú naaⁿ chuū ní chiiⁿ chi ch'εεte n'dai, ní chíiⁿ chi neⁿe yú 'iivú Dendyuūs ní neⁿe yú nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ.

14

Yeⁿe chi 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'a yā táámá davaacu

¹ Nducuéⁿe chi diiⁿ yú canéé chi diiⁿ yú chi n'daacā,

ti nen'e yú nducyaaca 'ii'nyāⁿ. Vée^ε ntiⁿnyuⁿ ch'εεε yeⁿ'é Ndyuūs. Ntiⁿnyuⁿ miiⁿ chuū chi vmnááⁿ vmnáaⁿ chi ndís'tiī cuuvi nen'é nī chi diiⁿ nī. Chíⁿ chí caaⁿ'máⁿ nī nduudu cuaacu chi Ndyuūs ch'i'í yā ndís'tiī.

2 'Áámá hermano yeⁿ'e yú chi ngaⁿ'a táámá davaacu chi n'dááⁿ chi nguée^ε deēnū yú, hermano miiⁿ nguée^ε ngaⁿ'a sa ndúúcū 'ii'nyāⁿ ti ngaⁿ'a sa ndúúcū Ndyuūs. S'uuúⁿ nguεε n'giindiveeⁿ yú nduudu miiⁿ, naati Ndyuūs n'giindiveeⁿ yā, ní hermano miiⁿ ngaⁿ'a sa yeⁿ'e espíritu yeⁿ'ē maaⁿ sa.

3 'Ii'nyāⁿ chi ngaⁿ'a yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs na veedi diiⁿ yā chi hermanos chi i'téenu cá yā Ndyuūs. Ní ca'cueeⁿ yā hermanos. Ní cá'a yā 'viich'εεtíinūⁿ hermanos.

4 'Ii'nyāⁿ chi ngaⁿ'á yā nduudu chi n'dááⁿ chi nguée^ε deenú tanáⁿ'ā 'ii'nyāⁿ, 'ii'nyāⁿ miiⁿ ngi'cueeⁿ maáⁿ yā. Ní 'ii'nyāⁿ chi candéε nduudu yeⁿ'é Ndyuūs chí n'giindiveeⁿ tanáⁿ'a yā, 'ii'nyāⁿ miiⁿ ngi'cueeⁿ yā tanáⁿ'a yā chi snúūⁿ yaācū.

5 Nen'é chi nducyaaca ndís'tiī cuuvi caaⁿ'máⁿ nī tanáⁿ'ā davaacu chi n'dááⁿ naati n'daacⁿ ca chí caaⁿ'máⁿ nī nduudu yeⁿ'é Ndyuūs na veedi ní n'giindiveeⁿ yā 'ii'nyāⁿ. 'Ii'nyāⁿ chí ngaⁿ'á yā tanáⁿ'a davaacu chí n'dááⁿ chí nguée^ε deenu yú, 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ nguée^ε ca'cueeⁿ yā s'uuúⁿ. Dámaāⁿ n'giindiveeⁿ yú nduuti chí táámá yā caaⁿ'máⁿ

yā de'é nen'é caaⁿ'maⁿ nduudu miiⁿ.

6 Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é, ndúúti chí 'úú ndaaⁿ ní caaⁿ'máⁿ ndúúcū táámá davaacu chí n'dááⁿ chí nguée^ε n'giindiveeⁿ nī, ¿táácā cuuvi cunneeⁿ ndís'tiī? Naati nduuti chí caaⁿ'máⁿ na veedi tuu'mi ní cuuvi caaⁿ'máⁿ yeⁿ'ē cosas chí cuchii, o yeⁿ'ē nduudu cuaacu chí n'dai chí yeⁿ'é Ndyuūs. Tuu'mi ní cuuvi 'cuεεtinée nī tan'dúúcā chí ngaⁿ'á nduudu yeⁿ'é Ndyuūs, ní ca'cueeⁿ ndís'tiī.

7 Taachí 'ii'nyāⁿ itii'ví yā 'áámá flauta, o tuu'ví yā 'áámá guitarra, ní nguée^ε n'daaⁿ tono chí itii'ví yā, o tuu'ví yā tuu'mi ní ¿táácā cuuvi deenú tanáⁿ'ā 'ii'nyāⁿ de'ε música chí itii'ví yā o tuu'ví yā?

8 Nduuti chí 'áámá soldado itii'ví yā trompeta yeⁿ'e música yeⁿ'e caanda, ní nguεε n'daaⁿ tono chí itii'ví yā, ¿táácā cuuvi deenú tanáⁿ'ā soldados ní cuundiyaáⁿ yā chí 'aa ndaaⁿ caandaá?

9 'Tiicá ntúūⁿ. Nduuti chí ndís'tiī ní caaⁿ'maⁿ nī ndúúcū nduudu chí nguée^ε deenu tanáⁿ'a yā ¿táácā tuumicadi-inúúⁿ yā chí ngaⁿ'á nī? Ndís'tiī ní diiⁿ nī tan'dúúcā chí ngaⁿ'á nī na 'yúúné.

10 Néené n'deeé 'nááⁿ davaacu véé i'nyeeⁿdí 'cūū. Ní 'ii'nyāⁿ cuuvi caaⁿ'máⁿ yā maaⁿ na nduudu yeⁿ'e yā nducueⁿ'ē chí nen'é yā ní tanáⁿ'ā 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ 'caandi-veeⁿ yā nduudu yeⁿ'e yā.

11 Nduuti chí 'úú nguεε n'giindiveeⁿ nduudu yeⁿ'e tanáⁿ'a 'ii'nyāⁿ tuu'mi ní 'ii'nyāⁿ miiⁿ canée yā

tan'dúúcā 'áámá 'ii'yāⁿ chi canúúⁿ yúúni. 'Tííca ntúúⁿ, 'úú ní caneé tan'dúúcā 'áámá 'ii'yāⁿ chi canúúⁿ yúúni ti nguéé n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿé.

12 Ndís'tiī chi neⁿé nī diíⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ ch'εεε yeⁿé Ndyuūs, ngiicá nī Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs chi téé yā ntiiⁿnyuⁿ ndís'tiī, ntiiⁿnyuⁿ chi cuuvi ca'cueéⁿ nī nduudu yeⁿé Ndyuūs 'ii'yāⁿ. Ní 'íicú 'ii'yāⁿ cuuvi déénu ca yā yeⁿe Ndyuūs.

13 'Ii'yāⁿ míiⁿ chi caaⁿ'maⁿ yā táámá davaacu chi n'dááⁿ canéé chi ngiicá yā Ndyuūs de'ε chi neⁿé caaⁿ'maⁿ nduudu chí caⁿ'a yā. Ní cuuvi caaⁿ'máⁿ yā tanáⁿ'a yā nduudú miiⁿ.

14 Nduuti chi 'úú caaⁿ'máⁿngua'á ndúúcū táámá davaacu chi n'dááⁿ ní nguéé deenú chíiⁿ chí caaⁿ'máⁿ tuu'mi ní dámaāⁿ espíritu yeⁿé caaⁿ'maⁿ. Ní 'úú ní nguéé tuumicadiinúúⁿ dé'ε veε chi caaⁿ'máⁿ.

15 ¿De'ε diíⁿ tuu'mi? Caaⁿ'maⁿngua'á ndúúcū nduudu na veedi ní espíritu yeⁿé ní túúmícadíinúúⁿ chíiⁿ chi diíⁿ. Ní caatá ndúúcū nduudu na veedi ní espíritu yeⁿé ní túúmícadíinúúⁿ chíiⁿ chi caatá dendu'ū.

16 Ndúúti chi ndís'tiī caaⁿ'maⁿngua'á nī ndúúcū táámá davaacu chi n'dááⁿ ní ngaⁿ'á nī 'tíicā: N'dií Ndyuūs, gracias, ní diíⁿ nī ndúúcū espíritu yeⁿé nī, tuu'mi ní ¿táácā cuuvi caaⁿ'maⁿ tanáⁿ'a yā chi 'tíicā chiiⁿ chi ngaⁿ'a nī?

17 'Áará chí n'daacā ngaⁿ'a nī, nguéé cunnee nī 'ii'yāⁿ chí caⁿ'á yā yaācū.

18 'Úú Pablo nca'á gracias Ndyuūs yeⁿe yú chi ngaⁿ'á cá n'deeé 'naáⁿ davaacu chi n'dááⁿ ndúúcū espíritu yeⁿé nguεε ti ndís'tiī.

19 Taachí ngaⁿ'á na yaācū n'daacā ca chí caaⁿ'máⁿ nyuⁿ'u nduudu na veedi chí 'úú cadiinúúⁿ ní 'iicu ca'cueéⁿ tanáⁿ'a yā, ti 'úú ngaⁿ'á ta ndiichi mil nduudu táámá naaⁿ davaacu chí n'dááⁿ chí nguéé itúúmícadíinuuⁿ tanáⁿ'a yā.

20 Ndís'tiī hermanos yeⁿé, nguéé nadacadiinuuⁿ nī tan'dúúcā dá'caiyaā, o tan'dúúcā 'áámá da'cuá'āa chí nguéé inadacadiinuuⁿ yā yeⁿe nuuⁿndi yeⁿe yā 'tíicā nī, Maaⁿ ní nducueⁿ'e chí diíⁿ nī ní nadacadiinuuⁿ nī yeⁿ'e tan'dúúcā saⁿ'ā n'geεε nadacadiinuuⁿ sa.

21 Canéé nguūⁿ na libro yeⁿé Ndyuūs ndii cuááⁿ vmaaaⁿ 'tíicā: 'Úú chí 'iivú Ndyuūs ngaⁿ'á chuū. 'Úú di-cho'ó 'ii'yāⁿ chí canúúⁿ yúúni chí ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu yeⁿé ndúúcū táámá naaⁿ davaacu. Ndaa yā nanááⁿ 'ii'yāⁿ s'een ní 'ii'yāⁿ s'een nguéé neⁿé yā 'caandiveéⁿ yā nduudu yeⁿé. 'Tíicā ngaⁿ'a Ndyuūs.

22 Cáávā chiiⁿ ní Ndyuūs ca'á yā poder 'ii'yāⁿ chí caaⁿ'máⁿ yā n'deeé 'naaⁿ davaacu chí 'ii'yāⁿ nguéé tuumicadiinuuⁿ yā. Ní chíiⁿ chí n'giⁿ'i Ndyuūs ní 'aama seña chí poder yeⁿe yā cááva 'ii'yāⁿ chí nguéé i'téenu yā Ndyuūs. Nguéé caavā s'uuúⁿ chí i'téenu yú. 'Ii'yāⁿ chí ca'cueéⁿ yā nduudu yeⁿé

Ndyuūs ní ngaⁿ'a yā cáávā s'uuúⁿ chi i'teenu yú nguéé ti cáávā 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé i'téenu yā Dendyuūs yeⁿ'ē yú.

23 Nduúti chi 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé i'téenu yā 'iivú Ndyuūs, o 'iiⁿ'yāⁿ chi canúúⁿ yúúni, ndaa yā na yáacū ní ndu- uvidaamá yā ndúúcu yú ní nducyaaca yú ngaⁿ'a yú davaacu chí ñ'dááⁿ. ¿'Áá nguéé caaⁿ'máⁿ yā chi s'uuúⁿ ní loco yú?

24 Nduúti chi nducyaaca nī ca'cueeⁿ nī nduudu yeⁿ'é Ndyuūs na veedi ní ndaa 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chεeti yaācū, 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé i'téenu yā 'iivú Ndyuūs o nguéé déenu yā 'iivú Ndyuūs yeⁿ'ē yú, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ cuuvi diíⁿ yā sentir nuuⁿndi yeⁿ'é yā. Ní nadacadiinúúⁿ yā yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'é yā na staava yeⁿ'é yā.

25 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní cuuvi deenú yā de'ē chi maán yā nadacadiinúúⁿ yā na staava yeⁿ'e yā chi nguεε cuuvi n'diichí yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ cundiitn'díi yā ní cu'téenu yā Ndyuūs. Ní ngaⁿ'á yā 'tiicā: Cuaacu níiⁿ'nyúⁿ Ndyuūs caneé yā ndúúcu ndís'tiī.

Diiⁿ n'daacá nī tanducuéⁿe ndúúcu orden

26 Ndís'tiī ní 'tiicā diíⁿ nī taachi nduuviaáámá nī. Naⁿ'a ndís'tiī ní candéε nī 'aama canción. Ní naⁿ'a nī ch'eeⁿnee listo nī chi ca'cueéⁿ nī tanáⁿ'a yā. Naⁿ'á nī ní ch'eeⁿnee listo nī chi caaⁿ'máⁿ nī 'áámá nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. Naⁿ'á nī ní caaⁿ'máⁿ nī táámá naaⁿ davaacu chí

ñ'dááⁿ naati n'nuúⁿ nī vm- naaⁿ vmṇaaⁿ 'áámá hermano chí cuuvi caaⁿ'máⁿ de'ē chí neⁿ'e caaⁿ'maⁿ nduudu s'eeⁿ chí ñ'dááⁿ. 'Tiicā cuuvi, ní cu'téenu cá nī yeⁿ'ē 'iivú Ndyuūs.

27 Damaāⁿ 'uuvī o 'iinú nī 'aama 'aamá nī caaⁿ'máⁿ nī ndúúcu naaⁿ davaacu, ndu- udú chí ñ'dááⁿ, naati táámá nī ch'eeⁿnee listo chí caaⁿ'máⁿ nī de'ē neⁿ'é caaⁿ'māⁿ nduudu s'eeⁿ chí ñ'dááⁿ.

28 Nduuti chí nguéé véε 'áámá yā nguaaⁿ ndís'tiī chí cuuvi caaⁿ'maⁿ de'ε neⁿ'e caaⁿ'māⁿ nduudu s'eeⁿ chí ñ'dááⁿ tuu'mi 'iiⁿ'yāⁿ nguéé cuuvi caaⁿ'máⁿ yā ndúúcu davaacu chí ñ'dááⁿ naachi nduuviaaamá nī. Naati 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ cuuvi ndeé yā cúūnū cúūnū ndúúcu Dendyuūs ndúúcu davaacu chí ñ'dááⁿ.

29 Taachí nduuviaaamá nī, 'uuvī nī o 'iinu nī candéε nī nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ní ca'aama ca'aama nī caaⁿ'máⁿ nī nduudu na veedi ní tanáⁿ'á yā nadacadiinuuⁿ yā yeⁿ'e nduudu chí ngaⁿ'a nī.

30 Ní nduuti Ndyuūs ní n'giⁿ'i yā 'áámá ndís'tiī chí véε nī 'áámá nduudu yeⁿ'é yā chí caaⁿ'máⁿ nī, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ chí candéε yā nduudu miiⁿ canéé chí téε yā lugar chí caaⁿ'máⁿ nī nduudu yeⁿ'é Ndyuūs.

31 'Tiicā nducyaaca nī cu- uvi caaⁿ'máⁿ nī nduudu yeⁿ'é Ndyuūs ca'áámá ca'áámá nī. Tanáⁿ'a nī n'giindiveéⁿ nī. Ní 'tiicā ní cuuvi déenu cá nī yeⁿ'é Ndyuūs ní cu'téenu cá nī yeⁿ'é yā.

32 'Iiⁿ'yāⁿ chí caaⁿ'máⁿ yā

nduudu ye^{n'}é Ndyuūs deenu yā de'ε tiempo chi caa^{n'}mán yā.

33 Ndyuūs ne^{n'}é yā chi véé orden chεeti yáacū ye^{n'}é yā ní véé vaadī 'dii^{n'}. 'Tíicā ní ch'ee^{n'}néé 'dii^{n'} nī dendu'ū na staava ye^{n'}é nī. 'Tíicā cānee tanducué^{n'}ē yaācū ye^{n'}é Ndyuūs.

34 Taachi nduuvídáámá nī n'daataá nguée^{n'} cuuvi candεε tá nduudu ye^{n'}e Dendyuūs, naati 'dii^{n'} 'dii^{n'} nūu^{n'} 'cuεetinée^{n'} cheendí tá. 'Tíicā canée^{n'} nguū^{n'} na ley ye^{n'}é Ndyuūs.

35 Nduuti chi 'áámá n'daataá nguée^{n'} tuumicadíinu^{n'} tá ye^{n'}e nducué^{n'}ē chi nga^{n'}a yā chεeti yaācū, tuu'mi taachi ndaa tá ná vaacu tá cuuvi nítinguunee^{n'} ta isa^{n'}ā ye^{n'}e tá. Nduuti chi 'ááma n'daataá candεε tá nduudu ye^{n'}é Ndyuūs chεeti yaācū, tuu'mi 'cuiná^{n'} tá.

36 ¿'Áá nguée^{n'} ne^{n'}é nī 'caandivee^{n'} nī chi dinguún ye^{n'}e nī? ¿Dé'ε ra tuu'mi? ¿'Áá ye^{n'}e ndís'tiī nduudu ye^{n'}e Ndyuūs o ndaā dámáā^{n'} nanáá^{n'} ndís'tiī nduudu mii^{n'}?

37 Nduuti chi 'áámá sa^{n'}ā nguaa^{n'} ndís'tiī nadacadíinu^{n'} sa chi cuaacu chi ntii^{n'}nyu^{n'} ye^{n'}ē sa chii^{n'} chi caa^{n'}ma^{n'} sa nduudu cuaacu ye^{n'}é Ndyuūs, ní Espíritu N'dai ye^{n'}é Ndyuūs ca'cuee^{n'} yā sa^{n'}a mii^{n'}, tuu'mi ní cuuvi deenu sa chíi^{n'} chi idinguún tan'dúúcā chi Ndyuūs ch'i^{n'}í yā 'úú.

38 Nduuti chi sa^{n'}ā mii^{n'} nguée^{n'} 'caandivee^{n'} sa nduudu ye^{n'}é, tuu'mi ní ndís'tiī nguée^{n'} 'caandivee^{n'} nī nduudu ye^{n'}ē sa.

39 'Tíicā dii^{n'} nī, ndís'tiī hermanos ye^{n'}é. Caa^{n'}mán nī nduudu cuaacu ní ca'á nī luga^{n'} chi 'ii^{n'}yā^{n'} caa^{n'}mán yā táámá davaacu chi n'dáá^{n'}.

40 Dii^{n'} n'daacá nī tanducué^{n'}ē ndúúcū orden.

15

Jesucristo 'āā nduuchi yā ye^{n'}ē nguaa^{n'} tinán'ā

1 Ndís'tiī hermanos ye^{n'}é, maa^{n'} ní chuū nga^{n'}a cuaacú ngii^{n'} ndís'tiī nduudu ye^{n'}e evangelio chi ndúúdú ngai ye^{n'}ē Jesucristo. Chíi^{n'} 'āā nga^{n'}á, ní ngi'cuee^{n'} ndís'tiī. Ní ndís'tiī ní ngiindivee^{n'} nī ní s'téenu nī. Ní 'aama canee n'daacá nī ná nduudu 'cūú.

2 Cáávā nduudu cuaacu ye^{n'}é Dendyuūs ndís'tiī ní nnguán'ai nī ye^{n'}é nuu^{n'}ndi ye^{n'}é nī nduuti chi 'áámá cānee na staava ye^{n'}é nī chíi^{n'} chi ca'cuee^{n'} ndís'tiī. Nduuti chi ndís'tiī nguée^{n'} i'teenú nī nguée^{n'} dichíi'vē nduudu mii^{n'} cáávā ndís'tiī.

3 Vmnaá^{n'} vmnaa^{n'} ní chi'cuee^{n'} ndís'tiī chεε chi más ca importante tan'dúúcā chi Cristo chi'cuee^{n'} yā 'úú. Chuū chii^{n'} chi Cristo ní ch'i^{n'} yā cáávā nuu^{n'}ndi ye^{n'}ē yú tan'dúúcā chi canée nguū^{n'} ndii cuáá^{n'} vmnaa^{n'} na libro ye^{n'}é Ndyuūs.

4 'Ii^{n'}yā^{n'} ní ch'iichi yā Cristo ní cho'ōo ndii 'íínú nguuvi ní Dendyuūs nadin'duuchi yā Cristo ye^{n'}e nguaa^{n'} tinán'ā tan'dúúcā chi canée nguū^{n'} na libro ye^{n'}é Dendyuūs.

5 Cuayiivi chi Cristo nduuchi yā ye^{n'}e nguaa^{n'} tinán'ā sa^{n'}ā Pedro n'diichi sá Cristo. Cuayiivi chi cho'ōo chuū ní

ndichuuvi apóstoles n'diichi yā Cristo.

6 Cuayiivi miiⁿ ní 'áamá tiempo nūⁿ nyuⁿu ciento hermanos nduuidaamá yā ní n'diichi yā Cristo chi 'āā nduuchi yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā. N'dee cá yā yeⁿ'e nyuⁿu ciento hermanos sндуuchi yā ndíi maaⁿ, naati duuⁿ'ví yā n'dīi yā.

7 Cuayiivi miiⁿ ní Jacobo, apóstol chi ndēē nduudu yeⁿ'é Dendyuūs n'diichi ntúuⁿ yā Cristo. Ní cuayiivi ní nducyaaca apóstoles n'diichi yā Cristo.

8 Cho'ōo 'yááⁿ n'dai nguuvi ni 'úú, Pablo, n'diichi ntuúⁿ Cristo, 'áará chí 'úú nguéé intiinaáⁿ Cristo taachi cánéé yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

9 'Úú, Pablo, nacadiinúúⁿ chi 'úú nguéé n'daacā 'úú, tan'dúúcā yeⁿ'e tanáⁿ'ā apóstoles chi candéé yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs. 'Úú nguéé cánéé chi cuuvi apóstol ti vmnááⁿ vmnaaⁿ can'daá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yaācū yeⁿ'é Dendyuūs, ti neⁿ'é chi 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē ca'á yā orden chi 'caaⁿ'núⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ chi naⁿ'á yā yaacū yeⁿ'é Ndyuūs.

10 Maaⁿ ní 'úú 'aama apóstol 'úú ti Ndyuūs diíⁿ yā n'daacā n'dai nduucú. Caati Ndyuūs diíⁿ yā n'daacā n'dai nduucú maaⁿ ní 'úú idiíⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é yā. Ní chíiⁿ chi Ndyuūs diíⁿ yā nduucú dichíiⁿ'vē. Nguéé dámaāⁿ 'úú chi diiⁿ ca ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é yā ti Ndyuūs. Ndyuūs chi diíⁿ yā n'daacā n'dai nduucú ní cánéé yā

nduucú ní nginne yā 'úú.

11 Nguéé de'ē vεε ndii nduuti chi 'úú o náⁿ'a yā chi candεε nduudu yeⁿ'é Ndyuūs, tí nús'ūū ngaⁿ'a 'nū nduudu miiⁿ. Ní ndís'tiī ní i'téenu nī nduudu miiⁿ.

'Iiⁿ'yāⁿ caⁿ'á yā nnduuchi yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā

12 Ndís'tiī ní i'téenu nī chí ngaⁿ'a 'nū chí Cristo nduuchi yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā. ¿Táácā cuuvi chí ngaⁿ'á nī chí nguéé nnduuchi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā?

13 Nduuti chi nguéé nnduuchi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā Cristo ntúūⁿ ní nguéé 'āā nduuchi yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā. Ní cuerpo yeⁿ'e Cristo canee na yáinyāⁿ ndíi maaⁿ.

14 Ndúúti chi Cristo nguéé 'āā nduuchi yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā tuuⁿ'mi ní nduudu chí ngaⁿ'á 'nū nguéé dichíiⁿ'vē. 'Tiicá ntúūⁿ nguéé dichíiⁿ'vē chíiⁿ chí i'téenu 'nū yeⁿ'e Cristo.

15 'Tiicá ntuūⁿ chíiⁿ chí ngaⁿ'á 'nū chí nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs, tuuⁿ'mi ní nduudu yaadi nduuti chí nguéé 'tiicā. Naati ngaⁿ'a cuaacú 'nū chí Ndyuūs diíⁿ yā chí 'āā nduuchi Cristo yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā. Nduuti chí nguéé nnduuchi tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā 'tiicá ntuūⁿ nguéé 'āā nduuchi Ndyuūs Cristo yeⁿ'ē nguaaⁿ tinaⁿ'ā.

16 Ndúúti chí tanáⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ nguéé nnduuchi yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā, 'tiica ntúūⁿ, Cristo nguéé 'āā nduuchi yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā.

17 Nduuti chi Cristo nguéeé 'āā nduuchí yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā nguéeé dichíí'vē chi i'téenu yú Ndyuūs. Ní s'uuúⁿ canee yú condenado ndúúcū nuūⁿndí yeⁿ'ē yú.

18 Nduuti chi 'tíicā, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ chi 'āā i'téenu yā Cristo, ní maaⁿ ní 'āā n'díi yā, 'āā chindái yā ndúúcū nuuⁿndi yeⁿ'ē yā.

19 Nduuti chi nguéeé nduuchi Cristo yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā tuu'mi ní s'uuúⁿ chi i'teenu yú Cristo, núúⁿmaⁿ neⁿ'e chi snée yú na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū neené ndaachi yíinu yú nguéeé ti tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ.

20 Naati cuaacu chi Cristo miiⁿ 'āā nduuchi yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā. Ní Cristo miiⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ vmnááⁿ vmnaaⁿ chi nduuchí yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'a yeⁿ'ē nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi n'díí.

21 Ti cáávā nuuⁿndi yeⁿ'e 'áámá saⁿ'a Adán, canée chi nducyaaca yú 'cuūvi yú. Ní cáávā chi diiⁿ 'aama saⁿ'ā Cristo míiⁿ, canée chí nduuchi yú yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā.

22 S'uuúⁿ ní yeⁿ'e Adán chi diiⁿ nuuⁿndi sa. S'uuúⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ chi diiⁿ nuuⁿndi s'uuúⁿ. Taachí 'iiⁿ'yāⁿ diiⁿ nuuⁿndí yā tuu'mi canee chi 'cuūvi yā. S'uuúⁿ ní yeⁿ'e Cristo s'uuúⁿ ní 'cuεti nduuchí yú.

23 Ti 'áámá 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ caⁿ'á yā nnduuchi yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā tan'dúúcā chi itunééⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. Cristo 'āā nduuchí yā vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā. Ní

cuayiivi taachi ndaá Cristo na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū taama vmnéⁿ'ēe, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ chi n'díí chi yeⁿ'e Cristo, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'á yā nnduuchi yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā.

24 Tuu'mi ní ndaā nguuvi chi 'cuiinū iⁿ'yeeⁿdí 'cūū cuayiivi taachi chó'ōo tanducuéⁿ'ē chi Dendyuūs Chiida yú neⁿ'é yā chí chó'ōo. Ní Cristo caaⁿ'maⁿ ntiiⁿ'nyúⁿ yā yeⁿ'ē nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ndíí tiiⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndúúcū poder yeⁿ'ē. Tuu'mi ní Cristo ncaⁿ'á yā Chiidá yā tanducuéⁿ'ē chi yeⁿ'e chi ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā.

25 Ti maaⁿ ní Cristo miiⁿ canée yā tan'dúúcā 'áámá Rey. Ní taachi chí cuchéε yā yeⁿ'ē tanducuéⁿ'ē enemigo yeⁿ'e yā, tuu'mi ní enemigos yeⁿ'é yā canée yā tan'dúúcā chí canée yā mááⁿ ca'a Cristo;

26 tuu'mi ní chí 'cuiinu enemigo yeⁿ'e Cristo chí vaadi n'gii. Ní Cristo chichεε yā yeⁿ'ē.

27 Dendyuūs 'āā ca'a yā nducuéⁿ'ē dendu'u na ta'ā Cristo ní Cristo ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē. Ní nducuéⁿ'ē canee tan'dúúcā chí canee maaⁿ ca'a Cristo. Cristo miiⁿ nguéeé ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā yeⁿ'ē Chiidá yā naati Chiidá yā 'āā ca'a yā Cristo tanducuéⁿ'ē.

28 Taachí Cristo chéε yā yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē, tuu'mi ní Cristo, chí daiya Dendyuūs, ca'a yā nducuéⁿ'ē na ca'a Dendyuūs chí Chiidá yā. Ní Cristo miiⁿ maáⁿ yā canée yā maaⁿ poder yeⁿ'ē Chiidá yā.

29 ¿De'ε rā tuu'mi? Nduuti chi nguée nnduuchi 'ii'nyān s'een ye'e nguaan tiná'nā, ¿de'ε cúúví chi diín yā 'ii'nyān chi ndéēdínūnīn yā cáávā taná'nā 'ii'nyān s'een chi n'diī? ¿De'ε cáávā idiín yā 'tíicā? Nduuti chi nguée i'téenu yā chi 'ii'nyān chi n'diī ca'ná yā nduuchi yā ye'nē nguaan tiná'nā.

30 'Tiicá dendu'ū. ¿De'ε cúúví chí 'úú cuneé ndúúcū cáándá chí 'ii'nyān 'caan'nú' yā 'úú ndii hora mii'?

31 Cuáácú chi nguuvi nguuvi 'ii'nyān ne'n'e 'caan'nú' yā 'úú cucáávā chi i'teenú Cristo. Cuáácú chi yeenú, ti cáávā Señor Jesucristo chi Señor ye'e yú ndís'tiī i'téenu nī Jesucristo ti 'úú nga'ná nduudu cuaacu ye'n'e Jesucristo nanáán ndís'tiī.

32 ¿De'ε chi cuuvi ye'n'é chi cucheé ye'n'é 'ii'nyān yáān Efeso chi diín yā nduucú tan'dúúcā 'iiti taa' nduuti chi nguée nduuchi 'ii'nyān s'een ye'n'e nguaan tiná'nā? Tuu'mi ní nga'n'a yú 'tiicā: Che'e yú vaa, cu'u yú vaa, ti cavyaa' ní 'cuūví yú.

33 Nguée diín nī chi 'ii'nyān canche'éi yā ndís'tiī. Nduuti chi ca'ná nī ndúúcū 'ii'nyān chi nguée n'daacā idiín yā tuu'mi ndís'tiī cuuvi diín nī tan'dúúcā chí idiín 'ii'nyān s'een. Nguée n'daacā chí diín nī 'tíicā.

34 Nadacadínuu' nī cheε chí diín nī. Ní diín nī cosa chí n'daacā. Ní nguée dinuun'di nī. Taná'nā 'ii'nyān nguée deenú yā ye'n'e Dendyuūs. Chuū ní nga'ná ye'n'e ndís'tiī ní cuuvi 'cuináan nī.

Ye'n'e tan'dúúcā chí 'ii'nyān ca'ná yā nnduuchi yā ye'nē nguaan tiná'nā

35 Nduu'ví 'ii'nyān ní cuuvi caan'má' yā chuu. ¿Táácā chí 'ii'nyān chí 'āā tiná'nā chí nnduuchi yā ye'n'e nguaan tiná'nā? Ní vεε cuerpo ngai ye'n'é 'ii'nyān s'een, ¿táácā canée?

36 Ndís'tiī chí nga'n'a nī 'túúcā nguée nadacadínuu' nī ye'n'e chí nga'n'a nī. Ndís'tiī chí ngiinu nī ndaata deenú nī chí ndaata mii' canée chí n'dii vmnáán vmaan chí dichí'vē ní ndēē n'gui'i ye'n'é.

37 Ndaata mii' chí ndís'tiī ngiinu nī. ¿Áá nguée tan'dúúcā 'áámá planta chí cuchí, nduuti chí trigo, o nduuti chí nī'nūn, o de'ε vεε ndaata chí véé?

38 Dendyuūs diín yā chí 'cui-ita ca'áámá ca'áámá ndaata mii' tan'dúúcā chí ne'n'e yā, ní 'āā ví'í cā ca'áámá ca'áámá yaata naa' ye'nē ndaata mii'.

39 'Tíicā ntúūn na i'nyeedí 'cūū. Nguεε dáámá cuerpo ye'n'e 'ii'nyān. 'Áā ví'í caā cuerpo ye'n'e 'iiti, 'āā ví'í caā cuerpo ye'n'e 'yáádá, ní 'āā ví'í caā cuerpo ye'n'e 'yáácā.

40 Véé cuerpo ye'n'e cosa s'een chí véé nanguuvi. Ní véé cuerpo ye'n'e 'ii'nyān chí canée na i'nyeedí 'cūū. Ní cuerpo ye'n'e cosa chí véé nanguuvi ní dεεve. Ní 'aa ví'í caā cuerpo chí ndεεve ye'n'e 'ii'nyān ye'n'e i'nyeedí 'cūū.

41 'Tiicá ntúūn 'yá'nā, ní 'iīyū, ní 'iīnyú'n, ní nducyaaca ní dεεveε cá ní 'āā ví'í caā. Nguaan 'iīnyu' s'een chí

δεεβεέ, nguεε dáámá tí 'āā vi'í caā.

42 Tiicá ntúūⁿ cuerpo ye^{n'}ē yú, ch'iī yú ní choō cuerpo ye^{n'}ē yú, naati taachi nnduuchi yú ye^{n'}e nguaaⁿ tiná^{n'}ā, 'āā ntéé nuuⁿndi yú.

43 Maaⁿ ní idinuuⁿndi yú ní 'cuináaⁿ yú cáāvā cuerpo ye^{n'}e yú. Naati taachi nnduuchi yú ye^{n'}ē nguaaⁿ tiná^{n'}ā, tuu'mi ní cuerpo ye^{n'}ē yú ní δεεβε, ní n'daacā canéé.

44 Maaⁿ ní cuerpo ye^{n'}ē yú ní ye^{n'}e i^{n'}yeeⁿdí 'cūū ní 'cuūvi yú. Ní taachi nnduuchi yú ye^{n'}ē nguaaⁿ tiná^{n'}ā, tuu'mi ní cuerpo ye^{n'}e yú ní ye^{n'}e espíritu. Nduuti chí véé cuerpo ye^{n'}ē yú chí ye^{n'}e i^{n'}yeeⁿdí 'cūū, tuu'mi ní véé cuerpo ye^{n'}ē yú chí ye^{n'}e espíritu.

45 Canéé nguūⁿ ndii cuááⁿ vmnaaⁿ na libro ye^{n'}é Dendyuūs 'tíicā: Dendyuūs din'dái yā cuerpo ye^{n'}e sa^{n'}ā Adán chí sá^{n'}ā chí cunduuchi sá vmnááⁿ vmnaaⁿ. Naati táámá Adán chí cuayiivi ní nguuví yā Jesucristo. Ní Jesucristo miiⁿ ní ye^{n'}ē vida chí espíritu chí canduuchi. Ní Jesucristo ca'á yā vida 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ ye^{n'}e i^{n'}yeeⁿdí 'cūū chí vida chí ye^{n'}e espíritu.

46 Nadacadíinuūⁿ nī ye^{n'}e chuū. Vmnááⁿ vmnaaⁿ véé cuerpo tan'dúúicā cuerpo ye^{n'}e s'uuúⁿ, ní cuayiivi véé cuerpo chí ye^{n'}ē espíritu.

47 Dendyuūs din'dái yā Adán chí sa^{n'}a vmnááⁿ vmnaaⁿ ye^{n'}e ya^{n'}á 'cūū. Naati sa^{n'}ā cuayiivi miiⁿ chíicā sa ná va'ai cheeti nguuví ní sa^{n'}ā

miiⁿ chí Jesucristo.

48 Nducyáácá 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}e i^{n'}yeeⁿdí 'cūū canéé ndúúicū cuerpo tan'dúúicā 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}e i^{n'}yeeⁿdí 'cūū. Nducyáácá 'ii^{n'}yāⁿ chí ye^{n'}e Cristo cuuvi canéé ndúúicū cuerpo tan'dúúicā cuerpo ye^{n'}e Jesucristo chí ye^{n'}e va'ai cheeti nguuví.

49 Maaⁿ ní cuerpo ye^{n'}e yú tan'dúúicā cuerpo ye^{n'}e 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}e i^{n'}yeeⁿdí 'cūū. Cuayiivi ní ndaāca yú 'áámá cuerpo ye^{n'}ē yú tan'dúúicā chí véé na va'ai cheeti nguuví.

50 Maaⁿ ní chuū nga^{n'}á ngī ndís'tiī hermanos ye^{n'}é: Ndúúicū cuerpo ye^{n'}ē yú ndúúicū yuūtē ye^{n'}ē ndúúicū yuūⁿ ye^{n'}ē nguéé cuuvi ndaa yú na va'ai cheeti nguuví. Ndíi nguéé véé 'áámá cuaaⁿ dendú'ū chí nchoo ndúúicū chí nguéé ngoō.

51 Cuin'diichí nī. 'Úú ní nga^{n'}á n'gī^{n'}í ndís'tiī ye^{n'}ē 'áámá cosa chí 'ii^{n'}yāⁿ nguεε deenu yā. Nguéé nducyaaca yú 'cuūvi yú. Naati Ndyuūs téé yā nducyaaca s'uuúⁿ 'áámá cuerpo chí ngai tan'dúúicā cuerpo ye^{n'}é yā chí ye^{n'}ē espíritu.

52 Ní 'áámá tiempo 'líiⁿ 'líiⁿ nūⁿ tan'dúúicā chí 'áámá ingaaⁿ 'áámá in'gaadi nduutinaaⁿ yú, mááⁿ n'cheeté nūⁿ, ní n'daaⁿ cuerpo ye^{n'}ē yú, taachi 'cuεεcú trompeta chí ndii na 'cuiinu. Ní taachi 'cuεεcu trompeta miiⁿ, tuu'mi ní 'ii^{n'}yāⁿ chí i'téénu yā Señor Jesucristo chí maaⁿ ní 'āā tiná^{n'}ā ní nducuéeⁿ yā ye^{n'}ē nguaaⁿ tiná^{n'}ā ndúúicū

cuerpo ngai ye^{n'}é yā chi 'āā ntéé choo. Ní 'tiicá ntúūⁿ. S'uuúⁿ chi i'teenú yú Jesucristo ní canduuchi yú, ní n'daaⁿ cuerpo ye^{n'}e yú.

53 Cuerpo ye^{n'}e yú chí ngoō. Ní Ndyuūs canéé chí n'daaⁿ yā cuerpo ye^{n'}e yú ní téé yā s'uuúⁿ táámá cuerpo chí nguéé nchoo. Cuerpo ye^{n'}e yú chí n'gī, Ndyuūs canéé chí téé yā s'uuúⁿ táámá cuerpo chí 'āā ntéé ndaa nguuví chí 'cuūvī.

54 Taachí cuerpo ye^{n'}e yú chí n'gī ní ngoo, 'āā n'daaⁿ cuerpo ye^{n'}e chí nguéé cuuvi n'gī ndíí nguéé cuuvi chōō. Tuu'mi cuuvi cuaacu chí canéé nguūⁿ ndii cuááⁿ vmaaaⁿ na libro ye^{n'}e Ndyuūs 'tíicā: Vida cuen'e daāⁿmaⁿ miiⁿ ní chichéé ye^{n'}e vaadī n'gii miiⁿ ti 'āā ntéé ch'iī 'iiⁿyāⁿ.

55 Vaadī n'gii ni 'āā chó'ōo. ¿Táácā cuuvi cuchéé vaadī n'gii ye^{n'}e 'iiⁿyāⁿ chí nguéé cuuví 'cuūvī yā? ¿Táácā cuuví diiⁿ vaadī n'gii miiⁿ tan'dúúcā chí 'áámá 'iiti chí nga'a tī 'iiⁿyāⁿ ní n'gii yā? Nguéé cuuvi.

56 Nuūⁿndi miiⁿ chí diiⁿ yú, chíiⁿ chí tee lugar vaadī n'gii, ní n'gī yú. Ní vaadī n'gii miiⁿ diiⁿ tan'dúúcā chí nga'a tī 'iiⁿyāⁿ ní n'gī yā. Ley miiⁿ chíiⁿ chí diiⁿ chí 'iiⁿyāⁿ deenu yā chí véé nuūⁿndi ye^{n'}e yā.

57 Nca'a yú gracias Ndyuūs, ti nginneé yā s'uuúⁿ chí ichεε yú ye^{n'}e nducuén'e chí ye^{n'}e yááⁿnguuiūⁿ cáávā Señor Jesucristo ye^{n'}e yú.

58 Cáávā chuū ndís'tiī

hermanos ye^{n'}é chí nen'e taaví, 'cuεεtinééⁿ n'daaca nī ndúúcū chíiⁿ chí i'téenu nī. Ní nguéé n'daaⁿ chíiⁿ chí i'téenu nī. Ní cuen'e daāⁿmaⁿ diiⁿ nī ntiīⁿnyuⁿ ye^{n'}e Señor Jesucristo ye^{n'}e yú. Ní deenú nī chí ntiīⁿnyuⁿ miiⁿ ní véé chíiⁿvē.

16

Ye^{n'}e ofrenda caavā hermanos

1 Maaⁿ ní nen'é caaⁿmaⁿ ndís'tiī ye^{n'}e ofrenda ye^{n'}é nī chí ca'á nī 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā Jesucristo cáávā 'iiⁿyāⁿ ndaachí snée yā ní nguéé dendu'ū ye^{n'}e. Diiⁿ nī tan'dúúcā chí 'úú nga^{n'}á ngī 'iiⁿyāⁿ ye^{n'}e tanáⁿ'ā yáacū s'eeⁿ na yáⁿ'āa Galacia.

2 'Tíicā diiⁿ nī. Nguuví vmaáⁿ vmaaaⁿ ye^{n'}é ndεētē chí domingo miiⁿ, ca'áámá ca'áámá ndís'tiī ní cu'néeⁿ nī 'āā vi'í caā parte ye^{n'}é nī chí tunééⁿ Ndyuūs chí ye^{n'}e nducuén'e chí Ndyuūs tee yā ndís'tiī. Ní ndís'tiī ca'a nī ofrenda ye^{n'}é nī na ta'a 'iiⁿyāⁿ chí nga^{n'}a ntiīⁿnyuⁿ ye^{n'}e yáacū. Ní taachi 'úú ndaá nguéé canéé chí ca'a nī ofrenda ye^{n'}e nī.

3 Ní taachi ndaá, 'úú di-cho'ó 'iiⁿyāⁿ chí ndís'tiī ne'éⁿ nī chí candéε yā ofrenda ye^{n'}é nī ndíí yáāⁿ Jerusalén. 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ candéε yā carta ye^{n'}é ndúúcū ofrenda ye^{n'}e nī.

4 Nduuti chí 'úú canéé chí ca^{n'}á yáāⁿ Jerusalén tuu'mi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ca^{n'}á yā nduucú.

Pablo ca^{n'}a yā chí ca^{n'}á yā yaāⁿ s'eeⁿ

5 Caneé chi cho'ó na yá'n'āa Macedonia. Ní taachi cho'ó na yá'n'āa miiⁿ cuayiivi ní ndaa na yá'n'āa Corinto ní cuneé ndúúcu ndís'tií.

6 Neⁿ'é chi cūnēe ndúúcu ndís'tií tiempo chi 'iichεε. Ní cuayiivi ní ndís'tií cuuvi caⁿ'á nī nduucu 'téε nūuⁿ naachi 'úú naⁿ'á cuaaⁿ cyúúni.

7 Nguéé neⁿ'é n'diichí ndís'tií taachi cho'ó yá'n'āa vaacú nī, naati canéé ngiinú chi ndaa n'diichí ndís'tií 'áámá tiempo nduuti chi Ndyuūs téε yā lugar 'úú.

8 Naati cuneé na yá'n'āa Efeso ndii tiempo yeⁿ'e 'viicu yeⁿ'e Pentecostés.

9 Miiⁿ ní véé n'dee ca ntiiⁿnyuⁿ chi diíⁿ. Ní yá'n'āa Efeso miiⁿ tan'dúúca 'áámá cheendi va'āi chi ch'εεε n'dai ni ndεεvéé n'dai caavā 'úú, ti véé cá ntiiⁿnyuⁿ chi diíⁿ. Miiⁿ ntúūⁿ neene véε 'iiⁿ'yāⁿ chi induuví táaⁿ yā yeⁿ'é.

10 Ndúúti chi ndaa saⁿ'ā Timoteo nanááⁿ ndís'tií, canéé chi diíⁿ nī recibir saⁿ'ā miiⁿ tan'dúúca 'áámá saⁿ'ā chi diíⁿ ntiiⁿnyuⁿ sa yeⁿ'é Ndyuūs, ti saⁿ'ā miiⁿ ní idiiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs tan'dúúca 'úú.

11 Mar 'áámá ndís'tií nguéé diíⁿ nī ndúúcu Timoteo tan'dúúca chi saⁿ'ā chi nguεε n'daacā, ní nguéé deenu sa. Cuaviivi taachi dicho'ó nī Timoteo miiⁿ cuaaⁿ cyúúni, dicho'ó nī saⁿ'ā miiⁿ ndúúcu n'dai. Caneé ngiinú chi ndaa sa ndúúcu tanáⁿ'ā hermanos nanááⁿ 'úú.

12 'Úú neⁿ'é chi hermano Apolos ndaa sa nanááⁿ ndís'tií taachi ndaa tanáⁿ'ā hermanos. Apolos miiⁿ nguéé

neⁿ'e sa ndaa sa maaⁿ, naati ndaa sa nanááⁿ ndís'tií taachi véé yaaⁿ sa.

Pablo diíⁿ yā saludar hermanos

13 'Cuéete n'daacá nī ndúúcu cuidado. Ní 'cuεetinéé n'daacá nī ndúúcu chi i'téenu nī chi yeⁿ'e Ndyuūs. Ní tan'dúúca saⁿ'ā n'gεεε diíⁿ yā ní 'tíicā diíⁿ nī. Ní cunéé diitú nī.

14 Tanducuén'ē chi diíⁿ nī, ní diíⁿ nī ti neⁿ'e nī Ndyuūs.

15 Ndís'tií ní deenú nī chi 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e va'āi saⁿ'ā Estéfanos s'téenu yā Jesucristo vmnááⁿ vmnaaⁿ taachi snee yā na yá'n'āa Acaya. 'Úú yaa'ví ndís'tií chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ neⁿ'é yā diíⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ chi nginnee nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Señor Jesucristo yeⁿ'é yú.

16 'Úú ngiicá ndís'tií hermanos yeⁿ'é, chi 'caandiveéⁿ nī yeⁿ'e chi ngaⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e va'ai Estéfanos ní cuneeé nī 'áámá 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí idiiⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Dendyuūs.

17 Yeenú chi ndaa hermano Estéfanos ndúúcu hermano Fortunato ndúúcu hermano Acaico. N'daacá chi canéé yā ndúúcu nī na lugar yeⁿ'é.

18 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nduūví n'daí yā na espíritu yeⁿ'é ní caⁿ'á yā nduūví n'daí yā na espíritu yeⁿ'e nī dendú'ū. Caneé chi diíⁿ nī aceptar tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chi diíⁿ yā tan'dúúca 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

19 'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yaacū yeⁿ'e yá'n'āa Asia dicho'ó yā saludos yeⁿ'é nī: N'daí nī, ngaⁿ'ā yā. Saⁿ'ā Aquila ndúúcu n'daataá

Priscila ndúúcā 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e
yaācū chi snée yā ndavaacú
yā dicho'ó yā saludos yeⁿ'e nī:
N'daí nī, ngaⁿ'a yā.

²⁰ Nducyáácá hermanos ní
dicho'ó yā saludos yeⁿ'e nī:
N'daí nī, ngaⁿ'a yā. Ndís'tiī
ní caaⁿ'maⁿ nī 'tíicā yeⁿ'e her-
manos: N'daí yā, ngaⁿ'a nī. Ní
ca'á nī ta'a nī taachi diíⁿ nī
saludar hermanos ti ndís'tiī
ní neⁿ'é nī Dendyuūs.

²¹ 'Úú Pablo dinguúⁿ carta
miiⁿ ndúúcū ta'á, ní: N'daí nī,
ngaⁿ'á.

²² Nduuti chi 'áámá saⁿ'ā
nguée idinéⁿ'e yā Señor Jesu-
cristo yeⁿ'e yú 'āā cuuví yā
condenado. Niiⁿnuⁿ niiⁿnuⁿ
caneé tiempo chi Señor Je-
sucristo yeⁿ'e yú cuuvi ndaa
ntúuⁿ yā.

²³ Ní Señor Jesucristo yeⁿ'e
yú téé yā ndís'tiī nducuéⁿ'e
chi n'daacā yeⁿ'e yā.

²⁴ 'Úú neⁿ'é ndís'tiī ti ndís'tiī
ní yeⁿ'e Cristo Jesús ndís'tiī.
'Tíicā.

CARTA CUAYIIVI YEⁿ'E 'IIⁿ'YĀⁿ CHI SNĒE YĀ YĀĀⁿ CORINTO

Pablo idinguún yā carta 'cūū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yaacū na yāāⁿ Corinto

1 'Úú Pablo 'úú. Ní Ndyuūs neⁿ'é yā chi 'úú cuuvi 'áámá apóstol chi candéé nduudu cuaacu yeⁿ'é Jesucristo. 'Úú ndúú^{cū} Timoteo chi hermano yeⁿ'e yú idinguún carta 'cūū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Corinto chi caⁿ'á yā yāacū yeⁿ'e 'iivú Ndyuūs, ní yeⁿ'é nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi i'teenú yā Jesucristo, 'iiⁿ'yāⁿ chi snéé yā na núúⁿmáⁿ yáⁿ'āa yeⁿ'e Acaya.

2 Ndyuūs Chiida yú ndúú^{cū} Señor Jesucristo cuuvi téé yā s'uuúⁿ cosa chi n'daacā yeⁿ'é yā ní 'íicú cunéé vaadī 'diiiⁿ yeⁿ'é yā na staava yeⁿ'e yú.

Pablo ch'eenú yā chí

3 Dich'εεε yú Ndyuūs ti nééné n'dai Ndyuūs Chiida yú chi Chiida Señor Jesucristo yeⁿ'é yú. Ndyuūs Chiida yú ya'ai 'iinú yā s'uuúⁿ ní tee yā 'viich'εεtínūⁿ s'uuúⁿ.

4 Ndyuūs yeⁿ'e yú itee yā 'viich'εεtínūⁿ nús'uu yeⁿ'e tanducuéⁿ'é chi n'geenú 'nū ngii ti nús'uu ní cuuvi ca'á 'nū dáámá 'viich'εεtínūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi n'geenú yā ngii ndúú^{cū} dáámá 'viich'εεtínūⁿ chi Ndyuūs tee yā nús'uu.

5 Nús'uu ní n'geenú 'nū ngii n'dee ca cáavā chi idiⁿ 'nū

ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e Señor Jesucristo. Ní Señor Jesucristo tee ca yā 'viich'εεtínūⁿ nús'uu.

6 Maaⁿ ní, nduuti chi n'geenú 'nū ngii, chuu ní cáavā ndís'tiī cuuvi cuta'á nī 'viich'εεtínūⁿ yeⁿ'é Ndyuūs ní cuuvi nnguan'ai nī. Ní nduuti chi Ndyuūs tee yā nús'uu 'viich'εεtínūⁿ, chuū ní cáavā ndís'tiī cuuvi cuta'á nī 'viich'εεtínūⁿ yeⁿ'é Ndyuūs, ní cuuvi nnguaiⁿ'ai nī. 'Tiicá ntúūⁿ ndís'tiī cuuvi cuchéε nī nducuéⁿ'é chi n'geenu nī ngii tan'dúú^{cā} chi nús'uū n'geenú 'nū ngii.

7 Ní canee ngiinú 'nū yeⁿ'e ndís'tiī chi cunee n'daaca nī. Ti deenú 'nū ti taachi ndís'tiī n'geenu nī ngii tan'dúú^{cā} nús'uu 'tiicá ntúūⁿ Ndyuūs tee yā, 'viich'εεtínūⁿ ndís'tiī tan'dúú^{ca} chí tee yā nús'uu.

8 Ní ndís'tiī hermanos yeⁿ'é 'nū. Neⁿ'é 'nū chi cadiinuuⁿ nī yeⁿ'e tanduvéé vaadī caa'va chí cho'ō nuúⁿ 'nū na yáⁿ'āa yeⁿ'e Asia. Chíⁿ chí ch'eenu taaví 'nū chíⁿ ní nééné n'dee ca, ní nadicadiinúúⁿ 'nū chi nguéé fuerzas yeⁿ'é 'nū chí cuchéé 'nū yeⁿ'e nducuéⁿ'é ti cuuvi 'cuūvi 'nū.

9 Nacadiinúúⁿ 'nū chí ca'á yā orden chí 'cuūvi 'nū naati chuū ní chíⁿ chí ch'in'i nús'uu chí cu'téenu cá 'nū Ndyuūs chí nadacuéⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é nguaaⁿ tináⁿ'ā. Ní nguεε i'téenu 'nū yeⁿ'e maáⁿ 'nū.

10 'Tiicá Ndyuūs nadanguáⁿ'ai yā nús'uu yeⁿ'e peligro chí 'āa chéé 'cuūvi 'nū. 'Tiicá ntúūⁿ cunee ngiinú 'nū Ndyuūs chí nadanguáⁿ'ai yā nús'uu yeⁿ'e nducuéⁿ'é chí n'geenú 'nū ngii ní yeⁿ'é chí

ch'εετε n'dai.

11 Ní ndís'tiī ní nginnee ntúuⁿ nī nús'uu ti ngaⁿangua'á nī caavā nús'uu. Caati ndúútí chí 'yááⁿ ca hermanos ngaⁿangua'á yā yeⁿ'é 'nū, tuu'mi ní ca'á yā gracias Ndyuūs, ti Ndyuūs diiⁿ yā n'dai ca cáávā nús'uu.

Pablo chi'naaⁿ yā chi ndaaⁿ yā na yáāⁿ Corinto

12 Ní yeenú 'nū ti deenú 'nū na staava yeⁿ'é 'nū chí chiiⁿ chí idiíⁿ 'nū ní cáávā 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní n'daacā diiⁿ 'nū. Ní n'daacā diiⁿ 'nū cáávā ndís'tiī. Ndyuūs chí n'dai taavi chínneé yā nús'uu chí 'túúcā din'daacá 'nū. Chuū nguéé cuuvi diiⁿ 'nū cáávā vaadi deenu yeⁿ'e maáⁿ 'nū.

13 Chííⁿ chí dinguúⁿ 'nū yeⁿ'e ndís'tiī ní ndís'tiī ní cuuvi 'cueéⁿ nī ní intiinaáⁿ nī. Cuneé ngíínú 'nū chí túúmícadíiinúúⁿ nī nducuén'ē.

14 Tan'dúúcā chí ndís'tiī túúmícadíiinúúⁿ nī 'téé maaⁿ naati taachi ndaa Señor Jesucristo taama vmnéⁿ'ēe tuu'mí ndís'tiī cuuvi yeenú nī cáávā nús'uu tan'dúúcā chí cuuvi yeenú 'nū cáávā ndís'tiī.

15 Caati véé confianza yeⁿ'é 'nū ndúúcū ndís'tiī, vmnááⁿ vmnaaⁿ nadacádiinúúⁿ chí chíí ní ndaa ní caneé nduucú nī 'áámá tiempo ní cuayiivi ndaa taama vmnéⁿ'ēe ní cuneé nduucú nī chí cuuvi yeenu cá nī.

16 Nadacádiinúúⁿ chí cho'ó yaā'ví ndís'tiī taachi caⁿ'á na yáⁿ'āa Macedonia. Ní cuayiivi miiⁿ taachi n'daa yáⁿ'āa Macedonia miiⁿ tuu'mi ní nandaa ntuúⁿ yaa'ví ndís'tiī ní cuneé

ndúúcū nī. Ní taachi can'daa yeⁿ'e nī, ndís'tiī cuuvi cunnee nī 'úú ndúúcū necesidades yeⁿ'é caati caⁿ'á yáⁿ'āa Judea.

17 'Tíicā nadacádiinúúⁿ chí diiⁿ. 'Úú nguéé diiⁿ tan'dúúcā 'iiⁿyāⁿ chí diiⁿ yā tan'dúúcā chí maáⁿ yā neⁿ'e yā. Ní ngaⁿ'a yā: Júūⁿ, júūⁿ chuū chí diiⁿ, ní cuayiivi ngaⁿ'á yā chí nguéé diiⁿ yā ti diiⁿ yā tan'dúúcā chí neⁿ'é yā.

18 Naatí Ndyuūs deenú yā nduudu chí ngaⁿ'á 'nū chí nguéé ngaⁿ'á 'nū 'tíicā idiíⁿ 'nū ní cuayiivi nguéé idiíⁿ 'nū 'tíicā.

19 Ti taachi 'úú ndúúcū saⁿ'ā Silvano ndúúcū Timoteo candéé 'nū nduudu cuaacu yeⁿ'e Señor Jesucristo chí Daiya Dendyuūs nguéé ngaⁿ'á 'nū chí Jesucristo miiⁿ ngaⁿ'á yā chí júūⁿ 'tíicā, ní cuayiivi nguéé 'tíicā diiⁿ yā. Cristo ní ngaⁿ'á yā ní diiⁿ yā tandu-cuéⁿ'ē dendu'ū chí cuaacu.

20 Ti Cristo miiⁿ ngaⁿ'á yā chí 'tíicā, yeⁿ'e nducuén'ē chí Ndyuūs Chiida yú caⁿ'á yā chí téé yā 'iiⁿyāⁿ ndúúcū s'uuúⁿ chí i'téenu yú Ndyuūs. Cáávā chuū idich'εετε yú Ndyuūs ti cucáávā Cristo caⁿ'a yú chí 'tíicā.

21 Ní Chiida yú diiⁿ yā chí ndís'tiī ndúúcū nús'uu cunnee diitu ca yú ndúúcū chí i'teenu yú yeⁿ'e Cristo. Ní Ndyuūs nadídeεεvé yā s'uuúⁿ chí diiⁿ yú ntiinⁿyuⁿ yeⁿ'é yā.

22 Ndyuūs tee yā s'uuúⁿ 'áámá sello yeⁿ'é yā na cuerpo yeⁿ'e yú ti yeⁿ'é yā s'uuúⁿ. Tee yā Espíritu N'dai yeⁿ'é yā na staava yeⁿ'ē yú. Ní cáávā Espíritu N'dai yeⁿ'é yā deenu

yú chi cuuvi yeⁿe yú chiiⁿ chi Ndyuūs caⁿ'a yā chi téé yā s'uuúⁿ.

²³ Nguéé cueⁿ'é yāān Corinto ti neⁿ'é yaaⁿ'vi neén ndís'tiī ní nguéé neⁿ'é 'caaⁿ'vá cucáávā chi 'cuεεtinéé ya'ai nī. Maaⁿ ní Ndyuūs deenú yā staava yeⁿ'é ní testigo yeⁿ'é.

²⁴ Nguéé neⁿ'é 'nū caaⁿ'máⁿ 'nū ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é nī yeⁿ'ē chiiⁿ chi canee chi i'téenu nī ti 'āā canee diitú nī ndúúcu chi i'téenu nī. Naati neⁿ'é 'nū cunneé 'nū ndís'tiī. Nús'uu diiⁿ 'nū ntiiⁿnyuⁿ ndúúcu ndís'tiī ní cuuvi yeenú nī. Ní ndís'tiī snéé n'daaca nī caavā chi i'teenú nī Jesucristo.

2

¹ 'Úú nadicáadiinúúⁿ māāⁿ chi nguéé ndaá nanááⁿ ndís'tiī chi cuuvi ndaachí nī.

² 'Úú nguεε neⁿ'é ndaá nanááⁿ ndís'tiī nduuti chi 'úú idiíⁿ chi ngii ndaachi yiinú ndís'tiī. ¿De'ē cúúví chi diíⁿ chi ngii ndaachi yiinú ndís'tiī ti nguéé du'ū chi cuuvi tee yā 'úú vaadi yeenú nduuti chi ndaachi yiinú ndís'tiī?

³ Chuū idinguúⁿ yeⁿ'é ndís'tiī ti taachi ndaá nguéé cu'neeⁿ ndaachi nuúⁿ cucáávā ndís'tiī ti ndís'tiī cuuvi tee nī 'úú vaadi yeenú. Véé 'viich'εεtiinúúⁿ 'cúú nanááⁿ nducyáácá ndís'tiī chi vaadi yeenú chi véé yeⁿ'é, maaⁿ vaadi yeenú miiⁿ cunéé ndúúcu nducyaaca nī.

⁴ Ní taachi dinguúⁿ yeⁿ'é ndís'tiī neené di'vaachi 'úú ndii ná staava yeⁿ'é ndí tuunu cheécú. Nguéé diíⁿ 'tuucā ti cu'neeⁿ ndaachi yiinú

ndís'tiī ti neⁿ'é chi ndís'tiī cuuvi déenu nī chi neené neⁿ'é taavi cá ndís'tiī.

Ndyuūs nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ

⁵ Ndúútí chi 'aama 'iiⁿ'yāⁿ diíⁿ yā 'aama cosa chi véé de'ē cáávā chi cu'neeⁿ ndaachi yiinú náⁿ'ā ndís'tiī 'úú ntúūⁿ cu'neeⁿ ndaachi yiinú 'úú ndúúcu nducyáácá ndís'tiī dendu'ū 'téé nūⁿ. 'Úú nguéé neⁿ'é caaⁿ'máⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chi véé cá nuuⁿndi yeⁿ'é yā yeⁿ'ē chi dinuuⁿndí yā.

⁶ Deenú ntúūⁿ chi n'deēe cá ndís'tiī 'āā n'diichí nī nuuⁿndi yeⁿ'é yā ní nadacáadiinúúⁿ chi 'āā véé castigo yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ, ní nguéé diíⁿ nī más ca ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ.

⁷ Maaⁿ ní canéé chi ncaⁿ'á nī 'viich'εεtinúūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ 'cúú ní nadach'εεcú yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ 'cúú ní nguéé neené taaⁿ cu'neeⁿ ndaachi yiinú yā.

⁸ Caavā chuū chi ngaⁿ'á chí ndís'tiī 'cuuⁿ'miⁿ nī chi dinéⁿ'e ca nī 'iiⁿ'yāⁿ 'cúú.

⁹ Níicu taachi idinguúⁿ chuū yeⁿ'e ndís'tiī yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ 'cúú neⁿ'é cadiinúúⁿ ní n'diichí nduuti chi ndís'tiī ní diíⁿ nī ndúúcu yā tan'dúúcu chi 'āā ngaⁿ'á ngī ndís'tiī na carta yeⁿ'é.

¹⁰ 'Úú dendú'ū caⁿ'á inadich'εεcú nuuⁿndi yeⁿ'e 'āā de'ē nūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi ndís'tiī nadich'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'é yā. Ní taachi 'úú nadich'εεcú yeⁿ'é yā, ní 'túuca diíⁿ cucáávā ndís'tiī ní nanááⁿ Cristo.

¹¹ Nduuti chí diíⁿ yú 'túucā tuuⁿ'mi ní yááⁿ'guiinúūⁿ nguéé cuuvi cuchéε sa yeⁿ'ē

yú ti deenu yú dε'ē chi nginnche'ei sá.

Pablo nguεε yeenú yā chi ndaa yā na yāān Troas

12 Taachi cueⁿ'é cuaaⁿ cyuuni ní ndaá na yāān Troas chi caaⁿ'máⁿ nduudu yeⁿ'e evangelio yeⁿ'e Cristo, tuuⁿ'mi ní Ndyuūs nn'guaáⁿ yā yāān miiⁿ tan'dúú^{cā} chi nn'guaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ 'áámá cheendi va'āi. 'Tíicā diiⁿ Ndyuūs cucaavā 'úú chi caaⁿ'máⁿ nduudu yeⁿ'ē evangelio.

13 Ní neené nadacadiinúⁿ na staava yeⁿ'é ti nguéé nndaácā saⁿ'ā Tito, hermano yeⁿ'ē yú. Cáavā chuū diiⁿ despedir 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāān miiⁿ ní chiicá ni cueⁿ'é na yáⁿ'āa Macedonia.

Chεε yú yeⁿ'e nducueⁿ'ē ti yeⁿ'e Cristo s'uuúⁿ

14 'Úú ní ca'á gracia Ndyuūs caati Ndyuūs caⁿ'á yā nduucú 'nū 'āā tií nūⁿ lugar naachi caⁿ'á 'nū caati nús'uuⁿ cuuvi chεé 'nū yeⁿ'e nducueⁿ'ē cucáavā s'uuúⁿ ní yeⁿ'e Cristo s'uuúⁿ. Níicú Ndyuūs diiⁿ yā cáavā nús'uuⁿ chi deenu 'nū yeⁿ'ē Cristo chi cuuvi caaⁿ'máⁿ 'nū yeⁿ'e Cristo nanááⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e núúⁿ'máⁿ iⁿ'yeeⁿ'dī. Ní 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi deenú yā yeⁿ'ē Cristo dendú'ū. Ní chuū ní tan'dúú^{cā} 'áámá cosa chi n'dēēvεε ngééⁿ chi véé nducueⁿ'ē yāān naachi cueⁿ'é 'nū.

15 S'uuúⁿ tan'dúú^{cā} 'áámá cosa chi n'dēēvεε ngééⁿ chi incienso nanááⁿ Dendyuūs. 'Tíicā s'uuúⁿ chi i'teenu yú Cristo. 'Tiicá ntúūⁿ s'uuúⁿ

nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi caⁿ'á yā cu'téenu yā Jesucristo ní caⁿ'á yā na va'ai chεeti nguuvi. Ní nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé i'téenu yā ní caⁿ'á yā ná vaadi n'gii cueⁿ'e daāⁿmaⁿ,

16 s'uuúⁿ tan'dúú^{cā} 'áámá cosa chi ngééⁿ chi n'dií chi 'āā nτεε n'dáaca, 'tíicā s'uuúⁿ nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé i'téenu yā Jesucristo. Ní chuū ch'iⁿ'i chi caⁿ'á yā 'cuúvi yā cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. Ní s'uuúⁿ ní tan'dúú^{cā} 'áámá cosa chi n'dēēvεε ngééⁿ ti véé vida yeⁿ'ē. 'Tíicā s'uuúⁿ nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi caⁿ'á yā cu'téenu yā Jesucristo ni caⁿ'á yā na va'ai chεeti nguuvi. ¿Dú'ū cuuvi diiⁿ yeⁿ'e chuū 'tuucā?

17 Nús'uuⁿ ní nguéé caaⁿ'máⁿ 'nū nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs chi 'iiⁿ'yāⁿ nadií'vεe yā nús'uuⁿ, tan'dúú^{cā} chi diiⁿ n'deēe n'dái 'iiⁿ'yāⁿ. Naati Ndyuūs dichó'o yā nús'uuⁿ ní nús'uuⁿ ní caaⁿ'máⁿ 'nū nduudu miiⁿ ndúú^{cū} núúⁿ'máⁿ staava yeⁿ'é 'nū. Ní Ndyuūs inaáⁿ yā nús'uuⁿ ti diiⁿ 'nū tan'dúú^{cā} chi Cristo neⁿ'é yā chi diiⁿ 'nū, ti yeⁿ'é Cristo nús'uuⁿ.

3

Yeⁿ'ē Nduudu Ngai yeⁿ'é Ndyuūs

1 Taachi dinguúⁿ 'nū chuu, ¿'áá nadacadiinúⁿ nī chi nús'uuⁿ caaⁿ'maⁿ cá 'nū chi n'daacā idiíⁿ 'nū? O ¿'áá canee chi ndéé 'nū taama carta chi ndéε recomendación, nanááⁿ ndís'tií, o 'áámá carta chi dinguúⁿ nī chi ngíicá nī recomendación yeⁿ'é nī

tan'dúúcā chi ndēē taná'nā 'ii'n'yān? Nguεε 'tíicā.

² Ndís'tiī ní tan'dúúcā carta ye'n'é 'nū 'tíicā ndís'tiī ti ye'n'é Cristo ndís'tiī. Ní ndís'tiī tan'dúúcā chi carta ye'n'é 'nū chi canéé nguūⁿ na staava ye'n'é 'nū 'tíicā ndís'tiī. Ní 'íicú nducyáácá 'ii'n'yāⁿ cuuvi 'cueeⁿ yā níicú cadíinuⁿ yā chi ndís'tiī i'téenu nī Jesucristo.

³ Ní nducyáácá 'ii'n'yāⁿ deenú yā chi ndís'tiī ní tan'dúúcā 'áamá carta chi dingúūⁿ Cristo ní tee yā nús'uu 'tiicā ndís'tiī cáávā ntii'nyuⁿ ye'n'e Cristo chi diiⁿ 'nū nanáán ndís'tiī. Carta miiⁿ nguéé cánéé nguūⁿ ndúúcū tinta ndíi nguéé ndúú tan'dúúcā chi Ndyuūs diiⁿ nguūⁿ yā ley na tabla ye'n'e tuūu ti Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs chi canduuchi dingúūⁿ carta 'cūū staava ye'n'é yú.

⁴ Ní seguro chi Ndyuūs ndεεve yā ndís'tiī ní véé 'viich'εetiinūⁿ ye'n'é 'nū caati Jesucristo innee yā 'úú. Ní deenú chi dichí¹ve Ndyuūs ndúúcū ntii'nyuⁿ n'daacā chi diiⁿ cucááva Cristo.

⁵ Nguéé nadacadiinúúⁿ 'nū chi cuuvi cundεε yú cuidado ye'n'e nducuéⁿē chi diiⁿ yú. Ndyuūs nginnee yā nús'uu ní tee yā poder nús'uu ní cuuvi diiⁿ 'nū nducuéⁿē.

⁶ Ndyuūs tee yā nús'uu ntii'nyuⁿ chi candéé 'nū táámá compromiso ye'n'é yā chí ngai. Ní compromiso chí ngai miiⁿ nguéé ye'n'e ley ye'n'e yú chi canéé nguūⁿ ti ye'n'e Espíritu N'dai ye'n'é Dendyuūs.

Nduudu ye'n'e ley ye'n'e yú diiⁿ chi condenado s'uuúⁿ ní 'cuūvi yú naati Espíritu N'dai miiⁿ itee vida cue'n'e daāⁿmaⁿ s'uuúⁿ.

⁷ Ley ye'n'é yú chi Ndyuūs dingúūⁿ yā na tabla ye'n'e tuūu nanáán Moisés ní dichí¹ve chi deenu yú chi véé nuuⁿndi ye'n'e yú, ní chīndai yú. Ní taachi ndaā ley miiⁿ chi δεεve n'dai ca ye'n'é Ndyuūs tuu'mi ní ngiī na naaⁿ Moisés miiⁿ. Ní 'ii'n'yāⁿ ye'n'e Israel nguéé cuuvi n'diichí yā naaⁿ Moisés miiⁿ cáávā chi neené δεεve ngiī naán yā, naati δεεvé miiⁿ na naán yā 'āā ntuūvī.

⁸ Taachi ndaā ley miiⁿ ní δεεvé cá ngiī ní chó'ōo δεεve ye'n'é ζ'áá nguéé cuuvi ch'εεte n'dái cá ngiī ntii'nyuⁿ ye'n'e Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs nguéé ti ntii'nyuⁿ ye'n'e ley miiⁿ?

⁹ Ní nduuti chí ntii'nyuⁿ ye'n'e ley miiⁿ chi δεεvéé n'dai ní diiⁿ condenar 'ii'n'yāⁿ chí ndai yā, tuu'mi ní ζ'áá nguéé más cá ch'εεte taavi cá ngiī ntii'nyuⁿ ye'n'é nduudu ye'n'é Ndyuūs ndúúcū Espíritu N'dai ti diiⁿ yā aceptar 'ii'n'yāⁿ nguéé ti ley miiⁿ? 'Tíicā váá.

¹⁰ Caati 'aara chí δεεvéé n'dai ley miiⁿ nguéé δεεvéé chíi chi cuuvi tan'dúúcā chi δεεvéé n'dai ca ye'n'é Ndyuūs. Maaⁿ ní ley miiⁿ canee tan'dúúcā chi nguéé δεεvéé n'dai.

¹¹ Caati chí ley miiⁿ chí δεεvéé ní cunee 'áamá tiempo nūⁿ tuu'mi ní chuunee δεεvéé taavi cá nduudu ye'n'é Ndyuūs chíiⁿ chí 'áámá cūnee.

¹² Cáávā chuū deenú 'nū chi compromiso chí ngai canéé

cueⁿe daāⁿmaⁿ ní 'tíicā cuuvi. Maaⁿ ní caaⁿ'máⁿ 'nū nduudu ngai yeⁿe Ndyuūs ní nguéé 'va'a 'nū mar 'áámá.

13 Nguéé diiⁿ 'nū tan'dúúcā chi diiⁿ Moisés taachi sduú yā 'áámá velo naáⁿ yā ti 'iiⁿ'yāⁿ Israel nguéé cuuvi snáaⁿ yā naaⁿ Moisés miiⁿ cucáávā dεεε yeⁿe Ndyuūs chi canéé na náaⁿ yā. Dεεvé miiⁿ nguéé chíí 'naaⁿ.

14 Ní 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ nguéé tuumicadiinúúⁿ yā yeⁿe dεεvéé chi canéé nááⁿ Moisés miiⁿ. Ndií nguuví 'cūū taachi 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ch'eeⁿ yā compromiso ndiicū miiⁿ, nguεε cuuvi deenú yā caati canéé yā tan'dúúcā chi canéé 'aama velo na naáⁿ yā. Velo miiⁿ Cristo diiⁿ chí 'óo yeⁿ'ē.

15 Ndií nguuví 'cūū taachí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'cúeeⁿ yā ley yeⁿe Moisés, cunee velo miiⁿ ti nan'gaadí vaanícadiinūuⁿ yeⁿ'ē yā.

16 Ní ndií taachi cu'téenu yā Señor Jesucristo Daiyá Dendyuūs tuu'mi ní velo miiⁿ ní cuavii.

17 Señor miiⁿ ní Espíritu yeⁿe Cristo. Ní naachi véé Espíritu miiⁿ yeⁿe Señor miiⁿ tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ canéé libre yā.

18 Maaⁿ ní cáávā chuū nducyaaca yú nguéé snee yú tan'dúúcā chi véé 'áámá velo na naaⁿ yú. Maaⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ n'diichi yā dεεε yeⁿe Señor Jesucristo yeⁿe yú na vida yeⁿe yú ti s'uuúⁿ tan'dúúcā 'áámá espejo, 'tíicā s'uuúⁿ. Ní taachí n'diichi yú Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú tuu'mi ní

n'daaⁿ vida yeⁿ'e yú chi cuuvi tan'dúúcā vida yeⁿ'é Cristo. Ní cūnee ngiinu yú chí n'daaⁿ vida yeⁿ'e yú tan'dúúcā chi ch'εεε ca dεεε vida yeⁿ'ē Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú. Chuū chi idií Espíritu yeⁿe Cristo cáávā s'uuúⁿ.

4

1 Deenu yú chi Señor Jesucristo tee yā s'uuúⁿ cosas chi n'dai ca. Cáávā chuū diiⁿ 'nū ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é yā ní caaⁿ'máⁿ 'nū nduudu cuaacu yeⁿ'é yā ní nguεε cuuvi cúunū 'nū.

2 Maaⁿ ní nguεε diiⁿ 'nū cosas chi nguεε n'daacā chi cuuvi snááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ, cosa chi diiⁿ 'nū chi 'cuiháaⁿ 'nū nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. Ní nguéé cachiicá 'nu nginnche'éi 'nū 'iiⁿ'yāⁿ. Ní nguéé ndastan'á 'nū nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ndúúcū nduudu yaadi. 'Tíicā idiíⁿ 'nū ní caaⁿ'maⁿ 'nū dámaāⁿ nduudu cuaacu yeⁿ'é Dendyuūs ní cuuvi deenú nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ, ní Dendyuūs n'diichi yā nús'uu.

3 Nduuti chi 'iiⁿ'yāⁿ nguéé ituumicadiinuuⁿ yā nduudu cuaacu chi ngaⁿ'á 'nū tuu'mí ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ nguéé i'téenu yā Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú ní cuuvi ndái yā.

4 'Iiⁿ'yāⁿ nguéé i'téenu yā Señor Jesucristo caati ndyuūs yeⁿ'ē iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū chí yááⁿ'guiinūuⁿ n'gaadi sá ná vaadi cadiinúúⁿ yeⁿ'e yā, caati yaaⁿ'guiinūuⁿ nguéé n'gúúⁿ sá chí n'diichi yā dεεε yeⁿ'e Dendyuūs. Maaⁿ ní 'iicu 'iiⁿ'yāⁿ nguéé snaaⁿ yā

dεεVé n'dai yeⁿe nduudu yeⁿe Cristo chí dεεVε. Ní s'uuúⁿ taachí inaaⁿ yú Cristo miiⁿ inaaⁿ yú Ndyuūs.

5 Ní taachi ngaⁿá 'nū nduudu yeⁿe Dendyuūs nguéé ngaⁿá 'nū nduudu yeⁿe maá 'nū ti ngaⁿá 'nū chí Jesucristo miiⁿ ní Señor yeⁿe yú. Tī nús'uu ní dichí'vε 'nū ndís'tī cucáávā chí Cristo neⁿé yā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ.

6 Ní taachi Ndyuūs din'dái yā iⁿ'yeeⁿdī ngaⁿa yā 'tíicā: Yeⁿe naachí maaiⁿ miiⁿ canéé dεεVε. Maaⁿ Ndyuūs miiⁿ ní diíⁿ yā chí dεεVε miiⁿ canéé na staava yeⁿé 'nū. Ní ndúú^c dεεVε miiⁿ cuuvi deenú 'nū vaadī deenu yeⁿé Ndyuūs chí n'dai taavi ca. Ní nús'uu n'diichí 'nū dεεVε yeⁿé Ndyuūs taachi n'diichi 'nū naaⁿ Jesucristo miiⁿ.

Vida yeⁿé 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā Jesucristo

7 Ní nduudu cuaacu yeⁿe Ndyuūs chí i'téenu 'nū canéé na staava yeⁿe 'nū tan'dúú^c tesoro 'tíicā. Ní 'áará chí cuerpo yeⁿé 'nū tan'dúú^c 'cuútí yáⁿāa chí nguεε dεεVéé, nús'suu ch'iⁿí 'nū cáávā ntiiⁿnyuⁿ chí diíⁿ 'nū chí poder chí cānee nduucú 'nū ní ch'εεε ca ní yeⁿé Ndyuūs. Ní nguéé yeⁿe nús'uu.

8 'Áará chí nduū cuaaⁿ n'geenú 'nū ngii mar 'áamá naaⁿ nguéé diíⁿ chí dúú'va 'nū. 'Áará chí n'dee nááⁿ inadacáiiⁿnúⁿ 'nū deenú chεε chí diíⁿ 'nū.

9 'Áará chí 'iiⁿyāⁿ ní n'daa yā chí neⁿe 'caaⁿnúⁿ yā nús'uu Dendyuūs canee yā

nduucú 'nū. 'Áará chí 'iiⁿyāⁿ cun'dáa yā nús'uu na yáⁿāa nguεε 'cuúvi 'nū.

10 'Āā tíi nūⁿ cuááⁿ naachi caⁿá 'nū cueⁿe daāⁿmaⁿ canee na staava yeⁿé 'nū chí cuuvi 'cuúví 'nū tan'dúú^c chí ch'īī Señor Jesucristo yeⁿe yú. Ní 'íicú 'iiⁿyāⁿ cuuvi n'diichí yā chí Jesucristo nadanguáⁿ'ai yā nús'uu. Ní cuuvi deenú yā chí Jesucristo canduuchí yā.

11 Ní nducuéⁿe tiempo chí sндуuchí 'nū na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū deenú 'nū chí cuuvi 'cuúví 'nū cucáávā chí nús'uu diíⁿ 'nū ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe Cristo. Ní 'íicú 'iiⁿyāⁿ cuuvi n'diichí yā chí poder yeⁿe Cristo Jesús canéé ndúú^c nús'uu.

12 'Tíicā ní vaadī n'gii diíⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe na vida yeⁿé 'nū 'tíicā ntuūⁿ vida cueⁿe daāⁿmaⁿ diíⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe na vida yeⁿé ndís'tī.

13 'Tíicā canéé nguūⁿ na libro yeⁿé Ndyuūs ndii cuááⁿ vmaaaⁿ: 'Úú i'teenú, ní cáávā chíiⁿ chí ngaⁿá. Ní 'tíicā ntúūⁿ nús'uu i'téenu 'nū ní cáávā chuú ngaⁿá 'nū. Ní daama chí'téenu 'nū ndúúcu yā.

14 Caati deenu yú chí 'iiⁿyāⁿ chí nadacuéⁿ yā Señor Jesucristo yeⁿe nguaaⁿ tinaⁿā, 'iiⁿyāⁿ miiⁿ nadacuéⁿ ntúūⁿ yā s'uuúⁿ yeⁿe nguaaⁿ tináⁿā. Ní Dendyuūs candéé yā nús'uu ndúú^c ndís'tī nanááⁿ Jesucristo.

15 Nducuéⁿe chí diíⁿ 'nū ní cucáávā chí ndís'tī cuuvi cutaⁿá nī tanducuéⁿ chí n'dai. Ní 'íicú n'dee nááⁿ 'iiⁿyāⁿ cuuvi cutaⁿá yā cosa chí n'dai yeⁿé Dendyuūs. Ní

n'deēe n'dáí 'ii'n'yāⁿ cuuvi caaⁿmaⁿngua'á yā, ní ca'a yā gracia, Dendyuūs, ní cuuvi ch'εετε cá yā Dendyuūs chi δεεεε taavi ca.

16 Cáávā nducuéⁿē chuū nguéeⁿ ngii cúunu yú 'aara chi cuerpo yeⁿe yú n'gii néⁿ nguuvi nguuvi naati Dendyuūs tée yā fuerzas s'uuúⁿ nguuvi nguuvi.

17 Níicú chuū chi n'geenú yú ngii na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū nguéeⁿ ch'εετε ní nuuⁿ nūⁿ ch'ó'ōo, ní diiⁿ cáávā s'uuúⁿ chi véé yeⁿe yú 'aama lugar chí n'dεεε n'dai ca ní n'deēe ca chi 'áámá cunee cueⁿe daāⁿmaⁿ.

18 Maaⁿ ní nguεε diiⁿ yú cuenta yeⁿe dendu'ū chi inaaⁿ yú ti chíⁿ chí inaaⁿ yú ní ngo'o yéⁿē. Naati chíⁿ chi nguéeⁿ inaaⁿ yú cunee cueⁿe daāⁿmaⁿ.

5

1 Maaⁿ ní deenu yú chi cuerpo yeⁿe yú 'cuinu ti tan'dúúcā 'áámá va'ai chi nguéeⁿ 'áámá cūnee 'tíicā cuerpo yeⁿe yú naati Ndyuūs idin'dái yā 'aama va'āi yeⁿe yú ná va'ai cheεti nguuvi chí 'áámá cūnee. Ní nguéeⁿ saⁿā yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū din'dái sa ndúúcū ta'a sa va'ai miiⁿ.

2 Maaⁿ ní chí n'dai yiinu yú ti néené neⁿé yú n'daaⁿ yú cuerpo yeⁿe yú ní snee yú na va'ai cheεti nguūvī ndúúcū cuerpo ngai ní δεεεε chi yeⁿe va'ai cheεti nguuvi.

3 Nguuvi miiⁿ ní Ndyuūs ca'á yā chi tée yā 'aama cuerpo ngai yeⁿe yú chi tan'dúúcā chi 'aama vestido. Ní Ndyuūs nguéeⁿ cuuvi

ndaacá yā s'uuúⁿ chi nguéeⁿ chí δεεεε cuerpo yeⁿe yú.

4 Neⁿe chi snée yú na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū na va'ai yeⁿe yú chi cuerpo yeⁿe yú, nandái yiinu yú ti n'geenu yú ngii. Nguéeⁿ cucaavā chi neⁿe yú chi cuerpo ndiicūū yeⁿe yú 'cuūvī naati neⁿe yú chi Ndyuūs tée yā chi'caadí na cuerpo yeⁿe yú chí ngai chi tan'dúúcā chi catecai ngai yú. Ní 'iicú cuerpo ndiicūū yeⁿe yú yeⁿē iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní 'cuinu ti snée yú ndúúcū cuerpo chí ngai ní véé vida cueⁿe daāⁿmaⁿ yeⁿe yú.

5 Ní cáávā chuū ní Ndyuūs ch'iindiyaáⁿ yā yeⁿe yú cuerpo chí ngai ní tee yā Espíritu N'dai yeⁿe yā s'uuúⁿ chi cuuvi deenu yú chi cuaacu chi tee yā chuū chi cuuvi yeⁿe yú.

6 'Tíica rā va, cueⁿe daāⁿmaⁿ véé confianza yeⁿe yú ndúúcū Dendyuūs. Deenu yú chi neⁿe chi snée yú na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndúúcū cuerpo ndiicūū yeⁿe yú nguéeⁿ cuuvi cunee yú ndúúcū Señor yeⁿe yú na va'ai cheεti nguuvi.

7 Maaⁿ ní chiiⁿ chi diiⁿ yú, diiⁿ yú ti i'teenu yú Jesucristo ní nguéeⁿ idiiⁿ yú cucáávā chi n'diichi yú cosa chi yeⁿē iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

8 'Íicú véε confianza yeⁿē yú. Neⁿe yú caⁿa yú yeⁿē vaacu yú chi cuerpo ndiicūū yeⁿe yú ní cunee yú ndúúcū cuerpo ngai yeⁿe yú na va'ai cheεti nguuvi ndúúcū Señor yeⁿē yú.

9 Cáávā chuū neⁿe yú diiⁿ

yú cueⁿe daāⁿmaⁿ chiiⁿ chi Ndyuūs neⁿ'é yā chi diiⁿ yú nduuti chi snée yú na va'āi yeⁿ'e yú na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū o nduuti chi snée yú na va'āi yeⁿ'e yú na va'āi chεεti nguuvi ndúúcu Señor Jesucristo.

10 Ti 'tíicā nducyaaca yú canee chi naⁿ'a yú nanááⁿ juez chi Cristo ní 'íicu ca'aama ca'aama s'uuúⁿ cuuvi cuta'ā yú chuu chi cuuvi yeⁿ'é yú tan'dúúca chi diiⁿ yú ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é yā neⁿ'e chi snee yú na cuerpo ndiicúū yeⁿ'e yú na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, nduuti chi ntiiⁿnyuⁿ chi n'daacā o nguεε n'daacā.

Nduudu cuaacu yeⁿ'e vaadi 'diiⁿ

11 Nús'uu ní deenú 'nū chi Señor Jesucristo caⁿ'á yā n'diichí yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Ní neⁿ'é 'nū diiⁿ 'nū n'daacā. Ní cáávā chuū ní nús'uu diitu diiⁿ 'nū nducuéⁿ'é chi ch'iⁿ'í 'nū 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'á 'nū nduudu cuaacu yeⁿ'e Señor Jesucristo. Ndyuūs déenu yā chiiⁿ chi diiⁿ 'nū ní cunee ngiinú 'nū chi ndís'tiī cuuvi déenu nī chuū dendu'ū.

12 Nguéé ngaⁿ'á 'nu taama vmnéⁿ'é yeⁿ'e vida yeⁿ'é 'nū nanááⁿ ndís'tiī naati ca'á 'nū 'áámá lugar ndís'tiī ti cuuvi caaⁿ'máⁿ nī chi n'daacā idiíⁿ 'nū. Ngaⁿ'á 'nū nduudu cuaacu nanááⁿ ndís'tiī. Maaⁿ ní 'íicu ndís'tiī cuuvi nan'guεεcútáⁿ'a nī yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi itiinguuneéⁿ nī, 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a yā yeⁿ'e maáⁿ yā chi n'daacā yā tan'dúúca chi tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ snaaⁿ yā, ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ nguéé

nacádiinúúⁿ yā yeⁿ'é chíiⁿ chi vεε na staava yeⁿ'é yā.

13 Ní nduuti chi nadacadiinúúⁿ nī chi nús'uu tan'dúúca loco nús'uu, 'tíicā ngaⁿ'á 'nū ní diiⁿ 'nū chi Ndyuūs ní ch'εεté yā nanááⁿ ndís'tiī. Ní nduuti chí nguéé loco 'nū ní cáávā chi diiⁿ 'nū ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e Ndyuūs cucáávā ndís'tiī.

14 Jesucristo ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é 'nū ti neⁿ'é yā nús'uu. Deenu yú chi cuaacu chí 'áámá saⁿ'a chi Cristo ch'iī sa, ní cucáávā saⁿ'ā miiⁿ ní tan'dúúca chi nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ní ch'iī.

15 'Tíicā Cristo ch'iī yā cucáávā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ maaⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ chi snée yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'āā ntéé snée yā cucáávā vida yeⁿ'e maáⁿ yā caati snée yā yeⁿ'e Jesucristo chí ch'iī yā ní nduuchi ntuuⁿ yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā cucáávā 'iiⁿ'yāⁿ.

16 Maaⁿ ní cáávā chuū chí chó'ōo nús'uu nguéé inaáⁿ 'nū 'téé yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ tan'dúúca tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Tiempo chí 'āā chó'ōo nús'uu inaáⁿ 'nū Cristo ndúúcu yeⁿ'é chí diiⁿ yā taachi canee yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū naati maaⁿ ní nguεε inaáⁿ 'nū 'tíicā. Inaáⁿ 'nū chí Cristo ní Ndyuūs.

17 'Tíicā ní 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā Cristo ní yeⁿ'é Cristo. Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ ngai. Cosas chí diiⁿ yā vmaaaⁿ nguéé diiⁿ yā maaⁿ ti nducuéⁿ'é chí diiⁿ yā ní yeⁿ'e vida ngai yeⁿ'e yā.

18 Ní tanducueⁿ'é chúū ní Ndyuūs diiⁿ yā. Cucáávā

Cristo miiⁿ ní Ndyuūs diín yā chi s'uuúⁿ ní yeⁿ'é yā s'uuúⁿ ní nguéé contra yeⁿ'e yā s'uuúⁿ. Ní Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'é 'nū chi caaⁿ'máⁿ 'nū nduudu yeⁿ'é yā chi 'iiⁿ'yāⁿ na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū cuuví yeⁿ'é yā 'iiⁿ'yāⁿ.

19 Tíicā canee chi caaⁿ'máⁿ 'nū nduudu cuaacu yeⁿ'e Cristo chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cuuvi yeⁿ'é yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní cucáávā Cristo miiⁿ Ndyuūs diín yā chi véé vaadī 'diiⁿ nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ nduucú yā. Ní nguéé diiⁿ Ndyuūs cuenta yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Níicu Ndyuūs tee yā nús'uu ntiiⁿnyuⁿ chi caaⁿ'máⁿ 'nū nduudú 'cūū yeⁿ'é yā chi vaadī 'diiⁿ.

20 Maaⁿ ní 'tíicā ndaá 'nū nanááⁿ ndís'tiī ndúúⁿcū nduudu yeⁿ'e Cristo ní caaⁿ'máⁿ 'nū nduudu miiⁿ na lado yeⁿ'e Ndyuūs. Ní tan'dúúⁿcā chi Cristo ngaⁿ'á yā chi ndaacadaamí nī, cáávā chuū nús'uu ngiicá 'nū ndís'tiī cááva Cristo chi ndaacadaamí nī yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'é nī ní 'íicú véé vaadī 'diiⁿ yeⁿ'e ndís'tiī ndúúⁿcū Ndyuūs.

21 Cristo nguéé dinuuⁿndí yā mar 'áámá. Caati cucáávā s'uuūⁿ Ndyuūs diiⁿ cuenta yā ní diiⁿ yā tan'dúúⁿcā chi Cristo dinuuⁿndí yā. Ní 'íicú taachi yeⁿ'e Cristo s'uuúⁿ Ndyuūs n'diichí yā s'uuúⁿ chi nduuví n'dai vida yeⁿ'ē yú nanááⁿ yā.

6

1 Tíicá ntúūⁿ nús'uu diiⁿ 'nū ntiiⁿnyuⁿ tan'dúúⁿcā chi ntiiⁿnyuⁿ chi neⁿ'e Ndyuūs. Ngiicá 'nū ndís'tiī chi cuta'á

nī vaadī n'dai chi itée Ndyuūs chi vaadī n'dai chi Ndyuūs ch'iⁿ'í yā s'uuúⁿ.

2 Caati 'tíicā Ndyuūs ngaⁿ'a yā. Ní canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é yā:

'Úú ch'iindiveéⁿ nduudu yeⁿ'é nī tiempo chi n'daacā. Ní chinneé ndís'tiī nguuví chí nanguaⁿ'ái nī.

Nguuvi 'cūū ní 'áámá nguuvi chí cuuvi n'dai cáávā ndís'tiī, nguuvi 'cūū ní nguuvi chí cuuvi nanguaⁿ'ai nī.

3 Maaⁿ ní nguéé diiⁿ 'nū mar 'áámá cosa chi di'vaachí 'iiⁿ'yāⁿ ti 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi caaⁿ'máⁿ yā chi ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e Ndyuūs chi diiⁿ 'nū nguéé n'daacā.

4 Naati diiⁿ 'nū nducuéⁿ'ē ntiiⁿnyuⁿ miiⁿ chi n'daacā ti neⁿ'é 'nū ch'iⁿ'í 'nū nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi ntiiⁿnyuⁿ chi diiⁿ 'nū ní yeⁿ'e Ndyuūs. Ní cucáávā ntiiⁿnyuⁿ miiⁿ chi chéé 'nū yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chi ch'eenú 'nū chí nguuvi nguuvi. Ní néené n'deēe dendu'ū chíⁿ chí di'vaachi nús'uu ndúúⁿcū chí véé necesidades yeⁿ'é 'nū ndúúⁿcū vaadī 'caa'va.

5 Ní ch'eⁿ'é yā nús'uu chí cu'néeⁿ yā nús'uu na vacūū. Ní neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ nduvidaamá yā yeⁿ'e chí neⁿ'e 'cueⁿ'e yā nús'uu. Ní diiⁿ 'nū n'deeé n'dái ntiiⁿnyuⁿ chí néené díitū. Ní cho'ōo 'nááⁿ nguuvi chí nguéé cheetiyaadú 'nū, ní nguéé che'e 'nū va.

6 Níicú nducuéⁿ'ē dendu'ū chuū ní ch'iⁿ'í 'nū 'iiⁿ'yāⁿ chí vida yeⁿ'é 'nū ní n'daacā. Ní ch'iⁿ'í 'nū chí deenú

'nū nduudu cuaacu ye^{n'}é Ndyuūs. Ní diíⁿ 'nū ntiiⁿnyuⁿ miiⁿ ndúú^{cū} vaadī ngiīnū ní ndúú^{cū} vaadī n'dai. Ní diíⁿ 'nū nducué^{n'}ē cucáá^{vā} Espíritu N'dai ye^{n'}é Ndyuūs canee nduucú 'nū. Diíⁿ 'nū túú^{cā} tí cuaacu níⁿnyúⁿ dine^{n'}é 'nu nducyaaca 'iiⁿyāⁿ.

7 Ní nga^{n'}á 'nū nduudu cuaacu cucáá^{vā} poder ye^{n'}e Ndyuūs chí canee nduucú 'nū ní caavā chí n'daacā canee 'nū nanááⁿ Ndyuūs. 'Tíicā diíⁿ 'nū. Ní diíⁿ 'nū defender nús^{'uu} ndúú^{cū} vaadī cuaacu. Ndúú^{cū} vaadī cuaacu miiⁿ ní tan'dúú^{cā} chí ndéé 'nū 'áámá machete chí 'uú^{vi} lados 'caāiⁿ ní diíⁿ 'nū defender nús^{'uu} nduucú. 'Tíicā diíⁿ 'nū.

8 Ní ná^{n'}ā 'iiⁿyāⁿ nga^{n'}á yā chí n'dái 'nū ní taná^{n'}a yā nga^{n'}á yā chí nguéé n'dái 'nū. Ní ná^{n'}ā 'iiⁿyāⁿ nga^{n'}á n'daaca ye^{n'}é 'nū ní taná^{n'}a yā nguéé nga^{n'}a n'daaca ye^{n'}é 'nū. 'Áámá tiempo ní diíⁿ yā tratar nduucú 'nū tan'dúú^{cā} chí nga^{n'}á 'nū nduudu yaadī ní taama tiempo tan'dúú^{cā} chí nga^{n'}á 'nū chí cuaacu.

9 Ní 'áámá tiempo 'iiⁿyāⁿ diíⁿ yā tan'dúú^{cā} chí nguéé n'diichí yā nús^{'uu} 'tíicā diíⁿ yā, ní táámá tiempo diíⁿ yā tan'dúú^{cā} chí nús^{'uu} amigos ye^{n'}é yā, 'tíicā diíⁿ yā. Ní n'dee n'dái tiempo cuuvi 'cuú^{vi} 'nū ní nguéé 'cuú^{vi} 'nū. Ní tee yā nús^{'uu} 'áámá castigo chí neené díitū n'dee n'dái tiempo naatī nguεε 'caaⁿnúⁿ yā nús^{'uu}.

10 'Áará chí di'vaachí yā nús^{'uu}, nús^{'uu} ní yeenú 'nū. 'Áará chí pobre nús^{'uu}, diíⁿ

'nū ntiiⁿnyuⁿ ní n'dee n'dái 'iiⁿyāⁿ véé vaadī 'cuiica ye^{n'}é yā. 'Áará chí nguéé de'ē vεε véé ye^{n'}é 'nū nducué^{n'}ē chí véé ní ye^{n'}é 'nū.

11 Ndís'tiī hermanos ye^{n'}e yú ye^{n'}e yááⁿ Corinto, dinguúⁿ 'nū nduudu ye^{n'}é 'nū ye^{n'}e nducué^{n'}ē chí véé tan'dúú^{cā} chí véé ca. Ní nduudu miiⁿ cachiica ye^{n'}ē staava ye^{n'}é 'nū tí ne^{n'}é 'nū ndís'tiī.

12 Nús^{'uu} ch'i^{n'}í 'nū nducué^{n'}ē chí canee na staava ye^{n'}é 'nū naatī ndís'tiī nguéé diíⁿ ní 'túú^{cā} nduucú 'nū tí nguéé ch'i^{n'}í ní nús^{'uu} chí ne^{n'}é ní nús^{'uu} ndúú^{cū} núú^{má}nⁿ staava ye^{n'}é ní.

13 Nús^{'uu} ngiica 'nū ndís'tiī tan'dúú^{cā} 'áámá chiida ngiica yā daiya yā 'tíicā ngiica 'nū ndís'tiī tí cuuvi diné^{n'}e ní nús^{'uu} ndúú^{cū} núú^{má}nⁿ staava ye^{n'}é ní. Ní ndís'tiī cuuvi caaⁿmáⁿ ní nduudu cuaacu ye^{n'}ē nducué^{n'}ē tan'dúú^{cā} chí nús^{'uu} diíⁿ 'nū ndúú^{cū} ní.

Cuerpo ye^{n'}e yú miiⁿ ní yáacū ye^{n'}é Ndyuūs chí candu-uchi

14 Ndís'tiī, nguéé ca^{n'}á ní ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ chí nguéé i'téenu yā Jesucristo tí nguéé cuuvi diíⁿ ní dáámá ntiiⁿnyúⁿ ndúú^{cū} yā. Ní diíⁿ ní tan'dúú^{cā} 'áámá yunta chí nguεε daamá tí, 'tíicā diíⁿ ní. ¿'Áá cuuvi cuuvi dáámá chí n'daācā ndúú^{cū} chí nguεε n'daācā? O ¿'áá daama canee chí deεve ndúú^{cū} chí maāiⁿ? Nguéé cuuvi.

15 ¿'Áá cuuvi nduuvidaamá Cristo ndúú^{cū} Satanás? O ¿'áá daama vεε parte ye^{n'}e

'ii'nyāⁿ chi i'téenu yā Cristo ndúúcū 'ii'nyāⁿ chi nguéeé i'téenu yā Cristo? Nguéeé cuuvi.

¹⁶ ¿'Áá nduuvidaama templo ye'n'e Ndyuūs ndúúcū ídolos? Nguéeé cuuvi. Cuerpo ye'n'e ndís'tiī ní yaacū ye'n'é Ndyuūs. Ndyuūs maán yā nga'n'a yā na libro ye'n'é yā 'tíicā:

'Úú Ndyuūs canee nduucú 'ii'nyāⁿ ye'n'é ní cachicá nguaaⁿ 'ii'nyāⁿ ye'n'é. 'Úú ní cuuvi Ndyuūs ye'n'é yā ní 'ii'nyāⁿ cuuvi 'ii'nyāⁿ ye'n'é.

¹⁷ Cááva chuū Ndyuūs nga'n'á yā ní canee nguūⁿ 'tíicā:

Nan'dáa nī nguaaⁿ 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ ní divíi nī ye'n'e 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ. 'Tíicā nga'n'a Señor 'iivú Ndyuūs. Nguéeé tuu'ví nī dendu'ū chi vaatíi. Ní 'iicu 'úú Ndyuūs diiⁿ aceptar ndís'tiī.

¹⁸ Ní 'úú Ndyuūs cuuví Chiidá nī. Ní ndís'tiī cuuvi daiyá ndís'tiī, 'tíicā nga'n'a 'iivú Ndyuūs caati nducuéⁿ'ē poder chi véé ní ye'n'é yā.

7

¹ 'Tiicá ndís'tiī hermanos ye'n'é chi neené ne'n'é. Nducuéⁿ'ē chuū ní promesa chi Ndyuūs téé yā s'uūⁿ. Cáávā chuū canee ntúūⁿ chi diiⁿ yú ndúúcū cuerpo ye'n'é yú ní ndúúcū espíritu ye'n'é yú nducuéⁿ'ē chi n'daacā 'iicu ní δεενε yú. Ní nguéeé diiⁿ yú mar 'áámá cosa chi nguéeé n'daacā ti νεε nuūⁿndí ye'n'é yú. Ní

né'n'é chi canduuchi yú na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū canee chi diiⁿ yú chi δεενε ca yú tan'dúúcā chi ne'n'e Ndyuūs. 'Tíicā diiⁿ yú ti 'va'a yú Ndyuūs.

Ti'nyāⁿ chi i'teenú yā Cristo na yāāⁿ Corinto nanguεεcunée yā din'daacá yā

² Maaⁿ ní ngiica 'nū ndís'tiī chi 'cuáaⁿ nī nduudu ye'n'é 'nū na staava ye'n'é nī. Nús'uū nguεε diiⁿ daño 'nū ye'n'é mar 'áámá nī, ndíi nguéeé diiⁿ 'nū chi diiⁿ nuuⁿndí nī ndíi nguéeé nginnche'éei 'nū mar 'áámá 'ii'nyāⁿ.

³ 'Úú nguεε nga'n'á chuū ti diiⁿ condenar ndís'tiī chi nguéeé n'daacá nī. Naati tan'dúúcā chi nga'n'á vmnáaⁿ vmnaaⁿ, ne'n'é taavi ndís'tiī. Ní canee yú tan'dúúcā chi daama snée yú. 'Tiicá ntúūⁿ ní canduuchi yú daama vida ye'n'é yú na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní dáámá 'cuūvi yú.

⁴ Vεε 'viich'εétiinúúⁿ n'dai ye'n'é ndúúcu nī ní yeenú ye'n'e nī. Ní maaⁿ ní ndúúcū nducuéⁿ'ē chi ch'eenú chii nguéeé di'vaachi 'úú ti néené véé vaadī yeenú ye'n'é.

⁵ Ní ndíi tiempo taachi ndaá 'nū na yáⁿ'āa Macedonia nguéeé ntaavīⁿtuūnuúⁿ cuerpo ye'n'é 'nū naati n'geenú 'nū ngíi nducuéⁿ'ē cuaaⁿ. Ní ngu'u 'ii'nyāⁿ nduucú 'nū ní di'va'á 'nū na staava ye'n'é 'nū.

⁶ Naati Ndyuūs chi ca'a yā 'viich'εétiinúúⁿ 'ii'nyāⁿ chi chicuūnú, maaⁿ Ndyuūs ní tee yā 'viich'εétiinúúⁿ nús'uu taachi ndaā saⁿ'ā Tito hermano ye'n'é 'nū.

7 Nguéé dámaāⁿ caavā chi ndaā saⁿā Tito miiⁿ ti cáávā chi chiiⁿ sá chi ndís'tiī ca'a nī 'viich'εεtíinūuⁿ saⁿā miiⁿ. Ní saⁿā miiⁿ yaa'vi sá nús'uu chi ndís'tiī neené neⁿ'é nī n'diichi nī nús'uu, ní neene dindaachi nī yeⁿ'é 'nū ndii ná stááva yeⁿ'é nī. Ní neené neⁿ'é nī diiⁿ nī nducuéⁿ'é chi 'úú neⁿ'é chi diiⁿ nī. Ní cucáávā chíiⁿ ní yeenú taaví ca.

8 Vmnaáⁿ vmnaaⁿ diiⁿ sentir yeⁿ'e carta chi dinguúⁿ yeⁿ'é nī. 'Aara chi s'neeⁿ ndaachi yiinu nī cáávā carta miiⁿ. Maaⁿ ní nguéé diiⁿ sentir yeⁿ'e chi dinguúⁿ yeⁿ'é nī. Vmnaaⁿ vmnaaⁿ nduuti chi s'neeⁿ ndaachi núúⁿ nī, deenú chi carta miiⁿ diiⁿ chí ch'εεtinéé ndaachi nī 'áámá tiempo nūuⁿ.

9 Maaⁿ ní véé vaadi yeenú yeⁿ'é. Nguéé cucáávā chi s'neeⁿ ndaachi núúⁿ nī naati s'neeⁿ ya'ai iinú nī taanduvéé ní ndaacadaamí nī yeⁿ'e nuuⁿndi chi diiⁿ nī. Ní ndís'tiī s'neeⁿ ndaachi nī tan'dúúcā chi Ndyuūs neⁿ'e yā chi diiⁿ nī ní 'íicú nús'uu nguéé diiⁿ 'nū mar 'áámá chi cuuvi ndái nī cucáávā nús'uu.

10 Caati chíiⁿ chi diiⁿ Ndyuūs chi inee ya'ai iinu yú ní diiiⁿ chi ndaacadaami yú yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'e yú ní nnguaⁿ'ai yú. Ní 'íicú cáávā chuū nguéé diiⁿ yú chi cunéé ya'ai iinu yú yeⁿ'e chi nadacadaami yú yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'e yú. 'Iiⁿ'yāⁿ chi nguéé i'téenu yā Ndyuūs ní ndaachi canee yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní 'cuūvi yā cuaeⁿ'e daāⁿmaⁿ.

11 Naati ndís'tiī cuchεε nī chi inéé ndaachi nī. N'diichi

nī maaⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e vaadi ndaachi táácā idiíiⁿ na vida yeⁿ'é nī. ¿'Áá diiiⁿ chi nadacadiinúúⁿ nī n'daacā yeⁿ'e nuuⁿndi chi diiⁿ nī ní caaⁿ'máⁿ nī chi nguεε n'daacā idiíⁿ nī? ¿'Áá diiiⁿ chi ndís'tiī nguéé canee yiinu nī yeⁿ'e chíiⁿ chi diiⁿ nī? ¿'Áá 'va'á nī cucááva nuuⁿndi chi diiⁿ nī? Cuayiiⁿvi ní neⁿ'é nī n'diichi nī 'úú ní neⁿ'é nī chi ca'a castigo yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi dinuuⁿndí yā. Ní yeⁿ'e nducueⁿ'é chuū ch'iⁿ'í nī ndúúcū chiiⁿ chi diiⁿ nī chi ndís'tiī diiⁿ nī chíiⁿ chí n'daacā.

12 'Tiícā taachi dinguúⁿ carta miiⁿ yeⁿ'e ndís'tiī, nguéé dinguúⁿ cáávā 'iiⁿ'yāⁿ chi dinuuⁿndi o cáávā 'iiⁿ'yāⁿ chi ch'eenú yā chii caavā nuuⁿndi miiⁿ. Dinguúⁿ yeⁿ'e nī ti ndís'tiī cuuvi deenú nī chi nús'uu ní n'giⁿ'í 'nū chi véé cuidado yeⁿ'é 'nū ndúúcū ndís'tiī nanááⁿ Dendyuūs.

13 Ní cáávā chuū sta'á 'nū 'viich'εεtíinūuⁿ yeⁿ'é ndís'tiī. Nguéé dámaāⁿ chi sta'á 'nū 'viich'εεtíinūuⁿ yeⁿ'é ndís'tiī naati saⁿ'ā Tito miiⁿ diiⁿ sá chi yeenú taaví 'nū taachi yaa'vi sá nús'uu yeⁿ'é ní tan'dúúcā ndís'tiī diiⁿ nī ndúúcu sa. Ní yeenú taaví sá.

14 'Úú ngaⁿ'á ngī saⁿ'ā Tito miiⁿ chi ndís'tiī ní n'daacā nī ní 'caandiveéⁿ nī nduudu yeⁿ'e carta miiⁿ. Ní nguεε 'cuinaáⁿ cucáávā chi ngaⁿ'á 'tuucā yeⁿ'é nī ti 'tiícā diiⁿ nī. Nducuéⁿ'é chi ngaⁿ'á 'nū ndúúcū ndís'tiī ní nduudu cuaacu. 'Tiicá ntuūⁿ nduudu chi ngaⁿ'á 'nū ngií 'nū Tito miiⁿ yeⁿ'é ndís'tiī ní chiiⁿ chi

n'giindiveén nī nduudu ye^{n'e} carta miiⁿ ní 'tíicā diíⁿ nī.

¹⁵ 'Tiicá ntúūⁿ Tito miiⁿ dine^{n'e} cá sa ndís'tiī taachi nan'gaācu sa ye^{n'e} ndís'tiī tan'dúúicā ndís'tiī ch'iindiveén nī nduudu ye^{n'e} sa ní diíⁿ nī 'tuucā. Ní ndís'tiī ní 'cuúⁿ nī sa^{n'ā} miiⁿ ní din'daaca nī caatí 'va'a nī.

¹⁶ Cáāvā chuū véé 'vi-ich'εtínuúⁿ ye^{n'e} ndúúcu ndís'tiī ye^{n'e} tanducué^{n'e} dendu'ū chi diíⁿ nī.

8

'Tiⁿyāⁿ ca'á yā n'dee n'dai ofrenda

¹ Ndís'tiī, hermanos ye^{n'e}, maaⁿ ní caaⁿ máⁿ 'nū ndís'tiī ti deenú nī ye^{n'e} vaadī n'dai ch'εεε ye^{n'e} Dendyuūs ní táacā chi diíⁿ 'nū ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'e} na nducué^{n'e} yaacū ye^{n'e} Ndyuūs chi snee na nducué^{n'e} yá^{n'ā} ye^{n'e} Macedonia.

² 'Aara chi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ye^{n'e} yáacū s'eeⁿ diitū n'dái n'geenú yā ngii cucáāvā chi chó'oo ye^{n'e} yā yeenú taavi cá yā. Ní 'áará chi pobre yā ca'á yā n'dee n'dái ofrenda tan'dúúicā chi 'áámá 'iiⁿyāⁿ chi 'cuiica, 'tíicā diíⁿ yā caava hermanos chi snée yā na yá^{n'ā} Judea.

³ 'Úú nga^{n'á} nduudu cuaacu ye^{n'e} yā. Ndúúcu núúⁿmáⁿ staava ye^{n'e} yā ca'á yā ofrenda, ní ca'á yā nducué^{n'e} chi cuuví ye^{n'e} yā. Ní ndii ca'á yā más cā chi cuuví ye^{n'e} yā.

⁴ Ca^{n'a} diitú yā ndúúcu 'nū chi 'cuaaⁿ 'nū ofrenda chi 'áámá ayuda ye^{n'e} chi cuuvi ye^{n'e} hermanos ye^{n'e} yú chi

nguée^e véé ye^{n'e} yā ní ca'á 'nū hermanos s'uuúⁿ.

⁵ Ní diíⁿ yā más cā chi cunee ngiinú 'nū chi diíⁿ yā. Vmnaáⁿ vmaaaⁿ ca'á yā vida ye^{n'e} maáⁿ yā na ta'a Señor Jesucristo ye^{n'e} yú. Ní cuayiivi, tan'dúúicā chi Ndyuūs ne^{n'e} yā chi diíⁿ yā, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ tée yā vida ye^{n'e} yā nús'uu chi diíⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ cáāvā nús'uu.

⁶ Nducué^{n'e} chuū vmnaáⁿ vmaaaⁿ cuuví 'nū Tito ní dicho'ó 'nū sa^{n'ā} chi caaⁿmaⁿ yā ye^{n'e} ofrendá ye^{n'e} ndís'tiī. 'Tiicá ntúūⁿ maaⁿ ní dicho'ó 'nū Tito chi 'cuiinu ntiiⁿnyuⁿ miiⁿ ní cutá'a sa ofrenda ye^{n'e} nī chi ntiiⁿnyuⁿ chi n'dai taavi chi ye^{n'e} Ndyuūs.

⁷ Ní ndís'tiī ní tan'dúúicā chi 'cuiicā nī 'tiicā nī ti i'téenu cá nī Ndyuūs. Ní nga^{n'a} cá nī nduudu cuaacu, ní déenu cá nī. Ní néené ne^{n'e} nī cunee nī nús'uu, ní ne^{n'e} nī nús'uu. Maaⁿ ní ne^{n'e} 'nū chi ndís'tiī ní ca'a cá nī ofrenda ye^{n'e} nī ní din'dai ca ntiiⁿnyúⁿ 'cūū chi cunee nī hermanos ye^{n'e} yú.

⁸ 'Úú nguée^e ca'á orden ye^{n'e} chuū. Dámaāⁿ ne^{n'e} chi deenú nī tan'dúúicā chi diíⁿ taná^{n'ā} hermanos ye^{n'e} yá^{n'ā} ye^{n'e} Macedonia ní 'íicú cuuvi deenú chi cuaacu chi ndís'tiī diné^{n'e} nī Ndyuūs caavá ofrenda chi ca'á nī.

⁹ Ní ndís'tiī ní 'āā deenú nī chée^e chí vaadī n'dai taavi ca ye^{n'e} Señor Jesucristo ye^{n'e} yú. Cristo miiⁿ 'āā 'cuiicā yā naati diíⁿ yā chi pobre yā cucáāvā chi né^{n'e} yā s'uuúⁿ. Ní 'íicú ndís'tiī cuuvi cuta'á nī vaadī 'cuiica ye^{n'e} yā cáāvā Cristo chi diíⁿ yā chi pobre yā.

¹⁰ Ní ye^{n'e} ofrenda 'cūū

'úú yaa'vi neéⁿ ndís'tiī chuū. N'daacā ca chi 'cuiinú nī chεε chi diīⁿ nī nduuyu chi 'āā chó'ōo. Ndís'tiī ní vmnááⁿ vmnaaⁿ 'iiⁿyāⁿ chi diīⁿ yā 'tuucā ní 'tíicā ní neⁿ'é chi di'cuiinú nī yeⁿ'é ofrenda miiⁿ nguuvi chi cuchii.

11 Maaⁿ ní diīⁿ nī 'tíicā ní di'cuiinú nī ntiīⁿnyuⁿ yeⁿ'é nī chi 'āā neⁿ'é nī tan'dúúccā chi cuchii nī diīⁿ nī ndii cuááⁿ vmnaaⁿ. Ní ca'á nī ofrenda chεε chi cuuvi diīⁿ nī.

12 Ní nduuti chi 'áámá ndís'tiī cuaacu níⁿnyuⁿ neⁿ'é nī ca'a nī ofrenda, tuu'mi ní Ndyuūs diīⁿ yā aceptar ofrenda yeⁿ'é nī ní diīⁿ cuenta yā yeⁿ'é chi véé yeⁿ'é nī nguéeⁿ yeⁿ'é chi nguéeⁿ véé yeⁿ'é nī.

13 'Úú nguéeⁿ neⁿ'é chi ndís'tiī ca'á nī más cā ofrenda chi cuuvi nī ní 'āā ntéeⁿ véé necesidades yeⁿ'é nī cucáāvā chi inneé nī náⁿ'ā hermanos.

14 Maaⁿ ní véé ca yeⁿ'é nī ní cuuvi diīⁿ nī completar ofrenda yeⁿ'é nī ní ca'á nī 'iiⁿyāⁿ chi nguéeⁿ véé yeⁿ'é yā. Ní cunnee nī 'iiⁿyāⁿ. Ní cuuvi ca'á nī daamá nduucú yā. Cuayiivi ní taachi nguéeⁿ véé yeⁿ'é nī ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ vεε ca yeⁿ'é yā, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cuuvi téé yā ofrenda yeⁿ'é nī ní tee yā ofrenda ndís'tiī. Ní nginne yā ndís'tiī. 'Tíicā ca'á nī daama ndúúcu yā.

15 'Tíicā canee nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs ndii cuááⁿ vmnaaⁿ: 'Iiⁿyāⁿ chi véé cá yeⁿ'é yā nguéeⁿ nacaáva yeⁿ'é yā. 'Iiⁿyāⁿ chi duū'vī vεε yeⁿ'é yā nguéeⁿ chii faltar yeⁿ'é yā.

Yeⁿ'é saⁿ'ā Tito ndúúccū compañeros yeⁿ'é yā

16 Maaⁿ ní 'úú ca'á gracias Ndyuūs ti Ndyuūs chi'neéⁿ yā na staava yeⁿ'e Tito chí neⁿ'e yā cunnee cá yā ndís'tiī tan'dúúccā chi nús'uū diīⁿ 'nū.

17 Ní neⁿ'é yā diīⁿ yā tan'dúúccā chi ngaⁿ'á 'nū nduucú yā yeⁿ'e ndís'tiī. Ní neéⁿ neⁿ'é yā nginne yā ndís'tiī caati neⁿ'é yā n'diichi yā ndís'tiī.

18 Ní dicho'ó 'nū ndúúccū Tito miiⁿ táámá hermano yeⁿ'e yú ní nducyááccá 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e nducyááccá yaácū ngaⁿ'á yā chi hermano miiⁿ ní neené n'dai diīⁿ sa ntiīⁿnyuⁿ. Ní ngaⁿ'a sa nduudu cuaacu yeⁿ'e evangelio chi nduudú ngai yeⁿ'e Jesucristo.

19 Nguéeⁿ damāāⁿ chuū idiiⁿ saⁿ'ā miiⁿ ti nducyááccá 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e nducyááccá yáacū s'eeⁿ naachi caⁿ'á 'iiⁿyāⁿ chi i'teenú yā Señor Jesucristo yeⁿ'e yú nndéeⁿvé yā saⁿ'ā miiⁿ chi caⁿ'a sa ndúúccū nús'uu caati cuuvi cunnee sa nús'uu ndúúccū ofrenda chi cuuvi cunnee hermanos. Ní 'íicú hermanos cuuvi yā dich'εεε cá yā Señor yeⁿ'e yú. Ní cuuvi 'cuuⁿ'míⁿ 'nū hermanos chi ndís'tiī neⁿ'é nī cunnee nī hermanos.

20 'Tíicā ní 'iiⁿyāⁿ nguéeⁿ cuuvi caaⁿ'maⁿ neeⁿ yā nús'uū yeⁿ'e chi diīⁿ 'nū ndúúccū ofrenda miiⁿ chi cuta'á 'nū yeⁿ'e hermanos.

21 Ní 'tíicā neⁿ'é 'nū diīⁿ 'nū nducuéⁿ'e n'daacā nanááⁿ Ndyuūs ní 'tíicā ntúūⁿ nanááⁿ nducyááccá 'iiⁿyāⁿ.

22 Maaⁿ ní dicho'ó 'nu taama hermano yeⁿ'e yú ndúúccū Tito miiⁿ. Ní 'āā diīⁿ 'nū probar hermano miiⁿ

n'dee n'dái naaⁿ ni ch'iⁿ'í saⁿ'ā miiⁿ n'dee n'dái naaⁿ chi neⁿ'e sa nginne sa nús'uu. Maaⁿ ní saⁿ'a miiⁿ neené neⁿ'e sa nginne sa ndís'tiī ti vεε 'viich'εtiinūⁿ ca yeⁿ'é 'nū ndúú^cū ndís'tiī.

²³ Ní ndúú^ti chi 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ ítiinguuneeⁿ yā yeⁿ'e saⁿ'ā Tito miiⁿ tuu'mi ní ndís'tiī caaⁿ'máⁿ nī chi saⁿ'ā miiⁿ compañero yeⁿ'é. Ní diiⁿ sa ntiiⁿ'nyuⁿ dáámá nduucú ní diiⁿ sa ntiiⁿ'nyuⁿ chí dichí'vε ndís'tiī. O nduuti chi itinguuneⁿ yā yeⁿ'e tanáⁿ'ā hermanos chi dicho'ó tuu'mi ní ndís'tiī caaⁿ'maⁿ nī chi 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē nducyaaca yaācū s'eeⁿ dichó'o yā hermanos s'eeⁿ. Ní hermanos ní dich'εtε cá yā Cristo yeⁿ'ē yú.

²⁴ Ca'á nī ofrenda yeⁿ'é nī ní 'tíicā cuuvi deenú 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yaacu s'eeⁿ chi dineⁿ'é nī hermanos chi dicho'ó. Ndís'tiī ní 'cuuⁿ'miⁿ nī nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ cáávā ofrenda yeⁿ'é nī chi cuaacu niiⁿ'nyúⁿ neⁿ'é nī hermanos. Ní nús'uu deenú 'nū chi caⁿ'á nī diiⁿ nī 'tíicā. Ní yeenú 'nū cucáávā ndís'tiī. Ní 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi deenú yā chiiⁿ chi ngaⁿ'á yeⁿ'e nī ní cuaacu.

9

Ofrenda cáávā hermanos yeⁿ'e yú

¹ Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é nguéé canee chi dinguúⁿ yeⁿ'ē ndís'tiī yeⁿ'e ofrenda chi nga'a nī hermanos chi i'téenu yā Jesucristo yeⁿ'ē yú.

² 'Úú tuumicadiinúⁿ chi ndís'tiī neⁿ'é nī cunnee nī hermanos. Ní yeenú cucáávā ndís'tiī taachi 'úú yaa'ví

'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa yeⁿ'ē Macedonia yeⁿ'ē ndís'tiī chi snée nī na yáⁿ'āa Acaya táácā idiíⁿ nī. Ní 'úú yaa'ví 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi ndís'tiī canee yaaⁿ nī ndii nduuyu chi chó'oo chi nginne nī hermanos yeⁿ'ē yú. Ní maaⁿ ní n'dee 'nááⁿ hermanos yeⁿ'e yáⁿ'āa Macedonia neⁿ'é yā nginne yā hermanos cáávā chi ndís'tiī caⁿ'á nī chi ca'a nī ofrenda yeⁿ'é nī.

³ Ní cáávā chuū dicho'ó Tito ndúú^cū 'uuvi hermanos. Ní nguéé cúúví chó'oo 'áámá cosa chi nguéé cuaacu yeⁿ'é nī yeⁿ'ē chi 'úú yaa'ví 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e tan'dúú^cā chi ndís'tiī n'daacā diíⁿ nī yeⁿ'ē ofrenda 'cūū. Ní ndís'tiī 'cuεeti yaáⁿ nī ofrenda yeⁿ'e nī chi cunnee nī hermanos.

⁴ Nguéé deenú nduuti chi naⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Macedonia caⁿ'á yā nduucú. Ní taachi ndaá 'nū nanááⁿ ndís'tiī nguéé véé yaáⁿ nī ndúú^cū ofrenda yeⁿ'é nī. Ní nús'uu cuuvi 'cuinaáⁿ 'nū ti yaa'ví 'nū hermanos yeⁿ'ē yáⁿ'āa Macedonia ti véé 'viich'εtiinūⁿ ch'εtε yeⁿ'é 'nū nduucú nī. Ní ndís'tiī cuuvi 'cuinaáⁿ nī dendú'ū.

⁵ Ní caavā chííⁿ 'úú nadicadiinúⁿ chi chíicā hermanos chi chíi yā vmnááⁿ vmnáaⁿ nanááⁿ ndís'tiī ní cunee yā nduucú nī. Ní 'íicú ndís'tiī ca'a nī ofrenda yeⁿ'e nī hermanos chi dicho'ó. Níicú cuuvi cunnee nī hermanos yeⁿ'e yáⁿ'āa Judea ndúú^cū ofrenda yeⁿ'e nī, ofrenda miiⁿ chi nga'a nī chi ca'a nī. 'Tíicā níicú 'cuεeti yaáⁿ nī ndúú^cū ofrenda yeⁿ'e nī ní ch'iⁿ'í nī

'ii'nyāⁿ s'een chi cuaacu chi neⁿ'é nī ca'á nī ofrenda yeⁿ'e nī. Ní nguéé a fuerza canéé chi ca'á nī ofrenda.

6 Maaⁿ ní ndís'tiī ní n'gaacú nī yeⁿ'é chuū chí caaⁿ'máⁿ. 'Ii'nyāⁿ chi duuⁿ'vī cá ngīnu yā cuta'á yā duūⁿ'vī ca cosecha yeⁿ'é yā ní 'ii'nyāⁿ chi n'deeé ca ngīnu yā cuta'á yā n'deeé cá cosecha yeⁿ'é yā.

7 Ca'áamá cá'áamá nī ca'á nī ofrenda yeⁿ'é nī tan'duucā chí nacádiinuⁿ nī chi díiⁿ nī na staava yeⁿ'e nī. Nguéé ca'á nī nduuti chí nguéé neⁿ'e nī, ní nguéé a fuerza ca'a nī. Ndyuūs neⁿ'é yā 'ii'nyāⁿ chí ca'a yā ofrenda yeⁿ'é yā tí yeenú yā chí ca'á yā.

8 Ní Ndyuūs ní cuuví téé yā ndís'tiī n'deeé cá yeⁿ'e nducuéⁿ'é chí n'dai taavi ca. Ní 'tíicā ndís'tiī ní cuuví 'cuūndī necesidades yeⁿ'é nī. Ní cuuvi cunneé nī hermanos ndúúⁿcū nducuéⁿ'é necesidades yeⁿ'é yā.

9 Ní canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs ndii cuááⁿ vm-naaⁿ 'tíica:

Nduuti chí 'ii'nyāⁿ ca'á yā n'deeé cá yeⁿ'e 'ii'nyāⁿ chí pobre yā; tuuⁿ'mi ní véε ca yeⁿ'e maáⁿ yā chí cuuvi ca'á yā 'ii'nyāⁿ ní 'áamá cānéé yā 'tíicā.

10 Ni Ndyuūs chí nga'á yā ndaata chí 'ii'nyāⁿ cuūnu yā ndaata miiⁿ, nga'a ntuúⁿ yā pan chí che'é yā. Maaⁿ ní Ndyuūs miiⁿ téé yā ndaata ndís'tiī nducuéⁿ'é chí cuūnu nī. Ní díiⁿ yā chí véé ca cosecha yeⁿ'e ntiinyuⁿ chí n'daacā chí díiⁿ nī.

11 'Tiicá ntúūⁿ ndís'tiī cuuvi cuta'á nī yeⁿ'e nducuéⁿ'é vaadī 'cuiica ní 'íicú cuuvi ca'a cá nī ofrenda yeⁿ'e nī. Ní cucáāvā nús^{'uuu}, ca'a yā ofrenda yeⁿ'é nī hermanos, tuuⁿ'mi ní hermanos ngaⁿ'á yā: Ndyuūs nadí^{'ve} n'diī cáāvā ofrenda miiⁿ.

12 Ní ndúúⁿcū ofrenda yeⁿ'e nī chí ca'a nī nguéé damāāⁿ ca'á nī tí véé yeⁿ'é hermanos naati díiⁿ nī chí hermanos ca'a yā n'deeé cá gracias Ndyuūs.

13 Ní 'íicú hermanos dich'εεté yā Ndyuūs nduuti chí ndís'tiī ch'i'í nī hermanos chí i'téenu nī nduudu cuaacu yeⁿ'e Cristo. 'Tiicá ntúūⁿ hermanos dich'εεté yā Ndyuūs tí ndís'tiī ca'a cá nī ofrenda yeⁿ'é nī cáāvā hermanos miiⁿ nī caavā tanáⁿ'ā hermanos.

14 'Tiicá ntúūⁿ hermanos ngaⁿ'angua'á yā caavā ndís'tiī. Ní dineⁿ'e cá yā ndís'tiī. 'Tíicā díiⁿ yā tí Ndyuūs s'neéⁿ yā na staava yeⁿ'é nī chí ndís'tiī díiⁿ nī cosa chí n'daacā.

15 Maaⁿ ní ca'a yú gracias Ndyuūs tí tee yā s'uuúⁿ nducuéⁿ'é chí vaadī n'dai ca yeⁿ'e yā chí ch'εεte taavi cá chí nguéé cuuvi caaⁿ'maⁿ yú yeⁿ'e nducuéⁿ'é.

10

Pablo caaⁿ'máⁿ yā chí cuaacu chí apóstol yā yeⁿ'e Señor Jesucristo

1 'Úú Pablo dí'cuiitú ndís'tiī chuū. 'Úú ní ndiicuúⁿ ní véé cá paciencia yeⁿ'é ní tan'dúúⁿcā Cristo ngaⁿ'a yā, 'tíicā ngaⁿ'á. 'Ii'nyāⁿ ngaⁿ'a yā yeⁿ'e 'úú chí 'úú 'aama saⁿ'ā ndiicúⁿ

taachi canee nduucú ndís'tiī ní naati nguée canee nduucú ndís'tiī tuu'mi ní chεεchí yaa'ví ndís'tiī.

2 'Úú di'cuítú ndís'tiī chi diiⁿ n'daaca nī ti taachi ndaa n'diichi ndís'tiī nguée canee chi caaⁿ'máⁿ nduudu chεεchí ndúúcu ndís'tiī. Náⁿ'á 'iiⁿ'yāⁿ ní ngaⁿ'á yā yeⁿ'é 'nū chi nús'uu diiⁿ 'nū ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e Ndyuūs tan'dúúca chi neⁿ'é 'nū diiⁿ 'nū. 'Úú vεε yaáⁿ chi nandaācá 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caaⁿ'maⁿ taáⁿ nduucú yā.

3 Cuaacu chi neⁿ'e chi nús'uu ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū nús'uu diiⁿ 'nū ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e Ndyuūs. Nguée diiⁿ 'nū ntiiⁿnyuⁿ cucáāvā chi véé chi cuuvi yeⁿ'é 'nū na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū tan'dúúca chi diiⁿ tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chi nguée i'téenu yā Cristo.

4 Caati ntiiⁿnyuⁿ chi diiⁿ 'nū nguée diiⁿ 'nū ndúúcu vaadī deenu yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū tí diiⁿ 'nū ndúúcu poder yeⁿ'é Ndyuūs. Ní Ndyuūs nginneé yā s'uuúⁿ chi cuuvi dituúví 'nū dendu'ū chi yeⁿ'e enemigo yeⁿ'é 'nū chi yááⁿ'nguiniūⁿ miiⁿ.

5 'Tíicā chuū cuuvi diiⁿ 'nū. Dituúví 'nū nducuén'ē vaanicadínūⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi contra yeⁿ'é Ndyuūs. Ní 'íicu 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi nada-cadínúúⁿ yā yeⁿ'e Cristo ní cuuvi cu'téenu yā yeⁿ'e yā.

6 Maaⁿ ní taachi ndís'tiī n'giindiveéⁿ nī nduudu chí ngaⁿ'á tuu'mi ní nús'uu canee yaáⁿ 'nū chi diiⁿ 'nū castigar nducyáácá nī chi nguée n'giindiveéⁿ nī nduudu chí ngaⁿ'á.

7 Ndís'tiī ní n'diichi nī dendu'u chí véé tan'duucā chí cánéé. Ní nduúti chí 'áamá yā yeⁿ'e ndís'tiī deenú yā chí seguro chí yeⁿ'e Cristo 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ, tuu'mi canee cúúⁿmíⁿ yā chí nadacadínūⁿ yā chí nús'uu ntúūⁿ ní yeⁿ'e Cristo nús'uu. Tan'dúúca yā 'tiicá ntúūⁿ nús'uu.

8 'Áará chí 'úú Pablo ngaⁿ'á chí 'úú ch'εεté 'úú na ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e Señor Jesucristo nguée 'cuinaáⁿ cáāvā chí caaⁿ'máⁿ 'túúca. Deenú 'nū chí Señor yeⁿ'e yú téé yā nús'uu ntiiⁿnyuⁿ chí diiⁿ 'nū ndúúcu poder yeⁿ'é yā ti ndís'tiī cuuvi cu'téenu ca nī Ndyuūs, ní nguée cáāvā chí diiⁿ chí nguée i'téenu nī Ndyuūs.

9 'Úú nguée neⁿ'e chí ndís'tiī nadacadínūⁿ nī chí dinguúⁿ carta yeⁿ'é nī cucaavā chí candí ndís'tiī chí 'va'á nī.

10 'Iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'a yā chí car-tas yeⁿ'é chí nguúⁿ ní neené ditiīnu nduudu yeⁿ'é ní taachi canee nanááⁿ ndís'tiī ní 'úú ní duúvā 'úú. Ní nduudu chí ngaⁿ'á ní nguée de'ē véé yeⁿ'e.

11 Neⁿ'e chí 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a yā 'túúca yeⁿ'é, cadínūⁿ yā chuū. 'Túúca tan'dúúca chí dinguuⁿ 'nū na cartas tí ya'ai canee 'nū yeⁿ'e nī, 'tiicá ntúūⁿ taachi ndaa 'nū nanááⁿ ndís'tiī ngaⁿ'á 'nū ndúúcu yā ní dáámá diiⁿ 'nū ndúúcu yā.

12 Nguée caaⁿ'máⁿ 'nū chí nduuvidaamá 'nū ndúúcu tanáⁿ'ā yā chí ngaⁿ'á yā chí maáⁿ yā ní n'geeté yā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'á yā tan'dúúca chí tonto yā tí dicaadi maáⁿ yā ndúúcu 'áámá yā táámá yā

hermanos.

13 Nús'uu ní nguεε caa'n'mán 'nū ye'n'e ndúcué'n'e chí n'gεετε chí nguέé candéé 'nū cuidado ye'n'ē. Ndyuūs ch'i'n'í yā nús'uu naachi cuuvi cuchiiá 'nū ní diín 'nū ntiin'nyu'n ye'n'é yā. Ní ch'i'n'í yā chí nús'uu cho'ó 'nū nanáán ndís'tiī chí snéé na yáán Corinto.

14 Cáávā chuū ní deenú 'nū chí nguέé cue'n'é 'nū mar 'áámá yá'n'āa nduuti chí Ndyuūs nguέé ch'i'n'í yā nús'uu chí ca'n'á 'nū mii'nyā. Ní cáávā chuū ndaá 'nū nanáán ndís'tiī ní candéé 'nū nduudu cuaacu chí nduudu ngai ye'n'ē Señor Jesucristo ye'n'ē yú.

15 Nguέé nga'n'á 'nū chí n'gεετε ntiin'nyu'n ye'n'e táámá yā tan'dúúcā chí nús'uu diín 'nū ntiin'nyu'n ye'n'é yā. Dámaān nga'n'á 'nū ye'n'ē ntiin'nyu'n chí diín 'nū. Cuneé ngiinú 'nū chí ndís'tiī cu'téenu cá nī ní nús'uu cuuvi diín 'nū ntiin'nyu'n chí más cā ch'εετε ca nguaa'n ndís'tiī, naati dámaān diín 'nū ntiin'nyu'n naachi Ndyuūs ch'i'n'í yā nús'uu chí diín 'nū.

16 Cuayiivi mii'n ní ne'n'é 'nū ca'n'á 'nū táámá cuaa'n chí táámá lado ye'n'ē ndís'tiī chí cuuvi caa'n'mán 'nū nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs. Ní nguέé cánéé chí caa'n'mán ye'n'ē ntiin'nyu'n ye'n'e táámá yā tan'dúúcā chí nús'uu diín 'nū ntiin'nyu'n ye'n'é yā.

17 Ní nduuti chí 'áámá 'ii'n'yān ne'n'é yā caa'n'mán yā ye'n'e cosa chí ch'εετε ca tuu'mi ní canee chí caa'n'mán yā chí Ndyuūs diín yā chii'n chí ch'εετε ca.

18 Nduuti chí Ndyuūs deenu yā chí 'áámá 'ii'n'yān

ní n'daacā idiín yā tuu'mi ní cuaacu. Nduuti chí maán yā nga'n'a yā chí n'daacā chí diín yā tuu'mi ní ¿du'ū deenu chí cuaacu?

11

Pablo ndúúcū 'ii'n'yān chí nga'n'á chí apóstoles 'ii'n'yān ní nguέé cuaacu

1 Ne'n'é chí ndís'tiī cuchéε nī ye'n'é 'aara chí nadacadiinúún nī ye'n'é chí duuchi nga'n'á nduucú nī.

2 Caati 'úú ní ne'n'é ndís'tiī tan'duucā chí Ndyuūs ne'n'é yā ndís'tiī. Ní 'úú nga'n'á ngī ndís'tiī chí ye'n'e Jesucristo ye'n'ē yú chí ndís'tiī ca'n'á nī lado ye'n'é Cristo. Ní ne'n'é chí ndís'tiī cunéé nī nanáán Ndyuūs. Ní tan'dúúcā 'áámá n'daataá chí cuínú chí ca'n'a 'caandavaacu tá ndúúcū 'áámá sa'n'á nuū'n. 'Tiicā ndís'tiī nanáán Ndyuūs.

3 Ní 'úú 'va'á cáávā ndís'tiī. Caati tan'dúúcā chí 'áámá cúú chinnche'ei tī tá'n'ā Eva ndúúcū nduudu yaadi ye'n'é tī chí nduudu ye'n'e yáá'n'guiinuū'n, 'tiicá ntúū'n 'ii'n'yān canche'ei yā ndís'tiī níccú divi yā vaadi cadiiinúún ye'n'é nī ní nguέé dine'n'é nī Jesucristo ndúúcū nuu'ma'n staava ye'n'é nī.

4 Caati ndís'tiī ca'á nī lugar 'āā du'ú nuū'n 'ii'n'yān chí caa'n'mán yā nduudu chí n'dáán ye'n'e Jesucristo ye'n'ē yú nguέé tan'dúúcā nduudu cuaacu chí ca'n'a 'nū nanáán ndís'tiī. Ní ndís'tiī ní n'giindiveé'n nī ye'n'ē taama espíritu chí n'dáán ní nguέé n'giindiveé'n nī ye'n'e Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs chí sta'á

nī yeⁿ'e Ndyuūs taachi ngaⁿ'a 'nū nduudu cuaacu nanááⁿ ndís'tiī. Ní ch'iindivéⁿ nī nduudu chí n'dááⁿ chí ngaⁿ'á yā yeⁿ'e chí nadinguáⁿ'ai yā. Nguéé tan'dúú^{cā} nduudu cuaacu chí nūs'uu caⁿ'á 'nū nguaaⁿ ndís'tiī. Ní yeenú nī yeⁿ'ē chuū.

5 'Úú nadacadiinúúⁿ chí nguéé n'gεεε ca tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'á yā chí apóstoles naati nguεε 'tíicā. N'dááⁿ yā nduudu yeⁿ'e Cristo ní ndís'tiī cu'teenú nī yeⁿ'e yā.

6 'Áará chí nguεε caⁿ'á nduudu cuaacu yeⁿ'e Cristo ndúú^{cū} nduudu deenu ca, deenú ca yeⁿ'ē nduudu chí ngaⁿ'á. 'Tíica ch'iⁿ'í 'nū ndís'tiī yeⁿ'ē nducuéⁿ'ē ntiⁿ'nyuⁿ chí diíⁿ 'nū nguááⁿ ndis'tiī.

7 O nguéé n'daacā diíⁿ chí ngaⁿ'á nduudu cuaacu yeⁿ'é Cristo nanááⁿ ndís'tiī ní nguéé nadí^{'vε} nī 'úú caavā ntiⁿ'nyuⁿ chí diíⁿ. Nguéé nadicádiinúúⁿ yeⁿ'ē maáⁿ naati neⁿ'é chí ndís'tiī cuuvi n'gεεé nī.

8 'Úú ní nguéé chitaⁿ'á tumi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e tanáⁿ'ā yaacū cucáá^{vā} chí cuuvi diíⁿ ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é Cristo nguaaⁿ ndís'tiī.

9 Ní neⁿ'e chí caneé ndúú^{cū} ndís'tiī ní véé necesidades yeⁿ'é tuu'mi ní hermanos yeⁿ'e yú ndaá yā yeⁿ'e yáⁿ'āa Macedonia ní tee yā 'úú chiiⁿ chí nguεε véε yeⁿ'é. 'Tíicā nguéé di'vaachí mar 'áámá ndís'tiī caavā necesidades yeⁿ'é ní nguéé ndaá di'vaachí ndís'tiī tiempo chí cuchíi.

10 Neené seguro chí nduudu cuaacu yeⁿ'e Cristo canee

nduucú. Ní 'íicú mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi diíⁿ yā chí nguεε cuuvi caaⁿ'máⁿ nduudu cuaacu miiⁿ na núúⁿ'máⁿ yáⁿ'āa Acaya caati nguéé staⁿ'á tuumī cáávā ntiⁿ'nyuⁿ chí diíⁿ.

11 ¿De'ē cáávā chí caaⁿ'máⁿ 'túú^{cā}? ¿'Áá cáávā chí nguéé neⁿ'é ndís'tiī? Nguéé 'tíicā. Ndyuūs deenú yā chí neené neⁿ'é ndís'tiī.

12 Ní ntiⁿ'nyuⁿ chí diíⁿ canéé chí diíⁿ naati nguéé cutaⁿ'á tuu'mi yeⁿ'e ntiⁿ'nyuⁿ chí diíⁿ. Ní 'íicú 'iiⁿ'yāⁿ chí neⁿ'e caaⁿ'máⁿ yā chí ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é yā chí dáámá ndúú^{cū} ntiⁿ'nyuⁿ chí diíⁿ 'nū nguéé lugar chí cuuví caaⁿ'máⁿ yā chí 'tíicā ti staⁿ'á yā tuumi yeⁿ'e ntiⁿ'nyuⁿ chí diíⁿ yā.

13 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ nguéé apóstoles yeⁿ'e Cristo ti apóstoles chí falso yā. Ní nginnche'éi yā 'iiⁿ'yāⁿ ní diíⁿ yā tan'dúú^{cā} chí maáⁿ yā apóstoles yeⁿ'e Jesucristo chí candéé yā nduudu yeⁿ'é Cristo.

14 Ní nguéé nadacadínuuⁿ yú yeⁿ'ē chí véε ca apóstoles chí falso yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Maaⁿ yááⁿ'n'guiinūuⁿ míiⁿ ní diíⁿ sa chí maāⁿ sa ní tan'dúú^{cā} 'áámá ángel yeⁿ'e Ndyuūs. 'Tíicā diiⁿ sa.

15 Cáávā chuū ní nguéé cosa chí ch'εεε chí 'iiⁿ'yāⁿ diíⁿ yā ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e yááⁿ'n'guiinūuⁿ tan'dúú^{cā} chí ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs. Taachí 'cuiinu iⁿ'yeeⁿdí 'cuū caⁿ'á yā cutaⁿ'a yā chí cuuvi yeⁿ'é yā.

Pablo néené ch'eenú yā chii

*caávā chi apóstol ye'n'e Jesu-
cristo*

16 Maaⁿ ní taama vmnéⁿ'ēe neⁿ'é caaⁿ'máⁿ ndúú^{cū} ndís^{'tī} ní nguéé nadacadiínuuⁿ nī chi 'úú ngaⁿ'á tan'dúú^{cā} chi 'aama chi loco yā, ti ngaⁿ'á chi ch'εε^{tε} maáⁿ. Ní 'aara chi nadacadiínuuⁿ nī yeⁿ'é 'tíicā, ¿'áá 'tíicā 'caandiveéⁿ nī yeⁿ'é?

17 'Úú nguéé caⁿ'á chuū chi Señor Jesucristo yeⁿ'e yú yaa^{'ví} yā 'úú chi caⁿ'á 'tíicā. Caati caⁿ'á tan'dúú^{cā} 'aama chi loco 'tíicā caⁿ'á. Ní 'íicū māⁿ cuuvi caaⁿ'máⁿ chi dích'εε^{tε} 'úú.

18 Ní n'dee^e n'dái 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'á yā yeⁿ'ē maáⁿ yā chi ch'εε^{tε} yā cucáavā chíiⁿ chí díiⁿ yā na iⁿ'yeeⁿ dí 'cūū. Ní maaⁿ ní 'úú ntúūⁿ ngaⁿ'á chí 'úú ní ch'εε^{tε} maáⁿ.

19 Ní ndís^{'tī} ní nada- cadíínuuⁿ nī chí deenu cá nī ní chiché^é nī yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'á yā chí maáⁿ yā ch'εε^{tε} yā tan'dúú^{cā} chí loco yā, ní yeenú yā.

20 Ní chiché^é nī yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ch'iindiveéⁿ nī yeⁿ'e yā ní díiⁿ nī tan'dúú^{cā} chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'á yā chí a fuerza díiⁿ nī. Ní tan'dúú^{cā} chí s'neéⁿ yā 'áamá trampa 'tíicā díiⁿ yā ndúú^{cū} ndís^{'tī}. Ní n'diichí yā ndís^{'tī} tan'dúú^{cā} 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé du^{'ū} vεε 'tíicā ndís^{'tī}. Ní caaⁿ'máⁿ yā chí ch'εε^{tε} maáⁿ yā. Ní ch'en^{'é} yā naaⁿ nī. Ní cuché^ε nī yeⁿ'e nducuén^{'ē}.

21 Nús'uu nguéé cuuvi díiⁿ 'nū ndúú^{cū} nī 'tíicā 'aara chí nadacadiínuúⁿ nī chí n'daacá díiⁿ yā ndúú^{cū} nī 'tíicā. Maaⁿ ní 'áará chí 'cuinaáⁿ yeⁿ'ē

chí caaⁿ'máⁿ, 'tíicā caaⁿ'máⁿ. Nús'uu díiⁿ 'nū chí duūva 'nū ní 'íicu cuuvi díiⁿ 'nū ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é 'nū. Maaⁿ ní caaⁿ'máⁿ tan'dúú^{cā} chí loco 'úú. Ní 'úú ní caaⁿ'máⁿ chí ch'εε^{tε} maáⁿ yeⁿ'e ntiiⁿ'nyuⁿ chí díiⁿ tan'dúú^{cā} chí taná^{'ā} 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a yā chí ch'εε^{tε} yā maáⁿ yā cáavā ntiiⁿ'nyuⁿ chí díiⁿ yā.

22 ¿'Áá 'iiⁿ'yāⁿ hebreos 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ? 'Tiicá ntúūⁿ 'úú. ¿'Áá 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e ndaata Israel? 'Tiicá ntúūⁿ 'úú. ¿'Áá 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e ndaataá Abraham? 'Tiicá ntúūⁿ 'úú.

23 ¿'Áá 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí idiiⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e Cristo? Deenu chí caaⁿ'máⁿ tan'dúú^{cā} 'iiⁿ'yāⁿ chí loco yā taachi caaⁿ'máⁿ 'tiicā. 'Úú idiiⁿ más ca ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e Cristo nguéé ti 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní canéé taavi yaātū na cuerpo yeⁿ'é chí ch'en^{'é} yā 'úú. Neené n'dee^e cuuví cheⁿ'é vácūū. Ní neené n'dee^e cuūví chí 'āā cháā 'caaⁿ'núⁿ yā 'úú.

24 Ní cho'ó nyuⁿ'u cuuvi chí 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ch'en^{'é} yā ndíicu ndíitiⁿ'nyuⁿ cuūūⁿ vuelta 'úú ndúú^{cū} cuarta.

25 Ní cho'ó 'iinū tiempo chí ch'en^{'é} yā 'uu ndúú^{cū} nduucu. Ní 'áamá cuuvi nūū chíítuú yā 'úú. Ní cho'ó 'iinū cuuvi chí ch'εε^{chi} barco naachi cueⁿ'é na nuūⁿ nīⁿ'yáⁿ'ā. Ní 'áamá vmnéⁿ'ēe cánéé nguaaⁿ nuūⁿ nīⁿ'yáⁿ'ā núúⁿ máⁿ yaaⁿ núúⁿ máⁿ nguuvi.

26 N'dee^e n'dái cuūví cachíicá ní n'diichí peligros yeⁿ'é, peligros yeⁿ'e yíicú, ndúú^{cū} peligros cáavā 'iiⁿ'yāⁿ

chí duucu yā, ndúúcū peli-gros nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ yeⁿ'é ní yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e táámá yāāⁿ, ndúúcū peligros taachi cánéé ná yāāⁿ n'gεετε, ní taachi caneé na yāⁿ'āa cuūⁿmáⁿ naachi nguéé ch'εετιnéé 'iiⁿyāⁿ, ní taachí cachiicá na barco vmnaaⁿ nuūⁿnīⁿyāⁿ'ā. Ní chó'oo peligros yeⁿ'é taachi canéé nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ chí ngaⁿ'a yā chí hermanos yeⁿ'e 'nū ní nguéé 'túca yā.

27 'Úú díiⁿ ntiiⁿnyuⁿ chí nééné díitūu ndúúcū vaadi 'caa'va ní chicuūnū 'úú. Ní n'dee taavi nguiinū nguéé chíi cyaadú, ní cho'oo n'dee taavi cuuvi chí ch'eenú chíi ti 'āā ntéé che'é ní 'āā ntéé chíi nuūⁿnīⁿ va. Ní 'āā 'iiche yeⁿ'e ní nguéé catecaí.

28 Ní 'āā vi'í cā yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chuū chí chó'oo na cuerpo yeⁿ'é, vεε más cā dendu'ū ti nguuvi ngu-uvi candéé cuidado yeⁿ'é nducyáácá 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e nducyáácá yaācū.

29 Ní nduuti chí 'áámá 'iiⁿyāⁿ duūvá yā ní 'úú ntūūⁿ díiⁿ tan'dúúcā chí duūva 'úú. Ní nduuti chí 'áámá 'iiⁿyāⁿ díiⁿ yā chí taama 'iiⁿyāⁿ dinuuⁿndí yā, 'úú ntūūⁿ n'geenú ngii ní 'cuináaⁿ 'úú, ní nduuvi taáⁿ.

30 Maaⁿ ní nduuti chí canéé chí dich'εεté yeⁿ'ē maáⁿ, tuu'mí dich'εεté yeⁿ'ē maáⁿ yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chí chó'oo yeⁿ'é níicu 'cuuⁿ'míⁿ ti duūva 'úú.

31 Dendyuūs chí Chiidá Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú ní n'dai taavi cá yā cueⁿ'e

daāⁿmaⁿ. Ndyuūs ní deenú yā chí nguéé ngaⁿ'á nduudu yaadi.

32 Chó'oo chí taachí caneé na yāāⁿ Damasco chí guber-nador chí maaⁿ poder yeⁿ'e rey Aretas, gobernador miiⁿ s'neeⁿ yā soldados na cheendi va'āi s'eeⁿ chí n'gεετε yeⁿ'ē yāāⁿ Damasco miiⁿ caati neⁿ'e sa cuta'a sa 'úú ní candεε sa 'úú chí preso 'úú.

33 Naati hermanos yeⁿ'ē yú s'nuúⁿ yā 'úú chεeti 'áámá 'cuééτēε ch'εετε ní dicua'ái yā 'úú na 'áámá ventana yeⁿ'e nchεēti yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ ní 'túicā ca'ái na ta'a soldado s'eeⁿ caati yāāⁿ miiⁿ ní nuuⁿmaⁿ ndiivi canéé nchεēti chí yaacū tan'dúúcā coral.

12

Visión yeⁿ'e Pablo ndúúcū chí n'diichí yā

1 Cuaacu níⁿnyúⁿ chí nguεε de'ε vεε n'daacá chí caaⁿ'máⁿ yeⁿ'ē 'úú maáⁿ chí 'úú ch'εεté 'úú. N'dáaca ca chí 'úú caaⁿ'máⁿ yeⁿ'e n'dee nááⁿ chí canéé chí snaáⁿ yeⁿ'e Señor Jesucristo ní yeⁿ'e chí canúúⁿ n'de'ei chí n'giⁿ'í yā 'úú.

2 Cuayiivi chí i'teenú Cristo chó'oo ndiichi cúūⁿ nduuyúū chí n'diichí 'áámá visión tan'dúúcā chí ch'iinú. Ní 'aama 'iiⁿyāⁿ candεε yā 'úú ndii va'āi chεeti nguuvi. Nguéé deenú nduuti chí candεε yā cuerpo yeⁿ'é o nguéé. Dámaaⁿ Ndyuūs deenú yā chuū.

3 Naati chíi ní nguεε deenú nduuti chí cueⁿ'é ndúúcū cuerpo yeⁿ'é o nguéé ndúúcū cuerpo yeⁿ'é naati dámaāⁿ

Ndyuūs deenú yā táácā cueⁿé.

⁴ 'Úú deenú chi candée yā 'úú ní cueⁿé ndii paraíso chi va'ai chεeti nguuvi. Ní 'úú n'giindiveéⁿ nduudu chi nguée tan'duucā nduudu yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ti yeⁿe Ndyuūs. Nguée véé permiso chi cuuvi caaⁿ'máⁿ yeⁿe chi n'giindiveéⁿ.

⁵ 'Úú cuuvi caaⁿ'máⁿ chi 'úú ní ch'εετε maáⁿ yeⁿe chi Ndyuūs diⁿ yā nduucú. 'Úú nguée caaⁿ'máⁿ yeⁿe maáⁿ chi ch'εετε maáⁿ. Dámaāⁿ caaⁿ'máⁿ chi duūvā 'úú.

⁶ 'Áará chi caaⁿ'máⁿ chi 'úú ch'εετε maáⁿ nguée caaⁿ'máⁿ tan'dúúcā chi zonso 'úú ti caaⁿ'máⁿ nduudu cuaacu yeⁿé naati nguée caaⁿ'máⁿ 'tíicā ti nguée neⁿé chi mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nadacadiínuuⁿ yā chi 'úú ch'εετε ca 'úú. Neⁿé chi 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ nadacadiínuuⁿ yā yeⁿe 'úú tan'dúúcā chi n'diichí yā 'úú, ní n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿé.

⁷ Chuū chi Cristo ch'iⁿ'í yā 'úú ní 'áámá visión chi ch'εετε ni δεεβε τααυι ca. Ní Cristo tee yā 'úú 'áámá ya'ai na cuerpo yeⁿé chi 'áámá canée ní tan'dúúcā chi 'áámá yááⁿ chi cata'āi na cuerpo yeⁿé. Ní chiī tan'dúúcā chi yááⁿ'n'guiinūⁿ s'neeⁿ sa yááⁿ miiⁿ chi neⁿe sa chí 'cuenú cuuvi. Ní Ndyuūs tee yā permiso chi 'úú canee ndúúcū dolor miiⁿ cáávā chi nguée cuuvi caaⁿ'máⁿ yeⁿe maáⁿ chi ch'εετε 'úú.

⁸ Ní 'iīnū cuuvi chiicá Señor Jesucristo yeⁿe yú chi diví yā

vaadī ya'ái 'cūū yeⁿé.

⁹ Naati Señor yeⁿe yú ngaⁿ'á yā ngii yā 'úú 'tíicā: Vaadī neⁿe yeⁿé ní tūneeⁿ di ní nguée más ca neⁿe nī ti chuū. Ní poder yeⁿé chuū chi n'giⁿ'i cá taachí 'iiⁿ'yāⁿ chi duūva cuerpo yeⁿé yā. Maaⁿ ní cucáávā chi yaa'ví Señor 'úú 'túúcā, 'úú yeenú ti 'úú duūvā 'úú ti Cristo cuuvi 'cuuⁿ'míⁿ yā poder yeⁿé yā ti canée yā na cuerpo yeⁿé.

¹⁰ Cáávā chuū ní yeenú ti duūvā. Ní yeenú 'aara chi 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'a taaⁿ yā yeⁿé, ní nguée véé necesidades yeⁿé, ní 'iiⁿ'yāⁿ diⁿ yā chi n'geenú ngii. Ní yeⁿe dendú'ū dítūu chi cho'oo yeⁿé ní n'geenú ngii nducuéⁿe chuū cáávā Cristo. 'Tíica rā va. Taachi duūvā cuerpo yeⁿé tuu'mi ní más ca ditiīnu 'úú.

Pablo nadacadiínuuⁿ cá yā yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe yaacū yeⁿe yááⁿ Corinto

¹¹ 'Úú deenú chi ngaⁿ'á tan'dúúcā chi loco 'úú taachi ngaⁿ'á yeⁿe maáⁿ naati ndís'tiī diⁿ nī chi a fuerza canee chi caaⁿ'máⁿ yeⁿe maáⁿ ti ndís'tiī nguεε ngaⁿ'á nī yeⁿé 'túúcā. N'daacā ca chi ndís'tiī caaⁿ'maⁿ n'dááca nī yeⁿé. 'Úú nguée duu'ví 'úú yeⁿe tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'á yā chi apóstoles ní nguée 'tíicā 'aara chi 'úú nguée de'ē veε 'úú.

¹² Ní taachi canée nduucú nī ch'iⁿ'í ndís'tiī chi cuaacu chi 'úú 'áámá apóstol yeⁿe Jesucristo 'úú ndúúcū vaadī n'giinu ch'εετε chi diⁿ ní ndúúcū ntiīnyuⁿ ch'εετε chi

diíⁿ ní nduūcū vaadī n'giinu n'dai chi diíⁿ.

13 De'ē vεε chi nguée diíⁿ ndúúcu ndis'tiī taachi canéé ndúúcu nī tan'dúúca chi diíⁿ ndúúcu nducyaaca 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'ē tanáⁿā yaācū. 'Āā daamá nūuⁿ idiíⁿ nduucú nī. Deenú chi nguée ngiicá ndís'tiī chi cunneé nī 'úú caavā necesidades yeⁿ'é. Maaⁿ ní nadich'εεcú nī yeⁿ'é caavā falta 'cūū ti nguée diíⁿ daamá ndúúcu nī.

14 Maaⁿ ní vεε yaáⁿ chi ndaá nanááⁿ ndís'tiī ndiichi ndii 'iínú cuuvi, ní taachi ndaá nguée di'vaachi ndís'tiī. Ní nguée neⁿ'é de'ē véé yeⁿ'e nī chi maáⁿ nī in'nuúⁿ nī naati 'úú neⁿ'é ndís'tiī. Deenu yú chi 'iiⁿyāⁿ chi chiidá yā canéé chí in'nuúⁿ yā necesidades yeⁿ'é daiyá yā, nguée ti daiyá yā in'nuúⁿ yā necesidades yeⁿ'é chiidá yā.

15 Ní 'úú diíⁿ gastar tuūmī yeⁿ'é chi diíⁿ ntiíⁿnyuⁿ cáávā ndís'tiī ní ndíí chi cuūnū 'úú cáávā almas yeⁿ'e nī níicú 'cuεetineé n'daacá nī. 'Áará chí neⁿ'e cá ndís'tiī ní nguée ti ndís'tiī neⁿ'é nī 'úú.

16 Ní 'áará chí 'úú nginneé ndís'tiī, náⁿā 'iiⁿyāⁿ nguaaⁿ ndís'tiī chí deenú yā chí nguée sta'á tuumi yeⁿ'é nī, ngaⁿ'á yā chí 'úú nginnche'éí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

17 ¿'Áá nginnche'éí ndís'tiī cucáávā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí dicho'ó nanááⁿ ndís'tiī? Nguεε 'tíicā.

18 'Úú chiicá saⁿ'ā Tito chí naⁿ'á yā. Ní dicho'ó Tito ndúúcu táámá hermano yeⁿ'e yú nanááⁿ ndís'tiī.

¿'Áá cuaacu chí Tito miiⁿ

chinnche'éí yā ndís'tiī? Nguεε 'tíicā. O ¿'áá cuaacu chí 'úú ndúúcu 'iiⁿyāⁿ miiⁿ nguée diíⁿ 'nū dáámá ntiíⁿnyuⁿ nguaaⁿ ndís'tiī ní nguée ndúúcu dáámá sentido yeⁿ'é 'nū? Nguεε 'tíicā.

19 Maaⁿ ní ndis'tiī, ¿'áá nadacadiinuuⁿ nī chí ngaⁿ'a 'nū chí chííⁿ chí diíⁿ 'nū ní cuaacu caatí chí idiíⁿ 'nū defender ntiíⁿnyuⁿ yeⁿ'é 'nū? Nguée 'tíicā. Ngaⁿ'á 'nū nanááⁿ Ndyuūs nduudú 'cūū cáávā chí nús'uu ní yeⁿ'é Jesucristo. Ní nducueⁿ'ē chí diíⁿ 'nū, diíⁿ 'nū ti ndís'tiī hermanos chí neⁿ'é 'nū cuuvi cu'téenu cá nī Ndyuūs.

20 Ní 'úú ní 'va'á ti taachi ndaá nanááⁿ ndís'tiī 'úú nguée nndaācá chí ndís'tiī diíⁿ nī tan'dúúca chí 'úú neⁿ'é chí diíⁿ nī. Ní ndís'tiī nguée nndaāca nī 'úú tan'dúúca chí neⁿ'é ní chí 'úú idiíⁿ tí canéé chí 'caa'vá ndúúcu ndís'tiī. Ní nndaācá ndis'tiī tan'dúúca chí nguée canéé chí 'cuεetineé nī. Ní nndaācá chí véé nguaaⁿ ndís'tiī 'iiⁿyāⁿ chí n'gεecu cheendí yā, ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí neⁿ'é yā cosas tan'dúúca chí véé yeⁿ'e taama yā ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí nduuvi taáⁿ yā. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí 'caa'vá yā ndúúcu táámá hermano ní maáⁿ yā divíí yā yeⁿ'é yā ti neⁿ'é yā ngaⁿ'a yā chí ch'εete maáⁿ yā. Ní 'iiⁿyāⁿ ngaⁿ'á yā contra yeⁿ'e taama yā. Ní 'iiⁿyāⁿ nééné neⁿ'e caaⁿ'máⁿ yā yeⁿ'ē chí diíⁿ taama yā. Ní 'iiⁿyāⁿ ngaⁿ'á yā chí maáⁿ yā ní ch'εeté yā, ní nguée véé vaadī 'diíⁿ nguaaⁿ ndís'tiī.

21 Ní 'va'á chí 'cuinaáⁿ nanááⁿ Ndyuūs cáávā ndís'tiī

taachi ndaá nanááⁿ ndís'tiī taama vmnéⁿēe. Ní taachi canee ndúúcu nī ngüi ya'ái 'iinú yeⁿ'é 'yááⁿ ndís'tiī chi dinuuⁿndí nī ní nguéé nadaa-cadaamí nī yeⁿ'e nuuⁿndí nī chi diíⁿ nī yeⁿ'e chi neⁿ'e cuerpo yeⁿ'e nī. Ní diíⁿ nī cosas chi nguεε n'daacā. Chííⁿ ní diíⁿ nī chi sáⁿ'ā sta'a sa n'daataá yeⁿ'e táama saⁿ'ā.

13

Pablo dingúūⁿ diitú yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Corinto ní ngaⁿ'á yā: N'dai ndís'tiī

¹ Chuū ní ndii 'iinú cuuvi chi caⁿ'á ndaá nanááⁿ ndís'tiī ní taachi ndaá nduuti chi 'iiⁿ'yāⁿ caaⁿ'maⁿ nuuⁿndi yeⁿ'ē táamá 'iiⁿ'yāⁿ canee chi véé 'uūví o 'iinū testigo ndúúcu yā. Ní cunee n'daacā nduudu miiⁿ tan'dúúca chi canee nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs.

² 'Āā ngaⁿ'á cuááⁿ vmnaaⁿ taachi cānee nduucú nī ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chi dinuuⁿndí yā ní ndúúcu nducyaacá nī. Maaⁿ ní chi canee ya'ái yeⁿ'ē ndís'tiī dingúūⁿ taama vmnéⁿēe yeⁿ'e chúū tan'dúúca chi ngaⁿ'á cuaaⁿ vmnaaⁿ nanááⁿ ndís'tiī. Taachi ndaá nanááⁿ ndís'tiī taama vmnéⁿēe n'diichi nuuⁿndi yeⁿ'ē nducyaaca hermanos.

³ Ní 'úú idiíⁿ ti ndís'tiī cadiinuⁿ nī nduuti chi Cristo yeⁿ'ē yú ch'iⁿ'í yā 'úú nduudu chi ngaⁿ'á o nguéé. Ní Cristo yeⁿ'e yú nguéé duūvá taachi diíⁿ yā tratar nduucú nī. Caⁿ'á yā ch'iⁿ'í yā chi ditiinú yā nguéé ti ndis'tiī.

⁴ Cuáácú chi 'iiⁿ'yāⁿ chi'néeⁿnga'á yā Cristo

tan'dúúca chi Cristo ní 'aama 'iiⁿ'yāⁿ chi duuvá, naati maaⁿ ní Cristo miiⁿ canduuchi yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā cucáávā poder yeⁿ'é Ndyuūs. 'Tiicá ntúūⁿ nús'uu ní yeⁿ'e Cristo. Nús'uu ní duūvá 'nū naati poder yeⁿ'e Ndyuūs canee ndúúcu 'nū. Ní cáávā chuū cuuví n'diichi 'nū nuuⁿndi yeⁿ'ē nī ní dichííⁿve 'nū ndís'tiī.

⁵ Maaⁿ ní ndís'tiī n'diichi maáⁿ nī nduuti chi ndís'tiī 'āā canee diitú nī ndúúcu chi i'téenu nī yeⁿ'ē Cristo. N'diichi maáⁿ nī chí cuaacu chi i'téenu nī. ¿'Āá nguéé déenu ndís'tiī nduuti chi Cristo canee nduucú nī o nguéé? Ní nduuti chí cuaacu chi nguéé i'téenu nī cáávā nuuⁿndi yeⁿ'é nī tuu'mi ní nguéé yeⁿ'é Ndyuūs ndís'tiī.

⁶ Neⁿ'é chi ndís'tiī cadiinúuⁿ nī chí nús'uu ní dichiiⁿvé 'nū Ndyuūs ní ti yeⁿ'é Ndyuūs nús'uu. Nguéé falso 'nū.

⁷ Maaⁿ ní ngaⁿ'angua'á 'nū Ndyuūs caavā ndís'tiī chí ndís'tiī nguéé dinuuⁿndí nī yeⁿ'e mar 'áamá chí nguéé n'daacā. Neⁿ'é 'nū chí ndís'tiī ní diíⁿ nī nducuéⁿ'ē chí n'daacā. Nguéé ti cuuvi 'cuuⁿ'míⁿ 'nū chí diíⁿ 'nū ntiiⁿnyuⁿ chí n'daacā. 'Iiⁿ'yāⁿ ní cuuvi n'diichi yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é 'nū, ní caaⁿ'máⁿ yā chí nguéé n'daacā idiíⁿ 'nū. Dámaāⁿ neⁿ'é 'nū chí ndís'tiī din'daacá nī.

⁸ Nús'uu ní nguéé de'ē veε diíⁿ 'nū chí contra yeⁿ'e nduudu cuaacú naati nducuéⁿ'ē chí diíⁿ 'nū ní yeⁿ'ē nduudu cuaacu miiⁿ.

⁹ Cáávā chuū nús'uu ní yeenú taaví 'nū taachi duūva 'nū ní taachi ndís'tiī ditiinú nī ndúúcu chí i'téenu nī. Ní

ngaⁿ'angua'a cá 'nū ní ngiicá
'nū Ndyuūs chi ndís'tiī cuuvi
diíⁿ nī chi n'daacā n'dai ní
'cuεεtineé nī tan'dúúccā chi
Jesucristo neⁿ'é yā chi diíⁿ nī.

10 Idingúuⁿ 'nū yeⁿ'e
ndís'tiī vmnaaⁿ taachi 'āā
cuéé ndaá 'nū nanááⁿ
ndís'tiī caati taachi ndáa 'nū
nanááⁿ ndís'tiī nguéé chεεchi
caaⁿ'máⁿ ndúúcu nī cucáávā
poder chi Señor Jesucristo tee
yā 'úú. Ní Señor yeⁿ'ē yú tee
yā poder 'úú caavā chi ndís'tiī
ní cuuvi cu'téenu cá nī nguéé
caava chi cuuvi ndái nī.

11 Maaⁿ ní 'cuiīnū carta
yeⁿ'é. Ní na carta yeⁿ'é ní
ngaⁿ'á ti n'dai taavi ndís'tiī
ní diíⁿ nī chi 'cuεεtinéé
n'daacá nī ndúúccū vaadi
'diīⁿ na vida yeⁿ'e nī. Níicú
cunée nī ndúúccū dáámá
vaanicádiinūuⁿ yeⁿ'é nī ní
Ndyuūs chi véé vaadi 'diīⁿ
yeⁿ'e yā ní dinéⁿ'e yā ndís'tiī
Ndyuūs miiⁿ canee nduucú
nī.

12 Ní nguaaⁿ maáⁿ nī diíⁿ
nī saludar 'áámá nī ndúúccū
taamá nī. Caaⁿ'máⁿ nī chi
n'dai hermano yeⁿ'é nī ní
túú'ví nī cheendi hermano
yeⁿ'é nī tan'dúúccā costumbre
yeⁿ'é nī ti yeⁿ'é Ndyuūs
ndís'tiī.

13 Nducyáácá 'iīⁿ'yāⁿ chi
i'teenú yā Jesucristo yeⁿ'e yú
dichó'o yā saludos na carta
'cūū yeⁿ'é nī ní ngaⁿ'á yā:
N'dai ndís'tiī.

14 Ní neⁿ'é chi Señor Jesu-
cristo téé yā ndís'tiī vaadi
n'dai taavi yeⁿ'é yā. Ní vaadi
neⁿ'e yeⁿ'é Ndyuūs ní Espíritu
N'dai yeⁿ'é Ndyuūs canéé
nduucú nī. Chuū carta chi 'úú
Pablo dinguúⁿ yeⁿ'e nī. 'Tíicā
chii.

CARTA YEⁿ'E 'IIⁿ'YĀⁿ YEⁿ'E YĀⁿ'ĀA GALACIA

Pablo idinguúⁿ yā carta 'cūū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'á yā yaācū s'eeⁿ na yáⁿ'āa Galacia

1 'Úú Pablo 'úú ni 'úú 'áámá apóstol chí dichó'ó Ndyuūs. Mar 'áámá saⁿ'ā nguéé dichó'o sa 'úú chí 'úú ngaⁿ'á nduudu yeⁿ'é Ndyuūs, ndíí nguéé ndúú ndεεve sá 'úú, ti Ndyuūs Chiida yú ndúú^{cū} Señor Jesucristo dichó'o yā 'úú. Ní Chiida yú nadacuéeⁿ yā Jesucristo yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā.

2 Nducyaaca vi'i yú s'tií chí 'cuεεtinée yā yāāⁿ miin ndúú^{cū} 'úú, idinguúⁿ carta 'cūū yeⁿ'e ndís'tiī chí i'téenu nī Jesucristo ní caⁿ'á nī yaācū s'eeⁿ na yaⁿ'āa Galacia.

3 Neⁿ'é chí Chiida yú ndúú^{cū} Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú téé yā s'uuúⁿ dendú'ū chí n'dai. Ní ndís'tiī canee nī ndúú^{cū} vaadī 'diīⁿ chí Ndyuūs itée yā s'uuúⁿ.

4 Jesucristo miin ca'a yā vida yeⁿ'e maán yā cucáāvā nuuⁿndi yeⁿ'e yú. Maaⁿ ní nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ yeⁿ'e dendú'ū chí nguéé n'daacā chí véé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. 'Tíicā neⁿ'e Ndyuūs Chiida yú.

5 Cueⁿ'e daāⁿmaⁿ canee Ndyuūs ndúú^{cū} δεεve yeⁿ'é yā. Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ canee chí dich'εετε cá yā Ndyuūs chí δεεve cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. 'Tíicā.

Nguéé véé táámá nduudu yeⁿ'e chí Cristo nanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ

6 Neené nge'e yiinú chí ndís'tiī neené niiⁿnuúⁿ nūuⁿ idivíi nī yeⁿ'e Ndyuūs chí n'gai yā ndís'tiī, ní yeⁿ'e cosas chí n'dai ca chí Cristo tee yā ndís'tiī. Ní n'giindiveéⁿ nī nduudu chí nguéé cuaacu yeⁿ'ē táámá 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a nduudu miin tan'dúú^{cā} chí táámá evangelio.

7 Cuaacu chí nguéé véé táámá evangelio chí nduudu yeⁿ'e Dendyuūs naati véé n'dúúví yā chí idi'vaachí yā ndís'tiī. Ní neⁿ'e yā n'daaⁿ yā evangelio chí nduudu ngai yeⁿ'e Cristo.

8 'Aara chí s'uuúⁿ o 'áámá ángel chí ndaa yeⁿ'e va'ai chēēti nguuvi ngaⁿ'a yā táámá evangelio chí n'daaⁿ nguéé tan'dúú^{cā} chí caⁿ'a 'nū chíi 'nū ndís'tiī, tuu'mi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cuuvi yā condenado.

9 'Āā caⁿ'á chuū maaⁿ ní neⁿ'é caaⁿ'maⁿ ntuúⁿ táámá vmnéⁿ'ēe: Nduuti chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ caaⁿ'maⁿ yā táámá evangelio chí n'daaⁿ nguéé tan'dúú^{cā} chí caⁿ'a 'nū chíi 'nū ndís'tiī, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cuuvi yā condenado.

10 Taachi ngaⁿ'á chuū, ¿δε'ε inadacadínuuⁿ nī nduucú? Nguéé neⁿ'é chí cunee yiinú nī yeⁿ'é caati neⁿ'é chí Ndyuūs cunee yiinú yā yeⁿ'é. O ¿'áá canee chí 'úú idiīⁿ chí cunee yíinūu saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū? Nduuti chí 'úú idiīⁿ chíiⁿ ti ínee yíinūu saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, tuu'mi ní nguéé idiīⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Cristo.

Taacā chí chíi Pablo apóstol

11 'Úú nga'n'á cuaacu ní ngī ndís'tīi hermanos ye'n'é. Nduudu ngai chi evangelio ye'n'é Jesucristo chi 'úú nga'n'á, nguée ye'n'é mar 'áámá sa'n'á ye'n'e i'n'yee'ndí 'cūu.

12 Ti 'úú nguée sta'á nduudu mii'n ye'n'e sa'n'á, ndíi nguée ndúú ch'eéén ye'n'é mar 'áámá sa'n'á caati Jesucristo ch'i'n'i yā 'úú nduudu cuaacu ye'n'é yā.

13 Ndís'tīi ch'iindiveén nī tan'dúúca chi 'úú i'teenú tiempo chi chó'oo ní canee chεεchí na religión ye'n'e 'ii'n'yān judíos chi Israel. Ní deenú nī taacā chi dií'n. Ní dií'n chī dícaānū 'ii'n'yān chī i'téenu yā Jesucristo ti ca'n'á yā na yaācū ye'n'é Ndyuūs. Ní dií'n chuū ti ne'n'é can'daá 'ii'n'yān s'ee'n ye'n'e nducyaáca yaācū ye'n'é Ndyuūs ti ne'n'é di'cuīnū 'ii'n'yān s'ee'n.

14 Ní chi'teenú más ca ye'n'e religión ye'n'e 'ii'n'yān chi ndaata ye'n'e Israel s'ee'n nguaa'n nducyaaca yā chi dáamá ndaata ye'n'é ndúúcu yā ti ne'n'é dií'n nducué'n'é tan'dúúca chi dií'n 'ii'n'yān ndiicūu chi 'āā n'díi.

15 Naatí Ndyuūs ndεεve yā 'úú taachi 'āā cuée 'cu-undiyaá'n. Ní taachi ndaa tiempo chi Ndyuūs ne'n'e yā, Ndyuūs yaa'ví yā 'úú cáāvā chi ne'n'é yā 'úú chi 'úú n'giindiveén nduudu ye'n'é yā ní cu'teenú Ndyuūs.

16 Ní Ndyuūs yaa'ví yā 'úú ye'n'é Daiyá yā Jesucristo chi 'úú i'teenú 'yā, ti 'úú ní caa'n'má'n nduudu ye'n'e Cristo nguaa'n 'ii'n'yān gentiles, 'ii'n'yān chi nguεε ye'n'e ndaata

Israel. Ndíi tuu'mi nguée tiinguuneén mar 'aama sa'n'á ye'n'e nduudu ye'n'é Cristo.

17 Ndíi nguée ndúú ndaa na yāān Jerusalén chi intiinguuneén apóstoles chi dichó'ó Ndyuūs vmnaa'n chi dichó'ó yā 'úú, naati 'úú che'n'é na yá'n'āa Arabia. Ní cuayiivi mii'n ní nguεεcuneé na yāān Damasco.

18 Cuayiivi chi cho'ó 'iīnū nduūyū ndii tiempo chi 'āā i'teenú Jesucristo tuu'mí ní cue'n'é yāān Jerusalén tuu'mí n'diichí Pedro tí 'āā cuée n'diichí sa'n'á. Ní canee ndúúcu sa ndíiti'n'yu'n'nguuvī.

19 Yāān mii'n nguée n'diichí táamá apóstol chi dichó'ó Ndyuūs. Dámaā'n n'diichí Jacobo sa'n'á 'diinū Jesús mii'n.

20 Chuū idinguún ye'n'e ndís'tīi. 'Cuin'diichí ndís'tīi. 'Úú nguée nga'n'á nduudu yaadi ti Ndyuūs n'diichí yā 'úú ní deenú yā chi cuaacu nga'n'á.

21 Cuayiivi ní ndaa na yá'n'āa ye'n'e Siria ndúúcu yá'n'āa Cilicia.

22 'Ii'n'yān ye'n'e yá'n'āa Judea chi cue'n'é yā na yaācū naachi nge'n'é yā ye'n'e Cristo nguée iitiinaa'n yā 'úú ti nguée in'diichí yā 'úú.

23 'Ii'n'yān s'ee'n dámaā'n n'giindiveén yā ye'n'é 'úú cuáá'n vmnaa'n 'tíicā, 'ii'n'yān chi can'dáa yā s'uuún ti ne'n'é yā di'cuīnū yā s'uuún maa'n ní nga'n'a yā nduudu cuaacu ye'n'e Jesucristo. Cuáá'n vmnaa'n nguée ne'n'é yā chi 'ii'n'yān i'téenu yā nduudu cuaacu ye'n'e Jesucristo.

24 Ní ye^{n'}ē chūū 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ dich'εεté yā Ndyuūs caavā chi maaⁿ ní 'úú i'teenú Jesucristo.

2

Taná^{n'}ā apóstoles diín yā acceptar Pablo chi 'áamá apóstol ndúúcu yā

1 Cho'ōo ndiichi cúūuⁿ nduuyúú chi 'úú che^{n'}e ntuún yāāⁿ Jerusalén. Che^{n'}é ndúúcu sa^{n'}ā Bernabé chi compañero ye^{n'}é ndúúcu sa^{n'}ā Tito.

2 Ní ndaá ti Ndyuūs ch'i^{n'}i yā 'úú chi canéé chi ca^{n'}á. Vmnaáⁿ vmnaaⁿ ca^{n'}á nanááⁿ apóstoles chi n'gεεte ye^{n'}e yaācū miiⁿ. Ní chií 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ taacā chi nga^{n'}á nduudu ngai ye^{n'}e Cristo nanááⁿ 'ii^{n'}yāⁿ gentiles chi nguéeⁿ ye^{n'}e ndaata Israel. Chuū diín chí 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ cu'téenu yā chi dichííⁿvē ntiíⁿnyuⁿ ye^{n'}ē Ndyuūs chi diín nguaaⁿ 'ii^{n'}yāⁿ gentiles. Ni apóstoles n'gεεte nguéeⁿ ca^{n'}a yā chi nguéeⁿ 'cuúⁿ yā 'úú.

3 Ní apóstoles n'gεεte ní canee yiinú yā ndúúcu nduudu chi nga^{n'}á. Ni sa^{n'}ā Tito chi sa^{n'}ā griego chi canéé sa nduucú, nguéeⁿ canee chi cuuví circuncidar Tito tan'dúúca chi nga^{n'}a ley ye^{n'}e 'ii^{n'}yāⁿ Israel s'eeⁿ ti nguéeⁿ ye^{n'}ē ndaata Israel.

4 Chuū diín ti naachi nduuvidaama yú chí ndaā n'dé'éí 'ii^{n'}yāⁿ chí diín yā tan'dúúca chi hermanos ye^{n'}ē yú 'yā, naati nguéeⁿ 'tíicā. Ní ndaa yā chí n'diichí yā s'uuúⁿ caati 'āā cuéeⁿ diín yú tan'dúúca chí nga^{n'}ā ley ye^{n'}e circuncisión ti s'uuúⁿ ní ye^{n'}e Cristo s'uuúⁿ ní

diín yú chí nga^{n'}a Cristo. Nen'é yā chí diín yú tan'dúúca chí nga^{n'}a ley ye^{n'}e Moisés miiⁿ.

5 Nús'uu ní nguéeⁿ diín 'nū tan'dúúca chí 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ nen'é yā ye^{n'}e ley ye^{n'}e circuncisión caati nen'é 'nū chí nduudu cuaacu chí 'āā nga^{n'}á 'nū ye^{n'}e evangelio ye^{n'}e Señor Jesucristo, ní 'áamá cūnēe ndúúcu ndís'tií. 'Tíicā diín 'nū.

6 Apóstoles n'gεεte ye^{n'}e yaācū miiⁿ nguéeⁿ de'ē vεε más cā ca'cueeⁿ yā 'úú ye^{n'}ē chí 'úú caa^{n'}máⁿ. 'Áará chí n'gεεte n'dai yā nguéeⁿ de'ē vεε tuneⁿ 'úú ti Ndyuūs nen'ē yā nducyaaca 'ii^{n'}yāⁿ 'āā daamá nūuⁿ.

7 Apóstoles n'gεεte ye^{n'}é yaācū 'āā deenú yā chí Ndyuūs dicho'ó yā 'úú. 'Úú, Pablo, nga^{n'}á nduudu ngai ye^{n'}e Cristo nanááⁿ 'ii^{n'}yāⁿ chí nguéeⁿ ye^{n'}e ndaata Israel. 'Tíicā ntúūⁿ deenú yā chí Ndyuūs dicho'ó yā Pedro chí nga^{n'}á yā nduudu ngai ye^{n'}e Cristo nguaaⁿ 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}e ndaata Israel.

8 Ti Ndyuūs ye^{n'}ē yú ní nginnee yā Pedro miiⁿ chí nga^{n'}a nduudu cuaacu ye^{n'}é yā nguaaⁿ 'ii^{n'}yāⁿ Israel s'eeⁿ chí diín yā tan'dúúca chí nga^{n'}ā ley ye^{n'}ē circuncisión. Maaⁿ Señor miiⁿ nginnee yā 'úú chí caa^{n'}máⁿ nduudu ye^{n'}é yā nguaaⁿ 'ii^{n'}yāⁿ chí nguéeⁿ ye^{n'}ē ndaata Israel. Ní nguéeⁿ véé ley ye^{n'}e circuncisión ye^{n'}é yā.

9 Apóstoles n'gεεte ye^{n'}e yaācū chí Jacobo ndúúcu Pedro ndúúcu Juan ní

deenu ntúuⁿ yā chi Ndyuūs din'daacá yā nduucú chi 'úú idiíⁿ ntiíⁿnyuⁿ yeⁿ'e apóstol nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé yeⁿ'ē ndaata Israel. Tuu'mi ní sta'á yā tá'ā cuaacú 'nū ní nduuvidaamá nduudu yú nanááⁿ Ndyuūs ti 'úú ndúúⁿcū Bernabé ní caaⁿ'máⁿ 'nū nduudu cuaacu yeⁿ'é Jesucristo nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ gentiles ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel.

10 Ní ngaⁿ'á yā ngii yā nús'uu chi n'gáácú 'nū yeⁿ'é hermanos chi véé necesidades yeⁿ'é yā. 'Úú ntúūⁿ ní ngaⁿ'á, 'túicā.

Pablo caⁿ'a cheεchi yā ndúúⁿcū Pedro

11 Ndaá 'nū na yāāⁿ Antioquía ní taachí ndaa Pedro miiⁿ na yāāⁿ Antioquía 'úú ní caⁿ'a cheεchí ndúúⁿcū sa yáávēnaaⁿ sa nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ti Pedro miiⁿ nguéé idiíⁿ sa tan'dúúⁿcā chi deenu sa chi canee chi diiⁿ sa.

12 Ti taachi 'āā cuéé ndaa saⁿ'ā s'eeⁿ chi dichó'ó Jacobo yeⁿ'ē yāāⁿ Jerusalén, Pedro miiⁿ ní che'é sa ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ gentiles chi hermanos yeⁿ'e yú. Ní taachi ndaa saⁿ'ā s'eeⁿ tuu'mi 'āā ntéé che'e sa ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ gentiles chi hermanos yeⁿ'e yú ti 'va'a sá yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē sa chi yeⁿ'ē ndaata Israel chi diíⁿ yā tan'dúúⁿcā chi ngaⁿ'a ley yeⁿ'e circuncisión.

13 Ní tanáⁿ'ā hermanos chi yeⁿ'ē ndaata Israel diíⁿ yā tan'dúúⁿcā chi ídiiⁿ Pedro miiⁿ. 'Tiicá ntúūⁿ Bernabé diíⁿ yā chi maaⁿ ní 'āā ntéé che'é yā

ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ gentiles. 'Tiicā nducyaacá yā diíⁿ yā 'áará chi deenú yā chi n'daacā chi che'é yā ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ gentiles.

14 Taachi n'diichí chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé din'daacá yā ti nguéé che'é yā ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ gentiles chi hermanos yeⁿ'e yú tan'dúúⁿcā chi ngaⁿ'a nduudu cuaacu yeⁿ'e Cristo, tuu'mi ní 'úú Pablo caⁿ'á chí Pedro miiⁿ nanááⁿ nducyaaca yā 'túúⁿcā: Díí chi saⁿ'ā Israel, díí chí maaⁿ ní nguéé diiⁿ di tan'dúúⁿcā chi ngaⁿ'a ley yeⁿ'e Israel ti maaⁿ ní i'téenu di Cristo, táacā cúví chí nguéé che'é di ndúúⁿcū hermanos yeⁿ'e yú chi 'iiⁿ'yāⁿ gentiles ní diiⁿ di chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nadacadíⁿnuuⁿ yā chi cánéé chí diíⁿ yā tan'dúúⁿcā chi ngaⁿ'a ley yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel chi judíos.

'Iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ dáámá yā ndúúⁿcū tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū nánguaⁿ'ai yā caavā chi i'téenu yā Jesucristo

15 Ní s'uuúⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'uuúⁿ ti 'túicā ch'εεtiyáaⁿ yú ní nguéé diiⁿ nuuⁿndí yú daama tan'dúúⁿcā chi diiⁿ tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ gentiles chí nguεε yeⁿ'e ndaata yeⁿ'e yú.

16 Ní s'uuúⁿ chi 'iiⁿ'yāⁿ Israel deenu yú chi Ndyuūs nguéé nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'e yú ti idiíⁿ yú dámaaⁿ chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'e yú. 'Tiicá ntúūⁿ Ndyuūs nguéé nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'e nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ti diíⁿ yā dámaaⁿ tan'dúúⁿcā chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'e Moisés. Ndyuūs nadach'εεcú

yā nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Jesucristo. Cáávā chuū s'uuúⁿ ní i'teenu yú Jesucristo ní Ndyuūs nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'e yú. Ti cucáávā ley yeⁿ'e yú mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chi diíⁿ yā chi ngaⁿ'a ley miiⁿ cuuví yā perdonado, ti nguée nadach'εεcú ley miiⁿ nuuⁿndi yeⁿ'e yā.

17 S'uūuⁿ ní i'téenu yú Jesucristo chi Jesucristo miiⁿ nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'e yú. 'Tíicā s'uūuⁿ ní ch'iⁿ'i yú chi dinuuⁿndi yú tan'dúúcā tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Maaⁿ ní, ¿'áá cuaacu chi Cristo nginneé yā s'uūuⁿ ti idinuuⁿndi yú? Nguée 'tíicā.

18 Nduuti chi s'uuúⁿ nadi'tuuvi yú 'áámá cosa chi ley yeⁿ'e yú ní 'cuiinuu ní nadin'dái ntuūⁿ yú ley miiⁿ chi n'giindiveeⁿ yú yeⁿ'ē, tuu'mi ní dinuuⁿndi yú.

19 Vmnaáⁿ vmnaaⁿ idiiⁿ yú tan'dúúcā chi ngaⁿ'a ley yeⁿ'ē yú naati nguée ngii idiiⁿ yú nducuéⁿ'ē yeⁿ'ē. Ní ley miiⁿ diiⁿ condenar s'uuúⁿ. Ní canee yú tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ chi 'āā vi'í cā yeⁿ'ē ley yeⁿ'e yú. Cáávā chuū ní maaⁿ ní ch'εεtinée yú tan'dúúcā chi neⁿ'e Ndyuūs. Ní Ndyuūs nadach'εεcú yā yeⁿ'ē yú yeⁿ'e nuūⁿndi yeⁿ'e yú. Ní cáávā chuū cunduuchi yú cuen'e daāⁿmaⁿ.

20 Taachi ca'neeⁿnga'á yā Cristo, tuu'mi ní cánée tan'dúúcā chi 'úú ntūūⁿ ca'neeⁿnga'á nduucú yā. Maaⁿ ní nguée idiiⁿ tan'dúúcā chi 'úú neⁿ'é ti idiiⁿ chiiⁿ chi neⁿ'é Jesucristo ti Jesucristo

chi daiya Dendyuūs canée yā na staava yeⁿ'é. Ní maaⁿ ní 'úú canduuchi ti i'teenu Daiyá Ndyuūs miiⁿ. Cristo miiⁿ dinéⁿ'e yā 'úú ní ca'a maáⁿ yā vida yeⁿ'e maáⁿ yā ní ch'iⁿ yā caavā 'úú.

21 'Uú nguée cuta'á vaadi n'dai yeⁿ'e Ndyuūs tan'dúúcā 'áámá cosa chiduuchi, Nduuti chi ley miiⁿ cuuvi nach'εεcú nuuⁿndi yeⁿ'e yú tuu'mi ní nguée ch'iⁿ Cristo cucáávā s'uuúⁿ.

3

¿'Áá i'teenu yú ley miiⁿ o i'teenu yú Cristo?

1 Ndís'tií 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Galacia, de'ē chúúcā cheechi tiíⁿ nī. ¿Dú'ú chi nche'ei ndís'tií chi maaⁿ ní nguée n'giindiveeⁿ nī nduudu cuaacu? Ngaⁿ'á nduudu cuaacu nanááⁿ ndís'tií ní ndís'tií déenu nī chi iiⁿ'yāⁿ chi'neeⁿnga'á yā Jesucristo na cruz cucáávā nuuⁿndi yeⁿ'e nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ.

2 Chuū neⁿ'é chi 'cuuvi nī 'úú: ¿'Áá sta'á nī Espiritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs cucáávā chi diíⁿ nī tan'dúúcā chi ngaⁿ'ā ley yeⁿ'é Moisés, o cucáávā chi n'giindiveeⁿ nī nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ní i'téenu nī?

3 ¿De'ē chúúcā cheechi tiíⁿ nī? 'Áā i'téenu nī nduudu yeⁿ'é Ndyuūs ní sta'á nī Espiritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs. Maaⁿ ní neⁿ'é nī ndúúcū fuerzas yeⁿ'e maáⁿ nī diíⁿ nī tan'dúúcā chi ngaⁿ'a ley caati Ndyuūs cuuvi n'diichí yā chi n'daacā idiiⁿ nī.

4 'Āā ch'eenu taaví nī chīi cucáāvā chi i'téenu nī Cristo. Maaⁿ ní chuū nguéé dichíí'vē ndís'tiī, nduuti chi nadacadaamí nī yeⁿe yā. 'Āā deenú chi dichíí'vē ndís'tiī nduuti chi 'cuεetinée nī ndúúccū Cristo.

5 Ndyuūs tee yā ndís'tiī Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ní diíⁿ yā vaadī n'giinu nguaaⁿ ndís'tiī. ¿'Áá diíⁿ Ndyuūs chuū caati ndís'tiī 'āā diíⁿ nī tan'duucā chi ngaⁿ'a ley? Nguεε 'tíicā. Ndyuūs diíⁿ yā vaadī n'giinu nguaaⁿ ndís'tiī caati i'téenu nī nduudu cuaacu yeⁿ'é yā.

6 Ndií cuáánⁿ vmnaaⁿ nduudu yeⁿ'é Ndyuūs ngaⁿ'a yeⁿ'e Abraham chi 'āā n'dii. Abraham chi'téenu yā Ndyuūs ní Ndyuūs diíⁿ cuenta yā chi'téenu Abraham ní nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'é yā.

7 Cáāvā chuū deenu nī chi 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs, cuaacu níⁿ'nyúⁿ ní yeⁿ'e ndaata Abraham, caati i'téenu yā tan'dúúccā chi'téenu Abraham miiⁿ.

8 Ndií cuaaⁿ vmnaaⁿ canéeⁿ nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs chi Ndyuūs caⁿ'á yā nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ gentiles chi nguéé yeⁿ'e ndaata Abraham o Israel nduuti chi i'téenu yā Ndyuūs. Chuū Ndyuūs ngaⁿ'á yā ngii yā Abraham ndii tiempo chi 'āā ch'ó'ōo, vmnaaⁿ chi diíⁿ yā. 'Tíicā ngaⁿ'a Ndyuūs ndúúccū Abraham: 'Úú caaⁿ'máⁿ chi di'viicú 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nuuⁿ'máⁿ íⁿ'yeēⁿdi nduuti chi cu'téenu yā 'úú tan'dúúccā chi díí

i'téenu di'úú.

9 Tan'dúúccā Abraham chi'téenu yā Ndyuūs ní Ndyuūs ca'a yā Abraham vaadī n'dai yeⁿ'é yā ní 'tiicá ntúūⁿ Ndyuūs ca'a yā vaadī n'dai yeⁿ'é yā nducyááccá 'iiⁿ'yāⁿ chi cu'téenu yā Ndyuūs.

10 Nducyááccá 'iiⁿ'yāⁿ chi nadacadiínuuⁿ yā na staava yeⁿ'e yā chi Ndyuūs nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'e yā ti diíⁿ yā tan'dúúccā chi ngaⁿ'a ley miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nan'dai yā ní cánéeⁿ yā condenado, ti mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi diíⁿ yā nducuéⁿ'ē chi ngaⁿ'a ley miiⁿ. Canéeⁿ nguūⁿ ndii cuáánⁿ vmnaaⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs 'tiicā: 'Iiⁿ'yāⁿ chi nguéé diíⁿ yā tanducuéⁿ'ē chi canéeⁿ nguūⁿ na ley yeⁿ'e Moisés chii yā condenado.

11 S'uuúⁿ ní deenu yú chi Ndyuūs nguéé nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ caava chi diíⁿ yā chi ngaⁿ'a ley ti 'tíicā canéeⁿ nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs: Ndyuūs nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā ní ca'a yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ vida cuen^e daāⁿmaⁿ.

12 Ní ley yeⁿ'e Moisés miiⁿ ní nguéé ngaⁿ'a chi 'iiⁿ'yāⁿ cu'téenu yā Jesucristo caati 'tíicā canéeⁿ nguūⁿ na libro yeⁿ'e Dendyuūs ndii cuáánⁿ vmnaaⁿ: 'Iiⁿ'yāⁿ chi diíⁿ tanducuéⁿ'ē dendu'ū chi ngaⁿ'a ley miiⁿ 'cuεetinée yā ndúúccū vida cuen^e daāⁿmaⁿ.

13 Cucáāvā ley miiⁿ deenu yú chi diíⁿ yú nuuⁿndi ní canee yú condenado. Ní

nguéeé canee yú condenado cáávā ley miiⁿ ti Jesucristo diíⁿ yā tan'dúúcā chí caneeé yā condenado. Ní sta'á yā lugar ye^{n'e} nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí véé nuuⁿndi ye^{n'e} yā ní can'diícú yā na cruz. 'Tíicā caneeé nguūⁿ na libro ye^{n'e} Ndyuūs: Condenado taanduvéeé 'iiⁿyāⁿ chí ch'iī tí can'diícú yā na 'áámá yáⁿá.

14 Chuū chí chíi. Maaⁿ níicú 'iiⁿyāⁿ gentiles cuuvi diiⁿ yā recibir vaadi n'dai ye^{n'e} Dendyuūs tan'dúúcā Ndyuūs ca^{n'a} yā ndúúcū Abraham, ní chí ca'a yā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ gentiles chí i'téenu yā Jesucristo. 'Íicú s'uuúⁿ ndúúcū 'iiⁿyāⁿ gentiles chí i'teenu yú Jesucristo cuta'a yú Espíritu N'dai ye^{n'e} Ndyuūs chí Ndyuūs ca^{n'a} yā chí ca'a yā 'iiⁿyāⁿ.

Ley ye^{n'e} Moisés ndúúcū compromiso chí Ndyuūs ca'a yā

15 Ndís'tiī hermanos ye^{n'e}, n'diichí ní tan'dúúcā 'aama ejemplo ye^{n'e} 'iiⁿyāⁿ ye^{n'e} iⁿ'yeeⁿdí 'cūū tan'dúúcā chí idiiⁿ yā taachi véé papel chí cuaacu ye^{n'e} 'áámá compromiso ye^{n'e} yā. Canee ngiínú yā ní dinguúⁿ yā 'aama papel chí cuaacu. Maaⁿ ní chí caneeé nguūⁿ ní cuaacu chí mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguεε nadvíi yā ndíi nguéeé ndúú íntiinee ra yā chíiⁿ chí caneeé nguūⁿ.

16 'Tíicā ntúūⁿ, Ndyuūs ndii vmnááⁿ vmnáaⁿ ca'a yā promesa Abraham ndúúcū nducyaaca 'iiⁿyāⁿ ndaata ye^{n'e} yā chí cuchii cuayiivi.

Caneeé nguūⁿ na libro ye^{n'e} Ndyuūs 'tíicā: Nguéeé nga^{n'a} ye^{n'e} ndaata chí n'deee n'dái ye^{n'e} Abraham tan'dúúcā chí 'yaaⁿ yā ti nga^{n'a} tan'dúúcā chí ye^{n'e} 'aama 'iiⁿyāⁿ ye^{n'e} Abraham ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ chí Jesucristo.

17 Chuū nga^{n'a} cuaacu ye^{n'e} compromiso chí idi'cuaacú yā cáávā Cristo: Ndyuūs diíⁿ yā 'áámá compromiso ndúúcū Abraham chí caneeé nguūⁿ. Cho'ōo cuūuⁿ ciento canee ndiícú ndiíchí nduuyū ní Ndyuūs ca'a yā ley Moisés. Ley miiⁿ nguéeé cuuvi divíi 'aama lado compromiso ye^{n'e} Ndyuūs chí ca'a yā vmnááⁿ vmnáaⁿ ní diiⁿ chí nguéeé dichíi'vē compromiso ye^{n'e} yā.

18 Ndúúti chí Ndyuūs téé yā chí cuuvi ye^{n'e} yú cáávā chí diiⁿ yú tan'dúúcā chí nga^{n'a} ley miiⁿ tuu'mi ní 'āā ntéé téé yā chí cuuvi ye^{n'e} yú cáávā compromiso. Ndyuūs ca'a yā Abraham chí cuuvi ye^{n'e} yā cáávā compromiso chí diíⁿ yā ndúúcu yā.

19 ¿De'ē dichíi'vē ley tuu'mi? Ndyuūs ca'a yā 'iiⁿyāⁿ ley miiⁿ chí cuuvi deenu yú chí véé nuuⁿndi ye^{n'e} yú. Ní ley miiⁿ canee ndii tiempo chí ndaā Cristo Daiya Dendyuūs iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Cristo miiⁿ 'iiⁿyāⁿ ye^{n'e} compromiso chí Ndyuūs ca^{n'a} yā chí ca'a yā. Ndyuūs dichó'o yā ángeles chí ca'a yā ley Moisés. Moisés miiⁿ ní sa^{n'a} chí canee naavta^{n'a} ye^{n'e} 'iiⁿyāⁿ ndúúcū Ndyuūs.

20 Taachi Ndyuūs ca'a yā

compromiso ndúúcū Abraham, nguéé cānee 'aama sa'nā naavta'nā ye'né yā ndúúcū Abraham, nguéé ti tan'dúúcā Moisés miiⁿ.

Ye'n'e chi diiⁿ ley ye'n'e Moisés

21 ¿'Áá ley miiⁿ contra compromiso ye'n'e Dendyuūs? Nguεε 'tíicā. Nduuti chi Ndyuūs cuuvi ca'a yā 'áámá ley chí cuuvi ca'a vida cue'n'e daā'maⁿ 'ii'n'yāⁿ, tuu'mi ní 'āā ntéé vεε nuuⁿndi ye'n'é 'ii'n'yāⁿ caavā ley miiⁿ.

22 Naati canéé nguūⁿ na libro ye'n'é Ndyuūs chi nducyáácá 'ii'n'yāⁿ véé nuuⁿndi ye'n'e yā ti nguéé diiⁿ yā cumplir ley miiⁿ. Cáávā chuū canéé chí i'téénu yú Jesucristo ní Ndyuūs cuuvi téé yā s'uuúⁿ vida cue'n'e daā'maⁿ cucáávā compromiso miiⁿ.

23 Taachi 'āā cuéé ndaā Jesucristo caavā chi cuuvi cu'téénu yú Jesucristo, tuu'mi ní ch'εetinée yú maaⁿ poder ye'n'e ley. 'Tíicā ch'εetinée yú ndíí tiempo chi Ndyuūs dichó'o yā Jesucristo na i'n'yeeⁿdí 'cūū ní 'íicú cuuvi cu'téénu yú Jesucristo.

24 Ley miiⁿ canee tan'dúúcā criada ye'n'e s'uuúⁿ chí diiⁿ cuidado s'uuúⁿ ndíí tiempo chí ndaā Cristo. Maaⁿ ní cucáávā chí i'téénu yú Jesucristo tuu'mi ní Ndyuūs nadich'εécú yā nuuⁿndi ye'n'e yú.

25 Ní taachi ndaā Jesucristo miiⁿ ní i'teenu yú 'yā, nguéé canee yú maaⁿ poder ye'n'e ley

miiⁿ chí ley miiⁿ nguéé diiⁿ cuidado s'uuúⁿ.

26 Maaⁿ ní nducyaaca yú ní daiya Dendyuūs s'uuúⁿ caavā chí i'teenu yú Jesucristo.

27 Caati nducyaaca yú chí chεεdínuūⁿnī ti i'teenu yú Jesucristo, s'uuúⁿ ní canee yú tan'dúúcā chí véé vestido ngai ye'n'é yú ní canee yú tan'dúúcā Jesucristo ti ye'n'é yā s'uuúⁿ. 'Tíicā s'uuúⁿ.

28 Maaⁿ ní nguéé dε'ε vεε ndíí nduuti chí s'uuúⁿ ní 'ii'n'yāⁿ ye'n'e ndaata Israel, o 'ii'n'yāⁿ ye'n'e ndaata griego, o criada chí ye'n'é 'áámá patrón, o 'ii'n'yāⁿ chí libre yā, o sa'nā o n'daataá ti nducyaaca s'uuúⁿ ní tan'dúúcā 'áámá s'uuúⁿ nūūⁿ cucáávā chí i'teenu yú Jesucristo ní ye'n'é Cristo s'uuúⁿ.

29 Ndúúti chí s'uuúⁿ ní ye'n'é Cristo s'uuúⁿ tuu'mi ní s'uuúⁿ ní ye'n'e ndaata Abraham s'uuúⁿ, ní véé chí cuuvi ye'n'e yú ye'n'é compromiso ti 'tíicā Ndyuūs ca'n'a yā ndúúcū Abraham chí téé yā s'uuúⁿ.

4

1 Maaⁿ ní ne'n'é caaⁿmánⁿ chuū ndís'tíi ye'n'e 'áámá sa'nā n'gaiyāā chí véé chí cuuvi ye'n'e sa. Taachi sa'nā 'líiⁿ sa canee sa tan'dúúcā 'aama mozo ní idiíⁿ sa chiiⁿ chí ngaⁿ'ā 'ii'n'yāⁿ chí ch'εetinée yā ná vaacu sa. 'Áará chí vεε chí cuuvi ye'n'e sa nducuéⁿ'é.

2 Sa'nā 'líiⁿ sa canee sa ndúúcū 'ii'n'yāⁿ chí diiⁿ cuidado ye'n'é sa ní ndúúcū 'ii'n'yāⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ ye'n'e nducuéⁿ'é chí ye'n'é sa. 'Tíicā canee sa ndii tiempo

chi ngaⁿā chiida sa ní véé nduuyu yeⁿē sa. Tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ ca'a yā nducuéⁿē chi cuuvi yeⁿē sa.

3 'Tiicá ntúūⁿ s'uuúⁿ Taachi nguéé deenu yú yeⁿe Cristo, tuu'mí ní canee yú tan'dúúcā n'gaiyāā yú chí nguéé iincheenaaⁿ yú. Ní canee yú maaⁿ poder yeⁿe ley yeⁿe yú ní diiⁿ yú chí ngaⁿā ley yeⁿe yú ndúúcū costumbre yeⁿe yú.

4 Taachi snuūⁿ ca'ā nguuvi miiⁿ Ndyuūs dichó'o yā Daiya yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní ch'iindiyāaⁿ yā yeⁿē 'áámá n'daataa chi yeⁿē ndaata Israel, yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ chi diiⁿ yā chí ngaⁿ'a ley yeⁿe Moisés.

5 Ní saⁿā miiⁿ ní ndaā sa ní nadanguáⁿ'ai sa s'uuúⁿ chí 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ chí snée yú ndúúcū ley yeⁿ'é Ndyuūs ndúúcū 'iiⁿyāⁿ gentiles ndúúcū costumbres yeⁿ'é yā, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéé yeⁿē ndaata Israel, níicú nducyaaca yú cuuvi daiya sa s'uuúⁿ.

6 Maaⁿ ní nducyaaca s'uuúⁿ ní daiya Ndyuūs s'uuúⁿ. Ní Ndyuūs dicho'ó yā Espíritu yeⁿē Daiya yā chí Cristo na staava yeⁿe yú. Espíritu miiⁿ chíiⁿ chí diiⁿ chí cuuvi caaⁿ'maⁿ yú 'tíicā: N'diī Ndyuūs Chiidá.

7 Maaⁿ ní s'uuúⁿ nguéé tan'dúúcā mozos s'uuúⁿ ti daiyá Dendyuūs s'uuúⁿ. Ní ndúúti chí daiyá yā s'uuúⁿ tuu'mí Ndyuūs caⁿ'a yā ca'a yā s'uuúⁿ chí cuuvi yeⁿe yú tan'dúúcā chí ngaⁿ'a yā ti i'teenu yú Cristo.

Pablo idiíⁿ yā cuidado yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu Jesucristo

8 Vmnaáⁿ vmnaaⁿ taachi nguεε n'diichí nī Ndyuūs, ndís'tiī chí nguéé yeⁿē 'iiⁿyāⁿ yeⁿe ndaata Israel diiⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ caavā ídolos chí nguéé dendyuūs s'eeⁿ.

9 Maaⁿ ní chí n'diichí nī Ndyuūs o más cā n'daacā chí caaⁿ'máⁿ chí Ndyuūs chí n'diichí yā ndis'tiī chí yeⁿ'é yā taacā chí maaⁿ ní nguεεcúndii ntúūⁿ nī ní neⁿ'é nī diiⁿ nī dendú'ū cosas chí nguéé cuuvi nanguaⁿ'ai yú. Dé'ē cuuvi chí neⁿ'é nī cunée nī tan'duucā 'áámá mozo yeⁿē cosas chí 'tíicā.

10 Ndís'tiī ní di'viicú nī nguuvi s'eeⁿ, ndúúcū 'iiyū, ndúúcū tiempo, ndúúcū nduūyū ti neⁿ'é nī caⁿ'á nī favor yeⁿ'é Ndyuūs.

11 Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é, 'va'á yeⁿe ndís'tiī ti nguéé dichíi'vē nduudu cuaacu chí ngaⁿ'á nguaaⁿ ndís'tiī.

12 Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é di'cuiitú nī chí diiⁿ nī tan'dúúcā chí 'úú idiíⁿ, ní divíi nī yeⁿe ley ti 'úú divíi yeⁿe ley miiⁿ ti neⁿ'é diiⁿ tan'dúúcā ndís'tiī chí nguéé deenú nī ley. Taachí ngaⁿ'á nduudu cuaacu nguaaⁿ ndís'tiī, ndís'tiī ní din'dái nī nduucú.

13 Ndís'tiī deenu nī chí vmnaáⁿ vmnaaⁿ chí'cueéⁿ ndís'tiī nduudu yeⁿ'é Ndyuūs ní ngiitā 'úú.

14 Ndís'tiī nguéé taanduvéé diiⁿ nī nduucú chí nguéé neⁿ'é nī 'úú cáavā ca'ai chí canuuⁿ 'úú chí idiíⁿ sufrir. Ní 'cuuⁿ nī 'úú ní sta'a nī 'úú tan'dúúcā chí 'úú 'áámá ángel yeⁿ'é Dendyuūs chí ndaā

nanáán ndís'tiī. Ní sta'á nī 'úú tan'dúúcā chi 'úú ní Cristo 'úú.

15 ¿De'ē cuuvi chi maaⁿ ní nguéé yeenú nī nduucú ní nguéé neⁿ'é nī 'úú? 'Úú ngaⁿ'á nduudu cuaacu chi vmnáán vmaaaⁿ neⁿ'é nī 'úú ti nduuti chí cuuvi tun'dáa nī nduuti-naáⁿ nī maáⁿ nī chi tée nī 'úú.

16 Maaⁿ ní 'áa enemigo yeⁿ'é nī 'úú ti ngii chεεchí ndís'tiī nduudu cuaacu.

17 Véé 'iiⁿ'yāⁿ chi ndaaⁿ nguaaⁿ ndís'tiī chi ngaⁿ'á yā chi neⁿ'é yā ndís'tiī naati nguεε n'daacā idiíⁿ yā. Neⁿ'é yā chi ndaacadáámí ndís'tiī yeⁿ'é nduudu cuaacu ní 'caandiveéⁿ nī yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ.

18 N'dáácā chi 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'a yā chi neⁿ'e yā ndís'tiī nduuti chí diíⁿ yā chí n'daacā ndúúcu nī. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní diíⁿ yā 'túúcā nguéé dámaāⁿ taachi 'úú caneé nguaaⁿ ndís'tiī.

19 Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é, ndís'tiī tan'dúúcā daiyá 'tíicā ndís'tiī. Ti taachi ngaⁿ'á nduudu cuaacu nanáán ndís'tiī, 'úú diíⁿ sufrir tan'dúúcā 'aama n'daataa diíⁿ tá sufrir taachi ch'iindiyaāⁿ dacuá'āa. 'Tíicā idiíⁿ ndii tiempo chí i'téenu nī Jesucristo ní yeⁿ'é yā ndís'tiī. 'Tíicā idiíⁿ sufrir taama vmnéⁿ'ēe ti neⁿ'é chí ndís'tiī ch'iⁿ'í nī chí cuaacu nííⁿnyúⁿ i'téenu nī Cristo.

20 Maaⁿ ní neⁿ'é cuneé ndúúcu ndís'tiī ní cunneé ndís'tiī ti nguéé deenu táácā cuuvi diíⁿ nduucú ndís'tiī taachi yaⁿ'ái caneé yeⁿ'e nī.

'Áámá ejemplo chí historia yeⁿ'é n'daataa Agar ndúúcu n'daataa Sara

21 Ndís'tiī chí neⁿ'é nī canée nī ndúúcu ley yeⁿ'e Moisés, 'cuuvi nī 'úú: ¿'Áá nguéé déenu nī chí ngaⁿ'a ley miiⁿ?

22 Canée nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs chí Abraham ní véé 'uūví daiya yā. 'Aama daiya yā ní yeⁿ'e táⁿ'ā chí canée caadi 'iīyū. Ní táámá daiya yā ní yeⁿ'e n'daataa yeⁿ'e yā chí nguéé criada.

23 Daiya yā chí yeⁿ'e táⁿ'ā chí canée caadi 'iīyū ch'iindiyaāⁿ sa ti Abraham neⁿ'e yā daiya yā. Naati táámá daiya táámá n'daataá chí n'daataá yeⁿ'é yā, ch'iindiyaāⁿ sa cucáávā compromiso chí diíⁿ Ndyuūs. Ní maaⁿ níicú chíi compromiso chí caⁿ'a Ndyuūs chí ca'a yā daiya Abraham.

24 Chuū ní 'áámá historia ní 'áámá comparación yeⁿ'e táⁿ'ā criada miiⁿ ndúúcu táⁿ'ā chí n'daataá yeⁿ'e Abraham. Ndyuūs diíⁿ yā contratar cucáávā nduu 'uuvi cosas chí Ndyuūs cānee yiinú yā chí diíⁿ yā. Táⁿ'ā criada miiⁿ ní nguuvi tá Agar ní 'áámá seña tan'dúúcā chí Ndyuūs cānee yiinú yā ní ca'a yā ley Moisés miiⁿ na 'cuεeti Sinai. Nducyaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí caneé yā maaⁿ poder yeⁿ'e ley miiⁿ tan'dúúcā criada yeⁿ'e ley 'tíica yā. Ní tan'dúúcā criada Agar ndúúcu daiyá yā canée caadi 'iīyu, 'tíica yā.

25 Ndyuūs ch'iⁿ'í yā s'uuúⁿ chí Agar miiⁿ ní 'áámá seña tan'dúúcā chí 'cuεeti Sinai na yáⁿ'āa Arabia 'tíica yā. 'Tíicá ntúūⁿ táámá seña tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ chí yeⁿ'e

yāāⁿ Jerusalén ti 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Jerusalén miiⁿ canée yā maaⁿ poder yeⁿ'e ley yeⁿ'e Moisés. Ní canée yā tan'dúú^{cā} criados yeⁿ'e ley miiⁿ.

26 Naati Ndyuūs ch'iⁿ'í yā s'uuúⁿ chi n'daataá chi ngu^uvi Sara chi nguéé criada ní 'áámá seña tan'dúú^{cā} chi yāāⁿ Jerusalén chí ngai chí canee na va'ai chεeti ngu^uvi. Ní yāāⁿ yeⁿ'e nducyaaca yú chi i'teenu yú Jesucristo.

27 Canée nguūⁿ ndii cuááⁿ vmnaaⁿ na nduudu yeⁿ'é Ndyuūs, 'tiicā:

Ndís'tiī n'daata s'eeⁿ chi nguéé chiīndī daiyá nī cuuvi yeenu taaví nī. Ní 'cuai nī ní caaⁿ'máⁿ nī ndúú^{cū} vaadī yeenu 'aara chi nguéé véé daiya nī. Ti ndís'tiī chi libre chi nguéé daiyá nī cuuvi más ca daiyá nī nguéé ti n'daataá criada chi véé daiyá yā yeⁿ'e isaⁿ'ā yeⁿ'é nī.

28 Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é, 'tíicā s'uuúⁿ tan'dúú^{cā} daiya chi ngu^uvi Isaac chi yeⁿ'é Abraham ndúú^{cū} Sara 'tíicā s'uuúⁿ. Ní Ndyuūs tee yā compromiso s'uuúⁿ ti 'tiicā Ndyuūs ngaⁿ'a yā chi ca'a yā Abraham miiⁿ daiyá yā Isaac miiⁿ tí Isaac miiⁿ ní yeⁿ'é compromiso, 'tíicā s'uuúⁿ.

29 'Tíicā tiempo chi 'āā chó'o Ndyuūs idiīⁿ yā chi saⁿ'ā daiya criada chi daiya Abraham caati neⁿ'e yā daiya yā, daiya criada miiⁿ can'dáa sa saⁿ'ā daiya Sara caati daiya Sara ndúú^{cū} Abraham ní

yeⁿ'e compromiso chi diiⁿ Ndyuūs ndúú^{cū} Abraham. 'Tíicā maaⁿ ní, 'iiⁿyāⁿ chi cānee yā maaⁿ poder yeⁿ'e ley yeⁿ'e Moisés ní nguéé yeⁿ'é Señor Jesucristo. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ can'dáa yā s'uuúⁿ ní diiⁿ yā chi diiⁿ yú sufrir ti i'teenu yú Jesucristo. Ní canée yú ndúú^{cū} Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs cáávā compromiso yeⁿ'é yā.

30 Naati canée nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs ndii cuááⁿ vmnaaⁿ 'tíicā: Cuaaⁿ chuva'āi í'neēⁿ táⁿ'ā chi canée caadi 'iiyū ndúú^{cū} daiya tá ti nguéé de'ε vεε chi tuneen daiya táⁿ'ā chi canée caadi 'iiyū yeⁿ'é chi cuuvi yeⁿ'e saⁿ'ā chi daiya táⁿ'ā Sara chi libre.

31 Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é, cáávā chuū s'uuúⁿ ní nguéé tan'dúú^{cā} chi daiya táⁿ'ā chi canée caadi 'iiyū s'uuúⁿ, ti s'uuúⁿ tan'dúú^{cā} chi daiya táⁿ'ā chi libre 'tíicā s'uuúⁿ.

5

Cunée diitū yú ndúú^{cū} chi i'teenu yú ti libre yú

1 Maaⁿ ní Cristo nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ yeⁿ'e maaⁿ poder yeⁿ'e ley. Caavā chúū 'cuεtinéé n'daaca yú caati i'teenu yú Cristo. Ní nguéé nguεcunée yú ní diiⁿ yú tan'duucā chi ngaⁿ'a ley. Ní nguéé canee yú tan'dúú^{cā} 'iiⁿyāⁿ chi canée caadi 'iiyū.

2 Ndís'tiī 'caandiveéⁿ nī. 'Úú, Pablo, ngaⁿ'á ngī ndís'tiī. Nduuti chi ndís'tiī saⁿ'ā ca'a nī lugar chí 'iiⁿyāⁿ diiⁿ yā circuncidar ndís'tiī tuuⁿ'mi ní nguéé cuuvi cuta'á nī yeⁿ'é

vaadī n'dai chi Cristo ne^{n'}é yā tée yā ndís'tiī.

3 Nga^{n'}á ntuūⁿ chi nducyaaca sa^{n'}ā chi canée sá circuncidado canée chi diiⁿ sa cumplir nducué^{n'}ē chi nga^{n'}a ley miiⁿ.

4 Nduuti chi nadacadíinuun nī chi ndís'tiī nanguá^{n'}ai nī ye^{n'}e nuuⁿndi ye^{n'}e nī cucáāvā ley miiⁿ tuu[']mi ní 'āā divíi nī Cristo 'áámá lado. Ní Cristo miiⁿ nguée^{n'} tée yā ndís'tiī dendú'ū chi n'dai ca ye^{n'}e yā cucáāvā chi dine^{n'}e cá yā s'uuúⁿ.

5 Ti s'uuúⁿ chi i'teenu yú Jesucristo canée yú ndúúcū Espíritu N'dai ye^{n'}é Ndyuūs chi nginne s'uuúⁿ. Ní canee ngiinu yú chi nguée^{n'} véé nuuⁿndi ye^{n'}e yú nanááⁿ Ndyuūs.

6 S'uuúⁿ chi sa^{n'}ā s'uuúⁿ nguée^{n'} dichí'vē nduuti chi 'ii^{n'}yāⁿ diiⁿ yā circuncidar s'uuúⁿ o nguée^{n'}. Chuū dichí'vē chi i'teenu yú Jesucristo. Ní cáāvā chuū ne^{n'}e yú 'ii^{n'}yāⁿ.

7 Nguuvi chi chó'ōo ndís'tiī n'daacā i'téenu nī Jesucristo naati maaⁿ ní nguεε 'tíicā. ¿Du'ú di'vaachi ye^{n'}e nī chi nguεε n'giindiveéⁿ nī nduudu cuaacu ye^{n'}é Cristo?

8 Ndyuūs nguée^{n'} dí'vaāchi yā ndís'tiī ti Ndyuūs miiⁿ yaa'ví yā ndís'tiī chi cuuvi ye^{n'}é yā ndís'tiī.

9 'Ii^{n'}yāⁿ chi di'vaachí yā ndís'tiī ní tan'duucā ta 'líiⁿ chúúndí levadura chí nadicué^{n'} tanducué^{n'}ē yaāchī, 'tíica yā.

10 Véé confianza ye^{n'}é ndúúcū Señor Jesucristo ní 'úú ní deenú chi ndís'tiī

nguée^{n'} n'giindiveéⁿ nī nduudu ye^{n'}e 'ii^{n'}yāⁿ chí di'vaachi yā ndís'tiī. Ndyuūs diiⁿ yā castigar 'āā du'ú nūuⁿ 'ii^{n'}yāⁿ chí di'vaachi ndís'tiī.

11 Ndís'tiī hermanos ye^{n'}é, nduuti chi ndíi maaⁿ 'úú nga^{n'}á chi sa^{n'}ā gentiles canee chi canée circuncidado tuu[']mi ní 'ii^{n'}yāⁿ Israel chí judío s'eeⁿ nguée^{n'} can'dáa yā 'úú chi ya'āi 'úú. Nguée^{n'} 'tíicā. 'Ii^{n'}yāⁿ Israel s'eeⁿ can'dáa yā 'úú ti 'úú nga^{n'}á chi Jesucristo nadanguá^{n'}ai yā 'ii^{n'}yāⁿ ti ch'iī yā na cruz cáāvā nuuⁿndi ye^{n'}é yā.

12 N'daacā chi 'ii^{n'}yāⁿ chi di'vaachi yā ndís'tiī divíi yā ye^{n'}é nguaaⁿ ndís'tiī.

13 Ndís'tiī hermanos ye^{n'}é, Ndyuūs yaa'ví yā s'uuúⁿ ní nguée^{n'} canée yú maaⁿ poder ye^{n'}e ley ti libre yú. Maaⁿ ní chi libre yú nguée^{n'} diiⁿ yú dendu'ū chi ne^{n'}e yú ye^{n'}e cosas chi véé i^{n'}yeeⁿdī, naati dine^{n'}e yú 'aama yú ndúúcū taama yú. Ní cunnee yú vi'ī cucáāvā chi ne^{n'}e yú vi'ī.

14 S'uuúⁿ cuuvi diiⁿ yú nducué^{n'}ē chi nga^{n'}a ley ndúúti chí diiⁿ yú tan'dúúcā chí nga^{n'}a 'tíicā: Diné^{n'}e yú nducyaaca 'ii^{n'}yāⁿ tan'duucā chí diné^{n'}e yú maāⁿ yú.

15 Ndúúti chi nguée^{n'} ne^{n'}e yú 'aama yú taama yú tuu[']mi ní diiⁿ yú tan'dúúcā chí che'e yú 'aama yú taama yú; cuin'diichi yú ti cuuvi ituuvi yú 'aama yú taama yú.

Lo que chi ne^{n'}e yú diiⁿ yú ndúúcū chi ne^{n'}e Espíritu N'dai ye^{n'}e Ndyuūs chi diiⁿ yú

16 'Caandiveéⁿ nī chuū chí nga^{n'}á: Canee yú chí 'cuεεti chiicá yú tan'dúúcā chí Espíritu N'dai ye^{n'}é Ndyuūs ch'i^{n'}i s'uuúⁿ. Ní nguéé diiⁿ yú tan'dúúcā chí ne^{n'}e cuerpo ye^{n'}ē yú.

17 Ti chíiⁿ chí ne^{n'}e cuerpo ye^{n'}e yú chí diiⁿ yú nguéé tan'dúúcā chí ne^{n'}e Espíritu N'dai ye^{n'}é Ndyuūs chí diiⁿ yú. Ní Espíritu N'dai ye^{n'}é Ndyuūs ndúúcū chí ne^{n'}e diiⁿ cuerpo ye^{n'}e yú nguéé ne^{n'}e 'aama taama na staava ye^{n'}ē yú. Chíiⁿ chí nguéé cuuvi diiⁿ yú ní chíiⁿ chí ne^{n'}e yú diiⁿ yú.

18 Nduuti chí s'uuuⁿ idiiⁿ yú tan'dúúcā chí ch'i^{n'}i Espíritu N'dai ye^{n'}é Ndyuūs s'uuúⁿ tuu'mi ní nguéé canee yú maaⁿ poder ye^{n'}e ley.

19 Ti nuuⁿndi ye^{n'}e cuerpo chí 'ii^{n'}yāⁿ diiⁿ yā ní inaaⁿ yú, ní chúū: 'ii^{n'}yāⁿ chí n'giindivaacú yā nga^{n'}á yā ndúúcū n'daataá o sa^{n'}ā ye^{n'}e taama yā. Sa^{n'}ā da'caiyāā ca^{n'}á sa ndúúcū 'áámá n'daataá chí duuchi née sa ta^{n'}ā. 'Ii^{n'}yāⁿ chí diiⁿ yā dendu'ū chí nguéé n'daacā, 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ ní nguéé nadacadínnūⁿ yā taacā chí diiⁿ yā.

20 'Ii^{n'}yāⁿ i'teenú yā ídolos ndúúcū cosas chí nguéé Ndyuūs ndúúcū nducue^{n'}ē chí diiⁿ 'ii^{n'}yāⁿ chí ye^{n'}e chíngaatu. 'Ii^{n'}yāⁿ nduuvitaáⁿ yā ní n'dííte yā. Ní taán yā ní in'nuúⁿ yā vaadi 'caa'va. 'Ii^{n'}yāⁿ 'ii^{n'}nuⁿ cheendí yā ní 'ii^{n'}yāⁿ diiⁿ yā chí véé divisiones nguaaⁿ vi'i yā. Ní diiⁿ yā chí véé vaadi 'caa'va.

21 'Ii^{n'}yāⁿ ne^{n'}é yā cosas tan'dúúcā chí véé ye^{n'}ē tanán'a yā. Ní 'ii^{n'}yāⁿ n'gii^{n'}núⁿ yā 'ii^{n'}yāⁿ. Ní 'ii^{n'}yāⁿ chí cúú'ví ndúúcū 'ii^{n'}yāⁿ chí n'dee n'dái nge'e ní idiíⁿ yā dendú'ū chí nguéé n'daacā chí tan'dúúcā chuū. 'Úú ní nga^{n'}á ngii ndís'tií chí divíi nī ye^{n'}e dendu'ū chuū tan'dúúcā chí 'āā nga^{n'}á nguuvi chí 'āā cho'ōo. 'Ii^{n'}yāⁿ chí idiíⁿ yā s'tuucā nguéé de'ē vεε cuuvi ye^{n'}é yā naachi Ndyuūs nga^{n'}a ntiiⁿnyúⁿ yā.

22 Naati nduuti chí 'cuεεti chiicá yú tan'dúúcā chí ch'i^{n'}i Espíritu N'dai ye^{n'}é Ndyuūs s'uuúⁿ tuu'mi ní dine^{n'}e yú 'ii^{n'}yāⁿ. Ni yeenuⁿ taavi yú. Ní canéé vaadi 'diiiⁿ na staava ye^{n'}e yú. Ní cucheε yú ye^{n'}e tanducue^{n'}ē chí n'gεεnu yú ngii. Ní din'daaca yú ndúúcū vi'í ní diiⁿ yú nducue^{n'}ē chí n'dai ndúúcū vi'í. Ní 'áámá canee yú ndúúcū chí i'teenú yú.

23 Ní canee yú ndiicúúⁿ. Ní diiⁿ yú cuidado chí diiⁿ yú cosas chí n'daacā. Espíritu N'dai ye^{n'}é Ndyuūs nginnee s'uuúⁿ chí diiⁿ yú nducue^{n'}ē chuū chí n'daacā. Ní ley ye^{n'}e Moisés miiⁿ nguéé nga^{n'}a chí nguéé cuuvi diiⁿ yú s'túúcā.

24 S'uuúⁿ chí 'āā i'teenú yú Señor Jesucristo ye^{n'}e yú nguéé diiⁿ yú tan'duucā chí ne^{n'}e cuerpo ye^{n'}e yú. Ní canee yú tan'dúúcā chí 'āā ca'nee'nga'ā yú nducue^{n'}ē chí nguéé n'daacā chí ne^{n'}e diiiⁿ cuerpo ye^{n'}e yú, 'tíicā canee yú.

25 Nduuti chí candúúchí yú

ndúúcū Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs tuu'mi ní canéé chi 'cuεεti chiicá yú tan'dúúcā chi n'gi'n'i Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs s'uuúⁿ.

²⁶ Nguéé canéé chi din'gεεte yú chi véé vaadī 'caa'va nguaaⁿ s'uuúⁿ. Ní nguéé nguee yú 'aama yú taama yú.

6

S'uuúⁿ cunnee yú 'aama yú ndúúcū taama yú

¹ Ndís'tīi hermanos ye'n'é chi diiⁿ nī tan'dúúcā chi ch'i'n'i Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs, nduuti chi 'áámá hermano ye'n'e yú 'āā diiⁿ yā nuuⁿndi ndís'tīi canéé chí cunnee nī hermano miiⁿ. Diiⁿ n'daacá nī ndúúcu yā. Ní ch'i'n'i nī hermano miiⁿ chεε nuuⁿndi chi diiⁿ yā caati cuuvi nguεεcúndii yā ye'n'e nuuⁿndi ye'n'e yā. Ndís'tīi ntúūⁿ 'cuεεtinée nī cáácá nī ndúúcū cuidado ti nguéé dinuuⁿndi nī.

² Cunnée yú 'aama yú taama yú ní ya'āī 'iinu yú hermanos caava dendu'ū vaadī ya'āī chi ye'n'é 'aama yú taama yú. 'Tíicā ní diiⁿ yú tan'dúúcā chi Cristo ca'n'a ntiiⁿnyúⁿ yā s'uuúⁿ.

³ Nduuti chí 'áámá sa'n'ā nadacadíinuⁿ sa chí neené ch'εεte sa ní nguεε 'tíicā, sa'n'ā miiⁿ nginnche'éei máaⁿ sa sa'n'ā.

⁴ Ca'áámá ca'aama s'uuúⁿ ní canee chí tuumicadíinuⁿ yú nducuéⁿ'ē chí diiⁿ yú. Tuu'mi ní cuuvi yeenu yú ti n'daacā cosas chí diiⁿ yú. Ní nguéé nadacadíinuⁿ yú ye'n'é

ntiiⁿnyuⁿ ye'n'é taama 'iiⁿyāⁿ táácā chí diiⁿ yā.

⁵ Caati ca'áámá ca'aama s'uuúⁿ canee chí cuchεε yú ye'n'e nducuéⁿ'ē chí chó'ōo ye'n'é maaⁿ yú ní diiⁿ yú cuenta ye'n'é maaⁿ yú ye'n'e chí diiⁿ yú nguéé ye'n'é taamá yā.

⁶ 'Iiⁿyāⁿ chí n'geēⁿ nduudu ye'n'é Ndyuūs canéé chí cunnee yā tanáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ chí ng'cueeⁿ nduudu miiⁿ.

⁷ Ndís'tīi nguéé canee chí kannche'éei nī maaⁿ nī. Ndyuūs n'diichí yā ndís'tīi ní nguéé cuuvi kannche'éei nī Ndyuūs. Nducuéⁿ'ē cosa chí idiiⁿ sa'n'ā tan'dúúcā chí cúunū sa, ní chíiⁿ ntúūⁿ cútā'ā sa cosecha ye'n'é sa.

⁸ Nduuti chí diiⁿ yú tan'dúúcā chí ne'n'e cuerpo ye'n'é yú chí dinuuⁿndi yú tuu'mi ní dindai yú ní canee yú tan'dúúcā 'áámá cosecha chí ngiīnū chí ngo'oó ye'n'é. Naati nduuti chí diiⁿ yú cosas chí ch'i'n'i Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs s'uuúⁿ tuu'mi ní Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs téé yā s'uuúⁿ vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. Ní dendu'ū tan'dúúcā cosecha ye'n'é chí diiⁿ yú téé yā s'uuúⁿ.

⁹ Cáávā chuū nguéé canee chí cuuvi 'daān'di yú chí diiⁿ yú nducueⁿ'ē chí n'daācā. ti ndaá nguuvi ye'n'é chí cuuvi cuta'a yú cosecha ye'n'é chí n'daacā idiiⁿ yú nduuti chí nguéé cuūnu yú.

¹⁰ Tan'dúúcā chí véé yaaⁿ yú dīn'daāca yú ndúúcū nducyaaca 'iiⁿyāⁿ. 'Tíicā ntúūⁿ dīn'daāca ca yú ndúúcū

hermanos yeⁿe yú chi i'téenu yá Jesucristo.

Consejo yeⁿe Pablo ndúúcu saludos yeⁿé 'iiⁿyāⁿ

11 N'diichí nī 'téé chεεε 'áámá caaca dingúⁿ yeⁿé nī ndúúcu ta'á.

12 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi ngan'a yā ndís'tii chi canéé chi cuuvi nī circuncidado, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ diiⁿ yā 'túúcā, ti neⁿé yā can'á yā favor yeⁿe 'iiⁿyāⁿ judíos chi Israel chi yeⁿe circuncisión chi canéé ndúúcu ley yeⁿe yā. Ní nguéé neⁿé yā chí 'cueenu yā cuuvi cáavā Jesucristo chí ch'íi yā na cruz.

13 Saⁿ'a Israel s'eeⁿ chi 'āā circuncidado yā ní mar 'áámá yā nguéé cuuvi diiⁿ yā tandu-cuéⁿe chi canéé nguūⁿ na ley yeⁿé yā. Neⁿé yā chi ndís'tiī saⁿ'ā cuuvi nī circuncidado. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cuuvi yeenú yā ní ngan'á yā chí dich'εεε yā maaⁿ yā 'iiⁿyāⁿ tí ndís'tiī ntúūⁿ diiⁿ nī tan'duucā chi diiⁿ yā, ní candεε nī marca yeⁿe circuncisión na cuerpo yeⁿe nī.

14 'Úú nguéé neⁿé caaⁿ'máⁿ chi ch'εεε yeⁿé mar 'áámá dendu'ū yeⁿé in'yeeⁿdí 'cūū. Neⁿé caaⁿ'máⁿ chi Jesucristo ch'íi yā na cruz caava nuuⁿndi yeⁿé nducyáácá 'iiⁿyāⁿ. Taachi Cristo ch'íi yā na cruz, 'tíicā tan'duucā chi cuerpo yeⁿé ch'íi ntúūⁿ. 'Tiicá ntúūⁿ ní caavā 'úú nducuén'ē chi yeⁿe in'yeeⁿdí canee tan'duucā chi n'díi.

15 Maaⁿ ní s'uuúⁿ saⁿ'ā chí i'teenu yú Señor Jesucristo yeⁿe yú nguéé dichí'vē nduuti chí véé marca yeⁿe circuncisión na cuerpo yeⁿe

yú o nguéé. Chuū ní dichí'vē chí 'iiⁿyāⁿ ngai s'uuúⁿ ní véé vida ngai yeⁿe yú tan'dúúca chí nuuⁿmaⁿ ch'iindiyāⁿ ntúūⁿ yú táámá.

16 Nducyaaca yú chí 'cuεεti chíicá yú tan'dúúca chí ch'íi ndís'tiī tuu'mi ní Ndyuūs téé yā vaadi 'diiⁿ na staava yeⁿe yú. Ní Ndyuūs ya'ai 'iinú yā caavā ndís'tiī. Ní nducyaaca s'uuúⁿ chí i'teenu yú Jesucristo, s'uuúⁿ ní yeⁿé ndaata yeⁿe Ndyuūs chí cuaacu níⁿnyuⁿ ndaata yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel chí judíos.

17 Ndíi maaⁿ ndíi cuaaⁿ chí cuchíi nguéé neⁿé chí mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ díiⁿ nndú'u yā 'úú, caati 'úú ndéé yaātū na cuerpo yeⁿé naachi 'iiⁿyāⁿ ch'eⁿé yā 'úú, tí 'úú idiíⁿ ntiⁿnyuⁿ yeⁿé Señor Jesucristo yeⁿé yú.

18 Ndís'tiī hermanos yeⁿé, Señor Jesucristo yeⁿe yú canee yā nduucú nī ní cueⁿe daāⁿmaⁿ itée yā ndís'tiī nducuén'ē chí n'daacā n'dai yeⁿé yā. 'Tíicā cuuvi.

CARTA YEⁿ'E 'IIⁿ'YĀⁿ YEⁿ'E YĀĀⁿ EFESO

Pablo idinguúⁿ yā carta 'cūū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi naⁿ'á yā yaācū na yāāⁿ Efeso

1 'Úú Pablo 'úú, ní 'úú apóstol yeⁿ'e Señor Jesucristo caavā chi 'tíicā neⁿ'e Ndyuūs chi dichó'o yā 'úú. 'Úú idinguúⁿ carta 'cūū yeⁿ'e nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi snée yā na yāāⁿ Efeso, 'iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿ'e Ndyuūs ni i'téenu yā Señor Jesucristo.

2 Ndyuūs Chiida yú ndúú^{cū} Señor Jesucristo yeⁿ'e yú nginneé yā ndís'tiī ní téé yā cosas chi n'daacā n'dai, ní téé yā ndís'tiī vaadī 'diiⁿ yeⁿ'é yā.

Yeⁿ'e dendu'ū chi n'daacā n'dai chi Cristo ca'á yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yā

3 Nducyaaca yú canee chi dich'εεté yú Ndyuūs chi Chi-ida Señor Jesucristo. Maaⁿ ní caavā chi s'uuúⁿ ní yeⁿ'e Cristo s'uuúⁿ, Ndyuūs téé yā s'uuúⁿ dendú'ū yeⁿ'é yā chi n'dai taavi ca yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chi n'dai tan'dúú^{cā} chi s'uuúⁿ snee yú na va'ai chεεti ngu-uvi.

4 Ní 'tíicā Ndyuūs nadidεεvé yā s'uuúⁿ chi cuuvi yeⁿ'é yā s'uuúⁿ ní cuuvi yeⁿ'e Cristo s'uuúⁿ ndíi taachi 'āā 'cuéé dín'dái yā iⁿ'yeéⁿdī. Ní ndu-uví n'dai yú ní i'teenu n'daacā yú Cristo ní nguéé véé nuuⁿndi yeⁿ'e yú nanāⁿ yā.

5 Ní Ndyuūs 'āā deenú yā chiiⁿ chi neⁿ'é yā diíⁿ yā cáávā chi neⁿ'é yā s'uuúⁿ. Cáávā chi neⁿ'é yā chi cuuvi yeⁿ'é yā s'uuúⁿ, sta'á yā s'uuúⁿ chi cu-uvi daiyá yā s'uuúⁿ cucáávā Cristo Jesús.

6 Cucáávā chuū cuen^e daāⁿmaⁿ dich'εεté taavi yú Ndyuūs chi itée yā s'uuúⁿ dendu'ū chi ch'εεε n'dai yeⁿ'é yā caati maaⁿ ní s'uuúⁿ ní yeⁿ'e Cristo s'uuúⁿ. Ndyuūs diíⁿ yā recibir s'uuúⁿ caati neⁿ'e taavi cá yā Cristo.

7 Ní cáávā Ndyuūs neⁿ'e taavi cá yā nducyaaca yú dichó'o yā Daiya yā chi ch'iī yā cáávā s'uuúⁿ. Ní Ndyuūs nadich'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'e yú cáávā yuūⁿ yeⁿ'é Cristo. Ní cáávā chi Ndyuūs 'tíicā neⁿ'é yā s'uuúⁿ itée yā dendu'u chi n'daacā yeⁿ'é yā.

8 Níicú Ndyuūs ch'iⁿ'í yā s'uuúⁿ chi neⁿ'e taavi cá yā s'uuúⁿ. Ní diíⁿ yā chi deenu yú taanduvéé vaadī n'dai yeⁿ'é yā ní tuumicadínuuⁿ yú nducuéⁿ'ē.

9 Ní Ndyuūs 'āā diíⁿ yā chiiⁿ chi neⁿ'é yā diíⁿ yā. Ní diíⁿ yā chí n'diīchi yú chiiⁿ chi canúúⁿ n'de'ei yeⁿ'é yā ndii cuááⁿ vmaⁿ cucááva Cristo.

10 Ní chuū chi canuūⁿ n'de'ei yeⁿ'é Ndyuūs chi Ndyuūs caⁿ'a yā chi diiⁿ yā chi cuuvi taachi ndaa tiempo yeⁿ'ē, Ndyuūs caⁿ'a yā chi diíⁿ yā chi Cristo ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chi snée nanguuvi ndúú^{cū} chi snée ná yáⁿ'āa. Ní Ndyuūs caⁿ'á yā chi nduuvidaamá tanducuéⁿ'ē dendu'ū nanāⁿ Cristo.

11 Ndyuūs diín yā chi nducuéⁿē chi chó'ōo ní chó'ōo tan'dúú^{cā} chi neⁿe yā. Ní Ndyuūs nndεε^vé yā s'uuúⁿ ndii cuááⁿ vmnaaⁿ ní^{cú} chi cuuvi yeⁿe yú cosas chi caⁿa yā chi té^e yā s'uuúⁿ, caati s'uuúⁿ ní yeⁿe Cristo s'uuúⁿ.

12 Ní Ndyuūs 'tíicā diín yā ti neⁿe yā chi nús'uu ní ch'iⁿí 'nū vaadi dεε^vε ca yeⁿé Ndyuūs nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ti nús'uu ní yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ Israel nús'uu chi vmnááⁿ vmnaaⁿ i'téenu 'nū Cristo.

13 Chuū dendú'ū ní yeⁿe ndís'tiī chi nguée^e yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ti taachi ch'iindiveéⁿ nī nduudu cuaacu yeⁿe evangelio chi ndúú^{dú} ngai yeⁿe Cristo chi nadanguaⁿ'āi ndís'tiī ní s'téenu nī yeⁿē. Tuu'mi ní canée^e 'áámá sello yeⁿé Ndyuūs ndúú^{cú} nī. Ní sello miiⁿ ní Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs chí 'áámá compro-miso chi Ndyuūs caⁿa yā chi té^e yā s'uuūⁿ ndíi cuááⁿ vmnaaⁿ.

14 Ní Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs ní 'áámá seña chi cuta'a yú chi cuuvi yeⁿe yú chiiⁿ chi Ndyuūs caⁿa yā chi té^e yā chi cuuvi yeⁿe yú. Ní Ndyuūs yaa'vi yā s'uuúⁿ chi cuuvi yeⁿé yā s'uuúⁿ. Taachi ndaa nguuvi chi neⁿe Ndyuūs, Ndyuūs caⁿá yā diín yā chi s'uuúⁿ tan'dúú^{cā} maáⁿ yā 'tíicā s'uuúⁿ. Ní Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs ní 'áámá seña yeⁿé chuū. Ní 'íicú nducyaaca yú ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ chi cuuvi cu'téenu yā Cristo cuuvi nadich'εε^ε yú Ndyuūs cucáá^{vā} chi ch'εε^{té} n'dai yā.

Pablo ngiicá yā Ndyuūs chi ca'á yā vaadi deenu 'iiⁿ'yāⁿ chi cu'téenu yā Cristo

15 Cucaavā chuū, taachi 'úú Pablo ch'iindiveéⁿ chi ndís'tiī i'téenu nī Señor Jesucristo ní dinéⁿe nī nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Señor Jesucristo 'iivú Ndyuūs,

16 tuu'mi ní nguée^e ngíi 'daan'dí chi ca'á gracias Ndyuūs cucáá^{vā} ndís'tiī. Ní taachi in'gaacú yeⁿe ndís'tiī, tuu'mi ní ngaⁿ'angua'á cucáá^{vā} ndís'tiī.

17 Ní ngiicá Ndyuūs yeⁿe Señor Jesucristo yeⁿé yú chi Ndyuūs miiⁿ chi Chiida yú chi dεε^vε taavi ca, ní ngiicá Ndyuūs chi té^e yā ndís'tiī vaadi deenu yeⁿe Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs, ní 'íicú cuuvi déénu cá nī ní 'iintiinaáⁿ nī chíiⁿ chí neⁿe Ndyuūs.

18 Ní ngiicá Ndyuūs chi diín yā chi cuuvi déénu nī ní cadíiⁿuuⁿ nī chεε^ε chi cūnee ngiinu yú chi Ndyuūs té^e yā s'uuúⁿ, ti ndεε^vε yā s'uuúⁿ. Ní deenú nī de'ē chúú^{cā} n'dai ca ní dεε^vε ca chi cuuvi yeⁿé nī chi Ndyuūs ca'á yā 'iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿe yā.

19 Ní ngiicá Ndyuūs chi cuuvi deenú nī chi poder chi ch'εε^ε taavi ca chí yeⁿe Ndyuūs. Ní nguée^e mar 'áámá dendu'ū chi Ndyuūs nguεε^ε cuuvi diín yā. Ní Ndyuūs diín yā ntiⁿ'nyuⁿ caavā s'uuūⁿ chi i'teenu yú 'iiⁿ'yāⁿ. Maaⁿ ní diín yā ntiⁿ'nyuⁿ ndúú^{cū} poder yeⁿé yā cáá^{vā} s'uuúⁿ, ní ch'iⁿí yā poder yeⁿé yā chí ch'εε^ε ní ndúú^{cū} fuerzas yeⁿé yā.

20 'Tíicā Ndyuūs ch'i'n'i yā maaⁿ poder yeⁿ'é yā taachi nadicuéeⁿ yā Cristo yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā. Ní s'néⁿ yā Cristo na va'ai ch'εεti nguuvi ní Cristo ch'iindí yā lado tá cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs chiidá yā chi lado yeⁿ'ē honor.

21 Ní ca'á yā Cristo nducuéⁿ'ē poder tan'dúúccā 'áámá 'iiⁿntyéⁿ'ē chi caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'e tanáⁿ'ā 'iiⁿntyéⁿ'ē ndúúccū yeⁿ'ē nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā ndúúccū yeⁿ'ē nducuéⁿ'ē poder chi véé yeⁿ'e nducyaaca patrón chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā. Ní Cristo ní más ca ch'εεε ca yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chi véé chi cuuvi caaⁿ'maⁿ yú yeⁿ'ē, nguée dámaāⁿ yeⁿ'ē chi véé mááⁿ, 'tiicá ntúūⁿ yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chi cuchíi.

22 Ní Ndyuūs s'néⁿ yā tanducuéⁿ'ē dendu'ū maaⁿ poder yeⁿ'e Cristo. Ní Ndyuūs s'néⁿ yā Cristo lugar más cā ch'εεε. Ní Cristo miiⁿ tan'duuccā chi tíiⁿ yā yeⁿ'e nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā ní cáⁿ'a yā yaacū yeⁿ'e Cristo, 'tíicā Cristo miiⁿ.

23 'Iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Cristo ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní tan'duuccā cuerpo yeⁿ'é Cristo, 'tíica yā. Ní cuaacu nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní yeⁿ'e Cristo. Ní Cristo miiⁿ ní n'daacā taaví yā ní canée yā yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē dendu'ū ndúúccū tanducuéⁿ'ē cuaaⁿ.

2

Ndyuūs nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ ti neⁿ'é yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ

1 Nguuvi chi chó'ōo ndís'tiī dinuuⁿndí nī ní sneé nī tan'dúúccā 'iiⁿ'yāⁿ chi n'díi caavā nducuéⁿ'ē dendu'ū chi diiⁿ nī chi nguεε n'daacā. Naati maaⁿ ní Ndyuūs tee yā ndís'tiī vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ dáámá ndúúccū Cristo caati nadacuéeⁿ yā Cristo yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā.

2 Ní nguuvi chi chó'ōo ndís'tiī diiⁿ nī nuuⁿndi ní dinuuⁿndí nī ndúúccū tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní diiⁿ nī tan'dúúccā chi neⁿ'e espíritu chi nguée n'dai. Espíritu miiⁿ ní yááⁿ'nguiinūⁿ ní espíritu chi canée na 'yúúné ní ngaⁿ'ā ntíiⁿnyúⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí ní ngaⁿ'ā ntíiⁿnyúⁿ yeⁿ'e nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi nguée n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs.

3 Ní nducyaaca s'uuúⁿ 'tíicā diiⁿ yú nguuvi chi chó'ōo ní diiⁿ yú tan'dúúccā chi neⁿ'e yú ní diiⁿ yú tan'dúúccā chi neⁿ'e cuerpo yeⁿ'e yú ní tan'dúúccā chi nadicadiinuⁿ yú. Ní cáávā chuū nducyaaca yú canée chí cuta'a yú ndúúccū tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ castigo chi diitu n'dái chi ca'a Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ chi dinuuⁿndí yā.

4 Naati Ndyuūs ní nééne ya'āi 'iinu cá yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ní neⁿ'e taavi cá yā s'uuúⁿ.

5 Ní 'áará chí n'diī yú cucáávā chi dinuūⁿndi yú Ndyuūs itée yā vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ yeⁿ'ē yú dáámá dáámá ndúúccū Jesucristo caati nadacuéeⁿ yā Cristo yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā. Maaⁿ ní ninnguaⁿ'ai yú caavā chi

Ndyuūs ní n'dai taavi cá yā ní neⁿe cá yā s'uuúⁿ.

6 Ndyuūs diíⁿ yā chi nanduchí yā s'uuúⁿ dáámá dáámá ndúú^cū Cristo ti s'uuúⁿ ní yeⁿ'é Cristo s'uuúⁿ. Ní 'tíicá ntú^ū diíⁿ yā chi s'uuúⁿ tan'dúú^cā chí snee yú ná va'ai chεεti nguuvi ndúú^cū Jesucristo 'tíicá s'uuúⁿ.

7 Ní Ndyuūs diíⁿ yā 'tucā chi cuuvi 'cuuⁿmiⁿ cá yā s'uuúⁿ nguuvi chi cuchíi tan'dúú^cā chi dineⁿe taavi cá yā s'uuúⁿ ndúú^cū n'dee n'dái dendu'ū chi n'dai taavi chí itée yā s'uuúⁿ, ti yeⁿe Cristo Jesús s'uuúⁿ.

8 Ní cucáávā chi Ndyuūs ní neⁿe taavi cá yā s'uuúⁿ, ndís'tíi ní ninnguaⁿ'ai ní tí i'téenu ní Cristo. Ndís'tíi nguéé diíⁿ ní mar 'áámá chi nanguaⁿ'ai ní naati Ndyuūs chí datée yā vida cuen'e daāⁿmaⁿ yeⁿ'é ní.

9 Ní nguéé nanguaⁿ'ai ní cucáávā ntiiⁿnyuⁿ chí diíⁿ ní caati nguéé cuuvi caaⁿ'máⁿ ní chí ch'εεtε n'dái ní maáⁿ ní cucáávā chí diíⁿ ní.

10 Taachi Ndyuūs nadinguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ diíⁿ yā chí s'uuúⁿ ní yeⁿe Jesucristo s'uuúⁿ ní cuuvi diíⁿ yú ntiiⁿnyuⁿ chí n'daacā. Ndyuūs 'āā ch'iindiyaáⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ chí canée chí diíⁿ yú ndii cuááⁿ vmnaaⁿ.

Véé vaadī 'diíⁿ yeⁿ'ē yú cucáávā Cristo

11 Maaⁿ ní n'gaacú ní tan'dúú^cā chí snee ní nguuvi chí 'āā chó'ōo. Ndís'tíi ní nguéé 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe ndaata Israel naati 'iiⁿ'yāⁿ gentiles ndís'tíi. Ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe ndaata

Israel diíⁿ yā circuncidar ca'áámá ca'áámá saⁿ'ā ní 'caacá yā 'áámá seña na cuerpo yeⁿe saⁿ'ā s'eeⁿ. Ní canée na cuerpo yeⁿe saⁿ'ā s'eeⁿ seña 'cūū chí saⁿ'ā s'eeⁿ ní yeⁿe ndaata yeⁿ'é Ndyuūs. Cáávā chuū 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe ndaata Israel nguuví yā maáⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ circuncidado yā, ní caⁿ'a yā yeⁿ'ē ndís'tíi chí nguuví ní 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé ndíi ní circuncidado, ní caⁿ'a yā yeⁿe ní chí nguéé 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe Ndyuūs ndís'tíi.

12 Ní tiempo miiⁿ ní ndís'tíi nguéé déenu ní yeⁿe Cristo, ní canee ní tan'dúú^cā 'iiⁿ'yāⁿ chí canúúⁿ yúúⁿi. Ní nguéé ndís'tíi yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ Israel ndís'tíi. Ndyuūs nndεεve yā 'iiⁿ'yāⁿ chí cuuvi yeⁿ'é yā 'iiⁿ'yāⁿ. Nguéé véé 'áámá parte yeⁿ'é ní ndúú^cū 'iiⁿ'yāⁿ chí nndεεvé yā ní ca'á yā compromisos ndúú^cū promesas nduucú yā. Ndís'tíi ch'εεtinée ní na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū nguéé ndúú^cū dε'ε veε chí canee ngiinú ní chí cuuvi yeⁿ'é ní. Ní nguéé ch'εεtinée ní ndúú^cū Ndyuūs ndís'tíi.

13 Ndís'tíi chí yaⁿ'ai canee ní yeⁿe Ndyuūs cuááⁿ vmnaaⁿ naati maaⁿ ní 'āā nduuvidaamá ní nduucú yā caavā chí ch'íi Cristo cucáávā nuuⁿndi yeⁿe yú. Ní maaⁿ ní ndís'tíi ní yeⁿ'é Cristo ndís'tíi.

14 Ní cáávā Cristo miiⁿ véé vaadī 'diíⁿ yeⁿ'ē yú. Ní Cristo diíⁿ yā chí 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe ndaata Israel ndúú^cū 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿ'ē ndaata Israel nduuvidaamá yā tan'dúú^cā 'áámá raza nūuⁿ. Ní Cristo miiⁿ divíi yā vaadī 'caa'va chí

canéé nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ ndúú^{cū} tanáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguéé 'iiⁿyāⁿ Israel yā. Vaadī 'caaⁿ'va ch'εεε miiⁿ chi cu'néeⁿ yā ní tan'dúú^{cā} 'áámá chεē^{tī} náávtaⁿ'a 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ, 'tíicā.

15 Ní cucáávā chi Cristo maáⁿ yā ch'iī yā tuuⁿ'mī ní divi yā ley yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ Israel ndúú^{cū} mandamientos yeⁿ'e ndúú^{cū} reglas yeⁿ'ē. Cristo miiⁿ diiⁿ yā chi naachi nduu 'uuvi clase yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ nadáámá yā ní véé 'áámá clase nūuⁿ 'iiⁿyāⁿ, ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní yeⁿ'e Cristo. 'Tíicā diiⁿ Cristo chi véé vaadī 'diiⁿ.

16 'Tíicā diiⁿ Cristo taachi ch'iī yā na cruz. Ní diiⁿ yā chi 'āā ntεε véé vaadī 'caaⁿ'va nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Ní diiⁿ yā chi véé vaadī 'diiⁿ nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndúú^{cū} Ndyuūs. 'Tíicā Cristo diiⁿ yā chi véé 'áámá clase nūuⁿ 'iiⁿyāⁿ.

17 Cristo ndaá yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní maaⁿ ní cuuvi deenú nī yeⁿ'ē vaadī 'diiⁿ, ndís'tiī chi nguéé 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel chi yaⁿ'ai ch'εεtinée nī yeⁿ'e Cristo. 'Tiicá ntúūⁿ cuuvi deenú 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'ē ndaata Israel chi ch'εεtinée nīⁿnuⁿ yā.

18 Ní cucáávā Cristo miiⁿ nducyaaca yú nduuti chi 'iiⁿyāⁿ Israel s'uuúⁿ o nguéé 'iiⁿyāⁿ Israel s'uuúⁿ, nducyaaca yú, cucáávā Cristo miiⁿ cuuvi cundáa yú nanááⁿ Ndyuūs Chiida yú ndúú^{cū} 'áámá Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs.

19 Ní ndís'tiī chi nguéé yeⁿ'ē ndaata Israel chi ndaata yeⁿ'e

Ndyuūs, maaⁿ ní 'āā ntéé 'iiⁿyāⁿ chi snúúⁿ yā yúúⁿí ndís'tiī ní snée nī na yáⁿ'āa chi nguéé yeⁿ'é nī. Maaⁿ ní dáámá snée nī ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ chi yeⁿ'e Ndyuūs. Ní ndís'tiī ní yeⁿ'e ndaata yeⁿ'e nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chi yeⁿ'é Dendyuūs.

20 Ní ndís'tiī ní tan'dúú^{cā} 'áámá va'ai ch'εεε taavi ca chi 'iiⁿyāⁿ din'dái yā 'tíicā ndís'tiī. Ní yeⁿ'ē va'ai ch'εεε miiⁿ Cristo miiⁿ ní tan'dúú^{cā} tuūu ch'εεε yeⁿ'e esquina, 'tíica yā. Ní apóstoles chi candéé yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs ndúú^{cū} profetas chi ngaⁿ'a yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní tan'dúú^{cā} tuūu yeⁿ'e cimientu yeⁿ'e va'āi miiⁿ, 'tiicá yā. Ní ndís'tiī ní tan'dúú^{cā} tuūu vmnaaⁿ tuūu ch'εεé yeⁿ'ē esquina, 'tiicá nī.

21 Ní vmnaaⁿ tuūu ch'εεε yeⁿ'e esquina chi Cristo miiⁿ nducuén^{'ē} tuūu ní yeⁿ'e va'āi ch'εεε chi din'dái Cristo. Ní Cristo diiⁿ yā chi n'daacā canee nducuén^{'ē} na lugar yeⁿ'ē cucáávā chi dichí^{'vē} Ndyuūs. Ní Cristo diiⁿ yā chi va'āi ch'εεε taavi ca ní 'áámá templo yeⁿ'e 'iivú Ndyuūs.

22 'Tiicá ntúūⁿ, ndís'tiī chi yeⁿ'e Cristo nduuví^{'daamá} nī ndúú^{cū} tanáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ chi yeⁿ'e Cristo ní tan'dúú^{cā} 'áámá va'ai naachi Ndyuūs canee yā cucáávā Espíritu N'dai yeⁿ'e yā, 'tíicā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chi yeⁿ'e Cristo.

3

Ndyuūs dichó'o yā Pablo chi ngaⁿ'a yā evangelio chí nduudu ngai yeⁿ'e Jesucristo

nanáán 'iiⁿyāⁿ chi nguéé yeⁿe
ndaata Israel

1 Cáávā chuū 'úú Pablo canéé preso ná vácūū ti dichíí^{ve} 'úú Jesucristo ní ngaⁿá nduudu cuaacu yeⁿé yā cucáávā ndís'tiī chi nguεε yeⁿe 'iiⁿyāⁿ yeⁿe ndaata Israel. Ní ngaⁿangua^a cáávā ndís'tiī.

2 Cuaacu nííⁿnyúⁿ āā deenú nī chi Ndyuūs chi n'dai taavi cá yā dichó'o yā 'úú chi ngaⁿá ngī ndís'tiī chi Ndyuūs neⁿe taavi cá yā ndís'tiī.

3 Ndyuūs ch'iⁿí yā 'úú dendu'ū yeⁿe yā chi canúúⁿ n'de'ei ní diíⁿ yā chi deenú chi canúúⁿ n'de'ei tan'dúúcā chi 'āā dinguúⁿ yeⁿé nī ndúúcū duū^{vī} nduudu.

4 Ní taachi ndís'tiī ch'eeⁿ nī caacá 'cūū chídinguúⁿ tuu'mi ní cuuvi deenú nī chi 'úú deenú chiiⁿ chi canúúⁿ n'de'ei yeⁿé Ndyuūs, chiiⁿ chi yeⁿe Jesucristo.

5 Ní tiempo chi 'āā chó'ōo Ndyuūs nguéé ch'iⁿí yā mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nduudu yeⁿé yā chi canúúⁿ n'de'ei naati tiempo miiⁿ Ndyuūs ch'iⁿí yā chuū apóstoles chi didεεv^é yā yeⁿe nuuⁿndi yeⁿé yā ndúúcū profetas chi ngaⁿa nduudu yeⁿé yā cucáávā Espíritu N'dai yeⁿé yā.

6 Ní chuū chi canúúⁿ n'de'ei cáávā nduudu cuaacu chí nduudu ngai yeⁿe Jesucristo. 'iiⁿyāⁿ chi nguéé yeⁿe ndaata Israel chi yeⁿe Jesucristo, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní cuuvi yeⁿé yā dáámá dáámá ndúúcū chi cuuvi 'iiⁿyāⁿ yeⁿe Israel. Ní dáámá canéé yā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ Israel. Ní sneé yā

tan'dúúcā 'áámá cuerpo yeⁿe Cristo. Ní véé 'áámá parte yeⁿé yā yeⁿe compromiso chi Ndyuūs diíⁿ yā.

7 Ní 'úú nguéé n'daaca ca 'úú naatí Ndyuūs tee yā privilegio 'úú chi caaⁿmáⁿ nduudu yeⁿe yā cucáávā poder yeⁿé yā.

8 Ní 'úú chí 'lííⁿ chuundi nguaaⁿ nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chi yeⁿé Ndyuūs naati Ndyuūs tee yā 'úú privilegio 'cūū chi 'úú ngaⁿá nduudu cuaacu yeⁿé yā nanáán 'iiⁿyāⁿ chi nguéé yeⁿe ndaata judíos chi Israel. Ní ngaⁿá nduudu cuaacu yeⁿe n'dee n'dái vaadī 'cuiica taavi ca yeⁿe Cristo. Ní nguéé cuuvi diíⁿ yú cuenta yeⁿe vaadī 'cuiica miiⁿ.

9 Ní ngaⁿá nduudu cuaacu yeⁿé yā. Ní íícú nducyaaca 'iiⁿyāⁿ cuuvi deenu yā tan'dúúcā Ndyuūs caⁿá yā diíⁿ yā yeⁿe chí canúúⁿ n'de'ei yeⁿé yā. Ní Ndyuūs chí din'dái yā nducuén^e chí véé ní chí'neeⁿ n'de'ei yā chuū nducuén^e tiempo chí 'āā chó'ōo.

10 Ní 'tíicā diíⁿ Ndyuūs caati maaⁿ ní nducyáácá chí canéé na va'ai chεεti nguuvi chí ngaⁿā ntiiⁿnyuⁿ o chí 'iiⁿntyéⁿe cuuvi n'diichi nducuén^e vaadī deenu yeⁿé Ndyuūs cucáávā vaadī n'giinu yeⁿé Ndyuūs chí diíⁿ yā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ ná iⁿyeeⁿdí 'cūū, 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā Cristo ní caⁿá yā yaacū yeⁿé yā.

11 Ní 'túúcā diíⁿ Ndyuūs ti tan'dúúcā chí neⁿé yā diíⁿ yā

ndii vmnááⁿ vmnaaⁿ. Ní diiⁿ yā chí cuaacu yeⁿ'ē cucáávā Jesucristo chí 'iivi yú.

12 Ní caavā chí s'uuúⁿ ní yeⁿ'e Cristo s'uuúⁿ ní cáávā chí i'teenu yú Jesucristo, cuuvi ndaā yú nanááⁿ Ndyuūs ndúúⁿcū confianza.

13 Cáávā chuū 'úú di'cuíitūu ndís'tiī chí nguéé cuuvi ngáaⁿ nī cucaavā chí 'úú n'geenú ngii tí chuū chí n'geenú ngii ní cosa chí n'daacā chí cuuvi ndís'tiī ní canee chí yeenú nī.

Cristo neⁿ'é yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ

14 Ní cucaavā chuū 'úú ca'á gracias Ndyuūs ní 'úú ní ngiintii'yá nanááⁿ Ndyuūs Chiidá Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú.

15 Ndyuūs ní Chiida nducyaaca yú ní cuaacu Chiida nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yā chí snéé nanguuvi, 'tiicá ntūūⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yā chí snéé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

16 Caⁿ'angua'á ní ngiicá Ndyuūs Chiida yú chí yeⁿ'ē nééné n'dee n'dái chí n'daacā yeⁿ'é yā ní té yā ndís'tiī fuerza na staava yeⁿ'é nī chí ditiinú nī cucáávā Espíritu N'dai yeⁿ'é yā.

17 Ní ngiicá Ndyuūs chí Cristo cané yā na staava yeⁿ'é nī cáávā chí i'téenu nī Cristo. Ní 'iicú ndís'tiī snee diitú nī ndúúⁿcū vaadi neⁿ'e yeⁿ'e Cristo. Ní snee nī tan'dúúⁿcā chí véé dii'yu na yáⁿ'āa yeⁿ'ē 'áamá yáⁿ'á. 'Tíicā cunéé vaadi neⁿ'e yeⁿ'é Cristo na staava yeⁿ'é nī. 'Tíicā snee nī.

18 Tuu'mí ndís'tiī ndúúⁿcū nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu

yā Cristo n'daacā cuuvi cádiinuuⁿ nī yeⁿ'ē chí vaadi neⁿ'e yeⁿ'é Cristo ní tan'dúúⁿcā Cristo neⁿ'é taavi cá yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ.

19 Ní ngiicá Ndyuūs chí ndís'tiī ní cádiinuuⁿ nī cheē chí vaadi neⁿ'e yeⁿ'é Cristo, 'áará chí ch'εεε taavi ca chí nguéé cuuvi deenu yú nducuénⁿ'ē yeⁿ'ē. Ní ngiicá chí staava yeⁿ'e ndís'tiī ní canee diitú ndúúⁿcū nducuénⁿ'ē chí n'daacā n'dai taavi caavā chí ndís'tiī ní yeⁿ'e Ndyuūs ndís'tiī.

20 Ní Ndyuūs yeⁿ'e yú cuuvi diiⁿ yā tanducuénⁿ'ē ní n'deē ca cuuvi diiⁿ ya ní nguéé tí chí ngiica yú o chí tuumicádiinuuⁿ yú. Tan'dúúⁿcā chí n'dee n'dái idiíⁿ yā cucáávā poder yeⁿ'é yā 'tíicā idiíⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é yā ndúúⁿcū s'uuúⁿ.

21 Maaⁿ ní nducuénⁿ'ē tiempo ní cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ canéé Ndyuūs chí ch'εεε taavi ca ní δεεε taavi cá yā nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'á yā yaacū yeⁿ'é yā. 'Tiicá ntūūⁿ nanááⁿ Cristo.

4

Nduuvidaama yú cucáávā Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs

1 'Úú Pablo chí preso canéé vácuū caati diiⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'ē iivú Ndyuūs. Ní 'úú di'cuíitú ndís'tiī chí n'daacā n'dai diiⁿ nī nducuénⁿ'ē tan'dúúⁿcā Ndyuūs neⁿ'é yā chí diiⁿ nī caati yaa'ví yā ndís'tiī chí cuuvi yeⁿ'e yā.

2 'Úú ngiicá chí cuεεtiné nī chí maáⁿ nī ndiicúúⁿ nī. Ní

diín nī nducué'nē ndúú'cū 'vi-ich'εεtíínūuⁿ ndúú'cū 'aama nī taama nī nī cuchεé nī yeⁿ'e nducué'nē ti dinéⁿ'e nī 'áámá nī taama nī.

³ Ní cucáávā Ndyuūs itée yā vaadī 'diiín yeⁿ'é yā chi diiⁿ chi nduuvidaamá nī, 'úú ngiicá chi cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ diín nī nducué'nē chi cuuvi nī chi nduuvidaamá nī caati Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs nginneé yā ndís'tiī.

⁴ Véé 'áámá cuerpo nūuⁿ ndúú'cū 'áámá nūuⁿ Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs. 'Tiicá ntúūⁿ Ndyuūs yaa'ví yā s'uuúⁿ chi cuuvi yú yeⁿ'é yā ní ndúú'cū 'áámá nūuⁿ chi cunee ngiinu yeⁿ'e yú.

⁵ Ní véé 'áámá nūuⁿ Señor Jesucristo chí 'áámá nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi i'teenu yú, ní véé 'áámá nūuⁿ chi duuchi chi ngεédínuūⁿnīⁿ 'iiⁿ'yāⁿ.

⁶ Véé 'áámá nūuⁿ Ndyuūs chi Chiidá nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ ní 'iivú Ndyuūs miiⁿ ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā yeⁿ'e nducué'nē. Ní diín yā ntiiⁿ'nyuⁿ cucáávā nducueⁿ'ē, ní caneeé yā ndúú'cū nducué'nē.

⁷ Naati Ndyuūs tee yā ca'áámá ca'áámá s'uuúⁿ vaadī n'dai yeⁿ'é yā cáávā ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e yú tan'dúú'cā chi deenú yā chi cuuvi diiⁿ yú, ní ntiiⁿ'nyuⁿ miiⁿ ní chíín chi tee Cristo ca'áámá ca'áámá s'uuúⁿ.

⁸ Níicú caneeé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs ndii cuáánⁿ vmaaaⁿ 'tíicā:

Chichεε yā yeⁿ'e enemigos yeⁿ'e yā ní cuichεé yā ná va'ai chεeti nguuvi, ní candεε yā n'deeé n'dái 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yā

chi snúuⁿ yā vácuū, ní ca'á yā regalos 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'é yā.

⁹ ¿D'éε neⁿ'e caaⁿ'maⁿ nduudú 'cūū chiiⁿ chi chεé yā? Nduudú 'cūū neⁿ'e caaⁿ'maⁿ chí vmaaaⁿ vmaaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ caⁿ'á yā 'áámá cuaaⁿ yáánūuⁿ ca chí chεeti yáⁿ'āa.

¹⁰ 'Iiⁿ'yāⁿ chí cáⁿ'ā miiⁿ maánⁿ 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ cuchεé yā cuaaⁿ naachí yaacu taavi ca chí va'ai chεeti nguuvi caati maánⁿ yā cuuvi caneeé yā tanducué'nē dendú'ū cuaaⁿ.

¹¹ Ní itée yā ca'áámá ca'áámá s'uuúⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ chi cuuvi diiⁿ yú. Itée yā naⁿ'a yú ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e apóstoles chí candεε yú nduudu yeⁿ'e Ndyuūs. Ní itée yā naⁿ'a yú ntiiⁿ'nyuⁿ chí caaⁿ'maⁿ yú nduudu chí sta'a yú yeⁿ'é Ndyuūs. Ní itée yā ntiiⁿ'nyuⁿ naⁿ'a yú chí ngaⁿ'a yú nduudu chí nanguaⁿ'ai 'iiⁿ'yāⁿ. Ní itée yā ntiiⁿ'nyuⁿ naⁿ'a yú chí candεε yú nduudu yeⁿ'é yā na yaácū. Ní itée yā naⁿ'a yú ntiiⁿ'nyuⁿ chí maestro yeⁿ'e nduudu yeⁿ'é yā.

¹² 'Tíicā diiⁿ Ndyuūs chí chí'cueéⁿ yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā Cristo ní 'íicú 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cuuvi diiⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ chí tunéeⁿ yā. Ní nducyaacá yā chí yeⁿ'é cuerpo yeⁿ'e Cristo cuuvi cu'téenu cá yā Ndyuūs.

¹³ Ní nducyaaca s'uuúⁿ ní cuuvi nduuvidaama yú ti maaⁿ ní s'uuúⁿ ní tan'dúú'cā chí 'aama yú ndúú'cū chí i'teenu yú ní ndúú'cū chí deenu yú yeⁿ'e Cristo chí Daiya Dendyuūs. Ní ngu-

uvi nguuvi cuuvi diitū ca yú ndúúcū chi i'teenu yú ndúúcū vaanicadiinūⁿ yeⁿe yú ndíi tiempo chi s'uuúⁿ din'daaca yú ní tan'dúúcā Cristo 'tíicā s'uuúⁿ.

14 'Āā ntéé diiⁿ yú tan'dúúcā da'caiyāā diiⁿ yā chi ch'iindiveén yā yeⁿe 'aamá yā taamá yā chi ca'cueén yā cosa chi n'dááⁿ ní diiⁿ yā tan'dúúcā chi 'yúúné candéé 'iiⁿyāⁿ 'múúⁿ miiⁿ. Ní nguéé canéé chi i'téenu yú nduudu yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi nginnche'éi yā s'uuúⁿ. 'Iiⁿyāⁿ s'een neⁿ'é yā candéé yā s'uūuⁿ lado yeⁿ'é yā chi i'téenu yú chiiⁿ chi nguéé cuaacu.

15 Nguéé diiⁿ yú 'túúcā naati canee chi caaⁿmaⁿ yú nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ti neⁿ'e yú 'iiⁿyāⁿ ndúúcū núúⁿmáⁿ staava yeⁿe yú. Ní cuuvi cu'teenu ca yú ní diiⁿ yú nducuén'ē chi n'daacā tan'dúúcā chi diiⁿ Cristo chi tiiⁿ 'áámá cuerpo yeⁿe nducyaaca yú. Ní s'uuúⁿ tan'dúúcā cuerpo yeⁿ'é yā, 'tíicā s'uuúⁿ.

16 Ní nducyaaca yú ní canee yú maaⁿ poder yeⁿe Cristo chi tiiⁿ nducyaaca yú. Ní canee yú n'daacā na lugar chi tuneen yú ti yeⁿ'é Cristo s'uuúⁿ. Ní nducuén'ē coo yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'é yā n'daacā n'dai snéé ní 'áámá 'áámá coo ní inuⁿu tan'dúúcā chi canéé chi diiⁿ. 'Tíicā s'uuúⁿ chi yeⁿe Cristo canee chí diiⁿ yú ntiiⁿnyuⁿ chí tuneen yú cáávā chi n'giita yú, ní ditiinu yú, ní dineⁿe yú nducyaaca 'iiⁿyāⁿ.

Véé vida ngai yeⁿe 'iiⁿyāⁿ

chi yeⁿe Cristo

17 Maaⁿ ní 'uú ngaⁿ'á cáávā Señor Jesucristo ní ngaⁿ'á chi din'daacá nī. Nguéé 'cuεεtinée nī tan'duucā tanáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ chi nguεε i'téenu yā Ndyuūs. 'Iiⁿyāⁿ s'een nadacadíinuⁿ yā yeⁿ'e dendu'ū chi nguεε dichíi'vē.

18 Ní chiiⁿ chi nadacadíinuⁿ yā ní yeⁿ'ē ná maāiⁿ. 'Iiⁿyāⁿ s'een nguéé véé vida cuen'e daāⁿmaⁿ yeⁿ'é yā chi Ndyuūs ca'á yā 'iiⁿyāⁿ chi yeⁿ'é yā ti 'iiⁿyāⁿ s'een canee yā ndúúcū staava yeⁿ'é yā chí chεεchi. Ní cáávā chuū 'iiⁿyāⁿ s'een canee yā chi nguéé deenú yā Ndyuūs.

19 'Iiⁿyāⁿ s'een 'āā ntéé diiⁿ yā sentir chi cuuvi 'cuinaáⁿ yā caavā nuuⁿndi chi diiⁿ yā. Ní diiⁿ yā tan'dúúcā chi véé vicio yeⁿe yā. Ní diiⁿ yā nducuén'ē dendu'ū chi nguεε n'daacā. Ní nguéé nadacadíinuⁿ yā yeⁿ'e chi diiⁿ yā.

20 Naati ndís'tiī nguéé 'tiicā ch'éeⁿ nī yeⁿ'e Cristo.

21 Nduuti chi cuaacu chi ch'iindiveén nī nduudu yeⁿ'e Cristo ní Cristo chi'cueén yā ndís'tiī ní i'téenu nī nduudu cuaacu chi yeⁿ'é Cristo, tuu'mi ní nduudu cuaacu yeⁿ'é yā cūnee ndúúcu nī.

22 Maaⁿ ní 'āā ntéé diiⁿ nī tan'dúúcā chi diiⁿ nī vmnaaⁿ chi i'téenu nī. Divíi nī yeⁿ'e nducuén'ē chi diiⁿ nī tiempo chi chó'ōo caati chuū nginnche'éi ndís'tiī ndúúcū nducuén'ē chi neⁿ'e chi diiⁿ nī chi nguéé n'daacā.

23 Ndís'tiī ní canee chi nadíngai nī espíritu yeⁿ'é nī

ndúúcū vaanicadínū^un yeⁿ'e maáⁿ nī.

24 Ní canéé chi cuta'á nī vida ngai yeⁿ'e Cristo tan'dúúcā chi 'áámá vestido ngai ní cunú^un nī vestido ngai. Ní diíⁿ nī nducuéⁿ'e tan'dúúcā chi Ndyuūs neⁿ'é yā chi diíⁿ nī. Ní 'tíicā vida yeⁿ'e maáⁿ nī ní cuaacu níⁿnyúⁿ chí n'daacā ní δεεβε.

25 Cáávā chuū nguéé caaⁿ'máⁿ nī nduudu yaadi. Ca'áámá ca'áámá s'uuúⁿ ní caaⁿ'maⁿ yú nduudu cuaacu ndúúcū nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ na niiⁿnuúⁿ va'āi. Caati s'uuúⁿ ní yeⁿ'ē 'áámá cuerpo nūⁿ ti yeⁿ'e Cristo s'uuúⁿ.

26 Ní nduutī chi nduuvi taáⁿ nī, nguéé ca'a nī lugar chi vaadī taaⁿ yeⁿ'é nī diiiⁿ chi dinuuⁿndí nī. Ní nguéé 'naaⁿ tiempo nduuvi taáⁿ nī.

27 Nguéé ca'á nī mar 'áámá lugar yááⁿ'nguiinū^un chi cuuvi tuu'vi sa vida yeⁿ'é nī.

28 Ní ndís'tiī chi diduucú nī 'āā ntéé diduucú nī. Diíⁿ nī ntiiⁿ'nyuⁿ n'daacā caati véé yeⁿ'e nī. Ní 'íicú cuuvi ca'á nī 'iiⁿ'yāⁿ chi pobre yā chi nguéé véé yeⁿ'é yā.

29 Nguéé caaⁿ'máⁿ nī nduudu yaadí 'yāa, dámaāⁿ caaⁿ'máⁿ nī nduudu chí n'daacā chí diíⁿ chí cu'téenu cá yā ní diíⁿ chí cunneé nī 'iiⁿ'yāⁿ chí 'caandiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é nī.

30 Ndís'tiī nguéé diíⁿ nī dendu'ū chí cuuvi ndaachíi Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs tí maaⁿ Espíritu yeⁿ'e Ndyuūs miiⁿ chí véé yeⁿ'e yú ní diiiⁿ chí sellado nī chí yeⁿ'é Ndyuūs s'uuúⁿ. Ní diiiⁿ chí

cuuvi cuaacu chí Ndyuūs nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ.

31 Ní ndís'tiī 'āā ntéé cuneé nī ndúúcū vaadī taaⁿ, ní nguéé diíⁿ nī chí nguéé neⁿ'e nī 'iiⁿ'yāⁿ, ndíi nguéé 'cuaī taáⁿ nī, ndíi nguéé caaⁿ'máⁿ nī dendu'ū chí nguεε n'daacā yeⁿ'e taamá yā, ndíi nguéé diíⁿ nī yeⁿ'e taama yā cosas chí nguεε n'daacā.

32 Caati diíⁿ n'daacā nī ní diya'ai 'íinu nī 'aamá nī taamá nī vi'ī, ní nadīch'εεcú nī nuuⁿndi yeⁿ'é nī yeⁿ'e 'áámá nī taamá nī vi'ī tan'dúúcā Ndyuūs nadāch'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'é nī ti yeⁿ'é Cristo ndís'tiī.

5

Táácā canee chí 'cuεεtinéé 'iiⁿ'yāⁿ chí daiya Ndyuūs

1 Cuaacu chí ndís'tiī ní daiya Dendyuūs ndís'tiī. Maaⁿ ní cáánu nī diíⁿ nī tan'dúúcā Ndyuūs diíⁿ yā.

2 Ní dinéⁿ'e nī nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ tan'dúúcā Cristo dinéⁿ'e yā s'uuúⁿ ní ca'a maáⁿ yā vida yeⁿ'e maáⁿ yā cáávā s'uuúⁿ. Ní diíⁿ yā tan'dúúcā chí maáⁿ yā ní 'áámá 'íití cuūchī chí 'iiⁿ'yāⁿ diíⁿ yā 'caaⁿ'núⁿ yā 'iiti chí ofrenda yeⁿ'é yā ní ca'á yā nátai nanááⁿ Ndyuūs. Ní Cristo maáⁿ yā ofrenda chí n'dεεβε ngééⁿ nanááⁿ Ndyuūs. Ní yeenú Ndyuūs ndúúcū ofrenda miiⁿ chí Cristo miiⁿ.

3 Maaⁿ ní chí ndís'tiī ní yeⁿ'é Ndyuūs ndís'tiī nguéé canee chí caaⁿ'máⁿ nī mar 'áámá yeⁿ'e nuuⁿndi chí saⁿ'ā n'diichi sa n'daataá. Ní nguéé canee chí caaⁿ'máⁿ nī yeⁿ'e

táamá dendu'ū chi nguεε n'daacā ní nguéeε δεενε, ndíí nguεε dínngueé nī ye'nē chi véé chi ye'n'e taamá yā.

4 Ndíí nguéeε canee chi caa'n'má'n nī dendu'ū chí cuuvi 'cuinaán nī, ndíí nguéeε caa'n'má'n nī nduudu tonto o nduudu chi nguéeε n'daacā, caati nducué'nē chuū ní nguéeε n'daacā ye'n'é nī. Naati ndís'tiī ní canee chi caa'n'má'n nī Ndyuūs 'tíicā: Gracias n'diī Ndyuūs.

5 Ní ndís'tiī 'āā deenú nī chi sa'n'ā chi ca'n'a sá ndúúcu n'daataá chi nguéeε ye'n'e sa o n'daataá chi ca'n'a tá ndúúcu sa'n'ā chi nguéeε ye'n'e ta, o 'ii'n'yā'n chi dii'n dendu'ū chi nguéeε n'daacā o 'ii'n'yā'n chí dínngueé yā ye'n'e chi véé ye'n'e taama yā ti tanducué'nē chuū ní tan'dúúca chi i'téenu yā santos ídolos. Nducyáácá 'ii'n'yā'n s'ee'n ní nguéeε véé parte ye'n'é yā naachi Cristo ndúúcu Ndyuūs nga'n'a ntii'nyú'n yā.

6 Nguéeε ca'á nī lugar chi caa'n'ma'n 'ii'n'yā'n chi canche'éi yā ndís'tiī ndúúcu nduudu chi tonta ti nga'n'á yā chi cuuvi dii'n nī nducué'nē chi nguεε n'daacā. Caati cáávā nducué'nē chuū ní Ndyuūs dii'n yā diituu cá castigar 'ii'n'yā'n s'ee'n chi nguéeε n'giindiveén yā nduudu ye'n'e Ndyuūs.

7 Ní ndís'tiī nguéeε nduuvidaamá nī ndúúcu 'ii'n'yā'n s'ee'n ní nguéeε dii'n nī mar 'áámá chi dii'n yā.

8 Ndíí'tiī ní tiempo chi 'āā chó'oο ch'εεtinée nī ndúúcu yáá'n'guiinūu'n na maāi'n, naati maa'n ní chi ndís'tiī ní

ye'n'e Señor Jesucristo, ndís'tiī canée nī na chidεενε ye'n'e Señor mii'n. Ní maa'n ní cuεεti chiicá nī na chidεενε mii'n tan'dúúca chi ndís'tiī ní daiyá Ndyuūs ndís'tiī.

9 Ní chuū 'ii'n'yā'n dii'n yā taachi snée yā chidεενε ye'n'é Ndyuūs. Tanducué'nē chi n'daacā ndúúcu tanducué'nē chí cuaacu dii'n yā. Ní ch'i'n'í yā na vida ye'n'e maán yā chi n'daacá yā. Chuū ní tan'dúúca n'gui'i ye'n'e yán'á ti n'gui'i ye'n'e chidεενε mii'n ní 'tíicā.

10 Ní caanú nī dii'n nī ca'cueén nī nducué'nē chi Ndyuūs ne'n'é yā chi dii'n nī.

11 Ní ndís'tiī nguéeε dii'n nī mar 'áámá chi nguéeε dichí'vē ndúúcu 'ii'n'yā'n chi chiicá yā na maāi'n naati caa'n'má'n nī 'ii'n'yā'n chi chiicá yā na maāi'n chéé chi nguéeε n'daacā chi dii'n yā nanáán Dendyuūs.

12 S'uuú'n cuuvi 'cuinaa'n yú nduuti chi caa'n'ma'n yú ye'n'e dendu'ū nuu'ndi ch'εετε chi 'ii'n'yā'n dii'n yā taachi din'dé'ei yā.

13 Ní taachi nga'n'á nī 'ii'n'yā'n s'ee'n ye'n'e tanducué'nē chi nguéeε n'daacā chí dii'n yā tuu'mi ní canée na chidεενε. Ní Ndyuūs ch'i'n'í yā 'ii'n'yā'n nducué'nē tan'dúúca chi dii'n yā, ti 'āā ntéeε canúú'n n'de'ei.

14 Canée nguū'n na libro ye'n'é Ndyuūs. Cáávā chuū ní Ndyuūs nga'n'a yā 'tíicā:

Ndíí'tiī 'ii'n'yā'n chi ch'iī; nadacuée'n nī ye'n'e nguaa'n tiná'n'ā, ní 'íicú Cristo chí chidεενε ní téε yā chidεενε ndís'tiī.

15 Cáávā chuū ndís'tiī ní

nadacadiínuuⁿ n'daacá nī yēⁿe chí díiⁿ nī. Nguéé díiⁿ nī tan'duucā chí ndís'tiī 'iiⁿyāⁿ zonzo ndís'tiī naati díiⁿ nī tan'duucā chí ndís'tiī 'iiⁿyāⁿ deenu ndís'tiī.

16 Ní díiⁿ nī aprovechar tiempo chí véé yēⁿe nī chí díiⁿndaacá nī caati tiempo 'cūū 'iiⁿyāⁿ díiⁿ yā dendu'ū chí nguéé n'daacā.

17 Nguéé díiⁿ nī tan'dúúcā 'iiⁿyāⁿ chí nguéé tuumicadiínuuⁿ yā ti zonzo yā naati díiⁿnuú yiiⁿnuⁿ nī maaⁿ níícú tuumicadiínuuⁿ nī chεε chí Ndyuūs neⁿé yā chí díiⁿ nī.

18 Nguéé cuuvi cuu'ví nī ti díiⁿ chí cuuvi ndái nī, naati itée nī lugar chí Espíritu N'dai yēⁿe Ndyuūs cuu'ví cūnee nduucú nī.

19 Ní ndeé nī 'áámá nī ndúúcū taama nī ndúúcū salmos, ndúúcū himnos, ndúúcū canciones chí ngaⁿa yēⁿe Ndyuūs. Ní ngiitá nī ní dinéⁿe nī Señor Jesucristo yēⁿe yú ndúúcū núúⁿmáⁿ staava yēⁿe nī.

20 Ní cuen^e daāⁿmaⁿ nca'á nī gracias Ndyuūs Chiida yú ndúúcū chí dúúchí Señor Jesucristo yēⁿe yú caava nducuéⁿe chí véé.

Yēⁿe vida yēⁿe familia s'eeⁿ chí yēⁿe Jesucristo

21 Nguéé dich'εεté nī maáⁿ nī. Dinéⁿe nī vi'í 'áámá nī ndúúcū taama nī caati 'áá díiⁿ nī respetar Ndyuūs.

22 Ní ndís'tiī táⁿá chí ch'iindivaacu canee chí 'caandiveéⁿ nī yēⁿe isaⁿá yēⁿe nī tan'dúúcā chí ch'iindiveéⁿ nī nduudu yēⁿe

Ndyuūs ti isaⁿá yēⁿe nī tan'duucā 'iiví nī, 'tíicā sa.

23 Caati isaⁿá yēⁿe nī ní tan'dúúcā tiiⁿ yēⁿe familia, 'tíicā sa. 'Tiicá ntúūⁿ tan'dúúcā Cristo ní tiiⁿ 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā 'yā, Cristo ntúūⁿ 'iiⁿyāⁿ chí nadanguáⁿ'ai yā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā 'yā. Ní nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā Cristo, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ tan'duucā cuerpo yēⁿe Cristo, 'tiicá yā.

24 Ní tan'duucā 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā Cristo canee yā maaⁿ poder yēⁿe Cristo 'tiicá ntúūⁿ táⁿá canee tá maaⁿ poder yēⁿe isaⁿá yēⁿe tá ní canee chí 'caandiveeⁿ tá yēⁿe sa.

25 Ní ndís'tiī chí isaⁿá chí ch'iindivaacu canee chí neⁿé nī n'daataá yēⁿe nī tan'duucā Cristo neⁿé yā 'iiⁿyāⁿ yēⁿe yaacu yēⁿe yā. Ní Cristo nca'a maáⁿ yā vida yēⁿe maáⁿ yā ní ch'ti yā cáávā 'iiⁿyāⁿ chí yēⁿe yā.

26 Ní 'tíicā ch'iī Cristo caati s'uuúⁿ cuuvi 'iiⁿyāⁿ yēⁿe yā s'uuúⁿ caavā ntiiⁿnyuⁿ chí díiⁿ yā. Ní Cristo didεεvé yā 'iiⁿyāⁿ cucáávā nuūⁿnīⁿ ní cucáávā nduudu yēⁿe yā.

27 Ní Cristo candéε yā 'iiⁿyāⁿ chí yēⁿe yā nanááⁿ Ndyuūs. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní ngii n'gai ní dεεve yā. Ní nguéé falta yēⁿe yā, ndíi nguéé véé mar 'áámá nuuⁿndi yēⁿe yā, ndíi nguéé 'áámá dendu'ū chí nguéé cuaacu na vida yēⁿe yā, ndíi nguéé véé mar 'áámá dendu'ū chí 'túúcā. Ní 'iiⁿyāⁿ chí yēⁿe yā ní núúⁿmáⁿ yā ní yēⁿe Cristo. Ní nguéé véé mar 'áámá chí nguéé n'daacā yēⁿe

'ii'n'yān s'eeⁿ.

28 Ní isaⁿ'ā chí ch'iindivaacú canéé chí dinéⁿe sa n'daataá yeⁿ'ē sa tan'dúúcā chí neⁿ'e sa maaⁿ sa cuerpo yeⁿ'e sa, 'tíicā n'daataá yeⁿ'ē sa. Ní saⁿ'a chí dinéⁿ'e sa n'daataá yéⁿ'ē sa neⁿ'e maaⁿ sa saⁿ'ā.

29 Nguéé véé mar 'áámá 'ii'n'yān chí nguéé neⁿ'é maán yā cuerpo yeⁿ'é yā, naati nga'a maán yā chíiⁿ chí n'daacā chí cuuvi yeⁿ'é yā. Ní maán yā díiⁿ yā cuidar cuerpo yeⁿ'e maán yā. 'Tiicá ntúūⁿ Cristo dinéⁿ'e yā ní díiⁿ yā cuidar nducyaaca 'ii'n'yān chí i'téenu yā yā.

30 'Tíicā díiⁿ Cristo ti 'ii'n'yān s'eeⁿ chí yeⁿ'é yā ní tan'dúúcā cuerpo yeⁿ'é yā 'tíicā 'ii'n'yān s'eeⁿ. Ní s'uuúⁿ ní tan'dúúcā 'áámá parte yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'e Cristo 'tíicā s'uuúⁿ.

31 Ní 'tiicá ntúūⁿ saⁿ'ā i'neeⁿ sa chεεcu sa ndúúcū chíida sa ní nduuvidaama sa ndúúcū n'daataá yeⁿ'ē sa ní nduu 'uuví yā nduuvidaamá yā ní díiⁿ yā tan'dúúcā chí 'áámá cuerpo nūuⁿ.

32 Chuū ní 'áámá vaadī cuaacu na libro yeⁿ'é Ndyuūs, ní ngaⁿ'á ngii ndís'tiī yeⁿ'e chuū. Nduudu miiⁿ ngaⁿ'ā yeⁿ'e Cristo ndúúcū 'ii'n'yān chí i'téenu yā Cristo ní yeⁿ'é yā 'ii'n'yān s'eeⁿ.

33 Maaⁿ ní neⁿ'é caaⁿ'mán ca'áámá cā'aama ndís'tiī chí saⁿ'ā chí 'nínívaacu, canee chí neⁿ'e nī n'daataá yeⁿ'e nī tan'dúúcā chí neⁿ'é nī maán nī. Ní ndís'tiī n'daataá canéé chí dinéⁿ'e nī isaⁿ'ā yeⁿ'é nī nī 'caandiveéⁿ nī yeⁿ'e sa.

6

1 Ndís'tiī da'caiyá chí i'téenu nī Cristo, canee chí 'caandiveéⁿ nī yeⁿ'e chiidá nī caati chuū chí cosa chí n'daacā chí díiⁿ nī.

2 Ní mandamiento yeⁿ'e Ndyuūs chí vmnááⁿ vmnaaⁿ chí Ndyuūs teé yā compromiso yeⁿ'é ní chuū: Cu'téenu nī chiidá nī ndúúcū chεεcú nī,

3 ní 'iicu nduuti chí díiⁿ nī 'tíicā cuuvi yeenu nī níicú cuneé nī na iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū n'dee n'dái nduuyu.

4 Ní ndís'tiī saⁿ'ā chí véé daiyá nī, nguéé díiⁿ nī chí nduuvi taaⁿ daiyá nī naati di'cuitá nī daiya nī ní yaa'ví nī daiya nī taachi nguéé diⁿ'daacāá ní ca'cuéⁿ nī daiyá nī yeⁿ'e Señor Jesucristo caati cuuvi cu'téenu yā yeⁿ'é yā.

5 Ní ndís'tiī 'ii'n'yān chí diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ ndúúcū 'iiví nī, 'caandiveéⁿ nī yeⁿ'e 'iiví nī chí véé na iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū. Ní díiⁿ nī respetar 'iiví nī ní 'va'á nī yeⁿ'e yā. Ní díiⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yā ndúúcū núúⁿ'máⁿ staava yeⁿ'e nī. Ní díiⁿ nī nducuéⁿ'ē ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é yā tan'duucā chí díiⁿ nī caavā Cristo.

6 Ní díiⁿ nī n'dai ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é yā nguéé dāmáāⁿ taachi 'iiví nī inaán yā ndís'tiī caati n'daacā canéé nī ndúúcu yā. Naati díiⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é yā tan'dúúcā chí ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e Cristo chí díiⁿ nī ní ndúúcū núúⁿ'máⁿ staava yeⁿ'é nī. Chuū ní chíiⁿ chí Ndyuūs neⁿ'é yā chí díiⁿ nī.

7 Ní dinéⁿ'e nī din'daacá nī ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yā tan'dúúcā

chi ntiⁿnyuⁿ yeⁿ'e Señor Jesucristo chi diⁿ nī, nguéé tan'dúúcā chi ntiⁿnyuⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē iⁿ'yeeⁿdī 'cūū.

8 Ní nducyáácá nī ní déenu nī nduuti chi 'iiⁿ'yāⁿ chi diⁿ ntiⁿnyuⁿ caadi 'iiyu o nduuti chi 'iiⁿ'yāⁿ libre yā nducyáácá yā cuta'á yā yeⁿ'e Señor Jesucristo chi 'iivi yú chíⁿ chí tée yā 'iiⁿ'yāⁿ caavā ntiⁿnyuⁿ n'daacā chi diⁿ yā.

9 Ní ndís'tiī chi 'iiví yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ, 'tiicá ntúūⁿ din'daacá nī ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chi dichíⁿ'vē ndís'tiī. Nguéé caaⁿ'máⁿ nī chi caⁿ'á nī 'cuen'é nī 'iiⁿ'yāⁿ chi dichíⁿ'vē ndís'tiī. N'gaacu nī chi ndís'tiī ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chi dichíⁿ'vē ndís'tiī ní snée nī na poder yeⁿ'e 'iivú Señor Jesucristo chi canéé na va'ai chεεti nguuvi. Ní 'āā daamá nūuⁿ nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ nanááⁿ Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú.

Armas yeⁿ'e Espíritu N'dai yeⁿ'ē Ndyuūs cááva 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Ndyuūs

10 Maaⁿ ní ndís'tiī hermanos yeⁿ'ē diⁿ nī chi ditiinú 'cuεεtinée nī nanááⁿ Señor Jesucristo yeⁿ'e yú ndúúcū nducuéⁿ'ē poder chi véé yeⁿ'e Cristo.

11 Ní cuuvi diⁿ nī defender maáⁿ nī ndúúcū nducuéⁿ'ē armadura chi tan'dúúcā armadura catecai soldados chi Ndyuūs dátee yā s'uuúⁿ chi yeⁿ'e Cristo. Ní 'íicú cuuvi cuchéé nī yeⁿ'e nducuéⁿ'ē dendu'ū chi diⁿ yááⁿ'n'guiinūuⁿ taachi ngínnche'ei sa ndís'tiī.

12 Nguéé 'cuuⁿ'maⁿ yú contra 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé n'daacā naati 'cuuⁿ'maⁿ yú ní contra fuerzas yeⁿ'e espíritus chi nguéé n'daacā chi canéé na 'yúúné ndúúcū espíritus chi 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē yeⁿ'é tanáⁿ'ā espíritus chi ca'a orden yeⁿ'e espíritus chi nguéé n'dai ndúúcū nducuéⁿ'ē yeⁿ'e íⁿ'yeeⁿdī chi canéé na maaiⁿ chi yeⁿ'e yááⁿ'n'guiinūuⁿ.

13 Cáávā chuū tan'dúúcā 'áámá soldado cuta'a sa catecai yeⁿ'e soldado ní maaⁿ ní cuta'á nī nducuéⁿ'ē armadura chi tan'dúúcā catecai nī chi Ndyuūs dátee yā ndís'tiī. Ní 'íicú cuuvi cuchéé nī contra enemigo nguuvi taachi ndaa nanááⁿ nī nducuéⁿ'e dendu'ū chi nguεε n'daacā. Ní taachi chichεε nī yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chi nguéé n'daacā ndíí chí 'cuiinū, tuu'mi ní cuuvi 'cuεεtinée diitú nī ndúúcū chi i'téenu nī.

14 Ní canéé diitú nī ndúúcū armadura yeⁿ'ē Ndyuūs. Cáávā caandaá 'tiicá ntúūⁿ ndís'tiī cuta'á nī cinturón ní chiichi cunéé cinturón yeⁿ'ē nī chi armadura yeⁿ'e Ndyuūs chi vaadī cuaacu. Ní véé fuerzas yeⁿ'ē nī. Ní diⁿ n'daacá nī caati canéé diitú nī. 'Tiicá ntúūⁿ ndís'tiī cuta'á nī chaleco cūū yeⁿ'e Ndyuūs chí vaadī cuaacu. Ní canéé chi diⁿ nī nducuéⁿ'ē chi n'daacā caati cuuvi diⁿ nī proteger pecho maáⁿ nī yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chi nguεε n'daacā chí dardos yeⁿ'e enemigo.

15 'Tiicá ntúūⁿ ndís'tiī snúúⁿ ca'a nī zapatos chi yeⁿ'ē Ndyuūs chí yeⁿ'ē vaadī 'diinⁿ. Ní 'cuεεtinée listo nī chi caaⁿ'maⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ nduudu

cuaacu yeⁿ'e Jesucristo ní 'íicú cuuvi cunée vaadī 'diiⁿ yeⁿ'é yā.

16 'Tiicá ntúūⁿ ndís'tiī sta'á nī escudo yeⁿ'é Ndyuūs chí vaadī i'teenu. Ní 'íicú díitú canee nī ndúúcū chí i'téenu nī. Ní diiⁿ nī protejer maáⁿ nī yeⁿ'e dardos chí ngiichi yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ. Ní yááⁿ'nguiinūⁿ nguéeⁿ cuuvi cuchéeⁿ sá yeⁿ'e ndís'tiī ndúúcū cosas yeⁿ'e sa chí nguéeⁿ n'daacā.

17 'Tiicá ntúūⁿ ndís'tiī sta'á nī cachucha cūū yeⁿ'e Ndyuūs chí vaadī nguaⁿ'ai yeⁿ'é nī chí diiⁿ protejer tiīⁿ nī. Ní n'gáácú nī chí Jesucristo nadanguáⁿ'ai yā ndís'tiī ní itée yā fuerzas ndís'tiī chí nguéeⁿ 'va'á nī ní nguéeⁿ véé 'uuvī vaanicádiinuuⁿ yeⁿ'é nī. 'Tiicá ntúūⁿ ndís'tiī sta'á nī espada yeⁿ'e Ndyuūs chí Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs. Ní Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs ndúúcū Nduudu Cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs inneé yā ndís'tiī chí nguéeⁿ n'giindiveéⁿ nī nduudu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ naati yááⁿ'nguiinūⁿ caⁿ'a sa caanu sa yeⁿ'é nī.

18 Ní cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ caaⁿ'maⁿ'ngua'á nī yeⁿ'é tanducuéⁿ'é chuū. Ní cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ di'cuiitú nī Ndyuūs cucáávā Espíritu N'dai yeⁿ'é yā, ní ngiicá nī caati cuuvi cuta'á nī yeⁿ'é poder yeⁿ'e Ndyuūs. Ní 'íicú cuuvi diiⁿ nī nducuéⁿ'é chuū. Ní canee listo nī. Ní nguéeⁿ cuuvi cúúnu nī. Ní caaⁿ'maⁿ'ngua'á nī caavā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā Ndyuūs.

19 Ní caⁿ'angua'á nī caavā

'úú dendu'ū ti Ndyuūs téé yā nduudu yeⁿ'é yā 'úú taachi ngaⁿ'á nduudu cuaacu yeⁿ'é yā. Ní 'íicú 'úú cuuvi caaⁿ'máⁿ nduudu miiⁿ ndúúcū valor caati 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi déénu yā nduudu chí ngaⁿ'á táácā chí cuuvi nanguáⁿ'ai 'iiⁿ'yāⁿ, nduudu chí canée n'de'ei cuááⁿ vmnaaⁿ.

20 Ndyuūs yeⁿ'e yú ní dichó'o yā 'úú tan'dúúcā chí 'úú embajador yeⁿ'é yā 'úú chí 'úú caaⁿ'máⁿ nduudu cuaacu yeⁿ'é yā. Ní cááva chuū ní 'úú ní preso 'úú ní maaⁿ canuúⁿ vácūū. Ní ndís'tiī ní caⁿ'angua'á nī caavā 'úú chí 'úú cuuvi caaⁿ'máⁿ nduudu cuaacu miiⁿ ndúúcū valor tan'dúúcā chí 'úú canée chí caaⁿ'máⁿ.

Saludos yeⁿ'e Pablo naachi ch'iinū carta 'cuū

21 Hermano Tíquico, chí neⁿ'e nducyaaca s'uuúⁿ, ní n'daacā diiⁿ sa ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e Señor Jesucristo nducú. Ní saⁿ'ā miiⁿ caaⁿ'maⁿ sa ndúúcū ndís'tiī yeⁿ'e 'úú ní yeⁿ'é chí 'úú idiíⁿ.

22 Cáávā chuū dicho'ó hermano Tíquico nanááⁿ ndís'tiī ti caaⁿ'maⁿ sa táácā snéeⁿ 'nū ní 'iicu diiⁿ sa chí diituu 'cuεεtinéeⁿ nī na staava yeⁿ'é nī.

23 Maaⁿ ní 'úú neⁿ'é chí Ndyuūs Chiida yú ndúúcū Señor Jesucristo yeⁿ'e yú ca'á yā nducyaaca hermanos yeⁿ'é vaadī 'diiⁿ na staava yeⁿ'é yā. Ní neⁿ'é chí Ndyuūs diiⁿ yā chí ndís'tiī cu'téenu cá nī Ndyuūs, ní dineⁿ'e cá nī nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ.

24 Ní neⁿ'é chí Ndyuūs ca'á yā vaadī n'dai yeⁿ'é

yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi
cuaacu níⁿ'nyúⁿ neⁿ'é yā
Señor Jesucristo yeⁿ'e yú.
Ní 'áámá neⁿ'é yā, ní nguéé
n'ⁿdaáⁿ yā. 'Tiicā cuuvi.

CARTA YEⁿ'E 'IIⁿ'YĀⁿ YEⁿ'E YĀĀⁿ FILIPOS

*Taachi Pablo canúuⁿ yā
vácūū idingúuⁿ yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ
yeⁿ'e yāāⁿ Filipos, 'iiⁿ'yāⁿ chi
i'téenu yā Jesucristo*

1 'Úú Pablo ndúúcū Timoteo ní nús'uu ní dichí¹vε 'nū Jesucristo. Maaⁿ ní idinguúⁿ 'nū carta 'cūū yeⁿ'ē nducyáácá hermanos chi i'téenu yā Jesucristo ndúúcū obispos chi saⁿ'ā ndíi tīiⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Jesucristo ndúúcū diáconos chi nginneé yā obispos, nducyaaca yā chi snee yā na yāāⁿ Filipos.

2 Neⁿ'é 'nū chí Ndyuūs Chida yú ndúúcū Señor Jesucristo yeⁿ'e yú téee yā ndís'tīi yeⁿ'e vaadī n'dai taavi yeⁿ'é yā ní 'cuεetinée nī ndúúcū vaadī 'dīiⁿ yeⁿ'é Ndyuūs.

*Pablo ngaⁿ'angua'á yā
cáāvā 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā
Jesucristo*

3 'Úú nca'á gracias Ndyuūs yeⁿ'ē yú ca'áámá ca'áámá vuelta taachi n'gaacú yeⁿ'e ndís'tīi.

4 Ní taachi caⁿ'anguā'á, nducuéⁿ'ē tiempo caⁿ'anguā'á yeⁿ'e nducyaaca ndís'tīi ndúúcū vaadī yeenú.

5 Caati ndís'tīi ní nduucú ní dáámá diiⁿ yú ntiⁿ'nyuⁿ ti inneé nī 'úú chi 'úú candεé nduudu yeⁿ'e evangelio chí nduudu ngai yeⁿ'e Cristo, ndii

nguuvi chi i'téenu nī Jesucristo ndíi maaⁿ.

6 Ní deenú chi seguro canee chiiⁿ chi yeⁿ'e Ndyuūs ti Ndyuūs chi tuca'á yā diiⁿ yā ntiⁿ'nyuⁿ n'daacā n'dai na vida yeⁿ'e ndís'tīi ní idiⁿ yā chí ndís'tīi 'cuεetinée nī diiⁿ nī ntiⁿ'nyuⁿ chi n'daacā nguuvi nguuvi ndíi nguuvi chí ndaa Jesucristo taama vmnéⁿ'ēe.

7 Ní 'tīcā chi n'dai chi 'úú nacádiinúúⁿ chuū yeⁿ'ē nducyaaca ndís'tīi caati neⁿ'é taavi ndís'tīi. Ní nducyaaca ndís'tīi ní véé parte yeⁿ'é nī nduucú yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chi n'dai taavi chi Ndyuūs itée yā s'uuúⁿ. Ní ndís'tīi nginneé nī 'úú 'áará chí canuúⁿ vácūū o 'áará chí caneé nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē 'úú ní ngaⁿ'á nduudu cuaacu yeⁿ'ē nduudu ngai yeⁿ'é Cristo chi cuaacu chí 'tīcā.

8 Ní Ndyuūs yeⁿ'e yú ní deenú yā chí 'úú neⁿ'é ndís'tīi tan'dúúcā chi Cristo neⁿ'é yā s'uuúⁿ.

9 Ní 'úú ngiicá Ndyuūs chí ndís'tīi cuuvi dinéⁿ'e ca nī nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Ní cuuvi deenu cá nī yeⁿ'ē nduudu cuaacu ní cuuvi nadacadíinuⁿ n'daacā nī yeⁿ'ē nducuéⁿ'ē chí cuaacu.

10 Caati cuuví ndεεvε nī nducuéⁿ'ē tiempo chéé chí n'daacā taavi ca. Ní 'tīcā cuuvi 'cuεetinée nī n'daacā n'dai. Ní taachi ndaa Jesucristo taama vmnéⁿ'ēe nguéé véé mar 'áámá nuuⁿndi yeⁿ'é nī.

11 Ní neⁿ'é chí Jesucristo ndaacá yā ndís'tīi chí 'cuεetinée n'daacá nī cucáāvā poder yeⁿ'e Cristo ní diiⁿ nī

ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e evangelio chí nduudu ngai yeⁿ'e Cristo. Ní 'íicú nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi caaⁿ'máⁿ yā chi ch'εετε taavi Ndyuūs. Ní diíⁿ yā honrar Ndyuūs.

Cáávā 'úú vida yeⁿ'é ní Cristo

12 Maaⁿ ní ndís'tiī hermanos yeⁿ'é, neⁿ'é chí cadíinuⁿ nī chí tanducuéⁿ'ē chí ch'eenú chíⁿ ní diiⁿ chí 'yaaⁿ ca 'iiⁿ'yāⁿ ngii n'giindiveéⁿ yā nduudu cuaacu chí ngai yeⁿ'e Cristo.

13 Tíicā chíⁿ chí taanduvéé soldados chí diíⁿ ntiiⁿnyuⁿ na palacio yeⁿ'e César ndúúcū taanduvéé 'iiⁿ'yāⁿ, nducyaaca yā deenu yā chí 'úú caneé preso na vácū cucáávā chí diíⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e Cristo.

14 Ní néené 'yaaⁿ hermanos chí i'téenu yā Señor Jesucristo taachi cadíinuⁿ yā chí caneé vácū nguéé di'va'á yā naati neⁿ'é yā caaⁿ'maⁿ cá yā nduudu ngai chí nduudu cuaacu yeⁿ'e Ndyuūs ndúúcū confianza nanááⁿ Cristo miiⁿ.

15 Cuaacu chí náⁿ'a yā ní ngaⁿ'a yā nduudu ngai yeⁿ'e Cristo cáávā chí dingueé yā yeⁿ'é ní cáávā chí neⁿ'e yā 'caa'va yā nduucú. Ní tanáⁿ'a yā ní ngaⁿ'á yā nduudu ngai miiⁿ ti cuaacu chí neⁿ'é yā diíⁿ yā ní neⁿ'é yā cunnee yā 'úú.

16 Naati 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ vmaⁿ naaⁿ nguεε ngaⁿ'a yā nduudu ngai yeⁿ'e Cristo ndúúcū nuuⁿ'maⁿ staava yeⁿ'é yā naati diíⁿ yā chí 'iiⁿ'yāⁿ caⁿ'a yā ndúúcu yā. Diíⁿ yā ti neⁿ'é yā chí 'úú ní nguéeé yeⁿ'é yā. Ní cadíinuⁿ yā chí diíⁿ yā chí 'úú

n'geenú ngii ca taachi canuúⁿ vácū.

17 Ní 'iiⁿ'yāⁿ cuayivi ní ngaⁿ'á yā nduudu ngai miiⁿ ti neⁿ'é yā 'úú. Ní deenú yā chí Ndyuūs tee yā 'úú ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é yā chí ngaⁿ'á nanááⁿ 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē táácā chí diíⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs ní ngaⁿ'á nduudu cuaacu yeⁿ'e evangelio chí nduudu ngai yeⁿ'e Cristo.

18 Naati ¿de'ē ituneéⁿ? 'Āā 'tuucá nūuⁿ nduuti chí 'iiⁿ'yāⁿ caaⁿ'máⁿ yā nduudu ngai miiⁿ ndúúcū nuuⁿ'máⁿ staava yeⁿ'é yā o cáávā chí nguéé neⁿ'é yā 'úú, nducyaacá yā ngaⁿ'a yā nduudu ngai yeⁿ'e Cristo. Ní cáávā chuū 'úú ní yeenú, ní yeenú taavi cá.

19 Caati deenú chí yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chí chó'ōo yeⁿ'é, n'daacā cuuvi yeⁿ'é caati ndís'tiī ní ngaⁿ'angua'á nī cáávā 'úú. Ní Jesucristo nginneé yā 'úú cucáávā Espíritu yeⁿ'é yā.

20 Ní maaⁿ chuū chí neⁿ'é chí dicuaacu chí cuuvi diíⁿ. Nguéé 'cuinaáⁿ yeⁿ'ē mar 'áámá naaⁿ naati ngaⁿ'á nduudu ngai yeⁿ'e Cristo cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ ndúúcū nducuéⁿ'ē confianza tan'dúúcā chí diíⁿ maaⁿ, 'tiicá ntūūⁿ cuuvi diíⁿ cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ. Ní 'íicú 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi n'diichi cá yā Cristo chí ch'εετε ca yā cucáávā 'úú, 'áará chí 'úú cunduūchí o 'áará chí 'úú 'āā n'dií.

21 Ní cucaavā 'úú, vida yeⁿ'é ní Cristo níicú nduuti chí 'cuúví 'āā diíⁿ ganar caati 'úú caneé ndúúcū Cristo.

22 Ní nduuti chí candií ca

cuneeé ca na i'n'yeeⁿdí 'cūū ndúú^{cū} cuerpo yeⁿ'é, tuu'mi ní cuuvi diiⁿ ca ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e Señor Jesucristo yeⁿ'é yú. Ní cand^éé nduudu yeⁿ'e yā nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ní^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi cu'téenu yā Ndyuūs. Maaⁿ ní ngu^éé deenú de'ē chi n'daacā ca chi nd^éε^vé cáāvā 'úú

23 caati 'úú canuúⁿ nguaaⁿ nduu 'uuví vaanicadínūⁿ. Ní neⁿ'é chí 'cuūví ní^{cū} ca'á cunēe ndúú^{cū} Cristo caati deenú chí neenē n'daacā caavā 'úú.

24 Naati cáāvā ndís'tiī ní n'daacā ca chí 'úú cuneeé ca na cuerpo yeⁿ'é 't^εε 't^éé ndúú^{cū} ndís'tiī.

25 Seguro caneeé maaⁿ yeⁿ'e chuū. Ní deenú ti 'úú cuneeé ca 't^εε 't^éé ndúú^{cū} ndís'tiī caati ndís'tiī cuuvi 'cu^εεtinēe nī n'daacā ca ní yeenu taavi nī caati i'téenu nī Ndyuūs.

26 'Túú^{cā} cuneeé 't^εε 't^éé ndúú^{cū} ndís'tiī ní taachi ndaá nanááⁿ ndís'tiī tuu'mi ní ndís'tiī cuuvi yeenu cá nī nduucú ti s'uuúⁿ ní yeⁿ'e Cristo s'uuúⁿ.

27 Di'cuuítú ndís'tiī chí dámaāⁿ diiⁿ núú yiiⁿnuⁿ nī chí 'cu^εεtinēe n'daacā nī taanduv^éé chí n'daacā tan'dúú^{cā} chí ngaⁿ'a nduudu n'dai yeⁿ'e Cristo. Ní^{cū} ndúú^{tī} chí ndaá n'diichí ndís'tiī o ndúú^{tī} chí caneeé yaⁿ'ai yeⁿ'é ndís'tiī neⁿ'é 'caandiveéⁿ yeⁿ'é ndís'tiī. Neⁿ'é chí 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi yaa'ví yā 'úú yeⁿ'é ndís'tiī chí ndís'tiī ní n'daacā sneeé nī. Ní nduuvidaama nī ndúú^{cū} 'áámá espíritu nūuⁿ ndúú^{cū} 'áámá vaanicadínūⁿ yeⁿ'é nī. Ní 'áámá diiⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs ní ngaⁿ'á nī nduudu ngai yeⁿ'e Cristo chí

evangelio caati 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi cu'téenu yā Cristo.

28 Neⁿ'é 'caandiveéⁿ yeⁿ'é nī chí ngu^éé di'va'á nī mar 'áámá yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí contra yeⁿ'e nī. Caati chuū ní 'áámá seña yeⁿ'é yā chí ngu^éé i'téenu yā Cristo ní caⁿ'á yā infierno. Naati chuū ní 'áámá seña yeⁿ'é nī chí ndís'tiī ní cuuvi ninguaⁿ'ái nī yeⁿ'e infierno caati chuū ní yeⁿ'é Ndyuūs.

29 Ní Ndyuūs diiⁿ yā 'áámá favor ndúú^{cū} ndís'tiī caati ngu^éé dámaāⁿ chí cu'téenu nī Cristo naati caneeé chí 'cuenú nī cuuvi caavā chí i'téenu nī Cristo.

30 Ní ndís'tiī ndúú^{cū} 'úú 'āā daamá nūuⁿ sneeé yú chí n'geenu yú ngii cucáāvā chí ngaⁿ'a yú nduudu cuaacu yeⁿ'é Cristo. Ndís'tiī 'āā n'diichí nī cuááⁿ vmnaaⁿ tan'dúú^{cā} chí diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ ní ch'eenú chí. Ní maaⁿ ní n'giindiveéⁿ ntúuⁿ nī tan'dúú^{cā} chí diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ ní tan'dúú^{cā} chí n'geenú ngii.

2

Cristo ní ndiicúúⁿ yā ní cuayiivi chich'εt^é yā

1 Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é, nduuti chí Cristo diiⁿ yā animar ndís'tiī ní nduuti chí Cristo tee yā 'viich'εt^ínūuⁿ ndís'tiī ti neⁿ'é yā ndís'tiī ní nduuti chí Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs caneeé yā ndúú^{cū} ndís'tiī ní nduuti chí neⁿ'é nī nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ní ya'ai 'íⁿú nī 'iiⁿ'yāⁿ tuu'mi ní 'tí^{cā} diiⁿ nī.

2 Diiⁿ nī chí cuuvi yeenú taavi cá caati sneeé nī 'túú^{cā}. N'dáácā 'cu^εεtinēe nī ndúú^{cū} 'aama vaadī cadíⁿnuuⁿ yeⁿ'é

nī. Ní ne^{n'é} nī dáámá nūuⁿ 'aama nī ndúúćū taama nī tan'dúúćā Cristo ne^{n'é} yā s'uúúⁿ. Ní 'tiicá ntúūⁿ ne^{n'é} nī vi'ī 'aama nī ndúúćū taama nī. Ní nduuvídaamá nī ndúúćū 'áámá espíritu ye^{n'é} nī ndúúćū 'áámá staava ye^{n'é} nī.

³ Ní nguéé diíⁿ nī dendu'ū chi ne^{n'e} maáⁿ nī o caavā chi ne^{n'é} nī ch'εεte maáⁿ nī caati ndiicúúⁿ 'cuεetinée nī. Maaⁿ ní ca'áámá ca'aamá nī canéé chí nadacadiínuuⁿ nī ye^{n'e} hermanos ye^{n'é} nī chi nééné n'dai ca hermanos ye^{n'é} nī nguéé ti maáⁿ nī.

⁴ Ní mar 'áámá nī nguéé n'nuúⁿ nī dendu'ū chi cuuvi ye^{n'e} maáⁿ nī caati n'nuúⁿ nī ntúūⁿ dendu'u chi n'daacā chi cuuvi ye^{n'e} taná^{n'}ā hermanos ye^{n'é} nī.

⁵ Ní nguaaⁿ ndís'tiī ní tan'dúúćā chi Cristo nadacadiínuuⁿ yā ye^{n'e} maáⁿ ya 'tiicá ntúūⁿ ndís'tiī canee chi nadacadiínuuⁿ nī ye^{n'e} maaⁿ nī.

⁶ Ní n'dáá rá chí Cristo miiⁿ ti Ndyuūs 'yā, Cristo nguéé 'āā fuerza diíⁿ yā chi cuuvi daamá yā ndúúćū Ndyuūs Chiidá yā.

⁷ Naati Cristo s'neeⁿ yā chi ch'εεte ye^{n'é} yā tanducué^{n'e} chi canéé na va'ai chεeti nguuví. Ní tan'dúúćā s'uúúⁿ 'tiicá yā. Ní tan'dúúćā 'áámá sa^{n'}ā chi dichí^{lvē} 'ii^{n'}yāⁿ, 'tiicā núúⁿ yā. Ní ch'iindiyáaⁿ yā tan'dúúćā 'áámá sa^{n'}a ye^{n'e} i^{n'}yee^{n'dí} 'cūū.

⁸ Ní taachi canéé yā tan'dúúćā sa^{n'}a na i^{n'}yee^{n'dí} 'cūū ndiicúúⁿ n'dai diíⁿ yā ní ch'iindiveéⁿ yā taanduvéεe chí nga^{n'}ā Chiidá yā chi canéé na

va'ai chεeti nguuví. 'Áará chí ch'ii yā na cruz, ch'iindiveéⁿ yā nduudu ye^{n'e} Chiidá yā ní ca'á yā lugar 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ chí 'caa^{n'}núⁿ yā 'ii^{n'}yāⁿ.

⁹ Ní cáávā chí diíⁿ Jesús, Ndyuūs diíⁿ yā chí Jesús ní ch'εεte cundaá yā na va'ai chεeti nguuví. Ní Ndyuūs ca'á yā 'áámá chí duuchí yā chí ch'εεte n'dai nguéé ti taná^{n'}ā 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'e} i^{n'}yee^{n'dí} 'cūū.

¹⁰ Ní nducyaáca yā canéé chí caāntii'ya yā taachi 'caandiveéⁿ yā chí duuchi Jesús miiⁿ. 'Tiicá ntúūⁿ nducyaacá yā chí snee yā na va'ai ch'εeti nguuví. 'Tiicá ntúūⁿ nducyaaca yā chí snee yā na yá^{n'}āa. 'Tiicá ntúūⁿ nducyaaca yā chí snee yā na infierno.

¹¹ 'Tiicá ntúūⁿ canee chí caa^{n'}maⁿ cuaacú yā chí Jesu-cristo miiⁿ ní 'iivú Ndyuūs. Ní caa^{n'}maⁿ cuaacú yā chí nééné ch'εεte n'dai Ndyuūs chí Chiida yú.

Ti^{n'}yāⁿ chí i'téenu yā Cristo ní tan'duucā chí dεεve ye^{n'e} i^{n'}yee^{n'dí} 'cūū 'tiicá yā

¹² Maaⁿ ní ndís'tiī hermanos ye^{n'é} chí ne^{n'e} taaví, tan'dúúćā chí cue^{n'e} daā^{n'}maⁿ i'téenu nī nduudu ye^{n'é} Ndyuūs taachi canéé ndúúćū ndís'tiī, maaⁿ ní i'téenu nī taachi 'āā ya^{n'}ai canéé ye^{n'é} ndís'tiī. Maaⁿ ní 'va'á nī Ndyuūs. Ní ndís'tiī diíⁿ n'daacá nī ti Ndyuūs nadin-guá^{n'}ai yā ndís'tiī ní diíⁿ n'daacá nī ndúúćū cuidado ye^{n'e} nducué^{n'e}.

¹³ Cuaacu chí Ndyuūs diíⁿ yā chí ndís'tiī ne^{n'é} nī diíⁿ nī

nducuéⁿ'ē chi n'daacā. Ní Ndyuūs cunneé yā ndís'tiī chi diiⁿ nī. Ní 'cuiinū chi chiiⁿ chi diiⁿ nī tan'dúúca nī neⁿ'é yā chíiⁿ chí n'daacā n'dai.

14 Maaⁿ ní ndís'tiī diiⁿ nī nducuéⁿ'ē ní nguéeⁿ cueēⁿdiitú nī ndíi nguéeⁿ 'cuuⁿ'máⁿ nī.

15 Ní ndúúti chi diiⁿ nī 'tuucā mar 'áamá 'iiⁿ'yāⁿ nguéeⁿ cuuvi caaⁿ'máⁿ yā nuuⁿndi yeⁿ'é nī o nguéeⁿ n'daacā idiíⁿ nī caati deenú yā chi ndís'tiī daiyá Dendyuūs ndís'tiī. Ní nguéeⁿ véé nuuⁿndi yeⁿ'é nī nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéeⁿ i'téenu yā Ndyuūs ní nguéeⁿ n'daacā idiíⁿ yā. Ní tan'dúúca 'áamá 'íiⁿ'nyúⁿ ngíi yáⁿ'āa taachi maāⁿ 'tiicá nī.

16 Ní candéⁿ nī nduudu cuaacu yeⁿ'e Cristo nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ti nduudu miiⁿ diiⁿ chi 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi cunduuchí yā cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ caati 'úú ní cuuví yeenú taavi nguuví chi ndaa Cristo taama vmnéⁿ'ēe. Ní deenú chi nguéeⁿ tandii rá diiⁿ ndu'ú 'úú ndíi nguéeⁿ nduu tandii rá diiⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs nguaaⁿ ndís'tiī.

17 Ndúúti chi nca'á vida yeⁿ'e maáⁿ ní ch'iī caavā ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs, tuu'mi ní cáavā chi 'āā itéenu nī Ndyuūs ní diiⁿ nī ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é yā, tanducuéⁿ'ē chuū ní tan'dúúca 'áamá ofrenda nanááⁿ Ndyuūs 'tiicā. Ní 'úú ní yeenú, ní cuuvi yeenú ndúúcu nī.

18 'Tiicá ntúūⁿ cáavā chuū ndís'tiī cuuvi yeenú nī. Ní cuuvi yeenú ntúūⁿ nī nduucú.

Yeⁿ'ē hermano Timoteo ndúúcu hermano Epafrodito

19 Nduuti chi Señor Jesucristo neⁿ'é yā chi 'úú idiíⁿ

chiiⁿ chi nadacadíinuúⁿ chi diiⁿ, tuu'mi ní caⁿ'á dicho'ó Timoteo nanááⁿ ndís'tiī nguuví chi cuchii. Maaⁿ níicú cuuvi yeenú taachi cadiinuúⁿ ní cuuvi deenú táacā snee ndís'tiī.

20 Ti nguéeⁿ véé táamá compañero yeⁿ'é chi dáamá nadacadíinuúⁿ sa nduucú tan'dúúca Timoteo miiⁿ. Ní n'daacā idiíⁿ sa cuidado yeⁿ'é ndís'tiī.

21 N'dee n'dái 'iiⁿ'yāⁿ i'nuúⁿ yā chi n'daacā yeⁿ'e maáⁿ yā ní nguéeⁿ diiⁿ yā dendu'ú chi ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e Cristo Jesús.

22 Naati ndís'tiī ní deenú nī yeⁿ'e Timoteo chi n'daacā canee sa yeⁿ'e nducuéⁿ'ē. Ní deenú nī chi saⁿ'a miiⁿ tan'dúúca daiyá chi dichiiⁿ ve sa 'úú, 'tiicā sa taachi ngaⁿ'á 'nū evangelio chí nduudu ngai yeⁿ'é Cristo.

23 Sáⁿ'a 'cūū nadacadíinuúⁿ chi dicho'ó saⁿ'ā nanááⁿ ndís'tiī naati neⁿ'é cadiinuúⁿ vmaaⁿ táacā 'cuenú asuntos yeⁿ'é núúⁿ niiⁿ'nyūⁿ.

24 Maaⁿ ní véé confianza yeⁿ'é ndúúcu Ndyuūs chi núúⁿ niiⁿ'nyūⁿ cuuví ndaá maáⁿ ní n'diichí ndís'tiī.

25 Ní nadacadíinuúⁿ ntúūⁿ chi dicho'ó yeⁿ'e ndís'tiī hermano Epafrodito. Saⁿ'ā miiⁿ idiíⁿ sa ntiiⁿ'nyuⁿ nduucú ní diiⁿ sá luchar nduucú. Saⁿ'ā miiⁿ ndís'tiī maáⁿ nī dicho'ó nī saⁿ'ā nanaáⁿ chi cuuvi cunnee sa 'úú ndúúcu necesidades yeⁿ'é.

26 Saⁿ'ā miiⁿ neené neⁿ'e sa n'diichi sa nducyaaca ndís'tiī ní neené nadacadíinuúⁿ sa yeⁿ'e ndís'tiī caati ndís'tiī n'giindiveéⁿ nī chí ngíitá sa.

27 Cuaacu níⁿnyúⁿ chí nééné ya'ai chiitā sa ti 'āā cháa 'cuūvī sa. Naati Ndyuūs ní ya'āi 'iinú yā saⁿā ní nguéé dámaāⁿ saⁿā miiⁿ caati ndúú^cū 'úú ti 'úú nguéé cunee ndaāchī yiinú cá de'ē ca chí canéé yeⁿ'é.

28 Ní cáāvā chuū neⁿ'e cá dicho'ó saⁿā Epafrodito nanááⁿ ndís'tiī ní ndís'tiī cuuvi yeenú nī taachi snaaⁿ nī taama vmnéⁿ'ēe saⁿā. Ní 'tiicá ntúūⁿ 'úú nguéé nadacadiínuuⁿ ndaachí yeⁿ'é nī.

29 Ní taachi ndaa sa nanááⁿ ndís'tiī, 'cuáaⁿ nī Epafrodito ndúú^cū vaadī yeenú caati saⁿā miiⁿ hermano yeⁿ'é nī ti i'téenu sa Señor Jesucristo yeⁿ'e yú. Ní diiⁿ nī honrar tanáⁿ'a yā chí diiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs tan'dúú^cā saⁿā miiⁿ.

30 Caati 'áará chí nééné chíitā sa nī 'āā cháa 'cuūvī sa cucáāvā chí diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Cristo, nguéé nadacadiínuuⁿ sa yeⁿ'e vida yeⁿ'e maāⁿ sa ndúú^cū peligro chí cuuvi 'cuūvī sa caati dichíⁿ'vē sa 'úú. Ní diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é chí ndís'tiī maāⁿ nī neⁿ'é nī diiⁿ nī naati nguéé cuuvi diiⁿ nī.

3

Pabloyaa'víyā contra yeⁿ'e 'iiⁿ'yā Israel chí necio yeⁿ'e ley yeⁿ'é yā

1 Maaⁿ ní ndís'tiī hermanos yeⁿ'é ngaⁿ'á ngī ndís'tiī chí canéé chí cuuvi yeenú nī ti yeⁿ'e Señor Jesucristo ndís'tiī. Ní cáāvā 'úú nguéé de'ē vεε chí di'vaachi 'úú taachi dinguúⁿ yeⁿ'e ndís'tiī táámá vmnéⁿ'ēe

chí cuuvi yeenú nī, ti canéé chí diiⁿ nī cáāvā chí cho'ōo n'dai yeⁿ'é nī.

2 Ndís'tiī ní diiⁿ nī cuidado yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí tan'dúú^cā 'yaānā ti 'tiicá yā ti neⁿ'é yā circuncidar cuerpo yeⁿ'e saⁿ'a chí nguéé saⁿā Israel sa. Nguéé n'daacā diiⁿ yā chí nadacadiínuuⁿ yā chí canee chí diiⁿ yā circuncidar cuerpo yeⁿ'e saⁿ'ā s'eeⁿ.

3 Ní cuaacu níⁿnyúⁿ s'uuúⁿ ní tan'dúú^cā chí 'āā circuncidado s'uuúⁿ caati s'uuúⁿ dich'εεε yú Ndyuūs ndúú^cū espíritu yeⁿ'e maāⁿ yú. Ní s'uuúⁿ ní yeenu yú ti yeⁿ'e Señor Jesucristo s'uuúⁿ. Ní nguéé véé confianza yeⁿ'é yú yeⁿ'e tan'dúú^cā chí 'āā circuncidado cuerpo yeⁿ'e yú.

4 Ní 'úú dendú'ū cuuvi cunee ndúú^cū confianza na vida yeⁿ'é nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ tí 'úú canéé circuncidado. Ní nguéé vεε mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí cuuvi nadacadiínuuⁿ cá yā yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chuū ndúú^cū confianza tan'dúú^cā chí cuuvi 'úú.

5 Caati taachi chíⁿ niiⁿ'niⁿ nguuvi chí ch'iidiyaáⁿ 'iiⁿ'yāⁿ diiⁿ yā circuncidar 'úú ní 'caacá yā seña na cuerpo yeⁿ'é tan'dúú^cā chí diiⁿ yā ndúú^cū nducyaaca saⁿ'ā 'lín yeⁿ'e ndaata Israel chí judíos. Ní 'úú ní yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Benjamín 'úú. Ní 'úú ní saⁿ'a yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ hebreo o Israel 'úú ndíí taachi ch'iindiyaáⁿ caati chiidá ní saⁿ'ā hebreo yā. Ní 'úú ní saⁿ'a fariseo 'úú ní diiⁿ ndúú^cū núúⁿ máⁿ staava yeⁿ'é chíⁿ chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'é.

6 Ní 'úú ní neené necio 'úú

chi diín ntiinnyuⁿ yeⁿe yaācū yeⁿe ndaata yeⁿé. Ní 'úú i'nuuⁿca'ái i'iyāⁿ chi ngeⁿe yaācū yeⁿe i'iyāⁿ chi i'téenu yā Cristo. Ní diín nducuéⁿē chi ngaⁿa ley yeⁿē yú. Ní i'iyāⁿ nguéé cuuvi caaⁿmáⁿ yā chi véé nuuⁿndi yeⁿé.

7 Naati nducuéⁿē chuū chí nadacadíinuúⁿ chí cosas chí ch'εεε chí neené dichíⁿvē caavā 'úú, ní nducuéⁿē dendu'ū yeⁿé 'āā chí'neén. Ní maaⁿ ní dichíⁿvē 'úú chí i'teenú Jesucristo.

8 Ní nguéé nadacadíinuúⁿ cá yeⁿe nducuéⁿē dendu'ū yeⁿé chí 'úú chí'neén ti diín cuenta chí dindaí nducuéⁿē dendu'ū yeⁿé cáāvā chí n'dai taavi ca chí maaⁿ ní i'teenú Jesucristo chí i'ivú. Ní diín cuenta chí nducuéⁿē dendu'ū yeⁿé ní tan'dúúⁿcā yaācā, 'tíicā vεε, cáāvā chí n'daáⁿ nducuéⁿē dendu'ū yeⁿé cáāvā chí i'teenú Cristo. Ní sta'á Cristo tan'dúúⁿcā chí i'ivú 'tíica yā.

9 Ní 'tíicā idiín ti maaⁿ ní 'úú ní yeⁿe Cristo 'úú. Maaⁿ ní canee n'daacā nanááⁿ Ndyuūs. Nguéé cucáāvā chí neⁿé canee n'daacā nanááⁿ Ndyuūs cucáāvā ley miiⁿ naati cucáāvā chí i'teenú Cristo. Ní 'úú ní n'daacā ca 'úú nanááⁿ Ndyuūs caati neⁿé Jesucristo.

10 Níicú 'úú ní dámaāⁿ neⁿe chí 'úú snaáⁿ Cristo ní canee cuuⁿmiⁿ chí canee ndúúⁿcū maaⁿ poder chí diiⁿ chí nduuchi Cristo yeⁿē nguaaⁿ tináⁿā. Níicú cuuvi daamá nduucú yā chí 'cuenú cuuvi tan'dúúⁿcā chí Cristo ch'eenú yā chí ndíi cuuvi 'cuūvi tan'dúúⁿcā Cristo ch'īi yā.

11 Ní 'tiicá ntúūⁿ 'úú cuuvi

deenú chí 'āā cuuvi nnduuchi yeⁿē nguaaⁿ tináⁿā.

Diin yú luchar cáāvā premio chí Ndyuūs caⁿa yā téé yā s'uuūⁿ

12 'Úú nguéé neⁿé caaⁿmáⁿ ndís'tiī chí 'āā tuneéⁿ tan-ducueⁿe chí chuū caati 'āā cuéé ndaa n'daacā 'úú. Naati 'úú candií cá cuááⁿ ymnaaⁿ ndúúⁿcū chí i'teenú ní ngiínú ndíi taanduvéé tuneéⁿ yeⁿe premio chí cuuvi yeⁿé. Ní ymnááⁿ ymnaaⁿ Cristo miiⁿ diín yā chí 'úú ní yeⁿé yā 'úú, caati cuuvi cuta'á premio miiⁿ.

13 Ní ndís'tiī hermanos yeⁿé, 'úú māāⁿ nguéé nadacadíinuúⁿ chí 'āā tuneéⁿ dendu'ū'cūū. Naati chuū idiín chí cuuvi naáⁿ nducuéⁿē chí 'āā diín nguuvi chí chó'oo. Ní diín chí cuuvi tuneé nducuéⁿē chí cuuvi yeⁿé nguuvi chí cuchíi.

14 Ní 'íicú 'úú cuuvi diín nducuéⁿē caati cuuvi diín ganar vida cuen^e daāⁿmaⁿ chí premio chí cuuvi yeⁿé chí cūneé na va'ai cheeti nguuvi ndúúⁿcū Ndyuūs. Ndyuūs chí canee na va'ai cheeti nguuvi yaa'v'í yā s'uuúⁿ chí dátee yā s'uuúⁿ chí cuuvi yeⁿe yú vida cuen^e daāⁿmaⁿ caati s'uuúⁿ ní yeⁿé Cristo s'uuúⁿ.

15 Ní nducyaaca yú chí n'daacā snée yú ndúúⁿcū chí i'teenú yú, canee cuuⁿmiⁿ chí nadacadíinuúⁿ yú 'tíicā chí nguéé tuneéⁿ yú. Ní nduuti chí tanáⁿa ndís'tiī nguéé nadacadíinuúⁿ ní 'tíicā, tuu'mi ní Ndyuūs ní 'cuuⁿmiⁿ yā ndís'tiī cheε chí cuaacu.

16 Níicú chuū ní neéne neⁿe cunee chí dáamá

nūⁿ cadiīnuuⁿ yú n'daacā ní 'cuεεtinee yú n'daacā ndúúcū chi 'āā deenu yú yeⁿ'é Ndyuūs.

17 Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é diīⁿ nī tan'dúúcā chi 'úú idiīⁿ. Ní nadacadiīnuuⁿ n'dai nī yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi 'cuεεtinee n'daacá yā tan'dúúcā chi ch'iⁿ'í'nū 'iiⁿ'yāⁿ ní 'tiicá ntūūⁿ ch'iⁿ'í'nū ndís'tiī.

18 Ní nééné n'deeē cuuví caⁿ'á ndís'tiī chi véé 'yaaⁿ taavi 'iiⁿ'yāⁿ chi neⁿ'é yā diīⁿ yā tan'dúúcā chi maáⁿ yā neⁿ'é yā. Ní nguéé neⁿ'e yā Cristo chi maáⁿ yā ch'iī yā na cruz. Maaⁿ ní ngaⁿ'á chuū taama vmnéⁿ'ēe ní nééné ya'āī 'iinu ndúú chi ngeεcú yeⁿ'é.

19 Ní cáāvā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndaā tiempo chí ndái yā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní dámaāⁿ neⁿ'é yā n'nuuⁿ yā chi che'e yā ndúúcū nducuéⁿ'ē chi neⁿ'e yā. Ní dich'εεε maáⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ taachi canee chi 'cuinaáⁿ yā caavā chi diīⁿ yā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ dámaāⁿ nadacadiīnuuⁿ yā yeⁿ'e nducuéⁿ'ē vicio chi véé iⁿ'yeeⁿdí'cūū.

20 Naati s'uuúⁿ chi yeⁿ'e Cristo ní yāāⁿ vaacu yú ní va'ai cheεti nguuví. Ní snéé ngiinu yú Señor Jesucristo yeⁿ'e va'ai cheεti nguuví chí ndaa yā taama vmnéⁿ'ēe ní nadinguáⁿ'ái yā s'uuúⁿ.

21 Ní taachi Cristo ndaa yā, tuu'mi ní n'dááⁿ yā cuerpo yeⁿ'e yú chí cuerpo ndúúcū nuūⁿndī ndii cuerpo ngai yeⁿ'e yú chí tan'dúúcā cuerpo yeⁿ'é yā chí dεεε n'dai, 'tiicā cuerpo s'uuúⁿ. Ní 'tiicā Cristo caⁿ'a yā chí diīⁿ yā ndúúcū

dáámá poder yeⁿ'ē maáⁿ yā chí yeⁿ'ē chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yā yeⁿ'e taanduvéé chí véé.

4

Canee chí yeenu yú nducuéⁿ'ē tiempo ti s'uuúⁿ ní yeⁿ'e Cristo s'uuúⁿ

1 Maaⁿ ní ndís'tiī hermanos yeⁿ'é chí neⁿ'é cáāvā nducuéⁿ'ē chuū neené neⁿ'é n'diichí ndís'tiī. Ndís'tiī ní diīⁿ nī chí 'úú ní yeenú ní véé premio yeⁿ'é tan'dúúcā chí corona yeⁿ'é caati ndís'tiī ní i'téenu nī Jesucristo. Canee diitú nī ndúúcū chí i'téenu nī yeⁿ'e 'iivu yú chí Cristo. 'Úú yaaⁿ'ví ndís'tiī 'tiicā ti neⁿ'é taavi ndís'tiī.

2 'Úú di'cuítú táⁿ'ā Euodias ní di'cuítú táⁿ'ā Síntique chí diīⁿ yā chí dáámá nūⁿ cuuví vaanicadiīnūⁿ yeⁿ'é yā tan'dúúcā chí canee chí diīⁿ hermanos chí i'téenu yā Señor Jesucristo yeⁿ'é yú.

3 Ní di'cuítú n'diī, saⁿ'ā chí 'áámá canee nduucú na ntiiⁿnyuⁿ chí cúnnee nī n'daataá hermanas chí diīⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ nduucú. N'daataá s'eeⁿ ní dichíⁿ'vé yā 'úú naachi 'úú ngaⁿ'á nduudu ngai yeⁿ'é Cristo chí nadanguáⁿ'ai yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Ní cúnnee nī saⁿ'ā Clemente ndúúcū tanáⁿ'a yā chí nginneé yā 'úú ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí duuchí yā ní canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs naachi canéé nguūⁿ chí dúúchí nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí canduuchí yā cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

4 Ndís'tiī canéé chí yeenú nī nducuéⁿ'ē tiempo caati

ndís'tiī ní yeⁿe Señor Jesucristo ndís'tiī. Ní 'tíicā caaⁿmáⁿ ntuúⁿ taama vmnéⁿ'ēe chi canee chi cuuví yeenú nī.

5 Ní nducyaaca 'iiⁿyāⁿ cuuvi snaáⁿ yā ndís'tiī chí 'iiⁿyāⁿ n'dái taavi ndís'tiī. Ní ndís'tiī deenú nī chí nīⁿnuúⁿ canee Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú.

6 Ní nguéeⁿ dε'ē vεε nadicadíínuuⁿ nī yeⁿ'e tanducuén'ē. Ní taachi caaⁿmaⁿngua'á nī cuuví nī Ndyuūs nducuén'ē chí neⁿ'é nī. Ní taachi caacá nī Ndyuūs cucáávā chíiⁿ chí neⁿ'é nī ní ca'a ntuúⁿ nī gracias Ndyuūs.

7 Tuu'mi ní Ndyuūs tée yā vaadī 'diiⁿ yeⁿ'é yā chí ch'εεε ca chí nguéeⁿ cuuvi tuumicadíínuuⁿ nī yeⁿ'ē. Níicú vaadī 'diiⁿ miiⁿ ní nguáín'dai nī na staava yeⁿ'é nī ndúúⁿcū vaanīcadíínuuⁿ yeⁿ'é nī caati ndís'tiī ní yeⁿ'e Cristo ndís'tiī.

Nadacadíínuuⁿ nī yeⁿ'e nducuén'ē chí n'daacā

8 Ní ndís'tiī ní yeⁿ'e nducuén'ē dendú'ū nadacadíínuuⁿ nī yeⁿ'e nducuén'ē chí nduudu cuaacu, ní yeⁿ'e nducuén'ē chí n'dai chí diiⁿ yú respetar, ní yeⁿ'e nducuén'ē vaadī cuaacu, ní yeⁿ'e nducuén'ē chí dεεvε, ní yeⁿ'e nducuén'ē chí neⁿ'e Ndyuūs chí nadacadíínuuⁿ nī, ní yeⁿ'e nducuén'ē chí 'iiⁿyāⁿ deenu n'dái yā chí n'daacā. Ní nadacadíínuuⁿ nī yeⁿ'e tanducuén'ē chí n'daacā ca chí cuuví nī caaⁿmáⁿ nī yeⁿ'e 'tíicā, dε'ε chúúⁿcā n'daacā chuū.

9 Níicú diiⁿ nī dendu'ū chí ch'eeⁿ nī yeⁿ'é tan'dúúⁿcā

chí ch'iⁿ'í ndís'tiī. Ní diiⁿ nī tan'dúúⁿcā chí ch'iindiveéⁿ nī yeⁿ'é chí n'geéⁿ ndís'tiī ní tan'dúúⁿcā chí n'diichí nī chí 'úú idiíⁿ. Diiⁿ nī nducuén'ē chuū. Ndyuūs chí canee ndúúⁿcū vaadī 'diiⁿ yeⁿ'é yā ní canee yā ndúúⁿcū ndís'tiī ndúúⁿcū vaadī 'diiⁿ yeⁿ'é yā.

'Iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Filipos ca'á yā ofrendas Pablo

10 'Uú ní yeenú taavi ti yeⁿ'é Señor Jesucristo ní caati ndís'tiī ní 'āā n'gaacu ntúuⁿ nī ní nadicadíínuuⁿ nī yeⁿ'é 'úú. Deenú chí ndís'tiī 'āā n'gaacú nī yeⁿ'e tiempo chí chó'ōo naati nguéeⁿ cuuvi cunnee nī 'úú, 'áará chí neⁿ'é nī.

11 Ní 'úú nguéeⁿ ngaⁿ'á ndís'tiī yeⁿ'ē chí nguεε véé yeⁿ'é caati maaⁿ ní 'āā deenú chí cuuvi yeenú ndúúⁿcū dε'ē chí véé yeⁿ'é.

12 Ní 'āā deenú táácā chí diiⁿ taachi pobre 'úú, ní 'āā deenú táácā chí diiⁿ taachi véé cá yeⁿ'é. Ní 'āā deenú ntúuⁿ táácā chí cuneé ndúúⁿcū 'āā dε'é nūuⁿ chí cúchī yeⁿ'é, nduuti chí véé cá chí che'é o nduuti chí nguéeⁿ véé chí che'é, o nduuti chí véé taavi ca yeⁿ'é o nduuti chí nguéeⁿ dε'ē vεε yeⁿ'é. Ní yeⁿ'ē taanduvéé chuū ní deenú táácā cuuvi diiⁿ.

13 Ní 'úú ní cuuví diiⁿ tanducuén'ē chí cho'ō yeⁿ'é caati Cristo itée yā fuerzas 'úú.

14 Ní ndís'tiī ní n'daacā idiíⁿ nī chí chinnee nī 'úú taachi n'geenú ngii.

15 Ní ndís'tiī 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Filipos deenu n'daacá nī taachi cho'ó na yáⁿ'āa Macedonia ní tuca'á cāⁿ'a nduudu yeⁿ'e Cristo chí nadan-

guáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ na yáⁿ'āa Macedonia miiⁿ. Deenú nī chi taachi canⁿ'daá cueⁿ'é chi dámaāⁿ ndís'tiī chi yeⁿ'é yaācū Filipos tee nī 'úú tuumi chi ofrenda yeⁿ'e yaācū yeⁿ'é nī chi nnee nī 'úú.

16 Ní taachi 'úú caneé na yāāⁿ Tesalónica, ndís'tiī ní tee nī 'áámá 'uūví cuuvi ayuda ndúú^{cū} tuumī taachi 'āā véé necesidades yeⁿ'é.

17 Nguéé dámaāⁿ nacadínuuⁿ yeⁿ'e chi cuta^{'á} de'ε tuūmī chi ndís'tiī téé nī 'úú naati neⁿ'é chi snāⁿ chi cuuvi véé cá yeⁿ'e ndís'tiī, chiiⁿ chi Ndyuūs ca^{'á} yā téé yā ndís'tiī cucáāvā chi ndís'tiī nneé nī 'úú.

18 'Úú ní yaa^{'ví} ndís'tiī chi 'āā sta^{'á} nducuén^{'ē} chi tee nī 'úú ní ngo'o ca cáāvā necesidades yeⁿ'é. Ní maaⁿ ní chi sta^{'á} yeⁿ'e hermano Epafrodito dendu'ū ofrenda chi dicho'o ndís'tiī. Ndúú^{cū} chuū ní véé cá yeⁿ'é. Ní nducuén^{'ē} ofrenda chi dicho'o ndís'tiī 'úú, ní chuū ní 'áámá ofrenda chi n'dai taavi nanááⁿ Dendyuūs. Ní tan'dúú^{cā} 'áámá ofrenda chi ca^{'á} nī Ndyuūs, tíicā ofrenda yeⁿ'é nī. Ní ofrenda miiⁿ cosas chi Ndyuūs neⁿ'e taavi yā.

19 Ní maaⁿ ní Ndyuūs yeⁿ'e yú téé yā ndís'tiī nducuén^{'ē} dendu'ū chi necesidades yeⁿ'é nī yeⁿ'e vaadī 'cuiica n'dai chi véé yeⁿ'é yā chi n'deee taavi ca. Chuū ní Ndyuūs díiⁿ yā ti s'uuúⁿ ní yeⁿ'é Cristo Jesús s'uuúⁿ.

20 Maaⁿ ní caaⁿ'maⁿ yú chi Ndyuūs Chiida yú, ni ch'εεε ca ní ndεεvε n'dái cá caati cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ 'tiicá yā.

saludos

21 Maaⁿ ní ngaⁿ'á ndúú^{cū} nducyaaca ndís'tiī chi i'téenu nī Jesucristo: N'dai nī, ngaⁿ'á. Hermanos yeⁿ'e yú chi canéé nduucú: N'dai ndís'tiī, ngaⁿ'a yā.

22 Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi snéé yā 'muuⁿ nduucú ní i'téenu yā Cristo: N'dai ndís'tiī, ngaⁿ'a yā. 'Tiicá ntúūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi snéé na va'ai yeⁿ'e César chi emperador yeⁿ'e Roma: N'dai ndís'tiī, ngaⁿ'a yā.

23 Ní Jesucristo yeⁿ'e yú itée yā nducyaaca ndís'tiī nducuéⁿ'ē chi n'dai taavi ca yeⁿ'e yā. 'Tíicā cuuvi.

'Cuiinū carta miiⁿ ndúú^{cū}

CARTA YEⁿ'E 'IIⁿ'YĀⁿ YEⁿ'E YĀĀⁿ COLOSAS

*Pablo idinguúⁿ yā yeⁿ'e
'iiⁿ'yāⁿ chi naⁿ'a yāacū na yāāⁿ
Colosas*

1 'Úú Pablo 'úú ní 'úú
apóstol yeⁿ'e Señor Jesucristo
caati 'tíicā neⁿ'é Ndyuūs.

2 'Úú ní ndúú^cū hermano
Timoteo idinguúⁿ carta 'cūū
yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿ'e Ndyuūs
ní i'téenu yā Jesucristo, 'iiⁿ'yāⁿ
chi snée yā na yāāⁿ Colosas.
Neⁿ'é chi Ndyuūs Chiida yú
tée yā ndís'tiī vaadī n'dai ca
yeⁿ'é yā ndúú^cū vaadī 'diiⁿ
yeⁿ'é yā.

*Pablo ngaⁿ'angua'á yā
caava 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā
Jesucristo*

3 Taachi ngaⁿ'angua'á 'nū,
'úú ndúú^cū Timoteo cuen'e
daāⁿmaⁿ ca'á 'nū gracias
Ndyuūs Chiidá Señor Jesu-
cristo yeⁿ'e yú caavā ndís'tiī.

4 'Tíicā diiⁿ 'nū ti caati
náⁿ'ā hermanos yeⁿ'e yú ndaá
yā nanááⁿ nús'uu 'āā yaa'ví
yā yeⁿ'é ndís'tiī tan'dúú^cā
chi i'téenu nī Cristo Jesús
ní tan'dúú^cā chi dineⁿ'e nī
nducyáá^cá 'iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿ'e
Ndyuūs.

5 Chuū ní cucáāvā chí snée
ngiinú nī chiiⁿ chi cuuvi yeⁿ'é
nī chi Ndyuūs nguáin'dai yā
na va'ai chεeti nguuvi cáāvā
ndís'tiī. Ní 'āā ch'iindiveéⁿ
nī nduudu cuaacu chi yeⁿ'é
Cristo. Ní nduudu cuaacu
miiⁿ ní cuuvi nanguan'ai

'iiⁿ'yāⁿ ní véé chi cuuvi yeⁿ'é
nī.

6 Ní nduudu miiⁿ ní
'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'á yā nanááⁿ
ndís'tiī, ní maaⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ
ngaⁿ'á yā nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi
snee núúⁿmaⁿ iⁿ'yeēⁿdī. Ní
tan'dúú^cā 'áámá cosecha
chi véé n'gui'i yeⁿ'é, 'tíicā
nduudu miiⁿ caati n'giita
nduudu miiⁿ. 'Tiicá ntúūⁿ
nduudu miiⁿ 'cuiita na staava
yeⁿ'e ndís'tiī ndii nguuvi chí
ch'iindiveéⁿ nī yeⁿ'é. Ní
tuumicadínuuⁿ cá nī chεε chi
cuaacu yeⁿ'e vaadī n'dai yeⁿ'e
Ndyuūs yeⁿ'é yú chi Ndyuūs
tee yā s'uuúⁿ ní taacā Ndyuūs
dineⁿ'é yā s'uuúⁿ.

7 Chuū ní ch'éeⁿ nī yeⁿ'e
saⁿ'ā Epafras chi saⁿ'ā chi
neené neⁿ'e yú. Ní dáámá
nginnee sa s'uuúⁿ. Ní 'áámá
caneé sa na ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é
Cristo. Ní diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ
yeⁿ'e Cristo nguaaⁿ ndís'tiī.

8 Saⁿ'ā miiⁿ ní ndaa sa
nanááⁿ nús'uu ní ngaⁿ'a
cuaacu sa yeⁿ'e ndís'tiī. Ní
ngaⁿ'a sa chi ndís'tiī dineⁿ'é
nī 'iiⁿ'yāⁿ caati Espíritu
N'dai yeⁿ'é Ndyuūs caneé yā
ndúú^cū ndís'tiī.

9 Ní cáāvā chuū ntúūⁿ
nús'uu ndii tiempo chi
ch'iindiveéⁿ 'nū yeⁿ'e ndís'tiī
nguée s'neeⁿ naaⁿ 'nū
caⁿ'angua'á 'nū caavā ndis'tiī.
Ngiicá 'nū chí maaⁿ Ndyuūs
ch'iⁿ'í yā ndís'tiī nducuéⁿ'é chi
neⁿ'é yā chí diiⁿ nī. Ní ngiicá
'nū Ndyuūs chí Espíritu N'dai
yeⁿ'é Ndyuūs tée yā ndís'tiī
nducuéⁿ'e vaadī deenu
ndúú^cū vaanicadínuuⁿ chí
yeⁿ'é Ndyuūs.

10 Ngaⁿ'angua'á 'nū chí

ndís'tiī cuuvi 'cuεtinéé n'daacá nī nanááⁿ Jesucristo ti yeⁿ'é yā s'uuúⁿ. Ní cueⁿ'e daāⁿmaⁿ diiⁿ nī tan'dúúⁿcā chi neⁿ'e Señor yeⁿ'e yú. Ní 'íicú véé n'gui'i yeⁿ'é nī yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē chi n'daacā chi idiⁿ nī. Ní cuuvi 'cueēⁿ ca nī yeⁿ'e vaadī deenu chí yeⁿ'e Dendyuūs.

11 Ngiicá 'nū Ndyuūs chi téⁿe yā ndís'tiī poder yeⁿ'é yā chí ch'εεε ca chí cuuvi diiⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é nī ndúúⁿcū poder chí yeⁿ'é Ndyuūs. Ní 'íicú ndúúⁿcū paciencia cuuvi cuchéⁿ nī yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē chi 'iiⁿ'yāⁿ diiⁿ yā ndúúⁿcu nī. Ní yeenú nī.

12 Ní ndís'tiī canéé chi ca'á nī gracias Ndyuūs Chiida yú caati Ndyuūs diiⁿ yā ndúúⁿcu yú chí véé parte yeⁿ'e yú naachi cuuvi yeⁿ'e yú ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi i'téénu yā Cristo. Ní caⁿ'a yā chí téⁿe yā s'uuúⁿ chí cuuvi yeⁿ'e yú ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí yeⁿ'é yā taachi ndaa yú na lugar chí δεεε ca naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'ē.

13 Canéé chi ca'á nī gracias Ndyuūs caati nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ yeⁿ'e saⁿ'ā chí ngaⁿ'ā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e maaⁿ'i. Ní Ndyuūs dicho'ó yā s'uuúⁿ naachi canéé Jesucristo chí ngaⁿ'ā ntiiⁿnyúⁿ yā. Jesucristo ní Daiyá Ndyuūs chí Ndyuūs neⁿ'e taaví yā.

14 Níicú Jesucristo cuai yā s'uuúⁿ ndúúⁿcū precio chí yuúⁿ yeⁿ'é yā taachi ch'ii yā na cruz cucááⁿvā s'uuúⁿ. Ní cááⁿvā chuū Ndyuūs nadach'εεcú yā s'uuúⁿ yeⁿ'e

nuūⁿndī yeⁿ'e yú.

Chi nduuvidaama yú ndúúⁿcū Ndyuūs cucááⁿvā chí Cristo ch'ii yā

15 Jesucristo ní tan'dúúⁿca Ndyuūs chiida yú chí nguéé inaaⁿ yú, 'tiicá yā. Ní Cristo miiⁿ 'aā canéé yā vmnááⁿ vmaⁿ'aaⁿ chí din'dái yā núúⁿmáⁿ íⁿ'yeeⁿdī.

16 Ní Ndyuūs yeⁿ'e yú ndúúⁿcū Cristo miiⁿ din'dái yā tanducuéⁿ'ē dendu'ū chí véé. Din'dái yā tanducuéⁿ'ē dendu'ū chí véé nanguuvi. 'Tiicá ntúūⁿ na yáⁿ'āa yeⁿ'ē chí inaaⁿ yú ndúúⁿcū yeⁿ'ē chí nguéé inaaⁿ yú. N'dáá rá chí véé ángeles chí yeⁿ'e Ndyuūs ndúúⁿcū ángeles chí yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ chí ngaⁿ'ā ntiiⁿnyuⁿ na 'yúúné ndúúⁿcū 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē chí ngaⁿ'á yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'ē naciones na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndúúⁿcū 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē ndúúⁿcū poder yeⁿ'e yā, tanducuéⁿ'ē ní Cristo miiⁿ din'dái yā ní 'iivi yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē.

17 Cristo miiⁿ ní ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē dendu'ū. Ní Cristo miiⁿ diiⁿ yā chí tanducuéⁿ'ē dendu'ū chí véé canéé lugar yeⁿ'ē ndúúⁿcū orden.

18 Ní Cristo miiⁿ ní tiíⁿ yā yeⁿ'e cuerpo chí yaācū yeⁿ'e yā chí nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téénu yā Cristo. Ní ca'á yā vida 'iiⁿ'yāⁿ chí yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'é yā. Ní Cristo miiⁿ vmaⁿ'aaⁿ vmaⁿ'aaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí nduuchí yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā, caati lugar chí vmnááⁿ vmaⁿ'aaⁿ cuuvi yeⁿ'é yā yeⁿ'e nducuéⁿ'ē dendu'ū chí véé.

19 Ní Ndyuūs Chiida yú ne^{n'é} yā chi Cristo miiⁿ canee yā ndúúcū nducué^{n'é} poder chi ye^{n'é} Ndyuūs.

20 Ní cucáávā Cristo miiⁿ Ndyuūs Chiida yú ne^{n'é} yā diíⁿ yā chi cuuvi ye^{n'é} Cristo tanducué^{n'é} dendu'ū taama vmné^{n'é} tan'dúúcā tanducué^{n'é} chi véé vmnááⁿ vmaaaⁿ na va'ai chεεti ngu-uvi. 'Tiicá ntúūⁿ cuuvi ye^{n'é} yā tanducué^{n'é} chi véé na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní diíⁿ yā chi véé vaadī 'diiíⁿ cáávā yuuúⁿ ye^{n'é} Jesucristo chi can'daā taachi ch'ií yā na cruz.

21 Ní tiempo chi 'āā chó'ōo ndís'tiī ní tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ chi snúuⁿ yā yúúⁿ ní 'tíicā ndís'tiī. Ní nguεε deenú nī Ndyuūs caati diíⁿ nī cosas chi nguéé n'daāca. Ní ndís'tiī ní contra ye^{n'e} Ndyuūs ndís'tiī. Ní nguéé n'daacā staava ye^{n'é} nī. Naati maaⁿ ní Ndyuūs nch'εεcú yā nuuⁿndi ye^{n'e} ndís'tiī. Maaⁿ ní amigos ye^{n'é} Ndyuūs ndís'tiī.

22 Ní diíⁿ yā chi nduuvidaamá nī ndúúcū Ndyuūs cáávā chi cuerpo ye^{n'e} Jesucristo ch'ií na cruz. Ní Jesucristo ch'ií yā caavā s'uuúⁿ chi ndaa yā ndúúcū s'uuúⁿ nanááⁿ Ndyuūs Chiida yú. Ní Cristo ch'iⁿ'í yā chi s'uuúⁿ ní ye^{n'é} Ndyuūs s'uuúⁿ ní dεεve vida ye^{n'é} yú. Níicu 'āā ntéé caaⁿ'maⁿ Ndyuūs chi véé nuuⁿndi ye^{n'e} yú.

23 Maaⁿ ní canee chi i'téenu n'daacá nī nduudu cuaacu ní cunee diitú nī ndúúcū chi i'téenu nī chi ye^{n'e} Cristo. Ní cu'téenu cá nī nduudu cuaacu ye^{n'e} Jesucristo chi

ch'iⁿ'í chéé chi cuuvi ye^{n'e} yú ní ye^{n'é} chi cunee ngiinu yú. Ní nguéé divií nī ye^{n'e} nduudu cuaacu ye^{n'e} Jesucristo ti n'daacā canee nī nanááⁿ yā ní cunee ngiinu cá nī. Nduudu cuaacú 'cūū ye^{n'e} Jesucristo miiⁿ maaⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ che^{n'e} yā candεε yā chí cuuvi ye^{n'é} nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi snéé na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní nduudu cuaacu miiⁿ chiiⁿ chi 'úú Pablo ngaⁿ'a caati 'tíicā ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'é}.

Pablo nginneé yā 'iiⁿ'yāⁿ chi ye^{n'e} Jesucristo

24 Maaⁿ ní yeenú taavi ye^{n'é} chi n'geenu ngii cucáávā ndís'tiī chi i'téenu nī nduudú 'cūū. Ní 'tíicā maaⁿ ní yeenú taavi chi 'cuenú cuuvi na cuerpo ye^{n'é} tan'dúúcā chi ch'eenú chiī Cristo na cuerpo ye^{n'e} yā cucáávā 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā 'iiⁿ'yāⁿ ní ye^{n'e} cuerpo ye^{n'e} yā. Ní 'tíicā diíⁿ cumplir vaadī ya'ai ye^{n'e} Cristo cucáávā 'iiⁿ'yāⁿ ye^{n'e} yā.

25 Ndyuūs tee yā ntiiⁿnyuⁿ 'cūū ye^{n'é} chi diíⁿ ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'e} yaacū ye^{n'é} yā. Ní diíⁿ ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'e} Ndyuūs nguaaⁿ ndís'tiī chi nguéé ye^{n'é} ndaata Israel caati 'tíicā cuuvi cuaacu nduudu ye^{n'e} Ndyuūs chi ngaⁿ'a ndii cuááⁿ vmaaaⁿ.

26 Ní nduudú 'cūū nguéé deenú 'iiⁿ'yāⁿ caati canúúⁿ n'de'ei ndii tiempo chi 'āā 'cuéé 'iiⁿ'yāⁿ iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, naati maaⁿ ní chuū ch'iⁿ'í Cristo nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ye^{n'é} yā.

27 Níicú Ndyuūs ne^{n'é} yā chi nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi ye^{n'é} yā, 'iiⁿ'yāⁿ chi Israel s'eeⁿ yā

ndúúcū 'ii'nyāⁿ chí nguéé Is-
rael s'eeⁿ yā, nducyaaca yā
cuuvi deenú yā vaadī 'cuiica
ye^{n'}ē chi canúúⁿ n'de'ei. Chuū
ní secreto miiⁿ. Cristo canéé
yā ndúúcū ndís'tiī chí nguéé
'ii'nyāⁿ Israel yā. Ní ndúúcū
Cristo miiⁿ snee ngiinú nī chí
ca^{n'}á nī na va'ai chεeti nguuvi.

28 Nús'uu ní nga^{n'}á 'nū
nduudu cuaacu ye^{n'}é Cristo
nanááⁿ nducyaaca 'ii'nyāⁿ.
Ní nducué^{n'}ē ngi'cueéⁿ 'nū
'ii'nyāⁿ ndúúcū vaadī deenu
caati cuuvi deenú n'daacá yā
nduudu cuaacu ye^{n'}é Ndyuūs.
Ní cuuvi ye^{n'}é Cristo 'ii'nyāⁿ
ní n'daacā canéé yā nanááⁿ
Jesucristo.

29 Ní cáávā chuū 'úú idiín
ntiiⁿnyúⁿ 'cūū, ní diín di-
itúú taavi nducué^{n'}ē tiempo
ndúúcū nducué^{n'}ē poder chí
Ndyuūs itée yā 'úú.

2

1 'Úú ne^{n'}é chí ndís'tiī
cadíínuuⁿ nī chí díítúú diín
ntiiⁿnyuⁿ caavā ndís'tiī ní
cáávā 'ii'nyāⁿ chí snéé na yāāⁿ
Laodicea, ní cáávā 'ii'nyāⁿ chí
nguéé n'diichi tandii yā naáⁿ.

2 Ne^{n'}é chí nducyáácá
'ii'nyāⁿ s'eeⁿ ndúúcū ndís'tiī
cuuvi diitú nī ndúúcū staava
ye^{n'}é nī. Ní nguéé 'va'á nī.
Ní dáámá nadacadíínuuⁿ nī,
nī dine^{n'}é nī 'aamá nī taama
nī. Ní deenu cá nī ye^{n'}e
nducué^{n'}ē vaadī cuaacu, ní
diituu canéé nī ndúúcū chí
i'téenu nī. Ní 'íícú cuuvi
deenu cá nī chiiⁿ chí Ndyuūs
cunuuⁿ n'de'ei yā chí ye^{n'}e
maaⁿ Jesucristo miiⁿ. Ní 'íícú
cuuvi diituu cá nī ndúúcū chí
i'téenu nī ye^{n'}e Jesucristo.

3 Caati ndúúcū Cristo miiⁿ
tanducué^{n'}ē chí véé ye^{n'}ē
vaadī deenu ndúúcū vaadī
cadiinuⁿ ní ye^{n'}ē yā ndúúcū
nducue^{n'}ē cosa chí cunúúⁿ
n'de'ei ye^{n'}e nducyáácá
'ii'nyāⁿ.

4 Ní nducué^{n'}ē chuū nga^{n'}á
chí nguéé du'ū véε canche'ei
ndís'tiī ndúúcū nduūdū yaadi
ye^{n'}é yā.

5 Ní chuū nga^{n'}á caati 'áará
chí nguεε canéé ndúúcū
ndís'tiī cuuvi deenú nī chí
nadacadíínuúⁿ taavi ye^{n'}e
ndís'tiī. Ní yeenú taavi
'úú taachi n'giindiveéⁿ chí
n'daacā idiín nī ní díítuu
canéé nī ndúúcū nduudu
cuaacu ye^{n'}e Cristo chí i'téenu
nī.

6 Maaⁿ ní tan'dúúcā chí
i'téenu nī Señor Jesucristo
ye^{n'}ē yú 'tiicá ntúūⁿ ndís'tiī
chí ye^{n'}é Cristo canéé chí
n'gεetinéé n'daacá nī cáávā
Señor Jesucristo ye^{n'}ē yú
nginnee yā ndís'tiī.

7 Ní canéé chí diín n'daacá
nī ndúúcū nducué^{n'}ē caati
cu'téenu cá nī Jesucristo. Ní
cu'téenu cá nī nguuvi nguuvi
tan'dúúcā chí ch'eēⁿ ndís'tiī.
Ní nguéé ndaacadaamí nī
ye^{n'}e chí i'teenú nī. Ní cuén'é
daāⁿmaⁿ nga^{n'}á nī, gracias
Ndyuūs ti ye^{n'}é yā ndís'tiī.

*Ye^{n'}é vida ngai ye^{n'}é 'ii'nyāⁿ
chí ye^{n'}e Cristo*

8 Maaⁿ ní diín nī cuidado
ndís'tiī ye^{n'}e maáⁿ nī chí mar
'áámá sa^{n'}ā nguéé casta^{n'}a sa
ndís'tiī caavā vaanicadíínuūⁿ
ch'εeté ye^{n'}ē sa ndúúcū ndu-
udu yaadi ye^{n'}ē sa. Ní nguéé
cannche'ei sa ndís'tiī caati
nduudu ye^{n'}ē sa chí sta'a sa
ye^{n'}e vaanicadíínuūⁿ ye^{n'}e

'iiⁿyāⁿ ní yeⁿ'e costumbre yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'é iⁿ'yeeⁿdī. Ndíí nguéé sta'a sa yeⁿ'ē vaanicadíínūⁿ yeⁿ'é Cristo.

9 Caati nducuéⁿ'ē chi véé ní yeⁿ'e Ndyuūs ndúú^{cū} daiya yā Jesucristo. Jesucristo miiⁿ ní Ndyuūs 'yā ní dáámá yā ndúú^{cū} chiidá yā. "Tííca yā.

10 Ní nducuéⁿ'ē chi véé ní yeⁿ'e ndís'tiī caati ndís'tiī ní yeⁿ'e Cristo ndís'tiī. Jesucristo miiⁿ ní ndíí tiiⁿ yā yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē 'iiⁿyāⁿ ní yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē 'iiⁿntyéⁿ'ē yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē nación ní yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē poder yeⁿ'e yááⁿn'guiinūⁿ chi véé na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

11 Ndís'tiī nguéé 'iiⁿyāⁿ circuncidado yā na cuerpo yeⁿ'é yā. Naati cáávā chi ndís'tiī ní yeⁿ'e Jesucristo ndís'tiī, Cristo ní diíⁿ yā cuenta chi ndís'tiī tan'dúú^{cā} 'iiⁿyāⁿ chí circuncidado yā ndís'tiī taachi Jesucristo nadanguáⁿ'ai yā ndís'tiī yeⁿ'e poder yeⁿ'e nuūⁿdī chi véé na cuerpo yeⁿ'é nī.

12 Ní taachi cheⁿedinuūⁿniⁿ yā ndís'tiī, tuuⁿ'mi ní canee nī tan'dúú^{cā} chí ch'εⁿchí nī na yáinyāⁿ ndúú^{cū} Cristo ní canee nī tan'dúú^{cā} chí nadacueéⁿ nī yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā ndúú^{cū} Cristo. "Tííca rā vāá caati i'téenu nī poder yeⁿ'e Ndyuūs chi diíⁿ chí nacueeⁿ Jesucristo yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā.

13 Ní tiempo chi chó'ōo espíritu yeⁿ'e ndís'tiī ní n'diī cucáávā nuuⁿndi chí diíⁿ nī. Ní nguéé ndís'tiī 'iiⁿyāⁿ circuncidado yā ndís'tiī. Naati maaⁿ ní Ndyuūs tee yā vida cuenⁿ'e daaⁿmaⁿ ndís'tiī

dáámá dáámá ndúú^{cū} Cristo ti Ndyuūs nadanch'εⁿcú yā yeⁿ'ē tanducuéⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'é nī.

14 Cuááⁿ vmaaaⁿ canee yú ndúú^{cū} nducuéⁿ'ē cuenta yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'e yú ti nguεε diiⁿ yú tan'dúú^{cā} chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'é Ndyuūs. Ní cáávā ley miiⁿ ní cuenta yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'e yú diiⁿ condenar s'uuúⁿ. Naati Cristo nadíⁿ've yā 'áámá vmnéⁿ'ēe cuenta yeⁿ'e nuuⁿndi yú taachi ch'iī yā na cruz cáávā s'uuúⁿ. Ní cáávā chí ch'iī yā cáávā s'uuúⁿ ní tan'dúú^{cā} chí nadatuūví yā ley miiⁿ ti nguéé cuuvi condenar s'uuuⁿ.

15 Ní taachi Cristo ch'iī yā na cruz cuchéé yā yeⁿ'e nducuéⁿ'ē 'iiⁿntyéⁿ'ē yeⁿ'e espíritu chí nguéé n'daacā ndúú^{cū} poder yeⁿ'é yā. Ní diíⁿ yā chí 'cuinaaⁿ espíritu s'eeⁿ nanááⁿ nducyáácá espíritus. Ní Cristo ch'iⁿ'í yā nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí chéε yā yeⁿ'e espíritus.

In'nuúⁿ nī nducuéⁿ'ē chí yeⁿ'ē va'ai cheⁿeti nguuvi

16 Maaⁿ ní nguéé nacadíínūⁿ nī yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí diíⁿ yā condenar ndís'tiī caavā denduū chí nguéé chí nge'é nī ndúú^{cū} chí ngi'i nī o ndúú^{cū} yeⁿ'ē chí diíⁿ nī taachi véé 'viicu s'eeⁿ ndúú^{cū} 'viicu yeⁿ'e 'iiyūⁿ ngai ndúú^{cū} 'viicu yeⁿ'e sábado chí nguuvi chí ntaaví'tuunūⁿ 'iiⁿyāⁿ.

17 Nducuéⁿ'ē 'viicu ndúú^{cū} chí diíⁿ 'iiⁿyāⁿ ní ch'iⁿ'i yeⁿ'e Cristo chí cuchii, naati nducuéⁿ'ē chuū cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'ā chí yeⁿ'e Cristo miiⁿ.

18 Nguéé nadacadíínuuⁿ nī yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chí diíⁿ yā condenar ndís'tiī caati ngaⁿ'a yā chí n'diichí yā visiones. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nadacadíínuuⁿ yā chí n'gεεε maáⁿ yā caavā cosas chí n'diichí yā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'a yā chí canee chí ndiicuúⁿ nī maáⁿ nī ní dich'εεé nī ángeles. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ diíⁿ yā cosas chí nguéé deenú yā yeⁿ'ē ní n'gεεε maáⁿ yā caavā chí nadacadíínuuⁿ yā yeⁿ'e cosas chí candεε yeⁿ'ē maaⁿ tííⁿ yā.

19 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé canee yā ndúúcu nduudu cuaacu yeⁿ'é Jesucristo. Cristo miiⁿ ní tiiⁿ yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'é yā chí 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā 'yā. Ní Cristo miiⁿ ní diíⁿ yā chí nducuéⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yā ní n'giita yā caati i'téenu cá yā yeⁿ'é yā. Ní Cristo miiⁿ diíⁿ yā chí nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yā canee yā tan'dúúca chí nduuvi daamá yā tan'dúúca cuerpo yeⁿ'e yú nduuvidaama yeⁿ'ē ndúúcu 'iini ndíi nduū. 'Tíicā diíⁿ Cristo tan'dúúca chí neⁿ'e Ndyuūs.

20 Maaⁿ ní ndís'tiī 'āā ch'iī nī taachi chí iī Jesucristo. Ní canee nī libre yeⁿ'e reglas yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū. Maaⁿ ní, ¿d'é'ē cuuvi chí n'gεεetinéé ndís'tiī tan'dúúca chí yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū ndís'tiī? ¿D'é'ē cuuvi chí i'téenu nī reglas yeⁿ'ē iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū chí ngaⁿ'a 'tíicā?

21 Nguéé tuu'ví nī chuū, nguéé che'é nī cosa 'cūū, ní nguéé cuta'á nī cosa 'cūū na ta'á nī.

22 Ní reglas miiⁿ chíiⁿ chí

'iiⁿ'yāⁿ din'dái yā ní chíiⁿ chí ca'cueeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ. Nducuéⁿ'ē reglas 'cūū nguéé dichí'vē caati Ndyuūs ca'á yā 'iiⁿ'yāⁿ cosas caati cuuvi che'é yā yeⁿ'ē.

23 Cuaacu chí 'iiⁿ'yāⁿ sta'á yā reglas miiⁿ tan'dúúca chí ch'iⁿ'i chí yeⁿ'ē vaadī deenu yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ. Reglas miiⁿ ch'iⁿ'i chí yeⁿ'ē religión chí ngaⁿ'ā chí 'iiⁿ'yāⁿ canee chí dich'εεé yā ángeles. Ní reglas miiⁿ ch'iⁿ'i chí 'iiⁿ'yāⁿ canee chí ndiicuúⁿ yā maáⁿ yā ní ch'iⁿ'i chí 'iiⁿ'yāⁿ canee chí 'cueenú yā cuuvi na cuerpo yeⁿ'e yā. Naati nguéé dichí'vē mar 'áamá regla yeⁿ'ē chí diíⁿ ayudar 'iiⁿ'yāⁿ caati nguεε dinuuⁿ'ndí yā tan'dúúca chí neⁿ'e diíⁿ cuerpo yeⁿ'é yā.

3

1 Maaⁿ ní chí ndís'tiī ní 'āā nduuchí nī yeⁿ'ē nguāāⁿ tináⁿ'ā dáamá ndúúcu Jesucristo, ndís'tiī in'nuúⁿ nī dendu'ū chí yeⁿ'ē va'ai cheeti nguuvi naachi Cristo véé yā lado yeⁿ'e honor yeⁿ'ē Ndyuūs chí lado tá cuaacú yā.

2 Ní nadacadíínuuⁿ nī yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chí yeⁿ'e Ndyuūs ní nguéé yeⁿ'ē nducuéⁿ'ē chí véé iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū.

3 'Tíicā ndís'tiī ní ch'iī nī dáamá ndúúcu Cristo ní canee nī tan'duucā chí ch'iī cuerpo yeⁿ'é nī. Maaⁿ ní canúⁿ n'de'ei vida yeⁿ'é nī ndúúcu Cristo nanááⁿ Ndyuūs.

4 Maaⁿ vida yeⁿ'e yú ní cuaacu chí Cristo. Ní taachi ndaa Cristo taama vmnéⁿ'ēe tuu'mi ní s'uuuⁿ ndaa yú

nduucú yā ní vée parte ye^{n'e} yú nduucú yā na va'ai chεeti nguuví.

Ye^{n'e} vida ndiicú ye^{n'e} yú ní ye^{n'e} vidā ngai ye^{n'e} yú

⁵ Maaⁿ ní diiⁿ yú cuenta chi ch'iī cuerpo ye^{n'e} yú ní 'āā ntée diiⁿ yú nuuⁿndi. N'diichí nī, vée nuuⁿndi nguaaⁿ nī. Ne^{n'}é nī 'áámá sa^{n'}ā o 'aama n'daataa chi nguée ye^{n'}é nī. Ní ne^{n'}é nī diiⁿ nī cosa chi nguée ye^{n'}é Ndyuūs. Ní ne^{n'}é nī n'diichí nī 'áámá n'daataa o 'áámá sá^{n'}ā chi nguée ye^{n'}é nī. Ní ne^{n'}é nī dendu'ū chi nguée ye^{n'e} nī. 'Tiicá nī. Ní canee nī tan'dúúcā chi i'téenu nī ídolos chi imágenes.

⁶ Nducuén'ē chuū ní nuuⁿndi. Ní Ndyuūs diiⁿ yā castigar nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chi nguée diiⁿ yā tan'dúúcā chi nga^{n'}a yā.

⁷ 'Tíicā 'āā dinuuⁿndí ndís'tiī tiempo chi 'āā chó'ōo.

⁸ Maaⁿ ní 'āā ntée diiⁿ nī nuuⁿndi. Nguée ditaáⁿ nī, nguée caaⁿ'maaⁿ taáⁿ nī. Nguée diiⁿ nī cosas chi nguεε n'daācā 'aamá nī ndúúcū taamā nī. Nguée caaⁿ'máⁿ nī 'iiⁿyāⁿ chíiⁿ chi nguée n'daāca chi maáⁿ yā diiⁿ yā. Nguée caaⁿ'máⁿ nī mar 'áámá nduudu chi nguée n'daacā.

⁹ Nguée caaⁿ'máⁿ nī nduudu yaadi 'aama nī ndúúcū taama nī. Nguée diiⁿ nī 'túúcā caati 'āā dicuenta nī tan'dúúcā chi 'āā ch'iī cuerpo ye^{n'}é nī ndúúcū nducuén'ē chi nguée n'dáácā chi 'āā diiⁿ nī.

¹⁰ Ní maaⁿ ní cuerpo ye^{n'}é nī ní tan'dúúcā cuerpo chi ngai chi Ndyuūs din'dái yā. Ní nguuví nguuví diiⁿ yā chi

ndís'tiī cuuví nī tan'dúúcā Ndyuūs, 'tiicá nī. Ní 'iicú Ndyuūs diiⁿ yā chi cuuvi deenu cá nī ye^{n'}é Ndyuūs.

¹¹ Caati nanááⁿ Jesucristo miiⁿ nguée de'ē vεε nduuti chi 'iiⁿyāⁿ nguée ye^{n'}é ndaata 'iiⁿyāⁿ Israel o 'iiⁿyāⁿ chi ye^{n'}é ndaata 'iiⁿyāⁿ Israel. Nguée de'ē vεε nduuti chi 'iiⁿyāⁿ ní circuncidado yā o nguée circuncidado yā. Nguée de'ē vεε nduuti chi 'iiⁿyāⁿ tan'dúúcā chi snée yúúni, o nduuti chi 'iiⁿyāⁿ tan'dúúcā chi 'iiti 'cuεeti. Nguée de'ē vεε nduuti chi 'iiⁿyāⁿ chi dichí'vē 'iivi ye^{n'}é yā, o 'iiⁿyāⁿ chi snée libre yā. Dámaāⁿ dichí'vē chi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní ye^{n'}e Cristo ní Cristo canee yā nduucú yā.

¹² Ndís'tiī ní ye^{n'}é Ndyuūs ndís'tiī. Ní Ndyuūs dine^{n'}é yā ndís'tiī ní nndεεve yā ndís'tiī chi cuuvi ye^{n'}é yā ndís'tiī. Maaⁿ ní ndís'tiī canee chi diya'ái nī 'iiⁿyāⁿ ní din'daāca cá nī. Nguée dich'εeté nī maáⁿ nī naati diiⁿ nī nducuén'ē ndúúcū vaadi ndiicúⁿ.

¹³ Ní ginnee nī 'aamá nī taama nī. Ní cuchéé nī ye^{n'}e nducuén'ē. Ní nadach'εεcú nī 'iiⁿyāⁿ chí diiⁿ yā 'áámá falta ndúucu nī. Ní tan'dúúcā chi Cristo nadach'εεcú yā nuuⁿndi ye^{n'}é nī, 'tiicá ntúūⁿ nadach'εεcú nī ye^{n'}e 'aama nī ndúúcū taama nī.

¹⁴ Nguaaⁿ nducuén'ē chí diiⁿ nī, dine^{n'}e taavi cá nī 'iiⁿyāⁿ ti taachi diiⁿ nī 'túúcā canee nī tan'dúúcā chi nduuvidaamá nī ye^{n'}é nducuén'ē chí vée. Ní diiⁿ nī cumplir nducuén'ē dendu'ū.

¹⁵ Ní vaadi 'diiⁿ chi Ndyuūs

itée yā ndís'tiī na staava yeⁿ'é nī canee chi ch'iⁿ'ī ndís'tiī nducuéⁿ'ē chi diīⁿ nī caati Ndyuūs yaa'ví yā nducyáácá ndís'tiī chi cuuvi yeⁿ'é nī vaadī 'diīⁿ miiⁿ. Ní nducyáácá nī ní canee nī tan'dúúcā 'áámá cuerpo nūⁿ, 'tiicá nī. Maaⁿ ní ca'á nī gracias Ndyuūs caavā chuū.

16 Ní 'áámá canee n'daacā na staava yeⁿ'é nī nducuéⁿ'ē nduudu cuaacu chí n'daacā taavi ní yeⁿ'e Ndyuūs. Ca'cueéⁿ nī ní ch'iⁿ'í nī 'áámá nī taama nī ndúúcū nducuéⁿ'ē vaadī deenu. Ngiitá nī salmos ndúúcū himnos ndúúcū canciones chi ngaⁿ'ā yeⁿ'é Ndyuūs. Ní ndúúcū núúⁿmáⁿ staava yeⁿ'é nī nca'á nī gracias Ndyuūs.

17 Níicú nducuéⁿ'ē coša chi diīⁿ nī 'áará chí caaⁿ'máⁿ nī o diīⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ, diīⁿ nī nducuéⁿ'ē caavā Señor Jesús ní nca'á nī gracias Ndyuūs Chida yú cáavā Cristo.

Tan'dúúcā chi canee chi diīⁿ yú ti yeⁿ'e Cristo s'uuūⁿ

18 Ndís'tiī n'daataá chi 'nínívaacu, cu'teenú nī yeⁿ'e isaⁿ'ā yeⁿ'é nī caati 'tíicā canee chi diīⁿ nī ti yeⁿ'é Ndyuūs ndís'tiī.

19 'Tiicá ntúūⁿ isaⁿ'a yeⁿ'é yā, dinéⁿ'e nī n'daataá yeⁿ'é nī ní nguéeⁿ nduuvi taáⁿ nī ndúúcū n'daataá yeⁿ'é nī.

20 Ndís'tiī daiyá yā chi yeⁿ'e Cristo 'caandiveéⁿ nī yeⁿ'e chiidá nī ní cheⁿcu nī yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē caati 'tíicā neⁿ'e Ndyuūs.

21 Ní ndís'tiī chi véé daiyá nī, nguéeⁿ diīⁿ nī chi nduuvi táaⁿ daiyá nī caati cuayiivi

ní nguéeⁿ cu'téenu yā cheⁿ chi caaⁿ'máⁿ nī yeⁿ'e yā.

22 Ndís'tiī chi dichíⁿ'vē 'iiⁿ'yāⁿ, 'caandiveéⁿ nī yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē chi ngaⁿ'ā 'iivi nī yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Nguéeⁿ diīⁿ nī tan'dúúcā chi neⁿ'é yā dámaaⁿ taachi nanáaⁿ yā ndís'tiī. Ní 'iivi nī cuuvi deenú yā chí n'daacā idiīⁿ nī, naati diīⁿ nī nducuéⁿ'ē ntiiⁿnyuⁿ ndúúcū núúⁿmáⁿ staava yeⁿ'é nī. Ní 'va'á nī Ndyuūs.

23 Ní tanducuéⁿ'ē chi diīⁿ nī, diīⁿ nī ndúúcū núúⁿmáⁿ staava yeⁿ'é nī. Ní diīⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ miiⁿ tan'dúúcā chi ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs ní nguéeⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e 'iivi nī.

24 Ní ndís'tiī deenú nī chí cuuvi cuta'á nī yeⁿ'e chí véé yeⁿ'é nī chíⁿ chí téé Cristo ndís'tiī. Cuaacu chí ndís'tiī dichíⁿ've nī Jesucristo ní cuaacu níⁿnyuⁿ Cristo ní 'iivi nī.

25 Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéeⁿ n'daāca idiīⁿ yā caⁿ'á yā cuta'á yā ná díⁿ've yā yeⁿ'e chí diīⁿ yā chí nguéeⁿ n'daācā. Ndyuūs 'āā daamá nūⁿ diīⁿ yā tratar ndúúcū nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ.

4

1 Ndís'tiī patrones chí véé mozos yeⁿ'é nī, diīⁿ nī chí cuaacu ndúúcū chí n'daacā ndúúcū mozos yeⁿ'é nī. N'gaacú nī chí véé 'iivi nī chí canee na va'ai cheⁿti guuvi.

2 Nducuéⁿ'ē tiempo caaⁿ'maⁿngua'á nī ní 'cuⁿeti nduchí nī. Ní ca'á nī gracias Ndyuūs.

3 Caaⁿ'maⁿngua'á ntuúⁿ nī yeⁿ'e nús'uu ti Ndyuūs téé yā lugar nús'uu chí cuuvi

caaⁿ máⁿ 'nū nduudu cuaacu yeⁿ'é yā. Ní nduudu miiⁿ ní yeⁿ'e Cristo. Ní nguéé déénu 'iiⁿ'yāⁿ naati maaⁿ ní ngaⁿ'a 'nū nduudu miiⁿ. Ní cucáāvā nduudu miiⁿ maaⁿ 'úu canúúⁿ vácūū ndúúⁿcū cadena 'cūū.

⁴ Caaⁿ'maⁿ'ngua'á nī cáāvā 'úú chi cuuvi caaⁿ'máⁿ n'daacā nduudu miiⁿ tan'dúúⁿcā chi canéé chi caaⁿ'máⁿ.

⁵ Maaⁿ ní ndís'tiī 'cuεεtinéé n'daacá nī ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé i'téénu yā Ndyuūs. Diīⁿ nī n'daacā nducuéⁿ'ē tiempo.

⁶ Cuéⁿ'é daāⁿmaⁿ caaⁿ'máⁿ nī chí n'daacā ndúúⁿcū nduudu n'dai. Ní canéé chí déénu nī táácā chi cuuvi nan'guεεcuta'á nī ca'áámá ca'áámá 'iiⁿ'yāⁿ.

'Cuiīnu carta miiⁿ ndúúⁿcū saludos

⁷ Hermano Tíquico chi neⁿ'e yú, 'áámá canee sa chi diīⁿ sa ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é Jesucristo ní diīⁿ sa dáámá ntiiⁿ'nyuⁿ nduucú. Saⁿ'ā miiⁿ cuuvi sa ndís'tiī tan'dúúⁿcā chi 'úú canéé ní diīⁿ.

⁸ Ní cáāvā chiiⁿ dicho'ó Tíquico nanááⁿ ndís'tiī caati cuuvi sa ndís'tiī táácā n'gεεtineé 'nū. Ní téé sa 'viich'εεtíinūuⁿ na stava yeⁿ'é nī.

⁹ Ní dicho'ó ntúūⁿ hermano Onésimo, saⁿ'ā chi neⁿ'e yú, ní 'áámá canee sa chi diīⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs. Ní yeⁿ'e 'áámá chεε ndís'tiī. Hermanos s'eeⁿ yaa'ví yā ndís'tiī tanducuéⁿ'ē chi diīⁿ 'nū'muuⁿ.

¹⁰ Saⁿ'ā Aristarco chi canúúⁿ vácūū nduucú idichó'o sa: N'dai ndís'tiī. 'Tiicá ntúūⁿ dicho'o saⁿ'ā Marcos chi dácūú saⁿ'ā Bernabé. Ní ndís'tiī 'āā sta'á nī

orden chi 'cuaaⁿ nī hermano Marcos miiⁿ nduuti chi ndaa sa nanááⁿ ndís'tiī.

¹¹ 'Tiicá ntúūⁿ Jesús chi nguuvi Justo dicho'o sa: N'dai ndís'tiī. Dámaāⁿ saⁿ'ā s'uuⁿ chi yeⁿ'ē ndaata 'iiⁿ'yāⁿ Israel ní i'téénu yā Jesucristo diīⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ nduucú yeⁿ'ē naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā. Saⁿ'ā s'uuⁿ ntée ca yā 'viich'εεtíinūuⁿ 'úú.

¹² Saⁿ'ā Epafras ntúūⁿ chi diīⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e Cristo ní yeⁿ'e 'áámá chεε ndís'tiī dicho'o sa: N'dai ndís'tiī. Saⁿ'ā miiⁿ neené ngaⁿ'angua'ā sa yeⁿ'e ndís'tiī chí ndís'tiī 'áámá canéé nī ndúúⁿcū chí i'téénu nī níúⁿcú chí dámaāⁿ ne'é nī diīⁿ nī tanducuéⁿ'ē tan'dúúⁿcā chí Ndyuūs neⁿ'e yā chí diīⁿ nī.

¹³ 'Úú ní ngaⁿ'á nduudu cuaacu yeⁿ'e Epafras miiⁿ. Neené inadacadiīnuuⁿ sa yeⁿ'é ndís'tiī ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā na yāāⁿ Laodicea ndúúⁿcū yāāⁿ Hierápolis.

¹⁴ Saⁿ'ā Lucas chi doctor chí neⁿ'e yú ndúúⁿcū saⁿ'ā Demas dicho'ó yā: N'dai ndís'tiī, ngaⁿ'á yā.

¹⁵ Maaⁿ ní ndís'tiī dicho'ó nī: N'dai ndís'tiī, nga'á nī hermanos chí snée na yāāⁿ Laodicea. Dicho'ó nī: N'dai ndís'tiī, n'daataá Ninfas ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téénu yā Jesucristo ní nduuvidaamá yā na vaacu tá chí yaācū yeⁿ'é yā.

¹⁶ Ní taachi 'cuiīnū n'geéⁿ nī carta 'cūū nguuaⁿ ndís'tiī dicho'ó nī carta 'cūū 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Laodicea chí 'cueéⁿ yā na yaacū yeⁿ'é yā. Ní canee chí 'cueéⁿ nī ntúūⁿ 'áámá carta

chi dicho'ó 'ii'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ
Laodicea.

¹⁷ Ní ndís'tiī cuuvi nī saⁿ'ā
Arquipo chi 'úú caaⁿ'máⁿ
'tíicā: Díi Arquipo, diiⁿ di
cuidado chi diiⁿ n'daacā di
ní 'cuiinu di ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e
Señor chi Señor tee yā díi.

¹⁸ 'Úú, Pablo, dinguúⁿ salu-
dos 'cūū ndúú^cū ta'á ndúú^cū
letras yeⁿ'é. N'gaacú nī yeⁿ'é
chi canuúⁿ vácūū. Neⁿ'é chi
Ndyuūs itée yā vaadī n'dai
yeⁿ'é yā. 'Tíicā cuuvi.

**CARTA VMNÁÁⁿ
VMNAAⁿ YEⁿ'E
'IIⁿ'YĀⁿ YEⁿ'E
YĀĀⁿ TESALÓNICA**

*Pablo ndúúcū compañeros
yeⁿ'é yā idinguúⁿ yā carta 'cūū
yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yaācū na yāāⁿ
Tesalónica*

1 'Úú, Pablo, idinguúⁿ carta
'cūū ndúúcū saⁿ'a Silvano
ndúúcū saⁿ'ā Timoteo yeⁿ'e
hermanos yeⁿ'e yú chi caⁿ'á
yā na yaācū yeⁿ'e yāāⁿ
Tesalónica, 'iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿ'é
Ndyuūs Chiida yú níicú yeⁿ'é
Señor Jesucristo. Neⁿ'é 'nū
chi Ndyuūs Chiida yú ndúúcū
Señor Jesucristo téé yā ndís'tiī
nducuéⁿ'ē vaadī n'dai yeⁿ'é
yā, ní vaadī 'diīⁿ yeⁿ'é yā
caneé na staava yeⁿ'é nī.

*'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Tesalónica
din'daacá yā ní diitu i'téenu yā
Jesucristo*

2 Ca'á 'nū gracias nanááⁿ
Ndyuūs cáāvā nducyaaca
ndís'tiī ní taachi caaⁿ'maⁿ'ngua^{'á}
'nū inin'gáácú 'nū yeⁿ'e
ndís'tiī.

3 Ní taachi ngaⁿ'angua'á
'nū nanááⁿ Ndyuūs Chiida
yú, ngaⁿ'angua'á 'nū yeⁿ'e
ntiiⁿ'nyuⁿ chi diīⁿ nī caati
i'téenu cá nī ní chí neⁿ'e cá
nī nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ní chí
nginnee yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní cuchéε
nī yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē. Ní 'áámá
caneé nī ndúúcū chí i'téenu
nī caati cūnee ngiinú nī chí
Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú caⁿ'á
yā téé yā chiiⁿ chi cuuvi yeⁿ'é
nī.

4 Ndís'tiī, hermanos yeⁿ'é
'nū, Ndyuūs neⁿ'é yā ndís'tiī.
Ní deenú 'nū chi Ndyuūs
ndεεε yā ndís'tiī chí ndís'tiī
cuuvi yeⁿ'é yā ndís'tiī.

5 Taachi ngaⁿ'a 'nū nduudu
cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs nanááⁿ
ndís'tiī nguεε dámaāⁿ ngaⁿ'á
'nū nduudu miiⁿ ndúúcū
nduudu yeⁿ'é 'nū ti ndúúcū
poder yeⁿ'ē Espíritu N'dai
yeⁿ'é Ndyuūs. Ní deenú 'nū
chi nduudu cuaacu miiⁿ ní
cuaacu. Ndís'tiī ní deenú nī
du'u saⁿ'ā nús'uu taachi caneé
'nū ndúúcū ndís'tiī ní táácā
diīⁿ 'nū caati maāⁿ nī cuuvi
'cuεεtinéé n'daaca nī.

6 Ní ndís'tiī ní 'āā diīⁿ nī
tan'dúúcā chí nús'uu diīⁿ 'nū
ní tan'dúúcā chí diīⁿ Señor Je-
sucristo yeⁿ'ē yú. Ní i'téenu nī
nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs.
Ní yeenú nī ndúúcū vaadī
yeenú chí Espíritu N'dai yeⁿ'é
Ndyuūs tee yā ndís'tiī 'áará
chí ch'eenú nī chí cucáāvā
chí i'téenu nī.

7 Ní cucáāvā chí diīⁿ nī
'tuucā nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí
i'téenu yā Señor Jesucristo,
'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e núú'mán yán'āa
Macedonia ndúúcū núú'mán
yán'āa Acaya cuuvi cuta'á
ndís'tiī tan'dúúcā 'áámá
ejemplo ní diīⁿ yā tan'dúúcā
chí diīⁿ nī.

8 Ní ndís'tiī diīⁿ nī chí
tanán'á 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi déenu yā
nduudu cuaacu yeⁿ'e Señor.
Nguεε dámaāⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e
yán'āa Macedonia ndúúcū
'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yán'āa Acaya
naati 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nducuéⁿ'ē
cuaāⁿ'āā deenú yā chí ndís'tiī
i'téenu nī Ndyuūs. Ní nguεε
caneé chí caaⁿ'maⁿ cá 'nū de'ē
vεε yeⁿ'e nī ti n'daacā i'téenu
nī.

9 Ní nducyaaca 'iiⁿyāⁿ ngaⁿ'a yā nús'uu yeⁿ'e visita yeⁿ'é 'nu taachi caneé 'nū nguaaⁿ ndís'tii. Ni ngaⁿ'a yā tan'dúú^{cā} chi ndís'tiī s'néeⁿ nī ídolos caavā chi cu'téenu nī Ndyuūs chí canduuchi, Ndyuūs chí cuáácú chi Ndyuūs. Ní tuca'á nī diíⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs.

10 Tiicá ntūⁿ ngaⁿ'a yā chi ndís'tiī cūnee ngiínú nī chi Jesucristo chi Daiya Ndyuūs ní ndaa yā taama vmnéⁿ'ēe yeⁿ'ē va'ai chεεti nguuvi. Ndyuūs nada'cueeⁿ yā Jesús miiⁿ yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā. Níicú Jesucristo miiⁿ ní 'iiⁿyāⁿ chi nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ yeⁿ'ē castigo chi neené díitūu yeⁿ'e tiempo chi cuchii.

2

Ntiiⁿnyuⁿ chi diiⁿ Pablo naachi caneé yā na yāāⁿ Tesalónica

1 Ndís'tiī, hermanos yeⁿ'e yú, deenú nī chi tiempo chi canéé 'nū nguaaⁿ ndís'tiī chí nguεε tandii rá diíⁿ 'nū ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs.

2 'Āā deenú nī chí 'āā cuen'é 'nū yāāⁿ Filipos vmnaaⁿ chí ndaa 'nū nanááⁿ ndís'tiī. Ní déenu nī chí 'iiⁿyāⁿ miiⁿya nguεε n'daacā diíⁿ yā ndu-ucú 'nū. Ní ngaⁿ'a taán yā yeⁿ'é 'nū chí ch'eenú 'nū chii. Níicú taachi ndaa 'nū nanááⁿ ndís'tiī, nguεε 'va'á 'nū chí caaⁿ'máⁿ 'nū nduudu cuaacu chí ngai yeⁿ'e Cristo 'áará chí deenú 'nū chí vεε cá 'iiⁿyāⁿ chí contra yeⁿ'e nús'uu, 'iiⁿyāⁿ chí nguéé n'daacā diíⁿ yā ndu-ucú 'nū.

3 Caati deenú 'nū chí ngaⁿ'á 'nū nduudu cuaacu miiⁿ nguéé ndúú^{cū} vaanicadínuuⁿ yeⁿ'é 'nū chí nguéé n'daacā ndíí nguéé ndúú nginnche'éí 'nū 'iiⁿyāⁿ.

4 Naati Ndyuūs n'diichí ya vida yeⁿ'é 'nū chí n'daacā n'gεεtineé 'nū. Ní tee yā ntiiⁿnyuⁿ nús'uu chí caaⁿ'máⁿ 'nū nduudu cuaacu yeⁿ'ē chí cuuvi nanguáⁿ'ai 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'é yā. Ní nguεε diíⁿ 'nū ntiiⁿnyuⁿ miiⁿ chí cūnee yíínūu 'iiⁿyāⁿ naati diíⁿ 'nū chíiⁿ chí neⁿ'e Ndyuūs chí snaaⁿ yā nducuéⁿ'ē chí vεε na staava yeⁿ'e yú.

5 Ní ndís'tiī deenú nī chí nguéé ngaⁿ'á 'nū nduudu cuaacu miiⁿ ndúú^{cū} n'dee n'dái nduudu chí n'dai taavi chí cūnee yiínú nī yeⁿ'é 'nū. Ní nguéé ngaⁿ'á 'nū cáavā chí diíⁿ 'nū ganar tuúmī. Ndyuūs ní deenú yā yeⁿ'é 'nū yeⁿ'e chí diíⁿ 'nū.

6 Mar 'áámá vmnéⁿ'ēe diíⁿ 'nū ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs caavā chí 'iiⁿyāⁿ cuuvi caaⁿ'máⁿ yā chí n'gεεté 'nū. Ní nguéé nanááⁿ ndís'tiī, ndíí nguεε nduu nanááⁿ tanáⁿ'a yā. Ní deenú 'nū chí cuuvi ch'iⁿ'í 'nū 'iiⁿyāⁿ chí ch'εεte maán 'nū caati Cristo dichó^o yā nús'uu chí diíⁿ 'nū ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e apóstoles ní candéé 'nū nduudu yeⁿ'é yā.

7 Naati 'tíicā diíⁿ 'nū ndúú^{cū} nī tan'dúú^{cā} chí ndís'tiī da'caiyāá daiyá 'nū. Niicu tan'dúú^{cā} chí diiⁿ 'áámá n'daataá ndúú^{cū} daiyá yā taachi idi'cuiitá yā ní diíⁿ yā cuidado daiyá yā, 'tíicā diíⁿ 'nū ndúú^{cū} nī. Ní n'daacā

ngaⁿ'á 'nū ndúúcū nī ndúúcū
vaadī n'giinu.

8 Ní 'tíicā neⁿ'e cá 'nū ndís'tī
chi neⁿ'é 'nū tee 'nū ndís'tī
nguээ́ dámaāⁿ nduudu cuaacu
yeⁿ'é Ndyuūs, naati 'tiicá
ntuūⁿ neⁿ'é 'nū 'cuuví 'nū
cáávā ndís'tī caati 'āā neⁿ'e
taavi cá 'nū ndís'tī.

9 Ndís'tī hermanos yeⁿ'e
yú, n'gaacu nī yeⁿ'ē ntiiⁿnyuⁿ
chi diiⁿ cá 'nū nī ngaⁿ'á 'nū
nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs
nanááⁿ ndís'tī. Ní diiⁿ 'nū
ntiiⁿnyuⁿ ndúúcū ta'á 'nū ndíi
nguuví ndíi n'gaaⁿ cáávā chi
véé necesidades yeⁿ'é 'nū. Ní
nguээ́ di'vaachí 'nū ndís'tī
yeⁿ'ē dé'ē vεε.

10 Ní ndís'tī ní testigos yeⁿ'é
'nū. 'Tiicá ntúūⁿ Ndyuūs ní
testigo yeⁿ'é 'nū tan'dúúcā
chi 'cuεεtinee n'daacá 'nū ní
diiⁿ 'nū dendu'ū chi cuaacu
taachi caneé 'nū nguaaⁿ
ndis'tī chi i'téenu nī Señor
Jesucristo. Ní nguээ́ mar
'áámá 'iiⁿ'yāⁿ cuuví caaⁿ'maⁿ
yā chi nguээ́ n'daacā diiⁿ 'nū.

11 Ní 'tiicá ntúūⁿ ndís'tī
deenú nī tan'dúúcā chi diiⁿ
'nū ndúúcū ca'áámá ca'áámá
ndís'tī. Ní diiⁿ 'nū tan'dúúcā
chi nús'uu ní chiidá nī nī
ndís'tī ní daiyá 'nū ní tee
'nū consejo ndís'tī ndúúcū
'viich'εεtíinūⁿ.

12 Ní ch'iⁿ'i 'nū ndís'tī
tan'dúúcā chi cuuví n'gεεtinee
n'daacá nī nanááⁿ Ndyuūs
caati ndís'tī ní yeⁿ'é Ndyuūs
ndís'tī. Ní Ndyuūs ní yaa'ví
yā ndís'tī chi cuuví ndaa
nī naachi Ndyuūs ngaⁿ'a
ntiiⁿnyuⁿ yā. Ní véé nducuéⁿ'ē
cosas chí n'dai yeⁿ'é nī.

13 Níicú cáávā nducuéⁿ'ē
chuū cueⁿ'e daāⁿmaⁿ ní ca'á
'nū gracias Ndyuūs caati

taachi ndís'tī ní ch'iinniveéⁿ
nī nduudu yeⁿ'é Ndyuūs chi
ngaⁿ'á 'nū nanááⁿ ndís'tī,
ch'i'téenu nī nduudu miiⁿ
chi nduudu yeⁿ'é Ndyuūs
ní nguээ́ nduudu chi yeⁿ'e
'iiⁿ'yāⁿ. Ní cuaacu chi nduudu
miiⁿ ní yeⁿ'é Ndyuūs caati diiⁿ
ntiiⁿnyuⁿ na vida yeⁿ'é ndís'tī
chi i'téenu nī.

14 Ndís'tī, hermanos yeⁿ'é
'nū. Dáámá cho'o yeⁿ'e
ndís'tī taachi n'geenu nī ngii
cucáávā chi diiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel
chi paisanos yeⁿ'é nī ndúúcu
nī. Chó'ōo ntúūⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ
chi naⁿ'á yā yaacū naachi
'iiⁿ'yāⁿ i'téenu yā Jesucristo
na yán'āa Judea caati 'tíicā
diiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel chi paisanos
yeⁿ'é yā ndúúcu yā.

15 Maaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ paisanos
chi 'iiⁿ'yāⁿ Israel ch'iiⁿ'nuⁿ
yā Señor Jesucristo yeⁿ'ē
yú tan'dúúcā chi diiⁿ yā
ndúúcū profetas chi ngaⁿ'á yā
nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs
tiempo chi 'āā chó'ōo. Ní
'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ can'dáa yā s'uuúⁿ
ní diiⁿ chi n'geenu yú ngii. Ní
nguээ́ diiⁿ yā chiiⁿ chi Ndyuūs
neⁿ'é yā chi diiⁿ yā ní contra
yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ.

16 Ní taachi neⁿ'é 'nū ngaⁿ'á
'nū nduudu cuaacu nanááⁿ
'iiⁿ'yāⁿ chi nguээ́ yeⁿ'e ndaata
yeⁿ'é yā caati cuuví nnguaⁿ'ai
yā, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi paisanos
yeⁿ'é nī nguээ́ n'guúⁿ yā chi
ngaⁿ'á 'nū. 'Tíicā nī véé cá
nuuⁿndi yeⁿ'é yā. 'Tíicā diiⁿ yā
maaⁿ naati cuayivi Ndyuūs
caⁿ'á yā chi ca'a yā 'iiⁿ'yāⁿ
s'eeⁿ 'áámá castigo chi neené
diitūu ca.

Pablo neⁿ'é yā caⁿ'á yā

taama vmné'ēe ní n'diichí yā 'ii'nyān ye'e yāān Tesalónica

17 Ndís'tiī hermanos ye'e yú 'áará chí maaⁿ ní yaⁿ'ai snée 'nū ye'e ndís'tiī ní nguéé cuuvi naáⁿ 'nū ndís'tiī nada-cadiinúuⁿ 'nū ye'e ndís'tiī. Nééné neⁿ'é 'nū cunée 'nū ndúúcu ndís'tiī ní n'diichí 'nū ndís'tiī.

18 Ní diiⁿ 'nū nducueⁿ'ē chí cuuví 'nū tí cuuvi ndaá 'nū nanaáⁿ ndís'tiī. Ní 'úú Pablo 'naaⁿ tiempo canee listo chí naⁿ'á naati yááⁿ'nguiinūuⁿ diiⁿ sa chí nguéé cuuvi ndaá.

19 ¿De'ē cáávā chí snée ngiinu 'nū ní yeenú 'nū? Snée ngiinu 'nū ní yeenú 'nū tí cuuvi candéé 'nū ndís'tiī nanaáⁿ Jesucristo taachi ndaa yā taama vmné'ēe.

20 Cuaacu níⁿ'nyúⁿ chí ndís'tiī chí i'téenu ní diiⁿ chí nééné yeenú 'nū cáávā chí diiⁿ 'nū ntiiⁿ'nyuⁿ ye'e Ndyuūs nguaaⁿ ndís'tiī.

3

1 Ní taachi 'āā ntéé cuhéé 'nū chí nguéé ndaa 'nū nanaáⁿ ndís'tiī, tuuⁿ'mi ní nadicadiinuuⁿ 'nū chí n'daacā chí maáⁿ 'nū n'g'εεtineé 'nū na yāān Atenas.

2 Ní dicho'ó 'nū Timoteo chí hermano ye'e yú chí cuuvi n'diichi sa ndís'tiī taacā snée nī. Saⁿ'ā miiⁿ 'āā diiⁿ sa ntiiⁿ'nyuⁿ ye'e Ndyuūs daama nduucú 'nū ní ngaⁿ'a sa nduudu cuaacu ye'e Cristo chí diiⁿ chí nadinguáⁿ'ai 'iiⁿ'yān. Saⁿ'ā miiⁿ ní cuuví cūnee sa ndís'tiī ní téé sa 'viich'εεtíinūuⁿ ndís'tiī. Ní cuuví cūnee diitu cá nī ndúúcu chí i'téenu nī. Cáávā chuū dichó'o 'nū Timoteo.

3 Nguéé neⁿ'é 'nū chí ndís'tiī ndaacadaamí nī ye'e Jesucristo chí nguéé i'téenu nī Jesucristo cucáávā chí n'geenu nī ngii. 'Āā deenú nī chí canee chí 'cuenú nī cuuvi caati i'téenu nī Jesucristo.

4 Ní cuaacú taachi ch'εεtineé 'nū ndúúcu ndís'tiī chí 'nū ndís'tiī chí ndaa tiempo chí canee chí 'cuenú yú cuuvi tan'dúúca chí chó'oo ye'e nī. Chuū ní ndís'tiī déenu nī.

5 Ní cáávā chuū taachi 'āā ntéé chéé chí nguéé n'giindiveéⁿ ye'e ndís'tiī cho'ó hermano Timoteo chí 'úú cuuvi deenú táácā sneé nī ndúúcu chí i'téenu nī. Caati 'úú 'va'á chí yááⁿ'nguiinūuⁿ diiⁿ chí nguéé i'téenu nī ní maaⁿ ní nguéé dichí'vē ntiiⁿ'nyuⁿ chí 'āā diiⁿ 'nū nguaaⁿ ndís'tiī.

6 Naati maaⁿ ní Timoteo chí chíica sá ye'e ndís'tiī chí snee na yāān Tesalónica ndaa sa nanaáⁿ 'nū. Ní yaaⁿ'vi sa núsⁿ'uuⁿ chí n'daacā n'dai snee nī tí i'téenu nī Ndyuūs. Ní ngaⁿ'a ntúuⁿ sá chí neⁿ'e nī nducyaaca 'iiⁿ'yān. Ní yaaⁿ'vi sa núsⁿ'uuⁿ chí cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ n'gaacu nī ye'e 'nū ní neⁿ'é nī núsⁿ'uu. Ní nééné neⁿ'é nī n'diichí nī núsⁿ'uu. Ní núsⁿ'uu neⁿ'e ntúuⁿ 'nū n'diichi 'nū ndís'tiī.

7 Ní ndís'tiī hermanos ye'e 'nū cucáávā chí n'giindiveéⁿ 'nū ye'e ndís'tiī chí díitū canee nī ndúúcu chí i'téenu nī ye'e Señor Jesucristo ye'e yú maaⁿ ní véé 'viich'εεtíinūuⁿ ye'e 'nū ye'e tanducueⁿ'ē chí ch'eenú 'nū chí.

8 Ní snée 'nū tan'dúúca chí véé vida ngai ye'e 'nū tí

n'giindiveéⁿ 'nū chí n'daacā n'dai caneeⁿ nī maaⁿ chí ndís'tiī ní yeⁿ'e Señor Jesucristo ndís'tiī.

⁹ Maaⁿ ní gracias cuuvi nca'á 'nū Ndyuūs Chiida yú cucáávā ndís'tiī ní cucáávā chí ndís'tiī diíⁿ nī chí yeenu taaví 'nū taachi nga'angua'á 'nū caavā ndís'tiī ndúúcū Ndyuūs Chiida yú.

¹⁰ Ní nga'angua'á 'nū ndíí nguuvi ndii n'gaaⁿ chí Ndyuūs diíⁿ yā chí ndaa'á 'nū naachi snée nī. Níícú cūnnee 'nū ndís'tiī níícú cuuvi cu'téenu cá nī yeⁿ'e Señor Jesucristo yeⁿ'e yú.

¹¹ Nen'é 'nū chí Ndyuūs Chiida yú ndúúcū Señor Jesucristo yeⁿ'e yú cūnnee yā nús'uu caati cuuvi ndaa 'nū nanáán ndís'tiī.

¹² Ní Señor Jesucristo yeⁿ'e yú cūneé yā ndís'tiī caati cuuvi neⁿ'e cá nī nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ. Ní dine'e taaví cá nī tan'dúúcā nús'uu neⁿ'e taaví cá 'nū ndís'tiī.

¹³ Ní Ndyuūs cuuvi cūnnee yā ndís'tiī chí 'áámá caneeⁿ vaadi neⁿ'e yeⁿ'é yā na staava yeⁿ'é nī. Ní nguéeⁿ véé nuuⁿndi yeⁿ'é nī. Ní caneeⁿ deεve staava yeⁿ'é nī nanáán Ndyuūs Chiida yú taachi ndaa Señor Jesucristo yeⁿ'e yú ndúúcū nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā 'yā.

4

Yeⁿ'e tan'dúúcā chí Ndyuūs neⁿ'é yā chí 'cúεεtinee yú

¹ Maaⁿ ní di'cuíitu ca 'nū ndís'tiī hermanos yeⁿ'e yú ní ngiicá 'nū ndís'tiī nanáán Jesucristo chí diíⁿ

nī chuū. Tan'dúúcā chí ca'cueéⁿ 'nū ndís'tiī táácā chí cuuvi n'gεεtinee nī tan'dúúcā Ndyuūs neⁿ'é yā, 'túícā 'áā diíⁿ nī. Ní 'túicá ntúūⁿ diíⁿ cá nī cueⁿ'e daāⁿmaⁿ ní ngo'o cá diíⁿ nī.

² Ndís'tiī ní deenú nī tan'dúúcā chí chí'cueeⁿ 'nū nanáán ndís'tiī caati Ndyuūs dicho'ó yā nús'uu.

³ Ní Ndyuūs neⁿ'é yā chí ndís'tiī n'gεεtineé n'daacá nī. Ní nducueⁿ'é chí diíⁿ nī, diíⁿ nī ti yeⁿ'é Ndyuūs ndís'tiī. Ní nguéeⁿ caⁿ'á nī ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéeⁿ isaⁿ'a o n'daataá yeⁿ'é nī.

⁴ Ní ca'áámá ca'aama ndís'tiī chí saⁿ'ā canee chí déenu nī tan'dúúcā chí cuuvi cuta'á nī n'daataá yeⁿ'é nī ní 'caandavaacú nī. Ní canee n'daacá nī ndúúcū n'daataá yeⁿ'é nī. Ní dinéⁿ'e nī n'daataá yeⁿ'é nī.

⁵ Nguéeⁿ diíⁿ nī cosa chí nguéeⁿ n'daacā ndúúcū cuerpo yeⁿ'e tá tan'dúúcā chí diíⁿ tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéeⁿ yeⁿ'e ndaata 'iiⁿ'yāⁿ Israel, 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéeⁿ déenu yā Ndyuūs.

⁶ Ní mar 'áámá yú chí sánⁿ'ā nguéeⁿ caⁿ'a sa ndúúcū n'daataá chí nguéeⁿ yeⁿ'e sa o n'daataá nguéeⁿ caⁿ'a tá ndúúcū 'áámá isáⁿ'ā chí nguéeⁿ yeⁿ'e tá caati Señor Jesucristo yeⁿ'e yú ca'á yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ 'áámá castigo chí ch'εεte caavā nuuⁿndi chí 'túicā yeⁿ'é yā. Ní yeⁿ'é chuū 'áā n'diichi yú na vida yeⁿ'e hermanos yeⁿ'e yú chí diíⁿ yā 'túucā chí nginnche'éi yā hermano yeⁿ'é yā. Ní nguéeⁿ n'daacā chuū.

7 'Tíicā Ndyuūs yaa'ví yā s'uuúⁿ chi cuuvi ye^{n'é} yā s'uuúⁿ cáávā chi diiⁿ yú nducué^{n'é} chi n'daacā nguéé caavā chi diiⁿ yú cosas chi nguéé n'daacā.

8 'Tíicā 'iiⁿyāⁿ chi nguéé diiⁿ yā tan'dúúcā chi ngi'cueéⁿ 'nū. Ndís'tiī nguéé idi'vaachí yā mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ. Dámaāⁿ di'vaachí yā Ndyuūs caati Ndyuūs téē yā Espíritu N'dai ye^{n'é} yā s'uuúⁿ.

9 'Úú nguéé caneé chi din-guúⁿ ye^{n'é} ndís'tiī tan'dúúcā chi canee chi ne^{n'é} nī nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chi ye^{n'e} Cristo chi hermanos ye^{n'é} yú. Deenú chi Ndyuūs maán yā ngi'cueéⁿ yā ndís'tiī tan'duucā chi canee chi dine^{n'é} nī 'áámá nī ndúúcū taama nī.

10 Cuáácú chi ne^{n'é} nī nducyaaca hermanos ye^{n'é} yú chi snéé na yáⁿāa Macedonia naati maaⁿ ní di'cuíitu caⁿa 'nū chi diné^{n'e} ca nī hermanos ye^{n'e} nī.

11 Ngíicā 'nū chi ch'εεtinéé n'daacā nī nguaaⁿ nducyaaca nī ndúúcū vaadi 'diiⁿ. Ní diiⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'é} maán nī ndúúcū ta'á nī tan'dúúcā chi n'giⁿ'i 'nū ndís'tiī.

12 Ní diiⁿ nī 'tuucā caati 'iiⁿyāⁿ chi nguεε i'téenu yā Jesucristo ye^{n'e} yú cuuvi diiⁿ yā respetar ndís'tiī ní véé necesidades ye^{n'é} nī.

Ye^{n'é} chi ndaa Jesucristo taama vmné^{n'é}

13 Ndís'tiī hermanos ye^{n'é} 'nū, nguéé ne^{n'é} 'nū chi nguéé cadíinuⁿ nī ye^{n'e} chi cuchí ye^{n'e} 'iiⁿyāⁿ chi n'díi caati nguéé cuuvi ndaachii nuuⁿ

nī tan'dúúcā tanáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ chi nguéé cunee ngiinú yā chí ndaa Jesucristo taama vmné^{n'é}.

14 Ní 'tíicā tan'duucā chi i'teenu yú chí Jesucristo ch'iⁱ yā ní nduuchí yā ye^{n'é} nguaaⁿ tináⁿ'ā, 'tiicá ntúūⁿ i'teenu yú chi taachi Ndyuūs dicho'ó yā Jesucristo taama vmné^{n'é}, Cristo miiⁿ ní ndεε yā ndúúcu yā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chi 'āā n'díi ní 'āā i'téenu yā Señor Jesucristo ye^{n'é} yú.

15 Ní cáávā chuū yaa'ví 'nū ndís'tiī chuū tan'dúúcā chi Señor chi'cueéⁿ yā nús'uu. S'uuúⁿ chi canduuchi yú ní canee yú na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndíi ndaa Señor ye^{n'é} yú nguéé can'dáánaaⁿ yú ye^{n'e} 'iiⁿyāⁿ chi 'āā n'díi.

16 Caati maaⁿ Señor Jesucristo ye^{n'e} yú nch'éeⁿ yā ye^{n'é} va'ai chεεti nguuvi taachí Ndyuūs ca'á yā orden. Ní ángel chí ch'εεte ca ní caaⁿ'máⁿ yā ní di'cuεεcú yā trompeta ye^{n'é} Ndyuūs. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi 'āā n'díi chí ch'i'téenu yā Jesucristo taachi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ snéé yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní snuuⁿ yā maaⁿ yáⁿāa, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ vmnááⁿ vmnaaⁿ nduuchí yā ye^{n'é} nguaaⁿ tináⁿ'ā.

17 Tuu'mi ní s'uuúⁿ chi sндуuchi yú chí snee yú na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, Cristo míiⁿ cuta'á yā s'uuúⁿ na 'yúúné. Ní ndaa yú na meēⁿ ndúúcū tanáⁿ'a yā chí 'āā n'díi, ní nducyaaca yú ní dáámá ndaa yú nanááⁿ Jesucristo na 'yúúné. 'Tíicā ní 'áámá cūnee yú ndúúcū Señor ye^{n'é} yú.

18 Níicú cáávā chíiⁿ chí

nca'a nī 'viich'εετιίνūuⁿ 'áámá nī taama nī ndúúcū nduudu 'cūū.

5

1 Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é 'nū, nguéé canee chi dinguúⁿ 'nū yeⁿ'e ndís'tiī yeⁿ'e cheē fecha o de'ē tiempo nduuti chi tiempo 'iiche o 'íi'nūuⁿ taachi ndaā Señor Jesucristo taama vmnéⁿ'ēe.

2 'Aā deenu n'daacá nī chi nguuvi chi ndaā Señor Jesucristo ní nguuvi chi nguéé du'ū vεε deenu. Hora miiⁿ tan'dúúca hora yeⁿ'e n'gaaⁿ chi ndaa 'áámá duucu chi 'iiⁿ'yāⁿ nguéé déenu yā.

3 Níícú taachi 'túicā ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ: Maaⁿ ní véé vaadī 'diiⁿ ndúúcū yú ni seguro chi n'daacā canee yú tuu'mi dácanaaⁿ ní ndaa nanááⁿ yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tiempo chi dí'cuiinú yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní tiempo miiⁿ ndaā tan'dúúca chi ndaā vaadī ya'āi ngii yeⁿ'e 'áámá n'daataá taachi 'cuundiyaāⁿ daiya tá. Ní yeⁿ'e tiempo miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nguéé cuuvi nánguaⁿ'ai yā yeⁿ'é.

4 Naati ndís'tiī hermanos yeⁿ'é nguéé canee nī tan'duucā chi nguéé deenu nī yeⁿ'e chuū, ní ndaā tiempo miiⁿ tan'dúúca tiempo chi ndaa 'áámá chi duucu.

5 Ní nducyaaca s'uuúⁿ ní yeⁿ'e δεενε s'uuúⁿ ní s'uuúⁿ yeⁿ'e nguuvi s'uuúⁿ. Nguéé yeⁿ'e n'gaaⁿ s'uuúⁿ ndíi nguéé yeⁿ'e na maāiⁿ s'uuúⁿ.

6 Ní cáávā chuū nguéé ch'εεtinee yú tan'dúúca chi 'cuεεti yaadu yú tan'dúúca tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chi nguεε cūnee ngiinú yā Señor Jesucristo

yeⁿ'e yú naati 'cuεεti nduuchi yú, níícú cadiinuuⁿ yú.

7 'Iiⁿ'yāⁿ chi cyaadu ní cyaadú yā n'gaaⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi ngii cúú'ví, ní cuuvi cúú'ví yā n'gaaⁿ.

8 Naati s'uuúⁿ chí yeⁿ'é nguuvi s'uuúⁿ ní 'cuεεtinéé yaaⁿ yú nguuvi chí ndaa Señor yeⁿ'e yú. Ní diiⁿ yú cuidado s'uuúⁿ chi 'aama canee yú lado yeⁿ'é Ndyuūs cucáávā chi i'teenu yú. Ní canee chi neⁿ'e yú nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Ní diiⁿ yú tan'dúúca 'áámá soldado diiⁿ yā defender maáⁿ yā ndúúcū armadura yeⁿ'é yā. Ní canee yú cūnee ngiinú yú nguuvi chi Ndyuūs nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ yeⁿ'e castigo. Ní chuū ní tan'dúúca 'aama soldado sta'á yā cachucha yeⁿ'e cūū yeⁿ'é yā ní diiⁿ yā defender tiíⁿ yā nduūcū.

9 Ní Ndyuūs nguéé yaa'ví yā s'uuúⁿ chi cuuvi yeⁿ'é yā s'uuúⁿ caati téε yā s'uuúⁿ castigo chi díitūu naati caati nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ yeⁿ'é castigo cucáávā Señor Jesucristo yeⁿ'é yú.

10 Níícú Jesucristo ch'ii yā na cruz cucááva s'uuúⁿ caati maaⁿ ní cuuvi caⁿ'a yú 'cuεεtinéé yú nduucú yā taachi ndaa yā 'áará chí n'gεεtinéé yú na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū o 'áará chí 'āā ch'ii yú.

11 Ní cáávā chuū ndís'tiī ní nca'á nī 'viich'εεtiínūuⁿ ndís'tiī ní dí'cuiítu nī 'aamá nī ndúúcū taamá nī tan'dúúca chi maaⁿ 'āā idiíⁿ nī 'aamá nī ndúúcū taamá nī.

Pablo nca'á yā consejo hermanos chi ye'n'e yáān Tesalónica

12 Ní di'cuiitú 'nū ndís'tiī chi 'caandiveéⁿ nī ye'n'e 'ii'n'yāⁿ chi diiⁿ ntii'nyuⁿ ye'n'é Ndyuūs nguaaⁿ ndís'tiī caati 'ii'n'yāⁿ miiⁿ ngaⁿ'a ntii'nyúⁿ yā ní itée yā consejo ndís'tiī. 'Ii'n'yāⁿ s'eeⁿ ní 'ii'n'yāⁿ chi Ndyuūs dichó'o yā nanááⁿ ndís'tiī.

13 Ní canee chi n'giindiveéⁿ nī ní dineⁿ'e cá nī 'ii'n'yāⁿ s'eeⁿ cucááⁿvā chi diiⁿ yā ntii'nyuⁿ ye'n'é Ndyuūs. Maaⁿ ní 'cuεεtinéé n'daacá nī 'aamá nī ndúúⁿcū taama nī ndúúⁿcū vaadī 'diiⁿ.

14 Ní di'cuiitu cá 'nū ndís'tiī hermanos ye'n'e yú chi diiⁿ nī chuū tan'dúúⁿcā chi idinguúⁿ 'nū. Caaⁿ'máⁿ nī cuuvi nī 'ii'n'yāⁿ chi nguéé neⁿ'e diiⁿ ntii'nyuⁿ ní cunnee nī 'ii'n'yāⁿ chi 'va'a. Ní ca'á nī 'viich'εεtínūⁿ ye'n'e 'ii'n'yāⁿ chi duūⁿvá yā. Ní canéé chi véé paciencia ye'n'é nī ndúúⁿcū nducyaaca 'ii'n'yāⁿ.

15 Ní n'diichí nī chi din'daacá nī ndúúⁿcū 'ii'n'yāⁿ chi nguéé din'daacá yā nducú nī. Naati 'tíicā diiⁿ núⁿú yiiⁿ'nuⁿ nī chi din'daacá nī 'áámá nī ndúúⁿcū taamá nī ndúúⁿcū nducyaaca 'ii'n'yāⁿ.

16 Nducuéⁿ'e tiempo ní yeenú nī.

17 Cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ ngaⁿ'angua'a nī.

18 Níicú ca'á nī gracias Ndyuūs caava nducuéⁿ'e chi cho'ō nuúⁿ nī caati 'tíicā neⁿ'é Ndyuūs ye'n'é yú chi diiⁿ nī ti maaⁿ ní i'téenu nī Cristo Jesús.

19 Nguεε diiⁿ nī chi nguéé n'giindiveéⁿ nī nduudu ye'n'e Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs.

20 Ní nguéé diiⁿ nī despreciar nduudu ye'n'é Ndyuūs chi ngaⁿ'a 'ii'n'yāⁿ, nduudu chi Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs ca'a yā 'ii'n'yāⁿ.

21 N'diichínee nī nducuéⁿ'e dendu'ū nduuti chi n'daacā o nguéé. Níicú cuta'á nī ye'n'e nducuéⁿ'e chi n'daacā ní din'daacá nī.

22 Ní diviī nī ye'n'e nducuéⁿ'e chi n'diichi nī chi nguéé n'daacā.

23 Ní maaⁿ ní Ndyuūs ye'n'e yú tee yā vaadī 'diiⁿ s'uuúⁿ ní didεεvé n'daacá yā ndís'tiī. Ní candεε yā cuidado ndís'tiī ndúúⁿcū espíritu ye'n'é nī ndúúⁿcū alma ye'n'é nī ndúúⁿcū cuerpo ye'n'é nī ndúúⁿcū nducuéⁿ'e vida ye'n'é nī. Ní 'íicú 'ii'n'yāⁿ cuuvi caaⁿ'máⁿ yā chi nguεε véé mar 'áámá nuuⁿ'ndi ye'n'é nī taachi ndaa Señor Jesucristo ye'n'é yú taama vmnéⁿ'ēe na iⁿ'yééⁿ'di 'cūū.

24 Níicú Ndyuūs chi yaa'vi yā ndís'tiī chi cuuvi ye'n'é yā ndís'tiī diiⁿ yā chi véé confianza ye'n'e yú ndúúⁿcu yā. Ní Cristo miiⁿ ntúūⁿ diiⁿ yā cumplir nducuéⁿ'e chi ngaⁿ'a yā chi cuuvi diiⁿ yā.

Pablo ca'a yā saludos 'ii'n'yāⁿ ní neⁿ'é yā chi Ndyuūs ca'a yā cosas n'dai ye'n'é yā

25 Ndís'tiī hermanos ye'n'e yú ngaⁿ'angua'a ndís'tiī cáávā nús'uu.

26 Caaⁿ'máⁿ nī nducyaaca hermanos ye'n'e yú: N'dai ndís'tiī. Ní ituu'ví nī cheendi yā taachi diiⁿ nī saludar hermanos ye'n'e yú tan'dúúⁿcā

costumbre ye^{n'}e yú ti ye^{n'}e yú
Ndyuūs.

²⁷ 'Úú ndúúcū poder ye^{n'}e
Señor nga^{n'}á ngī chi 'cueéⁿ nī
carta 'cūū nanááⁿ nducyaaca
hermanos ye^{n'}e yú.

²⁸ Ne^{n'}é chi Señor Jesucristo
ye^{n'}ē yú tée yā ndís'tiī ndu-
cue^{n'}e cosas chí n'daacā taavi
ca ye^{n'}é yā. 'Tíicā cuuvi.

CARTA CUAYIIVI YE^{n'}E 'II^{n'}YĀⁿ YE^{n'}E YĀĀⁿ TESALÓNICA

Pablo ndúúcu compañeros ye^{n'}é yā idinguún yā carta 'cūū ye^{n'}e 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}e yāāⁿ Tesalónica, 'ii^{n'}yāⁿ chi i'téenu yā Ndyuūs

1 'Úú Pablo idinguún carta 'cūū ndúúcu hermano Silvano ndúúcu hermano Timoteo. Ní idinguún ye^{n'}e hermanos chi ca^{n'}á yā na yaācū ye^{n'}e yāāⁿ Tesalónica. Ní hermanos ní ye^{n'}e Ndyuūs Chiida yú ní ye^{n'}e Señor Jesucristo ye^{n'}e yú.

2 Ne^{n'}é chi Ndyuūs Chiida yú ndúúcu Señor Jesucristo cuuvi téé yā ndís'tiī cosas chí n'daacā n'dai ye^{n'}é yā ndúúcu vaadī 'dii^{n'} ye^{n'}e yā.

Ndyuūs ca^{n'}á yā dii^{n'} yā juzgar 'ii^{n'}yāⁿ chi véé nuu^{n'}ndi ye^{n'}é yā taachi ndaa Cristo taama vmnén'ē

3 Ndís'tiī hermanos ye^{n'}e yú, cue^{n'}e daā^{n'}maⁿ canéé chi ca^{n'}á 'nū gracias Ndyuūs cucáāvā ndís'tiī caati n'daacā chí dii^{n'} 'nū 'tíicā. Caati deenú 'nū chi nguuvi nguuvi ca'áámá ca'áámá ndís'tiī ní i'téenu ca nī ní ne^{n'}e cá nī nducyaaca nī 'aamá nī ndúúcu taama nī.

4 Níicú taachi nga^{n'}á 'nū ngii 'nū hermanos ye^{n'}e yú ye^{n'}e ndís'tiī, tuu^{n'}mi nga^{n'}á 'nū chí yeenú 'nū caati ch'εεtinéé n'daacá nī nducyaaca nī chí ca^{n'}á nī

na yaācū ye^{n'}é Ndyuūs ye^{n'}é yú, ní cáāvā chí ndís'tiī ní ch'i^{n'}í nī ndúúcu nducué^{n'}é chí n'geenú nī ngii ní ndúúcu cosas chí díitū chí chó'ōo ye^{n'}é nī chí véé paciencia ye^{n'}é nī. Ní n'daacā i'teenú nī.

5 Ní chuū ní cuaacu ch'i^{n'}í chí Ndyuūs ní dii^{n'} yā juzgar 'ii^{n'}yāⁿ ndúúcu vaadī cuaacu caati Ndyuūs dii^{n'} yā chí ndís'tiī ch'i^{n'}í nī chí n'dai taavi nī chí cuuvi ndaa nī naachi Ndyuūs nga^{n'}a nti^{n'}nyúⁿ yā. Ní cáāvā chuū chí^{n'} chí ndís'tiī ní n'geenú nī ngii.

6 Caati n'daacā nduucú Ndyuūs chí Ndyuūs nadí'vē 'ii^{n'}yāⁿ chí idi^{n'} chí ndís'tiī n'geenú nī ngii ndúúcu chí 'cúeenú yā cuuvi.

7 Tiempo taachi Señor Jesucristo mii^{n'} ngiicá yā ye^{n'}é va'ai ch'εeti nguuvi ndúúcu ángeles ye^{n'}é yā ndúúcu poder ye^{n'}e yā, tuu^{n'}mi ní 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ ndaa yā ná nguuchi ya^{n'}ā. Ní tiempo mii^{n'} Ndyuūs téé yā ndís'tiī chí 'āā ntéé 'cúeenú nī cuuvi. 'Tiicá ntúūⁿ ní téé ya nús'uu chí 'āā ntéé 'cúeenú 'nū cuuvi.

8 Ní ndaa yā chí ca'a yā castigo 'ii^{n'}yāⁿ chí nguéé n'diichí yā Ndyuūs ndúúcu 'ii^{n'}yāⁿ chí nguéé n'giindiveéⁿ yā nduudu cuaacu ye^{n'}e evangelio ye^{n'}e Señor Jesucristo ye^{n'}e yú chí nadanguá^{n'}ai yā 'ii^{n'}yāⁿ.

9 'Ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ ní cuuvi yā castigados ní cue^{n'}e daā^{n'}maⁿ Ndyuūs di'cuiinú yā 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ ní Ndyuūs s'neeⁿ yā 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ ya^{n'}ai ye^{n'}é yā. Ní nguéé cuuvi n'diichí yā naaⁿ Ndyuūs. Ndí nguéé ndúúcu cuuvi n'diichí yā dεεε taavi

ca yeⁿ'é yā ndúúcu poder yeⁿ'é yā.

¹⁰ Ní tiempo chi ndaa Jesucristo miiⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi 'āā i'téenu yā Jesucristo ní caⁿ'a yā dich'εεté yā Ndyuūs. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ntúūⁿ caⁿ'a yā dich'εεté yā Ndyuūs caati i'téenu nī nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs chi ngaⁿ'a 'nū nanááⁿ nī. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngeⁿ'e yiiⁿ'nuⁿ yā.

¹¹ Ní cáávā chuū cuen'e daāⁿmaⁿ ngaⁿ'angua'á 'nū caavā ndís'tiī. Ní ngiicá 'nū Ndyuūs yeⁿ'e yú chí diiⁿ cuenta yā chi ndís'tiī ní n'daacā ti yaa'ví yā ndís'tiī chi cuuvi yeⁿ'é yā ndís'tiī. Ní ngiicá 'nū Ndyuūs chi diiⁿ yā ndúúcu ndís'tiī ndúúcu poder yeⁿ'é yā chi ndís'tiī ní cuuvi diiⁿ nī nducuén'ē chi n'daacā. Ní cuuvi diiⁿ nī cumplir ntiⁿ'nyuⁿ n'dai chí diiⁿ nī cáávā chi i'téenu nī Jesucristo.

¹² Ní 'iicu 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi dich'εεté yā Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú cáávā chiiⁿ chi diiⁿ ndís'tiī. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ dich'εεté yā ndís'tiī caati Ndyuūs yeⁿ'ē yú ndúúcu Señor Jesucristo nginneé yā ndís'tiī.

2

Yeⁿ'é 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chi dinuunⁿdi yā

¹ Maaⁿ ní hermanos yeⁿ'é di'cuiitú 'nū ndís'tiī chi cūnee ngiinú nī yeⁿ'e tiempo chí nindaa Señor Jesucristo ní yeⁿ'e taachi nduuvidaama yú ndúúcu yā.

² Di'cuiitú 'nū chí nguéé na'daaⁿ nī chíiⁿ chí

nadacádíinuⁿ nī. Nguéé diiⁿ 'va'á nī yeⁿ'e chí 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'á yā chí Cristo 'āā ndaá yā taama vmnéⁿ'ēe ti ngaⁿ'á yā tan'dúúca chí cáávā Espiritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs, naati nguéé 'túicā. Ndií nguéé ndúú 'va'a nī yeⁿ'ē táámá nduudu chí n'giindiveéⁿ nī yeⁿ'e chuū. Ndií nguéé ndúú caavā carta chí sta'á nī chí tan'dúúca chí dinguúⁿ 'nū yeⁿ'e nī naati nguéé 'túicā. Ní yeⁿ'e nducuén'ē chuū ní chiiⁿ chí ngaⁿ'ā chí 'āā ndaā Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú, nguéé 'va'á nī.

³ Nguéé ca'á nī lugar 'iiⁿ'yāⁿ chí cuuvi canche'éi yā ndís'tiī mar 'áámá vmnéⁿ'ēe. Vmnaaⁿ chí ndaa tiempo chí cuuvi nindaa Jesucristo taama vmnéⁿ'ēe, 'iiⁿ'yāⁿ na iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū canéé chí ndaacadaamí yā yeⁿ'e Señor ní canee yā contra yeⁿ'e Señor. Tuu'mi ní ndaā 'áámá Saⁿ'ā Nuunⁿdi, saⁿ'ā chí Ndyuūs ngaⁿ'á yā chí 'āā condenado sa ní caⁿ'a sa infierno.

⁴ Saⁿ'ā miiⁿ ní caaca taaⁿ sa ní contra nducuén'ē chí yeⁿ'é Ndyuūs ndúúcu nducuén'ē chí 'iiⁿ'yāⁿ i'téenu yā. Saⁿ'ā miiⁿ ní dich'εεte sa maaⁿ sa nguéé tan'dúúca tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní ndaa sa cuaaⁿ cheeti yaacū templo yeⁿ'é Ndyuūs ní 'cuūndī sa. Ní máaⁿ sa sta'a sa lugar yeⁿ'é Ndyuūs. Ní diiⁿ sa máaⁿ sa chí cu'téenu 'iiⁿ'yāⁿ saⁿ'ā. Ní diiⁿ sa tan'dúúca Ndyuūs saⁿ'ā.

⁵ ¿'Áá nguéé n'gaacú nī ndís'tiī yeⁿ'e tiempo chí canéé nduucú nī ní caⁿ'á chíiⁿ ndís'tiī nduudú 'cūū?

6 Maaⁿ ní 'āā deenú nī de'ē idiīⁿ chi 'āā 'cuéé ndaa saⁿ'ā miiⁿ caati cuuvi ndaa saⁿ'ā miiⁿ taachi ndaa tiempo yeⁿ'ē sa chi ndaā sa.

7 Niicu maaⁿ poder yeⁿ'e nuuⁿndi chi idiīⁿ chi 'iiⁿ'yāⁿ dinuuⁿndí yā ní 'āā ngii. Chíⁿ chi diiⁿ chi Saⁿ'ā Nuūⁿndi nguéé cuuvi 'cuuⁿ'miⁿ sa maaⁿ sa chi Saⁿ'ā Nuūⁿndi. Tíica rā vaa ndii tiempo chi 'iiⁿ'yāⁿ chi diiⁿ chi nguéé cuuvi 'cuuⁿ'miⁿ Saⁿ'ā Nuūⁿndi, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ caⁿ'á yā táamá lado.

8 Tuuⁿ'mi ní ndaa Saⁿ'ā Nuūⁿndi ní 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi n'diichí yā saⁿ'ā níicú Señor Jesucristo caⁿ'á yā 'caaⁿ'núⁿ yā Saⁿ'ā Nuūⁿndi ndúú^{cū} 'yúú^{né} chi candaā yeⁿ'e cheendí yā ní di'cuinú yā Saⁿ'ā Nuūⁿndi miiⁿ ndúú^{cū} deεεvé yeⁿ'é yā taachi ndaa yā.

9 Ní Saⁿ'ā Nuūⁿndi miiⁿ ndaa sa ndúú^{cū} n'dee n'dái poder yeⁿ'e Satanás chi yááⁿ'nguiinūⁿ. Ní diiⁿ sa vaadi n'giinu ndúú^{cū} milagros chi nguéé vaadi cuaacu.

10 Ní ndúú^{cū} nducueⁿ'ē chi nguéé n'daacā idiīⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'ē sa ní nginche'ei sa 'iiⁿ'yāⁿ caati cuuvi diiⁿ sa ganar 'iiⁿ'yāⁿ lado yeⁿ'é yā, 'iiⁿ'yāⁿ chi caⁿ'á yā infierno. Ni chó'ōo nducueⁿ'ē chuū caati 'iiⁿ'yāⁿ nguéé neⁿ'é yā 'caandiveeⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs, nduudu chi diiⁿ chi ninguáⁿ'ai yā.

11 Níicú cucáá^{vā} chi diiⁿ yā 'túú^{cā}, Ndyuūs caⁿ'á yā diiⁿ yā ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi cu'téenu yā nduudu yaadi yeⁿ'e Saⁿ'ā Nuūⁿndi.

12 Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé neⁿ'é yā cu'téenu yā nduudu cuaacu caati neⁿ'e ca yā cosas chi nguéé n'daacā ní cuuvi yā condenado.

Ndyuūs ndεεvé yā nducyaa ca 'iiⁿ'yāⁿ chi nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ

13 Níicú ndís'tiī hermanos yeⁿ'e yú, Señor neⁿ'é yā ndís'tiī. Ní nús'uu ní cuéⁿ'é daāⁿmaⁿ ca'á 'nū gracias Ndyuūs cucáá^{vā} ndís'tiī caati Ndyuūs ndεεvé yā ndís'tiī vmnááⁿ ymnaaⁿ chi cuuvi nadanguáⁿ'ai yā ndís'tiī cucáá^{vā} Espíritu N'dai yeⁿ'é yā. Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs miiⁿ ní cuuvi didεεve ndís'tiī caati ndís'tiī cuuvi cu'téenu nī nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs.

14 Ní Ndyuūs yaa'ví yā ndís'tiī chi cuuvi yeⁿ'é yā ndís'tiī cucáá^{vā} nduudu cuaacu yeⁿ'é yā chi n'giindiveeⁿ nī ní diiⁿ chi cuuvi nanguáⁿ'ai nī. Ní nduudu cuaacu miiⁿ nús'uu ngaⁿ'á 'nū nanááⁿ ndís'tiī. Ní Ndyuūs neⁿ'é yā chi ndís'tiī tuneeⁿ nī chi cuuvi canee nī tan'dúú^{cā} Señor Jesucristo yeⁿ'e yú.

15 Tíicá maaⁿ ní 'cuεεtinéé n'daacā nī ndúú^{cū} chi i'téenu nī. N'gaacú nī yeⁿ'e chi ngi'cueeⁿ 'nū ndís'tiī taachi sneeⁿ 'nū nduucú nī ní yeⁿ'é chi idinguúⁿ 'nū yeⁿ'é nī.

16 Maaⁿ Señor Jesucristo yeⁿ'e yú ndúú^{cū} Ndyuūs Chiida yú dinéⁿ'e yā s'uuúⁿ caati Ndyuūs ní n'dai taavi. Ní cueⁿ'e daāⁿmaⁿ itée yā s'uuúⁿ 'viich'εεtíinūⁿ ní cānee ngiinu yú vaadi n'dai taavi

yeⁿ'é Ndyuūs chi Ndyuūs caⁿ'a yā chi tée yā s'uuūⁿ.

¹⁷ Neⁿ'é chi Ndyuūs ní tée yā 'viich'εεtínuūⁿ ndís'tiī na staava yeⁿ'é nī ní tée yā fuerzas n'dís'tiī caati ndís'tiī ní cuuvi diiⁿ nī nducuéⁿ'ē chi n'daacā ní caaⁿ'máⁿ nī dámaāⁿ nduudu chi n'daacā.

3

Caaⁿ'maⁿngua'á nī caavā nús'uu

¹ Maaⁿ ní yeⁿ'e nducuéⁿ'ē, ndís'tiī hermanos yeⁿ'é 'nū caaⁿ'maⁿngua'á nī cucáávā nús'uu chi niiⁿnúúⁿ nūuⁿ cuuvi candεé 'nū nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs na núúⁿmáⁿ cuaaⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi cu'téenu yā nduudu cuaacu miīⁿ ní cuuvi din'daacá yā ní diiⁿ yā chiiⁿ chi Ndyuūs neⁿ'é yā tan'dúúcā chi ndís'tiī diiⁿ nī.

² Caaⁿ'maⁿngua'á nī ntūūⁿ chi cuuvi nadanguáⁿ'ai 'nū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéeⁿ n'daacā idiīⁿ yā chi perverso yā caati nguéeⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ i'téenu yā Señor Jesucristo.

³ Naati Señor Jesucristo ní dámaāⁿ n'daacā diiⁿ yā ní nducuéⁿ'ē tiempo nginneé yā ndís'tiī chi 'áamá canee nī ndúúcū chi i'téenu nī. Ní candεε yā cuidado ndís'tiī yeⁿ'e dendu'ū chi nguεε n'daacā.

⁴ Ní véé 'viich'εεtínuūⁿ yeⁿ'é 'nū ndúúcū Señor ndúúcū ndís'tiī caati ndís'tiī ní idiīⁿ nī nducuéⁿ'ē chi caⁿ'a 'nū nducú nī chi canee chi diiⁿ nī ní 'tíicā caⁿ'á nī diiⁿ nī.

⁵ Neⁿ'é 'nū chi Señor Jesucristo cunneé yā ndís'tiī chi cuuvi deenú nī na staava

yeⁿ'é nī de'ē chi vaadī neⁿ'e yeⁿ'é Ndyuūs. Ní cuuvi yeⁿ'e nī maāⁿ 'viich'εεtínuūⁿ chi yeⁿ'e Cristo. Ní cuuvi cuchεé nī yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē chi cuchii.

Canee chi diiⁿ yú ntiiⁿ'nyuⁿ

⁶ Maaⁿ ní ndís'tiī hermanos yeⁿ'e yú, itée 'nū orden ndís'tiī ndúúcū chi dúúchí Señor Jesucristo chi divií nī yeⁿ'e hermanos yeⁿ'e yú chi nguéeⁿ neⁿ'é yā diiⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ ní nguéeⁿ diiⁿ yā tan'dúúcā chi nús'uu chi 'cuaeⁿ' nū 'iiⁿ'yāⁿ.

⁷ Ndís'tiī ní deenú nī tan'dúúcā chi cánéé chi ch'εεtineé nī. Ní diiⁿ nī ntiiⁿ'nyuⁿ tan'dúúcā chi diiⁿ 'nū taachi sneé 'nū ndúúcū nī ní diiⁿ 'nū ntiiⁿ'nyuⁿ.

⁸ Ní nguéeⁿ sta'á 'nū pan yeⁿ'e mar 'áamá ndís'tiī chi nguéeⁿ cáí 'nū. Naati 'tíicā diiⁿ 'nū. Diiⁿ 'nū ntiiⁿ'nyú ndii nguuvi ndíí n'gaaⁿ chi nguéeⁿ di'vaachí 'nū mar 'áamá ndís'tiī.

⁹ Ní 'áará chí cuuvi ngiicá ndís'tiī chi tée nī necesidades yeⁿ'é 'nū nguεε diiⁿ 'nū 'tíicā. Idiīⁿ 'nū ntiiⁿ'nyúⁿ chi neⁿ'é 'nū cu'neéⁿ 'nū cáávā 'áamá ejemplo nanááⁿ ndís'tiī caati cuuvi diiⁿ nī tan'dúúcā chi diiⁿ 'nū.

¹⁰ Ní taachi ch'εεtineé 'nū ndúúcū ndís'tiī caⁿ'a 'nū nducú nī nduudú 'cūū. 'Iiⁿ'yāⁿ chi nguéeⁿ neⁿ'é yā diiⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ nguéeⁿ che'é yā.

¹¹ Ch'iindiveéⁿ 'nū chi duu'vi 'iiⁿ'yāⁿ chiicá yā nguaaⁿ ndís'tiī nguéeⁿ chiicá n'daacā yā ti nguéeⁿ idiīⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ ní neené n'deeé n'dái diiⁿ yā cosas chi nguéeⁿ dichíí'vē.

12 'Iiⁿyāⁿ chi diiⁿ 'tíicā, ca'á 'nū orden ní di'cuíitu 'nū 'iiⁿyāⁿ ndúúcū chi duuchi Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú chi diiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ ndúúcū vaadī yeenú. Níicú diiⁿ yā ganar cáávā gastos yeⁿ'é yā.

13 Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é 'nū nguéé cánéé chi cuuvi 'daan'dí nī chi diiⁿ nī dendu'ū chi n'daacā.

14 Ndúúti chi 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé cu'neeⁿveéⁿ yā nduudu chí idinguúⁿ 'nū na carta 'cūū, n'diichí nī du'u chi 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní nguéé diiⁿ nī de'ē vεε ndúúcu yā. 'Tíicā ní cuuvi 'cuináaⁿ yā.

15 Ní nguéé diiⁿ nī ndúúcu yā tan'dúúcā chi contra yeⁿ'é nī naati ca'á nī consejo 'iiⁿyāⁿ miiⁿ tan'dúúcā chi 'díinu nī 'iiⁿyāⁿ.

Yeⁿ'e vaadī n'dai yeⁿ'é Ndyuūs

16 Neⁿ'é chi maaⁿ Señor Jesucristo chi vεε vaadī 'diiⁿ yeⁿ'é yā cueⁿ'e daāⁿmaⁿ itée yā ndís'tiī vaadī 'diiⁿ nducuéⁿ'ē tiempo ní nducuéⁿ'ē cuaaⁿ. Señor miiⁿ ní cunéé yā ndúúcū nducyaaca ndís'tiī.

17 'Úú Pablo idinguúⁿ nduudu 'cūū yeⁿ'e carta 'cūū ndúúcū ta'á ní canéé letra yeⁿ'é. 'Tíicā dinguúⁿ ní 'tíicā diiⁿ firmar nducuéⁿ'ē cartas yeⁿ'é.

18 Neⁿ'é chi Señor Jesucristo yeⁿ'e yú téé yā nducyáácá ndís'tiī nducuéⁿ'ē vaadī n'dai yeⁿ'é yā. 'Tíicā cuuvi.

CARTA VMNÁÁⁿ VMNAAⁿ YEⁿ'E SAⁿ'Á TIMOTEO

1 'Úú Pablo 'úú. Ní 'úú apóstol yeⁿ'e Señor Jesucristo caati Ndyuūs ndúúcū Señor Jesucristo dichó'o yā 'úú. Ní snéé ngiinu yú 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ yeⁿ'e yú chi nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ.

2 'Úú ngiicá compañero yeⁿ'é chi idingú^un yā carta 'cū yeⁿ'e dii Timoteo chi saⁿ'ā chi cuaacu níⁿ'nyúⁿ i'téenu sa Señor Jesucristo yeⁿ'é yú. Ní alumno yeⁿ'é. Ní tan'dúúcā chi daīyā 'tíicā di. Neⁿ'é chi Ndyuūs chiida yú ndúúcū Señor Jesucristo yeⁿ'é yú téé yā dii vaadī n'dai yeⁿ'é yā ndúúcū vaadī ya'ai 'iinú yeⁿ'é yā. Ní téé yā dii vaadī 'diiⁿ yeⁿ'é yā.

Ngaⁿ'á yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi nguée n'daācā ngi'cueeⁿ yā

3 Dii, Timoteo, 'úú neⁿ'é chi cūnee di yāā Efesio tan'dúúcā chi 'āā yaa'ví dii taachi cueⁿ'é yāⁿ'āa Macedonia ti vée 'iiⁿ'yāⁿ chi chi'cueeⁿ doctrina chi n'dááⁿ. Yaa'vi di 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguée ngi'cueeⁿ doctrina chi n'dááⁿ.

4 Ní yaa'vi di 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ chi nguée 'caandiveeⁿ yā yeⁿ'e cuentos yeⁿ'é yā chi falsos. Ndí nguée ndúú 'caandiveeⁿ yā nduudu chi chi'cueeⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ndiicū. Nduudu miiⁿ ní nguée dichí'vē. Dāmaāⁿ diiⁿ chi 'iiⁿ'yāⁿ ch'εεcu cheendí yā ní nguée nginne 'iiⁿ'yāⁿ

tan'dúúcā chi Ndyuūs neⁿ'é yā. Caati Ndyuūs dichó'o yā orden chi 'iiⁿ'yāⁿ ngi'cueeⁿ yā cáāvā chi tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi cu'téenu cá yā Ndyuūs.

5 Ní ngaⁿ'a yú tan'dúúcā Ndyuūs neⁿ'é yā taachi ngi'cueeⁿ yú ndúúcū vaadī neⁿ'e chí ngíicá ná staava yeⁿ'é yú chi Ndyuūs 'āā didεεvé yā. Tanducueⁿ'é ní diiⁿ yú ndúúcū vaanicadínuuⁿ yeⁿ'e yú chi ndεεve. Ní i'teenu yú Ndyuūs ndúúcū núúⁿmáⁿ staava yeⁿ'é yú.

6 Naⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ ndaacadaamí yā yeⁿ'é nduudu yeⁿ'é Ndyuūs ní n'giindiveeⁿ yā nduudu chi nguée dichí'vē. Ní n'gεεcu cheendí yā. Ní cuuvi ndái yā.

7 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní neⁿ'é yā ca'cueeⁿ yā ley yeⁿ'é Ndyuūs naati nguée tuumicadínuuⁿ yā nduudu chi ngaⁿ'a yā, ndí nguée ndúú nduudu chi ca'cueeⁿ yā 'áará chí diiⁿ yā tan'dúúcā chi déenu yā tanducueⁿ'ē.

8 S'uuúⁿ ní deenu yú chi ley yeⁿ'e Moisés ní n'dai ndúúti chi cu'téenu n'daāca yú yeⁿ'é.

9 Deenu yú chi ley miiⁿ nguée dámaāⁿ caavā 'iiⁿ'yāⁿ chi din'daacá yā naati caavā 'iiⁿ'yāⁿ chi nguée diiⁿ yā tan'dúúcā chí ngaⁿ'ā ley, caavā 'iiⁿ'yāⁿ chi nguée n'giindiveeⁿ yā chiiⁿ chi ngaⁿ'ā ley, níicú caavā 'iiⁿ'yāⁿ chi nguée n'daacā, caavā 'iiⁿ'yāⁿ chi idinuuⁿndi, caavā 'iiⁿ'yāⁿ chi nguée diiⁿ yā respetar Ndyuūs ndí nguée diiⁿ yā respetar religión, ní

caavā 'iiⁿyāⁿ chi n'giiⁿnúⁿ yā chεεcú yā o chiidá yā, ní cáávā 'iiⁿyāⁿ chi n'giiⁿnúⁿ yā 'iiⁿyāⁿ.

10 Ley miiⁿ ní caavā saⁿā chi caⁿa sa ndúú^{cū} n'daataá o n'daataá chi caⁿa tá ndúú^{cū} saⁿā ní nguéé yeⁿe yā vi^l ní cáávā saⁿā chi caⁿa sa ndúú^{cū} saⁿa chi duuchineeⁿ sa ndúú^{cū} sa chi vi^l, ní cáávā 'iiⁿyāⁿ chi duucú yā 'iiⁿyāⁿ caati cuuvi dichí^l've yā táámá 'iiⁿyāⁿ ní cáávā 'iiⁿyāⁿ chi indeē ndúú^{dú} yaadi, ní caavā 'iiⁿyāⁿ chi ngaⁿa yā chi cuaacu chiiⁿ chi ngaⁿa yā ní n'gai yā: “Por Dios”, chi 'tíicā, ní nguéé 'tíicā. Ní ley miiⁿ ní caavā 'iiⁿyāⁿ chi ngi'cueéⁿ yā nducuéⁿe chi nguéé n'daācā ní nguéé tan'dúú^{cā} Ndyuūs chi'cueeⁿ yā 'iiⁿyāⁿ.

11 Naati chuū chi ngi'cueéⁿ chi nduudu n'dai yeⁿe evangelio ní n'dεεve n'dai chi nanguaⁿāi 'iiⁿyāⁿ, ní yeⁿe Ndyuūs chi n'dai taavi. Ní Ndyuūs dichó'o yā 'úú chi caaⁿ máⁿ nduudu miiⁿ.

Caaⁿmaⁿ yú, gracias Ndyuūs ti ya'ai 'iinú yā s'uuúⁿ

12 'Úú ní ca'á gracias Señor Jesucristo yeⁿe yú chi itée yā fuerzas 'úú chi diiⁿ ntiⁿnyuⁿ yeⁿe yā. Ní s'neéⁿ yā 'úú tan'dúú^{cā} 'áámá 'iiⁿyāⁿ chi véé valor yeⁿe yā. Ní s'neéⁿ yā 'úú na ntiⁿnyuⁿ yeⁿe yā.

13 Ní vmnááⁿ vmnaaⁿ chi Jesucristo yaa'ví yā 'úú chi cuuvi yeⁿe yā, 'úú ní neené caaⁿmaⁿ taáⁿ yeⁿe Jesucristo ní cachiicá can'daá 'iiⁿyāⁿ chi i'téenu yā Jesucristo ti neⁿe i'nuuⁿ cá'ai 'iiⁿyāⁿ. Ní caneé taaⁿ contra Jesucristo.

Naati Ndyuūs ya'ai 'iinú yā 'úú 'áará chi diiⁿ 'túú^{cā} taachi 'āā cuéé cu'teenú 'iiⁿyāⁿ, ní nguéé deenú de'ε cáávā chi diiⁿ 'tíicā.

14 Ní Señor diiⁿ n'dai cá yā nduucú, ní 'úú i'teenú Jesucristo, ní neⁿe Jesucristo caati maaⁿ ní 'úú ní yeⁿe Jesucristo 'úú.

15 Ní nduudu 'cūū ní nduudu cuaacu chi Cristo Jesús ndaá yā iⁿ'yééⁿdi 'cūū chi nadanguáⁿ'ai yā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ caati idinuuⁿndí yā, ní n'dái taavi chi nducyaaca 'iiⁿyāⁿ cu'téenu yā nduudú 'cūū. Ní deenú chi 'úú ní ch'εεε cá nuuⁿndi yeⁿe nguéé ti tanáⁿ'a yā.

16 Naati cucáávā chi véé nuuⁿndi yeⁿe 'úú Ndyuūs ya'ai 'iinú yā 'úú caati Señor Jesucristo ch'iⁿ'í yā 'úú tanducuéⁿe vaadi n'dái taavi yeⁿe yā, 'úú chi ch'εεε cá nuuⁿndi yeⁿe. 'Tíicā ní Ndyuūs véé paciencia yeⁿe yā nduucú vmnááⁿ vmnaaⁿ ní s'neéⁿ yā 'úú chi 'úú tan'dúú^{cā} 'áámá ejemplo yeⁿe tanáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ chi cuayiivi caⁿ'á yā cu'téenu yā Cristo ní véé vida cuen^e daāⁿmaⁿ yeⁿe yā.

17 Cáávā nducuéⁿe chuū cuen^e daāⁿmaⁿ ca'a yú Ndyuūs honra ní dich'εεε ca yú Ndyuūs chi rey chi 'áámá canee cuen^e daāⁿmaⁿ ní nguéé n'gii yā. Ní maaⁿ ní nguéé cuuvi snaaⁿ yú Ndyuūs chi 'áámá n'dyáⁿ'ā Dendyuūs yeⁿe yú. 'Tíicā rā vaa.

18 Maaⁿ ní, dii Timoteo chi tan'dúú^{cā} daiyá, i'neéⁿ encargo 'cūū ndúú^{cū} dii. Ní encargo 'cūū chíiⁿ chi tiempo

chi 'āā chó'ōo 'ii'nyāⁿ profetas caⁿ'a yā yeⁿ'ē di yeⁿ'ē chi caⁿ'á di diiⁿ di. Maaⁿ ní cuchéé di yeⁿ'ē tanducuén'ē ní diiⁿ di tan'dúúcā chi diiⁿ 'áámá soldado chi nguⁿ'u n'daacā sa. 'Tíicā diiⁿ di tan'dúúcā chi profetas caⁿ'a yā yeⁿ'ē di tiempo chi 'āā chó'ōo.

19 Dii ní cu'téenu n'daacā di ní diiⁿ n'daacā di ndúúcū vaanicadínūuⁿ yeⁿ'ē di chí n'dai. Náⁿ'ā 'ii'nyāⁿ ni nguéé diiⁿ n'daacá yā caati vaanicadínūuⁿ yeⁿ'é yā ní nguéé n'dai. Ní cáávā chuū nguéé i'téenu yā Señor Jesucristo maaⁿ ní canéé yā tan'dúúcā chi yaⁿ'ai yeⁿ'e Ndyuūs.

20 'Túúcā chó'ōo yeⁿ'e saⁿ'ā Himeneo ndúúcū saⁿ'ā Alejandro ní 'úú deenú chí canéé yā a cuenta yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūuⁿ maaⁿ. Ní 'íicú cuuvi deenú yā chi 'āā ntéé cuuvi caaⁿ'máⁿ yā ní nguéé diiⁿ yā ofender Ndyuūs yeⁿ'e yú.

2

Yeⁿ'e chí cuuvi caaⁿ'maⁿngua' dichó'o yā 'úú chi 'úú cuuvi apóstol yeⁿ'é yā. Ní 'úú ca'cueéⁿ 'ii'nyāⁿ nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs nanááⁿ 'ii'nyāⁿ gentiles chi nguéé yeⁿ'ē ndaata 'ii'nyāⁿ Israel. 'Úú ngaⁿ'á nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ní 'íicú 'ii'nyāⁿ cuuvi cu'téenu yā. Nguéé ngaⁿ'á nduudu yaadi.

1 Vmⁿááⁿ vmnaaⁿ ngiicá dii Timoteo chi caaⁿ'maⁿngua'a di cáávā nducyáácá 'ii'nyāⁿ ní ca'a di gracias Ndyuūs cáávā nducyáácá 'ii'nyāⁿ.

2 Ní canee cuuⁿ'miⁿ chi caaⁿ'maⁿngua'a di cáávā saⁿ'ā reyes níicú cáávā nducyáácá 'ii'nyāⁿ 'ii'ntyén'ē caati cuuvi 'cuεεtinee yú n'daacā ní nguéé ndúúcū vaadī 'caa'va ti 'cuεεtinee yú ndúúcū vaadī 'diiⁿ. Ní diiⁿ yú tanducuén'ē tan'dúúcā chi Ndyuūs neⁿ'é

yā chi diiⁿ yú. Ní 'cuεεtinee yú n'daacā yeⁿ'e nducuén'ē ndúúcū 'ii'nyāⁿ.

3 Ti chuū ní n'daacā nanááⁿ Ndyuūs ní inéé yiinūu taaví yā taachí diiⁿ yú 'tíicā. Ndyuūs yeⁿ'ē yú nadanguáⁿ'ai yā s'uuuⁿ.

4 Ní neⁿ'é yā chi nducyaaca 'ii'nyāⁿ ninguaⁿ'ai yā ní tumicádínuuⁿ yā chéé chí nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs.

5 Deenu yú chi véé 'áámá Ndyuūs. Ní véé 'áámá 'ii'nyāⁿ chí caaⁿ'máⁿ yā na lugar yeⁿ'ē yú nanááⁿ Ndyuūs. Ní 'ii'nyāⁿ miiⁿ ní Saⁿ'ā chí Daiyá yā chí Señor Jesucristo yeⁿ'e yú.

6 Ní Jesucristo ca'á yā vida yeⁿ'e maáⁿ yā chí ch'ti yā cáávā chí nadí'vé yā nuuⁿ'ndi yeⁿ'ē nducyáácá 'ii'nyāⁿ ní 'iicu cuuvi nadinguáⁿ'ai yā nducyaaca 'ii'nyāⁿ. Chuū ní Cristo diiⁿ yā tiempo chí n'daacā 'íicú 'cuuⁿ'miⁿ yā chí Ndyuūs neⁿ'é yā chí nducyaaca 'ii'nyāⁿ cuuvi ninguaⁿ'āi.

7 Ní cáávā chuū Ndyuūs apóstol yeⁿ'é yā. Ní 'úú ca'cueéⁿ 'ii'nyāⁿ nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs nanááⁿ 'ii'nyāⁿ gentiles chí nguéé yeⁿ'ē ndaata 'ii'nyāⁿ Israel. 'Úú ngaⁿ'á nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ní 'íicú 'ii'nyāⁿ cuuvi cu'téenu yā. Nguéé ngaⁿ'á nduudu yaadi.

8 Neⁿ'é chí ndii nducuén'ē cuaaⁿ nducyáácá 'ii'nyāⁿ cááⁿ'máⁿngua'a yā ndúúcū nuuⁿ'maⁿ staava yeⁿ'é yā chí δεεβε. Ní nguéé nduuvi taáⁿ yā, ndíi nguéé ndúú 'cuuⁿ'maⁿ

yā.

⁹ Ní 'tiicá ntúūⁿ n'daataa canéé chí cunúu yā catecai yā chí n'daacā chí nguéé yaⁿāi ca chíi'vε ní nguéé neené n'dεεvεé. Ní nguéé canéé chí dich'εεε yā maán yā. Ní nguéé diiⁿ yā 'aama peinada tiíⁿ yā chí nguéé n'daacā. Ní nguéé snuuⁿ yā vmnaaⁿ cuerpo yeⁿé yā n'deeé n'dái 'díiⁿnguāⁿ ndíi nguéé ndúú perlas. Ní nguéé cunúuⁿ yā tiīnūuⁿ chí yaⁿai chíi'vε.

¹⁰ Naati n'daata s'eeⁿ canee chí din'daaca yā nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ tan'dúúccā chí Ndyuūs neⁿe yā ní tan'dúúccā chí canee chí diiⁿ nducyaaca n'daataá chí cuaacu chí i'téenu yā 'iivú Ndyuūs.

¹¹ Ní n'daataa s'eeⁿ canee chí n'geeⁿ yā chíiⁿ chí n'giindiveeⁿ yā ní cuneé yā chí ndiicúuⁿ yā.

¹² Nguéé neⁿé chí n'daataá ca'cueeⁿ yā saⁿā chεεti yaacū ní nguéé cunee yā lado yeⁿe 'iiⁿntyéⁿé chí caaⁿmaⁿ ntiiⁿnyuⁿ yā yeⁿe saⁿā. Ní nguéé canéé chí caaⁿmaⁿ n'daataá s'eeⁿ chεεti yaacū.

¹³ Caati Ndyuūs vmnááⁿ vmnaaⁿ din'dái yā saⁿā Adán ní cuayiivi miiⁿ ní din'dái yā n'daataá Eva.

¹⁴ Ní yááⁿn'giinūuⁿ nguéé chinnche'ei sa Adán miiⁿ naati chinnche'ei sa n'daataá Eva miiⁿ ní dinuuⁿndi tá.

¹⁵ Dε'ε chúúccā n'dai 'áámá n'daataá chí véé daiyá tá. Cuuvi nguáⁿai tá nduuti chí 'áámá cunee tá ndúúccū chí i'teenu tá, ní nduuti chí dinéⁿe tá nducyaaca 'iiⁿyāⁿ. Ní chíiⁿi tá chí yeⁿe Ndyuūs,

ní diiⁿ ta cosas chí seria.

3

Yeⁿe tan'dúúccā chí canee chí diiⁿ saⁿā chí obispo

¹ Chuū chí ngaⁿá maaⁿ ní cuaacu. 'Āā du'ú nūuⁿ saⁿā chí neⁿe sa cuuvi sa obispo ní cundεε sa cuidado yeⁿe 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yaacū canee sa chí diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ chí n'daacā.

² Ní cáávā chuū saⁿā chí diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe obispo canee chí 'cuεεtinee sa n'daacā caati 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéé cuuvi caaⁿmáⁿ yā chí véé nuuⁿndi yeⁿé yā. Ní saⁿā miiⁿ, sáⁿā chí 'áámá nūuⁿ n'daataá yeⁿé sa. Ní saⁿā miiⁿ canéé cuuⁿmiⁿ chí serio sa ní diiⁿ sa cueⁿe daāⁿmaⁿ ntiiⁿnyuⁿ chí n'daacā ndúúccū orden. Saⁿā miiⁿ canee chí 'cuaaⁿ sa na vaacu sa 'iiⁿyāⁿ chí canúúⁿ yúúni. Ní canee chí ca'cueeⁿ sa n'dai.

³ Saⁿā miiⁿ nguéé cuuvi 'cúu'ví sá ní nguéé in'nuuⁿ sa vaadi 'caa'va chí 'caa'va sa. Ndíi nguéé ndúú neⁿe sa diiⁿ sa ganar tuūmī manera chí nguéé n'daacā cáávā vicio yeⁿe sa. Sáⁿā obispo miiⁿ canee chí diiⁿ sa 'tíicā. Canee chí manso sa ní nguéé neⁿe sa 'cuuⁿmaⁿ sa ndúúccū 'iiⁿyāⁿ, ndíi nguéé ndεε sa 'aama vicio yeⁿe tuūmī.

⁴ Saⁿā miiⁿ canee chí ngaⁿá ntiiⁿnyuⁿ sa chí n'daacā na vaacu sa ní diiⁿ sa chí daiya sa 'caandiveéⁿ yā yeⁿé sa ní daiya sa diiⁿ yā respetar chí-ida yā.

⁵ Ní ndúúti chí 'áámá saⁿā nguéé déenu sa caaⁿmaⁿ ntiiⁿnyuⁿ sa na vaacu sa

tuu'mi ní ζτάácā cuuvi diiⁿ sa cuidado yeⁿ'e dendu'ū chi yeⁿ'e yáacū yeⁿ'é Ndyuūs?

6 Saⁿ'ā obispo miiⁿ nguée^é canee sa tan'dúúccā 'áámá saⁿ'ā chi caama i'téenu sa Jesucristo caati cuuvi nacádíinuⁿ sa chi ch'εεε maaⁿ sa ti nguée^é dinuuⁿdi sa tan'dúúccā chi diiⁿ yááⁿn'guinuūⁿ.

7 Ní saⁿ'ā obispo miiⁿ canee ntúūⁿ chi din'daacā sa nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi nguεε i'téenu yā Señor Jesucristo yeⁿ'e yú caati 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ diiⁿ yā honrar saⁿ'ā miiⁿ. Ní 'íicú saⁿ'ā obispo miiⁿ nguée^é cúúví cunee sa ndúúccū vaadī 'cuiinuú chi ca'a sa lugar chi nginnche'ei yááⁿn'guinuūⁿ saⁿ'ā miiⁿ.

Yeⁿ'ē chi canéé chi diiⁿ saⁿ'ā chi diáconos

8 Maaⁿ ní ngaⁿ'á yeⁿ'e saⁿ'ā diáconos chi cūnnee sa ndúúccū ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yáacū. 'Tiicá ntúūⁿ saⁿ'a sa diáconos canee chí diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ chi n'daacā ndúúccū orden. Ní canéé cuuⁿmiⁿ chí saⁿ'ā serio sa. Ní canéé chí diiⁿ sa cumplir chiiⁿ chí ngaⁿ'ā sa. Saⁿ'ā miiⁿ ní nguée^é cuuvi 'cúú'ví sá. Ndíi nguée^é ndúú neⁿ'e sa diiⁿ sa ganar tuūmī manera chi nguée^é n'daacā cáávā vicio yeⁿ'ē sa.

9 Saⁿ'ā diácono canéé chí deenu sa n'daacā n'dai nducuéⁿ'ē enseñanza yeⁿ'ē chí i'teenu sa yeⁿ'e chí Ndyuūs chí 'cueéⁿ yā s'uuúⁿ. Ní canee sa ndúúccū vaanicadíinuⁿ yeⁿ'ē sa chí δεενε.

10 Saⁿ'ā diácono ní saⁿ'ā chí 'iiⁿ'yāⁿ 'āā n'diichí yā chí n'daacā chí diiⁿ sa. Ní nduuti chí nguée^é véé falta

yeⁿ'ē sa tuu'mi ní cuuvi diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e saⁿ'ā diáconos.

11 Níicú 'tiicá ntúūⁿ n'daacā yeⁿ'e saⁿ'ā diácono canee chí táⁿ'ā seria ta ní din'daacā tá. Nguée^é canee chí caaⁿ'maⁿ tá yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ. Ní canee chí din'dáacaā tá yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē chí diiⁿ tá.

12 Níicú saⁿ'ā diácono miiⁿ ní saⁿ'ā chí 'áámá nūuⁿ n'daacā yeⁿ'ē sa. Ní canee chí ngaⁿ'ā ntiiⁿnyuⁿ sá chí n'daacā na vaacu sa ní diiⁿ sa chí daiya sa n'giindiveéⁿ yā yeⁿ'ē sa.

13 Caati saⁿ'ā miiⁿ chí diiⁿ n'daacā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e diácono, saⁿ'ā miiⁿ diiⁿ sa ganar lugar yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí honrado yā. Ní véé cá confianza yeⁿ'ē sa chí cuuvi caaⁿ'maⁿ sa yeⁿ'e Señor Jesucristo tan'dúúccā chí i'téenu sa yeⁿ'ē nduudu yeⁿ'ē yā.

Yeⁿ'e chí 'iiⁿ'yāⁿ nguée^é deenu yā chí yeⁿ'e Ndyuūs

14 Cunee ngiinú chí ndaa nuúⁿ n'diichí dii naati maaⁿ ní chuū idinguúⁿ yeⁿ'ē di.

15 Ní nduuti chí nguée^é ndaa nuúⁿ tuu'mi cuuvi tuumicadíinuⁿ di táácā chí cuuvi 'cuεεtinéē 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ taachi i'téenu yā ní yeⁿ'é Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Caati nducyaaca s'uuúⁿ chí i'teenu yú Señor Jesucristo ní yeⁿ'é Ndyuūs s'uuúⁿ. Ní s'uuúⁿ ní yáacū yeⁿ'e Ndyuūs chí canduuchi, 'tiicá s'uuúⁿ. Ní s'uuúⁿ tan'dúúccā cimientto ndúúccū pilar yeⁿ'e yáacū, 'tiicá s'uuúⁿ ti ngaⁿ'a yú nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs nanááⁿ nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ.

16 Níicú mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguée^é cuuvi caaⁿ'máⁿ yā yeⁿ'e

enseñanzas ye^{n'}é Ndyuūs ye^{n'}ē yú chi nguéé ch'εεε taavica, enseñanzas chi Ndyuūs chi'cueéⁿ yā s'uuúⁿ:

Ndyuūs ye^{n'}e yú ndaá yā na i^{n'}yeeⁿdi 'cūū ndúúⁿcū cuerpo tan'dúúⁿcā s'uuúⁿ. Ní ch'i^{n'}i Espíritu N'dai ye^{n'}é Ndyuūs chi Cristo ní cuaacu yā. Ní ángeles ye^{n'}ē va'ai chεεti nguuvu n'diichí yā Cristo. Ní 'ii^{n'}yāⁿ candéé yā nduudu cuaacu ye^{n'}é Cristo nanááⁿ 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}e tanducué^{n'}ē país ye^{n'}ē i^{n'}yeeⁿdí 'cūū. Ní 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}e tanducué^{n'}ē cuaaⁿ ye^{n'}e i^{n'}yeeⁿdí 'cūū ní chi'téenu yā Cristo. Ní Cristo cuna^{n'}a ntuúⁿ yā na va'ai chεεti nguuvi.

4

Ye^{n'}e 'ii^{n'}yāⁿ chi nguéé 'áámá cunee yā ndúúⁿcū chi i'téenu yā

¹ Espíritu N'dai ye^{n'}é Ndyuūs nga^{n'}a cuaacu ye^{n'}ē nguuvi chi cuchí taachi nga^{n'}a chí na^{n'}a 'ii^{n'}yāⁿ ca^{n'}a yā ndaacadaamí yā ye^{n'}ē nduudu cuaacu ní cu'neeⁿveéⁿ yā nduudu ye^{n'}e espíritus chi nginnche'ei 'ii^{n'}yāⁿ, espíritus chi ngi'cueeⁿ cosas chi nguéé cuaacu. Ní yááⁿn'guiinūⁿ dichó'o sa espíritus.

² Ní 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ 'caandiveéⁿ yā nduudu ye^{n'}e 'ii^{n'}yāⁿ chi nga^{n'}á yā chi i'téenu yā Ndyuūs ye^{n'}ē yú, ní nguéé cuaacu. Ní ca^{n'}á yā n'giindiveéⁿ yā nduudu ye^{n'}e

'ii^{n'}yāⁿ chi nga^{n'}a nduudu yaadi. Níicú 'ii^{n'}yāⁿ chi nguεε n'daacā idiíⁿ yā canee yā ndúúⁿcū vaanicadíinūⁿ ye^{n'}é yā chi nguéé n'daacā. Ní nguéé ya'ái yā ye^{n'}e chi díⁿ yā taachi díⁿ yā cosas chi nguéé n'daacā.

³ 'Ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ nguéé n'guuⁿ yā chi ch'iindivaacu 'ii^{n'}yāⁿ. Ní nguéé n'guuⁿ yā chi nge'e 'ii^{n'}yāⁿ tanducué^{n'}ē chi nge'e yú. Deenu yú chi Ndyuūs din'dái yā tanducué^{n'}ē chi nge'e yú. Cáávā chi nducyáácá 'ii^{n'}yāⁿ chi i'téenu yā Ndyuūs ndúúⁿcū 'ii^{n'}yāⁿ chi deenú yā nduudu cuaacu ye^{n'}é yā cuuvi che'é yā tanducué^{n'}ē. Ní nducyaaca 'ii^{n'}yāⁿ chi che'é yā canee chi caa^{n'}máⁿ yā gracias Ndyuūs cáávā chí che'e yā.

⁴ Deenu yú chi nducué^{n'}ē chi din'dái Ndyuūs chi che'e yú ní n'daacā. Ní 'ii^{n'}yāⁿ nguéé canee chi cu'neeⁿ yā 'áámá lado mar 'áámá caati canéé chi cuta'á yā ní caa^{n'}máⁿ yā gracias Ndyuūs.

⁵ Caati tanducué^{n'}ē dendu'ú 'cūū ní n'daacā ní 'ii^{n'}yāⁿ cuuvi che'é yā chuū ti Dendyuūs nga^{n'}á yā 'tíicā ye^{n'}ē na libro ye^{n'}é yā. Maaⁿ ní ngiica yú Ndyuūs chi Ndyuūs díⁿ yā bendecir chuū chí che'e yú.

'Ii^{n'}yāⁿ idiíⁿ ntií^{n'}nyuⁿ yā chí n'dai ye^{n'}e Jesucristo

⁶ Nduuti chí díi, Timoteo, ca'cueeⁿ dí dendu'u 'cūū nanááⁿ 'ii^{n'}yāⁿ chí i'téenu Señor Jesucristo tuu'mi ní dichíí'vē ca di Señor Jesucristo. Ní taachi ca'cueeⁿ

di nduudu n'dáí 'cūū ye^{n'e} Jesucristo ní 'cuεεtinee di tan'dúúccā chi nga^{n'a} nduudú 'cūū tuu'mi ní idiiⁿ di chi dii maaⁿ di chi n'giindiveeⁿ di nduudu ye^{n'e} di ní cu'téenu ca di ye^{n'é} Ndyuūs.

⁷ Nguéé cu'neeⁿveeⁿ di ye^{n'e} cuentos zonzos chi ye^{n'e} íⁿ'yeeⁿdí, cuentos chi nguéé ngíicá ye^{n'é} Ndyuūs caati nguéé dichíí^{vē} chi caaⁿ'maⁿ yú chuū nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. Ní tanducué^{n'é} chi diiⁿ di, cue^{n'e} daāⁿ'maⁿ diiⁿ di tan'dúúccā Ndyuūs ne^{n'é} yā chi diiⁿ di.

⁸ Deenu yú chi taachi diiⁿ yú ejercicios cáávā cuerpo ye^{n'e} yú taaⁿ 'lín chuundi dichíí^{vē} s'uuúⁿ. Níicú taachí diiⁿ yú chííⁿ chí ne^{n'e} Ndyuūs tanducué^{n'é} dichíí^{vē} yú caati diiⁿ yú chi n'daacā cáávā s'uuúⁿ nguuvi s'eeⁿ chi canee yú íⁿ'yeeⁿdí 'cūū níicú cucáávā nguuvi chi cuchíi.

⁹ Nduudú 'cūū ní cuaacu chí cuaacu, níicú nducyááccá 'iiⁿ'yāⁿ canéé chi cu'téenu yā nduudú 'cūū.

¹⁰ Ní cáávā nduudú 'cūū ní diiⁿ yú ntiiⁿnyuⁿ. Ní n'geenu yú ngii ti 'iiⁿ'yāⁿ nga^{n'a} taáⁿ yā ye^{n'é} yú. 'Tíicā chól'ōo ye^{n'é} yú caati i'teenu yú Jesucristo ní canéé ngiinu yú Ndyuūs chi canduuchi chí cuuvi nadanguáⁿ'ai yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ní nadanguáⁿ'ai yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā yā.

¹¹ Níicú dííⁿ, Timoteo, 'úú nga^{n'a} chí canee chi ca'cueeⁿ di nduudú 'cūū.

¹² Nguéé 'cuaaⁿ di lugar chí 'iiⁿ'yāⁿ nguéé ne^{n'e} yā dii cucáávā chí duūⁿ'vi nguuví

ye^{n'é} di. Din'daacā di ndúúccū tanducué^{n'é} chí diiⁿ di, ye^{n'é} chí nga^{n'a} di, ye^{n'é} chí diiⁿ di. Ní dine'e di nducyááccá 'iiⁿ'yāⁿ. Ní diitu canee di ndúúccū chí i'téenu di. Ní diiⁿ di chí vida ye^{n'é} di ní n'daacā nanááⁿ nducyááccá 'iiⁿ'yāⁿ. Ní vida ye^{n'é} di canee tan'dúúccā 'áámá ejemplo.

¹³ Níicú 'naaⁿ tiempo chí 'āā cuéé ndaá nanááⁿ di 'cueeⁿ di libro ye^{n'é} Ndyuūs nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. Ní yaaⁿ'vi di 'iiⁿ'yāⁿ chí 'caandiveeⁿ yā nduudu ye^{n'é} Ndyuūs. Ní ca'cueeⁿ di 'iiⁿ'yāⁿ tanducué^{n'é} chí ye^{n'é} Ndyuūs ne^{n'e} chí ndaá.

¹⁴ Ní diiⁿ di tanducué^{n'é} chí cuuvi di ye^{n'é} ntiiⁿnyuⁿ chí Ndyuūs tee yā dii taachi sa^{n'a} chí 'cueeⁿ nduudu ye^{n'e} Ndyuūs nga^{n'a} yā ye^{n'é} chí diiⁿ di. Ní sa^{n'a} chí nga^{n'a} ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'e} yáacū s'núuⁿ yā ta'a yā ná tiiⁿ di cáávā chí cho'ó yā dii chí diiⁿ di ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'é} Ndyuūs.

¹⁵ Canéé chí diiⁿ di nducué^{n'é} chí nga^{n'a} dii ní diiⁿ di tan'dúúccā chí 'āā 'cueeⁿ di. Ní 'íicú 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi deenú yā chí cu'téenu ca di nguuvi nguuvi.

¹⁶ Ní díí, Timoteo, cundéε di cuidado ye^{n'é} maaⁿ di, ní ye^{n'é} tanducué^{n'é} chí diiⁿ di, ní ye^{n'é} chí ca'cueeⁿ di 'iiⁿ'yāⁿ. Caati nduuti chí diiⁿ di 'túúccā nadinguáⁿ'ai maāⁿ di dii ndúúccū 'iiⁿ'yāⁿ chí n'giindiveeⁿ yā nduudu ye^{n'é} di.

5

Ye^{n'e} tan'dúúccā chí cuuvi diiⁿ di ndúúccū 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu

yā Ndyuūs

1 Nguéé diiⁿ di repretender mar'aámá saⁿā ndiicū naati ca'a di consejo saⁿā miiⁿ tan'dúúcā chi chiida di. Ní diiⁿ di tratar ndúúcū saⁿā da'caiyāa tan'dúúcū chi saⁿā s'eeⁿ ní 'díínū di. Ní canéé chí diiⁿ di nducuéⁿē chí n'daacā.

2 Ní diiⁿ di tratar ndúúcū n'daataá ndiicū tan'dúúcū chí chεεcu di. Ní diiⁿ di tratar ndúúcū taⁿā dá'caiyāa tan'dúúcū chí ví'i di. Ní canéé chí diiⁿ di tanducuéⁿē n'daacā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ.

3 Ní innee di n'daataá nguá'āa chí cuaacu níⁿnyúⁿ véé necesidades yeⁿe yā.

4 Naati nduuti chí n'daataá nguá'āa véé daiya tá o daiya yiinu tá da'caiyāa s'ééⁿ canéé chí din'daacá yā ní canéé chí diiⁿ cumplir obligaciones yeⁿé yā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ yeⁿe familia yeⁿé yā. Ní da'caiyāa s'ééⁿ ní canéé chí diiⁿ yā cosas chí n'daacā cáávā chεεcú yā ndúúcū chiidá yā ní cáávā chí neⁿe ca yā chiidá yā ndúúcū chεεcú yā caati chuū ní cosa chí n'daacā, ní cosa chí Ndyuūs neⁿé yā chí da'caiyāa s'ééⁿ dííⁿ yā.

5 Ní nduuti chí cuaacu níⁿnyuⁿ chí n'daataá nguá'āa ní dámaāⁿ ta, canéé chí i'téenu tá Ndyuūs ndúúcū confianza ní caaⁿmaⁿngua'a tá nanááⁿ Ndyuūs ndii nguuvi ndii n'gaaⁿ.

6 Ní nduuti chí n'daataá nguá'āa diiⁿ tá tan'dúúcū chí maāⁿ tá neⁿe tá, 'áará chí canduūchi tá caneē tá tan'dúúcū chí n'dií tá nanááⁿ Ndyuūs.

7 'Tiicá ntúūⁿ ca'cueeⁿ di nducuéⁿē chuū nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yaacū ní tanáⁿā

'iiⁿyāⁿ nguéé cuuvi caaⁿmaⁿ yā chí véé nuuⁿndi yeⁿé yā.

8 Nduuti chí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéé candεε yā cuidado yeⁿe 'iiⁿyāⁿ yeⁿe familia yeⁿé yā ndúúcū chεεcú yā ndúúcū chiidá yā tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndaacadaamí yā yeⁿe chí i'téenu yā ní ndii cunncáa cā nguéé ti 'iiⁿyāⁿ chí nguεε i'téenu yā.

9 Cuuvi dingúūⁿ di na lista yeⁿe n'daataá nguá'āa ca'áámá n'daataá nguá'āa chí 'āā ngii tá 'iinu ngeεcu 'áámá nduūyū ní 'áámá nūuⁿ isaⁿā nduúcū ta.

10 Ní n'daataá nguá'āa miiⁿ canee chí 'āā ch'εεtinee n'daacā tá ní taaví n'daacā tá daiya tá. Ní canéé chí n'guuⁿ tá na vaacu tá 'iiⁿyāⁿ chí snúuⁿ yā yúúní, ní 'āā naaⁿnu tá ca'ā 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā Ndyuūs tan'dúúcū costumbre yeⁿé 'iiⁿyāⁿ yeⁿe ndaata yeⁿe yā. Ní chinnee ta'ā tá 'iiⁿyāⁿ chí ngiitā, ní diiⁿ tá 'āā de'é nūuⁿ ntiíⁿnyuⁿ chí n'daacā.

11 Nguéé dingúūⁿ di na lista yeⁿe n'daataá nguá'āa 'áámá n'daataá nguá'āa naⁿa chí nguéé nduuyu yeⁿe tá caati cuuvi neⁿe ta 'caandavaacu tá ní nguéé neⁿe tá diiⁿ tá ntiíⁿnyuⁿ yeⁿe Cristo.

12 Ní cuayiivi miiⁿ ní n'daataá nguá'āa miiⁿ véé culpa yeⁿe tá chí nguéé diiⁿ tá cumplir compromiso yeⁿe tá chí diiⁿ tá ntiíⁿnyuⁿ yeⁿe Cristo.

13 Ní más cā cuuvi diiⁿ n'daataá nguá'āa s'eeⁿ. 'Íicú cuuvi 'daān'dí ntúūⁿ ta taachi ngeⁿē tá 'áámá va'ai táámá

va'ai. Níicú nguée dámaān chi 'daān'dī tá ti neené ne'e nandē tá ye'n'e 'ii'nyān ndúúcū nduudu chi nguée cánée chi caa'ma'n tá ní diyaādí ta. Ní ca'n'a tá mii'n ca'n'a tá 'muu'n ní dii'n tá cosas chi nguée itunee'n tá'ā.

14 Cáāvā chuū ne'n'é chi n'daataá nguá'āa chi da'caiyā ta 'caandiyaacu tá ni taavi tá daiya tá ní caa'ma'n ntiinyu'n tá na vaacu tá. 'Tíicā ní 'ii'nyān chi nguée i'téenu yā Ndyuūs nguée caa'ma'n cúnnaa yā ye'n'e tá.

15 Caati n'duuví n'daataá nguá'āa chi da'caiyā tá 'āā ndaacadaami tá ye'n'e Cristo ní cue'e tá lado ye'n'e yáá'n'guinūu'n.

16 Ní nduuti chi 'áámá n'daataá o sa'n'ā chi i'téenu yā Jesucristo ye'n'e yú ní vεε n'daataá nguá'āa chi 'ii'nyān ye'n'é yā, canée chí ca'á yā n'daataá nguá'āa dε'ē chi ne'n'e tá. 'Tíicā ní nguée canée chi ca'a 'ii'nyān ye'n'e yaācū n'daataa nguá'áa mii'n. 'Tíicā ní cúúví ca'a 'ii'nyān ye'n'e yaācū taná'n'ā n'daataá nguá'āa chi cuaacu ní'nyú'n chi véé necesidades ye'n'e tá.

17 Maa'n ní sa'n'ā s'ee'n chi nga'n'a ntiinyu'n n'dai ye'n'e yaācū ndúúcū sa'n'ā chi ca'cuee'n nduudu ye'n'e Ndyuūs ndúúcū sa'n'ā chi candεε nduudu ye'n'e Ndyuūs cuuvi cuta'a sa honor chí doble ye'n'e 'ii'nyān s'ee'n ye'n'e yaācū.

18 'Tíicā canée nguū'n na libro ye'n'e Ndyuūs ndii cuáá'n vmnaa'n. Nguée cu'nūu di yaānā duutu 'yúúdūu o

'itiindu chí inde'ej nuún tī nguaa'n trigo ní 'íicú cuuvi che'é tī ye'n'ē. Ní canée nguū'n táámá. Sa'n'ā chi nídiin ntiinyu'n cuuvi cuta'ā sa chí'vε ye'n'ē sa.

19 Nguée cu'téenu di 'ii'nyān chi nga'n'a yā ye'n'e sa'n'ā chi nga'n'a ntiinyu'n ye'n'e yaācū nduuti chi nguée véé 'uuví ndúú 'iinu testigos ye'n'é yā.

20 Naati canee chí dii'n di repretender nanáá'n nducyáácá 'ii'nyān ye'n'e yaācū 'ii'nyān chí nadinuu'ndí yā. Ní 'íicú taná'n'ā 'ii'nyān ní dí'va'á yā.

21 Maa'n ní 'úú Pablo nga'n'á ngī dii Timoteo chuū nanáá'n Dendyuūs ní nanáá'n Señor Jesucristo ní nanáá'n ángeles chí Ndyuūs ndεεve yā. Dii'n di nducuén'ē chuū ní nguée nadacadiínūu'n di chí 'áámá yā chí ch'εεε cá yā nguée ti táámá yā. Ní 'āā daamá nūu'n dii'n di ndúúcū nducyaaca 'ii'nyān.

22 Nguée ndεεve nuu'n di 'áámá sa'n'ā chí caa'ma'n ntiinyu'n sa ye'n'e yaācū nduuti chí nguée n'diichí di sa'n'ā mii'n 'naa'n tiempo. Ní nguée véé 'áámá parte ye'n'ē di ndúúcū sa'n'ā mii'n taachi dinuu'ndi sa. Diví di ye'n'e nducuén'ē chí nguée n'daacá ní nguée dinuu'ndí maā'n di.

23 Maa'n ní taachi ya'āi chεeti di nguée cu'u di dámaān nuū'nī'n caati cuuvi cu'u di 'téé vino. Ní taama vmné'ēe chí ya'āi cuerpo ye'n'ē di cu'u di 'téé vino.

24 Ní nuu'ndi chí dii'n ná'n'ā 'ii'nyān, ní deenu yú ti n'diichi yú vmnaa'n chí ndaā nguuvi chí Ndyuūs n'diichí yā

nuuⁿndi yeⁿe yú. Níicú nguéé deenu yú nuuⁿndi chi diiⁿ tanáⁿā 'iiⁿyāⁿ naati cuayiivi miiⁿ taachi n'diichi Ndyuūs nuuⁿndi yeⁿe yú tuu'mi ní snaaⁿ yú nuuⁿndi yeⁿé yā.

25 'Tiicá ntúūⁿ snaaⁿ yú nducuéⁿē chi n'daacā chi diiⁿ 'iiⁿyāⁿ. Ní 'áará chí nguéé inaaⁿ yú maaⁿ chiiⁿ chi n'daacā chí diiⁿ yā cuayiivi ní Ndyuūs idiiⁿ yā chí cadiinuuⁿ yú táácā yeⁿé 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

6

1 Nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā Jesucristo chí diiⁿ ntiinyuⁿ yeⁿe criado o criada ní 'áámá canee yā ná ntiinyuⁿ yeⁿé 'iivi yā chí esclavo yā, canee yā tan'dúúcā chí véé 'áámá yugo ná daandú yā. Ní 'iiⁿyāⁿ esclavos canee chí diiⁿ ca yā respetar 'iivi yā. Níicú 'iivi yā nguéé cuuvi cunncaā caaⁿmaⁿ yā yeⁿe Señor Jesucristo yeⁿe yú ndí nguéé ndúú yeⁿé chí ca'cueeⁿ yú.

2 Ní saⁿā esclavos chí i'téenu sa ní véé 'iivi sa chí 'tiicá ntúūⁿ i'téenu yā, canee chí diiⁿ ca sa respetar 'iivi sa tan'dúúcā chí 'aama 'iivi sa chí nguéé i'téenu yā. Naati canee chí diiⁿ sa servir más cā 'iivi sa chí i'téenu yā caati 'iivi sa ní hermano ndúúcū sa caati yeⁿé Ndyuūs nduu 'uuví yā. Ní hermanos neⁿe sa 'iivi sa. Tanducuéⁿē dendu'ū dii, Timoteo, ngi'cueeⁿ di ní ngaⁿa di.

'Iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā Jesucristo ní véé vaadi yeenú yeⁿé yā

3 Níicú nduuti chí 'áámá 'iiⁿyāⁿ ngi'cueeⁿ yā táámá nduudu chí n'dááⁿ ní nguéé tan'dúúcā nduudu n'dai yeⁿé Señor Jesucristo, ndí nguéé ndúú tan'dúúcā nduudu yeⁿé Ndyuūs chí ngi'cueeⁿ yú yeⁿé chí 'cuεεtinee yú n'daacā tan'dúúcā chí Ndyuūs neⁿe yā chí diiⁿ yú,

4 tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní nadacadiinuuⁿ yā chí maaⁿ yā ch'εεté yā, ní nguéé de'ē vεε deenu yā. 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ ní ch'εεcu cheendí yā. Ní diiⁿ yā chí náⁿā 'iiⁿyāⁿ nguⁿu yā ní ngue'éi yā ní 'caa'vá yā ní ngaⁿa taáⁿ yā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ. Ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ diiⁿ yā chí náⁿā 'iiⁿyāⁿ nguéé véé 'vi-ich'εεtíinūⁿ ndúúcū tanáⁿā 'iiⁿyāⁿ.

5 Ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ diiⁿ yā chí nducyaaca 'iiⁿyāⁿ dámaāⁿ n'gεεcu cheendí yā, ní nguéé n'daacā nadacadiinuuⁿ yā. Ní nguéé deenu yā nduudu yeⁿe Cristo. 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ nadacadiinuuⁿ yā chí diiⁿ yā ganar tuumī caati chí'téenu yā ní ngaⁿa yā nduudu yeⁿe Cristo. Diví di yeⁿe tanducuéⁿē 'iiⁿyāⁿ chí 'tíicā.

6 Deenu yú chí 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā Jesucristo canee n'daacá yā ndúúcū chí vεε yeⁿé yā ní yeenú yā. Chiiⁿ chí i'téenu yā ní tan'dúúcā vaadi 'cuiica ca yeⁿé yā. 'Tíica rá vaa.

7 Deenu yú chí nguéé de'ē vεε ndεē yú taachi chí'iindiyaāⁿ yú iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní nguéé de'ē vεε ntúūⁿ candεε yú yeⁿé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū taachi 'cuūví yú.

8 Neⁿe chí snee yú iⁿ'yee^{ndí} 'cūū nduuti chí v^{éé} chí nge'e yú ndúú^{cū} catecai yú, ní ndúú^{cū} chuū nū^un cānee chí yeenu yú.

9 Caati 'iiⁿ'yāⁿ chí neⁿ'é yā 'cuicá yā taachi yááⁿn'guii^{nū} n'diichi neeⁿ sa 'yā cuuvi diiⁿ yā dendú'ū chí ngu^{εε} n'daacā. Ní canee yā ndúú^{cū} vicio zozzo yeⁿ'é yā chí ngu^{εε} n'daacā. Ní ngu^{éé} dichí^{vē}. Ní diiⁿ chí dinuu^{ndí} yā ní^{cú} diiⁿ chí caⁿ'á yā infierno.

10 Chíⁿ chí diiⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ dinuu^{ndí} yā ní chuū. 'Iiⁿ'yāⁿ neⁿ'e cá yā tuū^{mī}. Ní in^{'nuu}n cá yā tuū^{mī} chí 'āā ntéé v^{éé} tiempo chí cu^{'téenu} yā. Ní maáⁿ yā diiⁿ yā chí ya^{'āi} n'geenu taavi yā ngii.

Yeⁿ'e chí cuuvi diⁿ'daaca yú maaⁿ chí i^{'teenu} yú

11 Maaⁿ ní dii, Timoteo, saⁿ'ā chí yeⁿ'é Ndyuūs dii, diví di yeⁿ'e nducuén^{'ē} chuū chí ngu^{εε} n'daacā. Ní diiⁿ di nducuén^{'ē} chí n'daacā. Dich^{'εεε} di Ndyuūs ní cu^{'téenu} ca di. Din^{'e} ca di nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ní diiⁿ di nducuén^{'ē} ndúú^{cū} paciencia. Ní canee di ndúú^{cū} staava yeⁿ'e di chí n'dai.

12 Ní taachi 'cueenu di cuuvi cáāvā chí i^{'téenu} di Ndyuūs canee diitu di ndúú^{cū} chí i^{'téenu} di yeⁿ'é Ndyuūs yeⁿ'ē yú. Ní diitu diiⁿ di caati chí cuuvi yeⁿ'ē di vida cuen^{'e} daāⁿmaⁿ chí cuuvi cuta'a di yeⁿ'e Ndyuūs ti Ndyuūs yaa^{'ví} yā dii chí cuuvi yeⁿ'é yā dii. Ní dii 'āā ngaⁿ'a di

chí i^{'téenu} di Ndyuūs nanááⁿ 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ.

13 Maaⁿ ní 'úú yaa^{'ví} dii nanááⁿ Ndyuūs chí testigo yeⁿ'e yú, Ndyuūs chí itée yā vida yeⁿ'ē nducuén^{'ē} chí v^{éé}, ní nanááⁿ Jesucristo chí 'āā ngaⁿ'a yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs chiidá yā nanááⁿ gobernador Poncio Pilato.

14 'Úú yaa^{'ví} dii chí 'caandi-veeⁿ di ní diiⁿ di nducuén^{'ē} chí ca^{'á} orden yeⁿ'ē di. Ni ngu^{éé} n'daaⁿ orden yeⁿ'é caati ngu^{éé} neⁿ'é chí 'iiⁿ'yāⁿ caaⁿ'máⁿ yā contra yeⁿ'ē di caavā cosa chí diiⁿ di. Diiⁿ di 'tíicā ndii tiempo chí ndaa Señor Jesucristo yeⁿ'e yú táamáⁿ v^{mné}'ēe.

15 Ní^{cú} tiempo taachi Ndyuūs neⁿ'é yā, Ndyuūs caⁿ'á yā dicho^{'ó} yā Jesucristo chí n'dai taavi nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ taama v^{mné}'ēe. Ní Cristo miiⁿ maáⁿ yā ní 'áámá n'dyáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ nū^un chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yā yeⁿ'e nducueⁿ'ē chí v^{éé}, ní Rey chí ch^{'εεε} taavi ca ngu^{éé} ti tanáⁿ'ā reyes. Ní 'iivi yú chí ch^{'εεε} taavi ca ngu^{éé} ti tanáⁿ'ā saⁿ'ā chí 'iivi.

16 Dāmaāⁿ Ndyuūs miiⁿ ní 'áámá canduuchí yā cuen^{'e} daāⁿmaⁿ. Ní canduuchí yā ná chid^{'εεε} chí ngu^{éé} cuuvi indaa mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ. Ní ngu^{éé} n'diichi mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ Ndyuūs miiⁿ ndíi ngu^{éé} cuuvi snaaⁿ ra yā. Maaⁿ ní cuen^{'e} daāⁿmaⁿ canee cuuⁿmiⁿ yú dich^{'εεε} yú Ndyuūs ti tanducuén^{'ē} poder chí v^{éé} ní yeⁿ'é yā. 'Tíica rā vaa.

17 Maaⁿ ní dii, Timoteo, cuuvi di 'iiⁿ'yāⁿ 'cuiica chi nguéé nadacááínuuⁿ yā chi ch'εεε n'dáí yā. Ní nguéé cunee ngiinú yā yeⁿ'e chi véé yeⁿ'e yā caati cosa chi nguéé seguro chi 'áámá cūnee ndúúcu yā. N'dáácā ca nduuti chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cu'téenu yā Ndyuūs chi canduuchi ní Ndyuūs ca'á yā n'dee n'dáí dendu'ū yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chi vεε caati cuuvi cuta'a yú ní yeenu yú.

18 Níícú díí yaa'vi di 'iiⁿ'yāⁿ 'cuiica chi din'daacá yā ní dííⁿ yā n'dee tááví ntiiⁿ'nyuⁿ chi n'daacā. 'Íícú canee listo yā chi cuuvi ca'a yā tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé véé yeⁿ'e yā ní innee yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

19 'Tíícā cuuvi yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ vaadī 'cuiica yeⁿ'é yā chi vida cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ chi Ndyuūs caⁿ'á yā chi ca'a yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yā.

Pablo ca'á yā últimas órdenes Timoteo ti 'cuiñū carta maaⁿ

20 Dííⁿ, Timoteo, cundéε di n'daacā cuidado yeⁿ'e encargo chi 'iiⁿ'yāⁿ 'āā tee yā dii. Nguéé cu'neeⁿveeⁿ di n'dee n'dáí nduudu chi ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e cosa yeⁿ'ē in'yeeⁿdí 'cūū o yeⁿ'ē nduudu chi nguéé dichíí'vē o yeⁿ'ē chi ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ chi nduudu deenu ní nguéé 'tíícā.

21 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndáácadaami yā yeⁿ'ē nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ní maáⁿ yā ní nguéé i'téenu yā nduudu cuaacu yeⁿ'e Ndyuūs. Maaⁿ ní 'úú neⁿ'é chi Ndyuūs téé yā dii tanducuéⁿ'ē chi n'daāca. 'Tíícā cuuvi.

CARTA CUAYIIVI YEⁿ'E TIMOTEO

1 'Úú Pablo 'úú ni 'úú apóstol yeⁿ'e Jesucristo caati Ndyuūs neⁿ'é yā chi 'úú cuuvi apóstol yeⁿ'é yā, ní dichó'ó yā 'úú. Ní chuū chi Ndyuūs diiⁿ yā ní tan'dúúca chi ngaⁿ'a yā chi ca'a yā vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿ'e Jesucristo.

2 'Úú dinguúⁿ carta 'cūū yeⁿ'e di, Timoteo, chi tan'dúúca daiyá 'tíicā dii caati neⁿ'é taavi dii. Neⁿ'é chi Ndyuūs chiida yú ndúúcu Señor Jesucristo yeⁿ'e yú téé yā dii cosas chi n'dai, ní ya'āi 'iinú yā dii, ní téé yā dii vaadi 'diiⁿ na staava yeⁿ'é di.

*Caan'maⁿ di nduudu yeⁿ'e
Cristo nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ*

3 Maaⁿ ní ca'á Ndyuūs gracias caavā chi 'úú dichii'vé Ndyuūs ndúúcu vaanicadínūⁿ yeⁿ'é chi n'daacā tan'dúúca chi diiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yú tiempo chi 'āā chó'óo. Ní ndii nguuvi ndii n'gaaⁿ taachi ngaⁿ'anguā'a, 'úú ca'á Ndyuūs gracias, ní cueⁿ'e daāⁿmaⁿ 'úú ngaⁿ'anguā'a caavā dii, Timoteo.

4 Néené neⁿ'é snaáⁿ dii, Timoteo, taachi n'gaacú yeⁿ'é nuūⁿniⁿ nduutinááⁿ di taachi caneé 'áámá lado yeⁿ'é di. Ní taachi cuuvi n'diichí dii tuu'mi ní yeenú taaví.

5 Ní n'gaacú chi i'téenu di Ndyuūs ndúúcu núúⁿmáⁿ staava yeⁿ'é di. Vmnaaⁿ chi i'teenu di Jesucristo tán'ā

Loida chi chicuⁿ'u di ní tán'ā Eunice cheecu di i'téenu yā Jesucristo. Maaⁿ ní seguro caneé chi cuaacu chi dii ntúūⁿ i'téenu di.

6 Cáávā chi i'téenu di Ndyuūs neⁿ'é chi n'gaacu di chi cueⁿ'é daāⁿmaⁿ diiⁿ di ntiiⁿnyuⁿ chi Ndyuūs 'āā teé yā dii ndíi tiempo chi 'úú sn'duū ta'á vmnaaⁿ tiiⁿ di.

7 Ndyuūs nguéé 'āā teé yā s'uuúⁿ 'áámá staava yeⁿ'é yú chi 'va'ā yú naati 'āā teé yā s'uuúⁿ 'áámá staava yeⁿ'e yú chi véé poder yeⁿ'é yú. Ní 'íicú cuuvi dinéⁿ'e yú nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Ní cuuvi nadicadínūⁿ yú n'daacā.

8 Maaⁿ ní nguéé 'cuináaⁿ di chi caaⁿ'maⁿ di nduudu cuaacu yeⁿ'e Señor Jesucristo yeⁿ'e yú nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. Ndíi nguéé ndúú 'cuináaⁿ di yeⁿ'e 'úú caati canuúⁿ vácūū cáávā chi ngaⁿ'á nduudu cuaacu yeⁿ'e Cristo. Naati n'daacā ca diiⁿ di chi cucheε di yeⁿ'e nducuéⁿ'é chi 'cueenu di cuuvi ntúūⁿ cáávā chí ngaⁿ'a di nduudu yeⁿ'e Cristo chí nadanguáⁿ'āi 'iiⁿ'yāⁿ chi n'giindiveéⁿ yā yeⁿ'e di. Diiⁿ di tanducuéⁿ'é ndúúcu fuerzas chi Ndyuūs itée yā dii.

9 Ndyuūs nadinguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ ní yaa'ví yā s'uuúⁿ chi diiⁿ yú ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yā chí n'daacā. Nguéé nadinguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ cáávā ntiiⁿnyuⁿ chi diiⁿ yú chí n'daacā. Naati Ndyuūs diiⁿ yā 'túúca ndúúcu s'uuúⁿ ti 'tíicā neⁿ'é yā diiⁿ yā. Níicú neené neⁿ'e yā s'uuúⁿ. Ní maaⁿ ní s'uuúⁿ 'āā nduuvi daama yú ndúúcu Cristo Jesus. Níicú Ndyuūs neⁿ'e yā

s'uuúⁿ cuááⁿ vmnaaⁿ chi 'āā cuéé iⁿ'yee^{ndi}.

10 Maaⁿ ní Ndyuūs ch'iⁿ'í yā chí neⁿ'e taaví yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ taachi dichó'o yā Jesucristo yeⁿ'ē yú iⁿ'yee^{ndi} 'cūū. Jesucristo ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chi nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ. Ní nduudu cuaacu yeⁿ'ē evangelio chi yeⁿ'e vida yeⁿ'e Cristo ch'iⁿ'i s'uuúⁿ chi nguéé 'aama 'cuūvi yú. Níícú cáávā chi nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ cuuvi cunduuchi yú cuen^e daāⁿmaⁿ.

11 Níícú Ndyuūs nidεεvé yā 'úú chí caaⁿ'máⁿ nduudu cuaacu yeⁿ'é yā ní dichó'o yā 'úú lado yeⁿ'e apóstol yeⁿ'é yā chí 'úú caaⁿ'máⁿ nduudu cuaacu yeⁿ'é yā nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé yeⁿ'e ndaata Israel.

12 Níícú cáávā chí 'úú apóstol yeⁿ'é yā tanducuéⁿ'ē n'geenú ngii chí canuúⁿ vácūū. Ní nguéé ngii 'cuinaáⁿ caati deenú du'ū chí Cristo chí i'teenú. Ní deenú chí cuaacu chí Cristo miiⁿ ní véé poder yeⁿ'é yā chí diiⁿ cuenta yā yeⁿ'e nducuéⁿ'ē ntiiⁿnyuⁿ chí tee yā 'úú ndíi nguuvi chí diíⁿ yā juzgar nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ.

13 Dii, Timoteo, diiⁿ di ndúú^{cū} nduudu chí serio nducuéⁿ'ē tan'dúú^{cā} chí 'úú chí'cueéⁿ dii. Ní cunée di n'daacā ndúú^{cū} chí i'teenú di Dinⁿ'e di nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ caati mááⁿ ní s'uuúⁿ ní yeⁿ'e Jesucristo s'uuúⁿ.

14 Ní cundεε di cuidado chí diiⁿ di ntiiⁿnyuⁿ chí Ndyuūs teé yā dii. Ní tee di lugar chí Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs chí canee ndúú^{cū} yú cunnee yā dii.

15 Dii ní deenu di chí nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā Jesucristo chí yeⁿ'e yáⁿ'āa Asia, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí canee yā nduucú nguuvi chí chó'ōo, maaⁿ ní ndaacadaamí yā yeⁿ'ē 'úú. Ní nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ canée saⁿ'ā Figelo ndúú^{cū} saⁿ'a Hermógenes.

16 Naati 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e familia yeⁿ'e saⁿ'ā Onesíforo nguéé 'cuináaⁿ yā 'úú yeⁿ'ē chí canuúⁿ vácūū. Saⁿ'ā miiⁿ ndaa sa n'diichi sa 'úú chí nnee sa 'úú. Nen^{'é} chí Señor Jesucristo ca'á yā vaadí ya'ai yeⁿ'é yā saⁿ'ā miiⁿ ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e familia yeⁿ'e sa.

17 Nguéé diiⁿ saⁿ'ā Onesíforo tan'dúú^{cā} chí diiⁿ tanáⁿ'a yā caati taachi canée sa na yāáⁿ Roma neené na'nuūⁿ sa 'úú ndíi taachi nndaacā sa 'úú.

18 Nen^{'é} chí Ndyuūs ya'ai 'iinú yā saⁿ'ā miiⁿ nguuvi chí Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú diíⁿ yā juzgar 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yee^{ndi} 'cūū. Ní dii ní neené n'dai deenú di tan'dúú^{cā} chí chinnee sa s'uuúⁿ taachi snée yú na yāáⁿ Efeso.

2

'Aámá soldado yeⁿ'ē Señor Jesucristo chí din'dáaca sa

1 Díi, Timoteo, chí tan'dúú^{cā} daiyá, cuta'a di fuerzas yeⁿ'ē nducuéⁿ'ē vaadí n'dai chí cuuvi yeⁿ'ē yú caati maaⁿ ní yeⁿ'e Jesucristo s'uuúⁿ.

2 Ní tanducuéⁿ'ē chí n'giindiveeⁿ di yeⁿ'e 'úú chí ngaⁿ'á nanááⁿ n'dee n'dái 'iiⁿ'yāⁿ, chuū ní ca'cueeⁿ di saⁿ'ā s'eeⁿ chí i'téenu sa chí 'áámá cūnee sa n'daacā

ndúúcu chi i'téenu sa, ní saⁿā s'eeⁿ ní cuuvi ca'cueeⁿ sa tanáⁿā 'iiⁿyāⁿ.

³ Ní taachi canee chi 'cueenu dí cuuvi tuu'mi ní n'geenu di ngii tan'dúúcā 'áámá soldado chi n'daacā sa. 'Tíicā diiⁿ di caati dii ní 'áámá soldado yeⁿe Señor Jesucristo.

⁴ Deenu di tan'dúúcā chi 'áámá soldado chi canéé na servicio nguéé diiⁿ sa tan'dúúcā tanáⁿā saⁿā chi nguéé canee na servicio caati canee sa diiⁿ sa cumplir tanducuéⁿē chi ngaⁿ'a comandante yeⁿe sa.

⁵ 'Tiicá ntúūⁿ. 'Iiⁿyāⁿ chi caⁿ'á na cancha nguéé cuuvi cuta'a yā mar 'áámá premio nduuti chi nguéé diiⁿ yā cumplir reglas yeⁿe.

⁶ 'Tiicá ntúūⁿ. 'Iiⁿyāⁿ chi diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ na campo yeⁿe yā cuuvi cuta'á yā caavā maáⁿ yā cosecha yeⁿe yā chi vmnááⁿ vmaaaⁿ.

⁷ Dii, Timoteo, nadacadíinūⁿ di yeⁿe chi ngaⁿ'á nícu Señor yeⁿe yú diiⁿ yā chi cadíinuuⁿ di tanducuéⁿē.

⁸ N'gáácú dí ti Jesucristo yeⁿe yú ní yeⁿe ndaata yeⁿe David 'iiⁿyāⁿ, ní nduuchi yā yeⁿe nguaaⁿ tináⁿā. 'Túúcā ngaⁿ'ā nduudu cuaacu chi nadinguáⁿ'āi 'iiⁿyāⁿ.

⁹ Níicú cáavā chi ngaⁿ'á nduudu cuaacu yeⁿe yā neene n'geenú ngii ní canuúⁿ vácūⁿ ndúúcu cadenas tan'dúúcā chi 'niiⁿnúⁿ 'iiⁿyāⁿ naati nduudu yeⁿe Ndyuūs nguéé cuuvi 'cuēē chiichí ndúúcu cadenas.

¹⁰ Ní cáavā nducuéⁿē chuū 'úú cucheé yeⁿe tanducuéⁿē

chi n'geenú ngii caavā 'iiⁿyāⁿ chi Ndyuūs nndεεεε yā chi cuuvi yeⁿe yā 'iiⁿyāⁿ. Ní 'íicú 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cuuvi cu'téenu yā Ndyuūs. Ní Ndyuūs cuuvi nadanguaⁿ'ai yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe nuuⁿndi yeⁿe yā cáavā Jesucristo. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cuuvi ndaaca yā vida n'dai chi vida cueⁿe daāⁿmaⁿ.

¹¹ Nduudú 'cūū ní cuaacu chi ngaⁿ'a 'iiⁿyāⁿ:

Nduuti chi diiⁿ yú cuenta chi 'āā n'diī yú ndúúcu Cristo tuu'mi ní diiⁿ yú cuenta chi cunduuchi ntuūⁿ yú ndúúcu yā.

¹² 'Tiicá ntúūⁿ. Nduuti chi n'geenú yú ngii cááva yā ndúúcu nducuéⁿē dendu'ū tuu'mi ní caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyuⁿ yú ndúúcu yā. Ní nduuti chí cueeⁿdiitu yú yeⁿe Cristo tuu'mi ní Cristo caⁿ'á yā caaⁿ'maⁿ yā chi s'uuúⁿ nguéé yeⁿe yā s'uuúⁿ.

¹³ Nduuti chi n'daaⁿ yú ní nguéé 'aama canee yú ndúúcu chi i'teenu yú yeⁿe Jesucristo tuu'mi ní Jesucristo nguéé n'daaⁿ yā ti 'tíica yā ní 'áámá canee yā caati Cristo miiⁿ nguéé cuuvi cueeⁿdiitú yā yeⁿe maáⁿ yā.

¹⁴ Maaⁿ ní dii, Timoteo, n'gaacú di yeⁿe nducuéⁿē dendu'ū. Yaa'vi di 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nanááⁿ 'iivú Ndyuūs yeⁿe yú chi canéé chi diiⁿ yā 'túúcā. Yaa'vi di 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguéé cuuvi 'cuuⁿ'máⁿ yā ndúúcu cheendí yā caati nduudu yeⁿe yā nguéé dichí'vē.

Nduudu s'eeⁿ dámaāⁿ diiⁿ chi tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ nadacadíⁿnuuⁿ ca yā yeⁿ'e chi ch'iindiveéⁿ yā yeⁿ'e nduudu yeⁿ'é yā.

15 Ní díⁿ diiⁿ di tanducuén^{'ē} chi n'daacā chi cuuvi di caati taachi ndaa di nanááⁿ Dendyuūs cuuvi di 'cuuⁿ'míⁿ di chi n'daacā diiⁿ di ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é yā. Ní n'daacā ngi'cueeⁿ di nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. Ní nguééⁿ cuuvi 'cuináaⁿ di nanááⁿ Ndyuūs.

16 Diví di yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a n'dee n'dái nduudu chi nguééⁿ dáamá ndúú^{cū} nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs caati nguééⁿ dichíí^{'vē}. 'Iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a yā 'túú^{cā} diiⁿ cá yā nuuⁿndi.

17 Ní^{'cū} nduudu chi nguééⁿ n'daacā chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ca'cueeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ ní ngéenū tan'dúú^{cā} chi ca'ai gangrena ní tan'dúú^{cā} chi nge'e 'áámá n'daa. 'Tíicā diiⁿ nduudu yeⁿ'e saⁿ'ā Himeneo ndúú^{cū} saⁿ'ā Fileto.

18 Sáⁿ'ā s'eeⁿ ní diví yā yeⁿ'e nduudu cuaacu ní ngaⁿ'a yā chi 'iiⁿ'yāⁿ nguééⁿ nnduuchí yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā. Ní náⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ 'āā ntééⁿ i'téenu yā nducuéⁿ'ē nduudu cuaacu.

19 Naati chíⁿ chi Ndyuūs 'āā díⁿ yā mar 'áámá 'āā ntééⁿ cuuvi nadin'núⁿ'u yā. Ní 'āā canééⁿ nguūⁿ na libro yeⁿ'é yā ní chiichi canééⁿ tan'dúú^{cā} 'áámá sello. 'Tíicā nduudu miiⁿ: Señor Jesucristo yeⁿ'é yú deenú yā du'u 'iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿ'é yā. Ní^{'cū} nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a yā chi yeⁿ'e Señor yeⁿ'e yú canééⁿ chi diví yā yeⁿ'e nuuⁿndi.

20 Taachi caⁿ'a yú cuaaⁿ chεeti va'ai chí ch'εεε taavi ca n'diichi yú nguééⁿ dámaāⁿ platos ndúú^{cū} 'cuūtu yeⁿ'e 'díⁿnguaaⁿ o 'díⁿnguεε naati n'diichi yú ntúūⁿ 'cuūtu yeⁿ'é yáⁿ'á ní yeⁿ'é ínchεetí. N'duuvi 'cuūtu 'iiⁿ'yāⁿ cuta'á yā cáávā ntiiⁿnyuⁿ especiales ní náⁿ'ā 'cuūtu ní 'iiⁿ'yāⁿ sta'á yā chi 'cuí yā cosas chi nguééⁿ dichíí^{'vē}.

21 Ní taachi 'aama yú neⁿ'e yú diiⁿ yú ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e Señor Jesucristo yeⁿ'é yú canee chi 'cuεetinééⁿ n'daacā yú ní diví yú yeⁿ'e tanducuén^{'ē} chi nguééⁿ dichíí^{'vē}. 'Tíicā diiⁿ yú maaⁿ ní^{'cū} cuuvi diiⁿ yú 'āā de'é nūⁿ ntiiⁿnyuⁿ chi n'daacā.

22 'Tiicā ntúūⁿ. Dii, Timoteo, diví di yeⁿ'e vicios yeⁿ'e saⁿ'ā n'gaiyāā. Cunéeⁿ di n'daacā ní diiⁿ di tanducuén^{'ē} chi n'daacā. Cu'téenu ca di Ndyuūs, dinéⁿ'e di nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ, ní cunéeⁿ di ndúú^{cū} vaādí 'diiⁿ ndúú^{cū} nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi Ndyuūs nadidεεvé yā yeⁿ'é nuuⁿndi yeⁿ'é yā. Ní maaⁿ ní ngaⁿ'angua'á yā ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿ'e Señor Jesucristo yeⁿ'e yú.

23 Ní dii, Timoteo, nguééⁿ diiⁿ di cuenta yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi n'dee n'dái neⁿ'é yā caaⁿ'máⁿ yā ndúú^{cū} dii ndúú^{cū} nduudu chi zonga caati nguεε déenu yā. 'Āā déenu di chi naachi 'cuīnū nduudu miiⁿ ní ndaacā vaadí 'caa'va.

24 Deenu di chi mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chi dichíí^{'vē} Señor Jesucristo yeⁿ'e yú nguééⁿ cánééⁿ chi 'cuuⁿ'máⁿ yā

ndúúcū 'ii'yāⁿ naati canéé chí ndíícúuⁿ yā ndúúcū nducyaaca 'ii'yā. Ní canee chí ngi'cueeⁿ n'dáácá yā. Ní canee chí diiⁿ yā tanducuéⁿe ndúúcū paciencia.

25 Ní canee chí díiⁿ di componer 'ii'yāⁿ chí yáádi'yāa ndúúcū núúⁿmáⁿ staava yeⁿe di. Ní 'ii'yāⁿ miiⁿ canee chí cūnee ngiinú yā chí Ndyuūs n'daáⁿ yā vida yeⁿe 'ii'yāⁿ rebelde caati cuuvi deenú yā nduudu chí cuaacu.

26 "Tíicā ní 'ii'yāⁿ s'een canéé yā tan'dúúcā chí cyaadú yā níicú cuayiivi ní canduuchí yā ní 'íicú cuuvi ngeenú yā tan'duucā chí diiⁿ yā cuáⁿ'ai yā yeⁿe trampa yeⁿe yááⁿ'nguiinūⁿ. Ní nguéé preso yā yeⁿe yááⁿ'nguiinūⁿ chí yááⁿ'nguiinūⁿ cuuvi diiⁿ sa chiiⁿ chí neⁿe sa nduucú yā. Ní maaⁿ ní 'ii'yāⁿ cuuvi diiⁿ yā chíiⁿ chí neⁿe Ndyuūs.

3

Tan'dúúcā chí 'ii'yāⁿ caⁿ'á yā diiⁿ yā nguuvi chí cúchii

1 Dii, Timoteo canee chí déenu ntúūⁿ di chuū. Nguuvi chí cuchii véé cosas chí ngiⁿ'ti.

2 'Ii'yāⁿ ní neⁿ'é yā maáⁿ yā 'ii'yāⁿ ní dinéⁿ'e taavi yā tuūmī. Ní caaⁿ'máⁿ yā chí neené n'gεεte maaⁿ yā ní nacadíinuuⁿ yā chí neené n'daacā maáⁿ yā, ní nguéé n'daacā dináⁿ yā yeⁿ'ē tanáⁿ'ā 'ii'yāⁿ. Ní ngii taaⁿ yā contra yeⁿ'e Ndyuūs. Ní nguéé n'giindiveéⁿ yā yeⁿ'ē chiidá yā ndúúcū chεεcú yā. Ní nguéé ngaⁿ'a yā 'tíicā: N'dii Ndyuūs, gracias. Ní nguéé n'giindiveéⁿ

yā yeⁿ'ē nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs.

3 Ní nguéé dinéⁿ'e yā 'ii'yāⁿ tan'dúúcā chí canéé chí dineⁿ'é yā 'ii'yāⁿ, ndíi nguéé ndúú ya'āi 'iinú yā 'ii'yāⁿ. Caaⁿ'máⁿ yā nuuⁿndi yeⁿ'e 'ii'yāⁿ ní nguéé 'tíicā. Ní nguéé díiⁿ yā chí n'daacā caati neⁿ'é yā caⁿ'á yā ndúúcū n'daataá ó saⁿ'ā chí nguéé yeⁿ'é yā. Ní neené taaⁿ yā. Ní nguéé cuuvi n'diichí yā cosa chí n'daacā.

4 Néené neⁿ'e yā vaadi 'caa'va ndúúcū 'ii'yāⁿ. Nguéé 'va'a yā 'āā de'é nūu chí diiⁿ yā ndúúcū 'ii'yāⁿ Ní neené nadacadíinuuⁿ yā chí n'dεεve maáⁿ yā. Néené neⁿ'e yā diiⁿ yā taanduvéé vicio chí véé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní nguéé nadacadíinuuⁿ yā yeⁿ'e Ndyuūs.

5 Néené n'giⁿ'i yā chí i'téenu yā Ndyuūs naati nguéé diiⁿ yā chíiⁿ chí ngaⁿ'a nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. Díi, Timoteo, divíi di yeⁿ'e 'ii'yāⁿ chí 'tíicā.

6 Caati náⁿ'ā saⁿ'ā s'een ní ngeⁿ'e yā ndúú va'ai nduu va'ai yeⁿ'e n'daataá chí nguéé diiⁿ n'daacá yā. Ní ca'cueeⁿ sa nduudu chí nguéé n'daacā. Ní n'daataa s'ééⁿ nguéé cuuvi ndaacadaamí yā yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'é yā.

7 N'daataa s'een ní nguuvi nguuvi n'geeⁿ yā nduudu miiⁿ naati nguéé cuuvi tuumicadíinuuⁿ yā nduudu miiⁿ.

8 Ní 'ii'yāⁿ s'een chí diiⁿ 'tíicā ní contra yeⁿ'ē nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. Ní tan'dúúcā chí diiⁿ saⁿ'ā ngaatūū Janes ndúúcū Jam-

bres taachi contra yeⁿe Moisés tiempo chi 'āā chó'ōo, 'tíicā maaⁿ ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéé n'daacā nadicádíinuⁿ yā. Ní nguéé cuaacu chi i'téenu yā Ndyuūs.

⁹ Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéé cuuvi 'cueeⁿ cá yā caati nducyaaca 'iiⁿyāⁿ deenú yā táacā idiiⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi tonto yā tan'dúucā chi 'tiicá ntúūⁿ deenú nducyaaca 'iiⁿyāⁿ taacā chi diiⁿ ngaatúū Janes ndúucū Jambres tiempo chi 'āā chó'ōo.

Cuáán ná ch'iinu ní Pablo dingúúⁿ yā carta 'cūū yeⁿe Timoteo

¹⁰ Díí, Timoteo, 'āā diiⁿ di nducuéⁿē tan'dúucā chi chi'cueeⁿ dii. Ní tan'dúucā chi 'úú caneé n'daacā, 'tiicá ntúūⁿ cunee di n'daacā. Ní diiⁿ di tanducuéⁿē tan'dúucā chi 'úú diíⁿ nducuéⁿē cáávā chi i'teenu yú Ndyuūs. 'Tíicā diiⁿ di. Ní i'téenu di tan'dúucā chi 'úú i'teenú. Ní ya'ai 'iinu di 'iiⁿyāⁿ ní dineⁿe di nducyaaca 'iiⁿyāⁿ. Ní cucheε di yeⁿe nducuéⁿē. Tan'dúucā chi diíⁿ 'tiicá ntúūⁿ diiⁿ di.

¹¹ Ní deenu di tanducuéⁿē chi ch'eenú chiī cáávā chi diiⁿ 'iiⁿyāⁿ nduucú ní táacā chi ch'eenú na yāā Antioquía ndúucū yāā Iconio ndúucū yāā Listra. Ní chichεé tanducuéⁿē chi ch'eenú chiī naati Señor Jesucristo yeⁿe yú ní nadanguáⁿ'ai yā 'úú yeⁿe nducuéⁿē chúū.

¹² 'Tíicā ní cuaacu. Nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chi neⁿ'é yā 'cuεεtinéé n'daacā vida yeⁿ'é yā cááva Jesucristo ní caⁿ'á yā 'cuenú yā cuuvi.

¹³ Naati 'iiⁿyā chi nguéé n'daacā ní nginnche'éi yā 'iiⁿyāⁿ. Dach'εεε dách'εεε cá diíⁿ yā. Ní nginnche'éi yā tanáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ ní ndíí maáⁿ yā nginnche'éi yā 'iiⁿyāⁿ.

¹⁴ Naati dii, Timoteo, canee n'daacā di yeⁿe chi ch'eeⁿ di caati cuaacu nííⁿnyúⁿ chí deenu di chi cuaacu ní deenu di du'ú 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi chi'cueeⁿ di 'túucā.

¹⁵ Ndíí taachi 'lííⁿ dii chicadíinuⁿ di yeⁿ'ē nduudu yeⁿ'é Ndyuūs. Ní cáávā nduudu miiⁿ chi ca'cueeⁿ di cuuvi cadíinuⁿ di táacā cuuvi ninguaⁿ'āi di cáávā chi i'téenu di Señor Jesucristo.

¹⁶ Ní nducuéⁿē chi canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs cucáávā Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs ní dichíí'vē chi ca'cueeⁿ yú 'iiⁿyāⁿ ní cuuvi yú 'iiⁿyāⁿ chεε chi nguéé n'daacā chi diíⁿ yā. Ní cuuvi yú 'iiⁿyāⁿ táacā chi cuuvi diⁿ'daacá yā. Ní ca'cueeⁿ yú táacā chi 'iiⁿyāⁿ cuuvi 'cuεεtinéé n'daacá yā nanááⁿ Ndyuūs.

¹⁷ Caati 'iiⁿyāⁿ chi yeⁿ'éⁿ Ndyuūs ní dichíí'vε yā Ndyuūs ní cuuvi diíⁿ yā nducuéⁿē ntiíⁿnyuⁿ chi n'daacā.

4

¹ 'Úú yaa'ví dii nanááⁿ Ndyuūs ní nanááⁿ Señor Jesucristo. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ caⁿ'á yā chi ndaa yā taama vmnéⁿ'ēe tan'dúucā rey. Ní ndaa yā ní diíⁿ yā juzgar 'iiⁿyāⁿ chi sндуuchí ndúucū 'iiⁿyāⁿ chi 'āā n'dii caatí ngaⁿ'a ntiíⁿnyúⁿ yā yeⁿ'e nducuéⁿē naachi ngaⁿ'a ntiíⁿnyúⁿ yā.

2 Ní 'úú yaa'ví dii chi ngaⁿ'a di nduudu cuaacu yeⁿ'e Cristo nanáán 'iiⁿ'yāⁿ. Ní caaⁿ'maⁿ di nducuéⁿ'ē tiempo chi cuuví diiⁿ di ní 'aara chi tiempo chi nguéé cuuvi diiⁿ di ní diiⁿ di. Caaⁿ'maⁿ yuudu di caati 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi cu'téenu yā. Ní caaⁿ'maⁿ dí nanáán 'iiⁿ'yāⁿ chi dinuuⁿndí yā chi 'āā ntéé dinuuⁿndí yā 'túicā. Ní ca'a di consejo 'iiⁿ'yāⁿ, ní ca'cueeⁿ di 'iiⁿ'yāⁿ. Ní diiⁿ di tanducuéⁿ'ē ndúú^{cū} n'dai, ní ca'cueeⁿ di nduū 'cuaaⁿ.

3 'Túicā diiⁿ di caati ndaa tiempo chi 'iiⁿ'yāⁿ nguéé 'caandiveéⁿ yā nduudu chí n'dai. Naati caⁿ'á yā in'nuúⁿ yā n'dee n'dái maestros chi ca'cueeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ tan'dúú^{cā} chi neⁿ'é yā 'caandiveéⁿ yā. Ní tan'dúú^{cā} vaanicadínūⁿ yeⁿ'e maán yā 'túicā neⁿ'e yā chi ca'cueeⁿ yā.

4 Ní ndaacadaamí yā yeⁿ'e nduudu cuaacu ní nguéé 'caandiveéⁿ yā yeⁿ'ē. Ní 'caandiveéⁿ yā cuentos chi nguéé n'daacā.

5 Naati dii ní canee chi candéε di cuidado yeⁿ'é tanducuéⁿ'ē dendu'ū tanducuéⁿ'ē tiempo. Ní cuchéε di yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chi 'cueenu di cuuvi. Diiⁿ di ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs ní caaⁿ'maⁿ di nduudu yeⁿ'é Ndyuūs chi diiⁿ chi nguaⁿ'āi 'iiⁿ'yāⁿ. Canéé chi diiⁿ di cumplir ntiiⁿ'nyuⁿ chi Ndyuūs tee yā dii.

6 'Úú deenú chi ca'á vida yeⁿ'é cáávā Cristo ní 'iiⁿ'yāⁿ caⁿ'á yā 'caaⁿ'nuⁿ yā 'úú. 'Āā canéé niiⁿ'nuuⁿ nguuvi chi 'cuúví.

7 Naati deenú chí diíⁿ

ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é tan'dúú^{cā} 'áámá soldado chí idiíⁿ sa caandaá n'daacā. 'Túicā diiⁿ, Ch'iinú ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é ní 'áámá canee n'daacā ndúú^{cū} chí i'teenú yeⁿ'e Ndyuūs.

8 Cáávā chuū cunee ngiinú 'aama corona chi Señor Jesucristo chí juez chí diiⁿ nducuéⁿ'ē chí cuaacu, caⁿ'á yā chí téé yā 'úú ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ chí yeⁿ'e yā, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí n'daacā idiíⁿ yā. 'Túicā cuuvi nguuvi chí Cristo ndaa yā taama vmnéⁿ'ēe. Ní nguéé téé yā corona dámaāⁿ 'úú naati ca'a yā corona nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí neⁿ'é yā Jesucristo ní cūnee ngiinú yā Jesucristo ní neⁿ'é yā chí ndaa Jesucristo taama vmnéⁿ'ēe.

Pablo ca'á yā instrucciones ca'áámá cá'aama 'iiⁿ'yāⁿ

9 Dii, Timoteo, diiⁿ núúⁿ yiiⁿ'nu di chí chíⁿ di n'diichi di 'úú.

10 Saⁿ'ā Demas miiⁿ ní ndaacadaamí sá yeⁿ'e 'úú caati neⁿ'e ca sa cosas chí véé iⁿ'yeeⁿndí 'cūú ní cheⁿ'ē sa yááⁿ Tesalónica. Saⁿ'ā Creſente cheⁿ'ē sa yán'āa Galacia ní saⁿ'ā Tito cheⁿ'ē sa yán'āa Dalmacia.

11 Dámaāⁿ Lucas canee sa nduucú maaⁿ. Ní yaa'ví di Marcos chí caⁿ'a sa ndúú^{cū} dii. Ní candéε di saⁿ'ā ndúú^{cū} di caati Marcos cuuvi cunnee ca sá 'úú na ntiiⁿ'nyuⁿ chí diíⁿ.

12 'Úú 'āā dicho'ó saⁿ'ā Tíquico na yááⁿ Efeso.

13 Ní taachi cuchii di, nandéε di cotón yeⁿ'é chí s'neéⁿ na vaacu saⁿ'ā Carpo na yááⁿ Troas. Nandéε di ntúúⁿ libros yeⁿ'é ndúú^{cū} caaca chí neⁿ'e niiⁿ'nyúⁿ.

14 Saⁿā Alejandro chí 'vi-ichi cūū ní neéné n'deeé cosas chí nguéé n'daacā diiⁿ sa nduucú. Ndyuūs caⁿá yā nadí^vε yā saⁿā caavā tanducuéⁿē chí nguεε n'daacā diiⁿ sa nduucú.

15 Cundéε di cuidado yeⁿe saⁿā miiⁿ caati neené taaⁿ ngaⁿa sa yeⁿe chí ngiⁿcueeⁿ yú ti contra yeⁿe chí ngiⁿcueeⁿ yú.

16 Vmnaáⁿ vmnaaⁿ taachi 'úú cheⁿé nanaaⁿ juez mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé cheⁿe yā nduucú naati nducyaaca 'iiⁿyāⁿ diví yā yeⁿe 'úú. 'Úú ngiicá nanááⁿ Ndyuūs chí nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿe 'iis'tiī.

17 Naati Señor nginneé yā 'úú ní teé yā fuerzas 'úú cáávā chí 'úú ngii ngaⁿá nduudu cuaacu yeⁿé yā nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ chí nguéé yeⁿé ndaata 'iiⁿyāⁿ Israel, nduudu chí diiⁿ chí nnguaⁿ'āī 'iiⁿyāⁿ. Ní 'íícú nducuéⁿē 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cuuvi 'caandiveéⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿé Ndyuūs. Ní 'tíicā Señor yeⁿe yú nadanguáⁿ'ai yā 'úú yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Ní chuū ní tan'dúúicā chí ninguáⁿ'ai yā 'úú yeⁿe cheendi 'yáíⁿyāⁿ cuá'āa. 'Tíicā diiⁿ yā nduucú.

18 Níicú Señor Jesucristo ní nadanguaⁿ'ai yā 'úú yeⁿe tanducuéⁿē cosas chí nguεε n'daacā chí 'iiⁿyāⁿ neⁿé yā diiⁿ yā nduucú. Ní Señor Jesucristo candεε yā cuidado yeⁿe vida yeⁿé chí cuuvi naⁿá na va'ai cheeti nguuvi naachi ngaⁿa ntiiⁿnyúⁿ yā. Señor Jesucristo miiⁿ ní

dich'εεε yú 'iiⁿyāⁿ cuen^e daāⁿmaⁿ. 'Tíicā.

'Cuiñū carta ndúúicū saludos ndúúicū vaadi n'dai yeⁿe Ndyuūs

19 Lado yeⁿé: N'dái yā ngaⁿá, caaⁿmaⁿ di taⁿā Prisca ndúúicū isaⁿā tá chí Aquila ndúúicū 'iiⁿyāⁿ yeⁿe familia yeⁿe saⁿā Onesíforo.

20 Saⁿā Erasto canee sá na yāāⁿ Corinto. Ní saⁿā Trófimo chí ngiitā sa, 'úú s'neéⁿ saⁿā na yāāⁿ Mileto.

21 Maaⁿ ní diiⁿ núúⁿ yiiⁿnu di cuchii dí n'diichi di 'úú taachi 'āā 'cuéé ndaa tiempo chí 'iichε. Saⁿā Eubulo ndúúicū saⁿā Pudente ndúúicū saⁿā Lino n'dúúicū n'daataá Claudia ndúúicū nducyaaca ví'i yú: N'dái ndís'tiī ngaⁿá yā.

22 Neⁿé chí Señor Jesucristo yeⁿe yú canee yā ndúúicū dii hermano yeⁿé níicú Ndyuūs téε yā dii yeⁿé nducuéⁿē chí n'dai yeⁿé yā. 'Tíicā cuuvi.

CARTA YEN'E SA'N'Ā TITO

1 'Úú Pablo chi apóstol yen'é Señor Jesucristo ní diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ yen'é Ndyuūs. Ndyuūs dichó'o yā 'úú chi cuuvi inneé 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi Ndyuūs nndεεve yā chi cuuvi yen'é yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caati cu'teenu cá yā yen'e religión yen'e yú.

2 Ní cūnee ngiinú yā ndúúcū s'uuúⁿ chi Ndyuūs téé yā vida cueⁿe daāⁿmaⁿ s'uuúⁿ chi Ndyuūs caⁿ'a yā chi ca'a yā 'iiⁿ'yāⁿ chi yen'e yā vmnááⁿ vmnaaⁿ chi 'āā cuéé cūnee iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ndyuūs miinⁿ ní nguéé cuuvi caaⁿ'máⁿ yā nduudu yaadi.

3 Ní taachi ndaa tiempo chi neⁿ'e Ndyuūs, Ndyuūs ch'iⁿ'i yā nduudu cuaacu yen'é yā cucáāvā 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a nduudu cuaacu yen'é yā. Maaⁿ ní Ndyuūs yen'e yú chi nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ dichó'o yā 'úú chi ngaⁿ'á nduudu cuaacu yen'é yā.

4 Maaⁿ ní dinguúⁿ carta 'cūū yen'e dii, Tito. Ni cuaacu níⁿ'nyúⁿ díí ní tan'dúúcā daiyá chi ngaⁿ'á nduudu cuaacu nanááⁿ dii, nduudu chi i'teenu yú. Neⁿ'é chi Ndyuūs chiida yú ndúúcū Señor Jesucristo yen'e yú chi nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ itée yā dii nducuén^{'e} chi n'dai taavi yen'é yā ní ya'ai 'iinú yā dii. Ní tan'dúúcā chi ya'ai 'iinú Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ 'tiicá

ntúūⁿ diiⁿ di. Ní Ndyuūs téé yā dii vaadi 'diiⁿ yen'é yā.

Ntiiⁿnyuⁿ yen'e Tito na yáⁿ'āa Creta

5 Ní cáāvā ntiiⁿnyuⁿ chi canee chi diiⁿ di 'úú chi'neéⁿ dii na isla Creta. Canéé chi dicuaacú di cosas chi nguεε n'daacā. Ní cu'neen dí 'iiⁿ'yāⁿ n'gεεε chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yen'é nducuén^{'e} yaācū na 'áámá 'áámá ciudad. 'Úú dichó'o dii chi diiⁿ di ntiiⁿnyuⁿ 'cūū.

6 Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi ndεεve dí canee chi 'cuεεtinéé n'daaca yā manera chi nguéé cuuvi caaⁿ'maⁿ tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chi véé nuuⁿndi yen'é yā. Ní véé 'áámá nūuⁿ n'daataa yen'e yā. Ní daiyá yā canéé chí i'téenu yā Ndyuūs, ní nguéé da'caiyāa chi travieso yā chi nguéé n'daacā idiiⁿ yā, ní nguéé da'caiyāa chí yaadi'yāa.

7 'Iiⁿ'yāⁿ chi diiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yen'é Ndyuūs canee chi candεé yā cuidado yen'e ntiiⁿnyuⁿ yen'é Ndyuūs. Ní cáāvā chuū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ canee chi 'cuεεtinéé n'daaca yā. Nguéé cuuvi 'iiⁿ'yāⁿ chi necio yā, ní nguéé 'iiⁿ'yāⁿ chi nduuvi taáⁿ yā, ndíí nguéé ndúú 'iiⁿ'yāⁿ chi ngii cuu'ví yā va ní in'nuuⁿ yā vaadi 'caa'va. Ní nguéé cuuvi 'iiⁿ'yāⁿ chi neⁿ'é yā diiⁿ yā ganar tuūmī cáāvā ntiiⁿnyuⁿ chi diiⁿ yā chi nguéé n'daacā.

8 Naati 'tíicā canee chi diiⁿ yā. Canéé chí diiⁿ yā recibir na vaacú yā 'iiⁿ'yāⁿ chi canúúⁿ yúúní. Canéé chí neⁿ'e yā chi din'daaca yā ní n'daacā nadacadíinuuⁿ yā

yeⁿ'e nducueⁿ'ē chi caⁿ'á yā diiⁿ yā, ní diiⁿ yā chiiⁿ chi cuaacu. Ní δεε^νε vida yeⁿ'e yā, ní nguée^é canee chi taamá yā ca'a yā consejo 'iiⁿ'yāⁿ.

9 Ní cundée^é n'daaca yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs chi ch'eén yā ní 'tíicā cuuvi ca'cueén yā nduudu cuaacu miiⁿ. Ní cuuvi diiⁿ yā cucheé^é yā ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ chi contra yeⁿ'e nduudu cuaacu ní cuuvi ch'iⁿ'í yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nduudu cuaacu miiⁿ ní cuaacu.

10 Neene n'dái 'iiⁿ'yāⁿ nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ judíos s'eeⁿ nguée^é neⁿ'e yā cu'tééⁿu yā nduudu cuaacu miiⁿ. 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'á yā cosas chi nguée^é dichí^í'vē ní nginnche'etí yā 'iiⁿ'yāⁿ.

11 Canee chi diiⁿ yú chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguée^é cuuvi candεε yā nduudu yeⁿ'é yā caati ndástaⁿ'á yā vaadī cadíⁿūⁿ yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ. Ní diiⁿ yā chi nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e 'áámá va'āi yeⁿ'ē táámá va'āi cu'tééⁿu yā nduudu yeⁿ'é yā. Ní ngi'cueén yā cosas chi nguée^é n'daacā cucáāvā chi neⁿ'é yā diiⁿ yā ganar tuūmī manera chi nguée^é n'daacā.

12 Ní 'áámá saⁿ'ā yeⁿ'e isla Creta chi profeta yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ ngaⁿ'a sa 'túú^{cā} yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē yāāⁿ vaacú sa. Ngaⁿ'a sa chi 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāⁿ'āa Creta ní nééné yaadí yā, ní nééné táán yā, ní nééné 'daan'dí yā, ní nééné n'deēe nge'e yā.

13 Ní saⁿ'ā miiⁿ ní ngaⁿ'a sa nduudu cuaacu yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ. Níicú cáāvā chuū canee chi

yaa'vi dí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndúú^{cū} nduudu cheεchi caati cuuvi cu'tééⁿu n'daacá yā nduudu cuaacu miiⁿ.

14 Ní nguée^é diiⁿ yā cuenta yeⁿ'e nduudu yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ judíos chi nginnche'etí yā 'iiⁿ'yāⁿ ndúú^{cū} nduudu chi maán yā nadacadíⁿnuuⁿ yā ní ngaⁿ'a yā. Ndií nguée^é n'giindiveén yā orden chi ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi ndaacadaamí yā yeⁿ'ē nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs.

15 Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi Ndyuūs didεεvé yā staava yeⁿ'é yā chí δεε^νε nacadíⁿnuuⁿ yā dámaāⁿ yeⁿ'e dendu'ū chi δεε^νε ní sta'á yā nducueⁿ'ē tan'dúú^{cā} chi δεε^νε. Naati 'iiⁿ'yāⁿ chi nguée^é i'tééⁿu yā Ndyuūs nadacadíⁿnuuⁿ yā yeⁿ'e cosas chi nguée^é n'daacā. Ní mar 'áámá cosa ní nguée^é δεε^νε yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ. 'Tiicá ntúúⁿ ní vaanīcadíⁿūⁿ yeⁿ'é yā ní nguée^é δεε^νε. Ní nducueⁿ'ē chí véé na staava yeⁿ'é yā ní nguée^é δεε^νε. Ndií nguée^é ndúú chí inadacadíⁿnuuⁿ yā chí δεε^νε.

16 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'a yā chí n'diichí yā Ndyuūs naati dendu'ū chí diiⁿ yā ch'iⁿ'í chí nguée^é cuaacu. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguée^é neⁿ'é yā 'iiⁿ'yāⁿ ní nguée^é neⁿ'é yā diiⁿ yā chí ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ. Nguée^é n'daacā yā. Ní nguée^é dichí^í'vē chí diiⁿ yā mar 'áámá cosa chí n'daacā.

2

Canée chí ca'cueeⁿ di dendu'ū chí cuaacu

1 Dií, Tito, nducueⁿ'ē chí caaⁿ'maⁿ di canee chí caaⁿ'maⁿ di ndúú^{cū} nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs.

² Yaa'vi di saⁿā ndiicū chi ngaⁿa ntiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yaācū naachi 'iiⁿ'yāⁿ i'téenu yā Jesucristo chi canéé chí serio yā. Ní canéé chí nadacádíⁿnuuⁿ yā n'dai ní nguéé diⁿ yā dendu'ū chi nguεε n'daacā. Canéé chi cu'téenu yā dámaāⁿ nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ní dinéⁿ'e yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Ní canéé chí cuchéε yā yeⁿ'e nducuén^{'e} ndúúcū paciencia.

³ 'Tiicá ntúūⁿ yaa'vi di n'daataa s'eeⁿ chi ngeⁿ'e yā na yaācū yeⁿ'é 'iiⁿ'yā chí i'téenu yā Jesucristo chi 'cuεetinéé n'daaca yā tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ dεεve chi yeⁿ'é Ndyuūs. Nguéé caaⁿ'máⁿ yā yeⁿ'é mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí nduudu yaadi ní nguéé cuu'ví yā va. Ní canee chí diⁿ n'daacá yā caati tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi cuta'á yā ejemplo yeⁿ'é n'daataa s'eeⁿ.

⁴ Ní 'íicú cuuvi ca'cueéⁿ yā tanáⁿ'ā n'daataá da'cáiyāa tan'dúúcā chí canéé chí dinéⁿ'e yā isaⁿ'ā yeⁿ'é yā ní dinéⁿ'e ntúūⁿ yā daiya yā.

⁵ Ní n'daataa s'eeⁿ cuuvi nadacádíⁿnuuⁿ yā cheε chí n'daacā ní diⁿ yā chuū. Ní diⁿ yā nducuén^{'e} chí neⁿ'e Ndyuūs. Ní din'dai cá yā na vaacú yā ní n'giindiveéⁿ yā isaⁿ'ā yeⁿ'e yā. 'Tíicā ní mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé cuuvi cunncaā caaⁿ'maⁿ yā yeⁿ'e nduudu yeⁿ'é Ndyuūs.

⁶ 'Tiicá ntúūⁿ yaa'vi di saⁿ'ā n'gaiyāa chí nadacádíⁿnuuⁿ yā n'daacā vmaāⁿ chí diⁿ yā dε'ē vεε.

⁷ Ní díí, Tito, diⁿ di n'daacā nducuén^{'e} chí diⁿ di ní 'íicú 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi cuta'á yā vida

yeⁿ'é di tan'dúúcā 'áámá ejemplo. Ní taachi ca'cueeⁿ di 'iiⁿ'yāⁿ, diⁿ di ndúúcū núúⁿmáⁿ staava yeⁿ'é di ní canee di serio di.

⁸ Ní ca'cueeⁿ di ndúúcū nduudu chí n'daacā ní 'iicu mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé cuuvi caaⁿ'máⁿ yā dε'ē vεε yeⁿ'e chí ngaⁿ'a di. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí contra yeⁿ'é di cuuvi 'cuinaáⁿ yā caati nguéé cuuvi caaⁿ'máⁿ yā mar 'áámá contra yeⁿ'é di.

⁹ Ní yaa'vi dí 'iiⁿ'yāⁿ chí 'áámá canee chí diⁿ yā ntiⁿnyuⁿ, canéé chí n'giindiveéⁿ yā nducuén^{'e} yeⁿ'é 'iivi yā. Ní cunee yiinú yā yeⁿ'e nducuén^{'e} yeⁿ'é 'iivi yā. Ní nguéé canee chí nguεεcúta^{'á} yā yeⁿ'e 'iivi yā.

¹⁰ Ní nguéé canéé chí diduucú yā yeⁿ'é 'iivi yā naati canee chí diⁿ n'daacá yā ndúúcū 'iivi yā ní ch'iⁿ'í yā chí dámaāⁿ diⁿ yā cosas chí n'daacā cáávā 'iivi yā. Ní 'íicú ndúúcū nducuén^{'e} chí diⁿ yā cuuvi ch'iⁿ'í yā 'iivi yā ní 'iivi yā cuuvi caaⁿ'maⁿ n'daacá yā yeⁿ'e nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs chí nangua^{'āi} yú.

¹¹ Ndyuūs ch'iⁿ'í yā chí díneⁿ'e yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Ní ch'iⁿ'í yā vaadi n'dai taavi yeⁿ'é yā caati cuuvi nadanguá^{'ai} yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ.

¹² Níicú vaadi n'dai taavi yeⁿ'é Ndyuūs ngi'cueeⁿ s'uuúⁿ chí canee chí diví yú yeⁿ'e nducuén^{'e} chí nguεε n'daacā ndúúcū nducuén^{'e} vicio chí véé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chí neⁿ'e yú diⁿ yú. Ní canee chí nadacadiⁿnuuⁿ yú n'daacā yeⁿ'e

nducuéⁿē vmnááⁿ chí diiⁿ yú. Ní 'cuεεtinéé n'daaca yú ní diiⁿ yú tanducuéⁿē chí nen'e Ndyuūs 'naaⁿ chí canee yú iⁿyeeⁿdí 'cūū.

13 Ní vaadi n'dai taavi yeⁿ'é Ndyuūs ngi'cueeⁿ s'uuúⁿ chí 'cuεεtinéé n'giiⁿnu yú nguuvi ch'εεε taachi Cristo diiⁿ yā cumplir nduudu chí ngaⁿ'a yā. Ní taama vmnéⁿ'ēe ndaa ntúūⁿ Jesucristo yeⁿ'e yú chí Ndyuūs chí ch'εεε taavi ca chí nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ.

14 Ní ca'á yā vida yeⁿ'e maáⁿ yā chí ch'iⁱ yā cáávā s'uuúⁿ chí nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ yeⁿ'e nducuéⁿē nuuⁿndi yeⁿ'ē yú. Ní nadidεεvé yā s'uuúⁿ yeⁿ'e nducuéⁿē nuuⁿndi chí diiⁿ yú chí cuuvi yeⁿ'é yā s'uuúⁿ. Ní 'íicú 'áámá cunee yú diiⁿ yú ntiiⁿnyuⁿ chí n'daacā.

15 Nducuéⁿē chuū ní canee chí ca'cueeⁿ di. Ní ca'a di orden ti dii tan'dúú^{cā} 'iiⁿntyéⁿ'ē dii. Cunnee di 'iiⁿyāⁿ chí dí'vaachí yā. Ca'a di consejo 'iiⁿyāⁿ chí nguεε n'daacā idiⁱn yā. Din'daacá di yeⁿ'e nducuéⁿē caati mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ cuuvi cunncāā caaⁿ'máⁿ yā yeⁿ'ē di.

3

Yeⁿ'e chí canéé chí diiⁿ 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā Señor Jesucristo yeⁿ'e yú

1 Cúúví dí 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā Señor Jesucristo chí n'gaacu yā chí canéé maaⁿ poder yeⁿ'e gobernador ndúú^{cū} tanáⁿ'ā 'iiⁿntyéⁿ'ē ní canee chí n'giindiveéⁿ yā yeⁿ'e yā. Ní 'āā vεε yaáⁿ yā chí

diiⁿ yā nducuéⁿē ntiiⁿnyuⁿ chí n'daacā.

2 Ní nguéé canéé chí caaⁿ'maⁿ taaⁿ yā yeⁿ'e mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ. 'Tíicā canee chí 'cuεεtinéé 'diiⁿ yā ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ ní din'dai yā ndúú^{cū} yā. Ní canéé chí ch'iⁿi yā tanáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ ndúú^{cū} tanducuéⁿē chí diiⁿ yā ndúú^{cū} yā chí maaⁿ yā ndiicuuⁿ yā.

3 'Tiicá ntúūⁿ s'uuúⁿ tiempo chí chó'ōo taachi tonto yú ní nguéé n'giindiveeⁿ yú nduudu yeⁿ'é Ndyuūs ní nguéé n'daacā idiⁱn yú. Ní canee yú tan'dúú^{cā} saⁿ'a esclavo caati yeⁿ'e chí nen'e cuerpo yeⁿ'e yú ní diiⁿ yú ndúú^{cū} nducuéⁿē vicio yeⁿ'e chí véé, 'tíicā diiⁿ yú. Ní diiⁿ taáⁿ yú, ní neⁿ'e ca yú cosas tan'dúú^{cā} chí véé yeⁿ'ē tanáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ. Ní nguéé neⁿ'e yú 'iiⁿyāⁿ. Ndíi nguéé ndúú neⁿ'é yā s'uuúⁿ. Ní nguéé neⁿ'e yú 'aama yú taama yú.

4 Naati taachi Cristo chí n'dai taavi yā ní neⁿ'é yā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ ndaa yā nanáⁿ yú, Cristo chí nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ,

5 tuuⁿ'mi ní nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ. Nguéé nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ cáávā chí diiⁿ yú cosas chí n'daacā naati caati ya'āi 'iinú yā s'uuúⁿ ní nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ caavā chí naaⁿ'nú yā s'uuúⁿ. Ní chuū neⁿ'e caaⁿ'maⁿ chí ch'iindiyaⁿ yú ndúú^{cū} vida ngai cucáávā Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs. Ní Espíritu miiⁿ tee yā s'uuúⁿ 'áámá vida chí ngāi.

6 Ní 'tíicā cuuvi cucáávā

Señor Jesucristo yeⁿe yú chi nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ, Ndyuūs tee yā núúⁿ máⁿ ch'εεε Espíritu N'dai yeⁿe yā s'uuúⁿ.

⁷ Ní cucáávā Ndyuūs ca'á yā nducuén^{'ē} chi n'dai yeⁿ'é yā, diíⁿ yā chi s'uuúⁿ nguεε 'iiⁿ'yāⁿ nuuⁿndi yú nanáaⁿ yā ti didεεvέ yā s'uuúⁿ. Ní maaⁿ ní diiⁿ yā aceptar s'uuúⁿ ní caⁿ'á yā chi téε yā s'uuúⁿ vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ chi cuuvi yeⁿ'e yú. Ní cunee ngiiⁿnuⁿ yú vida 'cūū chi cuuvi yeⁿ'e yú.

⁸ Nduudú 'cūū chi ngaⁿ'á ní nduudu cuaacu ní 'áámá cūnee. Neⁿ'é chi diitū cunee di ndúú^{cū} nduudu 'cūū ní diitu caaⁿ'maⁿ di va. Ní 'íicú nduudú 'cūū cūnnee 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Ndyuūs, ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caⁿ'á yā diiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ chí n'daācā. Nduudú 'cūū ní n'daācā ní dichí^{'vē} 'iiⁿ'yāⁿ.

⁹ Nguéé cu'neeⁿveeⁿ di nduudu chi nguéé dichí^{'vē} chi n'dee n'dái chi n'guεεcútaⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní nguéé cu'neeⁿveeⁿ ca di nduudu chi canéé nguūⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'e di. Ndií nguéé ndúú cu'neeⁿveeⁿ di yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi nguúⁿ yā yeⁿ'ē nduudu yeⁿ'e ley. Nduudú 'cūū nguéé de'ē vεε ní nguéé dichí^{'vē}. Naati cu'neeⁿveeⁿ cá di nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs.

¹⁰ Nduuti chi 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ diíⁿ yā chi véé divisiones nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yaācū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Cristo, yaa^{'vi} di 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ 'áámá cuuvi o 'uūvī cuuvi. Ní ndúúti chi nguéé n'giindiveéⁿ yā yeⁿ'ē di tuu^{'mi} ní tun'dáa di 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ yeⁿ'e yaācū.

¹¹ Deenu di chi 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ nguéé n'daācā vaanicadíinūuⁿ yeⁿ'e yā ní dinuuⁿndí yā. Ní nuuⁿndi chi diíⁿ yā ní caaⁿ'maⁿ chi condenado yā.

Pablo ca'cueéⁿ yā Tito yeⁿ'é chi canee chi diíⁿ yā

¹² Taachi dicho^{'ó} hermano Artemas o hermano Tíquico nanáaⁿ di, diiⁿ di chi diiⁿnúúⁿ yiiⁿnu di chií di naachi canee na yāā Nicópolis caati neⁿ'é cūneé yāāⁿ miiⁿ tiempo chi 'iichε.

¹³ Cunnee di Zenas chi abogado ndúú^{cū} Apolos chi caⁿ'á yā na yúúni. Ní ca'a di 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ nducuén^{'ē} necesidades yeⁿ'é yā cáávā viaje yeⁿ'é yā caati nguéé diíⁿ yā falta mar 'áámá.

¹⁴ Ní yaa^{'vi} di hermanos yeⁿ'e yú chi i'téenu yā Jesucristo chí 'cueeⁿ yā taacā chi canee chi din'daacá yā nducuén^{'ē} tiempo ní cunneé yā 'iiⁿ'yāⁿ chi véé necesidades yeⁿ'e yā caati 'tíicā dichí^{'vē} vida yeⁿ'e yā.

'Cuiinū carta ndúú^{cū} saludos ndúú^{cū} vaadī n'dai yeⁿ'é Ndyuūs

¹⁵ Nducyaaca hermanos chi snée yā nduucú: N'dai dii, ngāⁿ'a yā. Ní díi ngaⁿ'a di: N'dai yā, nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Ndyuūs, hermanos chi dine^{'e} yú 'iiⁿ'yāⁿ. Neⁿ'é chi Ndyuūs téε yā ndís'tiī nducuén^{'ē} chi n'dai taavi yeⁿ'é yā. 'Tíicā cuuvi.

CARTA YE^{n'}E SA^{n'}Ā FILEMÓN

1 'Úú Pablo, sa^{n'}ā chi canuúⁿ vácūū cáávā chi diiⁿ ntiⁿnyuⁿ ye^{n'}ē Jesucristo. 'Úú ndúúⁿcū hermano Timoteo idingúⁿ 'nū carta 'cūū ye^{n'}ē dii Filemón chi nééné ne^{n'}e 'nū dii compañero ye^{n'}e yú viⁱ chi dáámá idiiⁿ yú ntiⁿnyuⁿ ndúúⁿcū ví'i.

2 Ní idinguúⁿ ye^{n'}e 'iiⁿ'yāⁿ chi ye^{n'}e yaācū chi nduuvidaamá yā ná vaacu di ní ye^{n'}ē hermana Apia ní ye^{n'}ē hermano Arquipo chi diiⁿ sa luchar nduucú 'nū na ntiⁿnyuⁿ chi diiⁿ 'nū.

3 Ne^{n'}é chi Ndyuūs chiida yú ndúúⁿcū Señor Jesucristo téé yā ndís'tiī nducué^{n'}ē dendu'ū chi n'dai taavi ye^{n'}é yā ndúúⁿcū vaadī 'diīiⁿ.

Filemón diné^{n'}e yā 'iiⁿ'yāⁿ ni i'téenu yā Ndyuūs

4 Cuen'e daāⁿmaⁿ 'úú ca'á gracias Ndyuūs taachi n'gaacú ye^{n'}e di 'naaⁿ chi nga^{n'}āngua'á.

5 Caati hermanos ye^{n'}e yú nga^{n'}a yā ye^{n'}e di tan'dúúⁿcā chi ne^{n'}e di Señor Jesucristo ye^{n'}e yú ndúúⁿcū nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi ye^{n'}é Jesucristo, ní tan'dúúⁿcā chi i'téenu di Señor Jesucristo.

6 'Úú ngiicá Ndyuūs caava 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā caati candεε di nduudu cuaacu ye^{n'}é Jesucristo nanáaⁿ yā.

Ní ngiicá chi cuuvi tuumi-cadínuuⁿ yā ye^{n'}e tanducué^{n'}ē chi n'daacā chi Jesucristo itée yā s'uuúⁿ.

7 Ní 'úú yeenu taaví ní véé 'viich'εεtínūuⁿ ye^{n'}é caati diné^{n'}e di nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Ní ca'a di consuelo 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Ndyuūs.

Pablo ngiicá yā 'áámá favor caavā esclavo Onésimo

8 'Áará chí cuuví dicho'ó orden ye^{n'}ē di caati 'úú apóstol 'úú chí candεε nduudu ye^{n'}é Ndyuūs,

9 naati ne^{n'}é di'cuiitú dii cucáávā chi ne^{n'}e yú Cristo. 'Úú Pablo 'āā ndiicúú maaⁿ ní canuúⁿ vácūū cucáávā chi diiⁿ ntiⁿnyuⁿ ye^{n'}é Cristo.

10 Ní ngiicá 'áámá favor caavā Onésimo chí tan'dúúⁿcā daiyá cucáávā chí i'téenu sa nduudu cuaacu ye^{n'}é Ndyuūs chí 'úú nga^{n'}á taachi canuúⁿ vácūū.

11 Tiempo chí chó'ōo sá^{n'}a 'cūū 'áámá esclavo ye^{n'}ē di. Ní chéenū sa ye^{n'}ē di. Ní nguéé de'ε vεε dichíí'vε sa dii naati maaⁿ ní dichíí'vε sa dii tan'dúúⁿcā chí dichíí'vε sa 'úú.

12 'Úú dicho'ó sá^{n'}a 'cūū nanáaⁿ dii. Dii ní 'cuáaⁿ di sá^{n'}a 'cūū tan'dúúⁿcā chí maáⁿ 'úú.

13 'Úú ne^{n'}é chí cunee sa nduucú caati cuuvi sa dichíí'vε sa 'úú lado ye^{n'}ē di ne^{n'}e chí canuúⁿ vácūū cucáávā chí idiīⁿ ntiⁿnyuⁿ ye^{n'}é Ndyuūs.

14 Naati nguéé de'ε vεε ne^{n'}é chí a fuerza canee chí diiⁿ di nduuti chí nguéé ne^{n'}e di. Naati ne^{n'}é chí dii cunee yiīnū di. Ne^{n'}é chí diiⁿ di 'áámá favor nduucú, nguéé 'aama

cosa chi di'cuuitú dii naati cosa chí maaⁿ di ne^{'e} di diiⁿ di.

¹⁵ Nééné dīví sa ye^{'e} di 'áámá tiempo nūⁿ caati cuuvi cuta'a di sa^{'á} 'cūū chi dichí^{'vē} sa dii cue^{'e} daāⁿmaⁿ.

¹⁶ Naati maaⁿ ní nguéé cuta'a di sa^{'á} 'cūū tan'dúúccā esclavo chí 'áámá cānee sa dichí^{'vē} sa dii naati tan'dúúccā chí 'aama sa^{'ā} n'daacā ca, nguéé ti 'aama esclavo caati maaⁿ ní Onésimo 'cūū 'áámá hermano ye^{'e} yú chí neené ne^{'é} 'nū. 'Úú ne^{'é} taavi hermano Onésimo naati dii canee chí diné^{'e} taavi ca di sa^{'ā}. Nguéé dámaāⁿ chí sa^{'ā} esclavo naati chí hermano ye^{'e} yú ti sa^{'ā} miiⁿ ntúūⁿ ní ye^{'e} Señor Jesucristo ye^{'e} yú.

¹⁷ Maaⁿ ní nduuti chí dii sta'a di 'úú chí compañero ye^{'e} di tuu'mi ní 'cuaaⁿ di Onésimo tan'dúúccā chí 'úú nūⁿ.

¹⁸ Ní nduuti chí veε chí nguεε n'daacā idiiⁿ sa ndúúcu di o nduuti chí can'díicu sa ye^{'e} di tuu'mi ní cu'neeⁿ dí cuenta ye^{'e} 'úú.

¹⁹ 'Úú maáⁿ idinguúⁿ carta ye^{'e} di ndúúccū ta'á ní ndúúccū letra ye^{'é}. 'Úú nadii^{'vé} ye^{'e} di. Nguéé canee chí 'cuuví dii ti maaⁿ vida ye^{'e} di can'díicu di ye^{'é} cáávā chí ca^{'á} nduudu cuaacu ye^{'e} di.

²⁰ Maaⁿ ní dii Filemón, di'cuútu ca dii chí diiⁿ di favor 'cūū nduucú chí 'cuaaⁿ di Onésimo caati s'uuúⁿ hermanos ye^{'e} yú vi'ī cucáávā chí i'téenu yú Señor Jesucristo. Téé di 'viich'εtínūⁿ na staava ye^{'é} tan'dúúccā

hermano ye^{'e} yú vi'ī chí ye^{'e} Cristo.

²¹ Maaⁿ ní idinguúⁿ ye^{'e} di ti seguro cānee chí n'giindiveeⁿ di nduudu ye^{'é}. 'Úú ní deenú chí idiiⁿ di ní n'daacā ca idiiⁿ di nguéé ti chí ngiicá dii.

²² Ní taachi 'úú ndaá cu'neeⁿ yaaⁿ di 'aama cuarto ye^{'é}. Cuneé ngiinú chí Ndyuūs ca^{'á} yā diiⁿ yā chiiⁿ chí nga[']angua'á nī cáávā 'úú ní Ndyuūs ne^{'e} yā chí chíí ní n'diichí ndís'tiī.

'Cuiñū carta ndúúccū saludos ndúúccū vaadī n'dai ye^{'e} Jesucristo

²³ Sa^{'ā} Epafras chí ye^{'e} Jesucristo ní compañero ye^{'é} ní canee sa vácūū nduucú: N'dai di, nga[']a sa.

²⁴ 'Tiicá ntúūⁿ hermanos Marcos ndúúccū Aristarco ndúúccū Demas ndúúccū Lucas, hermanos chí diiⁿ yā dáámá ntiiⁿnyuⁿ nduucú: N'dai di, nga[']á yā.

²⁵ Ne^{'é} chí Señor Jesucristo ye^{'e} yú téé yā vaadī n'dai ye^{'é} yā nducyaaca ndís'tiī. 'Tíicá cuuvi.

CARTA YEⁿ'E 'IIⁿ'YĀⁿ HEBREOS

*Ndyuūs dichó'o yā daiyá yā
chi caaⁿ'máⁿ yā lado yeⁿ'é yā*

1 Tiempo chi 'āā chó'ōo, Ndyuūs caⁿ'a yā n'dee cūūví tiempo ndúúcu neené n'dee nááⁿ taachi profetas chi candéé yā nduudu yeⁿ'e Ndyuūs ngaⁿ'á yā lado yeⁿ'é yā.

2 Ní maaⁿ ní tiempo 'cūū Ndyuūs dichó'o yā daiyá yā Jesucristo chi ngaⁿ'á yā ndúúcu s'uuúⁿ. Ní Ndyuūs ndúúcu daiyá yā din'dái yā tanducuéⁿ'ē chi véé ní Ndyuūs ca'á yā tanducuéⁿ'ē chi yeⁿ'ē daiyá yā.

3 Ní daiyá Dendyuūs miiⁿ ní ngíi n'gai yā yeⁿ'ē chidεεvé n'dai yeⁿ'é Ndyuūs. Ní tan'dúúca Ndyuūs miiⁿ 'āā 'tiicá nūuⁿ daiyá yā. Daiyá yā ní ndúúcu nduudu chi ngaⁿ'a yā, diiⁿ yā chi tanducuéⁿ'ē dendu'ū snéé na lugar yeⁿ'ē. Ní cuayiivi chi daiyá yā diiⁿ yā chi nadach'εεcú yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'é yā tuu'mi ní ch'iindí yā ná va'ai chεεti nguuvi na lado tá cuaacú chiidá yā chi lado yeⁿ'e honor. Ndyuūs miiⁿ ní poder chi ch'εεε ca yeⁿ'ē tanducuéⁿ'ē poder.

*Daiya Ndyuūs ní ch'εεε ca
nguée ti ángeles*

4 Ní daiya Dendyuūs ní neené ch'εεε ca nguée ti ángeles. Ní chi duuchí yā ndúúcu chi véé yeⁿ'é yā ní

neené ch'εεε ca nguée ti ángeles.

5 Caati mar 'áamá vmnéⁿ'ēe nguée caⁿ'a Ndyuūs ndúúcu mar 'áamá ángel tan'dúúca chi ngaⁿ'a yā ndúúcu daiyá yā Jesucristo:

Díi ní daiyá; maaⁿ ca'á vida yeⁿ'é nī.

Ní nguée caⁿ'a yā ndúúcu mar 'áamá ángel 'tíicā:

'Úú ní chiida di 'úú; niicu díi ní daiyá dii.

6 Ní taachi Ndyuūs dichó'o yā 'áamá n'dyaⁿ'ā daiyá yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ngaⁿ'a yā 'tíicā:

Nducyaaca ángeles yeⁿ'é Ndyuūs canéé chi dich'εεé yā daiya Ndyuūs.

7 Ní Ndyuūs ngaⁿ'a yā yeⁿ'e ángeles yeⁿ'e yā 'tíicā:

'Úú diiⁿ chi ángeles yeⁿ'é ní tan'dúúca espíritu s'eeⁿ, 'tiicá yā. Ní diiⁿ chi ángeles dichí'vé yā 'úú. Ní tan'dúúca 'áamá nguuchi yaⁿ'ā 'tíicā ángeles yeⁿ'é.

8 Naati Ndyuūs ngaⁿ'á yā yeⁿ'e daiya yā Jesucristo 'tíicā:

Dii Ndyuūs, trono yeⁿ'e di ni 'áamá cūnee. Ní ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ di yeⁿ'ē tanducuéⁿ'ē ndúúcu vaadi cuaacu.

9 Dii ní neⁿ'e di cosas chi cuaacu, ní nguée neⁿ'e di chεε chi nguée cuaacu. Cucáāvā chuū Ndyuūs yeⁿ'e di chi chiida di ní tee yā dii vaadi yeenu taavi nguée ti ca'a yā 'iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿ'é nī.

10 'Tiicá ntúūⁿ Ndyuūs ngaⁿ'a yā yeⁿ'ē daiyá yā Jesucristo:

Díi, Señor, ndii cuááⁿ vmnaaⁿ s'núuⁿ di cimientoyeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, ní din'dái di nanguuvi ndúúcū ta'a di.

11 Iⁿ'yeeⁿdi ndúúcū nánguuvini dí'cuiinu naati dí'áámá cūnee di. Ní tanducuéⁿ'ē chuū cuuvi ndiicúū tan'dúúcā catecai yú, 'tíicā ndiicúū.

12 Ní díiⁿ nī n'cánnduu nī nducuéⁿ'ē tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ díiⁿ yā chí n'cánnduu yā catecaí yā. Ní n̄'daaⁿ di nducuéⁿ'ē tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ n̄'daaⁿ yā catecaí yā. Naati dii Jesucristo daiyá Ndyuūs 'āā daamá nūuⁿ canee di nduuyu nduuyu. Ní 'áámá cūnee di cuen'e daāⁿmaⁿ.

13 Ndyuūs nguéé caⁿ'á yā mar 'áámá ángel mar 'áámá vmnéⁿ'ēe tan'd'úúcā chí ngii yā daiyá yā Jesucristo 'tíicā:

'Cuūndī di lado ta cuaācú ndí'úú díiⁿ chí nducyaacá yā chí taáⁿ yā yeⁿ'ē di canée yā maaⁿ ca'a di tan'dúúcā 'áámá banco líi 'tíica yā chí cheé dí yeⁿ'é yā.

14 Nducyaáacá ángeles ní espíritu s'eeⁿ chí díiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs. Ní Ndyuūs dichó'o yā ángeles chí innee yā 'iiⁿ'yāⁿ na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chí Ndyuūs nadinguáⁿ'ai yā.

yeⁿ'e chí Ndyuūs nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ

1 Ní cucáāvā chí Cristo nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ canée chí candεε yú cuidado yeⁿ'é nduudu cuaacu chí n'giindiveeⁿ yú ti nguéé i'neeⁿ yú cucáāvā nduudu chí n̄'daaⁿ ní maaⁿ ní nguéé caⁿ'a yú táámá yúúni.

2 Nduudu cuaacu chí 'āā ngaⁿ'a ángeles ní nduudu chí ch'iⁿ'i nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí cuaacu níⁿ'nyúⁿ chí nduudu cuaacu. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé n'giindiveeⁿ yā nduudu cuaacu miiⁿ ní véé nuuⁿndi yeⁿ'é yā 'āā cūnee yā na castigo caati 'tíicā cuuvi.

3 Ní maaⁿ ní ζtáácā cuuvi nanguaⁿ'āi s'uuúⁿ yeⁿ'e castigo nduuti chí nguéé díiⁿ yú cuidado yeⁿ'ē chí nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ? Vmnááⁿ vmnaaⁿ Señor Jesucristo ngaⁿ'á yā chí nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ. Cuayiivi miiⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'iindiveeⁿ yā nduudu miiⁿ díiⁿ yā ch'iⁿ'í yā s'uuúⁿ ndúúcū pruebas chí nduudu miiⁿ ní nduudu cuaacu.

4 'Tiicá ntúūⁿ tiempo maaⁿ Ndyuūs ch'iⁿ'í yā s'uuúⁿ chí cuaacu chí nduudu miiⁿ ní cuaacu caati díiⁿ yā señas ndúúcū vaadī n'giinu chí ch'εεεε. Ní ch'iⁿ'í yā poder yeⁿ'é yā ní díiⁿ yā milagros. Ní ca'a yā n'deee n'dái ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Espíritu N'dai yeⁿ'é yā 'iiⁿ'yāⁿ chí yeⁿ'e yā caati 'tíicā neⁿ'é yā díiⁿ yā.

2

Canée chí díiⁿ yú cuidado

Jesucristo ch'iindiyáaⁿ yā tan'dúúcā 'áámá saⁿ'ā yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí

⁵ Ndyuūs nguéé cuuvi s'neén yā chi ángeles miiⁿ ngaⁿ'á yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e ín'yeeⁿdí chi cuayiivi caⁿ'á yā din'dái yā. Ní yeⁿ'e ín'yeeⁿdí miiⁿ chííⁿ chi ngaⁿ'a yú.

⁶ Nguéé diíⁿ yā 'tíicā. Ná libro yeⁿ'e Ndyuūs chi canéé nguūⁿ ní 'áámá yā ngaⁿ'a yā 'tíicā:

N'dii, Ndyuūs, ¿d'é'ē chi saⁿ'ā s'eeⁿ chi snéē na ín'yeeⁿdí 'cūū chi nan'gaacu nī yeⁿ'ē sa? ¿D'é'ē chi saⁿ'ā s'eeⁿ chi snéē na ín'yeeⁿdí 'cūū chi diíⁿ nī cuidado yeⁿ'e saⁿ'ā s'eeⁿ?

⁷ Ta 'lííⁿ tiempo nūuⁿ n'dii, Ndyuūs, s'neén nī saⁿ'ā Daiyá nī chi nguéé ch'εετε cá yā tan'dúúca ángeles. Ní teé nī saⁿ'ā daiyá nī chi ch'εεté yā ndúúcu honra yeⁿ'é yā tan'dúúca chi saⁿ'ā rey 'tíica yā. Ní chi'néeⁿ nī saⁿ'a miiⁿ chi caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyuⁿ yā yeⁿ'e tanducuén'ē chi nadin'dái nī.

⁸ Ní s'neén nī tanducuén'ē dendu'ū maaⁿ ta'á yā.

Ní 'tíica rá va ti Ndyuūs s'neén yā tanducuén'ē dendu'ū chi saⁿ'ā miiⁿ caaⁿ'máⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'ē. Maaⁿ ní nguéé inaaⁿ yú chi saⁿ'ā miiⁿ ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'e tanducuén'ē.

⁹ Naati maaⁿ ní snaaⁿ yú chi Ndyuūs diíⁿ yā chi Jesucristo nguéé ch'εεté yā tan'dúúca ángeles dúú'ví tiempo nūuⁿ. Ní Ndyuūs neene ya'ai 'iinú yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ín'yeeⁿdí 'cūū chi neⁿ'é yā chi Jesucristo

ch'íi yā lugar yeⁿ'e nducyaaca yú. Maaⁿ ní véé δεεvé yeⁿ'e Jesucristo ní véé honra yeⁿ'é yā cucáávā chí ch'íi yā na cruz.

¹⁰ Ní Ndyuūs din'dái yā tanducuén'ē dendu'ū ní diíⁿ yā cuidado yeⁿ'ē. Ní n'daacā diíⁿ Ndyuūs taachi diíⁿ chi Jesucristo miiⁿ ní saⁿ'ā perfecto yā chí chichéé yā yeⁿ'e nducuén'ē chi n'geenu yā ngii. Ní Ndyuūs n'diichí yā chi n'daacā idiíⁿ yā. 'Tíicā diíⁿ Ndyuūs caati cuuvi yeⁿ'é yā n'dee n'dái daiyá yā. Ní cuuvi ca'a yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ parte chi cuuvi yeⁿ'é yā ndúúcu vaadī δεεεε n'dai yeⁿ'é yā. Jesucristo ní saⁿ'ā chi nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ín'yeeⁿdí 'cūū.

¹¹ Ní Jesucristo ní didεεvé yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'é yā ní 'iiⁿ'yāⁿ chí ndúúví δεεvé yā ní tan'dúúca Jesucristo miiⁿ. Véé 'áámá nūuⁿ chiida nducyaaca 'iiⁿ'yā. Cáávā chuū Jesucristo nguéé 'cuinaáⁿ yā chi caaⁿ'máⁿ yā chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ví'i yā.

¹² Ní 'tíicā Jesucristo ngaⁿ'á yā ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní canéé nguūⁿ:

N'dií Ndyuūs, 'úú caaⁿ'máⁿ yeⁿ'é n'dií nanááⁿ hermanos yeⁿ'é ní caátá himnos chí cantos chí ngaⁿ'ā chí ch'εεté nī nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é nī taachi nduuvidaamá yā.

¹³ Taama vmnén'ēe Jesucristo caⁿ'a yā 'tiicā:

'Úú ní canéé confianza yeⁿ'é ndúúcu Ndyuūs.

Ní táámá caⁿ'a yā:

'Muuⁿ canéé ndúúcū daiyá
chi Ndyuūs tee yā 'úú.

14 'Tíicā, 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e
'áámá familia ní 'áámá yuūtē
yeⁿ'é yā ní 'áámá yuūuⁿ
ntúūⁿ va. Ní 'tiicá ntúūⁿ
Jesucristo miiⁿ ch'iindiyáaⁿ
yā ndúúcū cuerpo ndúúcū
yuūúⁿ tan'dúúcā s'uuúⁿ. Ní
'tiicá ntúūⁿ Jesucristo ch'iī
yā caati cuuvi di'cuinú yā
yááⁿ'guiinūuⁿ caavā chi diiⁿ
sa chi nducyaaca yú ní n'gii
yú.

15 'Tiicá ntúūⁿ Jesucristo
diiⁿ yā chi nguéé 'va'a yú yeⁿ'e
tiempo chí 'cuuvi yú.

16 Cuaacu chi Jesucristo
nguéé ndaá yā nanááⁿ ángeles
chi chinnee yā ángeles naati
nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata
yeⁿ'e Abraham cáávā chi
nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ.

17 Cáávā chuū Jesucristo
canéé chi ch'iindiyáaⁿ yā
tan'dúúcā nducyaaca her-
manos yeⁿ'é yā ní 'íicú maáⁿ
yā cuuvi cūneé yā chiiduú
ch'εεε ca chi 'áámá cānee
yeⁿ'e ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e Ndyuūs.
Ní ya'ai 'iinú yā 'iiⁿ'yāⁿ.
Ní 'íicú cuuvi nadach'εēcú
yā nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ
ti nadí'vε yā nducuéⁿ'e
nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ.

18 Ní Jesucristo maáⁿ yā
ch'eenú yā chiī ní chichεε yā
taachi ndaá yááⁿ'guiinūuⁿ
chí n'diichineeⁿ sa 'yā. Ní
cáávā chuū maaⁿ ní Jesu-
cristo cuuvi cūnnee yā 'iiⁿ'yāⁿ
s'eeⁿ taachi n'geenú yā ngii ní
nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ
yeⁿ'e yááⁿ'guiinūuⁿ taachi

ndaá sa n'diichineeⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ
s'eeⁿ.

3

*Jesucristo ní ch'εεε taavi
cá yā nguéé ti Moisés*

1 Ndís'tiī, hermanos yeⁿ'e
yú chi Cristo didεεvé yā ní
ndís'tiī ntúūⁿ Ndyuūs yaa'ví
yā ndís'tiī chi cuuvi yeⁿ'é yā.
Maaⁿ ní nadicádínuuⁿ n'dai
nī yeⁿ'e Jesucristo chi apóstol
chi dichó'o Ndyuūs ti Jesu-
cristo miiⁿ ní chiiduú ch'εεε
cá yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā
Jesucristo tan'dúúcā s'uuúⁿ.

2 Jesucristo miiⁿ 'áámá
caneé yā ndúúcū Ndyuūs ní
diiⁿ yā tanducuéⁿ'e dendu'ū.
Ní diiⁿ yā tanducuéⁿ'e
dendu'ū chi Ndyuūs dineⁿ'é
yā. Ní tan'dúúcā Moisés
din'daacá yā ntiiⁿnyuⁿ chi
Ndyuūs ca'a yā, 'tiicá ntúūⁿ
Jesucristo din'daacá yā tan-
ducuéⁿ'e ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e va'ai
yeⁿ'é Ndyuūs chi Ndyuūs ca'a
yā.

3 Ní 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chi din'dái
yā 'aama va'āī ní ch'εεε cá
yā nguéé ti va'āī miiⁿ. 'Tíicā
Jesucristo ní ch'εεε taavi cá
yā nguéé ti Moisés.

4 Deenu yú chi véé 'iiⁿ'yāⁿ
chi din'dái yā ca'áámá cā'aama
va'āī naati Ndyuūs din'dái yā
nducuéⁿ'e dendu'ū chi véé.

5 Moisés miiⁿ dichí'vε yā
Ndyuūs ní n'dááca taavi
idiiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e vaacu
Ndyuūs. Ní Moisés diiⁿ
yā ntiiⁿnyuⁿ chi ngaⁿ'a yā
nduudu yeⁿ'é Ndyuūs chi
Ndyuūs caⁿ'a yā chi caaⁿ'máⁿ
yā cuayiivi.

6 Naati Cristo chi daiyá Dendyuūs ni 'áamá diiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ ti 'iiⁿyāⁿ ndii tíiⁿ yā yeⁿ'e vaacu Dendyuūs. Ní s'uuúⁿ tan'dúúcā vaacu Ndyuūs 'tíicā s'uuúⁿ nduuti chi canéé diitu yú ndúúcū chi i'teenu yú. Ní yeenu yú ndúúcū chí cuuvi yeⁿ'e yú ndíí tiempo chi 'cuūvi yú.

Véé tiempo chi ntaavi'tuunúūⁿ 'iiⁿyāⁿ chi yeⁿ'é Ndyuūs

7 Ní chuū Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ngaⁿ'a yā 'túúcā naachi canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs:

Maaⁿnguuví miiⁿ nduuti chi ndís'tiī 'caandiveéⁿ nī nduudu yeⁿ'é Ndyuūs:

8 Nguéé dichεechí nī staava yeⁿ'é nī chí ditaáⁿ nī tan'dúúcā chi diiⁿ 'iiⁿyāⁿ tiempo chí 'āā chó'ōo taachi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ diiⁿ yā n'diichineéⁿ yā Ndyuūs ndúúcū nuuⁿndi chí diiⁿ yā na yáⁿ'āa cuuⁿmáⁿ naachi nguéé ch'εetinéé 'iiⁿyāⁿ.

9 Ní Ndyuūs ngaⁿ'á yā ngī yā 'iiⁿyāⁿ:

Tiempo chí chó'ōo na yáⁿ'āa cuuⁿmáⁿ naachi nguéé ch'εetinéé 'iiⁿyāⁿ, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'é ndaata yeⁿ'é nī n'diichineéⁿ ntúⁿ yā 'úú 'áará chí n'diichí yā nducuéⁿ'ē chí 'úú diiⁿ ndúúcu yā 'naaⁿ chí 'uūvī ngeεecu nduuyū.

10 Ní cáāvā chuū 'úú, Ndyuūs, ditaáⁿ ndúúcū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Ní 'túúcā ngaⁿ'á ngī 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ:

Ndis'tiī, nducuéⁿ'ē tiempo nguéé n'daacā nadacadíinuⁿ nī na staava yeⁿ'é nī. Ní nguéé n'diichí nī yúúni yeⁿ'é.

11 Ní cáāvā chí diiⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ 'úú ní nguéé canee yiinú yeⁿ'e yā ní caⁿ'a 'túúcā: Cuáácú chí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéé cuuví ndaa yā naachi canéé chí ntaavi'tuunúūⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'é nī.

12 Maaⁿ ní ndís'tiī, hermanos yeⁿ'é, cundéε nī cuidado chí nguéé 'áamá ndís'tiī chí nguéé n'daacā staava yeⁿ'é nī chí nguéé i'téenu nī ní nguéé divíi nī yeⁿ'é Ndyuūs chí canduuchi.

13 Ní ndís'tiī ní yaaⁿ'ví nī ví'i nī 'áamá nī taama nī nguuvi nguuvi taachi maaⁿnguuvi ní 'íicú mar 'áamá ndís'tiī nguéé dichεechí nī staava yeⁿ'é nī cáāvā nuuⁿndi chí nginnche'eī ndís'tiī.

14 Ní véé 'áamá cuaaⁿ yeⁿ'é yú ndúúcū Cristo nduuti chí s'uuúⁿ ní 'áamá canee yú ndúúcū chí i'téenu yú vmnááⁿ vmaaaⁿ yeⁿ'e Cristo ndíí tiempo chí 'cuūvi yú.

15 'Tíicā canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs:

Nguéé dichεechí nī staava yeⁿ'é nī chí ditaáⁿ nī tan'dúúcā chí diiⁿ 'iiⁿyāⁿ na yáⁿ'āa cuuⁿmáⁿ naachi nguéé ch'εetinéé 'iiⁿyāⁿ tiempo chí chó'ōo taachi n'diichineeⁿ yā 'úú chí Ndyuūs.

16 ¿Du'ú 'ii'nyāⁿ chi ch'iindiveéⁿ yā nduudu ye^{n'é} Ndyuūs ní cuayivi nduuvitaáⁿ yā? 'Túúcā diiⁿ nducyaaca 'ii'nyāⁿ chi cue^{n'é} yā ndúúcū Moisés ye^{n'e} yá^{n'āa} Egipto. Nducyaacá yā nduuvitaáⁿ yā.

17 ¿Du'ú 'ii'nyāⁿ chi Ndyuūs nguéeⁿ yiinú yā nduucú yā 'uūvī ngεεcu nduuyu? 'Túúcā nguεε yiinú yā ndúúcū 'ii'nyāⁿ chi dinuunⁿdí yā ní ch'īi yā na yá^{n'āa} cuūⁿmáⁿ naachi nguéeⁿ ch'εεtinéeⁿ 'ii'nyāⁿ.

18 ¿Du'ú 'ii'nyāⁿ chi Ndyuūs nga^{n'á} yā caavā maaⁿ chi duuchí yā chi 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ nguéeⁿ cuuvi cundaa yā lugar naachi ntaavi'tuunúⁿ 'ii'nyāⁿ ye^{n'e} yā? 'Túúcā nga^{n'á} yā ye^{n'e} 'ii'nyāⁿ chi nguéeⁿ n'giindiveéⁿ yā nduudu ye^{n'e} yā.

19 Maaⁿ ní deenu yú ti 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ nguéeⁿ cuuvi cundaa yā lugar ye^{n'e} Ndyuūs ti nguéeⁿ i'téenu yā Ndyuūs.

4

1 Maaⁿ ní Ndyuūs tee yā promesa s'uuúⁿ chi cuuvi cundaa yú lugar ye^{n'é} yā ní cuuvi ntaavi'tuunúⁿ yú ndúúcu Ndyuūs. Canéeⁿ chí candεε yú cuidado caati 'aatī 'aama chéeⁿ ndis'tī nguéeⁿ cuuchéⁿ nī tanducué^{n'é} dendu'ū ní nguéeⁿ cuuvi cundaa nī lugar miiⁿ.

2 Caati 'ii'nyāⁿ ye^{n'é} Jesucristo ndéé yā nduudu cuaacu ye^{n'é} Jesucristo nanááⁿ s'uuúⁿ, 'tiicá ntúūⁿ nanááⁿ 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ chi ch'īi yā na yá^{n'āa} cuūⁿmáⁿ naachi nguéeⁿ ch'εεtinéeⁿ 'ii'nyāⁿ. Ní nguéeⁿ

dichíí'vē nduudu cuaacu ye^{n'é} Ndyuūs nguaaⁿ 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ ti taachi ch'iindiveéⁿ yā nduudu miiⁿ nguéeⁿ s'téenu yā ye^{n'é}.

3 Naati s'uuúⁿ chi i'teenu yú nduudu miiⁿ, s'uuúⁿ ní cuuvi ndaa yú naachi ca^{n'a} Ndyuūs chi ntaavi'tuunúⁿ yú ndúúcu yā. 'Tíicā nga^{n'a} Ndyuūs na libro ye^{n'é} yā naachi canéeⁿ nguūⁿ:

Cáávā chi diíⁿ 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ 'úú nguéeⁿ yiinú ye^{n'e} yā. Ní cuaacú nga^{n'á} nduudu ndúúcū maāáⁿ chi duuchí. Nguéeⁿ cuuvi ndaa yā nduucú na lugar ye^{n'é} naachi ntaavi'tuunúⁿ.

Ní Ndyuūs di'cuiinú yā ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'é} yā taachi din'dái yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

4 Ní 'áámá cuaaⁿ ye^{n'e} libro ye^{n'é} Ndyuūs naachi canéeⁿ nguūⁿ ní nga^{n'a} ye^{n'e} ndí chí ndεεchē nguuvi chi ntaavi'tuunúⁿ 'ii'nyāⁿ:

Ndyuūs ní ndí chí ndεεchē nguuvi ntaavi'tuunúⁿ yā ye^{n'e} tanducué^{n'é} ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'é} yā.

5 Ní canee táámá vmne^{n'é}e na libro ye^{n'e} Ndyuūs 'tíicā:

'Ii'nyāⁿ s'eeⁿ nguéeⁿ cuuvi cūndaa yā ní ntaavi'tuunúⁿ yā nduucú.

6 Maaⁿ ní véeⁿ n'duuvi 'ii'nyāⁿ chi canéeⁿ chi cundaa yā na lugar naachi ntaavi'tuunúⁿ 'ii'nyāⁿ. Naati 'ii'nyāⁿ chi vmnááⁿ vmnaaⁿ n'giindiveéⁿ yā nduudu cuaacu miiⁿ nguéeⁿ sndaa yā ti nguéeⁿ s'téenu yā Ndyuūs.

7 Taama vmnéⁿ'ēe Ndyuūs s'neéⁿ yā 'áámá nguuvī ní ngaⁿ'a yā chi nguuvī ní maaⁿnguuvī. Ní Ndyuūs ngaⁿ'a yā yeⁿ'ē nduudu miinⁿ cuayiivī taachí 'āā chó'ōo chuū. 'Āā 'naaⁿ tiempo nguuvī chi David ngaⁿ'a sa yeⁿ'ē. Ní 'tíicā canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs yeⁿ'ē nguuvī miinⁿ:

Maaⁿnguuvī nduuti chi ndís'tiī 'caandiveéⁿ nī nduudu chi Ndyuūs ngaⁿ'á yā: Nguéé dichεεchí nī staava yeⁿ'é nī.

8 Ní nduuti chi saⁿ'ā Josué chi saⁿ'ā ndíi tīiⁿ yeⁿ'e 'iīⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ cuuvi sa ca'a sa 'iīⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ chí ntaavi'tuunú^uⁿ yā tuu'mi ní Ndyuūs nguéé canee chi caaⁿ'máⁿ yā taama vmnéⁿ'ēe yeⁿ'ē táámá nguuvī.

9 Maaⁿ ní cáávā chuū véé chi ntaavi'tuunú^uⁿ 'iīⁿ'yāⁿ chi yeⁿ'é Ndyuūs.

10 Ní 'iīⁿ'yāⁿ chi sndaá yā naachi Ndyuūs ntaavi'tuunú^uⁿ yā 'āā ntéé idiīⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ tan'dúúicā chi Ndyuūs 'āā ntéé idiīⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ.

11 Maaⁿ ní canéé chí di'cuíitu yú chi cuuvi cūndaā yú lugar naachi ntaavi'tuunú^uⁿ yú ní 'aatīi tanáⁿ'ā yú diiⁿ yú chi nguéé i'téenu yú tan'dúúicā 'iīⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguéé chi'téenu yā.

12 Ní nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ní canduuchi ní neené ditiīnú. Ní vεε ca 'caāiⁿ yeⁿ'ē nguéé ti 'áámá machete chí 'caāiⁿ nduu 'uuvī lados. 'Tíicā nduudu cuaacu yeⁿ'é

Ndyuūs. Ndaā na coo yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'e yú naachi canee alma yeⁿ'e yú ndúúicū espíritu yeⁿ'e yú ndíi túútē yeⁿ'e yú. Ní déénu chεε chí tumicadíinu^uⁿ yú ndúúicū chεε chí neⁿ'e yú diiⁿ yú chí ngiicā yeⁿ'e staava yeⁿ'e yú.

13 Nguéé de'ē vεε chí véé chí cuuvi cunúúⁿ n'de'ei yeⁿ'é Ndyuūs. Ndyuūs din'dái yā tanducuén'ē dendu'ū chí véé ní inaáⁿ yā nducuén'ē tan'dúúicā chí canee nanáaⁿ yā. Ní canéé chí ca'a yú cuenta yeⁿ'e vida yeⁿ'e yú taachi ndaa yú nanáaⁿ yā.

Jesús ni chiiduú ch'εεεε taavi ca yeⁿ'e yú

14 Jesús chí daiyá Dendyuūs ní chiiduú ch'εεεε taavi ca yeⁿ'e yú. Ní cunaⁿ'a yā va'ai chεεti nguuvī ní ndaá yā nanáaⁿ Ndyuūs. Ní cáávā chuū canee chí 'áámá canee yú ndúúicū chí i'teenu yú Ndyuūs.

15 Ní chiiduú ch'εεεε taavi ca yeⁿ'e yú ya'ai 'iīnú yā s'uúúⁿ taachi n'geenu yú ngii caati Jesús miiⁿ ní ch'eenú yā chii tanducuén'ē tan'dúúicā s'uúúⁿ naati nguéé dinuuⁿndí yā mar 'áámá vmnéⁿ'ēe.

16 Ní cáávā chuū cuuvi ndaa yú nanáaⁿ trono yeⁿ'é Ndyuūs yeⁿ'e yú ndúúicū confianza ti dineⁿ'é yā s'uúúⁿ. Ní 'íicú Ndyuūs cuuvi ya'ai 'iīnú yā yeⁿ'e s'uúúⁿ ní cunnee yā s'uúúⁿ taachi, véé necesidades yeⁿ'e yú. Ní itée yā s'uúúⁿ denduⁿ'ū chí n'daacā n'dai yeⁿ'é yā.

5

1 Tiempo chi chó'oo 'iiⁿyāⁿ chi snéé yā iⁿyee^{ndí} 'cūū ndεεvé yā ca'áámá cā'aama chiiduú ch'εετε chi canéé chi diíⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'é} Ndyuūs cucáávā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Ní ca'á yā ofrendas ní 'caaⁿnúⁿ yā 'iiti chi candεε 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ti ofrenda caavā nuu^{ndi} ye^{n'é} yā.

2 Ní chiiduú ch'εετε ca ní dinuu^{ndí} yā tan'dúúca nducyáácá 'iiⁿyāⁿ. Ní cáávā chuū véé paciencia ye^{n'é} yā ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chi tonto ní ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chi dinuu^{ndí} yā.

3 Ní chiiduú ch'εετε ca cáávā chi dinuu^{ndí} yā canéé chí 'caaⁿnúⁿ yā 'iiti chi ofrenda ye^{n'e} maán yā cáávā nuu^{ndi} ye^{n'e} maán yā tan'dúúca chi diíⁿ tanán^a 'iiⁿyāⁿ cáávā nuu^{ndi} ye^{n'é} yā.

4 Ní nombrar 'áámá sa^{n'a} cuuvi diíⁿ sa nombrar maaⁿ sa lado ye^{n'e} chiiduú ch'εετε ca cáávā chi maán sa ne^{n'e} sa ti Ndyuūs yaa^{ví} yā sa^{n'a} chi cuuvi chiiduú ch'εετε ca chi diíⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'é} yā tan'dúúca chi yaa^{ví} yā sa^{n'a} Aarón chi cuuvi chiiduú ch'εετε ca tiempo chi 'āā chó'oo.

5 'Tiicá ntūūⁿ chó'oo ye^{n'e} Cristo. Cristo miiⁿ nguée diíⁿ yā nombrar maán yā chi cuuvi chiiduú ch'εετε ca. Ndyuūs yaa^{ví} yā Cristo chi cuuvi chiiduú ch'εετε ca. Ní 'tíicā canéé nguūⁿ na libro ye^{n'é} Ndyuūs:

Dii ní daiyá, 'úú ní chiida di ní cuaacu chí dii ní daiyá.

6 Nga^{n'a} ntūūⁿ táámá ní canéé nguūⁿ na libro ye^{n'é} Ndyuūs

'tíicā:

Díí ní daiyá ní cuén'é daāⁿmaⁿ canee di chiiduú ch'εετε ca. Tan'dúúca chi tiempo chi 'āā chó'oo chiiduú ch'εετε ca chi nguuvi Melquisedec 'tiicá ní ti ye^{n'e} ndaata ye^{n'é} yā.

7 Ní taachi Jesús canee yā iⁿyee^{ndí} 'cūū caⁿ'angua^{'á} yā nanáán Ndyuūs chiidá yā ní nga^{n'a} yā: N'díí Ndyuūs diíⁿ ní chiiⁿ chi ne^{n'é} ní. Ní 'caí diitú yā ne^{n'e} chi chεεcú yā: N'díí, Ndyuūs, cuuvi nadanguáⁿ'ai ní 'úú chi nguée 'cuūví nduuti chi ne^{n'é} ní diíⁿ ní 'tíicā. Ní Ndyuūs ch'iindiveéⁿ yā nduudu ye^{n'e} Jesús taachi ngaⁿ'angua^{'á} yā ti dich'εεté yā Ndyuūs. Ní Ndyuūs ca'á yā fuerzas Jesús.

8 Ní 'áará chí Jesús miiⁿ ní daiyá Dendyuūs ch'eeⁿ yā cáávā dendú'ū chi canéé chí ch'eenú yā chiiⁿ ní ch'iindiveéⁿ yā ye^{n'e} nducué^{n'é}.

9 Ní taachi Ndyuūs n'diichineéⁿ yā Jesús, Jesús miiⁿ ní diíⁿ yā nducué^{n'é} chi ne^{n'e} Ndyuūs. Ní 'íicú Jesús miiⁿ cuuví yā nadanguáⁿ'ai yā nducyaaca s'uuúⁿ chi n'giindiveeⁿ yú ye^{n'e} yā.

10 Ní Ndyuūs diíⁿ yā chi Jesús cuuvi chiiduú ch'εετε ca tan'dúúca tiempo chi chó'oo chiiduú ch'εετε ca chi nguuvi Melquisedec, 'tiicá yā.

Véé peligro ye^{n'e} yú chi nga^{n'a} yú chi 'āā ntée i'teenu yú Jesucristo

11 Maaⁿ ní véé cá chi ne^{n'é} 'nū caaⁿ'máⁿ 'nū ye^{n'e} Melquisedec chi chiiduú

ch'εεε ca naati ngii n'dái caan'mán 'nū ye'nē ti ndís'tī ní nguéé ituumicadiinuuⁿ nī.

12 'Āā chó'ōo tiempo chi ndís'tī 'āā s'téenu nī ní maaⁿ ní ndís'tī canéé chí ca'cueéⁿ nī 'ii'yāⁿ naati ndíi maaⁿ 'āā ne'né nī taama vmnéⁿ'ēe chí 'áamá 'ii'yāⁿ ca'cueéⁿ yā ndís'tī dendu'ū chi vmnááⁿ vmnaaⁿ ye'né Ndyuūs. Ní ndís'tī ní 'āā débil nī. Ní tan'dúúcā dacuá'āa chí ne'n'e leche ní nguéé ne'n'e comida chi ditiñú, 'tiicá nī.

13 Ní 'ii'yāⁿ chí dámaāⁿ ngi'i leche ní tan'dúúcā dacuá'āa 'tiicá yā. Ní nguéé deenú yā de'ē chí n'daacā o de'ē chí nguéé n'daacā.

14 Ní comida chí ditiñu ní che'é 'ii'yāⁿ n'gεēté chí 'āā deenú yā in'nuú yā chéé chí n'daacā o chéé chí nguéé n'daacā caati 'tiicā costumbre ye'né yā chí diíⁿ yā.

6

1 Maaⁿ ní i'téenu ca yú ní 'caandiveeⁿ ca yú cosas chí cheεchi chí 'ii'yāⁿ ca'cueéⁿ yā s'uuúⁿ. Ní nguéé ne'n'e yú 'caandiveeⁿ yú taama vmnéⁿ'ēe tan'dúúcā chí ngi'cueéⁿ yā s'uuúⁿ ndii vmnááⁿ vmnaaⁿ taachi cáamá i'teenu yú nduudu cuaacu ye'né Cristo. Ní nguéé nga'a yú táamá vmnéⁿ'ēe chí s'neeⁿ yú ntiiⁿnyuⁿ ye'n'e yú chí nguéé n'daacā chí diíⁿ chí 'cuūvi yú ti maaⁿ ní i'teenu yú Jesucristo.

2 Ní nguéé ca'cueeⁿ ca yú ye'nē chí ngeedínuūⁿ ní, ní nguéé ye'nē chí s'nuuⁿ yú ta'a yú nanááⁿ tiíⁿ 'ii'yāⁿ, ní nguéé ye'nē chí nnduuchí

'ii'yāⁿ chí ye'n'e Cristo ye'nē nguaaⁿ tináⁿ'ā, ní nguéé ye'nē nguuvi chí Cristo diíⁿ yā juzgar nducyaaca 'ii'yāⁿ.

3 Ca'cueeⁿ ca yú más cā ye'n'e chí i'téenu yú ye'n'e Cristo. Ní chuū ní diíⁿ yú nduuti chí Ndyuūs ne'n'e yā.

4 Ní ζδε'ē ye'n'e 'ii'yāⁿ chí 'āā sta'á yā δεεε chí Cristo, ní sta'á yā cosas chí n'dai taavi chí Cristo ca'a yā, ní 'āā sta'á yā Espíritu N'dai ye'n'e Cristo,

5 ní deēnú yā nduudu cuaacu chí n'dai chí ye'né Ndyuūs ndúúcū poder chí ye'n'e táamá iⁿ'yeeⁿdi chí cuchíi?

6 Ní nduuti chí 'ii'yāⁿ s'eeⁿ ndaacadaamí yā ye'n'e Cristo ní dinuuⁿndí yā, nguéé cuuvi diíⁿ yā ndaa yā nanááⁿ Cristo chí nadach'εεcú yā nuuⁿndi ye'né yā, tí 'ii'yāⁿ s'eeⁿ diíⁿ yā tan'dúúcā chí s'nééⁿnga'á yā daiyá Ndyuūs miiⁿ taama vmnéⁿ'ēe. Ní diíⁿ yā chí Cristo miiⁿ 'cuináaⁿ yā nguaaⁿ 'yááⁿ n'dái 'ii'yāⁿ.

7 Ndyuūs diíⁿ yā ndúúcū 'ii'yāⁿ s'eeⁿ tan'dúúcā chí diíⁿ yā ndúúcū yáⁿ'āa taachi n'dee cuuví ngeeⁿ cuūvi vmnááⁿ yáⁿ'āa ni yáⁿ'āa sta'ā nuūⁿñiⁿ miiⁿ 'áamá 'áamá vmnéⁿ'ēe chí ngeeⁿ cúúvī. Ndyuūs ca'á yā yáⁿ'āa miiⁿ cosecha chí n'dai 'ii'yāⁿ chí ngiñú yā ndaataá.

8 Naati nduuti chí yáⁿ'āa miiⁿ ní ngii yááⁿ ye'nē ndúúcū yaata chí nguéé dichíí'vē tuu'mi ní nguéé dichíí'vē. Ní Ndyuūs nguéé ca'á yā cosecha n'dai ye'nē níicú cuayiivi

'iiⁿyāⁿ ní 'neeⁿ yáⁿa yā yáⁿ'āa miiⁿ.

Vée chi cuuvi yeⁿe yú chi nnee s'uuúⁿ chi 'áámá cunee yú

9 Maaⁿ ní 'áará chi ngaⁿ'á 'nū 'tíicā yeⁿe ndís'tiī, hermanos, deenu 'nū chi véé cosas chi n'dai taavi ca yeⁿ'é nī ti yeⁿ'é Cristo ndís'tiī ní Ndyuūs nadanguáⁿ'ai yā ndís'tiī.

10 Ndyuūs dámaāⁿ diiⁿ yā dendu'ū chí cuaacu. Nn'gaacú yā yeⁿ'é ntiiⁿnyuⁿ chi diiⁿ nī ní táácā nnee nī hermanos yeⁿ'é yú caati dineⁿ'é nī hermanos chi i'téenu yā Jesucristo. Ní 'tíicā ní diiⁿ nī nguuvi nguuvi.

11 Maaⁿ ní neⁿ'é 'nū chi ca'áámá ca'áámá ndís'tiī daamá nūⁿ idiíⁿ ní ndúúⁿcū nūúⁿmáⁿ staava yeⁿ'é nī tan'dúúⁿcā chi diiⁿ nī taachi cáámá i'téenu nī. Ní diiⁿ nī ndíí tiempo chí ch'tiī nī. Ní 'tíicā cuuvi cuaacu chí véé chí cuuvi yeⁿ'é nī.

12 Nguéé neⁿ'é 'nū chi nduuyí 'daan'di nī naati neⁿ'é 'nū chí din'daacá nī tan'dúúⁿcā tanáⁿ'a cā 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā. Ní cunee ngiinú yā yeⁿ'e vaadī n'dai chí Ndyuūs ca'á yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí Ndyuūs ngaⁿ'á yā chí cuuvi yeⁿ'é yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

13 'Āā 'nááⁿ tiempo chí chó'o Ndyuūs diiⁿ yā 'áámá compromiso ndúúⁿcū Abraham ní Ndyuūs ngaⁿ'á yā cáávā chí duuchi maáⁿ yā chí 'tíicā caⁿ'á yā diiⁿ yā caati nguéé cá táámá 'iiⁿyāⁿ chí ch'εετε cá yā ti Ndyuūs.

14 Ní caⁿ'a yā: Díí, Abraham, cuaacu níⁿnyúⁿ di'viicú dii

ní diiⁿ chí cuuvi n'deeé n'dái daiyá 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'é di cuaaⁿ naachi cuchii.

15 Abraham cūnee ngiinú yā compromiso yeⁿ'é Ndyuūs ndúúⁿcū vaadī ngiinú ní tunée yā compromiso chí Ndyuūs caⁿ'a yā chí ca'á yā Abraham miiⁿ.

16 Maaⁿ ní taachi 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeedí 'cūū ngaⁿ'á yā chí cuaacu níⁿnyúⁿ caⁿ'á yā diiⁿ yā, ngaⁿ'á yā “Por Dios” cucáávā 'áámá yā chí ch'εετε cá yā nguéé ti 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Níicú taachi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'á yā chí 'tíicā caⁿ'á yā diiⁿ yā cáávā 'iiⁿyāⁿ miiⁿ chí ch'εετε ca tuu'mi ní nguéé véé más cā chí cuuvi caaⁿ'máⁿ yā yeⁿ'é.

17 Ní 'tíicā Ndyuūs neⁿ'é yā ch'iⁿ'í yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e Abraham chí cuaacu níⁿnyúⁿ diiⁿ yā cumplir compromiso yeⁿ'é yā. Ní nguéé n'daaⁿ mar 'áámá nduudu yeⁿ'é yā. Ní cáávā chuū ngaⁿ'á yā cucáávā chí duuchi maáⁿ yā.

18 Ní cáávā chuū véé 'úúví dendu'ū chí nguéé cuuvi n'daaⁿ. Ndyuūs ní nguéé cuuvi cu'neéⁿ yā táámá cosa lugar yeⁿ'é uuvī compromiso yeⁿ'é Ndyuūs ndúúⁿcū chí ngaⁿ'á yā chí caⁿ'á yā diiⁿ yā cáávā chí duuchi maáⁿ yā. Ndyuūs nguéé cuuvi caaⁿ'máⁿ yā nduudu yaadi. Ní ndúúⁿcū compromiso yeⁿ'é yā, Ndyuūs tee yā s'uuúⁿ 'viich'εεtínūⁿ ch'εετε yeⁿ'e yú caati s'uuúⁿ n'nuuⁿ yú Ndyuūs ní i'téenu yú 'yā ní yeⁿ'e chí Ndyuūs téé yā chí cuuvi yeⁿ'é yú.

19 Chííⁿ chí i'téenu yú cáávā

alma yeⁿe yú ní tan'dúúcā 'áámá ancla yeⁿe barco ti i'nēēⁿ diíⁿ barco chi 'āā ntéé ínuⁿu. 'Tíicā s'uuúⁿ ndúúcū chí i'téenu yú cuuvi ndáá niiⁿnuⁿ yú nanááⁿ Ndyuūs.

20 Jesucristo 'āā ndaá yā nanááⁿ Ndyuūs vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿe s'uuúⁿ. Ní maaⁿ ní cáava yā cuuvi ndaa yú nanááⁿ Ndyuūs. Ní maaⁿ ní Jesucristo miiⁿ ní chiiduú ch'εετε ca yeⁿe yú chí 'áámá cūnee ná ntiiⁿnyuⁿ miiⁿ. Ní tan'dúúcā chiiduú ch'εετε ca Melquisedec chí 'áámá cūnee na ntiiⁿnyuⁿ 'āā tiicá nūuⁿ Jesucristo.

7

Yeⁿe Jesús chi chiiduú ch'εετε ca tan'dúúcā Melquisedec chí chiiduú ch'εετε ca

1 'Iiⁿyāⁿ Melquisedec ni rey yeⁿé yāā Salem ní chiiduú ch'εετε ca yeⁿe Ndyuūs chí ch'εετε n'dai. Tiempo chí 'āā 'nááⁿ chó'ōo, saⁿā Abraham ní taachi cuchí sa chí cheⁿe sa ná caandaá naachi chí'iiⁿnuⁿ sa reyes, saⁿā Abraham miiⁿ ndaaca sa nanááⁿ chiiduú ch'εετε ca Melquisedec ní Melquisedec di'viicú yā Abraham.

2 Ní Abraham miiⁿ ní ca'ā sa Melquisedec 'áámá ndiichí parte yeⁿe nducuéⁿe chí diví yā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ yeⁿe reyes cucáavā caāndāa. Ní chí duuchi chí Melquisedec vmnááⁿ vmnaaⁿ neⁿe caaⁿmáⁿ rey chí yeⁿe vaadī cuaacu. Ní cuayiivi ní neⁿe caaⁿmáⁿ rey yeⁿe yāā Salem, ní chí duuchi yā neⁿe caāⁿmaⁿ rey yeⁿe vaadī 'diīⁿ.

3 Nguéé canee nguūⁿ chεε chí chεεcú Melquisedec, chεε chí chiidá yā ndíi nguéé ndúú yeⁿe 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yā yeⁿe chí chiicá yā. Nguéé canee nguūⁿ yeⁿe tiempo chí ch'indiyáaⁿ yā ndíi nguéé ndúú yeⁿe tiempo chí ch'ii yā. Ní cucáavā chuū Melquisedec miiⁿ tan'dúúcā daiyá Ndyuūs 'tiicá yā ti 'áámá chiiduú ch'εετε ca chí 'áámá cūneeⁿ na ntiiⁿnyuⁿ cueⁿe daāⁿmaⁿ.

4 Maaⁿ ní nadacádínuuⁿ ní chí ch'εετε n'dai saⁿā Abraham 'cūū. Abraham ca'a yā 'áámá ndiichi parte yeⁿe nducuéⁿe chí diví yā yeⁿe reyes taachi cuⁿu yā na caāndaá.

5 'Tíicā ngaⁿā ley yeⁿe Ndyuūs chí Moisés dingúuⁿ yā: Nduyaaca chiiduú chí yeⁿe ndaata yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Leví canéé chí cuta'á yā ndíichí parte yeⁿe nducuéⁿe chí véé yeⁿe nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí yeⁿe Abraham ní yeⁿe 'iiⁿyāⁿ yeⁿe ndaata yeⁿe yā, ti 'iiⁿyāⁿ Leví miiⁿ ní yeⁿe ndaata Abraham.

6 Naati chiiduú ch'εετε ca Melquisedec miiⁿ ní nguéé yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Leví naati sta'á yā ndíichí parte yeⁿe Abraham. Ní Abraham miiⁿ ní saⁿā chí Ndyuūs diíⁿ yā compromiso ndúúcū sa chí véé chí cuuvi yeⁿe sa. Ní chiiduú ch'εετε ca Melquisedec di'viicú yā Abraham.

7 Maaⁿ ní Melquisedec chí di'viicú yā Abraham ní ch'εετε cá yā nguéé ti Abraham chí di'viicú yā 'yā.

8 Maaⁿ ní 'iiⁿyāⁿ Leví chí ita'á yā chí ndiichí parte yeⁿe

nducuéⁿē chi vεε yeⁿe yú, ní 'iiⁿ'yāⁿ chi caⁿ'á yā 'cuū^{vi} yā. Naati canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Dendyuūs 'tíicā chi chi-
iduú ch'εεε ca Melquisedec chí sta'á yā ndiichi parte yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ ní nguéé ngaⁿ'ā chi n'díⁱ yā.

9 Ní chuū ní neⁿe caaⁿ'māⁿ chi taachi Abraham ca'á yā ndiichi parte yeⁿ'é yā chiiduú ch'εεε ca Melquisedec, maaⁿ tiempo nū^un 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Leví chi yeⁿ'ē ndaata Abraham ní 'iiⁿ'yāⁿ chi sta'á yā ntúūⁿ chi ndiichi parte yeⁿ'é yā. 'Tíicā ntúūⁿ ca'a yā chi ndiichi parte yeⁿ'é yā chiiduú ch'εεε ca Melquisedec.

10 Ní 'áará chí saⁿ'ā Leví miiⁿ 'āā cuéé 'cuundiyaāⁿ sa, Abraham miiⁿ díⁿ yā chuū cáávā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yā chi 'āā cuéé 'cuundiyaāⁿ yā taachi ndaācā sa chiiduú ch'εεε ca Melquisedec cuaaⁿ na yú^uní, ní ca'á yā chi ndiichi parte miiⁿ.

11 Maaⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e ndaata Israel sta'á yā ley yeⁿ'é yā yeⁿ'ē chiiduú s'eeⁿ chi yeⁿ'ē ndaata Leví. Ní 'iiⁿ'yāⁿ Leví s'eeⁿ ní yeⁿ'e ndaata Aarón. Ní nduuti chi 'iiⁿ'yāⁿ Leví s'eeⁿ cuuvi díⁿ yā chi nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi 'cuεεtinéé n'daacá yā ní nguéé nuuⁿndi yeⁿ'é yā, ¿de'ē cáávā chi neⁿ'é yā táámá chiiduú ch'εεε ca chí 'āā víⁱ cá ní nguéé yeⁿ'ē ndaata chiiduú Aaron? Naati tan'dúú^{cā} chiiduú ch'εεε ca Melquisedec, tíicā yā.

12 Caati naachi n'daaⁿ yā chiiduú ch'εεε ca yeⁿ'ē táámá ndaata yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel 'ti-

icá ntúūⁿ canee chi n'daa yā ley.

13 Ná libro yeⁿ'é Ndyuūs 'tíicā canéé nguūⁿ yeⁿ'e Señor yeⁿ'e yú. Señor ní yeⁿ'ē táámá 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé díⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e chiiduú chi díⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'ē nátai naachi 'caaⁿ'núⁿ yā 'iiti cáávā yeⁿ'e ofrenda yeⁿ'e Ndyuūs.

14 Nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ní déénu yā chi Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú ch'iindiyáaⁿ yā yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Judá. Ní Moisés nguéé ngaⁿ'a yā de'ε vεε yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Judá taachi cāⁿ'a yā yeⁿ'e chiiduú yeⁿ'e ndaata yeⁿ'é yā.

15 Ní neené cuaacu ca canee taachi ndaā táámá chi-
iduú chí tan'dúú^{cā} chiiduú ch'εεε ca Melquisedec, 'tíicā yā.

16 Ní táámá chiiduú miiⁿ nguéé díⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'ē chiiduú cáávā ley chi ngaⁿ'a chí chiiduú miiⁿ canee chi cuuvi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'e chiiduú. Naati táámá chiiduú miiⁿ díⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'ē chiiduú cáávā chí v'éé vida cuen'e daāⁿmaⁿ yeⁿ'é yā ní v'éé poder yeⁿ'é yā.

17 'Tíicā canee nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs naachi Ndyuūs ngaⁿ'á yā yeⁿ'e yā 'tíicā:

Díⁱ ní 'áámá chiiduú chí cuéⁿ'é daāⁿmaⁿ 'áámá cūnee na ntiiⁿnyuⁿ. Tan'dúú^{cā} chiiduú ch'εεε ca Melquisedec 'tíicā ní.

18 Maaⁿ ní ley yeⁿ'e Moisés ní nguéé ley yeⁿ'ē maaⁿ caati nguéé dichíⁱvē.

19 Ley yeⁿe Moisés nguée cuuvi diiⁿ chi 'iiⁿyāⁿ 'cuεetinée n'daaca yā chi nguée nuuⁿndi yeⁿé yā. Naati maaⁿ ná lugar yeⁿe ley miiⁿ véé 'viich'εεtíinūⁿ chi n'daacā ca chi cuuvi yeⁿe yú chi Ndyuūs tee yā s'uuúⁿ. Ní cáávā chuū ndaa yú nanááⁿ Ndyuūs.

20 Ní Ndyuūs, cáávā chi duuchi maáⁿ yā, caⁿ'a yā chi diiⁿ yā chi Jesucristo chiiduú ch'εεte ca. Tanáⁿā ca chiiduú diiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ tan'dúúcā chi ngaⁿ'a reglas yeⁿe 'iiⁿyāⁿ nguée cáávā mar 'áámá nombre yeⁿé Ndyuūs. Naati yeⁿe táámá chiiduú ch'εεte ca chi Jesucristo, Ndyuūs ngaⁿ'á yā yeⁿe Jesucristo ndúúcū chi duuchi maáⁿ yā chi canée yā 'áámá chiiduú ch'εεte ca.

21 'Tíicā canée nguūⁿ na libro yeⁿé Ndyuūs naachi Ndyuūs ngaⁿ'a yā yeⁿe taama yā:

Señor Ndyuūs ngaⁿ'á yā ndúúcū chi duuchi maáⁿ yā ní nguée n'dáaⁿ yā chi ngaⁿ'a yā. Díí ní cuéⁿé daāⁿmaⁿ canée dí chi diiⁿ ní 'áámá chiiduú dii tan'dúúcā chiiduú ch'εεte ca Melquisedec 'tíicā di.

22 Maaⁿ ní cucáávā chi Ndyuūs diiⁿ yā chuū, Jesús ní diiⁿ yā chi seguro canee compromiso yeⁿé Ndyuūs. Ní n'daacā ca nguée tí chi vmnááⁿ vmnaaⁿ chi yeⁿé 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

23 'Tiicā dendú'ū neené 'yaaⁿ chiiduú véε naati nguée ch'εetinée yā ndúúcū ntiiⁿnyuⁿ caati ch'íi yā.

24 Naati Jesucristo miiⁿ nguée

ch'íi yā tí 'áámá canee yā. Ní nguée ca'á yā táámá 'iiⁿyāⁿ ntiiⁿnyuⁿ chi yeⁿé yā.

25 Maaⁿ ní Jesucristo cuuvi nadanguáⁿ'ai yā cuen^e daāⁿmaⁿ nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chi ndaa yā nanááⁿ Ndyuūs cáávā Jesucristo miiⁿ. Níicú Jesucristo miiⁿ canduuchi yā cuen^e daāⁿmaⁿ ní ngaⁿ'angua'á yā cáávā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi yeⁿé yā.

26 'Tíicā Jesús miiⁿ ní chiiduú ch'εεte ca chi itée yā necesidades yeⁿe yú. Ní deεve yā. Ní nguée diiⁿ yā cosas chi nguée n'daacā. Ní nguée diiⁿ yā mar 'áámá nuuⁿndi. Jesucristo miiⁿ 'āā vi'í ca yā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi dinuuⁿndí yā. Ní cuen^eé yā yaācu cá nguée tí nanguuvi.

27 Ní Jesucristo chi chiiduú ch'εεte ca nguée canée chí diiⁿ yā tan'dúúcā tanáⁿā chiiduú n'geεte ca chi 'caaⁿ'núⁿ yā 'iiti nguuvi nguuvi cáávā nuuⁿndi yeⁿe maáⁿ yā ní cuayiivi cáávā nuuⁿndi yeⁿe tanáⁿā ca 'iiⁿyāⁿ. Jesús miiⁿ 'áámá vmnéⁿ'ēe diiⁿ yā chuū taachi nca'a vida yeⁿe maáⁿ yā taachi ch'íi yā cáávā nuuⁿndi yeⁿe yú.

28 Cáávā ley yeⁿe Moisés 'iiⁿyāⁿ i'néeⁿ yā chiiduú n'geεte ca chi 'iiⁿyāⁿ chi véé nuuⁿndi yeⁿé yā. Chó'ōo 'naaⁿ tiempo ní cuayiivi ní Ndyuūs ngaⁿ'á yā cáávā chi duuchi maáⁿ yā chi daiyá yā ní chiiduú ch'εεte ca chí diiⁿ yā chíiⁿ chi Ndyuūs neⁿé yā chí diiⁿ yā. Ní 'áámá cūnee yā cuen^e daāⁿmaⁿ.

8

Jesucristo ní abogado ye^{n'e} táamá compromiso

¹ Chuū chi ca^{n'a} 'nū ní ch'εετε ca ye^{n'e} tanducué^{n'e} chi nga^{n'a} 'nū chi 'tíicā. Chiiduú ch'εετε ca ye^{n'e} yú chi Jesucristo ní véé yā ná va'ai cheeti nguuvi na lado ye^{n'e} honor ye^{n'e} trono ye^{n'e} Ndyuūs chí canéé na va'ai cheeti nguuvi.

² Ní Jesucristo diiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'e} chiiduú ch'εετε ca na yaācū na va'ai ch'εετε nguuvi chi cuaacu níⁿnyúⁿ chí ye^{n'e} Ndyuūs. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéé din'dái yā yaācū miiⁿ ti Señor Jesucristo maáⁿ yā din'dái yā.

³ 'Iiⁿyāⁿ s'neéⁿ yā ca'áamá cā'aama chiiduú ch'εετε ca chí canéé chí ca'a yā ofrenda ní 'caanⁿnúⁿ yā 'iiti cáávā nuuⁿndi ye^{n'e} 'iiⁿyāⁿ. Cáávā chuū Jesucristo canéé chí véé ye^{n'e} yā chí cuuvi ca'a yā chí vida ye^{n'e} maáⁿ yā.

⁴ Ní ndúú^{tí} chí Cristo miiⁿ cunée yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū nguéé cuuvi chiidúú yā caati véé chiiduú s'eeⁿ chí nga'a yā ofrendas nanááⁿ Ndyuūs tan'dúú^{cā} chí nga^{n'a} ley ye^{n'e} Moisés.

⁵ Ní chiiduú s'eeⁿ ní diiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'e} yā ní diiⁿ yā tan'dúú^{cā} ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'e} yaācū chí canéé na va'ai ch'εεti nguuvi. Deenú 'nū chí diiⁿ yā copiar ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'e} Ndyuūs tí taachi Moisés ne^{n'e} yā din'dái yā yaācū chí va'ai tíⁿūⁿ, Ndyuūs ca^{n'a} yā chí yā Moisés ní nga^{n'a} yā:

Dii, Moisés, candéε ní cuidado ye^{n'e} tanducué^{n'e} chí

diiⁿ di. Ní diiⁿ di tan'dúú^{cā} chí ch'iⁿ'í dii taachi canee di na cuéé^{tí}.

⁶ Naati Cristo chí chiiduú ch'εετε ca ye^{n'e} yú diiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ chí ch'εετε taavi ca nguéé tí ye^{n'e} chiiduú n'gεετε ca ye^{n'e} iⁿ'yeeⁿdí 'cūū caati Ndyuūs diiⁿ yā compromiso chí Cristo canéé yā naavta^{n'a} ye^{n'e} 'iiⁿyāⁿ ye^{n'e} iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndúú^{cū} Ndyuūs. Maaⁿ ní s'uuúⁿ cuuvi ndaa yú nanááⁿ Ndyuūs cáávā Cristo miiⁿ. Ní compromiso miiⁿ ní ch'εετε ca tí ye^{n'e} tanducué^{n'e} chí n'daacā taavi ca.

⁷ Ní nduuti chí compromiso chí vmnááⁿ vmnaaⁿ chí ye^{n'e} Ndyuūs ní n'daacā taavi ca tuuⁿmi ní nguéé canee chí diiⁿ yā ndiichí ndii 'úú^{ví} compromiso.

⁸ Naati Ndyuūs n'diichi yā chí nguéé n'daacā diiⁿ 'iiⁿyāⁿ tiempo chí 'aā chó'ōo. Ní nga^{n'a} yā ngī yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ tan'dúú^{cā} chí canéé nguūⁿ na libro ye^{n'e} yā 'tíicā:

'Tíicā nga^{n'a} Señor: Tiempo chí cuchii 'úú ní diiⁿ 'áamá compromiso ngaī ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ ye^{n'e} ndaata Israel ní ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ ye^{n'e} ndaata Judá.

⁹ Nguεε idiⁿ tan'dúú^{cā} chí diiⁿ ndúú^{cū} chiidá yā taachi diví 'iiⁿyāⁿ ye^{n'e} yá^{n'a} Egipto. 'Iiⁿyāⁿ s'uuⁿ nguéé diiⁿ yā tan'dúú^{cā} chí 'úú yaa^{ví} 'iiⁿyāⁿ s'uuⁿ. Ní cáávā chuū nguéé diiⁿ cuenta ye^{n'e} yā.

10 Cuayiivi chi chó'ōo nguuvi s'eeⁿ ní maaⁿ ní chuū chi compromiso ngai chi caⁿ'á diiⁿ ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nación Israel. Ngaⁿ'a Señor: Cu'neéⁿ leyes yeⁿ'é na vaanicadiínūⁿ yeⁿ'é yā ní dinguúⁿ leyes yeⁿ'é na staava yeⁿ'é yā. Ní 'úú cuuvi Ndyuūs yeⁿ'é yā, ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cuuvi 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é.

11 Ní mar 'áámá yā canee chi ca'cueéⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nación yeⁿ'é yā 'tíicā. Ndís'tiī n'diichí nī Señor miiⁿ, caati nducyáácá yā ní n'diichí yā 'úú ndíi 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'ā ntiiⁿ'nyúⁿ yā ndii taná'ā 'iiⁿ'yāⁿ.

12 Ní 'úú ní nadach'εεcú nuuⁿndi chi diiⁿ yā ní 'āā ntéé nn'gaacú nuuⁿndi yeⁿ'é yā.

13 Ní Ndyuūs ngaⁿ'a yā yeⁿ'ē compromiso chi ngai ti caati compromiso chi vmnááⁿ vmnaaⁿ ní 'āā ndiicū tuuⁿ'mi ní deenu yú chi dendú'ū chi 'āā ndiicū ní 'āā nuúⁿ 'cuiinu.

9

Yeⁿ'e yáacū na in'yeedí 'cūū ní yeⁿ'ē yáacū na va'ai cheeti nguuvi

1 Cuáácú chi véé reglas yeⁿ'e compromiso chi vmnááⁿ vmnaaⁿ ndúú^{cū} yaácū chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ din'dái yā naachi dich'εεte yā Ndyuūs.

2 Din'dái yā yaácū yeⁿ'e tíinūⁿ ndúú^{cū} 'uuvī cuartos. Cuarto chi vmnááⁿ vmnaaⁿ ní

nguuvī Lugar Deεve. Ní cheeti cuarto miiⁿ véé 'áámá candelero ndúú^{cū} 'áámá mesa, ní vmnaaⁿ mesa véé pan chi ofrenda yeⁿ'é Ndyuūs.

3 Ná cuarto chi yaānūⁿ táámá lado yeⁿ'e cortina yeⁿ'e tíinūⁿ nguuvī Lugar Deεve N'dai Ca Yeⁿ'é Ndyuūs.

4 Na cuarto miiⁿ véé 'áámá nátaī yeⁿ'e 'diiⁿ'nguāⁿ naachi chiiduú ch'εεte ca ngíⁿ'í yā cúⁿ'úyaa. Ní míiⁿ canéé 'áámá caja chi yeⁿ'ē compromiso. Nducuéⁿ'ē lados yeⁿ'e caja miiⁿ ní candúūu 'diiⁿ'nguāⁿ vmnááⁿ yeⁿ'ē. Cheeti caja miiⁿ véé chíité yeⁿ'ē 'diiⁿ'nguāⁿ ní miiⁿ snúūⁿ pan chi nguuvī maná. Ní cheeti caja ntúūⁿ canéé nduucu chi nanguaaⁿnu chi yeⁿ'e Aarón ndúú^{cū} 'úúví tablas yeⁿ'é tuūu naachi canéé nguūⁿ ley chi diiⁿ Ndyuūs.

5 Vmnaaⁿ caja miiⁿ canéé 'uūví querubines tan'dúú^{cā} ángeles ndúú^{cū} ngeεchí yā. Ní miiⁿ Ndyuūs canéé yā. Ní canéé 'cutií yeⁿ'e ngeεchí yā yeⁿ'ē vmnaaⁿ cuaaⁿ naachi Ndyuūs nadich'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'ē nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Maaⁿ ní yeⁿ'é chuū nguéé cuuvi caaⁿ'máⁿ yeⁿ'ē tanducuéⁿ'ē maaⁿ.

6 'Tíicā chiiduú s'eeⁿ idiín yā nducuéⁿ'ē. Nguuvi nguuvī chiiduú s'eeⁿ ngén'e yā na cuarto vmnááⁿ vmnaaⁿ ní diiⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é yaácū yeⁿ'é Ndyuūs.

7 Ní na cuarto chi yaānūⁿ miiⁿ chi ndii 'úúví dámaāⁿ chiiduú ch'εεte ca indaá yā 'áámá vmneⁿ'éé nūuⁿ ca'áámá ca'áámá nduuyū. Ní canéé

chí candéé yā yuūⁿ yeⁿ'e 'iiti
chi ca'a yā ofrenda Ndyuūs
cáávā nuuⁿndi yeⁿ'é yā ní
cáávā nuuⁿndi yeⁿ'ē tanáⁿ'ā
'iiⁿ'yāⁿ.

8 Espíritu N'dai yeⁿ'é
Ndyuūs ch'iⁿ'í yā s'uuúⁿ chi
nguéeⁿ cuuvi ndaa yú nanááⁿ
Ndyuūs néⁿ'é chi canée
yaácū yeⁿ'e tীনūⁿ caati
yaacu tীনūⁿ miiⁿ ní yeⁿ'e
compromiso chi vmnááⁿ
vmnaaⁿ.

9 Ní nducuéⁿ'ē chuū chi
diíⁿ chiiduú s'eeⁿ ní canee
tan'dúú^{cā} 'áámá ejemplo
yeⁿ'ē tiempo yeⁿ'e yú. Chi-
iduú s'eeⁿ ní ca'a yā ofrendas
nanááⁿ Ndyuūs ndúú^{cū}
'iiti chi n'giiⁿ'núⁿ yā cáávā
ofrendas yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'é
yā. Chuū ní neⁿ'ē caaⁿ'maⁿ
chi ofrendas ndúú^{cū} 'iiti chi
n'giiⁿ'núⁿ yā ní ca'a yā Ndyuūs
nguéeⁿ cuuvi diiⁿ chi staava
yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní δεεⁿ
neⁿ'e chi 'tíicā chí nga'a yā
ofrendas nanááⁿ Ndyuūs.

10 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ dich'εεⁿé yā
Ndyuūs dámaāⁿ ndúú^{cū} cosas
chi che'é yā ndúú^{cū} cosas chi
cu'u yā ndúú^{cū} chiiⁿ chi diíⁿ
yā chi cuuvi δεεⁿé yā staava
yeⁿ'é yā. Nducuéⁿ'ē chuū ní
reglas chi diíⁿ yā ní canee
chi diíⁿ yā 'tíicā ndii tiempo
chi Ndyuūs n'daaⁿ yā dendu'ū
yeⁿ'ē.

11 Cristo ní 'āā ndāa yā
iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní maaⁿ ní
Cristo miiⁿ ní chiiduú ch'εεⁿ
ca yeⁿ'e dendú'ū chi n'dai
taavi ca. Ní yaácū naachi
Cristo diíⁿ yā ntiⁿ'nyuⁿ ní
ch'εεⁿ taavi ca ní n'daacā ca
nguéeⁿ ti yaácū yeⁿ'e tীনūⁿ chi
yeⁿ'ē iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní 'iiⁿ'yāⁿ

s'eeⁿ nguéeⁿ n'dái yā yaácū chí
ch'εεⁿ ca.

12 Ní Cristo ndāa yā ch'εεⁿ
yāacū ndíi cuarto yaānūⁿ chí
nguuvi Lugar δεεⁿ N'dai Ca
Yeⁿ'é Ndyuūs. Nguéeⁿ sndéé
yā ndúú^{cū} yuuúⁿ yeⁿ'e 'iiti
chi chivo o daiyā vaca chi
n'giiⁿ'nuⁿ yā naati ndúú^{cū}
yuuúⁿ yeⁿ'e maáⁿ yā. Ní
'tíicā sndāa yā dámaāⁿ 'aama
vmnéⁿ'ēe na Lugar δεεⁿ
N'dai Ca Yeⁿ'é Ndyuūs cáávā
nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Ní maaⁿ
ní nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ chi
cuuvi yeⁿ'é yā s'uuúⁿ cueⁿ'e
daāⁿmaⁿ.

13 Cuáácú chí yuūⁿ yeⁿ'e
itiindu ndúú^{cū} yuūⁿ yeⁿ'e
chivo ndúú^{cū} yaiyāⁿ yeⁿ'e
daiya vaca chi 'āā ngiichi
vmnaaⁿ nátaī ní chiiduú s'eeⁿ
ch'eeⁿ ndái yā vmnaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ
chi véé nuuⁿndi yeⁿ'é yā ti
yuūⁿ cuuvi nadiδεεⁿ 'iiⁿ'yāⁿ
cáávā ley yeⁿ'é yā.

14 Ní chuū ní cuaacu.
Maaⁿ ní nééⁿé n'daacā ca
chi cuuvi diiⁿ yuūⁿ yeⁿ'e
Cristo nguéeⁿ ti yuūⁿ yeⁿ'é
'iiti. Cucáávā Espíritu N'dai
yeⁿ'é Ndyuūs chi canduuchi
cueⁿ'é daāⁿmaⁿ, Cristo diíⁿ
yā ofrecer cuerpo yeⁿ'e maáⁿ
yā chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'caaⁿ'núⁿ
yā 'yā cáávā ofrenda yeⁿ'é
Ndyuūs, ofrenda chi n'daacā
yeⁿ'ē. Ní yuūⁿ yeⁿ'e Cristo
ní cuuvi didεεⁿε staava
yeⁿ'ē yú yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chi
nadacadiínuuⁿ yú chi nguéeⁿ
n'daacā. Ní 'íicú cuuvi s'uuúⁿ
ní dichíⁿ'vē yú Ndyuūs chi
canduuchi.

15 Cáávā chí Jesucristo
diíⁿ yā 'áámá compromiso
chi ngai, Jesucristo canée

yā naavtá'nā ye'n'e 'i'in'yān ye'n'e i'n'yee'ndí 'cūū ndúú'cū Ndyuūs. Ní maa'n ní cuuvi ndaa yú nanáán Ndyuūs. Ní cáávā chi ch'iī Cristo, Cristo ní cuuvi nadach'εε'cú yā nuu'ndi ye'n'e 'i'in'yān chi cuneé yā máán compromiso chi vmnáán vmnān. Ní 'i'in'yān chi Ndyuūs yaa'ví yā chi cuuvi ye'n'é yā, 'i'in'yān s'ee'n cuuvi cuta'a yā chi cuuvi ye'n'é yā chi 'áámá cūnee chi Ndyuūs ca'á yā 'i'in'yān cucáávā Cristo.

16 Taachí 'i'in'yān s'nee'n yā escrito ye'n'e herencia ye'n'é yā chi ca'n'a yā ca'a yā taamá yā, 'i'in'yān mii'n canee chi 'cuūvi yā vmnáán vmnān chi dichí'vē chii'n chi canéé nguū'n. Chuū ní tan'dúú'cā 'áámá compromiso chi diín yā.

17 'I'in'yān chi s'nee'n escrito ye'n'e herencia ye'n'é yā chi ca'n'á yā ca'a yā taama yā, nguéé dichí'vē escrito ye'n'é yā ne'n'e tiempo chi canduuchi yā. Naati taachi 'āā n'dīi yā tuu'mi ní dichí'vē chuū. Ní tan'dúú'cā 'áámá compromiso chi diín yā 'tíicā escrito mii'n.

18 Ní 'tíicā chíin chi dichí'vē compromiso chi diín Ndyuūs vmnáán vmnān nduuti chí véé yuūú'n ti ch'i'in'nú'n yā 'iiti.

19 Moisés ca'n'a sa chíi sá nducyaaca mandamiento ye'n'e ley. Cuayiivi ní 'i'in'yān caa'n'nú'n yā 'iiti ní Moisés sta'a sa yuūú'n ye'n'é daiya vaca ndúú'cū yuūú'n ye'n'é chívo ní ndásta'n'a sa nuu'n'nīn ndúú'cū yuūú'n. Cuayiivi ní sta'á sa yuūú'n ndúú'cū duūdū 'iiti cuūchī ndúú'cū 'áámá

yaatā chí duuchi hisopo. Ní s'neén yā yuūú'n vmnān libro ye'n'e ley ní vmnān ye'n'é nducyaaca 'i'in'yān dendú'ū.

20 Ní nga'n'á Moisés 'tíicā: Chuū ní yuūú'n chí 'áámá sello ye'n'e chí cuuvi cuaacu compromiso chí Ndyuūs ca'a yā orden chí ndís'tiī canee chí diín ní 'tíicā.

21 'Tíicā ntúū'n Moisés s'nee'n sa yuūú'n mii'n vmnān ye'n'e yaācū ye'n'e tīnūū'n ní vmnān ye'n'e tanducuén'ē dendu'ū chí itunee'n na ntii'nyu'n ye'n'é Ndyuūs.

22 Cuaacu chí tan'dúú'cā chí nga'n'ā ley 'téé 'téé nguéé nducuén'ē ní yuūú'n dii'n chí canéé δεενε nducuén'ē. Ní Ndyuūs nguéé nadich'εε'cú yā 'i'in'yān ye'n'e nuu'ndi ye'n'é yā nduuti chí nguéé ndúú'cū yuūú'n ye'n'é 'iiti chí 'caa'n'nú'n chíiduú s'ee'n.

Jesucristo ca'á yā maa'n cuerpo ye'n'é yā chí 'i'in'yān s'ee'n 'caa'n'nú'n yā yā lado ye'n'e ofrenda

23 'Tíicā nducuén'ē dendú'ū ye'n'e i'n'yee'ndí 'cūū canéé chí ndúú'ví δεενε ndúú'cū yuūú'n ye'n'e 'iiti. 'Téé 'téé nduuvi δεενε tan'dúú'cā δεενε na va'ai cheeti nguuvi. 'Tíicā ntúū'n cuuvi ndaa yú na va'ai cheeti nguuvi nduuti chí δεενε yú ndúú'cū yuūú'n ye'n'e táámá yā chí Cristo chí ch'εεε taavi ca nguéé ti ndúú'cū yuūú'n ye'n'e 'iiti.

24 Cristo nguéé cue'n'é yā snda'a yā na 'áámá yaacū chí δεενε taavi ca chí nin'dái sa'n'ā ye'n'e i'n'yee'ndí 'cūū. Yaācū ye'n'e i'n'yee'ndí 'cūū 'tée 'téé tan'dúú'cā yaācū chí δεενε

taavi ca chi cuaacu níⁿnyúⁿ chi yaācū yeⁿ'é Ndyuūs. Cristo cuen^{'é} yā sndaa yā na va'ai chεeti nguuvi ní miin canee yā nanááⁿ Ndyuūs lado yeⁿ'e s'uuúⁿ.

25 Saⁿ'ā chiiduú ch'εετε ca yeⁿ'ē iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chi yeⁿ'e ndaata judíos chi Israel nduuyu nduuyu ndaá yā na Lugar Dεεve N'dai Ca ndí ná yaānūuⁿ yeⁿ'e yaācū yeⁿ'e Ndyuūs ní ca'á yā Ndyuūs ofrenda chi yuūúⁿ yeⁿ'e 'iiti, ní nguéé yuūúⁿ yeⁿ'é yā chi ca'a yā. Naati Cristo ca'á yā vida yeⁿ'e maán yā caavā ofrenda 'áámá vmneⁿ'éé nūuⁿ.

26 Nduuti chi Cristo canee chi díⁿ yā tan'dúúcā chi idiíⁿ chiiduú ch'εετε ca tuu'mi ní canéé chi 'cuūvi yā n'dee n'dái cuuvi ndí tiempo chi Ndyuūs din'dái yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndí chi 'cuinū iⁿ'yeeⁿdí. Naati nguéé díⁿ Cristo 'tíicā. Caati tiempo chi Ndyuūs s'neéⁿ yā ní Jesucristo 'áámá vmneⁿ'éé nūuⁿ ch'i yā ní ndāa yā nanááⁿ Ndyuūs chi nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'ē nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ cucáávā chi ca'a maán yā cuerpo yeⁿ'é yā chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ n'giiⁿ'núⁿ yā 'yā cáávā ofrenda.

27 'Tiicā ntúūⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū canee chi 'cuūvi yā 'áámá vmnéⁿ'ēe. Níicú cuayiivi ní Cristo caⁿ'á yā n'diichí yā nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

28 Ní 'tíicā Cristo 'áámá vmnéⁿ'ēe ca'á yā cuerpo yeⁿ'e maán yā cáávā ofrenda chi nadich'εεcú yā nuuⁿndi

yeⁿ'e nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Ní taachi caⁿ'á yā ndaa yā taama vmnéⁿ'ēe nguéé ndaa yā cucáávā chi caⁿ'á yā nadí^{'ve} yā nuuⁿndi yeⁿ'e nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Naati caⁿ'á yā nadanguáⁿ'ai yā nducyaaca s'uuúⁿ chi canéé ngiinu yú chi ndaa yā ndiichi ndii 'úúví cuuvi. Ndaa yā chi nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ.

10

1 Ní ley yeⁿ'e Moisés ní tan'dúúcā 'daā'nú nūuⁿ 'tíicā ti nguéé 'áámá cūnee. Ní nguéé dáámá dáámá ndúúcū nducuén^{'ē} vaadī cuaacu chi n'daacā chi cuchí. Ti cáávā chi ngaⁿ'a ley miin 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nduuyu nduuyu 'caan^{'nú} yā 'iiti cáávā ofrenda cucáávā nuuⁿndi yeⁿ'é yā. Ní cáávā chuū, ¿táácā cuuvi ley miin diíⁿ chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ canéé n'daaca yā nanááⁿ Ndyuūs?

2 Ti nduuti chi ley miin diíⁿ chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ canee n'daaca yā nanááⁿ Ndyuūs ní nguéé nuuⁿndi yeⁿ'é yā nanááⁿ Ndyuūs, tuu'mi ní 'āā ntéé 'caan^{'nú} yā 'iiti cáávā nuuⁿndi yeⁿ'é yā. Ní nguéé nadacadiínuuⁿ yā yeⁿ'e chí chidεεvé yā yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'é yā.

3 Ní 'tíicā diíⁿ ley miin. Taachi n'giiⁿ'núⁿ yā 'iiti nduuyu nduuyu tuu'mi ní nan'gáácú yā yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'é yā.

4 Ti ndúúcū yuūúⁿ yeⁿ'e 'itííndú ndúúcū yuūúⁿ yeⁿ'e chivo 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé cuuvi didεεvé yā yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'é yā.

⁵ Ní cucáávā chuū taachi ndaá Cristo na i'yee^{ndí} 'cūū nga^{ná} yā ngii yā ye^{n'e} nduudu ye^{n'e} Ndyuūs chi canéé nguūⁿ 'tíicā:

Díi, Ndyuūs, nguéé ne^{n'e} di chi 'iiⁿ'yāⁿ 'caaⁿ'nuⁿ yā 'iiti lado ye^{n'e} ofrenda ndíi nguéé ndúú chi ca'á yā 'iiti cáávā ofrenda ye^{n'e} di naati din'dái di 'áámá cuerpo ye^{n'e} chi ch'iindiyááⁿ.

⁶ Ní nguéé ne^{n'e} di ofrendas ye^{n'e} chi nguuchí yā cuerpo ye^{n'e} 'iiti nátaī, ní nguéé ye^{n'e} chi 'caaⁿ'núⁿ yā 'iiti cáávā chi Ndyuūs nadach'εεcú yā nuuⁿndi ye^{n'e} yā.

⁷ Dii Ndyuūs, 'úú ndaá iⁿ'yee^{ndí} 'cūū chi cuuvi díiⁿ chεε chi ne^{n'e} di chi díiⁿ caati 'tíicā canéé nguūⁿ ye^{n'e} 'úú na libro ye^{n'e} Ndyuūs naachi canéé nguūⁿ ley.

⁸ Vmnaáⁿ vmnaaⁿ nga^{n'a} Cristo: Dii Ndyuūs nguéé ne^{n'e} di ní nguéé yeenú di ndúú^{cū} ofrendas ye^{n'e} chi n'giiⁿ'núⁿ yā 'iiti, ní nguéé ye^{n'e} 'iiti chi tee yā dii. Ndíi nguéé ndúú ye^{n'e} chi n'giiⁿ'núⁿ yā 'iiti ní ngiichí yā yuūtē ye^{n'e} 'iiti cáávā chi nadach'εεcu di nuuⁿndi ye^{n'e} yā. 'Tíicā nga^{n'a} Cristo 'áará chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ díiⁿ yā tan'dúú^{cā} chí nga^{n'a} ley miiⁿ ye^{n'e} ofrenda chí canéé chí ca'á yā Ndyuūs.

⁹ Ní cuayiivi nga^{n'a} Cristo: Dii, Ndyuūs, 'úú ndaá na iⁿ'yee^{ndí} 'cūū chí cuuvi díiⁿ

chεε chí ne^{n'e} di chí díiⁿ. Maaⁿ ní nducué^{n'e} chuū ne^{n'e} caaⁿ'maⁿ 'tíicā. Ndyuūs divíi yā 'áámá lado ofrenda ye^{n'e} 'iiti chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ch'iiⁿ'núⁿ yā. Ní na lugar ye^{n'e} ofrenda miiⁿ Ndyuūs ca'á yā Cristo chí ch'ii yā.

¹⁰ Maaⁿ ní Ndyuūs didεεvé yā s'uuúⁿ cáávā Jesucristo díiⁿ yā nducué^{n'e} chí Ndyuūs ne^{n'e} yā chí díiⁿ yā. Ní 'áámá vmné^{n'e} ee nūuⁿ Jesucristo ca'á yā cuerpo ye^{n'e} maáⁿ yā cáávā ofrenda chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ n'giiⁿ'núⁿ yā 'yā cáávā nuuⁿndi ye^{n'e} nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ.

¹¹ Ca'áámá cā'aama chi-idúú judío chí Israel nguuvi nguuvi díiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ ní cheendii yā ní nga'á yā ofrenda dáámá daama nūuⁿ néé^{n'e} n'deé^e cuúví 'áará chí ofrenda miiⁿ chí n'giiⁿ'núⁿ yā 'iiti nguéé cuuvi divíi nuuⁿndi ye^{n'e} 'iiⁿ'yāⁿ mar 'áámá vmné^{n'e} ēe.

¹² Naati Jesucristo 'áámá vmné^{n'e} ee nūuⁿ ca'á yā maaⁿ cuerpo ye^{n'e} yā chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ n'giiⁿ'núⁿ yā 'yā caavā ofrenda ye^{n'e} nuuⁿndi ye^{n'e} nducyáácú 'iiⁿ'yāⁿ. Ní cuayiivi cue^{n'e} yā na va'ai chεeti nguuvi ní ch'iindí yā na lado ye^{n'e} honor ye^{n'e} Ndyuūs chí lado tá cuaacu.

¹³ Maaⁿ ní Jesucristo canee ngiinú yā chí ndaa tiempo chí Ndyuūs idiíⁿ yā chí nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí contra ye^{n'e} yā canéé yā maaⁿ ca'á Jesucristo tan'dúú^{cā} chí 'áámá banco 'líiⁿ 'tíicā yā chí Jesucristo cuchéε yā ye^{n'e} yā.

¹⁴ Ní cáávā chí Cristo ca'á

yā cuerpo yeⁿe maáⁿ yā chi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ n'giiⁿnúⁿ yā 'yā 'áámá vmnéⁿ'ee nūⁿ cáávā ofrenda tuu'mi ní Cristo diiⁿ yā chi dáámá cuuvi δεεvé 'iiⁿyāⁿ ti nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'é yā. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní yeⁿ'e Ndyuūs cueⁿe daāⁿmaⁿ.

¹⁵ Ní Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ngaⁿ'a ndúucu yú chi nducuéⁿ'ē chuū ní cuaacu. Vmnááⁿ vmnāaⁿ ngaⁿ'a Ndyuūs chuū:

¹⁶ Chuū chi diiⁿ prometer chi diiⁿ caavá yā cuayiivi chi chó'ōo nguuvi s'eeⁿ, ngaⁿ'a Ndyuūs. Cu'neéⁿ ley yeⁿ'é na staava yeⁿ'é yā. Ní dinguúⁿ ley yeⁿ'é na vaanicadíinūⁿ yeⁿ'é yā.

¹⁷ Ní cuayiivi ngaⁿ'á yā:

'Āā ntéé nan'gaacú nuuⁿndi yeⁿ'é yā ní nguéé nducuéⁿ'ē chi diiⁿ yā chi nguéé n'daacā.

¹⁸ Níicú taachi Ndyuūs nadich'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ tuu'mi ní 'āā ntéé canéé chi ca'á yā ofrendas chi 'caaⁿnúⁿ yā 'iiti cáávā nuuⁿndi yeⁿ'e yā.

Canéé chi nan'gaacu yú yeⁿ'e Ndyuūs yeⁿ'e yú

¹⁹ Tíicā ní hermanos yeⁿ'é maaⁿ ní cuuvi nandaa yú nanááⁿ Ndyuūs na cuarto chi Δεενε N'dai Ca na yaācū yeⁿ'é Ndyuūs ti véé 'viich'εεtíinūⁿ yeⁿ'é yú nanááⁿ Ndyuūs cáávā yuūúⁿ yeⁿ'e Señor Jesucristo.

²⁰ Ní Jesucristo nn'guaaⁿ yā 'áámá yúúmí chí n'dai ní canduuchi taachi chíí nteeⁿ

yā tíinūⁿ yeⁿ'e yaācū. Tíinūⁿ miiⁿ ní neⁿ'e caaⁿ'maⁿ chí tan'dúúcā cuerpo yeⁿ'e maáⁿ Cristo taachí ch'i yā, 'tíicā va. Maaⁿ ní cuuvi ndaa yú na cuarto chi yaānūⁿ nanááⁿ Ndyuūs caavá yā.

²¹ Ní Jesucristo ní chiiduú ch'εεε ca yeⁿ'e yú ní diiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yaācū yeⁿ'e Ndyuūs.

²² Maaⁿ ní canéé chí indaa yú nanááⁿ Ndyuūs ndúúcū núúⁿmáⁿ staava yeⁿ'e yú ní 'áámá canee yú ndúúcū chí i'téenu yú. Cristo miiⁿ 'āā didεεvé yā staava yeⁿ'e yú yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'e yú caati nguéé nadacadíinuuⁿ ca yú yeⁿ'e castigo yeⁿ'e nuuⁿndi chí diiⁿ yú. Ní nadíδεενε yā cuerpo yeⁿ'e yú ndúúcū nuūⁿnīⁿ δεενε.

²³ Maaⁿ ní diiⁿ yú chí 'áámá canee yú ndúúcū chí ngaⁿ'a yú chí i'téenu yú caati deenu yú chí Ndyuūs caⁿ'á yā diiⁿ yā cumplir compromiso yeⁿ'e chí caⁿ'a yā chí téé yā s'uuúⁿ.

²⁴ Ní s'uuúⁿ canéé chí inadícadíinuuⁿ yú táacā cuuvi cunnee yú 'aama yú taama yú ní dineⁿ'e yú 'aama yú taama yú ní diiⁿ yú dendu'ū chí n'daacā.

²⁵ Ní nguéé diiⁿ yú chí nguéé nduuvidaama yú chεεti yaācū tan'dúúcā chí diiⁿ náⁿ'a yā. Naati ca'a yú consejo 'aama yú taama yú caati deenu yú chí nguuvi chí ndaa Cristo taama vmnéⁿ'ē 'āā snee niiⁿnuúⁿ.

²⁶ Ní nduuti chí idiiⁿ yú nuuⁿndi caati maaⁿ yú neⁿ'e yú cuayiivi chí 'āā deenu yú nduudu cuaacu yeⁿ'é

Ndyuūs tuu'mi ní 'āā nτεε véé taama ofrenda chi cuuvi ca'a yú Ndyuūs cáávā nuuⁿndi yeⁿ'e yú chi Ndyuūs divíi yā nuuⁿndi yeⁿ'e yú.

27 Dámaān 'va'a yú neⁿ'e chi cunee ngiinu yú yeⁿ'e chi cuchīi. Cristo caⁿ'á yā n'diichi yā nuuⁿndi yeⁿ'e yú ní ndúú^cū yaⁿ'ā íngiichi chi cuucu tanducuéⁿ'ē 'iⁿ'yāⁿ chi contra yeⁿ'é Ndyuūs.

28 Deenu yú yeⁿ'e 'iⁿ'yāⁿ chi nguéé diíⁿ yā cuenta yeⁿ'e ley yeⁿ'e Moisés. Nduuti chi véé 'uuvī o 'iinū 'iⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'ā nduudu cuaacu yeⁿ'e falta yeⁿ'é yā tuu'mi ní ch'īi 'iⁿ'yāⁿ miiⁿ. Ní nguéé ya'ai 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ taachi ch'īi yā.

29 Maaⁿ ní nadacadiínuuⁿ yú yeⁿ'e 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguéé diíⁿ yā cuenta yeⁿ'e yuūⁿ yeⁿ'e Cristo chí cuuví δεεβε 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. 'Iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'a taáⁿ yā yeⁿ'e Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs. ¿De'ē chúú^cā n'dee^e ca castigo véé yeⁿ'é 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ?

30 Deenu yú chi Señor ní ngaⁿ'a yā 'tíicā: 'Úú canéé chí ca'á castigo 'iⁿ'yāⁿ. 'Úú idīⁿ chi 'iⁿ'yāⁿ nadííⁿve yā chiiⁿ chi diíⁿ yā chi nguéé n'daacā. Chuū dendú[']ū ngaⁿ'a Señor miiⁿ: Señor miiⁿ caⁿ'á yā n'diichi yā nuuⁿndi yeⁿ'e 'iⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yā.

31 De'ē chúú^cā ya'āi yeⁿ'e yú. Néené 'va'a yú chi ndaa yú nanááⁿ Ndyuūs chi cānduuchi chi diíⁿ yā castigar s'uuúⁿ nduuti chi nguéé n'daacā idiiⁿ yú.

32 Maaⁿ ní n'gaacú nī yeⁿ'e

nguuvi s'eeⁿ chi 'āā chó'ōo chi caama n'diichi nī ní s'téenu nī Jesucristo, ní cuayiivi chí chεé nī ch'eenu nī chíi yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē dendu'ū cucáávā chí diíⁿ nī luchar yeⁿ'e chí i'téenu nī.

33 Nán'a nī ch'eenú nī chíi ní 'cuináaⁿ nī taachi 'iⁿ'yāⁿ sta'á yā ndís'tiī ní ngaⁿ'a taáⁿ yā yeⁿ'e ndís'tiī ní ch'ené yā ndís'tiī nanááⁿ n'dee^e n'dái 'iⁿ'yāⁿ. Ní taachi 'tíicā diíⁿ yā ndúú^cū naⁿ'ā hermanos yeⁿ'e yú neⁿ'é nī 'cuenú nī cuuvi nduucú yā.

34 Ní taachi náⁿ'ā hermanos ch'eenú yā chíi chí canéé yā vácūū, ndís'tiī ní ya'ái nī hermanos s'eeⁿ. Ní taachi 'iⁿ'yāⁿ sta'á yā nducuéⁿ'ē chí véé yeⁿ'e nī ndís'tiī ní chichεε nī yeⁿ'e nducuéⁿ'ē. Ní yeenu nī caati deenu nī chí véé chí cuuvi yeⁿ'é nī chí n'dai taavi ca ná va'ai chεeti nguuvi chí cueⁿ'e daāⁿmaⁿ 'áamá cūnee yeⁿ'e nī.

35 Maaⁿ ní nguéé di'vaachi nī ti nguéé véé confianza yeⁿ'é nī ndúú^cū Ndyuūs caati ndúú^cū chí i'téenu nī cuuvi diíⁿ nī ganar cosas chí n'daacā taavi ca.

36 Ní ndís'tiī ní canéé chí cuchεé nī yeⁿ'e nducuéⁿ'ē ní diíⁿ nī nducuéⁿ'ē chí Ndyuūs neⁿ'é yā chí diíⁿ nī. Ní 'íicú cuuvi cuta'á nī yeⁿ'e chí véé yeⁿ'é nī chí Ndyuūs caⁿ'a yā chí téé yā ndís'tiī.

37 Canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs 'tíicā:

'Āā nτεε 'nááⁿ tiempo ní Señor chí canéé chí ndaa ní ndaa yā. Ní 'āā ntéé cuuví 'nááⁿ yā.

38 Ní ngaⁿ'a yā 'tíicā:

'Iiⁿyāⁿ chi yeⁿ'é ní δεε^vé yā tí i'téenu yā 'úú ní canduuchí yā cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. Ní nduuti chi 'aama yā ndaa-cadaamí yā yeⁿ'é tuuⁿ'mi ní 'úú nguéé yeenú yeⁿ'e yā.

39 Maaⁿ ní s'uuúⁿ ní nguéé tan'dúúⁿcā 'iiⁿ'yāⁿ chi ndaa-cadaamí yā yeⁿ'e Cristo ní chindai yā. Nguéé 'tíicā s'uuúⁿ. S'uuúⁿ ní i'téenu yú Cristo ní Cristo nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ.

11

Yeⁿ'e chi i'teenu yú Jesu-cristo

1 Cáávā chi i'teenu yú Ndyuūs deenu yú chi seguro chí cuta'a yú yeⁿ'ē chí canee ngiinu yú. Ní deenu yú chí cuuvi cuaacu yeⁿ'e dendu'ū chí nguéé inaaⁿ yú.

2 Ní tiempo chí 'āā chó'ōo 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'á yā chí 'iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e Ndyuūs ní n'dáāca yā nanáāⁿ Ndyuūs tí i'téenu yā Ndyuūs.

3 Ní deenu yú cucáāvā chí i'teenu yú Ndyuūs, chí chiiⁿ chí inaaⁿ yú ní cáāvā chí Ndyuūs din'dái yā íⁿ'yeeⁿdī ní nguéé δε'ē vεε.

4 Ní cáāvā chí saⁿ'ā Abel ní i'téenu sa Ndyuūs, ca'a sa 'áámá ofrenda chí n'daacā ca nguéé tí saⁿ'a Caín miiⁿ. Ní Ndyuūs n'diichí yā chí ofrenda yeⁿ'e Abel miiⁿ ní n'daacā ca ní sta'á yā ofrenda miiⁿ. Ní Ndyuūs n'diichí yā chí Abel ní n'daacā sa. Ní cáāvā chí Abel i'téenu sa Ndyuūs 'áará chí ch'iī saⁿ'ā

miiⁿ ndíí maaⁿ ní ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e vaadī i'téenu yeⁿ'ē sa.

5 Cáávā chí saⁿ'ā Enoc i'téenu sa Ndyuūs, nguéé ch'iī sa tí Ndyuūs candéε yā saⁿ'ā miiⁿ na va'ai cheεti nguuvi. 'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yā 'āā ntéé ndaacá yā saⁿ'ā miiⁿ tí Ndyuūs candéε yā saⁿ'ā miiⁿ nduucú yā. Canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs 'tíicā: Taachi 'āā cuéé candéé Ndyuūs saⁿ'ā miiⁿ, Ndyuūs canee yiinú yā chí idiiⁿ sa.

6 Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nduuti chí nguéé i'téenu yā Ndyuūs, Ndyuūs nguéé cunee yiinú yā 'iiⁿ'yāⁿ. Nduuti chí 'iiⁿ'yāⁿ neⁿ'é yā ndaa yā nanáāⁿ Ndyuūs canee chí cu'téenu yā chí véé Ndyuūs. Ní Ndyuūs caⁿ'a yā chí ca'a yā chí véé chí cuuvi yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí n'nuúⁿ yā Ndyuūs.

7 Ní cáávā saⁿ'ā Noé i'téenu sa Ndyuūs ní n'giindiveeⁿ sa nduudu yeⁿ'e Ndyuūs taachi Ndyuūs yaa'ví yā cosas chí caⁿ'á yā diiⁿ yā. 'Áará chí nguéé inaaⁿ sa cosas miiⁿ n'giindiveeⁿ sa nduudu yeⁿ'é Ndyuūs ní din'dái sa 'áámá arca chí barco ch'εετε ní 'íicú cuuvi nanguáⁿ'āi 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é sa na vaacú sa. 'Túúⁿcā Noé diiⁿ sa condenar 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e íⁿ'yeeⁿdí 'cūū caati i'téenu sa Ndyuūs. Ní Ndyuūs didεεvé yā Noé chí cuuvi yeⁿ'é yā caati i'téenu sa Ndyuūs.

8 Ní cáávā saⁿ'ā Abraham i'téenu sa Ndyuūs, ch'iindiveeⁿ sa nduudu yeⁿ'e Ndyuūs taachi Ndyuūs yaa'ví yā Abraham. Ní yaa'ví yā

sa'nā chi canéé chí ca'n'a sa táámá yá'nāa chi ca'n'a Ndyuūs chi cuuvi ye'nē sa. Ní s'nee'n sa yáān vaacú sa ní cuén'e sa. Ní nguéé déenu sá tíi ndíi ca'n'a sa.

⁹ Ní cáávā chi Abraham i'téenu sa Ndyuūs, canee sa na yá'nāa chi Ndyuūs ca'n'a yā chi ca'a yā. Ní mii'n canee sa tan'dúúcā 'ii'n'yā chi canúún yúúní. Ní canúún sá va'āi tíinūu'n ndúúcū daiya sa chi Isaac ndúúcū Jacob. Ní 'āā daamá nūu'n cuuvi ye'né yā ye'nē chí cuuvi ye'n'e Abraham mii'n.

¹⁰ Abraham mii'n ní cūnee ngíinu sa yáān chi Ndyuūs 'āā din'dái yā tan'dúúcā chí Ndyuūs nadacadíinuu'n yā. Yáān mii'n chí 'áámá cūnee cimientu ye'nē ní va'ai chεeti nguuvi.

¹¹ Ní cáávā chi Sara i'téenu tá Ndyuūs, ní ditiinú ca tá chí taavi tá daiya tá. Sta'a tá poder ye'n'e Ndyuūs ní ch'iindí daiya tá taachi 'āā ndiicúu ta ti i'téenu tá chí Ndyuūs díi'n yā cumplir nduudu chí nga'n'a yā.

¹² Ní 'tíicā Abraham mii'n 'āā ndiicúu ca yā chí cuuvi chiidá ye'n'e daiyá yā. Ní n'daataá ye'né yā chí Sara mii'n 'āā ndiicúu ca ntúu'n tá. Naati ná 'ii'n'yān ye'né yā ichii n'dee n'dái 'ii'n'yān tan'dúúcā 'íin'yú'n ye'n'e nanguuvi ní tan'dúúcā yá'nāa ndúutíi chí véé cuaa'n 'diituú yíicú chí s'uúún nguéé ngii iduuche yú.

¹³ Nducyaaaca 'ii'n'yān s'ee'n ch'íi yā naati i'téenu yā Ndyuūs. Nguéé sta'á yā cosas chí Ndyuūs ca'n'a yā chí ca'a

yā naati i'téenu yā ní n'diichi chí ya'nái yā cosas chí Ndyuūs ca'n'a yā chí ca'a yā. Ní yeenú yā. Ní 'ii'n'yān s'ee'n nga'n'a yā chíi yā nducyáácá 'ii'n'yān chí tan'dúúcā 'ii'n'yān chí snúún yúúní, 'tíicá yā 'naa'n tiempo chí snée yā i'n'yee'ndí 'cūu.

¹⁴ Ní nducyaaca 'ii'n'yān chí nga'n'á yā 'tíicā ch'i'n'i yā chí in'nuún yā táámá nación chí n'dai chí cuuvi ye'n'e yā.

¹⁵ Ní nduuti chí n'ngaacú yā ye'n'e yá'nāa naachi chíicá yā tuu'mí ní cuuvi nguεεcunée yā ní ndaa yā na yáān mii'n.

¹⁶ Naati 'ii'n'yān s'ee'n ne'n'é yā táámá nación chí n'daacā ca chí ye'n'e va'ai chεeti nguuvi. Ní cáávā chuū Ndyuūs nguéé 'cuináa'n yā taachi 'ii'n'yān s'ee'n nga'n'a yā 'tíicā: N'díi Ndyuūs ní Ndyuūs ye'né yú. Ndyuūs 'āā véé yaá'n yā 'áámá yáān chí cuuvi ye'n'e 'ii'n'yān s'ee'n.

¹⁷ Ní cáávā chi Abraham mii'n i'téenu yā Ndyuūs, n'giindiveén yā ye'n'e Ndyuūs taachi Ndyuūs n'diichinée'n yā Abraham. Ní Abraham ní ca'n'á yā ca'á yā daiyá yā Isaac cáávā lado ye'n'e ofrenda chí 'caa'n'nú'n yā daiyá yā. Ní canee listo yā chí ca'á yā 'áámá n'dya'nā daiyá yā lado ye'n'e ofrenda mii'n 'áará chí Ndyuūs ca'á yā 'áámá compromiso chí 'tíicā:

¹⁸ Díi, Abraham, cáávā daiya di Isaac 'úú ní teé díi n'dee n'dái taavi cuuvi ndaata ye'n'e di.

¹⁹ Ní Abraham mii'n tumicadíinuu'n yā chí Ndyuūs cuuvi nadacuée'n yā 'ii'n'yān s'ee'n ye'n'e nguaa'n tiná'nā.

Ní Abraham déénu sa chi Ndyuūs cuuvi nadacuéeⁿ yā daiya sa ye^{n'}ē nguaaⁿ tiná^{n'}ā, naati nguéeⁿ ch'iⁱ sa. Abraham miiⁿ candée sa daiya sa na vaacú sa.

20 Ní cáávā chi Isaac i'téenu sa Ndyuūs, nga^{n'}a sa chi ca^{n'}a sa di'viicú sa daiya sa Jacob ndúúcū sa^{n'}ā Esaú. Ní nga^{n'}ā sa ye^{n'}e cosas n'dai chi cuchī.

21 Ní cáávā chi Jacob i'téenu sa Ndyuūs, taachi 'āā cháā 'cuuvi sa di'viicu sa ca'áámá ca'áámá daiya ye^{n'}ē daiya José. Ní cuayiivi ní dich'εεε sá Ndyuūs ne^{n'}e chí sta^{n'}ā sa in'daacúú ye^{n'}ē sa. Ní yiin'diicúneeⁿ sa na in'daacúú ye^{n'}ē sa.

22 Ní cáávā chi José i'téenu sa Ndyuūs taachi 'āā cháā 'cuuvi sa nga^{n'}a sa ye^{n'}e tiempo chi 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}e ndaata Israel nan'dáa yā ná yá^{n'}āa Egipto. Ní yaa'vi sa 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}e chi canée chi di^{n'} yā ndúúcū 'iini ye^{n'}e sa taachi tiná^{n'}ā sa.

23 Ní cáávā chi i'téenu yā Ndyuūs chiida sa ní cheεεcu sa Moisés, taachi ch'iindiyaāⁿ Moisés miiⁿ chinuun'dé'ei yā sa^{n'}ā 'lín miiⁿ na 'iinu 'iiyū. N'diichi yā daiyá yā chi Moisés miiⁿ sa^{n'}ā 'lín sa neené n'dεεVÉε sa. Nguéeⁿ di'vá'a yā ye^{n'}e orden ye^{n'}e rey chi canée chi 'caa^{n'}núⁿ yā sa^{n'}ā 'lín miiⁿ.

24 Cáávā chi Moisés i'téenu sa Ndyuūs, ní táachi ch'εεε sa nguéeⁿ 'cuūⁿ sa chi 'ii^{n'}yāⁿ nga^{n'}á yā chi Moisés ní daiya n'daataa daiyá rey ye^{n'}e yá^{n'}āa Egipto.

25 Naati Moisés miiⁿ ne^{n'}e sa 'cueenu ca sá cuuvi ndúúcū

'ii^{n'}yāⁿ chi ye^{n'}e Ndyuūs. Ní nguéeⁿ 'cuūⁿ sa chi yeenú sa 'áámá tiempo ndúúcū vaadi yeenú chi dinuuⁿndi sa.

26 Ní Moisés miiⁿ nadacadínuuⁿ sa chi n'daacā ca chi 'cueenu sa cuuvi tan'dúúcā chi ch'eeenu Cristo chí na yá^{n'}āa 'cúú ní nguéeⁿ ti chi cuuvi ye^{n'}e sa tanducué^{n'}ē vaadi 'cuiica chi véé na yá^{n'}āa Egipto. Ní 'tíic nacadínuuⁿ sa caati deenu sa chi Ndyuūs ca^{n'}á yā ca'a yā chi véé chi cuuvi ye^{n'}e sa.

27 Ní cáávā chi Moisés i'téenu sa Ndyuūs, nan'dáa sa ye^{n'}e yá^{n'}āa Egipto ní nguéeⁿ 'va'a sa chi nduuvi taaⁿ rey. Ní díitu canee sa chi i'téenu sa Ndyuūs tan'dúúcā chi n'diichi sa Ndyuūs 'áará chi nguéeⁿ inaaⁿ sa Ndyuūs.

28 Ní cáávā chi Moisés i'téenu sa Ndyuūs s'neeⁿ sa orden ye^{n'}e 'viicu pascua chi 'ii^{n'}yāⁿ canée chí s'neéⁿ yā yuúúⁿ ye^{n'}e 'iiti cuūchī na cheendī va'ai ye^{n'}é yā caati taachi ndaa ángel chi n'gii^{n'}nuⁿ yā nducyaaca da'caiyā sa^{n'}ā chi vmnāáⁿ vmnaaⁿ, nguéeⁿ cuuvi 'caa^{n'}núⁿ yā da'caiyā chi ye^{n'}é ndaata ye^{n'}é Israel.

29 Ní cáávā 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}e ndaata Israel i'téenu yā Ndyuūs, chicho'ó yā naavta^{n'}ā ye^{n'}e mar chi nguuvi Rojo ní ngiicá yā ndii yá^{n'}āa cuūⁿmáⁿ. Ní cuayiivi ní taachi cho'o 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ ye^{n'}e yá^{n'}āa Egipto tuu'mi ní chí'i nuūⁿnīⁿ 'ii^{n'}yāⁿ ní nducyaaca yā ch'iⁱ yā ti nduuidaāⁿmáⁿ nuūⁿniⁿ.

30 Ní cáávā 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}e

ndaata Israel i'téenu yā Ndyuūs, cheⁿe yā nuu^mmaⁿ ndiivi che^εēti yeⁿe yāāⁿ Jericó ndεēchē nguuvi. Tuu'mi ní ch'iinu miiⁿ ní chindεεve che^εēti yeⁿe yāāⁿ miiⁿ.

³¹ Ní cáávā chi Rahab i'téenu tá Ndyuūs, ní 'áará chi cueⁿe tá ndúúcū saⁿā s'eeⁿ, nguéé ch'iī tá ndúúcū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿe yāāⁿ yeⁿe tá chi nguéé i'téenu yā Ndyuūs; ti n'daata miiⁿ ní sta'a tá saⁿā s'eeⁿ yeⁿe Israel. Ní n'daacā idiiⁿ tá ndúúcū saⁿā s'eeⁿ chi 'diiⁿ 'diiⁿ ndaá yā nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿe tá chi cuuvi deenú yā táácā canee 'iiⁿyāⁿ yeⁿe tá.

³² Maaⁿ ní ¿de'ē cá cuuvi caaⁿmáⁿ ndis'tiī? Nguéé véé tiempo chi cuuvi ndis'tiī yeⁿe saⁿā Gedeón ní yeⁿe saⁿā Barac, ní yeⁿe saⁿā Sansón, ní yeⁿe saⁿā Jefté, ní yeⁿe saⁿā David, ní yeⁿe saⁿā Samuel, ní yeⁿe saⁿā profetas chi candεε nduudu yeⁿé Ndyuūs.

³³ Nducyaaca 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní cáávā chi i'téenu yā Ndyuūs idiiⁿ caandá yā ní cuchéé yā yeⁿe náⁿā países. Ní n'daacā ngaⁿa ntiⁿnyuⁿ yā yeⁿe tanáⁿā yāāⁿ. Ní tuneén yā chí Ndyuūs ngaⁿa yā chíⁿ chí ca'a yā. Ní diiⁿ yā chi nduūdi cheendi 'yáiⁿyāⁿ cuáⁿáá.

³⁴ Ní yaⁿā chi diitu n'dái ngiichi nguéé cuuvi 'tuuvi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi i'téenu yā Ndyuūs. Ní n'géenu yā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi neⁿé yā 'caaⁿnúⁿ yā 'yā ndúúcū machete chi 'caāⁿ ndúú 'uuvi lados. Ní 'áará chi duūvá yā ditiinú yā. Ní taachi diiⁿ caandá yā ní

ditiinú yā chí 'caaⁿnúⁿ yā. Ní cheε yā yeⁿe n'deee n'dái soldados yeⁿé enemigos yeⁿé yā.

³⁵ Ní cáávā chi n'daataa s'eeⁿ i'téenu yā Ndyuūs, nta'á yā tináⁿā chi n'dii yeⁿe familia yeⁿé yā taachi 'āā nduuchi yā yeⁿé nguaaⁿ tináⁿā. Ní náⁿā 'iiⁿyāⁿ ch'éenu yā chii ní ch'iī yā. Ní nguéé 'cūuⁿ yā chi nnguaⁿ'ai yā ti neⁿé yā n'diichi yā táámá vida chi n'daacā ca.

³⁶ Náⁿa yā ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ duuchi yā yeⁿe yā ní ch'en^é yā 'iiⁿyāⁿ. Ní náⁿa yā ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ch'εē chiichi yā ndúúcū cadenas ní cheⁿé yā vácūū.

³⁷ Ní náⁿa yā ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ca'a tuūū yā 'iiⁿyāⁿ ní ch'iī yā. Ní náⁿa yā ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ n'déé yā nduu 'uuvi taaⁿ yā ndúúcū cierra. Ní náⁿa yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ n'giⁿnuⁿ yā 'iiⁿyāⁿ ndúúcū machete chi 'úúvī lados 'caāⁿ. Náⁿa yā ní ch'εē chiicá yā ndíⁿ 'muuⁿ ndíⁿ miiⁿ ndúúcū catecai yā yeⁿé 'iiti cuūchī ní yeⁿé diiⁿmaⁿ chivo. Ní pobre yā ní ch'eenú yā chiī. Ní nguéé din'daacá 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndúúcu yā.

³⁸ Ní 'iiⁿyāⁿ chi ch'eenú yā chiī cáávā chi i'téenu yā Ndyuūs, 'iiⁿyāⁿ yeⁿe íⁿyeeⁿdī nguéé n'daacā ca chi cuuvi cūneé yā ndúúcu yā. 'iiⁿyāⁿ chi i'téenu yā ngeⁿé yā 'muuⁿ ngeⁿé yā miiⁿ ní tan'dúúcā 'iiⁿyāⁿ chi nguéé vaacú yā, 'tiicá yā. Chiicá yā yáⁿāa cuu^mmaⁿ naachi nguéé ch'εεtinéé 'iiⁿyāⁿ. Ní chiicá yā na cué^étí ní ná yiivi yáává

yeⁿ'e 'iiti o yiivi yáⁿ'āa naachi 'cuεεtinée yā.

³⁹ Cáávā chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi i'téenu yā Ndyuūs, n'dai yā ndúúcū nducuéⁿ'ē chi Ndyuūs 'cūuⁿ yā chi n'geenu yā ngii ndíí tiempo chi ch'iī yā. 'Āā cuéé cuta'a yā chi cuuvi yeⁿ'e yā chi Ndyuūs caⁿ'a yā chi ca'a yā,

⁴⁰ caati Ndyuūs nadacadíínuuⁿi'téenu nī. yā chi caⁿ'á yā diiⁿ yā chi n'daacā ca cááva yā ní cáávā s'uúúⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé cuuvi cuta'á yā chi cuuvi yeⁿ'é yā ndíí tiempo chi s'uúúⁿ cuuvi cuta'a yú chi cuuvi yeⁿ'e yú.

12

Cueⁿ'e daāⁿmaⁿ snaaⁿ yú yeⁿ'e Jesús

¹ Maaⁿ ní deenu yú cáávā vida yeⁿ'ē n'dee n'dái 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'iī yā ti ch'iⁿ'í yā s'uúúⁿ táácā cuuvi cu'teenu ca yú Ndyuūs. Ní cáávā chuū canee chí cū'neeⁿ yú tanducuéⁿ'ē dendu'ū chí di'vaachi s'uúúⁿ ndúúcū nuuⁿndi chí diiⁿ yú caati nuuⁿndi mííⁿ diiⁿ chí cuuvi ndai yú. Ní caānu yú ndúúcū ngiīnū carrera yeⁿ'e vida yeⁿ'ē yú chi Ndyuūs itée yā s'uúúⁿ.

² Ní cueⁿ'e daāⁿmāⁿ snaaⁿ yú Jesús ti diiⁿ yā chí cuuvi i'téenu yú 'yā. Ní diiⁿ yā chí n'daacā ca cuuvi cu'teenu yú. Jesucristo ní ch'eenú yā chí taachi ch'iī yā na cruz. Ní nguéé diiⁿ yā cuenta chí 'cuinaáⁿ yā cucáávā chí ch'iī yā tan'dúúcā chí n'giīⁿ'nuⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ caati deenú yā chí yeenú yā cuayiivi ti cuuvi

nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ. Maaⁿ ní vεé yā na lado yeⁿ'e honor yeⁿ'e trono yeⁿ'e Ndyuūs.

³ Ndís'tiī, nadacadíínuuⁿ nī tan'dúúcā Jesucristo chí ejemplo yeⁿ'e yú. Ch'eenú yā chí cucáávā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí dinuuⁿndí yā. Ní 'íícú ndís'tiī nguéé cuuvi 'daan'dí nī ní nguéé s'neéⁿ nī chíiⁿ chí

⁴ Ndís'tiī ní 'āā chichεε nī ndúúcū nuuⁿndi ní nguéé ch'eenú nī chíi ndíí chí 'āā n'diī nī.

⁵ ¿'Āā nguéé n'gaacú ndís'tiī consejo chí Ndyuūs ca'á yā ndís'tiī chí daiyá yā? Canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs 'tíicā:

Díí, daiyá, nguéé nada- cadíínuuⁿ nī chí nguéé de'ε vεε taachi Ndyuūs diiⁿ yā castigar ndís'tiī caati cuuvi deenú nī chí nguéé n'daacā idiīⁿ nī. Ní nguéé ndaa- cadaámí nī yeⁿ'é yā taachi diiⁿ yā castigar ndís'tiī.

⁶ Señor yeⁿ'e yú yaa'vineéⁿ yā nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí neⁿ'é yā ní diiⁿ yā castigar nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí sta'á yā chí cuuvi daiyá yā.

⁷ Maaⁿ ní cuchéε nī castigo chí Ndyuūs itée yā ndís'tiī ti Ndyuūs ní chiidá nī. Taachi n'geenú nī ngiī tuu'mi ní deenú nī chí diiⁿ yā ndúúcū ndís'tiī tan'dúúcā chí ndís'tiī ní daiyá yā. 'Tíicā diiⁿ yā. ¿Dú'ū daiyá yā vεε chí chiidá yā nguéé idiīⁿ yā castigar?

⁸ Nduuti chí Ndyuūs nguéé diiⁿ yā castigar ndís'tiī

tan'dúúcā chi diín yā castigar nducuéⁿē daiyá yā, tuu'mi ní ndís'tiī nguéeⁿ maaⁿ daiyá yā ti ndís'tiī ní daiyá yeⁿe táámá yā. Ní nguéeⁿ daiya Dendyuūs ndís'tiī.

⁹ Ní 'tiicá ntūⁿ chiida yú chi yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū diín yā castigar s'uuúⁿ tan'dúúcā chi neⁿé yā. Ní s'uuúⁿ ní dinéⁿe yú chiida yú. N'daacā ca chí diín yú chíiⁿ chí neⁿe Ndyuūs chí canéeⁿ na va'ai chεεti ngu- uvi ní sндуuchi yú.

¹⁰ Chiida yú chí yeⁿē iⁿ'yeeⁿdí 'cūū diín yā castigar s'uuúⁿ dúu'vī nduuyū nūⁿ tan'dúúcā chí tumicadínuuⁿ yā chí n'daacā caavā s'uuúⁿ. Ndyuūs yeⁿe yú ní diín yā castigar s'uuúⁿ ti cuáácú chí n'dai caavā s'uuúⁿ ti s'uuúⁿ ní cuuvi din'dai ca yú tan'dúúcā chí Ndyuūs ní n'dai cá yā.

¹¹ Cuaacu chí nguéeⁿ yeenu yú taachi téé yā castigo s'uuúⁿ naati yá'ai yú. Cuayiivi ní 'iiⁿyāⁿ chí tuumicadínuuⁿ yā yeⁿē castigo yeⁿé yā ní véé chí n'daācā yeⁿe castigo. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ din'daacā cá yā ní canéeⁿ 'diiⁿ vida yeⁿé yā.

Véé peligro yeⁿē yú nduuti chí nguéeⁿ n'giindiveeⁿ yú ndu- udu yeⁿé Ndyuūs

¹² Maaⁿ ní Ndyuūs 'āā tee yā castigo ndís'tiī ní maaⁿ ní cuta'á ní fuerzas ndúúcū ta'á ní ní dicuaacú ní duūⁿntii'yá ní chí ndicuūnū.

¹³ Cachiicá ní ná yúúni cuaacu maaⁿ ní 'iícú cuuvi nanduūvá yeⁿé ní ca'a ní chí ndíí dúúvá yeⁿe ní.

¹⁴ Maaⁿ ndís'tiī ní diín ní chí 'diiⁿ 'cuεεtinée ní ndúúcū

nducyaaca 'iiⁿyāⁿ. Ní diín ní nducuéⁿē chí n'daacā ca caati δεεε canéeⁿ vida yeⁿé ní. 'Iiⁿyāⁿ chí nguéeⁿ δεεε vida yeⁿé yā nguéeⁿ cuuvi n'diichí yā Señor Ndyuūs.

¹⁵ Cundéeⁿ ní cuidado chí mar 'áámá ndís'tiī nguéeⁿ divíi ní yeⁿe Ndyuūs ti nguéeⁿ cuuvi inneé yā ndís'tiī. Ní nguéeⁿ cúúví cunee 'aamá ní nguaaⁿ ndís'tiī chí tan'dúúcā 'áámá dii'yu yaātā yaāa chí diiⁿ daño yeⁿe nducuéⁿē dii'yu yaātā. 'Tiicā cuuvi diiⁿ daño 'áámá ní tan'dúúcā chí veneno nguaaⁿ ndís'tiī.

¹⁶ Candéeⁿ ní cuidado chí mar 'áámá ndís'tiī nguéeⁿ caⁿ'á ní ndúúcū n'daataá o saⁿ'ā chí nguéeⁿ yeⁿe ní. Ní nguéeⁿ diín ní cuenta yeⁿe nducuéⁿē chí yeⁿé Ndyuūs. 'Tiicā diiⁿ saⁿ'ā Esaú ti cáāvā 'áámá comida nūⁿ n'diicuí sá chí cu- uvi yeⁿe sa ti saⁿ'ā vmnaaⁿ.

¹⁷ Ní ndís'tiī deenú ní yeⁿe saⁿ'ā Esaú taachi neⁿe sa cuta'a sa yeⁿe chiidá sa chí cuuvi yeⁿē sa ti saⁿ'ā daiya vmnaaⁿ, naati nguéeⁿ 'cuūⁿ chiida sa. Ní Esaú chεεcū taavi sá ní n'nuuⁿ sa manera chí nduuvi n'daacā chí 'āā diiⁿ sa naati nguéeⁿ ndaācā n'daacā sa.

¹⁸ Maaⁿ ní ndís'tiī nguéeⁿ ndáa ní na yiícū chí ngiichi chí diín ní sentir ngiichi miiⁿ, tan'dúúcū chí diiⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel tiempo chí 'āā chó'ōo. Ndíí nguéeⁿ diín ní sentir maāiⁿ, ndíí nguéeⁿ ndúú meēeⁿ, ndíí nguéeⁿ ndúú 'áámá cheeⁿ cúúví díitūu.

¹⁹ Ní nguéeⁿ n'giindiveeⁿ ní chí ch'εεcū trompeta miiⁿ ní nguéeⁿ nduudu yeⁿé Ndyuūs

chi caⁿ'a yā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Taachi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ch'iindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'e Ndyuūs chiica yā Ndyuūs chi 'āā ntéé caaⁿ'maⁿ cá yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

20 'Tíicā ngaⁿ'a yā ti nguéé cuuvi chεε yā chi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yā ti 'tíicā: Ndúúti chi 'áámá 'iiti nindaá tī na yīicu 'cūū canee chi cuiituú yā 'iiti ní 'caaⁿ'núⁿ yā 'iiti.

21 Ní maaⁿ Moisés miiⁿ ní taachi n'diichí yā yīicu 'cūū ní ch'iindiveéⁿ yā nducuéⁿ'ē, 'tíicā ngaⁿ'á yā: Nééné 'va'á ní yiin'duuvu 'úú.

22 Maaⁿ ní nguéé 'tíicā ti ndís'tī ndaa nī 'áámá yīicū chi nguuvi Sión chi yāāⁿ yeⁿ'e Ndyuūs chi cánduuchi chí yāāⁿ Jerusalén chí va'ai chεeti nguuvu naachi n'dee n'dái miles ángeles snéé yā.

23 Ní nduuvidaamá yā chi dich'εεté yā Ndyuūs. Ní miiⁿ canee nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí daiyá Ndyuūs. Ní chí duuchí yā canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'ē va'ai chεeti nguuvu. Nducyaaca nī ndaa nī nanááⁿ Ndyuūs chí diíⁿ yā juzgar nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ. Ní ndís'tī chí yeⁿ'ē iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní ndaa nī nanááⁿ espíritu s'eeⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí dεεve ca chí Ndyuūs diíⁿ yā chí nguéé nuuⁿndi yeⁿ'é yā.

24 Ní ndaa nī nanááⁿ Jesucristo chí abogado chí canúuⁿ yā naavtaⁿ'ā com-promiso chí ngai chí yeⁿ'é Ndyuūs ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ. Ní ndaa nī nanááⁿ Cristo chí chingéé yā yuúúⁿ yeⁿ'é yā cucáávā s'uuúⁿ. Yuúúⁿ yeⁿ'e

Cristo ní n'daacā ca nguéé ti yuúúⁿ yeⁿ'e Abel. Ndúúcū yuúúⁿ yeⁿ'e Cristo, Ndyuūs nadich'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ. Naati cáávā 'díinu Abel chí 'iiⁿ'núⁿ Abel tuuⁿ'mí ní Ndyuūs ca'a yā castigo 'díinu Abel.

25 Ní cáávā nducuéⁿ'ē chuū candéé nī cuidado chí n'giindiveéⁿ nī nduudu yeⁿ'e Ndyuūs chí ngaⁿ'á yā ngī yā ndís'tī. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéé ch'iindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'e Cristo taachi snéé yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū nguéé nguaⁿ'ái yā yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'é yā. Ní 'tεε cá s'uuúⁿ chí cuuvi nguaⁿ'āi yú nduuti chí ndaacadaami yú yeⁿ'é Cristo chí canee na va'ai chεeti nguuvu ní ngaⁿ'á yā ndúúcū s'uuúⁿ yeⁿ'e chí cuchí.

26 Tiempo chí chó'ōo taachi Ndyuūs ngaⁿ'á yā yeⁿ'e yīicū nuⁿ'u yáⁿ'āa. Maaⁿ ní Ndyuūs ngaⁿ'á yā 'tíicā: Taama vmnéⁿ'ēe inuⁿ'ú yáⁿ'āa ndúúcū nanguuvi.

27 Maaⁿ ní taachi ngaⁿ'a Ndyuūs taama vmnéⁿ'ēe nūuⁿ deenu yú chí nducuéⁿ'ē chí din'dái Ndyuūs ní caⁿ'á yā din'núⁿ'u yā ní diví yā. Ní nducuéⁿ'ē chí nguéé din'núⁿ'u yā ní cūnee.

28 Canéé chí ca'a yú gracias Ndyuūs caati véé yāāⁿ yeⁿ'e yú, lugar naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yā. Ní nguéé cuuví nuⁿ'u lugar miiⁿ. Canee chí dich'εεte yú Ndyuūs ní i'teenu yú Ndyuūs. Ní 'va'a yú yeⁿ'é yā ní diíⁿ yú tan'dúúcā chí neⁿ'e yā.

29 Ndyuūs yeⁿ'e yú

tan'dúúcā 'áámá nguuchi
yá'n'ā chí dituūví nducué'n'ē
chí nguéé n'daacā. Tiicá yā.

13

*Ye'n'é chí dii'n yú chí cunee
yiinuú Ndyuūs*

¹ Canéé chí dine'n'e yú
'aama yú taama yú caati
hermanos s'uuú'n ní ye'n'e
Cristo s'uuú'n.

² Nan'gaacu yú chí canee
chí ca'a yú va'āi ye'n'e yú
'ii'n'yā'n chí canúú'n yúúní.
N'duuví yā ní dii'n yā 'túúcā
ní sta'á yā va'ai yā ángeles ní
nguéé déenu yā chí ángeles.

³ Nan'gaacu yú ye'n'e 'ii'n'yā'n
chí snúú'n yā vácūū. Dii'n yú
cuenta chí s'uuú'n snuū'n yú
vácūū nduucú yā. Nan'gaacu
yú ye'n'e 'ii'n'yā'n chí n'geenú
yā ngii na cuerpo ye'n'é yā
ní dii'n yú cuenta chí s'uuú'n
ní n'geenu yú ngii na cuerpo
ye'n'e yú nduucú yā.

⁴ Dii'n yú respetar 'ii'n'yā'n
chí n'giindivaacú yā ti nguéé
dinuun'ndí yā. 'Ii'n'yā'n chí
n'giindivaacú yā canee chí
ca'n'á yā dámaā'n ndúúcū isa'n'ā
o n'daataá ye'n'é yā. Ndyuūs
ní n'diichí yā nuun'ndí ye'n'e
'ii'n'yā'n chí véé nuun'ndí
ye'n'é yā ndúúcū 'ii'n'yā'n chí
n'giindivaacú yā ní ca'n'á yā
ndúúcū táámá n'daataá o
sa'n'ā.

⁵ Nguéé dine'n'e yú tuūmī
naati yeenú yú ndúúcū chí
véé chí ye'n'e yú ti Ndyuūs
nga'n'á yā 'tíicā: 'Úú nguéé
cu'neén ndís'tiī ní nguéé dii'n
abandonar ndís'tiī.

⁶ Ní 'tíicā cuuvi caa'n'man
cuaacu yú ndúúcū confianza:

Señor ní nginnee yā 'úú. 'Úú
nguéé 'va'á ye'n'e chí
'ii'n'yā'n cuuvi dii'n yā
nduucú.

⁷ Nan'gaacú nī ye'n'e 'ii'n'yā'n
n'geete ye'n'e yaācū chí nga'n'a
ntii'nnyú'n yā nanáán ndís'tiī
ní nga'n'á yā ngii yā ndís'tiī
nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs.
Nadacadiínuu'n nī tááca 'ii'n'yā'n
s'ee'n dii'n yā ní n'geetineé yā
ní ch'i'i yā. Maa'n ní candéε nī
cuidado chí dii'n nī tan'dúúcā
'ii'n'yā'n n'geete chí i'téenu yā
Ndyuūs dii'n yā ti 'ii'n'yā'n s'ee'n
ejemplo ye'n'é nī.

⁸ Jesucristo mii'n ní 'āā 'tiicá
nūū tan'duucá yā 'iicu, 'tiicá
ntúu'n yā maa'nguuví. 'Āā 'ti-
ica nuú'n yā cue'n'e daā'man.

⁹ Cuin'diichí nī ndís'tiī.
Nguéé 'caandiveén nī ndúúdú
'na'n'a chí n'dáán ndúúcū ye'n'é
chí che'e yú. N'daacā ca
chí staava ye'n'é nī canéé
n'daacā chí cuuvi cuta'á nī
fuerzas ye'n'é nducué'n'ē chí
n'dai taavi chí Ndyuūs itée yā
ndís'tiī. Staava ye'n'é 'ii'n'yā'n
nguéé dii'n aprovechar nduuti
chí chiindiveén yā nduudu
n'dáán ndúúcū ye'n'e chí che'e
yú.

¹⁰ Deenu yú chí chiiduú
s'ee'n chí dii'n yā ntii'nnyu'n
ye'n'e yaācū ye'n'é yā nguéé
cuuvi che'é yā yuūtē ye'n'e
nátai ye'n'e 'iiti chí ch'ii'n'nú'n
yā cáávā ofrenda ye'n'e yú ti
ofrenda ye'n'e yú ní 'āā vi'í caā
ti i'teenu yú Jesucristo. Ní
Jesucristo mii'n ní ch'i'i yā chí
lado ye'n'e ofrenda ye'n'e yú.

¹¹ Chiiduú ch'εεε ca ye'n'e
judíos chí Israel s'ee'n taachi
ch'ii'n'nú'n yā 'iiti cáávā

ofrenda yeⁿe nu^undi candée yā yuūⁿ yeⁿé 'iiti cheeti cuarto chi nguuví Δεεε ναατι cuerpo yeⁿé 'iiti miin ní ngiichí yā 'áámá lado yeⁿé yāāⁿ yeⁿé yā.

12 Ní 'tiicá ntúūⁿ Jesucristo ch'iī yā cuaaⁿ dáámí cheendi va'āi yeⁿe yāāⁿ Jerusalén ní 'íicú cuuvi δεεεvé yā 'iin'yāⁿ yeⁿe nuuⁿndi yeⁿé yā ndúúcu yuuúⁿ yeⁿe maán yā.

13 Maaⁿ ní caⁿa yú tan'dúúca chi cueⁿe Jesús 'áámá lado yeⁿé yāāⁿ ní 'cueenu yú cuuvi tan'dúúca chi ch'eenú yā chiī ní cuuvi 'cuinaaⁿ yú tan'dúúca chi 'cuinaáⁿ yā.

14 Caati nguée véé 'áámá yāāⁿ chi 'áámá cūnee cáávā s'uuúⁿ naati in'nuuⁿ yú 'áámá yāāⁿ ch'εεεε chi 'áámá cūnee chi véé tiempo chi cuchī.

15 Ní cáávā chuū canee yú chi dich'εεεε yú Ndyuūs cucáávā Jesucristo. Ní taachi dich'εεεε yú Ndyuūs chuū ní ofrenda chi canee chi ca'a yú Ndyuūs. Ní canéé chi ca'a yú gracias Ndyuūs cáávā Jesucristo ndúúcu nduudu yeⁿé yú.

16 Nguéeé cuuvi 'náaⁿ nī chi din'daacá nī ní nnee nī 'aamá nī taamá nī caati chuū ní ofrenda yeⁿé nī chi 'túúca Ndyuūs neⁿe yā.

17 Cu'neeⁿveéⁿ nī nduudu yeⁿé 'iin'yāⁿ chi ngaⁿa ntiiⁿnyuⁿ yeⁿé nī. Cu'téenu nī yeⁿé yā chi ngaⁿa yā caati 'iin'yāⁿ s'eeⁿ diíⁿ yā cuidado yeⁿé staava yeⁿé nī. 'Iin'yāⁿ s'eeⁿ canéé chi nca'á yā cuenta nanáāⁿ Ndyuūs yeⁿé

ntiiⁿnyuⁿ chi diíⁿ yā. Diiⁿ núúⁿ yiiⁿnu nī chi ngaⁿa yā caati yeenú yā diíⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿé yā. Ti nduuti chi nguéeé diíⁿ nī 'túúca nguéeé yeenú yā ní nguéeé diíⁿ nī aprovechar yeⁿé ntiiⁿnyuⁿ chi diíⁿ yā cáávā ndís'tiī.

18 Maaⁿ ní caaⁿ'maⁿngua'á nī cáávā nús'uu ti nada-cadiinúúⁿ 'nū n'daacā na staava yeⁿé 'nū ní neⁿé 'nū 'cuεεtinéé n'daacá 'nū yeⁿe nducuéⁿé dendu'ū.

19 'Úú ngiicá ndís'tiī chi taachi ngaⁿ'angua'á nī, ngiicá nī Ndyuūs chi téé yā lugar 'nū chi niiⁿnuúⁿ nūⁿ cuuvi nandaá ní cuneé ndúúcu ndís'tiī.

Di'viicú yā ndís'tiī ní di-cho'ó yā, n'dai ndís'tiī

20 Maaⁿ ní Ndyuūs ní yeⁿé vaadi 'diiⁿ, maaⁿ Ndyuūs miin nadin'duuchí yā Jesucristo yeⁿé yú yeⁿé nguaaⁿ tináⁿā chi Jesucristo miin Pastor chi ch'εεεε n'dai chi diíⁿ yā cuidado s'uuúⁿ chi tan'dúúca 'iiti cuūchī yeⁿé yā. Ní Jesucristo yeⁿé yú ndúúcu yuūúⁿ yeⁿé yā diíⁿ yā chi 'áámá cūnee compromiso chi Ndyuūs diíⁿ yā ndúúcu 'iin'yāⁿ.

21 Neⁿé chi Ndyuūs yeⁿe vaadi 'diiⁿ téé yā ndís'tiī nducuéⁿé chi n'dai yeⁿé yā chi nguéeé yeⁿé nī. Ní cuuvi n'dai nī ti ndís'tiī cuuvi diíⁿ nī chiiⁿ chi neⁿé Ndyuūs chi diíⁿ nī. Ní neⁿé chi Ndyuūs diíⁿ yā cáávā nducyaaca yú nducuéⁿé chi neⁿé yā diíⁿ yā cáávā Jesucristo. Caⁿa yú chi ch'εεεε ca canéé Cristo ní

n'dεεvέ ngii yā cué^{n'}é daāⁿmaⁿ
 cue^{n'}e daāⁿmaⁿ. 'Tíicā.

²² Ndís'tiī hermanos ye^{n'}é
 ngiicá ndís'tiī chí cuchéé nī
 ndúúcū nduudu chi ngi'cueéⁿ
 ti nguéé 'yaaⁿ idinguúⁿ na
 carta miiⁿ ye^{n'}é ndís'tiī.

²³ Yaa'ví ndís'tiī chi cadi-
 inúúⁿ nī chí Timoteo her-
 mano ye^{n'}e yú 'āā ntéé canee
 sa vácūū. Ní ndúúti chí
 niiⁿnuⁿ niiⁿnuⁿ ndaa sa
 nanáaⁿ 'úú tuu'mi 'úú ní
 candéé sa^{n'}ā taachi ndaá
 nanáaⁿ ndís'tiī ní n'diichí
 ndís'tiī.

²⁴ Maaⁿ ní caa^{n'}máⁿ nī
 'ii^{n'}yāⁿ chí nga^{n'}a ntiiⁿnyuⁿ
 ye^{n'}é nī ndúúcū nducyaaca
 'ii^{n'}yāⁿ chí i'téenu yā Jesu-
 cristo: N'daí ndís'tiī, caa^{n'}máⁿ
 nī. 'Ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}e país Italia:
 N'daí ndís'tiī, nga^{n'}a yā.

²⁵ Ne^{n'}é chí Ndyuūs téé yā
 nducyaaca ndís'tiī nducué^{n'}e
 vaadi n'dai ye^{n'}é yā. 'Tíicā
 cuuvi.

CARTA YEⁿE SANTIAGO

*Santiago idingúuⁿ yā yeⁿe
'iiⁿyāⁿ chi s'nééⁿ 'muuⁿ s'nééⁿ
miiⁿ*

1 'Úú Santiago 'úú ni 'úú
idiíⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe Ndyuūs ní
yeⁿe Señor Jesucristo. Idin-
guúⁿ carta 'cūū ní dicho'ó:
Ndaí ndís'tiī ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ
yeⁿe ndu'ū ndiichúúví tribus
chi familias chi yeⁿe ndaata
Israel chi s'nééⁿ 'muuⁿ chi
s'nééⁿ miiⁿ ndii núúⁿmáⁿ
iⁿyeéⁿdī.

*Ndyuūs ca'á yā vaadī
deenu 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi i'téenu
yā yā*

2 Ndís'tiī hermanos yeⁿé,
canéé chi yeenú nī taachi
ndaā n'dee n'dái chi
idi'vaachí yeⁿe nī.

3 Caati déenu nī chuū chi
taachi ndaā n'dee n'dái chi
idi'vaachí yeⁿe nī ní n'daacā
idiíⁿ nī, ch'iⁿ'í nī chi i'téenu
nī Jesucristo ní ch'iⁿ'i ntúuⁿ nī
chi cuuvi cuchéé nī yeⁿe tan-
ducuéⁿe ndúú^{cū} paciencia.

4 Ní canéé chi candéε
nī cuidado chi cuchéé nī
yeⁿe nducuéⁿe chi di'vaachí
ndís'tiī ní cuuvi 'cuεtinéé
n'daacá nī ní diiⁿ cá chí
n'daacā nī. Ní 'āā véé ndu-
cuéⁿe necesidades yeⁿé nī.
Ní Ndyuūs téé yā ndís'tiī cosas
chi n'dai yeⁿé yā.

5 Ndúútī chi 'áámá ndís'tiī
deenú nī chi nguéé deenú
nī tuu'mi ní canéé chí caacá
nī Ndyuūs chi itée yā vaadī
deenu. Ndyuūs ca'a yā n'dee
n'dái vaadī deenu yeⁿé yā

nducyáácá 'iiⁿyāⁿ. Ní nguéé
n'gaa'vá yā ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ
yeⁿé chi n'deé vueltas caaca
yā Ndyuūs.

6 Canéé chí caacá nī
Ndyuūs ní cu'téenu nī Ndyuūs
chi caⁿ'á yā téé yā ndís'tiī.
Taachi nguéé cu'téenu nī
chi Ndyuūs nguéé caⁿ'á yā
ca'a yā chiiⁿ chí ngiicá nī
tuu'mi ní ndís'tiī tan'dúú^{cā}
nuúⁿnī'yáⁿ'ā taachi olas yeⁿé
indéε yaácū chi candéé 'yúúné
cuaaⁿ lácūū cuaaⁿ lácāā, 'tíicā
ndís'tiī.

7 'Áámá 'iiⁿyāⁿ chí ngiica
yā Ndyuūs ní nguéé cu'téenu
yā chí Ndyuūs caⁿ'á yā téé
yā dε'ε vεε, tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ
miiⁿ nguéé cūnee ngínú yā chí
Ndyuūs caⁿ'á yā téé yā 'iiⁿyāⁿ
dε'ε vεε.

8 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ véé 'uūví
vaanicadínūuⁿ yeⁿé yā. Maaⁿ
ní neⁿ'é yā diiⁿ yā 'áámá
cosa, cuayivi ní taama
cosa. 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ nguéé
canéé yā ndúú^{cū} 'áámá
vaanicadínūuⁿ yeⁿe yā.

9 Ní hermano yeⁿé yú chí
nguéé ch'εεε ca ní canéé chí
yeenú yā taachi Ndyuūs ngin-
néé yā 'iiⁿyāⁿ.

10 'Iiⁿyāⁿ chí 'cuiicá yā
canéé chí yeenú yā taachí
Ndyuūs diiⁿ yā chí nguéé
'cuiicá yā. 'Iiⁿyāⁿ chí 'cuiica
miiⁿ ní tan'dúú^{cā} naāndā
yeⁿe yaātā chí 'cuiinu, 'tiicá
yā.

11 Taachi can'dāā 'yáⁿ'ā
ní 'áámá 'iⁿūuⁿ tuu'mi ní
tí'í yaatā ní naāndā yeⁿé
chingééⁿ ní 'āā nτεε véé
naandā ti ch'iinu. 'Tiicá ntúūⁿ
'iiⁿyāⁿ chí 'cuiica ní 'cuiinu yā
ndúú^{cū} vaadī 'cuiica yeⁿé yā.

Canéé chí cuchεε yú ye'n'e nducué'n'ē

12 Dε'ē chúúcā yeenu 'ii'n'yān chí ichεé yā tanducué'n'ē taachi n'geenu yā ngii. Taachi chεé yā ye'n'e tanducué'n'ē tuu'mi ní Ndyuūs téé yā 'ii'n'yān chí canduuchí yā cue'n'e daān'maⁿ. 'Tíicā Ndyuūs nga'n'á yā chí ca'n'á yā ca'a yā 'ii'n'yān vida cue'n'e daān'maⁿ tan'dúúccā chí 'aama corona ye'n'e 'ii'n'yān chí diné'n'e yā Ndyuūs.

13 Taachi ndaā nanáán ndís'tiī cosa chí diiⁿ chí di'vaachí ndís'tiī chí ne'n'é nī diiⁿ nī chí nguεε n'daācā, nguéé canéé chí nadacadíínuuⁿ nī chí Ndyuūs diiⁿ yā chuū caati mar 'áámá 'ii'n'yān cuuvi di'vaachí yā ye'n'e Ndyuūs chí Ndyuūs diiⁿ yā cosa chí nguεε n'daācā. Ndíí nguéé ndúú cuuvi dinuuⁿndí Ndyuūs. Ndíí nguéé ndúú Ndyuūs di'vaachí yā ye'n'e 'ii'n'yān chí diiⁿ yā cosa chí nguéé n'daācā.

14 Taachi 'ii'n'yān inadacadíínuuⁿ yā chí maán yā ne'n'é yā diiⁿ yā cosa chí nguεε n'daacā tuu'mi ní v'éé nuuⁿndi ye'n'e yā ní diiⁿ yā chí nguεε n'daacā.

15 Ní taachi diiⁿ yā chiiⁿ chí ne'n'é yā diiⁿ yā chí nguéé n'daacā tuu'mi ní dinuuⁿndí yā. Ní taachi ch'εεte ca nuuⁿndi miiⁿ tuu'mi ní 'cuiinū ní diiⁿ chí 'cuūvi yā cue'n'e daān'maⁿ.

16 Ndís'tiī hermanos ye'n'é chí ne'n'e taaví. Nguéé ca'a nī lugar 'ii'n'yān chí canche'éi yā ndís'tiī chí dinuuⁿndí nī.

17 Nducué'n'ē chí n'daacā

ní dεεve chí Ndyuūs itée yā s'uuúⁿ chiiⁿ ní ngíicá cuaaⁿ 'nii'nuⁿ. Chiiⁿ ní ye'n'e Ndyuūs. Ndyuūs din'dái yā tanducué'n'ē dεεve ye'n'e nanguuvi. Ndyuūs nguéé n'daaⁿ yā tan'dúúccā 'áámá 'daaⁿnūⁿ chí n'daaⁿ.

18 Ní Ndyuūs tee yā vida s'uuúⁿ cáávā chí i'teenu yú nduudu cuaacu ye'n'é yā. Ní diiⁿ yā tan'dúúccā chí maán yā ne'n'e yā diiⁿ yā. Ní 'íicú s'uuúⁿ chí i'teenu yú, tan'dúúccā 'áámá cosecha chí vmnáánⁿ vmnaaⁿ ye'n'e nducué'n'ē chí din'dái yā 'tíicā s'uuúⁿ.

Ye'n'e vaadī cuaacu ye'n'é Ndyuūs

19 Maaⁿ ní ndís'tiī hermanos chí ne'n'e taaví 'aama 'aamá nī canee chí 'cuεetinéé yaáⁿ ní chí 'caandiveéⁿ nī naati nguéé maaⁿ n'chεεté caaⁿ'máⁿ nī. Ní nguéé maaⁿ n'chεεte nūuⁿ nduuvi taáⁿ nī.

20 'Ii'n'yān chí induuvi taáⁿ yā nguéé n'daacā diiⁿ yā ye'n'e chí vaadī cuaacu ye'n'é Ndyuūs.

21 Ní cáávā nducué'n'ē chuū canee chí divíi nī ye'n'é tanducué'n'ē chí nguεε n'daacā chí nadacadíínuuⁿ nī. Ní nguéé diiⁿ nī cosa chí nguεε ndaacā. Ní 'caandiveéⁿ nī nduudu cuaacu chí i'téenu nī ní canee na staava ye'n'é nī. Ní ndiicuuⁿ nī. Ní v'éé poder ye'n'e nduudu cuaacú 'cūú chí cuuvi dinguá'n'ai alma ye'n'é nī.

22 Naati canéé chí diiⁿ nī chiiⁿ chí nga'n'ā nduudu cuaacu miiⁿ. Nguéé dámaāⁿ chí 'caandiveéⁿ nī ní nguεε

diiⁿ nī. Ní nguéeé canche'éeí maáⁿ nī ndís'tiī.

²³ Nduuti chi 'áámá 'ii'yāⁿ n'giindiveén yā nduudu cuaacu miiⁿ ní nguéeé diiⁿ yā chiiⁿ chi ngaⁿ'ā tuu'mi ní 'ii'yāⁿ miiⁿ tan'dúúcā 'áámá 'ii'yāⁿ chi inaán yā maáⁿ yā na 'aama espejo, 'tiicá yā.

²⁴ Inaáⁿ yā maáⁿ yā tan'duucá yā 'tiicā. Ní cuayiivi nguéeé nn'gaacu yā tan'duucá yā 'áará chi n'diichí yā maáⁿ yā na 'áámá espejo.

²⁵ Naati 'ii'yāⁿ chi nn'gaacú yā chiiⁿ chi n'giindiveén yā ní nadacádíinuⁿ n'daacá yā yeⁿ'e ley chi nduudu cuaacu miiⁿ yeⁿ'é Ndyuūs, tuu'mi ní nduudu cuaacu miiⁿ cuuvi nadinguáⁿ'āi 'ii'yāⁿ. Ní 'ii'yāⁿ miiⁿ canéeé chi 'caandiveeⁿ cá yā nguuvi nguuvi. Ní nguéeé dámaāⁿ n'giindiveén yā naati diiⁿ yā chiiⁿ chi ngaⁿ'ā, tuu'mi ní cuuvi yeenu yā ndúúcū chi diiⁿ yā.

²⁶ Ní nduuti chi 'aama ndís'tiī ngaⁿ'á ni chi i'téenu nī Ndyuūs ní nguéeé candéé nī cuidado yeⁿ'e chi ngaⁿ'á nī tuu'mi ní nginnche'eí maáⁿ nī ndís'tiī. Ní nguéeé dichí'vē chi ngaⁿ'á nī chi i'téenu nī Ndyuūs.

²⁷ 'Ii'yāⁿ chi neené i'téenu yā ní didεεεε staava yeⁿ'é yā ní nguéeé véé nuuⁿndi yeⁿ'é yā nanááⁿ Ndyuūs chiida yú ní 'tiicá diiⁿ yā. Nginneé yā da'cáiyāa nguá'āa ndúúcū n'daataá nguá'āa taachi n'geenu yā ngii. Ní 'ii'yāⁿ miiⁿ ní nguéeé diiⁿ yā cosas

yeⁿ'é iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chi nguéeé n'daacā.

2

'Cuaáⁿ nī nducyaaca 'ii'yāⁿ chi daama daamá nūuⁿ 'ii'yāⁿ

¹ Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é chi maáⁿ ní i'téenu nī Señor Jesucristo yeⁿ'e yú chi δεεεεε ngii yeⁿ'é yā, ndís'tiī canéeé chí diiⁿ nī chi 'āā dáámá daamá nūuⁿ nducyaaca 'ii'yāⁿ nanáaⁿ nī.

² N'diichí nī. Taachi ndaá 'áámá 'ii'yāⁿ nguuaⁿ ndís'tiī taachi nduuvidaamá nī ní 'ii'yāⁿ miiⁿ canúúⁿ nduu tá'a yā 'áámá chi ntá'āa yeⁿ'e 'díiⁿnguāaⁿ ní n'daacā catecai yā, ní 'tiicá ntúūⁿ ndaá táámá 'ii'yāⁿ chi ndaachí yā ní ndiicū catecai yā,

³ ní neⁿ'e cá nī 'ii'yāⁿ chi n'daacā catecaí yā, ní ngaⁿ'á nī ngii nī 'ii'yāⁿ mii: N'diī cun'dií nī lugar chi n'daacā ca; ní ngaⁿ'á nī ngii nī saⁿ'ā chi ndaachí: N'diī cuéendiinú nī cuaaⁿ la'tiī o 'cundií nī na yiive,

⁴ tuu'mi ní nguéeé diiⁿ nī chí dáámá daamá nūuⁿ 'ii'yāⁿ nguuaⁿ ndís'tiī. Ní n'diichí nī 'ii'yāⁿ s'eeⁿ cheεε chi n'daacā, ní nguéeé n'daacā chiiⁿ chí nadacádíinuⁿ nī.

⁵ Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é chi neⁿ'é taavi, 'caandiveeⁿ nī chiiⁿ chí ngaⁿ'á. Ndyuūs ndεεεε yā 'ii'yāⁿ yeⁿ'é iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chí pobre yā chí cuuvi 'cuiicá yā ndúúcū chí i'téenu yā. Ní véé chí cuuvi yeⁿ'é yā naachi Ndyuūs caaⁿ'máⁿ ntiⁿ'nyúⁿ yā ti chuū Ndyuūs ngaⁿ'á yā chí ca'á yā

nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chi neⁿ'é yā Ndyuūs.

6 Maaⁿ ní ndís'tiī maáⁿ nī s'neéⁿ nī 'iiⁿyāⁿ chi ndaachiī yā chi nguéeé véeé yeⁿ'e yā ná lugar chi nguéeé n'daacā. ¿Áá nguéeé 'iiⁿyāⁿ 'cuiica chí idi'vaachí yā ndís'tiī ní icandée yā ndís'tiī nanááⁿ 'iiⁿntyéⁿ'é?

7 ¿Áá nguéeé 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi cuncáā ngaⁿ'a yā yeⁿ'é chi duuchi yeⁿ'e Cristo chí n'daacā? Ní Cristo yeⁿ'e yú yaa'ví yā ndís'tiī chi cuuvi yeⁿ'é yā ndís'tiī.

8 Nduuti chi ndís'tiī cuaacu níⁿnyúⁿ diíⁿ nī tanducuéⁿ'é chi ngaⁿ'a ley yeⁿ'é Ndyuūs chí 'tíicā canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é yā: Dinéⁿ'e di 'iiⁿyāⁿ nīⁿnuuⁿ vaacu di tan'dúúⁿcā chí neⁿ'e di maaⁿ dī, tuu'mi ní n'daacā idiíⁿ dī.

9 Ní ndúúⁿti chí ndís'tiī nguéeé dáámá daamá nūⁿ dinéⁿ'e nī nducyaaca 'iiⁿyāⁿ tuu'mi ní dinuuⁿndi nī. Ní nguéeé diíⁿ nī tan'dúúⁿcā chí ngaⁿ'ā ley yeⁿ'é Ndyuūs. Ley miiⁿ n'giⁿ'i chí ndís'tiī ní véeé nuuⁿndi yeⁿ'é nī.

10 Ní ndúúⁿtí chí 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéeé diíⁿ yā chí ngaⁿ'ā 'áámá 'líⁿ chuundi yeⁿ'e ley yeⁿ'é Ndyuūs tuu'mi ní canéé yā tan'dúúⁿcā chí nguéeé diíⁿ yā mar 'áámá chí ngaⁿ'ā ley miiⁿ.

11 Ndyuūs chí ngaⁿ'a yā 'tíicā: Nguéeé caⁿ'á di ndúúⁿcū n'daataá o sáⁿ'ā chí nguéeé yeⁿ'e di, Ndyuūs miiⁿ 'tíicā ntúūⁿ ngaⁿ'a yā: Nguéeé 'caaⁿ'nuⁿ di 'iiⁿyāⁿ. Maaⁿ ní nduuti chí 'aama 'iiⁿyāⁿ nguéeé caⁿ'á yā ndúúⁿcū n'daataá o saⁿ'ā chí nguéeé yeⁿ'e yā naati ch'iiⁿ'núⁿ yā

'iiⁿyāⁿ 'āā nguéeé diíⁿ yā chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'é Ndyuūs.

12 Ní ndís'tiī ní canee chí caaⁿ'máⁿ nī n'daacā ní din'daacá nī tan'dúúⁿcā chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'é Ndyuūs ti ley miiⁿ n'diichi s'uuúⁿ. Ní ley miiⁿ diíⁿ chí cuuvi nanguáⁿ'āi s'uuúⁿ.

13 'Iiⁿ'yāⁿ chí nguéeé neⁿ'e ya'ai 'iinú yā 'iiⁿyāⁿ 'tíicā ntúūⁿ Ndyuūs nguéeé neⁿ'e ya'ai 'iinú yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ taachi n'diichí yā nuuⁿndi yeⁿ'é yā. 'Iiⁿ'yāⁿ chí ya'ai 'iinú yā 'iiⁿyāⁿ ichée yā taachi Ndyuūs n'diichí yā nuuⁿndi yeⁿ'é nducyaaca 'iiⁿyāⁿ.

'Iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā Ndyuūs diíⁿ yā ntiíⁿnyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs

14 Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é, ¿de'ē dichí'vē 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'á yā chí i'téenu yā Jesu-cristo ní nguéeé diíⁿ yā cosas chí n'daacā? ¿Áá cuuví nanguaⁿ'ai yā nduuti chí ngaⁿ'á yā chí i'téenu yā 'tíicā?

15 Maaⁿ ní nadacadíⁿnuuⁿ yú yeⁿ'e 'áámá hermano o hermana yeⁿ'e yú chí nguéeé véeé catecai yā ní nguéeé véeé chí che'e yā.

16 Nduuti chí n'diichi yú hermano o hermana miiⁿ ní ngaⁿ'a yú ngii yú 'yā: Dii cueⁿ'e di ndúúⁿcū vaadī 'diiíⁿ. Nan'guεεcundii di ní che'e di. Ní nguéeé ca'a yú hermano o hermana miiⁿ yeⁿ'e yú chí che'é yā o catecai caavā chí diíⁿ yā tapar, tuu'mi ní, ¿de'ē chí'vē chí ngaⁿ'a yú ngii yú hermano o hermana yeⁿ'e yú 'tíicā?

17 Ní 'tiicá ntúūⁿ ye^{n'e} chiiⁿ chi i'teenu yú Ndyuūs. Nduuti chi 'áamá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé din'daacá yā cáávā chi i'téenu yā Cristo tuu'mi ní chííⁿ chí i'téenu yā tan'duucā chi cosa chi n'díí.

18 Nduuti chi 'áamá yā nga^{n'}á yā ngii yā s'uuúⁿ 'tíicā: Díí nga^{n'}a di chi i'téenu di Ndyuūs naati 'úú idiíⁿ nducué^{n'e} chi n'daacā. 'Úu nga^{n'}á ngíi 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ: Díí ch'i^{n'}i di 'úú tan'dúú^{cā} chi cuuvi cu'téenu yú Ndyuūs ní nguéé n'daacā cuuvi diiⁿ yú. 'Úú ch'i^{n'}i dii chi i'teenú Ndyuūs caavā chi n'daacā idiíⁿ.

19 'Áá i'téenu di chi véé 'áamá n'dyá^{n'}ā Ndyuūs. N'daacā chi i'téenu di 'tíicā. 'Tiicá ntúūⁿ 'yááⁿ'nguiinūⁿ i'téenu sa ní n'duuví sa ti 'va'ā sa.

20 Díí 'iiⁿ'yāⁿ chi chεεchí tīiⁿ chi nguéé ne^{n'e} di cu'téenu di. Nduuti chi 'áamá 'iiⁿ'yāⁿ i'téenu yā Ndyuūs ní nguéé din'daacá yā tuu'mi ní dííⁿ yā tan'dúú^{cā} chi nguéé i'téenu yā. Ní vaadí i'teenu ye^{n'é} yā cūnee tan'dúú^{cā} chi n'díí 'tíicā cunéé.

21 Maaⁿ ní nadacadíinuuⁿ nī ye^{n'e} tiempo chí 'āā chó'o^o ye^{n'e} chiida yú chí nguuvi Abraham chí ye^{n'e} ndaata ye^{n'e} yú. Ndyuūs inadach'εεcú yā nuuⁿndi ye^{n'é} yā cáávā ntiiⁿnyuⁿ chí dííⁿ yā taachi ca'á yā daiyá yā Isaac lado ye^{n'e} ofrenda nanááⁿ na nátaī cáávā chí 'caa^{n'}núⁿ yā daiyá yā naati nguéé ch'i sa.

22 ¿'Áá nguéé deenú nī chí Abraham i'téenu yā Ndyuūs

ní ch'i^{n'}i yā 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā caavā chíiⁿ chí dííⁿ yā? Ní Abraham néené i'téenu yā Ndyuūs caavā chí dííⁿ yā.

23 Ní chíiⁿ cuaacu chí canée nguūⁿ na libro ye^{n'é} Ndyuūs 'tíicā: Abraham s'téenu yā Ndyuūs ní Ndyuūs ní dííⁿ yā cuenta chí Abraham ní n'daaca yā. Ní Ndyuūs sta'á yā Abraham chí cuuvi ye^{n'é} yā cáávā chí i'téenu yā Ndyuūs. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nga^{n'}á yā chí Abraham miiⁿ ní amigo ye^{n'é} Ndyuūs.

24 Maaⁿ ní cuuvi n'diichí nī chí Ndyuūs cuta'á yā 'iiⁿ'yāⁿ chí cuuvi ye^{n'é} yā nguéé dámaāⁿ caava chí i'téenu yā 'yā naati 'tiicá ntúūⁿ caavā chí din'daacā yā.

25 'Tiicá ntúūⁿ tá^{n'}ā Rahab chí ndúúcu tá 'yaaⁿ sa^{n'}ā, Ndyuūs ní dííⁿ yā cuenta ye^{n'e} tá chí n'daacā tá. Ní Ndyuūs sta'á yā tá^{n'}ā chí cuuvi ye^{n'é} yā caava chí n'daacā diiⁿ tá. N'daata miiⁿ 'cuuⁿ tá sa^{n'}ā s'eeⁿ chí ndaaⁿ 'de'eí n'de'eí sa^{n'}ā chí Ndyuūs dichó'o yā. Ní tá^{n'}ā miiⁿ dicho'o tá sa^{n'}ā s'eeⁿ táamá yúúni taachi véé peligro ye^{n'e} sa.

26 Ní tan'dúú^{cā} cuerpo ye^{n'e} yú taachi nguéé canée espíritu ye^{n'e} yú ndúúcu ní n'díí, 'tiicá ntúūⁿ taachi i'téenu yú Ndyuūs ní nguéé n'daacā idiíⁿ yú, chíiⁿ chí i'téenu yú cunéé tan'dúú^{cā} chí n'díí.

3

Ye^{n'e} chíiya yú

1 Ndís'tīi hermanos ye^{n'é} nguéé canée chí cuuvi 'yaaⁿ maestros ye^{n'e} yaacū nguaaⁿ

ndís'tiī. Deenú nī chi Ndyuūs diitu n'diichí yā nuuⁿndi yeⁿ'e maestros miiⁿ nguéé ti ndís'tiī.

² Nducyaacu yú idiiⁿ yú n'deeē n'dái faltas. Ní nduuti chi 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé caaⁿmán yā mar 'áámá falta tuuⁿmi ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní neené n'daacā. Ní cuuvi ngaⁿ'á ntiiⁿnyuⁿ yā yeⁿ'e nuuⁿmaⁿ cuerpo yeⁿ'e maán yā.

³ Cuin'diichí nī. Cuⁿnuūⁿ yú frenos naaⁿ 'yúúdūu ní cu'téenu tī yeⁿ'e yú. Ní nuuⁿmaⁿ cuerpo yeⁿ'e tī cuuvi diiⁿ tan'dúúcā chi neⁿ'e yú.

⁴ Maaⁿ ní nadacadínuuⁿ yú yeⁿ'e barco. 'Áará chí ch'εεε ní 'yúúné taaⁿ ngéenū ní 'iiⁿyāⁿ cuuvi diiⁿ yā manejar barco miiⁿ cáávā 'áámá yáⁿ'á 'líín yeⁿ'e barco miiⁿ chi canúúⁿ chεεti nuūⁿnī'yáⁿ'ā. Ní barco miiⁿ ngiicā naachi neⁿ'é yā.

⁵ 'Tiicá ntúūⁿ chiiya yú. 'Áará chí 'áámá chí 'líín chí yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'e yú naati ngaⁿ'a yú yeⁿ'e n'deeē n'dái cosas chí n'gεεε ndúúcū chiiya yú. Ní cuin'diichí nī ta 'líín chuundí yaⁿ'ā cuuvi caacyáⁿ'ā 'áámá icyáⁿ'ā ch'εεε.

⁶ Ní chiiya yú tan'dúúcā 'áámá nguuchi yaⁿ'ā 'tíicā chiiya yú. Ní tanducuén^{'ē} tan'dúúcā 'áámá iⁿ'yeeⁿdi chí ndiituú ndúúcū nducuén^{'ē} chí nguεε n'daacā, 'tíicā cuerpo yeⁿ'e yú cáávā chiiya yú. Ní diiⁿ chí núúⁿmán cuerpo yeⁿ'e yú véé nuuⁿndi yeⁿ'ē. Ní tan'dúúcā infierno chí ngiichi yaⁿ'ā 'tíicā diiⁿ chiiya yú. Ní yaⁿ'ā miiⁿ ní

diiⁿ tan'dúúcā chí ngiichi nducuén^{'ē} vida yeⁿ'e yú 'naaⁿ chí canee yú iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

⁷ Ca'áámá ca'áámá naaⁿ 'iiti chí véé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū yeⁿ'ē 'iiti 'yúúdūu, yeⁿ'ē 'yaada, yeⁿ'ē cúú, 'iiti chí snúūⁿ chεεti nuūⁿnī'yáⁿ'ā ní nducyaaca tī saⁿ'ā cuuvi diiⁿ sa amansar ní 'āā diiⁿ sa amansar 'iiti s'een.

⁸ Naati mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé cuuvi diiⁿ yā chí amansar chiiya maán yā. Ngaⁿ'a yú cosas chí nguéé n'daacā 'aara chí nguéé neⁿ'e yú. Ní ndúúcū chiiya yú ngaⁿ'a yú n'deeē n'dái chí nguéé n'daacā yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ. Ní diiⁿ yú chí cuuvi 'cuūvi yā.

⁹ Ní ndúúcū maaⁿ chiiya yú dich'εεε yú Ndyuūs chí-ida yú ní ngaⁿ'a taaⁿ yú yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí Ndyuūs din'dái yā chí tan'dúúcā maán Ndyuūs 'tiicá din'dái yā 'iiⁿyāⁿ.

¹⁰ Yeⁿ'e maaⁿ cheendi ntúūⁿ yú ngaⁿ'a yú chí Ndyuūs n'daacā yā ní ngaⁿ'a taaⁿ yú ndúúcū 'iiⁿyāⁿ. Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é, nguéé canéé chí cuuvi 'tíicā.

¹¹ ¿'Áá yeⁿ'e 'áámá nduuti-naaⁿ nuūⁿnīⁿ can'dáā nuūⁿnī yaāa ndúúcū nuūⁿnīⁿ yaādī? Nguéé cuuvi.

¹² Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é, ¿'áá cúúví 'áámá yáⁿ'á yeⁿ'e n'guiidī yááⁿ nguuvi cuuvi aceitunas yeⁿ'e? Nguéé cuuvi. O 'aama yáⁿ'á 'líín yeⁿ'e uvas ¿'áá cuuvi n'guiidī yááⁿ nguuvi cuuvi yeⁿ'e? Nguéé cuuvi. 'Tiicá ntúūⁿ yeⁿ'ē 'aama ndúútínaáⁿ nuūⁿnīⁿ nguéé cuuvi can'dáā nuūⁿnīⁿ diini ndúúcū nuūⁿnīⁿ yaadi.

Ye'n'e vaadī deenu chi cuaacu ní'nyu'n chi vaadī deenu

13 Nduuti chi véé sa'n'ā chi cadíinuun sa ní chi deenu nguaa'n ndís'tiī canéé chí cuu'n'mi' sa 'i'n'yā'n chi cuaacu chi deenu sa ní ndiicuu'n sa cáávā nduudu n'dai ye'n'e sa ndúúcū ntii'nyu'n n'daāca chi dii'n sa.

14 Naati nduuti chi véé vaadī ngueēe chi ch'εεεε ndúúcū vaadī 'caa'va na staava ye'n'é nī ní ndís'tiī ní nadacádíinuun nī na staava ye'n'é nī chí ca'n'á nī dii'n nī nducué'n'ē caavā maán nī dii'n nī aprovechar, tuu'mi ní nguéé cuuvi nadacádíinuun nī chí n'gεεεε nī. Ndíi nguéé cuuvi caa'n'má'n nī nduudu yaadi chí contra ye'n'e nduudu cuaacu.

15 Ní vaadī deenú 'cūū ye'n'é nī nguéé vaadī deenu chí ye'n'é Ndyuūs naati vaadī deenú 'cūū ní ye'n'e i'n'yee'n'dí 'cūū ní ye'n'e chí nadacádíinuun yā ní ye'n'é yáá'n'guiinuun.

16 Naachi 'i'n'yā'n chí dínngueé yā ní dii'n yā nducué'n'ē caava maán yā ne'n'é yā dii'n yā aprovechar, tuu'mi ní mii'n canéé 'i'n'yā'n chí nguéé véé orden ye'n'é yā. Ní dii'n yā tanducué'n'ē dendu'ū chí nguéé n'daacā.

17 Naati 'i'n'yā'n chí véé vaadi deenu ye'n'é yā chí ye'n'e Ndyuūs, tuu'mi ní vmnáá'n vmnaa'n canéé chí ch'εεetinéé n'daaca yā ndúúcū vida ye'n'é yā chí δεεεε. Cuayiivi ní dii'n yā chí véé vaadī 'dii'n. Ní ndiicúu'n yā, ní amigo yā. Ní ya'ai 'iinú yā ndúúcū 'i'n'yā'n ní dámaā'n dii'n yā tanducué'n'ē

chi n'daacā. 'Āā daamá nūu'n 'cuaa'n yā nducyaaca 'i'n'yā'n. Ní nguéé nadacádíinuun yā ye'n'e chí nguéé ndaacā, ní nguéé dii'n yā dendu'ū chí nguéé n'daacā.

18 Ní 'i'n'yā'n chí dii'n yā chí véé vaadī 'dii'n ní dii'n yā tan'dúúcā chí cuu'nú yā ndaata ye'n'e nducué'n'ē chí cuaacu. 'Tíicā dii'n yā. Ní n'gui'i ye'n'e nducue'n'ē chí cuaacu ní vaadī cuaacu.

4

Ye'n'e ndís'tiī amigos ye'n'e 'i'n'yā'n chí nguéé i'téenu yā Jesu-cristo

1 ¿Tíi ngiica cosas chí caandaá chí 'tíica ngu'n'ú nī nguaa'n maán nī? Ngiicā ye'n'e ná vaanicadíinuun ye'n'e maán nī ti ne'n'e nī dii'n nī cosas chí nguéé n'daacā.

2 Ndís'tiī ne'n'é nī cosas ní nguéé véé ye'n'e nī. Ní cáávā chuū ne'n'é nī 'caa'n'nú'n nī 'i'n'yā'n. Ne'n'é nī dendu'ū chí inaán nī ní nguéé cuuvi cuta'á nī. Ní cáávā chuū ngu'n'ú nī ní dii'n nī caandaá. Ní nguéé ndaaca nī chii'n chí ne'n'é nī ti nguéé ngiicá nī Ndyuūs de'ē chí ne'n'e nī.

3 Ní taachi ndís'tiī ngiicá nī Ndyuūs de'ē chí ne'n'e nī, Ndyuūs nguéé téé yā chii'n chí ne'n'e nī ti ngiicá nī dámaā'n caavā maán nī caati cuuvi yeenú nī. Ní nguéé n'daacā chí ngiica nī 'tíicā.

4 Ndís'tiī 'i'n'yā'n chí nguéé 'áamá cunee nī ndúúcū chí i'téenu nī, ¿'áá nguéé deenu ndís'tiī chí taachi ca'n'á nī ndúúcū 'i'n'yā'n chí nguéé i'téenu yā Jesucristo ní dii'n

nī dendu'ū chi ye^{n'e} i^{n'}ye^{ndí}
'cūū tuu'mi ní canéé nī
enemigos ye^{n'é} Ndyuūs?
'Tiicá nī.

⁵ ¿'Áá nadacádíínuuⁿ ndís'tiī
chi dííⁿ nī chi nguéé dichí^{vē}
nduudu ye^{n'e} libro ye^{n'é}
Ndyuūs naachi canéé nguūⁿ
'tíicā?: Ndyuūs s'neeⁿ yā
Espíritu N'dai ye^{n'é} yā chεεti
staava ye^{n'e} yú. Ní Espiritu
miiⁿ ní ne^{n'e} ca chi s'uuúⁿ ca-
nee yú dámaāⁿ ye^{n'e} Ndyuūs
s'uuúⁿ.

⁶ Naati Ndyuūs nginnée yā
s'uuúⁿ ní itée yā s'uuúⁿ vaadi
n'dai ye^{n'é} yā s'uuúⁿ. Canéé
nguūⁿ na libro ye^{n'é} Ndyuūs
'tíicā: Ndyuūs nguéé ca^{n'}á yā
lado ye^{n'e} 'ii^{n'}yāⁿ chi idin'gεεε
maán yā naati ca'a yā vaadi
n'dai ye^{n'é} yā 'ii^{n'}yāⁿ ndiicúⁿ.

⁷ 'Tíicā canee chi s'neéⁿ nī
vida ye^{n'e} maán nī na ta'á
Ndyuūs. Nguéé ca'á nī lu-
gar yááⁿ'guiinūⁿ chi nga^{n'}a
ntiiⁿnyuⁿ sa ye^{n'e} ndís'tiī ní
yááⁿ'guiinūⁿ ní cuεεvii sá
ye^{n'e} nanááⁿ ndís'tiī.

⁸ Ndaá nī nanááⁿ Ndyuūs
ní Ndyuūs ní chí nndaa ntúūⁿ
yā nanááⁿ ndís'tiī. Ndís'tiī
'ii^{n'}yāⁿ nuuⁿndíí nadidεεvé nī
vida ye^{n'é} nī. Ndís'tiī chi véé
'uūvī vaanicadíínuūⁿ ye^{n'é} nī,
nadidεεvé nī staava ye^{n'é} nī.

⁹ Ndís'tiī 'ii^{n'}yāⁿ nuuⁿndíí
di'vaachi maán nī ní cuεεcú
nī ní ya'ái 'iinú nī ye^{n'e} chí dííⁿ
nī. Nguéé canee chi n'gííⁿnyuⁿ
nī naati canee chi cuεεcú
nī. Nguéé canéé chi yeenú
nī naati canee chi di'vaachí
maaⁿ nī.

¹⁰ Ní 'cuεεtinée ndiicuuⁿ
nī nanááⁿ Señor ye^{n'e} yú ní
Señor ye^{n'e} yú ní dííⁿ yā chí

n'gεεε nī.

*Ye^{n'e} chi n'diichi yú
nuuⁿndí ye^{n'e} hermanos ye^{n'e}
yú*

¹¹ Ndís'tiī hermanos ye^{n'é},
nguéé caa^{n'}maⁿ cúnncaa nī
ye^{n'e} 'aama nī taama nī
hermanos ye^{n'e} yú. 'Áá du'ú
ndís'tiī chí nga^{n'}a contra
'áámá hermano ye^{n'e} yú o
n'diichi nī nuuⁿndi ye^{n'e}
hermano ye^{n'e} yú, ndís'tiī
nga^{n'}a ntúūⁿ cúnncaa nī
contra ley ye^{n'é} Ndyuūs ní
n'diichi nī ye^{n'e} ley miiⁿ. Ní
naachi n'diichí nī ye^{n'e} ley
miiⁿ tuu'mi ní dííⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ
ye^{n'e} juez ní nguéé dííⁿ nī chí
nga^{n'}a ley miiⁿ.

¹² Dámaāⁿ véε 'áámá
n'dyá^{n'}á chí Ndyuūs chí ca'á
yā ley miiⁿ ní 'tiicá ntúūⁿ
Ndyuūs ní juez. Maán yā
cuuvi nadinguá^{n'}ai yā 'ii^{n'}yāⁿ
o cuuvi di'cuinú yā 'ii^{n'}yāⁿ.
Maaⁿ ní ndís'tiī, ¿du'u ndís'tiī
chí n'diichí nī de'ē idiiⁿ táámá
'ii^{n'}yāⁿ?

*Nguéé deenu yú de'ε chí cu-
uvi ndúúcu yú ndii cavyaaⁿ*

¹³ Maaⁿ ní 'caandiveéⁿ
nī nduudu chí nga^{n'}á ngī
ndís'tiī chí nga^{n'}a nī 'tíicā.
Maaⁿnguuví o cavyaaⁿ ca^{n'}á
táámá yáāⁿ nī canéé miiⁿ
'áámá nduūyū, ní dííⁿ negocio
ní dííⁿ ganar.

¹⁴ Ndís'tiī ní nguéé de'ē
véε déenu nī chí de'ē cuuvi
cavyaaⁿ. ¿De'ē vida ye^{n'e}
ndís'tiī? Vida ye^{n'é} nī ní
tan'dúúcā 'áámá meēēⁿ chí
ngo'oó 'áámá nch'εēté ní
n'giinu.

¹⁵ Ndís'tiī ní canéé chí
caa^{n'}máⁿ nī 'tíicā. Nduuti

chi Ndyuūs ne^{n'}é yā chi cunduūchí tuu^{'mi} ní díiⁿ chuū o díiⁿ cháā.

16 Naati nguée díiⁿ nī 'túicā. Ndís'tiī nga^{n'}á nī ye^{n'}e cosas n'gεεε chi díiⁿ nī. Ní yeenú nī ye^{n'}e nducué^{n'}e 'cūū chi nga^{n'}a nī chí n'gεεε. Ní nguée^{n'} n'daacā chi díiⁿ nī 'túicā.

17 'Ii^{n'}yāⁿ chi déenu yā ye^{n'}e chi cuuvi díiⁿ yā chi n'daacā ní nguée^{n'} idiíⁿ yā chuū tuu^{'mi} ní dinuuⁿndí yā.

5

Yaa'ví 'ii^{n'}yāⁿ chi 'cuiica chi candéé yā cuiádo

1 'Caandiveeⁿ ndís'tiī 'ii^{n'}yāⁿ chi 'cuiica. Cuεεcú nī ní 'cuaī nī caati 'cueenú nī cuuvi dendu'ū chí díitūū chí cuchii nanááⁿ ye^{n'}e ndís'tiī.

2 Vaadī 'cuiica ye^{n'}é nī ní nchōō ní catecai n'daí nī n'dáá ní che'é ti.

3 Ní 'díiⁿnguāāⁿ ndúúcū 'díiⁿnguεε ye^{n'}é nī ní che'e yá^{n'}āa. Ní chiiⁿ chí nche'e yá^{n'}āa miiⁿ ní canéé tan'dúúcā 'áámá lado ye^{n'}e testigo chí caa^{n'}maⁿ contra ye^{n'}é nī. Ní chiiⁿ chí díiⁿ tan'dúúcā chí cacyá^{n'}ā cuerpo ye^{n'}é nī nduucū ya^{n'}ā. Ní vaadī 'cuiica ye^{n'}é nī ní nguáin'daí nī ní maaⁿ ní tiempo chí cuuví 'cuiinu í^{n'}yeēⁿdí.

4 N'diichí nī. 'Āā cuéeⁿ nadí^{'vε} nī 'ii^{n'}yāⁿ chí díiⁿ yā ntiíⁿnyuⁿ ní sta'á yā cosecha ye^{n'}é nī. Ní chí^{'vε} miiⁿ canéé tan'dúúcā 'áámá testigo contra ye^{n'}e ndís'tiī. 'Ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ ní 'caí yā contra ye^{n'}e ndís'tiī ní Señor chí nga^{n'}a ntiíⁿnyúⁿ yā ye^{n'}e nducyáácá 'ii^{n'}yāⁿ 'āā

n'giindiveeⁿ yā chiiⁿ chí 'caí yā.

5 Ndís'tiī 'ii^{n'}yāⁿ 'cuiica, maáⁿ nī ch'εεtineé nī ndúúcū tanducué^{n'}e chí ne^{n'}é nī ní yeenú nī. Ní dichεεté nī cáávā nguuvi chí 'cuuví nī tan'dúúcā chí díiⁿ nī ndúúcū 'áámá cuuchí chí cuuvi 'viiché tí níicú ndaa 'áámá nguuvi chí 'caa^{n'}núⁿ nī 'iiti miiⁿ.

6 Ní ndís'tiī 'āā díiⁿ nī condenar sa^{n'}ā chí n'daí ní 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ n'gii^{n'}núⁿ yā sa^{n'}ā. Ní nguée^{n'} díiⁿ sa mar 'áámá chí nadanguá^{n'}ai sa maaⁿ sa.

Ye^{n'}e 'viich'εεtíinūūⁿ ye^{n'}e yú ní ye^{n'}e chí nga^{n'}angua'a yú

7 Ní cáávā nducué^{n'}e nga^{n'}á ndís'tiī hermanos ye^{n'}é canéé chí díiⁿ nī nducué^{n'}e ndúúcū vaadī 'diiⁿ nanááⁿ nī ní nanááⁿ Señor ye^{n'}e yú ndii tiempo chí ndaa yā taama vmné^{n'}ēe. Cui^{n'}diichí nī. 'Ii^{n'}yāⁿ chí díiⁿ yā ntiíⁿnyuⁿ ye^{n'}e campo canee chí cūnee ngínú yā chí ndaācá n'daacā cosecha ye^{n'}e yā. Ní cūnee ngínú n'daí yā chí cueeⁿ cuuvi vmnááⁿ vmaaaⁿ. Ní taachi cho'ōo chí cueeⁿ cúuvi cuayiivi tuu^{'mi} ní cuta'á yā cosecha ye^{n'}e yā.

8 'Tiicá ntúūⁿ ndís'tiī véé pa-ciencia ye^{n'}é nī ní canee díitú nī ndúúcū chí i'téenu nī na staava ye^{n'}é nī caati tiempo chí ndaa Señor ye^{n'}e yú 'āā snee niiⁿnuúⁿ.

9 Ní ndís'tiī hermanos ye^{n'}é nguée^{n'} caaca nuuⁿndí nī 'aama nī contra taama nī ní nguée^{n'} cuuvi n'diichí Ndyuūs nuuⁿndí 'cūū chí ye^{n'}e nī. Ndyuūs chí juez ní niiⁿnuúⁿ nūūⁿ ndaa yā.

10 Maaⁿ ní hermanos yeⁿ'é nadacádínuuⁿ nī yeⁿ'e tiempo chí 'āā ch'ó'ōo tan'dúúccā chí diiⁿ profetas chí candεε yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs ní n'deeē n'dái ch'eenú yā chí. Ní véé paciencia yeⁿ'é yā. Tan'dúúccā chí diiⁿ yā 'tíicá ntúūⁿ canee chí diiⁿ nī.

11 Deenu yú chí yeenú profetas s'eeⁿ taachi ch'eenú yā chí. Ndís'tiī ní ch'iindiveéⁿ nī yeⁿ'e saⁿ'ā Job ní tan'dúúccā chí véé ca paciencia yeⁿ'ē sa taachi ch'eenú sa chí. 'Āā n'diichí nī ntúūⁿ tan'dúúccā Señor yeⁿ'e yú diiⁿ yā cáāvā saⁿ'ā Job miiⁿ taachi ch'iinu ch'eenú sa chí. Maaⁿ ní Señor yeⁿ'e yú ní néené neⁿ'é yā s'uuúⁿ ní néené ya'ai yā s'uuúⁿ.

12 Ní yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē hermanos yeⁿ'é, nguéé caaⁿ'maⁿ nī dε'ē chí neⁿ'e diiⁿ nī ndúúccū nduudu “por Dios” chí caⁿ'á nī diiⁿ nī 'tíicā o nguéé caⁿ'á nī diiⁿ nī 'tíicā. Ní nguéé caaⁿ'máⁿ nī “caavā nanguuvi”, ndíi nguéé ndúú cáāvā “iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū”, ndíi nguéé ndúú caavā táámá naaⁿ. Dámaāⁿ caaⁿ'máⁿ nī, “'tíicā idiíⁿ” o “nguéé 'tíicā idiíⁿ” caati Ndyuūs nguéé cuuvi diiⁿ yā condenar ndís'tiī.

13 Ndúútī chí 'áámá chεε ndís'tiī chí n'geenú nī ngii, canéé chí caaⁿ'maⁿ'ngua'á nī Ndyuūs. Nduuti chí canee 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí diyeenú, cánéé chí caatá yā chí Ndyuūs ní ch'εεtē yā.

14 Nduuti chí 'áámá chεε ndís'tiī ní ngíita nī canéé chí yaa'ví nī 'iiⁿ'ntyén'e yeⁿ'e yaācū chí cuchíi yā ní

'cuεεndáa yā aceite na cuerpo yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí ngíita yā ní caaⁿ'maⁿ'ngua'á yā nanááⁿ Señor Jesucristo yeⁿ'e yú cáāvā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí ngíita yā.

15 Ní taachi ngaⁿ'angua'á nī, i'téenu nī chí Jesucristo cuuvi diiⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí ngiitā, ní Señor Jesucristo miiⁿ ní nadicuéeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ chí ngiitā ní nduūvā yeⁿ'é yā. Ní nduuti chí véé nuuⁿ'ndi yeⁿ'é yā Señor Jesucristo nadach'εεcú yā nuuⁿ'ndi yeⁿ'e yā.

16 Cáāvā chuū ní caaⁿ'máⁿ nī nuuⁿ'ndi chí diiⁿ nī contra hermanos yeⁿ'é nī ní cuuvi nī hermanos. Ní caaⁿ'maⁿ'ngua'á nī 'áámá nī táámá nī ní cuuvi nduūvā yeⁿ'é nī. 'Iiⁿ'yāⁿ chí n'dai taavi taachi caaⁿ'maⁿ'ngua'á yā véé poder yeⁿ'e Ndyuūs na staava yeⁿ'é yā taachi caaⁿ'maⁿ'ngua'á yā.

17 Deenu yú chí saⁿ'ā Elías chí profeta ní 'áámá saⁿ'ā tan'dúúccā s'uuúⁿ 'tíicā sa. Taachi caⁿ'āngua'a sa chí chiica sa Ndyuūs chí diiⁿ yā chí nguéé cueeⁿ cuūvī tuu'mi ní nguéé cheeⁿ cuūvī vmnaaⁿ yáⁿ'āa 'iiⁿu nduūyū canéé maⁿ'ā.

18 Ní cuayivi miiⁿ ní caⁿ'āngua'a ntúūⁿ sa táámá vmnéⁿ'ēe chí cueeⁿ cuūvī ní cheeⁿ cuūvī vmnaaⁿ yáⁿ'āa ní chíi taavi cosecha yeⁿ'ē.

19 Maaⁿ ní ndís'tiī hermanos yeⁿ'é, nduuti chí 'áámá ndís'tiī ngíi divií nī yeⁿ'ē nduudu cuaacu ní táámá yā idiíⁿ yā chí 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ nanguεεcunée yā ní i'téenu yā

nduudu cuaacu,
 20 tuumi ní canéé, chi
 cadíínuuⁿ nī chuū. 'Áámá
 'iiⁿ'yāⁿ chi diíⁿ yā chi táámá
 'iiⁿ'yāⁿ chi dinuuⁿndí yā
 nacueεεcúndii yā ní cuvii
 yā yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'é yā,
 tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ vmnaaⁿ
 nadanguáⁿ'ai yā alma chi
 n'diī yeⁿ'ē taamá yā. Ní diiⁿ
 chi Ndyuūs nadach'εεcú yā
 n'dee n'dái nuuⁿndi yeⁿ'é yā.
 "Tíicā cuuvi.

CARTA VMNÁÁⁿ VMNAAⁿ YEⁿ'E SAN PEDRO

Pedro idingúuⁿ yā carta 'cūū yeⁿ'ē hermanos chi i'téenu yā Jesucristo hermanos chi s'néén 'muuⁿ chi s'néén miiⁿ

¹ 'Úú Pedro 'úú ni 'úú 'áámá apóstol yeⁿ'e Jesucristo. Ní Cristo dichó'o yā 'úú chi 'úú candεé nduudu cuaacu yeⁿ'e Ndyuūs. 'Úú idingúuⁿ carta 'cūū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Señor Jesucristo ní nguéeⁿ chi ch'εεtinée yā na yāāⁿ yeⁿ'e yā tí cheⁿ'e 'néén 'múúⁿ cheⁿ'e 'néén miiⁿ yā ndii yáⁿ'āa yeⁿ'e Ponto, yeⁿ'e Galacia, yeⁿ'e Capadocia, yeⁿ'e Asia, ndúúcū Bitinia.

² Ní idingúuⁿ yeⁿ'e ndís'tiī, 'iiⁿ'yāⁿ chi Ndyuūs ndεεvε yā tan'dúúcā chi Ndyuūs deenú yā chi caⁿ'a yā diiⁿ yā ndíi vmnááⁿ vmnaaⁿ. Ní Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs ní nadidεεvé yā ndís'tiī cáávā chi n'giindiveén nī yeⁿ'e yā ní cáávā yuuúⁿ yeⁿ'e Señor Jesucristo chi nadidεεvé yā ndís'tiī. Neⁿ'é chi Ndyuūs téé yā ndís'tiī n'deeé n'dáí vaadī n'dai yeⁿ'é yā ní vaadī 'diīⁿ cuuvi ch'εεte nguaaⁿ ndís'tiī.

³ Dich'εεte ca yú Ndyuūs chi chiida Señor Jesucristo caati nééné ya'ai 'iinú yā s'uuúⁿ chi diiⁿ yā chi ch'iindiyáāⁿ ngai yú. Chuū diiⁿ yā caati nadacuéeⁿ yā Jesucristo yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā. Maaⁿ ní cucáávā Ndyuūs tee yā s'uuúⁿ

'áámá vida ngai yeⁿ'e yú ní véeⁿ esperanza yeⁿ'e yú.

⁴ Ní cūnee ngiinu yú yeⁿ'e tanducuén'ē vaadī n'dai yeⁿ'é Ndyuūs chi Ndyuūs ngaⁿ'á yā chi téé yā s'uuúⁿ chi cuuvi yeⁿ'e yú. Ní Ndyuūs nanguáín'dai yā cáávā s'uuúⁿ chiiⁿ chi cuuvi yeⁿ'e yú na va'ai chεεti nguuvi naachi nguéeⁿ cuuvi chōō. Ní nguéeⁿ cuuvi 'cuεε, ndíi nguéeⁿ cúúví chó'ōo yeⁿ'ē.

⁵ Ní chuū chi Ndyuūs nguáín'dai yā ní cáávā ndís'tiī tí ndís'tiī i'téenu nī Jesucristo. Ní Ndyuūs diiⁿ yā cuidado ndís'tiī ndúúcū poder yeⁿ'é yā 'naaⁿ chi cūnee ngiinú nī chi nadanguáⁿ'ai yā ndís'tiī chi cuuvi déénu nī yeⁿ'e chuū tiempo chi cuchii.

⁶ Ní canee chi yeenú nī yeⁿ'e chuū 'aara chi dindaachí nī duu'vi tiempo nūuⁿ 'naaⁿ chi n'geenú nī ngii n'deeé n'dáí cosas chí ngii.

⁷ Cáávā chi i'téenu nī Jesucristo vaadī i'téenu yeⁿ'é nī ní tan'dúúcā 'díiⁿ'nguāāⁿ, 'tíicā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ canéeⁿ chi n'diichineeⁿ 'díiⁿ'nguāāⁿ ndúúcū yaⁿ'ā caati cuuvi deenú yā chi dámaāⁿ 'díiⁿ'nguāāⁿ. Ní 'tiicá ntúúⁿ vaadī i'téenu yeⁿ'é nī 'iiⁿ'yāⁿ canéeⁿ chí n'diichineeⁿ yā. Ní vaadī i'téenu yeⁿ'é nī nduuti chi ichéeⁿ yeⁿ'e tanducuén'ē taachi 'iiⁿ'yāⁿ n'diichineeⁿ yā yeⁿ'ē, tuu'mi ní cuaacu chi i'téenu nī ní 'áámá cūnee vaadī i'téenu yeⁿ'é nī nguéeⁿ ti 'díiⁿ'nguāāⁿ chí n'giinu. Cuayivi taachi ndaá Jesucristo tuu'mi ní dich'εεté yā ndís'tiī

ní diiⁿ yā honrar ndís'tiī ní diiⁿ yā chi n'dεεvé ngii ndís'tiī cáávā chi n'daacā ca i'téenu nī Jesucristo.

8 'Áará chi nguéeé n'diichí yā Jesucristo dineⁿé nī 'iiⁿyāⁿ. Ní i'téenu nī 'iiⁿyāⁿ 'áará chi nguéeé inaáⁿ nī 'iiⁿyāⁿ. Maaⁿ ní neené yeenú nī ndúúcū vaadi yeenu chi ch'εεεε taavi ca. Ní nguéeé véé nduudu yeⁿé nī chi cuuvi caaⁿmaⁿ nī yeⁿé.

9 Ní neⁿé nī tunéeⁿ nī nguuvi chi Ndyuūs nadanguáⁿ'ai yā almas yeⁿe nī. Ní cáávā chuū chi i'téenu ca nī Ndyuūs.

10 Tiempo chi 'āā chó'ōo 'iiⁿyāⁿ profetas chi candéeε yā nduudu yeⁿé Ndyuūs neené n'dai n'nuuⁿ yā yeⁿe chi Ndyuūs nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿyāⁿ. Ní itíínguuneeⁿ yā yeⁿe chuū. Profetas ní 'iiⁿyāⁿ chi ngaⁿ'á yā yeⁿe chi Ndyuūs caⁿ'á yā chi téε yā ndís'tiī yeⁿe chi n'dai taavi ca yeⁿé yā.

11 Ní profetas ní neⁿé yā deenu yā yeⁿe tiempo 'cūū ní táácā cuuvi chó'ōo yeⁿe tiempo 'cūū taachi Cristo 'cureenú yā cuuvi ní cuchεε yā. Ní cuayiivi cuchii chi dεεvé ngii yeⁿé Cristo caati Espíritu yeⁿe Cristo chi canee ndúúcū profetas 'āā ch'iⁿ'í yā profetas yeⁿe chuū.

12 Naati Ndyuūs ch'iⁿ'í yā profetas chi tiempo yeⁿe Cristo yeⁿe chi ngaⁿ'a yā nguéeé cuuvi n'diichí profetas naati ndís'tiī ní 'āā n'diichí nī. Profetas ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu yeⁿe chi cuchii naati ndís'tiī 'āā n'giindiveéⁿ nī chi 'āā chó'ōo chíiⁿ chí caⁿ'a yā.

Ní cáávā 'iiⁿyāⁿ chi ngaⁿ'á yā ngii yā ndís'tiī nduudu cuaacu chi Jesús nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿyāⁿ ndúúcū poder yeⁿé Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs. Ní Ndyuūs dichó'o yā Espíritu N'dai yeⁿé yā yeⁿé va'ai chεεti nguuvi nanááⁿ s'uuúⁿ. Ní nducuéⁿé chuū ní ángeles maáⁿ yā neⁿe yā snaaⁿ yā dendu'ū.

Ndyuūs yaa'ví yā 'iiⁿyāⁿ chi cuuvi yeⁿé yā ní n'daacā ca cuuvi yā

13 Maaⁿ ní cáávā nducuéⁿé chuū nadacadiínuuⁿ nī n'daacā yeⁿe chi caⁿ'á nī diiⁿ nī ní 'cuεεtinéeé n'daacá nī. Ní cunee ngiinú nī dámaāⁿ yeⁿe nducuéⁿé chi n'dai taavi chi Señor Jesucristo caⁿ'á yā téε yā ndís'tiī taachi ndaa yā taama ymnéⁿéε.

14 Ndís'tiī ní 'caandiveéⁿ nī nduudu yeⁿé Ndyuūs ti daiya Ndyuūs ndís'tiī. Ní nguéeé diiⁿ nī tan'dúúcā chi diiⁿ nī nducuéⁿé chi neⁿe maáⁿ nī taachi 'āā cuéeé n'diichí nī Ndyuūs.

15 Maaⁿ ní 'cuεεtinéeé n'daacā nī chi nguéeé véé nuuⁿndi yeⁿé ní caati Ndyuūs chi yaa'ví yā ndís'tiī chi cuuvi yeⁿé yā ndís'tiī ní dεεve yā.

16 Canéeé nguūⁿ na libro yeⁿé Ndyuūs 'tíicā: Canéeé chí diiⁿ n'daacá nī chi dεεve nī caati 'úú, Ndyuūs, ní dεεve 'úú.

17 Nduuti chi ndís'tiī ní ngaⁿ'á nī chi Ndyuūs ní chiidá nī ní caacá nī Ndyuūs chi cunnee yā ndís'tiī, canéeé chi 'cuεεtinéeé n'daacá nī ní 'va'á nī Ndyuūs neⁿe chi cuneeé nī iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ndyuūs yeⁿe yú 'āā daamá nūuⁿ n'guúⁿ

yā nducyaaca 'ii'yān. Ní n'diichí yā ca'áámá cā'aama yā tan'dúúcā chi ch'εεtineé yā ndúúcū ntii'nyuⁿ chi diíⁿ yā.

18 Deenú nī chi Ndyuūs nadanguáⁿ'ai yā ndís'tiī yeⁿ'e vida chi nguéé n'daācā chi sta'á nī yeⁿ'e 'ii'yāⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'é nī. Ní n'dáácā ca deenú nī chi nadíí¹vē yeⁿ'e chi nadanguáⁿ'ai yā ndís'tiī. Nguéé cuái yā ndúúcū dendu'ū chí nchōō tan'duucā 'díⁿnguāⁿ o 'díⁿnguēε.

19 Naati Ndyuūs nadanguáⁿ'ai yā ndís'tiī ndúúcū yuūúⁿ chi yaⁿ'ai chíí¹vē ti yuūúⁿ yeⁿ'e Cristo. Cristo ní ca'a yā maán yā cuerpo caavā ofrenda chi 'ii'yāⁿ s'eeⁿ 'caaⁿ'núⁿ ya 'yā. Ní Cristo miiⁿ tan'dúúcā 'áámá 'iiti cuūchī chi nguéé n'gai tī ní nguéé de'ε véε ndíí yeⁿ'e tī, 'tíica yā.

20 Ní Ndyuūs ndeεvé yā Cristo chi maán yā cuerpo yeⁿ'é yā cuuvi ofrenda ndíí vmnááⁿ vmnaaⁿ taachi 'āā cuéé din'dái yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Naati maaⁿ ní nguuvi s'eeⁿ Ndyuūs ch'iⁿ'i yā Cristo nanááⁿ ndís'tiī ní caavā ndís'tiī.

21 Ní cucáávā Cristo miiⁿ ní ndís'tiī i'téenu nī Ndyuūs chi nadacuéεⁿ yā Cristo yeⁿ'é nguaaⁿ tináⁿ'ā. Ní Ndyuūs dich'εεté yā Cristo ndúúcū honor. Ní ndís'tiī 'āā i'téenu nī Ndyuūs ní cūnee ngiinú nī yeⁿ'e chi Ndyuūs caⁿ'a yā chí tée yā ndís'tiī chi cuuvi yeⁿ'é nī.

22 Maaⁿ ní chi 'āā i'téenu nī nduudu cuaacu yeⁿ'é Cristo cucáávā Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs 'āā didεεvé nī staava

yeⁿ'é nī chi dineⁿ'é nī hermanos yeⁿ'e yú. Canéé chi dineⁿ'é taavi cá nī 'aama nī taama nī hermanos ndúúcū staava yeⁿ'é nī chí deεve.

23 Ndís'tiī ní 'āā ch'iindiyāⁿ nī taama vmnéⁿ'ēε nguéé yeⁿ'é 'ii'yāⁿ yeⁿ'é iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chí 'cuūvi yā naati yeⁿ'e nduudu yeⁿ'é Ndyuūs, nduudu chi canduuchi ní 'áámá cūnee cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

24 Caati canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs 'tíica:

Tanducuéⁿ'ē 'ii'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní tan'dúúcā yaātā ní tanducuéⁿ'ē chí n'gεεε ca yeⁿ'é 'ii'yāⁿ ní tan'dúúcā naāndā yeⁿ'e yaātā, 'tíica yā. Yaātā mijⁿ ní t'i ní naandā mijⁿ ní n'geeⁿ,

25 naati nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ní 'áámá cūnee cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

Ní nduudu cuaacú 'cūū yeⁿ'e evangelio chííⁿ chí candéé 'ii'yāⁿ nanááⁿ ndís'iī.

2

1 Maaⁿ ní cáávā chuū divíi nī 'áámá lado nducuéⁿ'ē chí diíⁿ nī chí nguéé n'daācā ní nguéé canche'éi nī. Ndíí nguéé caaⁿ'máⁿ nī dendu'ū chí nguεε cuaacu. Ndíí nguéé ndúú diíⁿ ngueé nī yeⁿ'é taama 'ii'yāⁿ. Ndíí nguéé ndúú ngaⁿ'a nī nduudu yaadi yeⁿ'é 'ii'yāⁿ.

2 Ní ndís'tiī tan'dúúcā chí dacua'aá chí caama 'niindiyāⁿ ní nen^{'e} leche, 'tíicā ndís'tiī. Diíⁿ nī ní nen^{'e} nī leche chí nduudu n'dai yeⁿ'é nduudu cuaacu. Ní cuuvi

cu'téenu cá nī ndúúcū ndu-
udú 'cūū tan'dúúcā dacua'aá
cuuvi 'cuiitá yā ndúúcū leche
n'dai.

³ 'Tíicā cuuvi diiⁿ nī
nduuti chi cuaacu níⁿnyúⁿ
n'diichíneeⁿ nī Señor Jesu-
cristo chí n'dai yā.

*Jesucristo ní tan'dúúcā
tuūu ch'εεε chí canduuchi*

⁴ Ndís'tiī canéé chi ndaa
niiⁿnuúⁿ nī nanááⁿ Señor Je-
sucristo ti tan'dúúcā 'áámá
tuūu ch'εεε chí canduuchi 'ti-
icá nī. 'Iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí
'cūū nguéé 'cuúⁿ yā tuuú miiⁿ
ti nadacadíinuⁿ yā chi nguéé
dichíⁿvē naati Ndyuūs ndεεε
yā tuūu miiⁿ chi yaⁿ'ai chíⁿvē
chí Cristo.

⁵ Ní ndís'tiī ntúūⁿ tan'dúúcā
tuūu cánduuchi 'tiicá nī ti
Ndyuūs 'āa teé yā ndís'tiī vida
ngai. Ca'a nī lugar Ndyuūs
chí cuta'á yā vida yeⁿe ndís'tiī
ní din'dái yā yeⁿe cuerpo
yeⁿe ndís'tiī 'áámá yaācū yeⁿe
Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs.
Ní ndís'tiī canéé chí diiⁿ nī
ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe chiiduú yeⁿe
yaacú 'cūū ní ca'á nī ofrendas
nanááⁿ Ndyuūs ndúúcū chí
duuchi Jesucristo, ofrendas
chí Ndyuūs cuuvi 'cuáaⁿ yā.

⁶ Ní 'tíicā canéé nguūⁿ na li-
bro yeⁿe Ndyuūs cáávā chuū:
Cuin'diichí nī. 'Úú Ndyuūs
cuⁿ'neéⁿ yāāⁿ Sión
'áámá tuūu ch'εεε yeⁿe
cimientto yeⁿe esquina
yeⁿe yaācū. Tuūu miiⁿ
n'dεεvé ní yaⁿ'ai chíⁿvē.
'Iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā
Señor yeⁿe yú chí
tuūu ch'εεε miiⁿ nguéé
cuuvi 'cuinaáⁿ yā yeⁿe
Señor yeⁿe yú.

⁷ Ní tuūu miiⁿ ní neené véé
chiiⁿvē cucáávā ndís'tiī chí
i'téenu nī Cristo naati nguéé
'tíicā tuūu miiⁿ nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ
chí nguéé i'téenu yā. 'Tíicā
canéé nguūⁿ na libro yeⁿe
Ndyuūs:

Tuūu miiⁿ nūⁿ chí 'iiⁿyāⁿ
chí din'dái yā yaācū
nguéé 'cūū yā ti nada-
cadíinuⁿ yā chí nguéé
dichíⁿvē. Tuuú 'cūū
nūⁿ ní tuūu ch'εεε
yeⁿe cimientto yeⁿe
esquina.

⁸ Ní canéé nguūⁿ na libro
yeⁿe Ndyuūs táámá chí 'tíicā:
Tuuú 'cūū ní diiⁿ chí cuundí
ca'a 'iiⁿyāⁿ ní tuūu
miiⁿ chíⁿ cundεεε
'iiⁿyāⁿ.

Cuaacu chí indéé ca'a yā ti
nguéé n'giindiveéⁿ yā nduudu
cuaacu ní Ndyuūs diiⁿ yā chí
'tíicā canee chí diiⁿ 'iiⁿyāⁿ
s'eeⁿ.

*Yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí yeⁿe
Ndyuūs*

⁹ Ndís'tiī ní yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí
Ndyuūs ndεεvé yā. Ndís'tiī
ní chiiduú yeⁿe Ndyuūs chí
Rey. Ndís'tiī ní yeⁿe ndaata
dεεvé. Ndís'tiī ní yeⁿe Ndyuūs
ndís'tiī. 'Tíicā diiⁿ Ndyuūs
caati ndís'tiī cuuvi caaⁿmáⁿ
nī chí ch'εεε n'dai chí diiⁿ
Ndyuūs. Ndyuūs n'gai yā
ndís'tiī yeⁿe na maaiⁿ ní ndaa
nī nanáaⁿ yā ná déévé chí
n'dεεvé n'dai yeⁿe maáⁿ yā.

¹⁰ Ndís'tiī ní tiempo chí
chó'ōo ní nguéé yeⁿe Ndyuūs
ndís'tiī naati maaⁿ ní 'tiicá nī.
Tiempo chí chó'ōo Ndyuūs
nguéé ya'ai 'iinú yā ndís'tiī
naati maaⁿ ní 'tíicā déenu

nī chi Ndyuūs ya'ai 'iinú yā ndís'tiī ti ye'n'é Ndyuūs ndís'tiī.

'Ii'nyān chi 'áamá diín yā ntii'nyu'ye'n'e Ndyuūs

11 Ndís'tiī hermanos ye'n'é chi ne'n'é taavi, 'úú idi'cuiitú ndís'tiī chi tan'dúúcā 'ii'nyān chi snúún yúúní 'tiicá nī ne'n'e chi snéé nī i'nyee'ndí 'cūū ndís'tiī. Nguéé diín nī nuu'ndi tan'dúúcā chi ne'n'e cuerpo ye'n'é nī chi diín nī caati chii'n chi ne'n'e cuerpo ye'n'é nī ní cue'n'e daā'ma'n contra ye'n'e chi ne'n'e staava ye'n'é nī.

12 'Cuεetinéé n'daaca nī nguaa'n 'ii'nyān chi nguéé i'téenu yā nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs. Ní 'áará chí nga'n'á 'ii'nyān s'ee'n contra ye'n'e ndís'tiī tan'dúúcā chi ndís'tiī ní 'ii'nyān chi nguéé n'daacā, 'ii'nyān s'ee'n ní cuuvi snaa'n yā ntii'nyu'n chi n'daacā ca chi idiín nī. Ní cuuvi 'caa'n'má'n yā chi ch'εεte ca Ndyuūs nguuvi chi Ndyuūs ndaa yā taama vmné'n'ee ní nnguāi yā cuenta ye'n'e nuū'ndi ye'n'e yú.

13 Canéé chi diín nī tan'dúúcā chi nga'n'ā 'ii'ntyé'n'e 'aā du'ú nuū'n chi véé nduuti chi sa'n'ā rey o chí 'ii'ntyé'n'e ch'εεte. Ní n'daacā canee nī nanáa'n yā caavā chi ndís'tiī ní ye'n'e Señor Ndyuūs ye'n'e yú ndís'tiī.

14 Ní diín nī chi nga'n'a 'ii'nyān 'ii'ntyé'n'e chi Ndyuūs s'neé'n yā mii'n caati 'ii'ntyé'n'e cuuvi ca'a yā castigo 'ii'nyān chi nguéé n'daacā idiín yā ní cuuvi caa'n'má'n yā chi ch'εεte 'ii'nyān chi n'daacā idiín yā.

15 Ti chuū ní chii'n chi Ndyuūs ne'n'é yā chi diín nī. Ní cáávā chi ndís'tiī din'daacā nī, 'ii'nyān chi zozzo yā ní nguéé deenu yā nguéé cuuvi caa'n'má'n yā de'ε vεε contra ye'n'e ndís'tiī.

16 Ní 'cuεetinéé nī tan'dúúcā 'ii'nyān chi canéé libre yā. Nguéé diín nī chii'n chi nguεε n'daacā cucáávā chi canéé libre nī, ní nga'n'á nī chi cuuvi diín nī 'túúcā. N'daacā ca chi 'cuεetinéé n'daacā nī ti ndís'tiī 'ii'nyān chi 'áamá canee chi dichíí'vē Ndyuūs.

17 Ní diín nī honrar nducyaaca 'ii'nyān. Ní diné'n'e nī nducyaaca hermanos ye'n'e yú. 'Va'á nī Ndyuūs ní diín nī honrar emperador chi 'ii'ntyé'n'e.

Ye'n'e chi Cristo n'geenu yā ngii chi ejemplo ye'n'e yú

18 Ndís'tiī 'ii'nyān criados chi chí'vē, diín nī respetar patrón ye'n'é nī ní diín nī tan'dúúcā chi nga'n'a patrón ye'n'e nī, nguéé dámaā'n patrón ye'n'é nī chi din'daacā ní n'dai yā naati patrón ye'n'é nī chi nguéé din'daacā yā ní taa'n yā.

19 Caati n'daacā ca chi cuchεε nī taachi n'geenu nī ngii cáávā cosas chi nguéé n'daacā chi diín 'ii'nyān chi contra ye'n'é nī. Ní cuchεε nī ti deenu nī chi n'daacā idiín nī. 'Tiicá Ndyuūs ne'n'e yā chi diín nī.

20 ¿De'ε ch'εεte chuū nduuti chi n'geenú nī ngii ti véé nuu'ndi ye'n'é nī ni 'túúcā castigo ye'n'é nī, ní ichéé nī? Nguéé ch'εεte chuū. Naati nduuti chi n'geenu nī ngii ti n'daacā idiín nī ni ngiinū

ngiinū cucheε nī tuu'mi ní Ndyuūs nadi'viicú yā ndís'tiī.

21 Ní yaa'ví yā ndís'tiī caavā chi diín nī 'tíicā. Cristo 'āā ch'eenú yā chiī cáāvā s'uuúⁿ ní s'neéⁿ yā 'áámá ejemplo yeⁿe yú. Ní s'uuúⁿ canéé chi 'tíica nūⁿ diiⁿ yú tan'dúúcā chi diíⁿ yā.

22 Cristo miiⁿ nguéeé diíⁿ yā mar 'áámá chuundi 'liiⁿ nuuⁿndi ní nguéeé chinnche'éi yā mar 'áámá.

23 Ní taachí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'a taáⁿ yā yeⁿe Cristo, Cristo miiⁿ nguéeé ngaⁿ'a taáⁿ yā yeⁿe yā. Ní taachi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ diíⁿ yā chi Cristo ya'ai ch'eenú yā chiī nguéeé caⁿ'ā cúnnaa yā yeⁿe yā. Naati cūnee ngiinú yā nanááⁿ Ndyuūs chi cuaacu chí Ndyuūs caⁿ'á yā n'diichi yā nuuⁿndi yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní Ndyuūs diíⁿ yā cosa chi cuaacu.

24 Cristo maáⁿ yā candεε yā nuuⁿndi yeⁿe yú na cuerpo yeⁿe maáⁿ yā taachi ch'iī yā na cruz. Ní 'íicú s'uuúⁿ ní cuuvi diiⁿ yú tan'dúúcā chi n'dii yú yeⁿe nuuⁿndi yeⁿe yú. Ní maaⁿ ní 'cuεtinee yú yeⁿe nducuéⁿ'ē chi n'daacā. Ní 'āā nduuvá yeⁿ'ē yú yeⁿe castigo yeⁿe nuūⁿndī yeⁿe yú cáāvā chi Cristo naca'ái yā cáāvā nuuⁿndi yeⁿe yú.

25 Tiempo chi chó'ōo s'uuúⁿ ní tan'dúúcā 'iiti cuūchī chi nindai tī 'tíicā s'uuúⁿ naati maaⁿ ní ndaa yú nanááⁿ Cristo chi candéε yā cuidado s'uuúⁿ tan'duucā 'áámá pastor. Cristo ní candéε yā cuidado alma yeⁿe yú.

3

Yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí 'nūindívaacu chi canéé chí 'caandiveéⁿ yā yeⁿ'ē víī

1 'Tiicá ntūūⁿ ndís'tiī n'daataá chí 'nūindívaacu tá, canéé chí diíⁿ nī chí ngaⁿ'ā isaⁿ'ā yeⁿ'é nī. Ní nduuti chí isaⁿ'ā yeⁿ'é nī nguéeé i'téenu sa Cristo, cuuvi cu'téenu sa Cristo cáāvā n'daataá yeⁿe sa tí n'daacā n'geεtinée tá. 'Áará chí nguéeé ngaⁿ'ā ta mar 'áámá nduudu yeⁿe Cristo tuu'mi ní cuuvi cu'téenu sa Cristo.

2 Caati n'diichi sa chí n'daataá yéⁿe sa yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chí idiiⁿ tá ní n'daacā ní diiⁿ tá respetar isaⁿ'ā tá.

3 Ní n'daataá chí n'dai tá chí véé isaⁿ'ā yeⁿ'e tá nguéeé canéé chí sta'a tá cosas ní s'nuuⁿ tá cosas miiⁿ na cuerpo yeⁿ'e tá chí diiⁿ chí n'dεεvεε maaⁿ tá. Ní nguéeé neené n'dεεvéé diiⁿ tá tiiⁿ tá o sta'a tá cosas yeⁿ'e 'diiⁿnguāⁿ o catecai chí ya'ai chíí'vē chí snee tá chí cuuvi dichí'εεté maaⁿ tá tán'ā.

4 Naati n'dεεvéé chí yeⁿ'e tá canee chí cūnee yeⁿ'e maaⁿ tá ní canéé chí n'dεεvεε tá ndúúcū espíritu yeⁿ'ē tá chí ndiicúúⁿ. Ní canee 'diiiⁿ tá. Chuū ní dichíí'vē nanááⁿ Ndyuūs.

5 Caati tiempo chí chó'ōo 'tíicā idiiⁿ n'daataa s'eeⁿ chí yeⁿ'é Ndyuūs, n'daataa chí i'téenu ca Ndyuūs ní s'teenu tá chí ngaⁿ'ā isaⁿ'ā yeⁿ'e tá.

6 Ní tán'ā Sara 'tiicá ntūūⁿ diiⁿ tá. S'teenu tá isaⁿ'ā yeⁿ'e tá chí nguuvi Abraham. Ní ngaⁿ'ā tá isaⁿ'ā yeⁿ'e tá: N'dii ní señor yeⁿ'é. Maaⁿ ní ndís'tiī cuuvi diíⁿ nī tan'dúúcā chí ndís'tiī daiya Sara ndís'tiī

nduuti chi n'daacā idiín nī nī nguéé 'va'á nī ye'n'ē mar 'áámá.

7 Ní 'tiicá ntúūn ndís'tiī sa'n'ā chi véé n'daataá ye'n'ē nī. 'Cuētinée nī ndúúcu tá ní diín nī respetar n'daataá ye'n'ē nī. Ní diín nī honrar n'daataá ye'n'e nī tan'dúúca chi deenu nī chi n'daacā ti n'daataa míin nguéé véé fuerzas ye'n'e tá tan'dúúca 'áámá sa'n'ā. Ní 'tiicá ntúūn Ndyuūs ye'n'e vaadī n'dai ye'n'ē yā ca'a yā vida ye'n'e tá daama daama tan'dúúca chi tee yā ndís'tiī sa'n'ā. Ní ndís'tiī sa'n'ā diín nī 'túúca ní nguéé du'ū véé chi di'vaachi ndís'tiī ye'n'e chi diín nī taachi nga'angua'á nī.

Ye'n'e chi n'geenu yú ngii caavā chi n'daacā idiín yú.

8 Ní ye'n'e nducué'n'ē canéé chi dáámá nūūn nada-cadínuu nī nducyaaca ndís'tiī ní dáámá nūūn nada-cadínuu nī na staava ye'n'ē nī. Diné'n'e nī 'aama nī taama nī tan'dúúca chi cuáácú chi vi'í nī. Ní ya'ai 'iinú nī 'aamá nī taama nī. Ní diín chi ndiicúú nī 'aamá nī ndúúcu taama nī.

9 Taachi 'ii'n'yān nguéé n'daacā idiín yā ndúúcu nī nguéé idiín nī chi nguéé ndaacā ndúúcu yā. Ní taachi 'ii'n'yān nguéé n'daacā caa'n'mán yā ye'n'ē nī nguéé cunncaā caa'n'mán nī ye'n'e yā. Ndaacā ca diín nī ní caa'n'mán nī ndúúcu 'ii'n'yān s'tiī ní di'viicú nī 'ii'n'yān s'tiī. 'Tíicā Ndyuūs cuuvi di'viicú yā ndís'tiī. Ndyuūs yaa'ví yā ndís'tiī chi cuuvi ye'n'ē yā ti diín yā 'tíicā nduucú nī.

10 Canéé nguūn na libro ye'n'ē Ndyuūs 'tíicā:

'ii'n'yān chi ne'n'e chi yeenu yā ndúúcu vida ye'n'ē yā ní ne'n'ē yā chi véé nduuyu ye'n'ē yā, 'aā ntéé canéé chi caa'n'mán yā dendu'ū chi nguéé n'daacā. Ní nguéé caa'n'mán yā nduudu yaadi.

11 Canéé chi divíi yā ye'n'e nducue'n'ē chi nguéé n'daacā ní dámaān diín yā chi n'daacā. Canéé chí ne'n'ē yā vaadī 'diiín ní diín yā nducué'n'ē chi véé vaadī 'diiín ye'n'e yā.

12 Señor Ndyuūs ye'n'e yú maán yā 'ii'n'yān chi din'daacá yā. Ní cue'n'e daā'man n'giindiveén yā chi 'ii'n'yān s'ee'n nga'angua'á yā. Ní Señor ye'n'e yú ní contra ye'n'e 'ii'n'yān chi nguéé n'daacā idiín yā.

13 ¿Du'ú 'ii'n'yān chi nuucá'ai yā ndís'tiī nduuti chi ndís'tiī nducué'n'ē tiempo diín nī chi n'daacā? Nguéé diín yā 'tíicā.

14 Ní nduuti chi ndís'tiī n'geenu nī ngii cáavā chi n'daacā idiín nī tuu'mi ní yeenu nī. Nguéé diín 'va'a nī ye'n'ē mar 'áámá 'ii'n'yān ní nguéé di'yáá nī cuuvi.

15 Canéé chí dich'eté nī Cristo na staava ye'n'ē nī ní 'cuaán nī lugar Cristo chi 'iiví nī. Ní canéé listo nī chi cuuvi nan'guēcuta'n'á nī 'aā du'ū nūūn 'ii'n'yān chi intiinguunee'n ndís'tiī 'tíicā: Ndís'tiī de'ē cáavā chi cūnee ngiínú nī ye'n'e Ndyuūs ye'n'ē nī. Ní taachi nan'guēcuta'n'á nī ye'n'e yā diín nī chi ndiicúú nī 'dai nī. Ní diín nī respetar 'ii'n'yān.

16 'Cuεεtinéé n'daaca nī chi nguéeé véé chi nadacadíinuun nī yeⁿ'ē chi nguéeé n'daacā chi diiⁿ nī. Ní 'iiⁿ'yān chi cuncnāā ngaⁿ'a yā yeⁿ'e chi n'daacā chi diiⁿ nī caavā chi i'téenu nī Cristo, cuuvi 'cuináan yā cáavā chi ngaⁿ'á yā.

17 N'daácā ca chi 'cueenu yú cuuvi cáavā cosas chi n'daacā idiiⁿ yú nduuti chi Ndyuūs neⁿ'é yā 'tíicā, nguéeé ti cáavā cosas chi nguéeé n'daacā idiiⁿ yú.

18 Cristo miiⁿ maán yā ch'eenú yā chiī chi ch'iī yā cáavā nuuⁿndi yeⁿ'e yú ní 'áámá vmnéⁿ'ēe ch'iī Cristo cáavā nuuⁿndi yeⁿ'e nducyaaca 'iiⁿ'yān, ní nguéeé nuuⁿndi yeⁿ'é yā. Ní ch'iī yā caati cuuvi candéε ya s'uuúⁿ nanáán Ndyuūs. Cuáácú ch'iī cuerpo yeⁿ'é yā naati espíritu yeⁿ'é yā nduuchi.

19 Ní espíritu yeⁿ'e Cristo cuayiivi chi ch'iī yā cheⁿ'e yā ní caⁿ'a yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs nanáán espíritu s'eeⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yān s'eeⁿ chi n'diī. Ní espíritu s'eeⁿ ní preso yā na lugar yeⁿ'e espíritu s'eeⁿ.

20 Espíritu s'eeⁿ ní yeⁿ'e 'iiⁿ'yān chi nguéeé ch'iīndiveén yā Ndyuūs 'áámá tiempo chi 'āā chó'ōo. Ní Ndyuūs canee ngíinu yā ní 'diiⁿ canée yā chi 'iiⁿ'yān s'eeⁿ ndaacadaamí yā yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'e yā 'naaⁿ tiempo chi sanⁿ'ā Noé din'dái sa 'áámá arco chí barco ch'εεεε. Ní cheⁿ'e barco miiⁿ n'duuví 'iiⁿ'yān, dámaān niini yā, ní nguaⁿ'ai yā yeⁿ'e nuūⁿnīⁿ.

21 Ní nuūⁿnīⁿ miiⁿ ní tan'dúúccā nuūⁿnīⁿ chí

ngεεdínuūⁿnīⁿ yú chi nan-guaⁿ'āi s'uuúⁿ. 'Tíicā nuuⁿnīⁿ miiⁿ. Taachi ngεεdínuūⁿnīⁿ yú nguéeé caavā chi naaⁿnu cuerpo yeⁿ'e yú naati cáavā chi 'áámá compromiso yeⁿ'e yú nanáán Ndyuūs. Ní n'daacā diiⁿ yú chuū ndúúccū núúⁿmáⁿ staava yeⁿ'e yú. Ní Ndyuūs nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ chi i'teenu yú Cristo cáavā Cristo nducueeⁿ yā yeⁿ'ē nguaⁿ tináⁿ'ā.

22 Ní Cristo miiⁿ cunaⁿ'á yā na va'ai cheⁿ'e nguuvi ní maaⁿ canee yā lado yeⁿ'e honor yeⁿ'e Ndyuūs chi lado tá cuaacu. Ní Cristo ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'é ángeles ndúúccū 'iiⁿntyéⁿ'ē ní yeⁿ'ē poderes chi véé.

4

Canee chi dichí^v'εe yú Ndyuūs tan'dúúccā chi Ndyuūs tee yā fuerzas s'uuúⁿ

1 Tan'dúúccā Cristo ch'eenú yā chiī ní diiⁿ yā sentir na cuerpo yeⁿ'é yā 'tiicá ntúūⁿ ndís'tiī canée chi cuta'á nī fuerzas yeⁿ'é nī cáavā tiempo chí caⁿ'á nī 'cuenú nī cuuvi. Maaⁿ ní 'iiⁿ'yān s'eeⁿ chí ch'eenú yā chiī ní diiⁿ yā sentir na cuerpo yeⁿ'é yā 'āā ntéé neⁿ'é yā dinuuⁿndi yā.

2 Ní ndíí maaⁿ ndís'tiī canee chí diiⁿ nī tanducuéⁿ'ē chí neⁿ'e Ndyuūs chí diiⁿ nī tanducuéⁿ'ē nguuvi yeⁿ'e nī. Ní nguéeé diiⁿ nī tan'dúúccā chí maaⁿ cuerpo yeⁿ'é nī neⁿ'e chí diiⁿ nī.

3 Tiempo chí 'āā chó'ōo ní diiⁿ yú tan'dúúccā 'iiⁿ'yān chí nguéeé yeⁿ'e ndaata Israel

chi nguéé i'téenu yā Ndyuūs. Tiempo miiⁿ ní diiⁿ yú cosas chi nguéé n'daacā. Ní diiⁿ yú nuuⁿndi tan'dúucā chi neⁿe cuerpo yeⁿe yú chi diiⁿ yú. Ní 'cuūⁿvi yú ní cho'o nee che'e yú taachi véé fiesta yeⁿe chi che'e yú. Ní cu'u ca yú vino. Ní s'teenu yú santo s'eeⁿ chi ídolo s'eeⁿ.

4 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguéé i'téenu yā Cristo, ¿De'ē cáávā chi nadacadínuuⁿ yā chi ndís'tiī nguéé nduuvídaamá nī ndúucu yā, ní nguéé idiíⁿ nī ndúucu yā cosas chi nguéé n'daacā? Ní chíiⁿ chi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní cunncáā ngaⁿ'a yā yeⁿ'é nī.

5 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ canéé chi nga'a yā cuenta yeⁿe vida yeⁿe maáⁿ yā nanááⁿ Cristo chi diíⁿ yā juzgar nducyaaca 'iiⁿyāⁿ, 'iiⁿyāⁿ chi canduuchi ndúucū 'iiⁿyāⁿ chi n'díi.

6 Ní cáávā chuū Cristo ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu yeⁿe maáⁿ yā nanááⁿ espíritus yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi n'díi caati espíritus yeⁿ'é yā cuuvi canduuchi tan'dúucā chi Ndyuūs canduuchi yā. Ní Ndyuūs n'diichí yā nuuⁿndi yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ taachi ch'εεtineé yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū tan'dúucā chi n'diichí yā nuuⁿndi yeⁿ'e nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chi snee yā iⁿ'yeeⁿdi 'cūū.

7 'Āā cháā snee niiⁿnuúⁿ nguuví chi 'cuiinu tanducuéⁿe dendu'ū. Ní cáávā chuū 'cuεεtinee n'daacā nī ní 'āā de'é ora nūuⁿ ní cuuvi caaⁿ'maⁿngua'á nī.

8 Ní yeⁿ'e tanducuéⁿe dineⁿ'e cá nī 'aama nī taama nī caati taachi dineⁿ'e cá

nī tuu'mi ní inadīch'εεcú nī nuuⁿndi yeⁿ'e 'áámá nī taama nī.

9 'Cuaáⁿ nī 'áámá nī taama nī na vaacu nī ní nguéé 'cuεεcu cheendí nī.

10 Ní ca'áámá ca'aama nī ní diiⁿ nī servir taamá nī ndúucū ntiiⁿnyuⁿ chi Ndyuūs itée yā chi diiⁿ nī. Ní canéé chi diiⁿ n'daacā nī ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é nī chi Ndyuūs itée yā ca'aama ca'aamá nī ti Ndyuūs itée yā ndís'tiī nducuéⁿ'e chi n'dai taavi yeⁿ'e yā.

11 Nduuti chi 'áámá nī candεε nī nduudu cuaacu canéé chí ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. Nduuti chi 'aamá nī diiⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yaācū canéé chi diíⁿ yā ndúucū nducuéⁿ'e fuerzas yeⁿ'é yā chi Ndyuūs ca'a yā 'iiⁿyāⁿ miiⁿ. Ní yeⁿ'e tanducuéⁿ'e chi ndís'tiī diiⁿ nī canéé chí diiⁿ nī chí cuuvi dich'εεtε nī Ndyuūs cucáávā Jesucristo. Ní yeⁿ'é Ndyuūs chí ngíi dεεvε yeⁿ'e yā ní vεε poder yeⁿ'é yā tanducuéⁿ'e tiempo. 'Tíica yā.

Canéé chi n'geenu yú ngii ti yeⁿ'e Cristo s'uúúⁿ

12 Ndís'tiī hermanos chi neⁿ'é taavi nguéé nadicadínuuⁿ nī chí cosa chí díitūu nguéé canéé chí chó'oo yeⁿ'é nī taachi 'iiⁿyāⁿ n'diichineeⁿ cá yā ndís'tiī chí ya'ai n'geenú nī ngii ti canéé chí chó'oo yeⁿ'é nī 'tíicā.

13 Naati canéé chí cuuvi yeenú nī taachí n'geenú nī ngii tan'dúucā Cristo ch'eenú yā chíi. Ní cuayiivi cuuvi yeenu cá nī taachi Cristo ndaa yā taama vmnéⁿ'ee ní 'cuuⁿ'míⁿ yā chí ch'εεtε n'dai

ngiichí yā tan'dúúcā dεεve
ngiichí ch'εεte.

14 Nduuti chi 'ii'yān
n'gaa'vá yā ndúúcu nī
cucáāvā chi i'téenu nī Cristo
tuu'mi ní yeenú nī. Espíritu
N'dai ye'né Ndyuūs chí dεεvé
ngii canéé ndúúcū ndís'tiī.
'Áará chí 'ii'yān s'ee'n cuncnáā
nga'n'a yā ye'n'e Cristo, ndís'tiī
ní diín nī honrar Cristo.

15 Ní nduuti chi 'áámá chéé
ndís'tiī n'geenu nī ngii 'úú
nguée ne'n'é chi 'cueenú nī cu-
uvi caati ch'ii'nún nī 'ii'yān
o ididuucú nī o nguée diín nī
tan'dúúcā chi nga'n'ā ley ye'n'é
Ndyuūs chi ch'εεte ca.

16 Ní nduuti chi 'áámá chεε
ndís'tiī n'geenu nī ngii cáāvā
chi i'téenu nī Cristo nguée cu-
uvi 'cuinaán nī naati canee
chi dich'εεté nī Ndyuūs caati
'ii'yān nga'n'a yā chi díí ní
ye'n'e Cristo dii.

17 Āā ndaa tiempo chi
Cristo ca'n'á yā n'diichi yā
nuu'ndi ye'n'e 'ii'yān ní vm-
náán vmnaa'n ca'n'á yā n'diichi
yā nuu'ndi ye'n'e 'ii'yān chí
i'téenu yā 'ii'yān. Ní nduuti
chí vmnáán vmnaa'n n'diichi
yā nuu'ndi ye'n'e yú, ζtáácā
cuuvi ye'n'é 'ii'yān chí nguée
i'téenu yā nduudu cuaacu
ye'n'é Ndyuūs cuayiivi taachi
n'diichi Cristo nuu'ndi ye'n'e
yā?

18 Ní nduuti chí ngí'ii
chí 'ii'yān chí n'dai cuuvi
nangua'n'ai yā, ζd'é'ē cuuvi
ndúúcū 'ii'yān chí nguée
n'daacā diín yā ní ndúúcū
'ii'yān chí dinuu'ndí yā ní
nguée i'téenu yā?

19 Ní 'tíicā canee chí diin yú.

Taachi n'geenu yú ngii caavā
chí Ndyuūs ne'n'é yā chí diin yú
'tíicā, canéé chí diin yú ndu-
cué'n'é chí n'daacā. Ní canéé
chí nga'a yú vida ye'n'e yú
na ta'a Ndyuūs caati Ndyuūs
din'dái yā s'uuún ní 'indεε yā
cuidado s'uuún. Ndyuūs ní
diín yā chí diin chí nga'n'a yā chí
ca'n'a yā diin yā.

5

*Ye'n'é 'ii'yān chí i'téenu yā
Ndyuūs*

1 'Úú Pedro ca'á consejo
'ii'ntyen'é ye'n'e yaacū chí
snéé nguaa'n ndís'tiī. 'Úú
'tiicá ntúūn 'ii'ntyen'é 'úú. 'Úú
nga'n'á ye'n'e Cristo tan'dúúcā
chí ch'eenú yā chí ti n'diichi
nduucū nduutinaán maán. Ní
'tiicá ntúūn véé parte ye'n'é
vaadī dεεve ngii chí Ndyuūs
'cuu'mín yā s'uuún cuayiivi.

2 Ndís'tiī 'ii'ntyen'é ye'n'e
yaacū, idiín nī ntii'nyu'n ye'n'é
nī tan'dúúcā 'áámá pastor chí
indεε yā cuidado ye'n'e 'iiti
cuūchī. 'Tíicā diín nī ndúúcū
'ii'yān chí ye'n'é Ndyuūs chí
ca'n'á yā yaacū naachi ndís'tiī
ní 'ii'ntyé'n'é. Nguée diín nī
ntii'nyu'n ye'n'e nī chí canéé
chí diín nī naati diín nī ti maán
nī ne'n'e nī diín nī caati 'tíicā
ne'n'e Ndyuūs. Nguée diín nī
caavā chí cuta'á nī tuūmī
naati diín nī ndúúcū nuu'ma'n
staava ye'n'é ní chí n'dai.

3 Nguée diín nī ndúúcū
'ii'yān chí maa'n cuidado ye'n'é
nī tan'dúúcā chí ndís'tiī ní
'iiví ye'n'é yā naati 'cuεetinéé
n'daacá ní níicú 'ii'yān cuuvi
n'diichi yā ndís'tiī ní diín yā
tan'dúúcā chí ndís'tiī diín nī.

4 Ní 'íicú taachi ndaa Jesu-cristo chi 'ii'yān chí ndíi tīiⁿ chí ícandεε yā cuidado yeⁿe 'ii'yāⁿ yeⁿé yā tan'dúúcā 'áámá pastor chi ndii tīiⁿ chí ícandεε yā cuidado 'iiti yeⁿé yā, tuu'mi ní ndís'tīi cuuvi cuta'á nī 'áámá corona chí nguéé 'cuīinu dεεvé yeⁿe. Nguéé corona yeⁿe yaātā chi ituuví.

5 'Tiicá ntūⁿ ndís'tīi saⁿā da'caīyāā canéé chí diiⁿ nī tan'dúúcā chí ngaⁿa 'iīⁿntyēⁿe yeⁿe yaācū. Nducyaaca nī canéé chí ndiicuuⁿ nī ní cunnee nī 'aama nī taama nī caati canéé nguūⁿ na libro yeⁿé Ndyuūs 'tīicā:

Ndyuūs nguéé neⁿe yā 'ii'yāⁿ chí nacadínuuⁿ yā chí maāⁿ yā ch'εεε yā naati ca'á yā nducuéⁿe chí n'dai yeⁿe yā 'ii'yāⁿ chí ndiicúⁿ.

6 Maaⁿ ní nducyaaca ndís'tīi ndiicúⁿ n'dai 'cuεεtinée nī maaⁿ poder yeⁿé Ndyuūs tī Ndyuūs cuuvi dich'εεté yā ndís'tīi tiempo chí neⁿé yā.

7 Ca'á nī nducueⁿe cuidado chí díitūu yeⁿe nī na ta'a Cristo caati Cristo candéé yā cuidado yeⁿe ndís'tīi.

8 Canéé listo nī ní nguéé 'cuεεtiyaadú nī. Cundéε nī cuidado chí n'daacā 'cuεεtinée nī ti yááⁿnguīnūuⁿ miiⁿ chí contra yeⁿe nī chíicá sá ní n'diichi sa ndii 'muuⁿ ní ndii miiⁿ. Ní tan'dúúcā 'áámá 'yáiⁿyāⁿ cuá'aá n'gai tī ní cachiicá tī ní i'nuúⁿ tī du'u chí cuuvi che'é tī 'tīica diiⁿ yááⁿnguīnūuⁿ miiⁿ.

9 Nguéé ca'a nī lugar yááⁿnguīnuúⁿ 'cūu naati

'áámá cūnee nī ndúúcū chí i'téenu nī. Ní déenu nī chí 'áá daamá nūuⁿ n'geenu yú ngii tan'dúúcā nducyaaca hermanos chí s'néeⁿ yā na núúⁿ máⁿ íⁿ'yeeⁿdī ti i'téenu yā Cristo.

10 Ní cuayivi chí ch'eenú nī chíi duu'vi tiempo nūuⁿ tuu'mi ní Ndyuūs diiⁿ yā chí ndεεεε canéé vida yeⁿe nī. Ní diituu canéé nī ndúúcū chí i'téenu nī Ndyuūs. Ní Ndyuūs ca'á yā fuerzas yeⁿe nī ní diiⁿ yā chí seguro canéé nī ndúúcū chí i'téenu nī. Maaⁿ Ndyuūs miiⁿ ní teé yā nducuéⁿe chí n'dai. Ní maáⁿ yā yaa'ví yā s'uuúⁿ chí cuuvi yeⁿé yā s'uuúⁿ cáávā chí véé parte yeⁿe yú ndúúcū dεεεε ngii ch'εεεε yeⁿé yā caati s'uuúⁿ ní yeⁿe Cristo s'uuúⁿ.

11 Caaⁿmaⁿ yú chí Ndyuūs ní ch'εεεε n'dai yā ní yeⁿé yā véé nducuéⁿe poder chí véé ní cueⁿe daāⁿmaⁿ cueⁿe daāⁿmaⁿ 'tīicā.

'Cuīnu carta miiⁿ ní yaa'vi yā 'ii'yāⁿ chí n'dai ndís'tīi

12 'Téé nūuⁿ idinguúⁿ carta 'cūu yeⁿe ndís'tīi ní hermano Silvano nginne sa 'úu. Nadicádiinúúⁿ chí Silvano miiⁿ ní hermano chí n'dai taavi. 'Úu teé consejo ndís'tīi chí seguro canee ndís'tīi chí nducuéⁿe chí Ndyuūs itée yā ndís'tīi yeⁿe vaadī n'dai yeⁿé yā ní yeⁿé nī ti neⁿé yā ndís'tīi. Maaⁿ ní 'cuεεtinée n'daacā nī ní diituu canee nī ní cuchéε nī yeⁿe tanducuéⁿe chuú.

13 'Ii'yāⁿ yeⁿe yaācū chí canéé na yáāⁿ Babilonia chí Ndyuūs didεεvé yā tan'dúúcā

s'uuúⁿ: N'daí ndís'tiī, ngaⁿ'a yā. 'Tiicá ntúūⁿ Marcos chi tan'dúúcā daiyá: N'daí ndís'tiī, ngaⁿ'a sa.

¹⁴ Ndís'tiī hermanos: N'daí nī, ngaⁿ'a nī 'aama nī taama nī ti neⁿ'é nī 'aama nī taama nī ti yeⁿ'é Cristo ndís'tiī. Ní Ndyuūs tée yā vaadī 'diiíⁿ yeⁿ'é yā nducyaacá ndís'tiī chi yeⁿ'e Cristo. 'Tíicā cuuvi.

CARTA CUAYIIVI YE^{n'}E SAN PEDRO

Pedro idinguún yā carta 'cūu ye^{n'}e 'ii^{n'}yāⁿ chi i'téenu yā Cristo

1 'Úú Simón Pedro 'úú ní 'úú ní apóstol ye^{n'}e Jesucristo. Ní candεé nduudu ye^{n'}e Ndyuūs ti Ndyuūs dichó'o yā 'úú. Ní 'úú dichíí'vε Jesucristo. Dinguún carta 'cūu ye^{n'}e 'ii^{n'}yāⁿ chi 'āā i'téenu n'dai yā Jesucristo tan'dúúcā nú'suu. 'Tíicā diiⁿ Ndyuūs ndúúcū Salvador chi Jesucristo ti cuaacu yā.

2 'Úú ne^{n'}é chi ndís'tiī cuta'á nī nducue^{n'}ē vaadī n'dai ndúúcū vaadī 'diiⁿ chi Ndyuūs téé yā ndís'tiī, ní cáávā chi deenū n'daacā nī ye^{n'}é Ndyuūs chiida yú ndúúcū Jesucristo ye^{n'}e yú.

Ye^{n'}e vida ye^{n'}e 'ii^{n'}yāⁿ chi i'téenu yā Jesucristo

3 Ndyuūs cáávā poder ye^{n'}é yā 'āā tee yā s'uuúⁿ tanducue^{n'}ē caati cuuvi 'cuεεtinéé n'daacā yú ní cuuvi dich'εεte yú Ndyuūs. Ní 'tíicā cuuvi diiⁿ yú ti deenu yú Jesucristo chi ch'εεte maáⁿ yā ní diiⁿ yā vaadī n'giinu. Ní Jesucristo yaa'ví yā s'uuúⁿ chi cuuvi ye^{n'}é yā s'uuúⁿ.

4 Ní Cristo 'āā tee yā s'uuúⁿ promesas chí n'dεεvεé n'dai ní ng'εεte ca. Ní cucáávā promesas miiⁿ ndís'tiī ní cuuví cuta'á nī ye^{n'}e vida ngai chí ye^{n'}e Ndyuūs. Ní cuuvi nngua^{n'}ai nī ye^{n'}e nuuⁿndi ye^{n'}é i^{n'}ye^{n'}ndí 'cūu, nuuⁿndi

chi maaⁿ cuerpo ye^{n'}e yú ne^{n'}e chi diiⁿ yú.

5 Maaⁿ chi i'téenu nī Jesucristo candεé nī cuidado chi n'daacā ca 'cuεεtineé nī. Ní taachi n'daacā ca 'cuεεtineé nī tuu'mi ní ca'cueéⁿ nī caati cuuvi deenu cá nī.

6 Ní taachi déénú cá nī tuu'mi ní nga^{n'}a ntiiⁿnyuⁿ nī ye^{n'}e maaⁿ cuerpo ye^{n'}é nī. Ní taachi diiⁿ nī chi nga^{n'}a ntiiⁿnyuⁿ nī ye^{n'}e maaⁿ cuerpo ye^{n'}é nī tuu'mi ní cuchεε nī ye^{n'}e maaⁿ cuerpo ye^{n'}e nī. Ní taachi cuchéε nī ye^{n'}e maaⁿ cuerpo ye^{n'}é nī tuu'mi ní diiⁿ nī tan'dúúcā chi Ndyuūs ne^{n'}é yā chi diiⁿ nī.

7 Ní taachi 'āā diiⁿ nī tan'dúúcā chi Ndyuūs ne^{n'}é yā chi diiⁿ nī tuu'mi ní dine^{n'}é nī 'áámá nī taama nī. Ní taachi dine^{n'}é nī 'áámá nī taama nī tuu'mi ní 'áámá diné^{n'}e nī 'ii^{n'}yāⁿ.

8 Ní ye^{n'}e tanducue^{n'}ē chuū, nduuti chi ndís'tiī diiⁿ nī ní n'dai n'dai diiⁿ nī tuu'mi ní cuuvi diiⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'}e Señor Jesucristo ye^{n'}e yú. Ní dichíí'vε nī Señor ye^{n'}e yú. Ní chuū diiⁿ chi dichíí'vε chí deenu n'daacā cá nī Señor Jesucristo ye^{n'}e yú.

9 Ní nduuti chi 'áámá nī nguéé diiⁿ nī tanducue^{n'}ē chuū tuu'mi ní ndís'tiī ní tan'dúúcā 'áámá 'ii^{n'}yāⁿ chi ngeenááⁿ 'tiicá nī ti nguéé cuuvi snaaⁿ nī chí ya^{n'}ai. Ní nguéé n'gaacu nī chí nduuvi dεεvε nī ye^{n'}e nuuⁿndi ye^{n'}e nī chi diiⁿ nī cuááⁿ vmnaaⁿ taachi caama i'téenu nī Jesucristo.

10 Maaⁿ ní ndís'tiī hermanos ye^{n'}é cáávā nducue^{n'}ē chuū candεε cá nī cuidado

chi 'aama canéé n'daaca nī ndúúcū chi i'téenu nī. Ní canee nī seguro chi Ndyuūs yaa'ví yā ndís'tiī chi cuuvi ye'n'é yā ndís'tiī. Ní ndεεvé yā ndís'tiī. Ní nduuti chi diín nī dendu'ū chi 'túúcā tuu'mi ní 'āā ntéé dε'ē cáávā chi diín nī nuuⁿndi.

11 Ní taachi diín nī 'túúcā Jesucristo téé yā lugar ndís'tiī chi cuuvi ndaa nī naachi canee Señor Jesucristo chi nadanguan'ai yā s'uuún ní naachi cuén'é daāⁿmaⁿ ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yā ye'n'ē.

12 Ní cáávā chuū 'úú cueⁿ'e daāⁿmaⁿ idiíⁿ chi ndís'tiī n'gaacu nī ye'n'ē tanducuén'ē chuū 'áará chí deenú n'dai nī ye'n'ē. Ní n'gεεtinéé n'daaca nī ní n'giindivéén n'daaca nī nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs.

13 'Úú nadacádiinúúⁿ chi n'daāca ca ne'n'e chi canduuchi cá chi 'tíicā diín chi ndís'tiī cuuvi nan'gaacu nī ye'n'e tanducuén'ē chuū.

14 Señor Jesucristo ye'n'e yú 'āā ch'i'n'í yā 'úú, Pedro, 'tíicā. 'Āā ntéé 'náán canduuchi ní 'cuúví.

15 'Tiicá ntúūⁿ idiíⁿ chi ndís'tiī n'gaacu nī cuén'é daāⁿmaⁿ ye'n'e dendu'u 'cūū taachi 'āā n'dií.

Tiⁿ'yāⁿ n'diichí yā dεεve ngii ye'n'e Cristo

16 Chíⁿ chi nús'uu ca'cueén 'nū ndís'tiī ye'n'e Señor Jesucristo ye'n'e yú chi ndaa ntuún yā ndúúcū poder ye'n'é yā nguéé ye'n'e vaanicadíinūⁿ ye'n'e 'iín'yāⁿ ye'n'e i'n'yeeⁿdí 'cūū. 'Tíicā nús'uu 'āā n'diichí 'nū ndúúcū nduutinaán maáⁿ 'nū Señor Jesucristo ye'n'e yú chi neené ch'εεε.

17 Ní n'diichí 'nū chi Cristo ní neené ch'εεε yā taachi Ndyuūs chiida yú dich'εεté yā Jesucristo ní ca'a yā Cristo chi dεεvé taavi ngii yā. Caati Ndyuūs chi dεεve ngii ca ngaⁿ'á yā ye'n'e Cristo ní n'giindivéén 'nū nduudú 'cūū. Chuū caⁿ'a Ndyuūs: Sáⁿ'a 'cūū chi daiyá chi ne'n'e taaví ní 'úú nééné yeenú ye'n'ē daiyá.

18 Ní nús'sūū maáⁿ 'nū ch'iindivéén 'nū nduudu 'cūū chi chiica ye'n'e va'ai chεεti nguuvi taachi cueⁿ'é 'nū ndúúcū Jesucristo na yiícū chi duuchi N'dεεvé N'dai.

19 Maaⁿ ní cu'téenu cá 'nū chi nduudu cuaacu chi 'iín'yāⁿ profetas candéε yā tiempo chi 'āā chó'ōo ní cuaacu. N'daacā ca chí ndís'tiī i'neeⁿveén nī nduudú 'cūū. Nduudú 'cūū tan'dúúcā 'áámá chidεεve chí ngii yaⁿ'ā na 'áámá cuaaⁿ chí maāⁿ. 'Tíicā ye'n'ē, ní chidεεve ní ngii ndii tiempo chí ndaá nguuvi ní can'daā 'íín'nyún chí nguuvi 'yuudi chí nduudu cuaacu ní canee na staava ye'n'é nī.

20 Neⁿ'é chí ndís'tiī vmnááⁿ vmnaaⁿ nadacadíinuuⁿ nī ye'n'e chuū. Mar 'áámá nduudu ye'n'e libro ye'n'é Ndyuūs chí ngaⁿ'ā ye'n'e 'áámá dendu'ū chí cuchíi ndís'tiī nguéé dámaāⁿ maáⁿ nī cuuvi deenú nī ye'n'ē.

21 Ní nduudu cuaacu chí ngaⁿ'a profetas tiempo chí chó'ōo nguéé ngaⁿ'a yā ye'n'e chí nadacadíinuuⁿ yā maáⁿ yā naati Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs yaa'ví yā profetas nduudu cuaacu chí caⁿ'a yā. Ní nduudu ye'n'é yā ngiica ye'n'é Ndyuūs ti 'áámá diín yā

ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs.

2

Yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ chi nguéé ca'cueéⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs

1 Tiempo chi chó'ōo nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel véé 'iiⁿyāⁿ profetas chi nguéé ngaⁿ'a yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. 'Tiicá ntúūⁿ tiempo maaⁿ caⁿ'a n'dai maestros yeⁿ'e yaācū nguaaⁿ ndís'tiī chi nguéé caaⁿ'máⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. Ní candéē n'de'ei yā nduudu chi nguéé cuaacu chi diiⁿ chi nguéé i'téenu nī Cristo. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ caaⁿ'máⁿ yā contra yeⁿ'e Jesucristo chi nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿyāⁿ. Ní chíⁿ chi diíⁿ yā diiⁿ chi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ niiⁿnuuⁿ niiⁿnuúⁿ nūuⁿ 'cuiinú maáⁿ yā.

2 'Áará chi nguéé 'tíicā chiīⁿ chi ngaⁿ'a 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ ní 'caandiveéⁿ yā yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Ní diíⁿ yā chi nguéé n'daacā tan'dúúⁿcā chi diiⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Ní nguéé n'daacā ngaⁿ'a 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yúúⁿí cuaacu chi evangelio chi nduudu ngai yeⁿ'e Jesucristo.

3 Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ca'cueéⁿ yā nduudu chi ngiica yeⁿ'e chi maáⁿ yā nadacadíⁿnuuⁿ yā ti neⁿ'é yā tuumī chi ndís'tiī ca'á nī 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. 'Āā 'naaⁿ tiempo chi Ndyuūs 'āā n'diichí yā nuuⁿndi yeⁿ'é yā ní 'āā ngaⁿ'á yā chi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ 'āā condenado yā.

4 Deenu yú chi Ndyuūs nguéé nadich'εεⁿcú yā yeⁿ'e

ángeles chi dinuuⁿndí yā naati s'neéⁿ yā cuaaⁿ chuva'ai na infierno ní s'neéⁿ yā naachi maáiⁿ. Ní dichiichí yā ángeles ndúúⁿcū cadenas. Ní ángeles cūnee yā miiⁿ ndii nguuvi chi Cristo caⁿ'á yā n'diichi yā nuuⁿndi.

5 Ní deenu yú chi Ndyuūs 'āā idi'cuiinú yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndúúⁿcū 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'é taachi diíⁿ yā chi chee cúúⁿvī vmnááⁿ iⁿ'yeeⁿndí ndúúⁿcū 'iiⁿyāⁿ chi nguéé n'daacā idiíⁿ yā. Ndyuūs dámaāⁿ nadinguaⁿ'ai yā saⁿ'a Noé chi candéε sa nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ndúúⁿcū táámá ndεεⁿchē 'iiⁿyāⁿ. Tanaⁿ'a cá yā ní ch'ī yā.

6 'Tiicá ntúūⁿ Ndyuūs diiⁿ yā condenar 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Sodoma ndúúⁿcū yaāⁿ Gomorra. Ní di'cuiinú yā yáāⁿ s'eeⁿ chi nduuví yāiyāⁿ cáávā chi dicho'ó yā nguuchi yāⁿ'ā vmaaaⁿ yáāⁿ s'eeⁿ. Ní 'íicú Ndyuūs s'neeⁿ yā ejemplo 'cūū chi 'iiⁿyāⁿ chi cuchī cuayiivi, ní nguéé n'daacā idiíⁿ yā, cuuvi deenú yā táácā cuuvi chó'ōo yeⁿ'e yā.

7 Naati Ndyuūs nadanguaⁿ'ai yā yeⁿ'e yáāⁿ s'eeⁿ saⁿ'a Lot chi saⁿ'ā n'dai, saⁿ'ā chi ch'eenu sa chiī caavā chi diiⁿ 'iiⁿyāⁿ chi nguéé n'daacā.

8 Ní Lot miiⁿ chi n'dai sa canéé sá nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Ní nguuvi nguuvi n'diichi sa ní n'giindiveeⁿ sa nducuéⁿ'é chi diíⁿ yā chi nguéé n'daacā. Ní n'geenu sa ngii na staava yeⁿ'é sa.

9 Ní nduuti chi Ndyuūs diíⁿ yā 'túúⁿcā tiempo chi 'āā

chó'ōo 'tiicá ntūⁿ Ndyuūs deenú yā táacā chi nadanguáⁿai yā 'iiⁿyāⁿ chi i'téenu yā Ndyuūs yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi nguéé n'daacā idiⁿ yā chí n'diichineeⁿ yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yā. "Tiicá ntūⁿ Ndyuūs deenú yā táacā ca'á yā testigo 'iiⁿyāⁿ chi nguéé n'daacā ndíi taachi ndaa nguuvi chi n'diichí yā nuuⁿndi yeⁿe nducyaaca 'iiⁿyāⁿ.

10 'Tiicá Ndyuūs ca'a yā castigo 'iiⁿyāⁿ chi diⁿ yā nuuⁿndi tan'dúucā chi neⁿe cuerpo yeⁿé yā. Ní nguéé n'giindiveⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿe 'iivú Ndyuūs. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní nguéé 'va'á yā chi caaⁿmaⁿ yā cosas chi nguεε ndaacā yeⁿe 'iīⁿntyéⁿē. Ní nguéé 'va'á yā yeⁿē mar 'áámá. Ní diⁿ yā nducuéⁿē nuuⁿndi chi neⁿe yā.

11 Ní ángeles nguéé 'tíica yā. 'Áará chi ditiinu cá yā nguéé ti 'iīⁿntyéⁿē s'eeⁿ ti taachi ndaa yā nanááⁿ Señor Jesucristo yeⁿe yú nguéé cuncnáā ngaⁿa ángeles contra yeⁿe 'iīⁿntyéⁿē s'eeⁿ.

12 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ diⁿ yā tan'dúucā 'yúudu taáⁿ diⁿ tī ní nguéé nadacadínuuⁿ tī. 'Tíicā diⁿ yā. Ní tan'dúucā 'iiti taaⁿ chi 'iiⁿyāⁿ n'nuúⁿ yā ní n'giiⁿnúⁿ yā 'iiti, 'tíicā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Ní cuncnáā ngaⁿa yā yeⁿe dendu'ū chi nguéé ituumicadínuuⁿ yā. Ní cuúví yā tan'dúucā 'áámá 'iiti taaⁿ.

13 Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní ch'eenú yā chii caati 'āā diⁿ yā chi tanáⁿa yā ch'eenú yā chii. Maaⁿ ní yeenú yā chi

dinuuⁿndí yā tan'dúucā chi neⁿe cuerpo yeⁿé yā. Ní nduuti chi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ caⁿá yā ndúucu ní ní che'é yā ndúucu ní taachi véé 'viicu yeⁿe ní tuuⁿmi ní nadacadínuuⁿ yā chi nginnche'éi yā ndís'ti. Ní chuū ní cosa chi cuuvi 'cuinaáⁿ yā yeⁿē.

14 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ taachi n'diichí yā 'áámá n'daataá neⁿé yā caⁿá yā ndúucū n'daataá miiⁿ. Dámaāⁿ neⁿé yā dinuuⁿndi yā ní nginnche'éi yā 'iiⁿyāⁿ chi debil staava yeⁿé yā chi dinuuⁿndí yā. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ deenu n'dai yā na staava yeⁿé yā chi neⁿé yā dendu'ū chi nguéé n'daacā. Ní Ndyuūs ngaⁿa yā yeⁿe yā 'tíicā: De'ε chúú cá ya'ai yeⁿé yā ti condenado yā.

15 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ divíi yā yeⁿe yúúni cuaacu yeⁿe Ndyuūs ní chiicá yā yúúni chí neⁿe maáⁿ yā. Diⁿ yā tan'dúucā chi diⁿ profeta Balaam chi daiya saⁿá Beor. Tiempo chi chó'ōo Balaam miiⁿ neⁿe sa diⁿ sa ganar tuumí yeⁿe chi nguéé n'daacā chi diⁿ sa.

16 Ní taachi cuen'e sa ndúucū burro yeⁿe sa, burro yeⁿe sa ngaⁿá tī ndúucū nduudu yeⁿe 'iiⁿyāⁿ ní diⁿ tī repretender saⁿá Balaam miiⁿ yeⁿē nuuⁿndi chi diⁿ sa. Ní 'āā ntéé diⁿ sa nuuⁿndi miiⁿ tiempo miiⁿ.

17 Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní tan'dúucā vaacu nuūⁿní díyaái 'tiicá yā. Tan'dúucā meēⁿ chi candéē 'yúúné taaⁿ 'tiicá yā. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní condenado yā ní caⁿá yā cho'ó yā naachi diituu n'dái

maaiⁿ. Ní miiⁿ canee yā cueⁿe daāⁿmaⁿ.

18 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ngaⁿ'a yā nduudu n'gεεte chi nguée dichíⁿvē. Ní ndúúⁿcū vicio yeⁿ'e yā, ndúúⁿcū nducuéⁿ'ē nuuⁿndi chi neⁿ'e cuerpo yeⁿ'e yā, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní neⁿ'e yā diíⁿ yā chi tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chi 'āā nduuvideεvé yā ní 'āā ntéⁿe caⁿ'á yā ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ chi dinuuⁿndi yā ní tanáⁿ'a yā neⁿ'é yā nanguεεcúndii ntuúⁿ yā ní dinuuⁿndi yā taama vmnéⁿ'ēe.

19 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nginche'éi yā 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'á yā chi ca'á yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi libre yā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ maáⁿ yā ní canéⁿe yā prisioneros yeⁿ'e nuuⁿndi chi diíⁿ yā. Ní ca'áámá ca'aama 'iiⁿ'yāⁿ chi nguée libre yā ní canéⁿe yā maaⁿ poder nuuⁿndi ní nguée cuuvi cuchεε yā yeⁿ'ē.

20 Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Señor Jesucristo yeⁿ'e yú ní yeⁿ'é yā, ní Cristo 'āā nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chi nguée n'daacā yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní cuayivi miiⁿ nduuti chi 'iiⁿ'yāⁿ nanguεεcunée yā taama vmnéⁿ'ēe ní diíⁿ yā dendúⁿ'ū nuuⁿndi chi yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū tuu'mi ní cunncaā ca canee yā nguée ti tiempo chi 'āā cuée i'téenu yā Jesucristo.

21 N'dáácā ca chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguée n'diichí yā yúúni cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ti taachi 'āā n'diichí yā yúúni cuaacu tuu'mi ní ndaācādaamí yā yeⁿ'e ley yeⁿ'é Ndyuūs chi Ndyuūs ca'a yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

22 Ní cho'óo yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ

s'eeⁿ tan'dúúⁿcā chi ngaⁿ'a 'áámá nduudu cuaacu 'tíicā: 'Yaānā nguεεcunée tī che'e tī chí ndaāchi tī ní cuuchí chi 'iiⁿ'yāⁿ naaⁿnú yā chi deεve tī ní nguεεcunée tī ngeⁿ'e tī nguεεcundāa tī nguaaⁿ nuuⁿ'niⁿ ncheētí.

3

Jesucristo ndaá yā taama vmnéⁿ'ēe

1 Ndís'tīi hermanos yeⁿ'é chi neⁿ'e taaví, carta 'cūū ní ndii chíi ndii 'úúví chi idinguúⁿ yeⁿ'e nī. Ní na 'uuví carta chi idinguúⁿ yeⁿ'e ndís'tīi, neⁿ'é diíⁿ chi nada cadíínuuⁿ nī yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chi deεvé n'dai. Ní teé consejo ndís'tīi chi n'gaacú nī yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chi idinguúⁿ.

2 Neⁿ'é chi n'gaacu nī yeⁿ'e tiempo chi chó'ōo yeⁿ'e profetas chi deεve ní ngaⁿ'a yā nduudu cuaacu. Ní n'gaacú nī yeⁿ'e tiempo maaⁿ yeⁿ'e mandamiento yeⁿ'e Señor chi nadanguáⁿ'ai yā s'uúúⁿ. Mandamiento yeⁿ'é yā ní apóstoles chi'cueeⁿ yā ndís'tīi.

3 Ní vmnááⁿ vmnaaⁿ nadacadíínuuⁿ nī yeⁿ'e chuū chí nguuví s'eeⁿ chi 'cuiinū iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Véé 'iiⁿ'yāⁿ chi duuchinéeⁿ yā yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chi yeⁿ'é Ndyuūs. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ diíⁿ yā nuuⁿndi tan'duucā chi maáⁿ yā neⁿ'e yā.

4 Ní ngaⁿ'á yā: ¿Tíi cánéé promesa chi ngaⁿ'a chi Cristo canéé chi ndaa yā táámá vmnéⁿ'ēe? Ndií tiempo chi 'āā chó'ōo taachi ch'ií 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'e yú. 'Āā

daamá nūuⁿ canéé tandu-
cuéⁿē ndíi taachi Ndyuūs
din'dái yā iⁿ'yeeⁿdí.

5 'Iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'á yā 'tíicā
nguéeⁿ neⁿ'e yā diiⁿ yā cuenta
yeⁿ'e tiempo chi 'naaⁿ tiempo
chi chó'ōo. Tiempo miiⁿ
Ndyuūs ngaⁿ'á yā ní ndúúcu
nduudu yeⁿ'é yā din'dái yā
nánguuví ndúúcu iⁿ'yeeⁿdí
'cūū. Ní iⁿ'yeeⁿdí 'cūū can'daā
ná nuūⁿnīⁿ. Ní iⁿ'yeeⁿdí 'cūū
caneé na lugar yeⁿ'ē cáávā
nduudu yeⁿ'é Ndyuūs.

6 Ní iⁿ'yeeⁿdí yeⁿ'e tiempo
chi chó'ōo ní chiituú nuūⁿnīⁿ
ní ndai naāⁿ yeⁿ'ē cáávā chi
cheeⁿ taaⁿ cúúví.

7 Ní nanguuvi ndúúcu
yáⁿ'āa chi véé maaⁿ Ndyuūs
ca'á yā orden yeⁿ'ē chi
canéé chí candéé yā cuidado
yeⁿ'ē ndii tiempo chi cuucu
ndúúcu yaⁿ'ā. Ní taachi
ngiichi yáⁿ'āa miiⁿ tuuⁿ'mi ní
Ndyuūs n'diichí yā nuuⁿndi
yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ. Ní Ndyuūs diiⁿ
yā chi 'cuiinū 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéeⁿ
n'daacā.

8 Maaⁿ ní ndís'tiī hermanos
yeⁿ'é chi neⁿ'é taavi, nguéeⁿ
cuuvi naāⁿ nī chi nanááⁿ
Ndyuūs 'áámá nguuví ní
tan'dúúca chi 'áámá mil
nduüyū ní 'áámá mil nduüyū
ní tan'dúúca chi 'áámá ngu-
uvi. 'Tíicā canéé nanááⁿ
Ndyuūs.

9 Ní Señor Jesucristo yeⁿ'ē
yú nguéeⁿ cuuvi 'naa yā yeⁿ'e
chi ngaⁿ'a yā chi diiⁿ yā
tan'dúúca chi nadicadínuuⁿ
tanáⁿ'ā saⁿ'ā. Naati Ndyuūs ní
véé paciencia yeⁿ'e yā ndúúcu
s'uuúⁿ caati nguéeⁿ neⁿ'é yā
chi 'aama yú cuuvi ndai yú
ti neⁿ'é yā chi nducyaaca

s'uuúⁿ ní ndaacadaami yú
yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'e yú.

10 Ní nguuví chi ndaa Señor
Jesucristo taama vmnéⁿ'ēe,
nguuví miiⁿ ndaā tan'dúúca
chi 'ááama duucu chi indáá
n'gaaⁿ. Ní nguéeⁿ canéé
ngiinu yú yeⁿ'ē nguuví 'cūū
taachi Ndyuūs nadi'tuūví
yā nanguuvi yuudu n'dái
'cuεεcú. Ní tanducuéⁿ'ē chi
véé nanguuvi ní cuūcū ní
'cuiinū ndúúcu ngiichi yaⁿ'ā
chi 'iiⁿ'nuⁿ taaⁿ. Ní yáⁿ'āa
ntúūⁿ va ndúúcu tanducuéⁿ'ē
dendu'ū ní cuūcū.

11 Deenu yú chi tandu-
cuéⁿ'ē dendu'ū chí 'túúca
'cuiinu tuií. Ní 'táácā
cuuvi 'cuεεtinée nī? Ndís'tiī
caneé chí ca'á nī núúⁿmáⁿ
staava yeⁿ'é nī na ta'a Ndyuūs
ní dich'εεté nī Ndyuūs.
Ní 'cuεεtineé nī dámaāⁿ
tan'dúúca chi Ndyuūs neⁿ'é
yā.

12 'Tíicā 'cuεεtineé nī 'naaⁿ
chi canee ngiinu yú ndii
nguuví chi ndaā Señor Jesu-
cristo taama vmnéⁿ'ēe. Ní diiⁿ
yú nducuéⁿ'ē ntiinnyuⁿ yeⁿ'e
Señor caati niiⁿnuúⁿ niiⁿnuuⁿ
cuuvi ndaa yā. Nguuví chi
ndaa yā nánguuví ní cuūcū ní
'cuiinu ndúúcu tanducuéⁿ'ē
chí véé yeⁿ'ē. Ní 'cuiinu ntuví
cáávā nguuchi yaⁿ'ā.

13 Naati s'uuúⁿ ní canéé
ngiinu yú chi snaaⁿ yú 'áámá
nanguuvi chí ngaī ndúúcu
'áámá iⁿ'yeeⁿdí chí ngaī
naachi véé dámaāⁿ nducuéⁿ'ē
chí cuaacu ní nducuéⁿ'ē ní
n'daacā n'dai. 'Tíicā Ndyuūs
ngaⁿ'á yā chí téé yā s'uuúⁿ.

14 Ní cáávā chuū ndís'tiī
hermanos chí neⁿ'é taavi,
'naaⁿ tiempo chí cunee

ngiinú nī dendu'ú 'cūū candεε cá nī cuidado chi 'diiin 'diiin 'cuεεtineé nī ní nguéeé dinuu'ndí nī. Ní 'tíicā nguéeé véé culpa ye'e nī nanáán Ndyuūs taachi Cristo ndaa yā.

15 Díin nī cuenta chi Señor Jesucristo ye'e yú ndúúcū ngiīnū n'dái diin yā ndúúcu yú caati ne'n'é yā chi nangua'n'ai yú. 'Tiicá ntūūn Pablo, hermano ye'e yú chi neené ne'e yú, 'āā dinguún yā ye'é ndís'tiī 'áámá carta ndúúcū vaadī deenu chi Ndyuūs nca'á yā Pablo mii'n.

16 Ní Pablo mii'n nga'n'á yā ye'e nducué'n'e 'cūū ndúúcū vaadī deenu ye'é Ndyuūs na nducyáácá carta chí dinguún yā. Ní na'n'a carta ye'é yā duū'vi dendú'ū ní n'gín'i n'dái chi cuuvi déenu yú. Ní 'iī'yān chi nguéeé deenu yā ndúúcū 'iī'yān chi duu'vī i'téenu yā nguéeé nga'n'á yā nduudu cuaacu ye'e dendu'ū chi ngii ní ye'e 'tεε chi canéeé nguūn. Ní caavā chi nga'n'á yā chi nguéeé cuaacu ní diin yā chi canéeé chi ntuví maán yā.

17 Naati ndís'tiī hermanos ye'n'é chi ne'n'é taavi, 'āā deenú nī dendu'ú 'cūū. Cundεε nī cuidado chi nguéeé 'caandi-veén nī nduudu ye'e 'iī'yān chi nguéeé diin yā chi nga'n'a ley ye'é Ndyuūs iī'yān chi candεε yā ndís'tiī lado ye'n'é yā ti ndís'tiī nguéeé 'cuεεtinéé n'daacā ndúúcū chi i'téenu nī.

18 Maa'n ní ndís'tiī cu'téenu cá nī Señor Jesucristo ye'e yú chi nadanguán'ai yā s'uuún. Ní itée yā s'uuún nducué'n'e chi n'dai taavi ye'n'é yā ndúúcū vaadī deenu ye'n'é yā.

Nga'n'a yú chi Jesucristo mii'n ní ch'εεεε cá yā maa'n ndúúcū nguuvi chi cúchiī ní cuen'e daā'ma'n. 'Tíicā cuuvi.

CARTA VMNÁÁⁿ VMNAAⁿ YEⁿ'E SAN JUAN

*Nduudu cuaacu yeⁿ'e vida
cueⁿ'e daāⁿmaⁿ*

1 Chiiⁿ chí ndii vmnaaⁿ,
chiiⁿ chí ch'iindiveéⁿ 'nū,
chiiⁿ chí n'diichí 'nū ndúúcū
nduutináaⁿ 'nū, chiiⁿ chí
n'gíínú 'nū, níícū chiiⁿ chí
tuu'vi 'nū ndúúcū ta'á 'nū
chiiⁿ ní Nduudu yeⁿ'e vida
cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

2 Ch'iⁿ'i yā ní naáⁿ 'nū
chiiⁿ chí vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.
Níícú n'diichí 'nū ní caaⁿ'maⁿ
cuaacu 'nū, ní yaa'vi 'nū
yeⁿ'e vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ chí
canéé ndúúcū chiidá yā. Ní
chiidá yā ch'iⁿ'i yā nús'uu vida
cueⁿ'e daāⁿmaⁿ miiⁿ.

3 Chiiⁿ chí n'diichí 'nū ní
ch'iindiveéⁿ 'nū, chíⁿ chí
ngaⁿ'á 'nū yeⁿ'e vida caati
ndis'tīⁿ ní canee cúúⁿmiⁿ ní
chí nduuvidaama nī ndúúcū
nús'uu. Níícú cuaacu níⁿnyúⁿ
nduuvidaama yú ndúúcū
chiida yú ní ndúúcū daiya yā
Jesucristo.

4 Cosa chuu ní dingúuⁿ
'nū yeⁿ'e ndis'tīⁿ caati vaadi
yeenú yeⁿ'e ní cuuvi cuaacu
cá.

Dendyuūs ní dεεε ngii

5 Chuū ní nduudu chí
ch'iindiveéⁿ 'nū yeⁿ'e yā. Chíⁿ
chí ngaⁿ'a 'nū chí Dendyuūs
ní chidεεεε. Níícú mar 'áámá
maáiⁿ nguéé ndúúcū yā.

6 Ndúúti chí s'uuúⁿ ngaⁿ'ā
yú chí ndiidaama yú ndúúcū
yā níícú na maaíⁿ cachiica yú
tuu'mí nduudu yaadi ngaⁿ'ā

yú, níícú nguéé idiiⁿ yú chí
ngaⁿ'a nduudu cuaacu.

7 Nduuti chí cachiica yú na
chidεεεε tan'dúúcā chí Jesu-
cristo canéé yā na chidεεεε
tuu'mí ní nduuvidaama yú
'aama yú ndúúcū taama yú.
Yuuúⁿ yeⁿ'e Jesucristo daiya
Dendyuūs inaaⁿnu yā s'uuúⁿ
yeⁿ'e tanducuéⁿ'e nuuⁿndi
yeⁿ'e yú.

8 Nduuti chí ngaⁿ'ā yú
chí nguéé nuuⁿndi yú maāⁿ
yú nginnche'ei yú s'uuúⁿ ní
nguéé canee nduudu cuaacu
ndúúcū yú.

9 Nduuti chí natúmiⁿnu
yú nuuⁿndi yeⁿ'e yú tuu'mí
Jesucristo miiⁿ ní n'daí yā
ní diíⁿ yā dácaā chí caaⁿ'máⁿ
yā ní nguéé n'daáⁿ yā caati
nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'e
yú. Níícú naaⁿnú yā s'uuúⁿ
yeⁿ'e tanducuéⁿ'e nuuⁿndi
yeⁿ'e yú.

10 Nduuti chí ngaⁿ'ā yú
chí nguéé nuuⁿndi yú tuu'mí
ní idiiⁿ yú chí Jesucristo
ngaⁿ'a yā nduudu yaadi, níícú
nduudu yeⁿ'e yā nguéé canéé
ndúúcū yú.

2

*Cristo ní caaⁿ'máⁿ yā lado
yeⁿ'e yú*

1 Ndís'tīⁿ daiya n'gaiyáá,
chuū dingúúⁿ yeⁿ'e ndís'tīⁿ
caati nguéé idiiⁿ ní nuuⁿndi.
Níícú nduuti chí 'áámá yā diíⁿ
yā nuuⁿndi véé táámá yā chí
Jesucristo chí neené n'dai chí
caaⁿ'maⁿ yā yeⁿ'e yú ndúúcū
Ndyuūs chiida yú.

2 Níícú Jesucristo ca'á maáⁿ
yā vida yeⁿ'e maaⁿ yā ní ch'iⁿ

yā cucáávā nuuⁿndi yeⁿ'e yú. 'Iicu nguéé dámaaⁿ yeⁿ'e s'uuúⁿ naati cucáávā nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē núúⁿmáⁿ iⁿ'yeēⁿdī.

3 Chuū chi deenu nús'uū chí n'diichí 'nū 'yā ndúúti chí diiⁿ 'nū tan'dúúccā chi ngaⁿ'a ley yeⁿ'é yā.

4 Du'ū chí ngaⁿ'a chi n'diichí yā 'iiⁿ'yāⁿ ní nguéé diiⁿ yā tan'dúúccā chi ngaⁿ'a ley yeⁿ'é yā tuu'mi ní nduudu yaadi chí ngaⁿ'a yā. Níícú nguéé cánéé nduudu cuaacu ndúúcu yā.

5 Du'ū chí n'giindiveeⁿ nduudu yeⁿ'e yā cuaacu níⁿnyúⁿ cánéé n'dai vaadī neⁿ'e yeⁿ'e Dendyuūs ndúúcu yā. Chiiⁿ chí deenu yú chí canee yú nduucú yā.

6 Du'ū chí ngaⁿ'ā chí canee nduucú yā, cánéé chí cuchiiⁿcā tan'dúúccā chí cáchiicá yā.

Ley chi ngai

7 Ndís'tiī ví'í, nguéé dinguúⁿ mar 'áámá ley chí ngai, tii ley ndiicúū chí 'āā canee ndíi cuaaⁿ vmnaaⁿ, ley ndiicúū ní ndúúdu chí ch'iindiveeⁿ nī ndíi cuaaⁿ vmnaaⁿ.

8 Dinguúⁿ táámá vmnéⁿ'ēe ley ngai yeⁿ'é ndís'tiī chí cuaacu chí nduucú yā ní nduucú nī. Caati maāiⁿ míiⁿ 'āā cho'ōo níícú chidεεve míiⁿ ní cuaacu ní ngiichi.

9 Du'ū chí ngaⁿ'a chí cachiica na chidεεve ní nguéé ngíi n'diichi ví'í, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ cáchiica núúⁿ yā na maāiⁿ ndíi maaⁿ.

10 Du'ū chí neⁿ'e ví'í cánéé ná chidεεve ní nguéé idiíⁿ yā

chí cundεε ca'a yā yeⁿ'e taamá yā.

11 Naati du'ū chí nguéé ngii n'diichí yā ví'í cánéé ná maāiⁿ níícú cachiica ná maāiⁿ, ní nguéé deenú yā tíi cuaaⁿ cachiicá yā caati chí maāiⁿ miiⁿ ní nguéé diiⁿ chí inaaⁿ yā.

12 Dinguúⁿ yeⁿ'e ndís'tiī daiya n'gaiyāa, caati nuuⁿndi yeⁿ'é nī ních'εεcu cáávā chí dúúchī Jesucristo.

13 Dinguúⁿ yeⁿ'e ndís'tiī chiida s'ééⁿ caati 'āā n'diichí nī 'iiⁿ'yāⁿ ndii cuááⁿ vmnaaⁿ. Dinguúⁿ yeⁿ'e ndís'tiī saⁿ'ā ngaiyāā caati cuchéé nī ndúúcu chí nguéé n'daacā. Dinguúⁿ yeⁿ'e ndís'tiī daiya n'gaiyāa caati 'āā n'diichí nī chiida yú.

14 'Úú dinguúⁿ yeⁿ'e ndís'tiī chiida s'ééⁿ caati 'āā n'diichí nī 'iiⁿ'yāⁿ chí canee ndíi cuaaⁿ vmnaaⁿ. Dinguúⁿ yeⁿ'e ndís'tiī saⁿ'ā ngaiyāā caati ditiinú nī. Níicu nduudu yeⁿ'e Dendyuūs chí cánéé nduucú nī níícú cuchéé nī ndúúcu chí nguéé n'daacā.

15 Nguéé dinéⁿ'e nī iⁿ'yéⁿdī ndíi nguéé dendu'ū chí véé na iⁿ'yéⁿdī. Du'u chí dinéⁿ'e iⁿ'yéⁿdī vaadī neⁿ'e yeⁿ'e Dendyuūs nguéé cánéé nduucú yā.

16 Caati tánducuéⁿ'ē chí véé na iⁿ'yéⁿdī chí neⁿ'ē cuerpo yeⁿ'e yú ndúúcu chí neⁿ'ē nduutináaⁿ yú, níícú vaadī ingueé yeⁿ'e vida yeⁿ'e iⁿ'yéⁿdī ní nguéé yeⁿ'e chiida yú, tii ní yeⁿ'e iⁿ'yéⁿdī.

17 Iⁿ'yéⁿdī nínchó'ōo ndúúcu taanduvéé yeⁿ'ē ndúúcu vaadī neⁿ'e chí nguéé

n'daacā. Naati du'u 'iiⁿyāⁿ chi diíⁿ yā chi neⁿe Dendyuūs, 'iiⁿyāⁿ miiⁿ cunée yā cueⁿe daāⁿmaⁿ.

Yeⁿe nduudu cuaacu ní yeⁿe nduudu yaadi

18 Ndís'tiī daiya n'gaiyáá, 'āā chéē 'cuiinu hora tan'dúúca chí ndís'tiī ch'iindiveén ní yeⁿe chí anticristo miiⁿ ní ndaa yā. 'Tiicá ntúūⁿ chi caama véé chí n'dee n'dái 'iiⁿyāⁿ ní ngaⁿá yā chí anticristo yā. Tii ní cucáāvā chí s'uuúⁿ deenu yú chí 'āā chéé 'cuiinu hora.

19 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ can'dáa yā yeⁿe yú naati nguéeⁿ yeⁿe yú 'yā. Nduuti chí yeⁿe yú 'áamá canée yā nduucú yú naati can'dáa yā ní cueⁿé yā. Ní chííⁿ ní cuuⁿmiⁿ chí iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní nguéeⁿ yeⁿe yú 'yā.

20 Naati ndís'tiī ní véé yeⁿe ní chí ca'a Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs. Ní ndís'tiī nin'diichí ní tanducuéⁿe dendu'ū.

21 Nguéeⁿ idinguúⁿ yeⁿe ndís'tiī tan'dúúca chí nguéeⁿ deenú ní nduudu cuaacu, ti idinguúⁿ tan'dúúca chí 'āā deenú ní ti nguéeⁿ véé ndii 'áamá nduudu yaadi chí yeⁿe nduudu cuaacu.

22 ¿Du'ū chí yaadi mííⁿ? 'Iiⁿyāⁿ chí ngaⁿá yā chí nguéeⁿ Jesús chí Cristo ní yaadi yā. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí anticristo chí caaⁿmaⁿ yā chí nguéeⁿ i'téenu yā Dendyuūs chiida yú ndúúcu daiyá yā.

23 Du'ū chí nguéeⁿ i'téenu yā daiyá yā ní nguéeⁿ canée yā ndúúcu chiidá yā. Du'ū chí i'téenu yā daiyá yā canée yā ndúúcu chiidá yā.

24 Tuu'mi ní chííⁿ chí ch'iindiveén ní ndíí vmaaaⁿ 'tiicá canee cúúⁿmiⁿ chí canée ndúúcu ndís'tiī. 'Tiicá ntúūⁿ ndís'tiī ní yeⁿe daiyá yā ní yeⁿe chiida yú cueⁿe daāⁿmaⁿ.

25 Chuū compromiso chí diíⁿ yā ndúúcu nús'uu chí cunee yú ndúúcu vida cueⁿe daāⁿmaⁿ.

26 Dinguúⁿ chuū yeⁿe ndís'tiī chí yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí nginnche'éi yā ndís'tiī.

27 Naati chííⁿ chí yeⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs chí ndís'tiī sta'á ní yeⁿe yā, chuū canée ndúúcu ndís'tiī. Nguéeⁿ canee cúúⁿmiⁿ chí du'ū véé iiⁿyāⁿ ca'cueeⁿ yā ndís'tiī, naati Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs maáⁿ yā ngi'cuéeⁿ yā ndís'tiī nducuéⁿe dendu'ū. 'Tiicá chuū ní nduudu cuaacu, nguéeⁿ nduudu yaadi. Tan'dúúca chí chí'cueeⁿ yā ndís'tiī, 'túúca canée diitú ní ndúúcu nduudu miiⁿ.

28 Maaⁿ ndís'tiī daiya n'gaiyáá, cunée ní chí yeⁿe ní caatí taachi Cristo ndaa yā véé nduudu yeⁿe yú nduucú yā. Ní nguéeⁿ 'cuinaaⁿ yú nanáaⁿ yā taachi ndaa yā.

29 Ndúúti chí ndís'tiī déenu ní chí Cristo miiⁿ ní n'dai yā, 'tiicá ntúūⁿ deenu ndís'tiī chí du'ū chí diiⁿ chí n'daacā ch'iindiyáāⁿ táamá yeⁿe yā.

3

'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí daiyá Dendyuūs

1 Cun'diichí ndís'tiī vaadí néⁿe chí tee chiida yú s'uuúⁿ chí yaa'vi yā s'uuúⁿ chí daiyá Dendyuūs s'uuúⁿ. Cáāvā chuū chí iⁿyéⁿdí nguéeⁿ

in'diichi s'uuúⁿ caati nguéé in'diichi Cristo.

² Ndís'tiī chi ne^{n'e} taaví, maaⁿ ní daiya Dendyuūs s'uuúⁿ. Ní nguéé ngii yā s'uuúⁿ táacā chi cūnee yú. Caati deenu yú taachi ndaa yā 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní tan'dúúca yā 'tíicā ntúūⁿ s'uuúⁿ, caati n'diichi yú 'iiⁿyāⁿ taacá yā.

³ Du'ū chi canee ngiínú yā chuū ní nadεεvé yā tan'dúúca chi Ndyuūs miiⁿ ní dεεvé yā.

⁴ Du'ū chí idiiⁿ nuuⁿndi nguéé diiⁿ yā tanducué^{n'e} chí nga^{n'a} ley. Níicú nuuⁿndi ní chiiⁿ chí nguéé diiⁿ yā chí nga^{n'a} ley.

⁵ Ndís'tiī déénu nī chí Dendyuūs ní ndaá yā chí divíi yā nuuⁿndi ye^{n'e} yú. Níicú nguéé véé nuuⁿndi ye^{n'e} yā.

⁶ Du'ū chí ye^{n'e} yā nguéé idiiⁿ nuuⁿndi. Du'ū chí idiiⁿ nuuⁿndi nguéé n'diichí yā 'iiⁿyāⁿ.

⁷ Ndís'tiī daiya n'gaiyáa nguéé cannche'éi nī mar 'áamá 'iiⁿyāⁿ. Du'ū chí idiiⁿ dendu'ū chí n'daacā tuu'mi ní n'dai tan'dúúca 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní n'dai yā.

⁸ Du'ū chí idiiⁿ nuuⁿndi ní ye^{n'e} yááⁿ'guinūⁿ caati yááⁿ'guinūⁿ diiⁿ nuuⁿndi sa ndii vmnaaⁿ. Cáávā chuū ndaá daiya Dendyuūs cucáávā chí nadituuví yā chí diiⁿ yááⁿ'guinūⁿ.

⁹ Du'ū chí ch'iindiyáaⁿ yā taama vmné^{n'e} ní ye^{n'e} Dendyuūs ní nguéé idiiⁿ yā nuuⁿndi caati ndaata ye^{n'e} Ndyuūs canéé ndúúcu yā. Ní nguéé ngii diiⁿ yā nuuⁿndi caati ch'iindiyáaⁿ yā taama vmné^{n'e} ní ye^{n'e} Dendyuūs.

¹⁰ Níicú chuū chí n'gi^{n'i} chεε chí daiya Dendyuūs. Níicú n'gi^{n'i} chεε chí daiya yááⁿ'guinūⁿ. Du'ū chí nguéé idiiⁿ n'daacā ní nguéé ne^{n'e} vi'í, ní nguéé ye^{n'e} Dendyuūs.

Dine'e yú 'aama yú taama yú

¹¹ Chuū ní nduudu cuaacu ye^{n'e} Ndyuūs chí ndís'tiī ch'iindiveéⁿ nī ndii vmnaaⁿ, chí dine'e yú 'aama yú ndúúcu taama yú.

¹² Nguéé tan'dúúca sa^{n'a} Caín chí ye^{n'e} yááⁿ'guinūⁿ. Sa^{n'a} ch'iiⁿ'nuⁿ sá 'diinū sa. ¿'Íicú de'ε cáávā chí ch'iiⁿ'nuⁿ sá 'diinū sa? 'Tíicā diiⁿ sa caati chíⁿ chí maaⁿ sa diiⁿ sa ní nguéé n'daacā. Níicú chíⁿ chí diiⁿ 'diinū sa ní n'daacā.

¹³ Ndís'tiī vi'í, 'áá nguéé n'diichí nī chí 'iiⁿyāⁿ ye^{n'e} íⁿ'yeeⁿdí nguéé ne^{n'e} yā ndís'tiī.

¹⁴ 'Áá cho'ō yú vaadī n'gii ní 'áá n'gεetinéeⁿ yú ndúúcu vida cuen'e daāⁿmaⁿ. S'uuúⁿ déénu yú ti ne^{n'e} yú vi'í yú. Du'ū chí nguéé ne^{n'e} vi'í, 'iiⁿyāⁿ miiⁿ cánéé vaadī n'gii ndúúcu yā.

¹⁵ Du'ū chí nguéé n'diichi vi'í 'caaⁿ'núⁿ yā 'iiⁿyāⁿ. Níicú deenu yú chí 'iiⁿyāⁿ chí n'giⁿ'nūⁿ 'iiⁿyāⁿ nguéé canéé vida cuen'e daāⁿmaⁿ ndúúcu yā.

¹⁶ Ní ndúúcu chuū n'diichi yú vaadī né^{n'e}, caati ch'íi Jesús cáávā s'uuúⁿ. 'Tiicá ntúūⁿ s'uuúⁿ canee chí 'cuūvī yú lado ye^{n'e} vi'í yú.

¹⁷ Naati du'ū chí véé ye^{n'e} tanducué^{n'e} chí véε ye^{n'e} íⁿ'yeeⁿdí 'cūū níicú naāⁿ yā

vi'i yā chi nguée ye'né yā, ní nguée ne'n'e yā ca'á yā 'ii'n'yāⁿ, ʒtááca cūnee vaadī ne'n'e ye'n'e Dendyuūs nduucú yā?

18 Ndís'tiī daiya n'gaiyáa, nguée dine'n'e yú ndúúcū nduudu ye'n'e yú ndúúcū chi caaⁿmaⁿ yú naati ndúúcū ntiiⁿnyuⁿ chi diiⁿ yú ndúúcū vaadī cuaacu.

Vée confianza ye'n'e yú nanááⁿ Ndyuūs

19 Ndúúcū chuū ní deenu yú chí vaadī cuaacu ní ndúúcu yú. Níicú staava ye'n'e yú seguro canée nanááⁿ yā.

20 Ndúúti chi staava ye'n'e yú caaⁿmaⁿ nuuⁿndi ye'n'e yú, ch'εετε cá Dendyuūs nguée ti staava ye'n'e yú. Níicú déenu yā nducuéⁿ'ē dendu'ū.

21 Ndís'tiī chí ne'n'é, ndúúti chi staava ye'n'e yú nguée caaⁿmaⁿ nuuⁿndi ye'n'e yú tuu'mi ní vée confianza ye'n'e yú ndúúcū Dendyuūs.

22 Nducuéⁿ'ē chi caaca yú Ndyuūs, itée yā ye'n'e yú caati diiⁿ yú chi ngaⁿ'a ley ye'n'é yā níicú idiⁿ yú cosa chi n'daacā nanááⁿ yā.

23 Chuū chi ley ye'n'é yā, chi i'teenu yú chi duuchi daiyá yā Jesucristo, ní dineⁿ'ē yú 'aama yú ndúúcū taama yú, tan'dúúcā chí ngaⁿ'á yā nduucū yú.

24 Du'ū chí diiⁿ chi ngaⁿ'a ley ye'n'é yā canée ndúúcū Ndyuūs, níicú Dendyuūs canee yā ndúucū. Ní chuū chi deenu yú chí 'áamá cūnee yā ndúúcu yú cáávā Espíritu N'dai ye'n'é yā chí tee yā s'uuúⁿ.

4

Ye'n'e Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs ní ye'n'e espíritu chi contra ye'n'e Cristo

1 Ndís'tiī chi ne'n'é, nguée cu'téenu nī tanducuéⁿ'ē espíritu naati n'díichineeⁿ nī tanducuéⁿ'ē espíritu cheé chí ye'n'e Dendyuūs caati néené 'yaaⁿ 'ii'n'yāⁿ nguée ngaⁿ'a yā nduudu cuaacu ye'n'e Dendyuūs.

2 Caati 'tíicā ní cuuvi deenu nī Espíritu chí ye'n'e Dendyuūs 'yā. Tanducuéⁿ'ē espíritu chí ntúmiⁿ'nuⁿ chí Jesucristo ní ndaá yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní ye'n'e Dendyuūs.

3 Niicu tanducuéⁿ'ē espíritu chí nguée ntúmiⁿ'nuⁿ chí Jesucristo ní ndaá yā iⁿ'yeeⁿdí tan'dúúcā s'uuúⁿ nguée ye'n'e Dendyuūs 'yā. Chíiⁿ chí espíritu ye'n'e anticristo. 'Áā ch'iindiveéⁿ nī ye'n'e espíritu ye'n'e anticristo chí cánée chí ndaa ní maaⁿ 'āā canée iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

4 Ndís'tiī ní daiyá ye'n'e Dendyuūs ndís'tiī. Níicú 'āā chichéé nī ye'n'e espíritu chí canée iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chí espíritu ye'n'e anticristo caati 'ii'n'yāⁿ chí canée ndúúcu nī ch'εετε cá yā nguée ti espíritu chí canée iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

5 Ní espíritus ní ye'n'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, caavā chíiⁿ chí ngaⁿ'á yā ye'n'e iⁿ'yeeⁿdí. Ní 'ii'n'yāⁿ ye'n'e iⁿ'yeeⁿdí n'giindiveéⁿ yā ye'n'e.

6 S'uuúⁿ ní ye'n'é Dendyuūs s'uuúⁿ. Du'u chí n'diichí Dendyuūs n'giindiveéⁿ yā ye'n'e yú. Du'u chí nguée ye'n'e Dendyuūs, nguée n'giindiveéⁿ

yā yeⁿe yú. Caati ndúúcu chúu ní n'diichi yú Espíritu yeⁿe nduudu cuaacu ní espíritu chi nguéé yeⁿe nduudu cuaacu.

Ndyuūs ní vaadī neⁿe

7 Ndís'tiī chi neⁿe taavi, dineⁿē yú 'aama yú taama yú caati vaadī neⁿe ní yeⁿe Dendyuūs. Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí ya'āi 'íínú yā 'iiⁿ'yāⁿ ní yeⁿe Dendyuūs 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ, ní n'diichi yā Dendyuūs.

8 Du'u chi nguéé idinéⁿe yā 'iiⁿ'yāⁿ nguéé in'diichí yā Dendyuūs, ti Dendyuūs ní vaadī neⁿe.

9 Níícú chuū chí ch'ín'í yā nanáaⁿ yú ní vaadī neⁿe yeⁿe Dendyuūs. Níícú chuū chí Dendyuūs dichó'o yā 'áámá n'dyáⁿ'ā daiya yā in'yeeⁿdí 'cūū caati cuuvi 'cuεeti nduuchi yú cáávā 'iiⁿ'yāⁿ mííⁿ.

10 Níícú chuū ní chííⁿ chí canéé vaadī neⁿe. Nguéé chí s'uuúⁿ chí dinéⁿe yú Dendyuūs miiⁿ, ti Dendyuūs mííⁿ chí idinéⁿe yā s'uuúⁿ, níícú dichó'o yā daiyá yā chí ch'íi yā lado yeⁿe yú cucáávā nuūⁿdí yeⁿe yú.

11 Ndís'tiī chí neⁿé, ndúúti chí 'tíicā neⁿe Dendyuūs s'uuúⁿ 'tíicā ntúūⁿ s'uuúⁿ canéé chí dinéⁿe yú 'aama yú taama yú.

12 Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé n'diichí yā Dendyuūs. Ndúúti chí idinéⁿe yú 'aama yú taama yú, Dendyuūs ní canéé yā ndúúcu yú. Níícú vaadī neⁿe n'daacā n'dai canéé ndúúcu yú.

13 Ndúúcu chuū ní deenu yú chí canee yú nduucú yā ní

'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ nduucú yā s'uuúⁿ cáávā chí tee yā Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs s'uuúⁿ.

14 S'uuúⁿ in'diichí yú ní ngaⁿ'a yú nduudu cuaacu chí chiida yú dichó'o yā daiya yā. Ní daiya yā nadangáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe tanducuénⁿē nuuⁿndi chí véé yeⁿe yā yeⁿé in'yeeⁿdí 'cūū.

15 Du'ū chí intúmiiⁿnuⁿ chí Jesús ní daiyá Dendyuūs 'yā, Dendyuūs canéé yā nduucú yā, ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ canéé yā ndúúcu Dendyuūs.

16 Níícú s'uuúⁿ nin'diichi yú ní i'teenu yú chéé chí vaadī neⁿe chí Dendyuūs dineⁿé yā s'uuúⁿ. Vaadī neⁿē mííⁿ ní Dendyuūs. Níícú 'iiⁿ'yāⁿ chí neⁿé yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ní yeⁿe Dendyuūs 'iiⁿ'yāⁿ. Níícú Dendyuūs canéé yā nduucú yā.

17 Ní chuū ní vaadī neⁿe chí n'dai taavi chí véé yeⁿe yú. Níícú véé nduudu yeⁿe yú nduucú yā nguuvi chí ndaa juicio. Tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ 'tíicā ntúūⁿ s'uuúⁿ canéé yú in'yeeⁿdí.

18 Vaadī neⁿé ní nguéé vaadī 'va'ā. Naati chííⁿ chí n'daacā taavi yeⁿe vaadī neⁿe i'neéⁿ 'áámá lado vaadī 'va'ā ti vaadī 'va'a ngíi chí 'cuínáaⁿ yú. Du'ū chí 'va'a nguéé canéé vaadī neⁿē n'daacā ndúúcu.

19 S'uuúⁿ ní idinéⁿe yú 'yā ti 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ dinéⁿe yā s'uuúⁿ vmnaaⁿ.

20 Du'ū chí ngaⁿ'a: 'Úú idineⁿé Dendyuūs, níícú nguéé in'diichí yā vi'í yā, ní yaadí yā. Caati dú'u chí nguéé idinéⁿe yā vi'í chí n'diichí yā, ζtáácā cuuvi dinéⁿe yā

Dendyuūs chi nguée in'diichi yā?

²¹ Niicu s'uuún ní canee yú ndúúcū ley ye'né yā. Du'u chí idiné'n'e Dendyuūs, 'tiicá ntúu'n idiné'n'e yā vi'i yā.

5

S'uuún cuuvi cuchεε yú ye'n'e in'yeēndī

¹ Nducyáácá yā chi i'téenu yā chí Jesús chí Cristo mii'n tuu'mi ní ch'iindiyáa'n yā táámá ye'né Dendyuūs. Nducyáácá yā chí diné'n'e yā chiida yú, idiné'n'e ntúu'n yā 'ii'n'yā'n chí daiyá yā.

² Ndúúcū chuū ní deenu yú chí idiné'n'e yú 'ii'n'yā'n s'ee'n chí daiya Dendyuūs mii'n taachi idiné'n'e yú Dendyuūs ní dii'n yú chí nga'n'a ley ye'n'e yā.

³ Caati chuū chí vaadī ne'n'e ye'n'e Dendyuūs chí s'uuún ní dii'n yú chí nga'n'a ley ye'n'e yā. Ní ley ye'n'e yā nguée cosa chí 'cuinaa'n yú ye'n'é.

⁴ Nducyáácá yā chí ch'iindiyáa'n táámá ní ye'n'é Dendyuūs ní cuuvi cuchεε yā ye'n'e in'yeēndī. Ní chuū chí dii'n chí cuchεε yú ye'n'e in'yeēndī, ní chuū chí i'teenu yú Dendyuūs.

⁵ ¿Du'ū chí cuuvi cuchεε ye'n'e in'yeēndī? 'Ii'n'yā'n chí i'téenu yā chí Jesús ní daiyá Dendyuūs 'yā ní cuchεε yā.

Nduudu cuaacu ye'n'e Daiyá Ndyuūs

⁶ Ní chuū ní Jesucristo chí ndaā ndúúcū nuū'nī'n ndúúcū yuuún. Nguée dámaā'n ndúúcū nuū'nī'n caati ndúúcū nuū'nī'n ndúúcū yuuún. Ní

Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs nga'nā nduudu cuaacu ye'n'e yā caati Espiritu mii'n ní vaadī cuaacu.

⁷ Caati 'iinu yā nga'n'a yā nduudu cuaacu na va'ai chεεti nguuvi, Dendyuūs chiida yú ndúúcū Nduudu ndúúcū Espiritu N'dai ye'n'é Ndyuūs. Níicú naachi ndii 'iinú yā véε 'áámá núú'n yā.

⁸ Véé 'iinu yā chí nga'n'a yā nduudu cuaacu ná in'yeēndī 'cūū ní Espiritu N'dai ye'n'é Ndyuūs ndúúcū nuū'nī'n ndúúcū yuuún. Ní naachi ndúú 'iinu yā ní véé 'áámá núú'n yā.

⁹ Ndúúti chí cu'teenu yú nduudu cuaacu ye'n'é 'ii'n'yā'n ye'n'e in'yeēndī 'cūū ch'εεε ca nduudu cuaacu ye'n'é Dendyuūs nguée ti 'ii'n'yā'n mii'n. Caati chuū chí'n chí nduudu cuaacu ye'n'é Dendyuūs, Ndyuūs nga'n'á yā nduudu cuaacu ye'n'e daiyá yā.

¹⁰ Du'ū chí i'teenu daiyá Dendyuūs véé nduudu cuaacu ndúúcū maā'n. Du'ū chí nguée i'teenu Dendyuūs, dii'n yā chí Dendyuūs ní yaadi yā caati nguée i'téenu yā nduudu cuaacu chí Dendyuūs chiida yú nga'n'á yā ye'n'é Daiyá yā.

¹¹ Níicú chuū chí nduudu cuaacu ní chuū chí Dendyuūs téé yā vida cue'n'e daā'ma'n s'uuún. Níicú vida cue'n'e daā'mán 'cūū ní ye'n'é daiya yā.

¹² Du'ū chí i'teenu daiya yā véé vida cue'n'e daā'ma'n ye'n'e yā. Du'ū chí nguée ye'n'e daiya yā nguée véé vida cue'n'e daā'ma'n ye'n'é yā.

Ch'īnū carta ndúúcu consejos

13 Chuū ní dinguún ye^{n'e} ndís'tiī chí i'téenu nī chí Cristo ní daiyá Dendyuūs caati maaⁿ ní cuuvi cádínuuⁿ nī chí véé vida cue^{n'e} daāⁿmaⁿ ye^{n'e} nī. Níicú cu'téenu nī chí Cristo ní daiyá Dendyuūs miiⁿ.

14 Ní chuū ní confianza chí véé ye^{n'e} yú ndúúcu yā. Nduuti chí s'uuún caaca yú 'yā tan'dúúcā chí ne^{n'e} yā chí caaca yú 'yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ n'giindiveéⁿ yā ye^{n'e} yú.

15 Nduuti chí deenu yú chí n'giindiveéⁿ yā ye^{n'e} yú ye^{n'e} tanducué^{n'e} chí caaca yú 'yā, tuu'mi ní 'āā deenu yú chí itée yā s'uuún chiiⁿ chí 'āā chiica yú 'yā.

16 Du'ū chí n'diichi chí dinuuⁿndí vi'i nuuⁿndi chí nguéé ye^{n'e} vaadī n'gii, canéé chí caacá yā Dendyuūs chí Dendyuūs ca'á yā vida cue^{n'e} daāⁿmaⁿ ye^{n'e} yā. Nga^{n'}á ye^{n'e} 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé dinuuⁿndí yā ye^{n'e} vaadī n'gii. Véé nuuⁿndi chí ye^{n'e} vaadī n'gii. Ní ye^{n'e} chuū nguéé caacá chí caacá nī ye^{n'e} 'iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ nuuⁿndí ye^{n'e} vaadī n'gii.

17 Tanducué^{n'e} chí nguéé ye^{n'e} nduudu cuaacu ní nuuⁿndi, naati véé nuuⁿndi míⁿ chí nguéé ye^{n'e} vaadī n'gii.

18 'Āā deenu yú du'u 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'iindiyáaⁿ yā táámá ní ye^{n'e} Dendyuūs ní nguéé id-inuuⁿndí yā. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ candéε yā cuidado ye^{n'e} maáⁿ yā. Ní yááⁿ'guinūuⁿ nguéé cuuvi tuneen 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ.

19 Déenu yú tí ye^{n'e} Dendyuūs s'uuún, ní taná^{n'}ā

'iiⁿ'yāⁿ ye^{n'e} iⁿ'yeēⁿdī canéé yā lado ye^{n'e} yááⁿ'guinūuⁿ.

20 Déenu yú tí daiya Dendyuūs miiⁿ ní ndaá yā. Ní tee yā chí cadiinuuⁿ yú, ní 'íicú n'diichi yú 'iiⁿ'yāⁿ chí cuaacu yā. Ní s'uuún ní ye^{n'e} 'iiⁿ'yāⁿ chí cuaacu yā ní ye^{n'e} daiya Dendyuūs chí Jesucristo. Dendyuūs miiⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ chí cuaacu, 'iiⁿ'yāⁿ chí véé vida cue^{n'e} daāⁿmaⁿ ye^{n'e} yā.

21 Ndís'tiī daiyá cundéε nī cuidado tí nguéé cu'téenu nī santos ídolos. 'Tíicā cuuvi.

CARTA CUAYIIVI YE^{n'}E SAN JUAN

*Yen'e nduudu cuaacu ní
yen'e vaadi nen'e*

1 'Úú Juan chi sa^{n'}ā chi nga^{n'}a nti^{n'}nyuⁿ yen'e yaācū idinguúⁿ yen'e n'daataá chí Ndyuūs ndεενε yā ndúúcū daiya yā chi cuaacu ní^{n'}nyúⁿ ne^{n'}é. Ní nguée 'úú dámaáⁿ ne^{n'}é ti 'tiicá ntúūⁿ nducyáácá yā chi n'diichí yā nduudu cuaacu.

2 Ní cáāvā chi véé vaadi cuaacu yen'e yú ní caavā nduudu cuaacu chi canée ndúúcu yú, 'áámá cūnee tandíí ndúúcu yú.

3 Nen'é chi canée ndúúcu ndís'tiī vaadi n'dai yen'e Ndyuūs ndúúcu vaadi ya'ai 'iinu yen'e yā ndúúcu 'diiⁿ yen'e Dendyuūs chiida yú ndúúcu Señor Jesucristo chí daiya Dendyuūs chi chiida yú. Tanducué^{n'}e chuū canée ndúúcu ní ndúúcu nduudu cuaacu ndúúcu vaadi nen'e.

4 'Āā 'áámá yeenú caati chí nindaācá daiya di chí diiⁿ yā chiiⁿ chi cuaacu tan'dúúcā s'uuúⁿ chi sta'a yú ley yen'e chiida yú.

5 Maaⁿ ní idi'cuítú n'diī n'daatāa chí diné^{n'}e yú 'áámá yú táámá yú. Chuū nguée tan'dúúcā chi idinguúⁿ 'áámá ley ngaī caati ley yen'e yú chíiⁿ chí canee ndíí cuaaⁿ vmaaaⁿ.

6 Níicú chuū chí vaadi nen'e ní chiiⁿ chí cachiica yú tan'dúúcā chí caa^{n'}maⁿ ley yen'e yā. Ley yen'e yā ní chuū chí cachiicá ní ndúúcu

vaadi nen'e tan'dúúcā chí n'giindiveeⁿ ní ndíí cuaaⁿ vmaaaⁿ.

*'Ii^{n'}yāⁿ chí nginnche'éei yā
'ii^{n'}yāⁿ*

7 N'dee n'dái 'ii^{n'}yāⁿ 'āā nginnche'éei yā 'ii^{n'}yāⁿ na i^{n'}yee^{n'}dí 'cūū. Nguée natu-mii^{n'}núⁿ yā chí Jesucristo ní ndaá yā tan'dúúcā s'uuúⁿ. 'Ii^{n'}yāⁿ chí 'tiicā nginnche'éei yā, 'tiicá ntúūⁿ anticristo yā.

8 Cundéeⁿ ní cuidado yen'e maáⁿ ní ní nguée dindai yú tanducué^{n'}e nti^{n'}nyuⁿ chí diiⁿ yú ti s'uuúⁿ ní cuuvi cuta'a yú tanducué^{n'}e chí yen'e yú.

9 Du'ū chí diiⁿ nuu^{n'}ndi ní nguée 'áámá canée yā ndúúcu nduudu cuaacu yen'e Cristo, nguée yen'e Dendyuūs 'ii^{n'}yāⁿ. Du'ū chí 'aama canée ndúúcu nduudu cuaacu yen'e Cristo, tuu'mí 'ii^{n'}yāⁿ miiⁿ ní yen'e chiida yú Dendyuūs ndúúcu daiyá yā.

10 Du'ū chí ndaa vaacú ní chí nguée nga^{n'}a nduudu cuaacú 'cūū nguée 'cuaáⁿ ní chí cunee yā na vaacú ní. Ní nguée caa^{n'}maⁿ ní, n'daacā chí ndaá yā va'āi yen'e ní.

11 Du'ú 'ii^{n'}yāⁿ chí nga^{n'}á yā 'ii^{n'}yāⁿ miiⁿ chí n'daacā chí ndaá yā va'āi yen'é yā tuu'mí ní induuvidáámá yā ndúúcu 'ii^{n'}yāⁿ chí idiⁿ chí nguée n'daacā.

Ch'iīnu carta maaⁿ

12 'Áámá véé cá yen'é chí ne^{n'}é dinguúⁿ yen'e ndís'tiī ní nguée ne^{n'}é dinguúⁿ na caaca 'cūū ndúúcu tinta, caati ne^{n'}é chí n'diichí ndís'tiī ní caa^{n'}máⁿ ndúúcu ní ní ndís'tiī

nduucú. Níicú vaadī yeenú
yeⁿ'e yú ní cúúví cuaacu.

¹³ Vέέ daiya tá yeⁿ'ē
n'daataá chi Ndyuūs indεεvé
yā táⁿ'ā. Daiya tá idicho'ó yā:
N'dai n'diī, ngaⁿ'a yā. 'Tíicā
cuuvi.

CARTA NDÍÍ 'IINŪ YE^{n'}E SAN JUAN

Ye^{n'}e sa^{n'}ā Gayo chi n'dai

1 'Úú Juan, sa^{n'}ā chi nga^{n'}a nti^{n'}nyu^{n'} ye^{n'}e yáacū idinguú^{n'} carta 'cūū ye^{n'}e sa^{n'}ā Gayo chi cuaacu ní^{n'}yú^{n'} ne^{n'}e taavi sa^{n'}ā.

2 Díí sa^{n'}ā Gayo chi ne^{n'}é, 'úú ne^{n'}é chi cáávā maa^{n'} di tanducué^{n'}ē chi véé ye^{n'}ē di ní n'dai taavi. Níícú véé vaadī 'viicheé ye^{n'}ē di tan'dúúccā chí alma ye^{n'}e di véé vaadī 'viicheé ye^{n'}ē.

3 Nduudu cuaacu chi neene yeenú taachi ndaā vi'í yú chí ca^{n'}a yā nduudu cuaacu ye^{n'}ē di chí n'daacā dii^{n'} di, tan'dúúccā chí 'áamá idii^{n'} di chíi^{n'} chí cuaacu.

4 Nguéé ch'etē ca vaadī yeenu ye^{n'}é chí ch'iindiveé^{n'} chí daiyá dii^{n'} yā chíi^{n'} chí cuaacu.

5 Díí chí ne^{n'}é, tanducué^{n'}ē chí dii^{n'} di, n'daacā n'dai dii^{n'} di ndúúccū vi'í yú ndúúccū 'ii^{n'}yā^{n'} chí ngiica ná yúúní.

6 'Ii^{n'}yā^{n'} mii^{n'} nga^{n'}á yā nduudu cuaacú ye^{n'}e vaadī ne^{n'}e ye^{n'}e di nanáán 'ii^{n'}yā^{n'} chí snúū^{n'} yaacū. Nduuti chí cunnéé dí 'ii^{n'}yā^{n'} tan'dúúccā chí canéé chí dii^{n'} di ní tan'dúúccā chí ne^{n'}e Dendyuūs chí dii^{n'} di, tuu'mi ní n'daacā idii^{n'} di.

7 Caati 'ii^{n'}yā^{n'} cue^{n'}é yā 'muu^{n'} cue^{n'}é yā mii^{n'} cucáávā chí ne^{n'}é yā caa^{n'}mán yā ye^{n'}e Cristo. Nguéé de'ē vεε sta'á yā ye^{n'}ē 'ii^{n'}yā^{n'} chí nguéé ye^{n'}e ndaata ye^{n'}é yā.

8 S'uuú^{n'} ní canee chí 'cuaa^{n'} yú 'ii^{n'}yā^{n'} s'tíí. Níícú cuuvi cunée yā ndúúcu yú 'ii^{n'}yā^{n'} chí idii^{n'} yā nti^{n'}nyu^{n'} ye^{n'}e vaadī cuaacu.

Sa^{n'}a Diótrfes nguéé n'daacā dii^{n'} sa

9 'Úú nidinguú^{n'} ye^{n'}ē 'ii^{n'}yā^{n'} ye^{n'}e yaacū caati Diótrfes nguéé 'cuaa^{n'} sa nús'uu ti né^{n'}é sa caa^{n'}ma^{n'} nti^{n'}nyu^{n'} sá ye^{n'}é yā.

10 Cáávā chuū taachi 'úú chí ndaá tuu'mi ní nin'gaacú tanducué^{n'}ē chí dii^{n'} sá^{n'}ā mii^{n'}. Taatií ca^{n'}ā sa ye^{n'}e s'uuú^{n'} ndúúccū nduudu taa^{n'} chí nguéé n'daacā taatií 'caā'vā sa contra ye^{n'}e s'uuú^{n'}. Ní nguéé yeenú sá ndúúccū dendu'ū. Nguéé n'guu^{n'} sa vi'í yú. Ní nguéé ne^{n'}e sa chí taná^{n'}a yā chí 'cuaa^{n'} yā vi'í yā. Níícú tun'dáa sa 'yā chεeti yaacū.

11 Díí chí ne^{n'}é, nguéé dii^{n'} di chíi^{n'} chí n'diichi di chí nguéé n'daacā. Díi^{n'} di chí n'daacā. Du'ū chí din'daacā ní ye^{n'}ē Dendyuūs. Du'ū chí nguéé n'daacā nidii^{n'} ní nguéé n'diíchi Dendyuūs.

Sa^{n'}a Demetrio, n'daacā idii^{n'} sa

12 Nducyáácá yā nga^{n'}á yā nduudu cuaacu ye^{n'}e sa^{n'}ā Demetrio. 'Āā 'tiicá nūū^{n'} nduudu cuaacu n'gi^{n'}i vida ye^{n'}é yā. 'Tiicá ntúū^{n'} s'uuú^{n'} nga^{n'}a yú ndúúccū cuaacu ye^{n'}e yā. Ní ndís'tií deenú ní chí nga^{n'}ā yú nduudu cuaacu ye^{n'}é yā.

Ch'iinū carta maa^{n'}

13 Nééné véé ye^{n'}é chí ne^{n'}é dinguú^{n'} ye^{n'}e ndís'tií naati

ngu'éé ne'n'é dinguúⁿ ndúúcū
tinta ndúúcū pluma.

¹⁴ Caati ne'n'é n'diichí
ndís'tiī núúⁿ niīⁿyūⁿ ní
caaⁿmáⁿ ndúúcu di ní ndís'tiī
nduucú.

¹⁵ 'Diiⁿ canéé ndúúcū di.
Amigos yeⁿ'e s'uuúⁿ dichó'o
yā: N'daí n'dī, ngaⁿ'a yā. Dii
dichó'o di: N'daí ndís'tiī, yeⁿ'ē
amigos yeⁿ'e s'uuúⁿ taachi
yaa'vi di 'iiⁿ'yāⁿ ca'áámá
ca'áámá yā caavā chi duuchí
Cristo. 'Tíicā cuuvi.

CARTA YEⁿ'E JUDAS

Judas idinguúⁿ carta 'cūū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi Ndyuūs yaa'ví yā chi cuuvi yeⁿ'é yā

1 'Úú saⁿ'ā Judas ní saⁿ'ā chi dichí'vē Jesucristo. 'Úú 'diinú Jacobo ní 'úú idinguúⁿ carta 'cūū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi Ndyuūs chiida yú dinéⁿ'e yā ní didεεv'é yā. Ní Cristo yaa'ví yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi cuuvi yeⁿ'é yā. Ní Cristo candεé yā cuidado 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cáávā chi yeⁿ'é yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

2 Neⁿ'é chi Ndyuūs téé yā ndís'tiī n'deeé cá yeⁿ'é yā yeⁿ'e vaadī ya'ai ní yeⁿ'é vaadī 'diinú ní yeⁿ'é vaadī neⁿ'e caati cuuví 'yaaⁿ nducuéⁿ'ē chuū nguaaⁿ ndís'tiī.

Yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé ngaⁿ'ā nduudu cuaacu

3 Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é chi neⁿ'e taaví, neené neⁿ'é idinguúⁿ yeⁿ'e ndís'tiī yeⁿ'é chi Ndyuūs nadanguáⁿ'ai yā s'uúúⁿ. Maaⁿ ní cadiinuúⁿ chi canee chi idinguúⁿ carta 'cūū yeⁿ'e nī caati cuuví yaa'ví ch'εεchi ndís'tiī chi canéé chi diiⁿ nī luchar n'dai cáávā chiiⁿ chi i'téenu nī Ndyuūs. Ndyuūs 'áámá vmnéⁿ'ēe ca'á yā vaadī i'téenu yeⁿ'é yā 'iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿ'é yā.

4 Náⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé yeⁿ'é Ndyuūs ní nduuvidaamá yā ndúú^cū nī. Ndí nguéé deenú nī chuū. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nguéé n'daacā. Ní canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é

Ndyuūs ndii cuááⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'é yā 'tíicā: Condenado yā ní 'cuūvi yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ dámaaⁿ sta'á yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs chi tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ nguéé cuuvi tuumicádíⁿnuuⁿ yā yeⁿ'e chi maáⁿ yā diiⁿ yā chi nguéé n'daacā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'á yā contra yeⁿ'e Ndyuūs yeⁿ'e yú chi 'áámá n'dyáⁿ'ā Ndyuūs chi 'iivu yú, ní contra yeⁿ'e Señor Jesucristo yeⁿ'e yú dendú'ū.

5 'Áará chi 'āā deenú nī yeⁿ'é Señor 'iivú Ndyuūs taachi nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ Israel ní diví yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Egipto, neⁿ'é chi ndís'tiī n'gaacú nī chuū. Cuayiivi miiⁿ Ndyuūs di'cuiⁿú yā 'iiⁿ'yāⁿ na yáⁿ'āa miiⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ chi nguεε s'téenu yā 'yā.

6 Ní n'gaacú nī yeⁿ'e ángeles chi nguéé diiⁿ yā tan'dúú^cā chi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiⁿnyuⁿ yā ángeles miiⁿ. Ní Ndyuūs canéé chí diví yā yeⁿ'e lugar yeⁿ'é yā. Maaⁿ ní Ndyuūs s'néⁿe yā ángeles chi presos yeⁿ'é yā na maaiⁿ chi yáanūⁿ. Miiⁿ canee yā ndíⁿ chiichi yā ndúú^cū cadenas chi 'áámá canee ndii tiempo chi Ndyuūs n'diichí yā nuuⁿndi yeⁿ'e ángeles miiⁿ.

7 Ní n'gaacú nī yeⁿ'e yāāⁿ Sodoma ndúú^cū yāāⁿ Gomorra ndúú^cū yāāⁿ chi snéé cuaaⁿ 'diituú. 'Tiicá ntūūⁿ nguéé n'daacā idiiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ s'eeⁿ tan'dúú^cā chi diiⁿ ángeles. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní cueⁿ'é yā ndúú^cū n'daataá o isaⁿ'ā chi nguéé yeⁿ'é yā. Ní n'daataā nguaaⁿ n'daataá

yā induuchineeⁿ tá n'daataa ndúúcū vi'i. Ní saⁿ'ā nguaaⁿ saⁿ'ā yā induuchinéeⁿ sa saⁿ'ā ndúúcū vi'i. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cáávā castigo yeⁿ'e yā 'áámá cunée yā cueⁿ'e daāⁿmaⁿ na nguuchi yaⁿ'ā. Ní chuū ní ch'iⁿ'i s'uuúⁿ chi cuuvi chó'ōo yeⁿ'e yú nduuti chi diiⁿ yú chi nguéé n'daacā.

8 'Tiicá ntúūⁿ nguuvi nguuvi saⁿ'ā s'eeⁿ n'gíinu sa tan'dúúcā chi taachi cyaadu sa yeⁿ'e dendú'ū chi cuuvi diiⁿ sa chi dinuuⁿndi sa ndúúcū maaⁿ cuerpo yeⁿ'e sa. Ní nguéé neⁿ'e sa chi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yā yeⁿ'e sa. Ní cunncaā ngaⁿ'a yā yeⁿ'e 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē chi diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs.

9 Ní nguéé 'tíicā diiⁿ ángel Miguel chí ndíi tíiⁿ taachi diiⁿ caandaá ndúúcū yááⁿ'n'guiinūⁿ ní ngaⁿ'a yā yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'e Moisés. Angel Miguel miiⁿ nguéé diiⁿ yā condenar yááⁿ'n'guiinūⁿ miiⁿ ní nguéé cuuvi ngaⁿ'a taáⁿ yā chí yááⁿ'n'guiinūⁿ chí cuuvi condenado yā. Dámaāⁿ ngaⁿ'a yā 'túúcā. Señor ní diiⁿ yā repretender dii yeⁿ'e nuuⁿndi chí diiⁿ di.

10 Saⁿ'ā s'eeⁿ ní nguéé n'daacā ngaⁿ'a sa yeⁿ'e dendú'ū chí nguéé deenu sa. Ní taachi saⁿ'ā s'eeⁿ yeⁿ'e chí maaⁿ sa deenu sa ngaⁿ'a sa tuu'mí ní canee sa tan'dúúcā chí 'iiti s'eeⁿ chí maaⁿ tí deenu tí. 'Tíicā saⁿ'ā s'eeⁿ. Dendú'ū miiⁿ ní diiⁿ chí dituuví maāⁿ saⁿ'ā s'eeⁿ.

11 De'ε chúúca ya'ai yeⁿ'e saⁿ'ā s'eeⁿ caati dámaāⁿ chí neⁿ'ē sa diiⁿ sa tan'dúúcā

chí diiⁿ saⁿ'ā Caín. Ní saⁿ'ā s'eeⁿ cáávā chí neⁿ'e sa tuūmí, dinuuⁿndi sa tan'dúúcā chí diiⁿ saⁿ'ā Balaam. Ní chíi sa caati nguéé diiⁿ sa chí ngaⁿ'a Ndyuūs, tan'dúúcā saⁿ'ā Coré chí nguéé diiⁿ sa chí ngaⁿ'a Ndyuūs taachi nguéé chíiⁿdiveeⁿ sa chí ngaⁿ'a Moisés.

12 Maaⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ chí 'tíicā, taachi nduuvidaamá yā ní che'é yā ní cu'ú yā ndúúcū ndís'tíi taachi véé 'viicu ná va'ai yeⁿ'é ní yeⁿ'e chí dineⁿ'é ní 'áámá ní taama ní, tuu'mi ní chuū ní cosa chí cuuvi 'cuináⁿ ní. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé 'va'á yā yeⁿ'ē mar 'áámá. Dámaāⁿ candεε yā cuidado yeⁿ'e maáⁿ yā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tan'dúúcā meēⁿ chí nguéé nuūⁿníⁿ yeⁿ'ē chí cueⁿ cuuvi ní tan'dúúcā 'yúúné candéε 'muuⁿ ní candéε miiⁿ 'tíicā yā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tan'dúúcā yáⁿ'á chí nguéé véé n'gui'i yeⁿ'ē 'tíicā yā. Ní yáⁿ'á miiⁿ ní nguéé dichíi'vē caati nguéé n'gui'i yeⁿ'ē ní n'díi tan'dúúcā tiempo yeⁿ'ē 'iichεε. Ní 'iiⁿ'yāⁿ tíicú yā yáⁿ'á miiⁿ ndii díi'yú. 'Tíicā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

13 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní tan'dúúcā nuūⁿníⁿ'yáⁿ'ā chí ngíi yú yaacu ndúúcū ngii yáⁿ'n inaaⁿ cucáávā 'yúúné taanⁿ. Ní nducuén'ē chí nguéé n'daacā chí diiⁿ yā yeⁿ'e chí cuuvi 'cuinaáⁿ yā ní tan'dúúcā ngii yáⁿ'n inaaⁿ yeⁿ'e nuūⁿníⁿ miiⁿ chí inaaⁿ yú 'táácā idiíⁿ yā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní tan'dúúcā 'íiⁿ'nyúⁿ chí ngíicá, 'tíicā yā. Ndyuūs nguáin'dai yā 'áámá lugar yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí díituu taavi ca maáiⁿ ndii

yaānūuⁿ naachi canéé yā
cuen^e daāⁿmaⁿ.

14 'Tiicá ntúūⁿ, saⁿ'a Enoc
chí ndíí ná ndēēchē ngiini
familia yeⁿ'e saⁿ'a Adán, ní
Enoc miiⁿ cáāvā Espíritu N'dai
yeⁿ'é Ndyuūs caⁿ'a sa chii
sa 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e dendu'ū chi
cuchí yeⁿ'é yā. Ní caⁿ'a sa
'tíicā: Cuin'diichí nī Señor
Jesucristo miiⁿ ní cuchii yā
ndúúcu n'dee n'dái mil
'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā 'yā.

15 Señor Jesucristo ndaa
yā chi n'diichí yā nuuⁿndi
yeⁿ'e nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Ní
caanⁿ'maⁿ yā chi condenado
yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ nuuⁿndi
chi nguéé i'téenu yā 'yā caavā
nducuén^e nuuⁿndi chi dííⁿ yā
ndúúcu nduudu chi ngaⁿ'a yā
chi nguéé n'daacā chi contra
Ndyuūs.

16 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nééné
n'gεεcu cheendí yā tan'dúúca
chi 'téé nūuⁿ taán yā ní ngaⁿ'á
yā yeⁿ'e chi nguéé neⁿ'é yā
yeⁿ'e chi táamá yā idiin yā. Ní
dííⁿ yā chi nguεε n'daacā caati
maán yā neⁿ'e yā. Ní ndúúcu
nduudu chi n'gεεte ngaⁿ'á yā
yeⁿ'e taamá yā chi ch'εεté yā
taachi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ neⁿ'é yā
diiⁿ yā aprovechar dendu'ū
cáāvā maán yā.

*Judas ngaⁿ'a yā yeⁿ'e chi
'iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿ'e Cristo canéé
chí dííⁿ yā*

17 Ndís'tiī, hermanos chi
neene neⁿ'é, maaⁿ ní neⁿ'é
chí ndís'tiī ní n'gaacú nī yeⁿ'e
nduudu chi apóstoles yeⁿ'e
Señor Jesucristo yeⁿ'e yú
taacā chí caⁿ'a yā.

18 'Tíicā caⁿ'a yā chí yā
ndís'tiī: Taachí 'āā canéé

niiⁿ'nuúⁿ nguuvi chí ndaa
Señor Jesucristo taama
vmnéⁿ'ēe tuuⁿ'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ
s'eeⁿ ní diduuchineén yā yeⁿ'e
nī ndúúcu tanducuén^e chí
yeⁿ'e Ndyuūs. Ní nducuén^e
chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ neⁿ'é yā dííⁿ
yā chí nguεε n'daacā, chuū ní
dííⁿ yā.

19 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní divíi
yā yeⁿ'e nguaaⁿ ndís'tiī.
'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní dinuuⁿndí
yā tan'dúúca chí neⁿ'e yā ní
nguéé canéé Espíritu N'dai
yeⁿ'é Ndyuūs ndúúcu yā.

20 Maaⁿ ní ndís'tiī her-
manos yeⁿ'é chí neene neⁿ'é,
cu'téenu cá nī nguuvi ngu-
uvi yeⁿ'e vaadī i'teenu chí
Ndyuūs itée yā ndís'tiī. Taachi
caanⁿ'maⁿngua'á nī dííⁿ nī
ndúúcu poder yeⁿ'e Espíritu
N'dai yeⁿ'é Ndyuūs.

21 'Cuεεtineé nī ní dííⁿ nī
nducuén^e ndúúcu vaadī neⁿ'e
chí Ndyuūs itée yā ndís'tiī
'naaⁿ chí cūnee ngiinú nī ngu-
uvi chí Señor Jesucristo yeⁿ'e
yú chí n'dai taavi caⁿ'á yā
tée yā vida cuen^e daāⁿmaⁿ
ndís'tiī.

22 Ndís'tiī n'dee cá ngaⁿ'a
nī ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé
n'daacā i'téenu yā.

23 Ní 'tíicā nadanguán'ai nī
'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e chí nguéé
i'téenu yā tan'dúúca chí
tun'dáa nī 'iiⁿ'yāⁿ nguáán ngu-
uchi yaⁿ'ā, 'tíicā dííⁿ nī. Ya'ai
'iinú nī yeⁿ'e tanán'ā 'iiⁿ'yāⁿ
naati dííⁿ nī ndúúcu cuidado,
ndíí nguéé cuuvi caⁿ'a nī
ndúúcu yā chí dinuuⁿndí nī.

*Judas ngaⁿ'angua'á yā ní
dich'εεté yā Ndyuūs*

24 Maaⁿ ní 'úú chi'neéⁿ ndís'tiī na ta'a Ndyuūs chi cuuvi candεε yā cuidado yeⁿ'e ndís'tiī chi nguéeⁿ dinuuⁿndí nī. Ní Jesucristo cuuvi 'cuuⁿ'míⁿ yā nanááⁿ Ndyuūs chi dεενε ngii n'dai ndís'tiī chi nguéeⁿ nuuⁿndi yeⁿ'é nī. Ní neené yeenu nī.

25 Dich'εεε yú Ndyuūs chi 'áámá n'dyáⁿ'ā Ndyuūs chi deenu nducuén^{'ē} ní nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ cáávā Señor Jesucristo chi 'iivi yú. Caati yeⁿ'é yā ní véeⁿ dεεvé ngii n'dai ndúúcū n'gεεε n'dai ndúúcū poder ch'εεε n'dai ndúúcū poder yeⁿ'e 'iiⁿntyéⁿ'ē yeⁿ'é yā nguuvi chi chó'ōo ndúúcū nguuvi maaⁿ ní cuéⁿ'é daāⁿmaⁿ. 'Tíicā cuuvi.

APOCALIPSIS, NDUUDU CHÍ CH'I'N'I NDUYUŪS YE'N'E JESUCRISTO

Ye'ne chi Jesucristo ch'í'ni
yā

¹ Na libro 'cūū canéé nguūn chuū chi ch'í'ni Jesucristo. Ní Ndyuūs ch'í'ni yā Jesucristo chuū caati 'cuu'n'mí' yā 'ii'n'yā' chi dichí'vē Ndyuūs dendú'ū chi 'āā ntéé 'náá' chi ndaa ye'ē. Ní Jesucristo ch'í'ni yā chuū Juan chi dichí'vē Ndyuūs cáávā 'áámá ángel chi dichó'o yā nanáa' yā.

² Juan mii' ca'n'a cuaacú yā nduudu cuaacu ye'ne tanducué'nē chi n'diichí yā. Chuū ní nduudu cuaacu ye'ne Ndyuūs. Ní chuū ní nduudu cuaacu chí Jesucristo ch'í'ni yā Juan mii'.

³ Dε'ε chúúcā yeenú 'ii'n'yā' chi n'gee' yā libro 'cūū chi ye'ne Ndyuūs. Ní dε'ε chúúcā yeenú 'ii'n'yā' s'uuu' chi n'giindiveé' yā nduudu ye'ne libro 'cūū ní i'téenu yā ye'ne chí nga'ā, ti nga'ā ye'ne dendu'ū chí cuchí ti tiempo mii' ch'í canee chi chó'ōo 'āā snee ní'nuú'.

Juan idingúu' yā ye'ne 'ii'n'yā' ye'ne ndu'u ndéechē yaācū.

⁴ 'Úú Juan idingúu' cartas ye'ne 'ii'n'yā' ye'ne ndéechē yaācū chí snéé na yá'āa Asia. Ne'ne chí Ndyuūs téé yā ndís'tiī dendú'ū chí n'dai ye'ne

yā ndúúcū vaādī 'dii' ye'ne yā. Ní Ndyuūs ní 'áámá canee yā tiempo chí chó'ōo, ní maa' ní 'tíca yā, ní ca'á yā ndaa yā. Maa' ní ne'ne chí ye'ne ndu'u ndéechē espíritus chí snéé yā nanáa' trono ye'ne Ndyuūs, espíritus téé yā ndís'tiī vaadi n'dai ye'ne Ndyuūs.

⁵ Ní 'tiicá ntúū' ne'ne chí Cristo téé yā ndís'tiī vaadi n'dai ye'ne yā, Jesucristo chí cué'ne daā'ma' nga'a cuaacú yā. Ní Cristo mii' ní daiyá Ndyuūs ní 'ii'n'yā' chí vmnáa' vmnaa' nacuee' yā ye'ne nguaa' tiná'ā. Ní nga'a ntii'nyú' yā ye'ne nducyáácá reyes chí véé i'nyee'dí 'cūū. Ní Cristo diné'ne yā s'uuú' ní nadéevé yā s'uuú' ye'ne nuu'ndi ye'ne yú ndúúcū yuuú' ye'ne maá' yā.

⁶ Ní Cristo dii' yā chí s'uuú' reyes s'uuú' ní chiduí' s'uuú' chí dichí'vē yú Ndyuūs chí chiidá yā. Maa' ní vaadi dεεε ngii' ní ye'ne yā ndúúcū nducue'nē poder chí ye'ne yā cuuvi ye'ne yā cuen'e daā'ma'. 'Tíicā.

⁷ Cuin'diichí nī. Cristo mii' cuchii' yā nguáa' meēe' ní nducyáácá 'ii'n'yā' cuuvi snaa' yā ndúúcū 'ii'n'yā' s'ee' chí dichó'ōo tícuā Cristo ndúúcū machete chí 'uūvī lados 'caāi'. Ní nducyaaca 'ii'n'yā' ye'ne nducyaaca yāa' ye'ne i'nyee'dí 'cūū cuεεcú yā taachi n'diichí yā Cristo. 'Tíica rā va. Cuaacu ní'nyú' chí 'tíicā.

⁸ Señor Ndyuūs chí véé tanducue'nē poder dendu'ū ye'ne yā chí 'áámá canee yā

tiempo chi chó'ōo, ní maaⁿ ní 'tíica yā, ní caⁿ'á yā ndaa yā, Señor miiⁿ ngaⁿ'a yā: 'Úú chí 'iiⁿ'yāⁿ vmnááⁿ vmnaaⁿ'úú, ní 'úú ndíí cuááⁿ naachí 'cuiinu 'úú. Tan'dúúcā letras A ndii Z yeⁿ'e alfabeto 'tíicā 'úú.

Yeⁿ'e chi Juan n'diichí yā Cristo chi deεve n'dai taavi yā ndii túúⁿnúⁿ ngii 'yáⁿ'a yā

9 'Úú apóstol Juan 'úú ní hermano yeⁿ'e ndís'tiī. Ní caati 'úú ní yeⁿ'e Jesús 'úú, 'úú dáámá ch'eenú chii ndúúcū ndís'tiī ní dáámá nduucú ní yeⁿ'ē naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā, ní dáámá nduucú ní yeⁿ'e vaadi 'diiⁿ chí Jesucristo itée yā s'uuúⁿ. 'Úú canée preso 'úú na isla Patmos cáávā chí candéé nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ní ngaⁿ'á nduudu cuaacu yeⁿ'é Jesucristo.

10 Ní taachi 'úú canée miiⁿ 'áámá domingo chó'ōo chí 'úú ní canée maaⁿ poder yeⁿ'e Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs. Ní ch'iindiveéⁿ 'áámá nduudu ch'εεεε cuaaⁿ daamí tan'dúúcā chí n'gεεcú 'áámá trompeta.

11 Ní 'tíicā ngaⁿ'ā ngii 'úú: 'Úú 'iiⁿ'yāⁿ chí vmnááⁿ vmnaaⁿ 'úú, 'úú ndíí cuááⁿ naachí 'cuiinu 'úú. Tan'dúúcā letras A ndii Z yeⁿ'e alfabeto 'tíicā 'úú. Dii, Juan, idingúuⁿ di na 'áámá libro cosa chí inaaⁿ di ní dichó'ōo di libro miiⁿ nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndu'u ndεēchē yaācū chí sneē na yáⁿ'āa Asia. Yācū s'eeⁿ ní yeⁿ'e yāāⁿ Efeso, ní yeⁿ'e yāāⁿ Esmirna, ní yeⁿ'e yāāⁿ Pérgamo, ní yeⁿ'e yāāⁿ Tiatira,

ní yeⁿ'e yāāⁿ Sardis, ní yeⁿ'e yāāⁿ Filadelfia, ndúúcū yeⁿ'e yāāⁿ Laodicea.

12 Tuu'mi ní 'úú nan'guaacúndii ní n'diichí du'ū chí yaāⁿ'vi 'úú. Taachi n'diichí cuaaⁿ daamí n'diichí ndεēchē candeleros yeⁿ'e 'dííⁿnguāⁿ.

13 Ní náávtaⁿ'a yeⁿ'e ndu'u candeleros miiⁿ 'áámá yā cheendii yā tan'dúúcā 'aama saⁿ'ā daiyá 'iiⁿ'yāⁿ iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū. Canúuⁿ yā 'áámá catecai chí ngeε yā chí ndaa ndii ná daandu ca'a yā. Ní ndéé chiichí 'áámá cinta yeⁿ'e 'dííⁿnguāⁿ cuaaⁿ 'niiⁿ'núⁿ yā.

14 Ní tiíⁿ yā ndúúcū yundutiíⁿ yā ní cuéē tan'dúúcā duudū 'iiti cuūchī cuéé, ní 'tíicā ntúūⁿ cuéē tan'dúúcā yaāⁿ. Ní nduutináaⁿ yā tan'dúúcā 'áámá nguuchi yaⁿ'ā.

15 Ní ca'a yā tan'dúúcā cūū cuááⁿ chí ndís'tiī 'āā ngiichí ní cheεti 'áámá horno ní deεvé diiⁿ ní. Ní nduudu yeⁿ'é yā ní tan'dúúcā chí n'gεεcú 'yaa n'dái yíicú.

16 Ní ndεε yā na ta'a cuaacú yā ndεēchē 'íiⁿnyúⁿ. Ní na cheendí yā miiⁿ canée 'áámá machete chí 'caāiⁿ nduu 'uuví lados. Ní núúⁿ máⁿ naaⁿ yā ngiiⁿ n'gāi tan'dúúcā chí n'gāi 'yáⁿ'ā taachi nééné íniguaaⁿ nááⁿ.

17 Ní taachi 'úú snaáⁿ 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ sndεεvé na ca'a yā tan'dúúcā chí ch'íi. Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ s'neéⁿ yā ta'a cuaacú yā vmnaaⁿ yeⁿ'ē 'úú ní caⁿ'a yā chí yā 'úú: Nguéé 'va'a di. 'Úú chí vmnááⁿ vmnaaⁿ, 'úú ndíí cuaaⁿ naachí 'cuiinu 'úú.

18 'Úú 'áámá canduuchi. Cuáácú ch'íi naati cuin'diichí

nī maaⁿ ní 'úú canduuchiⁿ cueⁿe daāⁿmaⁿ 'tíicā. 'Úú ní ndéé llaves yeⁿe vaadī n'gii chi yeⁿe lugar naachi snéé 'iiⁿ'yāⁿ chi n'díí ní nguéé chi'téenu yā Ndyuūs.

19 Maaⁿ ní dii dingúuⁿ di dendu'ū chi 'túúcā chi n'diichi di ndúúcū dendu'ū chi 'tíicā ndúúcū dendu'ū chi ndaa cuayiivi.

20 Maaⁿ ní 'úú n'giⁿ'í dii de'ε neⁿe caaⁿ'maⁿ ndεēchē 'iiⁿ'nyúⁿ miiⁿ chi n'diichi di na ta'ā cuaacú ní yeⁿe chi ndεēchē candeleros yeⁿe 'diiⁿ'nguāⁿ miiⁿ. Ndu'u ndεēché 'iiⁿ'nyúⁿ miiⁿ chiíⁿ chí du'ū ndεēchē 'iiⁿ'yāⁿ chi ndíí tíiⁿ yeⁿe ndu'ū ndεēchē yaācū miiⁿ. Ní ndu'ū ndεēchē candeleros chí n'diichī di chííⁿ chí ndεēchē yāacū miiⁿ.

2

Juan idingúuⁿ yā carta 'cūū yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe yāāⁿ Efeso

1 Díí, Juan idingúuⁿ di chuū yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chi ndíí tíiⁿ yeⁿe yāacū yeⁿe yāāⁿ Efeso. 'Iiⁿ'yāⁿ chi ndéé yā ndu'u ndεēchē 'iiⁿ'nyúⁿ na tá'ā cuaacú yā ní chiicá yā nguaaⁿ ndεēchē candeleros yeⁿe 'diiⁿ'nguāⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ngaⁿ'á yā dendu'ū chí 'túúcā:

2 'Úú ní deenú ntiiⁿ'nyuⁿ chí diiⁿ di. Deenú chí díítūu n'dái diiⁿ dí ntiiⁿ'nyuⁿ ní véé paciencia nanáaⁿ di. Ní deenú chí ichεε di yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chí nguεε n'daācā idiíⁿ yā. Ní deenú ntúūⁿ chí ndεē di cuidado yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a chí apóstoles ní nguéé 'tíicá yā. Ní dii deenu di chí 'iiⁿ'yāⁿ s'een nguéé apóstoles

'iiⁿ'yāⁿ. Ní deenu di chí yaadi yā.

3 Ní dii véé paciencia nanáaⁿ di ní n'geenu di ngii. Ní diiⁿ di n'dee n'dái ntiiⁿ'nyuⁿ cáāvā 'úú. Ní nguéé chicúuⁿnuⁿ di yeⁿe dendu'ū.

4 Naati véé 'téé contra yeⁿ'ē di. Nguéé dineⁿe di 'úú tan'dúúcā chí vmnááⁿ vmnaaⁿ dineⁿe ca di.

5 Ní cáāvā chuū nn'gáácú dí yeⁿe chí diiⁿ di chí nguéé dineⁿe ca di 'úú ní ndaa-cadaami di yeⁿ'ē. Ní dineⁿe ca di 'úú tan'dúúcā chí diiⁿ di vmnááⁿ vmnaaⁿ. Ní nduuti chí nguéé 'túúcā diiⁿ di, 'úú ní ndaa niiⁿ'nuúⁿ ní divíí candelero yeⁿe di yeⁿe naachi snéé.

6 Ní chuū chí véé favor yeⁿ'ē di. Nguéé inee yiinu di ntiiⁿ'nyuⁿ chí diiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe grupo yeⁿe Nicolaítas. Ní 'úú ntúūⁿ nguεε neⁿ'é chí diiⁿ yā.

7 'Iiⁿ'yāⁿ chí véé veén yā 'caandiveén yā chí ngaⁿ'ā Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ngii 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe yāacū s'een. 'Úú ngaⁿ'á chí 'iiⁿ'yāⁿ chí cuchéε yā yeⁿ'e dendu'ū, 'úú ca'á 'iiⁿ'yāⁿ s'een chí che'é yā n'gui'i yeⁿ'e yáⁿ'á yeⁿ'e vida cueⁿe daāⁿmaⁿ chí cánéé naavtaⁿ'ā yeⁿ'e paraíso chí jardín yeⁿ'e Ndyuūs.

Juan idingúuⁿ yā carta 'cūū yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe yāāⁿ Esmirna

8 Díí, Juan, idingúuⁿ di yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí ndíí tíiⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāacū yeⁿ'e yāāⁿ Esmirna. Dendu'u chí 'túúcā ngaⁿ'á 'iiⁿ'yāⁿ chí vmnááⁿ vmnaaⁿ ndii chí 'cuiinu, 'iiⁿ'yāⁿ chí 'āā n'díi yā ní maaⁿ ní 'āā canduuchi ntuúⁿ yā.

9 'Úú deenú ntiiⁿnyuⁿ chi diiⁿ di. Deenú chi n'geenu di ngii ndúú^{cū} dendu'ū chi chεε^{chí} n'dai ye^{n'e} di. Deenú chi nguéé^ε dε'ē^{veε} ye^{n'e} di naati cuaacu níⁿnyúⁿ chi 'cuiica di. 'Úú deenú ye^{n'e} chi 'iiⁿyāⁿ chi nga^{n'}á yā chi judíos yā chi Israel ya ní nguéé^é diiⁿ yā tan'dúú^{cā} chi 'iiⁿyāⁿ judíos yā. Ní deenú chi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéé^é n'daacā nga^{n'}á yā ye^{n'e} di. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní ye^{n'e} yááⁿ'ngiinūⁿ.

10 Nguéé^é 'va'a di ye^{n'e} dendu'ū chi canee chi 'cuenú di cuuvi. 'Caandiveeⁿ di ye^{n'é}. Yááⁿ'ngiinūⁿ cutá'a sa ná^{n'}ā ndís'tiī ní cu'nuuⁿ sa 'iiⁿyāⁿ vácū^ū caati n'diichineeⁿ sa nducyaaca ndís'tiī. Ní canee chi 'cuenú nī cuuvi ndiichí nguuvi. Naati 'áámá canee nī ndúú^{cū} chí i'téenu nī ndii chí 'cuūvi nī ní 'úú teé ndís'tiī 'áámá corona chi vida cuen'e daāⁿmaⁿ.

11 'Iiⁿyāⁿ chi véé veéⁿ yā 'caandiveéⁿ yā chi nga^{n'}ā Espíritu N'dai ye^{n'é} Ndyuūs ngii 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ye^{n'e} yáacū s'eeⁿ. 'Iiⁿyāⁿ chí cuchéε yā ye^{n'e} tanducué^{n'}ē dendu'ū nguéé^é cuuvi 'cuenú yā cuuvi ye^{n'e} ndii 'úúví vaadī n'gii chí infierno.

Juan idingúⁿ yā carta 'cūū ye^{n'e} 'iiⁿyāⁿ ye^{n'e} yááⁿ Pérgamo

12 Díí, Juan, idingúⁿ di ntúūⁿ 'iiⁿyāⁿ ndíí tiīⁿ chí ye^{n'e} 'iiⁿyāⁿ ye^{n'e} yáacū ye^{n'e} yááⁿ Pérgamo: Chuū nga^{n'}á 'iiⁿyāⁿ chí véé machete chí 'uūvī lados 'caāiⁿ.

13 Chuū nga^{n'}a yā. 'Úú ní deenú tanducué^{n'}ē chí

diiⁿ di. Deenú chí canee di naachi yááⁿ'ngiinūⁿ nga^{n'}a ntiiⁿnyuⁿ sa. Ní 'áará chí 'tiicā 'áámá canee di lado ye^{n'é} nguéé^é ndaacádaami di ye^{n'e} chí i'téenu di 'úú. Ní 'tiicá ntúūⁿ diiⁿ di nguuvi chí chó'ōo taachi nguaaⁿ ndís'tiī 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ch'iiⁿ'núⁿ yā sa^{n'}ā Antipas chí 'áámá ca^{n'}ā sa nduudu cuaacu ye^{n'é} na yááⁿ naachi canee yááⁿ'ngiinūⁿ.

14 Naati véé^é n'duuvi dendu'ū ye^{n'e} chí contra ye^{n'e} di. Na yááⁿ Pérgamo chí yááⁿ ye^{n'e} di véé nguaaⁿ ndís'tiī ná^{n'}ā 'iiⁿyāⁿ chí nguéé^é ne^{n'é} yā s'neéⁿ yā ye^{n'e} chí i'téenu yā chí 'cuenú Balaam. Ní Balaam miiⁿ 'iiⁿyāⁿ chí chí 'cuenú yā sa^{n'}ā Balac táácā cuuvi diiⁿ sa chí 'iiⁿyāⁿ ye^{n'e} Israel dinuuⁿndí yā. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ye^{n'e} Israel dinuuⁿndí yā taachi che'é yā dendu'ū ye^{n'e} chí 'iiⁿyāⁿ cáávā ofrenda ca'a yā ná^{n'}ai ye^{n'e} santos chí ídolos, ní taachi ca^{n'}á yā ndúú^{cū} 'aama n'daataa^o 'aama isá^{n'}ā chí nguéé^é ye^{n'é} yā.

15 Ní 'tiicá ntúūⁿ véé^é nguaaⁿ ndís'tiī 'iiⁿyāⁿ chí nguéé^é ne^{n'é} yā s'neeⁿ yā ye^{n'e} chí i'téenu yā chí ca'cuenú yā ye^{n'e} 'iiⁿyāⁿ ye^{n'e} grupo ye^{n'e} nicolaítas. Ní 'úú nguéé^é inee yiinú ye^{n'e} chuū.

16 Ndaacadáámí dí ye^{n'e} nducué^{n'}ē chuū. Nduuti chí nguéé^é diiⁿ di 'túú^{cā} ndaa nuúⁿ naachi canee di ní 'cuuⁿ'máⁿ ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndúú^{cū} machete chí 'uūvī lados 'caāiⁿ chí canéé^é cheendí.

17 'Iiⁿyāⁿ chí véé veéⁿ yā 'caandiveéⁿ yā chí nga^{n'}ā Espíritu N'dai ye^{n'é} Ndyuūs

ngii 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yáacū s'eeⁿ. 'Iiⁿyāⁿ chi cuchεε yā yeⁿ'e tanducuéⁿē 'úú ní ca'á 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ pan chi duuchi maná chi canúúⁿ n'de'ei. Ní ca'á 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ 'áámá tuūu cuéē naachi canéé nguūⁿ 'áámá chi duuchi chi ngai. Mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé deenú yā chi duuchi miiⁿ, dámaāⁿ 'iiⁿyāⁿ chi cuta'á yā tuūu cuéē miiⁿ deenú yā chi duuchi miiⁿ.

Juan idingúuⁿ yā carta 'cūū yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Tiatira

18 Díí, Juan, idingúuⁿ di yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ ndíí tiiⁿ yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yáacū yeⁿ'e yáāⁿ Tiatira: Daiyá Ndyuūs chi véé nduutináaⁿ yā tan'dúúca nguuchi yaⁿā ní ca'a yā tan'dúúca cūū cuaaaⁿ chi dεεvé n'dai ngaⁿ'á yā 'tíicā.

19 'Úú deenú nducuéⁿē chi diiⁿ di. Deenú chi dineⁿ'e di 'úú, chi i'téenu di 'úú, ní dichiiⁿvε di 'úú. Ní véé paciencia nanáaⁿ di. Deenú chi maaⁿ diiⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ chi n'dee n'dái nguéé ti ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é nī chi vmnaaⁿ.

20 Naati véé duūⁿvī dendú'ū contra yeⁿ'ē di. Ndís'tiī ní 'cuaáⁿ nī táⁿā Jezabel chi ngaⁿ'a tá chi chííⁿ chi ngaⁿ'a tá ní nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. Nginnche'ei tá 'iiⁿyāⁿ chi dichííⁿvē 'úú ndúúcu chí ngi'cueeⁿ tá. Ní ngaⁿ'a tá chí 'iiⁿyāⁿ cuuvi caⁿ'á yā ndúúcu n'daataá o isaⁿā chi nguéé yeⁿ'é yā ní cuuvi ché'e yā dendu'ū chí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cáāvā ofrenda ca'a yā nátai yeⁿ'e santos chí ídolos.

21 'Úú ní ca'á lugar táⁿā miiⁿ chi ndaacadaami tá yeⁿ'e chi diiⁿ tá chí nguéé n'daacā naati nguéé 'cuūⁿ ta ndaacadaami tá yeⁿ'e nducuéⁿē chí diiⁿ tá chí nguéé n'daacā. Ní neⁿ'e tá chí tanáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ dinuuⁿndí yā ndúúcu tá.

22 Maaⁿ ní 'úú diiⁿ chí neéneⁿ ngiitā tá miiⁿ ní nducyáácá isaⁿā chí diiⁿ yā tan'dúúca chí ngi'cueeⁿ tá neeneⁿ 'cueenu yā cuuvi. 'Tíicā maaⁿ ní diiⁿ ndúúcu nducyáácá yā nduuti chí nguéé ndaacadáámí yā yeⁿ'e chí ngi'cueeⁿ n'daataá miiⁿ.

23 'Tiicá ntúūⁿ 'úú ní 'caāⁿnúⁿ nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí diiⁿ yā tan'dúúca chí chí'cueeⁿ tá. Ní nducyaaca 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e nducyáácá yaacū caⁿ'á yā cadíínuuⁿ yā chí 'úú chí n'diichí dε'ē vεε chí 'iiⁿyāⁿ nadicadíínuuⁿ yā ndii na staava yeⁿ'é yā. Ní 'úú nadiiⁿvé ndís'tiī tuunu tuunu ca dendu'ū chí diiⁿ nī.

24 Chuū ngaⁿ'á ngī ndís'tiī ndúúcu tanáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā Ndyuūs ní chí snée yā na yáāⁿ Tiatira chí nguéé diiⁿ yā tan'dúúca chí ngi'cueeⁿ táⁿā miiⁿ. Ní nguéé déenu nī dε'ē chí nuuⁿndí s'eeⁿ chí ch'εεε chí yeⁿ'e yáāⁿguuinūⁿ. Tan'dúúca chí ngaⁿ'a náⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ 'úú ngaⁿ'á chí nguéé cu'neéⁿ táámá dendú'ū chí díitūu nanáāⁿ ndís'tiī.

25 Naati chííⁿ chí 'āā véé yeⁿ'é nī cundéé nī cuidado yeⁿ'ē ndii 'úú nindaá nanáāⁿ nī.

26 'Iiⁿyāⁿ chí cuchéε yā yeⁿ'e tanducuéⁿē dendu'ū

ní nguuvi nguuvi diín yā tan'dúúcā 'úú neⁿ'é ndíi cuaaⁿ ná n'giinu, 'úú ní ca'á ntiiⁿnyuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi 'iiⁿntyéⁿ'ē yeⁿ'e nducuéⁿ'ē naciones.

²⁷ Ní caⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tan'dúúcā chiidá tee yā poder 'úú chi 'úú ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yeⁿ'e nducuéⁿ'ē naciones ndúúcū 'áámá nduucu cūū yeⁿ'é. Ní ndúúcū nduucu cūū miiⁿ 'cueⁿ'é naciones chí chícheiyei tan'dúúcā chí naciones ní 'aama vaso yeⁿ'e yáⁿ'āa chí 'cueēⁿ.

²⁸ Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí cuchéε yā yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē 'úú ní ca'á 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ 'íiⁿnyúⁿ yeⁿ'e nguεεtiyaaⁿ.

²⁹ 'Iiⁿ'yāⁿ chí véé veén yā 'caandiveéⁿ yā chí ngaⁿ'ā Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ngii 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yaācū s'eeⁿ.

3

Juan idingúuⁿ yā carta 'cūū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Sardis

¹ Díi Juan, idingúuⁿ di yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ ndíi tíiⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāacū yeⁿ'e yāāⁿ Sardis: Chuū ngaⁿ'a Cristo chí véé ndεēchē espíritus yeⁿ'e Ndyuūs ndúúcū ndεēchē 'íiⁿnyúⁿ s'eeⁿ. 'Úú deenú chiiⁿ chí diiⁿ di. Ní deenú chí 'áará chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ deenú yā dii cáávā cosas chí diiⁿ di tí cánduuchi di naati nanááⁿ 'úú dii canéé dí tan'dúúcā chí n'díi di cucáávā nuuⁿndi yeⁿ'e di.

² Nandúúchí dí. Cunéé diitū di ní cu'téénu ca di yeⁿ'e cosas chí véé caati vmnááⁿ vmnaaⁿ nguéé diiⁿ di cuidado yeⁿ'e

nducuéⁿ'ē. Cu'téénu ca di ní nguéé cuuvi cho'ōo yeⁿ'e chí véé chí yeⁿ'e di. Ní 'úú n'diichí ntiiⁿnyuⁿ chí diiⁿ di. Ní nguéé n'daacā ca nanááⁿ Ndyuūs.

³ N'gaacú di yeⁿ'e chí n'giindiveeⁿ di chí 'iiⁿ'yāⁿ chí 'cueeⁿ yā dii. Maaⁿ ní diiⁿ di tan'dúúcā chí 'cueeⁿ di ní ndaacadaami di yeⁿ'e chí diiⁿ di chí nguéé n'daacā. Ní nduuti chí nguéé diiⁿ di cuidado tuuⁿmi ní 'úú ndaá tan'dúúcā 'áámá chí duucu ní nguéé cadínuuⁿ di hora chí ndaá nanááⁿ dii.

⁴ Véé duuⁿ'vi 'iiⁿ'yāⁿ nguaaⁿ ndís'tiī chí snée yā na yāāⁿ Sardis, 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé dinuuⁿndí yā tan'dúúcā tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí dinuuⁿndí yā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caⁿ'á yā nduucú ndúúcū catecai cuéε yā tí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní n'dai taavi yā chí cuuvi 'túicā ndúúcu yā.

⁵ 'Iiⁿ'yāⁿ chí cuchéé yā yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē nndaāca yā catecai cuéε yā. Ní 'úú nguéé nadatuūví chí duuchi yā naachi canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. Ní 'úú ní caaⁿ'máⁿ chí duuchi yā nanááⁿ chiidá ní nanááⁿ ángeles dendú'ū.

⁶ 'Iiⁿ'yāⁿ chí véé veén yā 'caandiveéⁿ yā chíiⁿ chí ngaⁿ'ā Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ngii 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yaācū s'eeⁿ.

Juan idingúuⁿ yā carta 'cūū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Filadelfia

⁷ Díi, Juan, idingúuⁿ ntúūⁿ di yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ ndíi tíiⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yaācū yeⁿ'e yāāⁿ Filadelfia. Dendu'ū

chi 'túúcā nga'ná 'ii'n'yān chi δεεεε taavi ca yā ní cuaacu yā. 'Ii'n'yān mii'n chi ndéεε yā llave ye'n'e David, 'ii'n'yān mii'n taachi nn'guaa'n yā puerta mar 'áámá 'ii'n'yān nguééε cuuvi nn'gaadí yā. Ní taachi nn'gaadí yā 'tiicá ntúūn mar 'áámá 'ii'n'yān nguééε cuuvi nn'guaa'n yā.

8 'Úú n'diichí tanducuén'ē chi dii'n di. 'Úú n'neén cucáávā di 'áámá cheendi va'āi chi maa'n ní cánda'āi ní mar 'áámá 'ii'n'yān nguééε cuuvi nn'gaadí yā cheendi va'āi mii'n. 'Áará chi vééε duu'vi fuerzas ye'n'e di ch'iindivee'n di nduudu cuaacu ye'n'é ní nguééε ndaacadaami di ye'n'é.

9 'Caandivee'n di ye'n'é. 'Ii'n'yān s'ee'n ní ye'n'e yáá'n'nguiniūu'n ti nga'ná yā nduudu yaadi. Nga'ná yā chi 'ii'n'yān judíos yā chi Israel yā ní nguééε 'túúcā dii'n yā tan'dúúcā 'ii'n'yān judíos yā. Cuin'diichi di. 'Úú idií'n chi 'ii'n'yān s'ee'n ní ndaá yā nanaa'n di ní caantii'yá yā nanáá'n ca'a di ní cu'téenu yā dii. Ní 'ii'n'yān s'ee'n cuuvi cadíinuun yā chi 'úú ní ne'n'é dii.

10 Dii ní ndéεε di cuidado ye'n'e nuu'ndi chi nga'ná ye'n'e chi cuchεε di, ní cuchéε di. Ní cáávā chuū 'úú ndéεε cuidado ye'n'e dii ye'n'e tiempo chi cuchii chi caa'ma'n ndaá cosas chi n'diichinee'n yā dii. Ní cosas mii'n ndaa ye'n'e 'ii'n'yān chi snéε yā núú'má'n i'n'yeē'di. Ní n'diichineé'n nducyaaca 'ii'n'yān chi s'néε'n yā na i'n'yeē'dí 'cūū.

11 Cuin'diichi di. Nii'nuun ndaá nanáá'n dii. Cundéεε ca

di cuidado ye'n'é chi vééε ye'n'e di ní mar 'áámá 'ii'n'yān cuuvi cuta'á yā corona chi cuuvi ye'n'e di.

12 'Ii'n'yān chi cuchéε yā ye'n'e tanducuén'ē, 'úú idií'n chi 'ii'n'yān s'ee'n 'áámá canéε yā na yaācū ye'n'é tan'dúúcā 'áámá pilar ye'n'e yaācū ye'n'e Ndyuūs, 'tíica yā. Ní 'aā ntééε can'daa yā ye'n'e yaācū mii'n. Ní 'úú idinguún ncheεtéε yā chi dúúchí Ndyuūs ye'n'é ndúúcū chi duuchi ye'n'e yáān ye'n'e Ndyuūs ye'n'é. Ní yáān mii'n nguuvi Jerusalén chí ngai chi ndaā ye'n'e va'ai cheεti nguuvi ní ye'n'e Ndyuūs ye'n'é.

13 'Ii'n'yān chi vééε veén yā 'caandiveé'n yā chi nga'ná Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs ngüi 'ii'n'yān s'ee'n ye'n'e yaācū s'ee'n.

Juan idingúu'n yā carta 'cūū ye'n'e 'ii'n'yān ye'n'e yáān Laodicea

14 Díi, Juan, idingúu'n di ye'n'e 'ii'n'yān ndii tií'n ye'n'e 'ii'n'yān ye'n'e yaācū ye'n'e yáān Laodicea: Nduudú 'cūū ní ye'n'e 'ii'n'yān chi nguuví yā Amén chí ne'n'e caa'ma'n chí cuaacu yā. 'Ii'n'yān mii'n chí testigo yā ní nga'n'a cuaacu yā cue'n'e daā'ma'n. 'Ii'n'yān mii'n ní ye'n'é yā tanducuén'ē chi Ndyuūs din'dái yā.

15 'Úú deenú tanducuén'ē chi dii'n di. Ní díi canee di tan'dúúcā chí nguééε ndúú 'ii'n'nū'n di ndíi nguééε ndúú 'iiche di. De'ε chúúcā n'daacā cáávā dii ndúútí chí 'ii'n'nū'n di o 'iiche di.

16 Cáávā chí dii ní cuūtū di, ní nguééε 'ii'n'nū'n di, ndíi nguééε ndúú 'iichē di, 'úú ní

diiⁿ ndúú^{cū} di tan'dúú^{cā} chi caachi dii ye^{n'ē} na cheendí ti dii tan'dúú^{cā} chi nuū^{nīn} daa^{ín} dii, ní 'tíicā diiⁿ.

17 Díi ní 'túú^{cā} nga^{n'a} di chi 'cuiica di ní ngu^{éé} de'ē vεε ne^{n'e} di ti neen^é n'deēe dendu'ū ye^{n'e} di véé. Naati díi ngu^{éé} deenu di chi ngu^{éé} de'ē vεε ye^{n'e} di. Ní ndaachí canée di caati canée di tan'dúú^{cā} chi díi ní pobre di ní ngu^{éé} catecai di, ní ngueenáⁿ di. 'Tíicā canée di.

18 'Úú ní teé consejo dii. Cuaí di ye^{n'e} 'úú 'díiⁿnguāⁿ chi 'iiⁿyāⁿ din'dái yā cáávā nguuchi ya^{n'ā} ní 'íicú cuuvi cuaacu chi 'cuiica di. Ní cuaí di catecai cué^ē chi cu'nuuⁿ di cuerpo ye^{n'e} maaⁿ di ní ngu^{éé} cuuvi 'cuináⁿ di caavā chi ngu^{éé} catecai di. Ní cuaí di yīicū ní cu'neeⁿ di na nduutináⁿ di ní 'íicú cuuvi snaaⁿ di.

19 'Úú yaa'vineé nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chi idine^{n'ē} ní díiⁿ castigar 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Maaⁿ ní canée chi nndaácadáámí dí ye^{n'e} chi diiⁿ di chi ngu^{éé} n'daacā. Ní serio canee di ndii staava ye^{n'e} di.

20 Cuin'diichi di. 'Úú ní canée cheendi va'āi ní 'cuaí 'iiⁿyāⁿ. Nduuti chi 'áámá 'iiⁿyāⁿ 'caandiveéⁿ yā nduudu ye^{n'ē} ní nn'guaaⁿ yā cheendi va'āi caavā 'úú, tuu'mi ní 'úú cho'ó cuaaⁿ cheeti va'āi ní n'diichí 'iiⁿyāⁿ miiⁿ. Ní che'é ndúú^{cū} yā ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ che'é yā nduucú.

21 'Iiⁿyāⁿ chi cuchεε yā ye^{n'e} tanducue^{n'ē} dendu'ū 'úú ní ca'á lugar ye^{n'e} yā chi 'cuúndí yā ndúú^{cū} 'úú na trono ye^{n'ē} tan'dúú^{cā} chí 'úú chiché

ye^{n'e} tanducue^{n'ē} dendu'ū ní ch'iindí ndúú^{cū} chiidá na trono ye^{n'ē} yā.

22 'Iiⁿyāⁿ chi véé veéⁿ yā 'caandiveéⁿ yā chi nga^{n'ā} Espíritu N'dai ye^{n'ē} Ndyuūs ngii nducyaaca 'iiⁿyāⁿ ye^{n'e} yaācū s'eeⁿ.

4

Nducyáácá yā chi snée yā na va'ai cheeti nguuví dich'εεtē yā Ndyuūs

1 Chó'ōo dendu'ū chi 'túú^{cā} ní cuayiivi ní 'úú n'diichí cuaaⁿ 'niiⁿnúⁿ ní miiⁿ canée 'áámá cheendi va'āi ye^{n'e} va'ai cheeti nguuví chi canée candá'āi. Ní ch'iindiveéⁿ 'áámá nduudu chi tan'dúú^{cā} chí n'geεcu trompeta. Ní nduudu miiⁿ dáámá ndúú^{cū} nduudu chí ch'iindiveéⁿ vmnááⁿ vmnaaⁿ. Ní nduudu miiⁿ ní ca^{n'a} nduucú 'tíicā; Dii cūcheε dí 'muúⁿ ní 'úú ní 'cuuⁿmíⁿ dii dendu'ū chí cuchii cuayiivi.

2 Hora míiⁿ nūuⁿ 'úú canée maaⁿ poder Espíritu N'dai ye^{n'ē} Ndyuūs ní n'diichí 'áámá trono na va'ai cheeti nguuví. Ní Ndyuūs véé yā na trono miiⁿ.

3 'Iiⁿyāⁿ chí véé yā na trono miiⁿ ní núúⁿmáⁿ cuerpo ye^{n'ē} yā naáⁿ yā tan'dúú^{cā} 'áámá tuū chí 'áámá ngí n'gai tan'dúú^{cā} tuū jaspe ndúú^{cū} tuū sardio. 'Tíicā cuerpo ye^{n'ē} yā. Ní nuuⁿmaⁿ ndiivií cuaaⁿ 'diituú trono miiⁿ canee 'áámá cun'gúúⁿndí tan'dúú^{cā} color ye^{n'e} tuū esmeralda.

4 Ní nuuⁿmaⁿ ndiivií cuááⁿ 'diituú trono miiⁿ n'diichí ndiicu cuūⁿ tronos ye^{n'e}

'iiⁿntyéⁿ'ē s'eeⁿ naachi véε yā. Ní nducyáácá yā véé catecaí yā chi cuéē. Ní nducyáácá yā snúúⁿ tíiⁿ yā 'áámá corona yeⁿ'e 'díiⁿnguāaⁿ.

5 Ní yeⁿ'e trono chi naavtaⁿ'ā can'dáā 'cuaī ndúúcu dεεve ndúúcu nduudu. Ní nanááⁿ trono miiⁿ canéé ndúúcu ndεēchē yaⁿ'ā ngiichi chi ndεēchē espíritus yeⁿ'e Ndyuūs.

6 Ní canéé ntúūⁿ nanááⁿ trono miiⁿ 'áámá cosa tan'dúúca nuūⁿnīⁿ'yāⁿ'ā tan'dúúca 'áámá vidrio chi ngii dεεve n'dai. Ní naavtaⁿ'ā yeⁿ'e trono miiⁿ ní nuuⁿmaⁿ ndiivii cuaaⁿ 'diituú yeⁿ'e trono miiⁿ snéé cuūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē va'ai cheeti nguuvi chi snéé 'yaaⁿ n'dái nduutináaⁿ yā ndii cuááⁿ vmnaaⁿ yā ndii cuááⁿ daamí yā. Ní ndiituú nduutinaáⁿ yā núúⁿmáⁿ ch'εεte cuerpo yeⁿ'é yā.

7 'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e va'ai cheeti nguuvi chi vmnááⁿ vmnaaⁿ tan'dúúca 'áámá 'yáiⁿyāaⁿ cuá'aá 'tiicá yā. Ndií chíiⁿ ndii 'uuví yā tan'dúúca 'áámá itiindu líiⁿ 'tiicá yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ ndii chíiⁿ ndii 'iinū miiⁿ véε naáⁿ yā tan'dúúca naáⁿ 'iiⁿ'yāⁿ 'tíica yā. Ní ndii chíiⁿ ndii cuūúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ní tan'dúúca í'yāa chi nge'e tī na 'yúúné 'tiicá yā.

8 Ní nduu cuūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní véé niyaaⁿ ngεεchi yā 'áámá 'aamá yā ni núúⁿmáⁿ cuááⁿ 'diituú yā ní cuaaⁿ nááⁿ ngεεchi yā ní ndiitūú nduuti náaⁿ yā. Nguéé intaaviⁿtuunuúⁿ yā ndíi nguéé ndúú nguuvi ndíi nguéé ndúú n'gaaⁿ chi caⁿ'a yā:

Δε̄ε̄ chúúca dεεve yā, δε̄ε̄ chúúca dεεve yā, δε̄ε̄ chúúca dεεve yā, Señor Ndyuūs, chi véé tanducuéⁿ'ē poder yeⁿ'é yā. 'Iiⁿ'yāⁿ chi canéé ndii vmnááⁿ vmnaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi maaⁿ canéé yā, ní 'iiⁿ'yāⁿ chí canéé chí ndaa yā.

9 Ní ca'áámá ca'áámá vmnéⁿ'ēe chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ dich'εεté yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chi véε yā na trono miiⁿ ní díiⁿ yā honrar 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní ca'á yā gracias 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chi candúúchí yā cueⁿ'e daāⁿmaⁿ 'tíica diiⁿ yā.

10 Ndu'u ndiicú cuūuⁿ 'iiⁿntyéⁿ'ē candiitín'díi yā nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chi véε yā na trono miiⁿ ní dich'εεté yā 'iiⁿ'yāⁿ chi 'áámá canéé yā cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ s'neeⁿ yā coronas yeⁿ'e yā nanááⁿ trono miiⁿ ní caⁿ'a yā 'túúca:

11 Díi Señor chi Ndyuūs yeⁿ'e yú, díi ní n'dai taavi di chi dich'εεté yā dii, ní díiⁿ yā honrar dii, ní ngaⁿ'á yā chi tanducuéⁿ'ē poder ní yeⁿ'e di caati dii ní din'dái di tanducuéⁿ'ē dendu'ū chi véé. Ní cáávā chi maaⁿ di neⁿ'e di din'dái di tanducuéⁿ'ē dendu'ū, 'tíica diiⁿ di.

5

Libro ndúúcu 'iiti cuūchī

1 Ní n'diichí na ta'a cuaacú yā 'iiⁿ'yāⁿ chi véε yā na trono miiⁿ 'áámá libro chi tan'dúúca 'áámá rollo caaca naachi

canéé nguūⁿ cuááⁿ chεeti ndii cuaaⁿ dáámí. Ní libro miiⁿ nduudi ndúúcū ndεēchē sellos.

² Ní n'diichí 'áámá ángel chi véé poder yeⁿ'é yā. Ní yuudu n'dái 'cai yā ní can'a yā 'túúcā. ¿Dú'ū chi n'dai taavi ca chi cuuvi nn'guaaⁿ libro 'cūū ní ndiví sellos chi nduudí?

³ Naati mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e va'ai chεeti nguuvi ndíí nguéé mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndíí nguéé ndúú mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chi canúúⁿ maaⁿ yáⁿ'āa cuuvi nan'guaáⁿ yā libro miiⁿ ndíí nguéé ndúú cuuvi n'diichí yā libro miiⁿ.

⁴ Ní 'úú Juan neené chεēcu taavi ti nguéé ndaaca yā mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chi n'dai taavi cá yā chi cuuvi nan'guaaⁿ yā libro miiⁿ ní 'cueeⁿ yā yeⁿ'ē. Ndíí nguéé ndúú cuuvi snaaⁿ yā libro miiⁿ.

⁵ Tuu'mi ní 'áámá 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē can'a yā chii yā 'úú: Díí nguéé cuεεcu di. Cuin'dííchí dí. Jesucristo chi duuchi 'yáí'yāaⁿ cuá'aá, chi yeⁿ'e ndaata yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Judá chi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata David, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chichéé yā yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē ní cuuví nan'guaáⁿ yā libro miiⁿ ní cuuvi cáánteéⁿ yā ndu'u ndεēchē sellos.

⁶ Tuu'mi ní n'diichí chi naavtaⁿ'ā yeⁿ'e trono miiⁿ ní naavtaⁿ'ā yeⁿ'e ndu'u cuūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní naavtaⁿ'ā yeⁿ'e 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē s'eeⁿ n'diichí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chi nguuvi 'iiti cuūchī chi chééndii yā. Ní n'diichí chi véé seña na cuerpo yeⁿ'e yā chi 'iiⁿ'yāⁿ ch'iiⁿ'núⁿ yā 'yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi nguuvi 'iiti cuūchī

miiⁿ véé ndεēchē duuⁿ'níⁿ'níⁿ yā ní ndεēchē nduutináaⁿ yā chi ndεēchē espíritus yeⁿ'é Ndyuūs chi Ndyuūs dicho'o yā núúⁿ'máⁿ iⁿ'yeeⁿdī.

⁷ 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní cuen'é yā ní ndaá yā ní sta'á yā libro miiⁿ yeⁿ'e ta'ā cuaácú yā 'iiⁿ'yāⁿ chi véé yā na trono miiⁿ.

⁸ Ní taachi sta'á yā libro miiⁿ ní ndúú cuūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ndúúcū ndiicú cuūuⁿ 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē chintii'yá yā nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi nguuvi 'iiti cuūchī miiⁿ. Ní ca'áámá ca'áámá 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē s'eeⁿ candεε yā arpas yeⁿ'e yā. Ní ndεé yā chiite yeⁿ'e 'díí'nguāaⁿ ndiituú ndúúcū cúⁿ'úyaa. Ní 'yaaⁿ'miⁿ yeⁿ'e cúⁿ'úyaa miiⁿ chíⁿ chi ngaⁿ'anguá'āa 'iiⁿ'yāⁿ na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, 'iiⁿ'yāⁿ chí yeⁿ'e Ndyuūs.

⁹ Ní chiitá yā 'áámá canto chí ngai chí 'tíicā:

Díí ní n'dai taavi di chi cuta'a di libro miiⁿ ní cáánteeⁿ di sellos yeⁿ'ē caati 'iiⁿ'yāⁿ ch'iiⁿ'núⁿ yā dii. Ní dii cáávā yuūúⁿ yeⁿ'e di cáí di nús'ūū chi cuuví 'nū yeⁿ'e Ndyuūs nús'uu. Ní nús'uu ní yeⁿ'e nducyáácá raza yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ, ní yeⁿ'ē tanducuéⁿ'ē idioma ní yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē yāāⁿ, ní yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē nación. 'Tíicā nús'uu.

¹⁰ Ní dii ní din'dái di nús'uu ní diiⁿ di chi reyes nús'uu, ní diiⁿ di chi chiiduú nús'uu cucáávā Ndyuūs yeⁿ'e yú. Ní 'iicú cuuvi caaⁿ'maⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ 'nū nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e

i'n'yeeⁿdí 'cūū.

11 Ní cuaaⁿ 'nínⁿnúnⁿ n'diichí ní ch'iindiveéⁿ nduudu yeⁿ'é 'yaaⁿ n'dáí ángeles chí snée yā cuaaⁿ 'diituú yeⁿ'e trono miiⁿ ní yeⁿ'e nduu cuūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ, ní yeⁿ'e 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē s'eeⁿ. Ní ángeles ní n'dee n'dáí yā chí ngii yā ndiichi millares ndii chíⁿ cuuvi millares ndúú^{cū} millares ndúú^{cū} millares.

12 Ní yuudu n'dai caⁿ'a nducyaaca s'eeⁿ:

'Iiⁿ'yāⁿ chí nguuvi 'iiti cuūchī chí 'iiⁿ'yāⁿ ch'iiⁿ'núⁿ yā ní n'dai taavi cá yā chí nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ dich'εε^{té} yā. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ sta'á yā tanducuéⁿ'ē dendu'ū poder ndúú^{cū} tanducuéⁿ'ē vaadī 'cuiica ndúú^{cū} tanducuéⁿ'ē vaadī deenu ndúú^{cū} tanducuéⁿ'ē fuerzas ndúú^{cū} tanducuéⁿ'ē honra ndúú^{cū} tanducuéⁿ'ē vaadī dεε^{vε} ngii ndúú^{cū} chí nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ dich'εε^{té} yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ.

13 Ní ch'iindiveéⁿ ntuúnⁿ nduudu yeⁿ'e nducyaaca chí snée na va'ai chεε^{ti} nguuvi ndúú^{cū} nducyaaca chí snée vmaaaⁿ yáⁿ'āa 'cūū ndúú^{cū} nducyaaca chí snée maaⁿ yáⁿ'āa ndúú^{cū} nducyaaca chí snée ná nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā, nducyaaca chí véé yeⁿ'e nducueⁿ'ē chí véé ní ngiita yā 'tíicā:

Cueⁿ'e daāⁿmaⁿ cueⁿ'e daāⁿmaⁿ dich'εε^{té} 'nū dii ní diiⁿ 'nū honrar dii. Ní caⁿ'a 'nū chí vaadī dεε^{vε} ngii

ndúú^{cū} poder ní yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí véé yā na trono miiⁿ ní yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí nguuvi 'iiti cuūchī.

14 Ní ndu'u cuūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Tíicā cuuvi. Ní ndu'u ndiichi cuūuⁿ 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē chintii'yá yā ní s'téenu yā 'iiⁿ'yāⁿ chí 'áámá canée yā cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

6

Yeⁿ'e ndεεchē sellos

1 Cuayivi ní n'diichí taachi 'iiⁿ'yāⁿ chí nguuvi 'iiti cuūchī nan'guáaⁿ yā 'áámá chée sello yeⁿ'e chí naachi ndεεchē sello yeⁿ'e libro miiⁿ. Ní ch'iindiveéⁿ nduudu yeⁿ'e 'áámá chée 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e chí cuuúⁿ yā chí canduuchi. Ní neené diitūu n'gai yā tan'dúú^{cā} daavi ní caⁿ'a yā: Cuchí di ní n'diichi di.

2 'Úú ní n'diichí ní miiⁿ cánée 'yúudūu cuéε ndúú^{cū} 'áámá saⁿ'ā candúu sa 'iiti miiⁿ. Ní ndεε sa 'áámá arco na ta'a sa. Ní ca'a yā 'áámá corona saⁿ'ā miiⁿ ní can'daā sa chí 'cuuⁿ'miⁿ sa. Ní diiⁿ sa chí cuchεε sa yeⁿ'e enemigo yeⁿ'e sa.

3 Ní taachi 'iiⁿ'yāⁿ chí nguuvi 'iiti cuūchī nan'guaaⁿ yā ndii chíⁿ ndii 'úúví sello yeⁿ'e libro miiⁿ ch'iindiveéⁿ nduudu yeⁿ'e ndii chíⁿ ndii 'uuvi 'iiⁿ'yāⁿ chí naachi cuuúⁿ yā, ní caⁿ'a yā: Cuchí di ní n'diichi di.

4 Tuu'mi ní n'diichí, Can'daā táámá 'yúudūu chí cuá'a tī ndúú^{cū} 'áámá saⁿ'ā candúu sa 'iiti miiⁿ. Ní saⁿ'ā miiⁿ sta'a sa 'áámá machete chí ch'εε^{té} chí 'uúvī lados

'caāiⁿ chi táamá yā ca'a sa. Ní saⁿ'ā miiⁿ ndεε sa poder chi diitiinú miiⁿ chi diví sa vaadī diiⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní 'íicú 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū caⁿ'á yā 'caaⁿ'núⁿ yā 'áámá yā taama yā.

5 Ní taachi 'iiⁿ'yāⁿ chi nguuví 'iiti cuūchī nan'guaaⁿ yā ndii chíiⁿ ndii 'íinú sello ch'iindiveéⁿ nduudu yeⁿ'e ndii chíiⁿ ndii 'íinú 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chi caⁿ'a yā 'túúcā: Cuchí di ní n'diichi di. Ní n'diichí 'áámá 'yuūdūu cuāⁿ. Ní saⁿ'ā chi candúu sa 'yuūdūu miiⁿ ndεε sa 'áámá cūū caadi na ta'a sa.

6 Ní ch'iindiveéⁿ nduudu naavtāⁿ'ā yeⁿ'e na cuūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí caⁿ'a 'túícā: 'Áámá kilo yeⁿ'e trigo ní nditiiⁿ'yuⁿ caadi, ní 'iiⁿ'nū kilos yeⁿ'e cebada ní nditiiⁿ'yuⁿ caadi. Nguéé diiⁿ di daño yeⁿ'e aceite, ndíi nguéé ndúu yeⁿ'e vino ti nduu 'uuyi naaⁿ ní nduuví n'dee n'dái.

7 Ní taachi 'iiⁿ'yāⁿ chi nguuví 'iiti cuūchī miiⁿ nan'guaaⁿ yā ndii chíiⁿ ndíi cúūuⁿ sello miiⁿ ch'iindiveéⁿ nduudu yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi ndii chíiⁿ ndíi cuūuⁿ 'iiti miiⁿ chi caⁿ'a 'túúcā: Cuchí di ní n'diichi di.

8 N'diichí ní snaáⁿ 'áámá 'yúūdūu cuaaaⁿ dεεvé ndúúcū saⁿ'ā chi cundúu sa 'yúūdūu miiⁿ. Saⁿ'ā miiⁿ ní nguuví sa vaadī n'gii. Ní cuaaⁿ daami sa cuchíi taama saⁿ'ā chi mensajero yeⁿ'e vaadī n'gíi chí tá'āa ní nguain'dai almas yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi n'díi. Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ ca'á yā poder saⁿ'ā s'eeⁿ yeⁿ'e 'áámá cuarto parte yeⁿ'e yāⁿ'āa yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū

chi saⁿ'ā s'eeⁿ diiⁿ sa caandaá s'eeⁿ. Ní 'íicú ch'iiⁿ'nūⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcū machete chi 'uūví lados 'caāiⁿ ní ndúúcū 'áámá vaadī cuūu ní ndúúcū ca'ai ní ndúúcū 'iiti taaⁿ. Ní 'túícā saⁿ'ā s'eeⁿ ch'iiⁿ'nūⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ.

9 Ní taachi 'iiⁿ'yāⁿ chi nguuví 'iiti cuūchī nan'guaaⁿ yā ndii chíiⁿ ndii nyuⁿ'u sello miiⁿ, n'diichí mááⁿ nátaī ní n'diichí almas yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi n'díi. Ní 'iiⁿ'yāⁿ ch'iiⁿ'núⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cáávā chi ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ní cáávā chi ngaⁿ'a cuaacú yā yeⁿ'e Ndyuūs.

10 Ní almas yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yuudu n'dái 'caí yā ní caⁿ'a yā: N'dii Señor chi véé tanducuén^e poder yeⁿ'e nī, n'dii chí dεεve nī ní cuaacú nī, ¿ndíi de'ē tiempo caⁿ'á nī n'diichí nī nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi snée yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní diiⁿ nī castigar 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cáávā chi ch'iiⁿ'núⁿ yā nú'suu?

11 Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ca'á yā 'áámá 'áámá yā catecai cuéε yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ngaⁿ'á yā 'túícā: Ndís'tiī ní ntaavi'tuunúúⁿ nī 'tεε 'téé cá ndíi taachi 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū 'caaⁿ'núⁿ yā tanáⁿ'ā ca 'iiⁿ'yāⁿ chi diiⁿ ntiiⁿ'nyúⁿ yeⁿ'e Cristo, 'iiⁿ'yāⁿ chi hermanos yeⁿ'é nī. Ní canéé chi 'cuūvi yā tan'dúúcā ndís'tiī ch'íi nī.

12 Ní n'diichí 'iiⁿ'yāⁿ chi nguuví 'iiti cuūchī taachi nan'guaaⁿ yā ndii chíiⁿ ndii niyaaⁿ sello miiⁿ. Ní n'diichí chí diitūu n'dái nuⁿ'u yáⁿ'āa yeⁿ'é iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. N'diichí

'yá'nā miiⁿ chíí tan'dúúcā chi cuáiⁿ catecaí yā chi cuáiⁿ ye^{n'e} luto. Ní 'iyyū miiⁿ ní nduuví cua'āa tan'dúúcā yuūⁿ.

13 Ní 'íiⁿnyúⁿ s'eeⁿ ye^{n'e} nanguuvi ní sn'daā ndii na yá'nāa. Ní tan'dúúcā chi ingéē tá'a n'gui'i yá'n'á ye^{n'e} n'guídii taachi ndaā 'áámá 'yúúné tááⁿ 'tíicā sn'daā 'íiⁿnyú s'eeⁿ.

14 Ní nanguuvi ní ch'iinu ye^{n'e} ní nduuví 'lín tan'dúúcā chi n'gēēcu yú 'áámá caaca. Ní 'áámá 'áámá yiicū ndúúcū 'áámá 'áámá isla ní nuⁿu ye^{n'e} na lugar ye^{n'e}.

15 Ní 'iiⁿyāⁿ ye^{n'e} iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, reyes ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chí ch'εεε ndúúcū 'iiⁿyāⁿ 'cuiica ndúúcū 'iiⁿyāⁿ comandantes ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chi véé poder ye^{n'é} yā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chi 'áámá diíⁿ yā ntiⁿnyuⁿ ye^{n'e} 'iiví yā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chi libre yā, nducyáácá yā chεεti núúⁿ n'de'ei yā na yiivi yáává ní nguááⁿ na tuūu ye^{n'e} yiicū.

16 Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ caⁿ'a yā chii yā icyá'nā ndúúcū tuūu: Ndís'tiī icyá'nā ndúúcū tuūu, cun'dáá nduú nī vmnaaⁿ ye^{n'e} nús'uu ní cunūūⁿ n'dé'ei nī nús'uu ye^{n'e} nanááⁿ Ndyuūs chí véε yā na trono miiⁿ ní ye^{n'e} castigo chi neené diitūu n'dai chí Jesucristo chí nguuvi 'iiti cuūchī téé yā nús'uu.

17 Caati 'aā ndaā nguuvi ch'εεε miiⁿ taachi Ndyuūs ca'a yā castigo 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní ¿Du'ū cuuvi cuchéé castigo 'cūū?

7

Ye^{n'é} 'iiⁿyāⁿ chi señalado yā

ye^{n'e} tribus ye^{n'e} 'iiⁿyāⁿ Israel

1 N'diichí dendú'ū chi 'túúcā, ní cuayiivi 'úú n'diichí cuūuⁿ ángeles chí chééndii yā ndu'u cuuúⁿ esquinas ye^{n'e} iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní ángeles s'eeⁿ índεεnee yā ndii chííⁿ ndii cuuúⁿ 'yúúné ye^{n'e} yá'nāa 'cūū. Ní 'íicú 'yúúné s'eeⁿ nguéé chéénū diituú na yá'nāa ndíí nguéé ndúú vmnaaⁿ mar 'áámá nuūⁿnī'yá'nā, ndíí nguéé ndúú vmnaaⁿ mar 'áámá yá'n'á.

2 Ní n'diichí ntuúⁿ táámá ángel chí cuchii yā naachi can'daa 'yá'nā. Ní ndεε yā na ta'a yā 'áámá sello ye^{n'é} Ndyuūs chí canduuchi. Ní ángel miiⁿ yúúú n'dái ngaⁿ'a yā ndu'u cuūuⁿ ángeles chí sta'á yā poder chí ditiinú yā chí diíⁿ yā daño na yá'nāa 'cūū ndúúcū ná nuuⁿnī'yá'nā.

3 Ní ángel miiⁿ ngaⁿ'á yā 'túúcā: Ndís'tiī ángeles, nguéé diíⁿ nī daño ye^{n'e} yá'nāa 'cūū, ndíí nguéé ndúú ye^{n'e} nuūⁿnī'yá'nā, ndíí nguéé ndúú ye^{n'e} yá'n'á ndíí taachi s'nuúⁿ 'nū 'áámá sello ye^{n'e} Ndyuūs na nchεεtē 'iiⁿyāⁿ chí dichíí'vē Ndyuūs ye^{n'e} yú.

4 Ní ch'iindiveéⁿ chí duuchi 'iiⁿyāⁿ chí chíí sellado yā ní ngii yā 'áámá ciento 'uūví ngεεcú cuūuⁿ mil 'iiⁿyāⁿ chí 'iiⁿyāⁿ ye^{n'e} nducuéⁿ'ē tribus ye^{n'e} ndaata ye^{n'e} 'iiⁿyāⁿ Israel.

5 'Iiⁿyāⁿ ye^{n'e} tribu ye^{n'e} ndaata saⁿ'ā Judá ní ndíí yā sellado yā ndiichúúví mil. 'Iiⁿyāⁿ ye^{n'e} tribu ye^{n'e} ndaata saⁿ'ā Rubén ní ndíí yā sellado yā ndiichúúví

mil. 'Iiⁿyāⁿ yeⁿ'e tribu yeⁿ'e ndaata saⁿ'ā Gad ní ndií yā sellado yā ndiichúúví mil.

6 'Iiⁿyāⁿ yeⁿ'e tribu yeⁿ'e ndaata saⁿ'ā Aser ní ndií yā sellado yā ndiichúúví mil. 'Iiⁿyāⁿ yeⁿ'e tribu yeⁿ'e ndaata saⁿ'ā Neftalí ní ndií yā sellado yā ndiichúúví mil. 'Iiⁿyāⁿ yeⁿ'e tribu yeⁿ'e ndaata saⁿ'ā Manasés ní ndií yā sellado yā ndiichúúví mil.

7 'Iiⁿyāⁿ yeⁿ'e tribu yeⁿ'e ndaata saⁿ'ā Simeón ní ndií yā sellado yā ndiichúúví mil. 'Iiⁿyāⁿ yeⁿ'e tribu yeⁿ'e ndaata saⁿ'ā Leví ní ndií yā sellado yā ndiichúúví mil. 'Iiⁿyāⁿ yeⁿ'e tribu yeⁿ'e ndaata saⁿ'ā Isacar ní ndií yā sellado yā ndiichúúví mil.

8 'Iiⁿyāⁿ yeⁿ'e tribu yeⁿ'e ndaata saⁿ'ā Zabulón ní ndií yā sellado yā ndiichúúví mil. 'Iiⁿyāⁿ yeⁿ'e tribu yeⁿ'e ndaata saⁿ'ā José ní ndií yā sellado yā ndiichúúví mil. 'Iiⁿyāⁿ yeⁿ'e tribu yeⁿ'e ndaata saⁿ'ā Benjamín ní ndií yā sellado yā ndiichúúví mil.

Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chi véé catecai cuéε yā

9 Cuayiivi ní n'diichí n'dee n'dái 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē nación, yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē raza, yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē daveedi ndúúcu tanducuéⁿ'ē davaacu chí n'dááⁿ, yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē yááⁿ yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē 'iiⁿyāⁿ chí véé na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní nducyaaca 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chééndii yā nanááⁿ trono miiⁿ ní nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ chí nguuvi 'iiti cuūchī. Ní mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé cuuvi didúúché yā. Nducyáácá yā véé catecai

yā cuéε ní ndéε yā yiiⁿnyúⁿ na ta'á yā.

10 Ní nducyáácá yā 'cai yā yiicú yā ní caⁿ'a yā 'tíicā:

Ndyuūs chí véε yā na trono miiⁿ ndúúcu Cristo chí nguuvi 'iiti cuūchī nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ.

11 Ní nducyaaca ángeles s'eeⁿ ní ch'εεε yā núúⁿmáⁿ 'diituú yeⁿ'e trono miiⁿ ndúúcu ndu'ū ndiicú cuūuⁿ 'iiⁿntyéⁿ'ē ndúúcu ndu'u cuūuⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Ní nducyaaca yā candiitín'dii yā nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ chí véε yā na trono miiⁿ ní dich'εεé yā Ndyuūs.

12 Ní 'tíicā caⁿ'a yā:

'Tíicā va. Di'chεεε yú Ndyuūs chí dεεεε ngii yā chí deenu yā tanducuéⁿ'ē dendu'ū chí véé. Caⁿ'a yú gracias Ndyuūs. Ní diiⁿ yú honrar 'iiⁿyāⁿ. Ní nducuéⁿ'ē poder ndúúcu nducuéⁿ'ē fuerzas ní yeⁿ'e yā. Ní 'tíicā canéé Ndyuūs yeⁿ'e yú cuen^e daāⁿmaⁿ cuen^e daāⁿmaⁿ. 'Tíicā.

13 Cuayiivi ní 'áámá 'iiⁿntyéⁿ'ē nan'guεεcútaⁿ'a yā ní itinguuneéⁿ yā 'úú: ¿Dú'ú rá 'iiⁿyāⁿ chí véé catecai cuéε yā ní tíi chiicá yā?

14 Ní 'úú ní ngan'á: N'dii, Señor, deenú nī yeⁿ'e yā. Tuu'mi ní 'iiⁿntyéⁿ'ē miiⁿ caⁿ'a yā: 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní chiica yā yeⁿ'ē chí ch'eenu taaví yā chií ní 'āá dεεvé yā catecai yā ndúúcu yuuúⁿ yeⁿ'e Cristo chí nguuvi 'iiti cuūchī.

15 Ní cáávā chuū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ snée yā nanááⁿ Ndyuūs

chi véε yā na trono yeⁿ'é yā. Ní dichíí'vé yā Ndyuūs ndii nguuví ndii n'gaaⁿ na yáacū yeⁿ'e yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi véε yā na trono miiⁿ ní canéé yā miiⁿ ní candéé yā cuidado nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

16 Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'āā ntéé cuuvi cuiicú yā, ní 'āā ntéé cuuvi yaācá yā. Ní 'āā ntéé cundāā yaⁿ'ā vmnaaⁿ yeⁿ'e yā ndíí nguéé ndúú cuuvi cuucu 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcu yaⁿ'ā.

17 Caati 'iiⁿ'yāⁿ chi nguuvi 'iiti cuūchī chi véε yā na trono miiⁿ ní dííⁿ yā cuidado 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tan'dúúca chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní 'iiti cuūchī yeⁿ'é yā. 'Tíicā dííⁿ yā. Ní can'dáá naaⁿ yā ní 'cuuⁿ'míⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ naachí candaā nuūⁿ'nīⁿ yeⁿ'e vida cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ. Ní Ndyuūs nadidεεvé yā tanducuéⁿ'ē nuūⁿ'nīⁿ nduutināⁿ yā.

8

Sello chi ndii chííⁿ ndíí ndεēchē ndúúcu incensario yeⁿ'e 'dííⁿ'nguāⁿ

1 Ní taachi 'iiⁿ'yāⁿ chi nguuví 'iiti cuūchī nan'guaaⁿ yā ní diví yā ndii chííⁿ ndíí ndεēchē sellos miiⁿ yeⁿ'e libro miiⁿ tuu'mi ní chó'ōo tan'dúúca maⁿ'a hora chí chíí 'dííⁿ canéé na va'ai chεεti nguuví.

2 Tuu'mi ní n'diichí chi ndu'u ndεēchē ángeles chí chééndii yā nanááⁿ Ndyuūs. Ní ángeles sta'á yā 'áámá trompeta 'áámá 'aamá yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí ca'á yā trompetas.

3 Ní cuayiivi táámá ángel chí ndεε yā 'áámá incensario yeⁿ'e 'dííⁿ'nguāⁿ ní ndaa yā

nanááⁿ nátaí yeⁿ'e 'dííⁿ'nguāⁿ ní chééndii yā miiⁿ. Ní ángel miiⁿ ní sta'á yā n'deeé n'dái cúⁿ'úyaa. Ní ca'á yā cáávā ofrenda dáámá ndúúcu chí ngaⁿ'angua'á yā 'iiⁿ'yāⁿ chí yeⁿ'é Ndyuūs. Ní s'nééⁿ yā incienso nanááⁿ nátaí yeⁿ'e 'dííⁿ'nguāⁿ chí canéé nanááⁿ trono miiⁿ.

4 Ní 'yááⁿ'míⁿ yeⁿ'e cúⁿ'úyaa chí canéé na ta'a ángel miiⁿ ndúúcu yeⁿ'e chí ngaⁿ'angua'a 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū chí yeⁿ'e Ndyuūs ní dáámá cuchεε nanááⁿ Ndyuūs.

5 Tuu'mi ní ángel miiⁿ sta'á yā incensario yeⁿ'e 'dííⁿ'nguāⁿ chíitú yā ndúúcu nducyaⁿ'ā yeⁿ'e nátaí miiⁿ. Ní chingéé yā vmnaaⁿ yáⁿ'āa yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū. Ní ndaā daavi chí diituu n'gεεcúū ndúúcu dεεve yeⁿ'e 'cuai ndúúcu chí 'nuⁿ'u yáⁿ'āa.

Yeⁿ'e trompetas

6 Ní ndu'u ndεēchē ángeles chí ndéε yā trompetas ch'εεtinéé yaáⁿ yā chí dí'cuεεcú yā trompetas yeⁿ'é yā.

7 Ní ángel chí vmnááⁿ vmnaaⁿ dí'cuεεcú yā trompeta yeⁿ'e yā ní chingéé vmnaaⁿ yáⁿ'āa yuūuⁿ ndúúcu nguuchi yaⁿ'ā ndístáⁿ'ā ndúúcu yuūúⁿ. Ní chíichi 'iinū parte yeⁿ'e yáⁿ'āa yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū ndúúcu 'iinū parte yeⁿ'e yáⁿ'á chí véé. Dáámá chíichi ndúúcu 'iinū parte yeⁿ'e yáⁿ'á ndúúcu nducuéⁿ'ē yaātā cueéé yeⁿ'ē.

8 Tuu'mi ní ndii chíín ndii 'úúví ángel di'cuεεcú yā trompeta ye'n'e yā ní n'diichí 'áámá cosa tan'dúúccā 'áámá yīicū ch'εεtē chí ngiichi chí 'áámá 'ii'nyān chεεcú yā ye'n'e va'ai chεeti nguūvi. Ní sndaā vmnaa'n ye'n'e nuū'nīn'yá'n'ā. Ní ye'n'ē in'yee'dí 'cūū ná 'iinū parte ye'n'e nuū'nīn'yá'n'ā nduuvu yuuú'n.

9 Ní ch'iī 'áámá 'iinū parte ye'n'e 'iiti chí véeé chεeti nuu'nin'yá'n'ā mii'n ndúúccū 'iinū parte ye'n'e nducué'n'ē barcos chí chiica vmnaa'n nuū'nīn'yá'n'ā ní ntuūví.

10 Tuu'mi ní ángel ndii chíín ndii 'iinū mii'n di'cuεεcú yā trompeta ye'n'e yā ní sn'daā 'áámá 'íinnyú'n ch'εεte ca ye'n'ē nanguuvi tan'dúúccā 'áámá táán yáácá chí ngiichi. Ní sn'daā vmnaa'n ye'n'e 'iinū parte ye'n'ē yīícú s'ee'n ndúúccū nuū'nīn chí can'daā chí véeé na in'yee'dí 'cūū.

11 Ní 'íinnyú'n ch'εεte ca mii'n ní chí duuchi Ajenjo chí nen'e caa'n'ma'n chí yaaá. Ní 'iinū parte ye'n'e nuū'nīn ye'n'e yīicū ndúúccū nuū'nīn chí can'daā ní nduūví Ajenjo chí yaaá. Ní neené 'yaa'n 'ii'nyān ch'iī yā chí chí'i yā nuū'nīn mii'n ti neené yaaá nuū'nīn mii'n.

12 Tuu'mi ní ángel ndii chíín ndii cuūu'n di'cuεεcú yā trompeta ye'n'e yā ní 'iinū parte ye'n'e 'yá'n'ā nca'ái ndúúccū 'iinū parte ye'n'ē 'iīyū ndúúccū 'iinū parte ye'n'e 'íinnyú'n. Ní 'íicú 'iinū parte ye'n'e dendu'ū chí 'túucā ní chíi maāi'n. Ní nguéeé canuu'n dεεve ye'n'ē na 'iinū parte ye'n'e

nguuvi. 'Tiicá ntúū'n n'gaa'n.

13 Tuu'mi ní n'diichí 'áámá ángel tan'dúúccā 'íi'yāa ní n'giindiveén chí n'gaí yā naachi cue'n'e yā naavta'n'ā nanguuvi. Ní nga'n'a yuudú yā 'túicā: De'ē chúúccā ya'āi, de'ē chúúccā ya'āi, de'ē chúúccā ya'āi ye'n'ē 'ii'nyān chí snée yā na yá'n'āa ye'n'e chí cuuvi taachi tá'iinū ángeles ca'n'á yā di'cuεεcú yā trompetas ye'n'ē yā.

9

1 Cuayiivi ní n'diichí ndíi nyu'u ángel mii'n di'cuεεcú yā trompeta ye'n'e yā ní n'diichí 'áámá 'íinnyú'n chí chíicā nanguuvi ní chíiya na yá'n'āa. Ní 'áámá 'ii'nyān ndéε yā llave ye'n'e abismo chí 'áámá yiive yá'n'āa ch'εεtē chí nan'guāān yáa'nūu'n n'dái. Ní 'áámá ángel chí nguéeé n'daacā ca'a yā llave mii'n na ta'a 'íinnyú'n mii'n.

2 Ní ángel mii'n n'guaa'n yā yiive yá'n'āa ní can'dáá 'yaa'n'mi'n ye'n'ē tan'dúúccā 'yaa'n'mi'n chí can'daā ye'n'ē 'áámá horno ch'εεte. Ní 'yaa'n'mi'n mii'n chí can'daā ye'n'ē yīivé mii'n ní dii'n chí nduuvu maāi'n na 'yá'n'ā ndúúccū 'yúúné.

3 Ní ye'n'e 'yaa'n'mi'n mii'n can'daā langostas na yá'n'āa. Ní 'iiti s'ee'n ní taán tī, ní chingaá tī. Ní tan'dúúccā 'iiti dán'ái dii'n tī, 'túicā cuuvi dii'n tī.

4 Ní 'ii'nyān dichó'o yā langostas chí nguéeé dii'n tī daño ye'n'e yaātā chí véeé na yá'n'āa ndúúccū mar 'áámá naa'n chí yaātā cueéé ndíi

mar 'áámá yáⁿá, naati dámaāⁿ cuuvi díiⁿ tī dañó 'iiⁿyāⁿ chí nguéé ndεε yā sello yen'e Ndyuūs ná nchεεté yā.

5 Naati caⁿá yā chii yā langostas chí nguéé cuuvi 'caaⁿnúⁿ tī 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ naati cuuvi díiⁿ tī chí 'cueenu yā cuuvi chí ya'ai cá yā chεεti nyúⁿú 'íyú. Ní díiⁿ tī chí ya'ai cá yā tan'dúúcā chí ya'ai ca 'iiⁿyāⁿ taachi cā'a 'iiti daⁿāi 'iiⁿyāⁿ.

6 Ní nguuvi s'eeⁿ ní 'iiⁿyāⁿ yen'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū in'nuúⁿ yā taacā chí cuuvi 'cuūví yā tī neⁿe yā chí 'cuūví yā, naati nguéé cuuvi 'cuūví yā.

7 Ní langostas miiⁿ ní tan'dúúcā 'aama 'yúúdūu chí canee listo tī chí 'cuuⁿmáⁿ tī 'túicā langostas miiⁿ. Na tíiⁿ tī cánduūu cosa tan'dúúcā corona yen'e 'díiⁿnguāⁿ. Ní naáⁿ tī ní tan'dúúcā nááⁿ 'iiⁿyāⁿ.

8 Ní yuūdūū tíiⁿ tī tan'dúúcā yuūdūū tíiⁿ n'daataá. Ní 'diiⁿ'yuⁿ tī tan'dúúcā 'diiⁿ'yuⁿ 'yáiⁿyāⁿ cuáⁿáa.

9 Ní snúⁿ cuerpo yen'é tī catecai tan'dúúcā catecai cūū chí armadura cūū yen'e soldado. Ní n'g'éécú ngεεchi tī tan'dúúcā chí n'g'εεcu 'yaaⁿ n'dái carros ndúúcū 'yaaⁿ n'dái 'yúúdūu chí ngéénu tī ndεε tī carro yen'e tī tan'dúúcā chí ngéénu tī cueⁿe tī neⁿe chí 'cuuⁿmáⁿ yā.

10 Ní véé nduucudaⁿai tī tan'dúúcā nduucudaⁿai 'iiti daⁿāi ní véε 'iini ch'εεte na nduucudaⁿai tī. Ní ndúúcū 'iini ch'εεte yen'é nduucudaⁿai tī chí díiⁿ tī dañó chí ch'eenu yā chí

chεεti nyúⁿú 'íyú.

11 Ní canéé 'áámá ángel ndíi tíiⁿ yen'e 'iiti s'eeⁿ, chíiⁿ chí ángel yen'e yúuve yáⁿaa miiⁿ. Ní ángel miiⁿ chí duuchi Abadón na nduudu hebreo, ní Apolión ná nduudu griego chí neⁿe caaⁿmaⁿ 'iiⁿyāⁿ chí nada'tuūví tanducueⁿē.

12 Maaⁿ ní chó'oo 'áámá vaadī ya'āi chí canéé chí chó'oo naati véé na 'uūví vaadī ya'āi chí canéé chí cho'oo.

13 Tuuⁿmi ní ndii chíiⁿ ndii niyaaⁿ ángel miiⁿ idi'cuεεcú yā trompeta yen'é yā ní ch'iindiveén 'áámá nduudu chí cuchii naavtaⁿā yen'e chí cuūⁿ níiⁿniⁿ tī chí adorno yen'e nátai yen'e 'diiⁿnguāⁿ chí canéé nanááⁿ Ndyuūs naachi dich'εεté yā Ndyuūs.

14 Ní nduudu miiⁿ caⁿa chíi ndii niyaaⁿ ángel miiⁿ chí ndéé yā trompeta yen'é yā: Dii, ángel, n'daatíi di ndu'u cuūⁿ ángeles chí snée i'yúú yā niiⁿnuúⁿ na yíicú ch'εεte chí nguuvi Eufrates.

15 Ní nín'daatíi yā ndú'ū cuūⁿ ángeles s'eeⁿ caati cuuvi 'caāⁿnuⁿ yā 'iinū parte yen'e 'iiⁿyāⁿ yen'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní canéé listo yā hora yen'e.

16 Ní ch'iindiveén chí chεε dúúché yā soldados chí sndúu sa 'yuūdūu chí ngii sa tan'dúúcā 'uuvī ciento millones.

17 Ní 'túicā n'diichí 'yuūdūu s'eeⁿ taachi 'úú, Juan, cueⁿé ndúúcū espíritu yen'é. Ní 'iiⁿyāⁿ chí sndúu yā 'yúúdūu s'ééⁿ véé catecai yā chí armadura yen'e pecho yen'é yā ní color cuáⁿā tan'dúúcā chí nguuchi yaⁿā ndúúcū color

cueéé nanguuvi ndúúcū color cuaaán. Ní 'yúúdūu s'eeⁿ ní tííⁿ tī tan'dúúcā tííⁿ 'yáíⁿyāⁿ cuá'aá. Ní na cheendí tī ican'daā nguuchi yaⁿ'ā ndúúcū 'yaaⁿmiⁿ ndúúcū azufre.

18 Ní yeⁿ'e 'iinū naaⁿ dendu'ū s'túúcā chi can'daā yeⁿ'e cheendí tī ní 'áámá 'iinū parte yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ch'īi yā ndúúcū nguuchi yáⁿ'ā miiⁿ ndúúcū 'yaaⁿmiⁿ miiⁿ ndúúcū azufre miiⁿ.

19 Ní chi ditiīnú yeⁿ'e 'yúúdūu s'éeⁿ canúúⁿ cheendí tī ndúúcū nduucudaⁿ'ai tī tī nduucudaⁿ'ai tī miiⁿ ní yaaaⁿ ní tan'dúúcā tííⁿ cúú, 'tíicā nduucudaⁿ'ai tī. Ní ndúúcū cheendí tī ndúúcū nduucudaⁿ'ai tī dííⁿ tī daño 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

20 Tanáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chi nguéé ch'īi yā yeⁿ'e daños nguéé ndaācādaamí yā yeⁿ'e dendu'ū chi dííⁿ yā chi nguéé n'daacā. Ní i'téenu yā espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguīnūⁿ ndúúcū santos ídolos yeⁿ'e 'dííⁿnguāⁿ ndúúcū santos ídolos yeⁿ'e 'dííⁿnguēē ndúúcū santos ídolos yeⁿ'e cúú cuaaán ndúúcū santos ídolos yeⁿ'e tuūu ndúúcū santos ídolos yeⁿ'e yáⁿ'á. Dendú'ū santos ídolos nguéé cuuvi inaaⁿ, ní nguéé cuuvi n'giindiveéⁿ, ndíí nguéé cuuvi ngiicá.

21 Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ 'tiicá ntūūⁿ nguéé ndaācādaamí yā yeⁿ'e chí n'giiⁿ'núⁿ yā 'iiⁿyāⁿ, ndíí nguéé ndúú yeⁿ'e ngaatu chí dííⁿ yā, ndíí nguéé ndúú yeⁿ'e chí caⁿ'á yā ndúúcū isaⁿ'ā o

n'daataá chi nguéé yeⁿ'é yā, ndíí nguéé ndúú yeⁿ'e chí duucu yā.

10

Yeⁿ'e ángel ndúúcū libro 'lííⁿ

1 Cuayivi ní n'diichí 'áámá ángel chí v'éé n'deee n'dái poder yeⁿ'e yā. Ní chiicá yā yeⁿ'e va'ai chēeti nguuvi ní chiiyá yā. Ní v'éé catecaí yā yeⁿ'e meēēⁿ. Ní vmnaaⁿ tííⁿ yā canéé cuuⁿ'ngúúⁿndí yeⁿ'e nanguuvi. Ní naáⁿ yā tan'dúúcā δεεε yeⁿ'e 'yáⁿ'ā, 'tíicā ngii naáⁿ yā. Ní ca'á yā ní tan'dúúcā columnas chí nguuchi yaⁿ'ā.

2 Ní na ta'á yā ndεε yā 'áámá libro 'lííⁿ chí canda'āí. Ní ángel miiⁿ s'neeⁿ yā ca'á yā lado ta cuaacú yā vmnaaⁿ na nuūⁿniⁿ'yáⁿ'ā. Ní s'neeⁿ yā ca'á yā lado tá 'cúee yā vmnaaⁿ na yáⁿ'āa.

3 Tuuⁿ'mi ní yuudu n'dái 'caí yā tan'dúúcā chí n'gaí 'áámá 'yáíⁿyāⁿ cuá'aá. Ní ch'íínú 'caí yā ní ndεεchē daavi ní caⁿ'ā ndúúcū nduudu yeⁿ'e.

4 Taachí ch'íínú ngaⁿ'ā ndu'ū ndεεchē daavi mííⁿ 'úú ní canéé listo chí dinguúⁿ chiiⁿ chí n'diichí taachi ch'iindiveéⁿ 'áámá nduudu yeⁿ'e ná va'ai chēeti nguuvi chí caⁿ'a chíí 'úú: Nguéé dinguuⁿ di nduudu chí ngaⁿ'ā ndu'ū ndεεche daavi miiⁿ naati canúúⁿ n'de'eí di na staava yeⁿ'e di nduudu miiⁿ.

5 Ní ángel miiⁿ chí n'diichí chí chéendii vmnaaⁿ na nuūⁿniⁿ'yáⁿ'ā ndúúcū vmnaaⁿ na yáⁿ'āa ch'éé yā ta'a yā lado ta cuaacú yā ndíí nanguuvi.

6 Ní diín yā 'áámá compro-
miso ní ngaⁿ'a yā: “Por Dios”,
Ndyuūs chí canduuchi cuen^e
daāⁿmaⁿ, Ndyuūs chí din[']dái
yā nánguuví ndúúcu tandu-
cuéⁿ'ē dendu[']ū chí vεε yeⁿ'ē,
ndúúcu yáⁿ'āa ndúúcu tandu-
cuéⁿ'ē dendu[']ū chí vεε yeⁿ'ē,
ndúúcu nuuⁿníⁿ'yáⁿ'ā ndúúcu
tanducuéⁿ'ē dendu[']ū chí vεε
yeⁿ'ē. Ní ángel miiⁿ caⁿ'a
yā: 'Āā ntéé tiempo chí cuuvi
'naaⁿ.

7 Tí nguuví taachi ndii chíín
ndii ndεēchē ángeles ní tucá'a
yā 'cuεεcú yā trompetas yeⁿ'e
yā tuu[']mi ní chíín chí Ndyuūs
cunee n[']de'éí yā ní 'cuiinu. Ní
Ndyuūs tucá'a yā diín yā tan-
ducuéⁿ'ē chí ngaⁿ'a yā ngii yā
'ii[']yāⁿ profetas chí dichí[']vε
yā Ndyuūs.

8 Tuu[']mi ní nduudu chí
ch'iindiveéⁿ ndii nanguuvi
caⁿ'a ntúuⁿ yā ndúúcu 'úú
táámá vmneⁿ'ēe ní caⁿ'a 'tíicā:
Dii, Juan, cuen^e di ní cuta'a
di libro 'líín chí ngaadi chí
ángel miiⁿ ndéε yā na ta'á yā,
ángel chí chééndii yā vmnaaⁿ
na nuuⁿníⁿ'yáⁿ'ā ndúúcu
vmnaaⁿ na yáⁿ'āa.

9 Ní cheⁿ'é nanáán ángel miiⁿ
ní caⁿ'á chíí ángel: Díí, ángel,
tee di libro 'líín 'úú. Ní teé yā
libro 'líín 'úú. Ní ángel miiⁿ
caⁿ'a yā chíiyā 'úú: Cuta'a
di ní ché'é dí libro 'líín. Ní
cuuvi yaadi na cheendi di
tan[']dúúcu n̄di'i naati nduūvī
yaáá ná cheēti di.

10 Tuu[']mi ní sta'á libro
'líín míín chí canéé na ta'a
ángel miiⁿ ní che'é. Ní chíí
yaadi cheendí tan[']dúúcu
n̄di'i. Taachi 'āa chíínú che'é
ní nduūvī yaáá yeⁿ'e cheētí.

11 Angel miiⁿ ní níⁿnúúⁿ
nūuⁿ ngaⁿ'a yā ngii yā 'úú:
Díí, Juan, taama vmnéⁿ'ēe
canéé chí caaⁿ'maⁿ di nduudu
cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs yeⁿ'ē
n[']deee n[']dái 'ii[']yāⁿ ndúúcu
'yaaⁿ n[']dái naciones ndúúcu
'yaaⁿ taavi 'ii[']yāⁿ chí ngaⁿ'a
davaacu s[']eeⁿ chí n̄dááⁿ ní
ndúúcu reyes.

11

*'Uuvi 'ii[']yāⁿ chí ngaⁿ'a yā
nduudu cuaacu*

1 Tuu[']mi ní ángel miiⁿ tee
yā 'aama taaⁿ nduu 'úú tí
tan[']dúúcu 'áámá nduucu chí
dicaadí yā, 'tíicā. Ní ángel
miiⁿ ngaⁿ'a yā ngii yā 'úú:
Cuééndii di ní dicaadí dí yáacū
yeⁿ'e Ndyuūs ndúúcu nátaí.
Ní dīduuche di cheeti yaācū
'ii[']yāⁿ chí i[']téenu yā Ndyuūs.

2 Naati chuva'āi yeⁿ'e yáacū
na patio miiⁿ nguéé dicaadí dí
miiⁿ tí chíín ní caⁿ'á 'ii[']yāⁿ
chí nguéé i[']téenu yā Ndyuūs.
'Ii[']yāⁿ s[']eeⁿ ní 'caanca'a yā
nducuéⁿ'ē yāāⁿ miiⁿ chí yeⁿ'é
Ndyuūs 'uūvī ngeεcú 'uūvī
'iiyū.

3 Ní ngaⁿ'á yā 'tíicā. 'Úú
ní dicho'ó 'uūvī 'ii[']yāⁿ chí
ngaⁿ'a cuaacú yā yeⁿ'é, chí
caaⁿ'máⁿ yā nduudu cuaacu
yeⁿ'é 'áámá mil canee 'uūvī
ciento ndúúcu 'iinu ngeεcu
nguuví. Ní catecai yā ní
'ii[']yāⁿ chí luto yā.

4 Ná 'uūvī 'ii[']yāⁿ s[']eeⁿ chí
ngaⁿ'a cuaacu yeⁿ'é, 'ii[']yāⁿ
s[']eeⁿ ní tan[']dúúcu 'uūvī yáⁿ'á
yeⁿ'e olivas ndúúcu 'uūvī
candeleros chí snéé nanáán
Señor chí 'iivi yeⁿ'e yáⁿ'āa.

5 Ní nduuti chi 'áámá 'ii'n'yāⁿ ne'n'e yā díiⁿ yā dañó 'uuvi 'ii'n'yāⁿ chi ngaⁿ'a cuaacu ye'n'é tuu'mi ní can'dáa nguuchi ya'n'ā na cheendi 'uūvī 'ii'n'yāⁿ ní ch'iinū 'ii'n'yāⁿ chi contra ye'n'e yā. Ní 'tíicā cuuvi 'ii'n'yāⁿ chi ne'n'é yā díiⁿ yā dañó 'uuvi 'ii'n'yāⁿ s'eeⁿ, canéé chi 'cuūvi yā ndúúcu nguuchi ya'n'ā.

6 'Uuvi 'ii'n'yāⁿ chi caaⁿ'man cuaacu ye'n'é ni véé poder ye'n'e yā chi cuuvi nn'gaadí yā nanguuvi ní 'íicú nguéé cueeⁿ cúúvī 'naaⁿ tiempo chi nga'n'á yā nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs. Ní cuuvi yā díiⁿ ntúuⁿ yā chi nuuⁿ'nīⁿ nduuvi yuūúⁿ. Ní díiⁿ yā chi ndáá n'dee n'dái ca'ai ye'n'e 'ii'n'yāⁿ ye'n'e i'n'yeeⁿdí' cūū, ní díiⁿ yā chuū 'āā de'é nūuⁿ tiempo taachi ne'n'e yā.

7 Ní cuayiivi taachi 'cuiinu caaⁿ'máⁿ yā nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs tuu'mí 'iiti taaⁿ chi nguuvi monstruo ní can'dáa tī ye'n'e yīivε yá'n'āa ní díiⁿ caandaá tī ndúúcu 'uuvi 'ii'n'yāⁿ s'eeⁿ. Ní cuchεε tī ye'n'e yā ní 'caaⁿ'núⁿ tī 'uuvi 'ii'n'yāⁿ s'eeⁿ.

8 Ní cuerpo ye'n'e 'uūvī tiná'n'ā s'eeⁿ cunéé na yúúni ye'n'e yáāⁿ ch'εεte miiⁿ chi dáámá yáāⁿ miiⁿ naachi 'ii'n'yāⁿ ca'néé'nga'á yā Señor Jesucristo ye'n'e yú na cruz. Ní ndúúcu táámá nduudu yáāⁿ ch'εεte miiⁿ tan'dúúca yáāⁿ Sodoma o yá'n'āa Egipto tī 'ii'n'yāⁿ chi nguéé n'daacā ch'εεtinée yā miiⁿ.

9 Ní 'ii'n'yāⁿ ye'n'e yáāⁿ s'eeⁿ ndúúcu 'ii'n'yāⁿ ndaataa s'eeⁿ ndúúcu 'ii'n'yāⁿ ye'n'e n'dee

n'dái davaacu chi n'dááⁿ ndúúcu 'ii'n'yāⁿ ye'n'e 'naaⁿ naciones ca'n'á yā n'diichi yā 'uūvī cuerpo chi tiná'n'ā ye'n'e 'ii'n'yāⁿ chi n'diī ch'éεtī na 'íínú nguuvi canéé ma'n'a. Ní 'ii'n'yāⁿ s'eeⁿ nguéé 'cuaáⁿ yā chi 'ii'n'yāⁿ 'cuεchi yā cuerpos ye'n'e tiná'n'ā ye'n'e 'ii'n'yāⁿ chi n'díi miiⁿ.

10 Ní 'ii'n'yāⁿ chi ch'εεtinée yā na yá'n'āa ní neené cuuvi yeenú yā chi n'díi nduu 'uūvī profetas. Ní díiⁿ yā 'viicu. Ní dicho'ó yā regalos ye'n'e 'aamá yā taama yā caati 'uuvi profetas chi nga'a nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs díiⁿ yā chi 'ii'n'yāⁿ s'eeⁿ néené ch'eenu yā chíi.

11 Naati cuayiivi chi chó'ōo 'iinu nguuvi canéé ma'n'a Ndyuūs nadacuéeⁿ yā nduu 'uuvi 'ii'n'yāⁿ s'eeⁿ ye'n'e nguaaⁿ tiná'n'ā. Ní nducyaaca 'ii'n'yāⁿ dí'va'a yā ye'n'e chi n'diichi yā.

12 Ní cuayiivi míiⁿ 'uuvi 'ii'n'yāⁿ s'eeⁿ ch'iindiveéⁿ yā 'áámá nduudu yuudu n'dái ye'n'e ná va'ai ch'εεti nguuvi chi ca'n'ā: Ndís'tī, cuchéε nī 'muuⁿ. Ní 'ii'n'yāⁿ s'eeⁿ ní cuchéε yā na va'ai ch'εεti nguuvi na 'áámá meēⁿ. Ní 'ii'n'yāⁿ s'eeⁿ chi taaⁿ yā ye'n'e yā n'diichí yā chuū.

13 Ní hora míiⁿ nūuⁿ 'nuⁿ'u taaⁿ yá'n'āa ní 'áámá ndiichi parte ye'n'e yáāⁿ miiⁿ chi n'daā ní ndéεchē mil 'ii'n'yāⁿ ch'iī yā taachi n'nuⁿ'u yá'n'āa miiⁿ. Taná'n'a yā ní dí'vá'a yā ní dich'εεté yā Ndyuūs chi canéé na va'ai ch'εεti nguuvi.

14 Chó'ōo ndii 'uuvi vaadí yá'āi naati ní ndii chíiⁿ ndii

'iinu miiⁿ ndaa núúⁿ.

Yen'e ángel chí di'cuεεcú yā ndúú ndεēchē trompeta

15 Ní ndii chííⁿ ndii ndεēchē ángel miiⁿ di'cuεεcú yā trompetas yen'e yā ní ch'iindiveéⁿ 'naaⁿ nduudu yuudu na va'ai chεeti nguuvi chí ngaⁿá:

Maaⁿ ní Señor Ndyuūs yen'e yú ndúú^{cū} Cristo ní vεε poder yen'é yā tiempo maaⁿ chí caaⁿmaⁿ ntiiⁿnyuⁿ yā cueⁿe daāⁿmaⁿ yen'e nducuéⁿē 'iiⁿntyéⁿē yen'e íⁿyeeⁿdī ndúú^{cū} naachi ngaⁿa ntiiⁿnyuⁿ yā ti nducuéⁿē ní yen'e Cristo maaⁿ.

16 Tuu'mi ní ndu'u ndiicú cuūⁿ 'iiⁿntyéⁿē chí véε yā na trono yen'e yā nanááⁿ Ndyuūs ch'εeti ndiitin'dí yā ndúú^{cū} naaⁿ yā na yáⁿáa nanááⁿ Ndyuūs ní dich'εeté yā Ndyuūs.

17 Ní ngaⁿa yā:

N'diī Señor Ndyuūs chí véé tanducuéⁿē dendu'ū poder yen'e nī, n'diī chí canée nī tiempo maaⁿ ní canée nī tiempo ndíí vmaⁿ ní canée nī ndíí tiempo chí cuchí. Teé 'nū gracia n'diī, Ndyuūs, ti n'diī ní sta'á nī poder chí yen'é nī chí ch'εete n'dai. Ní n'diī ngaⁿa ntiiⁿnyúⁿ nī maaⁿ;

18 Ní maaⁿ ní ndaa tiempo chí dituūví nī 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí idituuví yā íⁿyeeⁿdī. 'Iiⁿyāⁿ yen'e naciones chí nguée í'téenu yā ní nduuvi

taáⁿ yā ti ndaā nguuvi chí ca'á nī castigo yen'e 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní hora chí cuuvi n'diichí nī nuuⁿndi yen'e tináⁿá s'ee. Ní ca'á nī premio 'iiⁿyāⁿ profetas chí dichí'vē n'diī ní ngaⁿá yā nduudu cuaacu yen'é nī. Ní ca'á nī nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí neⁿe yā n'diī ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ chí dich'εeté yā n'diī, 'iiⁿyāⁿ chí ngaⁿa ntiiⁿnyúⁿ yā ndúú^{cū} tanáⁿá 'iiⁿyāⁿ, nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí í'téenu yā Ndyuūs.

19 Tuu'mi ní 'áámá yā n'guaaⁿ yā cheendi va'ái yen'e yáacū yen'e Ndyuūs, yáacū chí canée na va'ai chεeti nguuvi. Ní mííⁿ canée arca chí caja naachi canée compromiso yen'e Ndyuūs. Ní canée chεeti yáacū miiⁿ. Ní n'diichí 'cuāi ndúú^{cū} n'dee n'dái ruido ndúú^{cū} daavi n'nuⁿu na yáⁿáa ndúú^{cū} 'aama cúúví yuūⁿ.

12

N'daataá ndúú^{cū} 'iiti dragón

1 Tuu'mi ní véé 'áámá seña chí néené ch'εete chí ch'íⁿi na va'ai chεeti nguuvi. N'diichí 'áámá n'daataá chí canuⁿ tá catecai tan'dúú^{cā} yáⁿá. Ní 'iiⁿnyuⁿ miiⁿ ní canée maaⁿ ca'a tá. Ní canú^ūn tiiⁿ tá 'áámá corona ndúú^{cū} ndichuuvi 'iiⁿnyuⁿ.

2 Ní hora mííⁿ nūⁿ ní cuuvi 'cuundiyáāⁿ daiya tá ní 'cāi yīicu tá ndúú^{cū} vaadi ya'ai chí cuuvi 'cuundiyáāⁿ daiya

tá. Neené ch'eenu tá chiī ní 'āā 'cuéé 'cuundiyāā daiya tá.

³ Ní níⁿ nuúⁿ nūⁿ véeé táámá seña chi neéné ch'εεε chi ch'iⁿ nanguuvi. N'diichí 'áámá 'iiti cuá'āa chi ch'εεε ca chi nguuvi dragón. Ní véeé ndεēchē tiⁿ tī ní ndiichí duuⁿ niⁿ tī. Ní canduu tiⁿ tī ndεēchē coronas 'áámá 'áámá ca'áámá cā'aama tiⁿ tī.

⁴ Ní dragón miiⁿ ndúúcū ndúúcudaⁿ ai tī diⁿ tī chín'daā na 'iinu parte yeⁿ 'e 'iiⁿnyúⁿ yeⁿ 'e nanguuvi ní chiīya ndii na yáⁿ 'āa. 'Iiti dragón miiⁿ chééndii tī nanááⁿ n'daataá chí 'cuundiyāāⁿ daiya tá ní 'íicú cuuvi che'é tī daiya tá miiⁿ taachi 'cuundiyāāⁿ.

⁵ Tuu'mi ní n'daataá miiⁿ ní ch'iⁿndiyāāⁿ 'áámá saⁿ 'ā 'lín. Saⁿ 'ā 'lín miiⁿ canéé chi diituu caaⁿ 'maⁿ ntiiⁿnyuⁿ sa yeⁿ 'e tanducuéⁿ 'ē naciones yeⁿ 'e iⁿyeēⁿ dī ndúúcū 'áámá nduucu cūū. Ní níⁿ nuúⁿ nūⁿ 'áámá yā sta'a yā saⁿ 'ā 'lín míⁿ ní cunaⁿ 'á yā ndúúcū dacuá'āa miiⁿ na va'ai chεεti nguuvi naachi canéé Ndyuūs chi véε yā na trono yeⁿ 'e yā.

⁶ N'daata miiⁿ ní chéénū ta na yáⁿ 'āa cuūⁿ 'maⁿ naachi nguéeé ch'εεtinéé 'iiⁿ 'yāⁿ ní miiⁿ nūⁿ Ndyuūs din'dái yā 'áámá lugar cáávā táⁿ 'ā miiⁿ. Ní miiⁿ Ndyuūs ca'á yā chi che'e tá 'áámá mil canee 'uūvī ciento nduuyu canéé 'iinū ngεεcu nguuvi.

⁷ Cuayiivi ní véeé 'aama caandaá ch'εεε na va'ai chεεti nguuvi. Angel Miguel chí ngaⁿ 'a ntiiⁿnyuⁿ ndúúcū ángeles yeⁿ 'é yā 'cuⁿ 'u yā contra yeⁿ 'e 'iiti dragón. Ní 'iiti dragón miiⁿ ndúúcū

ángeles yeⁿ 'é tī 'cuⁿ 'u tī ndúúcū ángel Miguel miiⁿ.

⁸ Naati 'iiti dragón miiⁿ nguéeé diⁿ tī ganar caandaá ch'εεε miiⁿ. Ní 'āā ntéeé véeé lugar cááva tī na va'ai chεεti nguuvi.

⁹ 'Áámá 'iiⁿ 'yāⁿ ch'εεcú yā 'iiti dragón miiⁿ ndúúcū nducyaaca ángeles yeⁿ 'é tī ndíⁿ iⁿ 'yeeⁿ dī 'cūū. 'Iiti dragón miiⁿ chí ch'εεε ní 'iiti cúú miiⁿ ndíⁿ vmnááⁿ vmnaaⁿ chí yááⁿ 'nguiinūⁿ chí Satanás. 'Iiti cúú miiⁿ ní chinnche'éí tī nūúⁿ 'máⁿ íⁿ 'yeeⁿ dī.

¹⁰ Tuu'mi ní ch'iⁿndiveéⁿ 'áámá nduudu chí diitūū n'dai yeⁿ 'e na va'ai chεεti nguuvi chí ngaⁿ 'a 'tíicā: Maaⁿ ní ndaā tiempo chí Ndyuūs yeⁿ 'e yú nadanguáⁿ 'ai yā 'iiⁿ 'yāⁿ yeⁿ 'é yā. Ní ch'iⁿ 'í yā poder yeⁿ 'é yā chí rey yā. Ní ngaⁿ 'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ 'e tanducuéⁿ 'ē dendu'ū yeⁿ 'e yā. Ní Cristo ch'iⁿ 'í yā chí 'iiⁿ 'ntyéⁿ 'e yā caati saⁿ 'ā miiⁿ chí Satanás chí ca'a sa nuuⁿ ndí yeⁿ 'e hermanos yeⁿ 'e yú ndíⁿ nguúví ndíⁿ n'gááⁿ nanááⁿ Ndyuūs, 'iiⁿ 'yāⁿ ch'εεcú yā saⁿ 'ā miiⁿ ndii va'ai chεεti nguuvi ndii na yáⁿ 'āa.

¹¹ Ní hermanos yeⁿ 'e yú chicheé yā yeⁿ 'e yááⁿ 'nguiinūⁿ cáávā yuūⁿ yeⁿ 'e Cristo chí nguuvi 'iiti cuūchī, ní cáávā chí ngaⁿ 'á yā nduudu cuaacu yeⁿ 'e Ndyuūs, ní cáávā chí nguéeé 'va'á yā yeⁿ 'e vida yeⁿ 'e maáⁿ yā chí ch'tī ya cáávā Señor Jesucristo yeⁿ 'e yú.

¹² Ndís'tī chí canéé na va'ai chεεti nguuvi yeenú ní, naati de'ē chúúcā ya'āi yeⁿ 'é nducyaaca chí snéé na yáⁿ 'āa

13

'cúū ndúúcū nducyaaca
chi snéé na nuūⁿnīⁿyáⁿā
caati yááⁿ'guiinūⁿ ndaa sa
nanáaⁿ yā. Ní neené taaⁿ sa
ti deenu sa chí 'āā ntéé cuuvi
'naaⁿ sa na iⁿ'yeēⁿdī.

13 Taachi 'iiti dragón miiⁿ
ní chicadínūⁿ tī chi 'āā
candiitī tī ndíí na yáⁿā,
cheⁿ'e tī can'dáa tī n'daataá
chi ch'iⁿndiyáāⁿ daiya tá chi
'cueenu tá cuuvi.

14 Naati 'áámá yā ca'a yā
n'daata miiⁿ 'uūvī ngεεchi tá
tan'dúúcā ngεεchi 'í'yāa chi
ch'εεε ca. Ní 'iicú cuuvi caavā
tá nanguuvi ní caⁿ'a tá lugar
yeⁿ'e tá naachi nguéé 'iiⁿ'yāⁿ.
Ní yaⁿ'ai canee tá yeⁿ'e 'iiti
cúú chi yááⁿ'guiinūⁿ. Ní
'iiⁿ'yāⁿ ca'á yā chí che'e tá 'iīnū
ndúúyū canéé maⁿ'a.

15 Ní cúú miiⁿ tun'dáa tī
na cheendi tī n'deee n'dái
nuūⁿnīⁿ tan'dúúcā nuūⁿnīⁿ
yeⁿ'e 'áámá yíicú. Ní nuūⁿnīⁿ
miiⁿ ní nduuvi yíicú chí cuuvi
candεē táⁿ'ā miiⁿ ti 'tíicā neⁿ'e
cúú miiⁿ.

16 Naati yáⁿāa miiⁿ chin-
nee n'daataá míⁿ ti n'da'ai
tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ n'da'ái yā
cheendi yā ní yáⁿāa míⁿ
chi'i nuūⁿnīⁿ miiⁿ ní cheēnū
nuūⁿnīⁿ miiⁿ chεeti yáⁿāa,
nuūⁿnīⁿ chi 'iiti dragón miiⁿ
tun'dáa tī ndúúcū cheendi tī.

17 Ní ndúúcū chuū 'iiti
dragón miiⁿ neené taaⁿ n'dái
tī ndúúcū n'daataa míⁿ ní
chéⁿ'e tī cuⁿ'ú tī ndúúcū
tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ ndaata yeⁿ'e
n'daataa miiⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ chí diⁿ
yā chí ngaⁿ'a mandamiento
yeⁿ'é Ndyuūs. Ní 'áámá canéé
yā ndúúcū nduudu cuaacu
yeⁿ'e Jesucristo.

*Yeⁿ'e 'uūvī 'iiti taaⁿ chí ngu-
uvi monstruo*

1 Tuuⁿ'mi ní taachi chééndí
vmnaaⁿ yáⁿ'āa ndúútí yeⁿ'e
nuūⁿnīⁿyáⁿā miiⁿ n'diichí chí
can'daa 'áámá 'iiti chí ch'εεε
taavi ca yeⁿ'e nuuⁿ'nīⁿyáⁿā.
'Iiti miiⁿ ní nguuvi monstruo
ní véé ndεεchē tíⁿ tī ndúúcū
ndiichi duuⁿ'niiⁿ'níⁿ tī. Ní vm-
naaⁿ 'áámá 'aama duuⁿ'niiⁿ'níⁿ
tī sndúūⁿ 'áámá corona. Ní
canéé nguūⁿ ca'áámá cā'aama
tíⁿ tī chí duuchi chí nguéé
inee yíínū Ndyuūs.

2 'Iiti chí monstruo chí
ch'εεε míⁿ chí n'diichí ní
tan'dúúcā 'iiti chí leopardo,
'tiicá tī. Ca'a tī ní tan'dúúcā
ca'a oso, 'tíicā ca'a tī. Cheendi
tī ní tan'dúúcā cheendi
'yáⁿ'yāaⁿ cuá'aá, 'tíicā cheendi
tī. 'Iiti dragón miiⁿ ca'á tī
poder yeⁿ'é tī ndúúcū trono
yeⁿ'é tī na ta'a 'iiti monstruo
chí ch'εεε miiⁿ chí ngaⁿ'a
ntiiⁿ'nyúⁿ tī.

3 Ní n'diichí chí 'áámá chéé
tíⁿ 'iiti monstruo chí ch'εεε
taavi ca ní tan'dúúcā chí
nca'āi 'áámá 'iiti chí n'díí ní
nduūvā yeⁿ'é tī, 'tíicā 'áámá
tíⁿ tī. Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ
yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdí 'cūū nééné
cheⁿ'e yīínú yā yeⁿ'e chuū.
Ní cuen[']é yā ndúúcū 'iiti
monstruo miiⁿ.

4 Ní nducyaacá yā s'téenu
yā 'iiti dragón miiⁿ cáavā chí
ca'á tī poder yeⁿ'é tī táámá
'iiti chí monstruo chí ch'εεε
taavi ca. Ní 'iiⁿ'yāⁿ 'tiicá ntúūⁿ
chí'téenu yā 'iiti monstruo
miiⁿ. Tuuⁿ'mi ní caⁿ'a yā: ¿Du'u
véé poder yeⁿ'e tan'dúúcā
'iiti monstruo 'cūū? ¿Du'u
cúúví 'cuuⁿ'maⁿ ndúúcū 'iiti

monstruo 'cūū ní cuchεε ndúúcu 'iiti 'cūū?

5 Ní 'iiti dragón ca'á tī poder 'iiti monstruo miiⁿ chí caaⁿ máⁿ tī dendu'ū chí ch'εεε. Ní cuncáā ngaⁿ a tī contra yeⁿ e Ndyuūs. Ní di'tiinuú tī chí ngaⁿ a ntiiⁿ nyuⁿ tī 'túúca chééti 'uūvī ngεεcu 'uūvī 'iyyū.

6 Ní 'tíicā idiiⁿ 'iiti monstruo. Ní cuncáā ngaⁿ a tī contra yeⁿ e Ndyuūs ní ngaⁿ a tī cuncáā contra yeⁿ e chí duuchi Ndyuūs ní contra yeⁿ e va'ai chεεti nguuvi naachi Ndyuūs ch'εεtinée yā ní contra yeⁿ e 'iiⁿ yāⁿ chí snée yā ndúúcu Ndyuūs.

7 Ní 'tiicá ntúūⁿ 'iiti dragón ca'á tī poder 'iiti monstruo miiⁿ chí diíⁿ tī vaadi 'caa'va ndúúcu 'iiⁿ yāⁿ chí yeⁿ é Ndyuūs ndíí chí chεε tī ndúúcu 'iiⁿ yāⁿ s'eeⁿ. Ní ca'á tī poder 'iiti monstruo chí ngaⁿ a ntiiⁿ nyúⁿ tī yeⁿ e tanducuéⁿ ē raza yeⁿ e 'iiⁿ yāⁿ yeⁿ e tanducuéⁿ ē yáāⁿ ndúúcu yeⁿ e tanducuéⁿ ē davaacu ndúúcu yeⁿ e tanducuéⁿ ē nación.

8 Ní nducyáácá 'iiⁿ yāⁿ chí snée yā na yáⁿ āa cu'téenu yā 'iiti monstruo miiⁿ. 'Tíicā néⁿ e Ndyuūs. Ní nguéé canée nguūⁿ chí duuchi 'iiⁿ yāⁿ s'eeⁿ na libro yeⁿ e vida cueⁿ e daāⁿ maⁿ chí yeⁿ e 'iiⁿ yāⁿ chí duuchi 'iiti cuūchī. Ní 'iiⁿ yāⁿ s'eeⁿ ch'iiⁿ núⁿ yā Cristo ndii tiempo chí Ndyuūs din'dái yā iⁿ yeēⁿ dī.

9 Nduuti chí 'áámá 'iiⁿ yāⁿ véé veéⁿ yā 'caandiveéⁿ yā nduudu 'cūū.

10 'Iiⁿ yāⁿ chí can'daa yā 'iiⁿ yāⁿ chí cuuvi preso yā, 'tiicá ntúūⁿ maáⁿ yā canée chí cuuvi preso yā. 'Iiⁿ yāⁿ chí n'giiⁿ nuⁿ yā 'iiⁿ yāⁿ ndúúcu machete 'uūvī lados 'caāiⁿ canée chí 'cuuvi ntúūⁿ yā 'tíicā. Ní cáávā chuū 'iiⁿ yāⁿ chí yeⁿ é Ndyuūs canée chí véé 'viichεε'tíinūuⁿ ndúúcu yā ní canée chí i'téenu yā Ndyuūs.

11 Cuayiiivi ní n'diichí táámá 'iiti monstruo chí ch'εεε ca chí can'daa tī nguaaⁿ yáⁿ āa miiⁿ. Véé 'uūvī duuⁿ niiⁿ níⁿ tī tan'dúúca 'áámá duuⁿ niiⁿ níⁿ 'iiti cuūchī 'tiicá tī. Ní 'iiti monstruo ndii 'uūvī indeé tī tan'dúúca 'áámá 'iiti dragón.

12 Ní véé tanducuéⁿ ē poder yeⁿ e 'iiti monstruo chí ndii 'uuvi chí ch'εεε taavi ca tan'dúúca poder yeⁿ e 'iiti monstruo ch'εεε ca chí vmaaⁿ. Ní diíⁿ tī chí 'iiⁿ yāⁿ yeⁿ e iⁿ yeēⁿ dī 'cūū ní cu'téenu yā 'iiti vmaáⁿ vmaaⁿ chí 'iiti monstruo chí naca'ái tī ní nduūvā yeⁿ é tī.

13 Ní 'iiti chí monstruo chí ndii 'uūvī diíⁿ tī vaadi n'giinu ch'εεε n'dai. Diíⁿ tī chí can'daa yaⁿ ā yeⁿ e nanguuvi ndíí vmaaⁿ yáⁿ āa 'cūū ní n'dee n'dái 'iiⁿ yāⁿ n'diichí yā chuū.

14 Ní caavā vaadi n'giinu chí diíⁿ tī taachi cheendií tī naⁿ ááⁿ 'iiti monstruo chí vmaáⁿ vmaaⁿ chí teé tī lugar chí diíⁿ tī 'túúca, tuu'mi ní chinnche'éei tī 'iiⁿ yāⁿ chí ch'εεtinée yā iⁿ yeēⁿ dī 'cūū. Ní ca'a tī orden 'iiⁿ yāⁿ s'eeⁿ chí din'dái yā 'áámá santo ídolo tan'dúúca 'iiti monstruo chí nca'ái tī ndúúcu machete 'uūvī lados 'caāiⁿ ní cundu-

uchi tī chi cuuvi santo yeⁿe yā.

¹⁵ Ní 'iiti monstroo chi vmnáⁿ vmnaaⁿ ní ca'á tī poder 'iiti monstroo chiiⁿ ndii 'uuvī tī chi ca'á tī vida santo 'iiti ídolo miiⁿ. Ní 'íicú 'iiti santo tī cuuvi 'caaⁿ máⁿ tī ní diiⁿ tī chi 'cuuvi nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé i'téenu yā 'iiti santo miiⁿ.

¹⁶ Ní cuayiivi ní 'iiti monstroo chi ndii 'uūvī ní diiⁿ tī ntúuⁿ chi nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā ndúúⁿcū tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ chi 'cuiica ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ pobre yā ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ chi libre yā ní ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ chi 'áámá dichíiⁿ've yā 'iivi yā, 'iiti monstroo miiⁿ diiⁿ tī chi nducyaaca yā canéé chi ndεε yā 'áámá sello na ta'a cuaacú yā o ncheεté yā.

¹⁷ Ní diiⁿ ntúuⁿ tī 'tíicā. Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé cuuvi cuái yā o n'diicui yā nduuti chi nguéé ndεε yā sello yeⁿe 'iiti monstroo ndii 'uūvī o chi duuchi tī o número yeⁿe chi duuchi tī.

¹⁸ Ní chuū ní 'iiⁿ'yāⁿ chi déenu yā cuuvi diiⁿ yā. 'Iiⁿ'yāⁿ chi déenu yā caⁿ'á yā ngaⁿ'a duuchi yā chi dúúⁿchí 'iiti monstroo ndíi 'uūvī miiⁿ ti número miiⁿ ní lado yeⁿe chi duuchi 'áámá saⁿ'ā. Ní número miiⁿ ní ngii jaāⁿ ciento canduū 'iinu ngεεcu jaaⁿ.

14

Ngiiⁿá 'iiⁿ'yāⁿ chi 'áámá ciento canéé 'uūvī ngεεcu cuūuⁿ mil yeⁿe chí nanguaⁿ'ai yā

¹ Cuayiivi ní n'diichí 'iiⁿ'yāⁿ chi nguuvi 'iiti cuūchī chi chééndii yā ná yīcū chi nguuvi Sión. Ní nduucú yā canéé 'áámá ciento 'uūvī ngεεcu cuūuⁿ mil 'iiⁿ'yāⁿ chi ndεε yā chi duuchi yā ndúúⁿcū chi duuchi chiidá yā chi canee nguūⁿ ncheεté yā.

² Ní ch'iindiveén 'áámá nduudu chí ngeⁿ'ē na va'ai cheεti nguuvi. Ní nduudu miiⁿ tan'dúúⁿcā chi yuūdūu n'geεte chi chí yā n'dai nuūⁿnīⁿ o tan'dúúⁿcā chi n'geεcu 'áámá daavi ch'εete; ní nduudu miiⁿ ní tan'dúúⁿcā chi n'geεcu n'dee n'dái arpas chí idi'cuεēcú 'iiⁿ'yāⁿ. 'Tíicā nduudu miiⁿ.

³ Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dee n'dái miiⁿ chí snée yā nanááⁿ trono miiⁿ ní nanááⁿ ndu'u cuūúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní nanááⁿ 'iīⁿntyéⁿ'ē miiⁿ ní ngiiⁿá yā 'áámá canto chí ngai. Ní mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé ngii n'geeⁿ yā canto miiⁿ, dámaāⁿ ndu'u chí 'áámá ciento 'uūvī ngεεcu cuūuⁿ mil 'iiⁿ'yāⁿ chí Ndyuūs nadanguáⁿ'ai yā nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿ'dí 'cū.

⁴ Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí saⁿ'ā chí nguéé ngaⁿ'á yā ndúúⁿcū mar 'áámá n'daataá ní nguéé n'giindivaacú yā. Ní caⁿ'a yā ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ chí nguuvi 'iiti cuūchī 'āā tíi nūuⁿ cuaaⁿ naachi caⁿ'á yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ Ndyuūs yaaⁿ'ví yā chí cuuvi yeⁿe yā yeⁿe nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí vmnááⁿ vmnaaⁿ chí ch'íi yā cáāvā chí diiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs ní yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chí duuchi 'iiti cuūchī.

5 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéé ngaⁿ'á yā mar 'áámá nduudu yaadi ní nguéé véé nuuⁿndi yeⁿ'e yā nanááⁿ trono yeⁿ'e Ndyuūs.

Yeⁿ'e chi ngaⁿ'ā 'iīnū ángeles

6 Tuuⁿmi ní n'diichí táama ángel ngaá yā naavtaⁿ'ā nanguuvi. Ní ángel miiⁿ ní ndéε yā nduudu chí canéé cuen^e daāⁿmaⁿ chí nduudu ngai chí nanguaⁿ'ai 'iiⁿyāⁿ. Ní ngaⁿ'á yā nduudu ngai miiⁿ nanááⁿ nducyaaca 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, nanááⁿ nducuéⁿ'ē naciones ndúú^cū nducuéⁿ'ē tribus yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ ndúú^cū nducyaaca davaacu yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē 'iiⁿyāⁿ ndúú^cū nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí snéε yā na yáⁿ'āa 'cūū.

7 Ní ángel miiⁿ caⁿ'á yā ndúú^cū 'áámá nduudu díⁿtūu: Ndís'tiī 'va'á nī Ndyuūs, dich'εεté nī 'iiⁿyāⁿ ti 'āā ndaa hora chí díⁿ yā juzgar nducyaaca 'iiⁿyāⁿ. Dich'εεté nī 'iiⁿyāⁿ chí díⁿ'dáí yā nanguuvi ndúú^cū yáⁿ'āa ndúú^cū nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā ndúú^cū naachí icān'daa nuūⁿnīⁿ.

8 Ní n'diichí taama ángel can'dáa yā ángel miiⁿ ní ngaⁿ'á yā: Yāāⁿ Babilonia 'āā ntuūvīi. Yāāⁿ Babilonia chí yāāⁿ ch'εεte miiⁿ 'āā ntuūvīi ti 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ ní díⁿ yā chí tanáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e nducuéⁿ'ē nación dinuuⁿndi cá yā ní caⁿ'á yā ndúú^cū n'daataá ó isaⁿ'ā chí nguéé yeⁿ'é yā ti díⁿ yā nuuⁿndi tan'dúú^cā chí díⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

9 Ní cuayiivi ní n'diichí ndiī 'iīnū ángel miiⁿ can'dáa yā ángel s'eeⁿ ní caⁿ'a yuudu yā: Nduuti chí 'áámá 'iiⁿyāⁿ

cu'téenu yā 'iiti monstroo miiⁿ ndúú^cū 'iiti santo chí dáámá ndúú^cū 'iiti miiⁿ ní 'iiⁿyāⁿ ndéε yā sello yeⁿ'é tī ncheεté yā o na ta'á yā,

10 canéé chí cuta'á yā neené taaⁿ castigo chí Ndyuūs caⁿ'á yā ca'a yā 'iiⁿyāⁿ miiⁿ. Ní castigo miiⁿ tan'dúú^cā 'áámá copa diituu ndúú^cū vaadi taaⁿ yeⁿ'e Ndyuūs. 'Tíicā va. Ní castigo miiⁿ ní chíiⁿ chí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cuuvi yá'ái yeⁿ'é yā ndúú^cū nguuchi yáⁿ'ā ní ndúú^cū tuū chí nguuvi azufre chí nguuchi yaⁿ'ā ní cuuvi chó'ōo chuū nanááⁿ ángeles yeⁿ'é Ndyuūs ní nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ chí duuchi 'iiti cuūchī.

11 Ní 'yááⁿ'míⁿ yeⁿ'ē nguuchi yáⁿ'ā miiⁿ chí castigo miiⁿ ngeε cuen^e daāⁿmaⁿ yeⁿ'e lugar chí n'geenu yā ngii. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí n'geenú yā ngii ní i'téenu yā 'iiti monstroo miiⁿ chí ch'εεte taavi ca ndúú^cū 'iiti chí santo yeⁿ'é tī. Ní ndéε yā seña yeⁿ'é chí duuchí tī na cuerpo yeⁿ'é yā. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéé ntaavi'tuunúⁿ yā yeⁿ'e chí ya'ái yā ndíí nguéé nguuvi ndíí nguéé n'gaaⁿ.

12 Ní cáávā chuū 'iiⁿyāⁿ chí yeⁿ'e Ndyuūs ní n'giindiveéⁿ yā mandamiento yeⁿ'é yā ní 'áámá canéé yā chí i'téenu yā Cristo ní canéé chí vεε paciencia yeⁿ'e yā.

13 Cuayiivi ní 'úú ch'iindiveéⁿ 'áámá nduudu yeⁿ'e va'ai cheεti nguuvi chí ngaⁿ'a ngii 'úú 'tíicā: Díí, Juan, dingúuⁿ di chuū. Dε'ε chúú^cā yeenu 'iiⁿyāⁿ chí caⁿ'á yā

'cuūvi yā tiempo 'cūū ndíi tiempo chi cuchíi, 'iiⁿyāⁿ chi i'téenu yā Señor. Ní 'tíicā cuuvi ngaⁿa Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ntaaviⁿtuunuúⁿ yā yeⁿ'e ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é yā ní candéé yā ndúúcu yā yeⁿ'e chí díⁿ yā.

Cosecha yeⁿ'e yáⁿ'āa 'cūū

14 Cuayiivi miiⁿ ní n'diichí 'áámá meēeⁿ cuéē. Ní 'áámá 'iiⁿyāⁿ véé yā vmnaaⁿ meēeⁿ miiⁿ ní tandúúcā Jesucristo chí duuchi Sáⁿ'ā chí Daiya 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Canduu tiⁿ yā 'áámá corona yeⁿ'e 'díⁿnguāⁿ ní na ca'á yā ní ndéé yā 'áámá hoz chí 'caāiⁿ.

15 Ní n'diichí táámá ángel can'dáa yā yeⁿ'e yaācū miiⁿ yeⁿ'e Ndyuūs ní yuudu caⁿ'a yā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chí véé yā na meēéⁿ miiⁿ. 'Cáácá dí cosecha ndúúcū hoz yeⁿ'e di ti maaⁿ ní 'āā tiempo yeⁿ'e chí diiⁿ di cosechar ti cosecha yeⁿ'é yáⁿ'āa miiⁿ 'āā n'daacā.

16 Níⁿnuúⁿ nūuⁿ 'iiⁿyāⁿ chí véé yā na meēeⁿ miiⁿ ch'iicá yā cosecha yeⁿ'e yā chí canéé na yáⁿ'āa ní nta'á yā.

17 Tuu'mi ní táámá ángel can'dáa yā yeⁿ'e yaācū miiⁿ chiiⁿ canéé na va'ai chεeti nguuvi. Ní 'tíicā ntúūⁿ ángel miiⁿ ndéé yā 'áámá hoz chí 'caāiⁿ.

18 Ní táámá ángel chí candéé yā cuidado yeⁿ'e nguuchi yaⁿ'ā vmnaaⁿ nátaī yeⁿ'e yaācū miiⁿ can'dáa yā yeⁿ'e nátaī ní caⁿ'a yuudu yā ángel chí ndéé yā hoz chí 'caāiⁿ. Dii 'caaca di ndúúcū hoz 'caāiⁿ yeⁿ'e di duuⁿnē 'líiⁿ yeⁿ'e yáⁿ'á

'líiⁿ miiⁿ ndúúcū n'gui'i chí uvas chí canéé na yáⁿ'āa ní cuta'a di uvas miiⁿ ti n'gui'í yeⁿ'é 'āā n'daacā maaⁿ.

19 Tuu'mi ní ángel miiⁿ ndúúcū hoz 'caāiⁿ yeⁿ'é yā ch'iica yā duuⁿne 'líiⁿ yeⁿ'e yáⁿ'á chí snéé ndúúcū n'gui'í uvas yeⁿ'e chí canee vmnaaⁿ yáⁿ'á. Ní nta'á yā n'gui'í uvas ní s'nééⁿ yā n'gui'í uvas miiⁿ na trapiche naachi cuta'á yā nuūⁿnīⁿ uvas miiⁿ chí vino. Ní trujal miiⁿ ní tan'dúúcā castigo chí ch'εεε n'dai chí Ndyuūs caⁿ'a yā chí ca'a yā 'iiⁿyāⁿ.

20 Ní trapiche naachi cuta'á yā nuūⁿnīⁿ yeⁿ'e uvas miiⁿ canéé 'áámá lado yeⁿ'é yáāⁿ miiⁿ. Ní yeⁿ'e trapiche can'daā n'dee n'dái yuūuⁿ chí yaacu. Ní yuūuⁿ miiⁿ tan'dúúcā 'áámá yíicú ch'εεε yuūuⁿ chí ngii caadi 'iīnū ciento kilómetros yeⁿ'é. Ní yaacu n'dái indáá ndii na freno yeⁿ'e 'yúudūu.

15

Angeles ndúúcū tá ndéēchē yá'āi

1 Cuayiivi ní n'diichí táámá señal na va'ai chεeti nguuvi chí ch'εεε n'dai ní cheⁿ'e yinú yeⁿ'é. Ní véé ndéēchē ángeles ndúúcū ndéēchē chí cuuvi 'nuūcá'ai chí 'cuiinu. Ní ndúúcū ndéēchē chí cuuvi 'nuūcá'ai chí 'cuiinu, ndúúcū chuú nūuⁿ 'cuiīnū tiempo chí Ndyuūs nduuvi taán yā.

2 Tuu'mi n'diichí 'áámá nuūⁿnīⁿyáⁿ'ā chí tan'dúúcā vidrio ndístaⁿ'a ndúúcū nguūchí yáⁿ'ā. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ

chi chéé yā cuⁿu yā ndúúcu
'iiti monstruo miiⁿ ndúúcu
'iiti chi santo yeⁿ'é tī ndúúcu
'iiⁿyāⁿ chi canéé chi duuchí tī
ní número yeⁿ'é tī na cuerpo
yeⁿ'e yā, 'iiⁿyāⁿ chi ichéé yā
yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chééndii yā
niiⁿnuúⁿ ná nuūⁿnīⁿyáⁿ'ā chi
vidrio miiⁿ, ní ndεε yā arpas
chi Ndyuūs ca'á yā 'iiⁿyāⁿ
s'eeⁿ.

³ Ní chiitá yā canto yeⁿ'e
Moisés, chi saⁿ'ā chi dichí¹ve
sa Ndyuūs. Ní chiitá yā canto
yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chi nguuvi 'iiti
cuūchī. Ní 'tíicā nduudu chi
chiitá yā:

Dii Señor Ndyuūs chi véé
tanducuéⁿ'ē dendu'ū
poder ndúúcu di.
N'gεεε taavi ca dii ní
ngeⁿ'e yiinu yú yeⁿ'e
tanducuéⁿ'ē dendu'ū
chi diiⁿ di. Dii rey yeⁿ'e
tanducuéⁿ'ē nación
ní yúúní yeⁿ'e di ní
cuaacu.

⁴ Díí, Señor, ¿du'ū nguée
'va'ā dii? ¿Du'ū nguée
caaⁿ'maⁿ chi dii ní
neené ch'εεε dii tī
dámaaⁿ dii chi dεεve di?
Ní ndaa 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e
tanducuéⁿ'ē naciones
nanááⁿ dii chi dich'εεé
yā dii caati nducyáácá
'iiⁿyāⁿ n'diichi yā chi
diiⁿ di tanducuéⁿ'ē
dendu'ū chi cuaacu ní
n'daacā n'dai.

⁵ Ní cuayivi ní n'diichi
chi nanguaaⁿ cheendi va'āi
yeⁿ'e yáacū chi canéé na va'ai
chεεti nguuvi, ní chεεti yaācū
miiⁿ, miiⁿ canéé cuarto chí
yaānūu naachi canéé tuū
ch'εεé chi canéé nguūⁿ ley
yeⁿ'e Moisés.

⁶ Ní yeⁿ'e yaācū miiⁿ
can'dāā ndεēchē ángeles. Ní
ndεε yā ndu'u ndεēchē chí
n'nuu cá'ai yā. Ní véé catecai
yā yeⁿ'e tīnūuⁿ chi nguuvi
lino chi cuéé ní dεεve. Ní n'dεē
chiichí niiⁿnuⁿ yā ndúúcu
cinta yeⁿ'e 'díínguāⁿ.

⁷ Núúⁿmáⁿ chεεtí nūuⁿ
'áámá 'iiⁿyāⁿ naachi na cuuúⁿ
yā ní ca'a yā ndu'u ndεēchē
ángeles ndεēchē 'cuutí yeⁿ'e
'díínguāⁿ ca'áámá ca'áámá
yā 'áámá 'cuutí chi ndiituú
yeⁿ'ē castigo chi neene taaⁿ
chi yeⁿ'e Ndyuūs chi candu-
uchi cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

⁸ Ní yaācū miiⁿ ndiituú
'yaaⁿ'miⁿ chi can'dāā yeⁿ'e
vaadī ch'εεε taavi ca yeⁿ'e
Ndyuūs ní yeⁿ'e poder yeⁿ'e
yā. Ní mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ cuuvi
cundaa yā na yaācū miiⁿ ndíí
taachi chó'ōo ndεēchē vaadī
ya'ai chí ndée ndu'u ndεēchē
ángeles.

16

*Ndεēchē 'cuutí yeⁿ'e vaadī
ya'ai*

¹ Tuu'mi ní ch'iindiveéⁿ
'áámá nduudu neene díitūu
chi can'dāā yeⁿ'e yaacu miiⁿ
ní ngaⁿ'a ngii ndu'u ndεēchē
ángeles miiⁿ: Ndís'tīí ángeles,
cueⁿ'é nī ní n'daaviyai nī
vmnaaⁿ yáⁿ'āa yeⁿ'ē chí snūūⁿ
chεεti 'cuutí yeⁿ'e nī chi
castigo chi neené díitūu chi
Ndyuūs ca'á yā 'iiⁿyāⁿ.

² Ní ángel vmnááⁿ vmnaaⁿ
cheⁿ'e yā n'daaviyai yā chí
snūūⁿ 'cuutí yeⁿ'e yā vmnaaⁿ
yáⁿ'āa ní vmnaaⁿ nducyaaca
'iiⁿyāⁿ chí ndée yā sello yeⁿ'e
'iiti monstruo na cuerpo yeⁿ'e

yā, 'iiⁿyāⁿ chi i'téenu yā 'iiti santo yeⁿ'é tī. Ní can'dáā n'dúú'ví n'gεεε chi neené ya'ai na cuerpo 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

3 Tuu'mi ní ndii chííⁿ ndii 'uūví ángel miiⁿ n'daaviyái yā 'cuutií yeⁿ'e yā vmnaaⁿ nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā ní nduuví yuuúⁿ tan'dúúⁿcā yuuúⁿ yeⁿ'ē 'aama tináⁿ'ā. Ní tanducuén'ē 'iiti chí sduuchi chεεti nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā miiⁿ ch'í tī.

4 Ní ndii chííⁿ ndii 'ínú ángel miiⁿ n'daaviyái yā 'cuutií yeⁿ'e yā vmnaaⁿ yeⁿ'e yíícú ní vmnaaⁿ yeⁿ'ē naachi can'daā nuūⁿnīⁿ miiⁿ. Ní nducuén'ē nuūⁿnīⁿ miiⁿ nduuvi yuuúⁿ.

5 Ní niiⁿnuúⁿ nūuⁿ ch'iindiveéⁿ ángel yeⁿ'e nuūⁿnīⁿ miiⁿ chi ngan'a yā: Dii Señor, 'āā canéé dí cuááⁿ vmnaaⁿ, ní canee dí maaⁿ. Dii ní cuaacu di ti n'diichi di nuūⁿndi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

6 Ní 'tíicā diiⁿ di caati 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní ch'iiⁿnúⁿ yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e di ndúúⁿcū 'iiⁿyāⁿ chí 'áámá diíⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e di ndúúⁿcū 'iiⁿyāⁿ chí can'a nduudu cuaacu yeⁿ'e di. Ní maaⁿ ní dii nca'a di yuuúⁿ yeⁿ'ē nuūⁿnīⁿ miiⁿ chí cu'ú yā caati 'tíicā chí n'daacā chí cu'ú yā yuūuⁿ miiⁿ cucáávā chí diiⁿ yā chí nguéé n'daacā.

7 Ní ch'iindiveéⁿ nduudu yeⁿ'e 'áámá yeⁿ'e nátai chí ngan'a ngii Ndyuūs, ní ngan'a: Dii, Ndyuūs, chí v'éé tanducuén'ē dendu'ū poder ndúúⁿcū di, cuaacu níⁿnyúⁿ n'diichi di nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ. Ní diiⁿ di chí cuaacu ní n'dai taavi.

8 Ní n'diichí ndíi cuūuⁿ ángel miiⁿ n'daaviyái yā 'cuutií

yeⁿ'e yā vmnaaⁿ yeⁿ'e 'yáⁿ'ā. Ní ca'á yā poder 'yáⁿ'ā miiⁿ chí 'neeⁿ 'yáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ ndúúⁿcū 'yáⁿ'ā yeⁿ'ē.

9 Ní nducyaaca 'iiⁿyāⁿ ní chiichi yā ndúúⁿcū 'iiⁿnūⁿ taáⁿ yeⁿ'e 'yáⁿ'ā miiⁿ. Ní neené taaⁿ ya'ai yeⁿ'é yā. Ní cuncáā can'a yā yeⁿ'e chí duuchi Ndyuūs chí v'éé poder yeⁿ'é yā yeⁿ'ē ndēēchē cá'ai 'cūū. Naati 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéé ndaacadaamí yā yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'é yā ní nguéé dich'εεté yā Ndyuūs.

10 Ní n'diichí ndii nyuⁿu ángel miiⁿ n'daaviyái yā 'cuutií yeⁿ'e yā vmnaaⁿ yeⁿ'e trono yeⁿ'e 'iiti monstruo miiⁿ ní vmnaaⁿ yeⁿ'e tanducuén'ē chí ngan'á tī ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'ē ní canéé ná 'áámá maaiⁿ. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní cheⁿ'enée yā chíiya yā cáávā chí ya'ai yā.

11 Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cuncáā can'a yā yeⁿ'e Ndyuūs chí canée yā na va'ai chεεti nguuvi cucáávā chí ya'ai yeⁿ'e yā ndúúⁿcū n'duu'vi yeⁿ'é yā. Ní nguéé nandaacadaamí yā yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'e yā.

12 Tuu'mi ní ndii chííⁿ ndii niyaaⁿ ángel miiⁿ n'daaviyái yā 'cuutií yeⁿ'é yā vmnaaⁿ yíícú ch'εεε chí nguuvi Eufrates ní nuūⁿnīⁿ yeⁿ'e yíícú ch'εεε miiⁿ nti'i. Ní n'guaāⁿ 'aama yúúⁿí ní 'iicu 'iiⁿyāⁿ reyes cuuvi cuchii yā cuaaⁿ naachi can'daā 'yáⁿ'ā na yúúⁿí miiⁿ.

13 Tuu'mi ní n'diichí chí can'daā 'iinū espíritus yeⁿ'e yááⁿnguiinūuⁿ chí tan'dúúⁿcā sapo, 'tíicā espíritus. Ní can'daā yeⁿ'ē cheendi 'iiti

dragón miiⁿ ní yeⁿ'ē cheendi 'iiti monstruo chi ch'εεεε taavi cá tī ní yeⁿ'e cheendi profeta chi ngaⁿ'a yā chi yeⁿ'e Ndyuūs 'yā, ní nguée ngaⁿ'a yā nduudu cuaacu yeⁿ'e maán yā.

14 Espíritus ndúúcu espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguínūⁿ ní díiⁿ yā señas yeⁿ'e vaadi n'giinu. Ní cueⁿ'e yā nanááⁿ nducyáácá reyes yeⁿ'ē núúⁿ máⁿ iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chi nadaama yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi cuuvi 'cuuⁿ'maⁿ yā nguuví chi ch'εεεε chi yeⁿ'é Ndyuūs chi véé nducuéⁿ'ē dendu'u poder yeⁿ'e yā.

15 Ní Cristo ngaⁿ'á yā. Cuin'diichí nī. 'Úú ní cuchíi tan'dúúca 'áámá chíduucu. Dē'ē chúúca n'dái 'iiⁿ'yāⁿ chí snduuchí yā ní snúⁿ yā catecai yā ní nguée 'cuεetinée yā chí chiica yā chí yuucú yā chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ inaán yā ní 'íicú cuuvi 'cuináⁿ yā.

16 Ní espíritus nduuvidaami yā reyes yeⁿ'e yáⁿ'āa na 'áámá lugar chí nguuví Armagedón na davaacu hebreo.

17 Tuu'mi ní ndii chíiⁿ ndii ndεεchē ángel miiⁿ n'daaviyai yā 'cuutií yeⁿ'e yā na 'yúúné. Ní yeⁿ'e yáacū miiⁿ chí canée na va'ai chεeti nguuví míiⁿ can'daā 'áámá nduudu neene díitūu lado yeⁿ'e trono miiⁿ chí ngaⁿ'ā 'túúca: Āā tunééⁿ nducuéⁿ'ē.

18 Tuu'mi ní véé 'cuaī ndúúcu nduudu s'eeⁿ ndúúcu daavi ndúúcu chí díituu n'dái n'nuⁿ'u yáⁿ'āa. Ní ch'εεεε ca nguée ti tan'dúúca chí cunee ndii tiempo chí 'iiⁿ'yāⁿ canée yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

19 Ní yáāⁿ ch'εεεε chí yáāⁿ Babilonia miiⁿ chíi 'iīnū taaⁿ ní nducuéⁿ'ē yáāⁿ yeⁿ'ē iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní sndεεεε. Ní Ndyuūs nn'gáácú yā yeⁿ'e yáāⁿ ch'εεεε chí yáāⁿ Babilonia miiⁿ. Ní ca'á yā 'iiⁿ'yāⁿ chí canée na yáāⁿ s'eeⁿ chí cu'ú yā vino yeⁿ'é yā chí vino yeⁿ'e vaadi taaⁿ yeⁿ'é Ndyuūs. Ní vino miiⁿ chí ca'á yā ní castigo chí neené díitūu.

20 Ní tanducuéⁿ'ē yáⁿ'āa islas ndúúcu tanducuéⁿ'ē yiīcu n'gεεεε ní ndáá inaaⁿ.

21 Ní yeⁿ'e nanguuvi ní ndεεεε n'dee n'dái yuūúⁿ chí neené díituu vmnaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí. 'Áámá áámá yuūⁿ miiⁿ n'gii tan'dúúca 'uūvī ngeεecu kilos. Ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí caaⁿ'maⁿ taán yā yeⁿ'é Ndyuūs cáávā yeⁿ'e vaadi ya'ai miiⁿ yeⁿ'e yuūⁿ ti castigo yeⁿ'ē vaadi ya'ai miiⁿ ní néené díitūu.

17

Nuuⁿdi taavi yeⁿ'e 'áámá n'daataá chí néené caⁿ'a tá ndúúcu saⁿ'ā s'eeⁿ

1 Tuu'mi ní 'áámá ángel naachi ndεεche yā chí ndéε yā ndu'u ndεεchē 'cuutií ndáa yā nanááⁿ 'úú, ní caⁿ'a yā chíi yā 'úú: Dii, Juan cuchíi di nduucú ní 'úú ní 'cuuⁿ'míⁿ díi castigo chí ch'εεεε ca chí cuchíi vmnaaⁿ 'áámá ndaataá chí véé cá saⁿ'ā yeⁿ'ē ta. N'daataá miiⁿ ní véε yā vmnaaⁿ nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā s'eeⁿ.

2 Saⁿ'ā reyes yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū cueⁿ'é yā ndúúcu n'daataá miiⁿ ní n'gεεetinée yā ndúúcu n'daataá miiⁿ. Ní

nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chi snée yā na yāⁿāa cueⁿé yā ndúúcū n'daataá ó isaⁿā chi nguée yeⁿe yā tan'dúúcā chi cuu'ví yā ndúúcū vino yeⁿe tá yeⁿe chi dinuuⁿndi cá yā 'tíicā.

3 Ní 'úú canée maáⁿ poder Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs ní ángel miiⁿ candée yā 'úú na yāāⁿ cuu^mmáⁿ naachi nguée ch'εεtinée 'iiⁿyāⁿ. Ní miiⁿ n'diichí 'áámá n'daataá candúu tá 'áámá monstruo cuá'a tī chi ch'εεte ca. Ní nééné n'deēe chi duuchi chi contra yeⁿe Ndyuūs s'néénⁿ nguūⁿ na cuerpo yeⁿe 'iiti miiⁿ. Ní véé ndεεchē tiíⁿ tī ní véé ndiichi duuⁿniíⁿniⁿ tī.

4 Ní n'daataá chi candúu ta monstruo cuá'a tī ní canuuⁿ tá vestido chi morado ndúúcū cuá'a. Ní véé adorno yeⁿe tá chi 'dííⁿnguāaⁿ ndúúcū tuūu chi nééné yaⁿ'ai chíí'vē ndúúcū perlas. Ní ndεε tá ná ta'a tá 'aama taza yeⁿe 'dííⁿnguāaⁿ chi diituú ndúúcū dendu'ū chi nguεε n'daacā chi nuūⁿndī vaatii ndúúcū chi dendú'ū yeⁿe chi cueⁿe tá ndúúcū saⁿ'ā s'eeⁿ chi nguée yeⁿe tá.

5 Ní canée nguūⁿ 'áámá chi duuchi ná nchεεtē tá chi canúúⁿ n'de'ei chi neⁿe caaⁿ'maⁿ chi 'túúcā. Yāāⁿ Babilonia ch'εεte chi chεεcuú nducyaaca n'daataá chi caⁿ'á yā ndúúcū saⁿ'ā chi nguée yeⁿe yā ndúúcū nducuéⁿe cosas chí nguée n'daacā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūu chi diiⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

6 Ní 'úú chicadiinúúⁿ chi n'daata miiⁿ ní cuu'ví tá caati cu'u ta yuūⁿ yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi n'díi yā ti yeⁿe Ndyuūs ní yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí ngaⁿ'á yā ndu-

udu cuaacu yeⁿe Cristo. Ní taachi n'diichí chuū cueⁿe yi-inú yeⁿe.

7 Tuu'mi ní ángel chi ndεε yā 'úú ngaⁿ'a yā ngīi yā 'úú: ¿Dε'ē cúúví chí ngeⁿe yiinu dí yeⁿe chuū? 'Úú ní cuuvi dii chi canúúⁿ n'de'ei yeⁿe n'daataá miiⁿ ndúúcū yeⁿe monstruo ch'εεte chi ndεé tī ndaataá miiⁿ, monstruo miiⁿ chí véé ndεēchē tiíⁿ tī ní ndiichi duuⁿniíⁿniⁿ tī.

8 'Iiti monstruo chi n'diichí di ní 'áámá tī chi ndii tiempo vmnaaⁿ canduuchí tī naati maaⁿ ní 'āā ntée tī, naati 'iiti miiⁿ cáámá canée chí can'daá tī na yíivéē yeⁿe yāⁿāa vmnááⁿ vmnaaⁿ chi caⁿ'á ti dí'cuuinú tī. Ní 'iiⁿyāⁿ chí snée yā na yāⁿāa ní nguée snée chi duuchí yā na libro yeⁿe vida cueⁿe daāⁿmaⁿ ndíi taachi Ndyuūs din'dái yā iⁿ'yeeⁿdí. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní ngeⁿe yiinú yā taachi n'diichí yā 'iiti miiⁿ chi vmnaaⁿ canduuchí tī naati maaⁿ ní 'āā ntée tī. 'Aā chíi tī naati nnguaacunée tī ndaá tī.

9 Ní yeⁿe chúū véé cá chi cuuvi déenu 'iiⁿyāⁿ. Ndu'u ndεēchē tiíⁿ tī ní chíiⁿ tan'dúúcā chí ndεēchē yíicū ch'εεte naachi n'daataá miiⁿ ní véé yā vmnaaⁿ yeⁿe.

10 Ní véé ndεēchē reyes. Nyuⁿ'u reyes ní ch'ti yā. Maaⁿ ní 'áámá rey miiⁿ ní ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí véé maaⁿ. Ní táámá rey ní canée chí ndaá yā. Ní taachi ndaá rey miiⁿ chí ndu'u chí ndεēchē nguée 'naaⁿ tiempo canée yā iⁿ'yeeⁿdí.

11 Ní táámá 'iiti monstruo chí vmnaaⁿ canduuchí tī ní

maaⁿ ní 'āā ntéé tī ti ch'íí tī ní 'iiti miiⁿ chi rey miiⁿ ní nduu-vidáámá tī ndúúcu ta ndeēché tī. Ní cuayiivi ní rey miiⁿ caⁿ'á yā cuuvi ndai yā chi vaadī n'gii yeⁿ'e ndii 'uūvī cuuvi chi inferno.

12 Ní ndu'u ndiichi duuⁿniiⁿniⁿ tī chi n'diichi di chííⁿ chí ndu'ū ndiichi reyes chi 'āā cuéé cuta'á yā poder yeⁿ'é yā naachi ngaⁿ'ā ntiiⁿnyúⁿ yā. Taachi cuta'á yā poder ní chi cuuvi reyes ndúúcu 'iiti monstruo miiⁿ 'áámá hora nūⁿ.

13 Ní reyes s'eeⁿ ní dáámá nūⁿ vaanicadínnūⁿ yeⁿ'é yā. Ní ca'a yā poder yeⁿ'é yā ndúúcu fuerzas yeⁿ'e yā na ta'a 'iiti monstruo miiⁿ.

14 Ní reyes ní 'cuuⁿ'maⁿ yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí nguuvī 'iiti cuūchī naati 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí nguuvī 'iiti cuūchī cuchéε yā yeⁿ'e reyes. Ní Señor ch'εεε ca ní 'iivi nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ señores ní rey ch'εεε ca yeⁿ'e nducyaaca reyes. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi canéε yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní Ndyuūs yaa'ví yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí cuuvi yeⁿ'é yā. Ní Ndyuūs ndεεvé yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí yeⁿ'é yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní 'aama canee yā ndúúcu chí i'téenu yā Ndyuūs.

15 Ní ángel miiⁿ caⁿ'a yā chii yā 'úú: Nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā s'eeⁿ chí n'diichi di naachi véε n'daataá chí caⁿ'a tá ndúúcu sanⁿ'a s'eeⁿ, nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā s'eeⁿ ní chííⁿ chí yáāⁿ s'eeⁿ ndúúcu n'deeε n'dái 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a n'deeε n'dái davaacu chí n'dááⁿ ndúúcu naciones.

16 Ní ndu'u ndiichi duuⁿniiⁿniⁿ tī chí véé yeⁿ'e monstruo miiⁿ, nguéé neⁿ'e

n'daataa miiⁿ. Ní cuta'a tī nducuéⁿ'e yeⁿ'e n'daataa miiⁿ. Ní divíi tī catecai n'daataa miiⁿ ní s'neēⁿ táⁿ'ā chí yuucúú tá. Ní che'é tī yuūtē yeⁿ'e tá. Ní 'neeⁿ yaⁿ'ā n'daataa miiⁿ ndúúcu nguuchi yaⁿ'ā.

17 Caati Ndyuūs s'neēⁿ yā na staava yeⁿ'e reyes chí dííⁿ yā 'túúcā tan'dúúcā chí Ndyuūs neⁿ'é yā chí dííⁿ yā. Ní ndiichi duuⁿniiⁿniⁿ tī nduuvídaamí tī ní ca'á tī poder yeⁿ'é tī na ta'a 'iiti monstruo miiⁿ chí caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyúⁿ tī. Ní 'tíicā dííⁿ tī chí cuuvi cuaacu ndu-udu chí ngaⁿ'a Ndyuūs.

18 Ní n'daataá chí n'diichi di chííⁿ chí yáāⁿ ch'εεε chí caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e nducyaaca reyes chí snéε yā ná iⁿ'yeēⁿdī.

18

Yáāⁿ Babilonia ntuūvī

1 Ní cuayiivi miiⁿ ní n'diichi táámá ángel chí ngiicá yā yeⁿ'e na va'ai chεeti nguuvī ní véé poder ch'εεε yeⁿ'é yā. Ní yáⁿ'āa miiⁿ canéé dεεve ndúúcu dεεve yeⁿ'e ángel miiⁿ.

2 Ní 'cai yiicú yā ní caⁿ'a yā: Yáāⁿ chí ch'εεε nituūvī, yáāⁿ Babilonia chí ch'εεε ní nituūvī. Ní maaⁿ ní ch'εεεtineε espíritus yeⁿ'e yáāⁿgiinūⁿ ndúúcu espíritus chí nguéé n'daacā. Ní n'deeε n'dái 'yaada chí vaatí snéε tī yáāⁿ miiⁿ, 'yaada chí ní nguéé 'iinéε yiinú yā 'iiti.

3 Caati n'daataa miiⁿ chí yáāⁿ Babilonia miiⁿ ní ca'a tá vino chí vaadī taaⁿ yeⁿ'e tá nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ní cu'ú yā vino miiⁿ chííⁿ chí yeⁿ'e chí dinuuⁿndi tá. Ní reyes

yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū cūeⁿ'é yā na yāāⁿ miiⁿ ní dinuuⁿdí yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū diíⁿ yā negocios chi 'cuiica yā cucáávā poder yeⁿ'e vaadī 'cuiica yeⁿ'e tá.

4 Tuuⁿ'mi ní ch'iindiveénⁿ táámá nduudu yeⁿ'e va'ai chεεti nguuvi chi ngaⁿ'a 'túúcā: Ndís'tiī, 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é, nan'daa nī yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ caati nguéeⁿ diíⁿ nī nuuⁿndi ndúúcu tá. Ní nguéeⁿ cuta'á nī yeⁿ'e vaadī yá'āi yeⁿ'e tá.

5 Tí núúⁿdí yeⁿ'e tá n'deeⁿ n'dái chi ndaā ndii na va'ai chεεti nguuvi. Ní Ndyuūs nin'gaacu yā yeⁿ'e chi diíⁿ tá chí nguéeⁿ n'daacā.

6 Ní ndís'tiī diíⁿ nī ndúúcu tá tan'dúúca chi diíⁿ tá nduucú nī. Ní ca'á nī táⁿ'ā miiⁿ 'uūví vueltas yeⁿ'e chí tee tá ndís'tiī. Ní didiitú nī ndúúcu vino yeⁿ'e taza yeⁿ'e tá ndúúcu vino chi 'uūví veces ditiinúu yeⁿ'e chí tee tá ndís'tiī.

7 Ní diíⁿ nī chí 'cūeenu taavi tá cuuvi ní cuuvi yá'ai yeⁿ'e tá n'deeⁿ cá tan'dúúca chí maaⁿ tá dich'εεε maaⁿ tá táⁿ'ā ndúúcu chí véé cá chí sṭa'a tá cáávā maaⁿ tá. Ní 'túúca nacadiinuⁿ tá maaⁿ tá na staava yeⁿ'e tá. 'Muuⁿ canee ní 'úú véé tan'dúúca 'aama reina véé yā. Nguéeⁿ n'daata nguá'āa 'úú. Ní nguεε 'cūeenu cuuvi.

8 Ní yāāⁿ Babilonia, cáávā chí diíⁿ tá 'túúca, n'deeⁿ n'dái vaadī yá'āi ní ndaā vmnaaⁿ yeⁿ'e tá na 'áámá nguuvi nūuⁿ, chííⁿ chí cuuvi yá'ai yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní 'cuuvi yā ní chεεcu yā chí ya'ai yā. Ní cuiicu yā ní cuūcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndúúcu nguuchi yá'ā

ti Señor Ndyuūs miiⁿ ní véé poder yeⁿ'é yā chí ch'εεε taavi ca ní ngaⁿ'á yā chí condenado yā.

9 Ní reyes yeⁿ'e yáⁿ'āa 'cūū chí cūeⁿ'é yā ndúúcu tá ní dinuuⁿdí yā ndúúcu tá, ní n'deeⁿ n'dái véé yeⁿ'é yā ti diíⁿ yā tan'dúúca chí diíⁿ tá. Reyes miiⁿ cuéécú yā ní yuudu n'dái cuεεcú yā taachi snaaⁿ yā táⁿ'ā miiⁿ chí cuūcu tá ní snaaⁿ yā 'yaaⁿ'miⁿ yeⁿ'e tá.

10 Ní 'va'á yā yeⁿ'e tá cáávā castigo yeⁿ'e tá ní cuééndii yā yaⁿ'ai yeⁿ'e tá ní caaⁿ'máⁿ yā: Dε'ε chúúca ya'ái díí, dε'ε chúúca ya'ái díí n'daataá chí yāāⁿ Babilonia chí ch'εεε chí véé poder ch'εεε yeⁿ'e, ti chεεti 'áámá minííⁿ yúⁿ nūuⁿ ndaā castigo yeⁿ'e di.

11 Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí diíⁿ yā negocio na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū cuεεcú yā ní yuudu n'dái cuεεcú yā cáávā yāāⁿ Babilonia miiⁿ. Ní ya'ai yā cáávā yāāⁿ miiⁿ ti nguéeⁿ véé mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí cuuvi cuái yā yeⁿ'e mercancia chí ndεε yā.

12 Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéeⁿ cuái yā yeⁿ'e chí ndεε yā chí 'dííⁿ nguāⁿ ndúúcu 'dííⁿ nguεε, ndúúcu tuūu chí yaⁿ'ai chííⁿ vē, ndúúcu perlas ndúúcu tīnūuⁿ n'dai ca chí nguuvi lino, ndúúcu tīnūuⁿ seda, ndúúcu tīnūuⁿ n'dai ca chí cuá'ā ndúúcu tīnūuⁿ n'dai ca chí morado, ndúúcu tanducuéⁿ'e clase yeⁿ'e yáⁿ'á chí yuūdū ngééⁿ, ndúúcu cosas yeⁿ'e marfil, ndúúcu nducuéⁿ'e cosas yeⁿ'e yáⁿ'á chí yaⁿ'ai chííⁿ vē ndúúcu cūū

cuáán, ndúúcū cūū, ndúúcū tuūu mármol,

13 ndúúcū canela, ndúúcū especias chi yuudu ngéén, ndúúcū cú'úyaa, ndúúcū unguento chi nguuvi mirra ndúúcū perfumes chi δενε ngéén, ndúúcū vino, ndúúcū aceite, ndúúcū harina fino, ndúúcū trigo. Ní ndéé yā ntúūn 'iiti s'een ye'e carga ndúúcū 'iiti cuūchī s'een, ndúúcū 'yuūdūu s'een, ndúúcū carros, ndúúcū 'ii'yān chi esclavos.

14 Ní 'ii'yān s'een chi diín yā negocios mii'n nga'n'á yā ye'e yāān ch'εεε mii'n: Tanducué'n'ē cosas ye'e chi nguéé n'daacā n'dai chi ne'e 'ii'yān ye'e yāān 'āā ntéé véé. Ní nducué'n'ē chi vaadī 'cuiica ndúúcū cosas chi n'dai taavi ye'e yāān mii'n 'āā ntéé véé. Ní 'āā ntéé cuuvī nndaāca yā tanducué'n'ē dendu'ū ye'e.

15 Ní 'ii'yān chi diín yā negocios ndúúcū 'ii'yān ye'e yāān ch'εεε mii'n, chí'n chi diín chi 'cuiicá yā. 'Ii'yān s'een cuεεtindí yā'ái yā ti 'va'a yā ye'e castigo ye'e yāān mii'n. Ní cuεεcú yā ní yuudu n'dai 'cuai yā.

16 Ní nga'n'a yā: De'ε chúúcā ya'ai ye'e yāān Babilonia ch'εεε ti tan'dúúcā 'áámá n'daataá chi véé vestido ye'e tiinūu'n lino chi ya'n'ai chí'vē ndúúcū tí'nūu'n chi cuá'a ndúúcū morado. Ní véé adorno ye'e tá chi 'diín'nguān ndúúcū tuūu chi ya'n'ai chí'vē ndúúcū perlas.

17 Ní chεεti 'áámá hora nūu'n tanducué'n'ē vaadī 'cuiica ye'e yāān mii'n ní ch'iinu. Ní

nducyaaca 'ii'yān capitanes chi nga'n'a ntii'nyu'n ye'e barcos ti diín yā negocios cucáāvā barcos ye'e yā ní ndúúcū nducyaaca 'ii'yān chi ca'n'á yā na barcos, ndúúcū nducyaaca 'ii'yān chi diín yā ntii'nyu'n ye'e barcos, nducyaaca 'ii'yān mii'n ní chεεtindii ya'n'ai yā.

18 Ní taachi n'diichí yā 'yaa'mi'n ye'e nguuchi ya'n'ā ye'e yāān mii'n 'cai yiicú yā: ¿Chεε táámá yāān tan'dúúcā yāān 'cūū?

19 Ní 'ii'yān s'een ní s'neén yā iyaācá vmaān tiín yā ní chεεcú yā. Ní yuudu n'dai chεεcú yā. Ní 'cai yā: De'ε chúúcā ya'ai, de'ε chúúcā ya'ai ye'e yāān ch'εεε mii'n. Ní nducyaaca 'ii'yān chi véé barco ye'e yā vmaān nuū'nī'n'yā'n'ā ní 'cuíca yā cáāvā vaadī 'cuiica ye'e yāān mii'n, chεεti 'áámá hora nūu'n ch'iinu yāān ch'εεε mii'n ndúúcū chi véé ye'e.

20 Naati ndís'tiī chi canéé na va'ai chεεti nguuvi ndúúcū ndís'tiī chí apóstoles, ndúúcū ndís'tiī chi nga'n'a nduudu ye'é Ndyuūs ní ndúúcū nducyaaca 'ii'yān chi ye'é Ndyuūs, nducyáácá nī yeenú nī ye'e yāān mii'n ti Ndyuūs ca'n'a yā chi condenado yāān mii'n. Ní Ndyuūs diín yā justicia ye'e ndís'tiī.

21 Tuu'mi ní ángel chi neené ditiinú yā sta'á yā 'áámá tuūu ch'εεε chi tan'dúúcā 'áámá tuūu ch'εεε ye'e molino. Ní canuú'n yā tuūu mii'n na nuū'nī'n'yā'n'ā ní nga'n'á yā. 'Tíicā: Ní diitu dituuví yā yāān

Babilonia chi yáāⁿ ch'εετε miiⁿ ní 'āā ntéé cuuvi n'diichí yā yāāⁿ miiⁿ.

22 Ní 'āā ntéé n'giindiveeⁿ yā na yúúni ye^{n'e} yāāⁿ miiⁿ música ye^{n'e} 'iiⁿyāⁿ chi di'cuεεcú yā arpas, ndúúcu música ye^{n'e} 'iiⁿyāⁿ músicos, ndúúcu música ye^{n'e} 'iiⁿyāⁿ chi i'tiivi yā flautas, ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chi di'cuεεcú yā trompetas. Ní nguée véé 'iiⁿyāⁿ chi idiiⁿ ntiiⁿnyuⁿ na yāāⁿ miiⁿ. Ní nguée n'giindiveeⁿ yā chi 'cuεεcu tuūu ye^{n'e} molino na yāāⁿ miiⁿ.

23 'Āā ntéé n'diichí yā chidεεve ye^{n'e} lámparas ye^{n'e} yāāⁿ miiⁿ. 'Āā ntéé n'giindiveeⁿ yā ruido ye^{n'e} 'viicú chi diiⁿ 'iiⁿyāⁿ chi n'giindivaacú yā. 'Áará chi 'iiⁿyāⁿ ye^{n'e} yāāⁿ miiⁿ ní diiⁿ yā negocios ní ch'εεte n'dai ca poder ye^{n'e} yā nguée ti taná^{n'a} yā ye^{n'e} iⁿ'yeeⁿdí'cūū, ní 'iiⁿyāⁿ ye^{n'e} yāāⁿ miiⁿ ní chinnche'éei yā 'iiⁿyāⁿ ye^{n'e} taná^{n'a} naciones ndúúcu dendu'ū ye^{n'e} vaadi ngaatu chi diiⁿ yā.

24 Ní na yāāⁿ ch'εεte miiⁿ 'iiⁿyāⁿ nndaāca yā yuūuⁿ ye^{n'e} 'iiⁿyāⁿ chi nga^{n'a} yā nduudu cuaacu ye^{n'e} Ndyuūs ndúúcu yuūuⁿ ye^{n'e} 'iiⁿyāⁿ chí ye^{n'e} Ndyuūs ndúúcu yuūuⁿ ye^{n'e} nducyáácá 'iiⁿyāⁿ ye^{n'e} iⁿ'yeeⁿdí'cūū chi ch'iī yā.

19

1 Cuayiivi miiⁿ ní ch'iindiveeⁿ 'áámá nduudu chi ch'εεte n'dai ye^{n'e} na va'ai chεεti

nguuvi chi ye^{n'e} nééné 'yaaⁿ n'dai 'iiⁿyāⁿ. Ní nga^{n'a} yā:

Aleluya. Dich'εεte yú Ndyuūs ti nadanguá^{n'ai} yā s'uuúⁿ. Ní vaadi dεεve n'gii ndúúcu tanducué^{n'e} poder ní ye^{n'e} Ndyuūs ye^{n'e} yú.

2 Caati Ndyuūs n'diichí yā nuuⁿndi ye^{n'e} 'iiⁿyāⁿ ndúúcu nduudu cuaacu chí n'dai, Nga^{n'a} yā chí n'daataá chí cuen^e tá ndúúcu sa^{n'a} s'eeⁿ ní condenado tá ti n'daataa míⁿ ní diiⁿ tá chí 'iiⁿyāⁿ ye^{n'e} yán'āa 'cūū ní dinuuⁿndi yā cáávā chí nééné dinuuⁿndi tá. Ndyuūs ca'a yā castigo tán'ā miiⁿ caati ngée tá yuūuⁿ ye^{n'e} 'iiⁿyāⁿ chí dichí^{i've} yā Cristo taachi ch'iⁿ'nuⁿ tá 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

3 Ní n'dee n'dái 'iiⁿyāⁿ nga^{n'a} ntúuⁿ yā: Aleluya. Dich'εεte yú Ndyuūs. 'Yaaⁿmiⁿ ye^{n'e} n'daataá miiⁿ chí cuucu ya^{n'a} tán'ā 'áámá chεε 'yaaⁿmiⁿ ye^{n'e} tá chí castigo ye^{n'e} tá cuen^e daāⁿmaⁿ.

4 Ní ndu'u ndiicú cuūuⁿ 'iiⁿntyé^{n'e} ndúúcu ndu'u cuūuⁿ 'iiⁿyāⁿ ch'eēndiitín'dii yā nanááⁿ Ndyuūs chí véε yā na trono ye^{n'e} yā ní nducyaaca yā ndúúcu naáⁿ yā na yán'āa chí'téenu yā Ndyuūs ní ca^{n'a} yā 'tíicā: Aleluya. Dích'εεte yú Ndyuūs.

5 Ní ch'iindiveeⁿ 'áámá nduudu ye^{n'e} trono miiⁿ chí nga^{n'a} 'tíicā:

Nducyáácá nī canée chí dich'εεté nī Ndyuūs

yeⁿe yú. Ndís'tī
chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ
nī ndúú^cū tanáⁿ'a
nī, nducyaaca nī chi
dichí^l'vε nī Ndyuūs ní
'va'á nī yeⁿ'e yā.

*'Viicuyeⁿ'ē chi ch'iindivaacú
'iiⁿ'yāⁿ chi nguuvⁱ 'iiti cuūchī*

⁶ Ní táámá v^mnéⁿ'ēe
ch'iindiveéⁿ 'áámá nduudu
yeⁿ'ē n'dee n'dái 'iiⁿ'yāⁿ
tan'dúú^cā chi n'gεε^cū naachí
'yaaⁿ n'dái nuūⁿnīⁿ ní
tan'dúú^cā chi n'gεε^cu diituu
n'dái daavi. Ní ngaⁿ'a yā:

Aleluya. Dich'εε^εε yú Ndyuūs
ti Señor yeⁿ'e yú,
Ndyuūs yeⁿ'e yú chi véé
tanducuéⁿ'ē dendu'ū
poder nduucú yā
'āā ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ
yā yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē
dendu'ū.

⁷ Maaⁿ ní yeenu taavi yú
ní véé vaadī yeenú
nanáaⁿ yú ní caⁿ'a
yú chi ch'εε^εε taavi
ca Ndyuūs ti ndaā
tiempo chi 'iiⁿ'yāⁿ chi
nguuvⁱ 'iiti cuūchī ní
'caandavaacú yā. Ní
n'daataá yeⁿ'e yā 'āā
véé yaaⁿ tá. N'daataá
miiⁿ ní nducyaaca
'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā
Cristo.

⁸ Ní ca'á yā n'daataa yeⁿ'e yā
'áámá vestido chi yeⁿ'e
lino chi yaⁿ'ai chí^l'vε
chi dεε^vε ní cuéē.

Ní tīnūⁿ lino miiⁿ ní chí^l
chi vida chi n'dai taavi yeⁿ'é
'iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿ'é Ndyuūs.

⁹ Tuuⁿ'mi ní ángel chi candéε
yā 'úú caⁿ'a yā chii yā 'úú. Díí,
Juan, dingúⁿ di 'tíicā: Dε'ε

chúú^cā n'dai cáávā 'iiⁿ'yāⁿ
s'eeⁿ chi 'áámá 'caí yā 'iiⁿ'yāⁿ
s'eeⁿ chi cuchí^l yā naachi
'iiⁿ'yāⁿ chi nguuvⁱ 'iiti cuūchī
'caandavaacú yā ní 'iiⁿ'yāⁿ
s'eeⁿ che'e nguínú yā yeⁿ'e
'viicu miiⁿ. Ní ángel miiⁿ caⁿ'a
yā chii yā 'úú: Nduudú 'cūū
ní yeⁿ'é Ndyuūs ní cuaacu.

¹⁰ Ní 'úú chiintii'yá na ca'a
ángel miiⁿ chi dich'εε^té ángel
miiⁿ. Ní caⁿ'a yā: Nguéé 'tíicā
dijⁿ di. 'Úú ntūⁿ dichii^l'vé
Ndyuūs tan'dúú^cā díí ndúú^cū
hermanos yeⁿ'ē di dichí^l'vε nī
Ndyuūs ní ngaⁿ'a nī nduudu
cuaacu yeⁿ'e Jesucristo. Dii,
cu'téenu di Ndyuūs. Ní 'iiⁿ'yāⁿ
chi ngaⁿ'a yā nduudu cuaacu
yeⁿ'é Cristo ní ngaⁿ'á yā cáávā
chi Ndyuūs chí^l'í yā 'iiⁿ'yāⁿ
s'eeⁿ chiiⁿ chi ngaⁿ'á yā.

*Yeⁿ'e 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chi can-
duú yā 'yuūdūu cuéē*

¹¹ Tuuⁿ'mi ní n'diichí chi
canda'āi va'ai chεε^ti nguuvⁱ
ní can'dáā 'áámá 'yuūdūu
cuéē. Ní Cristo chi canduú
yā 'yuūdūu miiⁿ chi duuchí
yā ní 'Áámá N'daacā N'dai
yā ní Cuaacú yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ
miiⁿ ní dííⁿ yā tanducuéⁿ'ē chi
cuaacu taachi dííⁿ yā caandaá
ní n'diichí yā nuuⁿndi yeⁿ'e
'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

¹² Ní nduutinaáⁿ yā miiⁿ
ní tan'dúú^cā nguuchi yaⁿ'ā,
'tíicā nduutinaáⁿ yā. Ní
canéé n'dee n'dái coronas
na tīⁿ yā. Ní canéé nguūⁿ
'áámá chi duuchi yā chi mar
'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé n'diichí
yā. Dámaāⁿ 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ deenú
yā de'ē chi duuchí yā.

13 Ní catecaí yā chi canuunⁿ yā ndiituú yúuúⁿ. Ní chi duuchí yā ní Nduudu yeⁿ'é Ndyuūs.

14 Ní cuaaⁿ daamí yā ní n'dáa n'deeē n'dáí soldados yeⁿ'e va'ai cheeti nguuvi ndúú^cū catecaí yā chi lino chi yaⁿ'ai chíí'vē chi cuéē ní deēve. Ní soldado candúu ntúuⁿ yā 'yuūdūu cuéē yeⁿ'e yā.

15 Ní na cheendí Cristo can'daā 'áámá machete nduu 'uūvī lados 'caāiⁿ. Ní ndúú^cū chuū n'nuū cá'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e naciones. Tuu'mi ní caaⁿ'maⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ yā diituú yeⁿ'e naciones ndúú^cū 'áámá nduucu cū. Ní ngii ca'a yā lugar chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ sta'á yā vino chi nuūⁿniⁿ yeⁿ'e n'gui'i uvas chi 'iiⁿ'yāⁿ dinde'εί yā ndúú^cū ca'á yā. Ní Cristo ca'a yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi cu'u yā vino miiⁿ chi castigo yeⁿ'e vaadī taaⁿ yeⁿ'é Ndyuūs chi véé tanducuén'ē poder chi véé ní yeⁿ'e yā.

16 Ní canéé nguūⁿ na vestido yeⁿ'e yā ní na 'diiⁿ'má yā chi duuchí 'cū. Rey ch'εετε yeⁿ'ē nducuén'ē reyes chi véé, Señor 'iiví yā ch'εετε yeⁿ'e nducyaaca señores 'iivi chi véé.

17 Ní cuayiiví nūuⁿ n'diichí 'aama ángel cheendii yā vmaaaⁿ 'yáⁿ'ā. Ní ángel miiⁿ yuudu n'dáí n'gai yā ní caⁿ'a yā chii yā nducyaaca 'iiti chi ngaá tī nánguuvi: Ndís'tī 'iiti s'eeⁿ cuchíí nī ní nduuvidaamá nī chi cheⁿ'e nguiinú nī chi yeⁿ'ē 'viicu yeⁿ'é Ndyuūs chi ch'εετε.

18 Cuchíí nī ní che'é nī yuute yeⁿ'e reyes ndúú^cū

yuute yeⁿ'ē capitanes ndúú^cū yuute yeⁿ'e saⁿ'ā chi véé ca fuerzas yeⁿ'e yā ndúú^cū yuute yeⁿ'e 'yuūdūu ní yeⁿ'e nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi sндуú yā 'yuūdūu ndúú^cū yuute yeⁿ'e nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ chi libre yā ní 'iiⁿ'yāⁿ chi esclavo yā, 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ ndúú^cū tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ.

19 Tuu'mi ní n'diichí 'iiti monstruo chi ch'εετε ca ndúú^cū reyes yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'dí 'cū ndúú^cū soldados yeⁿ'é yā chi nduuvidaamá yā ndúú^cū 'iiti miiⁿ chi diiⁿ yā caandaá ndúú^cū 'iiⁿ'yāⁿ chi canduú yā 'yuūdūu cuéē miiⁿ ndúú^cū soldados yeⁿ'é yā.

20 Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chi canduú yā 'yuūdūu cuéē miiⁿ sta'á yā monstruo miiⁿ chi 'iiti preso tī. 'Tiicá ntúūⁿ sta'á yā chi preso sa 'áámá saⁿ'ā chi ngaⁿ'a sa chi profeta sa, ní nguéé profeta sa. Naati saⁿ'ā miiⁿ diiⁿ sa señas ndúú^cū vaadī n'gúinūu ní chinnche'εί yā 'iiⁿ'yāⁿ chi canéé ndúú^cū sello yeⁿ'é tī na cuerpo yeⁿ'é yā. Ní i'téenu yā 'iiti santo yeⁿ'é tī. Níicú nduu 'uuví sa chi preso sa, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ sta'á yā nduu 'uuví sa neⁿ'e chi canduuchi sa ní chin'dáá nuúⁿ yā nduu 'uuví sa na nuūⁿniⁿ'yáⁿ'ā yeⁿ'e ngiichi yaⁿ'ā chi ngiichi ndúú^cū tuūu chi azufre.

21 'Áámá yā ndúú^cū machete 'uuvi lados 'caāiⁿ chi canéé na cheendí yā chi canduú yā na 'yuūdūu cuéē ch'iiⁿ'núⁿ yā tanáⁿ'ā soldados yeⁿ'e 'iiti monstruo. Ní

nducyaaca 'yáadá che'é tī nducuéⁿē yuūtē yeⁿe soldados ní chiitu 'yáadá s'éeⁿ yeⁿe yúútē yeⁿe yā.

20

Yeⁿe mil nduūyū

¹ Cuayiivi ní n'diichí 'áámá ángel chi cuch'éeⁿ yā yeⁿe va'ai chēti nguuvī ní ndéé yā na ta'a yā llave yeⁿe yiivē yáⁿāa ndúú^{cū} 'áámá cadena ch'ēte ca.

² Ní ángel miiⁿ sta'á yā 'iiti dragón chi cúu miiⁿ chi caneé tī ndii tiempo chi chó'ōo chi nguuvī diablo o yááⁿn'guinūuⁿ chi Satanás. Ní ángel miiⁿ dichiiichí yā 'iiti dragón miiⁿ ndúú^{cū} cadena ch'ēte ca. Ní caneé tī 'tíicā chēti 'áámá mil nduūyū.

³ Ní ángel miiⁿ chin'dáá nuúⁿ yā 'iiti dragón miiⁿ na yiivē yáⁿāa naachi canee chiichí tī. Ní nan'gaadí yā cheendi va'ai yeⁿē. Ní s'neéⁿ yā 'áámá sello vmnaaⁿ cheendi va'ai miiⁿ. Ní 'iiti dragón miiⁿ 'āā ntéé cuuvi cannche'éi tī 'iiⁿyāⁿ yeⁿe naciones ndíi 'cuiinu 'áámá mil nduūyū. Ní cuayiivi ní canéé chi n'daatíi yā 'iiti dragón miiⁿ 'áámá tiempo 'líiⁿ nūuⁿ.

⁴ Ní cuayiivi ní n'diichí tronos ní 'iiⁿyāⁿ véé yā na tronos. Ní 'áámá 'iiⁿyāⁿ ca'á yā poder 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi díiⁿ yā juzgar 'iiⁿyāⁿ. Ní n'diichí almas yeⁿe 'iiⁿyāⁿ ndiitaá daandu yā ti caⁿa cuaacú yā yeⁿe Jesucristo. Ní caⁿa ntúuⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿé Ndyuūs. 'Iiⁿyāⁿ

s'eeⁿ nguéeⁿ chi'téenu yā 'iiti monstruo miiⁿ, ní nguéeⁿ chi'téenu yā 'iiti santo yeⁿé tī. Ndíi nguéeⁿ ndúú ca'a yā lugar 'iiti monstruo miiⁿ chi s'neéⁿ tī sello yeⁿé tī nchēte yā o ta'á yā. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ch'ētinduuchí ntuuⁿ yā ní ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā dáámá ndúú^{cū} Cristo chēti 'áámá mil nduūyū.

⁵ Chuū miiⁿ ní vmnááⁿ vmnaaⁿ chí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nanduchí ntuuⁿ yā naati tanáⁿā 'iiⁿyāⁿ chi n'díi yā nguéeⁿ nduchí ntúuⁿ yā ndíi chí chó'ōo 'áámá mil nduūyū miiⁿ.

⁶ De'ε chúúcā yeenú 'iiⁿyāⁿ chí yeⁿé Ndyuūs, 'iiⁿyāⁿ chí vmnááⁿ vmnaaⁿ caⁿ'á yā ch'ētinduuchí ntuuⁿ yā yeⁿē nguaaⁿ tináⁿā. Maaⁿ ní ndii chíiⁿ ndii 'úúví cuuvi 'cuūvi 'iiⁿyāⁿ nguéeⁿ véé poder yeⁿe chí tuneⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí 'cuūvi yā. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní cuuvi chiiduú s'eeⁿ yeⁿe Ndyuūs ní yeⁿe Cristo ní caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyúⁿ yā dáámá ndúú^{cū} Cristo chēti 'áámá mil nduūyū.

⁷ Ní taachi ch'iinu 'áámá mil nduūyū miiⁿ n'daatíi yā yááⁿn'guinūuⁿ chí ndíchiichi sa ní cuchēé sá yeⁿe yiivēé chí vácūū naachi canéé sa.

⁸ Ní caⁿ'a sa chiica sa chí cannche'ei sa 'iiⁿyāⁿ yeⁿe naciones yeⁿe núúⁿmáⁿ íⁿyeedí chí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ caⁿ'á yā lado yeⁿē sa. Ní cannche'ei sa rey Gog ndúú^{cū} yááⁿ Magog chí yááⁿ yeⁿe yā. Ní nadidáámá sá nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí diiⁿ sa caandaá. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndúú^{cū} sa ní n'dee n'dái yā tan'dúúcā

yaⁿā ndúútī yeⁿē yíícú.

⁹ Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cueⁿé yā nuuⁿmaⁿ iⁿ'yeeⁿdī ní cuaaⁿ diituu ní nuuⁿmaⁿ ndiivi yeⁿe campamento yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí yeⁿé Ndyuūs ní yeⁿe yāāⁿ Jerusalén chí Ndyuūs neené neⁿe. Ní Ndyuūs dicho'ó yā chí chingéē nguuchi yaⁿā yeⁿē na va'ai cheeti nguuvi. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ngiichi ndúúcū nguuchi yaⁿā miiⁿ ní di'cuiinū yā.

¹⁰ Ní yááⁿ'nguiinūuⁿ miiⁿ chí diablo chí chinche'ei sá 'iiⁿyāⁿ, 'áámá yā chin'dáánuúⁿ yā saⁿā miiⁿ ndii nuūⁿnīⁿ'yáⁿā chí ngiichi ndúúcū tuū azufre naachi 'āā chin'dáánuúⁿ yā 'iiti monstruo miiⁿ ndúúcū profeta chí nguéé caⁿa yā nduudu cuaacu. Ní 'cuenú yā cuuvi na lugar miiⁿ ndii nguuvi ndí n'gaaⁿ. Ní cueⁿe daāⁿmaⁿ ní 'cuenú yā cuuvi.

Cristo n'diichí yā nuuⁿndi yeⁿe 'iiⁿyāⁿ taachi ch'iindí yā na trono cuéé yeⁿe yā

¹¹ Cuayiivi ní n'diichí 'áámá trono chí ch'εεte ní cuéé ní 'áámá 'iiⁿyāⁿ véε yā na trono miiⁿ. Ní na yáⁿāa ndúúcū nanguuvi cueⁿe yeⁿē nanáaⁿ yā. 'Āā ntéé mar táámá lugar naachi cuuvi cuεεtineē na yáⁿāa ndúúcū nanguuvi.

¹² Ní n'diichí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí n'dīi yā, tináⁿā chí n'gεεte yā chí ngaⁿa ntiiⁿnyuⁿ yā ndúúcū tanáⁿā tináⁿā. Nducyaaⁿ yā ní cheεtíndii yā nanáaⁿ Ndyuūs. Ní Ndyuūs nan'guaáⁿ yā libros yeⁿe yā. Ní nan'guaáⁿ yā táámá libro chí libro yeⁿe vida

cueⁿe daāⁿmaⁿ. Ní Ndyuūs n'diichí yā nuuⁿndi yeⁿe tináⁿā s'eeⁿ yeⁿé dendu'ū chí canéé nguūⁿ na libro s'eeⁿ tan'dúúcā chí díiⁿ yā.

¹³ Ní 'iiⁿyāⁿ chí ch'īi yā nguaaⁿ nuūⁿnīⁿ'yáⁿā ní nan'dáa yā. Ní tanáⁿā chí snuú yā na lugar yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí n'díi ní nan'dáa yā. Ní Cristo n'diichí yā nuuⁿndi yeⁿe ca'áámá ca'aamá yā tan'dúúcā chí díiⁿ yā.

¹⁴ Tuuⁿ'mi ní vaadi n'gii ndúúcū lugar yeⁿē ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chí n'díi yeⁿe 'áámá yā cannuúⁿ yā ná nuūⁿnīⁿ'yáⁿā chí ngiichi. Ní nuūⁿnīⁿ'yáⁿā chí ngiichi miiⁿ, chíiⁿ chí ndíi 'úúví vaadi n'gii ní yeⁿé 'iiⁿyāⁿ chí n'díi yā.

¹⁵ 'Áámá 'iiⁿyāⁿ chin'dáá nuuⁿ yā na nuūⁿnīⁿ'yáⁿā chí ngiichi miiⁿ nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí nguéé canee n'guūⁿ chí duuchi yeⁿe yā na libro yeⁿe vida cueⁿe daāⁿmaⁿ.

21

Yeⁿe va'ai cheeti nguuvi ngai ndúúcū iⁿ'yeeⁿdī ngai

¹ Maaⁿ ní n'diichí táámá va'ai cheeti nguuvi chí ngai ndúúcū 'áámá yáⁿāa chí ngai ti va'ai cheeti nguuvi chí vmnááⁿ vmnaaⁿ miiⁿ ndúúcū yáⁿāa chí vmnááⁿ vmnaaⁿ miiⁿ ní chó'ōo yeⁿē. Ní 'tiicá ntúūⁿ 'āā ntéé véé nuūⁿnīⁿ'yáⁿā.

² Ní 'úú, Juan, n'diichí yāāⁿ chí deεve chí yāāⁿ Jerusalén chí ngai chí chíicā yeⁿe na va'ai cheeti nguuvi naachi canéé Ndyuūs. Ní yāāⁿ miiⁿ ní yeεve taavi tan'dúúcā

'aama n'daataá chi caama 'caandavaacu tá ní dεεvε idiiⁿ tá ndúucu tá cáávā novio yeⁿe tá.

3 Ní ch'iindiveén 'áámá nduudu ch'εεte yeⁿe na va'ai cheeti nguuvi chi caⁿa 'túúcā: Cuiⁿ'diichí ní maaⁿ. Va'ai yeⁿe Ndyuūs ní caⁿee ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní Ndyuūs canée yā nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní Ndyuūs canée yā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní cuuvi 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿé yā. Ní maáⁿ Ndyuūs miiⁿ ní cuuvi Ndyuūs yeⁿé yā.

4 Ndyuūs didεεvε yā nuūⁿnīⁿ nduutinaáⁿ yā yeⁿe nduutináⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. 'Āā ntéé cuuvi 'cuūvi yā. 'Āā ntéé cuuvi ya'ai ca yā ní 'āā ntéé cuεεcu yā. 'Āā ntéé cuuvi 'cuenú yā cuuvi ti dendú'ū yeⁿe cuááⁿ vmnaaⁿ 'āā chó'ōo.

5 Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ chi véε yā na trono miiⁿ ní caⁿa yā: Ndís'tiī n'diichí ní. 'Úú ní diiⁿ tanducuéⁿē dendu'ū chi nduuví ngai. Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ caⁿa yā chii yā 'úú: Dii, Juan, dingúuⁿ di nduudu s'eeⁿ ti nduudu s'eeⁿ ní nduudu cuaacu. Ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi cu'téenu yā nduudu s'eeⁿ.

6 Cuayivi caⁿa yā chii yā 'úú 'túúcā: 'Úú dīn'daí nducuéⁿē. 'Úú ní yeⁿe cuaaⁿ naachi ínga'ā ní ndíi cuaaⁿ ná 'cuiinu tan'dúúcā letras A ndíi Z yeⁿe alfabeto. 'Iiⁿ'yāⁿ chi yaaca yā 'úú ní ca'á nuūⁿnīⁿ chi cu'u yā tanducuéⁿē chi neⁿé yā ní nguéé nadií'vε yā cáávā

nuūⁿnīⁿ miiⁿ chi vida cuen'e daāⁿmaⁿ.

7 'Iiⁿ'yāⁿ chi cuchεε yā yeⁿe tanducuéⁿē 'úú ní ca'á tanducuéⁿē chuū chi cuuvi yeⁿé yā. Ní 'úú cuuvi Ndyuūs yeⁿe yā ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní cuuvi daiyā.

8 Naati 'iiⁿ'yāⁿ chí 'va'a yā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé i'téenu yā o 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé neⁿe yā 'iiⁿ'yāⁿ, ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí n'giiⁿ'núⁿyā 'iiⁿ'yāⁿ, ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿá yā ndúúcū n'daataá o isaⁿ'ā chí nguéé yeⁿe yā, ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí nadiiⁿ dendu'ū yeⁿe ngaatu, ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā santos chí ídolos, ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí yaadí yā, nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní canée chí caⁿá yā nuūⁿnīⁿ'yāⁿ'ā chí ngiichi ndúúcū yaⁿ'ā ní ndúúcū tuūu azufre. Chuū ní chiiⁿ chii ndii 'uūvi cúúvi 'cuūvi yā.

Yeⁿe yāāⁿ Jerusalén chí ngai

9 Tuu'mi ní ndaā nanááⁿ 'úú 'áámá cheε ángel naachi ndεεche yā chí véé 'cuūtií yeⁿé yā, 'cuūtií s'eeⁿ ndúúcū ndεεchē vaadí ya'ai yeⁿe cuaaⁿ na 'cuiinu. Ní caⁿa yā chii yā 'úú: Díi, Juan, cuchíi di 'muuⁿ ni 'úú 'cuuⁿ'míⁿ dii du'u chí novia chí n'daataá yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chí nguuvi 'iiti cuūchī.

10 Ní chuū ní yeⁿe chí n'diichí taachi canée maaⁿ poder yeⁿe Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs. Angel candéε yā 'úú naachi véé 'áámá yiicū ch'εεte ní yaacu. Ní ch'iⁿ'í yā 'úú yāāⁿ ch'εεte ní dεεve chí nguuvi Jerusalén chí cuch'éeⁿ

ye^{n'e} na va'ai che^{eti} nguuví ye^{n'e} nanááⁿ Ndyuūs.

11 Yáāⁿ miiⁿ ní de^{evé} ngii ndúú^{cū} ye^{n'e} Ndyuūs chí de^{evé} ngii. Ní de^{evé} ngii ye^{n'e} yáāⁿ miiⁿ ní tan'dúú^{cā} 'áámá tuūu chí ya^{n'ai} chí^{vē} chí tan'dúú^{cā} tuūu jaspe chí de^{evé} tan'dúú^{cā} cristal.

12 Ní véé 'áámá nche^{ētī} nuu^{maⁿ} ndiiví na yáāⁿ miiⁿ ndúú^{cū} ndichú^{úvī} cheendi va'āi ch'ete ye^{n'e}. Ní véé ndichú^{úvī} ángeles 'áámá 'áámá yā ní nguaindaí yā 'áámá 'áámá cheendi va'āi ch'ete miiⁿ. Ní chí duuchi chí canéé nguūⁿ vmnaaⁿ ca'áámá ca'áámá cheendi va'ai ch'ete miiⁿ ní 'áámá ye^{n'e} chí duuchi ye^{n'e} chí ndu'u ndichú^{úvī} tribus ye^{n'e} 'iiⁿyāⁿ chí Israel chí judíos.

13 Ní véé 'iinū cheendi va'āi n'ge^{ete} 'áámá 'áámá lado ye^{n'e} yáāⁿ miiⁿ. Cuaaⁿ naachí can'daā 'yá^{n'ā} véé 'iinū cheendi va'āi. Ní cuaaⁿ na 'niiⁿnuⁿ véé 'iinū cheendi va'āi, ní cuaaⁿ ndiiyā véé 'iinū cheendi va'āi, ní cuááⁿ na ngiiya 'yá^{n'ā} véé 'iinū cheendi va'āi.

14 Ní cimientó ye^{n'e} yáāⁿ miiⁿ véé ndichú^{úvī} tuūu chí cimientó ye^{n'e}. Ní chí duuchi ye^{n'e} ndu'ū ndichuuví apóstoles ye^{n'e} 'iiⁿyāⁿ chí duuchi 'iiti cuūchī, 'áámá 'áámá chí duuchí yā canéé nguūⁿ vmnaaⁿ 'áámá 'áámá tuūu miiⁿ.

15 Ní ángel miiⁿ chí ngā^{n'a} yā ndúú^{cū} 'úú ndé^e yā 'áámá tááⁿ ndúú ye^{n'e} 'díⁿnguāⁿ chí dicaadí yā yáāⁿ miiⁿ ndúú^{cū} cheendi va'āi ch'ete miiⁿ ye^{n'e} ndúú^{cū} nche^{ētī} miiⁿ

ye^{n'e}.

16 Ní yáāⁿ miiⁿ ní cuadrada ní chí ch'eeⁿnuu dáámá nūuⁿ ndúú^{cū} chí ch'eē^{nū}. Ní ángel miiⁿ ní dicaadí yā yáāⁿ miiⁿ ndúú^{cū} nduu ye^{n'e} 'díⁿnguāⁿ. Ní caadi ye^{n'e} yáāⁿ miiⁿ ní 'uū^{vī} mil canéé 'uū^{vī} cientos kilómetro^s ye^{n'e}. Ní chí ch'eeⁿnuu miiⁿ ní chí ch'eē^{nū} ní chí yaacu ye^{n'e} yáāⁿ miiⁿ 'āā daamá nūuⁿ.

17 Ní ángel miiⁿ dicaadí yā nanche^{ētī} miiⁿ. Ní ngí 'iinū ngε^{ecu} cuūuⁿ metros chí ángel miiⁿ dicaadí yā. Ní caadí miiⁿ ní dáámá ndúú^{cū} caadí ye^{n'e} chí caadí 'iiⁿyāⁿ chí snee iⁿye^{n'dí} 'cūu.

18 Ní nche^{ētī} miiⁿ ní chin'dai ndúú^{cū} tuūu jaspe. Ní yáāⁿ miiⁿ ní chin'dai ye^{n'e} dámaāⁿ 'díⁿnguāⁿ puro. Ní tan'dúú^{cā} chí 'nááⁿ vidrio de^{evé}, tí^{cā} yáāⁿ miiⁿ.

19 Cimientó ye^{n'e} nche^{ētī} miiⁿ ndíⁿ adornado ndúú^{cū} tanducué^{n'e} tuūu chí ya^{n'ai} chí^{vē}. Cimientó chí vmnááⁿ vmnaaⁿ miiⁿ ní ye^{n'e} tuūu jaspe, ndii chíⁿ ndii 'uū^{vī} miiⁿ ní ye^{n'e} tuūu zafiro, ndii chíⁿ ndii 'ínú miiⁿ ní ye^{n'e} tuūu ágata ní ndii chíⁿ ndii cuūuⁿ miiⁿ ní ye^{n'e} tuūu esmeralda.

20 Ndií chíⁿ ndii nyu^{n'u} miiⁿ ní ye^{n'e} tuūu ónice, ní ndii chíⁿ ndii niyaaⁿ miiⁿ ní ye^{n'e} tuūu cornalina, ní ndii chíⁿ ndii ndeē^{chē} ní ye^{n'e} tuūu crisólito, ní ndii chíⁿ ndii niiⁿ ní ye^{n'e} tuūu berilo, ní ndii chíⁿ ndii nuuⁿ ní ye^{n'e} tuūu topacio, ní ndii chíⁿ ndii ndiichi ní ye^{n'e} tuūu crisoprasa, ní ndii chíⁿ ndicháámá ní

yeⁿ'e tuūu jacinto, ní ndii chíⁿ ndichúúví ní yeⁿ'e tuūu amatista.

21 Ní ndu'u ndichúúví cheendi va'āi n'gεεte miiⁿ ní ndiichúúví perlas. Ní ca'áámá ca'áámá cheendi va'āi ch'εεte miiⁿ ní 'áámá perla nūuⁿ. Ní yúúni ch'εεte yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ dámaāⁿ 'díⁿ'nguāaⁿ puro ní dinááⁿ tan'dúúca vidrio δεενε.

22 Ní 'úú nguée n'diichí mar 'áámá yaācū na yáāⁿ miiⁿ ti Señor chi Ndyuūs chi véé tan-ducuéⁿ'ē dendu'ū poder yeⁿ'e yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chi nguuvi 'iiti cuūchī miiⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ s'uuuⁿ chi Ndyuūs chi yaācū yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ.

23 Ní yáāⁿ miiⁿ nguée neⁿ'e 'yāⁿ'ā ndii nguée ndúú 'iiyū chi δεενε yeⁿ'ē ti Ndyuūs chi δεενε ngii ní δεενε yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ, ní 'iiⁿ'yāⁿ chi duuchi 'iiti cuūchī ní δεενε yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ.

24 Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi nadan-guaⁿ'ai yā yeⁿ'e naciones chiicá yā ná δεενε yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ. Ní reyes yeⁿ'e yāⁿ'āa 'cūū ndéε yā ch'εεte yeⁿ'e maāⁿ yā ndúúcu honra yeⁿ'e maāⁿ yā nduucú yā ndii yáāⁿ miiⁿ.

25 Ní cheendi va'ai n'gεεte yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ nguée nduudi núúⁿ máⁿ nguuvi. Ní 'āā ntéé véé n'gaaⁿ miiⁿ.

26 Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e naciones yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní ndéé yā yeⁿ'ē chi ch'εεte ndúúcu honor yeⁿ'e naciones yeⁿ'é yā.

27 Nguée cuuvi cundaā na yáāⁿ miiⁿ dendu'ū chi nguée δεενε, ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chi diiⁿ yā chi nguée n'daacā, ndúúcu

'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a yā nduudu yaadi. Dámaāⁿ cundaā 'iiⁿ'yāⁿ chi canée nguūⁿ chi duuchi yā na libro yeⁿ'e vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ chi ndéε 'iiⁿ'yāⁿ chi nguuvi 'iiti cuūchī.

22

1 Tuuⁿ'mi ní ángel miiⁿ ch'iⁿ'i yā 'úú 'áámá yícu δεενε naachi canée nuūⁿnī yeⁿ'e vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. Nuūⁿnī miiⁿ ní δεεvé tan'dúúca cristal ní ican'daā yeⁿ'e trono yeⁿ'e Ndyuūs ndúúcu trono yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi nguuvi 'iiti cuūchī.

2 Ní náávtaⁿ'a yeⁿ'e yúúni ch'εεte yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ ní nduu 'úúví lado yeⁿ'e yícu míⁿ cáta'ai yāⁿ'á yeⁿ'e vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ chi ngii ndu'ū ndichúúví naaⁿ n'gui'i. Ní ca'aama 'íyú ní ngii 'áámá 'áámá naaⁿ n'gui'i yeⁿ'ē. Ní táⁿ'á yāⁿ'á miiⁿ chíⁿ chi diiⁿ chi nduūvā yeⁿ'e vaadi ya'ai yeⁿ'e naciones.

3 'Āā ntéé véé mar 'áámá dendu'ū miiⁿ chi Ndyuūs caⁿ'a yā chi condenado chi canée na yáāⁿ miiⁿ. Trono yeⁿ'e Ndyuūs ndúúcu trono yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi nguuvi 'iiti cuūchī canée na yáāⁿ miiⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi dichíⁿ'vε Ndyuūs canée yā miiⁿ.

4 Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní snaāⁿ yā naāⁿ Ndyuūs ní canée nguūⁿ chi duuchi Ndyuūs ncheεté yā.

5 Ní nguée cuuvi n'gaaⁿ yáāⁿ miiⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi n'gεetinée yā miiⁿ nguée neⁿ'é yā mar 'áámá δεενε yeⁿ'e lámpara ní nguée δεενε yeⁿ'e 'yāⁿ'ā caati 'iivú Ndyuūs ngii

δεεεε yā. Ní 'ii'nyān s'eeⁿ caaⁿmaⁿ ntiⁿnyuⁿ yā cueⁿe daāⁿmaⁿ cueⁿe daāⁿmaⁿ tan'dúúca reyes.

Tiempo taachi cuchii Jesu-cristo ní 'āā canéé nii'nuúⁿ

⁶ Cuayiiivi miiⁿ ní ángel caⁿá yā chii yā 'úú: Nduudú 'cūū ní nduudu cuaacu. Ní 'ii'nyān cuuvi cu'téenu yā nduudu miiⁿ. Señor chi maaⁿ Ndyuūs yeⁿe espíritus yeⁿe 'ii'nyān profetas chi Ndyuūs ndεεε yā, maáⁿ yā dicho'ó yā ángel yeⁿe yā chi ángel 'cuuⁿmiⁿ yā 'ii'nyān chi dichii'vε Ndyuūs dendu'ū chi 'āā canéé chi chó'oo ní 'āā snee nii'nuúⁿ.

⁷ Jesús ngaⁿá yā ngii yā ndís'tiī. 'Caandiveéⁿ nī. 'Úú ní ndaá nuuⁿ. Dε'ε chúúca yeenu 'ii'nyān chi 'caandiveéⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿe Ndyuūs, nduudu chi canéé nguūⁿ na libro 'cūū.

⁸ 'Úú, chi Juan, ch'iindiveéⁿ ní n'diichí dendu'ū chi 'túúca. Ní cuayiiivi chi n'diichí ní ch'iindiveéⁿ chuū, candiitin'dií ná ca'a ángel chi ch'iⁿi yā 'úú dendu'ū chi 'túúca chi neⁿé i'teenú ángel miiⁿ.

⁹ Naati ángel miiⁿ caⁿa yā chii yā 'úú: Nguéé diiⁿ di 'túúca. 'Úú ntúūⁿ dichii'vε Ndyuūs tan'dúúca dii ndúúcu hermanos yeⁿe di chi ngaⁿá yā nduudu cuaacu yeⁿé Ndyuūs ndúúcu nducyáácá yā chí 'caandiveéⁿ yā nduudu cuaacu chi canéé nguūⁿ na libro 'cūū. Díí, cu'téenu di Ndyuūs.

¹⁰ Ní ángel miiⁿ ní caⁿa ntúūⁿ yā chii yā 'úú: Nguéé cunuuⁿ n'dé'ei di nduudu

cuaacu yeⁿé Ndyuūs chi canéé nguūⁿ na libro 'cūū caati tiempo yeⁿe dendu'ū chi 'túúca 'āā snee nii'nuúⁿ.

¹¹ Maaⁿ ní cu'néeⁿ nī 'ii'nyān chi nguεε n'daacā idiíⁿ yā chi 'túúca diíⁿ yā. 'Tiicá ntúūⁿ 'ii'nyān chi nadacadiinúúⁿ yā yeⁿe dendu'ū chi nguεε n'daacā, cu'néeⁿ nī chi 'túúca diíⁿ yā. 'Ii'nyān chi din'daacá yā, cu'néeⁿ nī chi diíⁿ yā 'túúca. 'Ii'nyān chi 'áámá diíⁿ yā ntiⁿnyuⁿ yeⁿe Ndyuūs cu'néeⁿ nī chi 'aama diíⁿ yā 'túúca.

¹² 'Caandiveéⁿ nī chiiⁿ chi caⁿa Jesús. 'Úú ní núúⁿ nūūⁿ ndaá. Ní ndεé premios chi caⁿá ca'á 'áámá 'áámá 'ii'nyān premios chi tuneé yā yeⁿe ntiⁿnyuⁿ chi yeⁿe yā.

¹³ 'Úú ní 'ii'nyān vmnááⁿ vmaⁿ naaⁿ ndíí naachi 'cuiinu. 'Úú ní canéé naachi chinga'ā ndíí cuayiiivi chí 'cuiinū tan'dúúca letras yeⁿe alfabeto A ndíí Z, 'túúca 'úú, ngaⁿa Jesús.

¹⁴ Dε'ε chúúca yeenu 'ii'nyān s'eeⁿ chi nandεεε yā catecai yā caati cuuvi cuta'á yā n'gui'i yeⁿe yáⁿá yeⁿe vida, ní cuuvi cundaa yā cheendi va'ai yeⁿe yááⁿ miiⁿ ní cho'ó yā cuaaⁿ cheēti va'ai cheeti nguuvi.

¹⁵ Naati cuaaⁿ daami yááⁿ miiⁿ ch'εetinée 'ii'nyān chi nguéé chi'téenu yā Ndyuūs ndúúcu 'ii'nyān chí ngaatu, ndúúcu 'ii'nyān chí caⁿá yā ndúúcu ndaataá o isaⁿā chí nguéé yeⁿé yā, ndúúcu 'ii'nyān chí n'giiⁿnúⁿ yā 'ii'nyān, ndúúcu 'ii'nyān chí i'téenu yā santos o ídolos ndúúcu nducyáácá 'ii'nyān chí neⁿé

yā nginnche'etí yā 'ii'yān ní nga'n'a yā nduudu yaadi.

16 'Úú Jesús idicho'ó ángel ye'n'é chi caa'n'ma'n cuaacú yā ye'n'e nducué'n'e cosas chi 'túúcā nanáá'n ndís'tiī chi 'ii'yān ye'n'e yaācū s'ee'n. 'Úú ní 'ii'yān vmnáá'n vmnaa'n ye'n'e ndaata ye'n'e David 'úú. 'Úú ní 'íí'nyún chí ngíí δεεεε nguεεtiyaa'n.

17 Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs ndúúcū 'ii'yān s'ee'n chi ye'n'é Ndyuūs nga'n'a yā 'tíicā: Ndís'tiī cuchíi nī. Ní 'āā du'ú nūu'n 'ii'yān chí n'giindiveé'n yā nduudu ye'n'é ní canéé chi caa'n'má'n yā: Cuchíi nī. Ní n'diī chí yaaca nī cuchíi nī. Cuchíi nī ndúúcū 'āā du'ú nūu'n 'ii'yān chí ne'n'é yā. Cuchíi nī ní cu'u nī ye'n'e nuū'nī'n ye'n'e vida cue'n'e daā'n'ma'n. Ní nguéé de'ē vεε cūndi'i ye'n'é nī nuū'nī'n ye'n'e vida cue'n'e daā'n'ma'n.

18 'Úú nga'n'á ngiī nduudu cuaacu ca'áámá ca'áámá 'ii'yān chí n'giindiveé'n yā nduudu ye'n'e dendú'ū chi

canéé chi cuchíi chi canéé nguū'n na libro 'cūū. Nduuti chí 'áámá yā cu'nee'n ca n'deēe nduudú nguéé ti chí canéé nguū'n na libro 'cūū Ndyuūs ca'á yā 'ii'yān mii'n castigo ye'n'e yā ye'n'e nducué'n'ē vaadi ya'ai chí canéé nguū'n na libro 'cūū.

19 Ní nduuti chí 'áámá 'ii'yān divíi yā na'n'a nduudu ye'n'é Ndyuūs ye'n'e dendú'ū chí cuchíi chí canéé nguū'n na libro 'cūū, 'tiicá ntūū'n Ndyuūs nadivíi yā parte chí cuuvi ye'n'e yā ye'n'e libro ye'n'é vida cue'n'e daā'n'ma'n ndúúcū parte chí cuuvi ye'n'é yā ye'n'e yáā'n chí δεεεε ye'n'e chí canéé nguū'n na libro 'cūū.

20 'Ii'yān chí nga'n'a cuaacú yā dendu'ū chí 'túúcā, 'ii'yān mii'n nga'n'a yā: Cuaacu ní'nyu'n chí 'āā cuchii nuún. 'Tíicā cuuvi. Cuchíi nī Señor Jesucristo.

21 Ní maa'n ní Señor Jesucristo ye'n'e yú tée yā ndís'tiī nducué'n'ē chí n'daacā ye'n'é yā, ní canéé yā ndúúcū ndís'tiī. 'Tíicā cuuvi.